

**Εκθεση Αξιολόγησης
Συνθηκών Ανταγωνισμού του
ΟΟΣΑ**

ΕΛΛΑΔΑ 2017

Σχετικά με τον ΟΟΣΑ

Ο ΟΟΣΑ (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης) είναι ένα φόρουμ στο οποίο οι κυβερνήσεις συγκρίνουν και ανταλλάσσουν εμπειρίες όσον αφορά τις πολιτικές τους, καθορίζουν τις ορθές πρακτικές εν όψει των αναδυόμενων προκλήσεων και προωθούν αποφάσεις και συστάσεις με στόχο τη διαμόρφωση καλύτερων πολιτικών για καλύτερη ποιότητα ζωής. Αποστολή του ΟΟΣΑ είναι η προώθηση πολιτικών που βελτιώνουν την οικονομική και κοινωνική ευημερία των ανθρώπων παγκοσμίως. Μάθετε περισσότερα στη διεύθυνση www.oecd.org.

Φωτογραφικό υλικό: Εξώφυλλο © lian_2011/Thinkstock

Παροράματα στις δημοσιεύσεις του ΟΟΣΑ είναι διαθέσιμα στο διαδίκτυο, στη διεύθυνση: www.oecd.org/about/publishing/corrigenda.htm.

Η παρούσα έκθεση δημοσιεύεται με ευθύνη του Γενικού Γραμματέα του ΟΟΣΑ. Οι απόψεις που εκφράζονται και τα επιχειρήματα που διατυπώνονται δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα τις επίσημες απόψεις των κρατών μελών του ΟΟΣΑ.

Το παρόν έγγραφο και οι τυχόν περιεχόμενοι χάρτες ισχύουν με την επιφύλαξη της κατάστασης ή κυριαρχίας κάθε εδάφους, της οριοθέτησης διεθνών συνόρων και ορίων και του ονόματος κάθε εδάφους, πόλης ή περιοχής.

Οι επίσημες γλώσσες του ΟΟΣΑ είναι τα Αγγλικά και τα Γαλλικά. Το παρόν κείμενο είναι μετάφραση του πρωτότυπου αγγλικού κειμένου. Σε περίπτωση οποιασδήποτε διαφοράς υπερισχύει το αγγλικό κείμενο.
--

Πρόλογος

Μετά το πλήγμα που υπέστη η ελληνική οικονομία λόγω μίας από τις μεγαλύτερες και πιο σοβαρές οικονομικές κρίσεις στην ιστορία της Ευρώπης, που κατέληξε σε σημαντική μείωση του πραγματικού ΑΕΠ και μείζονες πτώσεις του ποσοστού απασχόλησης και των εισοδημάτων, αναμένεται βελτίωση την περίοδο 2016-2017. Έχει σημειωθεί πρόοδος ως προς τη δημοσιονομική ισορροπία και την υλοποίηση σημαντικών μεταρρυθμίσεων στην αγορά εργασίας και στον φορολογικό τομέα.

Παρά τις εν λόγω πρόσφατες μεταρρυθμίσεις, οι αγορές προϊόντων της Ελλάδας εξακολουθούν να συγκαταλέγονται μεταξύ των κρατών μελών του ΟΟΣΑ με τις πλέον αυστηρές ρυθμίσεις. Αυτές οι διαρθρωτικές αδυναμίες επηρεάζουν δυσμενώς την ικανότητα εισόδου των νέων επιχειρήσεων στις αγορές και παρακωλύουν την καινοτομία, την αποτελεσματικότητα και την παραγωγικότητα. Η έλλειψη ανταγωνισμού και τα εμπόδια εισόδου οδηγούν σε περιορισμό των δυνατοτήτων επιλογής και σε υψηλότερες τιμές για τους Έλληνες καταναλωτές, μείωση των επενδύσεων στην ελληνική οικονομία και μείωση των θέσεων εργασίας. Η ενίσχυση του ανταγωνισμού είναι ζωτικής σημασίας για την ευημερία της Ελλάδας.

Με αυτά τα δεδομένα, ο ΟΟΣΑ κλήθηκε να διενεργήσει μια τρίτη αξιολόγηση των νομοθετικών και κανονιστικών ρυθμίσεων ανταγωνισμού της Ελλάδας, εστιάζοντας σε πέντε κλάδους: ηλεκτρονικό εμπόριο, κατασκευές, μέσα ενημέρωσης, χονδρικό εμπόριο και ορισμένους επί μέρους κλάδους, όπως χημικά και φαρμακευτικά προϊόντα. Αυτοί οι κλάδοι αντιπροσωπεύουν συνολικά το 11,2% του ΑΕΠ και το 16,7% της απασχόλησης.

Το Έργο Αξιολόγησης Συνθηκών Ανταγωνισμού του ΟΟΣΑ, που εκπονήθηκε σε στενή συνεργασία με την ελληνική κυβέρνηση και με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εξέτασε περίπου 1.290 νομοθετικές πράξεις, εντόπισε 577 πιθανούς περιορισμούς του ανταγωνισμού και υπέβαλε 356 συστάσεις για μεταρρυθμίσεις στους κλάδους που καλύπτονται από τη μελέτη. Η πλήρης υλοποίηση των εν λόγω συστάσεων αναμένεται να βελτιώσει τη λειτουργία των συγκεκριμένων κλάδων, με αποτέλεσμα να αποφέρει απτά οφέλη για τους καταναλωτές, μέσω της πτώσης των τιμών, και την οικονομία, μέσω της αύξησης του κύκλου εργασιών και της ανταγωνιστικότητας.

Η παρούσα αξιολόγηση παρέχει στην ελληνική κυβέρνηση λεπτομερείς λύσεις πολιτικής για την αντιμετώπιση των παρατεινόμενων διαρθρωτικών δυσλειτουργιών σε συγκεκριμένους κλάδους. Ως εκ τούτου, το παρόν έγγραφο συνιστά μια πολύτιμη συμβολή στις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες που στοχεύουν στην επαναφορά της οικονομίας σε μια τροχιά βιώσιμης ανάπτυξης ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητά της, προωθώντας τις επενδύσεις και δημιουργώντας περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας.

Συγχαίρω την ελληνική κυβέρνηση και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την αφοσίωση με την οποία συνεχίζουν την πορεία τους και για τις συνδυασμένες προσπάθειες ενίσχυσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος στους επιλεγμένους κλάδους, που αποτελεί απαραίτητο βήμα για την καθοδήγηση της Ελλάδας στον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την υλοποίηση καλύτερων πολιτικών για καλύτερη ζωή.



Angel Gurría

Γενικός Γραμματέας του ΟΟΣΑ

Ευχαριστίες

Η παρούσα έκθεση είναι το αποτέλεσμα του έργου Αξιολόγησης των Συνθηκών Ανταγωνισμού των Νόμων και Κανονισμών σε πέντε οικονομικούς κλάδους της Ελλάδας για το 2016, το οποίο εκπονήθηκε υπό την αιγίδα του Υπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, κ. Γεωργίου Σταθάκη.

Το εν λόγω έργο οργανώθηκε στο πλαίσιο της τεχνικής υποστήριξης που παρείχε η Υπηρεσία Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκή Επιτροπής (SRSS).

Το παρόν έγγραφο συντάχθηκε με την οικονομική αρωγή της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις που εκφράζονται στο παρόν δεν απηχούν αναγκαστικά την επίσημη άποψη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον Kaspar Richter, Προϊστάμενο της Μονάδας, την Alessandra Budello, τον Θεόδωρο Γαλάνη, καθώς και όλη τη Μονάδα Ανάπτυξης και Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος της Υπηρεσίας Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων (SRSS) για την υποστήριξη που μας παρείχαν και τη συνεισφορά τους στον συντονισμό ενός τόσο περίπλοκου έργου. Επιπροσθέτως, ευχαριστούμε θερμά τους πολλούς υπαλλήλους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που ανταποκρίθηκαν στα ερωτήματά μας και υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την έκθεσή μας.

Θα θέλαμε να εκφράσουμε τις ιδιαίτερες ευχαριστίες μας στην ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού (ΕΑ) που υποστήριξε το έργο από τη σύλληψη της ιδέας και προσέφερε προσωπικό, το οποίο συνεργάστηκε με την ομάδα του έργου, υπό καθεστώς πλήρους απασχόλησης, με απόσπαση από την Επιτροπή Ανταγωνισμού. Πέραν των αποσπασμένων μελών του προσωπικού της ΕΑ, και συγκεκριμένα των οικονομολόγων Φώτη Παπαδόπουλου και Γιάννη Στεφάτου, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον Αντιπρόεδρο Δημήτρη Λουκά, την Εισηγήτρια - Μέλος Επιτροπής Λευκοθέα Ντέκα, τη Γενική Διευθύντρια Διονυσία Ξηροκόστα, τη Διευθύντρια Κέλλυ Μπενετάτου, τον Διευθυντή Παντελή Μπορόβα και την Προϊσταμένη του Τμήματος Προώθησης Πολιτικών Ανταγωνισμού Λίλα Κατσερέλη για τις προπαρασκευαστικές εργασίες τους και για τη διαρκή υποστήριξη της ΕΑ καθ' όλη τη διάρκεια του έργου. Επίσης, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον Ασημάκη Κομνηνό, πρώην Εισηγητή - Μέλος της Επιτροπής, για την υποστήριξη που παρείχε στο αρχικό στάδιο του έργου αξιολόγησης συνθηκών ανταγωνισμού στην Ελλάδα, το οποίο ξεκίνησε το 2013.

Είμαστε ευγνώμονες στον Ηλία Ξανθάκο, Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Πρόεδρο της Επιτροπής Υψηλού Επιπέδου (ΕΥΕ), για τη διασφάλιση του απαραίτητου διυπουργικού συντονισμού. Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τα μέλη της Επιτροπής Υψηλού Επιπέδου (ΕΥΕ) που συμμετείχαν στις συνεδριάσεις για τη συζήτηση των πορισμάτων του έργου. Τα μέλη ήταν τα εξής: Αντώνιος Παπαδεράκης, Γενικός Γραμματέας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού· Ευστράτιος Ζαφείρης, Γενικός Γραμματέας Βιομηχανίας του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού· Νικόλαος Αντώνογλου, Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων· Γεώργιος Δέδες, Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων· Χριστίνα Μπαριτάκη, Γενική Γραμματέας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας· Ειρήνη Κλαμπατσέα,

Γενική Γραμματέας Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας· Πέτρος Γιαννουλάτος, Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Υγείας· Ιωάννης Μπασκόζος, Γενικός Γραμματέας Δημόσιας Υγείας του Υπουργείου Υγείας· Ελένη Παπαδοπούλου, Γενική Γραμματέας Οικονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών· Ελευθέριος Κρέττος, Γενικός Γραμματέας Ενημέρωσης και Επικοινωνίας· Δημήτριος Παπαγιαννάκος, Γενικός Γραμματέας Συντονισμού της Κυβέρνησης· Δημήτριος Τζανακόπουλος, Γενικός Γραμματέας του Πρωθυπουργού και Δημήτριος Τζώρτζης, πρώην Γενικός Γραμματέας Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων.

Επίσης, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε για την υποστήριξή τους τον Μιχαήλ Βερροϊόπουλο, Γενικό Γραμματέα Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας· τον Νικόλαο Μαντζούφα, Ειδικό Γραμματέα Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού· την Αικατερίνη Αντωνίου, Πρόεδρο του ΕΟΦ· τον Ιωάννη Καπλάνη, Γενικό Διευθυντή του ΟΒΙ· τον Χαράλαμπο Κασίμη, Γενικό Γραμματέα Αγροτικής Πολιτικής και Διαχείρισης Κοινοτικών Πόρων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων· τον Βασίλη Μαγκλάρα, Γενικό Γραμματέα Επικοινωνιών του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων· τη Θεοπίστη Πέρκα, Γενική Γραμματέα του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και τη Μαρία Βλαζάκη, Γενική Γραμματέα του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού.

Θα θέλαμε να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας στον Λουδοβίκο Κωτσονόπουλο, Ειδικό Σύμβουλο του Υπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, για τη βοήθεια που μας προσέφερε στην οργάνωση και τον συντονισμό του έργου. Επιπροσθέτως, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους Παναγιώτη Μαρκατσέλα, Μανώλη Πατσουράκη, Δήμητρα Σακαρέλη και Κωνσταντίνο Βρεττό από τη Μονάδα Συντονισμού Στρατηγικού Αναπτυξιακού Σχεδιασμού του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού. Ευχαριστούμε την Ιωάννα Γκέργκη και τη Σταυρούλα Αγγελίδη, στελέχη της Γενικής Γραμματείας Συντονισμού της Κυβέρνησης, για τη βοήθειά τους στο συντονισμό με τις υπόλοιπες αρχές.

Επιπλέον, αναγνωρίζουμε τη συνεισφορά των κυβερνητικών εμπειρογνομόνων που συμμετείχαν στο έργο παρέχοντας πληροφορίες, συμβουλές και ανάδραση καθ' όλη τη διάρκεια του έργου, από τα ακόλουθα τμήματα των εμπλεκόμενων υπουργείων:

- Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού: Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή, Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας, Γενική Γραμματεία Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα, Γενική Διεύθυνση Διεθνούς Οικονομικής και Εμπορικής Πολιτικής, Διεύθυνση Συντονισμού Εμπορίου, Τμήμα Εξαγωγών, Διεύθυνση Πολιτικής Ποιότητας, Διεύθυνση Θεσμικών Ρυθμίσεων και Εποπτείας Αγοράς Προϊόντων και Υπηρεσιών, Διεύθυνση Τεχνικής Βιομηχανικής Νομοθεσίας, Διεύθυνση Τεχνικών Επαγγελμάτων και Ασφάλειας Εγκαταστάσεων, Διεύθυνση Αδειοδότησης Επιχειρήσεων και Επιχειρηματικών Πάρκων, Διεύθυνση Πολιτικής Εμπορίου, Οργανισμός Κεντρικών Αγορών και Αλιείας (ΟΚΑΑ)
- Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας: Γενική Γραμματεία Χωροταξίας και Αστικής Ανάπτυξης, Γενική Γραμματεία Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών, Γενική Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Πολιτικής, Διεύθυνση Προστασίας Βιοποικιλότητας, Εδάφους και Διαχείρισης Αποβλήτων
- Υπουργείο Οικονομίας: Γενική Γραμματεία Οικονομικής Πολιτικής, Γενική Διεύθυνση Τελωνείων και Ειδικών Φόρων Κατανάλωσης, Γενική Διεύθυνση Φορολογικής Διοίκησης, Διεύθυνση Αλκοόλης και Τροφίμων της Γενικής Διεύθυνσης του Γενικού Χημείου του Κράτους, Διεύθυνση Ενεργειακών, Βιομηχανικών και Χημικών Προϊόντων της Γενικής Διεύθυνσης του Γενικού Χημείου του Κράτους

- Υπουργείο Υγείας: Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων (ΕΟΦ) - Διεύθυνση Αξιολόγησης Προϊόντων, Διεύθυνση Επικύρωσης Αιτήσεων και Έκδοσης Αδειών Κυκλοφορίας, Διεύθυνση Ελέγχου Παραγωγής και Κυκλοφορίας Προϊόντων, Επιτροπή Προμηθειών Υγείας (ΕΠΥ), Εθνικός Οργανισμός Παροχής Υπηρεσιών Υγείας (ΕΟΠΥΥ) - Διεύθυνση Φαρμάκου, Αυτοτελές Τμήμα Νομικών Υποθέσεων
- Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων: Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων, Διεύθυνση Ευρυζωνικότητας, Δικτυακών Υποδομών και Έργων ΤΠΕ, Γενική Γραμματεία Μεταφορών
- Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης: Γενική Γραμματεία Δημόσιας Τάξης, Ελληνική Αστυνομία, Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας, Τμήμα Όπλων και Εκρηκτικών, Γραμματεία Προστασίας του Πολίτη
- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων: Γενική Γραμματεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Γενική Διεύθυνση Βιώσιμης Φυτικής Παραγωγής, Γενική Διεύθυνση Βιώσιμης Ζωικής Παραγωγής και Κτηνιατρικής, Διεύθυνση Έγγειων Βελτιώσεων, Εδαφοϋδατικών Πόρων και Λιπασμάτων, Διεύθυνση Διατροφής Ζώων, Ζωοτροφών και Βοσκοτόπων, Διεύθυνση Συστημάτων Καλλιέργειας, Ενιαίος Φορέας Ελέγχου Τροφίμων (ΕΦΕΤ), Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού, Αγροτικής Ανάπτυξης, Αξιολόγησης και Τεκμηρίωσης
- Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Διεύθυνση Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία
- Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού
- Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ)
- Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ)
- Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ΟΠΙ)
- Οργανισμός Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (ΟΒΙ) και
- Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΑΔΗΣΥ).

Θα θέλαμε επίσης να ευχαριστήσουμε τον Σύνδεσμο Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ), το Παρατηρητήριο Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος του ΣΕΒ και τις εταιρείες που ανήκουν στον ΣΕΒ για την εποικοδομητική συνεργασία και βοήθειά τους. Θα θέλαμε να απευθύνουμε τις ευχαριστίες μας στην Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας (ΕΣΕΕ), στη Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας (ΓΣΕΒΕΕ), το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ), τον Σύνδεσμο Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών (ΣΕΧΒ), τον Ελληνικό Σύνδεσμο Ηλεκτρονικού Εμπορίου (GRECA), την Ελληνική Ένωση Νεοφυών Επιχειρήσεων, τον Σύνδεσμο Εταιρειών Κινητών Εφαρμογών Ελλάδας (ΣΕΚΕΕ), την Ένωση Καταναλωτών - Η Ποιότητα της Ζωής (ΕΚΠΟΙΖΩ), τον Σύνδεσμο Βιομηχανιών Παραγωγής Υλικών και Συσκευασίας (ΣΥΒΠΠΥΣ), την Πανελλήνια Ένωση Φαρμακοβιομηχανίας (ΠΕΦ), τον Πανελλήνιο Σύλλογο Φαρμακαποθηκαρίων (ΡΑΡW), Σύνδεσμος Παραγωγών και Εμπόρων Λιπασμάτων (ΣΠΕΛ), τον Σύνδεσμο Εκτυπωτικών Μέσων Επικοινωνίας Ελλάδος (ΣΕΜΕΕ), τον Ελληνικό Σύνδεσμο Φυτοπροστασίας (ΕΣΥΦ), τον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Τεχνικών Εταιρειών (ΣΑΤΕ), το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΟΠΑ), την Ένωση Εταιρειών Κινητής Τηλεφωνίας (ΕΕΚΤ), τον Σύνδεσμο Ελληνικής Βιομηχανίας Απορρυπαντικών και Σαπώνων (ΣΕΒΑΣ), τον Σύνδεσμο Φαρμακευτικών Επιχειρήσεων Ελλάδος (ΣΦΕΕ), Πανελλήνια Ένωση Διπλωματούχων Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (ΠΕΔΜΕΔΕ), τον Σύνδεσμο των Ελληνικών Εταιρειών - Γραφείων Μελετών (ΣΕΓΜ), την Πανελλήνια Ομοσπονδία Πρατηριούχων Εμπόρων Καυσίμων (ΠΟΠΕΚ), τον Σύνδεσμο Ελληνικών Βιομηχανιών Τυποποίησης Ελαιολάδου

(ΣΕΒΙΤΕΛ), τον Ελληνικό Σύνδεσμο Βιομηχανιών και Τυποποιητών Ελαιολάδου (ΕΣΒΙΤΕ), τον Σύνδεσμο Τεχνικών Εταιριών Ανωτέρων Τάξεων (ΣΤΕΑΤ), τον Σύνδεσμο Επιχειρήσεων Διεθνούς Διαμεταφοράς και Επιχειρήσεων Logistics Ελλάδος (ΣΥΝΔΔΕ&L), τον Σύνδεσμο Αεροζόλ Ελλάδας (ΣΑΕ), τον Οργανισμό Κεντρικών Αγορών και Αλιείας (ΟΚΑΑ ΑΕ), την Ένωση Ελλήνων Παραγωγών και Εμπόρων Σπόρων (ΕΕΠΕΣ), την Πανελλήνια Ένωση Ιδιοκτητών Ραδιοφωνικών Σταθμών (ΠΕΙΡΑΣ), τον Σύνδεσμο Εταιρειών Φαρμάκων Ευρείας Χρήσης (ΕΦΕΧ), την Ένωση Ιδιωτικών Τηλεοπτικών Σταθμών Εθνικής Εμβέλειας (ΕΙΤΗΣΕΕ), τον Σύνδεσμο Εταιρειών Εμπορίας Πετρελαιοειδών Ελλάδος (ΣΕΕΠΕ), τον Σύνδεσμο Ελληνικών Καπνοβιομηχανιών και την Ένωση Ιδιοκτητών Ιδιωτικών Ραδιοφωνικών Σταθμών της Αττικής.

Επίσης, ευχαριστούμε θερμά τις πολλές εταιρείες που προσέφεραν εθελοντικά τις εμπειρίες και τις γνώσεις τους.

Οι απόψεις που εκφράζονται στην παρούσα έκθεση δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα τις απόψεις των προαναφερθέντων οργανισμών ή προσώπων.

Η Εργαλειοθήκη Αξιολόγησης Συνθηκών Ανταγωνισμού διαμορφώθηκε από την Ομάδα Εργασίας αριθ. 2 της Επιτροπής Ανταγωνισμού με τη συνεισφορά μελών πολλών αντιπροσωπειών στον ΟΟΣΑ, τόσο από το πεδίο δικαιοδοσίας των κρατών μελών όσο και μη μελών. Το υλικό συντάχθηκε σε προσχέδιο από τη Γραμματεία του ΟΟΣΑ υπό την ηγεσία του Sean F. Ennis, Ανώτερου Οικονομολόγου στο Τμήμα Ανταγωνισμού της Διεύθυνσης Χρηματοδοτικών και Επιχειρηματικών Υποθέσεων του ΟΟΣΑ.

Η ομάδα έργου του ΟΟΣΑ στην Αθήνα αποτελείται από τα εξής άτομα: Παναγιώτης Μπάρκας, οικονομολόγος, Έλλη Φιλιππούλου, δικηγόρος, Χρήστος Γκενάκος, οικονομολόγος, Κωνσταντίνος Γλούμης-Ατσαλάκης, δικηγόρος, Παναγιώτα Μακρή, δικηγόρος, Δόμνα Μιχαηλίδου, οικονομολόγος, Αυγή Οικονομίδου, οικονομολόγος, Σπύρος Παππάς, Ανώτατος Αξιωματικός Σύνδεσμος, Ελένη Ρεντούκα, δικηγόρος, Ευκλείδης Σακελλάριος, Επικεφαλής Επικοινωνιών, Πανωραία Σπηλιοπούλου, δικηγόρος, Ματθαίος Ταβαντζής, οικονομολόγος, Αθηνά Βουνάτσου, δικηγόρος (όλοι από το Τμήμα Ανταγωνισμού του ΟΟΣΑ) και οι Φώτης Παπαδόπουλος, οικονομολόγος και Γιάννης Στεφάτος, οικονομολόγος και οι δύο από την ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού. Επικεφαλής της ομάδας έργου ήταν η Federica Maiorano, Ανώτερη Εμπειρογνώμονας Ανταγωνισμού, ενώ ως βοηθός γραφείου εργάστηκε η Χριστίνα Αναγνωστοπούλου από το Τμήμα Ανταγωνισμού του ΟΟΣΑ.

Η ομάδα έργου στο Παρίσι αποτελείται από τον Sean Ennis, αναπληρωτή Επικεφαλής Τμήματος και τη Δέσποινα Παχνού, Εμπειρογνώμονα Ανταγωνισμού, από το Τμήμα Ανταγωνισμού του ΟΟΣΑ, και τον John Davies, πρώην Επικεφαλής του Τμήματος Ανταγωνισμού του ΟΟΣΑ. Τα σχόλια της έκθεσης παρασχέθηκαν από τους Michael Saller, James Mancini, Pedro Caro de Sousa, Chris Pike και Pedro Gonzaga (όλοι από το Τμήμα Ανταγωνισμού του ΟΟΣΑ). Ευχαριστούμε ιδιαίτερα τους συναδέλφους μας στον ΟΟΣΑ, οι οποίοι συνεισέφεραν όπως μπορούσαν και προσέφεραν χρήσιμες παρατηρήσεις και σχόλια. Σε αυτούς περιλαμβάνονται οι εξής: Valérie Paris - Τμήμα Υγείας, Raimonds Aronietis - Φόρουμ Διεθνών Μεταφορών, Michael Donohue και Brigitte Acoca - Τμήμα Πολιτικής των Καταναλωτών, Piritta Sorsa, Christine de la Maisonneuve, Falilou Fall, Christine Lewis, Βασιλική Γεωργοκοπούλου - Τμήμα Οικονομικών, Τομέας Μελετών ανά χώρα, Bálažs Égert - Τμήμα Οικονομικών, Τμήμα Διαρθρωτικών Μελετών), Sam Paltridge και Verena Weber - Τμήμα Υποδομών Επικοινωνιών και Πολιτικής Υπηρεσιών, Anne Gourmelon - Τμήμα Περιβάλλοντος, Υγείας και Ασφάλειας, Stéphane Buydens - Μονάδα Φόρων Κατανάλωσης. Ευχαριστούμε τους Alain de Serres, Επικεφαλής του Τμήματος Διαρθρωτικών Μελετών, Τμήμα Οικονομικών και Antonio Capobianco, Ανώτερο Εμπειρογνώμονα Ανταγωνισμού, Τμήμα Ανταγωνισμού, για τις παρουσιάσεις τους στα σεμινάρια μας.

Επίσης, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους Βασίλειο Στελιανίδη, Δημήτριο Υψηλάντη, Knud Erik Skouby, Anders Henten, Reza Tayadoni και Ηλιάννα Γιαννούλη για τη συνεισφορά τους.

Την έκθεση επιμελήθηκε ο Tom Ridgway και προετοίμασαν για έκδοση η Erica Agostinho, Βοηθός Επικοινωνιών του Τμήματος Ανταγωνισμού του ΟΟΣΑ και ο Edward Smiley, Υπεύθυνος Εκδόσεων της Διεύθυνσης Χρηματοδοτικών και Επιχειρηματικών Υποθέσεων του ΟΟΣΑ. Μετάφραση στα ελληνικά από την Intertrans.

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγικό σημείωμα από τον Γεώργιο Σταθάκη	15
Εισαγωγικό σημείωμα από τον Maarten Verwey	17
Συντομογραφίες και ακρωνύμια	19
Συνοπτική παρουσίαση	23
Κεφάλαιο 1 Αξιολόγηση και συστάσεις	27
1.1. Τα οφέλη του ανταγωνισμού.....	28
1.2. Κύριες συστάσεις που προέκυψαν από το έργο Αξιολόγησης των Συνθηκών Ανταγωνισμού	29
1.3. Οριζόντια πορίσματα	36
1.4. Οφέλη άρσης εμποδίων και ιεράρχηση των συστάσεων	38
Σημειώσεις	41
Βιβλιογραφία.....	43
Κεφάλαιο 2 Ηλεκτρονικό εμπόριο	45
2.1. Ορισμός και οικονομική επισκόπηση	46
2.2. Επισκόπηση της νομοθεσίας.....	48
2.3. Υποχρεώσεις ελέγχου ενδιάμεσων φορέων παροχής υπηρεσιών διαδικτύου.....	52
2.4. Ορισμός καταναλωτή	53
2.5. Νομικές και εμπορικές εγγυήσεις	56
2.6. Ορισμός προμηθευτή	58
2.7. Εμπορικές εγγυήσεις	59
2.8. Λογότυπο αναγνώρισης των διαδικτυακών φαρμακείων.....	61
Σημειώσεις	62
Βιβλιογραφία.....	69
Κεφάλαιο 3 Κατασκευές	71
3.1. Ορισμός και οικονομική επισκόπηση	72
3.2. Επισκόπηση κλάδου.....	74
3.3. Το σύστημα μητρώων: κατηγορίες έργων και κατάταξη εταιρειών σε τάξεις.....	77
3.4. Μεμονωμένοι περιορισμοί στο σύστημα μητρώων	83
3.5. Τιμολόγηση και εγγραφή στον προϋπολογισμό.....	87
3.6. Ηλεκτρονικά συστήματα (Δημόσιες συμβάσεις και ηλεκτρονική παρακολούθηση δημόσιων έργων και μελετών).....	91
Σημειώσεις	92
Βιβλιογραφία.....	96
<i>Παράρτημα 3.Α1 Δημόσιες συμβάσεις κατασκευαστικών έργων και μελετών</i>	98
Σημειώσεις	104
Βάσεις δεδομένων	106

Κεφάλαιο 4 Μέσα Ενημέρωσης	107
4.1. Ορισμός και οικονομική επισκόπηση	108
4.2. Επισκόπηση της νομοθεσίας.....	110
4.3. Εκδοτικές δραστηριότητες.....	111
4.4. Παραγωγή και περιεχόμενο οπτικοακουστικού υλικού	117
4.5. Μέσα ελεύθερης λήψης.....	126
4.6. Συνδρομητική τηλεόραση	140
Σημειώσεις	149
Βιβλιογραφία.....	159
Κεφάλαιο 5 Χημικά και ελαστικά (καουτσούκ), ηλεκτρολογικός εξοπλισμός, χαρτοποιία και εκτυπώσεις	163
5.1. Χημικά και προϊόντα ελαστικού (καουτσούκ).....	164
5.2. Ηλεκτρολογικός εξοπλισμός.....	189
5.3. Χαρτοποιία και προϊόντα χαρτιού.....	193
5.4. Εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων.....	194
Σημειώσεις	197
Βιβλιογραφία.....	203
Κεφάλαιο 6 Φαρμακευτικά Προϊόντα	205
6.1. Ορισμός και οικονομική επισκόπηση	206
6.2. Επισκόπηση της νομοθεσίας.....	211
6.3. Αδειοδότηση	213
6.4. Εμπορία και προώθηση.....	218
6.5. Τιμολόγηση και αποζημίωση.....	222
6.6. Χονδρικό εμπόριο	229
Σημειώσεις	230
Βιβλιογραφία.....	235
Κεφάλαιο 7 Χονδρικό εμπόριο	239
7.1. Ορισμός και οικονομική επισκόπηση	240
7.2. Επισκόπηση της νομοθεσίας.....	243
7.3. Γεωργικά προϊόντα, προϊόντα κρέατος και προϊόντα αλιείας.....	245
7.4. Χονδρικό εμπόριο στερεών, υγρών και αερίων καυσίμων και συναφών προϊόντων.....	254
7.5. Μεταφορά εμπορευμάτων.....	265
Σημειώσεις	271
Βιβλιογραφία.....	276
Παράρτημα Α. Μεθοδολογία	277
Παράρτημα Β Αναλυτική εξέταση της νομοθεσίας ανά κλάδο	285
 Πλαίσια	
1.1. Τι είναι η ποιότητα κανονιστικού πλαισίου;.....	37
2.1. Τα εκτιμώμενα οφέλη για τους καταναλωτές από τις μεταρρυθμίσεις στο ηλεκτρονικό εμπόριο.....	50
2.2. Παραδείγματα ορισμών για τον καταναλωτή σε επιλεγμένα κράτη μέλη της ΕΕ..	55
3.1. Απαιτήσεις συμμετοχής σε διαγωνισμούς δημοσίων έργων.....	81
4.1. Διεθνείς κανόνες ιδιοκτησίας μέσω ενημέρωσης	129

5.1.	Γενικό εμπορικό σήμα	174
5.2.	Προδιαγραφές αποθήκευσης προϊόντων φυτοπροστασίας	180
5.3.	Τέλος κοινοποίησης καλλυντικών στη Σουηδία.....	185
5.4.	Τα εκτιμώμενα οφέλη για τους καταναλωτές από την κατάργηση του φόρου της ισοπροπυλικής αλκοόλης.....	187
6.1.	Πολιτική Υγείας του ΟΟΣΑ για την Ελλάδα	210
6.2.	Άδεια κυκλοφορίας στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο.....	217
6.3.	Κώδικες και κανονισμοί για τη δεοντολογική προώθηση και τις ανακοινώσεις των φαρμακευτικών εταιρειών παγκοσμίως	220
6.4.	Μέγιστη μείωση τιμών κατά τη διαδικασία αναπροσαρμογής των τιμών για τα γενόσημα φάρμακα.....	226
6.5.	Χρήση Εξωτερικών Τιμών Αναφοράς (ERP) στην Ευρώπη	229
7.1.	Παραδείγματα παρόμοιων εγκαταστάσεων σε άλλα κράτη μέλη του ΟΟΣΑ	250
7.2.	Άδειες τύπου ΣΤ	257
7.3.	Έρευνα καταναλωτών για τα καύσιμα.....	264
A.1.	Λίστα ελέγχου του ΟΟΣΑ για τον Ανταγωνισμό	279
A.2.	Μέτρηση μεταβολών πλεονασμάτων για τους καταναλωτές	281

Σχήματα

2.1.	Ποσοστό αξίας ηλεκτρονικού εμπορίου σε σχέση με τον συνολικό κύκλο εργασιών στα κράτη μέλη της ΕΕ, 2014-2015	46
2.2.	Ποσοστό επιχειρήσεων που πραγματοποιούν πωλήσεις μέσω διαδικτύου ή/και μέσω άλλων δικτύων πέραν του διαδικτύου στην Ελλάδα και στην ΕΕ-28, 2015.....	47
2.3.	Επίπεδο πρόσβασης στο διαδίκτυο (σε επίπεδο νοικοκυριών) και ποσοστό αγορών μέσω διαδικτύου από ιδιώτες στην Ελλάδα και στην ΕΕ-28, 2004-2015.....	48
3.1.	Κύκλος εργασιών και απασχόληση βάσει του μεγέθους της επιχείρησης, 2013	73
3.2.	Κύκλος εργασιών βάσει του μεγέθους της επιχείρησης, 2009-2013	74
3.3.	Μητρώο Εργοληπτών και Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (ΜΕΕΠ) – όρια αξίας διαγωνισμών ανά τάξη	79
3.A1.1.	Αριθμός ανταγωνιστικών προσφορών και έκπτωση της νικητήριας προσφοράς σε διαγωνισμούς δημοσίων έργων και μελετών-Ελλάδα.....	101
4.1.	Συνεισφορά στον συνολικό κύκλο εργασιών των Μέσων Ενημέρωσης - Ελλάδα.....	109
4.2.	Κατανομή συνολικής απασχόλησης στον κλάδο των μέσων ενημέρωσης - Ελλάδα	110
5.1.	Προστιθέμενη αξία ως ποσοστό της παραγωγής για χημικά και προϊόντα ελαστικού (καουτσούκ) (2008-2013)	165
5.2.	Κύκλος εργασιών παραγωγής χημικών και προϊόντων ελαστικού (καουτσούκ) στην Ελλάδα (2008-2014).....	166
5.3.	Ποσοστό του κύκλου εργασιών παραγωγής χημικών και προϊόντων ελαστικού ανά κατηγορία στην Ελλάδα (2008-2014).....	166
5.4.	Ποσοστό της διαδικασίας λήψης απόφασης στη σωστή χρήση προϊόντος φυτοπροστασίας (2014, 2016).....	177
5.5.	Ποσοστό επαγγελματιών χρηστών με κατάρτιση για τη χρήση προϊόντων φυτοπροστασίας (2014, 2016).....	177
5.6.	Κατανομή περιπτώσεων δηλητηρίασης από προϊόντα φυτοπροστασίας ανά αιτία (2012-13, 2014).....	178
5.7.	Προστιθέμενη αξία ως ποσοστό της παραγωγής για τον ηλεκτρολογικό εξοπλισμό (2008-2013)	189
5.8.	Κύκλος εργασιών παραγωγής ηλεκτρολογικού εξοπλισμού στην Ελλάδα (2008-2014). 190	

5.9. Μερίδιο παραγωγής ηλεκτρολογικού εξοπλισμού ανά κατηγορία στην Ελλάδα (2008-2014).....	191
5.10. Προστιθέμενη αξία ως ποσοστό παραγωγής της χαρτοποιίας και προϊόντων χαρτιού (2008-2013)	193
5.11. Κύκλος εργασιών παραγωγής χαρτοποιίας και προϊόντων χαρτιού στην Ελλάδα (2008-2014).....	194
5.12. Προστιθέμενη αξία εκτύπωσης και αναπαραγωγής ως ποσοστό του συνόλου παραγωγής (2008-2013)	195
5.13. Κύκλος εργασιών εκτύπωσης και αναπαραγωγής προεγγεγραμμένων μέσων στην Ελλάδα (2008-2014)	196
6.1. Οικονομική δραστηριότητα στην παραγωγή φαρμακευτικών προϊόντων	207
6.2. Οικονομική δραστηριότητα στο χονδρικό εμπόριο φαρμακευτικών προϊόντων	208
6.3. Αριθμός φαρμακευτικών αποθηκών στην Ελλάδα	209
6.4. Δαπάνη υγείας ως ποσοστό του ΑΕΠ, 2015	209
6.5. Φαρμακευτική δαπάνη ως ποσοστό της συνολικής δαπάνης υγείας.....	210
6.6. Μερίδιο των γενοσήμων φαρμάκων στο σύνολο της φαρμακευτικής αγοράς, 2015 (ή πλησιέστερο έτος)	224
6.7. Αναλογία τιμής γενοσήμων έναντι όλων φαρμακευτικών προϊόντων, 2015	225
6.8. Υπολογισμός επιπτώσεων στην ευημερία του καταναλωτή σχετικά με το όριο του 15% της ανώτατης μείωσης τιμής	227
7.1. Προστιθέμενη αξία του χονδρικού εμπορίου (2008-2013)	240
7.2. Ποσοστό μεταβολών προστιθέμενης αξίας του χονδρικού εμπορίου και του ΑΕΠ (2008-2013)	241
7.3. Ποσοστό προστιθέμενης αξίας χονδρικού εμπορίου ανά κατηγορία στην Ελλάδα (2008-2013).....	242
7.4. Κύκλος εργασιών χονδρικού εμπορίου ανά κατηγορία στην Ελλάδα (2008-2014)	242
A.1. Αλλαγές στο πλεόνασμα καταναλωτή.....	281

Πίνακες

1.1. Σύνοψη των νομικών διατάξεων που αναλύθηκαν ανά τομέα.....	30
1.2. Σύνοψη του εκτιμώμενου αντίκτυπου ανά τομέα	39
1.3. Ηλεκτρονικό εμπόριο	39
1.4. Κατασκευές (δημόσια έργα και μελέτες)	40
1.5. Μέσα Ενημέρωσης.....	40
1.6. Παραγωγή και χονδρικό εμπόριο χημικών και προϊόντων ελαστικού, ηλεκτρολογικού εξοπλισμού, χαρτιού και προϊόντων χαρτιού και εκτύπωση και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων.....	40
1.7. Παραγωγή και χονδρικό εμπόριο φαρμακευτικών προϊόντων.....	41
1.8. Χονδρικό εμπόριο άλλων προϊόντων	41
3.1. Γενικά στατιστικά στοιχεία, Κατασκευές, EUR, 2013	72
3.2. Κλάδος κατασκευών στην Ελλάδα, γενική περιγραφή, 2013	73
3.3. Μητρώο Εργοληπτών και Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (ΜΕΕΠ).....	79
3.4. Ελάχιστος ακαθάριστος κύκλος εργασιών, ίδια κεφάλαια και πάγιαστοιχεία ενεργητικού ανά τάξη εγγραφής στο Μητρώο Εργοληπτών και Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (ΜΕΕΠ).....	81
3.5. Αριθμός εταιρειών εγγεγραμμένων σε κάθε τάξη του Μητρώου Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (ΜΕΕΠ), Αύγουστος 2016	82
3.A1.1.1. Συνοπτικά στατιστικά στοιχεία - Ελλάδα.....	99
3.A1.2. Μέγεθος Έργου, αριθμός προσφορών και εκπτώσεις - Ελλάδα	102
3.A1.3. Συνοπτικά στατιστικά στοιχεία – ΕΟΧ,ΠΓΔΜ, και Ελβετία.....	103

3.A1.4. Μέγεθος έργου, αριθμός προσφορών και εκπτώσεις – ΕΟΧ,ΠΓΔΜ και Ελβετία.....	104
4.1. Κρατική ενίσχυση στον Ελληνικό τύπο, 2009-2012 (εκατομμύρια €)	113
4.2. Αριθμός συνδρομητών, 2013-2015	141
5.1. Αποφάσεις απόσυρσης για απορρυπαντικά και προϊόντα καθαρισμού από τοΓΧΚ (2013-2015)	171
5.2. Αρμόδιες αρχές για τα βιοκτόνα	175
5.3. Εισόδημα από ειδικό φόρο κατανάλωσης που επιβάλλεται στην ισοπροπυλικήαλκοόλη	188
6.1. Η κατανομή της διαφοράς τιμής στην τομή χονδρικής των φαρμάκων που επηρεάζονται από τη διάταξη.....	226

Εισαγωγικό σημείωμα

από τον Γεώργιο Σταθάκη,
Υπουργό Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού

Οι επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης το 2008 έπληξαν δριμύτατα την ελληνική οικονομία, η οποία υπέστη μια οκταετή ύφεση, με αποτέλεσμα την απώλεια του 26% του ΑΕΠ της χώρας. Από τότε που ανέλαβε την εξουσία η τωρινή κυβέρνηση, κύρια προτεραιότητά της είναι να διασφαλίσει την επαναφορά της χώρας σε μια βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομική ανάπτυξη, η οποία θα μετριάσει τις ανισότητες που δημιούργησε η κρίση και θα ενισχύσει τον τομέα της απασχόλησης. Βασικό στοιχείο για την επίτευξη αυτού του στόχου είναι η δημιουργία κατάλληλου θεσμικού πλαισίου που θα προάγει τις επενδύσεις και την καινοτομία, δηλ. τους κινητήριους άξονες μιας ανταγωνιστικής οικονομίας. Ως προς αυτό το ζήτημα, είναι ζωτικής σημασίας οι μεταρρυθμίσεις στην αγορά προϊόντων που επιδιώκονται στο πλαίσιο της τρέχουσας Έκθεσης Αξιολόγησης Συνθηκών Ανταγωνισμού του ΟΟΣΑ, δεδομένου ότι διασφαλίζουν ισότιμους κανόνες για όλους τους ενδιαφερόμενους της αγοράς και προωθούν την εξάλειψη των προβληματικών σημείων κατά τη δραστηριότητά τους. Το παρόν έργο εστίασε σε πέντε βασικούς κλάδους, και συγκεκριμένα, το χονδρικό εμπόριο, τη μεταποίηση, το ηλεκτρονικό εμπόριο, τα μέσα ενημέρωσης και τις κατασκευές.

Η ελληνική κυβέρνηση πιστεύει ακράδαντα ότι η πολιτική ανταγωνισμού δεν πρέπει να στοχεύει σε εκτενή απορρύθμιση των αγορών αλλά στην έξυπνη ρύθμισή τους. Υπό αυτήν την έννοια, στόχος της έξυπνης ρύθμισης είναι να διασφαλίσει την τακτική και αποτελεσματική λειτουργία των αγορών μέσω του σχεδιασμού βελτιωμένων και ολοκληρωμένων νομοθετικών ρυθμίσεων που ανταποκρίνονται στις τρέχουσες οικονομικές συνθήκες και τους κοινωνικούς προβληματισμούς. Κατά την επίτευξη αυτού του στόχου, δίνουμε έμφαση στην εξασφάλιση μεγαλύτερου δυναμικού ανάπτυξης για καθιερωμένες επιχειρήσεις και νέα επιχειρηματικά εγχειρήματα και στην προσπάθεια αύξησης της απασχόλησης και της απασχολησιμότητας του εργατικού δυναμικού. Η επίτευξη αυτών των δύο στόχων πρέπει να πραγματοποιηθεί στο γενικό πλαίσιο της ανεμπόδιστης λειτουργίας των αλυσίδων εφοδιασμού, χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η επιταγή της τήρησης της ασφάλειας, της υγείας και των περιβαλλοντικών προτύπων.

Η κυβέρνηση θα πρέπει να χρησιμοποιήσει τα συμπεράσματα της παρούσας έκθεσης Αξιολόγησης Συνθηκών Ανταγωνισμού σε αυτό το πλαίσιο, δηλαδή όχι με σκοπό την απορρύθμιση, αλλά με σκοπό μια δίκαιη και στρατηγική μεταρρύθμιση της νομοθεσίας. Αυτή η στρατηγική μεταρρύθμιση θα πρέπει να προστατεύει το δημόσιο συμφέρον, να προάγει τους αναπτυξιακούς στόχους εντός του τρέχοντος κοινωνικού και οικονομικού πλαισίου, καθώς και να προωθεί τον κρίσιμο υποστηρικτικό ρόλο της Δημόσιας Διοίκησης. Τα αποτελέσματα του έργου, τα οποία συνίστανται σε 356 συστάσεις, διασφαλίζουν αποδοτική και δίκαιη κατανομή της αγοράς και πρόληψη των μονοπωλιακών ή οιονεί μονοπωλιακών φαινομένων, ενισχύουν τη μεγιστοποίηση των οφελών για τον καταναλωτή και υποστηρίζουν τις συνεχείς προσπάθειες της ελληνικής κυβέρνησης να αναδιαμορφώσει τη συνολική προοπτική της ελληνικής οικονομίας.

Όσον αφορά τη διαδικασία αξιολόγησης, κύρια ανησυχία από πλευράς μας αλλά και από πλευράς των εταίρων μας στον ΟΟΣΑ ήταν να διασφαλίσουμε τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων στο σύνολο

του έργου. Για να συμβεί αυτό, χρειάστηκε ουσιαστικά να διευκολυνθεί και κυρίως να ενθαρρυνθεί η αλληλεπίδραση της ερευνητικής ομάδας του ΟΟΣΑ με εμπειρογνώμονες σε θέματα δημόσιας διοίκησης, καθώς και με όλες τις συναφείς οργανώσεις παραγωγών και τομεακές ενώσεις. Αυτή η πρακτική είχε ως στόχο την ενίσχυση της μεθοδολογίας αξιολόγησης με την συμπερίληψη των πολύτιμων εμπειριών των ρυθμιστικών αρχών και των παραγόντων της αγοράς και την εκτίμηση των πραγματικών συνθηκών της αγοράς που αρκετά συχνά αποτελούν αντικείμενο περίπλοκων ή ασαφών κανονιστικών ρυθμίσεων.

Αυτή η προσέγγιση έχει αποδώσει αναμφίβολα καρπούς. Κατά τη διάρκεια του έργου, έλαβαν χώρα συνολικά 120 συνεδριάσεις. Καθ' όλη τη διάρκεια του έργου, επιδιώχθηκε ενεργά και επιτεύχθηκε η συνεργασία με τους φορείς δημόσιας διοίκησης και η διαβούλευση με τους ενδιαφερομένους της αγοράς, ώστε να διασφαλιστεί η έκφραση και εξέταση ποικίλων πτυχών και προβληματισμών για τη διαμόρφωση του τελικού αποτελέσματος. Επιπλέον, οι εμπειρογνώμονες των υπουργείων, μέσω της συμμετοχής τους στα διάφορα στάδια του έργου, απέκτησαν πολύτιμη εμπειρία στην αξιολόγηση του σχεδιασμού και της υλοποίησης πολιτικών υπό το πρίσμα του δικαίου του ανταγωνισμού και των οικονομικών. Αυτή η ενεργή συμμετοχή των δημοσίων υπαλλήλων σε ολόκληρο το έργο συνιστά μια θεσμική νοοτροπία που κληροδότησε το έργο του ΟΟΣΑ στην ελληνική διοίκηση, ενισχύοντας με αυτόν τον τρόπο την ικανότητα του κράτους να αντιμετωπίζει τυχόν ζητήματα ανταγωνισμού.

Θα ήθελα να εκφράσω την ειλικρινή ευγνωμοσύνη μου προς την ομάδα του ΟΟΣΑ, την SRSS, καθώς και όλους όσους συμμετείχαν στο έργο από τον τομέα του δημοσίου, για την επιτυχή και ισορροπημένη διεκπεραίωση αυτής της Έκθεσης Αξιολόγησης Συνθηκών Ανταγωνισμού μέσα σε τόσο περιορισμένο χρονικό διάστημα. Πιστεύω ακράδαντα ότι η συμβολή τους στην αποστολή μας 'να επαναφέρουμε την Ελλάδα σε ρυθμούς σκληρής δουλειάς' ήταν ζωτικής σημασίας.



Γεώργιος Σταθάκης

Υπουργός Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού της Ελλάδας

Εισαγωγικό σημείωμα

από τον Maarten Verwey,

Γενικό Διευθυντή της Υπηρεσίας Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Την ίδια στιγμή που η οικονομία της Ελλάδας βαδίζει με αργούς ρυθμούς προς την ανάκαμψη, μεγάλο μέρος του πληθυσμού στην Ελλάδα εξακολουθεί να ζει με την αβεβαιότητα για το μέλλον. Μετά από μια μακρόχρονη πορεία προς την οικονομική προσαρμογή, διατηρούν τις επιφυλάξεις τους ως προς το αν αυτή η οικονομία θα ωφελήσει ολόκληρο το λαό ή μόνο τη μικρή μερίδα των προνομιούχων.

Πρόκειται για ένα σημαντικό ερώτημα. Άλλωστε, οι κλειστές αγορές και οι χαμηλές επιδόσεις στον τομέα της καινοτομίας έχουν δυσχεράνει την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας για μεγάλο χρονικό διάστημα. Τα εμπόδια στον ανταγωνισμό, που συχνά τίθενται προς όφελος οργανωμένων συμφερόντων, έχουν συμβάλει σε αυτήν την αδυναμία.

Ο ανταγωνισμός αποτελεί ουσιαστικό τμήμα μιας πιο βιώσιμης οικονομίας. Ωφελεί τους καταναλωτές, αφού μέσω του ανταγωνισμού μειώνονται τα έξοδά τους και διευρύνονται οι επιλογές τους. Επίσης, ωφελεί τις επιχειρήσεις, αφού προωθεί την καινοτομία. Με την πτώση των τιμών, όλο και περισσότεροι άνθρωποι έχουν τη δυνατότητα να αγοράσουν τα προϊόντα, ενώ οι επιχειρήσεις με χρηστή διαχείριση μπορούν να κατακτήσουν μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς, γεγονός που οδηγεί στην επέκταση και δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Επιπλέον, ο ανταγωνισμός ενισχύει την ισοτιμία. Όλοι έχουν τη δυνατότητα και την ευκαιρία να λάβουν ένα δίκαιο τμήμα των οφελών της ανάπτυξης. Η εξάλειψη των εμποδίων στον ανταγωνισμό και η εξασφάλιση της δραστηριοποίησης επί ίσοις όροις αποδεικνύουν ότι οι δημόσιες αρχές προστατεύουν τα συμφέροντα του λαού και όχι αποκλειστικά των μεγάλων επιχειρήσεων.

Αυτό το στοιχείο είναι σημαντικό τόσο για την Ελλάδα όσο και για την υπόλοιπη Ευρώπη. Η πολιτική ανταγωνισμού συνιστά βασικό εργαλείο για τις συλλογικές προσπάθειες που καταβάλλουμε προκειμένου να ενισχύσουμε την ανάπτυξη και την απασχόληση, πράγμα το οποίο αποτελεί τη βασική προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Όπως επεσήμανε ο Πρόεδρος Γιούνκερ κατά την ομιλία του σχετικά με την κατάσταση της Ένωσης το 2016, η Ευρώπη αντιπροσωπεύει ένα πεδίο στο οποίο παρέχονται ίσοι όροι για όλους και στο οποίο οι καταναλωτές προστατεύονται από τα καρτέλ και την εκμετάλλευση των πανίσχυρων εταιρειών.

Η παρούσα έκθεση συνιστά μια σημαντική ενίσχυση της σχετικής ατζέντας για την Ελλάδα. Βάσει της συλλογικής προσπάθειας μιας μεγάλης ομάδας εμπειρογνομόνων της δημόσιας διοίκησης, της Επιτροπής Ανταγωνισμού, του ΟΟΣΑ και της Υπηρεσίας Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων, η παρούσα έκθεση παραθέτει προτεινόμενες ενέργειες που στόχο έχουν να εξαλείψουν τα εμπόδια στον ανταγωνισμό στους κλάδους του ηλεκτρονικού εμπορίου, των κατασκευών, των μέσων ενημέρωσης, της μεταποίησης και του χονδρικού εμπορίου. Παραδείγματος χάριν, η ενδυνάμωση της νομοθεσίας για την προστασία του καταναλωτή, η διεξαγωγή των διαδικασιών δημόσιων διαγωνισμών με μεγαλύτερη διαφάνεια, η διασφάλιση ασφάλειας δικαίου στο νομικό πλαίσιο που αφορά τους ραδιοφωνικούς σταθμούς, η μεταρρύθμιση της πολιτικής τιμολόγησης των φαρμακευτικών προϊόντων και η άρση των γεωγραφικών εμποδίων όσον αφορά στον ανταγωνισμό στις αγορές χονδρικού εμπορίου είναι ενέργειες, οι οποίες μπορούν να εξασφαλίσουν ίσους όρους για όλους στους εν λόγω βασικούς οικονομικούς κλάδους και να ενισχύσουν την ανάκαμψη.

Θα ήθελα να εκφράσω την βαθύτατη ικανοποίησή μου για τη γόνιμη και εποικοδομητική συνεργασία που επετεύχθη μεταξύ των ελληνικών αρχών και του ΟΟΣΑ. Η Υπηρεσία Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων είναι πρόθυμη να βοηθήσει τις ελληνικές αρχές στην αξιοποίηση των οφελών αυτού του σημαντικού έργου.



Maarten Verwey

Maarten Verwey
Γενικός Διευθυντής της Υπηρεσίας Στήριξης Διαρθρωτικών
Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ

ΑΕΠΟ	Αποφάσεις Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων
AESGP	Πανερωπαϊκή Οργάνωση για την Αυτοφροντίδα
ΑΦΙ	Υποδομές Εναλλακτικών Καυσίμων
ΣΥΒΙΠΥΣ	Σύνδεσμος Βιομηχανιών Παραγωγής Υλικών και Συσκευασίας
άρθ.	Άρθρο νόμου
ASMR	Προστιθέμενη θεραπευτική αξία
ΟΠΑ	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
CE	Ευρωπαϊκή Συμμόρφωση
CEN	Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης
CENELEC	Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ηλεκτροτεχνικής Τυποποίησης
CEPS	Οικονομική Επιτροπή Προϊόντων Υγειονομικής Περίθαλψης
COCO	Κατηγορία μεταπωλητή/έμμισθου υπαλλήλου
CODO	Κατηγορία μεταπωλητή/μισθωτή
CP	Κεντρική διαδικασία για την έγκριση άδειας κυκλοφορίας φαρμακευτικών προϊόντων
CPMP	Επιτροπή Φαρμακευτικών Ιδιοσκευασμάτων
CPNP	Πύλη Κοινοποίησης Καλλυντικών Προϊόντων
ΔΙΕΠΠΥ	Κανόνες Διακίνησης και Εμπορίας Προϊόντων και Παροχής Υπηρεσιών
DODO	Κατηγορία μεταπωλητή/ιδιοκτήτη
DP	Αποκεντρωμένη διαδικασία για την έγκριση άδειας κυκλοφορίας φαρμακευτικών προϊόντων
EK	Ευρωπαϊκή Κοινότητα
ECR	Επιτροπή Αποτελεσματικής Ανταπόκρισης στον Καταναλωτή
EOX	Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος
ΕΕΚΤ	Ένωση Εταιρειών Κινητής Τηλεφωνίας
ΕΕΠΕΣ	Ένωση Ελλήνων Παραγωγών και Εμπόρων Σπόρων
ΕΕΤΤ	Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων
ΕΦΕΤ	Ενιαίος Φορέας Ελέγχου Τροφίμων
ΕΦΕΧ	Σύνδεσμος Εταιρειών Φαρμάκων Ευρείας Χρήσης
ΕΙΤΗΣΕΕ	Ένωση Ιδιωτικών Τηλεοπτικών Σταθμών Εθνικής Εμβέλειας
ΕΚΠΟΙΖΩ	Ένωση Καταναλωτών - Η Ποιότητα της Ζωής
ΕΛΟΤ	Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης
ΕΛΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Αρχή

EMA	Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων
ΕΟΦ	Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων
ΕΟΠΥΥ	Εθνικός Οργανισμός Παροχής Υπηρεσιών Υγείας
ΕΠΥ	Επιτροπή Προμηθειών Υγείας
ERP	Εξωτερικές Τιμές Αναφοράς
ΕΣΣΕ	Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας
ΕΤΕΠ	Ελληνικές Τεχνικές Προδιαγραφές
ETSI	Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Τυποποίησης των Τηλεπικοινωνιών
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΥΣΕΔ	Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Εφαρμογής συγχρηματοδοτούμενων δράσεων στον τομέα του Εμπορίου.
ΦΕΚ	Εφημερίδα της Κυβερνήσεως
FIBC	Εύκαμπτο εμπορευματοκιβώτιο μεσαίας χωρητικότητας για φορτία χύδην
FMCG	Προϊόντα ταχείας κατανάλωσης
ΓΧΚ	Γενικό Χημείο του Κράτους
ΑΕΠ	Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν
ΓΕΔΙΦΑ	Γενικής Διάθεσης Φάρμακα
ΓΕΜΗ	Γενικό Εμπορικό Μητρώο
GMP	Ορθές Παρασκευαστικές Πρακτικές
GRECA	Ελληνικός Σύνδεσμος Ηλεκτρονικού Εμπορίου
ΓΣΕΒΕΕ	Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας
ΑΠΑ	Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία
ΣΑΕ	Σύνδεσμος Αεροζόλ Ελλάδας
ΣΕΧΒ	Σύνδεσμος Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών
ΕΑ	Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού
ΕΣΥΦ	Ελληνικός Σύνδεσμος Φυτοπροστασίας
ΣΕΓΜ	Σύνδεσμος των Ελληνικών Εταιρειών - Γραφείων Μελετών
ΕΥΕ	Επιτροπή Υψηλού Επιπέδου
ΚΥΕ	Καταστήματα Υγειονομικού Ενδιαφέροντος
ΗΤΑ	Αξιολόγηση των τεχνολογιών υγείας
ΙΕΛΚΑ	Ινστιτούτο Έρευνας Λιανεμπορίου Καταναλωτικών Αγαθών
IFPMA	Διεθνής Ομοσπονδία Ενώσεων και Παρασκευαστών Φαρμακευτικών Προϊόντων
ΙΚΕ	Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία
ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ	Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας
ISO	Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης
ΚΥΑ	Κοινή Υπουργική Απόφαση
ΚΑΘ	Κεντρική Αγορά Θεσσαλονίκης

I	Λίτρο
ΝΔ	Νομοθετικό Διάταγμα
ΕΠΕ	Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης
LPG	Υγραέριο
ΥΑ	Υπουργική Απόφαση
ΚΑΚ	Κάτοχος Άδειας Κυκλοφορίας
ΜΕΕΠ	Μητρώο Εργοληπτών και Εργοληπτικών Επιχειρήσεων
ΜΕΚ	Μητρώο Εμπειρίας Κατασκευαστών
ΜΜ	Μητρώο Μελετητών και Μελετητικών Γραφείων
MRP	Διαδικασία Αμοιβαίας Αναγνώρισης
ΜΤ	Μετρικοί τόνοι
NACE	Στατιστική Ταξινόμηση Οικονομικών Δραστηριοτήτων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα
ΕΣΡ	Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοηλεκτρονικής
NGV	Όχημα φυσικού αερίου
NHS	Πρότυπο Εθνικών Ελληνικών Προδιαγραφών
OBI	Οργανισμός Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας
ΟΚΑΑ	Οργανισμός Κεντρικών Αγορών και Αλιείας
ΟΠΙ	Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας
ΜΗΣΥΦΑ	Μη συνταγογραφούμενα φάρμακα
παρ.	Παράγραφος (άρθρου νόμου)
PAPW	Πανελλήνιος Σύλλογος Φαρμακαποθηκαριών
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
ΠΕΔΜΕΔΕ	Πανελλήνια Ένωση Διπλωματούχων Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων
ΠΕΦ	Πανελλήνια Ένωση Φαρμακοβιομηχανίας
PGEU	Ένωση Ευρωπαίων Φαρμακοποιών
PL	Προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας
PMR	Ρύθμιση αγοράς προϊόντων (δείκτης)
ΡΑΕ	Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας
ΒΔ	Βασιλικό Διάταγμα
R&D	Έρευνα και ανάπτυξη
RIA	Ανάλυση επιπτώσεων ρυθμίσεων
RMS	Κράτος μέλος αναφοράς
RPM	Εφαρμογή προκαθορισμένων τιμών μεταπώλησης
ΑΕ	Ανώνυμη Εταιρεία
ΣΑΤΕ	Πανελλήνιος Σύνδεσμος Τεχνικών Εταιρειών
ΣΕΕΠΕ	Σύνδεσμος Εταιρειών Εμπορίας Πετρελαιοειδών
ΣΕΛΠΕ	Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Λιανικής Πώλησης Ελλάδος
ΣΕΜΕΕ	Σύνδεσμος Εκτυπωτικών Μέσων Επικοινωνίας Ελλάδος

ΣΕΒ	Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών
ΣΕΒΑΣ	Σύνδεσμος Ελληνικής Βιομηχανίας Απορρυπαντικών και Σαπώνων
ΣΕΒΤ	Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών Τροφίμων
ΣΦΕΕ	Σύνδεσμος Φαρμακευτικών Επιχειρήσεων Ελλάδος
ΥΓΟΣ	Υπηρεσία Γενικού Οικονομικού Ενδιαφέροντος
SMPA	Οργανισμός Ιατρικών Προϊόντων της Σουηδίας
ΘΑ	Θεραπευτική αξία
ΣΠΠ	Συμπληρωματικό Πιστοποιητικό Προστασίας
ΣΠΕΛ	Σύνδεσμος Παραγωγών και Εμπόρων Λιπασμάτων
ΣΤΕΑΤ	Σύνδεσμος Τεχνικών Εταιριών Ανωτέρων Τάξεων
ΣΥΝΔΔΕ&L	Σύνδεσμος Επιχειρήσεων Διεθνούς Διαμεταφοράς και Επιχειρήσεων Logistics Ελλάδας
ΤΕΕ	Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας
ΦΠΑ	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας
WUWM	Παγκόσμια Ένωση Αγορών Χονδρικού Εμπορίου

Συνοπτική παρουσίαση

Ο ΟΟΣΑ κλήθηκε να διενεργήσει μια ανεξάρτητη αξιολόγηση πολιτικής για να εντοπίσει τις νομοθετικές και ρυθμιστικές ρυθμίσεις που πιθανόν να εμποδίζουν την ανταγωνιστική και αποτελεσματική λειτουργία των αγορών σε πέντε κλάδους της ελληνικής οικονομίας: ηλεκτρονικό εμπόριο, κατασκευές, μέσα ενημέρωσης, χονδρικό εμπόριο και ορισμένους επί μέρους κλάδους της μεταποίησης, όπως χημικά και φαρμακευτικά προϊόντα.

Το έργο πραγματοποιήθηκε σε πέντε στάδια. Στο πρώτο στάδιο διευκρινίστηκε το ακριβές πεδίο κάθε κλάδου. Με την βοήθεια κυβερνητικών εμπειρογνομόνων, συγκεντρώθηκαν και καταγράφηκαν συνολικά 1.290 νομοθετικές πράξεις ανά κλάδο. Στο δεύτερο στάδιο, οι εν λόγω νομοθετικές πράξεις υποβλήθηκαν σε έλεγχο με τη μεθοδολογία Αξιολόγησης Συνθηκών Ανταγωνισμού του ΟΟΣΑ, προκειμένου να εντοπιστούν δυνητικά εμπόδια στον ανταγωνισμό. Η αξιολόγηση περιελάμβανε εθνικές διατάξεις αλλά και νομοθετικές πράξεις μεταφοράς οδηγιών της ΕΕ. Στο τρίτο στάδιο, διερευνήθηκε ο σκοπός που εξυπηρετεί κάθε διάταξη. Διενεργήθηκε ποιοτική ανάλυση εις βάθος. Στο τέταρτο στάδιο, διαμορφώσαμε σχέδιο συστάσεων σχετικά με διατάξεις που κρίθηκαν ως περιοριστικές του ανταγωνισμού λαμβάνοντας υπόψη σχετικές νομοθεσίες της ΕΕ και αντίστοιχες διατάξεις συγκρίσιμων χωρών, όπως άλλα κράτη μέλη της ΕΕ. Στο τελικό στάδιο, οριστικοποιήσαμε τις συστάσεις μας. Κατά τη διάρκεια του έργου, έλαβαν χώρα αρκετά σεμινάρια με εμπειρογνώμονες υπουργείων, με στόχο την ανάπτυξη δεξιοτήτων της ελληνικής διοίκησης στην αξιολόγηση των συνθηκών ανταγωνισμού.

Αυτή η διαδικασία είχε ως αποτέλεσμα τη διαμόρφωση 356 συστάσεων όσον αφορά συγκεκριμένες νομικές διατάξεις που πρέπει να καταργηθούν ή να τροποποιηθούν. Ορισμένες περιοριστικές διατάξεις καταργήθηκαν ή τροποποιήθηκαν πριν ακόμα ολοκληρωθεί το έργο κατόπιν παρατηρήσεων του ΟΟΣΑ στο νομοσχέδιο, επομένως δεν διατυπώθηκε σύσταση για τις εν λόγω διατάξεις στην τελική έκθεση. Όλες οι τελικές συστάσεις παρατίθενται αναλυτικά στο Παράρτημα Β.

Σύνοψη των νομικών διατάξεων που αναλύθηκαν ανά τομέα

	Ηλεκτρονικό εμπόριο	Κατασκευές	Μέσα Ενημέρωσης	Φαρμακευτικά προϊόντα	Άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες	Χονδρικό εμπόριο	Σύνολο
Νομοθετικές πράξεις	71	251	251	155	268	292	1.288
Δυνητικοί περιορισμοί που εντοπίστηκαν	15	61	68	88	80	265	577
Συστάσεις	10	42	68	54	48	134	356

Καθ' όλη τη διάρκεια του έργου, επιχειρήσαμε να εντοπίσουμε τις πηγές των οφελών που θα προκύψουν από την υλοποίηση των συστάσεων και, όπου ήταν δυνατόν, να παρέχουμε ποσοτικές εκτιμήσεις. Οι εκτιμήσεις μας βασίστηκαν σε ποσοτικοποίηση συγκεκριμένων κανονιστικών ρυθμίσεων βάσει της προσέγγισης 'εκ των κάτω προς τα άνω', όπου ήταν δυνατόν, ή σε συντηρητικές εκτιμήσεις βελτίωσης αποτελεσματικότητας και επέκτασης της εκάστοτε επιχειρηματικής δραστηριότητας. Σύμφωνα με συντηρητικές εκτιμήσεις του ΟΟΣΑ, εφόσον αρθούν οι περιορισμοί που εντοπίστηκαν

κατά τη διάρκεια του έργου, αναμένεται θετικός αντίκτυπος ύψους 414 εκατ. EUR για την ελληνική οικονομία. Αυτό το ποσό αντιστοιχεί στις συνολικές εκτιμήσεις για τη θετική επίδραση στο πλεόνασμα για τους καταναλωτές και τον υψηλότερο κύκλο εργασιών σε όλους τους κλάδους, με την άρση των τρεχόντων κανονιστικών εμποδίων στον ανταγωνισμό.

Επιπλέον, ο εξορθολογισμός της ισχύουσας νομοθεσίας όσον αφορά τους συγκεκριμένους κλάδους, αν και εφόσον οι συστάσεις υλοποιηθούν πλήρως, θα έχει θετικό αντίκτυπο στην ανταγωνιστική ικανότητα των επιχειρήσεων σε μακροπρόθεσμο επίπεδο. Κατά συνέπεια, θεωρούμε πως ο σωρευτικός μακροπρόθεσμος αντίκτυπος της άρσης των επιζήμιων περιορισμών για την ελληνική οικονομία θα είναι πολύ σημαντικός. Στην παρούσα έκθεση, δεν επιχειρούμε την εκτίμηση του εν λόγω αντίκτυπου.

Βασικές συστάσεις¹

- Η παρωχημένη και ανεπίκαιρη νομοθεσία που εντοπίστηκε πρέπει να καταργηθεί. Η δημόσια διοίκηση ξεκίνησε τη διαδικασία κατάργησης πριν ακόμα ολοκληρωθεί το έργο μας.
- Τα εμπόδια εισόδου που αφορούν τους υπό εξέταση κλάδους πρέπει να αρθούν. Τα εν λόγω εμπόδια περιλαμβάνουν αυστηρές απαιτήσεις αδειοδότησης στον τομέα του χονδρικού εμπορίου καυσίμων, όπως ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις και ελάχιστες απαιτήσεις αποθήκευσης.
- Η ρύθμιση των αποκλειστικών συμβάσεων μεταξύ εμπόρων χονδρικής και λιανικής πώλησης καυσίμων θα πρέπει να επανεξεταστούν, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η διάρκεια των συμβάσεων δεν δύναται να επεκταθεί πέραν του χρονικού διαστήματος που ορίζει ο νόμος, συνεπώς να ενισχυθεί ο ανταγωνισμός μεταξύ των εμπόρων χονδρικής πώλησης.
- Πρέπει να απλουστευθούν οι κανονισμοί και να αρθούν οι περιορισμοί που αφορούν στη λειτουργία φαρμακαποθηκών, προκειμένου να μειωθούν οι δαπάνες και η διοικητική επιβάρυνση για τους εμπόρους χονδρικής πώλησης.
- Όσον αφορά στον κατασκευαστικό κλάδο, οι διαγωνιζόμενοι θα πρέπει να δικαιούνται να συμμετάσχουν σε ένα δημόσιο διαγωνισμό ανεξαρτήτως της κατάταξής τους σε τάξεις στα μητρώα, εφόσον πληρούνται τα κριτήρια συμμετοχής.
- Θα πρέπει να επιτραπεί η εγγραφή μελετητών σε μεγαλύτερο αριθμό κατηγοριών από αυτόν που ισχύει επί του παρόντος.
- Στον κατασκευαστικό κλάδο, πρέπει να εκδοθούν κατευθυντήριες οδηγίες ή πρότυπα τεύχη που θα παρέχουν καθοδήγηση στις αναθέτουσες αρχές και θα προωθούν μια πιο ομοιόμορφη εφαρμογή.
- Όσον αφορά στις ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις και στην ηλεκτρονική παρακολούθηση των συμβάσεων δημοσίων έργων και μελετών, οι αρχές θα πρέπει να διαμορφώσουν ειδικές διαδικασίες ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων και να εξετάσουν την εισαγωγή μηχανισμών ηλεκτρονικής παρακολούθησης με την τήρηση όλων των στοιχείων κάθε σύμβασης συνεκτικά σε ένα ενιαίο σύστημα ή με δυνατότητα πρόσβασης σε αυτά μέσω διαλειτουργικών συστημάτων.
- Το νομικό πλαίσιο της διαφήμισης των μη συνταγογραφούμενων φαρμάκων θα πρέπει να επικαιροποιηθεί και να ευθυγραμμιστεί πλήρως με τις πρόσφατες τροποποιήσεις περί ελευθέρωσης των καναλιών διανομής των συνηθέστερα χρησιμοποιούμενων φαρμάκων (Γενικής Διάθεσης Φάρμακα – ΓΕΔΙΦΑ), που αποτελούν ειδική κατηγορία των ΜΗΣΥΦΑ.

- Οι κανόνες τιμολόγησης για τα φαρμακευτικά προϊόντα ορίζουν μια μέγιστη μείωση τιμής για τα γενόσημα φάρμακα και προβλέπουν την εξίσωση των τιμών των μη καλυπτόμενων από δίπλωμα ευρεσιτεχνίας φαρμάκων και των γενόσημων φαρμάκων σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Αυτό στερεί από τα γενόσημα το πλεονέκτημα τιμής που έχουν σε σχέση με το πρωτότυπο προϊόν που φέρει συγκεκριμένο σήμα, δίχως να αφήνει περιθώρια ανταγωνισμού ή περαιτέρω διείσδυσης των γενόσημων στην αγορά. Ο συγκεκριμένος κανόνας θα πρέπει να τροποποιηθεί ώστε να εξασφαλιστεί η διαφορά τιμής μεταξύ γενόσημων και προϊόντων που φέρουν συγκεκριμένο σήμα.
- Το αδειοδοτικό και κανονιστικό πλαίσιο για τους ραδιοφωνικούς σταθμούς είναι κατακερματισμένο και σε μεγάλο βαθμό δεν εφαρμόζεται πρακτικά. Οι ελληνικές αρχές θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι οι οικονομικοί φορείς έχουν ασφάλεια δικαίου και δύνανται να πραγματοποιούν συνειδητές επιχειρηματικές επιλογές βάσει ενός σαφούς κανονιστικού πλαισίου.
- Το κανονιστικό πλαίσιο που αφορά τη συνδρομητική τηλεόραση θα πρέπει να επανεξεταστεί και να γίνει πιο ευέλικτο, ιδιαίτερα σε σχέση με τα τέλη αδειοδότησης, την εταιρική δομή και τους κανόνες διασταυρούμενων συμμετοχών στην ιδιοκτησία.
- Πρέπει να γίνει επανεξέταση του ορισμού των ανεξάρτητων παραγωγών οπτικοακουστικών έργων σύμφωνα με την Οδηγία της ΕΕ για τις Υπηρεσίες Οπτικοακουστικών Μέσων και εξορθολογισμός των διατάξεων που αφορούν την παραγωγή και παροχή οπτικοακουστικού περιεχομένου.
- Συνιστάται η κατάργηση του ειδικού φόρου κατανάλωσης για την ισοπροπυλική αλκοόλη, ο οποίος αναγκάζει τους οικονομικούς φορείς να προβαίνουν σε περίπλοκες και δαπανηρές διαδικασίες.
- Συνιστάται εξορθολογισμός της νομοθεσίας για την προστασία του καταναλωτή, συμπεριλαμβανομένων της παροχής ενός ενιαίου ορισμού του καταναλωτή και της διευκρίνισης του πλαισίου που αφορά τις εγγυήσεις.
- Οι αρχές θα πρέπει να επιτρέπουν το χονδρικό εμπόριο απορρυπαντικών χύδην, περιορίζοντας με αυτόν τον τρόπο το κόστος συσκευασίας των εταιρειών, γεγονός που ενδεχομένως να οδηγήσει σε πτώση των τιμών των απορρυπαντικών για τους τελικούς καταναλωτές.
- Το νομικό πλαίσιο για τα καλλυντικά και τα βιοκτόνα πρέπει να ευθυγραμμιστεί με το σχετικό κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ, προκειμένου να αναγνωριστούν οι πρωτεύουσες και δευτερεύουσες χρήσεις των 'οριακών' προϊόντων.
- Συνιστάται εξάλειψη των περιορισμών που εντοπίστηκαν σε σχέση με την οδική μεταφορά εμπορευμάτων, όπως περιορισμοί ως προς τη λειτουργία των επιχειρήσεων και διακριτική μεταχείριση των μεταφορέων. Αυτή η μεταρρύθμιση θα ωφελήσει τον κλάδο του χονδρικού εμπορίου και των μεταφορών.

Σημείωση

- 1 Το παρόν σχέδιο δεν περιλαμβάνει την αξιολόγηση του Νόμου 4339/2015 και της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 7577/2016 για την αδειοδότηση των ψηφιακών τηλεοπτικών μεταδόσεων λόγω των συνεχιζόμενων διοικητικών και νομικών διαδικασιών.

*Κεφάλαιο 1***ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ**

Στην παρούσα αξιολόγηση, εντοπίζονται στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στην ελληνική νομοθεσία. Προτείνονται συστάσεις που αφορούν στην άρση των κανονιστικών εμποδίων στον ανταγωνισμό σε πέντε κλάδους της ελληνικής οικονομίας: ηλεκτρονικό εμπόριο, κατασκευές, μέσα ενημέρωσης, χονδρικό εμπόριο και ορισμένους επί μέρους κλάδους μεταποίησης. Εντοπίστηκαν και αναλύθηκαν 577 δυνητικοί κανονιστικοί περιορισμοί και, με την παρούσα έκθεση, διαμορφώθηκαν 356 ειδικές συστάσεις άρσης των δυνητικών εμποδίων και αύξησης του ανταγωνισμού. Τα οφέλη που θα προκύψουν περιλαμβάνουν πτώση των τιμών και μεγαλύτερο εύρος επιλογών για τους καταναλωτές, λόγω της εισόδου νέων, πιο αποδοτικών επιχειρήσεων στην αγορά ή της υιοθέτησης καινοτόμων μορφών παραγωγής από τις υφιστάμενες επιχειρήσεις. Η παρούσα έκθεση προσδιορίζει τις πηγές αυτών των οφελών και, όπου είναι δυνατόν, παρέχει ποσοτικές εκτιμήσεις. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΟΟΣΑ, εφόσον αρθούν οι συγκεκριμένοι ποσοτικοποιημένοι περιορισμοί και επιτευχθούν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα, αναμένεται θετικός αντίκτυπος ύψους 414 εκατ. EUR για την ελληνική οικονομία.

Οι νομοθετικές και κανονιστικές ρυθμίσεις αποτελούν βασικά μέσα για την επίτευξη των στόχων της δημόσιας πολιτικής, όπως η προστασία του καταναλωτή, η δημόσια υγεία και η περιβαλλοντική προστασία. Ωστόσο, όταν οι εν λόγω ρυθμίσεις είναι υπερβολικά περιοριστικές ή επαχθείς, μια πλήρης επανεξέταση μπορεί να βοηθήσει στον εντοπισμό των προβληματικών σημείων και στην ανάπτυξη εναλλακτικών πολιτικών που μπορούν να εκπληρώσουν τους κυβερνητικούς στόχους χωρίς να υπονομεύσουν τον ανταγωνισμό.

Το έργο Αξιολόγησης των Συνθηκών Ανταγωνισμού των Νόμων και Κανονισμών έχει ως στόχο τον εντοπισμό των κανονιστικών εμποδίων, συμπεριλαμβανομένων διατάξεων που περιορίζουν την είσοδο στην αγορά, διατάξεων που περιορίζουν την ανταγωνιστική ικανότητα των επιχειρήσεων (π.χ. μέσω ρύθμισης των τιμών ή περιορισμού της διαφήμισης), διατάξεων που αντιμετωπίζουν τους ανταγωνιστές με διαφορετικά κριτήρια (π.χ. ευνοώντας τις κατεστημένες επιχειρήσεις), διατάξεων που διευκολύνουν τον συντονισμό μεταξύ των ανταγωνιστών ή που περιορίζουν την ευελιξία των καταναλωτών στο να αλλάζουν προμηθευτές. Η μεθοδολογία που εφαρμόζεται σε αυτή τη συστηματική διαδικασία περιγράφεται συνοπτικά στο Παράρτημα Α, το οποίο παρουσιάζει επίσης τα στάδια του έργου και παρέχει πλήρη βιβλιογραφική αναφορά της μεθοδολογίας Αξιολόγησης των Συνθηκών Ανταγωνισμού του ΟΟΣΑ. Η παρούσα έκθεση εντόπισε και αξιολόγησε ρυθμίσεις αγοράς στους κλάδους του ηλεκτρονικού εμπορίου, των κατασκευών, των μέσων ενημέρωσης, του χονδρικού εμπορίου και ορισμένων επί μέρους κλάδων μεταποίησης, όπως χημικά και φαρμακευτικά προϊόντα.¹

1.1. Τα οφέλη του ανταγωνισμού

Τα κύρια οφέλη του ανταγωνισμού είναι, μεταξύ άλλων, οι χαμηλότερες τιμές για τους καταναλωτές, το μεγαλύτερο εύρος επιλογών για τους καταναλωτές, η καλύτερη ποιότητα προϊόντων και υπηρεσιών, η αύξηση της απασχόλησης, η αύξηση των επενδύσεων στον τομέα R&D και η ταχύτερη υιοθέτηση καινοτομιών. Η δυνατότητα των καταναλωτών να επιλέγουν μεταξύ διαφόρων παρόχων προϊόντων ωφελεί όχι μόνο τους ίδιους τους καταναλωτές, αλλά και την οικονομία γενικά. Όταν οι καταναλωτές έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν και να αγοράσουν προϊόντα και υπηρεσίες, οι επιχειρήσεις ωθούνται να εντείνουν τον ανταγωνισμό μεταξύ τους, εφαρμόζοντας περισσότερες καινοτομίες και αυξάνοντας την παραγωγικότητά τους (Nickell, 1996; Blundell et al., 1999; Aghion et al., 2004). Οι βιομηχανίες στις οποίες παρατηρείται μεγαλύτερος ανταγωνισμός παρουσιάζουν ταχύτερη ανάπτυξη της παραγωγικότητας. Αυτά τα συμπεράσματα έχουν επιβεβαιωθεί από πολυάριθμες εμπειρικές μελέτες, όπως αναφέρεται συνοπτικά από τον ΟΟΣΑ (2014c). Ο πρωταρχικός λόγος για τον οποίο ο ανταγωνισμός τονώνει την παραγωγικότητα είναι ότι δίνει τη δυνατότητα σε πιο αποδοτικές επιχειρήσεις να εισέλθουν στην αγορά και να κατακτήσουν μερίδιο εις βάρος των λιγότερο αποδοτικών επιχειρήσεων.

Πέραν των στοιχείων που υποδεικνύουν ότι ο ανταγωνισμός προωθεί την ανάπτυξη, υπάρχουν πολλές μελέτες που δείχνουν τον θετικό αντίκτυπο της πιο ευέλικτης ρύθμισης της αγοράς προϊόντων, που είναι και το πιο συναφές με το έργο πεδίο.² Αυτές οι μελέτες αναλύουν τον αντίκτυπο της ρύθμισης στην παραγωγικότητα, την απασχόληση, την Έρευνα και την Ανάπτυξη, καθώς και τις επενδύσεις, μεταξύ άλλων μεταβλητών. Φυσικά, οι διαφορές στη ρύθμιση είναι επίσης καθοριστικές και μπορούν να μειώσουν σημαντικά το εμπόριο και τις Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΞΕ) (Fournier et al., 2015; Fournier, 2015).³

Υπάρχει ιδιαίτερα μεγάλος όγκος στοιχείων που επιβεβαιώνει τα οφέλη της πιο ευέλικτης ρύθμισης αγοράς προϊόντων για την παραγωγικότητα. Σε επίπεδο επιχειρήσεων και βιομηχανιών, η περιοριστική ρύθμιση αγοράς προϊόντων συσχετίζεται με χαμηλότερα επίπεδα πολυπαραγοντικής παραγωγικότητας (π.χ. Nicoletti and Scarpetta, 2003; Arnold et al., 2011).⁴ Το αποτέλεσμα φαίνεται να ισχύει και σε επίπεδο συγκεντρωτικών μεγεθών (Égert, 2016). Οι αντιανταγωνιστικές ρυθμίσεις έχουν αντίκτυπο στην

παραγωγικότητα, ο οποίος υπερβαίνει τον κλάδο στον οποίο εφαρμόζονται και έχει πολύ μεγαλύτερη σημασία για τους κλάδους που έχουν άμεση σύνδεση με την παραγωγικότητα (Bourlès et al., 2013).⁵ Συγκεκριμένα, ένα μεγάλο μέρος του αντίκτυπου στην παραγωγικότητα αφορά το κανάλι επένδυσης στην Έρευνα και την Ανάπτυξη (Cette et al., 2013).

Η καινοτομία και οι επενδύσεις σε κεφάλαιο γνώσης, π.χ. ηλεκτρονικό σύστημα πληροφοριών και, δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, επηρεάζονται επίσης αρνητικά από την αυστηρή ρύθμιση αγορών προϊόντων (Andrews and Criscuolo, 2013; Andrew and Westmore, 2014). Οι μεταρρυθμίσεις όσον αφορά στη ρύθμιση αγορών προϊόντων, που προάγουν τον ανταγωνισμό συσχετίζονται με αύξηση του αριθμού διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας (Westmore, 2013). Επιπλέον, η άρση των εμποδίων δίνει την ευκαιρία στις καινοτόμες επιχειρήσεις να συνδυάσουν πιο αποτελεσματικά τους πόρους που απαιτούνται για την προώθηση νέων ιδεών και προϊόντων. Γενικότερα, οι πιο περιοριστικές ρυθμίσεις αγορών προϊόντων φαίνεται να συνδέονται με λιγότερες επενδύσεις (μικρότερο μετοχικό κεφάλαιο) και να ενισχύουν τις αρνητικές επιπτώσεις των πιο περιοριστικών αγορών εργασίας (Égert, 2016).⁶

Η μεγαλύτερη ευελιξία μπορεί να οδηγήσει και σε υψηλότερο ποσοστό απασχόλησης. Οι Cahuc και Kamarz (2004) διαπίστωσαν ότι μετά την απορρύθμιση του κλάδου οδικών μεταφορών της Γαλλίας, τα επίπεδα απασχόλησης παρουσίασαν ταχύτερη αύξηση συγκριτικά με την περίοδο πριν την απορρύθμιση.⁷ Σε μια πρόσφατη μελέτη του ΟΟΣΑ (Criscuolo et al., 2014), διαπιστώθηκε ότι οι μικρές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται λιγότερο από πέντε έτη στην αγορά συμβάλλουν στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας σε ποσοστό περίπου 42% κατά μέσο όρο.⁸ Όπως επισημάνθηκε από τον ΟΟΣΑ (2015), 'το ότι νέες επιχειρήσεις παίζουν τόσο δυσανάλογα μεγάλο ρόλο στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας υποδεικνύει ότι η μείωση των εμποδίων στην επιχειρηματικότητα μπορεί να έχει αντίκτυπο στον τομέα της απασχόλησης, και κατά συνέπεια να συμβάλει σημαντικά στην ενίσχυση της εισοδηματικής ισότητας'. Ωστόσο, ο αντίκτυπος της άρσης των αντιανταγωνιστικών ρυθμίσεων στην εισοδηματική ανισότητα δεν είναι σαφής. Από τη μία πλευρά, η μεγαλύτερη ευελιξία οδηγεί σε μεγαλύτερα ποσοστά απασχόλησης. Από την άλλη πλευρά, όμως, η απορρύθμιση συνδέεται με μεγαλύτερη μισθολογική διασπορά.⁹ Σε πρόσφατο έργο (ΟΟΣΑ, 2015c), διερευνήθηκε η σχέση μεταξύ του ανταγωνισμού και της ανισότητας. Οι συντάκτες διαμόρφωσαν ένα πρότυπο βάσει του οποίου αξιολόγησαν τις επιπτώσεις της αναδιανομής της ισχύος αγοράς σε οκτώ χώρες.¹⁰ Διαπίστωσαν ότι η ισχύς αγοράς ωφελεί τα πιο εύπορα νοικοκυριά και ότι το μερίδιο πλούτου του κορυφαίου 10% των εν λόγω νοικοκυριών που προκύπτει από την ισχύ αγοράς κυμαίνεται μεταξύ 10% και 24%.

Για να συνοψίσουμε, οι αντιανταγωνιστικές ρυθμίσεις που παρακωλύουν την είσοδο και επέκταση στις αγορές μπορεί να είναι ιδιαίτερα επιζήμιες για την οικονομία, καθώς περιορίζουν την αύξηση της παραγωγικότητας, των επενδύσεων και της καινοτομίας, ενώ έχουν αρνητικές επιδράσεις και στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Η άρση των κανονιστικών εμποδίων στον ανταγωνισμό ήταν ο γενικός στόχος του έργου που εκπονήθηκε από τον ΟΟΣΑ με τη βοήθεια της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού. Στο υπόλοιπο κεφάλαιο, παρουσιάζονται τα κύρια πορίσματα του έργου.

1.2. Κύριες συστάσεις που προέκυψαν από το έργο Αξιολόγησης των Συνθηκών Ανταγωνισμού

Οι πέντε κλάδοι¹¹ που καλύπτονται στο έργο Αξιολόγησης των Συνθηκών Ανταγωνισμού των Νόμων και Κανονισμών αντιστοιχούν περίπου στο 11,2% της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας και στο 16,7% της απασχόλησης στην ελληνική οικονομία συνολικά, για το 2014.¹² Η άρση των εμποδίων στον ανταγωνισμό στους εν λόγω κλάδους μπορεί να έχει σημαντική οικονομική επίδραση στην ελληνική οικονομία.

Οι συστάσεις που αναλύονται στην παρούσα ενότητα αναπτύχθηκαν μετά από διεξοδική ανάλυση της νομοθεσίας και της επίδρασή της στον ανταγωνισμό. Κατά τη διάρκεια της επανεξέτασης,

εντοπίστηκαν συνολικά 577 δυνητικά κανονιστικά εμπόδια στις 1.288 νομοθετικές πράξεις που συγκεντρώθηκαν για την παρούσα αξιολόγηση. Συνολικά, η έκθεση παραθέτει 356 ειδικές συστάσεις προκειμένου να μετριαστεί η ζημία στον ανταγωνισμό. Αυτές οι συστάσεις παρουσιάζονται αναλυτικά στο Παράρτημα Β της παρούσας έκθεσης.

Πίνακας 1.1. Σύνοψη των νομικών διατάξεων που αναλύθηκαν ανά τομέα

	Ηλεκτρονικό εμπόριο	Κατασκευές	Μέσα Ενημέρωσης	Φαρμακευτικά προϊόντα	Άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες	Χονδρικό εμπόριο	Σύνολο
Νομοθετικές πράξεις	71	251	251	155	268	292	1.288
Δυνητικοί περιορισμοί που εντοπίστηκαν	15	61	68	88	80	265	577
Συστάσεις	10	42	68	54	48	134	356

Πηγή: Ανάλυση του ΟΟΣΑ

Ηλεκτρονικό εμπόριο

Το ηλεκτρονικό εμπόριο ορίστηκε ως κλάδος προτεραιότητας στο πλαίσιο του έργου Αξιολόγησης των Συνθηκών Ανταγωνισμού του ΟΟΣΑ στην Ελλάδα. Κατά συνέπεια, η επανεξέταση της σχετικής νομοθεσίας και η ανάλυση των δυνητικών εμποδίων στον ανταγωνισμό επισπεύθηκαν, ενώ οι συστάσεις για τον συγκεκριμένο κλάδο κατατέθηκαν νωρίτερα από τις συστάσεις των υπόλοιπων κλάδων. Ορισμένες από αυτές τις συστάσεις έχουν ήδη εφαρμοστεί από τις αρχές.

Ο ΟΟΣΑ συνιστά την υιοθέτηση ενός ενιαίου ορισμού του καταναλωτή σε όλο το εύρος της νομοθεσίας περί προστασίας των καταναλωτών. Η ισχύουσα νομοθεσία περιέχει αρκετούς διαφορετικούς ορισμούς. Αυτό πιθανόν να εμποδίζει τους παρόχους ηλεκτρονικού εμπορίου από το να εφαρμόζουν αυτοματοποιημένες διαδικασίες, να συντάσσουν τους όρους και τις προϋποθέσεις χρήσης των υπηρεσιών τους ή να προσφέρουν τυποποιημένες συμβάσεις, δεδομένου ότι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις διαφοροποιούνται βάσει διαφόρων παραγόντων, όπως το αν ο πελάτης είναι φυσικό πρόσωπο ή νομική οντότητα.

Οι ελληνικές αρχές πρέπει επίσης να διευκρινίσουν τους ορισμούς και τη διαφορά μεταξύ νομικών και εμπορικών εγγυήσεων, να ορίσουν τα δικαιώματα των καταναλωτών ως προς το κάθε είδος εγγύησης στον Νόμο 2251/1994 περί προστασίας των καταναλωτών και να εξετάσουν το ενδεχόμενο υιοθέτησης μικρότερης διάρκειας των νομικών εγγυήσεων για μεταχειρισμένα είδη.

Όπως και στην περίπτωση του ορισμού του καταναλωτή, η νομοθεσία περί προστασίας των καταναλωτών περιλαμβάνει διάφορους ορισμούς και για τον πάροχο. Επιπλέον, η ισχύουσα ελληνική νομοθεσία έχει το ακούσιο αποτέλεσμα να επιβαρύνει τους εγχώριους πωλητές (μέσω ηλεκτρονικού εμπορίου) με επιπρόσθετες υποχρεώσεις που αφορούν στις εμπορικές εγγυήσεις, σε σύγκριση με τους ανταγωνιστές τους στο εξωτερικό.

Η εφαρμογή αυτών των συστάσεων αναμένεται να επιφέρει ασφάλεια δικαίου και να αυξήσει τη διαφάνεια, μειώνοντας παράλληλα το κόστος συμμόρφωσης για τις ελληνικές επιχειρήσεις.

Γενικότερα, ο εξορθολογισμός και η κωδικοποίηση του Νόμου 2251/1994 θα επιλύσει σε μεγάλο βαθμό τη σύγχυση και τις ασυνέπειες που προκαλεί η κατακερματισμένη νομοθεσία. Δεδομένου του οριζόντιου χαρακτήρα της νομοθεσίας περί προστασίας των καταναλωτών και της εφαρμογής της σε κλάδους πέραν του ηλεκτρονικού εμπορίου, αυτός ο εξορθολογισμός θα πρέπει να γίνει κατόπιν ευρύτερης διαβούλευσης με τους φορείς της αγοράς.

Οι κύριες συστάσεις για τον κλάδο του ηλεκτρονικού εμπορίου περιγράφονται στο Κεφάλαιο 2 και παρατίθενται λεπτομερώς στο Παράρτημα Β.

Κατασκευές

Στόχος ενός αριθμού συστάσεων στον κατασκευαστικό τομέα είναι η αύξηση της συμμετοχής στις διαγωνιστικές διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων έργων και μελετών.

Φυσικά πρόσωπα και εταιρείες δύνανται να συμμετέχουν σε δημόσιες συμβάσεις έργων και μελετών μόνον εφόσον είναι εγγεγραμμένοι σε μητρώα ανά κατηγορίες, ανάλογα με τον τομέα δραστηριότητάς τους –π.χ. οδικά ή υδραυλικά έργα. Επιπρόσθετα, κατατάσσονται σε τάξεις σύμφωνα με την εμπειρία τους, το προσωπικό που διαθέτουν και την οικονομική τους κατάσταση. Ο ΟΟΣΑ συνιστά την δυνατότητα συμμετοχής φυσικών προσώπων και εταιρειών στους δημόσιους διαγωνισμούς ανεξαρτήτως της κατηγοριοποίησής τους σε τάξεις στα μητρώα, εφόσον πληρούνται τα κριτήρια συμμετοχής.

Μεγαλύτερη ευελιξία θα πρέπει να δοθεί σε φυσικά πρόσωπα και εταιρείες ως προς τη δραστηριοποίησή τους στην αγορά δημοσίων έργων και μελετών. Ο ΟΟΣΑ συνιστά να επιτραπεί η ταυτόχρονη δυνατότητα εγγραφής φυσικών προσώπων και εταιρειών σε μητρώα μελετητών και κατασκευαστών. Αντίθετα, συνιστάται να μην επιτρέπεται η συμμετοχή σε διαγωνισμούς δημοσίου έργου σε φυσικά πρόσωπα ή εταιρείες που σχεδίασαν το έργο αυτό εκτός εάν προβλέπεται ρητά στην προκήρυξη του διαγωνισμού.

Στις δημόσιες συμβάσεις μελετών, όπου σήμερα επιτρέπεται σε φυσικά πρόσωπα να εγγραφούν το πολύ σε δύο από τις 28 συνολικά κατηγορίες μελετών, θα πρέπει να επιτραπεί η δυνατότητα εγγραφής τους σε μεγαλύτερο αριθμό κατηγοριών, λαμβανομένων υπόψη των πανεπιστημιακών τους πτυχίων - ήτοι ειδικότητες της μηχανικής όπως πολιτικός ή μηχανολόγος μηχανικός. Η εφαρμογή των συστάσεων αυτών θα εξαλείψει τεχνητά εμπόδια συμμετοχής στην αγορά δημοσίων έργων και μελετών και θα επιτρέψει σε φυσικά πρόσωπα και εταιρείες να ανταγωνιστούν σε περισσότερους διαγωνισμούς. Τα αναμενόμενα οφέλη περιλαμβάνουν την αύξηση του ανταγωνισμού στους δημόσιους διαγωνισμούς και μεγαλύτερες συνέργειες σε δημόσια έργα και μελέτες.

Τα τιμολόγια δημοσίων έργων και μελετών δημοσιεύονται από το ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ. και έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα για όλες τις αναθέτουσες αρχές ανά την χώρα. Στην κλασική διαγωνιστική διαδικασία, οι συμμετέχοντες καλούνται να υποβάλουν εκπτώσεις επί των τιμών που αναγράφονται στα δημοσιευμένα τιμολόγια. Τα τιμολόγια αυτά, όμως, δεν έχουν επικαιροποιηθεί πρόσφατα. Σύμφωνα με τις Οδηγίες του ΟΟΣΑ για την καταπολέμηση της νόθευσης των διαγωνισμών στις δημόσιες συμβάσεις, «οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να χρησιμοποιούν μέγιστες επιτρεπόμενες τιμές μόνο εάν αυτές οι τιμές βασίζονται σε ενδελεχή έρευνα αγοράς και εάν οι αρχές είναι βέβαιες ότι αυτές οι τιμές είναι ιδιαίτερα ανταγωνιστικές». Συνεπώς οι τιμοκατάλογοι που είναι σε ισχύ πρέπει να ενημερωθούν ώστε να αντανακλούν τις συνθήκες της αγοράς.

Επιπρόσθετα, η ομάδα του ΟΟΣΑ εντόπισε κάποιες νομοθετικές προβλέψεις που αφήνουν ευρεία διακριτική ευχέρεια στις αναθέτουσες Αρχές. Για παράδειγμα, για έργα διαφορετικά κατά τη φύση και το χρόνο εκτέλεσης από το κυρίως έργο (π.χ. προκαταρκτικές εργασίες) πρέπει να εκδοθούν κατευθυντήριες οδηγίες που θα διευκρινίζουν τον ορισμό αυτών των έργων ώστε να εξασφαλιστεί μια σταθερή αντιμετώπιση από τις αναθέτουσες αρχές.

Οι αναθέτουσες αρχές θα πρέπει να ενισχύσουν την χρηστή διαχείριση και την ακεραιότητα στις δημόσιες συμβάσεις με την εφαρμογή των ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων και την εισαγωγή της ηλεκτρονικής παρακολούθησης των δημοσίων έργων και μελετών. Αυτό θα πρέπει να ακολουθείται σε όλα τα στάδια –από την εκτίμηση της ανάγκης για την προκήρυξη ενός έργου ή μελέτης έως τη σύμβαση και την τελική πληρωμή. Η καλή διαχείριση, η αποτροπή της παραβατικότητας ή παραπτώματων και η στενή παρακολούθηση των συμβάσεων δημοσίων έργων και μελετών μπορούν να προωθήσουν την δίκαιη και ίση μεταχείριση των πιθανών εργοληπτών και παρόχων μελετών και να βελτιώσουν τις διαγωνιστικές διαδικασίες, την επίβλεψη και τον μελλοντικό σχεδιασμό των δημοσίων έργων.

Τέλος, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι οι Ελληνικές αρχές έχουν ήδη ενσωματώσει αρκετές από τις προκαταρκτικές συστάσεις του ΟΟΣΑ στον Νόμο 4412/2016 για τις δημόσιες συμβάσεις όπως, για παράδειγμα, αφαιρέθηκαν διατάξεις που περιόριζαν τις επιχειρηματικές επιλογές συμμετεχόντων σε διαγωνισμούς δημοσίων έργων. Ο ΟΟΣΑ τόνισε επίσης την σημασία του περιορισμού των απευθείας αναθέσεων – ως τρόπου ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων – καθώς και της διασφάλισης της διαφάνειας στους δημόσιους διαγωνισμούς.

Μητρώο Μελετητών και Μελετητικών Γραφείων Μητρώο Εργοληπτών και Εργοληπτικών Επιχειρήσεων Μητρώο Εργοληπτών και Εργοληπτικών Επιχειρήσεων. Οι κύριες συστάσεις για τον κατασκευαστικό κλάδο περιγράφονται στο Κεφάλαιο 3 και παρατίθενται λεπτομερώς στο Παράρτημα Β.

Μέσα Ενημέρωσης

Η ισχύουσα νομοθεσία ορίζει τα κριτήρια που πρέπει να πληρούν οι εφημερίδες και τα περιοδικά προκειμένου να δικαιούνται να δημοσιεύουν κρατικές ανακοινώσεις και να απολαμβάνουν μειωμένα ταχυδρομικά τέλη. Και στις δύο περιπτώσεις, τα κριτήρια πρέπει να επανεξεταστούν προκειμένου να διασφαλιστούν ίσοι όροι για τις νεοεισερχόμενες και τις κατεστημένες επιχειρήσεις.

Το αδειοδοτικό και κανονιστικό πλαίσιο για τους ραδιοφωνικούς σταθμούς είναι κατακεραματισμένο και σε μεγάλο βαθμό δεν εφαρμόζεται πρακτικά. Οι ελληνικές αρχές θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι οι οικονομικοί φορείς έχουν ασφάλεια δικαίου και δύνανται να πραγματοποιούν συνειδητές επιχειρηματικές επιλογές βάσει ενός σαφούς κανονιστικού πλαισίου.

Ο ΟΟΣΑ συνιστά την επανεξέταση του ορισμού των ανεξάρτητων παραγωγών οπτικοακουστικών έργων σύμφωνα με την Οδηγία της ΕΕ για τις Υπηρεσίες Οπτικοακουστικών Μέσων. Επιπλέον, συνιστάται να καταργηθεί η υποχρεωτική εγγραφή των παραγωγών και των εταιρειών παραγωγής στα Μητρώα Επαγγελματικών Επιμελητηρίων.

Το αδειοδοτικό και κανονιστικό πλαίσιο για τη συνδρομητική τηλεόραση/το ραδιόφωνο πρέπει να επικαιροποιηθεί ώστε να ανταποκρίνεται στις νέες τεχνολογικές εξελίξεις. Επίσης, απαιτείται χαλάρωση αρκετών κανονιστικών περιορισμών ως προς το περιεχόμενο της συνδρομητικής τηλεόρασης/του ραδιόφωνου. Οι συστάσεις αποσκοπούν στην διευκόλυνση των επενδυτικών επιλογών σε ένα ευρύτερο φάσμα των τεχνολογιών και, ως εκ τούτου, στην αύξηση των επιλογών για τους καταναλωτές. Επιπλέον, η μείωση του κόστους των επιχειρήσεων συνδρομητικής τηλεόρασης/ ραδιόφωνου και των προμηθευτών των προγραμμάτων μπορεί να οδηγήσει σε χαμηλότερες τιμές.

Το παρόν σχέδιο δεν περιλαμβάνει την αξιολόγηση του Νόμου 4339/2015 και της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 7577/2016 για την αδειοδότηση των ψηφιακών τηλεοπτικών μεταδόσεων λόγω των συνεχιζόμενων διοικητικών και νομικών διαδικασιών.

Οι κύριες συστάσεις για τον κλάδο των μέσων ενημέρωσης περιγράφονται στο Κεφάλαιο 4 και παρατίθενται λεπτομερώς στο Παράρτημα Β.

Μεταποίηση και χονδρικό εμπόριο χημικών προϊόντων

Η ισοπροπυλική αλκοόλη υπόκειται σε ειδικό φόρο κατανάλωσης στην Ελλάδα. Ο συγκεκριμένος φόρος αποδίδει ελάχιστα φορολογικά έσοδα. Επιπλέον, σε περίπτωση εξαίρεσης για βιομηχανική χρήση, οι Έλληνες παραγωγοί αναγκάζονται να προβαίνουν σε περίπλοκες και δαπανηρές διαδικασίες μετουσίωσης που προβλέπονται στο νόμο, επιβαρύνοντας τα κόστη τους. Εάν το τελικό βιομηχανικό προϊόν δεν επιβαρύνεται με ειδικό φόρο κατανάλωσης ή δεν υπόκειται στη δαπανηρή διαδικασία της μετουσίωσης, μπορεί να γίνει εξοικονόμηση κόστους και πτώση των τιμών..

Οι αρχές θα πρέπει να επιτρέπουν το χονδρικό εμπόριο απορρυπαντικών χύδην, περιορίζοντας με αυτόν τον τρόπο το κόστος συσκευασίας των εταιρειών, γεγονός που ενδεχομένως να οδηγήσει σε πτώση των τιμών των απορρυπαντικών για τους τελικούς καταναλωτές. Επιπλέον, οι αποφάσεις που αφορούν στην ανάκληση απορρυπαντικών θα πρέπει να δημοσιοποιούνται ώστε να προάγεται η προστασία των καταναλωτών, η διαφάνεια και ο ανταγωνισμός.

Η νομοθεσία περί προϊόντων φυτοπροστασίας, λιπασμάτων και σπόρων είναι διασκορπισμένη σε διάφορα νομικά κείμενα και έχει τροποποιηθεί πολλές φορές κατά τα τελευταία χρόνια. Αυτό δημιουργεί πολυπλοκότητα και ανασφάλεια στους οικονομικούς φορείς, ειδικά στις νεοεισερχόμενες και στις μικρότερες επιχειρήσεις. Συνιστάται η κατάργηση των περιοριστικών υποχρεώσεων αποθήκευσης, που δύνανται να αυξάνουν τα κόστη και να λειτουργούν ως εμπόδια εισόδου και η απλοποίηση των απαιτήσεων που προβλέπουν ότι η πώληση θα πρέπει να πραγματοποιείται υπό την επίβλεψη κατάλληλου επαγγελματία. Οι συστάσεις αυτές θα μειώσουν τα κόστη για τους οικονομικούς φορείς, ενώ ταυτόχρονα θα επιτυγχάνονται οι στόχοι πολιτικής της αειφόρου και ασφαλούς χρήσης.

Η καινοτομία στον κλάδο των καλλυντικών οδήγησε σε ‘οριακά’ προϊόντα, τα οποία συνδυάζουν χαρακτηριστικά καλλυντικού και βιοκτόνου και για αυτόν τον λόγο δεν είναι εύκολη η κατηγοριοποίησή τους. Ο Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων θα πρέπει να συμμορφώνεται με το ήπιο ενωσιακό δίκαιο σχετικά με τα οριακά προϊόντα, αναγνωρίζοντας τις πρωτεύουσες και δευτερεύουσες χρήσεις τους. Η σύσταση αυτή θα άρει την αβεβαιότητα που αντιμετωπίζουν οι προμηθευτές και κατ’ αποτέλεσμα θα μειώσει πιθανά εμπόδια εισόδου, ενώ θα βοηθήσει και στην αύξηση της ποικιλίας των προϊόντων για τους καταναλωτές.

Ο Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων εφαρμόζει διατάξεις φαρμακευτικής νομοθεσίας για την αδειοδότηση βιοκτόνων προϊόντων που υπόκεινται στη δικαιοδοσία του. Ειδικότερα, η χρήση του γενικού εμπορικού σήματος δεν επιτρέπεται για τα προϊόντα αυτά. Ως εκ τούτου, δεν επιτρέπεται στους επιχειρηματίες να διαθέτουν στην αγορά, υπό την ίδια εμπορική ονομασία, βιοκτόνα προϊόντα με διαφορετικές ποιοτικές χημικές συνθέσεις δραστικών συστατικών. Η χρήση του γενικού εμπορικού σήματος εξοικονομεί το κόστος δημιουργίας νέου σήματος, οδηγώντας σε μείωση εξόδων, όπως έξοδα διαφήμισης, εμπορικές συμφωνίες και προσφορές. Συγχρόνως, καθιστά ευκολότερη την είσοδο νέων προϊόντων και ως εκ τούτου αυξάνει την ποικιλία των προϊόντων για τους καταναλωτές. Συνιστάται οι περιορισμοί αυτοί ως προς το γενικό εμπορικό σήμα οι οποίοι έχουν σχεδιαστεί για τα φαρμακευτικά προϊόντα, να μην εφαρμόζονται στα βιοκτόνα.

Οι κύριες συστάσεις για τον κλάδο των χημικών προϊόντων περιγράφονται στο Κεφάλαιο 5 και παρατίθενται λεπτομερώς στο Παράρτημα Β.

Παραγωγή και χονδρικό εμπόριο φαρμακευτικών προϊόντων

Οι κανόνες τιμολόγησης για τα φαρμακευτικά προϊόντα ορίζουν μια μέγιστη μείωση τιμής για τα γενόσημα φάρμακα κατά την αναπροσαρμογή των τιμών. Σε περίπτωση που η αναθεωρημένη τιμή υπερβαίνει την τιμή του προϊόντος αναφοράς, η τελευταία θα προσαρμόζεται προς τα πάνω. Αυτό στερεί από τα γενόσημα το πλεονέκτημα τιμής που έχουν σε σχέση με το πρωτότυπο προϊόν, δίχως να αφήνει περιθώρια ανταγωνισμού ή περαιτέρω διείσδυσης των γενόσημων στην αγορά. Ο ΟΟΣΑ συνιστά αναθεώρηση της μέγιστης μείωσης τιμής, προκειμένου να διασφαλίζεται πάντα μια συγκεκριμένη διαφορά τιμής μεταξύ των γενόσημων και των μη καλυπτόμενων από δίπλωμα ευρεσιτεχνίας φαρμάκων.

Το νομικό πλαίσιο της διαφήμισης των μη συνταγογραφούμενων φαρμάκων θα πρέπει να επικαιροποιηθεί και να ευθυγραμμιστεί πλήρως με τις πρόσφατες τροποποιήσεις περί ελευθέρωσης των καναλιών διανομής των συνηθέστερα χρησιμοποιούμενων φαρμάκων (Γενικής Διάθεσης Φάρμακα – ΓΕΔΙΦΑ), που αποτελούν ειδική κατηγορία των ΜΗΣΥΦΑ. Επιπλέον, συνιστάται μεγαλύτερη ευελιξία ως προς την προώθηση των ΜΗΣΥΦΑ, συμπεριλαμβανομένης της διαφήμισης των οφελών τους στο ευρύ κοινό. Δεδομένου ότι από τον Ιανουάριο του 2017 οι τιμές των ΜΗΣΥΦΑ δεν θα υπόκεινται σε ρύθμιση, η μεταφορά αυτής της πληροφορίας μέσω της διαφήμισης σε όλα τα σημεία πώλησης θα μπορούσε να οδηγήσει σε ενίσχυση του ανταγωνισμού και τελικά σε χαμηλότερες τιμές προς όφελος

των ασθενών. Η παρουσία φαρμακοποιών και οι ποσοτικοί περιορισμοί στα σημεία πώλησης διασφαλίζουν επαρκώς την προστασία της δημόσιας υγείας.

Οι αρχές θα πρέπει να επανεξετάσουν το κανονιστικό πλαίσιο της προώθησης, συμπεριλαμβανομένης της εκ των προτέρων έγκρισης επιστημονικών εκδηλώσεων και συνεδρίων που διοργανώνονται από τον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων (ΕΟΦ). Η γνωστοποίησή τους σε συνδυασμό με έναν μηχανισμό εκ των υστέρων ελέγχου από τον ΕΟΦ θα μπορούσε να εκπληρώσει τον σκοπό των υπευθύνων χάραξης πολιτικής, χωρίς να επηρεαστούν οι στρατηγικές εμπορίας των επιχειρήσεων.

Οι περιορισμοί ως προς τη λειτουργία των φαρμακαποθηκών θα πρέπει να αρθούν προκειμένου οι οικονομικοί παράγοντες να μπορούν να επιτυγχάνουν οικονομίες κλίμακας. Το νομικό πλαίσιο της λειτουργίας των φαρμακαποθηκών πρέπει να καταστεί πιο ευέλικτο ώστε να επιτρέπει την εγκατάσταση περισσότερων της μίας οικονομικών μονάδων στην ίδια περιφέρεια και βοηθητικών αποθηκευτικών χώρων εκτός αυτής. Οι προκύπτουσες οικονομίες κλίμακας και ο πιο έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των χονδρεμπόρων φαρμάκων θα επιτρέψει την αποτελεσματικότερη χρήση των πόρων και την καλύτερη κάλυψη της αγοράς.

Οι κύριες συστάσεις για τον κλάδο των φαρμακευτικών προϊόντων περιγράφονται στο Κεφάλαιο 6 και παρατίθενται λεπτομερώς στο Παράρτημα Β.

Χονδρικό εμπόριο

Οι αρχές πρέπει να απλοποιήσουν και να καταστήσουν πιο ευέλικτο το αδειοδοτικό πλαίσιο για το χονδρικό εμπόριο καυσίμων προκειμένου να διευκολυνθεί η είσοδος στην αγορά νέων εμπόρων χονδρικής πώλησης. Για παράδειγμα, η επιβολή ελάχιστου όγκου αποθηκευτικού χώρου ή ελάχιστου αριθμού φιαλών υγραερίου που πρέπει να έχουν στη διάθεσή τους οι έμποροι χονδρικής πώλησης καυσίμων μπορεί να δημιουργήσει εμπόδια εισόδου στη συγκεκριμένη αγορά.

Η διάρκεια των αποκλειστικών συμβάσεων μεταξύ εμπόρων χονδρικής και λιανικής πώλησης ρυθμίζεται από τον νόμο. Η νομοθεσία θα πρέπει να αναφέρει με σαφήνεια ότι η διάρκεια των συμβάσεων δεν δύναται να επεκταθεί πέραν του χρονικού διαστήματος που ορίζει ο νόμος, ενισχύοντας με αυτόν τον τρόπο τον ανταγωνισμό μεταξύ των εμπόρων χονδρικής πώλησης κάθε φορά που το χρονικό διάστημα της συμφωνίας εκπνέει.

Το νομικό πλαίσιο που ισχύει για τις κεντρικές αγορές επιτρέπει μόνο μία χονδρεμπορική αγορά σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη και Πάτρα. Αυτό το νομικό πλαίσιο είναι ανεπίκαιρο, δεδομένων των εξελίξεων της αγοράς, και θα πρέπει να χαλαρώσει έτσι ώστε να επιτραπεί σε εμπόρους χονδρικής πώλησης να ιδρύσουν ανταγωνιστικές ιδιωτικές αγορές χονδρικού εμπορίου, πιθανώς σε συνεργασία με άλλους φορείς της αγοράς.

Οι ελληνικές αρχές πρέπει να επανεξετάσουν το πλαίσιο που αφορά τη μεταφορά αγαθών για ίδιο λογαριασμό, προκειμένου να διευκολυνθούν οι έμποροι χονδρικής πώλησης στη μεταφορά αγαθών με τα δικά τους φορτηγά. Επιπλέον, συνιστάται η σταδιακή κατάργηση των δικαιωμάτων (ρήτρες κεκτημένων δικαιωμάτων) που έχουν παραχωρηθεί σε εταιρείες μεταφορών που λειτουργούσαν υπό το παλιό καθεστώς. Οι απαιτήσεις για την απόκτηση άδειας οδικών μεταφορών δεν πρέπει να ευνοούν εταιρείες με συγκεκριμένη νομική μορφή, όπως ανώνυμες εταιρείες (ΑΕ), εις βάρος εταιρειών με νομική μορφή που συνήθως επιλέγουν οι επιχειρηματίες μικρότερης κλίμακας.

Οι κύριες συστάσεις για τον κλάδο του χονδρικού εμπορίου περιγράφονται στο Κεφάλαιο 7 και παρατίθενται λεπτομερώς στο Παράρτημα Β.

1.3. Οριζόντια πορίσματα

Παρωχημένη νομοθεσία

Συχνά, διατάξεις που έχουν αντικατασταθεί από πιο πρόσφατη νομοθεσία δεν έχουν ακόμα αφαιρεθεί ρητά από την ισχύουσα νομοθεσία. Στην επισκόπηση της Ελλάδας, ο ΟΟΣΑ σημειώνει ότι ‘η κατάργηση παλαιών νόμων που δεν είναι πλέον αναγκαίοι δεν αποτελεί κοινή πρακτική’ (ΟΟΣΑ, 2015b). Εκ των 356 συστάσεων του παρόντος έργου, περίπου 90 αφορούν παρωχημένες διατάξεις.

Η παρωχημένη, αδρανής ή άνευ αντικειμένου νομοθεσία μπορεί να αποτελέσει κανονιστικό εμπόδιο, εφόσον δημιουργεί ανασφάλεια δικαίου και ενδέχεται να αυξήσει το ρυθμιστικό κόστος και το κόστος συμμόρφωσης των παρόχων και των φορέων της αγοράς, ιδίως το νομικό κόστος.

Ο ΟΟΣΑ συνιστά την ρητή κατάργηση της νομοθεσίας που έχει αντικατασταθεί. Με την αφαίρεση της παρωχημένης νομοθεσίας από την ισχύουσα νομοθεσία και τις ηλεκτρονικές νομικές βιβλιοθήκες των αρμόδιων αρχών, οι υφιστάμενοι και πιθανοί νεοεισερχόμενοι φορείς της αγοράς αντιμετωπίζουν ένα πιο διαφανές, λιγότερο περίπλοκο και περισσότερο ασφαλές επιχειρηματικό περιβάλλον που εξασφαλίζει πιο εύκολη λειτουργία και είσοδο σε αυτό. Ο εξορθολογισμός της νομοθεσίας είναι προτιμότερο να γίνει στο πλαίσιο της κωδικοποίησης της νομοθεσίας του κάθε κλάδου.

Οι διατάξεις που αναγνωρίστηκαν από την ομάδα του ΟΟΣΑ ως παρωχημένες περιλαμβάνονται στις συστάσεις που παρατίθενται στο Παράρτημα Β για κάθε κλάδο ξεχωριστά.

Ποιότητα κανονιστικού πλαισίου

Οι κανονιστικές ρυθμίσεις που εξετάστηκαν στο παρόν έργο είναι συχνά διασκορπισμένες σε διάφορες νομοθετικές πράξεις. Προκειμένου οι επιχειρήσεις και οι καταναλωτές να κατανοούν πλήρως τη νομοθεσία που ισχύει για μια συγκεκριμένη οικονομική δραστηριότητα, πρέπει να εντοπίσουν τις σχετικές διατάξεις σε πολλά μεμονωμένα κείμενα και να κατανοήσουν πώς οι εν λόγω διατάξεις συνδέονται μεταξύ τους. Επιπλέον, οι μεταγενέστερες τροποποιήσεις κύριων νομοθετικών πράξεων έχουν ως αποτέλεσμα τον περαιτέρω κατακερματισμό της νομοθεσίας και την έλλειψη σαφών κανόνων.

Ο εξορθολογισμός και η κωδικοποίηση της νομοθεσίας θα ωφελούσε ιδιαίτερα νεοεισερχόμενους φορείς της αγοράς, που είναι λιγότερο εξοικειωμένοι με τη νομοθεσία, καθώς και μικρότερης κλίμακας ανταγωνιστές, για τους οποίους το κόστος συμμόρφωσης πιθανόν να είναι πιο επιβαρυντικό συγκριτικά με τις μεγαλύτερες εταιρείες. Σύμφωνα με προηγούμενο έργο που εκπόνησε ο ΟΟΣΑ εστιάζοντας αποκλειστικά στη διοικητική επιβάρυνση των κανονιστικών ρυθμίσεων,¹³ που αποτελεί υποκατηγορία του κόστους συμμόρφωσης, εκτιμάται ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε 13 συγκεκριμένους τομείς επιβαρύνονται με¹⁴ περίπου 3,28 δισ. EUR (ΟΟΣΑ, 2014a).

Η εφαρμογή των κανονισμών με διαφάνεια αποτελεί μία από τις βασικές αρχές της ποιότητας του κανονιστικού πλαισίου (βλ. Πλαίσιο 1.2 παρακάτω). Η διαφάνεια και η λογοδοσία συγκαταλέγονται μεταξύ των απαιτήσεων της ορθής διακυβέρνησης από τις ρυθμιστικές αρχές (ΟΟΣΑ, 2014). Η διαφάνεια ενισχύει τη λογοδοσία των ρυθμιστικών αρχών, δημιουργεί αίσθημα εμπιστοσύνης προς αυτές, βοηθά τις ρυθμιζόμενες επιχειρήσεις να κατανοήσουν τις πολιτικές και τις προσδοκίες των ρυθμιστικών αρχών και να προβλέψουν τον τρόπο παρακολούθησης και εφαρμογής των εν λόγω πολιτικών. Επιπλέον, η διαφάνεια βοηθά τους καταναλωτές. Για παράδειγμα, οι αποφάσεις ανάκλησης προϊόντων μπορούν να έχουν αντίκτυπο στους καταναλωτές και στη δημόσια υγεία, συνεπώς είναι προς όφελος του λαού να δημοσιοποιούνται οι εν λόγω αποφάσεις. Ενίοτε η ανακοίνωση των αποφάσεων των ρυθμιστικών αρχών γίνεται για λόγους βέλτιστης πρακτικής (π.χ. ο Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων), αλλά αυτό δεν ισχύει πάντα.

Πλαίσιο 1.1. Τι είναι η ποιότητα κανονιστικού πλαισίου;

‘Κανονιστικές ρυθμίσεις είναι οι κανόνες που διέπουν την καθημερινή ζωή των επιχειρήσεων και των πολιτών. Είναι ζωτικής σημασίας, ωστόσο μπορεί να επιφέρουν μεγάλο κόστος, από οικονομικής αλλά και κοινωνικής πλευράς. Σε αυτό το πλαίσιο, η ‘ποιότητα κανονιστικού πλαισίου’ έγκειται στην απόδοση, στη σχέση κόστους - αποτελεσματικότητας και στη νομική ποιότητα των ρυθμιστικών και διοικητικών διατυπώσεων. Η έννοια της ποιότητας κανονιστικού πλαισίου καλύπτει τη διαδικασία, ήτοι τον τρόπο ανάπτυξης και εφαρμογής των κανονιστικών ρυθμίσεων, η οποία πρέπει να συνάδει με τις βασικές αρχές της διαβούλευσης, της διαφάνειας και της λογοδοσίας και να είναι τεκμηριωμένη. Επίσης, η έννοια της ποιότητας κανονιστικού πλαισίου καλύπτει τα αποτελέσματα, ήτοι κανονιστικές ρυθμίσεις που είναι αποτελεσματικές ως προς την επίτευξη του σκοπού τους, αποδοτικές (δεν επιβάλλουν περιττά κόστη), συνεπείς (όταν εξετάζονται στο πλαίσιο του ολοκληρωμένου κανονιστικού καθεστώτος) και απλές (οι κανονιστικές ρυθμίσεις μεμονωμένα και οι κανόνες εφαρμογής τους είναι σαφείς και εύκολα κατανοητοί (-ές) για τους χρήστες).

Με βάση τη Σύσταση του Συμβουλίου για τη Βελτίωση της Ποιότητας των Κυβερνητικών Κανονιστικών Ρυθμίσεων (ΟΟΣΑ, 1995), μπορούμε να προσδιορίσουμε την ποιότητα κανονιστικού πλαισίου με κανονιστικές ρυθμίσεις που:

1. εξυπηρετούν σαφώς καθορισμένους σκοπούς πολιτικής και είναι αποτελεσματικές ως προς την επίτευξή τους
2. είναι σαφείς, απλές και πρακτικές για τους χρήστες
3. έχουν ορθή νομική και εμπειρική βάση
4. συμφωνούν με άλλες κανονιστικές ρυθμίσεις και πολιτικές
5. παράγουν οφέλη που δικαιολογούν τις δαπάνες, εξετάζοντας την κατανομή των επιπτώσεων στην κοινωνία και λαμβάνοντας υπόψη τις οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις
6. υλοποιούνται με δίκαιο, διαφανή και αναλογικό τρόπο
7. ελαχιστοποιούν τις δαπάνες και τις στρεβλώσεις της αγοράς
8. προωθούν την καινοτομία μέσω δημιουργίας κινήτρων στην αγορά και προσεγγίσεων βασιζόμενους στους στόχους, και
9. είναι όσο το δυνατόν πιο συμβατές με τον ανταγωνισμό, το εμπόριο και τις αρχές που διευκολύνουν τις επενδύσεις, σε εγχώριο και διεθνές επίπεδο».

Πηγή: Αναπαραγωγή από: Πλαίσιο 1.1, OECD (2015), OECD Regulatory Policy Outlook 2015, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264238770-en>.

Ρήτρες κεκτημένων δικαιωμάτων

Οι ρήτρες κεκτημένων δικαιωμάτων αφορούν περιπτώσεις στις οποίες επιτρέπεται σε υφιστάμενες επιχειρήσεις (δηλ. κατεστημένες) να συνεχίζουν να λειτουργούν σύμφωνα με παλαιότερους κανόνες, ενώ οι νεοεισερχόμενες στην αγορά επιχειρήσεις υπόκεινται σε νέους και συνήθως αυστηρότερους κανόνες. Οι εν λόγω ρήτρες συχνά εφαρμόζονται προκειμένου να οι υφιστάμενες επιχειρήσεις να έχουν τη δυνατότητα απόσβεσης των επενδύσεων που πραγματοποίησαν βάσει των παλαιών κανονιστικών ρυθμίσεων. Για να επιτευχθεί αυτός ο σκοπός, οι ρήτρες κεκτημένων δικαιωμάτων πρέπει να έχουν έναν χρονικό περιορισμό και να μην είναι μόνιμες.

Οι ρήτρες κεκτημένων δικαιωμάτων αυξάνουν το κόστος των νέων προμηθευτών όσον αφορά τις κατεστημένες επιχειρήσεις. Κατά συνέπεια, μπορεί να λειτουργήσουν αποτρεπτικά για την είσοδο, και ακόμα και εφόσον πραγματοποιηθεί η είσοδος, μπορεί να οδηγήσουν σε ασύμμετρη ρυθμιστική μεταχείριση παρόμοιων επιχειρήσεων. Στους υπό εξέταση κλάδους, εντοπίστηκαν τέτοιου είδους περιορισμοί, όπως είναι οι παρακάτω:

- οι οδικοί μεταφορείς υπόκεινται σε διαφορετικές απαιτήσεις τεκμηρίωσης της χρηματοοικονομικής τους επάρκειας, ανάλογα με τον χρόνο έκδοσης των αδειών τους
- οι εμπορικοί εκθεσιακοί χώροι υπόκεινται σε διαφορετικές ελάχιστες απαιτήσεις, αν βρίσκονταν ήδη σε λειτουργία μια συγκεκριμένη ημερομηνία, και
- η νομοθεσία περί χορήγησης ραδιοηλεκτρικών αδειών αντιλαμβάνεται ως νόμιμα δίκτυα μετάδοσης εκείνα που έχουν αδειοδοτηθεί πριν τεθούν σε ισχύ συγκεκριμένες νομοθετικές πράξεις.

Οι ρήτρες κεκτημένων δικαιωμάτων που εντοπίστηκαν από την ομάδα του ΟΟΣΑ περιλαμβάνονται στις συστάσεις που παρατίθενται στο Παράρτημα Β για κάθε κλάδο ξεχωριστά.

1.4. Οφέλη άρσης εμποδίων και ιεράρχηση των συστάσεων

Το έργο Αξιολόγησης Συνθηκών Ανταγωνισμού εστιάζει σε νόμους και κανονισμούς σχετικούς με τους υπό ανάλυση κλάδους. Εστιάζει στη νομοθεσία και όχι στην εφαρμογή της. Αυτό έχει σημασία διότι οι μεταβολές των ρυθμίσεων μπορούν να έχουν αντίκτυπο, μόνο αν εφαρμόζονται. Υπάρχουν πολλοί λόγοι για τους οποίους η ρύθμιση στην πράξη μπορεί να μην ευνοεί την ανάπτυξη στον βαθμό που αναμενόταν (O'Brien, 2013). Το επιχειρηματικό περιβάλλον είναι επίσης σημαντικός παράγοντας. Ως συμπλήρωμα της παρούσας ανάλυσης, υπάρχουν μέθοδοι υπολογισμού των διοικητικών επιβαρύνσεων και της διευκόλυνσης της επιχειρηματικής δραστηριοποίησης, οι οποίες αφορούν αυτά τα ευρύτερα ζητήματα. Αυτές περιλαμβάνουν τους δείκτες του ΟΟΣΑ σχετικά με τη Ρύθμιση Αγοράς Προϊόντων και τον δείκτη διευκόλυνσης της επιχειρηματικής δραστηριότητας της Παγκόσμιας Τράπεζας.

Οι συστάσεις εξετάζουν συγκεκριμένους περιορισμούς που εντοπίστηκαν στη νομοθεσία: οι επιπτώσεις τους συνδέονται άμεσα με την άρση των εν λόγω περιορισμών και την επακόλουθη θετική επίδραση στον ανταγωνισμό στους σχετικούς κλάδους. Δεν κατέστη δυνατή η ποσοτικοποίηση των αποτελεσμάτων για όλους τους περιορισμούς που εντοπίστηκαν, είτε λόγω έλλειψης στοιχείων είτε λόγω της φύσης της ρυθμιστικής μεταβολής. Όπου ήταν δυνατόν, έχουμε συμπεριλάβει αναλυτικές εκτιμήσεις στην έκθεση. Συγκεκριμένα, αυτό συνέβη στην περίπτωση του συστήματος των διαγωνισμών δημοσίων έργων (κεφάλαιο 3), του φόρου στην ισοπροπυλική αλκοόλη (κεφάλαιο 5) και της κατάργησης του ανώτατου ορίου στις μειώσεις τιμών στον φαρμακευτικό κλάδο (κεφάλαιο 6).

Όσον αφορά σε κάποιες άλλες συστάσεις, ο ΟΟΣΑ εξέτασε το αν το αναμενόμενο όφελος επρόκειτο να επηρεάσει τους καταναλωτές, μέσω της πτώσης των τιμών, ή για την οικονομική δραστηριότητα, μέσω της αύξησης της αποδοτικότητας και των εσόδων. Για την πρώτη περίπτωση, εφαρμόστηκε το πλαίσιο που περιγράφεται στο Παράρτημα Α. Για τη δεύτερη περίπτωση, διατυπώσαμε μια συντηρητική υπόθεση σχετικά με τη συνολική βελτίωση της αποδοτικότητας της δραστηριότητας.¹⁵ Πιο συγκεκριμένα, εφόσον αρθούν οι περιορισμοί που εντοπίστηκαν κατά τη διάρκεια του έργου, αναμένουμε βάσει συντηρητικής εκτίμησης ένα όφελος ύψους 414 εκατ. EUR για την ελληνική οικονομία. Αυτό το ποσό αντιστοιχεί στις συνολικές εκτιμήσεις για τη θετική επίδραση στο πλεόνασμα για τους καταναλωτές, τη βελτιωμένη αποδοτικότητα και τον υψηλότερο κύκλο εργασιών στους κλάδους που αναλύθηκαν, με την άρση των τρεχόντων κανονιστικών εμποδίων στον ανταγωνισμό.

Πίνακας 1.2. Σύνοψη του εκτιμώμενου αντίκτυπου ανά τομέα

Κλάδος/περιορισμός	Όφελος	Αριθμός σχετικών συστάσεων
Ηλεκτρονικό εμπόριο	3,8 εκατ. EUR	6
Κατασκευές	18 εκατ. EUR	14
Χημικά	17 εκατ. EUR	20
ειδικός φόρος κατανάλωσης στην ισοπροπυλική αλκοόλη	3,6 εκατ. EUR	3
Φαρμακευτικά προϊόντα	177 εκατ. EUR	12
περιορισμός που αφορά στην επιβολή ανώτατου ορίου 15% στη μείωση της τιμής των γενόσημων	34 εκατ. EUR	1
Χονδρικό εμπόριο άλλων προϊόντων	198 εκατ. EUR	43

Πηγή: Ανάλυση του ΟΟΣΑ

Η πλήρης υλοποίηση των συστάσεων που περιγράφονται στην παρούσα έκθεση αναμένεται να αποφέρει θετικές, μακροπρόθεσμες επιδράσεις στην απασχόληση, στην παραγωγικότητα και στην ανάπτυξη. Δεν πρέπει να υποτιμηθεί ο σωρευτικός και μακροπρόθεσμος αντίκτυπος της άρσης των περιορισμών που εντοπίστηκαν στην ελληνική οικονομία. Ο εξορθολογισμός της ισχύουσας νομοθεσίας στους συγκεκριμένους κλάδους, τον οποίο ορισμένες αρχές έχουν δηλώσει ότι θα εφαρμόσουν, θα έχει θετικό αντίκτυπο στην ανταγωνιστική ικανότητα των επιχειρήσεων σε μακροπρόθεσμο επίπεδο, αν και εφόσον οι συστάσεις υλοποιηθούν πλήρως.

Οι τελικές συστάσεις έχουν ιεραρχηθεί βάσει του δυνητικού τους αντίκτυπου, λαμβάνοντας υπόψη την κλίμακα της δραστηριότητας που επηρεάζουν (ως προς τον κύκλο εργασιών της) και το αναμενόμενο δυνητικό όφελος της άρσης του εκάστοτε περιορισμού. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι συστάσεις έχουν ομαδοποιηθεί ανά προϊόν/δραστηριότητα, ώστε να παρέχουν το σχετικό στοιχείο αναφοράς για την κλίμακα της επηρεαζόμενης δραστηριότητας, και έχουν ταξινομηθεί στο πλαίσιο κάθε κλάδου. Στους παρακάτω πίνακες, παρατίθενται, με σειρά προτεραιότητας, οι συστάσεις για κάθε κλάδο, ενώ αναφέρονται και τα νομικά κείμενα που χρήζουν τροποποίησης.

Στην υπόλοιπη έκθεση, περιγράφονται τα αποτελέσματα της αξιολόγησης για κάθε έναν από τους κλάδους.

Το **Παράρτημα Α** της έκθεσης περιγράφει λεπτομερώς τη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε, τόσο στη διαδικασία ελέγχου των νόμων και κανονισμών, όσο και στη διαδικασία αξιολόγησης των ζημιολόγων επιπτώσεων στον ανταγωνισμό.

Το **Παράρτημα Β** παρέχει τον αναλυτικό κατάλογο των δυνητικών εμποδίων που εντοπίστηκαν και τις αντίστοιχες συστάσεις, ανά κλάδο.

Πίνακας 1.3. Ηλεκτρονικό εμπόριο

Σύσταση	Εφικτότητα (νομικό κείμενο)
Εξορθολογισμός νομοθεσίας περί προστασίας καταναλωτών	Δίκαιο
Ορισμός καταναλωτή	Δίκαιο
Διευκρίνιση νομικών και εμπορικών εγγυήσεων, Ορισμός παρόχου	Δίκαιο
Υποχρεωτική εμπορική εγγύηση	Δίκαιο

Πίνακας 1.4. Κατασκευές (δημόσια έργα και μελέτες)

Σύσταση	Εφικτότητα (νομικό κείμενο)
Επικαιροποίηση τιμολογίων	Δίκαιο/παράγωγο δίκαιο Σχεδιασμός και εφαρμογή μηχανισμού επικαιροποίησης, αν χρειαστεί
Μητρώα για δημόσια έργα και μελέτες (κατάργηση της συσχέτισης μεταξύ κατάταξης σε τάξεις και της συμμετοχής σε διαγωνισμούς, άρση του περιορισμού που αφορά στη διπλή εγγραφή εταιρειών)	Δίκαιο/παράγωγο δίκαιο Σχεδιασμός και ανάπτυξη ηλεκτρονικών συστημάτων, αν χρειαστεί
Επέκταση δυνατότητας εγγραφής των μελετητών ανά κατηγορία	Υπουργική Απόφαση
Δυνατότητα επαγγελματιών να ανήκουν στο Μητρώο Μελετητών και Μελετητικών Γραφείων (ΜΜ) και στο μητρώο εμπειρίας κατασκευαστών (ΜΕΚ)	Δίκαιο
Εφαρμογή ηλεκτρονικών συστημάτων*	Δίκαιο/παράγωγο δίκαιο Σχεδιασμός και ανάπτυξη συστημάτων Εγκύκλιοι/τυποποιημένα έγγραφα
Παροχή καθοδήγησης στις αναθέτουσες αρχές (π.χ. διευκρίνιση όσον αφορά τις προκαταρκτικές εργασίες, ανάθεση διαγωνισμού βάσει του κριτηρίου της συμφερότερης προσφοράς)	

*: Οι συστάσεις σχετικά με την καθιέρωση και λειτουργία των ηλεκτρονικών δημόσιων συμβάσεων και ιδιαίτερα της ηλεκτρονικής παρακολούθησης δημοσίων έργων και μελετών περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Β της παρούσας έκθεσης. Οι συστάσεις σχετικά με την ηλεκτρονική παρακολούθηση δημοσίων έργων και μελετών είναι γενικής φύσεως, επομένως περιλαμβάνουν/αφορούν, μεταξύ άλλων, την τροποποίηση των σχετικών διατάξεων. Ο ΟΟΣΑ συνιστά την υιοθέτηση όλων των διαθέσιμων νομικών ή/και τεχνικών εργαλείων που απαιτούνται για την αποτελεσματική λειτουργία της ηλεκτρονικής παρακολούθησης δημοσίων έργων και μελετών.

Πίνακας 1.5. Μέσα Ενημέρωσης

Σύσταση	Εφικτότητα (νομικό κείμενο)
Συνολικό πλαίσιο αδειοδότησης ραδιοφωνικών σταθμών	Δίκαιο και παράγωγο δίκαιο
Περιορισμοί και δαπάνες αδειοδότησης της συνδρομητικής τηλεόρασης	Δίκαιο
Απαιτήσεις για τους παρόχους τηλεοπτικών προγραμμάτων	Δίκαιο
Υποχρέωση των δικτύων μετάδοσης να επενδύουν σε κινηματογραφικές παραγωγές	Δίκαιο
Ανεξάρτητοι παραγωγοί οπτικοακουστικών έργων	Δίκαιο
Κανόνες ιδιοκτησίας/διασταυρούμενης συμμετοχής στην ιδιοκτησία (μέσα ελεύθερης λήψης)	Αξιολόγηση και δίκαιο

Πίνακας 1.6. Μεταποίηση και χονδρικό εμπόριο χημικών και προϊόντων ελαστικού, ηλεκτρολογικού εξοπλισμού, χαρτιού και προϊόντων χαρτιού και εκτύπωση και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων

Σύσταση	Εφικτότητα (νομικό κείμενο)
Ειδικός φόρος κατανάλωσης στην ισοπρωπυλική αλκοόλη	Δίκαιο και δύο Υπουργικές Αποφάσεις
Περιορισμοί όσον αφορά τα προϊόντα φυτοπροστασίας (π.χ. ελάχιστες απαιτήσεις)	Προεδρικό Διάταγμα και Υπουργική Απόφαση
Απαιτήσεις παραγωγής απορρυπαντικών	Υπουργική Απόφαση
Διάρκεια αδειών και απαιτήσεις όσον αφορά τον υπεύθυνο επιστήμονα για τα λιπάσματα	Δίκαιο και Υπουργική Απόφαση
Διαδικασία κατάθεσης αίτησης για δίπλωμα ευρεσιτεχνίας (οριζόντια)	Προεδρικό Διάταγμα και Υπουργική Απόφαση
Ορισμός πρωτεύουσας και δευτερεύουσας χρήσης καλλυντικών	Εγκύκλιος
Γενικό εμπορικό σήμα για βιοκτόνα	Νομοθετικό Διάταγμα και Κοινή Υπουργική Απόφαση

Πίνακας 1.7. Μεταποίηση και χονδρικό εμπόριο φαρμακευτικών προϊόντων

Σύσταση	Εφικτότητα (νομικό κείμενο)
Διαφήμιση μη συνταγογραφούμενων φαρμάκων (π.χ. διαφήμιση εκπνώσεων)	Εγκύκλιος
Απαιτήσεις τήρησης φαρμακαποθηκών και λειτουργικοί περιορισμοί, π.χ. γεωγραφικοί	Δίκαιο
Μέγιστη μείωση τιμής γενόσημων (15%)	Υπουργική Απόφαση
Χρήση ιδίου στόλου προς μεταφορά	Δίκαιο
Δυνατότητα νεοεισερχόμενου φορέα να συστεγαστεί με άλλους παραγωγούς	Δίκαιο

Πίνακας 1.8. Χονδρικό εμπόριο άλλων προϊόντων

Σύσταση	Εφικτότητα (νομικό κείμενο)
Ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις για τους χονδρεμπόρους καυσίμων	Δίκαιο
Ελάχιστες απαιτήσεις αποθήκευσης για τους χονδρεμπόρους καυσίμων	Δίκαιο
Αποκλειστικές συμβάσεις μεταξύ χονδρεμπόρων και λιανεμπόρων καυσίμων	Δίκαιο
Γεωργικά προϊόντα (π.χ. κεντρικές αγορές, εγγυητικές επιστολές)	Δίκαιο και Κοινή Υπουργική Απόφαση
Περιορισμοί όσον αφορά την οδική μεταφορά εμπορευμάτων (π.χ. ιδιοκτησία δύο ρυμουλκούμενων κατά μέγιστο ανά ελκυστήρα)	Δίκαιο
Υποχρέωση συνεργασίας με εγγεγραμμένους φορτοεκφορτωτές (Μητρώο Α')	Δίκαιο και Υπουργική Απόφαση
Συστάσεις σχετικά με τους σπόρους (π.χ. ενδοκοινοτικό εμπόριο)	Κοινή Υπουργική Απόφαση

Σημειώσεις

- 1 Οι εν λόγω κλάδοι προσδιορίστηκαν στο πλαίσιο του Μνημονίου Συμφωνίας για την εφαρμογή ενός προγράμματος ενίσχυσης σταθερότητας που υπέγραψε η ελληνική κυβέρνηση τον Αύγουστο 2015.
- 2 Η μεθοδολογία που εφαρμόστηκε στο συγκεκριμένο έργο συνάδει με τις ρυθμίσεις αγοράς προϊόντων (PMR) που αναπτύχθηκαν από τον ΟΟΣΑ (βλ. ΟΟΣΑ (2014b), Πλαίσιο 2.1, σελίδα 67). Για την εκτίμηση της κανονιστικής κατάστασης μιας χώρας και την παρακολούθηση της προόδου των μεταρρυθμίσεων με την πάροδο του χρόνου, ο ΟΟΣΑ ανέπτυξε δείκτες ρύθμισης αγοράς προϊόντων (PMR) για το σύνολο της οικονομίας το 1998 (Nicoletti et al., 1999). Ο δείκτης ενημερώθηκε το 2003, το 2008 και το 2013.
- 3 Οι Fournier et al. (2015) διαπίστωσαν ότι οι εθνικοί κανονισμοί, όπως εκτιμήθηκαν μέσω του δείκτη PMR για το σύνολο της οικονομίας, έχουν αρνητική επίπτωση στις εξαγωγές και μειώνουν την ένταση των εμπορικών συναλλαγών (όπως ορίζεται από τη διαίρεση των εμπορικών συναλλαγών με το ΑΕΠ). Οι διαφορές των διαφόρων χωρών ως προς τους κανονισμούς μειώνουν επίσης την ένταση των εμπορικών συναλλαγών. Παραδείγματος χάριν, η σύγκλιση του δείκτη PMR στα κράτη μέλη της ΕΕ θα μπορούσε να αυξήσει την ένταση των εμπορικών συναλλαγών εντός της ΕΕ κατά ποσοστό υψηλότερο από 10%. Ο Fournier (2015) μελέτησε την επίδραση των ετερόκλητων δεικτών PMR στις χώρες του ΟΟΣΑ. Διαπίστωσε ότι η πτώση των κανονιστικών αποκλίσεων κατά 20% θα μπορούσε να αυξήσει τις ΑΞΕ σε ποσοστό περίπου 15% κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ. Η εργασία διερευνά τις ειδικές συνιστώσες του δείκτη PMR και διαπιστώνει ότι οι κανονισμοί διοίκησης και ελέγχου καθώς και τα μέτρα προστασίας των κατεστημένων επιχειρήσεων (αντιμονοπωλιακές απαλλαγές, εμπόδια εισόδου σε

- δίκτυα και υπηρεσίες) προκαλούν αξιοσημείωτη ζημία όσον αφορά τη μείωση των διασυνοριακών επενδύσεων.
- 4 Οι Arnold et al. (2011) ανέλυσαν δεδομένα επιχειρήσεων 10 χωρών, από το 1998 έως το 2004, χρησιμοποιώντας τον δείκτη PMR σε επίπεδο επιχείρησης και διαπίστωσαν ότι οι πιο περιοριστικές PMR συνεπάγονται μειωμένη πολυπαραγοντική παραγωγικότητα των επιχειρήσεων.
 - 5 Βάσει της μελέτης 15 χωρών και 20 κλάδων από το 1985 έως το 2007, τεκμηριώθηκε η επίδραση της ρύθμισης κλάδων ανάντι υπηρεσιών στην κατάντη ανάπτυξη της παραγωγικότητας.
 - 6 Ο συντάκτης διερευνά τη σύνδεση μεταξύ ρυθμίσεων αγοράς προϊόντων και αγοράς εργασίας με τις επενδύσεις (μετοχικό κεφάλαιο) με βάση 32 χώρες του ΟΟΣΑ από το 1985 έως το 2013.
 - 7 Τα ποσοστά απασχόλησης αυξήθηκαν από 1,2% ετησίως από το 1981 έως το 1985, σε 5,2% ετησίως από το 1986 έως το 1990. Από το 1976 έως το 2001, το συνολικό ποσοστό απασχόλησης στον τομέα οδικών μεταφορών διπλασιάστηκε, και συγκεκριμένα οι απασχολούμενοι από 170.000 ανήλθαν σε 340.000.
 - 8 Το δείγμα περιλαμβάνει 18 χώρες σε χρονικό διάστημα 10 ετών.
 - 9 Χρησιμοποιώντας τον συνοπτικό δείκτη PMR του ΟΟΣΑ σε επτά μη μεταποιητικές βιομηχανίες στους κλάδους ενέργειας, τηλεπικοινωνιών και μεταφορών, οι Causa et al. (2015) διαπίστωσαν ότι η αυστηρή PMR έχει αρνητικό αντίκτυπο στο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών. Αυτό το αποτέλεσμα διατηρεί, κατά μέσο όρο αλλά και συνολικά, την κατανομή του εισοδήματος και οδηγεί σε μεγαλύτερη ανισότητα. Οι συντάκτες επισημαίνουν ότι η μείωση των κανονιστικών εμποδίων στον ανταγωνισμό θα 'έτεινε να ενισχύσει τα εισοδήματα των νοικοκυριών και να μειώσει την εισοδηματική ανισότητα, παραπέμποντας σε δυνητικές συμπράξεις σε επίπεδο πολιτικής για την επίτευξη της αποδοτικότητας και της ισότητας'.
 - 10 Οι χώρες αυτές είναι η Αυστραλία, ο Καναδάς, η Γερμανία, η Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιαπωνία, η Κορέα και οι ΗΠΑ.
 - 11 Οι επί μέρους κλάδοι μεταποίησης που καλύπτονται στο συγκεκριμένο έργο είναι οι εξής: φαρμακευτικά προϊόντα, χημικά, προϊόντα ελαστικού (καουτσούκ), ηλεκτρολογικός εξοπλισμός, χαρτί και προϊόντα χαρτιού, εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων. Η παραγωγή χρωμάτων, βερνικιών και παρόμοιων επιχρισμάτων, μελανιών τυπογραφίας και μαστιχών (κωδικός NACE 20.3), όπως επίσης και η παραγωγή πλαστικών προϊόντων (κωδικός NACE 22.2), δεν αποτέλεσαν τμήμα του έργου αυτού, διότι το σχετικό με τα ως άνω προϊόντα κανονιστικό πλαίσιο εξετάστηκε στο πλαίσιο του έργου της Αξιολόγησης των Συνθηκών Ανταγωνισμού των Νόμων και Κανονισμών της Ελλάδας από τον ΟΟΣΑ το 2013 («Υλικά κατασκευής»).
 - 12 Λόγω του χαμηλού βαθμού ανάλυσης των δεδομένων, αυτό το αριθμητικό στοιχείο συμπεριλαμβάνει την παραγωγή χρωμάτων, βερνικιών και παρόμοιων επιχρισμάτων, μελανιών τυπογραφίας και μαστιχών, καθώς και πλαστικών προϊόντων, παρότι τα εν λόγω προϊόντα δεν καλύπτονται από την παρούσα αξιολόγηση.
 - 13 Ο ΟΟΣΑ (2015b) ορίζει τις διοικητικές επιβαρύνσεις ως τις «δαπάνες που σχετίζονται με την απόκτηση, ανάγνωση και κατανόηση των κανονιστικών ρυθμίσεων, την ανάπτυξη στρατηγικών συμμόρφωσης και την ικανοποίηση των καθοριζόμενων απαιτήσεων υποβολής εκθέσεων, συμπεριλαμβανομένων της συλλογής, επεξεργασίας, αναφοράς και αποθήκευσης δεδομένων, αλλά δεν περιλαμβάνουν το κεφαλαιουχικό κόστος των μέτρων που λαμβάνονται προς συμμόρφωση με τις κανονιστικές ρυθμίσεις, ούτε το κόστος που προκύπτει για τον δημόσιο τομέα από τη διαχείριση των κανονιστικών ρυθμίσεων».
 - 14 Πρόκειται για τους εξής τομείς: γεωργία και γεωργικές επιδοτήσεις, ετήσιοι λογαριασμοί/εταιρικό δίκαιο, ενέργεια, περιβάλλον, αλιεία, ασφάλεια τροφίμων, φαρμακευτική νομοθεσία, δημόσιες

συμβάσεις, στατιστική, φορολογικό δίκαιο (ΦΠΑ), τηλεπικοινωνίες, περιβάλλον εργασίας/εργασιακές σχέσεις.

- 15 Σε ολόκληρη την έκθεση, για τις περιπτώσεις όπου μια σύσταση αναμένεται να έχει αντίκτυπο στις τιμές ή στο σύνολο της αγοράς, π.χ. μέσω κερδών αποδοτικότητας, χρησιμοποιούνται οι ακόλουθες υποθέσεις: 1) χαμηλός αντίκτυπος – 0,5%, 2) μέτριος αντίκτυπος – 1%, και 3) υψηλός αντίκτυπος – 1,5%. Όλα τα στοιχεία για τα έσοδα προέρχονται από τη Eurostat.

Βιβλιογραφία

- Aghion, P., Blundell, R., Griffith, R., Howitt, P. and S. Prantl (2004), “Entry and Productivity Growth: Evidence from Microlevel Panel Data”, *Journal of the European Economic Association*, 2(2-3): 265-276.
- Andrews, D. and C. Criscuolo (2013), “Knowledge-Based Capital, Innovation and Resource Allocation”, *OECD Economics Department Working Papers*, No. 1046, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/5k46bj546kzs-en>.
- Andrews, D. and B. Westmore (2014), “Managerial capital and business R&D as enablers of productivity convergence”, *OECD Economics Department Working Papers*, No.1137, OECD publishing, Paris.
- Arnold, J.M., G. Nicoletti and S. Scarpetta (2011), “Does Anti-Competitive Regulation Matter for Productivity? Evidence from European Firms”, *IZA Discussion Paper*, No. 5511, <http://ssrn.com/abstract=1765677>.
- Blundell, R., R. Griffith and J. van Reenen (1999), “Market Share, Market Value and Innovation in a Panel of British Manufacturing Firms”, *Review of Economic Studies*, Vol. 66, 529-554.
- Bourlès, R., G. Cette, J. Lopez, J. Mairesse and G. Nicoletti (2013), “Do Product Market Regulations in Upstream Sectors Curb Productivity Growth: Panel Data Evidence for OECD Countries”, *The Review of Economics and Statistics*, 95(5): 1750-1768.
- Cahuc, P. and F. Kramarz (2004), “De la précarité à la mobilité : vers une Sécurité sociale professionnelle”, report to ministre de l’Économie, des Finances et de l’Industrie et au ministre de l’Emploi, du Travail et de la Cohésion sociale, France.
- Causa, O., A. de Serres and N. Ruiz (2015), “Structural Reforms and Income Distribution”, *OECD Economic Policy Paper Series*, No. 13, www.oecd-ilibrary.org/economics/structural-reforms-and-income-distribution_5js3777lboxn-en.
- Cette, G., Lopez, J. and J. Mairesse (2013), “Upstream product market regulations, ICT, R&D and productivity”, *NBER Working Paper*, No. 19488.
- Criscuolo, C., P.N. Gal and C. Menon (2014), “The Dynamics of Employment Growth: New Evidence from 18 Countries”, *OECD Science, Technology and Industry Policy Papers*, No. 14, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/5jz417hj6hg6-en>.
- Égert, B. (2016), “Regulation, Institutions, and Productivity: New Macroeconomic Evidence from OECD Countries”, *American Economic Review*, vol. 106(5), pages 109-13, May

- Fournier, J.-M. (2015), “The Negative Effect of Regulatory Divergence on Foreign Direct Investment”, *OECD Economics Department Working Paper*, No. 1268, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/5jrqqvg0dw27-en>.
- Fournier, J.M., A. Doms, Y. Gorin, X. Guillet and D. Morchoisne (2015), “Implicit Regulatory Barriers in the EU Single Market: New Empirical Evidence from Gravity Models”, *OECD Economics Department Working Papers*, No. 1181, OECD Publishing, <http://dx.doi.org/10.1787/5js7xj0xckf6-en>.
- Nickell, S. (1996), “Competition and Corporate Performance”, *Journal of Political Economy*, 104/4, pp. 724-746.
- Nicoletti, G. and S. Scarpetta. 2003. “Regulation, productivity and growth: OECD evidence”, *Economic Policy*, 18(36): 9-72.
- O'Brien, P. (2013), “Policy Implementation in Italy: Legislation, Public Administration and the Rule of Law”, *OECD Economics Department Working Papers*, No. 1064, OECD Publishing, <http://dx.doi.org/10.1787/5k44sssdmgzs-en>
- OECD (2016), *OECD Economic Surveys: Greece 2016*, OECD Publishing, Paris, http://dx.doi.org/10.1787/eco_surveys-grc-2016-en.
- OECD (2016), *Economic Policy Reforms 2016: Going for Growth Interim Report*, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/growth-2016-en>.
- OECD (2015), *Economic Policy Reforms 2015: Going for Growth*, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/growth-2015-en>.
- OECD (2015a), *Business and Finance Outlook 2015*, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264234291-en>.
- OECD (2015b), *OECD Regulatory Policy Outlook 2015*, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264238770-en>.
- OECD (2015c), *Market Power and Wealth Distribution*, Working Paper by the Secretariat, DAF/COMP(2015)10, [www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DAF/COMP\(2015\)10&docLanguage=En](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DAF/COMP(2015)10&docLanguage=En)
- OECD (2014), *The Governance of Regulators*, OECD Publishing, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264209015-en>.
- OECD (2014a), *Measurement and Reduction of Administrative Burdens in Greece: An Overview of 13 Sectors [Μέτρηση και μείωση των διοικητικών βαρών σε 13 κλάδους στην Ελλάδα: Έκθεση επισκόπησης]*, OECD Publishing, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264213524-en>.
- OECD (2014b), *Economic Policy Reform 2014: Going for Growth Interim Report*, OECD Publishing, <http://dx.doi.org/10.1787/growth-2014-en>.
- OECD (2014c), *Factsheet on how competition policy affects macro-economic outcomes*, www.oecd.org/daf/competition/factsheet-macroeconomics-competition.htm.
- Westmore, B. (2013), “R&D, Patenting and Growth: The Role of Public Policy”, *OECD Economics Department Working Papers*, No. 1047, OECD Publishing, Paris.

Κεφάλαιο 2

Ηλεκτρονικό εμπόριο

Ένα μεγάλο μέρος της νομοθεσίας που αφορά το ηλεκτρονικό εμπόριο διέπεται από τη νομοθεσία της ΕΕ ή βασίζεται σε αυτήν. Οι νόμοι της ΕΕ αλλά και οι εθνικοί νόμοι που αφορούν τους σχετικούς τομείς βρίσκονται υπό εξέταση αυτήν την περίοδο, κυρίως στο πλαίσιο της στρατηγικής της ΕΕ για την Ψηφιακή Ενιαία Αγορά. Η αξιολόγηση αυτού του κλάδου επικεντρώθηκε στην κύρια νομοθεσία που διέπει το ηλεκτρονικό εμπόριο, καθώς και στην υπόλοιπη νομοθεσία που το επηρεάζει άμεσα ή έμμεσα. Αρχικά, εντοπίστηκαν δυνητικά εμπόδια για τον ανταγωνισμό στο πεδίο της προστασίας των καταναλωτών, το οποίο επί του παρόντος είναι κατακερματισμένο, αφού περιλαμβάνει αντικρουόμενους ορισμούς και ασαφείς διατάξεις. Η απλούστευση, ο εξορθολογισμός και η κωδικοποίηση της νομοθεσίας περί προστασίας των καταναλωτών θα εξαλείψουν την ανασφάλεια δικαίου και το κόστος συμμόρφωσης, θα εξυπηρετούν καλύτερα τους παρόχους ηλεκτρονικού εμπορίου που βασίζονται σε αυτοματοποιημένες και τυποποιημένες διαδικασίες, θα εξασφαλίσουν ίσους όρους ανταγωνισμού με ξένους παρόχους και θα ενισχύσουν την εμπιστοσύνη των καταναλωτών στις διαδικτυακές πωλήσεις, με αποτέλεσμα την άρση των εμποδίων για την ανάπτυξη στον συγκεκριμένο κλάδο.

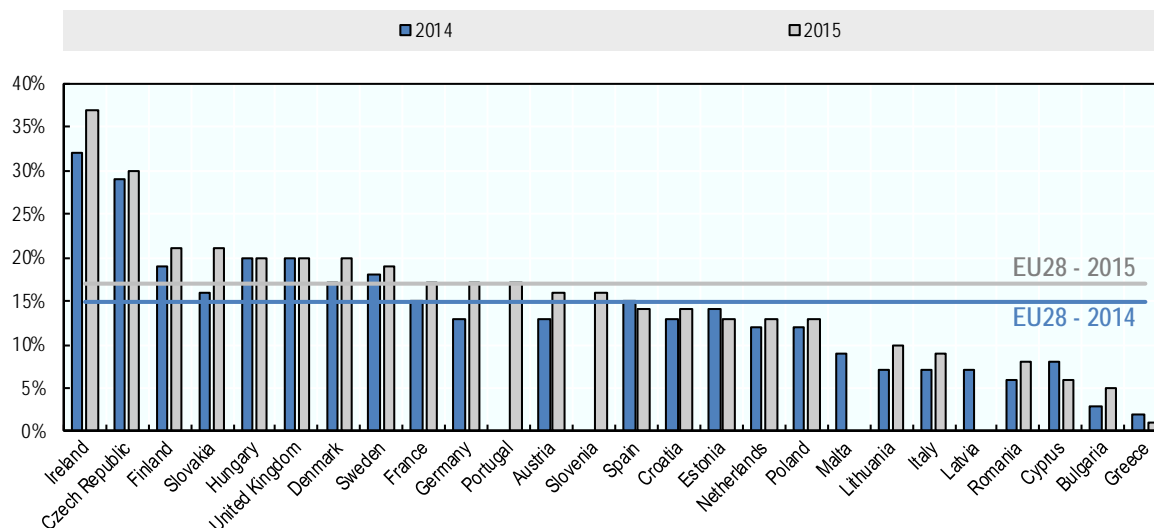
2.1. Ορισμός και οικονομική επισκόπηση

Το ηλεκτρονικό εμπόριο περιλαμβάνει μια σειρά δραστηριοτήτων που καλύπτουν ένα μεγάλο εύρος της οικονομίας, σε κλάδους όπως το λιανικό εμπόριο, το χονδρικό εμπόριο και οι υπηρεσίες. Υπό αυτήν την έννοια, επιτρέπει και διευκολύνει το εμπόριο, ενώ αντανακλά πολλές από τις δραστηριότητες και τους κλάδους της συμβατικής οικονομίας.

Για τους σκοπούς της παρούσας αξιολόγησης, ως ‘ηλεκτρονικό εμπόριο’ νοούνται οι εμπορικές συναλλαγές προϊόντων, υπηρεσιών και δεδομένων μεταξύ επιχειρήσεων (B2B), μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών (B2C) ή μεταξύ καταναλωτών (C2C), που παρέχονται κατά βάση έναντι αμοιβής, εξ αποστάσεως, κατόπιν αιτήματος του λήπτη των αγαθών και των υπηρεσιών, και διενεργούνται μέσω δικτύου υπολογιστών. Παρότι η πώληση εξ αποστάσεως αποτελεί το βασικό στοιχείο που διαφοροποιεί τις συναλλαγές ηλεκτρονικού εμπορίου, όλα τα σχετικά χαρακτηριστικά είναι σημαντικά προκειμένου να προσδιοριστεί το αν μια συναλλαγή εμπίπτει στην κατηγορία του ηλεκτρονικού εμπορίου. Ο κλάδος περιλαμβάνει τις παραγγελίες που γίνονται μέσω διαδικτύου (ανεξαρτήτως του μέσου που χρησιμοποιείται για την πρόσβαση στο διαδίκτυο), ή εξωδικτύου ή ηλεκτρονικής ανταλλαγής δεδομένων. Ο κλάδος δεν περιλαμβάνει τις παραγγελίες που γίνονται μέσω τηλεφώνου, φαξ ή mail.

Στην Ελλάδα, το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι λιγότερο ανεπτυγμένο σε σχέση με άλλα κράτη μέλη της ΕΕ. Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της Eurostat, μόνο το 6% των ελληνικών επιχειρήσεων που απασχολούν 10 ή περισσότερους υπαλλήλους πραγματοποίησαν πωλήσεις μέσω διαδικτύου εντός του 2015 (9% το 2014).¹ Η αξία των πωλήσεων ηλεκτρονικού εμπορίου επιχειρήσεων αντιστοιχούσε μεγέθους αντιστοιχούσαν στο 1% του συνολικού κύκλου εργασιών.² Τα αντίστοιχα ποσοστά για την ΕΕ ήταν 17% (15% το 2014), τόσο ως προς τον αριθμό των επιχειρήσεων όσο και ως προς το ποσοστό επί του κύκλου εργασιών.

Σχήμα 2.1. Ποσοστό αξίας ηλεκτρονικού εμπορίου σε σχέση με τον συνολικό κύκλο εργασιών στα κράτη μέλη της ΕΕ, 2014-2015

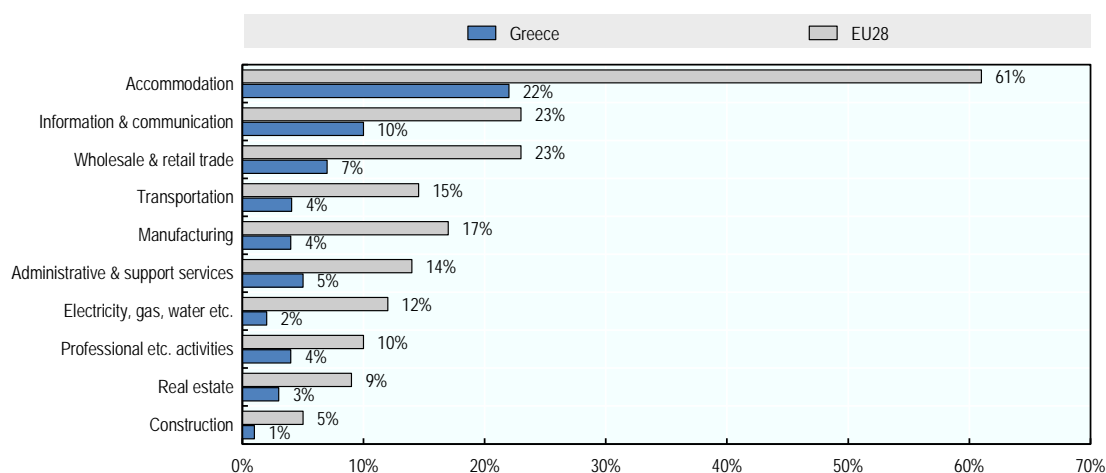


Σημειώσεις: Ποσοστό επί του κύκλου εργασιών που αντιστοιχεί στο ηλεκτρονικό εμπόριο, για όλες τις επιχειρήσεις (εξαιρουμένου του χρηματοπιστωτικού κλάδου) με 10 υπαλλήλους και άνω.

Πηγή: Eurostat, Βάση δεδομένων της κοινωνίας της πληροφορίας (isoc_ec_evaln2)

Το γεγονός ότι το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι λιγότερο ανεπτυγμένο στην Ελλάδα επιβεβαιώνεται επίσης από τη σύγκριση της σημασίας που έχει για κάθε κλάδο,³ όπως αυτή αποτυπώνεται στο Σχήμα 2.2. Το ποσοστό των επιχειρήσεων που πραγματοποιούν πωλήσεις μέσω διαδικτύου στην ΕΕ είναι 2,3 έως 6 φορές μεγαλύτερο συγκριτικά με το αντίστοιχο ποσοστό της Ελλάδας.

Σχήμα 2.2. Ποσοστό επιχειρήσεων που πραγματοποιούν πωλήσεις μέσω διαδικτύου ή/και μέσω άλλων δικτύων πέραν του διαδικτύου στην Ελλάδα και στην ΕΕ-28, 2015



Σημειώσεις: Ποσοστό επιχειρήσεων (εξαιρουμένου του χρηματοπιστωτικού κλάδου) που απασχολούν 10 υπαλλήλους και άνω, με διαδικτυακές πωλήσεις που αντιστοιχούν σε τουλάχιστον 1% του κύκλου εργασιών τους.

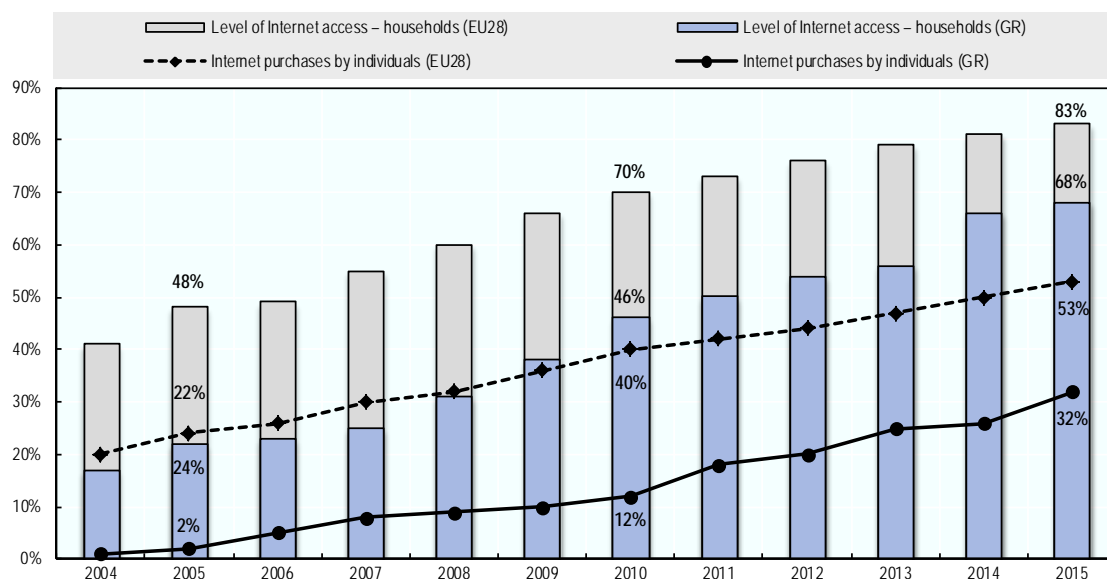
Πηγή: Eurostat, Βάση δεδομένων της κοινωνίας της πληροφορίας (isoc_ec_eseln2)

Το ηλεκτρονικό εμπόριο παρουσιάζει δυνατότητες ανάπτυξης στην Ελλάδα, με τους υποκείμενους παράγοντες να εμφανίζουν ανοδική τάση, όπως αναλύεται παρακάτω. Σύμφωνα με την ετήσια έρευνα ηλεκτρονικού εμπορίου μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών που πραγματοποίησε το Εργαστήριο Ηλεκτρονικού Εμπορίου και Επιχειρείν του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών⁴, το 25% των διαδικτυακών αγοραστών πραγματοποίησαν πάνω από τις μισές αγορές τους ηλεκτρονικά (9% το 2014), με μέση δαπάνη που αυξήθηκε κατά 10% το 2014. Επιπλέον, το 65% των διαδικτυακών αγορών από Έλληνες αγοραστές προήλθε από ελληνικές ιστοσελίδες (60% το 2014).

Το ηλεκτρονικό εμπόριο επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες, που είναι μεν εξωγενείς ως προς τον κλάδο καθαυτό, αλλά είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξή του. Για παράδειγμα, όσον αφορά τη ζήτηση, η καταναλωτική κουλτούρα (η τάση των καταναλωτών να πραγματοποιούν διαδικτυακές αγορές) και εμπιστοσύνη (π.χ. στη χρήση ηλεκτρονικών συστημάτων πληρωμής⁵) προσδιορίζονται ως βασικοί παράγοντες που καθορίζουν την ανάπτυξη του κλάδου.

Η πρόσβαση σε δίκτυα υπολογιστών αποτελεί επίσης βασικό παράγοντα. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, η Ελλάδα παρουσίασε αξιοσημείωτη αύξηση στο ποσοστό διείσδυσης της χρήσης του διαδικτύου: το 68% των νοικοκυριών είχαν πρόσβαση στο διαδίκτυο το 2015, σε σχέση με 46% το 2010. Το ποσοστό των χρηστών του διαδικτύου που πραγματοποίησαν διαδικτυακές αγορές αυξήθηκε επίσης, από 27% το 2010 σε 47% το 2015. Αυτά τα στατιστικά στοιχεία αύξησης της διείσδυσης του διαδικτύου, σε συνδυασμό με τον σχετικά μικρό βαθμό διείσδυσης του ηλεκτρονικού εμπορίου, υποδηλώνουν τη ύπαρξη σημαντικού ανεκμετάλλευτου δυναμικού ανάπτυξης στον εν λόγω κλάδο.

Σχήμα 2.3. Επίπεδο πρόσβασης στο διαδίκτυο (σε επίπεδο νοικοκυριών) και ποσοστό αγορών μέσω διαδικτύου από ιδιώτες στην Ελλάδα και στην ΕΕ-28, 2004-2015



Σημειώσεις: Ιδιώτες που έχουν πραγματοποιήσει αγορές μέσω διαδικτύου τους τελευταίους 12 μήνες, ως ποσοστό του συνολικού πληθυσμού.

Πηγή: Eurostat, Βάση δεδομένων της κοινωνίας της πληροφορίας (isoc_ci_in_h and isoc_ec_ibuy)

Όσον αφορά την προσφορά, σχετικοί παράγοντες είναι, μεταξύ άλλων, η ευκολία πρόσβασης των πωλητών στο διαδίκτυο και η ευκολία χρήσης του διαδικτύου, καθώς και τα κόστη - χρηματικά ή άλλου τύπου - που σχετίζονται με τις δραστηριότητές τους (π.χ. όσον αφορά την παράδοση δεμάτων και τα συστήματα πληρωμών).

2.2. Επισκόπηση της νομοθεσίας

Το ηλεκτρονικό εμπόριο ορίστηκε ως κλάδος προτεραιότητας στο πλαίσιο του έργου Αξιολόγησης των Συνθηκών Ανταγωνισμού του ΟΟΣΑ στην Ελλάδα. Κατά συνέπεια, η εξέταση της σχετικής νομοθεσίας και η ανάλυση των δυνητικών εμποδίων στον ανταγωνισμό επισπεύθηκαν, ενώ οι συστάσεις για τον συγκεκριμένο κλάδο κατατέθηκαν νωρίτερα από τις συστάσεις των υπόλοιπων κλάδων. Αυτή η ιεράρχηση αντανακλά εν μέρει τη σημασία και τη δυνητική θετική συμβολή του ηλεκτρονικού εμπορίου στην ελληνική οικονομία. Το ηλεκτρονικό εμπόριο θεωρείται προτεραιότητα και για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όπως είναι εμφανές στη στρατηγική της για την Ψηφιακή Ενιαία Αγορά⁶, η οποία έχει ως στόχο να «βελτιώσει την πρόσβαση» για τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις στα διαδικτυακά αγαθά και υπηρεσίες σε όλη την Ευρώπη [ώστε] να καταργηθούν σύντομα οι βασικές διαφορές μεταξύ του εντός και του εκτός διαδικτύου περιβάλλοντος».

Η χαρτογράφηση της νομοθεσίας από τον ΟΟΣΑ για αυτόν τον κλάδο κατέληξε στον εντοπισμό 71 νομοθετικών και κανονιστικών ρυθμίσεων. Όπως αναλύθηκε προηγουμένως, ο κλάδος αντανακλά τις συμβατικές οικονομικές δραστηριότητες και τομείς, συνεπώς πολλοί από τους υπό εξέταση νόμους έχουν επίσης εφαρμογή οριζόντια και σε άλλους κλάδους. Αυτό αποτυπώνεται και στις συστάσεις του ΟΟΣΑ, πολλές από τις οποίες εφαρμόζονται καλύτερα στο πλαίσιο μιας ευρύτερης επανεξέτασης και διαβούλευσης.

Η χαρτογραφημένη νομοθεσία περιλαμβάνει τα εξής:

- οριζόντια νομοθεσία **περί ηλεκτρονικού εμπορίου**. Οι νόμοι που αφορούν προϊόντα και υπηρεσίες (εφαρμοστέοι στο συμβατικό και στο ηλεκτρονικό εμπόριο) έχουν εξεταστεί στο πλαίσιο προηγούμενων έργων Αξιολόγησης των Συνθηκών Ανταγωνισμού του ΟΟΣΑ, ή εξετάζονται σε άλλα κεφάλαια της παρούσας αξιολόγησης.
- νομοθεσία που **επηρεάζει άμεσα ή έμμεσα** το ηλεκτρονικό εμπόριο, σε πεδία όπως: (α) προστασία καταναλωτών (β) ψηφιακές υπογραφές (γ) προστασία προσωπικών δεδομένων και ηλεκτρονικών επικοινωνιών (δ) υπηρεσίες πληρωμών (ε) ονόματα χώρου (domain names) (στ) δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας (ζ) λογιστικοί κανόνες που αφορούν τις ηλεκτρονικές εμπορικές συναλλαγές (η) φορολογία σε ηλεκτρονικές πωλήσεις προϊόντων και ηλεκτρονική παροχή υπηρεσιών.

Νομοθεσία της ΕΕ

Ένα μεγάλο μέρος της νομοθεσίας που αφορά το ηλεκτρονικό εμπόριο διέπεται ή βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στη νομοθεσία της ΕΕ, η οποία έχει ενσωματωθεί στους ελληνικούς νόμους.⁷ Στις περισσότερες περιπτώσεις, πέραν όσων αναφέρονται στις ακόλουθες ενότητες, η ενσωμάτωση Κανονισμών και Οδηγιών της ΕΕ στην εθνική νομοθεσία δεν εισάγει μεταβολές που θα μπορούσαν να εμποδίσουν τον ανταγωνισμό στον κλάδο του ηλεκτρονικού εμπορίου. Επιπλέον, η νομοθεσία της ΕΕ αλλά και η εθνική νομοθεσία περί ηλεκτρονικού εμπορίου βρίσκονται υπό εξέταση και αναθεώρηση αυτήν την περίοδο, κυρίως στο πλαίσιο της στρατηγικής για την Ψηφιακή Ενιαία Αγορά. Για παράδειγμα, σε επίπεδο ΕΕ, έχουν διατυπωθεί νομοθετικές προτάσεις σχετικά με τη φορητότητα των υπηρεσιών επιγραμμικού περιεχομένου,⁸ την παράδοση δεμάτων,⁹ τους γεωγραφικούς αποκλεισμούς,¹⁰ τους κανόνες για συμβάσεις πωλήσεων εξ αποστάσεως,¹¹ και τον ΦΠΑ.¹² Η υιοθέτηση αυτής της νομοθεσίας θα επηρεάσει σημαντικά την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου. Οι ελληνικές αρχές συμμετέχουν στις υφιστάμενες διαδικασίες εξέτασης των θεμάτων αυτών και έχουν ήδη εφαρμόσει ή πρόκειται να εφαρμόσουν τη νέα νομοθεσία που θα τεθεί σε ισχύ.

Εθνική νομοθεσία

Η κύρια νομοθετική πράξη που διέπει το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι το Προεδρικό Διάταγμα 131/2003, το οποίο είναι σε μεγάλο βαθμό ευθυγραμμισμένο με την Οδηγία της ΕΕ την οποία μεταφέρει στην εθνική νομοθεσία (Οδηγία 2000/31/ΕΚ, ‘Οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο’).¹³ Ωστόσο, κατά την εξέταση του εν λόγω Προεδρικού Διατάγματος, εντοπίστηκε μια διάταξη για τους ενδιάμεσους φορείς παροχής υπηρεσιών, η οποία χρήζει τροποποίησης.

Άλλα δυνητικά εμπόδια στον ανταγωνισμό εντοπίστηκαν κυρίως στον τομέα της προστασίας των καταναλωτών.¹⁴ Η κύρια νομοθετική πράξη που διέπει τον συγκεκριμένο τομέα είναι ο Νόμος 2251/1994 περί προστασίας των καταναλωτών, ο οποίος έχει υποστεί πολλές τροποποιήσεις από το 1994, προκειμένου να ενσωματώσει τις σχετικές Οδηγίες της ΕΕ, αλλά ο Έλληνας νομοθέτης έχει κάνει χρήση της διακριτικής ευχέρειας που παρέχεται στους εθνικούς νομοθέτες σε διάφορα πεδία που επηρεάζουν το ηλεκτρονικό εμπόριο.

Ο Νόμος 2251/1994 έχει υποστεί πολλές αναθεωρήσεις και τροποποιήσεις τα τελευταία 22 χρόνια. Αυτή η πρακτική εισαγωγής τροποποιήσεων στην κύρια νομοθεσία περί προστασίας των καταναλωτών – μεταξύ άλλων, μέσω υπουργικών αποφάσεων, κατόπιν σχετικής νομικής εξουσιοδότησης¹⁵ – χωρίς να κωδικοποιούνται επιφέρει ανασφάλεια δικαίου και κόστος για τους παρόχους και τους καταναλωτές. Τόσο οι πάροχοι όσο και οι καταναλωτές πρέπει να διεξάγουν εκτενή έρευνα προκειμένου να διαπιστώσουν ποιοι κανονισμοί είναι σε ισχύ και ποιοι δεν είναι.¹⁶ Ο εξορθολογισμός και η κωδικοποίηση του Νόμου 2251/1994 θα επιλύσει σε μεγάλο βαθμό τη σύγχυση και τις ασυνέπειες που προκαλεί η κατακερματισμένη νομοθεσία.¹⁷ Δεδομένου του οριζόντιου χαρακτήρα της νομοθεσίας περί

προστασίας των καταναλωτών και της εφαρμογής της σε κλάδους πέραν του ηλεκτρονικού εμπορίου, ο εξορθολογισμός θα πρέπει να γίνει κατόπιν ευρύτερης διαβούλευσης με τους φορείς της αγοράς.

Η απλούστευση της σχετικής νομοθεσίας, που επί του παρόντος περιέχει περίπλοκες, παρωχημένες και αντιφατικές διατάξεις, θα εξυπηρετεί καλύτερα τις ανάγκες των παρόχων ηλεκτρονικού εμπορίου που βασίζονται σε αυτοματοποιημένες διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένων ηλεκτρονικών συμβάσεων, όρων και προϋποθέσεων, καθώς και επικοινωνιών. Τέτοιου είδους διαδικασίες θα διευκολυνθούν αν διέπονται από σαφή, υψηλού επιπέδου και διαφανή νομοθεσία προστασίας των καταναλωτών. Επιπλέον, η ενοποίηση και ο εξορθολογισμός της εν λόγω νομοθεσίας θα μειώσουν την ανασφάλεια δικαίου και το κόστος συμμόρφωσης για τους παρόχους ηλεκτρονικού εμπορίου.

Αυτή η απλούστευση θα ενισχύσει επίσης την εμπιστοσύνη των καταναλωτών στις διαδικτυακές πωλήσεις,¹⁸ που έχει προσδιοριστεί από τους φορείς της αγοράς ως σημαντικό εμπόδιο στην ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου.

Τέλος, στο βαθμό που το ελληνικό δίκαιο περί προστασίας του καταναλωτή προβλέπει βαρύτερες υποχρεώσεις και περιορισμούς σε τοπικούς παρόχους ηλεκτρονικού εμπορίου συγκριτικά με τους διεθνείς παρόχους ηλεκτρονικού εμπορίου, μπορεί να επιφέρει ζημία στους πρώτους. Για παράδειγμα, ορισμένες συναλλαγές μεταξύ καταναλωτών διέπονται, ίσως ακούσια, από κανονιστικές ρυθμίσεις που ορίζουν ότι οι πωλητές οφείλουν να παρέχουν περισσότερες εγγυήσεις συγκριτικά με άλλα κράτη. Η τροποποίηση των σχετικών διατάξεων θα εξαλείψει τέτοιου είδους δυνητικά εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι πάροχοι ηλεκτρονικού εμπορίου που έχουν την έδρα τους στην Ελλάδα.

Οι βασικοί περιορισμοί που εντοπίστηκαν στον κλάδο του ηλεκτρονικού εμπορίου, μέσω της ελληνικής νομοθεσίας, περιγράφονται αναλυτικά στις ακόλουθες ενότητες. Συγκεκριμένα, αναλύεται η ζημία που επιφέρουν στον ανταγωνισμό, αναφέρονται διεθνείς συγκρίσεις κατά περίπτωση και παρατίθενται οι σχετικές συστάσεις. Τα οφέλη των συστάσεων εκτιμώνται σε περίπου 4 εκατ. EUR, αν υποθεθεί ένα συντηρητικό ποσοστό συνδυασμένης επίδρασης 0,1% από το σύνολο των συστάσεων.¹⁹

Πλαίσιο 2.1. Τα εκτιμώμενα οφέλη για τους καταναλωτές από τις μεταρρυθμίσεις στο ηλεκτρονικό εμπόριο

Η αύξηση στη συχνότητα χρήσης των υπηρεσιών ηλεκτρονικού εμπορίου ως μέσου διευκόλυνσης των εμπορικών συναλλαγών δύναται να επιφέρει σημαντικές μεταβολές στα θεμελιώδη μεγέθη από πλευράς ζήτησης και προσφοράς και να αλλάξει την ισορροπία της αγοράς.

Σημαντικός αριθμός εμπειρικών μελετών υποστηρίζει την πρόβλεψη ότι το ηλεκτρονικό εμπόριο οδηγεί σε πτώση των τιμών σε διάφορες αγορές προϊόντων. Για παράδειγμα, οι Brynjolfsson και Smith (2000)¹ καθώς και οι Clay, Krishnan και Wolff (2001)² διαπίστωσαν ότι οι τιμές μειώθηκαν μετά την ανάπτυξη των διαδικτυακών αγορών βιβλίων. Οι Scott Morton, Zettelmeyer και Silva-Risso (2001)³ αναφέρουν ότι οι καταναλωτές που χρησιμοποίησαν διαδικτυακές υπηρεσίες για την αναζήτηση και την αγορά ενός αυτοκινήτου κατέβαλαν, κατά μέσο όρο, 2% λιγότερα χρήματα συγκριτικά με εκείνους που δεν χρησιμοποίησαν το διαδίκτυο. Οι Brown και Goolsbee (2002)⁴ εκτιμούν ότι η χρήση ιστοσελίδων σύγκρισης τιμών έχει οδηγήσει στην πτώση των τιμών των ασφαλιστήριων συμβολαίων ζωής κατά 8%-15%. Οι Sengupta και Wiggins (2006)⁵ διαπίστωσαν ότι τα αεροπορικά εισιτήρια που αγοράζονται μέσω διαδικτύου κοστίζουν περίπου 11% λιγότερο σε σχέση με τις αγορές εκτός διαδικτύου (έλεγχος χαρακτηριστικών εισιτηρίου και πτήσης).

Οι συστάσεις που παρατίθενται στο παρόν κεφάλαιο έχουν ως στόχο να εξαλείψουν τα εμπόδια και να προωθήσουν την υιοθέτηση του ηλεκτρονικού εμπορίου από τις επιχειρήσεις, καθώς και να ενισχύσουν την εμπιστοσύνη των καταναλωτών στις διαδικτυακές πωλήσεις. Η εξάλειψη των εμποδίων και η πτώση του κόστους της δραστηριοποίησης στο ηλεκτρονικό εμπόριο μπορεί να προωθήσει την ανάπτυξη αυτού του κλάδου: μια αύξηση 0,5% στον κύκλο εργασιών του ηλεκτρονικού εμπορίου ισοδυναμεί με €19 εκατ. για τον κύκλο εργασιών του κλάδου.⁶ Επιπλέον, σύμφωνα με τα στοιχεία που αναφέρονται παραπάνω, οι (μέσες) τιμές που πληρώνουν οι καταναλωτές θα παρουσιάσουν κατά πάσα πιθανότητα πτώση. Σύμφωνα με τη μεθοδολογία που αναλύεται στο

Παράρτημα Α, αν οι τιμές σημειώσουν πτώση 1% (μεταξύ 0,5% και 1,5%), εκτιμάται ότι το όφελος για τους καταναλωτές⁷ θα ανέλθει σε €38,4 εκατ. (μεταξύ €19,1 και €57,9 εκατ. αντίστοιχα).⁸

Ενδέχεται να προκύψει και πρόσθετο όφελος που δεν αποτυπώνεται σε αυτά τα αριθμητικά στοιχεία και αφορά το μεγαλύτερο εύρος επιλογών και τη βελτιωμένη πρόσβαση στις αγορές για τους καταναλωτές – είτε αυτό αφορά πρόσβαση σε πιο μακρινούς Έλληνες προμηθευτές ή προμηθευτές που έχουν την έδρα τους εκτός Ελλάδος. Αντιστοίχως, οι ελληνικές επιχειρήσεις μπορεί να επωφεληθούν από μια πολύ ευρύτερη, γεωγραφική ομάδα πελατών.

1. Brynjolfsson, Erik and Smith, Michael D., "Frictionless Commerce? A Comparison of Internet and Conventional Retailers", *Management Science*, 46(4), 2000, 563-585.
2. Clay, K., Krishnan, R. and Wolff, E., "Prices and Price Dispersion on the Web: Evidence from the Online Book Industry" *Journal of Industrial Economics*, 2001, 49(4), 521-539.
3. Scott Morton, Fiona, Florian Zettelmeyer and Jorge Silva-Risso, "Internet Car Retailing" *Journal of Industrial Economics*, December 2001, 49 (4), 501-519.
4. Brown, Jeffrey R. and Austan Goolsbee, "Does the Internet Make Markets More Competitive? Evidence from the Life Insurance Industry", *Journal of Political Economy*, 2002, 110(3), 481-507.
5. Sengupta, Anirban and Steven N. Wiggins, "Airline Pricing, Price Dispersion and Ticket Characteristics On and Off the Internet", *American Economic Journal: Economic Policy*, February 2014, 6 (1).
6. Ο οργανισμός E-commerce Europe εκτιμά ότι ο κύκλος εργασιών που αντιστοιχεί σε πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών στην Ελλάδα για το 2015 ανήλθε σε 3,8 δισ. €. (Ecommerce Europe (2016), *European B2C E-commerce Report 2016*, Light version.)
7. Υπολογίζεται ελαστική ζήτηση, με ελαστικότητα $|ε| = 2$.
8. Αυτές οι εκτιμήσεις βασίζονται στον κύκλο εργασιών των πωλήσεων μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών. Κατά συνέπεια, το μέγεθος της δυνητικής επίπτωσης υποτιμάται, δεδομένου ότι δεν λαμβάνονται υπόψη οι συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων (B2B), μεταξύ καταναλωτών και επιχειρήσεων (C2B) ή μεταξύ καταναλωτών (C2C).

Παράδοση δεμάτων

Υπάρχει στενή σχέση των ταχυδρομικών υπηρεσιών και του ηλεκτρονικού εμπορίου²⁰, ιδιαίτερα όσον αφορά τη μεταφορά και παράδοση δεμάτων και τις υπηρεσίες ταχείας επίδοσης εμπορικών αγαθών. Εμπόδια στον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στον τομέα των ταχυδρομικών υπηρεσιών μπορεί να επηρεάσουν το ηλεκτρονικό εμπόριο στο βαθμό που το κόστος της παράδοσης μετακυλιέται στους καταναλωτές (άμεσα ή έμμεσα σε περίπτωση που καταβληθεί από τον προμηθευτή) ή/και υποβαθμιστεί η ποιότητα των υπηρεσιών (π.χ. η ταχύτητα ή η ασφάλεια των παραδόσεων). Εφόσον επηρεαστούν η τιμή και η ποιότητα των ταχυδρομικών υπηρεσιών, θα παρακωλυθεί η ανάπτυξη του κλάδου του ηλεκτρονικού εμπορίου. Αυτό το ζήτημα έχει ιδιαίτερα μεγάλη σημασία για την Ελλάδα, δεδομένης της γεωγραφικής θέσης και μορφολογίας της.

Οι τιμές των (διασυνοριακών) παραδόσεων δεμάτων εντός της Ευρωπαϊκή Ένωσης είναι υπό εξέταση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.²¹ Στην Ελλάδα, η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ) παρουσίασε την εφαρμογή 'Pricescope', ένα ηλεκτρονικό παρατηρητήριο τιμών για τις τηλεπικοινωνιακές και ταχυδρομικές υπηρεσίες. Αυτή η πλατφόρμα έχει ως στόχο να αυξήσει τη διαφάνεια των τιμών παρέχοντας στους καταναλωτές εύκολα προσβάσιμα και αξιόπιστα στοιχεία σύγκρισης τιμών για ταχυδρομικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της παράδοσης δεμάτων.²²

Η Αξιολόγηση Συνθηκών Ανταγωνισμού στη νομοθεσία περί ηλεκτρονικού εμπορίου συμπεριέλαβε την εξέταση συγκεκριμένων και αυτοτελών νομοθετικών και κανονιστικών ρυθμίσεων που αφορούν την παράδοση δεμάτων.²³ Ένα ζήτημα που μπορεί να θεωρηθεί εμπόδιο στη διασφάλιση πιο αποτελεσματικών υπηρεσιών παράδοσης δεμάτων στην Ελλάδα είναι το σύστημα ταχυδρομικών κωδικών, που έχει διαμορφωθεί και τηρείται από τα Ελληνικά Ταχυδρομεία.²⁴ Αναγνωρίζεται ότι πολλές διευθύνσεις φέρουν ελλιπή (ή ανεπαρκή) στοιχεία με αποτέλεσμα να δυσχεραίνουν την εύκολη και

έγκαιρη παράδοση, ενώ ταχυδρομικοί κώδικες καλύπτουν πολύ μεγάλες εκτάσεις περιοχών. Ο χαρακτήρας των αγροτικών περιοχών στην Ελλάδα, καθώς και η ονοματοδοσία και αρίθμηση των οδών φαίνεται να παίζουν κάποιον ρόλο. Ένα πιο λειτουργικό αρχείο ταχυδρομικών κωδικών, που θα διατίθεται εγκαίρως²⁵ σε όλους τους φορείς της αγοράς, πιθανόν να διευκολύνει τις παραδόσεις δεμάτων. Η αναποτελεσματικότητα του ισχύοντος πλαισίου μπορεί να επηρεάζει πραγματικά την παράδοση δεμάτων, αλλά το μέγεθος των πιθανών επιπτώσεων στην τιμή και την ποιότητα αυτής της υπηρεσίας, καθώς και οι συνέπειες για το ηλεκτρονικό εμπόριο δεν είναι σαφείς.

2.3. Υποχρεώσεις ελέγχου ενδιάμεσων φορέων παροχής υπηρεσιών διαδικτύου

Περιγραφή και στόχος των διατάξεων

Το Προεδρικό Διάταγμα 131/2003 εφαρμόζει την Οδηγία της ΕΕ σχετικά με το ηλεκτρονικό εμπόριο²⁶ και πραγματεύεται την ευθύνη των παρόχων υπηρεσιών που δρουν ως ενδιάμεσοι φορείς στη διαβίβαση πληροφοριών, στο πλαίσιο των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, όπως για παράδειγμα των παρόχων υπηρεσιών διαδικτύου. Οι σχετικές διατάξεις²⁷ περιορίζουν την ευθύνη των παρόχων υπηρεσιών καθώς και την υποχρέωση δράσης από πλευράς τους, με την προϋπόθεση ότι:

- δρουν ως φορείς ‘απλής μετάδοσης’, δηλαδή μεταδίδουν πληροφορίες ή παρέχουν πρόσβαση σε κάποιο δίκτυο, αλλά δεν ξεκινούν οι ίδιοι τη διαδικασία μετάδοσης των πληροφοριών, δεν επιλέγουν τον αποδέκτη τους, ούτε επιλέγουν/τροποποιούν τις πληροφορίες
- διενεργούν υπηρεσίες ‘αποθήκευσης σε κρυφή μνήμη’, δηλαδή αποθηκεύουν προσωρινά τις πληροφορίες προκειμένου να καταστήσουν τη μετάδοσή τους πιο αποτελεσματική, αλλά δεν τροποποιούν τις πληροφορίες ούτε αποκτούν στοιχεία όσον αφορά τη χρήση των πληροφοριών, και συμμορφώνονται με τους όρους της πρόσβασης σε πληροφορίες και τους κανόνες που αφορούν την ενημέρωσή τους και καθιστούν αδύνατη την πρόσβαση σε αυτές, αν χρειαστεί, ή
- παρέχουν υπηρεσίες ‘φιλοξενίας’, δηλαδή αποθηκεύουν τις πληροφορίες κατόπιν αιτήματος ενός αποδέκτη της υπηρεσίας, αλλά δεν γνωρίζουν αν οι εν λόγω πληροφορίες είναι παράνομες και καθιστούν αδύνατη την πρόσβαση σε αυτές εφόσον αντιληφθούν τυχόν παράνομη πληροφορία.

Όπως ακριβώς ορίζει η Οδηγία, το Προεδρικό Διάταγμα έχει στόχο να ελαφρύνει τους ενδιάμεσους φορείς παροχής υπηρεσιών από την υποχρέωση ελέγχου της νομιμότητας των πληροφοριών που μεταδίδουν ή αποθηκεύουν. Περιλαμβάνει μια χωριστή διάταξη για τον σκοπό αυτό, η οποία αναφέρεται άμεσα στις δραστηριότητες που περιγράφηκαν παραπάνω.²⁸

Ζημία στον ανταγωνισμό

Οι απαλλαγές που περιγράφηκαν παραπάνω έχουν διαμορφωθεί με στόχο να προστατέψουν τους ενδιάμεσους φορείς παροχής υπηρεσιών, οι οποίοι έχουν ως αποκλειστική δραστηριότητα την παροχή πρόσβασης σε δίκτυα επικοινωνίας και τη διευκόλυνση της μετάδοσης των πληροφοριών, και με αυτόν τον τρόπο να προωθήσουν τέτοιου είδους δραστηριότητες. Ωστόσο, το κείμενο του Προεδρικού Διατάγματος περιέχει λανθασμένη αρίθμηση, η οποία συνιστά εσφαλμένη εφαρμογή της Οδηγίας 2000/31/ΕΚ.²⁹ Αυτό το λάθος συνεπάγεται μη άρση των υποχρεώσεων ελέγχου των πληροφοριών από πλευράς των παρόχων όταν παρέχουν υπηρεσίες φιλοξενίας.

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να επιβάλλεται στους ενδιάμεσους φορείς παροχής πληροφοριών (π.χ. στους παρόχους υπηρεσιών διαδικτύου) η *άνευ όρων* απαίτηση ελέγχου των πληροφοριών που αποθηκεύουν. Αυτή η απαίτηση έρχεται σε αντιτίθεται στην πρόθεση της Οδηγίας να περιορίσει την ευθύνη και να εξαλείψει την απαίτηση ελέγχου υπό συγκεκριμένες συνθήκες, σύμφωνα με τον στόχο της, δηλαδή την προώθηση της ανάπτυξης των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου. Επίσης έχει άμεση επίπτωση στις πλατφόρμες (ηλεκτρονικού εμπορίου), στα δίκτυα και στις εφαρμογές που παρέχουν φιλοξενία στη δραστηριότητα εμπόρων (ηλεκτρονικού εμπορίου), καθώς επιβάλλει εκ παραδρομής τη γενική υποχρέωση ελέγχου του περιεχομένου που τοποθετείται και των συναλλαγών που εκτελούνται μέσω των πλατφορμών τους, και την ενεργή αναζήτηση ενδείξεων παράνομων δραστηριοτήτων.

Οι εν λόγω διευρυμένες υποχρεώσεις ελέγχου των Ελλήνων παρόχων υπηρεσιών διαδικτύου ή αντίστοιχων πλατφορμών, που έχουν ενσωματωθεί εσφαλμένα στο ελληνικό δίκαιο, δημιουργούν ανασφάλεια δικαίου, καθώς και πρόσθετο ρυθμιστικό κόστος και κόστος συμμόρφωσης για τους τοπικούς παρόχους ηλεκτρονικού εμπορίου.

Σύσταση και όφελος

Ο ΟΟΣΑ συνιστά την τροποποίηση των παραπομπών που περιλαμβάνει το κείμενο του Άρθρου 14 του Προεδρικού Διατάγματος 131/2003 ώστε να αναφέρονται τα Άρθρα 11, 12 και 13, αντί για τα Άρθρα 10, 11 και 12. Με τη διόρθωση των λανθασμένων παραπομπών στην ελληνική νομοθεσία, θα επιτευχθεί η ευθυγράμμιση του κειμένου με την Οδηγία την οποία ενσωματώνει και θα υλοποιηθεί ο σκοπός του νομοθέτη.

2.4. Ορισμός καταναλωτή

Περιγραφή των σχετικών διατάξεων

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, ο Νόμος 2251/1994 αποτελεί την κύρια νομοθετική πράξη για την προστασία των καταναλωτών και των δικαιωμάτων τους στην Ελλάδα. Από τη στιγμή έναρξης της ισχύος του, έχει τροποποιηθεί και επεκταθεί πολλές φορές ώστε να ενσωματώσει νέες διατάξεις και να μεταφέρει τις Οδηγίες της ΕΚ στα σχετικά πεδία.³⁰

Αυτή η ανομοιογενής εφαρμογή τροποποιήσεων έχει καταστήσει τον νόμο ασαφή και σε ορισμένες περιπτώσεις, ασυνεπή.³¹ Συγκεκριμένα, ο νόμος περιέχει διάφορους ορισμούς για τον καταναλωτή, ο οποίος περιγράφεται από τη μία, ως κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, για το οποίο προορίζονται προϊόντα ή υπηρεσίες, εφόσον αποτελεί τον τελικό αποδέκτη τους, συμπεριλαμβανομένων αποδεκτών διαφημιστικών μηνυμάτων ή εγγυητών³², ενώ από την άλλη ορίζεται ως το πρόσωπο που ενεργεί για σκοπούς οι οποίοι δεν σχετίζονται με τις εμπορικές, επιχειρηματικές, βιοτεχνικές ή επαγγελματικές του δραστηριότητες.³³ Ο δεύτερος στενός ορισμός εφαρμόστηκε και χρησιμοποιήθηκε από τις Οδηγίες της ΕΚ. Ο ευρύτερος ορισμός προϋπήρχε των σχετικών Οδηγιών της ΕΚ και έχει μεταβληθεί επανειλημμένα στο πλαίσιο τροποποιήσεων του Νόμου.³⁴

Το ποιος από αυτούς τους δύο αντικρουόμενους ορισμούς χρησιμοποιείται εξαρτάται από το πεδίο της προστασίας των καταναλωτών στο οποίο αναφέρεται η εκάστοτε διάταξη. Για παράδειγμα, ο ευρύτερος ορισμός αφορά τους γενικούς όρους των συναλλαγών, την πώληση αγαθών και τις εγγυήσεις στους καταναλωτές, την ευθύνη των κατασκευαστών για τυχόν ελαττωματικά αγαθά, την υγεία και ασφάλεια των καταναλωτών και την ευθύνη των παρόχων υπηρεσιών.³⁵ Ο στενός ορισμός ισχύει ρητά στην περίπτωση των συμβάσεων (συμπεριλαμβανομένων των συμβάσεων που αφορούν την πώληση αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών από απόσταση), της παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών εξ αποστάσεως και των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών.³⁶

Επιπλέον, υπάρχουν περιπτώσεις όπου δεν είναι σαφές ποιος ορισμός εφαρμόζεται, συνεπώς αποτελεί θέμα ερμηνείας, π.χ. στην περίπτωση της συγκριτικής διαφήμισης.³⁷

Το αποτέλεσμα είναι ότι το επίπεδο προστασίας των καταναλωτών διαφέρει σε καθεμία από τις παραπάνω περιπτώσεις,³⁸ γεγονός που δημιουργεί σύγχυση και ανασφάλεια δικαίου.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Το γεγονός ότι υπάρχουν πολλαπλοί ορισμοί για τον ‘καταναλωτή’ στον ίδιο κύριο νόμο περί προστασίας των καταναλωτών έχει ως αποτέλεσμα να δημιουργείται πραγματικό κόστος για τους προμηθευτές, λόγω της ανάγκης τους να κατανοήσουν την εν λόγω νομοθεσία και να συμμορφωθούν με αυτήν. Επίσης, η έλλειψη σαφήνειας σε συνδυασμό με τη δυνητικά διευρυμένη ευθύνη σε ορισμένα πεδία της προστασίας των καταναλωτών προκαλεί ζημία στον ανταγωνισμό και λειτουργεί αποτρεπτικά για την είσοδο στις αντίστοιχες αγορές. Αυτές οι επιπτώσεις εντείνονται στην περίπτωση του ηλεκτρονικού εμπορίου, όπου η ανάγκη για τυποποίηση και ασφάλεια είναι μεγαλύτερη, δεδομένου ότι οι συναλλαγές πραγματοποιούνται από απόσταση χωρίς εκτενή επικοινωνία μεταξύ των προμηθευτών και των πελατών τους.³⁹

Πιο συγκεκριμένα, η σύγχυση όσον αφορά τους πολλαπλούς ορισμούς:

- δημιουργεί ανασφάλεια δικαίου όσον αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις καταναλωτών και προμηθευτών, πράγμα που εγείρει την ανάγκη να εξεταστεί ξεχωριστά κάθε περίπτωση και αφήνει τις διατάξεις ανοιχτές σε διαφορετικές ερμηνείες, αφού τόσο οι προμηθευτές όσο και οι καταναλωτές πιθανόν να χρειαστούν νομική βοήθεια για να κατανοήσουν τον νόμο και να διαπιστώσουν ποια διάταξη είναι σχετική
- εμποδίζει τους παρόχους ηλεκτρονικού εμπορίου από το να εφαρμόζουν αυτοματοποιημένες διαδικασίες, να συντάσσουν τους όρους και τις προϋποθέσεις χρήσης των υπηρεσιών τους, να προσφέρουν τυποποιημένες συμβάσεις κ.λπ., δεδομένου ότι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις διαφοροποιούνται βάσει του αν ο πελάτης είναι φυσικό πρόσωπο ή νομική οντότητα και αν ενεργεί για σκοπούς που εμπίπτουν ή δεν εμπίπτουν στην επιχειρηματική ή επαγγελματική του δραστηριότητα⁴⁰ και
- οδηγεί σε ρυθμιστικό κόστος και κόστος συμμόρφωσης, όπως π.χ. το κόστος αναζήτησης νομικών συμβουλών και τα νομικά έξοδα για την εκδίκαση υποθέσεων: υπάρχει εκτεταμένη νομολογία δικαστηρίων, συμπεριλαμβανομένων αποφάσεων του Ανώτατου Δικαστηρίου, γύρω από ένα ζήτημα που δεν θα έπρεπε να είναι αμφιλεγόμενο.⁴¹

Επιπλέον, λόγω των κληρονομούμενων ορισμών του καταναλωτή που περιέχονται στον νόμο, οι επιχειρήσεις εκλαμβάνονται - ακουσίως, στην περίπτωση συγκεκριμένων συναλλαγών - ως καταναλωτές, συνεπώς απολαμβάνουν την προστασία και τα αντισταθμιστικά μέτρα που ισχύουν αποκλειστικά για τα φυσικά πρόσωπα. Η σημαντική διεύρυνση του πεδίου των νόμων περί προστασίας των καταναλωτών:

- επεκτείνει την ευθύνη των προμηθευτών (ηλεκτρονικού εμπορίου) στο πλαίσιο των δικαιωμάτων των καταναλωτών σε συγκεκριμένους τομείς και επιβάλλει πρόσθετη επιβάρυνση στους προμηθευτές
- μπορεί να λειτουργήσει ως αποτρεπτικός παράγοντας για την είσοδο στην αγορά B2B (συναλλαγών μεταξύ επιχειρήσεων), δεδομένου ότι οι διατάξεις που προορίζονται για τις B2C συναλλαγές (μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών) μπορεί να ισχύουν και για τις συναλλαγές B2B (μεταξύ επιχειρήσεων) και

- δημιουργεί ανταγωνιστικό μειονέκτημα για τους Έλληνες προμηθευτές ηλεκτρονικού εμπορίου, στον βαθμό που άλλα κράτη μέλη (ή άλλες χώρες εκτός της ΕΕ) υιοθετούν τον στενότερο και λιγότερο επαχθή ορισμό για τον καταναλωτή.

Πλαίσιο 2.2. Παραδείγματα ορισμών για τον καταναλωτή σε επιλεγμένα κράτη μέλη της ΕΕ

Ο ορισμός της έννοιας του καταναλωτή είναι ένα ζήτημα που έχει εξεταστεί επανειλημμένα από τους εθνικούς νομοθέτες άλλων κρατών μελών της ΕΕ, συχνά στο πλαίσιο της διαδικασίας εξορθολογισμού και ενοποίησης της νομοθεσίας σε συνέχεια διαδικασιών ενσωμάτωσης των Οδηγιών της ΕΕ. Σε ορισμένα πεδία της προστασίας καταναλωτών, ορισμένες χώρες επεκτείνουν την προστασία των καταναλωτών και σε άλλα πρόσωπα δυνάμει ρητών νομικών διατάξεων.

Κύπρος.¹ Ο ισχύων νόμος περί προστασίας των καταναλωτών, που περιλαμβάνει ρητή αναφορά στην Οδηγία 2011/83/ΕΚ, χρησιμοποιεί τον στενό ορισμό του καταναλωτή: «καταναλωτής» σημαίνει κάθε φυσικό πρόσωπο το οποίο, όσον αφορά τις συμβάσεις που καλύπτει ο παρών Νόμος, ενεργεί για λόγους οι οποίοι δεν εμπίπτουν στην εμπορική, επιχειρηματική, βιοτεχνική ή ελεύθερη επαγγελματική του δραστηριότητα.² Παρόμοιος ορισμός υπήρχε και στον προϋπάρχοντα νόμο περί καταχρηστικών ρητρών σε καταναλωτικές συμβάσεις.³

Γαλλία. Ο νόμος του Μαρτίου 2014 για τα δικαιώματα των καταναλωτών υιοθετεί ως αρχή τον στενό ορισμό του καταναλωτή, δηλ. «οποιοδήποτε πρόσωπο που ενεργεί για λόγους που δεν εμπίπτουν στην εμπορική, επιχειρηματική, βιοτεχνική ή ελεύθερη επαγγελματική του δραστηριότητα».⁴ Πριν τεθεί σε ισχύ ο συγκεκριμένος νόμος, η έννοια του καταναλωτή δεν ήταν καθορισμένη και ήταν στη διακριτική ευχέρεια των δικαστηρίων να αποφασίσουν κατά περίπτωση.

Ιταλία. Ολόκληρη η νομοθεσία προστασίας των καταναλωτών έχει ενοποιηθεί σε έναν μόνο νόμο, τον λεγόμενο Codice del Consumo (Καταναλωτικός Κώδικας), ο οποίος συγκεντρώνει και συνοψίζει όλες τις υπάρχουσες διατάξεις περί προστασίας των καταναλωτών. Τα θέματα που αφορούν τους καταναλωτές (διαφήμιση, ακρίβεια πληροφοριών, καταναλωτικές συμβάσεις, ασφάλεια προϊόντων, πρόσβαση στη δικαιοσύνη και ενώσεις καταναλωτών) έχουν αποτελέσει στο παρελθόν αντικείμενο ειδικών κανονισμών που υιοθετήθηκαν κατά περίπτωση, ως επί το πλείστον σε εφαρμογή και προς ενσωμάτωση των Οδηγιών της ΕΕ.⁵ Βάσει του Κώδικα, καταναλωτής είναι «ένα φυσικό πρόσωπο που ενεργεί για λόγους που δεν σχετίζονται με την εμπορική, επιχειρηματική, βιοτεχνική ή ελεύθερη επαγγελματική του δραστηριότητα».⁶

Ισπανία. Οι διατάξεις που αφορούν την προστασία των καταναλωτών περιέχονται στο Βασιλικό Διάταγμα 1/2007. Ο νόμος, όπως τροποποιήθηκε το 2014, ορίζει τον καταναλωτή ή τον χρήστη ως «ένα φυσικό πρόσωπο που ενεργεί για λόγους που δεν σχετίζονται με την εμπορική, επιχειρηματική, βιοτεχνική ή ελεύθερη επαγγελματική του δραστηριότητα». Η προστασία επεκτείνεται σε «νομικές οντότητες ή οργανισμούς που ενεργούν στο πλαίσιο μη κερδοσκοπικών δραστηριοτήτων σε πεδίο που δεν σχετίζεται με την εμπορική ή επιχειρηματική τους δραστηριότητα», επομένως υιοθετεί έναν ορισμό που είναι ευρύτερος από εκείνον που χρησιμοποιείται στις Ευρωπαϊκές Οδηγίες.⁷ Το ισπανικό δίκαιο προβλέπει ορισμένες εξαιρέσεις στον παραπάνω ενιαίο ορισμό, π.χ. την αστική ευθύνη για ελαττωματικά προϊόντα και υπηρεσίες. Επίσης, διαφοροποιεί ξεκάθαρα τον ορισμό που χρησιμοποιείται στο πλαίσιο των ταξιδιωτικών πακέτων, όπου ο καταναλωτής ορίζεται ως «κάθε πρόσωπο που αποτελεί τον κύριο ανάδοχο, δικαιούχο ή εκδοχέα».⁸

Ηνωμένο Βασίλειο. Πριν την υιοθέτηση του Consumer Rights Act (Νόμος περί των δικαιωμάτων του καταναλωτή) το 2015, κάθε νομοθετική πράξη που ενσωμάτωνε Οδηγίες της ΕΚ περιείχε διαφορετικό ορισμό για τον καταναλωτή. Βάσει του Consumer Rights Act, που συγκεντρώνει και παρουσιάζει τα βασικά δικαιώματα των καταναλωτών όσον αφορά τις συμβάσεις για προϊόντα, υπηρεσίες και ψηφιακό περιεχόμενο, καθώς και τους αθέμιτους όρους των καταναλωτικών συμβάσεων, ο καταναλωτής είναι «ένα φυσικό πρόσωπο που ενεργεί για λόγους οι οποίοι δεν εμπίπτουν, εν όλω ή εν μέρει, στην εμπορική, επιχειρηματική, βιοτεχνική ή ελεύθερη επαγγελματική του δραστηριότητα».⁹

1. *Σημείωση από την Τουρκία:* Οι πληροφορίες στο έγγραφο αυτό που αναφέρονται στην «Κύπρο» σχετίζονται με το νότιο τμήμα του Νησιού. Δεν υπάρχει ενιαία αρχή η οποία να εκπροσωπεί Τουρκοκυπρίους και Ελληνοκυπρίους στο Νησί. Η Τουρκία αναγνωρίζει την Τουρκική Δημοκρατία της Βορείου Κύπρου (ΤΔΒΚ). Μέχρι να εξευρεθεί βιώσιμη και δίκαιη λύση στο πλαίσιο του ΟΗΕ, η Τουρκία διατηρεί τη θέση της σε σχέση με το «Κυπριακό ζήτημα».

Σημείωση από τα κράτη μέλη της ΕΕ που συμμετέχουν στον ΟΟΣΑ και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Η Κυπριακή Δημοκρατία αναγνωρίζεται από όλα τα μέλη του ΟΗΕ εκτός από την Τουρκία. Οι πληροφορίες στο παρόν έγγραφο σχετίζονται με την περιοχή υπό τον αποτελεσματικό έλεγχο της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας.

2. Νόμος 133(Ι)/2013 περί των δικαιωμάτων των καταναλωτών. Βλ. Άρθρο 2(1): “καταναλωτής” σημαίνει κάθε φυσικό πρόσωπο το οποίο, όσον αφορά τις συμβάσεις που καλύπτει ο παρών Νόμος, ενεργεί για λόγους οι οποίοι δεν εμπίπτουν στην εμπορική, επιχειρηματική, βιοτεχνική ή ελεύθερη επαγγελματική του δραστηριότητα.”
3. Νόμος 93(Ι)/1996 περί καταχρηστικών ρητρών σε καταναλωτικές συμβάσεις.
4. Νόμος 344/2014 - Καταναλωτικός Κώδικας. Βλ. Άρθρο 3: “est considérée comme un consommateur toute personne physique qui agit à des fins qui n’entrent pas dans le cadre de son activité commerciale, industrielle, artisanale ou libérale”.
5. Βλ. www.codicedelconsumo.it.
6. Νομοθετικό Διάταγμα 206/2005 Ο Καταναλωτικός Κώδικας, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει. Βλ., π.χ., Άρθ.3(1)α: “si intende per [...] consumatore o utente: la persona fisica che agisce per scopi estranei all’attività imprenditoriale, commerciale, artigianale o professionale eventualmente svolta”.
7. Βασιλικό Διάταγμα 1/2007 που εγκρίνει το τροποποιημένο κείμενο του γενικού νόμου περί προστασίας των καταναλωτών και χρηστών, καθώς και άλλων συμπληρωματικών νόμων, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει. Βλ. Άρθρο 3: “A efectos de esta norma y sin perjuicio de lo dispuesto expresamente en sus libros tercero y cuarto, son consumidores o usuarios las personas físicas que actúen con un propósito ajeno a su actividad comercial, empresarial, oficio o profesión. Son también consumidores a efectos de esta norma las personas jurídicas y las entidades sin personalidad jurídica que actúen sin ánimo de lucro en un ámbito ajeno a una actividad comercial o empresarial.”
8. Βλ. Άρθ.151 παρ.1 εδάφιο γ: “Consumidor o usuario”: cualquier persona en la que concurra la condición de contratante principal, beneficiario o cesionario” in Royal Decree 1/2007 *ibid*.
9. Consumer Rights Act 2015. Βλ. Άρθρο 2(3): “Consumer’ means an individual acting for purposes that are wholly or mainly outside that individual’s trade, business, craft or profession”. Αυτός ο ορισμός είναι ευρύτερος από εκείνον που υιοθετεί η Οδηγία της ΕΚ, καθώς επισημαίνει πως για να θεωρηθεί ένα πρόσωπο ως καταναλωτής, θα πρέπει να ενεργεί, εν όλω ή εν μέρει, εκτός του πεδίου της εμπορικής, επιχειρηματικής, βιοτεχνικής ή ελεύθερης επαγγελματικής του δραστηριότητας.

Γενικότερα, η έλλειψη σαφήνειας αποδυναμώνει την αποτελεσματικότητα του νόμου περί προστασίας των καταναλωτών, ιδίως στα πρόσωπα για τα οποία προορίζεται η εν λόγω προστασία, και επιβαρύνει το σύστημα επιβολής του νόμου με το πρόσθετο καθήκον της αποσαφήνισης των ορισμών, για κάθε μεμονωμένη περίπτωση.⁴²

Σύσταση και όφελος

Ο ΟΟΣΑ συνιστά την υιοθέτηση ενός ενιαίου ορισμού του καταναλωτή που θα χρησιμοποιηθεί στον Νόμο 2251/1994 περί προστασίας των καταναλωτών. Αυτό θα πρέπει να εφαρμοστεί στο πλαίσιο μιας ευρύτερης επανεξέτασης και διαβούλευσης για το νόμο, δεδομένου ότι η νομοθεσία περί προστασίας των καταναλωτών είναι οριζόντια και ισχύει πέρα από τον κλάδο του ηλεκτρονικού εμπορίου.

Η καθιέρωση ενός ενιαίου ορισμού του καταναλωτή (με ή χωρίς ρητές εξαιρέσεις όσον αφορά ειδικά πεδία της προστασίας των καταναλωτών) θα δημιουργήσει ασφάλεια δικαίου και θα αυξήσει τη διαφάνεια. Επίσης, θα διασφαλίσει ότι η προστασία θα προορίζεται για τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που αποτελούν το ασθενέστερο μέρος της εκάστοτε συναλλαγής, έτσι ώστε να εκπληρωθεί ο σκοπός του νόμου χωρίς να επεκταθεί το πεδίο του.

2.5. Νομικές και εμπορικές εγγυήσεις

Περιγραφή των σχετικών διατάξεων

Η Οδηγία της ΕΚ 1999/44⁴³ ρυθμίζει τις εγγυήσεις που παρέχονται για την αγορά καταναλωτικών αγαθών, συμπεριλαμβανομένων εμπορικών εγγυήσεων και δικαιωμάτων που αφορούν την έλλειψη συμμόρφωσης, ή ‘νομικών εγγυήσεων’ όπως αποκαλούνται. Σκοπός της Οδηγίας είναι η ‘εξασφάλιση

ενός στοιχειώδους ορίου ομοιόμορφης προστασίας των καταναλωτών στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς' μέσα από την εναρμόνιση των νόμων και κανονισμών των κρατών μελών στο προαναφερθέν πεδίο.

Η Οδηγία εξασφαλίζει ένα κοινό πλαίσιο για τις νομικές εγγυήσεις και παρέχει διευρυμένα δικαιώματα στους καταναλωτές σε σχέση με τους πωλητές, δηλαδή δικαίωμα επισκευής, αντικατάστασης, μείωσης της τιμής ή υπαναχώρησης από τη σύμβαση σε περίπτωση μη συμμόρφωσης των αγαθών με τους όρους της σύμβασης ή τις διαφημιζόμενες ιδιότητες· η νομική εγγύηση είναι δεσμευτική, καλύπτει μια χρονική περίοδο δύο ετών από την ημερομηνία παράδοσης των αγαθών και επιβαρύνει τον τελικό πωλητή, ο οποίος, με τη σειρά του, δικαιούται να ζητήσει επανόρθωση από τα υπεύθυνα πρόσωπα στην αλυσίδα των συμβάσεων.

Επίσης, η Οδηγία εναρμονίζει, σε μικρότερο βαθμό, το νομικό πλαίσιο για τις εμπορικές εγγυήσεις, δηλαδή τις πρόσθετες προαιρετικές εγγυήσεις που παρέχονται από τον εγγυητή, είτε πρόκειται για τον παραγωγό, τον εισαγωγέα ή τον πωλητή.

Οι σχετικές διατάξεις έχουν ενσωματωθεί στη νομοθεσία της Ελλάδας, υπό μορφή τροποποιήσεων:

- σε προϋπάρχοντα άρθρα του Ελληνικού Αστικού Κώδικα,⁴⁴ για την κάλυψη των δικαιωμάτων της νομικής εγγύησης, έτσι ώστε να ισχύουν όχι μόνο για τα καταναλωτικά αγαθά, αλλά και για όλα τα κινητά (και ακίνητα) αγαθά και
- στο Νόμο 2251/1994⁴⁵ περί προστασίας των καταναλωτών, για την κάλυψη των δικαιωμάτων εμπορικής εγγύησης.

Τέλος, κατά την εφαρμογή των διατάξεων της Οδηγίας της ΕΕ, ο Έλληνας νομοθέτης δεν έλαβε υπόψη του ή/και δεν αξιοποίησε τη διακριτική ευχέρεια που παρέχεται στα κράτη μέλη για να ορίσει πιο βραχυπρόθεσμες νομικές εγγυήσεις για μεταχειρισμένα είδη, στη βάση των συμβατικών όρων ή συμφωνιών μεταξύ του πωλητή και του αγοραστή.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Ο κατακερματισμός των διατάξεων σχετικά με τις εγγυήσεις, που είναι διασκορπισμένες στο δίκαιο περί προστασίας των καταναλωτών και στον Αστικό Κώδικα, δημιουργεί ανασφάλεια δικαίου όσον αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις καταναλωτών και προμηθευτών. Η πολυπλοκότητα του νόμου και η δυνατότητα διαφορεικών ερμηνειών του εμποδίζει τους παρόχους ηλεκτρονικού εμπορίου να παρέχουν σαφή πληροφόρηση στους πελάτες τους και να εφαρμόζουν αυτοματοποιημένες διαδικασίες όσον αφορά τις νομικές και εμπορικές εγγυήσεις, ενώ ταυτόχρονα προκαλεί ρυθμιστικό κόστος και κόστος συμμόρφωσης για τους παρόχους ηλεκτρονικού εμπορίου.

Επιπλέον, η ενσωμάτωση της νομικής εγγύησης στον Αστικό Κώδικα οδηγεί αναπόφευκτα στην εφαρμογή των σχετικών διατάξεων όχι μόνο σε συναλλαγές ανάμεσα σε επιχειρήσεις και καταναλωτές (B2C), αλλά και σε συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων (B2B) και μεταξύ καταναλωτών (C2C).⁴⁶ Αυτό δημιουργεί δυνητικό εμπόδιο στις πωλήσεις αγαθών, περιλαμβανομένων των μεταχειρισμένων ειδών, μεταξύ καταναλωτών μέσω πλατφορμών ηλεκτρονικού εμπορίου, που είναι και το βασικό πεδίο διενέργειας τέτοιων συναλλαγών. Τέτοιου είδους συναλλαγές μέσω πλατφορμών ηλεκτρονικού εμπορίου δεν αποτελούσαν κοινή πρακτική την περίοδο που ενσωματώθηκε η Οδηγία της ΕΕ στο Ελληνικό δίκαιο. Η διακριτική μεταχείριση των μεταχειρισμένων ειδών, δεδομένης της φύσης τους, θα μπορούσε να ενισχύσει τις πωλήσεις τις πλατφόρμες ηλεκτρονικού εμπορίου, που είναι το πλέον ενδεδειγμένο πεδίο για τέτοιου είδους συναλλαγές.

Η πολυπλοκότητα των διατάξεων και το κατακερματισμένο νομικό πλαίσιο δημιουργούν μια έλλειψη κατανόησης και ασαφή πληροφόρηση ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις εμπορικές και νομικές εγγυήσεις. Για παράδειγμα, το γεγονός ότι η νομική εγγύηση ισχύει ανεξάρτητα από τυχόν εμπορικές εγγυήσεις που παρέχει ο προμηθευτής/πωλητής συχνά δεν διαφημίζεται και δεν επικοινωνείται με σαφήνεια.⁴⁷ Το αποτέλεσμα είναι η ελλιπής ενημέρωση των καταναλωτών, το μειωμένο αίσθημα εμπιστοσύνης από πλευράς τους και η αδυναμία επίτευξης του σκοπού του νομοθέτη, ιδιαίτερα όσο αφορά το ηλεκτρονικό εμπόριο.

Σύσταση και όφελος

Ο ΟΟΣΑ συνιστά να διευκρινιστούν και να εξορθολογιστούν οι ορισμοί και η διαφορά μεταξύ νομικών και εμπορικών εγγυήσεων, να οριστούν με σαφήνεια στον Νόμο 2251/1994 τα δικαιώματα των καταναλωτών ως προς το κάθε είδος εγγύησης που αναφέρεται παραπάνω και να εξεταστεί το ενδεχόμενο υιοθέτησης νομικών εγγυήσεων μικρότερης διάρκειας για μεταχειρισμένα είδη.⁴⁸

Αυτό θα πρέπει να εφαρμοστεί στο πλαίσιο μιας ευρύτερης επανεξέτασης και διαβούλευσης του νόμου, δεδομένου ότι η νομοθεσία περί προστασίας των καταναλωτών είναι οριζόντιας φύσεως και ισχύει πέρα από τον κλάδο του ηλεκτρονικού εμπορίου.

Επίσης, συνιστάται μια επανεξέταση των διατάξεων του Αστικού Κώδικα, η οποία θα λαμβάνει υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά των συναλλαγών μεταξύ καταναλωτών (C2C) και μεταξύ επιχειρήσεων (B2B), καθώς και τις σχετικές νομοθετικές εξελίξεις σε επίπεδο ΕΕ.

Ένα σαφές και ξεκάθαρο πλαίσιο όσον αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις νομικές και εμπορικές εγγυήσεις θα επιτρέψει την καλύτερη κατανόηση, οργάνωση και γνωστοποίηση των όρων πώλησης και των υποχρεώσεων μετά την πώληση. Με αυτόν τον τρόπο, θα ενισχυθεί το αίσθημα εμπιστοσύνης των καταναλωτών στις αγορές, ιδιαίτερα τις διαδικτυακές.

2.6. Ορισμός προμηθευτή

Περιγραφή των σχετικών διατάξεων

Ο Νόμος 2251/1994 περί προστασίας των καταναλωτών περιέχει διάφορους ορισμούς και για τον προμηθευτή.

Η ενότητα που αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις καταναλωτών και προμηθευτών κατά τη λιανική πώληση αγαθών καθώς και τις σχετικές εγγυήσεις⁴⁹ ορίζει τον προμηθευτή ως 'τον κατασκευαστή ή/και τον εισαγωγέα ή/και κάθε πρόσωπο που παρουσιάζεται ως παραγωγός ενός καταναλωτικού προϊόντος, θέτοντας σε αυτό το όνομά του, το σήμα του ή άλλο διακριτικό σημείο'.⁵⁰

Ωστόσο, αυτός ο ορισμός διαφέρει από άλλους ορισμούς του ίδιου νόμου, οι οποίοι εκλαμβάνουν τον προμηθευτή ως «κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο, κατά την άσκηση της επαγγελματικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητάς του, προμηθεύει προϊόντα ή παρέχει υπηρεσίες στον καταναλωτή»⁵¹ ή ως 'κάθε φυσικό πρόσωπο ή κάθε νομικό πρόσωπο, ανεξάρτητα από το εάν διέπεται από το ιδιωτικό ή δημόσιο δίκαιο, το οποίο ενεργεί, ακόμη και μέσω κάποιου άλλου προσώπου ενεργούντος εξ ονόματος του ή για λογαριασμό του, για σκοπούς οι οποίοι σχετίζονται με τις εμπορικές, επιχειρηματικές, βιοτεχνικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες του'.⁵² Επιπλέον, ο πρώτος ορισμός διαφέρει από τους ορισμούς που περιέχονται στην Οδηγία 1999/44/ΕΚ⁵³, όπου γίνεται διάκριση μεταξύ παραγωγού και πωλητή⁵⁴ και υπάρχει σαφής σύνδεση μεταξύ των νομικών εγγυήσεων και του πωλητή, καθώς και μεταξύ των εμπορικών εγγυήσεων και της οντότητας που τις παρέχει (είτε πρόκειται για τον παραγωγό είτε για τον πωλητή).

Ζημία στον ανταγωνισμό

Όπως ισχύει και για τους διαφορετικούς ορισμούς του καταναλωτή, η απουσία ενιαίου ορισμού για τον προμηθευτή δημιουργεί ανασφάλεια δικαίου και σύγχυση, επιβαρύνει τους παρόχους ηλεκτρονικού εμπορίου με ρυθμιστικό κόστος και κόστος συμμόρφωσης και καθιστά περίπλοκη τη χρήση αυτοματοποιημένων διαδικασιών.

Επιπλέον, το γεγονός ότι ο ελληνικός νόμος συνδυάζει τις έννοιες πωλητή και παραγωγού στον ορισμό του προμηθευτή όσο αφορά τις εγγυήσεις επιφέρει επιπτώσεις για την ευθύνη του καθενός και επιβαρύνει τους τοπικούς πωλητές (ηλεκτρονικού εμπορίου) με πρόσθετες υποχρεώσεις.⁵⁵

Σύσταση και όφελος

Ο ΟΟΣΑ συνιστά την επίλυση των συγκρούσεων όσον αφορά τον ορισμό του προμηθευτή, την υιοθέτηση ενός ενιαίου ορισμού του προμηθευτή που θα εφαρμοστεί σε ολόκληρο τον Νόμο 2251/1994, καθώς και την αποσαφήνιση των ορισμών παραγωγού και πωλητή, σύμφωνα με την Οδηγία 1999/44/ΕΚ. Ένας ενιαίος ορισμός του προμηθευτή θα δημιουργήσει ασφάλεια δικαίου και θα αυξήσει τη διαφάνεια.

Αυτό θα πρέπει να εφαρμοστεί στο πλαίσιο μιας ευρύτερης επανεξέτασης και διαβούλευσης του νόμου, δεδομένου ότι η νομοθεσία περί προστασίας των καταναλωτών είναι οριζόντιας φύσεως και ισχύει πέρα από τον κλάδο του ηλεκτρονικού εμπορίου.

2.7. Εμπορικές εγγυήσεις

Περιγραφή των σχετικών διατάξεων

Το Άρθρο 5 του Νόμου 2251/1994⁵⁶ περιγράφει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις καταναλωτών και προμηθευτών όσον αφορά τη λιανική πώληση αγαθών και τις εγγυήσεις για τέτοιου είδους πωλήσεις.

Ο Έλληνας νομοθέτης εφάρμοσε τη διακριτική ευχέρεια που παρέχεται στα κράτη μέλη κατά την ενσωμάτωση της αντίστοιχης Οδηγίας της ΕΚ σε αυτόν τον νόμο και διεύρυνε τις υποχρεώσεις των προμηθευτών για να διασφαλίσει ευρύτερη προστασία για τους καταναλωτές. Για παράδειγμα, η εμπορική εγγύηση που παρέχεται από τον 'προμηθευτή' είναι υποχρεωτική στην περίπτωση των διαρκών αγαθών και θα πρέπει να υπάρχει σε γραπτή μορφή, στην ελληνική γλώσσα.⁵⁷ Αυτή η υποχρέωση αποτελεί πρόσθετη απαίτηση που ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία και δεν αποτελεί μέρος της αντίστοιχης Ευρωπαϊκής Οδηγίας,⁵⁸ η οποία απαιτεί μόνο οι εν λόγω εγγυήσεις, όταν παρέχονται εθελοντικά από συγκεκριμένους 'προσφέροντες', να γνωστοποιούνται στους καταναλωτές υπό συγκεκριμένους όρους.

Επίσης, ο Νόμος 2251/1994 ορίζει ότι οι 'προμηθευτές' (με βάση τον ευρύ ορισμό του νόμου, που αφορά παραγωγούς και πωλητές) οφείλουν να ενημερώνουν εγγράφως τους καταναλωτές σχετικά με την αναμενόμενη διάρκεια ζωής ενός προϊόντος,⁵⁹ και στην περίπτωση των διαρκών αγαθών, να παρέχουν εγγύηση με λογική διάρκεια ισχύος ανάλογη με την αναμενόμενη διάρκεια ζωής, ανεξάρτητα από τις εγγυήσεις που παρέχει ο κατασκευαστής.⁶⁰

Τέλος, απαιτείται από τους τελικούς 'προμηθευτές' να επισκευάζουν, με δικό τους κόστος, το προϊόν, εφόσον καλύπτεται από εμπορική εγγύηση. Αυτή η απαίτηση ισχύει για τον τελικό πωλητή ακόμα και σε περιπτώσεις όπου ο κατασκευαστής ή/και ο παραγωγός δεν έχουν παράσχει τέτοιου είδους εμπορική εγγύηση. Επιπλέον, αυτή η υποχρέωση μπορεί να είναι πιο επιβαρυντική για τους τοπικούς

τελικούς παρόχους ηλεκτρονικού εμπορίου, οι οποίοι συχνά λειτουργούν ως εισαγωγείς των προϊόντων, αφού πρέπει να καλύπτουν τα έξοδα μεταφοράς των προϊόντων στο εξωτερικό, για επισκευή.⁶¹

Ζημία στον ανταγωνισμό

Όπως παρουσιάστηκε παραπάνω, ο νόμος υποχρεώνει τους προμηθευτές (σύμφωνα με τον παραπάνω ευρύ ορισμό και στην πράξη συμπεριλαμβανομένων των παρόχων ηλεκτρονικού εμπορίου) να παρέχουν ένα σύνολο δικαιωμάτων όσον αφορά τις εμπορικές εγγυήσεις. Αυτές οι υποχρεώσεις είναι δεσμευτικές όχι μόνο για τον προσφέροντα την εμπορική εγγύηση, όπως προβλέπει η Οδηγία, αλλά και για κάθε τελικό τοπικό προμηθευτή, εισαγωγέα ή πωλητή, ακόμα και αν ο αρχικός κατασκευαστής δεν παρέχει εγγύηση.

Αυτές οι διατάξεις όχι μόνο επιβάλλουν συγκεκριμένες απαιτήσεις στους τελικούς πωλητές (και όχι για τον κατασκευαστή/παραγωγό) αλλά, κυρίως, ρυθμίζουν με άμεσο τρόπο και εξαλείφουν τυχόν στοιχεία ανταγωνιστικού μεταξύ των φορέων της αγοράς, ιδίως όσον αφορά τις εμπορικές εγγυήσεις για διαρκή αγαθά. Σε αντίθεση με τις νομικές εγγυήσεις, που έχουν ως στόχο να προσφέρουν το ελάχιστο δυνατό επίπεδο προστασίας για τους καταναλωτές, οι εμπορικές εγγυήσεις είναι μέρος της ανταγωνιστικής προσφοράς προς τους καταναλωτές. Πράγματι, οι εν λόγω εγγυήσεις προσφέρονται συνήθως στα περισσότερα διαρκή αγαθά, ως αποτέλεσμα της ανταγωνιστικής διαδικασίας.⁶²

Το κόστος αυτών των δικαιωμάτων για τους προμηθευτές είναι προφανές. Περιλαμβάνει την παροχή πρόσθετων πληροφοριών που αφορούν τη διάρκεια ζωής των προϊόντων, τις επισκευές που σχετίζονται με τις υποχρεωτικές εμπορικές εγγυήσεις των διαρκών αγαθών, τη διάρκεια ισχύος της εγγύησης που σχετίζεται με τη διάρκεια ζωής του εκάστοτε προϊόντος και το κόστος μεταφοράς και αποστολής που σχετίζεται με τις δωρεάν επισκευές.

Δεδομένου ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, το κόστος της εγγύησης μπορεί να περιλαμβάνεται στην τελική τιμή που καταβάλλουν οι καταναλωτές, η επιβολή των ανωτέρω απαιτήσεων μειώνει το εύρος επιλογών των καταναλωτών, καθώς δεν επιτρέπει στους προμηθευτές να παρέχουν προϊόντα με μειωμένη τιμή σε λιγότερο επιφυλακτικούς καταναλωτές που προτίθενται να θυσιάσουν την παροχή μιας εγγύησης προκειμένου να λάβουν μια χαμηλότερη αρχική τιμή. Από αυτήν την άποψη, αυτές οι υποχρεώσεις περιορίζουν τη δυνατότητα των προμηθευτών να παρέχουν προϊόντα στοχεύοντας σε διαφορετικές ομάδες καταναλωτών.

Οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται στους Έλληνες προμηθευτές (και πάλι, σύμφωνα με τον παραπάνω ευρύ ορισμό και στην πράξη συμπεριλαμβανομένων των παρόχων ηλεκτρονικού εμπορίου) όσον αφορά τις εμπορικές εγγυήσεις είναι επίσης πιο επιβαρυντικές σε σύγκριση με τις διατάξεις της Οδηγίας 1999/44/ΕΚ. Οι Έλληνες πάροχοι ηλεκτρονικού εμπορίου πρέπει να αναλαμβάνουν το κόστος αυτών των εμπορικών εγγυήσεων και τυχόν επισκευών που προκύπτουν, για μεγάλο χρονικό διάστημα. Επιπλέον, οι επιπτώσεις στο κόστος μπορεί να επιδεινωθούν, δεδομένου ότι οι εγγυήσεις και τα σχετικά δικαιώματα πιθανόν να μην παρέχονται αποκλειστικά σε μεμονωμένους καταναλωτές, αλλά και σε νομικές οντότητες (αν αποτελούν τους τελικούς αποδέκτες των αγαθών, σύμφωνα με τον ευρύτερο ορισμό του καταναλωτή)⁶³ που χρησιμοποιούν τα προϊόντα σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό.

Σε περίπτωση μη επιβολής αντίστοιχων απαιτήσεων σε ανταγωνιστές του εξωτερικού, υπάρχει επίσης η πιθανότητα οι εν λόγω απαιτήσεις να δυσχεράνουν την ικανότητα των τοπικών παρόχων να ανταγωνίζονται αποτελεσματικά στην ελληνική αγορά.

Σύσταση και όφελος

Ο ΟΟΣΑ συνιστά να αρθεί η απαίτηση παροχής εμπορικών εγγυήσεων για τα διαρκή αγαθά. Επιπλέον, συστήνει την επιβολή των υποχρεώσεων που σχετίζονται με τις εμπορικές εγγυήσεις αποκλειστικά και μόνο στον *προσφέροντα*, σύμφωνα με την Οδηγία της ΕΚ. Αυτό θα πρέπει να εφαρμοστεί στο πλαίσιο μιας ευρύτερης επανεξέτασης και διαβούλευσης του νόμου, δεδομένου ότι η νομοθεσία περί προστασίας των καταναλωτών είναι οριζόντια και ισχύει πέρα από τον κλάδο του ηλεκτρονικού εμπορίου.

Αυτές οι συστάσεις θα πρέπει να εξεταστούν σε συνδυασμό με τη σύσταση περί αποσαφήνισης των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που σχετίζονται με τις νομικές εγγυήσεις, όπως αναλύονται στην Ενότητα 2.5 παραπάνω.

Η ευθυγράμμιση του δικαίου της Ελλάδας με την Ευρωπαϊκή Οδηγία 1999/44 θα ελαφρύνει το βάρος που έχει επιβληθεί ακουσίως στους Έλληνες προμηθευτές και θα αυξήσει τη διαφάνεια.

2.8. Λογότυπο αναγνώρισης των διαδικτυακών φαρμακείων

Περιγραφή και στόχος των διατάξεων

Το ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο⁶⁴ που ρυθμίζει την πώληση φαρμάκων μέσω υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας και τις προϋποθέσεις για τη διενέργεια τέτοιου είδους πωλήσεων παρέχει στα κράτη μέλη κάποια διακριτική ευχέρεια όσον αφορά την έγκριση της πώλησης φαρμάκων εξ αποστάσεως.⁶⁵ Ως μέρος αυτού του πλαισίου, έχει αναπτυχθεί ένα κοινό πανευρωπαϊκό λογότυπο, το οποίο υποχρεούνται να φέρουν τα διαδικτυακά φαρμακεία. Αυτό το λογότυπο καθιστά δυνατή την αναγνώριση των ατόμων που πωλούν φάρμακα και εξυπηρετεί ως ένα μέσο περιορισμού της παράνομης πώλησης τέτοιων προϊόντων.⁶⁶

Σε πρόσφατη Κοινή Υπουργική Απόφαση⁶⁷, καθορίστηκε η διαδικασία πιστοποίησης για τα νομίμως λειτουργούντα διαδικτυακά φαρμακεία στην Ελλάδα, που περιλαμβάνει τη χορήγηση του κοινού λογοτύπου για την ταυτοποίηση των προσώπων που προσφέρουν φάρμακα προς πώληση εξ αποστάσεως στο κοινό. Η Κοινή Υπουργική Απόφαση ορίζει τον Πανελλήνιο Φαρμακευτικό Σύλλογο (ΠΦΣ) ως αρμόδια αρχή για την έκδοση του κοινού λογοτύπου στα διαδικτυακά φαρμακεία και καθορίζει τις προδιαγραφές που απαιτούνται για την έκδοση του λογοτύπου.⁶⁸ Η ίδια διάταξη προβλέπει ότι οι αιτήσεις προς τον ΠΦΣ για το κοινό λογότυπο πρέπει να υποβάλλονται από τους φαρμακοποιούς.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Η συγκεκριμένη διάταξη δεν παρέχει στον ΠΦΣ καμία διακριτική ευχέρεια όσον αφορά την απόφαση να δεχθεί ή να απορρίψει οποιαδήποτε αίτηση έκδοσης του κοινού λογοτύπου του κανονισμού 699/2014 της ΕΕ για τα (νομίμως λειτουργούντα) διαδικτυακά φαρμακεία στην Ελλάδα.

Ωστόσο, σε αντίθεση με αναφορές σε άλλα άρθρα της Κοινής Υπουργικής Απόφασης και με τις απαιτήσεις για την αδειοδότηση των μη ηλεκτρονικών φαρμακείων,⁶⁹ το κείμενο επιτρέπει ρητά μόνο στους ίδιους τους φαρμακοποιούς (και όχι στα φαρμακεία, ως επιχειρήσεις) να υποβάλουν τις αιτήσεις αυτές. Ενώ φαίνεται ότι η πρόθεση του νομοθέτη είναι να επιτρέψει στα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για τη λειτουργία των διαδικτυακών φαρμακείων και όχι μόνο στους φαρμακοποιούς να υποβάλλουν αίτηση για τη λήψη του κοινού λογοτύπου,⁷⁰ η γλώσσα είναι ασαφής, ανοιχτή σε διαφορετικές ερμηνείες και δημιουργεί ανασφάλεια δικαίου. Κατά συνέπεια, δυνητικά περιορίζει την πρόσβαση στη διαδικασία και στις συναλλαγές μέσω διαδικτύου, όπως επιτρέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία.

Σύσταση και όφελος

Ο ΟΟΣΑ συνιστά τροποποίηση ή/και διευκρίνιση της διατύπωσης του άρθρου 4 της Κοινής Υπουργικής Απόφασης Γ5(β)/Γ.Π. οικ. 20293/2016 όσον αφορά τα πρόσωπα που δικαιούνται να υποβάλλουν αιτήσεις για τη λήψη του κοινού λογοτύπου του Κανονισμού 699/2014 της ΕΕ για τα διαδικτυακά φαρμακεία. Πρέπει να διευκρινιστεί ότι πέραν των φαρμακοποιών, και τα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για τη λειτουργία των διαδικτυακών φαρμακείων έχουν δικαίωμα να υποβάλουν αίτηση.

Σημειώσεις

- 1 Ποσοστό επιχειρήσεων (εξαιρουμένου του χρηματοπιστωτικού κλάδου) που απασχολούν 10 υπαλλήλους και άνω, με διαδικτυακές πωλήσεις που αντιστοιχούν σε τουλάχιστον 1% του κύκλου εργασιών τους.
- 2 Ποσοστό επί του κύκλου εργασιών που αντιστοιχεί στο ηλεκτρονικό εμπόριο, για όλες τις επιχειρήσεις (εξαιρουμένου του χρηματοπιστωτικού κλάδου) που απασχολούν 10 υπαλλήλους και άνω.
- 3 Σύμφωνα με την ετήσια έρευνα ηλεκτρονικού εμπορίου μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών που πραγματοποίησε το Εργαστήριο Ηλεκτρονικού Εμπορίου και Επιχειρείν του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, οι κορυφαίες κατηγορίες διαδικτυακών πωλήσεων από τους Έλληνες καταναλωτές για το 2015 ήταν οι ταξιδιωτικές υπηρεσίες, η διαμονή, ο εξοπλισμός ΤΠ, τα εισιτήρια εκδηλώσεων και ο ρουχισμός.
- 4 Το δελτίο τύπου που περιλαμβάνει τα βασικά πορίσματα, είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα www.eltrun.gr/wp-content/uploads/2015/12/ΗλΕμποριο2015-1.pdf.
- 5 Επισημάνθηκε στον ΟΟΣΑ ότι η επιβολή των περιορισμών κίνησης κεφαλαίων στην Ελλάδα τον Ιούνιο του 2015 είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών. Ωστόσο, δεν είναι σαφές το αν αυτή η αύξηση ενίσχυσε τις πωλήσεις ηλεκτρονικού εμπορίου (ή οδήγησε σε πραγματική μεταβολή της συμπεριφοράς των καταναλωτών όσον αφορά την πραγματοποίηση διαδικτυακών αγορών) ή απλώς αντικατέστησε τις υπόλοιπες μεθόδους πληρωμής των διαδικτυακών συναλλαγών, π.χ. την πληρωμή επί αντικαταβολή.
- 6 Βλ. Ανακοίνωση από την Επιτροπή προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με τη Στρατηγική για την Ψηφιακή Ενιαία Αγορά της Ευρώπης (06.05.2015).
- 7 Η εξέταση και συστάσεις επί της νομοθεσίας της ΕΕ δεν εμπίπτουν στο πλαίσιο του έργου Αξιολόγησης των Συνθηκών Ανταγωνισμού του ΟΟΣΑ, εκτός από τις περιπτώσεις όπου οι Οδηγίες της ΕΕ έχουν ενσωματωθεί στους νόμους και κανονισμούς του ελληνικού κράτους, περιλαμβανομένων πεδίων όπου οι εθνικοί νομοθέτες διαθέτουν διακριτική ευχέρεια.
- 8 Βλ. Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη διασφάλιση της διασυνοριακής φορητότητας των υπηρεσιών επιγραμμικού περιεχομένου στην εσωτερική αγορά (09.12.2015) και Ανακοίνωση από την Επιτροπή προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Προς ένα σύγχρονο, πιο ευρωπαϊκό πλαίσιο για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας» (09.12.2015).
- 9 Βλ. Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις διασυνοριακές υπηρεσίες παράδοσης δεμάτων (25.05.2016).
- 10 Βλ. Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την αντιμετώπιση του γεωγραφικού αποκλεισμού και άλλων μορφών διακριτικής μεταχείρισης με βάση την ιθαγένεια, τον

- τόπο διαμονής ή τον τόπο εγκατάστασης των πελατών εντός της εσωτερικής αγοράς και πρόταση τροποποίησης του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 και της Οδηγίας 2009/22/ΕΚ. (25.05.2016).
- 11 Βλ. Ανακοίνωση από την Επιτροπή προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με τις Ψηφιακές Συμβάσεις για την Ευρώπη - Αξιοποίηση του δυναμικού του ηλεκτρονικού εμπορίου (09.12.2015).
- 12 Βλ. Ανακοίνωση από την Επιτροπή προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με ένα σχέδιο δράσης για τον ΦΠΑ - Προς έναν ενιαίο χώρο ΦΠΑ στην ΕΕ - Η ώρα των αποφάσεων (07.04.2016).
- 13 Οδηγία 2000/31/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 2000, για ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου, στην εσωτερική αγορά («Οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο») (Επίσημη Εφημερίδα L178, της 17.07.2000).
- 14 Η νομοθεσία της ΕΕ περί προστασίας των καταναλωτών βρίσκεται επίσης υπό μερική επανεξέταση στο πλαίσιο του θεματολογίου για την Ψηφιακή Ενιαία Αγορά. Βλ. Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών που είναι αρμόδιες για την επιβολή της νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτών (25.05.2016).
- 15 Βλ. Άρθρο 14 παρ. 4 του Νόμου 2251/1994 περί προστασίας των καταναλωτών (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'37/16.11.1994) όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.
- 16 Στις 30 Ιουνίου 2016, η ηλεκτρονική νομική βιβλιοθήκη της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Ανάπτυξης και Οικονομίας, της δημόσιας αρχής που είναι αρμόδια για την προστασία των καταναλωτών, περιελάμβανε πολλές κανονιστικές ρυθμίσεις που δεν είναι πλέον σε ισχύ, καθώς και μια ανεπίσημη «κωδικοποιημένη» έκδοση του Νόμου 2251/1994 ό.π. χωρίς όμως όλες τις τροποποιήσεις και την κατάργηση των προ-υφιστάμενων διατάξεων του νόμου. Για παράδειγμα, η ομάδα του ΟΟΣΑ εντόπισε δύο Υπουργικές Αποφάσεις, του 2001, που έχουν αντικατασταθεί από πιο πρόσφατη νομοθεσία, χωρίς ωστόσο να έχουν αφαιρεθεί ρητά από την ισχύουσα νομοθεσία και από την ιστοσελίδα των αρμόδιων αρχών. Πρώτον, η Κοινή Υπουργική Απόφαση Ζ1-178/ 2001 για τις συναλλαγές που γίνονται με κάρτες - Εναρμόνιση με τις διατάξεις της Σύστασης 1997/489/ΕΚ σχετικά με τις συναλλαγές που γίνονται με μέσα ηλεκτρονικής πληρωμής κ.λπ. (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β'255/09.03.2001) έχει καταργηθεί ρητά στο μεγαλύτερο μέρος της με τον Νόμο 3862/2010: τα Άρθρα 2-4 καταργήθηκαν με το Άρθρο 82(β) του Νόμου 3862/2010 - Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στις Οδηγίες 2007/64/ΕΚ, 2007/44/ΕΚ και 2010/16/ΕΕ - Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'113/13.07.2010 σχετικά με τις υπηρεσίες πληρωμών κ.λπ.· το Άρθρο 5 έχει καταργηθεί εν τοις πράγμασι, δεδομένου ότι αποτελεί τροποποίηση της ΚΥΑ Φ1-983/91 περί καταναλωτικής πίστης, η οποία καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από το Άρθρο 24 της ΚΥΑ 699/2010 περί συμβάσεων καταναλωτικής πίστης· τα Άρθρα 1 και 6 που αναφέρονται στο αντικείμενο και στην έναρξη ισχύος του νόμου δεν έχουν καταργηθεί ρητά. Δεύτερον, η Κοινή Υπουργική Απόφαση Ζ1-404/2001 για την αναγραφή των τιμών των προϊόντων που προσφέρονται στους καταναλωτές - Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 1998/6/ΕΚ περί προστασίας των καταναλωτών όσον αφορά την αναγραφή των τιμών των προϊόντων που προσφέρονται στους καταναλωτές (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β'827/28.06.2001) έχει αντικατασταθεί από διατάξεις που περιέχονται στην Κωδικοποίηση Κανόνων Διακίνησης και Εμπορίας Προϊόντων και Παροχής Υπηρεσιών (βλ. Άρθρα 2 και 6 της Υπουργικής Απόφασης Α2-718/ 2014 για την Κωδικοποίηση Κανόνων Διακίνησης και Εμπορίας Προϊόντων και Παροχής Υπηρεσιών - Κανόνες ΔΙ.Ε.Π.Π.Υ. - Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β'2090/31.07.2014).
- 17 Αυτού του είδους η κωδικοποίηση προβλέπεται από τον Έλληνα νομοθέτη στο Προεδρικό Διάταγμα 116/2014 - Οργανισμός του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'185/03.09.2014), βλ. Άρθρο 62 παρ.3 εδάφιο α, γγ.

- 18 Το Συμβούλιο του ΟΟΣΑ αναθεώρησε πρόσφατα τις συστάσεις του όσον αφορά τον τρόπο εφαρμογής της προστασίας των καταναλωτών στο ηλεκτρονικό εμπόριο. Σύμφωνα με αυτές τις συστάσεις, πρέπει να παρέχεται διαφανής και αποτελεσματική προστασία για τους καταναλωτές που συμμετέχουν στο ηλεκτρονικό εμπόριο, σε βαθμό όχι μικρότερο από εκείνον που παρέχεται στο πλαίσιο άλλων μορφών του εμπορίου. Βλ. OECD (2016), *Consumer Protection in E-commerce: OECD Recommendation*, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://dx.doi.org/10.1787/9789264255258-en>.
- 19 Οι εκτιμήσεις όσον αφορά τον κύκλο εργασιών για το 2015 προήλθαν από τον οργανισμό E-commerce Europe (2016) και περιλαμβάνουν στοιχεία αποκλειστικά για συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών. Η ελαστικότητα της ζήτησης υπολογίζεται σε 2%.
- 20 Αυτή η συσχέτιση αναγνωρίζεται σε πολλές εκθέσεις. Για παράδειγμα, βλ. Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την Εφαρμογή της Ταχυδρομικής Οδηγίας (Οδηγία 97/67/ΕΚ όπως τροποποιήθηκε με τις Οδηγίες 2002/39/ΕΚ και 2008/6/ΕΚ) (17.11.2015).
- 21 Βλ. Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις διασυνοριακές υπηρεσίες παράδοσης δεμάτων (25.05.2016). Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ο συγκεκριμένος κλάδος έχει ζωτική σημασία για τη στρατηγική Ψηφιακής Ενιαίας Αγοράς, γι' αυτό και έχει τεθεί υπό επανεξέταση. Η εν λόγω επανεξέταση έγκειται σε βελτιώσεις όσον αφορά την παράδοση δεμάτων, διαβουλεύσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Πράσινη Βίβλο της. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εντόπισε σημαντικά διασυνοριακά ζητήματα. Μεγάλα τμήματα των σχετικών νόμων (π.χ. σχετικά με τον ΦΠΑ) υπάγονται στην αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου. Υπάρχουν και άλλα σχετικά ζητήματα, όπως οι υποχρεώσεις καθολικής υπηρεσίας και η ανάγκη για διαφάνεια, που αποτελούν αντικείμενο συζήτησης στην Ευρώπη.
- 22 Βλ. Απόφαση ΑΠ 743/014/2014 της ΕΕΤΤ για τη σύσταση και θέση σε λειτουργία συστήματος παρακολούθησης λιανικών τιμών παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών στην ελληνική αγορά (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β'83/2014).
- 23 Η παράδοση δεμάτων συσχετίζεται με άλλες ταχυδρομικές υπηρεσίες (συμπεριλαμβανομένων υποχρεώσεων καθολικής υπηρεσίας), που δεν εμπίπτουν στο πλαίσιο της παρούσας αξιολόγησης. Για παράδειγμα, υπάρχουν ζητήματα που αφορούν την αλληλεπίδραση μεταξύ προυπαρχουσων επιχειρήσεων και ιδιωτικών εταιρειών, την προνομιακή μεταχείριση που απολαμβάνουν οι πρώτες για την επίτευξη των στόχων της δημόσιας πολιτικής, τα ασαφή όρια μεταξύ των διάφορων ορισμών για τα προϊόντα, π.χ. για ποιο λόγο μια υπηρεσία εμπίπτει στις διατάξεις των Υποχρεώσεων Καθολικής Υπηρεσίας, και τον αριθμό διάφορων υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας που προσφέρονται στους καταναλωτές από πλευράς παρακολούθησης και ταχύτητας ή αποδεικτικού στοιχείου παράδοσης.
- 24 Βλ. Συμβόλαιο Διοίκησης οικ. 55102/1727/2010 (4ΙΗΝ1-Π) μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και των Ελληνικών Ταχυδρομείων, βάσει του Αρθρου 19 παρ. 9 του Νόμου 2688/1998. Το συμβόλαιο έχει λήξει αλλά δεν έχει αντικατασταθεί και είναι ακόμα σε ισχύ. Η τήρηση συστήματος ταχυδρομικών κωδικών από την πρώην κρατική επιχείρηση ταχυδρομικών υπηρεσιών κάθε χώρας υπό τον έλεγχο της αρμόδιας ρυθμιστικής αρχής αποτελεί κοινή πρακτική. Στη συνέχεια, η βάση δεδομένων διατίθενται σε άλλους παρόχους ή γίνεται αντικείμενο εμπορικής συναλλαγής έναντι ρυθμισμένου τέλους, κατά κανόνα. Αυτό ισχύει στη Γαλλία (βλ. *Les droits d'accès des opérateurs autorisés aux installations ou informations postales détenues par le prestataire du service universel at arcep.fr/index.php?id=12332*), στη Γερμανία (βλ. www.postdirekt.de), στην Ιρλανδία (βλ. www.eircode.ie και www.irishstatutebook.ie/eli/2011/act/21/section/66/enacted/en/html), όπου η σχετική νομοθεσία ορίζει ότι ο Υπουργός μπορεί, κατόπιν έγκρισης του Υπουργού Δημοσίων Δαπανών και Μεταρρύθμισης, να συνάψει σύμβαση με ένα ή περισσότερα φυσικά πρόσωπα για την ανάπτυξη, εφαρμογή και συντήρηση ενός συστήματος [...] για την κατανομή, διάδοση και διαχείριση των ταχυδρομικών κωδικών με στόχο, ή σχετικά με την παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών και τη χρήση του εθνικού συστήματος ταχυδρομικών κωδικών από άλλα πρόσωπα για άλλους σκοπούς που θεωρούνται κατάλληλοι από τον Υπουργό), στην

- Ιταλία (βλ. www.poste.it/postali/cap.shtml) και το Ηνωμένο Βασίλειο (βλ. Ofcom, *Postcode Address File – Review*, 7 Φεβρουαρίου 2013 και το ηλεκτρονικό μητρώο στη διεύθυνση www.poweredbypaf.com).
- 25 Σύμφωνα με τους κανονισμούς, η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ) οφείλει να παρέχει πρόσβαση στη βάση δεδομένων έναντι εύλογου κόστους. Ωστόσο, οι κανονισμοί δεν επιβάλλουν την παροχή πρόσβασης εντός καθορισμένου χρονικού πλαισίου. Τα Ελληνικά Ταχυδρομεία έχουν εκκινήσει την απαραίτητη διαδικασία για να καταστήσουν τη βάση δεδομένων διαθέσιμη σε ηλεκτρονική μορφή, ώστε πιθανώς η ενημέρωσή της να γίνεται ταχύτερα.
- 26 Οδηγία 2000/31/ΕΚ ό.π.
- 27 Βλ. Άρθ. 11-13 του Προεδρικού Διατάγματος 131/2003 - Προσαρμογή στην Οδηγία 2000/31 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου, στην εσωτερική αγορά (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'116/16.05.2003).
- 28 Βλ. Άρθρο 12 παρ. 1 του Προεδρικού Διατάγματος 131/2003.
- 29 “Οι φορείς παροχής υπηρεσιών δεν έχουν, για την παροχή υπηρεσιών που αναφέρονται στα **άρθρα 10, 11 και 12** του παρόντος γενική υποχρέωση ελέγχου των πληροφοριών που μεταδίδουν ή αποθηκεύουν ούτε γενική υποχρέωση δραστήριας αναζήτησης γεγονότων ή περιστάσεων που δείχνουν ότι πρόκειται για παράνομες δραστηριότητες.” (Η έμφαση προστέθηκε), Προεδρικό Διάταγμα 131/2003.
- 30 Για παράδειγμα, βλ. Οδηγία 97/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 1997, για την προστασία των καταναλωτών κατά τις εξ αποστάσεως συμβάσεις (Επίσημη Εφημερίδα L144 της 04.06.1997)· Οδηγία 97/55/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Οκτωβρίου 1997 για την τροποποίηση της Οδηγίας 84/450/ΕΟΚ σχετικά με την παραπλανητική διαφήμιση προκειμένου να συμπεριληφθεί η συγκριτική διαφήμιση (Επίσημη Εφημερίδα L290 της 23.10.1997)· Οδηγία 1999/44/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Μαΐου 1999 σχετικά με ορισμένες πτυχές της πώλησης και των εγγυήσεων καταναλωτικών αγαθών (Επίσημη Εφημερίδα L171 της 07.07.1999)· Οδηγία 2002/65/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Σεπτεμβρίου 2002 σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και την τροποποίηση των Οδηγιών 90/619/ΕΟΚ του Συμβουλίου, 97/7/ΕΚ και 98/27/ΕΚ (Επίσημη Εφημερίδα L271 της 09.10.2002)· Οδηγία 2005/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2005 για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά και για την τροποποίηση της Οδηγίας 84/450/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των Οδηγιών 97/7/ΕΚ, 98/27/ΕΚ, 2002/65/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (Επίσημη Εφημερίδα L149 της 11.06.2005)· Οδηγία 2011/83/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2011, σχετικά με τα δικαιώματα των καταναλωτών, την τροποποίηση της Οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της Οδηγίας 1999/44/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση της Οδηγίας 85/577/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της Οδηγίας 97/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (Επίσημη Εφημερίδα L304 της 22.11.2011).
- 31 Η κωδικοποίηση της νομοθεσίας περί προστασίας των καταναλωτών προβλέπεται στο Προεδρικό Διάταγμα 116/2014 - Οργανισμός του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'185/03.09.2014), βλ. Άρθρο 62 παρ.3 εδάφιο α, γγ).
- 32 Βλ. Άρθρο 1 παρ. 4 του Νόμου 2251/1994 ό.π.: «Καταναλωτής [νοείται] κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ενώσεις προσώπων χωρίς νομική προσωπικότητα για τα οποία προορίζονται τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες που προσφέρονται στην αγορά και τα οποία κάνουν χρήση των προϊόντων ή των υπηρεσιών αυτών, εφόσον αποτελούν τον τελικό αποδέκτη τους. Καταναλωτής είναι και: αα) κάθε αποδέκτης διαφημιστικού μηνύματος, ββ) κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που εγγυάται υπέρ καταναλωτή, εφόσον δεν ενεργεί στο πλαίσιο της επαγγελματικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητάς του»

- 33 Βλ. Άρθρο 3 εδάφιο 1, Άρθρο 40 παρ. 1δ και Άρθρο 9α εδάφιο α του Νόμου 2251/1994 ό.π.: «[Ως] καταναλωτής [ορίζεται] κάθε φυσικό πρόσωπο το οποίο [...] ενεργεί για λόγους οι οποίοι δεν εμπίπτουν στην εμπορική, επιχειρηματική, βιοτεχνική ή ελευθέρια επαγγελματική του δραστηριότητα.»
- 34 Ο συγκεκριμένος ορισμός του καταναλωτή εμφανίστηκε αρχικά στο Άρθρο 1 παρ. 4 εδάφιο α του Νόμου 2251/1994 ό.π. και συμπληρώθηκε με το Άρθρο 1 παρ. 5 του Νόμου 3587/2007 που αποτελεί τροποποίηση και συμπλήρωση του Νόμου 2251/1994, όπως ισχύει, και ενσωμάτωση της Οδηγίας 2005/29 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'152/10.07.2007). Η Οδηγία αναφέρει τον στενό ορισμό του καταναλωτή, βλ. Άρθρο 2(α) της Οδηγίας 2005/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2005, για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά και για την τροποποίηση της Οδηγίας 84/450/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των Οδηγιών 97/7/ΕΚ, 98/27/ΕΚ, 2002/65/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (Επίσημη Εφημερίδα L149 της 11.06.2005).
- 35 Βλ. Άρθρο 2 και Άρθρα 5-8 του Νόμου 2251/1994 ό.π., αντίστοιχα.
- 36 Βλ. Άρθ. 3, 4α-η, 4θ και 9α του Νόμου 2251/1994 ό.π., αντίστοιχα.
- 37 Άρθρο 9 του Νόμου 2251/1994 ό.π.
- 38 Για παράδειγμα, οι επαγγελματίες που αγοράζουν ασφάλειες ή λαμβάνουν δάνειο μέσω του διαδικτύου, στο πλαίσιο της επαγγελματικής τους ιδιότητας, δεν θεωρούνται καταναλωτές, αλλά μπορούν να θεωρηθούν καταναλωτές αν πραγματοποιήσουν την ίδια συναλλαγή εκτός διαδικτύου. Οι επαγγελματίες που αγοράζουν ένα διαρκές αγαθό (π.χ. εκτυπωτή) μέσω διαδικτύου ή σε κατάσταση, στο πλαίσιο της επαγγελματικής τους ιδιότητας, αντιμετωπίζονται ως καταναλωτές, εφόσον θελήσουν να ασκήσουν τα δικαιώματα που απορρέουν από την εμπορική εγγύηση που οφείλει να τους παράσχει ο προμηθευτής. Ωστόσο, αν θελήσουν να υπαναχωρήσουν από τη σύμβαση αγοράς, δεν αντιμετωπίζονται ως καταναλωτές.
- 39 Βλ. παράγραφο 1 του *Consumer Protection in E-commerce: OECD Recommendation*, ό.π.: «Πρέπει να παρέχεται διαφανής και αποτελεσματική προστασία για τους καταναλωτές που συμμετέχουν στο ηλεκτρονικό εμπόριο, σε βαθμό όχι μικρότερο από εκείνον που παρέχεται στο πλαίσιο άλλων μορφών του εμπορίου».
- 40 Βλ. παράγραφο 34 του *Consumer Protection in E-commerce: OECD Recommendation*, ό.π.: “Businesses should provide consumers with a clear and full statement of the relevant terms and conditions of the transaction.”
- 41 Αυτό είναι εμφανές σε πολλές δικαστικές αποφάσεις που αντιμετώπισαν τις επιχειρήσεις ως καταναλωτές στο πλαίσιο της ιδιότητάς τους ως τελικών αποδεκτών αγαθών ή υπηρεσιών. Για παράδειγμα, βλ. απόφαση 1343/2012 του Αρείου Πάγου (η έννοια του καταναλωτή, σύμφωνα με την ως άνω διάταξη, είναι ευρεία και καταλαμβάνει, κάθε πρόσωπο που αποτελεί τον τελικό αποδέκτη ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας, ασχέτως αν η χρήση για την οποία προορίζεται, είναι προσωπική ή επαγγελματική): απόφαση 733/2011 του Αρείου Πάγου (αναίρεση απόφασης κατώτερου δικαστηρίου, η οποία είχε απορρίψει την ευθύνη για περιουσιακά στοιχεία που προορίζονται για επαγγελματική χρήση): απόφαση 72/2011 του Εφετείου Πειραιώς (επέκταση της προστασίας καταναλωτών σε πλοιοκτήτη που συμφώνησε σε ναυτασφάλιση): απόφαση 52/2011 του Εφετείου Πειραιώς (επέκταση της προστασίας καταναλωτών σε εγγυητή εμπορικού χρέους τρίτου): απόφαση 118/2010 του Πρωτοδικείου Κέρκυρας (ο καταναλωτής είναι ο τελικός αποδέκτης, ασχέτως της προοριζόμενης χρήσης, και ο εγγυητής για τις συμβάσεις): απόφαση 155/2008 του Ελεγκτικού Συνεδρίου (οι δημοτικές αρχές θεωρούνται καταναλωτές όσον αφορά τα δικαιώματα προστασίας). Το γεγονός ότι ορισμένες από αυτές τις υποθέσεις εκδικάστηκαν στον Άρειο Πάγο, που είναι το Ανώτατο Δικαστήριο της Ελλάδας, δείχνει την πολυπλοκότητα του νόμου και το δυνητικό κόστος που προκαλείται.

- 42 Βλ. *Consumer Protection in E-commerce: OECD Recommendation*, *ibid.*, p.9: “Recognising the value to governments, businesses and consumers of clear guidance as to the core characteristics of effective consumer protection in e-commerce, which can be supplemented by additional measures for the protection of consumers in e-commerce.”
- 43 Οδηγία 1999/44/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Μαΐου 1999, για ορισμένες πτυχές της πώλησης και των εγγυήσεων καταναλωτικών αγαθών (Επίσημη Εφημερίδα L171 της 07.07.1999).
- 44 Ο Νόμος 3043/2002 τροποποίησε τα Άρθ. 534-561 του Αστικού Κώδικα. Ο ΟΟΣΑ αντιλαμβάνεται πως, τη δεδομένη χρονική περίοδο, η αρμόδια επιτροπή εμπειρογνομόνων, που περιελάμβανε έμπειρους ακαδημαϊκούς του αστικού δικαίου, θεώρησε πως αυτός ήταν ο κατάλληλος τρόπος ενσωμάτωσης των σχετικών διατάξεων στην ελληνική νομοθεσία με την ελάχιστη δυνατή παρέμβαση.
- 45 Ο Νόμος 3857/2007 (Άρθ. 6) και ο Νόμος 3043/2002 (Άρθ. 3) τροποποίησαν το Άρθ. 5 του Νόμου 2251/1994 ό.π., το οποίο περιγράφει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις καταναλωτών και προμηθευτών όσον αφορά τη λιανική πώληση αγαθών και τις εγγυήσεις για τέτοιου είδους πωλήσεις.
- 46 Ο ΟΟΣΑ κατανοεί ότι αυτό το αποτέλεσμα δεν ήταν στις προθέσεις του νομοθέτη και ότι προέκυψε λόγω του γεγονότος ότι κατά τη χρονική περίοδο σύνταξης του νόμου οι συναλλαγές μεταξύ καταναλωτών ήταν λιγότερο συνήθεις και δεν αναμενόταν να αυξηθούν με τον ρυθμό που τελικά αυξήθηκαν όταν διευκολύνθηκαν οι συναλλαγές μέσω διαδικτύου.
- 47 Η ομάδα του ΟΟΣΑ ενημερώθηκε για αυτή την ανασφάλεια που επικρατεί στην αγορά από ενώσεις προστασίας των καταναλωτών αλλά και από τις αρμόδιες αρχές. Για παράδειγμα, τον Μάρτιο 2013, η Γενική Γραμματεία Προστασίας Καταναλωτή διεξήγαγε έρευνα «σάρωσης» σε 13 ηλεκτρονικά καταστήματα πώλησης ανθεκτικών προϊόντων και διαπίστωσε ότι το 55% δεν έκαναν ρητή αναφορά στη νομική εγγύηση, ενώ στις περιπτώσεις όπου γινόταν ρητή αναφορά, δεν υπήρχε ή δεν ήταν σαφής η συσχέτιση με την εμπορική εγγύηση.
- 48 Με αυτόν τον τρόπο, θα αξιοποιηθεί η διακριτική ευχέρεια που προβλέπεται δυνάμει του Αρθ. 7 της Οδηγίας 1999/44/ΕΚ ό.π.
- 49 Άρθρο 5 του Νόμου 2251/1994 ό.π.
- 50 Βλ. Άρθρο 5 παρ. 1 του Νόμου 2251/1994 ό.π.: «[Π]ρομηθευτής είναι και ο κατασκευαστής καταναλωτικού προϊόντος, ο εισαγωγέας του σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.), καθώς και κάθε πρόσωπο που παρουσιάζεται ως παραγωγός καταναλωτικού προϊόντος, θέτοντας σε αυτό το όνομα του, το σήμα του ή άλλο διακριτικό σημείο».
- 51 Βλ. Άρθρο 1 παρ. 4 του Νόμου 2251/1994 ό.π.: «Προμηθευτής, [είναι] κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο, κατά την άσκηση της επαγγελματικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητάς του, προμηθεύει προϊόντα ή παρέχει υπηρεσίες στον καταναλωτή. Προμηθευτής νοείται και ο διαφημιζόμενος».
- 52 Βλ. Άρθρο 3 παρ. 2 του Νόμου 2251/1994 ό.π.
- 53 Οδηγία 1999/44/ΕΚ ό.π.
- 54 Βλ. Άρθρο 1 παρ. 2 εδάφιο (γ) και (δ) της Οδηγίας 1999/44/ΕΚ ό.π.: «**Πωλητής** είναι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο, στο πλαίσιο συμβάσεως, πωλεί καταναλωτικά αγαθά στο πλαίσιο της εμπορικής, επιχειρηματικής ή επαγγελματικής του δραστηριότητας, ενώ **παραγωγός** είναι ο κατασκευαστής ενός καταναλωτικού αγαθού, ο εισαγωγέας του καταναλωτικού αγαθού στο έδαφος της Κοινότητας, ή κάθε πρόσωπο που παρουσιάζεται ως παραγωγός θέτοντας επί του καταναλωτικού αγαθού το όνομά του, το σήμα του ή άλλο διακριτικό σημείο». (Η έμφαση προστέθηκε.)
- 55 Βλ. περαιτέρω ανάλυση στην Ενότητα 2.7.

- 56 Νόμος 2251/1994 ό.π.
- 57 Βλ. Άρθρο 5 παρ. 4 του Νόμου 2251/1994 ό.π.: «**Σε περίπτωση προμήθειας καινούργιων προϊόντων με μακρά διάρκεια ζωής (διαρκή καταναλωτικά αγαθά), η παροχή γραπτής εγγύησης είναι υποχρεωτική.** Η εγγύηση πρέπει να περιλαμβάνει, με απλή, ευανάγνωστη και κατανοητή διατύπωση στην ελληνική γλώσσα, τουλάχιστον την επωνυμία και τη διεύθυνση του εγγυητή, το προϊόν στο οποίο αναφέρεται η εγγύηση, το ακριβές περιεχόμενο της, τη διάρκεια της και την έκταση της εδαφικής ισχύος της.» (Η έμφαση προστέθηκε.)
- 58 Βλ. Άρθρο 6 της Οδηγίας 1999/44/EK ό.π. για τις «Εγγυήσεις».
- 59 Βλ. Άρθρο 5 παρ. 3 του Νόμου 2251/1994 ό.π.: «**Κατά την πώληση, ο προμηθευτής οφείλει να ενημερώνει τον καταναλωτή για την πιθανή διάρκεια ζωής του προϊόντος.** Πιθανή διάρκεια ζωής του προϊόντος είναι ο εύλογα αναμενόμενος χρόνος κατά τον οποίο το προϊόν θα μπορεί να χρησιμοποιείται σύμφωνα με τον προορισμό του, έστω και έπειτα από επισκευή ή αντικατάσταση ανταλλακτικών, εωσότου η φθορά από την τακτική χρήση καταστήσει το προϊόν άχρηστο ή την περαιτέρω χρήση του οικονομικά ασύμφορη.» (Η έμφαση προστέθηκε.)
- 60 Βλ. Άρθρο 5 παρ. 4 του Νόμου 2251/1994 ό.π.: «**Η διάρκεια της εγγύησης πρέπει να είναι εύλογη σε σχέση με την πιθανή διάρκεια ζωής του προϊόντος.** Ειδικά, για τα προϊόντα τεχνολογίας αιχμής, η διάρκεια της εγγύησης πρέπει να είναι εύλογη σε σχέση με το χρόνο κατά τον οποίο τα προϊόντα αυτά αναμένεται ότι θα παραμένουν σύγχρονα από τεχνολογική άποψη, αν ο χρόνος αυτός είναι συντομότερος από την πιθανή διάρκεια ζωής τους.» (Η έμφαση προστέθηκε.)
- 61 Βλ. Άρθρο 5 παρ. 3 του Νόμου 2251/1994 ό.π.: «**Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που διαθέτει, στο πλαίσιο της επαγγελματικής, εμπορικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητάς του, απευθείας στον καταναλωτή καταναλωτικά προϊόντα, υποχρεούται, με επιμέλεια του και χωρίς καμία επιβάρυνση του καταναλωτή, στην επισκευή του προϊόντος, εντός των ορίων της εγγύησης που παρέχεται γι' αυτό, συμβατικά ή από το νόμο.**» (Η έμφαση προστέθηκε.)
- 62 Για παράδειγμα, βλ. Εδάφιο 21 της Οδηγίας 1999/44/EK ό.π.: «Για ορισμένες κατηγορίες αγαθών, αποτελεί **τρέχουσα πρακτική να προσφέρουν οι πωλητές ή οι παραγωγοί εγγυήσεις** επί των αγαθών έναντι παντός ελαττώματος που εκδηλώνεται εντός ορισμένης προθεσμίας... **Η πρακτική αυτή μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία μεγαλύτερου ανταγωνισμού... Μολονότι οι εγγυήσεις αυτές είναι θεμιτά εμπορικά μέσα, δεν θα πρέπει να παραπλανούν τον καταναλωτή.**» (Η έμφαση προστέθηκε)
- 63 Βλ. Άρθρο 1 παρ. 4 του Νόμου 2251/1994 ό.π.
- 64 Άρθ. 85γ της Οδηγίας 2001/83/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Νοεμβρίου 2001 περί κοινοτικού κώδικος για τα φάρμακα που προορίζονται για ανθρώπινη χρήση (Επίσημη Εφημερίδα L311 της 28.11.2001) όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία 2011/62/EE του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 2011 για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/83/EK περί κοινοτικού κώδικος για τα φάρμακα που προορίζονται για ανθρώπινη χρήση, όσον αφορά την πρόληψη της εισόδου ψευδεπίγραφων φαρμάκων στη νόμιμη αλυσίδα εφοδιασμού (Επίσημη Εφημερίδα L174 της 01.07.2011)· Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 699/2014 της Επιτροπής, της 24ης Ιουνίου 2014 σχετικά με τον σχεδιασμό του κοινού λογοτύπου για την ταυτοποίηση των προσώπων που προσφέρουν φάρμακα προς πώληση εξ αποστάσεως στο κοινό και σχετικά με τις τεχνικές, ηλεκτρονικές και κρυπτογραφικές απαιτήσεις για την επαλήθευση της γνησιότητάς του (Επίσημη Εφημερίδα L184 της 25.06.2014).
- 65 Η επανεξέταση και αξιολόγηση των σχετικών νόμων και κανονισμών διενεργήθηκε από τον ΟΟΣΑ και περιλαμβάνεται στις *Εκθέσεις Αξιολόγησης Συνθηκών Ανταγωνισμού του ΟΟΣΑ: Ελλάδα* (OECD Publishing, 2014)· Βλ. Παράρτημα Β.2, σελ. 321.
- 66 Όπως στη σημείωση 64.

- 67 Η Κοινή Υπουργική Απόφαση Γ5(β)/Γ.Π. οικ.20293/2016 που ορίζει την αρμόδια αρχή για την πιστοποίηση των διαδικτυακών φαρμακείων (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β'787/23.03.2016).
- 68 Άρθ. 4 της Κοινής Υπουργικής Απόφασης Γ5(β)/Γ.Π. οικ. 20293/2016, ό.π. Στην αίτηση, πρέπει να αναγράφεται η εμπορική επωνυμία, ο αριθμός μητρώου ΦΠΑ και η διεύθυνση του φαρμακείου με το οποίο συνδέεται το διαδικτυακό φαρμακείο, η ημερομηνία έναρξης της διαδικτυακής λειτουργίας και η διεύθυνση της ιστοσελίδας, η οποία πρέπει να παραθέτει συνδέσμους και στοιχεία επικοινωνίας με τον ΠΦΣ και τον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων (Ε.Ο.Φ.).
- 69 Βλ. Κοινή Υπουργική Απόφαση Γ5(β)/Γ.Π.οικ.82829/2015 που ρυθμίζει το επάγγελμα του φαρμακοποιού και την ίδρυση φαρμακείου (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β'2330/29.10.2015) και Κοινή Υπουργική Απόφαση Γ5(β)/Γ.Π.οικ. 6915/ 2016 που αποτελεί τροποποίηση και συμπλήρωση της Κοινής Υπουργικής Απόφασης Γ5(β)/Γ.Π.οικ.82829/2015 που ρυθμίζει το επάγγελμα του φαρμακοποιού και την ίδρυση φαρμακείου (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β'138/29.10.2016).
- 70 Αυτή η ερμηνεία έχει επιβεβαιωθεί από υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας.

Βιβλιογραφία

Ετήσια έρευνα ηλεκτρονικού εμπορίου 2015, Εργαστήριο Ηλεκτρονικού Εμπορίου και Επιχειρείν του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών. Το δελτίο τύπου είναι διαθέσιμο στη διεύθυνση www.eltrun.gr/ecommerce_survey_2015.

Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού της Ελλάδας: τα στοιχεία παρασχέθηκαν από στελέχη του υπουργείου.

Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού της Ελλάδας, Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή, Γενική Γραμματεία Προστασίας Καταναλωτή: τα στοιχεία παρασχέθηκαν από στελέχη και την ιστοσελίδα της Γενικής Γραμματείας www.efpolis.gr (πρόσβαση 30 Ιουνίου 2016).

Συνήγορος του Καταναλωτή: τα στοιχεία παρασχέθηκαν από στελέχη της Αρχής.

Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ): τα στοιχεία παρασχέθηκαν από στελέχη της Επιτροπής.

Πλατφόρμα ηλεκτρονικής επίλυσης διαφορών (ODR) της Ευρωπαϊκή Ένωσης, webgate.ec.europa.eu/odr (πρόσβαση 19 Μαΐου 2016).

OECD (2016), *Consumer Protection in E-commerce: OECD Recommendation*, OECD, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://dx.doi.org/10.1787/9789264255258-en>.

Βάσεις δεδομένων

Eurostat, Κοινωνία της Πληροφορίας (βάση δεδομένων), ec.europa.eu/eurostat (πρόσβαση 30 Μαρτίου 2016).

Κεφάλαιο 3

Κατασκευές

Ο κατασκευαστικός κλάδος περιλαμβάνει την κατασκευή κτιρίων και τα έργα πολιτικού μηχανικού, καθώς και πολυάριθμες κατηγορίες οικονομικής δραστηριότητας, όπως νέες εργασίες, επισκευές, προσθήκες και μετατροπές. Πρόσφατες νομοθετικές μεταρρυθμίσεις που επικεντρώνονται στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων στοχεύουν στην απλούστευση και κωδικοποίηση του ρυθμιστικού πλαισίου. Παρά τις προσπάθειες αυτές, εξακολουθούν να υπάρχουν ζητήματα προς επίλυση, όπως μεταξύ άλλων η αναμόρφωση του συστήματος των μητρώων που βασίζεται σε τάξεις για τους οικονομικούς φορείς και τους όρους συμμετοχής στους διαγωνισμούς και η ανάγκη διασφάλισης ότι το σύστημα του τιμολογίων - στο οποίο βασίζονται οι διαγωνισμοί δημοσίων έργων- λειτουργεί ορθά και επικαιροποιείται τακτικά. Οι ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις και η ηλεκτρονική παρακολούθηση των δημοσίων έργων αναμένεται να έχουν θετικό μακροχρόνιο αποτέλεσμα στο κόστος των δημοσίων έργων και στα δημόσια έσοδα, ωστόσο, τα απαραίτητα ενοποιημένα ή διαλειτουργικά ηλεκτρονικά πληροφοριακά συστήματα μένει ακόμη να εισαχθούν.

3.1. Ορισμός και οικονομική επισκόπηση

Ο κατασκευαστικός κλάδος καλύπτει πολλές κατηγορίες οικονομικής δραστηριότητας. Η παρούσα μελέτη εστιάζει σε δραστηριότητες που σχετίζονται με τον σχεδιασμό έργων, καθώς και σε εργασίες κατασκευής κτιρίων και εργασίες πολιτικού μηχανικού. Η κατασκευή κτιρίων περιλαμβάνει νέες εργασίες, επισκευές, προσθήκες, μετατροπές και εργασίες κατεδάφισης. Η κατασκευή έργων πολιτικών μηχανικών αφορά κατά κύριο λόγο έργα υποδομών, π.χ. οδικές αρτηρίες, αυτοκινητοδρόμους, γέφυρες, σήραγγες, σιδηροδρόμους και κοινωφελή έργα. Ο ορισμός που υιοθετήθηκε βασίζεται στο σύστημα στατιστικής ταξινόμησης οικονομικών δραστηριοτήτων στην ΕΕ (NACE), το οποίο ταξινομεί τις βασικές κατασκευαστικές δραστηριότητες στον τομέα ΣΤ.¹

Η κατασκευαστική δραστηριότητα είναι εξαιρετικής σημασίας για την Ελληνική οικονομία. Το 2013, λειτουργούσαν συνολικά 85.000 κατασκευαστικές εταιρείες στην Ελλάδα απασχολώντας πάνω από 193.000 εργαζομένους, που αντιστοιχούν στο 5,6% του εργατικού δυναμικού της Ελλάδας, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι κατά μέσο όρο 5,5%. Ο κατασκευαστικός κλάδος στην Ελλάδα έχει ακαθάριστο κύκλο εργασιών 11,3 δισ. EUR και συνεισφέρει περίπου 4,3 δισ. EUR στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ), ποσό που αντιστοιχεί στο 3% του ΑΕΠ για το 2013, συγκριτικά με 5,3% κατά μέσο όρο για την Ευρωπαϊκή Ένωση² βλ. Πίνακα 3.1.

Πίνακας 3.1. Γενικά στατιστικά στοιχεία, Κατασκευές, EUR, 2013

Αριθμός επιχειρήσεων	85.000	3.280.000
Απασχόληση	193.000	12.730.000
Ακαθάριστος κύκλος εργασιών (εκατ. €)	11.250	1.545.000
ΑΠΑ (%)	3	5,3

Πηγές: Βάση Δεδομένων Στατιστικών στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ και της Eurostat για τις κατασκευές

Ο κατασκευαστικός κλάδος έχει ανάντη και κατάντη σύνδεση με άλλες οικονομικές δραστηριότητες και μπορεί να συμβάλει για παράδειγμα στην ανάπτυξη των δημόσιων και ιδιωτικών επενδυτικών έργων, του εμπορίου και της μεταποίησης. Παρά τη σημαντική συρρίκνωση του κλάδου κατά τη διάρκεια και ακολουθώντας την οικονομική κρίση στην Ελλάδα (βλ. Σχήμα 3.2), η συμβολή του στην ελληνική οικονομία παραμένει ουσιαστική. Δεδομένων των θετικών δευτερογενών επιπτώσεων του κλάδου, υπολογίζεται ότι το 2013 συνεισέφερε περίπου 20 δισ. EUR στην οικονομία της Ελλάδας ή 11% του ΑΕΠ, εκ των οποίων το 22% εκτιμάται ότι αντιστοιχεί σε φόρους και επιβαρύνσεις που εισπράττει το κράτος.³ Όσον αφορά την απασχόληση, το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών της Ελλάδας (IOBE) εκτιμά πως για κάθε νέα θέση εργασίας στον κατασκευαστικό κλάδο, δημιουργούνται συνολικά τρεις θέσεις εργασίας σε ολόκληρη την οικονομία.⁴ Λαμβάνοντας υπόψη αυτά τα σημαντικά πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα, η συνολική συνεισφορά της κατασκευαστικής δραστηριότητας στην Ελλάδα εκτιμάται σε περίπου 500.000 θέσεις εργασίας το 2015. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι παρά τα σημαντικά πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα που επιφέρει ο συγκεκριμένος κλάδος, η παραγωγικότητα της εργασίας είναι ιδιαίτερα χαμηλή σε σύγκριση με την υπόλοιπη ΕΕ.⁵

Στην ΕΕ, ο κατασκευαστικός κλάδος κυριαρχείται από πολύ μικρές επιχειρήσεις, δηλ. επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερα από 10 άτομα. Το 2010, οι πολύ μικρές και οι μικρές επιχειρήσεις (με 10 έως 49 υπαλλήλους) απασχολούσαν περισσότερο από το ήμισυ του εργατικού δυναμικού του επιμέρους κλάδου σχεδόν σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Σύμφωνα με στοιχεία από την Ελλάδα, ο επιμέρους κλάδος διαμορφώνεται με αντίστοιχο τρόπο και στην Ελλάδα.⁶ Ο Πίνακας 3.2 και τα Σχήματα 3.1 και 3.2 παρουσιάζουν τη διάρθρωση και σύνθεση των εγχώριων κατασκευαστικών κλάδων ως προς τον

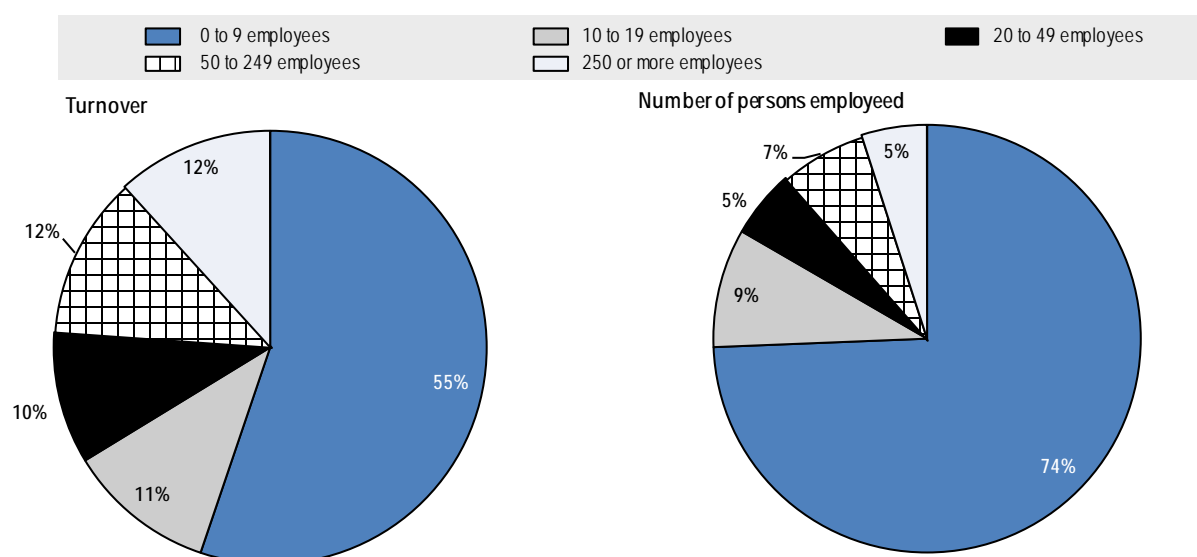
κύκλο εργασιών, την προστιθέμενη αξία και τις θέσεις εργασίας των επιχειρήσεων σύμφωνα με το μέγεθός τους. Είναι προφανές ότι οι πολύ μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα κυριαρχούν στην αγορά των κατασκευών σε ότι αφορά το ποσοστό της συνολικής απασχόλησης αλλά και τον κύκλο εργασιών τους. Αξίζει να επισημανθεί το πώς εκφράζεται η κυριαρχία των μεγάλων και πολύ μεγάλων επιχειρήσεων στην κατασκευαστική αγορά της Ελλάδας. Συγκεκριμένα, ενώ οι μεγάλες και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις απασχολούν το 12% του συνολικού αριθμού των υπαλλήλων του κατασκευαστικού κλάδου, παράγουν το 24% του συνολικού κύκλου εργασιών της αγοράς.

Πίνακας 3.2. Κλάδος κατασκευών στην Ελλάδα, γενική περιγραφή, 2013

Απασχόληση	88,0%	12,0%
Κύκλος εργασιών	76,0%	24,0%
Προστιθέμενη αξία	66,5%	33,5%

Πηγή: Eurostat, Στατιστικά στοιχεία για τις κατασκευές, ec.europa.eu/eurostat, πρόσβαση Απρίλιος 2016

Σχήμα 3.1. Κύκλος εργασιών και απασχόληση βάσει του μεγέθους της επιχείρησης, 2013



Πηγή: Eurostat, Στατιστικά στοιχεία για τις κατασκευές, ec.europa.eu/eurostat, πρόσβαση Απρίλιος 2016

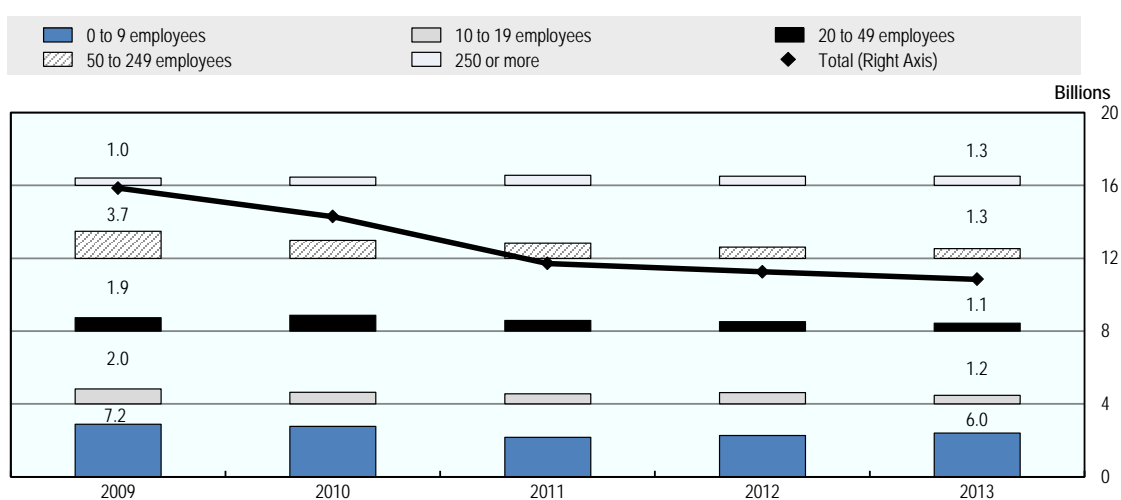
Σύμφωνα με τον ορισμό κατά NACE, ο κλάδος των κατασκευών μπορεί να διαχωριστεί ευρέως σε δύο επιμέρους κλάδους: την κατασκευή κτιρίων και την κατασκευή έργων πολιτικού μηχανικού. Στην ΕΕ, υπάρχουν σημαντικές διαφορές ως προς τη σχετική σημασία αυτών των δύο επιμέρους κλάδων του κατασκευαστικού κλάδου: τα κτίρια αντιστοιχούν σχεδόν στα τρία τέταρτα της συνολικής κατασκευαστικής δραστηριότητας στα κράτη μέλη.⁷

Αντίκτυπος της χρηματοπιστωτικής κρίσης στην κατασκευαστική δραστηριότητα

Ο κατασκευαστικός κλάδος και συγκεκριμένα ο επιμέρους κλάδος της κατασκευής κτιρίων χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα προ-κυκλική φύση. Η χρηματοπιστωτική κρίση που ξεκίνησε το 2008 είχε βαθύτατες επιπτώσεις στον κλάδο σε ολόκληρη την Ευρώπη: σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, το

επίπεδο της συνολικής κατασκευαστικής δραστηριότητας στην ΕΕ βρισκόταν σε συνεχή πτωτική πορεία κατά την εξαετή περίοδο μεταξύ 2008 και 2013.⁸ Στην Ελλάδα, η χρηματοπιστωτική κρίση προκάλεσε σημαντική μείωση στην εγχώρια κατασκευαστική δραστηριότητα. Όπως απεικονίζει το Σχήμα 3.2 ο συνολικός κύκλος εργασιών του κατασκευαστικού κλάδου παρουσίασε μείωση 32% μεταξύ 2009 και 2013, ενώ ο συνολικός αριθμός των δραστηριοποιούμενων επιχειρήσεων στον κλάδο μειώθηκε κατά 25%. Το κλείσιμο και οι πτωχεύσεις επιχειρήσεων έχουν αυξηθεί αισθητά τα τελευταία χρόνια, αποδυναμώνοντας την οικονομική δραστηριότητα. Η ύφεση οδήγησε σε μεγαλύτερη σύμπτυξη της αγοράς και έγινε αισθητή σε μεγαλύτερο βαθμό από τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις: κατά την περίοδο 2009-2013: τα δύο τρίτα των επιχειρήσεων που απασχολούσαν από 20 έως 249 υπαλλήλους σταμάτησαν τις δραστηριότητές τους.⁹

Σχήμα 3.2. Κύκλος εργασιών βάσει του μεγέθους της επιχείρησης, 2009-2013



Πηγή: Eurostat, Στατιστικά στοιχεία για τις κατασκευές, ec.europa.eu/eurostat, πρόσβαση Απρίλιος 2016

Οι επενδύσεις σε έργα δημόσιων υποδομών έχουν επίσης επηρεαστεί σημαντικά από την οικονομική κρίση. Σύμφωνα με πρόσφατη έκθεση της PwC,¹⁰ η συνολική αξία των νέων έργων υποδομών στην Ελλάδα μειώθηκε κατά 75% τη δεκαετία 2006-2015. Αυτό το ποσοστό αντιστοιχεί σε μείωση των νέων επενδύσεων σε υποδομές κατά 50 δισ. EUR (δηλαδή περίπου ισοδύναμο με το 3% του ΑΕΠ) τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Η ίδια έκθεση εκτιμά ότι, συγκριτικά με τον μέσο όρο της ΕΕ, το κενό των επενδύσεων σε υποδομές κυμαίνεται μεταξύ 0,8% και 1,3% του ΑΕΠ, ποσοστό που αντιστοιχεί σε περίπου 2 δισ. EUR ετησίως. Το Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ) εκτιμά πως οι επενδύσεις υποδομών έχουν οικονομικό πολλαπλασιαστή σχεδόν ίσο με δύο.¹¹ Ως εκ τούτου, οι επενδύσεις σε δημόσιες υποδομές μπορούν να δημιουργήσουν και να ενισχύσουν τη ζήτηση σε μεγάλο αριθμό άλλων κλάδων, όπως ο τουρισμός, η μεταποίηση, το εμπόριο και η συνολική αστική ανάπτυξη. Κατά συνέπεια, η τεράστια μείωση των επενδύσεων σε υποδομές κατά την τελευταία δεκαετία είχε ευρύτερα αποτελέσματα, ιδιαίτερα αν λάβουμε υπόψη το δυναμικό τους ως προς τη δημιουργία άμεσων ευκαιριών ανάπτυξης και απασχόλησης, καθώς και τις θετικές δευτερογενείς επιπτώσεις τους σε ολόκληρη την οικονομία.

3.2. Επισκόπηση κλάδου

Η χαρτογράφηση του σχετικού κανονιστικού πλαισίου για την κατασκευή κτιρίων και έργων πολιτικού μηχανικού συμπεριέλαβε 250, σχετικά με τον κλάδο νομοθετήματα, προεδρικά διατάγματα, υπουργικές αποφάσεις και εγκυκλίους. Κατά τη διαδικασία χαρτογράφησης, η νομοθεσία που κάλυπτε

θέματα δημοσίων μελετών και έργων περιελάμβανε δύο βασικούς (κωδικοποιητικούς) νόμους, οι οποίοι συνοδεύονταν από πολυάριθμες υπουργικές αποφάσεις και εγκυκλίους. Οι υπουργικές αυτές αποφάσεις και εγκυκλίοι αφορούσαν κυρίως τα ακόλουθα ζητήματα: λειτουργία των μητρώων μελετητών και εργοληπτικών επιχειρήσεων, τιμολόγηση, τεχνικές προδιαγραφές και πρότυπα τεύχη για την ανάθεση συμβάσεων δημοσίων μελετών και δημοσίων έργων. Επιπλέον, υποβλήθηκε σε έλεγχο ο βασικός νόμος περί συμπράξεων δημοσίου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ). Τέλος, επανεξετάστηκαν και άλλα τμήματα της νομοθεσίας που σχετίζονται με μελέτες και έργα του δημόσιου αλλά και του ιδιωτικού τομέα, συμπεριλαμβανομένων διατάξεων περί πολεοδομικού σχεδιασμού, χωροταξικού σχεδιασμού, και περιβαλλοντικών διατάξεων.

Έως το 2016, το κανονιστικό πλαίσιο για όλες τις δημόσιες μελέτες και τα δημόσια έργα, τις συμβάσεις παραχώρησης και ΣΔΙΤ ενσωμάτωνε τις διατάξεις που ορίζει η σχετική νομοθεσία της ΕΕ, αλλά ήταν εν μέρει κωδικοποιημένο. Αυτή η ατελής κωδικοποίηση σημαίνει ότι η νομοθεσία παρέμενε σε μεγάλο βαθμό αποσπασματική και περιελάμβανε πολλές εξαιρέσεις υπό μορφή ειδικού κανονιστικού πλαισίου διενέργειας διαγωνισμών. Ο Νόμος 4281/2014¹² είχε ως στόχο να απλοποιήσει και να κωδικοποιήσει το υπάρχον κανονιστικό πλαίσιο, κατήργησε τα ειδικά καθεστώτα και εναρμόνισε το κανονιστικό πλαίσιο με τους κανόνες της ΕΕ σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις για τους δημόσιους διαγωνισμούς με αξία κάτω ορίων που θέτει η ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις. Ωστόσο, πέρα από ορισμένες διατάξεις, αυτή η νομοθεσία δεν τέθηκε ποτέ σε ισχύ και τελικά καταργήθηκε¹³.

Η κυβέρνηση της Ελλάδας σε συμφωνία με τις υποχρεώσεις της ως μέλος της ΕΕ, εισήγαγε το Νόμο 4412/2016¹⁴ προκειμένου να εναρμονιστεί η εθνική νομοθεσία με τις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ¹⁵ και 2014/23/ΕΕ¹⁶ της ΕΕ.

Το νέο σχέδιο νόμου (πλέον Νόμος 4412/2016) για τις δημόσιες συμβάσεις παρουσιάστηκε ενώπιον του Ελληνικού Κοινοβουλίου και τελικά ψηφίστηκε τον Αύγουστο κατά το χρόνο σύνταξης της Αξιολόγησης Συνθηκών Ανταγωνισμού του ΟΟΣΑ. Ο ΟΟΣΑ κλήθηκε να προβεί σε παρατηρήσεις σχετικά με δυνητικά προβλήματα που θα μπορούσαν να προκύψουν για τον ανταγωνισμό από συγκεκριμένες διατάξεις του νόμου. Τα αποτελέσματα αυτής της διαβούλευσης αποτυπώνονται στην τελική έκδοση του νόμου. Πιο συγκεκριμένα, ο ΟΟΣΑ εξέτασε και διατύπωσε παρατηρήσεις σχετικά με 24 διατάξεις του νομοσχεδίου. Αυτές οι παρατηρήσεις αξιολογήθηκαν ή/και εφαρμόστηκαν από τις ελληνικές αρχές. Πιο συγκεκριμένα, ο ΟΟΣΑ διατύπωσε παρατηρήσεις, μεταξύ άλλων, όσον αφορά: στις κατηγορίες δημοσίων μελετών (όπως ορίζονται από το εθνικό κανονιστικό πλαίσιο) και τόνισε ότι δεν θα πρέπει να είναι πιο περιοριστικές από τον κατάλογο που παρέχεται στην Οδηγία 2014/24/ΕΕ· επεσήμανε την ανάγκη σαφούς και ενιαίας προσέγγισης όσον αφορά στον ορισμό των προκαταρκτικών εργασιών· συνέστησε την επικέντρωση των τεχνικών προδιαγραφών στη λειτουργική απόδοση (κυρίως στον επιδιωκόμενο στόχο και όχι στον τρόπο εκτέλεσης) με στόχο την προσέλκυση του μεγαλύτερου δυνατού αριθμού συμμετεχόντων σε διαγωνισμούς· επεσήμανε ότι οι αρχές θα πρέπει να παρέχουν κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή του κριτηρίου της οικονομικότερης προσφοράς με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας των μελετών και την αποφυγή ανάθεσης σύμβασης χωρίς τεχνική αξιολόγηση της προσφοράς· και τόνισε τη σημασία της διευκρίνισης των προθεσμιών και της ευθύνης των μελετητών, μετά την παράδοση της μελέτης τους και για όσο διαρκεί ο ρόλος τους ως τεχνικών συμβούλων στο ίδιο έργο.

Ο Νόμος 4412/2016 έχει ως στόχο την κωδικοποίηση του υπάρχοντος πλαισίου όσον αφορά στις δημόσιες μελέτες και στα δημόσια έργα. Εντούτοις, περιλαμβάνει και διατηρεί σε ισχύ σχεδόν όλες τις προϋπάρχουσες διατάξεις που αφορούν στα μητρώα εργοληπτικών επιχειρήσεων και μελετητών δημοσίων έργων, στην τιμολόγηση δομικών έργων και την εκτέλεση και παρακολούθηση δημοσίων έργων. Αυτές οι διατάξεις εξετάστηκαν και στο πλαίσιο της Αξιολόγησης των Συνθηκών Ανταγωνισμού, σε συνδυασμό με το νομοσχέδιο που παρασχέθηκε τη δεδομένη στιγμή από τις ελληνικές αρχές,¹⁷ και

λαμβανομένης υπόψη της αιτιολογικής έκθεσης και των γενικών διατάξεων του νέου νόμου. Όσον αφορά στο σχεδιασμό των δημοσίων συμβάσεων, οι διατάξεις που μεταφέρθηκαν από την προϋπάρχουσα νομοθεσία επανεξετάστηκαν μαζί με τις διατάξεις που εισήχθησαν με το Νόμο 4412/2016, σε σχέση, κυρίως, με τις προκαταρκτικές εργασίες, τη συμμετοχή του μελετητή κατά την εκτέλεση του κυρίως έργου και την ωριμότητα των έργων.¹⁸

Ειδικότερα, ο νέος Νόμος εισήγαγε ορισμένες διατάξεις που αφορούν στην προκήρυξη ώριμων έργων, καθώς και διατάξεις που σχετίζονται με τις προκαταρκτικές εργασίες, με σκοπό να καταστήσει πιο αποτελεσματική την ανάθεση των μελετών και την εκτέλεση των έργων. Ωστόσο, η οργάνωση των διαγωνιστικών διαδικασιών, ζήτημα στενά συνδεδεμένο με την ωριμότητα των έργων, παραμένει σε μεγάλο βαθμό αμετάβλητη στον νέο νόμο. Η νομοθεσία παρέχει διακριτική ευχέρεια στην αναθέτουσα αρχή κατά την προκήρυξη ενός διαγωνισμού.

Η απόφαση σχετικά με τη διαγωνιστική διαδικασία για έργα, συμβάσεις παραχώρησης ή συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) είναι στη διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής ή ειδικών επιτροπών. Η διαδικασία λήψης αποφάσεων καθαυτή δεν φαίνεται να βασίζεται σε τυποποιημένες διαδικασίες, ενώ δεν υπάρχουν κανόνες που απαιτούν τη δημοσιοποίηση των σχετικών πληροφοριών.

Με την εξαίρεση ελάχιστων διατάξεων ο νέος νόμος δεν περιέχει κάποια τυποποιημένη μέθοδο ανάθεσης. Προβλέπει, ωστόσο, τη δημοσίευση προτύπων τευχών για διάφορες κατηγορίες έργων, με ενιαίους όρους και κριτήρια για τα έργα που εμπίπτουν σε κάθε κατηγορία. Τα έγγραφα αυτά θα είναι δεσμευτικά για τις αναθέτουσες αρχές.

Επισκόπηση της ισχύουσας νομοθεσίας

Τα μητρώα εργοληπτικών επιχειρήσεων και μελετητών δημοσίων έργων έχουν παίξει σημαντικό ρόλο ως προς την οργάνωση των διαδικασιών ανάθεσης συμβάσεων δημοσίων έργων και μελετών: όλοι οι οικονομικοί φορείς της Ελλάδας που συμμετέχουν σε διαγωνισμούς τέτοιων έργων είναι εγγεγραμμένοι στα αντίστοιχα μητρώα. Οι διατάξεις περί μητρώων βρέθηκαν διασκορπισμένες σε διάφορους νόμους και τις τροποποιήσεις τους, καθώς και σε υπουργικές αποφάσεις.

Οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν να χρησιμοποιούν τα τιμολόγια που έχουν οριστεί μέσω υπουργικών αποφάσεων για την κατάρτιση προϋπολογισμών δημοσίων έργων. Τα τιμολόγια χρησιμοποιούνται επίσης για την επικαιροποίηση των τιμών και το κόστος των έργων κατά τη διάρκεια της σύμβασης. Επί του παρόντος, τα εν λόγω τιμολόγια δεν έχουν συνεκτική μορφή και κυρίως δεν επικαιροποιούνται τακτικά.

Στο πεδίο των ηλεκτρονικών δημόσιων συμβάσεων και της ηλεκτρονικής παρακολούθησης δημοσίων συμβάσεων, ο νέος νόμος βασίζεται και αναφέρεται στο προηγούμενο νομοθετικό πλαίσιο. Ειδικότερα, ορισμένες διατάξεις που αφορούν στην εκτέλεση και παρακολούθηση των έργων, όπως οι διατάξεις περί επιμετρήσεων και «ημερολογίου εργασιών», παρέμειναν αμετάβλητες στον Νόμο 4412/2016.

Οι συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) διέπονται κατά κύριο λόγο από ένα νομοθέτημα, το Νόμο 3389/2005¹⁹. Οι όροι που περιλαμβάνονται στην ανάθεση σύμβασης ΣΔΙΤ περιγράφουν τους ειδικούς όρους που ισχύουν για κάθε σύμπραξη. Ο ιδιωτικός εταίρος της σύμπραξης συστήνει μια εταιρεία ειδικού σκοπού, η οποία καθίσταται υπεύθυνη σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης και αναλαμβάνει τον κίνδυνο της αποτελεσματικής εκτέλεσης και λειτουργίας του έργου. Αρχικά, οι συμβάσεις ΣΔΙΤ δεν δημοσιεύονταν, αλλά δυνάμει τροποποιήσεων στον αντίστοιχο νόμο, δημοσιεύονται πλέον στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ). Οι νόμοι

4412/2016 και 4413/2016²⁰ που θεσπίστηκαν πρόσφατα περιλαμβάνουν επίσης διατάξεις που ρυθμίζουν τις ΣΔΙΤ.

Το κανονιστικό πλαίσιο για τον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό δεν έχει κωδικοποιηθεί και οι σχετικές διατάξεις βρίσκονται διασκορπισμένες σε διάφορα είδη νομοθετημάτων. Το γενικό πλαίσιο για τον χωροταξικό σχεδιασμό έχει αναθεωρηθεί πολλές φορές. Πρόσφατες τροποποιήσεις στους οικοδομικούς κανονισμούς και στους μηχανισμούς επίβλεψης αντανakλούν τις προσπάθειες του νομοθέτη να δημιουργήσει ένα πιο συνεκτικό κανονιστικό πλαίσιο. Κατά τη σύνταξη της παρούσας έκθεσης, έχει υποβληθεί για δημόσια διαβούλευση ένα νέο σχέδιο νόμου που καθιερώνει ένα μηχανισμό για τον εντοπισμό των περιβαλλοντικών παρεμβάσεων που σχετίζονται με τα δομικά έργα. Τέλος, τα γενικά και περιφερειακά πλαίσια που αφορούν στον πολεοδομικό σχεδιασμό και τη βιώσιμη ανάπτυξη είναι σε διαδικασία αναθεώρησης, ώστε να ληφθεί υπόψη το τρέχον πολεοδομικό καθεστώς.

Οι περιβαλλοντικές διατάξεις κατά κύριο λόγο ενσωματώνουν τη νομοθεσία της ΕΕ, ενώ οι πρότυπες περιβαλλοντικές δεσμεύσεις ακολουθούν τους αντίστοιχους κανόνες της ΕΕ. Διατάξεις που αφορούν στη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης (δηλ. στην έγκριση περιβαλλοντικών όρων για την εκτέλεση έργων) περιλαμβάνονται κατά κύριο λόγο στον Νόμο 4014/2011,²¹ καθώς και σε διάφορες υπουργικές αποφάσεις. Οι όροι και οι διαδικασίες μπορεί να διαφέρουν ανάλογα με τα ειδικά χαρακτηριστικά του εκάστοτε έργου και τον δυνητικές επιπτώσεις του στο περιβάλλον. Εξαιρέσεις προβλέπονται (για παράδειγμα, στην περίπτωση έργων συγχρηματοδοτούμενων από την ΕΕ ή έργα διαχείρισης αποβλήτων) προκειμένου να υπάρχει μεγαλύτερη ευελιξία στην εκτέλεση ορισμένων έργων, με γνώμονα τη συμμόρφωση με τα περιβαλλοντικά πρότυπα και τη διασφάλιση των ελάχιστων περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

3.3. Το σύστημα μητρώων: κατηγορίες έργων και κατάταξη εταιρειών σε τάξεις

Περιγραφή και στόχος των διατάξεων

Η συμμετοχή των οικονομικών φορέων σε διαγωνισμούς δημοσίων έργων και μελετών διέπεται από κανόνες και διαδικασίες που στόχο έχουν να διασφαλίσουν ότι οι εργοληπτικές επιχειρήσεις και οι μελετητές²² που επιλέγονται για την ανάθεση της εκάστοτε σύμβασης είναι σε θέση να ολοκληρώσουν τα έργα και τις μελέτες, αντίστοιχα, σύμφωνα με τους όρους της διακήρυξης. Στην υπόλοιπη ενότητα, επανεξετάζονται οι σχετικές διατάξεις και συγκεκριμένα τα Άρθρα 92-107 του Νόμου 3669/2008²³ και το Άρθρο 75 του Νόμου 4412/2016 για τα δημόσια έργα, καθώς και το Άρθρο 39 του Νόμου 3316/2005²⁴ και το Άρθρο 76 του Νόμου 4412/2016²⁵ για τους μελετητές.

Για να δικαιούται ένα φυσικό πρόσωπο να συμμετάσχει σε διαγωνισμούς δημοσίων έργων, πρέπει να είναι εγγεγραμμένο στο Μητρώο Εμπειρίας Κατασκευαστών (ΜΕΚ). Οι κατασκευαστικές εταιρείες πρέπει να είναι εγγεγραμμένες στο Μητρώο Εργοληπτών και Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (ΜΕΕΠ).

Στο ΜΕΚ εγγράφονται τα φυσικά πρόσωπα που διαθέτουν τα ακαδημαϊκά προσόντα που απαιτούνται για την επιτυχημένη εκτέλεση του εκάστοτε έργου. Εγγράφονται στις κατηγορίες έργων που συνάδουν με το πεδίο εξειδίκευσής τους (για παράδειγμα, οδοποιία, υδραυλικά έργα, έργα πρασίνου). Η εγγραφή και το πιστοποιητικό εγγραφής τους αντανakλούν την ειδικότητα και την επαγγελματική τους εμπειρία, η οποία καθορίζεται βάσει των ετών που έχουν παρέλθει από τη λήψη του πτυχίου του πανεπιστημίου, των έργων που έχουν εκτελέσει στον δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα, ή του συνδυασμού αυτών.

Η εγγραφή των εταιρειών στο ΜΕΕΠ γίνεται ανά κατηγορίες και ανά τάξεις. Μπορούν να εγγραφούν σε μία ή περισσότερες κατηγορίες έργων, ανάλογα με την ειδικότητά τους (βλ. περισσότερες λεπτομέρειες παρακάτω) και κατατάσσονται σε μία τάξη, βάσει κριτηρίων που προβλέπονται από τον

νόμο, ιδίως της οικονομικής βιωσιμότητάς τους (βλ. Πλαίσιο 3.1), τον αριθμό των υπαλλήλων που απασχολούν και τα πεδία εξειδίκευσής τους. Κάθε εταιρεία μπορεί να εγγραφεί μόνο σε μία τάξη ανά κατηγορία έργων. Επί του παρόντος, υπάρχουν 14 κατηγορίες έργων και επτά βασικές τάξεις. Οι μικρές εταιρείες που διαθέτουν την ελάχιστη στελέχωση και οικονομική ικανότητα ή πάγια στοιχεία ενεργητικού δύνανται να εγγραφούν στις δύο κατώτερες επιπρόσθετες τάξεις.

Η εγγραφή των εταιρειών στο ΜΕΕΠ και η εγγραφή φυσικών προσώπων στο ΜΕΚ συνδέονται μεταξύ τους. Οι εταιρείες αποδεικνύουν την εμπειρία τους (κριτήριο κατάταξης) και τις κατηγορίες έργων που μπορούν να φέρουν εις πέρας, βάσει των προσόντων και των αντίστοιχων πιστοποιητικών εγγραφής στο ΜΕΚ των εργαζομένων τους. Τα φυσικά πρόσωπα που είναι εγγεγραμμένα στο ΜΕΚ δύνανται να χρησιμοποιούν το πιστοποιητικό/πτυχίο τους για λογαριασμό μίας εταιρείας μόνο. Με άλλα λόγια, πρέπει να 'δηλώσουν' την εργασιακή σχέση τους με μία επιχείρηση. Οι εταιρείες είναι επιπλέον υποχρεωμένες να διατηρούν το προσωπικό τους ως έχει για δύο χρόνια από την πρώτη εγγραφή τους σε μια τάξη. Η κατάταξη μιας εταιρείας σε τάξεις υπόκειται σε αναθεώρηση σε περίπτωση αλλαγών στο προσωπικό της.

Η κατηγοριοποίηση και κατάταξη μιας εταιρείας αντανακλάται στις διακηρύξεις διαγωνισμών και την επιλεξιμότητα της εταιρείας για συμμετοχή στον εκάστοτε διαγωνισμό. Ειδικότερα, κάθε εταιρεία δύναται να υποβάλει προσφορά σε διαγωνισμούς που αφορούν στις κατηγορίες έργων στις οποίες είναι εγγεγραμμένη. Επιπλέον, κάθε τάξη αντιστοιχεί σε συγκεκριμένο εύρος αξίας συμβάσεων. Οι εταιρείες που ανήκουν σε μία ή περισσότερες τάξεις μπορούν να συμμετέχουν σε διαγωνισμούς έργων με συγκεκριμένο προϋπολογισμό, όπως αναλύεται παρακάτω.

Έως και το 2014, οι εταιρείες είχαν δικαίωμα να συμμετέχουν αποκλειστικά και μόνο σε διαγωνισμούς με προϋπολογισμό που ενέπιπτε στο εύρος τιμών που καθοριζόταν για την αντίστοιχη τάξη. Με άλλα λόγια, κάθε διακήρυξη διαγωνισμού απευθυνόταν σε εταιρείες που ανήκαν σε μία μόνο τάξη του ΜΕΕΠ. Τον Αύγουστο 2014, καταργήθηκαν τα κατώτατα όρια συμμετοχής των εταιρειών σε διαγωνισμούς²⁶, προκειμένου να καταστεί δυνατή η υποβολή προσφορών από εταιρείες που ανήκουν στην τάξη του ΜΕΕΠ που ορίζει η διακήρυξη αλλά και σε όλες τις ανώτερες τάξεις. Τα ανώτατα όρια επρόκειτο να καταργηθούν επίσης με την έκδοση προεδρικού διατάγματος που θα παρουσίαζε λεπτομερώς τους όρους συμμετοχής των εταιρειών σε διαγωνισμούς που απευθύνονταν σε ανώτερες τάξεις. Ωστόσο, αυτό το προεδρικό διάταγμα δεν εκδόθηκε ποτέ και τα ανώτατα όρια δεν έχουν καταργηθεί ακόμα.

Σύμφωνα με τον Νόμο 4412/2016, οι εταιρείες υποχρεούνται να είναι εγγεγραμμένες σε συγκεκριμένες κατηγορίες έργων και συγκεκριμένες τάξεις. Ωστόσο, ο εν λόγω νόμος δεν είναι σαφής ως προς το αν η εγγραφή σε τάξη αποτελεί ακόμα κριτήριο συμμετοχής υπό την έννοια ότι μια εταιρεία μπορεί να αποκλειστεί από τη συμμετοχή σε έναν διαγωνισμό εάν δεν είναι εγγεγραμμένη στην τάξη (τάξεις) που αντιστοιχεί στην προϋπολογιζόμενη αξία της σύμβασης, εφόσον μπορεί να αποδείξει ότι πληροί τα κριτήρια που ορίζει η διακήρυξη.

Τα όρια για τη συμμετοχή σε διαγωνισμούς διαφοροποιούνται στην περίπτωση ενώσεων επιχειρήσεων. Οι οικονομικοί φορείς έχουν το δικαίωμα σύστασης κοινοπραξίας και συμμετοχής σε διαγωνισμούς, υπό την προϋπόθεση ότι η κοινοπραξία γίνεται με φορείς που είναι εγγεγραμμένοι στην ίδια τάξη. Σε τέτοιες περιπτώσεις, οι εταιρείες που ανήκουν έως και στην πέμπτη τάξη δικαιούνται να υποβάλουν προσφορές σε διαγωνισμούς με προϋπολογισμό που ανέρχεται σε έως το 25% της διαφοράς μεταξύ του ανώτατου ορίου της τάξης τους και του ανώτατου ορίου της επόμενης τάξης, υπό την προϋπόθεση ότι το ποσοστό συμμετοχής του κάθε μέρους της κοινοπραξίας στα κέρδη και τις ζημίες ανέρχεται σε τουλάχιστον 30%.²⁷ Για εταιρείες που ανήκουν στην έκτη τάξη, το ανώτατο όριο είναι τα 60 εκατ. EUR και το απαιτούμενο ποσοστό κάθε εταιρείας στα κέρδη και τις ζημίες είναι 25%.

Ο Πίνακας 3.3 και το Σχήμα 3.3 παρακάτω περιγράφουν το πώς καθορίζονται οι τάξεις και η συμμετοχή οικονομικών φορέων σύμφωνα με τον εκτιμώμενο προϋπολογισμό των έργων, σε συνδυασμό με το πώς τροποποιούνται τα όρια συμμετοχής σε περίπτωση κοινοπραξιών.

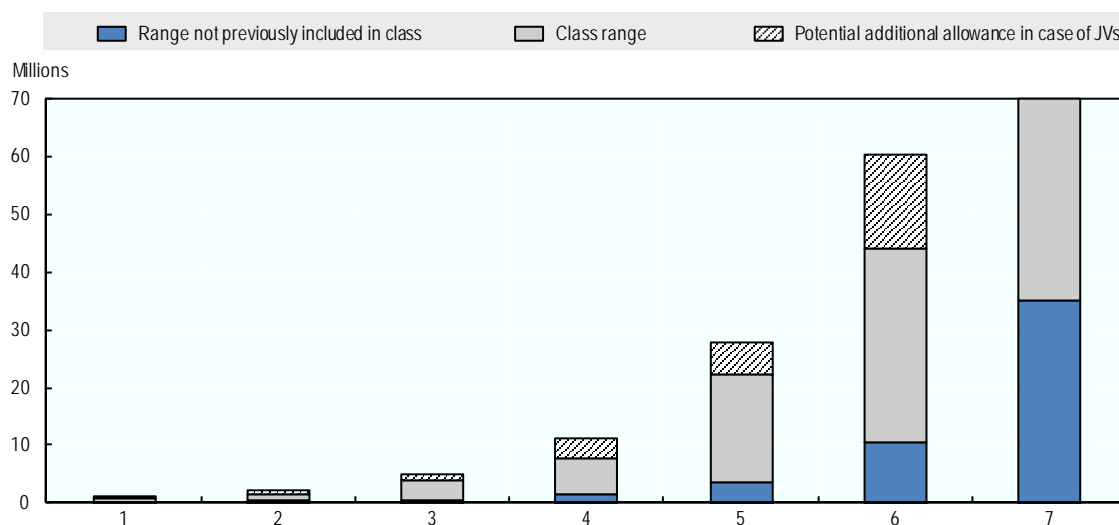
Πίνακας 3.3. Μητρώο Εργοληπτών και Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (ΜΕΕΠ) – όρια αξίας διαγωνισμών ανά τάξη

7	35.000.000		
6	10.500.000	44.000.000	60.000.000
5	3.500.000	22.000.000	27.500.000
4	1.400.000	7.500.000	11.125.000
3	500.000	3.750.000	4.687.500
2	175.000	1.500.000	2.062.500
1		750.000	937.500
A2		300.000	412.500
A1		90.000	142.500

Σημείωση: Τα κατώτατα όρια καταργήθηκαν τον Αύγουστο 2014.

Πηγή: Σύμφωνα με το Άρθρο 102 του Νόμου 3669/2008 και το Άρθρο 76 του Νόμου 4412/2016.

Σχήμα 3.3. Μητρώο Εργοληπτών και Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (ΜΕΕΠ) – όρια αξίας διαγωνισμών ανά τάξη



Πηγή: Σύμφωνα με το Άρθρο 102 του Νόμου 3669/2008 και το Άρθρο 76 του Νόμου 4412/2016.

Η Επιτροπή του ΜΕΕΠ είναι αρμόδια για την αποδοχή ή την απόρριψη των αιτήσεων εγγραφής των εταιρειών στο Μητρώο Εργοληπτών και Εργοληπτικών Επιχειρήσεων. Αφού εγγραφούν, οι εταιρείες υποχρεούνται να ενημερώνουν την Επιτροπή του ΜΕΕΠ για οποιοσδήποτε μεταβολές στη δομή τους. Οι πληροφορίες σχετικά με την κατάταξη εταιρειών και φυσικών προσώπων περιλαμβάνονται στο ηλεκτρονικό μητρώο της Διεύθυνσης Μητρώων του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων.

Οι μελετητές δημοσίων έργων, φυσικά πρόσωπα και εταιρείες, απαιτείται να εγγράφονται τους στο Μητρώο Μελετητών και Μελετητικών Γραφείων και μελετητικών γραφείων (ΜΜ). Η εγγραφή είναι

απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή σε δημόσιους διαγωνισμούς μελετών. Επιπλέον, οι μελετητικές εταιρείες πρέπει να έχουν κύριο αντικείμενο τη μελέτη έργων: οι εγγεγραμμένες μελετητικές εταιρείες και οι συνδεδεμένες εταιρείες τους δεν δικαιούνται να συμμετέχουν σε άλλες δραστηριότητες πέραν της μελέτης, όπως για παράδειγμα στην εκτέλεση δημοσίων έργων.

Οι μελετητές μπορούν να εγγράφονται σε περιορισμένο αριθμό κατηγοριών (βλ. περισσότερες λεπτομέρειες παρακάτω). Η εγγραφή τους αντικατοπτρίζει το επίπεδο των επαγγελματικών τους προσόντων και της εμπειρίας τους. Ομοίως όπως για τα φυσικά πρόσωπα που είναι εγγεγραμμένα στο ΜΕΚ, οι μελετητές δύνανται να δεσμεύονται με μία μόνο μελετητική εταιρεία.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Όλα τα μητρώα που αναφέρθηκαν παραπάνω - Μητρώο Μελετητών και Μελετητικών Γραφείων (ΜΜ), Μητρώο Εμπειρίας Κατασκευαστών (ΜΕΚ) και Μητρώο Εργοληπτών και Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (ΜΕΕΠ) - λειτουργούν ως μέθοδος προεπιλογής, καθώς διαχωρίζουν τα φυσικά πρόσωπα και τις εταιρείες που επιθυμούν να συμμετέχουν σε διαγωνισμούς βάσει των επαγγελματικών δεξιοτήτων, της εμπειρίας και της οικονομικής ικανότητάς τους και προβαίνουν στην αντίστοιχη κατάταξη σε τάξεις. Κατά την προετοιμασία της διακήρυξης ενός διαγωνισμού, η αναθέτουσα αρχή αντιστοιχίζει τον προϋπολογισμό και τη φύση του προς ανάθεση έργου με τις αντίστοιχες τάξεις. Αυτό σημαίνει ότι η ομάδα των δυνητικών συμμετεχόντων για κάθε διαγωνισμό είναι γνωστή εκ των προτέρων.²⁸

Σύμφωνα με τις βέλτιστες πρακτικές του ΟΟΣΑ²⁹ (2011), οι αναθέτουσες αρχές θα πρέπει να αποφεύγουν την επιβολή περιττών περιορισμών που είναι πιθανό να μειώσουν τον αριθμό των εχόντων τα προσόντα διαγωνιζομένων. Επιπλέον, οι ελάχιστες απαιτήσεις θα πρέπει να καθορίζονται με γνώμονα το μέγεθος και το περιεχόμενο της δημόσιας σύμβασης αντί για το μέγεθος, τη σύνθεση ή τη φύση των επιχειρήσεων που είναι επιλέξιμες για την υποβολή προσφορών.³⁰

Ο τρόπος οργάνωσης των Μητρώων στο πλαίσιο των συμβάσεων δημοσίων έργων και μελετών μπορεί να έχει τρεις επιπτώσεις, οι οποίες μπορούν να μειώσουν τον ανταγωνισμό, είτε άμεσα είτε έμμεσα.

Πρώτον, ο καθορισμός της εγγραφής σε τάξη ως όρος για τη συμμετοχή σε διαγωνισμό δημιουργεί άμεσα εμπόδια εισόδου. Οι δημόσιοι διαγωνισμοί που διενεργούνται υποχρεωτικά βάσει των τάξεων των μητρώων μπορούν να περιορίσουν τον αριθμό και το εύρος των προεπιλεγμένων οικονομικών φορέων παραχωρώντας αποκλειστικά δικαιώματα συμμετοχής σε εταιρείες που ανήκαν σε καθορισμένες τάξεις, αποκλείοντας εκείνους τους οικονομικούς φορείς που δεν ανήκουν στην τάξη που καλείται σύμφωνα με την διακήρυξη.³¹ Ο περιορισμός της συμμετοχής επιλέξιμων φορέων παρακαλύει τον ανταγωνισμό και μπορεί να οδηγήσει σε χειρότερα αποτελέσματα από πλευράς τιμών. Αυτό αναλύεται διεξοδικά από εμπειρικής πλευράς στο Παράρτημα 3.Α1 της παρούσας έκθεσης: βάσει στοιχείων για όλες τις ολοκληρωμένες δημόσιες συμβάσεις που ανατέθηκαν μέσω ανοικτής διαδικασίας κατά την οκταετία 2009 - 2016 στην Ελλάδα, όπου η ύπαρξη πρόσθετων προσφορών δείχνει να οδηγεί σε 14,7% αύξηση προσφερόμενης έκπτωσης από τον νικητή.

Πλαίσιο 3.1. Απαιτήσεις συμμετοχής σε διαγωνισμούς δημοσίων έργων

Κάθε εταιρεία που επιθυμεί να εγγραφεί σε μια συγκεκριμένη τάξη του Μητρώου Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (ΜΕΕΠ) πρέπει να πληροί ορισμένα τεχνικά και οικονομικά κριτήρια, συμπεριλαμβανομένων των κάτωθι:

- εμπειρία σε παρόμοια έργα και ακαθάριστος κύκλος εργασιών τα τελευταία τρία έτη (π.χ. Πίνακας 3.4., στήλη 1)
- οικονομική βιωσιμότητα, όπως ίδια κεφάλαια, τραπεζικές καταθέσεις και πάγια στοιχεία ενεργητικού (π.χ. Πίνακας 3.4., στήλες 2 και 3)
- ελάχιστη στελέχωση, π.χ. αριθμός και προσόντα τεχνικών στο μητρώο εμπειρίας κατασκευαστών (ΜΕΚ).

Πίνακας 3.4. Ελάχιστος ακαθάριστος κύκλος εργασιών, ίδια κεφάλαια και πάγια στοιχεία ενεργητικού ανά τάξη εγγραφής στο Μητρώο Εργοληπτών και Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (ΜΕΕΠ)

Τάξη	Ελάχιστος ακαθάριστος κύκλος εργασιών (σε χιλιάδες EUR)	Ελάχιστα ίδια κεφάλαια (σε χιλιάδες EUR)	Ελάχιστα πάγια στοιχεία ενεργητικού (σε χιλιάδες EUR)
3	2.025	750	150
4	4.125	1.500	300
5	11.250	4.500	900
6	22.500	9.000	1.800
7	135.000	90.000	18.000

Πηγή: www.yrextd15.gr (πρόσβαση Αύγουστος 2016) και Νόμος (3669/2008)

Η εγγραφή σε μια τάξη επιτρέπει σε μία εταιρεία να υποβάλλει προσφορά σε δημόσιους διαγωνισμούς με προϋπολογισμό που δεν υπερβαίνει το ανώτατο όριο που προβλέπει η ελληνική νομοθεσία για την τάξη αυτή (βλ. Πίνακα 3.2). Για παράδειγμα, αν μια αναθέτουσα αρχή προκηρύξει έναν διαγωνισμό με προϋπολογισμό 10 εκατ. EUR, επιτρέπεται να συμμετάσχουν σε αυτόν μόνο εταιρείες που ανήκουν στις τάξεις 5, 6 και 7 (οι φορείς της τάξης 4 δεν θα μπορούσαν να συμμετάσχουν καθώς το ανώτατο όριο για αυτήν την τάξη είναι 7,5 εκατ. EUR). Από το 2014, έχουν καταργηθεί τα κατώτατα όρια για τις τάξεις, επομένως οι φορείς των ανώτερων τάξεων μπορούν πλέον να συμμετέχουν σε δημόσιους διαγωνισμούς που απευθύνονται σε κατώτερες τάξεις (στο παράδειγμα που θέσαμε προηγουμένως, οι επιχειρήσεις των τάξεων 6 και 7 θα μπορούσαν να συμμετάσχουν στον διαγωνισμό μαζί με τους φορείς της τάξης 5).

Είναι σημαντικό για την παρούσα Αξιολόγηση Συνθηκών Ανταγωνισμού να καθοριστεί αν αυτό το σύστημα μητρώων περιορίζει 'τεχνητά' τη συμμετοχή των επιχειρήσεων σε διαγωνισμούς δημοσίων έργων και κατά συνέπεια, αν έχει αντίκτυπο στον ανταγωνισμό. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει πρώτα να εξεταστούν τυχόν εναλλακτικά συστήματα που μπορούν να εφαρμοστούν.³²

Σ'ένα εναλλακτικό σύστημα θα μπορούσε να προβλέπεται ολοκληρωτική κατάργηση κάθε συστήματος μητρώων και η παροχή πλήρους ελευθερίας στις αναθέτουσες αρχές για τον καθορισμό των κριτηρίων και του είδους αυτών τα οποία θα ορίζονται σε κάθε διακήρυξη διαγωνισμού. Για παράδειγμα, στο παράδειγμα που θέσαμε προηγουμένως, η αναθέτουσα αρχή θα μπορούσε να προκηρύξει έναν διαγωνισμό με προϋπολογισμό 10 εκατ. EUR διευκρινίζοντας ότι μπορούν να συμμετέχουν μόνο εταιρείες που έχουν κύκλο εργασιών τουλάχιστον 11 εκατ. EUR και ένα ορισμένο επίπεδο ελάχιστης στελέχωσης, χωρίς όμως να προσδιορίζονται τα ελάχιστα υποχρεωτικά ίδια κεφάλαια και πάγια στοιχεία ενεργητικού. Αν και ένα τέτοιο σύστημα θεωρητικά φαίνεται να θέτει λιγότερους περιορισμούς σε σχέση με το τρέχον, διατηρούμε ορισμένες αμφιβολίες για το αν στην πράξη θα ήταν όντως πιο αποτελεσματικό. Ένας από τους στόχους του τρέχοντος συστήματος μητρώων είναι η επίτευξη ενός ελάχιστου επιπέδου τυποποίησης και ομογενοποίησης ώστε να επιταχυνθεί το στάδιο της προεπιλογής και να εξαλειφθούν τυχόν κίνητρα της εκάστοτε αναθέτουσας αρχής να ορίζει τα κριτήρια αυθαίρετα. Η πρόσθετη ευελιξία ενός συστήματος στο οποίο οι αναθέτουσες αρχές θα είχαν πλήρη ελευθερία να ορίζουν τα κριτήρια κάθε διαγωνισμού πρέπει να σταθμίζεται με βάση: 1) τον κίνδυνο να τεθούν από τις αναθέτουσες αρχές κριτήρια που περιορίζουν, αντί να ενισχύουν, τη συμμετοχή, σε σύγκριση με το τρέχον σύστημα 2) την πιθανότητα αυξημένου αριθμού διαφωνιών από πλευράς των φορέων όσον αφορά σε περιστατικά προνομιακής ή άνισης μεταχείρισης σε διαγωνισμούς για παρόμοια έργα και 3) το ότι η συνολική διαγωνιστική διαδικασία θα μπορούσε να γίνει ακόμα πιο περίπλοκη και να χρρίζει πιο απαιτητικής επίβλεψης.

Ένα δεύτερο εναλλακτικό σύστημα θα μπορούσε να είναι η διατήρηση του τρέχοντος συστήματος μητρώων,

με την προϋπόθεση όμως ότι οι αναθέτουσες αρχές θα είχαν το δικαίωμα να ορίζουν τα επίπεδα ορισμένων υφιστάμενων κριτηρίων. Για παράδειγμα, συνεχίζοντας με το παράδειγμα που θέσαμε προηγουμένως, η αναθέτουσα αρχή θα μπορούσε να προκηρύξει έναν διαγωνισμό με προϋπολογισμό 10 εκατ. EUR διευκρινίζοντας ότι μπορούν να συμμετέχουν μόνο εταιρείες που έχουν κύκλο εργασιών τουλάχιστον 13 εκατ. EUR. Είναι προφανές ότι ένα τέτοιο σύστημα θα έθετε περισσότερους περιορισμούς σε σύγκριση με το τρέχον σύστημα, αφού θα απέκλειε ορισμένες εταιρείες της τάξης 5 (με ελάχιστο κύκλο εργασιών 11,25 εκατ. EUR) που βρίσκονται μεταξύ του ελάχιστου ορίου και του νέου ελάχιστου ορίου των 13 εκατ. EUR.³³

Κατ' αναλογία, θα μπορούσε να επιτραπεί στις αναθέτουσες αρχές να θέτουν το επίπεδο ορισμένων υφιστάμενων κριτηρίων *κάτω* από τα ισχύοντα ελάχιστα επίπεδα που ορίζει το σύστημα μητρώων. Για παράδειγμα, η αναθέτουσα αρχή θα μπορούσε να προκηρύξει έναν διαγωνισμό με προϋπολογισμό 10 εκατ. EUR διευκρινίζοντας ότι μπορούν να συμμετέχουν εταιρείες που έχουν κύκλο εργασιών τουλάχιστον 9 εκατ. EUR. (κάτω από τον ελάχιστο κύκλο εργασιών 11,25 εκατ. EUR που ορίζεται για την τάξη 5). Ένα τέτοιο σύστημα θα παρείχε έμμεσα σχεδόν πλήρη ευελιξία στις αναθέτουσες αρχές και συνάδει περισσότερο με το πρώτο σενάριο. Αλλά και σε αυτή την περίπτωση, η πρόσθετη ευελιξία θα πρέπει να σταθμιστεί με βάση τον κίνδυνο διαφωνιών από πλευράς των φορέων όσον αφορά περιστατικά προνομιακής ή άνισης μεταχείρισης σε διαγωνισμούς για παρόμοια έργα.

Κατά συνέπεια, θα ήταν εξαιρετικά δύσκολο να γίνουν ξεκάθαρες βελτιώσεις στον μηχανισμό διεξαγωγής διαγωνισμών στο πλαίσιο του συστήματος μητρώων, οι οποίες θα μπορούσαν να αυξήσουν τη συμμετοχή διατηρώντας παράλληλα τα υφιστάμενα οφέλη (π.χ. τυποποίηση διαδικασίας και ταχεία προεπιλογή). Ωστόσο, το τρέχον σύστημα θα μπορούσε να γίνει πιο ευέλικτο επιτρέποντας στις επιλέξιμες επιχειρήσεις να συμμετέχουν σε διαγωνισμούς ανεξάρτητα από τις τάξεις στις οποίες είναι εγγεγραμμένες. Για παράδειγμα, η εγγραφή των οικονομικών φορέων σε μια συγκεκριμένη τάξη δεν θα πρέπει να απαγορεύει τη συμμετοχή τους σε διαγωνισμούς που απευθύνονται σε ανώτερες τάξεις, εφόσον πληρούν τις απαιτήσεις που ορίζει η εκάστοτε διακήρυξη. Με αυτόν τον τρόπο, οι οικονομικοί φορείς θα είχαν τη δυνατότητα να αποφύγουν διάφορες άμεσα και έμμεσα κόστη, π.χ. τη δαπάνη αναβάθμισης ως προς την τάξη, καθώς και τις σχετικές δυσκαμψίες και το κόστος ευκαιρίας που προκύπτει από τη μεταβολή τάξης. Επιπλέον, μια τέτοιου είδους τροποποίηση θα έθετε τους εγχώριους φορείς σε ισότιμη βάση με τους ξένους ανταγωνιστές τους, οι οποίοι έχουν ήδη το δικαίωμα να συμμετέχουν σε διαγωνισμούς εφόσον πληρούν τα κριτήρια συμμετοχής.

Δεύτερον, το σύστημα των μητρώων, όπως είναι οργανωμένο επί του παρόντος, αυξάνει την προβλεψιμότητα στην αγορά, δεδομένου ότι όταν ο προϋπολογισμός του εκάστοτε διαγωνισμού είναι γνωστός, η ομάδα δυνητικών συμμετεχόντων είναι επίσης γνωστή. Η προβλεψιμότητα και οι επανειλημμένες αλληλεπιδράσεις μπορούν να διευκολύνουν τον συντονισμό μεταξύ των προσφερόντων, ειδικά στις ανώτερες τάξεις του ΜΕΕΠ που περιλαμβάνουν μικρότερο αριθμό οικονομικών φορέων, όπως φαίνεται στον Πίνακα 3.5.

Πίνακας 3.5. Αριθμός εταιρειών εγγεγραμμένων σε κάθε τάξη του Μητρώου Εργοληπτών και Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (ΜΕΕΠ), Αύγουστος 2016

7	6	Κανένα ανώτατο όριο
6	32	44.000.000
5	47	22.000.000
4	134	7.500.000
3	237	3.750.000
2	1.487	1.500.000
1	2.134	750.000

Πηγή: www.yplexd15.gr (πρόσβαση Αύγουστο 2016) και Νόμος 3669/2008

Τρίτον, υπάρχουν εγγενείς δυσκαμψίες στον τρόπο οργάνωσης του συστήματος των μητρώων, δεδομένου ότι, για παράδειγμα, οι εργολήπτες οφείλουν να ανήκουν σε μια τάξη για χρονικό διάστημα τουλάχιστον δύο ετών για να έχουν το δικαίωμα υποβολής αίτησης για αναβάθμιση. Όλοι αυτοί οι παράγοντες μπορούν να αυξήσουν το κόστος ευκαιρίας για τους οικονομικούς φορείς, καθώς ο χρόνος και οι πόροι που δαπανώνται στην εγγραφή ή/και στην αναβάθμιση της τάξης του μητρώου μπορεί να δυσχεράνουν την ικανότητά τους να δραστηριοποιηθούν σε περισσότερες (πιο παραγωγικές)

δραστηριότητες. Αυτό το κόστος δεν επιβαρύνει συμμετρικά τις επιχειρήσεις όλων των μεγεθών, αλλά τείνει να είναι υψηλότερο για τις μικρότερες επιχειρήσεις.³⁴

Η τρέχουσα έντυπη οργάνωση των μητρώων θα μπορούσε να συσχετιστεί με το υψηλότερο διοικητικό κόστος, το οποίο μπορεί να περιορίσει ακόμα περισσότερο τη συμμετοχή. Στο κόστος περιλαμβάνεται τόσο η δαπάνη σε χρόνο όσο και το οικονομικό κόστος. Οι εταιρείες απαιτείται να καταβάλλουν ένα πάγιο τέλος για την εγγραφή τους στα Μητρώα καθώς και για την ανανέωση της εγγραφής τους σε μια συγκεκριμένη τάξη. Για την αρχική εγγραφή ή/και την ανανέωση, απαιτείται η υποβολή δικαιολογητικών που αποδεικνύουν ότι η εκάστοτε εταιρεία έχει ανταποκριθεί ή εξακολουθεί να ανταποκρίνεται στα σχετικά κριτήρια π.χ. απόδειξη ότι το προσωπικό της εταιρείας έχει παραμείνει αμετάβλητο για δύο έτη από την προηγούμενη εγγραφή. Επιπλέον, υπάρχει άλλο ένα έμμεσο, αλλά πολύ σημαντικό κόστος σχετικά: λόγω του χρόνου που απαιτείται για την εγγραφή της εταιρείας σε μια τάξη ή την αναβάθμισή της σε ανώτερη τάξη, ενδέχεται κάποιος οικονομικός φορέας να μην μπορέσει να συμμετάσχει σε έναν διαγωνισμό μέχρι να οριστικοποιηθεί η εγγραφή.

Ωστόσο, ο ΟΟΣΑ αναγνωρίζει ότι τα Μητρώα έχουν τους εξής στόχους: (i) να βοηθήσουν τους οικονομικούς φορείς να συμμορφωθούν απολύτως με τις απαιτήσεις του εκάστοτε διαγωνισμού χωρίς να επιβαρύνονται με το κόστος υποβολής εκτενούς τεκμηρίωσης για κάθε προσφορά και (ii) να διευκολύνουν την αξιολόγηση της επαγγελματικής και τεχνικής ικανότητας, καθώς και της χρηματοοικονομικής επάρκειας του προσφέροντος από τις αναθέτουσες αρχές, με ενιαίο και διαφανή τρόπο.

Σύσταση και όφελος

Ο ΟΟΣΑ συνιστά η εγγραφή μιας εταιρείας σε τάξη να μην αποτελεί πλέον όρο συμμετοχής σε διαγωνισμούς. Αντίστοιχα η δυνατότητα συμμετοχής σε διαγωνισμούς να καθορίζεται από το αν ένας οικονομικός φορέας πληροί όλα τα κριτήρια, τις απαιτήσεις και τις επαγγελματικές ικανότητες που ορίζουν οι διακηρύξεις.³⁵ Ωστόσο, ο ΟΟΣΑ αναγνωρίζει ότι ένα επίπεδο τυποποίησης είναι ωφέλιμο. Αυτά τα οφέλη θα μπορούσαν να επιτευχθούν με τη δημοσίευση δεσμευτικών προτύπων τευχών³⁶ και την παροχή τεχνικών προδιαγραφών με έμφαση στη λειτουργική απόδοση προκειμένου να αυξηθεί η συμμετοχή. Συνολικά, η αποσύνδεση της εγγραφής σε τάξεις μητρώου και της συμμετοχής σε διαγωνισμούς διευρύνει την ομάδα δυνητικών επιλέξιμων συμμετεχόντων και προάγει τον ανταγωνισμό στους διαγωνισμούς.

3.4. Μεμονωμένοι περιορισμοί στο σύστημα μητρώων

Πέραν της συνολικής αξιολόγησης του συστήματος των μητρώων, της λειτουργίας του και της δυνητικής ζημίας του στον ανταγωνισμό, θα πρέπει να εξεταστούν και να αντιμετωπιστούν ξεχωριστά ορισμένες ειδικές διατάξεις. Πρόκειται για διατάξεις που περιορίζουν τη συμμετοχή των φορέων στην αγορά, οδηγούν σε κατάτμηση της αγοράς ή/και σε διαφοροποιημένες δαπάνες και προνομιακή μεταχείριση για ορισμένες ομάδες οικονομικών φορέων.

Διπλή εγγραφή στα Μητρώα Μελετητών και Μελετητικών Γραφείων και Εμπειρίας Κατασκευαστών (ΜΕΚ) για τα φυσικά πρόσωπα, καθώς και στα Μητρώα Μελετητών και Μελετητικών Γραφείων και Εργοληπτών και Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (ΜΕΕΠ)

Περιγραφή και στόχος της διάταξης

Σύμφωνα με το Άρθρο 39 του Νόμου 3316/2005, το οποίο είναι ακόμα σε ισχύ δυνάμει του Άρθρου 377 του Νόμου 4412/2016, για να εγγραφεί ένα φυσικό πρόσωπο στο ΜΜ, δεν πρέπει να είναι εγγεγραμμένο παράλληλα στο ΜΕΚ ή στο ΜΕΕΠ.³⁷ Επιπλέον, ένα τέτοιο φυσικό πρόσωπο δεν δύναται

να εργαστεί σε εταιρείες που είναι εγγεγραμμένες στο ΜΕΕΠ (Άρθρο 39 παρ. 2, υποπαρ. β, δ και ε). Αντιστοίχως, σύμφωνα με το Άρθρο 39 παρ. 3 υποπαρ. α και β υποενότητα 2, οι μελετητικές εταιρείες δεν έχουν δικαίωμα να συνδέονται ή να εξαρτώνται, με οποιονδήποτε τρόπο, από εταιρείες εγγεγραμμένες στο ΜΕΕΠ.

Επίσης, οι μελετητικές εταιρείες δεν επιτρέπεται να εμπλέκονται σε δραστηριότητες πέραν των μελετών. Ειδικότερα, απαγορεύεται η εμπλοκή μελετητικών εταιρειών στην εκτέλεση δημοσίων έργων, επομένως δεν επιτρέπεται η εγγραφή τους στο ΜΕΕΠ. Σκοπός αυτών των περιορισμών είναι να αποφευχθεί τυχόν ηθικό πρόβλημα που μπορεί να προκύψει στο πλαίσιο των μελετών και των δημοσίων έργων. Για παράδειγμα, στην περίπτωση των εταιρειών, μια εταιρεία που συμμετέχει ταυτόχρονα σε μελετητικό διαγωνισμό και διαγωνισμό εκτέλεσης έργου βάσει μελέτης του πρώτου διαγωνισμού θα μπορούσε να έχει κίνητρο να προσαρμόσει τη μελέτη που θα εκπονήσει με τέτοιο τρόπο ώστε να ωφελήσει το κατασκευαστικό τμήμα της.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Αν και το να βρεθεί μια μελετητική/κατασκευαστική εταιρεία σε κατάσταση σύγκρουσης συμφερόντων, όπως αναλύθηκε παραπάνω, πιθανόν να αποτελεί βάσιμη ανησυχία, ο ΟΟΣΑ θεωρεί πως ο τρόπος με τον οποίο η σχετική διάταξη επιχειρεί να αντιμετωπίσει αυτήν την κατάσταση, δηλ. με την επιβολή γενικής απαγόρευσης, είναι δυναμικά περιοριστικός.

Όσον αφορά στην απαγόρευση της ταυτόχρονης εγγραφής φυσικών προσώπων στο Μητρώο Μελετητών και Μελετητικών Γραφείων (ΜΜ) και στο Μητρώο Εμπειρίας Κατασκευαστών (ΜΕΚ), η διάταξη είναι δυναμικά περιοριστική. Η απαγόρευση της ταυτόχρονης εγγραφής μηχανικών στο ΜΕΚ και στο ΜΜ καθιστά ακόμα πιο δύσκολη (και δαπανηρή) την αλλαγή μητρώου και μειώνει την ευελιξία των φυσικών προσώπων ως προς την εξέλιξη της εξειδίκευσης και της εμπειρίας τους. Το ίδιο ισχύει και για την ικανότητα των φυσικών προσώπων να αποκτούν εμπειρία όταν εργάζονται για μια εταιρεία εγγεγραμμένη στο ΜΕΕΠ ή στο ΜΜ. Η δυνατότητα ταυτόχρονης εγγραφής των φυσικών προσώπων καθώς και η δυνατότητα απασχόλησής τους σε κατασκευαστικές ή μελετητικές εταιρείες εγγεγραμμένες στο ΜΜ ή στο ΜΕΕΠ μπορεί να ενισχύσει την εμπειρία και εξειδίκευσή τους στις μελέτες αλλά και στις κατασκευές.³⁸

Επιπλέον, η απαγόρευση εμπλοκής μελετητικών εταιρειών σε κατασκευαστικές δραστηριότητες, άρα και της εγγραφής τους στο ΜΕΕΠ, ακυρώνει το ενδεχόμενο συμπληρωματικότητας στη μελέτη και εκτέλεση δημοσίων έργων και μπορεί να περιορίσει την ικανότητα των επιχειρήσεων να αναπτύξουν οικονομίες κλίμακας και φάσματος.

Σύσταση και όφελος

Ο ΟΟΣΑ συνιστά να επιτρέπεται η ταυτόχρονη εγγραφή φυσικών προσώπων στο Μητρώο Εμπειρίας Κατασκευαστών (ΜΕΚ) και στο Μητρώο Μελετητών και Μελετητικών Γραφείων (ΜΜ). Επίσης, συνιστά να επιτρέπεται σε εταιρείες που εμπλέκονται στην κατασκευή ή στη μελέτη δημοσίων έργων να εγγράφονται και στα δύο Μητρώα. Ωστόσο, προκειμένου να αποφευχθούν τυχόν πιθανά ηθικά προβλήματα και συγκρούσεις συμφερόντων, δεν πρέπει να επιτρέπεται η υποβολή προσφορών (άμεσα ή έμμεσα, με υπεργολαβία ή δάνεια εμπειρία) για την κατασκευή ενός έργου από οικονομικούς φορείς που σχεδίασαν το εν λόγω έργο, εκτός αν αυτό ορίζεται ρητά στη διακήρυξη.³⁹

Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στον τρόπο με τον οποίο αποκτάται η εμπειρία και στο πώς αυτή δηλώνεται στο επαγγελματικό πτυχίο ενός μηχανικού. Οι Νόμοι 3669/2008 και 3316/2005 ορίζουν ότι η εμπειρία των μηχανικών στο Μητρώο της επιλογής τους (ΜΕΚ ή ΜΜ) βασίζεται, μεταξύ άλλων, στον αριθμό των ετών που έχουν παρέλθει από την απόκτηση του πτυχίου τους. Το ανωτέρω μπορεί

γίνει έκδηλο αν σκεφτεί κανείς ότι η υψηλή βαθμολογία σε ορισμένα επαγγελματικά πτυχία οφείλεται στην ηλικία του εκάστοτε μηχανικού, ο οποίος όμως μπορεί να μην έχει ασκήσει το αντίστοιχο επάγγελμα.⁴⁰ Δεδομένης της πρότασης του ΟΟΣΑ να επιτρέπεται η διπλή εγγραφή στο ΜΕΚ και στο ΜΜ, οι αρχές θα πρέπει να εξετάσουν ενδελεχώς και, αν κριθεί απαραίτητο, να προβούν στις απαραίτητες νομικές προσαρμογές, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι μηχανικοί δεν θα μπορούν, για παράδειγμα, να αποκτούν ταυτόχρονα εμπειρία και στα δύο Μητρώα, απλώς και μόνο με την πάροδο του χρόνου, ενώ στην ουσία δεν ασκούν το επάγγελμα του κατασκευαστή ή του μελετητή.

Μητρώο Μελετητών και Μελετητικών Γραφείων (ΜΜ)

Περιγραφή και στόχος της διάταξης

Το Άρθρο 2 του Νόμου 4412/2016 ορίζει 28 κατηγορίες δημοσίων μελετών, ανάλογα με τη φύση τους, π.χ. χωροταξικές, αρχιτεκτονικές, υδραυλικές μελέτες. Η ίδια διάταξη προβλέπει ότι τα φυσικά πρόσωπα πρέπει να είναι εγγεγραμμένα σε ορισμένες κατηγορίες και να κατατάσσονται σε μία τάξη ανά κατηγορία.

Σύμφωνα με το Άρθρο 39 του Νόμου 3316/2005, το οποίο είναι σε ισχύ δυνάμει του Άρθρου 377 του Νόμου 4412/2016, οι μελετητές μπορούν να εγγράφονται το πολύ σε δύο κατηγορίες, βάσει των εξειδικευμένων επιστημονικών και τεχνικών γνώσεών τους, όπως αυτές αποδεικνύονται από το πτυχίο πανεπιστημίου, του τομέα σπουδών και της εμπειρίας τους. Επιπλέον, οι μελετητές κατατάσσονται σε μία τάξη ανά κατηγορία, σύμφωνα με ορισμένα κριτήρια: τον τομέα των σπουδών τους, την εμπειρία τους όσον αφορά την προετοιμασία δημοσίων και ιδιωτικών έργων, την εμπειρία τους όσον αφορά την επίβλεψη μελετών και το χρονικό διάστημα που έχει παρέλθει από την απόκτηση του πτυχίου τους. Αυτή η διάταξη έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι τα δημόσια έργα αναλαμβάνονται από εξειδικευμένους μελετητές.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Οι κανόνες που διέπουν την εγγραφή των μελετητών στο Μητρώο Μελετητών και Μελετητικών Γραφείων είναι περιοριστικοί,⁴¹ περιορίζουν το εύρος των παρόχων στην αγορά και κατά συνέπεια μπορούν να περιορίσουν τον ανταγωνισμό από πλευράς τιμής, ποιότητας και καινοτομίας. Το ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο δεν ευθυγραμμίζει την κατάταξη των μελετητών σε κατηγορίες μελετών και παροχής υπηρεσιών με τα επαγγελματικά δικαιώματά τους. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με τα εμπειρικά στοιχεία που υποδεικνύουν ότι οι μελετητές, εξ ορισμού, είναι ικανοί να συμμετέχουν σε περισσότερες από δύο κατηγορίες, βάσει του πανεπιστημιακού πτυχίου τους.

Σύσταση και όφελος

Ο ΟΟΣΑ συνιστά την επανεξέταση της διάταξης που ορίζει ότι οι μελετητές μπορούν να εγγραφούν σε δύο κατηγορίες μελετών το πολύ, βάσει των εξειδικευμένων επιστημονικών και τεχνικών γνώσεών τους και ασχέτως των επαγγελματικών ικανοτήτων που το πανεπιστημιακό πτυχίο τους αναγνωρίζει. Οι κατηγορίες στις οποίες επιτρέπεται να συμμετέχουν οι μελετητές πρέπει να αυξηθούν, λαμβάνοντας υπόψη τα επαγγελματικά τους δικαιώματα. Με αυτόν τον τρόπο, θα εξαλειφθεί η τεχνητή οριοθέτηση της αγοράς, που αναπτύχθηκε με αυτήν τη διάταξη και θα αφήσει τον ανταγωνισμό μεταξύ των μελετητών, να προσδιορίσει τον κατάλληλο βαθμό εξειδίκευσης (και τυχόν οφελών που απορρέουν από αυτόν).

Περιφερειακά Μητρώα

Περιγραφή και στόχος της διάταξης

Οι κατασκευαστικές εταιρείες που δεν είναι εγγεγραμμένες στο Μητρώο Εργοληπτών και Εργοληπτικών Επιχειρήσεων δύνανται να συμμετέχουν σε δημόσια έργα μικρής κλίμακας, μόνο εφόσον είναι εγγεγραμμένες σε Περιφερειακό Μητρώο. Η εγγραφή ισχύει για τρία έτη. Ο ΟΟΣΑ κατανοεί πως πρόθεση του νομοθέτη ήταν να δώσει τη δυνατότητα εκτέλεσης δημοσίων έργων σε μικρότερες, λιγότερο εξειδικευμένες επιχειρήσεις αλλά και σε φυσικά πρόσωπα, τα οποία δεν θα είχαν το δικαίωμα εγγραφής στο βασικό Μητρώο Εργοληπτών και Εργοληπτικών Επιχειρήσεων και παράλληλα να διασφαλίσει την αποτελεσματική εκτέλεση των δημοσίων έργων από εξειδικευμένους εργολήπτες.

Σύμφωνα με το Άρθρο 105 του Νόμου 3669/2008, που είναι ακόμα σε ισχύ δυνάμει του Άρθρου 380 του Νόμου 4412/2016, οι εταιρείες μπορούν να εγγραφούν μόνο σε ένα Περιφερειακό Μητρώο. Οι εταιρείες που είναι εγγεγραμμένες σε Περιφερειακό Μητρώο περιορίζονται στην εκτέλεση έργων που αφορούν στη γεωγραφική περιφέρεια του Μητρώου που είναι εγγεγραμμένες και σε μία μόνο γειτονική. Η εγγραφή σε Περιφερειακά Μητρώα και η εγγραφή στο Μητρώο Εργοληπτών και Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (ΜΕΕΠ) αποκλείονται αμοιβαία. Επιπλέον, δεν επιτρέπονται οι συνεργασίες μεταξύ εταιρειών εγγεγραμμένων στο ΜΕΕΠ και εταιρειών εγγεγραμμένων στα Περιφερειακά Μητρώα.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Αυτή η διάταξη θέτει περιττούς περιορισμούς στις επιχειρηματικές στρατηγικές. Για παράδειγμα, απαγορεύει τις συνεργασίες ς, με αποτέλεσμα να περιορίζει την ικανότητα μικρότερων, τοπικά εγγεγραμμένων επιχειρήσεων να ανταγωνιστούν άλλες επιχειρήσεις, βάσει των αποδεδειγμένων ικανοτήτων τους. Κατά συνέπεια, αποτελεί δυνητικό εμπόδιο στον ανταγωνισμό. Επιπλέον, οι γεωγραφικοί περιορισμοί που συνδέονται με την εγγραφή σε Περιφερειακά Μητρώα οδηγούν στην τεχνητή κατάτμηση της αγοράς και περιορίζουν τη συμμετοχή σε αυτήν.

Σύσταση και όφελος

Παρότι ο ΟΟΣΑ δεν δύναται να προβεί σε παρατηρήσεις όσον αφορά στα κριτήρια τεχνικών ικανοτήτων που καθιστούν δυνατή την κατάταξη των επιχειρήσεων σε κάθε τύπο μητρώου, ο αμοιβαίος αποκλεισμός μεταξύ Περιφερειακών και Εθνικών Μητρώων κρίνεται περιοριστικός. Ο ΟΟΣΑ συνιστά την κατάργηση των Περιφερειακών Μητρώων και την τροποποίηση του Μητρώου Εργοληπτικών Επιχειρήσεων, αν κριθεί απαραίτητο, ώστε να δεχθεί τους πρώην εγγεγραμμένους στα Περιφερειακά Μητρώα. Με αυτόν τον τρόπο, θα διαμορφωθεί ένα ενιαίο Μητρώο, απαλλαγμένο από περιττούς περιορισμούς ως προς την ικανότητα των επιχειρήσεων να συμμετέχουν σε διαγωνισμούς (εφόσον πληρούν τα αντίστοιχα κριτήρια επιλογής).

Νομική μορφή εταιρειών εγγεγραμμένων στο Μητρώο Εργοληπτών και Εργοληπτικών Επιχειρήσεων

Περιγραφή και στόχος της διάταξης

Σύμφωνα με το Άρθρο 100 του Νόμου 3669/2008, που είναι ακόμα σε ισχύ δυνάμει του Άρθρου 380 του Νόμου 4412/2016, για τις εταιρείες της τρίτης ή υψηλότερης τάξης του μητρώου, απαιτείται νομική μορφή ανώνυμης εταιρείας (ΑΕ). Αυτή η απαίτηση διασφαλίζει ότι οι μέτοχοι είναι γνωστοί, επιτρέποντας στην επιτροπή του Μητρώου να τεκμηριώσει τη μετοχική σύνθεση κάθε εργοληπτικής επιχείρησης με στόχο τη διαφάνεια των δημοσίων συμβάσεων.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Αυτή η απαίτηση είναι δυνητικά περιοριστική, δεδομένου ότι αυτή η διάταξη ορίζει κάποια κριτήρια (όπως οι ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις, τα κριτήρια συμμετοχής στο διοικητικό συμβούλιο και τη νομική τεκμηρίωση) που σχετίζονται με τη νομική μορφή της εταιρείας. Η ικανοποίηση αυτών των κριτηρίων δεν σχετίζεται απαραίτητα με την ικανότητα του εργολήπτη να ολοκληρώσει ένα έργο, επομένως θεωρείται ότι η συγκεκριμένη απαίτηση δεν εκπληρώνει την επιδιωκόμενη αναλογικότητα των κριτηρίων για τη συμμετοχή σε διαγωνισμούς. Είναι γεγονός ότι αυτά τα κριτήρια περιορίζουν το εύρος των δυνητικών εργοληπτών, αυξάνουν το κόστος εισόδου και, κατά συνέπεια, περιορίζουν την ανταγωνιστική ικανότητά τους. Με αυτόν τον τρόπο, προκαλούνται δυσανάλογα έξοδα για τις επιχειρήσεις που, υπό άλλες συνθήκες, θα πληρούσαν τις οικονομικές και τεχνικές απαιτήσεις κατάταξης στην τρίτη τάξη του Μητρώου Εργοληπτών και Εργοληπτικών Επιχειρήσεων. Πρόκειται για ένα βάρος που είναι ιδιαίτερα δυσβάσταχτο για τις εταιρείες στις κατώτερες της τρίτης τάξης τάξεις. Κάτι τέτοιο μπορεί να λειτουργήσει αποτρεπτικά για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται κατά κύριο λόγο στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων και οδηγεί δυνητικά σε μείωση του ανταγωνισμού στις ανώτερες τάξεις και μείωση της συμμετοχής σε διαγωνισμούς υψηλότερης αξίας.

Σύσταση και όφελος

Ο ΟΟΣΑ συνιστά την κατάργηση της απαίτησης που ορίζει ότι μια εταιρεία οφείλει να έχει νομική μορφή ανώνυμης εταιρείας για να εγγραφεί στην τρίτη ή ανώτερη τάξη του Μητρώου Εργοληπτών και Εργοληπτικών Επιχειρήσεων. Αυτό θα προσφέρει μεγαλύτερο κίνητρο στις επιχειρήσεις, ιδιαίτερα στις μικρότερες, να εντείνουν τον ανταγωνισμό και να ανέλθουν σε υψηλότερες τάξεις του Μητρώου. Ο ΟΟΣΑ επισημαίνει ότι, αν και η συγκεκριμένη υποχρέωση πρέπει να καταργηθεί, η νομική υποχρέωση των επιχειρήσεων να ονομαστικοποιούν τις μετοχές τους μέχρι φυσικού προσώπου όταν υποβάλλουν προσφορά για έναν διαγωνισμό πρέπει να διατηρηθεί. Έτσι θα διατηρηθεί ο βαθμός διαφάνειας που επιδιώκουν οι νομοθέτες.

3.5. Τιμολόγηση και εγγραφή στον προϋπολογισμό

Περιγραφή του πλαισίου

Η νομοθεσία περί δημοσίων συμβάσεων έργων και μελετών περιέχει ένα σύνολο διατάξεων σχετικά με τον τρόπο οργάνωσης των διαγωνισμών και συγκεκριμένα τον τρόπο κατάρτισης των προϋπολογισμών βάσει δεσμευτικών τιμολογίων, τον τρόπο υποβολής και αξιολόγησης των προσφορών και τον τρόπο καθορισμού των τιμών (π.χ. με κανονικές εκπτώσεις ή πάγια προκαθορισμένα ποσοστά κέρδους), καθώς και τις αναθεωρήσεις τιμών/κόστους κατόπιν ανάθεσης μιας σύμβασης. Επιπλέον, οι διατάξεις που αφορούν στην επίβλεψη των έργων κατόπιν ανάθεσης της σύμβασης ρυθμίζουν την εκ νέου μελέτη των έργων, την αντικατάσταση ενός εργολήπτη και τους κανόνες όσον αφορά τυχόν συμπληρωματικά έργα που μπορεί να χρειάζονται.

Σκοπός του συνόλου των διατάξεων αυτών είναι η διαχείριση δυνητικών υπερβολικά χαμηλών προσφορών (δηλ. νικητήριων προσφορών που παρέχουν υπερβολικά μεγάλες εκπτώσεις), προκειμένου να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος αποτυχίας εκτέλεσης του έργου από πλευράς του εργολήπτη.

Για τον σκοπό αυτό, ο νόμος προβλέπει την έκδοση υπουργικής απόφαση ανά τακτά χρονικά διαστήματα για την καθιέρωση και επικαιροποίηση των τιμολογίων για τα έργα και τις μελέτες. Τα τιμολόγια καταρτίζονται με βάση τις τιμές μονάδας και τις ποσότητες των υλικών, τα ωρομίσθια, τον αριθμό των ωρών εργασίας κ.λπ. Τα τιμολόγια δημοσίων έργων είναι δεσμευτικά και εκδίδονται ανά κατηγορία έργων, π.χ. οδοποιία ή υδραυλικά έργα. Αντίστοιχα τιμολόγια εκδίδονται και για τις δημόσιες μελέτες. Τα τιμολόγια χρησιμοποιούνται από τις αναθέτουσες αρχές κατά την κατάρτιση των

προϋπολογισμών των προς ανάθεση έργων και είναι δεσμευτικά δηλ. η αναθέτουσα αρχή οφείλει να ορίζει τον εκάστοτε προϋπολογισμό με βάση το τιμολόγιο που ισχύει κατά την έκδοση της διακήρυξης. Στη συνέχεια, οι συμμετέχοντες υποβάλλουν τις προσφορές τους, οι οποίες εκφράζονται σε μορφή ποσοστού έκπτωσης επί του προϋπολογισμού συγκριτικά με τα δημοσιευμένα τιμολόγια. Η προσφορά περιλαμβάνει μία ενιαία έκπτωση ή ξεχωριστές εκπτώσεις για κάθε κατηγορία έργου, ανάλογα με τους όρους της εκάστοτε διακήρυξης. Το επόμενο στάδιο είναι η αξιολόγηση των προσφορών από τις αναθέτουσες αρχές, βάσει των προσφερθεισών εκπτώσεων.

Ο τρόπος οργάνωσης των διαγωνισμών τονίζει τον βασικό ρόλο των τιμολογίων στις δημόσιες συμβάσεις έργων και μελετών. Επί του παρόντος, υπάρχουν τιμολόγια για την πλειοψηφία των κατηγοριών έργων, αλλά όχι για όλες. Για παράδειγμα, δεν υπάρχει διαθέσιμος τιμολόγιο για τα περισσότερα ηλεκτρομηχανολογικά έργα. Επιπλέον, παρότι ο νόμος προβλέπει την τακτική επικαιροποίηση των τιμολογίων, η τελευταία φορά που έγινε επικαιροποίησή τους ήταν το 2013.

Τέλος, ο νόμος ορίζει ότι η μέθοδος καθορισμού του κόστους για ορισμένα δημόσια έργα πρέπει να επικαιροποιηθεί σύμφωνα με τις εξελίξεις των τιμών. Με άλλα λόγια, μετά την ανάθεση της σύμβασης, οι αναθέτουσες αρχές αναθεωρούν τακτικά τη μέθοδο τιμολόγησης συγκεκριμένων έργων. Αυτές οι επικαιροποιήσεις πραγματοποιούνται ανά τρεις μήνες, με βάση έναν τύπο που λαμβάνει υπόψη του, μεταξύ άλλων κριτηρίων, το χρόνο που έχει παρέλθει από την έναρξη του εκάστοτε έργου έως την ολοκλήρωσή του. Οι επικαιροποιήσεις μπορεί να επιφέρουν αύξηση ή και μείωση των τιμών.

Ζημία στον ανταγωνισμό.

Η οργάνωση των διαγωνισμών με βάση το ποσοστό έκπτωσης επί των τιμών των τιμολογίων αποτελεί μια εναλλακτική λύση για τα συστήματα στα οποία οι προσφέροντες υποβάλλουν τις προσφορές τους χωρίς περιορισμούς για να εξασφαλίσουν τη σύναψη μιας σύμβασης. Και τα δύο συστήματα εφαρμόζονται εντός της ΕΕ- για παράδειγμα στην Ιταλία και στη Γερμανία, οι διαγωνισμοί δημοσίων συμβάσεων διεξάγονται βάσει τα μεθόδου των εκπτώσεων. Δεδομένου ότι το σύστημα αυτό βασίζεται στα τιμολόγια και τους προϋπολογισμούς, οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν να γνωστοποιούν τον προϋπολογισμό κάθε διακήρυξης.

Στην Έκθεση Ανταγωνισμού και Δημοσίων Συμβάσεων που εκπόνησε ο ΟΟΣΑ το 2011,⁴² τονίζεται ο σημαντικός ρόλος του τρόπου οργάνωσης των διαδικασιών σε μια αποτελεσματική πολιτική δημοσίων συμβάσεων. Επιπλέον, επισημαίνεται ότι ο προϋπολογισμός και οι τιμές μονάδας στις οποίες βασίζεται δεν θα πρέπει να δημοσιεύονται, αλλά να χρησιμοποιούνται από τις αναθέτουσες αρχές αποκλειστικά και μόνο σαν τιμές αναφοράς. Με αυτόν τον τρόπο, μπορεί να μετριαστεί ο κίνδυνος να λειτουργήσουν οι τιμές αναφοράς ως εστιακό σημείο για τους προσφέροντες, και να διευκολυνθεί η συμπαιγνία μεταξύ προμηθευτών. Επίσης, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες του ΟΟΣΑ για την καταπολέμηση της νόθευσης των διαγωνισμών στις δημόσιες συμβάσεις,⁴³ οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να χρησιμοποιούν μέγιστες οριακές τιμές μόνο εάν αυτές οι τιμές βασίζονται σε ενδελεχή έρευνα αγοράς και εάν οι αρχές είναι πεπεισμένες ότι αυτές οι τιμές είναι ανταγωνιστικές.

Τα προκαθορισμένα τιμολόγια ενδέχεται να διευκολύνουν τα περιστατικά νόθευσης των διαγωνισμών και να περιορίσουν την ελευθερία διάρθρωσης της προσφοράς και κοστολόγησης των στοιχείων όπως επιθυμεί ο προσφέρων. Υπάρχει μεγάλος όγκος στοιχείων από αγορές, όπως η αγορά τσιμέντου (Albæk, 1998) και η αγορά φρούτων και λαχανικών (Γκενάκος και συν., 2011), που υποδεικνύουν ότι οι δημοσιευμένες τιμές χρησιμοποιούνται ως εστιακό σημείο για τον συντονισμό των προμηθευτών ως προς τις τιμές.

Ωστόσο, οι παλαιότερες πρακτικές αποδεικνύουν ότι αυτός ο μηχανισμός δεν δημιουργεί πρόβλημα στις συμβάσεις δημοσίων έργων και μελετών στην Ελλάδα: ο κίνδυνος συντονισμού δεν φαίνεται να έχει

γίνει πράξη, δεδομένου ότι οι οικονομικοί φορείς που συμμετέχουν σε διαγωνισμούς δημοσίων έργων και μελετών τείνουν να προσφέρουν πολύ υψηλές και ανταγωνιστικές εκπτώσεις επί των τιμών αναφοράς. Βάσει στοιχείων για 653 έργα, μελέτες και συμβάσεις παροχής υπηρεσιών που ανατέθηκαν μέσω ανοικτής διαδικασίας από το 2006 έως σήμερα, η μέση έκπτωση που προσέφερε ο νικητής του διαγωνισμού ήταν 34,4% (βλ. Παράρτημα 3.Α1 για πιο αναλυτικές πληροφορίες).

Στην πραγματικότητα, οι αναθέτουσες αρχές συχνά καλούνται να αντιμετωπίσουν το ακριβώς αντίθετο πρόβλημα, δηλ. τις υπερβολικά μεγάλες εκπτώσεις ('υπερβολικά χαμηλές προσφορές'). Παρατηρείται συχνά ότι προσφέρονται υπερβολικά μεγάλες εκπτώσεις με στόχο να διασφαλιστεί η νίκη του εκάστοτε διαγωνισμού. Αυτό μπορεί τελικά να καθυστερήσει την εκτέλεση των έργων ή να οδηγήσει σε ημιτελή εκτέλεση, προκαλώντας υψηλές άμεσες και έμμεσες δαπάνες τόσο στην αναθέτουσα αρχή όσο και στο σύνολο της κοινωνίας.

Ο ΟΟΣΑ αμφιβάλει για το κατά πόσο η επιβολή ενός εναλλακτικού συστήματος χωρίς προτεινόμενα τιμολόγια και (δημοσιευμένους) προϋπολογισμούς μπορεί να αποτελέσει βελτίωση. Αν η διαγωνιστική διαδικασία δημοσίων έργων και μελετών διεξαγόταν χωρίς προϋπολογισμούς αναφοράς, οι προσφορές που θα υποβάλλονταν πιθανόν να υπερέβαιναν (κατά πολύ) τον μη δημοσιευμένο προϋπολογισμό της αναθέτουσας αρχής, με αποτέλεσμα τη σημαντική αύξηση του κόστους ή την αδυναμία εκτέλεση των έργων εγκαίρως. Ένα εναλλακτικό σύστημα που προβλέπει τη μη δημοσίευση του προϋπολογισμού των δημοσίων δομικών έργων θα μπορούσε να δυσχεράνει τη χρηματοδότηση των έργων που επιχορηγούνται εν όλω ή εν μέρει από την ΕΕ, δεδομένου ότι οι κανόνες της ΕΕ προβλέπουν την υποχρεωτική δημοσίευση του προϋπολογισμού των συγχρηματοδοτούμενων έργων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στο ισχύον σύστημα τιμολογίων για τις τιμές μονάδας, τα τιμολόγια δεν επικαιροποιούνται τακτικά σε πολλές κατηγορίες έργων και υλικών. Κατηγορίες όπως ηλεκτρομηχανολογικά έργα, υδραυλικά έργα υψηλής πίεσης και ορισμένες κατηγορίες έργων βαριάς βιομηχανίας δεν είναι στην πράξη πλήρως ενσωματωμένες στο κεντρικό σύστημα ενιαίας τιμολόγησης. Κατά συνέπεια, οι επικαιροποιήσεις των τιμών σε αυτές τις κατηγορίες δεν πραγματοποιούνται σε τακτική βάση και δεν χαρακτηρίζονται από την ομοιομορφία (όσον αφορά όλα τα υλικά και τις εργασίες που περιλαμβάνει κάθε κατηγορία) που ισχύει στις υπόλοιπες κατηγορίες έργων. Αυτό μπορεί να περιορίσει ακόμα περισσότερο τον ανταγωνισμό στην αγορά, καθώς μπορεί να οδηγήσει στη δημιουργία ενός συστήματος διαφοροποιημένων κινήτρων, βάσει του κατά πόσο το κόστος ενός εργολήπτη εμπίπτει στο εύρος που ορίζει το τιμολόγιο. Για παράδειγμα, οι εργολάβοι μπορούν να προσφέρουν διαφορετικές τιμές για κάθε κατηγορία έργων, ανάλογα με το αν μπορούν να προσφέρουν μια απόλυτη τιμή ανά μονάδα ή αν'αυτού πρέπει να υποβάλουν την προσφορά τους παρέχοντας έκπτωση επί μιας προκαθορισμένης τιμής.

Σε συνέχεια της παραπάνω συζήτησης, ο ΟΟΣΑ έχει εντοπίσει συγκεκριμένες διατάξεις στο ισχύον σύστημα των τιμολογίων και των εκπτώσεων, οι οποίες μπορούν να αποτελέσουν εμπόδιο στον ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων και να περιορίσουν την ικανότητά τους να αναπτύξουν τις επιχειρηματικές στρατηγικές τους (τιμολογιακές ή άλλου είδους).

Κανονικότητα εκπτώσεων

Οι αναθέτουσες αρχές που χρησιμοποιούν τιμολόγια κατά την κατάρτιση προϋπολογισμών παρουσιάζουν αναλυτικά τις τιμές για κάθε επιμέρους ομάδα έργων. Ακολουθεί η υποβολή προσφορών βάσει εκπτώσεων για καθεμία από αυτές τις επιμέρους ομάδες, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στην εκάστοτε διακήρυξη.

Το Άρθρο 95 παράγραφος 2 του Νόμου 4412/2016 ορίζει μια πρόσθετη απαίτηση, σύμφωνα με την οποία οι προσφερόμενες εκπτώσεις για τις διάφορες κατηγορίες (επιμέρους ομάδες) των δημοσίων

έργων δεν μπορούν να παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές μεταξύ τους. Αυτή η ‘κανονικότητα’ μεταξύ των εκπτώσεων για διαφορετικές κατηγορίες διασφαλίζεται μέσω ενός τύπου που απαιτεί βασικά να μην υπάρχει απόκλιση μεγαλύτερη του 10% στο ποσοστό εκπτώσεων των κατηγοριών.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Ο περιορισμός των αποκλίσεων μεταξύ των εκπτώσεων που παρέχουν οι προσφέροντες εμποδίζει τη διαμόρφωση επιχειρηματικών στρατηγικών και εξαλείφει ένα δυνητικό στοιχείο ανταγωνισμού στο στάδιο της δημοπράτησης. Για παράδειγμα, ένας προσφέρων πιθανόν να έχει τη δυνατότητα να προσφέρει μεγαλύτερη έκπτωση σε μία κατηγορία (επωφελούμενος από οικονομίες κλίμακας, μαζικές αγορές, χαμηλότερο κόστος μεταφοράς), αλλά συναντά εμπόδιο. Κάτι τέτοιο μπορεί να οδηγήσει σε διασταυρούμενες επιδοτήσεις για διαφορετικές κατηγορίες και να περιορίσει τον βαθμό ανταγωνισμού μεταξύ των προσφερόντων για συγκεκριμένες επιμέρους κατηγορίες.

Ωστόσο, ο ΟΟΣΑ αναγνωρίζει ότι η διάταξη έχει ως στόχο να αποτρέπει τους προσφέροντες από την υποβολή υπερβολικά χαμηλών προσφορών (υπερβολικά μεγάλες εκπτώσεις), τη μετατόπιση του προϋπολογισμού μεταξύ διαφορετικών κατηγοριών έργων, τη συμμετοχή στο διαγωνισμό βάσει στρατηγικής και τον περιορισμό δυνητικής ανάγκης για συμπληρωματικές εργασίες ή την εκ νέου μελέτη του έργου.

Σύσταση και όφελος

Οι στόχοι των υπεύθυνων φορέων για τη χάραξη πολιτικής μπορούν να επιτευχθούν με εναλλακτικούς τρόπους, όπως, μεταξύ άλλων, με αποτελεσματική επίβλεψη, με ένα απολύτως λειτουργικό σύστημα τιμολόγησης και με μηχανισμούς εκ των υστέρων ελέγχου. Δεδομένου ότι το σύστημα τιμολόγησης είναι υπό εξέταση, στο πλαίσιο της οποίας πιθανόν να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο των υπερβολικά χαμηλών προσφορών, ο ΟΟΣΑ συνιστά την αξιολόγηση της αναγκαιότητας του εν λόγω περιορισμού από τις αρμόδιες αρχές.

Επικαιροποιήσεις τιμολόγων

Σύμφωνα με το Άρθρο 52 του Νόμου 4412/2016, τα τιμολόγια δημοσίων έργων και μελετών χρήζουν τακτικής επικαιροποίησης. Αυτή η απαίτηση περιλαμβανόταν και στον νόμο που ήταν σε ισχύ έως τον Αύγουστο 2016. Ωστόσο, ο ΟΟΣΑ έχει διαπιστώσει ότι τα τιμολόγια πολλών κατηγοριών δημοσίων έργων δεν έχουν επικαιροποιηθεί από το 2013.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Τα τιμολόγια κατέχουν βασικό ρόλο στη διαγωνιστική διαδικασία. Αποτελούν τη βάση στην οποία στηρίζεται η κατάρτιση των προϋπολογισμών και η επακόλουθη προσφορά των εκπτώσεων, επομένως επηρεάζουν άμεσα ένα στοιχείο ανταγωνισμού, σύμφωνα με το οποίο αποφασίζεται σε ποιον θα ανατεθεί η σύμβαση του εκάστοτε δημοσίου έργου. Συνεπώς, είναι ζωτικής σημασίας να επικαιροποιούνται τακτικά τα τιμολόγια, προκειμένου να αντικατοπτρίζουν πραγματικά τις τιμές της αγοράς.

Συνολικά, η μεθοδολογία επικαιροποίησης των τιμολογίων μέσω έκδοσης υπουργικών αποφάσεων χαρακτηρίζεται από σημαντική διοικητική επιβάρυνση, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε μεγάλη άνοδο των τιμών καθώς και στον περιορισμό της διαμόρφωσης στρατηγικών των επιχειρήσεων. Όλα αυτά τα στοιχεία έχουν οδηγήσει σε καθυστέρηση και δυσκαμψία όσον αφορά την επικαιροποίηση των τιμολογίων.

Σύσταση και όφελος

Ο ΟΟΣΑ συνιστά την τακτική επικαιροποίηση των τιμολογίων, όπως ορίζει ο νόμος. Επιπλέον, συνιστάται στις αρμόδιες αρχές να διερευνήσουν πιθανά εναλλακτικά μέσα αντί των υπουργικών αποφάσεων για τον καθορισμό, την επικαιροποίηση και τη δημοσίευση των τιμολογίων. Ένα πιο αποτελεσματικό πλαίσιο για την επικαιροποίηση και την ανακοίνωση των τιμολογίων θα διασφαλίσει την ευθυγράμμισή τους με τις πραγματικές συνθήκες της αγοράς και θα επιτρέψει στους οικονομικούς φορείς να υποβάλλουν ακριβείς προσφορές.

3.6. Ηλεκτρονικά συστήματα (Δημόσιες συμβάσεις και ηλεκτρονική παρακολούθηση δημόσιων έργων και μελετών)

Η ισχύουσα νομοθεσία παρέχει κανόνες για τη χρήση των ηλεκτρονικών δημόσιων συμβάσεων και τη διαλειτουργικότητα των ηλεκτρονικών συστημάτων που σχετίζονται με τις διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων. Επίσης, υπάρχουν ειδικές διατάξεις που αφορούν στην ηλεκτρονική παρακολούθηση δημοσίων έργων και μελετών. Για παράδειγμα, οι αναθέτουσες αρχές είναι υποχρεωμένες να τηρούν ηλεκτρονικά αρχεία για τις δημόσιες συμβάσεις που υπερβαίνουν τα καθορισμένα οικονομικά όρια. Ωστόσο, η λειτουργία των ηλεκτρονικών δημόσιων έργων προβλέπεται να εφαρμοστεί τον Απρίλιο 2017, ενώ οι διαδικασίες παρακολούθησης, πέραν της υποχρέωσης τήρησης ηλεκτρονικών αρχείων που προαναφέρθηκε, δεν διεξάγονται βάσει ενιαίας ηλεκτρονικής διαδικασίας.

Ο ΟΟΣΑ αναγνωρίζει ότι η αποτελεσματική επιτόπια επίβλεψη αποτελεί βασικό παράγοντα για την αποδοτική εκτέλεση των έργων από πλευράς των αναθετουσών αρχών αλλά και των οικονομικών φορέων. Αντιστοίχως, η απουσία αποτελεσματικής επίβλεψης θεωρείται σημαντικότερη ανεπάρκεια του ισχύοντος συστήματος και παρότι ο Νόμος 4412/2016 περιέχει διατάξεις που στοχεύουν στην ενίσχυση της τεχνικής ικανότητας των αναθετουσών αρχών να επιβλέπουν τα έργα, το σύστημα επίβλεψης εξακολουθεί να είναι ατελές. Ειδικότερα, η νομοθεσία δεν έχει προσανατολιστεί ακόμα προς την ηλεκτρονική παρακολούθηση των δημόσιων συμβάσεων. Ορισμένα από τα πολλά και σημαντικά ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν ακόμα είναι, μεταξύ άλλων, τα εξής: η ηλεκτρονική παρακολούθηση των συμβάσεων που έχουν ανατεθεί, καθώς και η ηλεκτρονική καταχώριση των αποτελεσμάτων των επιτόπιων επιβλέψεων (‘ημερολόγιο εργασιών’), οι αναιρέσεις συμβάσεων, οι λύσεις συμβάσεων και οι νομικές κυρώσεις.

Προκειμένου να ενισχυθεί η αποτελεσματική κατανομή των δημόσιων πόρων, η ηλεκτρονική παρακολούθηση δημοσίων έργων και μελετών μπορεί να λειτουργήσει ως στρατηγικό μέσο μετριασμού των κινδύνων που απορρέουν από την ανεπάρκεια και τη διαφθορά που απαντάται συχνά σε μεγάλα έργα υποδομών και άλλα περίπλοκα δημόσια έργα και δημόσιες μελέτες.

Σύμφωνα με τις συστάσεις του ΟΟΣΑ για τις δημόσιες συμβάσεις,⁴⁴ οι αρχές πρέπει να ‘εφαρμόσουν τις πρόσφατες εξελίξεις της ψηφιακής τεχνολογίας που καθιστούν δυνατή την υλοποίηση ολοκληρωμένων λύσεων ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων σε ολόκληρη τη διαδικασία δημοσίων συμβάσεων. Πρέπει να χρησιμοποιηθούν τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών στις δημόσιες συμβάσεις ώστε να διασφαλιστεί η διαφάνεια και η πρόσβαση σε δημόσιους διαγωνισμούς, αυξάνοντας τον ανταγωνισμό, απλοποιώντας τις διαδικασίες ανάθεσης και διαχείρισης συμβάσεων, εξοικονομώντας κόστος και ενοποιώντας τις πληροφορίες που αφορούν στις δημόσιες συμβάσεις και στα δημόσια οικονομικά’. Η επίβλεψη και η αποτελεσματική εκτέλεση δημοσίων έργων μπορεί να ενισχυθεί με την ηλεκτρονική παρακολούθηση και την τήρηση όλων των στοιχείων κάθε σύμβασης σε ένα ενιαίο ενοποιημένο σύστημα ή με την ενισχυμένη διαθεσιμότητα και προσβασιμότητα σε αυτά τα στοιχεία μέσω διαλειτουργικών συστημάτων.

Επιπλέον, η δυνατότητα προβολής και πρόσβασης των στοιχείων που αφορούν όλα τα στάδια μιας δημόσιας σύμβασης (από την αρχική ανάθεση έως την τελική πληρωμή), σε μορφή ηλεκτρονικών ενοποιημένων δεδομένων, διασφαλίζει τη διαφάνεια και προωθεί τη 'δίκαιη και ίση μεταχείριση των δυνητικών παρόχων με την παροχή επαρκούς βαθμού διαφάνειας με έγκαιρη εφαρμογή σε κάθε φάση της διαδικασίας ανάθεσης της δημόσιας σύμβασης'.⁴⁵

Μέσω αποτελεσματικών μεθοδολογιών ανάλυσης επιπτώσεων, τα ηλεκτρονικά ενοποιημένα δεδομένα μπορούν να υπολογίσουν την αποτελεσματικότητα της εκάστοτε δημόσιας σύμβασης που έχει ανατεθεί (π.χ. συγκριτικές αξιολογήσεις, αποτελέσματα παρακολούθησης) και να 'επιτρέψουν (i) στους ενδιαφερομένους να κατανοήσουν τις προτεραιότητες και τις δαπάνες της κυβέρνησης και (ii) στους υπεύθυνους φορείς για τη χάραξη πολιτικής να οργανώνουν τη σύναψη συμβάσεων στρατηγικά'.⁴⁶

Σύσταση και όφελος

Ο ΟΟΣΑ συνιστά στις αναθέτουσες αρχές να εξετάσουν την εισαγωγή μηχανισμών ηλεκτρονικής παρακολούθησης των συμβάσεων δημοσίων έργων και μελετών με την τήρηση όλων των στοιχείων κάθε σύμβασης συνεκτικά σε ένα ενιαίο ενοποιημένο σύστημα ή με δυνατότητα πρόσβασης σε αυτά μέσω διαλειτουργικών συστημάτων. Με αυτόν τον τρόπο, μπορεί να επιτευχθεί η αύξηση της διαφάνειας, της πρόσβασης και της συμμετοχής στην αγορά.

Σημειώσεις

- 1 Για τους σκοπούς της παρούσας αξιολόγησης, επιλέχθηκαν οι κωδικοί NACE ΣΤ 41 (κατασκευές κτιρίων) και ΣΤ 42 (έργα πολιτικού μηχανικού), ενώ ο κωδικός ΣΤ 43 (εξειδικευμένες κατασκευαστικές δραστηριότητες) θεωρήθηκε ότι δεν εμπίπτει στο πλαίσιο της παρούσας αξιολόγησης.
- 2 Eurostat (2016), Construction Statistics, epp.eurostat.ec.europa.eu (πρόσβαση Μάρτιο-Σεπτέμβριο 2016).
- 3 IOBE (2015), *Η σημασία ανάπτυξης, τα εμπόδια και το μέλλον του κλάδου των Κατασκευών*, iobe.gr/docs/research/res_05_f_31032015_rep_gr.pdf (πρόσβαση Ιούλιο 2013).
- 4 IOBE (2015), *Η σημασία ανάπτυξης, τα εμπόδια και το μέλλον του κλάδου των Κατασκευών*, iobe.gr/docs/research/res_05_f_31032015_rep_gr.pdf (πρόσβαση Ιούλιο 2013).
- 5 Γενικά, ο λόγος παραγωγικότητας της εργασίας με προσαρμογή κατά τον μισθό [που ορίζεται από τη Eurostat ως η 'προστιθέμενη αξία διαιρεμένη με τις δαπάνες προσωπικού και στη συνέχεια προσαρμοσμένη βάσει του ποσοστού των έμμισθων υπαλλήλων από τον συνολικό αριθμό των απασχολούμενων ατόμων' [Eurostat (2013), Glossary: Wage-adjusted labour productivity ratio, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Wage-adjusted_labour_productivity_ratio (πρόσβαση Απρίλιο 2016)] για την ΕΕ-28 δείχνει πως η προστιθέμενη αξία ανά απασχολούμενο άτομο στον κατασκευαστικό κλάδο ισούται με περίπου 120% των μέσων δαπανών προσωπικού ανά υπάλληλο. Ο κατασκευαστικός τομέας στην Ελλάδα φαίνεται να πλήττεται σημαντικά από χαμηλά επίπεδα παραγωγικότητας της εργασίας, δεδομένου ότι ο λόγος παραγωγικότητας της εργασίας με προσαρμογή κατά τον μισθό είναι 53%, ο χαμηλότερος στην Ευρωπαϊκή Ένωση [Eurostat (2016), Construction Statistics, epp.eurostat.ec.europa.eu (πρόσβαση Απρίλιο 2016)]. Αυτό το χαμηλό επίπεδο παραγωγικότητας της εργασίας οφείλεται στο γεγονός ότι η μέση προστιθέμενη αξία που δημιουργείται ανά απασχολούμενο άτομο είναι αισθητά χαμηλότερη από τις μέσες δαπάνες προσωπικού.

- 6 ΕΛΣΤΑΤ (2013), Basic Economic Magnitudes in the Construction Sector, [Βασικά οικονομικά μεγέθη στον κλάδο των Κατασκευών] www.statistics.gr/en/statistics/-/publication/SIN21/2013 (πρόσβαση Ιούλιο 2013).
- 7 Το 2012, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, ο επιμέρους κλάδος της κατασκευής κτιρίων αντιστοιχούσε σε περίπου 78% των συνολικών κατασκευών στην ΕΕ, ενώ η κατασκευή έργων πολιτικού μηχανικού αντιστοιχούσε στο υπόλοιπο 22%. Eurostat (2016), Construction Statistics, epp.eurostat.ec.europa.eu (πρόσβαση Μάρτιο-Σεπτέμβριο 2016).
- 8 Eurostat (2016), Construction Statistics, epp.eurostat.ec.europa.eu (πρόσβαση Απρίλιο 2016).
- 9 Σε αυτό το σημείο, έχει ενδιαφέρον να αναφέρουμε ότι, σε αντίθεση με άλλες κατηγορίες επιχειρήσεων, οι πολύ μεγάλες επιχειρήσεις ήταν οι μοναδικές που παρουσίασαν αυξημένο ακαθάριστο κύκλο εργασιών κατά την περίοδο 2009-2013.
- 10 PwC (2016), *Infrastructure: Funding the future – Greece*, March 2016, available at www.pwc.com/gr/en/publications/assets/infrastructure-funding-the-future-2015-en.pdf (πρόσβαση τον Σεπτέμβριο 2016).
- 11 ΚΕΠΕ (2014), Το Αναπτυξιακό Όραμα για την Ελλάδα του 2020: Προβλέψεις, προϋποθέσεις ανάπτυξης και μηχανισμοί χρηματοδότησης, Αθήνα.
- 12 Νόμος 4281/2014 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α 160/8.08.2014 σχετικά με μέτρα στήριξης και ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, οργανωτικά θέματα του Υπουργείου Οικονομίας και άλλες διατάξεις.
- 13 Νόμος 4412/2016 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α 147/8.08.2016 σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/23/ΕΕ).
- 14 Νόμος 4412/2016 ό.π.
- 15 Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ, Επίσημη Εφημερίδα L94 της 28.3.2014.
- 16 Οδηγία 2014/23/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης, Επίσημη Εφημερίδα L94 της 28.03.2014».
- 17 Στα τέλη Σεπτεμβρίου, κατά τη σύνταξη της παρούσας έκθεσης, η ελληνική κυβέρνηση υπέβαλε για δημόσια διαβούλευση ένα νομοσχέδιο περί μητρώων, τιμολόγησης και ηλεκτρονικής παρακολούθησης δημοσίων έργων.
- 18 Η ωριμότητα των έργων είναι το στάδιο στο οποίο όλες οι προπαρασκευαστικές εργασίες που απαιτούνται για την ανάθεση ενός έργου έχουν ολοκληρωθεί. Πιο συγκεκριμένα, αυτός ο όρος χρησιμοποιείται για να περιγράψει την ολοκλήρωση όλων των εργασιών που σχετίζονται με τον γενικό προγραμματισμό των έργων, την ολοκλήρωση των απαιτούμενων μελετών και την απόκτηση των απαραίτητων αδειών π.χ. χορήγηση περιβαλλοντικής αδειας.
- 19 Νόμος 3389/2005 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α 232/22.9.2005 για τις Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα.
- 20 Νόμος 4413/2016 Α 148/ 08.08.2016 για την ανάθεση και εκτέλεση συμβάσεων παραχώρησης – Εναρμόνιση με την Οδηγία της 24ης Φεβρουαρίου 2014 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του

- Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (Επίσημη Εφημερίδα L94/1/28.3.2014) σχετικά με την ανάθεση και εκτέλεση συμβάσεων παραχώρησης (EE L 94/1/28.3.2014) και άλλες διατάξεις.
- 21 Νόμος 4014/2011 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α 209/21.09.2011 για την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, τη ρύθμιση αυθαιρέτων σε συνάρτηση με τη δημιουργία περιβαλλοντικού ισοζυγίου και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.
- 22 Οι μελετητές είναι εξειδικευμένοι μηχανικοί που, ανάλογα με την ειδικότητά τους, μπορούν να εκπονήσουν, μεταξύ άλλων, χωροταξικές, αρχιτεκτονικές ή γεωτεχνικές μελέτες που λειτουργούν ως βάση για την εκτέλεση των δημοσίων έργων.
- 23 Νόμος 3669/2008 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α 116/18.6.2008 σχετικά με την κωδικοποίηση της νομοθεσίας κατασκευής δημοσίων έργων.
- 24 Νόμος 3316/2005 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α 42/22.2.2005, διόρθωση λαθών της Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α 85/7.4.2005 σχετικά με την ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής συναφών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις.
- 25 Ό.π.
- 26 Νόμος 4278/2014 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α 157/4.08.2014 με τίτλο ‘Φάροι, Στρατολογία και άλλες διατάξεις’.
- 27 Αυτός ο κανόνας λειτουργεί ως μέτρο προφύλαξης από τις κοινοπραξίες ‘φαντάσματα’ που συστήνονται αποκλειστικά για την παράκαμψη των ορίων αξίας που αντιστοιχούν στην τάξη του ΜΕΕΠ όπου είναι εγγεγραμμένη η εκάστοτε εταιρεία.
- 28 Από τη στιγμή που τέθηκε σε ισχύ ο Νόμος 4278/2014 και καταργήθηκαν τα κατώτατα όρια για τη συμμετοχή σε διαγωνισμούς, όλες οι επιχειρήσεις μιας ορισμένης τάξης και όλων των ανώτερων τάξεων έχουν δικαίωμα συμμετοχής σε διαγωνισμούς.
- 29 OECD (2011), *Competition and Procurement*, OECD, available at www.oecd.org/daf/competition/sectors/48315205.pdf, (πρόσβαση τον Ιούλιο 2016).
- 30 ‘Ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός μπορεί να ενισχυθεί εφόσον ανταποκριθεί επαρκής αριθμός αξιόπιστων προσφερόντων στην πρόσκληση υποβολής προσφορών, με κίνητρο να ανταγωνιστούν για τη σύμβαση. Για παράδειγμα, η συμμετοχή στον διαγωνισμό μπορεί να διευκολυνθεί αν οι αναθέτουσες αρχές μειώσουν το κόστος της διαγωνιστικής διαδικασίας, ορίσουν απαιτήσεις συμμετοχής που δεν επιφέρουν παράλογους περιορισμούς στον ανταγωνισμό, επιτρέψουν τη συμμετοχή επιχειρήσεων άλλων περιφερειών ή χωρών, ή δημιουργήσουν κίνητρα για τη συμμετοχή μικρότερων επιχειρήσεων ακόμα και αν δεν μπορούν να υποβάλουν προσφορά για ολόκληρη τη σύμβαση’. Συγκεκριμένα, ο ΟΟΣΑ συνιστά ‘να αποφεύγεται η επιβολή περιττών περιορισμών που πιθανόν να μειώσουν τον αριθμό των ικανών προσφερόντων. Να καθορίζονται ελάχιστες απαιτήσεις που είναι αναλογικές προς το μέγεθος και το περιεχόμενο της δημόσιας σύμβασης. Να μην καθορίζονται ελάχιστες απαιτήσεις που θέτουν εμπόδια στη συμμετοχή, π.χ. έλεγχο του μεγέθους, της σύνθεσης, ή της φύσης των επιχειρήσεων που δύνανται να υποβάλουν προσφορά’ (σελ. 83, ΟΟΣΑ, 2011).
- 31 Οι οικονομικοί φορείς που πληρούν τα κριτήρια τάξης θα μπορούσαν να επωφεληθούν από αυτήν τη διάταξη, αφού θα ήταν πλέον επιλέξιμοι για συμμετοχή στον διαγωνισμό. Αυτοί οι φορείς θα μπορούσαν να είναι επιχειρήσεις, οι οποίες μπορούν να αξιοποιήσουν τη δάνεια εμπειρία (δηλ. τη χρήση της οικονομικής και τεχνικής ικανότητας τρίτου με στόχο την εκτέλεση του έργου) ή που έχουν ήδη υποβάλει αίτηση αναθεώρησης της κατάταξής τους αλλά βρίσκονται στο μέσο των 2 ετών που απαιτούνται για την αναθεώρηση της τάξης τους.

- 32 Λόγω της τεχνικής φύσης των κριτηρίων, ο ΟΟΣΑ δεν λαμβάνει θέση σχετικά με την επιλογή ή το επίπεδο των απαιτούμενων κριτηρίων. Οι παρατηρήσεις μας αφορούν αποκλειστικά στο σχεδιασμό του μηχανισμού διεξαγωγής δημόσιων διαγωνισμών.
- 33 Επισημαίνεται ότι ο νόμος ήδη επιτρέπει στις αναθέτουσες αρχές να ενσωματώνουν πρόσθετα κριτήρια σε κάθε προκήρυξη διαγωνισμού, εφόσον κάτι τέτοιο κριθεί απαραίτητο.
- 34 Ένα ηλεκτρονικό σύστημα θα μπορούσε να μειώσει ένα μέρος αυτού του κόστους και να καταστήσει αυτό το κόστος ίσο για όλες τις επιχειρήσεις ανεξαρτήτως του μεγέθους τους.
- 35 Σύμφωνα με τις συστάσεις του ΟΟΣΑ όσον αφορά στις δημόσιες συμβάσεις, ‘για να διευκολυνθεί η πρόσβαση δυνητικών ανταγωνιστικών εταιρειών κάθε μεγέθους στους διαγωνισμούς δημοσίων συμβάσεων, οι αρχές θα πρέπει να παρέχουν σαφή και ενιαία τεκμηρίωση για τους διαγωνισμούς, η οποία θα είναι τυποποιημένη, όπου αυτό είναι εφικτό, και ανάλογη με την εκάστοτε ανάγκη, ώστε να διασφαλιστεί: η οργάνωση ειδικών διαγωνισμών που θα ενθαρρύνουν την ευρεία συμμετοχή δυνητικών ανταγωνιστών, συμπεριλαμβανομένων νεοεισερχόμενων φορέων’ (OECD, *Recommendation of the Council on Public Procurement*, 15 Φεβρουαρίου 2015 - C(2015)2, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://acts.oecd.org/Instruments/ShowInstrumentView.aspx?InstrumentID=320> (πρόσβαση τον Αύγουστο 2016)).
- 36 Τα τυποποιημένα έγγραφα (πρότυπα τεύχη) έχουν τη μορφή μιας πρότυπης διακήρυξης διαγωνισμού εγκεκριμένης από την αρμόδια αρχή και συγκεκριμένα την Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΑΔΗΣΥ). Αυτά τα έγγραφα περιέχουν για συνήθη και επαναλαμβανόμενη χρήση, κανόνες, κατευθυντήριες γραμμές ή τεχνικές προδιαγραφές για την ανάθεση μελετών και έργων, και είναι δεσμευτικά για τις αναθέτουσες αρχές.
- 37 Η εγγραφή στο ΜΕΕΠ αφορά την περίπτωση κατά την οποία ένα φυσικό πρόσωπο διατηρεί «ατομική επιχείρηση».
- 38 Βλ. επίσης Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού (2014), *Γνωμοδότηση 34/2014 σε ολομέλεια*, σελ. 23, διατίθεται στην ιστοσελίδα www.epant.gr/gnomo_details.php?Lang=gr&id=31&nid=31 (πρόσβαση τον Αύγουστο 2016).
- 39 Ο ίδιος κανόνας εφαρμόζεται και στην Ιταλία, σύμφωνα με το σχετικό κανονιστικό πλαίσιο (Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana (18 Aprile 2016), *Decreto Legislativo*, No. 250, Rome, Italy).
- 40 Κάτι τέτοιο μπορεί επίσης να επηρεάσει την κατάταξη μιας εταιρείας σε τάξεις (βάσει του ισχύοντος συστήματος), δεδομένου ότι αυτή καθορίζεται, μεταξύ άλλων, από τη δηλωμένη εμπειρία του ελάχιστου προσωπικού της εταιρείας. Κάτι τέτοιο μπορεί να επηρεάσει τη δυνατότητα της επιχείρησης να υποβάλλει προσφορές για έργα με υψηλότερο προϋπολογισμό. Σε αυτό το σημείο, πρέπει να επισημανθεί ότι είναι πιθανό να προκύψει το ίδιο ζήτημα και σε ένα σύστημα στο οποίο η εγγραφή σε τάξεις μητρώου δεν αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για συμμετοχή σε διαγωνισμούς.
- 41 Βλ. επίσης Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού (2014), *Γνωμοδότηση 34/2014 σε ολομέλεια*, σελ. 23, διατίθεται στην ιστοσελίδα www.epant.gr/gnomo_details.php?Lang=gr&id=31&nid=31 (πρόσβαση τον Αύγουστο 2016).
- 42 OECD (2011), *Competition and Procurement*, OECD, available at www.oecd.org/daf/competition/sectors/48315205.pdf (πρόσβαση τον Ιούλιο 2016).
- 43 OECD (2012), *Guidelines for Fighting Bid Rigging in Public Procurement*, OECD, available at www.oecd.org/competition/cartels/42851044.pdf (πρόσβαση τον Αύγουστο 2016).

- 44 OECD, *Recommendation of the Council on Public Procurement*, 15 February 2015 – C(2015)2, available at <http://acts.oecd.org/Instruments/ShowInstrumentView.aspx?InstrumentID=320> (πρόσβαση τον Αύγουστο 2016).
- 45 Ό.π.
- 46 Ό.π.

Βιβλιογραφία

- Albæk, Svend, H. Peter Møllgaard and Per B. Overgaard (1998), “*The Danish Competition Act and Barriers to Entry*”, in S. Martin, ed., *Competition Policies in Europe*.
- ΕΛΣΤΑΤ, Βάση δεδομένων για τις κατασκευές, www.statistics.gr (πρόσβαση Μάρτιο-Σεπτέμβριο 2016).
- ΕΛΣΤΑΤ (2013), *Basic Economic Magnitudes in the Construction Sector [Βασικά οικονομικά μεγέθη στον κλάδο των Κατασκευών]*, www.statistics.gr/en/statistics/-/publication/SIN21/2013 (πρόσβαση Ιούλιο 2016).
- Eurostat (2013), Glossary:Wage-adjusted labour productivity ratio, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Wage-adjusted_labour_productivity_ratio (πρόσβαση τον Απρίλιο 2016.)
- Eurostat (2016), Construction Statistics, epp.eurostat.ec.europa.eu (πρόσβαση Μάρτιο-Σεπτέμβριο 2016).
- Eurostat, Κωδικοί NACE, [ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Key_indicators,_construction_\(NACE_Section_F\),_EU-28,_2012.png](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Key_indicators,_construction_(NACE_Section_F),_EU-28,_2012.png) (πρόσβαση Μάρτιο-Σεπτέμβριο 2016).
- Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana (18 Aprile 2016), *Decreto Legislativo*, No. 250, Rome, Italy
- Genakos, C., Koutroumpis, P., & Pagliero, M. (2014), *The impact of maximum markup regulation on prices*, http://www.aueb.gr/users/cgenakos/Research.files/GKP_Markup%20regulation%20and%20prices.pdf (πρόσβαση τον Μάιο 2016).
- Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού (2014), *Γνωμοδότηση 34/2014 σε ολομέλεια*, www.epant.gr/gnomo_details.php?Lang=gr&id=31&nid=31 (πρόσβαση τον Μάιο 2016).
- IOBE (2015), *Η σημασία ανάπτυξης, τα εμπόδια και το μέλλον του κλάδου των Κατασκευών*, iobe.gr/docs/research/res_05_f_31032015_rep_gr.pdf (πρόσβαση τον Ιούλιο 2016).
- ΚΕΠΕ (2014), *Το Αναπτυξιακό Όραμα για την Ελλάδα του 2020: Προβλέψεις, προϋποθέσεις ανάπτυξης και μηχανισμοί χρηματοδότησης*, Αθήνα.
- Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων, Γενική Διεύθυνση Δημοσίων Έργων, Διεύθυνση 15, www.yplexd15.gr (πρόσβαση τον Αύγουστο 2016).

OECD (2011), *Competition and Procurement*, OECD, available at www.oecd.org/daf/competition/sectors/48315205.pdf (πρόσβαση τον Ιούλιο 2016).

OECD (2012), *Guidelines for Fighting Bid Rigging in Public Procurement*, OECD, available at www.oecd.org/competition/cartels/42851044.pdf (πρόσβαση τον Ιούλιο 2016).

PwC (2016), *Infrastructure: Funding the Future: Greece*, March 2016, available at www.pwc.com/gr/en/publications/assets/infrastructure-funding-the-future-2015-en.pdf (πρόσβαση τον Αύγουστο 2016).

ΥΠΕΧΩΔΕ [ΥΜΕ] Δ15 (2016), *Διεύθυνση Μητρώων και Τεχνικών Επαγγελμάτων*, Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, www.yrexdl5.gr, (πρόσβαση τον Αύγουστο 2016).

Παράρτημα 3.Α1

Δημόσιες συμβάσεις κατασκευαστικών έργων και μελετών

Σε αυτό το Παράρτημα, παρουσιάζουμε τα δεδομένα, τη μεθοδολογία και τα αποτελέσματα μιας ανάλυσης των διαδικασιών δημόσιων διαγωνισμών κατασκευαστικών έργων και μελετών στην Ελλάδα κατά την περασμένη δεκαετία. Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποιούμε δεδομένα αναθέσεων δημόσιων έργων για την αξιολόγηση των επιπτώσεων του σχεδιασμού της ανταγωνιστικής διαδικασίας στο αποτέλεσμα των αντίστοιχων διαγωνισμών. Τα κατωτέρω θέματα – τα οποία διέπονται εν μέρει από τη διαθεσιμότητα των δεδομένων και τον βαθμό στον οποίο οι σχετικές πληροφορίες μπορούν να συλλέγονται από τα δεδομένα – είναι εκείνα στα οποία προσπαθούμε να απαντήσουμε με την ανάλυσή μας:

- οι επιπτώσεις της διαδικασίας δημοσίων συμβάσεων στο αποτέλεσμα της διαγωνιστικής διαδικασίας
- κατά πόσο τα έργα υψηλότερης αξίας προσελκύουν περισσότερους συμμετέχοντες στον διαγωνισμό, και
- η σημασία του βαθμού ανταγωνισμού για ένα έργο, όπως μετράται από τον αριθμό των προσφορών που έχουν υποβληθεί στο πλαίσιο κάθε διαγωνισμού, για το τελικό αποτέλεσμα.

Η ανάλυση βασίζεται σε δεδομένα που έχουν συγκεντρωθεί από τις αρμόδιες Διευθύνσεις του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων.¹ Έχουμε επίσης αντλήσει δεδομένα από τη βάση δεδομένων Tenders Electronic Daily (TED), την οποία διατηρεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για την κύρωση των αποτελεσμάτων της ανάλυσής μας και τη διεξαγωγή διακρατικών συγκρίσεων.

Δεδομένα του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων

Περιγραφή των δεδομένων

Ανταποκρινόμενες σε σχετικό αίτημα του ΟΟΣΑ, όλες οι Διευθύνσεις της Γενικής Διεύθυνσης Υποδομών Μεταφορών και της Γενικής Διεύθυνσης Υδραυλικών και Οικοδομικών Έργων της Γενικής Γραμματείας Υποδομών, παραχώρησαν δεδομένα για όλους τους διαγωνισμούς τους οποίους έχουν διεξάγει ή επιβλέπει.

Τα δεδομένα περιέχουν, μεταξύ άλλων και με διάφορους βαθμούς πληρότητας, πληροφορίες σχετικές με:² την ημερομηνία του διαγωνισμού, τη διαδικασία που χρησιμοποιήθηκε,³ το καθεστώς του διαγωνισμού,⁴ το είδος του έργου,⁵ τον προϋπολογισμό/την αναμενόμενη αξία του έργου, τον αριθμό των προσφορών που έχουν υποβληθεί, τη νικητήρια προσφορά και την αντίστοιχη έκπτωση που προσφέρθηκε, όπως και την τελική αξία μετά τις αναθεωρήσεις (για παράδειγμα λόγω μεταβολής στον συντελεστή ΦΠΑ) και τις επιπλέον δαπάνες (για παράδειγμα λόγω απρόβλεπτων εργασιών). Τα δεδομένα καλύπτουν το χρονικό διάστημα από το 2009 για δημόσια έργα και την περίοδο από το 2006 για μελέτες, υπηρεσίες, συμβουλευτικές υπηρεσίες και άλλα έργα.⁶ Οι περισσότεροι διαγωνισμοί

αφορούν στα έτη 2006-2009: τα δεδομένα περιέχουν τετραπλάσιο όγκο αρχείων κατά την τετραετία 2006-2009 από κάθε άλλη τετραετία μεταξύ 2010-2016. Παρατηρείται επίσης κάποια κυκλικότητα, με την έννοια ότι υπάρχουν συνήθως λιγότεροι διαγωνισμοί στα χρονικά διαστήματα Δεκεμβρίου/Ιανουαρίου και Ιουλίου/Αυγούστου.

Στον Πίνακα 3.A1.1. παρέχεται μια επισκόπηση των βασικών μεταβλητών ενδιαφέροντος. Εκτός από τη σχετική βαρύτητα των διαφόρων κατηγοριών έργων και διαγωνιστικών διαδικασιών, όπως και του αντίστοιχου μέσου όρου και εμβέλειας, ο πίνακας επιβεβαιώνει στοιχεία τα οποία ήταν a priori αναμενόμενα. Ειδικότερα, οι ανοικτές διαδικασίες διαγωνισμού – που είναι, από τον σχεδιασμό τους, πιο ανταγωνιστικές – προσελκύουν περισσότερους συμμετέχοντες και φαίνεται ότι εξασφαλίζουν υψηλότερες εκπτώσεις. Μια ανοικτή διαδικασία διαγωνισμού προσελκύει, κατά μέσον όρο, 3,5 φορές περισσότερες προσφορές σε σύγκριση με άλλες διαδικασίες: κατ' επέκταση, αυτό καταλήγει σε εκπτώσεις που είναι 4 φορές μεγαλύτερες κατά μέσον όρο. Συνεπώς, αν εξαιρεθούν οι μη τιμολογιακές παράμετροι, οι ανοικτές διαδικασίες αποφέρουν καλύτερα τιμολογιακά αποτελέσματα για τις αναθέτουσες αρχές.

Πίνακας 3.A1.1.1. Συνοπτικά στατιστικά στοιχεία - Ελλάδα

Μεταβλητή	Κατηγορία	Παρατηρήσεις	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Ελάχιστη	Μέγιστη
Προϋπολογισμός/Αναμενόμενη Αξία (€ .000)	όλες	747	5.149	16.009	16	147.600
	Έργα	286	12.055	24.292	25	147.600
	Μελέτες	407	729	877	18	5.949
	Λοιπά	54	1.878	3.168	16	18.430
Νικητήρια προσφορά (€ .000)	όλες	2.571	1.040	6.065	4	129.053
Αριθμός (αποδεκτών) προσφορών	όλες	787	7,9	5,4	1,0	30,0
	Ανοικτή	692	8,7	5,4	1,0	30,0
	Διαδικασία με διαπραγμάτευση	81	2,7	1,7	1,0	12,0
	Άμεση ανάθεση	10	1,0	0,0	1,0	1,0
	Λοιπά	4	3,0	0,8	2,0	4,0
Έκπτωση της νικητήριας προσφοράς (%)	Όλες	737	31,4	21,6	0,0	91,2
	Ανοικτή	653	34,4	21,0	0,0	91,2
	Διαδικασία με διαπραγμάτευση	79	7,8	9,0	1,5	47,1
	Άμεση ανάθεση	1	3,2	0,0	3,2	3,2
	Λοιπά	4	15,6	5,8	8,7	20,7

Σημειώσεις: Ο παραπάνω πίνακας περιέχει συνοπτικά στατιστικά στοιχεία αποκλειστικά για διαγωνισμούς που έχουν ολοκληρωθεί, δηλαδή για εκείνες τις συμβάσεις οι οποίες έχουν ανατεθεί στον νικητή του διαγωνισμού. Οι μεταβλητές αναφέρονται εφόσον είναι διαθέσιμες και εφόσον αυτό κρίνεται απαραίτητο (για παράδειγμα η αναμενόμενη αξία της σύμβασης δεν αναγράφεται όταν αντιστοιχεί στη νικητήρια προσφορά από κατασκευής, στη περίπτωση απευθείας αναθέσεων). Ο αριθμός προσφορών αφορά στον αριθμό τελικών προσφορών που έχουν θεωρηθεί αποδεκτές και έχουν γίνει δεκτές στον διαγωνισμό. Η έκπτωση έχει υπολογιστεί από τους συντάκτες με βάση την προϋπολογισθείσα αξία του έργου και τη νικητήρια προσφορά: η χρήση της έκπτωσης που έχει καταχωρηθεί στα αρχικά δεδομένα δεν συνεπάγεται ουσιαστικές αλλαγές στα στατιστικά στοιχεία του πίνακα.

Πηγή: Υπολογισμοί του ΟΟΣΑ με βάση τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από τη Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων.

Αποτελέσματα και συζήτηση

Χρησιμοποιούμε τα δεδομένα αυτά για την εμπειρική εξέταση δυο σημαντικών σχέσεων. Στην αρχή, εξετάζουμε τις επιπτώσεις της αναμενόμενης αξίας (προϋπολογισμού) ενός έργου στον αριθμό των ανταγωνιστών που συμμετέχουν στη διαδικασία του διαγωνισμού. Η εμπειρική μας ανάλυση βασίζεται στην παρακάτω σχέση:

$$(1) \ln(\text{Αριθμός προσφορών})_i = \alpha + \beta \ln(\text{Αναμενόμενη αξία})_i + \gamma_{it} D_{it} + \varepsilon_{it}$$

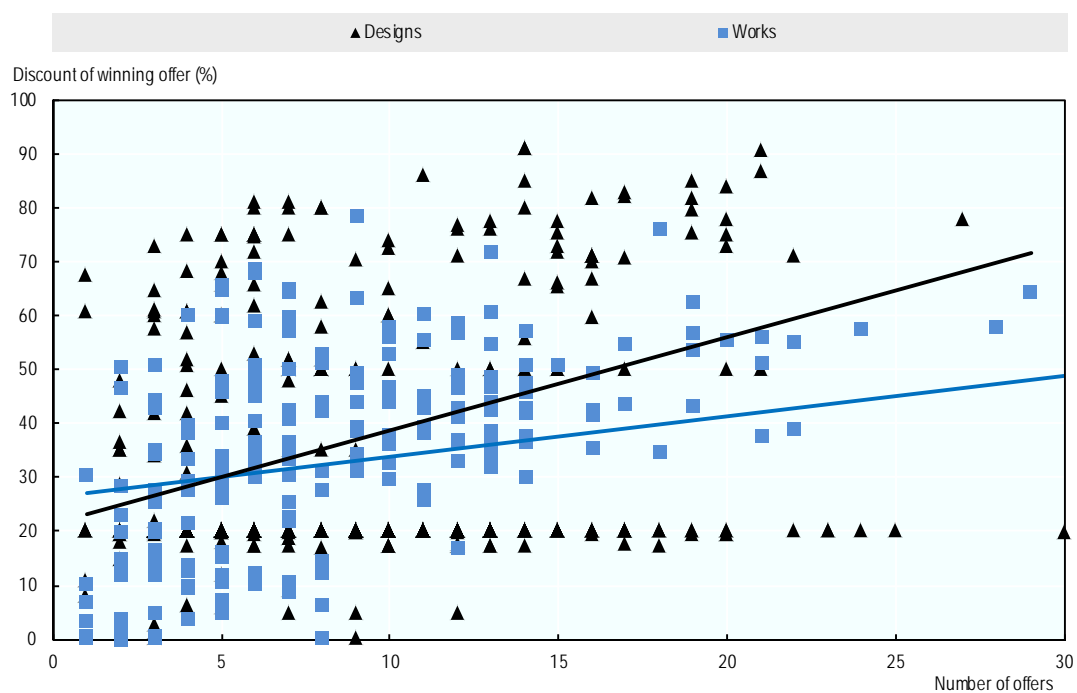
Η εξηρημένη μεταβλητή στην (1) είναι ο λογάριθμος του αριθμού των προσφορών που έχουν γίνει αποδεκτές στον διαγωνισμό i . Η βασική επεξηγηματική μεταβλητή ενδιαφέροντος είναι το μέγεθος του έργου, όπως υποδεικνύεται από την αναμενόμενη αξία του, ενώ D_{it} είναι ένας πίνακας μεταβλητών ελέγχου και ε_{it} είναι μια τυχαίο σφάλμα. Ο πίνακας των μεταβλητών ελέγχου περιλαμβάνει κοινές μεταβλητές δείκτη έτους και μήνα για την αποτύπωση των διαχρονικά μεταβλητών (οικονομικών) συνθηκών, όπως επίσης και το είδος και η φύση των μεταβλητών δείκτη-έργου, που αποβλέπουν στον έλεγχο της ετερογένειας σε όλο το φάσμα των έργων. Η εξίσωση (1) εκτιμήθηκε με τεχνικές δεδομένων πλαισίου σταθερών επιδράσεων ενώ υπολογίστηκαν τα ανθεκτικά τυπικά σφάλματα για την αιτιολόγηση της ετεροσκεδαστικότητας των διάφορων έργων.

Η ανάλυση έλαβε χώρα για όλους τους ολοκληρωμένους διαγωνισμούς, στο πλαίσιο μιας ανοικτής διαδικασίας. Το δείγμα έργων που χρησιμοποιήθηκε στην εκτίμηση περιορίστηκε σε διαγωνισμούς προϋπολογισμού έως €44 εκατομμύριων, όριο πέρα από το οποίο μπορούν να συμμετέχουν αποκλειστικά και μόνο εταιρείες υψηλότερης τάξης – είναι μικρός ο αριθμός των εταιρειών που έχουν καταχωρηθεί στη συγκεκριμένη τάξη.⁷

Στον Πίνακα 3.A1.2 περιέχονται τα βασικά αποτελέσματά μας. Στη στήλη (1) που εξετάζει τα δεδομένα των έργων και στη στήλη (2) που αφορά στα δεδομένα των μελετών, βρίσκουμε μια στατιστικά σημαντική και θετική σχέση: όσο πιο υψηλή είναι η αναμενόμενη αξία (προϋπολογισμός) ενός έργου τόσο περισσότεροι ανταγωνιστές συμμετέχουν στον διαγωνισμό. Μια αύξηση 1% στον προϋπολογισμό ενός έργου οδηγεί σε 0,12% περισσότερες προσφορές για τα έργα και σε 0,27% περισσότερες προσφορές για τις μελέτες. Επομένως, συνιστάται στις αρμόδιες αρχές να μη διασπών τα μεγάλα έργα ή μελέτες σε μικρότερα τμήματα αφού όσο μεγαλύτερη είναι η σύμβαση τόσο περισσότερους ανταγωνιστές προσελκύει.

Η δεύτερη εμπειρική σχέση την οποία δοκιμάζουμε, χρησιμοποιώντας τα ίδια δεδομένα ολοκληρωμένων ανοικτών διαγωνισμών, είναι το κατά πόσο ο αυξημένος ανταγωνισμός σε επίπεδο διαγωνισμού (όπως μετράται από τον αριθμό των προσφορών που υποβάλλονται) καταλήγει σε χαμηλότερες τιμές (με τη μορφή μεγάλων εκπτώσεων). Το Σχήμα 3.A1.1. υποδεικνύει μια θετική σχέση μεταξύ του αριθμού (αποδεκτών) προσφορών σε ένα διαγωνισμό και της τελικής τιμολόγησης, δηλαδή την έκπτωση της νικητήριας προσφοράς για τα έργα και για τις μελέτες. Η θετική σχέση είναι σαφώς ισχυρότερη για τα έργα σε σύγκριση με τις μελέτες. Εντούτοις, η λιγότερο ισχυρή σχέση στην περίπτωση των μελετών οφείλεται εν μέρει σε ένα υψηλό επίπεδο συγκέντρωσης εκπτώσεων στο οριακό σημείο του 20% ή γύρω από αυτό,⁸ κάτι που συνιστά ένα ανώτατο όριο στην έκπτωση μελετητικών έργων που ήταν πριν υποχρεωτικό με βάση σχετικές ρυθμίσεις.

Σχήμα 3.Α1.1. Αριθμός ανταγωνιστικών προσφορών και έκπτωση της νικητήριας προσφοράς σε διαγωνισμούς δημοσίων έργων και μελετών-Ελλάδα



Σημειώσεις: Ολοκληρωμένοι διαγωνισμοί με ανάθεση μετά από ανοικτή διαδικασία. Η έκπτωση έχει υπολογιστεί με βάση την αναμενόμενη αξία κάθε έργου και την αξία της νικητήριας προσφοράς, όπου και τα δυο αυτά δεδομένα είναι διαθέσιμα. Οι γραμμικές προσαρμοσμένες ευθείες είναι κατά προσέγγιση.

Πηγή: Υπολογισμοί ΟΟΣΑ με βάση δεδομένα από τη Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων.

Για την τυπική δοκιμή της σχέσης αυτής, χρησιμοποιούμε το κατωτέρω εμπειρικό πλαίσιο:

$$(2) \ln(\text{Έκπτωση νικητήριας προσφοράς})_i = \alpha + \beta(\text{Αριθμός προσφορών})_i + \gamma_{it}D_{it} + \varepsilon_{it}$$

Η εξηρημένη μεταβλητή στη σχέση (2) είναι ο λογάριθμος της έκπτωσης που προσφέρεται από τον νικητή του διαγωνισμού i . Η βασική επεξηγηματική μεταβλητή ενδιαφέροντος είναι η ένταση του ανταγωνισμού, όπως υποδεικνύεται από τον αριθμό των προσφορών που υποβάλλονται, ενώ D_{it} είναι ένας πίνακας μεταβλητών ελέγχου και ε_{it} είναι μια τυχαία διαταραχή. Ο πίνακας των μεταβλητών ελέγχου περιλαμβάνει κοινές μεταβλητές δείκτη έτους και μήνα για την αποτύπωση των διαχρονικά μεταβλητών (οικονομικών) συνθηκών, όπως επίσης και των μεταβλητών δείκτη εργασιών και δείκτη είδους έργου που αποβλέπουν στον έλεγχο της ετερογένειας σε όλο το φάσμα των έργων. Η εξίσωση (2) εκτιμήθηκε με τεχνικές δεδομένων πλαισίου σταθερών επιδράσεων ενώ υπολογίστηκαν τα ανθεκτικά τυπικά σφάλματα για την αιτιολόγηση της ετεροσκεδαστικότητας των διάφορων έργων.

Τα αποτελέσματα απεικονίζονται στις τελευταίες τρεις στήλες του Πίνακα 3.A1.2.⁹ Στη στήλη (3) συγκεντρώνονται τα δεδομένα έργων και μελετών και προκύπτει μια ισχυρή και θετική σχέση μεταξύ του αριθμού των συμμετεχόντων και της τελικής προσφερόμενης έκπτωσης. Εντούτοις, ενώ μια θετική σχέση καταγράφεται στην περίπτωση ξεχωριστής εκτίμησης έργων και μελετών – στήλες (4) και (5) αντίστοιχα, όπως εμφανίζεται στον Πίνακα 3.A1.1 – η σχέση αυτή είναι σαφώς ισχυρότερη και στατιστικά σημαντική στην περίπτωση των έργων.

Πίνακας 3.A1.2. Μέγεθος Έργου, αριθμός προσφορών και εκπτώσεις - Ελλάδα

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Είδος Έργου	Έργα Μικρότερη από €44εκ.	Μελέτες	Όλα	Έργα	Μελέτες
Αναμενόμενη αξία Log εξηρημένης μεταβλητής (Αναμενόμενη αξία)	log(Αριθμός προσφορών) 0,118 *** (0,039)	log(Αριθμός προσφορών) 0,271 *** (0,047)	log(Έκπτωση)	log(Έκπτωση)	log(Έκπτωση)
Αριθμός προσφορών			0,050 *** (0,01)	0,137 *** (0,034)	0,015 (0,011)
Εικονικές μεταβλητές έτους/μήνα	Ναι	Ναι	ναι	Ναι	Ναι
Εικονικές μεταβλητές είδους Έργου	Όχι	Όχι	όχι	Όχι	Όχι
Εικονικές μεταβλητές είδους εργασιών	Ναι	ναι	ναι	Ναι	Ναι
Παρατηρήσεις	193	392	650	216	388

Σημειώσεις: Τα ανθεκτικά τυπικά σφάλματα αναφέρονται σε παρένθεση. *σημαίνει εκτιμήσεις σημαντικές στο επίπεδο 10%, ** σημαντικές στο επίπεδο 5%, και *** σημαντικές στο επίπεδο 1% αντίστοιχα. Ανάλυση με βάση ολοκληρωμένους ανοικτούς διαγωνισμούς. Ο όρος Έτος/μήνας αντιστοιχεί σε συνδυασμούς μήνα/έτους. Το είδος έργου διακρίνει μεταξύ έργων και μελετών. Ο όρος είδος εργασιών επισημαίνει το είδος της εργασίας η οποία προβλέπεται. Οι προδιαγραφές περιλαμβάνουν μια σταθερά η οποία δεν αναφέρεται στον πίνακα.

Πηγή: Υπολογισμοί ΟΟΣΑ με βάση δεδομένα από τη Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων.

Τα αποτελέσματα είναι επίσης σημαντικά από οικονομικής πλευράς. Στην περίπτωση δημοσίων έργων βρίσκουμε ότι μια συμπληρωματική προσφορά οδηγεί σε αύξηση 14,7%¹⁰ στο επίπεδο της προσφερόμενης από τον νικητή έκπτωσης.¹¹ Με άλλα λόγια, μια υποθετική έκπτωση της τάξης του 35%¹² θα μπορούσε να αυξηθεί (κατά μέσον όρο) σε 40% αν γινόταν αποδεκτή μια πρόσθετη προσφορά ως μέρος της διαγωνιστικής διαδικασίας.¹³ Έτσι λοιπόν, ένα πιο ευέλικτο σύστημα μητρώου, θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα πιο επιθετικές προσφορές και συνεπώς υψηλότερες εκπτώσεις (χαμηλότερες τιμές) με σημαντικά οφέλη για τα δημόσια οικονομικά και για τους καταναλωτές.¹⁴

Δεδομένα από τη βάση δεδομένων Tenders Electronic Daily (TED) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Περιγραφή των δεδομένων

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συλλέγει πληροφορίες για τις δημόσιες συμβάσεις, συμπεριλαμβανομένων δημοσίων έργων και μελετών, από γνωστοποιήσεις ανάθεσης συμβάσεων (και από προκηρύξεις)¹⁵ που εκδίδονται από αναθέτουσες αρχές του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ), της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας (ΠΓΔΜ) και της Ελβετίας, μεταξύ των ετών 2006-2015 (συμπεριλαμβανομένων). Κατ' αρχήν, τα δεδομένα αφορούν σε προκηρύξεις και γνωστοποιήσεις πάνω από τα κατώτατα όρια δημοσίων συμβάσεων που έχουν καθοριστεί από τις Οδηγίες της ΕΕ, παρά το γεγονός ότι προκηρύξεις και γνωστοποιήσεις που υπολείπονται αυτών των ορίων υπάρχουν επίσης στα δεδομένα. Οι πληροφορίες περιλαμβάνουν το έτος δημοσίευσης, την αναθέτουσα αρχή, το είδος της σύμβασης,¹⁶ την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, το είδος της διαδικασίας,¹⁷ τα κριτήρια ανάθεσης,¹⁸ τον αριθμό των προσφορών και την τελική αξία της σύμβασης (νικητήρια προσφορά) σε επίπεδο διαγωνισμού που περιλαμβάνονται στη βάση δεδομένων.

Χρησιμοποιούμε ένα υποσύνολο των συνολικών δεδομένων, το οποίο αφορά σε πακέτο δεδομένων κατασκευαστικών έργων με ολοκληρωμένα δεδομένα με εστίαση σε δομικά έργα¹⁹ που ανατίθενται κατόπιν ανοικτού διαγωνισμού. Τα συνοπτικά στατιστικά στοιχεία για τις βασικές μεταβλητές παρατίθενται στον κατωτέρω Πίνακα 3.Α1.3.

Πίνακας 3.Α1.3. Συνοπτικά στατιστικά στοιχεία – ΕΟΧ,ΠΓΔΜ, και Ελβετία

Μεταβλητή	Παρατηρήσεις	Μέσος όρος	Διάμεσος	Τυπική απόκλιση
Προϋπολογισμός/Αναμενόμενη αξία (€ '000)	39.439	27.200.000	798	5.410.000.000
Νικητήρια προσφορά (€ '000)	39.439	4.443	582.2	21.100
Αριθμός προσφορών	39.439	8,3	6	9,0
Έκπτωση νικητήριας προσφοράς (%)	39.439	24,7	21,5	19,2

Σημειώσεις: Ο ανωτέρω πίνακας παρέχει συνοπτικά στατιστικά στοιχεία για κατασκευαστικά έργα στον ΕΟΧ, στην ΠΓΔΜ και στην Ελβετία τα οποία ανατίθενται κατόπιν διαδικασίας ανοικτού διαγωνισμού. Παρατηρούνται κάποιες έκτροπες τιμές (αφύσικα υψηλές τιμές) στα δεδομένα: για τον λόγο αυτό, δεν αναφέρονται μέγιστες αξίες· αντίθετως, παρατίθενται οι διάμεσοι. Η έκπτωση έχει υπολογιστεί από τον ΟΟΣΑ με βάση την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης και την αξία ανάθεσης· στον πίνακα εμφανίζονται στατιστικά στοιχεία μόνο για θετικές εκπτώσεις.

Πηγή: Υπολογισμοί του ΟΟΣΑ με βάση τα συμπληρωματικά δεδομένα της βάσης TED στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αποτελέσματα και συζήτηση

Χρησιμοποιούμε αυτά τα δεδομένα σχετικά με τα δημόσια έργα σε μια ομάδα 33 χωρών ώστε να διαπιστώσουμε κατά πόσον οι σχέσεις που επισημαίνονται στην περίπτωση δημοσίων διαγωνισμών για έργα στην Ελλάδα είναι προφανείς στην πιο εμπλουτισμένη ομάδα διαγωνισμών στο πλαίσιο των δεδομένων TED. Η εμπειρική μας ανάλυση βασίζεται σε προδιαγραφές ισοδύναμες με εκείνες που χρησιμοποιήθηκαν στο προηγούμενο τμήμα:

$$(3) \ln(\text{Αριθμός προσφορών})_{ic} = \alpha + \beta \ln(\text{Αναμενόμενη αξία})_i + a_t + a_c + \varepsilon_{itc}$$

$$(4) \ln(\text{Έκπτωση νικητήριας προσφοράς})_{ic} = \alpha + \beta(\text{Αριθμός προσφορών})_i + a_t + a_c + \varepsilon_{itc}$$

Οι εξηρημένες και επεξηγηματικές μεταβλητές είναι παρόμοιες με εκείνες που χρησιμοποιήθηκαν στις εξισώσεις (1) και (2), δηλαδή αναμενόμενη αξία (λογάριθμος) κάθε σύμβασης, αριθμός προσφορών και έκπτωση της νικητήριας προσφοράς. Ελέγχουμε για σταθερές επιδράσεις συνδυασμού έτους και μήνα (a_t) και χώρας (a_c) που ελέγχουν τα χαρακτηριστικά σε συνάρτηση με τη χώρα και με τον χρόνο. Αμφότερες οι εξισώσεις εκτιμήθηκαν με χρήση τεχνικών δεδομένων πάνελ σταθερών επιδράσεων και τα ανθεκτικά τυπικά σφάλματα υπολογίστηκαν για την αιτιολόγηση της ετεροσκεδαστικότητας των διάφορων έργων.

Τα αποτελέσματα παρατίθενται στον Πίνακα 3.A1.4. Οι πρώτες δυο στήλες περιέχουν τα αποτελέσματα για την εξίσωση (3) χωρίς να συμπεριλαμβάνονται (στήλη 1) οι σταθερές επιδράσεις και με όλες τις σταθερές επιδράσεις (στήλη 2). Για μια ακόμη φορά, παρατηρείται μια στατιστικά ισχυρή και θετική σχέση μεταξύ της αναμενόμενης αξίας του έργου και του αριθμού των συμμετεχόντων: μια αύξηση 10% στην αξία του έργου οδηγεί σε αύξηση της συμμετοχής κατά 0,5%. Με τον ίδιο τρόπο, οι τελευταίες δυο στήλες περιλαμβάνουν τα αποτελέσματα για την εξίσωση (4) χωρίς συμπερίληψη (στήλη 3) των σταθερών επιδράσεων και με συμπερίληψη (στήλη 4) των σταθερών επιδράσεων. Ο αριθμός των προσφορών επηρεάζει θετικά την έκπτωση (τιμή) της νικητήριας προσφοράς: μια επιπλέον προσφορά μεταφράζεται σε μια αύξηση 3% στο επίπεδο της προσφερόμενης έκπτωσης από τον νικητή.²⁰ Συνεπώς, και οι δυο σχέσεις είναι ίδιες από ποιοτικής πλευράς στις 33 χώρες όπως και στην Ελλάδα, παρά το γεγονός ότι το οικονομικό εύρος των αποτελεσμάτων φαίνεται ισχυρότερο στην περίπτωση της Ελλάδας.

Πίνακας 3.A1.4. Μέγεθος έργου, αριθμός προσφορών και εκπτώσεις – ΕΟΧ,ΠΓΔΜ και Ελβετία

	(1)	(2)	(3)	(4)
Εξηρημένη μεταβλητή	log(Αριθμός προσφορών)	log(Αριθμός προσφορών)	log(Έκπτωση)	log(Έκπτωση)
log(Αναμενόμενη αξία)	0,091 *** (0,002)	0,052 *** (0,002)		
Αριθμός προσφορών			0,027 *** (0,001)	0,030 *** (0,002)
Εικονικές μεταβλητές έτους/μήνα	όχι	ναι	Όχι	Ναι
Εικονικές μεταβλητές χώρας	όχι	ναι	Όχι	Ναι
Παρατηρήσεις	39.439	39.439	39.439	39.439

Σημειώσεις: Τα ανθεκτικά τυπικά σφάλματα αναφέρονται σε παρένθεση. * εκτιμήσεις σημαντικές σε επίπεδο 10% ** σημαντικές σε επίπεδο 5%, και *** σημαντικές σε επίπεδο 1% αντίστοιχα. Έτος/μήνας αντιστοιχεί σε συνδυασμούς μήνα/έτους. Ο όρος χώρα αναφέρεται στη χώρα όπου έλαβε χώρα ο διαγωνισμός. Οι προδιαγραφές εμπεριέχουν μια σταθερά η οποία δεν αναφέρεται στον πίνακα.

Πηγή: Υπολογισμοί ΟΟΣΑ με βάση δεδομένα από τη Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων.

Σημειώσεις

- ¹ Πλήρης κατάλογος των αρμόδιων Διευθύνσεων μπορεί να αναζητηθεί στις πηγές της Βάσης Δεδομένων.
- ² Τα δεδομένα έχουν ενοποιηθεί και εκκαθαριστεί, για παράδειγμα η ταξινόμηση των έργων και η κατηγοριοποίηση των εργασιών έχουν καταστεί ομοιόμορφες σε όλες τις ομάδες διαγωνισμών.

- ³ Αφορά στο κατά πόσον η σύμβαση έχει ανατεθεί μετά από ανοικτή διαδικασία, διαδικασία κατόπιν διαπραγμάτευσης, απευθείας ανάθεσης ή με άλλους τρόπους (όπως για παράδειγμα προφορικές ή κλειστές διαδικασίες). Αυτή η ευρεία κατηγοριοποίηση ακολουθεί λεπτομερέστερη ταξινόμηση των διαγωνιστικών διαδικασιών, για παράδειγμα μια ανοικτή διαδικασία θα μπορούσε να βασίζεται σε ένα σύστημα τμηματικών εκπτώσεων, ενιαίας έκπτωσης και καλύτερων προσφορών.
- ⁴ Ένας διαγωνισμός μπορεί να έχει ολοκληρωθεί, να μην έχει ολοκληρωθεί, να έχει ακυρωθεί να εκκρεμεί/να βρίσκεται στο τελικό στάδιο, κλπ.
- ⁵ Για παράδειγμα οδικά έργα, λιμενικά έργα, έργα αεροδρομίων, ηλεκτρομηχανικά έργα, περιβαλλοντικά έργα και υδραυλικά έργα.
- ⁶ Το έργο κατηγοριοποιείται με βάση την ομαδοποίηση των προσφορών από τις αρμόδιες Διευθύνσεις. Η κατηγορία 'λοιπά' περιλαμβάνει υπηρεσίες συμβούλων, έργα μελετών/συμβούλων, έργα επίβλεψης και εκείνα τα έργα τα οποία χαρακτηρίζονται ως υπηρεσίες ή νομικές υπηρεσίες.
- ⁷ Εκτός από κοινοπραξίες και εταιρείες εκτός Ελλάδας.
- ⁸ Για παράδειγμα, πάνω από τα μισά μελετητικά έργα που έχουν ανατεθεί από την Εγνατία (δημόσια εταιρεία αναθέσεων έργων υποδομών) με βάση την καλύτερη προσφορά σε ανοικτή διαγωνιστική διαδικασία κατέληξαν σε έκπτωση ακριβώς 20%.
- ⁹ Χρησιμοποιούμε το ποσοστό έκπτωσης όπως υπολογίζεται από την αναμενόμενη αξία του διαγωνισμού και την αξία της νικητήριας προσφοράς. Τα αποτελέσματα είναι ουσιαστικά τα ίδια όταν αντί αυτής χρησιμοποιείται η έκπτωση που αναφέρεται στα αρχικά δεδομένα.
- ¹⁰ Με $\beta = 0.137$, η αύξηση στην Έκπτωση από αύξηση μιας μονάδας στον Αριθμό Προσφορών είναι $e^\beta = 1.147$.
- ¹¹ Σημειώνεται ότι αυτή είναι η εκατοστιαία αύξηση στο επίπεδο της έκπτωσης και όχι το μέγεθος της ίδιας της έκπτωσης.
- ¹² Ο μέσος όρος έκπτωσης των νικητήριων προσφορών μετά από ανοικτή διαγωνιστική διαδικασία για έργα είναι 34,6%.
- ¹³ $35\% \times (100\% + 14.7\%) = 40\%$.
- ¹⁴ Είναι πιθανόν ότι οι διαγωνισμοί με υψηλότερο προϋπολογισμό προσελκύουν μεγαλύτερες εταιρείες οι οποίες είναι, κατά μέσον όρο, πιο αποδοτικές και επωφελούνται περισσότερο από οικονομίες κλίμακας. Οι εταιρείες αυτές έχουν συνεπώς τη δυνατότητα προσφοράς μεγαλύτερων εκπτώσεων. Το γεγονός αυτό υποδεικνύει ένα συσχετισμό μεταξύ υψηλότερων προϋπολογισμών και μεγαλύτερων εκπτώσεων, που εξηγείται εν μέρει από δυνατότητες αποδοτικότητας σχετικές με τα εταιρικά μεγέθη. Ωστόσο, το γεγονός ότι οι μεγαλύτερες εταιρείες *μπορούν* να προσφέρουν μεγαλύτερες εκπτώσεις δεν τους παρέχει υποχρεωτικά *κίνητρο* να το πράξουν: ένα τέτοιο κίνητρο παρέχεται από το επίπεδο ανταγωνισμού στο πλαίσιο κάθε διαγωνισμού όπως μας δείχνει ο αριθμός των συμμετεχόντων.
- ¹⁵ Τα δεδομένα προέρχονται από τυπικά έντυπα δημοσίων συμβάσεων που συμπληρώνονται από τις αναθέτουσες αρχές.
- ¹⁶ Έργα, προμήθειες και υπηρεσίες.
- ¹⁷ Για παράδειγμα, ανταγωνιστικός διάλογος, διαδικασία με διαπραγμάτευση, ανοικτή και κλειστή.

- ¹⁸ Η πιο χαμηλή τιμή, ή η πλέον οικονομικά συμφέρουσα προσφορά.
- ¹⁹ Φιλτράρισμα που έγινε με χρήση των κωδικών Κοινού Λεξιλογίου για τις Δημόσιες Συμβάσεις (CPV) 45000000 (NACE code 45).
- ²⁰ Με $\beta = 0.030$, η αύξηση στην Έκπτωση από την αύξηση μιας μονάδας στον Αριθμό των προσφορών είναι $e^\beta = 1.030$. Όπως εξηγείται στην ανωτέρω σημείωση 10 πρόκειται για την εκατοστιαία αύξηση του επιπέδου της έκπτωσης και όχι για αύξηση του μεγέθους της ίδιας της έκπτωσης.

Βάσεις δεδομένων

Δεδομένα διαγωνισμών παρεχόμενα από το Υπουργείο Μεταφορών, Υποδομών και Δικτύων, Γενική Γραμματεία Υποδομών Μεταφορών (Διευθύνσεις Οδικών Υποδομών· Ασφάλειας Οδικών Υποδομών· Λιμενικών Υποδομών· Υποδομών Αεροδρομίων· Λειτουργίας, Συντήρησης και Εκμετάλλευσης Υποδομών Παραχώρησης· Δημοσίων Έργων-Κατασκευή και Συντήρηση Υποδομών Μεταφορών· Δημοσίων Έργων – Κατασκευή Έργων Παραχώρησης – Πελοπόννησος και Βόρεια Ελλάδα· Δημοσίων Έργων – Κατασκευή Έργων Παραχώρησης – Κεντρική και Δυτική Ελλάδα· Μετρό· Κρητικού Οργανισμού Ανάπτυξης· Εγνατίας) και Γενική Διεύθυνση Υδραυλικών και Κτηριακών Υποδομών (Διευθύνσεις Υδάτων, Αποχέτευσης και Διαχείρισης Αποβλήτων· Πρόληψης Πλημμυρών και Εγγειοβελτιωτικών Έργων· Κτηριακών Υποδομών· Δημοσίων Έργων – Κατασκευή και Συντήρηση Υδραυλικών Υποδομών).

Σύνολο δεδομένων TED csv (2006-2015), Tenders Electronic Daily, συμπλήρωμα στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ΓΔ Εσωτερικής Αγοράς, Βιομηχανίας, Επιχειρηματικότητας και ΜΜΕ, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Βρυξέλλες. Διαθέσιμο στο <https://open-data.europa.eu/cs/data/dataset/ted-csv>. Version 2.1 (πρόσβαση 29 Ιουλίου 2016)

Κεφάλαιο 4

Μέσα Ενημέρωσης

Έχουν επισημανθεί συγκεκριμένα κανονιστικά εμπόδια στον ανταγωνισμό του κλάδου των μέσων ενημέρωσης, στις εκδοτικές δραστηριότητες, στις παραγωγές προγραμμάτων, στις δραστηριότητες μετάδοσης ραδιοφωνικών προγραμμάτων και συνδρομητικής τηλεόρασης. Αυτά δημιουργούνται συχνά εξαιτίας της μη εφαρμογής της νομοθεσίας, με αποτέλεσμα οι κανόνες που έχουν επιβληθεί να καθίστανται ανεπίκαιροι και αποσπασματικοί. Για παράδειγμα, ενώ το πιο πρόσφατο νομικό πλαίσιο για την αδειοδότηση ραδιοφωνικών σταθμών ισχύει από το 2007, δεν έχουν ακόμα προκληρυχθεί οι σχετικοί διαγωνισμοί. Το νομικό πλαίσιο θα πρέπει να κωδικοποιηθεί και διάφορες παρωχημένες διατάξεις θα πρέπει να αφαιρεθούν. Εξετάστηκαν επίσης οι περιορισμοί σχετικά με τα έτη προγενέστερης λειτουργίας ή κυκλοφορίας για τις ραδιοφωνικές άδειες, όπως και οι δημόσιες επιδοτήσεις για τα έντυπα μέσα ενημέρωσης. Οι περιορισμοί στην επιλογή παρόχων προγραμμάτων συνδρομητικής τηλεόρασης, όπως επίσης και οι ξεπερασμένες διαδικασίες και το κόστος αδειοδότησης μειώνουν τα κίνητρα για επένδυση και υιοθέτηση των νέων τεχνολογιών. Επίσης, η παραγωγή οπτικοακουστικού περιεχομένου από παραγωγούς οι οποίοι πληρούν ειδικές προϋποθέσεις αποτελεί εμπόδιο για την είσοδο στο επάγγελμα και για την ανάπτυξη ανεξάρτητων οπτικοακουστικών παραγωγών. Οι κατωτέρω συστάσεις θα πρέπει να συνεισφέρουν στην απλούστευση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και στην αύξηση των δυνατοτήτων επιλογής των καταναλωτών.

4.1. Ορισμός και οικονομική επισκόπηση

Σήμερα, οι όροι ‘πληροφορίες’ ή ‘προϊόντα πληροφοριών’ αφορούν σε οποιοδήποτε υλικό μπορεί να ψηφιοποιηθεί. Αυτό σημαίνει ότι όλα τα είδη έντυπου, ραδιοφωνικού, οπτικού ή οπτικοακουστικού περιεχομένου θεωρούνται προϊόντα πληροφοριών, και συνεπώς τμήματα του κλάδου μέσω ενημέρωσης. Για να μπορούν αυτά τα προϊόντα πληροφοριών να παρέχονται στη βάση ‘από έναν προς πολλούς’ είναι απαραίτητο κάποιο είδος μέσου διανομής, είτε αυτό είναι βιβλίο, εφημερίδα, ραδιόφωνο, τηλεόραση ή το διαδίκτυο. Είναι συνεπώς εφικτό σε γενικές γραμμές να αποκατασταθεί μια διάκριση μεταξύ του ίδιου του προϊόντος πληροφοριών και της μεθόδου διανομής του.

Εντούτοις, σε πολλές από τις αγορές του κλάδου των μέσων ενημέρωσης έχουν συμβεί και συνεχίζουν να συμβαίνουν αλλαγές με γοργό ρυθμό. Η βασική πτυχή της αλλαγής που αφορά στο παρόν έργο είναι το φαινόμενο της σύγκλισης, ή αλλιώς η συνένωση μέσων ενημέρωσης, τεχνολογιών τηλεπικοινωνιών και πληροφοριών, σχηματίζοντας ενοποιημένες πλατφόρμες και δίκτυα.

Για τον λόγο αυτό, η σχετική μονοθεσία για τα μέσα ενημέρωσης η οποία καλύπτεται για το παρόν έργο περιλαμβάνει τις παρακάτω δραστηριότητες:

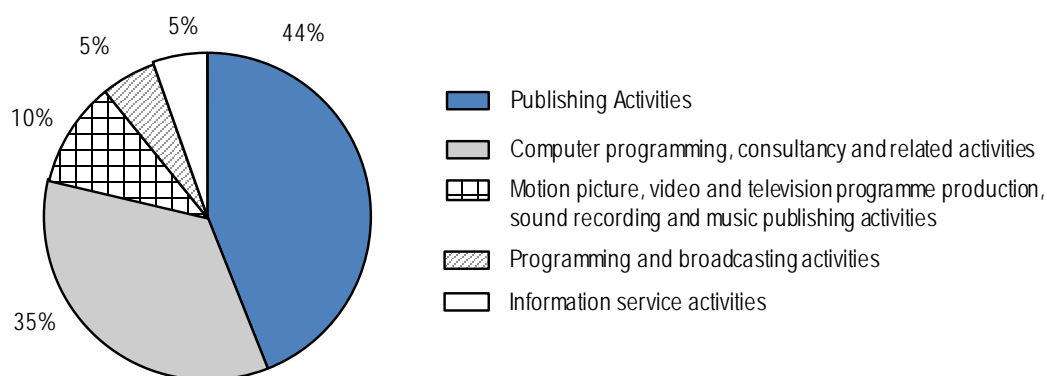
- **Εκδοτικές δραστηριότητες (NACE 58):** “Ο κλάδος αυτός περιλαμβάνει την έκδοση βιβλίων, φυλλαδίων, εντύπων (προσπέκτους) λεξικών, εγκυκλοπαιδειών, γεωγραφικών ατλάντων, χαρτών και σχεδιαγραμμάτων. Περιλαμβάνει επίσης την έκδοση εφημερίδων και περιοδικών, ευρετηρίων και καταλόγων και λοιπών εκδόσεων, όπως και εκδόσεις λογισμικού.”¹
- **Παραγωγή κινηματογραφικού και τηλεοπτικού προγράμματος, προγράμματος βίντεο, εγγραφής ήχου και δραστηριότητες μουσικών εκδόσεων (NACE 59):** “Ο κλάδος αυτός περιλαμβάνει την παραγωγή κινηματογραφικού υλικού (θεατρικού ή μη θεατρικού) είτε σε ρολό φιλμ, σε ταινία βίντεο ή σε δίσκο (DVD) για άμεση προβολή σε κινηματογραφικές αίθουσες ή για τηλεοπτική μετάδοση. Περιλαμβάνει επίσης υποστηρικτικές δραστηριότητες όπως η ένωση, το δέσιμο των σκηνών της ταινίας (μοντάζ) η κοπή, η μεταγλώττιση (ντουμπλάρισμα), κλπ, τη διανομή κινηματογραφικών ταινιών ή άλλων κινηματογραφικών παραγωγών σε άλλους κλάδους της βιομηχανίας, όπως επίσης και την προβολή κινηματογραφικών ταινιών ή άλλων κινηματογραφικών παραγωγών. Περιλαμβάνεται επίσης στο τμήμα αυτό η αγορά και η πώληση των δικαιωμάτων διανομής κινηματογραφικών ταινιών ή άλλων παραγωγών.”²
- **Δραστηριότητες προγραμματισμού και εκπομπών (NACE 60):** “Στον κλάδο αυτόν περιλαμβάνονται δραστηριότητες δημιουργίας περιεχομένου ή απόκτησης δικαιώματος διανομής περιεχομένου και ακολούθως, μετάδοση του συγκεκριμένου περιεχομένου, όπως το περιεχόμενο ψυχαγωγικών και ειδησεογραφικών προγραμμάτων, προγραμμάτων συζητήσεων και άλλων παρόμοιων προγραμμάτων ραδιοφώνου, τηλεόρασης και διαχείρισης δεδομένων. Περιλαμβάνεται επίσης η εκπομπή δεδομένων, συνήθως σε συνδυασμό με ραδιοφωνικές ή τηλεοπτικές εκπομπές. Οι μεταδόσεις μπορεί να πραγματοποιούνται με χρήση διαφόρων τεχνολογιών, με εναέρια μετάδοση, μέσω δορυφόρου, καλωδιακού δικτύου ή μέσω διαδικτύου.”³
- **Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες (NACE 62):** “Ο κλάδος αυτός περιλαμβάνει τις παρακάτω δραστηριότητες παροχής πραγματογνωμοσύνης στον τομέα της τεχνολογίας των πληροφοριών: εγγραφή, τροποποίηση, δοκιμή και υποστήριξη λογισμικού· σχεδιασμός και προγραμματισμός συστημάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών που ενσωματώνουν υλικό ηλεκτρονικού υπολογιστή,

λογισμικό και τεχνολογίες της επικοινωνίας: διαχείριση και λειτουργική προσαρμογή των συστημάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών του πελάτη και/ή των εγκαταστάσεων επεξεργασίας δεδομένων του πελάτη, όπως επίσης και άλλες επαγγελματικές και τεχνικές δραστηριότητες συναφείς με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές.”⁴

- **Δραστηριότητες υπηρεσιών της πληροφορίας (NACE 63):** “Ο κλάδος αυτός περιλαμβάνει δραστηριότητες σχετικές με πύλες δικτύων για αναζητήσεις στον παγκόσμιο ιστό, δραστηριότητες επεξεργασίας δεδομένων και φιλοξενίας (hosting), όπως επίσης και άλλες δραστηριότητες οι οποίες κατά πρώτο λόγο παρέχουν πληροφορίες”⁵

Τα μέσα ενημέρωσης συνεισέφεραν σε ποσοστό 1,1% στο ΑΕΠ της Ελλάδας το 2013, σε σύγκριση με το 3,5% του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με όρους απασχόλησης, ο κλάδος αποτελεί ποσοστό 1,5% της Ελληνικής οικονομίας, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για την Ευρωπαϊκή Ένωση ανέρχεται κατά μέσον όρο στο 2,1%. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Eurostat⁶ το 2013⁷ ο κλάδος των μέσων ενημέρωσης στην Ελλάδα παρουσίασε συνολικό κύκλο εργασιών ύψους περίπου 3 δισεκατομμυρίων, με 11.348 επιχειρήσεις που απασχολούσαν 51.126 εργαζομένους. Το σχήμα 4.1 παρουσιάζει τα δεδομένα της κατανομής του κύκλου εργασιών στο πλαίσιο κάθε επί μέρους κλάδου.

Σχήμα 4.1. Συνεισφορά στον συνολικό κύκλο εργασιών των Μέσων Ενημέρωσης - Ελλάδα



Πηγή: Eurostat, Ετήσιες λεπτομερείς επιχειρηματικές στατιστικές για τις υπηρεσίες (NACE Rev. 2, H-N και S95), Βάση δεδομένων [sbs_na_1a_se_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (πρόσβαση 4 Απριλίου 2016)

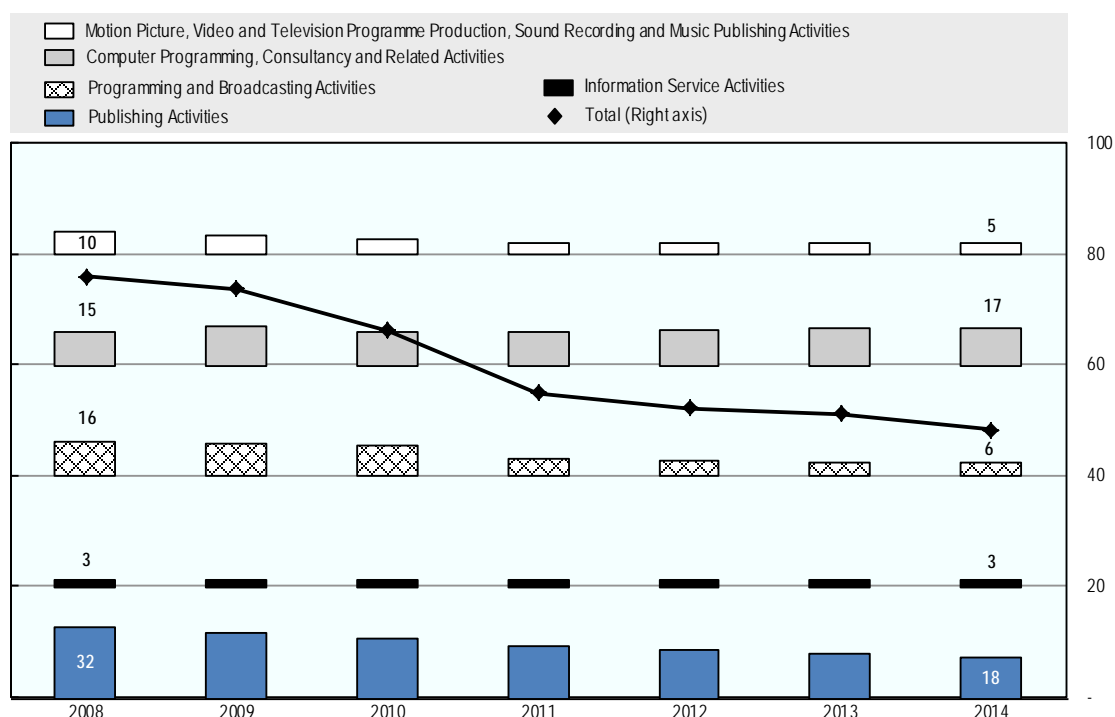
Σχετικά με τον κύκλο εργασιών, δεν έχουν όλοι οι επί μέρους κλάδοι το ίδιο ειδικό βάρος. Τουλάχιστον το 80% του κύκλου εργασιών παράγεται από εκδοτικές δραστηριότητες και προγραμματισμό ηλεκτρονικών υπολογιστών, συμβουλευτικών υπηρεσιών και συναφών δραστηριοτήτων, ενώ το υπόλοιπο 20% αφορά στους άλλους επί μέρους κλάδους. Παρά τη σημαντική παρουσία τους στο δημόσιο βήμα και την έντονη ρυθμιστική παρέμβαση,⁸ οι δραστηριότητες προγραμματισμού και μετάδοσης εκπομπών αποτελούν ποσοστό μόνο 5% του συνολικού εισοδήματος του κλάδου.

Η οικονομική κρίση, από το 2008 και μετά είχε αναμφίβολα σημαντικές επιπτώσεις στην πορεία του κλάδου. Από το 2008 έως το 2013, ο αριθμός των ενεργών επιχειρήσεων μειώθηκε συνολικά κατά 10% στην Ελλάδα. Τα αριθμητικά στοιχεία της απασχόλησης και του κύκλου εργασιών είναι ακόμα πιο εντυπωσιακά: η απασχόληση μειώθηκε συνολικά κατά 33%, ενώ ο κύκλος εργασιών κατά 49,5%. Με άλλα λόγια, το εισόδημα στον κλάδο των μέσων ενημέρωσης μειωνόταν για όλο το χρονικό διάστημα 2008 – 2013 σε ποσοστό 10,7% κάθε χρόνο κατά μέσον όρο.

Εφόσον τα στοιχεία της Eurostat για το 2014 είναι διαθέσιμα μόνο για το συνολικό αριθμό απασχολούμενων, το Σχήμα 4.2 παρουσιάζει την κατανομή της συνολικής απασχόλησης δια μέσου των πέντε επί μέρους κλάδων για την περίοδο 2008-2014. Η εικόνα σχετικά με τον συνολικό αριθμό επιχειρήσεων και τον κύκλο εργασιών είναι παρόμοια.

Η σύνθεση της απασχόλησης σε όλο τον κλάδο των μέσων ενημέρωσης αντανακλά σε σημαντικό βαθμό εκείνη του εισοδήματος και έχει σημειώσει πτώση κατά τα τελευταία χρόνια (Σχήμα 4.2)

Σχήμα 4.2. Κατανομή συνολικής απασχόλησης στον κλάδο των μέσων ενημέρωσης - Ελλάδα



Πηγή: Eurostat, Ετήσιες λεπτομερείς επιχειρηματικές στατιστικές για τις υπηρεσίες (NACE Rev. 2, H-N και S95), Database [sbs_na_1a_se_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (πρόσβαση 4 Απριλίου 2016)

Ο συνολικός αριθμός των απασχολούμενων στους πέντε επί μέρους κλάδους μειώθηκε κατά 37%. Οι μεγαλύτερες μειώσεις σημειώθηκαν στον προγραμματισμό και στη μετάδοση εκπομπών (-64%) και στις εκδοτικές δραστηριότητες (-44%). Από την άλλη πλευρά, ο προγραμματισμός ηλεκτρονικών υπολογιστών και οι συμβουλευτικές υπηρεσίες, όπως επίσης και οι υπηρεσίες πληροφοριών, παρουσίασαν αύξηση της απασχόλησης σε ποσοστό 8% και 6% αντίστοιχα (κατά την ίδια εξαετή περίοδο).

4.2. Επισκόπηση της νομοθεσίας

Η χαρτογράφηση της νομοθεσίας για τον κλάδο στην Ελλάδα περιλαμβάνει 251 νόμους και κανονισμούς. Η νομοθετική παρέμβαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον συγκεκριμένο κλάδο είναι περιορισμένη και αφορά κατά κύριο λόγο θέματα τηλεοπτικού περιεχομένου, διαφήμισης και παραγωγής.

Εκτός από τις κατά τα ανωτέρω 251 νομοθετικές πράξεις, επισημάνθηκαν επίσης οι κατωτέρω επί μέρους κατηγορίες νομοθεσίας.

- Περίπου 100 ρυθμίσεις αφορούν την τηλεόραση ελεύθερης μετάδοσης και την αδειοδότηση ραδιοφωνικών σταθμών, όπως επίσης και τη συνδρομητική τηλεόραση και το ραδιόφωνο. Το συγκεκριμένο κανονιστικό πλαίσιο είναι εξαιρετικά περίπλοκο και, σε ορισμένες περιπτώσεις ανεπίκαιρο.
- Ο Νόμος 2328/1995⁹ υπήρξε ο πρώτος που έθεσε τα κριτήρια αδειοδότησης μέσω διαγωνισμών για το ραδιόφωνο και την τηλεόραση ελεύθερης μετάδοσης. Εφαρμόστηκε ωστόσο μόνο μια φορά, σχετικά με ραδιοφωνική αδειοδότηση στην Αττική. Ο Νόμος 3592/2007¹⁰ για την αδειοδότηση των μέσων ενημέρωσης υιοθετήθηκε χωρίς να καταργεί ρητά τις διατάξεις του Νόμου 2328/1995. Πιο πρόσφατα, ο Νόμος 4339/2015¹¹ περί ρύθμισης της αδειοδότησης των τηλεοπτικών σταθμών τέθηκε σε ισχύ χωρίς ρητή τροποποίηση του Νόμου 3592/2007. Ο Νόμος 2644¹² σχετικά με τη συνδρομητική τηλεόραση και ραδιόφωνο τέθηκε σε ισχύ το 1995 και ισχύει ακόμα και σήμερα, με ελάχιστονες τροποποιήσεις, παρόλο που είναι σαφές ότι δεν εμπεριέχει τις σημαντικές τεχνολογικές εξελίξεις που έχουν λάβει χώρα από το 1995 και μετά.
- Σχετικά με τις εκδοτικές δραστηριότητες, έχουν επισημανθεί πολλές ρυθμίσεις οι οποίες υπάρχουν από τις δεκαετίες του 1930 και του 1940 και, παρά το γεγονός ότι έχουν αντικατασταθεί και/ή δεν εφαρμόζονται, δεν έχουν ποτέ καταργηθεί ρητά. Οι λίγες ισχύουσες ρυθμίσεις στον συγκεκριμένο επί μέρους κλάδο αφορούν σε κρατικές επιδοτήσεις για τον έντυπο τύπο.
- Η χαρτογράφηση της νομοθεσίας περιλαμβάνει νόμους και ρυθμίσεις για τις οπτικοακουστικές παραγωγές, την τηλεοπτική διαφήμιση και τη σκηνοθεσία. Ενώ η τηλεοπτική διαφήμιση διέπεται κατά κύριο λόγο από το δίκαιο της ΕΕ που έχει μεταφερθεί στο Ελληνικό δίκαιο (Προεδρικό Διάταγμα 109/2010¹³), οι βασικοί νόμοι για τη σκηνοθεσία και την παραγωγή οπτικοακουστικών έργων είναι ο Νόμος 3905/2010¹⁴ και ο Νόμος 2328/1995 του εθνικού νομοθέτη.
- Για τον προγραμματισμό ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών και συναφείς δραστηριότητες, υπάρχουν μόνο λίγες ρυθμίσεις, κυρίως σχετικές με την προστασία προσωπικών δεδομένων, ονομάτων τομέα και δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας (copyright). Το ίδιο ισχύει για τις δραστηριότητες υπηρεσιών πληροφοριών.
- Καταλήγοντας, υπάρχουν πολλές διοικητικές αποφάσεις από το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ) και την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ), αρμόδιες ρυθμιστικές αρχές για τον τομέα των μέσων ενημέρωσης που ερμηνεύουν ή εφαρμόζουν λεπτομερώς την κείμενη νομοθεσία.

4.3. Εκδοτικές δραστηριότητες

Ανακοινώσεις του δημοσίου στις Ελληνικές εφημερίδες

Οι Ελληνικές εφημερίδες δημοσιεύουν ανακοινώσεις/δημοσιεύσεις δημοσίου συμφέροντος οι οποίες πληρώνονται από το κράτος.

Προβλέπονται ειδικά κριτήρια επιλεξιμότητας για τη δημοσίευση των συγκεκριμένων ανακοινώσεων/δημοσιεύσεων.

Ειδικότερα, το Άρθρο 2, Παράγραφος 1 του Νόμου 3548/2007¹⁵ προβλέπει ότι οι καθημερινές εφημερίδες θα πρέπει να εκδίδονται τουλάχιστον για δυο χρόνια και οι εβδομαδιαίες τουλάχιστον για τρία χρόνια με τον ίδιο τίτλο για να είναι επιλέξιμες ως προς τη δημοσίευση ανακοινώσεων του δημοσίου. Εκτός αυτού, προβλέπεται και ένας ελάχιστος αριθμός αντιτύπων εφημερίδων που θα πρέπει να τυπώνονται και να πωλούνται ανά έκδοση: τουλάχιστον 500 αντίτυπα για περιφέρειες πληθυσμού άνω των 80.000 κατοίκων, 350 αντίτυπα το έτος για περιφέρειες με πληθυσμό μικρότερο των 80.000. Υπάρχουν και άλλα κριτήρια, όπως το ότι οι επιλέξιμες εφημερίδες θα πρέπει να έχουν επαρκές και πρωτότυπο περιεχόμενο ύλης το οποίο θα γράφουν οι δημοσιογράφοι τους.

Σύμφωνα με το επίσημο σκεπτικό, οι διατάξεις είναι απαραίτητες ώστε να τεκμηριώνεται ότι μια εφημερίδα είναι γνωστή στο κοινό, όπως επίσης και να αποδεικνύεται η ανεξαρτησία της και η οικονομική βιωσιμότητα της εταιρείας η οποία την εκδίδει. Ανώτερος σκοπός είναι η ευρύτερη δυνατή δημοσιότητα για τις ανακοινώσεις που πληρώνονται από το κράτος και η κατά το δυνατόν μεγαλύτερη διάχυση των πληροφοριών. Το γεγονός ότι τα διαφημιστικά έσοδα απορροφούνται συνεχώς περισσότερο από διαδικτυακές πλατφόρμες όπως τα κοινωνικά δίκτυα ή οι οικονομικές βάσεις δεδομένων κοινής χρήσης, προκαλεί ακόμα μεγαλύτερες επιπτώσεις για τις εφημερίδες.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Ο στόχος πολιτικής επιβάλλει κάποιους όρους τους οποίους οφείλουν να τηρούν οι εφημερίδες για να είναι επιλέξιμες για τη δημοσίευση ανακοινώσεων του δημοσίου.

Θα πρέπει να υπάρχουν και να εφαρμόζονται κριτήρια επιλογής των εφημερίδων που έχουν δικαίωμα δημοσίευσης ανακοινώσεων του δημοσίου διότι δεν είναι όλες οι εφημερίδες σε θέση να εξυπηρετήσουν τον στόχο πολιτικής. Όπως ήδη έχει αναφερθεί, οι προϋποθέσεις αυτές είναι απαραίτητες για την επίτευξη της μέγιστης δυνατής δημοσιότητας των δημοσίων ανακοινώσεων και η παροχή χρηματοοικονομικής υποστήριξης στις οικονομικά βιώσιμες εφημερίδες. Παρά το γεγονός ότι τα κριτήρια του αριθμού αντιτύπων που πρέπει να πωλούνται και ο ελάχιστος αριθμός σελίδων είναι περιοριστικά, δικαιολογούνται ωστόσο με την έννοια ότι σκοπός του νομοθέτη είναι η εξασφάλιση της ευρύτερης δυνατής δημοσιότητας και διαφάνειας για τις ανακοινώσεις του δημοσίου. Υπάρχουν εντούτοις ορισμένα κριτήρια τα οποία είναι επιζήμια για τον ανταγωνισμό.

Οι περιορισμοί οι σχετικοί με τα χρόνια λειτουργίας (δυο ή τρία χρόνια) δημιουργούν άμεσο φραγμό εισόδου στο επάγγελμα διευκολύνοντας τις κατεστημένες επιχειρήσεις έναντι των νεοεισερχόμενων. Εφόσον οι νεοεισερχόμενοι είναι σε θέση να εκδίδουν και να πωλούν τον αριθμό αντιτύπων εφημερίδων που απαιτείται από τον νόμο, όπως επίσης και ικανοί να πληρούν τις άλλες προϋποθέσεις του νόμου, δεν υπάρχει επαρκής αιτιολόγηση αποκλεισμού τους από τη συγκεκριμένη έμμεση επιδότηση.¹⁶ Θα πρέπει ωστόσο να προβλέπεται ένα χρονικό διάστημα κατά το οποίο θα υπολογίζεται ο ελάχιστος αριθμός αντιτύπων που θα τυπώνονται και θα πωλούνται, ώστε να αποφεύγονται περιπτώσεις εφημερίδων οι οποίες επιτυγχάνουν τον ελάχιστο αριθμό αντιτύπων μόνο για δυο ημέρες ή έστω για ένα μήνα. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η απόφαση για τις επιλέξιμες εφημερίδες δημοσίευσης ανακοινώσεων του δημοσίου εκδίδεται μια φορά τον χρόνο, ο ελάχιστος αριθμός αντιτύπων βάσει του νόμου μπορεί να υπολογίζεται σε συνάρτηση με τον χρόνο που πέρασε ή με τους προγενέστερους έξη μήνες.

Σύσταση

Η απαίτηση η σχετική με τα χρόνια κυκλοφορίας (δυο χρόνια για τις καθημερινές εφημερίδες και τρία χρόνια για τις εβδομαδιαίες) πρέπει να καταργηθεί. Αντί της συγκεκριμένης προϋπόθεσης, θα πρέπει να προβλέπεται ένα απαραίτητο χρονικό διάστημα για τον υπολογισμό του ελάχιστου αριθμού

αντιτύπων που θα τυπώνονται και θα πωλούνται, διάστημα που θα μπορούσε να κυμαίνεται από έξι μήνες έως το πολύ ένα χρόνο.

Προνομιακά ταχυδρομικά τέλη

Όπως σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, οι Ελληνικές εφημερίδες λαμβάνουν έμμεση στήριξη από το δημόσιο, λόγω της σημασίας των πληροφοριών που περιέχουν για το δημόσιο συμφέρον. Οι επιδοτήσεις των εφημερίδων από τις μειωμένες χρεώσεις τηλεπικοινωνιών και εναέριων μεταφορών έχουν καταργηθεί στην Ελλάδα από το 2011,¹⁷ αλλά τα προνομιακά ταχυδρομικά τέλη διατηρούνται ακόμα ως έμμεσες επιδοτήσεις.

Σε όλη την Ευρώπη υπάρχουν συστήματα επιδότησης του τύπου, συχνότερα με τη μορφή φορολογικών εκπτώσεων. Για παράδειγμα στο Βέλγιο, στη Δανία, στη Νορβηγία και στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι πωλήσεις εφημερίδων απαλλάσσονται εξ' ολοκλήρου από τον ΦΠΑ.¹⁸ Ένα παράδειγμα αυξημένης έμμεσης και άμεσης υποστήριξης αποτελεί η Γαλλία. Το 2009, ο συνολικός προϋπολογισμός επιδοτήσεων για τον ιδιωτικό τύπο αυξήθηκε κατά 600 εκατομμύρια EUR. Ειδικότερα, 70 εκατομμύρια EUR αφιερώθηκαν στη χρηματοδότηση της κατ' οίκον παράδοσης.¹⁹

Σύμφωνα με τα νέα κριτήρια επιλεξιμότητας με βάση την Κοινή Υπουργική Απόφαση 16682/2011²⁰, η δημόσια χρηματοδότηση για προνομιακά ταχυδρομικά τέλη στον έντυπο τύπο (εφημερίδες και περιοδικά) μειώθηκε δραστικά, όπως φαίνεται στον Πίνακα 4.1.

Πίνακας 4.1. Κρατική ενίσχυση στον Ελληνικό τύπο, 2009-2012 (εκατομμύρια €)

Έτος	Γραμματόσημα	Τηλέφωνα	Εναέριες μεταφορές στην Ελλάδα	Εναέριες μεταφορές εκτός Ελλάδας
	32,7	0,77	5,48	0,62
	27,8	0,65	5,95	0,47
	16,9	0,31	1,79	0,16
	5,7 (εκτίμηση)	Καταργήθηκε	Καταργήθηκε	Καταργήθηκε

Πηγές: Γενική Γραμματεία Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης: Παπαθανασόπουλος, 2014β

Σύμφωνα με την ανωτέρω Κοινή Υπουργική Απόφαση 16682/2011, τα ειδικά ταχυδρομικά τέλη ισχύουν μόνο για τη διανομή του Ελληνικού έντυπου τύπου στην Ελλάδα και επίσης μόνο για τις εφημερίδες που εκδίδονται τουλάχιστον μια φορά τον μήνα και τα περιοδικά που εκδίδονται τουλάχιστον κάθε τρεις μήνες.

Εκτός από τις ανωτέρω προϋποθέσεις, οι εφημερίδες ή τα περιοδικά θα πρέπει να πληρούν τουλάχιστον ένα από τα κατωτέρω κριτήρια:

- Είναι επιλέξιμα και έχουν επιλεγεί για τις ανακοινώσεις του δημοσίου
- Οι ιδιοκτήτες τους είναι μέλη της Ένωσης Δημοσιογράφων Ιδιοκτητών Περιοδικού Τύπου (ΕΔΙΠΤ), ή
- Οι ιδιοκτήτες τους (α) πληρούν τις προϋποθέσεις να είναι μέλη της Ένωσης, αλλά δεν έχουν εγγραφεί σε αυτήν ενώ ταυτόχρονα (β) ασκούν το επάγγελμα του εκδότη και έχουν (γ) την ιδιότητα του δημοσιογράφου και (δ) οι εφημερίδες τους²¹ και/ή τα περιοδικά τους βρίσκονται στην αγορά για χρονικό διάστημα τουλάχιστον δυο ετών.

Το επίσημο σκεπτικό αναφέρει ότι τα κριτήρια είναι απαραίτητα για τον αποκλεισμό διαφημιστικών φυλλαδίων ή άλλων εμπορικών εγγράφων ώστε αυτά να μην επωφελούνται από τα ειδικά ταχυδρομικά τέλη. Η εισαγωγή ειδικών και αυστηρών κριτηρίων θεωρείται ότι είναι ο μόνος τρόπος ακύρωσης των στρεβλώσεων που υπήρχαν πριν την τροποποίηση της Κοινής Υπουργικής Απόφασης. Κατά την αντίληψη του ΟΟΣΑ, τα προνομιακά ταχυδρομικά τέλη αποτελούν έμμεση και σταθερή υποστήριξη του δημοσίου προς τον έντυπο τύπο ο οποίος προσπαθεί σθεναρά να ανταγωνιστεί πιο σύγχρονα μέσα ενημέρωσης, όπως η τηλεόραση/το ραδιόφωνο και το Διαδίκτυο σχετικά με τα έσοδα και τη δημοφιλία. Το γεγονός ότι τα διαφημιστικά έσοδα απορροφώνται συνεχώς περισσότερο από διαδικτυακές πλατφόρμες, όπως είναι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ή οι κοινές οικονομικές βάσεις δεδομένων έχει μεγαλύτερες συνέπειες για τις εφημερίδες.²²

Ζημία στον ανταγωνισμό

Παρά το ότι η ελάχιστη προβλεπόμενη συχνότητα κυκλοφορίας των εφημερίδων και των περιοδικών θα μπορούσε να χαρακτηριστεί περιοριστική, δικαιολογείται από τον σκοπό του νομοθέτη για έμμεση οικονομική υποστήριξη του έντυπου τύπου που έχει σοβαρή και τακτική παρουσία στην αγορά.

Εντούτοις, η υποχρεωτική άμεση σύνδεση των προνομιακών ταχυδρομικών τελών με την ιδιότητα μέλους ή εν δυνάμει μέλους των ιδιοκτητών σε μια συγκεκριμένη επαγγελματική ένωση, όπως επίσης και η άσκηση συγκεκριμένων επαγγελμάτων (εκδότη και δημοσιογράφου) από τον ιδιοκτήτη και η τουλάχιστον διετής παρουσία των εφημερίδων/περιοδικών τους στην αγορά, όλα αυτά δημιουργούν άμεσο φραγμό όχι μόνο για τους νεοεισερχόμενους που δεν έχουν ακόμα συμπληρώσει διετία στην αγορά, αλλά και για ιδιοκτήτες έντυπου τύπου που δεν επιθυμούν ή δεν μπορούν να εγγραφούν στην συγκεκριμένη ένωση που προβλέπεται από τον νόμο. Επισημαίνεται επίσης ότι υπάρχουν και άλλες ενώσεις ιδιοκτητών έντυπου τύπου²³ των οποίων τα μέλη δεν διαθέτουν το προνόμιο ειδικών ταχυδρομικών τελών.

Εξάλλου, όπως έχει ήδη αναφερθεί, το κριτήριο των ετών προγενέστερης κυκλοφορίας αποκλείει εφημερίδες και/ή περιοδικά που εκδίδονται από βιώσιμες οικονομικά και επιτυχημένες εταιρείες, απλώς και μόνο διότι υπάρχουν στην αγορά για χρονικό διάστημα μικρότερο των δυο ετών. Επίσης, η προϋπόθεση να διαθέτει ο ιδιοκτήτης την διπλή ιδιότητα εκδότη και δημοσιογράφου αποκλείει άλλους επαγγελματίες από τη λειτουργία επιχειρήσεων έντυπου τύπου, ακόμα και αν αυτοί μπορούν να εξασφαλίζουν τα ελάχιστα ποιοτικά κριτήρια των εφημερίδων και/ή των περιοδικών τους απασχολώντας επαγγελματίες εκδότες και δημοσιογράφους.

Σύσταση

Ο ΟΟΣΑ συνιστά την κατάργηση των προϋποθέσεων σύμφωνα με τις οποίες ένας ιδιοκτήτης εφημερίδας/περιοδικού πρέπει να είναι μέλος ή εν δυνάμει μέλος της Ελληνικής Ένωσης Δημοσιογράφων Ιδιοκτητών Περιοδικού Τύπου, την κατάργηση της πρόβλεψης του αριθμού των ετών προγενέστερης κυκλοφορίας ώστε να καταστεί κάποιος επιλέξιμος για προνομιακά ταχυδρομικά τέλη και της υποχρέωσης να διαθέτει ο ιδιοκτήτης μιας εφημερίδας την ιδιότητα του εκδότη και του δημοσιογράφου.

Κανόνες ιδιοκτησίας

Σύμφωνα με το Άρθρο 13, παράγραφοι 10 και 11 του Νόμου 2328/1995 ισχύουν αυστηροί κανόνες ιδιοκτησίας για τις εφημερίδες. Οι διατάξεις αναφέρουν ότι οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, μπορεί να είναι ιδιοκτήτης, εταίρος ή μέτοχος σε εταιρεία η οποία εκδίδει ή ελέγχει με οποιονδήποτε τρόπο ή να είναι μέτοχος σε άλλη εταιρεία η οποία εκδίδει ή ελέγχει: 1) έως δυο καθημερινές πολιτικές

εφημερίδες, που εκδίδονται στην Αθήνα ή στη Θεσσαλονίκη και διανέμονται μέσω πρακτορείων διανομής τύπου, από τις οποίες μια είναι πρωινή και η άλλη απογευματινή 2) έως μια καθημερινή οικονομική εφημερίδα και έως μια ημερήσια αθλητική εφημερίδα που εκδίδεται στην Αθήνα, στον Πειραιά ή στη Θεσσαλονίκη 3) έως δυο ημερήσιες επαρχιακές εφημερίδες, αλλά σε διαφορετικούς νομούς 4) έως δυο μη ημερήσιες επαρχιακές εφημερίδες, αλλά σε διαφορετικούς νομούς και 5) μια μόνο Κυριακάτικη έκδοση καθημερινής εφημερίδας είτε με τον ίδιο ή παρόμοιο τίτλο είτε ως ανεξάρτητη εφημερίδα (πολιτική ή οικονομική ή αθλητική).

Οι ίδιοι περιορισμοί ισχύουν επίσης για τον/την σύζυγο και για τους συγγενείς έως τετάρτου βαθμού ενός ατόμου το οποίο έχει οποιαδήποτε από τις ανωτέρω ιδιότητες, στο βαθμό που οι συγγενείς αυτοί δεν είναι και δεν μπορούν να αποδείξουν ότι είναι οικονομικά και επιχειρηματικά ανεξάρτητοι. Επισημαίνεται ότι οι περιορισμοί οι σχετικοί με την ιδιοκτησία συγγενών προσώπων ισχύουν επίσης και για το ραδιόφωνο και την τηλεόραση (Νόμος 3592/2007), αλλά αφορούν μόνο σε συγγενείς μέχρι τρίτου βαθμού. Αρμόδια αρχή για την επίβλεψη του ανωτέρω κανόνα είναι το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ).

Αυτοί οι περιορισμοί ως προς το ιδιοκτησιακό καθεστώς των εφημερίδων περιλαμβάνονται ακόμα στον Νόμο 2328/1995, στον οποίο περιλαμβάνονταν και οι κανόνες ιδιοκτησίας τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών σταθμών. Το Άρθρο 5 του Νόμου 3592/2007 εισήγαγε νέους, λιγότερο περιοριστικούς κανόνες, σχετικούς με την ιδιοκτησία τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών μέσων ενημέρωσης, οι οποίοι και ισχύουν σήμερα. Ωστόσο, οι διατάξεις του Νόμου 2328/1995 δεν έχουν ρητά καταργηθεί. Σύμφωνα με τη νομική αρχή με την οποία ένας νεότερος νόμος υπερτερεί ενός παλαιότερου νόμου, το Άρθρο 5 του Νόμου 3592/2007 θα πρέπει να ισχύει. Ωστόσο, το γεγονός ότι το Άρθρο 5 δεν περιλαμβάνει ούτε ειδικές διατάξεις ιδιοκτησίας εφημερίδων ούτε διατάξεις που να προβλέπουν τη ρητή κατάργηση του Αρθρου 13, παράγραφοι 10 και 11 του Νόμου 2328/1995, δημιουργείται ανασφάλεια δικαίου σχετικά με το κατά πόσον οι περιορισμοί στην ιδιοκτησία εφημερίδων ισχύουν ακόμα ή όχι. Σε μια μελέτη του 2011,²⁴ επισημαίνεται ότι οι περιορισμοί ιδιοκτησίας στον τύπο έχουν καταργηθεί και ότι η αρχή η οποία έχει επιφορτιστεί με την εφαρμογή τους (ΕΣΡ) δεν τους αμφισβήτησε. Εντούτοις, η Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας δηλώνει ότι οι διατάξεις παραμένουν σε ισχύ.

Οι περιορισμοί ιδιοκτησίας ως προς τον αριθμό των εφημερίδων έχουν σκοπό την προστασία του πλουραλισμού των μέσων ενημέρωσης και της διαφάνειας. Κατ' αρχήν, ο πλουραλισμός των μέσων ενημέρωσης συνεισφέρει σημαντικά στη διαμόρφωση μιας λειτουργικής δημοκρατικής κοινωνίας, εξασφαλίζοντας την δυνατότητα έκφρασης όλων των απόψεων. Οι περιορισμοί οι σχετικοί με τους/τις συζύγους και τους συγγενείς αποβλέπουν στην υπεράσπιση του πλουραλισμού και στην αποτροπή του ελέγχου της αγοράς από επιχειρηματικούς παράγοντες οι οποίοι χρησιμοποιούν διάφορα υποκατάστατα άτομα ή μέλη των οικογενειών τους που προβάλλονται ως πραγματικοί ιδιοκτήτες.

Θα πρέπει να επισημανθεί, ότι δεν υφίστανται Ευρωπαϊκοί κανόνες ιδιοκτησίας μέσων ενημέρωσης. Στις αρχές της δεκαετίας του 1990, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προσπάθησε να εκτιμήσει το κατά πόσον η εκτεταμένη συγκέντρωση θα μπορούσε να αποβεί επιζήμια για τον πλουραλισμό. Στην Πράσινη Βιβλίο (ΕΚ, 1992)²⁵ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρει ότι η διασφάλιση του πλουραλισμού εμπίπτει στις αρμοδιότητες των κρατών μελών και ότι αυτά πρέπει να σχεδιάσουν τους εθνικούς κανόνες ιδιοκτησίας. Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περιορίζεται στην προστασία της δέουσας λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς.²⁶

Ωστόσο, ένα Έγγραφο Εργασίας του Προσωπικού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2007²⁷, που αφορούσε στους κανόνες ιδιοκτησίας μέσων ενημέρωσης, αναφέρει ότι κανένα άλλο κράτος μέλος εκτός της Ελλάδας, δεν εφαρμόζει a priori ειδικούς κανόνες περιορισμού στην ιδιοκτησία των έντυπων μέσων ενημέρωσης. Με άλλα λόγια, τα κανονιστικά πλαίσια άλλων κρατών μελών δεν περιλαμβάνουν κανόνες

που να περιέχουν συγκεκριμένο αριθμό έντυπων μέσων ενημέρωσης τα οποία ένας επενδυτής ή η σύζυγός του ή οι συγγενείς του μπορούν να κατέχουν ή να συμμετέχουν στην ιδιοκτησία τους, χωρίς συνδυασμό αυτών των κανόνων και με άλλους.

Ειδικότερα, για να εξασφαλιστεί ότι τα μέσα ενημέρωσης θα λειτουργούν με γνώμονα το δημόσιο συμφέρον προωθώντας τον πλουραλισμό και εμποδίζοντας την αθέμιτη επιρροή από οποιονδήποτε ιδιοκτήτη μέσου ενημέρωσης, οι κανόνες άλλων κρατών μελών προβλέπουν μια κατά περίπτωση εξέταση των συνθηκών αγοράς της χώρας και ειδικότερα της ισχύος επιρροής κάθε εφημερίδας και της κυκλοφορίας της. Πιο συγκεκριμένα, οι σχετικοί κανόνες (για παράδειγμα, στην Ιταλία,²⁸ στη Γαλλία,²⁹ στην Ιρλανδία,³⁰ στην Ολλανδία,³¹ στην Πολωνία,³² στη Σλοβενία,³³ και στο Ηνωμένο Βασίλειο³⁴) καλούν τις αρμόδιες αρχές να εξετάζουν τις πραγματικές επιπτώσεις πολλαπλών ιδιοκτησιών στην αγορά κατά τη στιγμή της κυκλοφορίας νέας εφημερίδας και/ή το κατά πόσον αυτές καταλήγουν σε στρέβλωση του ανταγωνισμού στην αγορά και θίγουν τον πλουραλισμό. Με άλλα λόγια, οι κανόνες περιορίζουν τη συγκέντρωση μέσων ενημέρωσης σε μια συγκεκριμένη αγορά και σκοπό έχουν να εμποδίζουν την δημιουργία μιας τεράστιας ισχύος διαμόρφωσης της κοινής γνώμης.

Παρόμοιοι κανόνες σχετικοί με τη συγκέντρωση μέσων ενημέρωσης με βάση το μερίδιο αγοράς που αντιστοιχεί σε συνολικές διαφημιστικές δαπάνες είκοσι μηνών και σε έσοδα από πωλήσεις, υπάρχουν επίσης σε ισχύ για τις εφημερίδες στην Ελλάδα και περιλαμβάνονται στο Άρθρο 3 του Νόμου 3592/2007. Η Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού, αρμόδια αρχή για την επίβλεψη των κανόνων, ενεργεί ανεξάρτητα από το ΕΣΡ, το οποίο είναι αρμόδιο για την εφαρμογή των κανόνων ιδιοκτησίας και μόνο. Οποιοσδήποτε πιθανός επενδυτής ο οποίος επιθυμεί να εισέλθει στην αγορά των μέσων ενημέρωσης οφείλει να συμμορφώνεται όχι μόνο με τους κανόνες ιδιοκτησίας αλλά και τους κανόνες για τις συγκεντρώσεις των μέσων ενημέρωσης.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Υπάρχει ανασφάλεια δικαίου ως προς το κατά πόσο οι διατάξεις του Νόμου 2328/1995 είναι παρωχημένες ή όχι. Ενώ οι περισσότεροι κανόνες ιδιοκτησίας και συγκέντρωσης στον κλάδο των μέσων ενημέρωσης περιλαμβάνονται στον Νόμο 3592/1997, υπάρχουν περιορισμοί στην ιδιοκτησία εφημερίδων και στον Νόμο 2328/1995, όπως και πολλές άλλες διατάξεις που είναι ξεπερασμένες και δεν ισχύουν. Η δυσκολία αυτή στην επισήμανση του ισχύοντος νόμου σημαίνει ότι πολλοί εν δυνάμει νεοεισερχόμενοι στην αγορά του έντυπου τύπου αντιμετωπίζουν προβλήματα σχετικά με το νομικό κόστος και το κόστος συμμόρφωσης, όπως επίσης και επιχειρηματική αβεβαιότητα.

Με τον ίδιο τρόπο, η υποχρεωτική προσφυγή στα πρακτορεία διανομής τύπου για τη διανομή των εφημερίδων έχει πλέον καταργηθεί.³⁵ Η αναφορά σε πρακτορεία διανομής εφημερίδων μπορεί συνεπώς να προκαλέσει περαιτέρω ανασφάλεια δικαίου και κόστος για την διευκρίνιση της εγκυρότητάς της.

Δεν είναι σαφές εάν το Άρθρο 13, παράγραφος 10 του Νόμου 2328/1995 που περιέχει τον βασικό κανόνα ιδιοκτησίας έχει καθαρά αρνητικές ή καθαρά θετικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό της αγοράς των εφημερίδων. Από τη μια πλευρά, οι επενδυτικές επιλογές πιθανών επενδυτών περιορίζονται από συγκεκριμένους κανόνες σχετικούς με τον αριθμό και το είδος ιδιοκτησίας εφημερίδων. Από την άλλη πλευρά, οι διατάξεις περί κανόνων ιδιοκτησίας μπορεί να εμποδίζουν *a priori* καταστάσεις υπερσυγκέντρωσης στην αγορά. Ο στόχος της ελευθερίας του επιχειρείν θα πρέπει ωστόσο να αντισταθμίζεται από τον στόχο του πλουραλισμού.

Θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη ότι η παράλληλη και ανεξάρτητη *a priori* εφαρμογή των κανόνων ιδιοκτησίας και των κανόνων συγκέντρωσης των μέσων ενημέρωσης από το ΕΣΡ και την Επιτροπή Ανταγωνισμού, δημιουργεί επιπλέον κόστος για πιθανούς επενδυτές.

Σχετικά με τους προβλεπόμενους περιορισμούς για συζύγους και συγγενείς (Άρθρο 13, παράγραφος 11 του Νόμου 2328/1995), οι αρμόδιες αρχές παραδέχονται ότι παρά το ότι ο κανόνας αυτός εστιάζει σε προβληματικές περιπτώσεις για τον πλουραλισμό και τη διαφάνεια, δεν μπορεί να εφαρμοστεί αποτελεσματικά διότι δεν υπάρχουν συγκεκριμένα κριτήρια ορισμού του όρου ‘οικονομική και επιχειρηματική ανεξαρτησία’. Η έλλειψη κριτηρίων τα οποία να παρέχουν βάση πάνω στην οποία μια αρμόδια αρχή και/ή το Δικαστήριο να μπορούν να εκδίδουν αποφάσεις, η ευρεία διακριτική ευχέρεια που παρέχεται στις αρχές, όπως και η έλλειψη σημαντικής νομολογίας πάνω στο θέμα αυτό,³⁶ καταλήγουν γενικότερα σε ανασφάλεια δικαίου. Εκτός αυτού, αποτελούν επίσης εμπόδια πρόσβασης νέων πιθανών επενδυτών οι οποίοι θα επιθυμούσαν να επενδύσουν σε κάποια συγκεκριμένη αγορά, αλλά είναι συγγενείς ενός παράγοντα που βρίσκεται ήδη σε αυτή την αγορά.

Συστάσεις

Εξορθολογισμός των διατάξεων του Άρθρου 13, παράγραφοι 10 και 11 του Νόμου 2328/1995 και των Άρθρων 3 και 5 του Νόμου 3592/2007. Ένα μέρος του εξορθολογισμού αυτού αφορά στη συσχέτιση μεταξύ των α priori περιορισμών στην ιδιοκτησία βάσει του Νόμου 2328/1995 και των κανόνων συγκέντρωσης στο Άρθρο 3 του Νόμου 3592/2007 που πρέπει να επανεξεταστούν, με σκοπό να διαπιστωθεί αν μπορούν να συνδυαστούν ώστε να εστιάζουν περισσότερο στις πραγματικές επιπτώσεις αγοράς εφημερίδων στην αγορά και στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης (δηλαδή εφαρμογή κριτηρίων όπως το μερίδιο αγοράς, καθημερινή κυκλοφορία, μερίδιο παροχής εφημερίδων στην αγορά).

Θα πρέπει να παρέχονται συγκεκριμένα κριτήρια για την απόδειξη της οικονομικής και επιχειρηματικής ανεξαρτησίας στις αρμόδιες διοικητικές αρχές και στα δικαστήρια.

Οι αναφορές στα πρακτορεία διανομής τύπου πρέπει να καταργηθούν.

4.4. Παραγωγή και περιεχόμενο οπτικοακουστικού υλικού

Ορια ανάθεσης παραγωγής τηλεοπτικών προγραμμάτων σε τρίτους

Εκτός από τα θέματα ιδιοκτησίας επιχειρήσεων μέσω ενημέρωσης, το περιεχόμενο και η παραγωγή των μέσων επηρεάζει επίσης τον πλουραλισμό των μέσων ενημέρωσης.³⁷

Το Άρθρο 1, παράγραφος 12 του Νόμου 2328/1995 προβλέπει ότι οι αδειοδοτημένοι τηλεοπτικοί οργανισμοί πρέπει να διαχειρίζονται οι ίδιοι και να λειτουργούν απευθείας τους τηλεοπτικούς σταθμούς. Το Άρθρο 10 του ίδιου νόμου επιτρέπει στους τηλεοπτικούς σταθμούς την ανάθεση της παραγωγής συγκεκριμένων προγραμμάτων σε ανεξάρτητους παραγωγούς οπτικοακουστικών έργων μέχρι ένα ποσοστό 30%.

Το Άρθρο 11, παράγραφος 5 του Νόμου 3592/2007, ωστόσο, επαναλαμβάνει ότι οι ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί σταθμοί θα πρέπει να λειτουργούν οι ίδιοι και απευθείας του σταθμούς, αλλά μπορούν να αναθέτουν την παραγωγή του προγράμματός τους σε εταιρείες που ανήκουν στον ίδιο όμιλο και να εκχωρούν επίσης την παραγωγή συγκεκριμένων προγραμμάτων σε εταιρείες παραγωγής ή την παραγωγή ‘συγκεκριμένων εκπομπών’ σε ανεξάρτητους παραγωγούς. Στη διάταξη αυτή, δεν υπάρχει μνεία σε συγκεκριμένο ποσοστό προγραμμάτων που μπορεί να ανατεθεί σε τρίτους. Παρόλα αυτά, το Άρθρο 1, παράγραφος 12 του Νόμου 2328/1995 ουδέποτε καταργήθηκε ρητά.

Πρόσφατα, το άρθρο 14, παράγραφος 4 του Νόμου 4339/2015 προέβλεπε ότι οι πάροχοι περιεχομένου (τηλεοπτικοί σταθμοί) δεν μπορούν να εκχωρούν τη διαχείριση της χρήσης των προγραμμάτων τους ή της εταιρείας τους σε τρίτους. Ωστόσο, μπορούν να αναθέτουν την παραγωγή των προγραμμάτων τους σε εταιρείες που ανήκουν στον ίδιο όμιλο. Επιτρέπεται επίσης η ανάθεση της

παραγωγής συγκεκριμένων προγραμμάτων σε εταιρείες παραγωγής και της παραγωγής ‘συγκεκριμένων εκπομπών’ σε ανεξάρτητους παραγωγούς.

Από αυτές τις διατάξεις προκύπτει ότι σκοπός είναι να μην υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες ο αδειούχος τηλεοπτικός οργανισμός θα είναι ο κατ’ όνομα ιδιοκτήτης και στην πράξη θα παραβιάζονται οι κανόνες ιδιοκτησίας και συγκέντρωσης με χρησιμοποίηση τρίτων που θα έχουν τον πραγματικό έλεγχο του προγραμματισμού και του περιεχομένου των εκπομπών. Κατά συνέπεια, οι διατάξεις αυτές μπορούν να θεωρούνται ότι σκοπό έχουν την ενίσχυση του πλουραλισμού και της διαφάνειας.

Παρόλα αυτά, η επικάλυψη διατάξεων καταλήγει σε ανασφάλεια δικαίου σχετικά με ένα σημείο ζωτικής σημασίας, δηλαδή το κατά πόσο τα τηλεοπτικά προγράμματα μπορούν να ανατίθενται εξωτερικά, σε ποιόν, και μέχρι ποιο ποσοστό του συνολικού προγράμματος μεταδόσεων.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Οι επικαλυπτόμενες και εν μέρει αντιφατικές διατάξεις – συγκεκριμένα το Άρθρο 1, παράγραφος 12 του Νόμου 2328/1995, το Άρθρο 11, παράγραφος 5 του Νόμου 3592/2007 και το Άρθρο 14, παράγραφος 4 του Νόμου 4339/2015 που επιβάλλουν περιορισμούς στους τηλεοπτικούς σταθμούς που πραγματοποιούν εξωτερικές αναθέσεις του προγράμματός τους – δημιουργούν ανασφάλεια δικαίου και σύγχυση που μπορούν να αυξήσουν το κόστος συμμόρφωσης και το λειτουργικό κόστος των τηλεοπτικών οργανισμών.

Το επιπλέον κόστος και οι περιορισμοί στη δυνατότητα των τηλεοπτικών οργανισμών να επιλέγουν τους προμηθευτές τους μπορεί επίσης να προκαλείται από το γεγονός ότι δεν έχουν διευκρινιστεί οι όροι ‘πρόγραμμα’ και ‘συγκεκριμένες εκπομπές’ που χρησιμοποιούνται στη διατύπωση των διατάξεων. Δεν έχει επίσης διευκρινιστεί η διαφορά μεταξύ εταιρειών παραγωγής και ανεξάρτητων παραγωγών. Ορισμένοι κανόνες επίσης, όπως εκείνος που προβλέπει ότι ορισμένα συγκεκριμένα προγράμματα μπορεί να ανατίθενται σε εταιρείες παραγωγής και συγκεκριμένες εκπομπές σε ανεξάρτητους παραγωγούς, καταλήγουν τελικά σε περιορισμούς ως προς τις επιλογές των τηλεοπτικών οργανισμών οι οποίες δεν είναι σαφείς και θα μπορούσαν επίσης να δημιουργούν εμπόδια εισόδου στην αγορά παραγωγής οπτικοακουστικού περιεχομένου.

Για μια ακόμη φορά, είναι απαραίτητη η αναζήτηση ισορροπίας. Από τη μια πλευρά, οι περιορισμοί στις πηγές προγραμμάτων περιορίζουν την ελευθερία των τηλεοπτικών οργανισμών ως προς τις εξωτερικές αναθέσεις του προγράμματός τους σύμφωνα με τις δικές τους επιλογές και το επιχειρηματικό τους σχέδιο, περιορίζοντας συνεπώς και τη δυνατότητα επένδυσης των χρημάτων τους με τρόπο που οι ίδιοι θεωρούν πιο αποδοτικό. Από την άλλη πλευρά, ο στόχος της προστασίας του πλουραλισμού και της διαφάνειας, θα μπορούσε να αντισταθμίσει τους περιορισμούς αυτούς, θέση που καθίσταται περισσότερο προφανής σε περιπτώσεις όπως εκείνη της ειδησεογραφικής παραγωγής.³⁸

Καταλήγοντας, η απαίτηση να αναθέτουν εξωτερικά οι τηλεοπτικοί οργανισμοί ένα ελάχιστο ποσοστό 10% των ωρών μετάδοσης σε ανεξάρτητους παραγωγούς οπτικοακουστικού υλικού, όπως προβλέπεται στην Οδηγία για τις Υπηρεσίες Οπτικοακουστικών Μέσων (Οδηγία AVMS, 2010/13/EK)³⁹ και στην Ελληνική νομοθεσία, στο Άρθρο 18 του Προεδρικού Διατάγματος 109/2010⁴⁰ το οποίο μετέφερε την Οδηγία στο Ελληνικό δίκαιο, θα πρέπει να ληφθούν επίσης υπόψη (βλ. επίσης την επόμενη παράγραφο ‘ανεξάρτητοι παραγωγοί οπτικοακουστικών έργων’).

Συστάσεις

Ενοποίηση και εξορθολογισμός των κανόνων του Άρθρου 1, παράγραφος 12 του Νόμου 2328/1995, Άρθρου 11 παράγραφος 5 του Νόμου 3592/2007 και Άρθρου 14, παράγραφος 4 του Νόμου

4339/2015, ορίζοντας παράλληλα ποια προγράμματα μπορούν να ανατεθούν εξωτερικά και σε ποιόν. Οι οποιοδήποτε περιορισμοί θα πρέπει να παραμείνουν μόνον εφόσον υπηρετούν τον πλουραλισμό και τη διαφάνεια, όπως επίσης και το δίκαιο της ΕΕ, κυρίως δε την Οδηγία για τις Υπηρεσίες Οπτικοακουστικών Μέσων (AVMS).

Ανεξάρτητοι παραγωγοί οπτικοακουστικών Έργων

Η Οδηγία 89/552/ΕΕΚ⁴¹ – οδηγία για την ‘Τηλεόραση χωρίς Σύνορα’ – προώθησε το υποχρεωτικό ποσοστό εκπομπών ανεξαρτήτων παραγωγών στην Ευρώπη. Παρά το γεγονός ότι η Οδηγία δεν περιελάμβανε έναν ορισμό του ανεξάρτητου παραγωγού, η Αιτιολογική Σκέψη 31 στην αναθεωρημένη έκδοσή της του 1997 αναφέρεται ότι στον ορισμό θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κριτήρια ‘όπως το ιδιοκτησιακό καθεστώς της εταιρείας παραγωγής, η ποσότητα του προγράμματος του παρεχόμενου στον ίδιο τηλεοπτικό οργανισμό και η κυριότητα των δευτερογενών δικαιωμάτων.’ Έτσι λοιπόν, θα ήταν πλέον αρμοδιότητα των κρατών μελών ο ορισμός της εννοίας του ‘ανεξάρτητου παραγωγού’.⁴²

Η συγκεκριμένη Οδηγία μεταφέρθηκε στο Ελληνικό δίκαιο με το Προεδρικό Διάταγμα 100/2000⁴³ στο οποίο οι ανεξάρτητοι παραγωγοί ορίζονται ως παραγωγοί ανεξάρτητοι από τους τηλεοπτικούς οργανισμούς, όπως ορίζονται στο Άρθρο 10 του Νόμου 2328/1995.

Στην Οδηγία AVMS η οποία αντικατέστησε την ‘Τηλεόραση χωρίς Σύνορα’ δεν υπάρχει επίσης ορισμός του ανεξάρτητου παραγωγού. Μόνο στην Αιτιολογική Σκέψη 71 αναφέρεται ότι ‘Κατά τον ορισμό των ‘παραγωγών οι οποίοι είναι ανεξάρτητοι από τηλεοπτικούς οργανισμούς’ όπως αναφέρεται στο Άρθρο 17, τα Κράτη Μέλη πρέπει να λάβουν κυρίως υπόψη κριτήρια όπως το ιδιοκτησιακό καθεστώς της εταιρείας παραγωγής, η ποσότητα του προγράμματος του παρεχόμενου στον ίδιο τηλεοπτικό οργανισμό και η κυριότητα των δευτερογενών δικαιωμάτων.’⁴⁴

Το Προεδρικό Διάταγμα 109/2010 μετέφερε στο Ελληνικό δίκαιο τη νέα Οδηγία. Το Άρθρο 18 του διατάγματος αυτού δεν επαναλαμβάνει τη διατύπωση ότι ανεξάρτητος παραγωγός είναι εκείνος ο οποίος ορίζεται στο Άρθρο 10 του Νόμου 2328/1995 και έχοντας υπόψη ότι η σχετική διάταξη του Προεδρικού Διατάγματος 100/2000 έχει καταργηθεί, ο όρος ανεξάρτητος παραγωγός ορίζεται πλέον μόνον από το Άρθρο 10 του Νόμου 2328/1995 υπό τον τίτλο ‘Ανεξάρτητοι Παραγωγοί Οπτικοακουστικών Έργων.’

Πιο συγκεκριμένα, η παράγραφος 1 του εν λόγω άρθρου προβλέπει ότι οι ανεξάρτητοι παραγωγοί οπτικοακουστικών έργων έχουν το αποκλειστικό δικαίωμα υπογραφής συμβάσεων μεταξύ κατόχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και τηλεοπτικών οργανισμών, διαφημιστικών εταιρειών, κινηματογραφικών εταιρειών και άλλων σχετικών εταιρειών παραγωγής ταινιών, διαφημίσεων ή οπτικοακουστικών έργων διάρκειας μεγαλύτερης των 2 λεπτών.

Εξάλλου, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, ο ορισμός του ανεξάρτητου παραγωγού συνδέεται επίσης με τον ορισμό του παραγωγού οπτικοακουστικών έργων στον Νόμο 2121/1993⁴⁵ για τα Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας. Το Άρθρο 47, παράγραφος 2(β) του Νόμου 2121/1993⁴⁶ προβλέπει ότι παραγωγός οπτικοακουστικών έργων είναι οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο εγκαινιάζει και είναι υπεύθυνο για την υλοποίηση μιας πρώτης εγγραφής μιας σειράς εικόνων με ήχο ή χωρίς ήχο. Ο ορισμός αυτός διευρύνεται ακόμα περισσότερο με μια φράση της παραγράφου 2 του Άρθρου 10 του Νόμου 2328/1995, όπου προβλέπεται ότι ο ανεξάρτητος παραγωγός προετοιμάζει και υλοποιεί οπτικοακουστικά έργα, φροντίζει για την προμήθεια όλων των απαραίτητων μέσων παραγωγής, αναλαμβάνει την ευθύνη για τα τεχνικά και οικονομικά θέματα που συνδέονται με την παραγωγή, υπογράφει όλες τις συμβάσεις και συνάπτει όλες τις συμφωνίες τις σχετικές με την παραγωγή. Υπάρχει συνεπώς ένα ευρύ φάσμα επαγγελματικών και οικονομικών δραστηριοτήτων που ορίζονται ως ‘παραγωγοί οπτικοακουστικών έργων’ και ειδικότερα, όπως ο ίδιος ο τίτλος του σχετικού άρθρου υποδεικνύει, ως ‘ανεξάρτητοι παραγωγοί’. Εκτός αυτού, η παράγραφος 3 του Άρθρου 10 αναφέρει ότι οι

ανεξάρτητοι παραγωγοί οπτικοακουστικών έργων πρέπει να καταχωρούνται σε μητρώο και να καταβάλλουν τα σχετικά τέλη στο οικείο επαγγελματικό επιμελητήριο.

Η παράγραφος 3 του Άρθρου 10 προβλέπει επίσης συγκεκριμένα και αυστηρά κριτήρια τα οποία θα πρέπει να πληροί κάποιος ώστε να γίνει αποδεκτός για εγγραφή στο μητρώο του οικείου επιμελητηρίου. Τα απαραίτητα τυπικά προσόντα περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, σχετικούς ακαδημαϊκούς τίτλους σπουδών, πιστοποιητικό ποινικού μητρώου, πιστοποιητικό μη πτώχευσης, προγενέστερη εμπειρία τουλάχιστον δυο διαδοχικών ετών ή τριών συνολικά ετών ως ανεξάρτητος παραγωγός ή ως υπάλληλος εταιρείας παραγωγής, όπως επίσης και εργασία για την παραγωγή μιας τουλάχιστον ταινίας μεγάλου μήκους ή οκτώ τουλάχιστον τηλεοπτικών εκπομπών συγκεκριμένης διάρκειας, ή παρομοίων παραγωγών σύμφωνα με την αξιολόγηση μιας επιτροπής η οποία συγκαλείται από τον Υπουργό Τύπου και ΜΜΕ.

Η παράγραφος 4 του Άρθρου 10 προβλέπει ότι ο παραγωγός οπτικοακουστικών έργων ή το άτομο το οποίο είναι μέτοχος εταιρείας παραγωγής ή μέλος διοικητικού συμβουλίου εταιρείας παραγωγής δεν μπορούν να είναι δημόσιοι υπάλληλοι ή να έχουν συμβατική σχέση με το δημόσιο σύμφωνα με τον ευρύ ορισμό του Ελληνικού δικαίου. Ή να είναι ιδιοκτήτης, μέτοχος ή μέλος του διοικητικού συμβουλίου ή υπάλληλος διαφημιστικής εταιρείας. Δεν ήταν εφικτό να επισημανθεί ο στόχος της συγκεκριμένης διάταξης.

Οι εταιρείες παραγωγής οπτικοακουστικών έργων θα πρέπει να είναι εγγεγραμμένες σε έναν ειδικό κλάδο του επαγγελματικού μητρώου, σύμφωνα με το Άρθρο 10, παράγραφος 5 του Νόμου 2328/1995. Επίσης, στις προσωπικές εταιρείες παραγωγής οπτικοακουστικών έργων ο διαχειριστής ομόρρυθμος εταίρος όπως και ο διαχειριστής εταιριών περιορισμένης ευθύνης παραγωγής οπτικοακουστικών έργων που υπογράφει συμβάσεις παραγωγής οπτικοακουστικών έργων και ο Διευθύνων Σύμβουλος ανωνύμων εταιρειών παραγωγής οπτικοακουστικών έργων, πρέπει επίσης να είναι εγγεγραμμένοι στο επαγγελματικό μητρώο. Εκτός αυτού, οι μετοχές εταιρειών παραγωγής οπτικοακουστικών έργων που έχουν τη μορφή ανωνύμων εταιρειών πρέπει να είναι ονομαστικές (Άρθρο 10, παράγραφος 5(γ), Νόμου 2328/1995).

Σύμφωνα με το επίσημο σκεπτικό του Νόμου 2328/1995, οι διατάξεις αυτές αποβλέπουν στην προστασία του επαγγέλματος του παραγωγού οπτικοακουστικών έργων και συνεπώς στην προώθηση των συμφερόντων εκείνων οι οποίοι πληρούν τις προϋποθέσεις του νόμου που προβλέπουν την κατοχύρωση του επαγγέλματος.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Στο Άρθρο 10, παράγραφοι 1 και 2 του Νόμου 2328/1995 δεν ορίζονται οι ανεξάρτητοι παραγωγοί οπτικοακουστικών έργων σύμφωνα με κριτήρια της ιδιοκτησίας της εταιρείας παραγωγής και των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών ή σύμφωνα με την ποσότητα προγραμμάτων που παρέχονται στους ίδιους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς (βλ. Αιτιολογική Σκέψη 71 της Οδηγίας AVMS), αλλά με βάση συγκεκριμένα καθήκοντα και αρμοδιότητες τις οποίες αναλαμβάνουν. Το γεγονός αυτό δημιουργεί ανασφάλεια δικαίου σχετικά με τον ορισμό του ανεξάρτητου παραγωγού οπτικοακουστικών έργων, κάτι που είναι επίσης σημαντικό για την εφαρμογή των κανόνων των σχετικών με τους περιορισμούς τους οποίους αντιμετωπίζουν οι τηλεοπτικοί οργανισμοί στην εξωτερική ανάθεση τηλεοπτικών προγραμμάτων.

Στο Άρθρο 10, παράγραφος 1 του ίδιου νόμου προβλέπεται η αποκλειστική αρμοδιότητα των ανεξάρτητων παραγωγών οπτικοακουστικών έργων, όπως ορίζονται περιοριστικά, να ενεργούν ως ενδιάμεσοι μεταξύ κατόχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και οποιωνδήποτε οργανισμών συνάπτουν συμβάσεις παραγωγής οπτικοακουστικών έργων (τηλεοπτικοί οργανισμοί, κινηματογραφικές εταιρείες, διαφημιστικές εταιρείες, και οποιεσδήποτε άλλες εταιρείες/οργανισμοί του δημόσιου ή του

ιδιωτικού τομέα). Η συγκεκριμένη υποχρεωτική διαμεσολάβηση περιορίζει τον ανταγωνισμό σε διάφορα επίπεδα, ενώ περιορίζει επίσης και τις πιθανότητες των κατόχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας ώστε να αναζητούν και να βρίσκουν οι ίδιοι πιθανούς επενδυτές, όπως επίσης και να αποφασίζουν για τους όρους και τις προϋποθέσεις χρήσης, ανάπτυξης και παραγωγής των έργων τους.

Οι παράγραφοι 3, 4 και 5 του Άρθρου 10 περιορίζουν τον ανταγωνισμό στην αγορά οπτικοακουστικών παραγωγών δημιουργώντας εμπόδια στην είσοδο στο επάγγελμα παραγωγών οπτικοακουστικών έργων και στην οικονομική δραστηριότητα οπτικοακουστικών παραγωγών με αποτέλεσμα να παρεμποδίζουν την καινοτομία και την ανάπτυξη νέων περιεχομένων. Τα εμπόδια περιλαμβάνουν την εγγραφή στο οικείο επαγγελματικό μητρώο, την εκπλήρωση αυστηρών απαιτήσεων και την υποβολή πολυάριθμων δικαιολογητικών εγγράφων που περιορίζουν την πρόσβαση στο επάγγελμα και στην οικονομική δραστηριότητα χωρίς επαρκή αιτιολόγηση της αναγκαιότητας αυτών των περιορισμών. Όλα αυτά περιορίζουν τους νέους ταλαντούχους δημιουργούς που επιθυμούν να εισέλθουν στην αγορά ως μεμονωμένα άτομα. Πράγματι, όπως ανέφερε το Συμβούλιο της Επικρατείας στην Απόφαση 1667/2012, αιτιολογική σκέψη 7, η εγγραφή σε επαγγελματικό επιμελητήριο δεν μπορεί να είναι υποχρεωτική για διακεκριμένους επαγγελματίες οι οποίοι ασκούν επιστημονικές ή καλλιτεχνικές δραστηριότητες⁴⁷.

Η απαγόρευση του Άρθρου 10, παράγραφος 4 του Νόμου 2328/1995 η σχετική με τους παραγωγούς οπτικοακουστικών έργων, ή τα μέλη, τους μετόχους ή τους διαχειριστές εταιρειών παραγωγής οπτικοακουστικών έργων να είναι ιδιοκτήτες, να μετέχουν ή να εργάζονται για διαφημιστικές εταιρείες, θεωρείται επίσης ότι αποτελεί έναν ακόμα αδικαιολόγητο περιορισμό εισόδου στο επάγγελμα. Ενώ μπορεί να ισχυριστεί κανείς ότι αυτός ο περιορισμός προβλέπεται για την παρεμπόδιση κάθετης ολοκλήρωσης μεταξύ διαφημιστικών εταιρειών και εταιρειών παραγωγής οπτικοακουστικών έργων, δεν υπάρχει πραγματική αιτιολόγηση για αυστηρότερες ρυθμίσεις στη συγκεκριμένη αγορά σε σχέση με άλλους κλάδους της οικονομίας, οι οποίοι ρυθμίζονται από το γενικό δίκαιο ανταγωνισμού.

Σχετικά με τον περιορισμό που επιβάλλεται στις εταιρείες παραγωγής οπτικοακουστικών έργων και στους παραγωγούς, στα μέλη, στους μετόχους ή στους διαχειριστές τους, ως προς την απασχόλησή τους με οποιαδήποτε συμβατική σχέση με τη Δημόσια Διοίκηση και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως προβλέπεται από το Ελληνικό δίκαιο, σημειώνουμε ότι οι σχετικές διατάξεις του Κώδικα Δημοσίων Υπαλλήλων αποτελούν το κατ' εξοχή νομικό πλαίσιο για το καθεστώς απασχόλησης των Δημοσίων Υπαλλήλων. Σύμφωνα με το Άρθρο 31 του Νόμου 3528/2007 περί επικύρωσης του Κώδικα Συμπεριφοράς για τους Υπαλλήλους της Δημόσιας Διοίκησης,⁴⁸ οι δημόσιοι υπάλληλοι έχουν το δικαίωμα να ασκούν ιδιωτικές εργασίες με αμοιβή στο βαθμό που δεν υπάρχει αντίφαση με την επαγγελματική δραστηριότητά τους στη δημόσια διοίκηση. Η εφαρμογή αυστηρότερων κανόνων για τις δραστηριότητες παραγωγής οπτικοακουστικών έργων δημιουργεί ένα εμπόδιο εισόδου στην αγορά που δεν είναι απαραίτητο.

Καταλήγοντας, η υποχρέωση περί ονομαστικών μετοχών για τις ανώνυμες εταιρείες παραγωγής οπτικοακουστικών έργων μπορεί να αυξήσει ακόμα περισσότερο το διοικητικό κόστος και να εμποδίσει την είσοδο στην αγορά. Μπορεί ωστόσο να χαρακτηριστεί αναλογική σχετικά με τον ευρύτερο στόχο διαφάνειας στον κλάδο των μέσων ενημέρωσης χωρίς να είναι ιδιαίτερα επιζήμια για τον ανταγωνισμό.

Συστάσεις

Να γίνει ορισμός του όρου 'ανεξάρτητος παραγωγός' οπτικοακουστικών έργων σύμφωνα με την Οδηγία AVMS με βάση κριτήρια σχετικά με το ιδιοκτησιακό καθεστώς της εταιρείας παραγωγής, όπως επίσης με την ποσότητα προγραμμάτων που παρέχονται στους ίδιους τηλεοπτικούς οργανισμούς. Οι

οποιοδήποτε περιορισμοί, όπως η υποχρέωση να είναι ονομαστικές οι μετοχές των εταιρειών, κατά το Άρθρο 10, παράγραφος 5(γ) του Νόμου 2328/1995 θα πρέπει να περιέχεται μέσα στον κατά τα ανωτέρω ορισμό.

Κατάργηση της διάταξης του Άρθρου 10, παράγραφος 1 του Νόμου 2328/1995.

Κατάργηση της υποχρεωτικής εγγραφής των παραγωγών οπτικοακουστικών έργων, των εταιρειών παραγωγής οπτικοακουστικών έργων και των μελών, των μετόχων και/ή των διαχειριστών τους στο οικείο επαγγελματικό επιμελητήριο για να ασκήσουν το σχετικό επάγγελμα ή δραστηριότητα⁴⁹.

Η απαγόρευση της συμμετοχής των παραγωγών οπτικοακουστικών έργων στον κλάδο της διαφήμισης και/ή στην απασχόλησή τους στον δημόσιο τομέα, όπως προβλέπεται στο Άρθρο 10, παράγραφος 4 του Νόμου 2328/1995 πρέπει να καταργηθεί ρητά. Η οποιαδήποτε ενδεχόμενη σύγκρουση συμφερόντων μπορεί να τύχει χειρισμού στο πλαίσιο των ρυθμίσεων που υπάρχουν, όπως είναι το Άρθρο 31 του Κώδικα Συμπεριφοράς Υπαλλήλων της Δημόσιας Διοίκησης.

Υποχρέωση επένδυσης τηλεοπτικών οργανισμών σε κινηματογραφικές παραγωγές

Σύμφωνα με το Άρθρο 8 του Νόμου 3905/2010, οι δημόσιοι και οι ιδιωτικοί τηλεοπτικοί οργανισμοί υποχρεούνται να επενδύουν στην παραγωγή Ελληνικών κινηματογραφικών ταινιών όπως ορίζεται στο Άρθρο 3⁵⁰ του ίδιου νόμου.

Ο δημόσιος ραδιοτηλεοπτικός φορέας ΕΡΤ υποχρεούται να επενδύει ποσοστό 1,5% του κύκλου εργασιών του σε κινηματογραφικές παραγωγές. Με τον ίδιο τρόπο, οι τηλεοπτικοί σταθμοί ελεύθερης λήψης έχουν νομική υποχρέωση να επενδύουν ποσοστό 1,5% από τα διαφημιστικά τους έσοδα σε κινηματογραφικές παραγωγές. Επίσης, οι συνδρομητικοί τηλεοπτικοί σταθμοί, όπως επίσης και οι πάροχοι τηλεοπτικών προγραμμάτων μέσω διαδικτυακού πρωτοκόλλου (IPTV) και οι πλατφόρμες βίντεο κατά παραγγελία (VOD) έχουν πλέον τη νομική υποχρέωση να επενδύουν ποσοστό 1,5% του ετήσιου συνολικού κύκλου εργασιών τους σε κινηματογραφικές παραγωγές.

Σύμφωνα με τις ίδιες διατάξεις του Άρθρου 8 του Νόμου 3905/2010, η ΕΡΤ και οι ιδιωτικοί τηλεοπτικοί σταθμοί ελεύθερης λήψης μπορεί νόμιμα να αντικαταστήσουν το ήμισυ της προαναφερόμενης οικονομικής επένδυσης με επένδυση 'σε είδος' για την προώθηση Ελληνικών κινηματογραφικών ταινιών. Οι πάροχοι συνδρομητικής τηλεόρασης, IPTV και VOD δεν έχουν αυτή την εναλλακτική δυνατότητα. Πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι στη συνδρομητική τηλεόραση με διαθέσιμο διαφημιστικό χρόνο είχε δοθεί η εναλλακτική αυτή επιλογή μέχρι το τέλος του 2014, σύμφωνα με τις ίδιες διατάξεις. Πιο συγκεκριμένα, οι δημόσιοι και οι ιδιωτικοί σταθμοί ελεύθερης λήψης μπορούν να μειώνουν κατά το ήμισυ την υποχρέωση άμεσης οικονομικής επένδυσης σε παραγωγές κινηματογραφικών ταινιών παρέχοντας στο Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου δωρεάν διαφημιστικό χρόνο για τη διαφήμιση και την προώθηση κινηματογραφικών έργων συνολικής αξίας ίσης με το ήμισυ του ποσού το οποίο υποχρεούνται να επενδύουν στην παραγωγή.

Η μη συμμόρφωση με τις ως άνω διατάξεις συνεπάγεται την επιβολή διοικητικού προστίμου ίσου με το ποσόν που θα έπρεπε να έχει επενδυθεί. Το πρόστιμο πρέπει να καταβάλλεται στο Υπουργείο Πολιτισμού το οποίο με τη σειρά του το διαβιβάζει στο Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου, ουσιαστικά ως εισφορά τρίτων.

Σύμφωνα με το επίσημο σκεπτικό, η διάταξη αυτή αποβλέπει στην υποστήριξη της Ελληνικής κινηματογραφικής παραγωγής, η οποία θεωρείται σημαντικό πολιτιστικό περιουσιακό στοιχείο. Επιπλέον, θα αυξηθεί η ιδιωτική χρηματοδότηση στην κινηματογραφική παραγωγή εκ μέρους μεγάλων

εταιρειών και θα χρησιμοποιούνται διάφορες πηγές χρηματοδότησης, συνεισφέροντας στον πλουραλισμό.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Η εφαρμογή των ανωτέρω νομικών υποχρεώσεων δεν υπήρξε συνεπής από πλευράς δημόσιας τηλεόρασης και ήταν πολύ περιορισμένη για τους ιδιωτικούς σταθμούς τηλεόρασης που αρνήθηκαν να καταβάλουν οφειλόμενα ποσά και προσέφυγαν επανειλημμένα εναντίον των διατάξεων αυτών.⁵¹ Από την άλλη πλευρά, οι συνδρομητικοί τηλεοπτικοί σταθμοί επένδυναν σε τακτική βάση σημαντικά ποσά στην παραγωγή Ελληνικών κινηματογραφικών ταινιών.

Από πλευράς αξιολόγησης των συνθηκών ανταγωνισμού, το ποσόν που πρέπει να καταβάλλεται (το οποίο μετατρέπεται σε εισφορά εφόσον δεν επενδυθεί στην κινηματογραφική παραγωγή για κάποιο συγκεκριμένο έτος) αποτελεί σημαντικό κόστος για τους σταθμούς. Μπορεί να στρεβλώνει την αγορά οπτικοακουστικών έργων σε βάρος των τηλεοπτικών σταθμών και υπέρ των παραγωγών ταινιών παραβιάζοντας την ελευθερία των πρώτων ως προς την επιλογή του τρόπου επενδύσεων και διανομής των πόρων τους.

Εντούτοις, οι στόχοι της διάταξης για την υποστήριξη των Ελληνικών κινηματογραφικών ταινιών και την προώθηση του Ελληνικού πολιτισμού είναι σημαντικοί και δικαιολογούν τη ζημία την οποία υφίστανται οι τηλεοπτικοί οργανισμοί. Η υποστήριξη της παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών αποτελεί κοινή πολιτική σε σχεδόν όλες τις χώρες της ΕΕ,⁵² παρά το γεγονός ότι δεν υπάρχει νομοθεσία της ΕΕ για την υποστήριξη της παραγωγής ταινιών. Στις χώρες όπου προβλέπεται η υποχρεωτική επένδυση σε παραγωγές κινηματογραφικών ταινιών περιλαμβάνεται το Βέλγιο, η Ισπανία, η Γαλλία και η Ιταλία. Αξίζει να αναφερθεί ότι η συγκεκριμένη υποχρεωτική πρόβλεψη για γραμμικές και μη γραμμικές υπηρεσίες είναι εθνικής εμβέλειας και ισχύει μόνο για υπηρεσίες που παράγονται στην συγκεκριμένη εκάστοτε χώρα.⁵³

Η ευκαιρία επένδυσης ‘σε είδος’ παρεχόμενη στις δημόσιες και στις ιδιωτικές τηλεοράσεις ελεύθερης λήψης για την προώθηση των Ελληνικών κινηματογραφικών ταινιών, με τη μορφή παροχής δωρεάν χρόνου μετάδοσης στο Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου για τη διαφήμιση και την προώθηση των συγκεκριμένων ταινιών, όπως εφαρμόζεται μετά το 2015 εισαγάγει διακριτική μεταχείριση σε βάρος των σταθμών συνδρομητικής τηλεόρασης διότι αυξάνει το κόστος τους και περιορίζει τις επενδυτικές τους επιλογές. Εξάλλου, σε μια εποχή οικονομικής κρίσης, και με τις ακραίες καταστάσεις τις οποίες αντιμετωπίζουν οι εταιρείες στη διαχείριση των ταμειακών τους ροών, η εναλλακτική αυτή θα έπρεπε να ισχύει για όλους τους τηλεοπτικούς οργανισμούς, ειδικότερα έχοντας υπόψη τις δυσκολίες όχι μόνο της είσπραξης των χρημάτων που οφείλονται για άμεσες επενδύσεις στην κινηματογραφική παραγωγή, αλλά και της εξεύρεσης παραγωγών στις οποίες θα μπορούσαν να επενδύσουν αποκομίζοντας κέρδη. Θα πρέπει συνεπώς να αναζητηθούν πιο ευέλικτες μέθοδοι συμμόρφωσης με τη νομική απαίτηση της υποχρεωτικής επένδυσης στην παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών.

Επιπλέον η ίση μεταχείριση μεταξύ τηλεοπτικών οργανισμών ελεύθερης λήψης και οργανισμών συνδρομητικής τηλεόρασης προϋποθέτει ότι θα είναι αμφότεροι υποχρεωμένοι να επενδύουν ανάλογα με την οικονομική τους κατάσταση. Τα οφειλόμενα ποσά όμως, υπολογίζονται διαφορετικά μεταξύ των οργανισμών ελεύθερης λήψης και οργανισμών συνδρομητικής τηλεόρασης. Για τους πρώτους, ο υπολογισμός βασίζεται στα διαφημιστικά έσοδα (ένα ποσόν μικρότερο ή ίσο με τα συνολικά ακαθάριστα έσοδα), ενώ για τους δεύτερους, βασίζεται στα συνολικά ακαθάριστα έσοδα. Η απόκλιση αυτή μεταξύ των δυο ποσών μπορεί να καταλήξει σε μεγαλύτερο κόστος για τους παρόχους υπηρεσιών συνδρομητικής τηλεόρασης, ενώ οι τηλεοπτικοί οργανισμοί ελεύθερης λήψης θα διαθέτουν μεγαλύτερους οικονομικούς πόρους για επένδυση σύμφωνα με τις επιχειρηματικές τους επιλογές. Για να

υπάρχει ίση μεταχείριση προς όλες τις επιχειρήσεις του κλάδου, ο υπολογισμός του οφειλόμενου ποσού θα πρέπει να βασίζεται στα ίδια και στα αυτά κριτήρια, είτε αυτά θα είναι τα ακαθάριστα ή τα καθαρά έσοδα, είτε οποιοδήποτε άλλο ποσόν άμεσα συγκρίσιμο μεταξύ των δυο αυτών επιχειρηματικών μοντέλων.

Συστάσεις

Ο ΟΟΣΑ δεν έχει συστάσεις σχετικά με την υποχρέωση επένδυσης στην παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών.

Ο ΟΟΣΑ συνιστά να επιτρέπεται και στους παρόχους υπηρεσιών συνδρομητικής τηλεόρασης η επιλογή χορήγησης δωρεάν χρόνου μετάδοσης στο Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου, για τη διαφήμιση και την προώθηση έργων συνολικής αξίας ίσης με το ήμισυ του ποσού το οποίο είναι υποχρεωμένοι να επενδύουν στην παραγωγή Ελληνικών κινηματογραφικών ταινιών, μειώνοντας με τον τρόπο αυτό κατά το ήμισυ την υποχρέωση άμεσων επενδύσεων στην παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών, όπως και οι τηλεοπτικοί οργανισμοί ελεύθερης λήψης. Συνιστά επίσης να υπολογίζονται οι συνεισφορές επένδυσης σε κινηματογραφικές ταινίες με την ίδια βάση και σύμφωνα με τις εκατέρωθεν οικονομικές δυνατότητες για τους οργανισμούς συνδρομητικής τηλεόρασης και ελεύθερης λήψης αντίστοιχα.

Τεκμήριο σχετικά με τις αρμοδιότητες των εταιρειών συλλογικής διαχείρισης (δίκαιο δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας)

Σύμφωνα με το άρθρο 55, παράγραφος 2 του Νόμου 2121/1993, οι εταιρείες συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας⁵⁴ τεκμαίρεται ότι έχουν την αρμοδιότητα διαχείρισης και/ή προστασίας όλων των έργων ή όλων των πνευματικών δημιουργιών για τα οποία δηλώνουν εγγράφως ότι έχουν μεταβιβασθεί σ' αυτούς οι σχετικές εξουσίες ή ότι καλύπτονται από την πληρεξουσιότητα. Ειδικότερα, όπου μια εταιρεία συλλογικής διαχείρισης ασκεί το ειδικό δικαίωμα ενιαίας εύλογης αμοιβής όπως περιγράφεται στο Άρθρο 49, παράγραφος 1 του ίδιου νόμου,⁵⁵ τεκμαίρεται ότι η συγκεκριμένη εταιρεία συλλογικής διαχείρισης εκπροσωπεί, χωρίς εξαίρεση, όλους τους δικαιούχους, ημεδαπούς και αλλοδαπούς, και όλα τα έργα τους (ανεξάρτητα από οποιαδήποτε γραπτή δήλωση της εταιρείας συλλογικής διαχείρισης σχετικά με τους κατόχους δικαιωμάτων και/ή τα έργα που εκπροσωπούνται από τους κατόχους των δικαιωμάτων). Σε αυτή την περίπτωση, το ίδιο τεκμαίρεται στις περιπτώσεις όπου, για κάθε κατηγορία δικαιούχων υπάρχουν περισσότερες εταιρείες συλλογικής διαχείρισης, με δεδομένο ότι τα δικαιώματα ασκούνται από τις αρμόδιες εταιρείες συλλογικής διαχείρισης στο σύνολό τους (όπως προστέθηκε με το άρθρο 46 του Νόμου 3905/2010). Ανεξάρτητα από το κατά πόσον η άδειά της στηρίζεται σε μεταβίβαση δικαιωμάτων ή σε πληρεξουσιότητα, μια εταιρεία συλλογικής διαχείρισης θα έχει σε κάθε περίπτωση το δικαίωμα έναρξης δικαστικών ή εξωδικαστικών ενεργειών στο όνομά της και το πλήρες νομικό δικαίωμα άσκησης όλων των δικαιωμάτων τα οποία έχουν μεταβιβαστεί σε αυτή, ή για τα οποία διαθέτει πληρεξουσιότητα.

Είναι κατανοητό για μας ότι η διάταξη αυτή αποβλέπει (α) στη διευκόλυνση της προστασίας των δικαιούχων, των δικαιωμάτων τους και της είσπραξης των ποσοστών μέσω των εταιρειών συλλογικής διαχείρισης, και (β) στην περαιτέρω διευκόλυνση του ειδικού δικαιώματος εύλογης αμοιβής, σύμφωνα με το Άρθρο 49 του Νόμου 2121/1993. Συνδράμει επιπλέον τις εταιρείες συλλογικής διαχείρισης οι οποίες εκπροσωπούν διάφορες κατηγορίες δικαιωμάτων στην από κοινού άσκηση των δικαιωμάτων τους και στη διαπραγμάτευση με τους χρήστες/ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς σχετικά με τον καθορισμό και την είσπραξη της αμοιβής τους.

Εξάλλου, ενώ οι εταιρείες συλλογικής διαχείρισης πρέπει να λαμβάνουν γραπτή δήλωση περί μεταβίβασης των δικαιωμάτων σε αυτές ώστε να τεκμαίρεται ότι έχουν την αρμοδιότητα διαχείρισης

και/ή προστασίας των κατόχων των σχετικών δικαιωμάτων και έργων, παρόλα αυτά δεν υπάρχει ανάλογη απαίτηση σχετικά με την είσπραξη εύλογης αμοιβής από τις εταιρείες συλλογικής διαχείρισης. Ως προς το τελευταίο, θα τεκμαίρεται ότι η εκάστοτε εταιρεία συλλογικής διαχείρισης εκπροσωπεί χωρίς εξαίρεση όλους τους δικαιούχους και όλα τα έργα τους χωρίς να χρειάζεται καμία γραπτή δήλωση.

Στο ίδιο πλαίσιο, το Άρθρο 55, Παράγραφος 4 του Νόμου 2121/1993, όπως τροποποιήθηκε από το Άρθρο 46 του Νόμου 3905/2010 σχετικά με την ευθύνη των εταιρειών συλλογικής διαχείρισης, αναφέρει ότι «εφόσον ένας κάτοχος δικαιωμάτων αμφισβητήσει την αρμοδιότητα μιας εταιρείας συλλογικής διαχείρισης επί ενός έργου το οποίο θεωρείται ότι εμπίπτει στη δήλωση η οποία αναφέρεται στην παράγραφο (2)⁵⁶ και το οποίο με τον τρόπο αυτό, και με βάση την ως άνω δήλωση, έχει συμπεριληφθεί σε σύμβαση την οποία έχει συνάψει η εταιρεία συλλογικής διαχείρισης με ένα χρήστη, η εταιρεία συλλογικής διαχείρισης θα συντρέξει με κάθε τρόπο τον χρήστη και θα προσφέρει κάθε δυνατή συνδρομή παρεμβαίνοντας σε κάθε δίκη η οποία μπορεί να ακολουθήσει. Σε περίπτωση που η εταιρεία συλλογικής διαχείρισης κριθεί μη αρμόδια σχετικά με το συγκεκριμένο έργο, εκτός από οποιαδήποτε άλλη ποινή επιβληθεί σε αυτήν, θα καταβάλει επίσης αποζημίωση στον χρήστη με τον οποίο έχει υπογράψει τη σύμβαση, το ύψος της οποίας θα καθοριστεί σύμφωνα με τα ειδικά μέτρα διασφάλισης». Αυτό δεν ισχύει για την είσπραξη της εύλογης αμοιβής.

Ζημία στον Ανταγωνισμό

Οι διατάξεις κατέληξαν σε ανασφάλεια δικαίου συμπεριλαμβανοντας αντικρουόμενη νομολογία,⁵⁷ σχετικά με το κατά πόσον οι χρήστες (συμπεριλαμβανομένων των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών) θα πρέπει να καταβάλλουν εύλογη αμοιβή σχετικά με έργα ήχου, οπτικά και/ή οπτικοακουστικά έργα κατόχων δικαιωμάτων που δεν είναι μέλη εταιρειών συλλογικής διαχείρισης και που δεν επιθυμούν να λαμβάνουν αμοιβές από αυτές, και κατά πόσον το τεκμήριο του Άρθρου 55, παράγραφος 2.2 είναι μαχητό ή δεν είναι μαχητό για χρήστες και κατόχους δικαιωμάτων δεδομένου ότι τεκμαίρεται ότι η σχετική εταιρεία συλλογικής διαχείρισης εκπροσωπεί χωρίς εξαίρεση όλους τους δικαιούχους και όλα τα έργα τους χωρίς την ανάγκη καμίας γραπτής δήλωσης.

Η νομική ανασφάλεια σχετικά με τα τέλη τα οποία οι χρήστες (συμπεριλαμβανομένων των ραδιοφωνικών και των τηλεοπτικών οργανισμών) οφείλουν να καταβάλλουν σε εταιρείες συλλογικής διαχείρισης δημιουργεί αντικίνητρα εισόδου στην αγορά και ελεύθερης επιλογής έργων προς μετάδοση. Με άλλα λόγια, εφόσον η διάταξη αναφέρει ότι η εταιρεία συλλογικής διαχείρισης εκπροσωπεί χωρίς εξαίρεση όλους τους δικαιούχους και όλα τα έργα τους, αλλά υπάρχει ανασφάλεια ως προς το αν αυτό είναι μαχητό τεκμήριο ή όχι, οι χρήστες που επιλέγουν να μεταδίδουν έργα μη εκπροσωπούμενα από εταιρείες συλλογικής διαχείρισης δεν γνωρίζουν αν οφείλουν να πληρώνουν εύλογη αμοιβή και αν μπορούν να αποδεικνύουν ότι δεν έχουν αυτή την υποχρέωση.

Επιπλέον, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι το κόστος για τους χρήστες αυξάνεται περαιτέρω σε περίπτωση που πρέπει να αποδείξουν ότι δεν είναι υποχρεωμένοι να πληρώνουν την εταιρεία συλλογικής διαχείρισης. Ο μόνος τρόπος να υπερασπιστούν τον εαυτό τους είναι η προσφυγή στα δικαστήρια, με την επισήμανση ότι στην Ελλάδα οι σχετικές δικαστικές διαδικασίες είναι εξαιρετικά χρονοβόρες και δαπανηρές.

Συστάσεις

Θα πρέπει να διευκρινιστεί στο πλαίσιο του νόμου ή σε μια εγκύκλιο ότι το νομικό τεκμήριο του Άρθρου 55, παράγραφος 2.2 του Νόμου 2121/1993 είναι μαχητό, έτσι που οι χρήστες που επιλέγουν τη μετάδοση συγκεκριμένων έργων τα οποία δεν εκπροσωπούνται από εταιρείες συλλογικής διαχείρισης (και συνεπώς οι κάτοχοι των δικαιωμάτων τους δεν επιθυμούν να λαμβάνουν την εύλογη αμοιβή) δεν υποχρεούνται στην καταβολή των σχετικών τελών στις εταιρείες συλλογικής διαχείρισης.

Θα μπορούσε να δημιουργηθεί ένας ανεξάρτητος εναλλακτικός μηχανισμός επίλυσης διαφορών (βλ. επίσης τη δυνατότητα που παρέχεται από το Άρθρο 34 της Οδηγίας 2014/26/ΕΕ⁵⁸) ώστε να παρέχεται στους χρήστες, στις εταιρείες συλλογικής διαχείρισης και στους κατόχους δικαιωμάτων η δυνατότητα να επιλύουν τις διαφορές τους με διαδικασίες που θα είναι λιγότερο χρονοβόρες και δαπανηρές από εκείνες των δικαστικών προσφυγών.

4.5. Μέσα ελεύθερης λήψης

Κανόνες Ιδιοκτησίας/Διασταυρούμενων συμμετοχών στην ιδιοκτησία

Ο σημαντικός ρόλος των μέσων ενημέρωσης στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης χρησιμεύει ως βάση για ειδικές ρυθμίσεις από αποβλέπουν στην εξασφάλιση του πλουραλισμού των μέσων ενημέρωσης (παρουσία ενός αριθμού από διάφορες και ανεξάρτητες φωνές) και της ποικιλομορφίας των ιδίων μέσων (παρουσία διάφορων πολιτικών και πολιτιστικών απόψεων). Σύμφωνα με το Άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων⁵⁹, τα κράτη πρέπει να λαμβάνουν όλα τα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων περιορισμών ή κυρώσεων, τα οποία είναι απαραίτητα σε μια δημοκρατική κοινωνία για την εξασφάλιση της ελευθερίας της έκφρασης και των διαφόρων απόψεων.⁶⁰ Κατά συνέπεια, οι συγχωνεύσεις και οι εξαγορές μπορούν να προσδώσουν ισχύ σε μέσα ενημέρωσης και με τον τρόπο αυτό μπορούν να θέσουν υπό αίρεση των πλουραλισμό των μέσων.⁶¹

Στην Ελλάδα, ο Νόμος 1866/1989⁶² κατήργησε το μονοπώλιο του κράτους στον τηλεοπτικό τομέα επιτρέποντας τη λειτουργία ιδιωτικών τηλεοπτικών σταθμών.⁶³ Το κράτος προσπάθησε να περιορίσει τη συγκέντρωση της ιδιοκτησίας των μέσων, προβλέποντας ότι το ποσοστό συμμετοχής σε τηλεοπτικές εταιρείες δεν θα μπορούσε να υπερβαίνει το 25% του κεφαλαίου της εταιρείας. Ο Νόμος 2328/1995 εισήγαγε πιο περιοριστικούς κανόνες, απαγορεύοντας τη συμμετοχή σε περισσότερες από δυο διαφορετικές κατηγορίες μέσων ενημέρωσης (τύπο, ραδιόφωνο, τηλεόραση). Το μοντέλο 'δυο από τα τρία' συμπληρώθηκε με διατάξεις οι οποίες απαγόρευαν την ιδιοκτησία περισσότερων από ένα τηλεοπτικό και ένα ραδιοφωνικό σταθμό και περιορισμούς ως προς την ιδιοκτησία του τύπου. Η συμμετοχή σε τηλεοπτική επιχείρηση διατηρήθηκε στο μέγιστο ποσοστό έως 25% του κεφαλαίου της εταιρείας και ένα ανάλογο ανώτατο όριο επιβλήθηκε για την αλλοδαπή ιδιοκτησία ηλεκτρονικών μέσων. Εντούτοις, παρά την υλοποίηση ενός αυστηρού κανονιστικού πλαισίου, δεν αποφεύχθηκε η συγκέντρωση ιδιοκτησίας μέσων.⁶⁴

Μια από τις τελευταίες απόπειρες του Ελληνικού κράτους να δημιουργήσει μια λιγότερο περιοριστική κανονιστική προσέγγιση της ιδιοκτησίας των μέσων (Άρθρο 5) και της συγκέντρωσης των μέσων (Άρθρο 3) είναι ο Νόμος 3592/2007, σύμφωνα με τον οποία ένας πιθανός επενδυτής θα πρέπει να πληροί και τα δύο σύνολα κανόνων (Άρθρο 3, παράγραφος 9) για πρόσβαση στην αγορά των μέσων. Το ΕΣΡ είναι η αρμόδια αρχή επίβλεψης της συμμόρφωση με τους περιορισμούς της ιδιοκτησίας και της διασταυρούμενης συμμετοχής στην ιδιοκτησία, ενώ η Επιτροπή Ανταγωνισμού είναι αρμόδια για τη συμμόρφωση με τους κανόνες συγκέντρωσης.

Οι διατάξεις για τους κανόνες ιδιοκτησίας περιλαμβάνονται στο Άρθρο 5 του Νόμου 3592/2007. Σύμφωνα με την παράγραφο 1, απαγορεύεται ο έλεγχος περισσότερων του ενός ηλεκτρονικού μέσου ενημέρωσης της ίδιας μορφής (ραδιόφωνο και τηλεόραση). Κατά την παράγραφο 3 του Άρθρου 5 έλεγχος είναι η άσκηση ουσιαστικής επιρροής στη διαχείριση και στη λειτουργία των μέσων. Η ιδιότητα του ιδιοκτήτη, του διευθυντικού στελέχους, του διαχειριστή ή του μέλους του διοικητικού συμβουλίου σε περισσότερα του ενός μέσα υποδηλώνει αυτόματα έλεγχο. Αυτό ισχύει επίσης με εταίρους ή μετόχους οι οποίοι α) κατέχουν ποσοστό τουλάχιστον 1% του κεφαλαίου περισσότερων του ενός ηλεκτρονικών μέσων και συγκαταλέγονται μεταξύ των δέκα σημαντικότερων εταίρων ή μετόχων των εν λόγω μέσων με όρους κατοχής μετοχών ή δικαιωμάτων ψήφου, ή έχουν δικαίωμα ορισμού ενός

τουλάχιστον μέλους του διοικητικού συμβουλίου των εμπλεκόμενων μέσων. Ο έλεγχος των μέσων μπορεί επίσης να καθορίζεται μέσω ‘παρένθετων προσώπων’ (ήτοι συζύγους και συγγενείς μέχρι τρίτου βαθμού), υπό τον όρο ότι, βάσει οριστικής δικαστικής απόφασης, θα αποδεικνύεται ότι ασκείται ‘αθέμιτη επιρροή’ στη διαχείριση του μέσου η οποία θα αποβαίνει σε βάρος της πολυφωνίας και του ανταγωνισμού. Ο κανόνας αυτός ισχύει μόνο για συζύγους ή συγγενείς έως τρίτου βαθμού που έχουν Ελληνική υπηκοότητα στο βαθμό κατά τον οποίο είναι μέτοχοι εταιρειών μη εισηγμένων σε χρηματιστήρια κρατών μελών της ΕΕ και του ΟΟΣΑ.

Η παράγραφος 2 επιτρέπει την ιδιοκτησία έως ποσοστό 100% ενός μόνο αδειοδοτημένου τηλεοπτικού σταθμού και ενός μόνο αδειοδοτημένου ραδιοφωνικού σταθμού ενημερωτικού περιεχομένου.⁶⁵ Η παράγραφος 6(α) επιτρέπει τη συμμετοχή σε ένα ηλεκτρονικό μέσο ίδιας μορφής ενημερωτικού περιεχομένου εκτός αν προκύπτει έλεγχος, σύμφωνα με όσα ορίζονται ανωτέρω.

Η παράγραφος 6(β) περιορίζει τη συμμετοχή σε επιχειρήσεις μέσων επικοινωνίας μη ενημερωτικού περιεχομένου σε:

- Ένα τηλεοπτικό σταθμό μη ενημερωτικού περιεχομένου (εθνικό ή περιφερειακό) και ένα (εθνικό ή περιφερειακό) ενημερωτικού περιεχομένου ή δυο σταθμούς μη ενημερωτικού περιεχομένου (εθνικούς ή περιφερειακούς)
- Ποσοστό 15% του συνολικού αριθμού των ραδιοφωνικών αδειών μη ενημερωτικού περιεχομένου (σε περιφερειακό επίπεδο) και σε μέγιστο αριθμό τριών ραδιοφωνικών σταθμών συνολικά.

Οι κανόνες συγκέντρωσης των μέσων στο Άρθρο 3 του Νόμου 3592/2007 εισαγάγουν ειδικές διατάξεις σχετικές με τη συγκέντρωση μη ενημερωτικών μέσων με σκοπό τον έλεγχο της πολυφωνίας των μέσων. Για τα μέσα μη ενημερωτικού περιεχομένου (παράγραφοι 1 και 2) ισχύουν οι γενικοί κανόνες ανταγωνισμού οι οποίοι παρατίθενται στον Νόμο 3959/2011. Για την αποφυγή δημιουργίας δεσποζουσών θέσεων μέσων ενημερωτικού περιεχομένου, ο Έλληνας νομοθέτης προέβλεψε συγκεκριμένα ‘όρια δεσπόζουσας θέσης’, τα οποία κυμαίνονται από 25% έως 35% ανάλογα με τον αριθμό των αγορών μέσων επικοινωνίας υπό εξέταση.⁶⁶

Ωστόσο, σύμφωνα με το Άρθρο 5, παράγραφος 10 του Νόμου 3592/2007, αυτοί οι περιορισμοί στη συμμετοχή σε τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς σταθμούς ενημερωτικού και μη ενημερωτικού περιεχομένου, όπως ορίζεται στην παράγραφο 6 του Άρθρου 5⁶⁷, και τα όρια συγκέντρωσης του Άρθρου 3 με τα οποία θα πρέπει να συμμορφώνεται ο πιθανός επενδυτής, ισχύουν για ιδιοκτήτες, μετόχους, διαχειριστές ή μέλη του διοικητικού συμβουλίου εταιρειών οι οποίες λειτουργούν στην Ελλάδα υπό τον όρον ότι οι εταιρείες αυτές δεν είναι εισηγμένες σε χρηματιστήρια κρατών μελών της ΕΕ και του ΟΟΣΑ.

Επίσης, η παράγραφος 14 του Άρθρου 5 προβλέπει ότι όλοι οι περιορισμοί οι σχετικοί με τους κανόνες ιδιοκτησίας των μέσων ισχύουν μόνο για φυσικά ή νομικά πρόσωπα που έχουν την ιδιοκτησία μέσων ή συμμετέχουν σε επιχειρήσεις μέσων στην Ελλάδα και μόνο για την επιχειρηματική δραστηριότητα που ασκείται στην Ελλάδα.

Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, ο γενικός στόχος των διατάξεων αυτών είναι η προστασία του πλουραλισμού και της πολυφωνίας των μέσων, όπως επίσης και η ενδυνάμωση της διαφάνειας και του ανταγωνισμού μεταξύ επιχειρήσεων μέσων ενημέρωσης. Δεν κατέστη δυνατόν να επισημανθούν οι συγκεκριμένοι στόχοι για κάθε μια από τις διατάξεις που περιγράφονται ανωτέρω.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Σκοπός της κρατικής παρέμβασης είναι η διευθέτηση του οικονομικού ανταγωνισμού, της ελευθερίας του επιχειρείν και η γενικότερη οικονομική αποτελεσματικότητα, ενώ ταυτόχρονα το κράτος αποβλέπει στην ενίσχυση του πλουραλισμού προωθώντας τη διαφάνεια στην ιδιοκτησία των μέσων ενημέρωσης. Με αυτόν τον τρόπο, ενώ μπορεί να περιορίζονται οι επιλογές των πιθανών επενδυτών, εμποδίζονται καταστάσεις υπερσυγκέντρωσης και υπηρετείται ο στόχος του πλουραλισμού και της διαφάνειας.

Μπορεί ακόμα να υπάρχει η επιχειρηματολογία ότι το όριο του 1% του κεφαλαίου μιας επιχείρησης μέσων επικοινωνίας στην παράγραφο 3 του Άρθρου 5 είναι πολύ αυστηρό για τους επενδυτές σχετικά με την διαμόρφωση πραγματικών προϋποθέσεων ελέγχου σε μια συγκεκριμένη επιχείρηση μέσων. Και η αξιολόγηση του ελέγχου με αυτόν τον τρόπο δεν αποτελεί βεβαίως κοινή πρακτική σε άλλους κλάδους της οικονομίας, όπου ακολουθούνται πιο συμβατικά κριτήρια (όπως η πλειοψηφία των μετόχων).

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η παράγραφος 3(β) αποβλέπει στην αποφυγή περιπτώσεων οι οποίες μπορεί να θίγουν τον πλουραλισμό και την πολυφωνία και έτσι επεκτείνει τους κανόνες ιδιοκτησίας των μέσων στον/στη σύζυγο και στους συγγενείς έως τρίτου βαθμού. Ωστόσο, δεν μπορεί να εφαρμοστεί αποτελεσματικά, διότι δεν υπάρχουν ειδικά κριτήρια καθορισμού της ‘αθέμιτης επιρροής’. Το αποτέλεσμα που προκύπτει είναι ανασφάλεια δικαίου στο βαθμό που οι αρμόδιες αρχές και/ή τα δικαστήρια δεν είναι σε θέση να αιτιολογήσουν τις αποφάσεις τους και υπάρχει επίσης έλλειψη επαρκούς νομολογίας για το συγκεκριμένο θέμα⁶⁸. Εκτός αυτού, η διάταξη αυτή αποτελεί εμπόδιο στην πρόσβαση πιθανών επενδυτών που επιθυμούν να εισέλθουν και να επενδύσουν στην αγορά. Επιπλέον, το γεγονός ότι ο κανόνας αυτός ισχύει μόνο για τους Έλληνες μετόχους εταιρειών μη εισηγμένων σε χρηματιστήρια κρατών μελών της ΕΕ και του ΟΟΣΑ, δημιουργεί στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό και αυξάνει το κόστος των εταιρειών αυτών, χωρίς επαρκή αιτιολόγηση και διευκολύνοντας τους αλλοδαπούς και τους Έλληνες μετόχους εταιρειών εισηγμένων σε χρηματιστήρια του εξωτερικού. Σκοπός της διάταξης αυτής είναι η προστασία του πλουραλισμού και της πολυφωνίας και η προάσπιση των συνθηκών ανταγωνισμού, που υπονομεύονται όμως από την παρούσα διάταξη, δημιουργώντας παράλληλα συνθήκες άνισης μεταχείρισης.

Η εξαίρεση που έχει εισαχθεί στην παράγραφο 10 του Άρθρου 5 για την εφαρμογή των κανόνων ιδιοκτησίας και των ορίων συγκέντρωσης μόνον για του ιδιοκτήτες, τους μετόχους, τους διαχειριστές ή τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων εταιρειών μέσων ενημέρωσης που λειτουργούν στην Ελλάδα, μόνο εφόσον δεν είναι εισηγμένες σε χρηματιστήρια των κρατών μελών της ΕΕ και του ΟΟΣΑ, δεν δικαιολογείται. Ως αποτέλεσμα, μια ενδεχόμενη ζημία στον ανταγωνισμό δεν αντισταθμίζεται από έναν έγκυρο στόχο πολιτικής. Η διάταξη όχι μόνο διευκολύνει τους ιδιοκτήτες, τους μετόχους και τους διαχειριστές εταιρειών που είναι εισηγμένες σε χρηματιστήρια έναντι εκείνων που δεν είναι εισηγμένες, αλλά θέτει επίσης υπό αίρεση τον διακηρυγμένο σκοπό του συγκεκριμένου συνόλου κανόνων για την προστασία του πλουραλισμού, της πολυφωνίας, της διαφάνειας και της ενδυνάμωσης του ανταγωνισμού.

Στην Ελλάδα, σύμφωνα με την βιβλιογραφία, (Αναγνώστου et al., 2010), ‘Οι ερευνητές εφιστούν επίσης την προσοχή στο γεγονός ότι η αποκλειστική χρησιμοποίηση οικονομικών κριτηρίων για την διαπίστωση μιας δεσπόζουσας θέσης, με βάση τη διαφημιστική δαπάνη και τα έσοδα από τις πωλήσεις, είναι ακατάλληλη. Ισχυρίζονται ότι η αξιολόγηση του κατά πόσον μια επιχείρηση μέσων επικοινωνίας κατέχει δεσπόζουσα θέση στην αγορά ή όχι θα πρέπει να εδράζεται επίσης σε κριτήρια σχετικά με την επιρροή που ασκεί στην κοινή γνώμη, που εκφράζεται συνήθως σε ποσοστά ακροαματικότητας (...) Η υιοθέτηση μιας καθαρά οικονομικής προσέγγισης, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι ο έλεγχος της συγκέντρωσης έπεται και δεν προηγείται των σχεδίων συγχώνευσης των επιχειρήσεων, θα μπορούσε να υπονομεύσει την ικανότητα του νόμου περί ανταγωνισμού και της ισχύουσας πολιτικής να υποστηρίξει την πρόσβαση των πολιτών σε ένα ευρύ και πολυφωνικό φάσμα μέσων επικοινωνίας’.⁶⁹

Για την προώθηση της πολυφωνίας στην ιδιοκτησία των μέσων, θα πρέπει να είναι διαθέσιμες όλες οι σχετικές πληροφορίες δομών ιδιοκτησίας και να υπάρχει ελεύθερη πρόσβαση σε αυτές από όλους τους ενδιαφερόμενους και την κοινωνία των πολιτών.⁷⁰

Συστάσεις

Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές και τα δικαστήρια θα πρέπει να έχουν στη διάθεσή τους συγκεκριμένα αποδεικτικά στοιχεία αθέμιτης επιρροής και πρέπει να καταργηθεί η εξαίρεση η οποία προβλέπεται στο Άρθρο 5 παράγραφος 3(β) του Νόμου 3592/2007 περί αλλοδαπών και Ελλήνων μετόχων εταιρειών εισηγμένων σε χρηματιστήρια των κρατών μελών της ΕΕ και του ΟΟΣΑ.

Το Άρθρο 5, παράγραφος 10 του Νόμου 3592/2007 πρέπει να καταργηθεί διότι ευνοεί τις εταιρείες τις εισηγμένες σε χρηματιστήρια κρατών μελών της ΕΕ και του ΟΟΣΑ.

Οι κανόνες ιδιοκτησίας και διασταυρούμενων συμμετοχών στην ιδιοκτησία πρέπει να αναθεωρηθούν σε συνδυασμό με τους κανόνες περί συγκέντρωσης (όπως γίνεται με τις εφημερίδες), με τρόπο που να συμπεριλαμβάνουν τις δυνατότητες επικαιροποίησης ώστε να εστιάζουν περισσότερο στις πραγματικές επιπτώσεις των μέσων στην αγορά και στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης (για παράδειγμα, εφαρμογή του κριτηρίου της ακροαματικότητας).

Πλαίσιο 4.1. Διεθνείς κανόνες ιδιοκτησίας μέσων ενημέρωσης^{71, 72}

Ο πλουραλισμός των μέσων ενημέρωσης και η ελευθερία έκφρασης υποστηρίζονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά δεν υπάρχουν ειδικοί κανόνες της ΕΕ σχετικά με τα όρια ιδιοκτησίας και διασταυρούμενων συμμετοχών στην ιδιοκτησία μέσων. Η ρύθμιση ιδιοκτησίας των μέσων υπόκειται στο εθνικό δίκαιο, το οποίο επηρεάζεται από τα ιστορικά δεδομένα και το πολιτιστικό υπόβαθρο κάθε χώρας.

Γαλλία

Σχετικά με τα ραδιοηλεκτρονικά μέσα, το Conseil Supérieur Audiovisuel (CSA, Ανώτατο Ραδιοηλεκτρονικό Συμβούλιο) επιβάλλει όρια ιδιοκτησίας με βάση τρία κριτήρια: μερίδιο κεφαλαίου, αριθμό αδειών και ποσοστό ακροαματικότητας ή τηλεθέασης. Κανείς δεν μπορεί να κατέχει – άμεσα ή έμμεσα – ποσοστό μεγαλύτερο του 49% οποιουδήποτε κατόχου εθνικής αδειάς μετάδοσης για την οποία ο ετήσιος μέσος όρος ακροαματικότητας υπερβαίνει το ποσοστό 2,5%. Ορίζεται ως ραδιοηλεκτρονικός φορέας εθνικής εμβέλειας ο φορέας που διαθέτει εν δυνάμει εμβέλεια σε κοινό άνω των 10 εκατομμυρίων ατόμων (περίπου 15% του εθνικού πληθυσμού) και περιλαμβάνεται το ραδιόφωνο, η καλωδιακή τηλεόραση και η δορυφορική τηλεόραση. Οι μέτοχοι οφείλουν να ενημερώνουν την αρμόδια αρχή εφόσον η συμμετοχή τους σε εταιρεία υπερβαίνει ποσοστό 10% των μετοχών της εταιρείας. Τα όρια αυτά ισχύουν για την αναλογική και για την ψηφιακή τηλεόραση, αλλά υπάρχουν και άλλοι περιορισμοί μόνο για την αναλογική τηλεόραση. Ένας κανόνας “15/15” σημαίνει ότι μέτοχος ο οποίος κατέχει συμμετοχή άνω του 15% σε εθνικό αναλογικό δικαιοπάροχο δεν μπορεί να κατέχει ποσοστό ανώτερο του 15% σε οποιονδήποτε άλλο. Επίσης, ένας κανόνας “5/5/5” απαγορεύει σε οποιονδήποτε την κατοχή ποσοστού άνω του 5% σε περισσότερες από δυο εταιρείες. Εξάλλου, καμία οντότητα δεν μπορεί να κατέχει περισσότερες της μίας άδειας εθνικής αναλογικής τηλεόρασης, περισσότερες από επτά ψηφιακής τηλεόρασης, ή περισσότερες από δυο δορυφορικής τηλεόρασης.

Επίσης, υπάρχουν περιορισμοί με βάση το ποσοστό τηλεθέασης:

- Κανείς δεν μπορεί να έχει στην ιδιοκτησία του εθνική τηλεοπτική άδεια (αναλογική ή ψηφιακή) με τηλεθέαση μεγαλύτερη του 2,5% και ταυτόχρονα τηλεοπτική άδεια τοπικής αναλογικής τηλεόρασης
- Κανείς δεν μπορεί να κατέχει τοπικές τηλεοπτικές άδειες αναλογικής τηλεόρασης με συνολική εμβέλεια άνω των 12 εκατομμυρίων ατόμων, ή άδειες ψηφιακής τηλεόρασης με την ίδια συνολική εμβέλεια, ενώ τα όρια αυτά δεν λειτουργούν συνδυαστικά
- Κανείς δεν μπορεί να κατέχει περισσότερες από μια τοπική τηλεοπτική άδεια (αναλογική ή ψηφιακή) στον ίδιο τομέα μετάδοσης εκπομπών.

Γερμανία

Η ρύθμιση της λειτουργίας των μέσων στην Γερμανία εμπίπτει στην αρμοδιότητα των μεμονωμένων ομόσπονδων κρατιδίων, αλλά τη δεκαετία του 1990 αυτά προέβησαν στην αμοιβαία ίδρυση της Kommission zur Ermittlung der Konzentration im Medienbereich (ΚΕΚ, Επιτροπή για τη Συγκέντρωση των Μέσων Ενημέρωσης). Η ΚΕΚ μπορεί να παρεμβαίνει στις τηλεοπτικές ή τις ραδιοφωνικές αγορές εφόσον μια εταιρεία κατέχει συνδυαστικά μερίδιο αγοράς μεγαλύτερο του 30% (συμπεριλαμβανομένων των εφημερίδων) της ετήσιας τηλεθέασης ή ακροαματικότητας (ή κυκλοφορίας). Η κατοχή ποσοστού 25% της αγοράς τηλεόρασης μπορεί επίσης να προκαλέσει παρέμβαση της ΚΕΚ. Η Γερμανία έχει μια περίπλοκη προσέγγιση στη μέτρηση της τηλεθέασης στα μέσα, και η ΚΕΚ εφαρμόζει διάφορες σταθμίσεις της τηλεθέασης σε διάφορες μορφές, με βάση το σκεπτικό ότι τα διάφορα είδη μέσων ασκούν ποικίλες και διαφορετικής μορφής επιρροές στην κοινή γνώμη.

Ηνωμένο Βασίλειο

Το Βρετανικό Κοινοβούλιο έχει διαχρονικά θεσπίσει κανόνες σχετικούς με την ιδιοκτησία των μέσων. Σε αυτούς συμπεριλαμβάνονται:

- Ο εθνικός κανόνας ιδιοκτησίας μέσων, ο οποίος απαγορεύει σε ιδιοκτήτη εφημερίδας με κυκλοφορία σε ποσοστό 20% ή μεγαλύτερο την κατοχή αδειάς Channel 3 ή τη συμμετοχή σε δικαιοπάροχο Channel 3 μεγαλύτερη του 20%
- Η δοκιμή δημοσίου συμφέροντος του εθνικού ρυθμιστή επικοινωνίας και ανταγωνισμού του Ηνωμένου Βασιλείου (Ofcom), που επιτρέπει στον αρμόδιο Υπουργό να παρεμβαίνει σε περίπτωση συγχώνευσης μεταξύ τηλεοπτικού σταθμού και/ή εφημερίδας εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις.⁷³ Ο Υπουργός μπορεί να αποφασίζει την έκδοση ειδοποίησης παρέμβασης με την οποία ξεκινά έλεγχος για το κατά πόσον η συγχώνευση μπορεί να προκαλέσει ζημία στο δημόσιο συμφέρον.
- Οι περιορισμοί στα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που τελούν υπό απαγόρευση, με τους οποίους απαγορεύεται σε ορισμένα φυσικά ή νομικά πρόσωπα η κατοχή οποιωνδήποτε αδειών μέσων, σε άλλα η κατοχή συγκεκριμένου τύπου αδειών μέσων και σε άλλα η κατοχή αδειών, εκτός αν η Ofcom αποφασίσει ότι μπορούν να κατέχουν άδεια.

Αδειοδότηση ραδιοφωνικών σταθμών

Επισκόπηση της αδειοδότησης ραδιοφωνικών σταθμών

Το κρατικό ραδιοφωνικό μονοπώλιο καταργήθηκε με τον Νόμο 1730/1987,⁷⁴ που επέτρεψε την ίδρυση και τη λειτουργία τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών μετά από διοικητική άδεια με βάση συγκεκριμένα κριτήρια προβλεπόμενα από τον νόμο, χωρίς προγενέστερη διαδικασία διαγωνισμού.

Σύμφωνα με τον ως άνω νόμο και το Προεδρικό Διάταγμα 25/1988, οι ραδιοφωνικές άδειες εκδίδονται από τις διοικητικές αρχές. Παρά τη συγκεκριμένη πρόβλεψη, από το 1989 και μετά πολλοί ραδιοφωνικοί σταθμοί άρχισαν να λειτουργούν χωρίς καμία διοικητική άδεια. Αυτή η ανεξέλεγκτη κατάσταση παράνομης ίδρυσης και λειτουργίας ραδιοφωνικών σταθμών⁷⁵ οδήγησε στη θέσπιση του Νόμου 2328/1995. Ο νέος αυτός νόμος περιείχε μια σειρά διατάξεων σχετικών με τη διαδικασία έκδοσης αδειών με την εισαγωγή ανταγωνιστικής διαδικασίας, με κριτήρια κατάταξης των συμμετεχόντων, με τετραετή περίοδο ισχύος των αδειών και με πρόβλεψη της δυνατότητας ανανέωσής τους. Από τη στιγμή που τέθηκε σε ισχύ ο νόμος, προκηρύξεις για ραδιοφωνικές άδειες πραγματοποιήθηκαν μόνο στις Νομαρχίες Αττικής και Θεσσαλονίκης. Το 2001, χορηγήθηκαν τελικά 20 ραδιοφωνικές άδειες στην Αττική⁷⁶ και το 2002 προστέθηκαν ακόμα 15 άδειες⁷⁷. Στη Νομαρχία Θεσσαλονίκης, η διαδικασία παρέμεινε σε εκκρεμότητα και δεν είχαν ακόμα εκδοθεί άδειες. Σε άλλες περιοχές της χώρας η διαδικασία έκδοσης αδειών δεν ξεκίνησε ποτέ.

Το 1999, το Άρθρο 53, παράγραφος 1 του Νόμου 2778/1999⁷⁸ τέθηκε σε ισχύ. Σε αυτό προβλεπόταν ότι: ‘Ραδιοφωνικοί σταθμοί που λειτουργούσαν την 1^η Νοεμβρίου 1999, θεωρούνται ότι λειτουργούν νόμιμα μέχρι την έκδοση της απόφασης του Υπουργού Τύπου και Μέσων Ενημέρωσης κατά το Άρθρο 7, παράγραφος 2 του Νόμου 2328/1995 σχετικά με την προκήρυξη του διαγωνισμού για την έκδοση των αδειών των ραδιοφωνικών σταθμών’. Με βάση τη συγκεκριμένη διάταξη, όλοι οι ραδιοφωνικοί σταθμοί που μπορούσαν να αποδείξουν με οποιονδήποτε τρόπο ότι λειτουργούσαν τουλάχιστον μέχρι τη συγκεκριμένη ημερομηνία υπέβαλαν αιτήσεις στο ΕΣΡ για να λάβουν πιστοποιητικά νομίμως λειτουργούντων ραδιοφωνικών σταθμών.

Στην Αττική είχε ήδη προκηρυχθεί ένας διαγωνισμός και έτσι οι τότε λειτουργούντες ραδιοφωνικοί σταθμοί δεν μπόρεσαν να επωφεληθούν από τη συγκεκριμένη διάταξη. Ωστόσο, όταν έληξαν οι ραδιοφωνικές άδειες στην Αττική, θεσπίστηκε ο Νόμος 3444/2006, ο οποίος με το Άρθρο 15, παράγραφος 7(α) επέκτεινε την ισχύ των αδειών μέχρι τις 30 Ιουνίου 2006, οπότε προβλεπόταν η προκήρυξη ενός νέου διαγωνισμού. Αντί αυτού, κατά τα επόμενα χρόνια, υπήρξαν πολυάριθμες διατάξεις οι οποίες καθυστέρησαν την προκήρυξη του διαγωνισμού αδειοδότησης των ραδιοφωνικών σταθμών⁷⁹ και στην πράξη επέκτειναν την ισχύ των ραδιοφωνικών αδειών που ίσχυαν μέχρι τότε. Ακόμα και με τον Νόμο 3592/2007, που αφορούσε στα κριτήρια αδειοδότησης ραδιοφωνικών σταθμών, του οποίου οι διατάξεις κατήγγησαν de facto αλλά όχι ρητά τις σχετικές διατάξεις του Νόμου 2328/1995, το Άρθρο 5, παράγραφος 7(β) προέβλεπε ότι όλοι οι ραδιοφωνικοί σταθμοί (κάτοχοι αδειών σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα 25/1988 ή μετά από διαγωνισμό όπως στην Αττική, ή εκείνοι που θεωρούνταν νομίμως λειτουργούντες) θα μπορούσαν να συνεχίσουν τη λειτουργία τους μέχρι την προκήρυξη νέων διαγωνισμών με όρους σύμφωνους με τα νέα κριτήρια τα οποία θέσπιζε ο νόμος 3592/2007. Στον ίδιο νόμο, το Άρθρο 20, παράγραφος 5 παρείχε χρονική παράταση για την αδειοδότηση μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου 2007.

Το 2009, το Άρθρο 50 του Νόμου 3801/2009 παρείχε στους σταθμούς ιδιοκτησίας πολιτικών κομμάτων με κοινοβουλευτική εκπροσώπηση, οι οποίοι λειτουργούσαν πριν τη θέσπιση του Νόμου 3592/2007 και πληρούσαν τα κριτήρια του νόμου, τη δυνατότητα να συνεχίσουν τη λειτουργία τους και να θεωρούνται ως νομίμως λειτουργούντες μέχρι την έναρξη της διαγωνιστικής διαδικασίας για την αδειοδότηση των ραδιοφωνικών σταθμών. Δεν μπορέσαμε να διαπιστώσουμε τους λόγους θέσπισης της διάταξης αυτής, αλλά από ότι καταλαβαίνουμε, οι εν λόγω ραδιοφωνικοί σταθμοί δεν ήταν σε θέση να αποδείξουν ότι λειτουργούσαν πριν την 1^η Νοεμβρίου 1999.

Παρά την ύπαρξη ενός νέου νομοθετικού πλαισίου (δηλαδή του Νόμου 3592/2007) αδειοδότησης των ραδιοφωνικών σταθμών που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν και είναι ακόμα σε ισχύ, υπήρξαν διαδοχικές ρυθμίσεις παράτασης του σχετικού χρονικού ορίου για την προκήρυξη διαγωνισμού.⁸⁰ Η πιο πρόσφατη ήταν το άρθρο 86, παράγραφος 1 του Νόμου 4313/2014, το οποίο προέβλεπε χρονικό ορίζοντα για τους διαγωνισμούς χορήγησης ραδιοφωνικών αδειών την 31^η Δεκεμβρίου 2015.

Από τότε, οι άδειες των ραδιοφωνικών σταθμών της Αττικής, η ισχύς των οποίων εξαρτάται από την προκήρυξη του διαγωνισμού αδειοδότησης, έχουν τυπικά λήξει. Παρά το γεγονός αυτό, όλοι οι ραδιοφωνικοί σταθμοί της Αττικής συνεχίζουν να εκπέμπουν χωρίς καμία ενέργεια της διοίκησης για την παύση της λειτουργίας τους. Οι ραδιοφωνικοί σταθμοί που λειτουργούν σε άλλους Ελληνικούς νομούς εκτός της Αττικής, μπορούν να συνεχίσουν να λειτουργούν νόμιμα εφόσον διαθέτουν ή μπορούν να λάβουν το πιστοποιητικό νομίμως λειτουργούντος σταθμού όπως προβλέπεται στον Νόμο 2778/1999.⁸¹ Δεν είναι όμως σαφές το κατά πόσον η λήξη της παράτασης της προθεσμίας προκήρυξης του διαγωνισμού επηρεάζει την ισχύ αυτών των πιστοποιητικών λειτουργίας.

Το Συμβούλιο της Επικρατείας έχει ήδη εκδώσει απόφαση σύμφωνα με την οποία η επ’ άπειρον ανοχή λειτουργίας ραδιοφωνικών σταθμών που ενώ ξεκίνησαν να λειτουργούν παράνομα, θεωρούνται

νομίμως λειτουργούντες απλώς και μόνο επειδή εξέπεμπαν πριν την 1.11.1999 είναι αντίθετη με τις επιταγές του Συντάγματος. Αυτό αιτιολογείται με δυο τρόπους. Πρώτον, οι διατάξεις δεν συνάδουν με την συνταγματική αρχή ότι το κράτος οφείλει να διασφαλίζει την εφαρμοσιμότητα των νόμων που ισχύουν, και δεύτερον, παραβιάζεται η αρχή της ισότητας διότι δημιουργείται άνιση μεταχείριση μεταξύ εκείνων που θα επιθυμούσαν και που είναι σε θέση να λειτουργήσουν ένα ραδιοφωνικό σταθμό αλλά δεν το έπραξαν διότι είναι παράνομο, και εκείνων οι οποίοι παράνομα κατέλαβαν μια ραδιοφωνική συχνότητα και, έτσι απλά, άρχισαν να μεταδίδουν πρόγραμμα.⁸²

Εκτός από τις επ' αόριστον χρονικές αναβολές της προκήρυξης του διαγωνισμού για τις ραδιοφωνικές άδειες, υπάρχουν άλλες διατάξεις που καταδεικνύουν την αδράνεια της διοίκησης για την διαμόρφωση ενός συνεπούς νομικού πλαισίου αδειοδότησης και λειτουργίας των ραδιοφωνικών σταθμών.

Πιο συγκεκριμένα:

- Το Άρθρο 6, παράγραφοι 3 και 4 του Νόμου 4279/2014 επιτρέπει στους ραδιοφωνικούς σταθμούς που κατέχουν άδεια ενημερωτικού περιεχομένου να αλλάξουν την κατηγορία του περιεχομένου τους σε μη ενημερωτική με μια απλή δήλωση που υποβάλλεται στο ΕΣΡ συνεχίζοντας μετά να λειτουργούν με την ίδια άδεια.
- Το Άρθρο 8, παράγραφος 9 (στ) του Νόμου 3592/2007 επιτρέπει την ανάκληση μιας αδειας από τον δικαιούχο και την άμεση παροχή της στους υπαλλήλους του, με βάση σχετική απόφαση του Υπουργού Τύπου και Μέσων Ενημέρωσης, σε περιπτώσεις κατά τις οποίες ο δικαιούχος παύει ή αναστέλλει τη λειτουργία του για χρονικό διάστημα τουλάχιστον έξη μηνών ή καθυστερεί τις πληρωμές του ενός τρίτου των υπαλλήλων του για τουλάχιστον 4 μήνες ή καθυστερεί την καταβολή του ενός τρίτου του συνολικού ποσού των μισθών του προσωπικού του.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Το ανωτέρω περιγραφόμενο νομικό πλαίσιο, περιορίζει δραστικά τον ανταγωνισμό στην αγορά των επιχειρήσεων ραδιοφώνου. Οι διατάξεις αυτές προκαλούν ζημία στον ανταγωνισμό με την έννοια ότι η αγορά είναι κλειστή και αποκλείει την πρόσβαση νέων επιχειρήσεων: δεν υπάρχουν επί του παρόντος διαθέσιμες νέες άδειες και οι κατεστημένες επιχειρήσεις βλέπουν τις άδειές τους να ανανεώνονται συνεχώς σε προσωρινή πάντα βάση.⁸³ Με αυτόν τον τρόπο, η μόνη διέξοδος επένδυσης στη συγκεκριμένη αγορά για ένα νεοεισερχόμενο είναι η εξαγορά μιας από τις υπάρχουσες επιχειρήσεις ραδιοφώνου που λειτουργεί με την προσωρινή άδεια.

Εκτός αυτού, το γεγονός ότι οι συγκεκριμένες άδειες ανανεώνονται σε προσωρινή βάση δημιουργεί ανασφάλεια στην αγορά και περιορίζει τον ανταγωνισμό, γιατί είναι πολύ πιθανό ότι με τους συγκεκριμένους όρους λειτουργίας της αγοράς τα εν δυνάμει επενδυτικά προγράμματα των κατεστημένων επιχειρήσεων και των νέων επιχειρήσεων που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στον κλάδο θα παραμένουν σε αδράνεια μέχρι την προκήρυξη νέας διαγωνιστικής διαδικασίας και τη διαμόρφωση ξεκάθαρων κανόνων λειτουργίας.

Ειδικότερα, η διάταξη του Άρθρου 8, παράγραφος 9 (στ) του Νόμου 3592/2007 που επιτρέπει στους εργαζομένους ενός χρεωκοπημένου ραδιοφωνικού σταθμού να αναλαμβάνουν τον έλεγχο της εταιρείας και συνεπώς και της αδειας του, στρεβλώνει τους όρους λειτουργίας της αγοράς. Γενικά, σε άλλους κλάδους της βιομηχανίας, μια εταιρεία που έχει πτωχεύσει, οδηγείται σε εκκαθάριση και με τον τρόπο αυτό απελευθερώνονται πόροι από μια ανεπιτυχή επιχειρηματική προσπάθεια για μια νέα

επιχειρηματική παρέμβαση στην αγορά. Με τον τρόπο αυτό οι πόροι που επιστρέφουν πίσω στην ανοικτή αγορά (για παράδειγμα, μια ραδιοφωνική συχνότητα) εξαγοράζονται από τον πιο αποτελεσματικό αγοραστή. Αντιθέτως, με τη συγκεκριμένη αυτή διάταξη, στρεβλώνεται η λειτουργία της αγοράς επιτρέποντας σε χρεωκοπημένους ραδιοφωνικούς σταθμούς να λειτουργούν με διαφορετικούς όρους από τους ανταγωνιστές τους που δεν έχουν χρεοκοπήσει και με αμφίβολα αποτελέσματα ως προς την οικονομική αποδοτικότητα και τα συμφέροντα των καταναλωτών.

Το Άρθρο 6, παράγραφοι 3 και 4 του Νόμου 4279/2014 επιτρέπει στους ραδιοφωνικούς σταθμούς ενημερωτικού περιεχομένου να μεταβούν στην κατηγορία μη ενημερωτικού περιεχομένου με την απλή υποβολή μιας δήλωσης στο ΕΣΡ. Τη στιγμή που ο περιορισμένος αριθμός αναλογικών ραδιοφωνικών συχνοτήτων σημαίνει ότι θα είναι σταθερός ο αριθμός των αναλογικών ραδιοφωνικών σταθμών που θα μπορούν να λαμβάνουν άδεια σε κάθε νομαρχία, το κράτος επιθυμεί τη βέλτιστη διανομή των συχνοτήτων αυτών μεταξύ των κατηγοριών ενημερωτικού και μη ενημερωτικού περιεχομένου. Αν μια εταιρεία δεν είναι ικανή να λειτουργήσει παρέχοντας το περιεχόμενο για το οποίο έχει αδειοδοτηθεί, η άδεια θα πρέπει να επιστρέφει στο κράτος και να δημοπρατείται εκ νέου. Με τον τρόπο αυτό θα υπάρχει ίση μεταχείριση μεταξύ των επιχειρήσεων ραδιοφώνου και θα διατηρείται η επιθυμητή αναλογία μεταξύ ενημερωτικών και μη ενημερωτικών ραδιοφωνικών σταθμών προς όφελος των συμφερόντων των καταναλωτών.

Συστάσεις

Μετά την ολοκλήρωση της σχετικής τεχνικής ανάλυσης και της έκδοσης ενός χάρτη συχνοτήτων, οι αρχές θα πρέπει να προκηρύξουν διαγωνισμούς σε κάθε νομαρχία με συγκεκριμένο αριθμό αδειών ραδιοφωνικών σταθμών ενημερωτικού και μη ενημερωτικού περιεχομένου (μουσική, αθλητικά).⁸⁴ Αυτό θα διαμορφώσει ένα σταθερό επενδυτικό περιβάλλον με ασφάλεια δικαίου και συγκεκριμένους όρους που θα είναι γνωστοί σε όλους τους συμμετέχοντες ήδη από την αρχή της διαδικασίας. Όλες οι άλλες διατάξεις που εισαγάγουν παρεκκλίσεις στην διαγωνιστική διαδικασία θα πρέπει να καταργηθούν.

Το Άρθρο 6, παράγραφοι 3 και 4 του Νόμου 4279/2014 πρέπει να καταργηθούν.

Το Άρθρο 8, παράγραφος 9 (στ) του Νόμου 3592/2007 πρέπει να καταργηθεί.

Ειδικά κριτήρια αδειοδότησης

Γενικό νομικό πλαίσιο

Ο Νόμος 3592/2007, που αποτελεί το νομικό πλαίσιο προκήρυξης διαγωνισμών αδειοδότησης επιχειρήσεων ραδιοφώνου, ισχύει από το 2007, αλλά δεν εφαρμόστηκε ποτέ με τον δέοντα τρόπο και δεν έχει δημοσιευθεί καμία προκήρυξη διαγωνισμού αδειοδότησης επιχειρήσεων ραδιοφώνου. Με τον νόμο αυτό, αντικαταστάθηκαν de facto (σύμφωνα με τη νομική αρχή ότι ένας νόμος υπερισχύει ενός προγενέστερου εφόσον αφορούν αμφότεροι στη ρύθμιση του ίδιου θέματος) τα σχετικά άρθρα του Νόμου 2328/1995, χωρίς όμως τα τελευταία να καταργούνται ρητά. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ότι προκύπτει ανασφάλεια δικαίου ως προς την ισχύ των διατάξεων του Νόμου 2328/1995.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Η ανασφάλεια δικαίου δημιουργεί νομικό κόστος και κόστος συμμόρφωσης και μπορεί επίσης να λειτουργεί ως αντικίνητρο εισόδου και παραμονής στη συγκεκριμένη αγορά.

Σύσταση

Ο Νόμος 2328/1995 και ο Νόμος 3592/2007 πρέπει να εξορθολογιστούν, ώστε να διαμορφωθεί ένα οριστικό νομικό πλαίσιο για την αδειοδότηση των ραδιοφωνικών σταθμών.

Εταιρική δομή

Το Άρθρο 6, παράγραφος 6 (α) του Νόμου 2328/1995 προβλέπει ότι: 'Σε περίπτωση που οι μετοχές ανώνυμης εταιρείας η οποία είναι κάτοχος αδειας ραδιοφωνικού σταθμού ανήκουν στην κυριότητα άλλης ανώνυμης εταιρείας, οι μετοχές της τελευταίας πρέπει να είναι ονομαστικές και να ανήκουν σε φυσικό πρόσωπο. Δεν υπάρχει καμία δυνατότητα να ανήκει μια ανώνυμη εταιρεία σε άλλη ανώνυμη εταιρεία'. Η συγκεκριμένη υποχρέωση για την εταιρική δομή δεν επαναλαμβάνεται στον Νόμο 3592/2007 και συνεπώς δεν είναι σαφές αν έχει καταργηθεί ή όχι.

Υποθέτοντας ότι *συνεχίζει να ισχύει*, οι ραδιοφωνικοί σταθμοί που επιθυμούν να είναι κάτοχοι αδειας πρέπει να πληρούν τη συγκεκριμένη προϋπόθεση, προκύπτει συνεπώς ένα θέμα υποχρεωτικής εταιρικής δομής.

Ο ΟΟΣΑ αντιλαμβάνεται ότι στόχος της συγκεκριμένης διάταξης είναι η ενίσχυση της διαφάνειας ως προς την ιδιοκτησία των ραδιοφωνικών σταθμών που κατέχουν άδεια λειτουργίας, επιτρέποντας έτσι στο κοινό να γνωρίζει ποιος είναι ο επιχειρηματίας. Εντούτοις, λαμβάνοντας υπόψη ότι όλες οι μετοχές ανώνυμης εταιρείας με άδεια ραδιοφωνικών εκπομπών πρέπει να είναι ονομαστικές, ο σκοπός της διαφάνειας θα μπορούσε να επιτυγχάνεται ακόμη και αν μεταξύ των ιδιοκτητών του σταθμού υπήρχαν και περισσότερες από δυο ανώνυμες εταιρείες.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Στο βαθμό κατά τον οποίο η ονομαστική καταχώρηση των μετόχων όλων των εταιρειών συμμετοχών μέσω ενημέρωσης εξακολουθεί να ισχύει, δεν υπάρχει αιτιολόγηση για την επιβολή μιας συγκεκριμένης εταιρικής δομής σε ομίλους μέσω ενημέρωσης. Η διαφάνεια θα εξακολουθήσει να υπάρχει με εφαρμογή των ιδίων κανόνων για όλες τις εταιρείες συμμετοχών και για το ιδιοκτησιακό τους καθεστώς.

Σύσταση

Η προϋπόθεση ονομαστικών μετοχών δικαιολογείται από τον στόχο του νομοθέτη για την προστασία του πλουραλισμού και της αντικειμενικότητας στον κλάδο των μέσων ενημέρωσης. Εφόσον ο όρος αυτός εκπληρώνεται, εντούτοις, δεν υπάρχει καμία ανάγκη να υπαγορεύεται η συγκεκριμένη εταιρική δομή των οργανισμών μέσω ενημέρωσης. Ο περιορισμός αυτός πρέπει συνεπώς να καταργηθεί.

Ελάχιστες προϋποθέσεις για το προσωπικό

Το Άρθρο 8, παράγραφος 14 του Νόμου 3592/2007 προβλέπει ότι οι ραδιοφωνικοί σταθμοί πρέπει να απασχολούν έναν ελάχιστο αριθμό προσωπικού πλήρους απασχόλησης που υπολογίζεται σε συνάρτηση με τον πληθυσμό του νομού/γεωγραφικής περιοχής μετάδοσης και το είδος της κατεχόμενης αδειας του ραδιοφωνικού σταθμού (ενημερωτική – μη ενημερωτική).

- Σε νομούς/γεωγραφικές περιοχές όπου ο πληθυσμός είναι μεγαλύτερος από 2 εκατομμύρια κατοίκους, οι ραδιοφωνικοί σταθμοί ενημερωτικού περιεχομένου πρέπει να απασχολούν

τουλάχιστον 20 εργαζομένους, και οι σταθμοί μη ενημερωτικού περιεχομένου τουλάχιστον 5 εργαζομένους.

- Σε νομούς/γεωγραφικές περιοχές όπου ο πληθυσμός είναι μικρότερος από 2 εκατομμύρια κατοίκους, οι ραδιοφωνικοί σταθμοί ενημερωτικού περιεχομένου πρέπει να έχουν τουλάχιστον 12 εργαζομένους, και οι μη ενημερωτικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί πρέπει να έχουν 5 εργαζομένους.
- Σε νομούς/γεωγραφικές περιοχές όπου ο πληθυσμός είναι μικρότερος από 1 εκατομμύριο κατοίκους και μεγαλύτερος από 500.000 κατοίκους: οι ραδιοφωνικοί σταθμοί ενημερωτικού περιεχομένου οφείλουν να έχουν 9 εργαζομένους και οι σταθμοί μη ενημερωτικού περιεχομένου 5 εργαζομένους.
- Σε νομούς/γεωγραφικές περιοχές όπου ο πληθυσμός είναι μικρότερος από 500.000 κατοίκους και μεγαλύτερος από 150.000, οι ραδιοφωνικοί σταθμοί ενημερωτικού περιεχομένου πρέπει να έχουν 7 εργαζομένους και οι ραδιοφωνικοί σταθμοί μη ενημερωτικού περιεχομένου πρέπει να έχουν 4 εργαζομένους.
- Σε νομούς/γεωγραφικές περιοχές όπου ο πληθυσμός είναι μικρότερος από 150.000 κατοίκους, και μεγαλύτερος από 100.000 κατοίκους, οι ραδιοφωνικοί σταθμοί ενημερωτικού περιεχομένου πρέπει να έχουν 6 εργαζομένους και οι ραδιοφωνικοί σταθμοί μη ενημερωτικού περιεχομένου πρέπει να έχουν 4 εργαζομένους.
- Σε νομούς/γεωγραφικές περιοχές όπου ο πληθυσμός είναι μικρότερος από 100.000 κατοίκους, οι ραδιοφωνικοί σταθμοί ενημερωτικού περιεχομένου πρέπει να έχουν 5 εργαζομένους και οι ραδιοφωνικοί σταθμοί μη ενημερωτικού περιεχομένου πρέπει να έχουν 3 εργαζομένους.

Σύμφωνα με το επίσημο σκεπτικό του νόμου, σκοπός αυτής της διάταξης είναι η προστασία των θέσεων απασχόλησης που προϋπάρχουν όταν εκδίδονται νέες ραδιοφωνικές άδειες, παρέχοντας παράλληλα στους κατόχους ραδιοφωνικών αδειών το απαραίτητο προσωπικό που χρειάζεται για την ομαλή και απρόσκοπτη λειτουργία τους.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Μια απαίτηση ελάχιστων αναγκών σε προσωπικό η οποία επιβάλλεται από το κράτος μπορεί να είναι αποδεκτή σε περιπτώσεις υπηρεσιών υψηλής κοινωνικής σημασίας, όπως για παράδειγμα σε νοσοκομεία, ή σε εγκαταστάσεις βρεφονηπιακής μέριμνας⁸⁵, περιπτώσεις δηλαδή όπου οι πάροχοι των σχετικών υπηρεσιών πρέπει να διαθέτουν επαρκή αριθμό προσωπικού με κατάλληλα προσόντα, δεξιότητες και εμπειρία ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των χρηστών των συγκεκριμένων υπηρεσιών. Πρόκειται για περιπτώσεις όπου η ποιότητα είναι δύσκολο να παρακολουθείται/να τηρείται, με αποτέλεσμα οι πάροχοι των υπηρεσιών να περικλύπτουν ενδεχομένως το κόστος και να θέτουν υπό αίρεση την ποιότητα με πιθανές σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις, αλλά ωστόσο, ως γενικός κανόνας, ισχύει ότι η κρατική παρέμβαση στους αριθμούς των εργαζομένων μιας ιδιωτικής εταιρείας δεν μπορεί να δικαιολογείται με όρους δημοσίου συμφέροντος.

Η θέσπιση ελάχιστων προδιαγραφών για τον αριθμό του προσωπικού μπορεί να είναι εξαιρετικά περιοριστική για τον ανταγωνισμό και για την επιχειρηματική ανεξαρτησία. Εξαιτίας του συγκεκριμένου περιορισμού, οι ραδιοφωνικοί σταθμοί διαθέτουν παρόμοιες δομές προσωπικού και δεν είναι σε θέση βέλτιστης διαχείρισης του προσωπικού τους. Αυτό, μπορεί να οδηγήσει τους ραδιοφωνικούς σταθμούς

σε μεγαλύτερο μεταβλητό κόστος, κάτι που με τη σειρά του να καταλήξει σε υψηλότερες τιμές στην ανάντη αγορά διαφημίσεων και σε μικρότερης έκτασης καινοτομίες στην αγορά.

Σύσταση

Κατάργηση της προϋπόθεσης ελάχιστου αριθμού προσωπικού για τους κατόχους ραδιοφωνικών αδειών.

Ρήτρες κεκτημένων δικαιωμάτων

Η διαδικασία έκδοσης αδειών για τους ραδιοφωνικούς σταθμούς περιλαμβάνει ένα σύνολο διατάξεων σύμφωνα με τις οποίες η αδειοδότηση βασίζεται σε ένα σύστημα συγκέντρωσης μορίων που ευνοεί τους ήδη λειτουργούντες ραδιοφωνικούς σταθμούς κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Το Άρθρο 9 (α) του Νόμου 3592/2007 προβλέπει ότι ένας ραδιοφωνικός σταθμός λαμβάνει μισό μόριο για κάθε χρόνο λειτουργίας του με ανανεωμένη άδεια ή ως ‘νομίμως λειτουργών’ ραδιοφωνικός σταθμός. Ένας κατεστημένος ραδιοφωνικός σταθμός μπορεί να λάβει έως 120 μόρια σύμφωνα με αυτό το κριτήριο. Το Άρθρο 9 (α.4) μειώνει το συγκεκριμένο μπόνους έως κατά το ήμισυ για ραδιοφωνικούς σταθμούς οι οποίοι επιθυμούν να λάβουν άδεια σε νομό ή γεωγραφική περιοχή άλλη από εκείνη στην οποία λειτουργούσαν. Με άλλα λόγια, οι κατεστημένοι ραδιοφωνικοί σταθμοί τυγχάνουν ευνοϊκής μεταχείρισης σε σύγκριση με τους υποψήφιους νέους επιχειρηματίες για είσοδο στη συγκεκριμένη αγορά. Ο περιορισμός αυτός, λειτουργεί επίσης οριζόντια με τους ραδιοφωνικούς σταθμούς που παραμένουν στον ίδιο νομό ή γεωγραφική περιοχή να έχουν ευνοϊκή μεταχείριση σε οποιαδήποτε πιθανή διαγωνιστική διαδικασία, έναντι εκείνων οι οποίοι επιθυμούν να μετακινηθούν από άλλο νομό ή γεωγραφική περιοχή.

Παρά το ότι δεν ήταν δυνατόν να επισημανθούν οι στόχοι των διατάξεων αυτών, ο ΟΟΣΑ αντιλαμβάνεται ότι πρόθεση ήταν η προστασία των επενδύσεων των σταθμών που λειτουργούν ήδη, όπως επίσης και η διασφάλιση των θέσεων εργασίας τους.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Αναγνωρίζεται ότι αμφότερες οι ανωτέρω διατάξεις⁸⁶ δημιουργούν εμπόδια σε νέους επιχειρηματίες του χώρου. Στρεβλώνουν σημαντικά τον ανταγωνισμό λόγω της ευνοϊκής μεταχείρισης την οποία επιφυλάσσουν για τις κατεστημένες επιχειρήσεις σε σύγκριση με τους πιθανούς νεοεισερχόμενους στην αγορά επιχειρηματίες (η αποκαλούμενη ρήτρα κεκτημένων δικαιωμάτων). Η ρύθμιση μπορεί να αποθαρρύνει την πρόσβαση νέων επιχειρηματικών παραγόντων στην αγορά, με αποτέλεσμα τη μείωση του αριθμού συμμετεχόντων σε αυτήν ή μπορεί ακόμα να μειώσει το κόστος αναποτελεσματικών κατεστημένων επιχειρηματιών, διατηρώντας τους στην αγορά ενώ θα έπρεπε να βρίσκονται έξω από αυτήν.

Σύσταση

Οι διατάξεις αυτές θα πρέπει να καταργηθούν ρητά.

Προγενέστερη εμπειρία και λειτουργία

Τα Άρθρα 9 (β) και 9 (στ) του Νόμου 3592/2007 εστιάζουν επίσης στην υπάρχουσα παρουσία ραδιοφωνικών σταθμών στην αγορά ως μέρος των κριτηρίων αδειοδότησης των ραδιοφωνικών σταθμών. Το Άρθρο 9 (β) για παράδειγμα, προβλέπει ότι κατά τη διάρκεια της διαγωνιστικής διαδικασίας, από τους ήδη λειτουργούντες ραδιοφωνικούς σταθμούς στους οποίους έχουν επιβληθεί διοικητικά πρόστιμα για λειτουργικές παραβάσεις, θα αφαιρούνται μόρια σε επίπεδο το οποίο θα είναι

ανάλογο με τη σοβαρότητα της παράβασης και με το διοικητικό πρόστιμο που έχει επιβληθεί. Το Άρθρο 9ΣΤ I/II προβλέπει ότι στους ήδη λειτουργούντες ραδιοφωνικούς σταθμούς θα παρέχονται επιπλέον μόρια για την ποιότητα και την ποικιλία του προγράμματός τους, όπως θα κρίνεται από το ΕΣΡ.

Οι διατάξεις αυτές αποβλέπουν στην βελτίωση της ποιότητας και της ποικιλίας των προγραμμάτων και δημιουργούν κίνητρα για τους ήδη λειτουργούντες ραδιοφωνικούς σταθμούς ώστε να συμμορφώνονται με το ισχύον νομικό πλαίσιο και με τους κανόνες του περιεχομένου των εκπομπών τους. Πράγματι, σύμφωνα με το επίσημο σκεπτικό του Άρθρου 9ΣΤ, σκοπός της διάταξης αυτής είναι η εξασφάλιση του ποιοτικού επιπέδου εκπομπών των ραδιοφωνικών σταθμών και η εκπλήρωση της κοινωνικής αποστολής των ραδιοφωνικών μεταδόσεων.

Ενώ το συγκεκριμένο σύστημα αξιολόγησης αυξάνει τις πιθανότητες ενός σοβαρού επιχειρηματία που επιθυμεί και μπορεί να ακολουθήσει τους κανόνες και να παρέχει αξιόλογες υπηρεσίες, περιλαμβάνει επίσης και τις περιπτώσεις των ήδη λειτουργούντων ραδιοφωνικών σταθμών οι οποίοι λειτουργούν για πολλά χρόνια χωρίς την δέουσα άδεια και χωρίς κανένα έλεγχο από το ΕΣΡ. Έχοντας υπόψη ότι το ΕΣΡ δεν μπορεί να ασκήσει την εξουσία του⁸⁷ σχετικά με τη ρύθμιση και την επίβλεψη της αγοράς του ραδιοφώνου (και όχι μόνο) για περισσότερο από ένα χρόνο, οι διατάξεις αυτές δεν μπορούν να εφαρμόζονται ισομερώς για όλους τους ήδη λειτουργούντες ραδιοφωνικούς σταθμούς. Εκτός αυτού, επισημαίνεται ότι αμφότερα τα αρνητικά και τα θετικά κριτήρια που προβλέπονται από τον νόμο δεν ορίζονται επαρκώς.

Τα μόρια που αφαιρούνται για κάθε ραδιοφωνικό σταθμό σε περίπτωση διοικητικών προστίμων και κυρώσεων υπολογίζονται αναλογικά και με βάση τον αριθμό των διοικητικών προστίμων και κυρώσεων που επιβάλλονται σε άλλους ραδιοφωνικούς σταθμούς που συμμετέχουν στη διαγωνιστική διαδικασία. Η αξιολόγηση της ποιότητας και της ποικιλίας του προγράμματος παρέχει ευρεία διακριτική ευχέρεια στο ΕΣΡ με απόδοση 75 μορίων στον καλύτερο σταθμό ως προς την ποιότητα και την ποικιλία και λιγότερα κατ' αναλογία μόρια για το πρόγραμμα άλλων σταθμών. Επισημαίνεται όμως ότι ο νόμος δεν προβλέπει συγκεκριμένα κριτήρια αξιολόγησης της ποιότητας και της ποικιλίας των ραδιοφωνικών προγραμμάτων.

Το γεγονός αυτό σημαίνει ότι οι συμμετέχοντες δεν μπορούν να γνωρίζουν πόσα μόρια θα αφαιρεθούν ή θα προστεθούν πριν την έναρξη της διαγωνιστικής διαδικασίας και συνεπώς δεν είναι σε θέση να εκτιμήσουν αν αξίζει τον κόπο να συμμετάσχουν ή όχι.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Δεν προκαλείται ζημία στον ανταγωνισμό εφόσον, σε μια διαδικασία αδειοδότησης ενός περιορισμένης εμβέλειας δημόσιου πόρου, όπως είναι οι αναλογικές ραδιοφωνικές συχνότητες, το κράτος επιφυλάσσει του δικαιώματός του να αξιολογεί την προγενέστερη χρήση του συγκεκριμένου πόρου (θετικά ή αρνητικά), στο βαθμό κατά τον οποίο τα κριτήρια αξιολόγησης είναι σαφή, γνωστά, και ισχύουν για όλους τους παράγοντες της αγοράς.

Σύσταση

Το κράτος θα πρέπει να ορίζει και να δημοσιεύει εκ των προτέρων όλα τα αναλογικά αποδιδόμενα θετικά και αρνητικά κριτήρια τα οποία ισχύουν για όλους τους παράγοντες της αγοράς (κατεστημένους και νεοεισερχόμενους).

Τηλεόραση

Το παρόν σχέδιο κειμένου δεν περιλαμβάνει την αξιολόγηση του Νόμου 4339/2015 και της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 7577/2016, σχετικά με τις άδειες ψηφιακής τηλεόρασης ελεύθερης λήψης λόγω των συνεχιζόμενων διοικητικών και νομικών διαδικασιών.

Πάροχος δικτύου

Αφαίρεση πολυπλεκτών

Το Άρθρο 80(ιη) του Νόμου 4070/2012, όπως τροποποιήθηκε από το Άρθρο 19 του Νόμου 4339/2015 για την αδειοδότηση των ψηφιακών τηλεοπτικών μεταδόσεων, προβλέπει ότι ο Υπουργός Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων διατηρεί το δικαίωμα, μετά από σχετική αιτιολογημένη γνωμοδότηση της αρμόδιας ρυθμιστικής αρχής (ΕΕΤΤ), έκδοσης Υπουργικής Απόφασης αφαίρεσης από ένα Πάροχο Δικτύου της χρήσης και της εκμετάλλευσης οποιουδήποτε πολυπλέκτη ο οποίος δεν έχει επαρκώς χρησιμοποιηθεί συνολικά για τέσσερις μήνες, υπό τον όρο ότι το περιεχόμενο του πολυπλέκτη μπορεί να μεταδίδεται από τους υπόλοιπους πολυπλέκτες που διαχειρίζεται ο πάροχος δικτύου ψηφιακής επίγειας μετάδοσης. Η 'Μη επαρκής χρήση' ερμηνεύεται περαιτέρω ως η κατάσταση κατά την οποία ο πολυπλέκτης δεν περιλαμβάνει ένα ελάχιστο τεσσάρων ροών ψηφιακών δεδομένων εκπομπής κοινής ευκρίνειας (SD) ή ένα μικρότερο αριθμό ροών ψηφιακών δεδομένων υψηλής ευκρίνειας (HD). Με την ίδια Υπουργική Απόφαση, η εκμετάλλευση ενός ανακαλούμενου πολυπλέκτη μπορεί κατόπιν να εκχωρείται σε ένα νέο πάροχο δικτύου για τη μετάδοση ψηφιακού περιεχομένου σε εθνικό ή σε περιφερειακό επίπεδο.

Σύμφωνα με το επίσημο σκεπτικό, η αφαίρεση ενός πολυπλέκτη μπορεί να γίνει μόνο για λόγους δημοσίου συμφέροντος και για την καλύτερη εκμετάλλευση των δημόσιων συχνοτήτων.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Η διάταξη αποβλέπει στην ενθάρρυνση της πλήρους χρήσης του φάσματος από τους παρόχους δικτύου. Είναι όμως πολύ δύσκολο να οριστεί η έννοια της 'χρήσης' και κατά συνέπεια να επισημανθούν οι συνθήκες υπό τις οποίες ένα φάσμα μπορεί να αφαιρεθεί. Πιο συγκεκριμένα, ο ασαφής και πιθανόν ευρείας εμβέλειας ορισμός του 'δημοσίου συμφέροντος' μπορεί να οδηγήσει σε μια μεγάλη ποικιλία αιτιών για τις οποίες το Κράτος μπορεί να αφαιρέσει έναν πολυπλέκτη που δεν χρησιμοποιείται επαρκώς. Το Άρθρο 10, παράγραφοι 2 και 5 και το Άρθρο 14 της Οδηγίας 2002/20/ΕΚ για την αδειοδότηση των δικτύων και των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, παρέχει το νομικό πλαίσιο σύμφωνα με το οποίο οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές μπορούν να προκαλέσουν αναστολή ή αφαίρεση των δικαιωμάτων χρήσης: πρώτον, εφόσον η επιχείρηση παραβιάζει τους όρους της αδείας της, και δεύτερον ως τελευταία λύση λόγω επανειλημμένων παραβάσεων.

Χωρίς περαιτέρω διευκρίνιση των καταστάσεων οι οποίες μπορούν να αποτελέσουν αφορμή μονομερούς δράσης από το κράτος, η διάταξη δημιουργεί ανασφάλεια δικαίου και αντικίνητρα εισόδου στην αγορά για τους μελλοντικούς πιθανούς επενδυτές ή για τους ήδη υπάρχοντες επιχειρηματικούς παράγοντες σχετικά με επενδύσεις στις υποδομές.

Εκτός αυτών, μπορεί να υπάρχουν και θεμιτοί λόγοι εξαιτίας των οποίων ο κάτοχος του φάσματος δεν χρησιμοποιεί πλήρως τους πόρους του. Η διάταξη αυτή θα πρέπει επίσης να εξετάζεται υπό το φως του αριθμού των αδειοδοτημένων τηλεοπτικών επιχειρήσεων στην (εθνική ή περιφερειακή) αγορά. Ένας περιορισμένος αριθμός αδειών, για παράδειγμα, θα καταλήξει αναπόφευκτα στο ότι ο πάροχος δικτύου θα έχει μη χρησιμοποιούμενο εύρος ζώνης συχνοτήτων λόγω περιορισμένης ζήτησης.

Συστάσεις

Η διάταξη πρέπει να καταργηθεί ή να τροποποιηθεί ώστε να παρέχει περιοριστική αναφορά στα κριτήρια περί δημοσίου συμφέροντος τα οποία μπορούν να προκαλέσουν μονομερή ενέργεια από πλευράς κράτους, σύμφωνα με την Οδηγία 2002/20/EK για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Θα πρέπει επίσης να καταστεί σαφές ότι η περιορισμένη χρήση πολυπλεκτών θα πρέπει να αποδίδεται άμεσα στους παρόχους δικτύου, όπως για παράδειγμα σε περιπτώσεις τεχνικών ατελειών του παρόχου δικτύου ή σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με τους όρους της αδειάς.

Η EPT ΑΕ ως πάροχος δικτύου

Το Άρθρο 2, παράγραφος 11 του Νόμου 4173/2013 προβλέπει ότι η Ελληνική Δημόσια Τηλεόραση EPT ΑΕ είναι πάροχος δικτύου για τα δικά της προγράμματα, όπως επίσης και για παρόχους περιεχομένου τρίτων. Σχετικά με τις συγκεκριμένες αυτές λειτουργίες, η EPT ΑΕ απαλλάσσεται από οποιοδήποτε είδος διαδικασιών έκδοσης αδειάς. Επιπλέον, οι αρμόδιοι υπουργοί παρέχουν δωρεάν στην EPT ΑΕ τις συχνότητες τις οποίες χρειάζεται.

Δεν ήταν δυνατή η επισήμανση του στόχου της συγκεκριμένης διάταξης. Ο ΟΟΣΑ αντιλαμβάνεται ωστόσο ότι η διάταξη επιτρέπει στην EPT ως πάροχο δικτύου να περιλαμβάνει και να μεταδίδει περιεχόμενο τρίτων ενισχύοντας με τον τρόπο αυτό τον πλουραλισμό και παρέχοντας στο κοινό ενημέρωση που πληροί ένα επίπεδο ποιότητας, καθώς επίσης και συγκεκριμένες προδιαγραφές πληρότητας και πολυχρηστικότητας.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Η συγκεκριμένη διάταξη μπορεί να είναι επιζήμια για τον ανταγωνισμό εφόσον η EPT ΑΕ, ως πάροχος δικτύου, επιτρέπεται να μεταδίδει το εμπορικό περιεχόμενο παρόχου περιεχομένου τρίτων. Το δίκτυο της EPT παρέχεται δωρεάν από το κράτος και απαλλάσσεται από οποιαδήποτε διαδικασία έκδοσης άδειας, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται άνισοι όροι ανταγωνισμού για τους εμπορικούς παρόχους δικτύου, οι οποίοι πληρώνουν το κράτος για τις συχνότητες στις οποίες εκπέμπουν (πολυπλέκτες) και εκτός αυτού πρέπει να συμμετέχουν σε δαπανηρές διαδικασίες έκδοσης αδειών. Η άνιση μεταχείριση μεταξύ εταιρειών που προσφέρουν την ίδια υπηρεσία για εμπορικούς σκοπούς εισαγάγει διακρίσεις και αποτελεί εμπόδιο για τον ανταγωνισμό. Η EPT πρέπει να συμμορφώνεται με όλες τις ρυθμίσεις τις σχετικές με τους εμπορικούς τηλεοπτικούς οργανισμούς εφόσον επιθυμεί να τους ανταγωνίζεται, διαφορετικά η EPT μπορεί να ενεργεί αποκλειστικά ως πάροχος δικτύου σχετικά με την μετάδοση περιεχομένου δημοσίου συμφέροντος (το οποίο παρέχεται συνήθως από άλλους δημόσιους τηλεοπτικούς οργανισμούς).

Σύσταση

Η λέξη ‘τρίτοι’ πρέπει να διαγραφεί, διαφορετικά θα πρέπει να διευκρινιστεί περαιτέρω στον νόμο, ώστε να εξασφαλίζεται ότι η EPT δεν μπορεί να χρησιμοποιεί τις επιδοτούμενες από το κράτος συχνότητες και εγκαταστάσεις της για να ανταγωνίζεται με εμπορικούς παρόχους δικτύου.

Τηλεοπτική διαφήμιση

Το Άρθρο 23(1) της Οδηγίας 2010/13/EK προβλέπει ότι η αναλογία χρόνου μετάδοσης διαφημιστικών μηνυμάτων και μηνυμάτων τηλεπώλησης μέσα σε μια δεδομένη ωρολογιακή ώρα δεν θα υπερβαίνει το 20%. Το συγκεκριμένο ωριαίο όριο αποδεκτών διαφημιστικών μηνυμάτων προστατεύει την ακεραιότητα του τηλεοπτικού προγραμματισμού.⁸⁸

Κατά το Άρθρο 23(2) της Οδηγίας 2010/13/EK, οι ανακοινώσεις που γίνονται από τηλεοπτικό σταθμό σχετικά με τα δικά του προγράμματα και τα δευτερεύοντα προϊόντα που προέρχονται απευθείας από τα προγράμματα αυτά, εξαιρούνται από τα όρια του Αρθρου 23 (1).⁸⁹ Για την αποφυγή στρεβλώσεων του ανταγωνισμού, η παρέκκλιση αυτή θα πρέπει να περιορίζεται σε ανακοινώσεις οι οποίες εκπληρούν τη διπλή προϋπόθεση να είναι δευτερεύοντα προϊόντα προγραμμάτων και να προέρχονται απευθείας από τα συγκεκριμένα προγράμματα. Ο όρος ‘δευτερεύοντα’ αναφέρεται σε προϊόντα τα οποία σκοπό έχουν να επιτρέπουν στους τηλεθεατές τη διάδραση με τα συγκεκριμένα προγράμματα ή την αποκόμιση του μεγαλύτερου δυνατού οφέλους από αυτά.⁹⁰

Η Οδηγία αυτή μεταφέρθηκε στο Ελληνικό δίκαιο με το Προεδρικό Διάταγμα 109/2010, και η αρχική έκδοσης της σχετικής διάταξης ως προς την παρέκκλιση (Άρθρο 23, παράγραφος 3) ευθυγραμμιζόταν με την Οδηγία.⁹¹ Ωστόσο, μετά από μια τροποποίηση του διατάγματος με το Άρθρο 6, παράγραφος 8 του Νόμου 4279/2014, η διάταξη τροποποιήθηκε και προστέθηκαν νέες παρεκκλίσεις. Η έννοια ήταν ότι αυτό που δεν θεωρείται χρόνος διαφήμισης επεκτάθηκε για την κάλυψη ανακοινώσεων του σταθμού που αφορούσαν τις άλλες του δραστηριότητες, όπως επίσης και τις δραστηριότητες άλλων επιχειρήσεων που ανήκαν στον ίδιο όμιλο μέσω ενημέρωσης, όπως ενημερωτικές ή ψυχαγωγικές υπηρεσίες παρεχόμενες μέσω διαδικτύου, παραγωγή και διανομή έργων ήχου και/ή οπτικοακουστικών έργων και δραστηριότητες κατάρτισης για την παροχή υπηρεσιών στους ως άνω τομείς. Οι παρεκκλίσεις αυτές δεν πληρούν τη διπλή προϋπόθεση περί δευτερευόντων προϊόντων που προέρχονται απευθείας από τα προγράμματα, όπως προβλέπεται στην Οδηγία. Πράγματι, δεν πρόκειται για προϊόντα τα οποία σκοπό έχουν να επιτρέπουν στους τηλεθεατές τη διάδραση με τα συγκεκριμένα προγράμματα του τηλεοπτικού σταθμού ή την αποκόμιση του μεγαλύτερου δυνατού οφέλους από αυτά.

Με παρόμοιο τρόπο, το Άρθρο 5, παράγραφος 16 του Νόμου 3592/2007, όπως τροποποιήθηκε με το Άρθρο 6, παράγραφος 2 του Νόμου 4279/2014, προβλέπει ότι οι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί που ανήκουν στον ίδιο όμιλο μέσω ενημέρωσης και έχουν τον ίδιο έλεγχο διαχείρισης μπορούν να προωθούν τα προγράμματα, τις υπηρεσίες και τις δραστηριότητές τους μέσω των ανακοινώσεων αυτό-προώθησης που αναφέρονται στο Άρθρο 23, Παράγραφος 3 του Προεδρικού Διατάγματος 109/2010.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Οι παρεκκλίσεις τις οποίες προσέθεσε ο Έλληνας νομοθέτης αυξάνουν έμμεσα το κόστος για τους αγοραστές χρόνου διαφήμισης που δεν είναι μέλη συγκεκριμένου ομίλου μέσω ενημέρωσης έναντι εκείνων που είναι μέλη ομίλου. Οι τελευταίοι επωφελούνται από τη δωρεάν διαφήμιση που έρχεται να προστεθεί στον επιτρεπόμενο χρόνο διαφήμισης σε μια δεδομένη ωρολογιακή ώρα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ότι οι εταιρείες αυτές έχουν πλεονέκτημα κόστους σε σύγκριση με τους ανταγωνιστές τους, ενώ η δυνατότητα νεοεισερχομένων (που δεν ανήκουν σε όμιλο μέσω επικοινωνίας) για ενημέρωση των πιθανών τους πελατών σχετικά με την παρουσία τους στην αγορά περιορίζεται.

Σύσταση

Η τροποποίηση του Άρθρου 23, παράγραφος 2 του Προεδρικού Διατάγματος 109/2010 που πραγματοποιήθηκε με το Άρθρο 6, Παράγραφος 8 του Νόμου 4279/2014 πρέπει να καταργηθεί και η πρώτη έκδοση της διάταξης θα πρέπει να επαναφερθεί σε ισχύ σύμφωνα με το Άρθρο 23, παράγραφος 2 της Οδηγίας 2010/13/EK. Με ανάλογο τρόπο, το Άρθρο 5, παράγραφος 16 (β) του Νόμου 3592/2007 πρέπει να καταργηθεί.

4.6. Συνδρομητική τηλεόραση

Η παρουσία της συνδρομητικής τηλεόρασης στην Ελλάδα αυξήθηκε σημαντικά τα τελευταία λίγα χρόνια και, μέχρι το 2015 ο αριθμός των συνδρομητών ξεπέρασε το 1 εκατομμύριο. Το 2011, η

διείσδυση της συνδρομητικής τηλεόρασης μετρήθηκε στο 9%, το 2013 στο 18% και το 2014 στο 23%.⁹² Οι βασικοί επιχειρηματικοί παράγοντες είναι η NOVA, ο OTE TV, η Cyta και η Vodafone TV. Οι πρώτες δυο εταιρείες κυριαρχούν ως προς το μερίδιο αγοράς με βάση τους αριθμούς συνδρομητών, ακολουθούμενες από τη Cyta και τη Vodafone, οι οποίες διαθέτουν συνολικά 100.000 συνδρομητές.

Πίνακας 4.2. Αριθμός συνδρομητών, 2013-2015

	2013	2014	2015
NOVA	452 000	507 261	494 643
OTE TV	255 000	353 000	450 000

Πηγή: Ετήσιες οικονομικές καταστάσεις εταιρειών

Ο Νόμος 2644/1998, ο οποίος αποτελεί το βασικό νομικό πλαίσιο για την παροχή των συνδρομών τηλεοπτικών υπηρεσιών και ρυθμίζει τις υπηρεσίες συνδρομητικής τηλεόρασης ανεξάρτητα από την εκάστοτε πλατφόρμα (αναλογική ή ψηφιακή) ή το σύστημα εκπομπής (επίγειο, καλωδιακό ή δορυφορικό), είναι νόμος που ισχύει από το 1998.

Παρά το γεγονός ότι ο νόμος έχει τροποποιηθεί σε συγκεκριμένα σημεία μετά τη θέσπισή του, δεν έχει επικαιροποιηθεί. Οι διατάξεις του δεν περιλαμβάνουν συνεπώς τις νέες τεχνολογίες και τα καινοτομικά προϊόντα μέσω ενημέρωσης τα οποία δημιουργήθηκαν μετά το 1998. Για παράδειγμα, το περιεχόμενο και οι υπηρεσίες έχουν ψηφιοποιηθεί και οι νέες επιπρόσθετες υπηρεσίες (υπηρεσίες OTT)⁹³, όπως το μη γραμμικό περιεχόμενο έχουν αντικαταστήσει ορισμένες παραδοσιακές υπηρεσίες συνδρομητικής τηλεόρασης.⁹⁴ Στο Ηνωμένο Βασίλειο, για παράδειγμα, μια πρόσφατη έρευνα αγοράς κατέδειξε ότι τα έσοδα από συνδρομητικές υπηρεσίες βίντεο κατά παραγγελία (SVoD), που κυριαρχούνται από υπηρεσίες OTT έχουν παρουσιάσει σημαντική ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια. Στην πλατφόρμα Netflix, για παράδειγμα, τα έσοδα ανέρχονται περίπου στο ήμισυ του συνόλου των υπηρεσιών SVoD και το μερίδιο αυτό αναμένεται να αυξηθεί ακόμα περισσότερο στο μέλλον.⁹⁵

Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, οι νέες αυτές προκλήσεις βρίσκονται επί του παρόντος υπό συζήτηση στο πλαίσιο της πολιτικής της Ενιαίας Ψηφιακής Αγοράς (DSM). Μια πρόσφατη έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επισημαίνει ότι “η εφαρμογή της έννοιας ‘επιβολής παρόμοιων υποχρεώσεων στις υπηρεσίες OTT με εκείνες που επιβάλλονται σε ισοδύναμες παραδοσιακές υπηρεσίες’ συνιστά υπερβολική πρόκληση στην πράξη. Σε ποιο βαθμό όμως οι υπηρεσίες είναι πράγματι ισοδύναμες; Οι υπηρεσίες OTT θέτουν πράγματι τα ίδια θέματα με εκείνα στα οποία η ρύθμιση των αντίστοιχων παραδοσιακών υπηρεσιών προσπαθεί να δώσει λύσεις; Λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορές εφαρμογής μεταξύ των παραδοσιακών υπηρεσιών σε σύγκριση με τις ηλεκτρονικές διαδικτυακές υπηρεσίες, σε ποιο βαθμό τηρείται η αναλογικότητα ή είναι ρεαλιστική η επιβολή ισοδύναμων υποχρεώσεων;”⁹⁶

Εταιρική δομή

Το Άρθρο 2, παράγραφος 1 του Νόμου 2644/1998 προβλέπει ότι οι άδειες χορηγούνται μόνο σε συγκεκριμένης μορφής επιχειρηματικές οντότητες (ΑΕ), των οποίων οι μετοχές πρέπει να είναι ονομαστικές. Εφόσον ο κάτοχος των μετοχών της αδειοδοτημένης ΑΕ είναι άλλη ΑΕ, τότε οι μετοχές αυτές θα πρέπει να κατέχονται από φυσικά πρόσωπα και να είναι ονομαστικές. Εταιρική δομή στη βάση της οποίας θα υπάρχει άλλη ΑΕ ως κάτοχος αδειας απαγορεύεται.

Το Άρθρο 2 παράγραφος 2 ορίζει μετά ότι η συγκεκριμένη υποχρέωση περί ονομαστικών μετοχών δεν ισχύει για τις μη Ελληνικές ανώνυμες εταιρείες, στο βαθμό που, 1) μπορούν να αποδεικνύουν την υψηλή οικονομική τους φερεγγυότητα, 2) είναι σε θέση να αποδείξουν ότι δραστηριοποιούνται στην αγορά μέσω ενημέρωσης ή τηλεπικοινωνιών για τουλάχιστον τρία χρόνια, και 3) δεν υποχρεούνται σε ονομαστικοποίηση των μετοχών τους στην αγορά της χώρας δραστηριοποίησής τους. Επιπλέον, η

υποχρέωση ονομαστικών μετοχών δεν ισχύει για μετοχές εισηγμένες σε χρηματιστήρια κρατών μελών της ΕΕ ή του ΟΟΣΑ.

Σύμφωνα με το επίσημο σκεπτικό, η ονομαστικοποίηση των μετοχών ενδυναμώνει τη διαφάνεια και τον πλουραλισμό στον κλάδο των μέσων ενημέρωσης. Στόχος του νομοθέτη με την πρόβλεψη της τουλάχιστον τριετούς δραστηριοποίησης στην αγορά για τις αλλοδαπές εταιρείες είναι η προσέλκυση αξιόπιστων, ισχυρών και υπεύθυνων εταιρειών στην άσκηση της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας. Η απαιτούμενη εισαγωγή των μετοχών σε χρηματιστήρια επιβεβαιώνει ότι η εταιρεία οφείλει να συμμορφώνεται με αυστηρούς κανόνες λειτουργίας που θα εγγυώνται όρους διαφάνειας.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Στο βαθμό κατά τον οποίο οι κανόνες ονομαστικοποίησης των μετοχών για όλες τις εταιρείες συμμετοχών επιχειρήσεων μέσων ενημέρωσης παραμένει σε ισχύ, δεν υπάρχει αιτιολόγηση για τη συνέχιση της επιβολής συγκεκριμένης εταιρικής δομής σε όμιλο μέσων ενημέρωσης. Η διαφάνεια μπορεί να διατηρείται εφαρμόζοντας τους ίδιους κανόνες σε όλες τις εταιρείες συμμετοχών και στα πρόσωπα στα οποία αυτές ανήκουν.

Η εξαίρεση του Άρθρου 2, παράγραφος 2 από την υποχρέωση των ονομαστικών μετοχών για τις εταιρείες που είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο είναι εύλογη διότι πράγματι ισχύει ότι οι κανονισμοί των χρηματιστηρίων απαιτούν τη συμμόρφωση των εταιρειών με αυστηρούς κανόνες και προϋποθέσεις λειτουργίας, κάτι το οποίο ανταποκρίνεται επίσης στους όρους διαφάνειας.

Δεν είναι σαφές με ποιο τρόπο επηρεάζει την αγορά το κριτήριο της υψηλής οικονομικής φερεγγυότητας. Από τη μια πλευρά είναι ασαφές και δημιουργεί υψηλότερο κόστος για την αλλοδαπή εταιρεία (η οποία έχει και το βάρος της απόδειξης). Από την άλλη πλευρά μπορεί να διευκολύνει τις αλλοδαπές εταιρείες έναντι των τοπικών εταιρειών, οι οποίες δεν έχουν άλλη επιλογή από την ονομαστικοποίηση των μετοχών τους. Σε κάθε περίπτωση όμως, παρέχεται στη διοίκηση ευρεία διακριτική ευχέρεια *ad hoc* ερμηνείας και εφαρμογής της συγκεκριμένης διάταξης.

Η πρόβλεψη υποχρέωσης των αλλοδαπών εταιρειών να διαθέτουν τουλάχιστον τρία χρόνια εμπειρίας στην αγορά μέσων ενημέρωσης ή τηλεπικοινωνιών δεν είναι απαραίτητη. Προκαλεί εμπόδια στον ανταγωνισμό δημιουργώντας φραγμούς πρόσβασης στην συγκεκριμένη αγορά, ειδικότερα για τις νέες εταιρείες οι οποίες μπορεί κατά τα άλλα να διαθέτουν την οικονομική δυνατότητα επενδύσεων στον κλάδο. Δεν υπάρχει ανάλογος περιορισμός στον κλάδο των τηλεοπτικών οργανισμών ελεύθερης λήψης όπου οι νέες εταιρείες μπορούν να έχουν πρόσβαση στην αγορά.

Σύσταση και οφέλη

Ο στόχος του νομοθέτη για την προστασία του πλουραλισμού και της αντικειμενικότητας στον τομέα των μέσων ενημέρωσης δικαιολογεί τους περιορισμούς ονομαστικοποίησης των μετοχών. Εφόσον πληρούται ο όρος αυτός, ωστόσο, δεν υπάρχει λόγος να προχωρήσει κανείς περισσότερο υπαγορεύοντας την ακριβή εταιρική δομή των οργανισμών μέσων ενημέρωσης. Η υποχρέωση ονομαστικοποίησης των μετοχών παρέχει την ευχέρεια στις ρυθμιστικές αρχές να ανατρέξουν στις ιδιοκτησίες των μέσων, εφόσον αυτό χρειαστεί.

Το κριτήριο υψηλής οικονομικής φερεγγυότητας για τις αλλοδαπές εταιρείες πρέπει να καταργηθεί.

Η προϋπόθεση που επιβάλλεται στις αλλοδαπές εταιρείες να διαθέτουν παρουσία τουλάχιστον τριών ετών στην αγορά μέσων ενημέρωσης ή τηλεπικοινωνιών πρέπει να καταργηθεί.

Περιορισμοί και κόστος έκδοσης αδειών

Κατά το Άρθρο 2, παράγραφος 3 (α) του Νόμου 2644/1995, μια ανώνυμη εταιρεία μπορεί να λάβει μια άδεια για ένα σύστημα μετάδοσης (επίγειο, καλωδιακό ή δορυφορικό) και να κατέχει μετά μια ακόμη άδεια για την παροχή των ίδιων υπηρεσιών με ένα άλλο σύστημα μετάδοσης. Ο αρμόδιος Υπουργός αποφασίζει τον αριθμό των αδειών επίγειας διανομής και η έλλειψη πόρων/συχνοτήτων σημαίνει ότι αυτές θα διατίθενται μέσω διαγωνιστικής διαδικασίας.⁹⁷ Για τις δορυφορικές και τις καλωδιακές υπηρεσίες, οι άδειες χορηγούνται με αιτήσεις των ανωνύμων εταιρειών οι οποίες πληρούν όλα τα από τον νόμο καθοριζόμενα κριτήρια.⁹⁸

Εκτός από άλλες προϋποθέσεις, το Άρθρο 9, παράγραφος 7 του Νόμου 2644/1998 προβλέπει ότι μια ανώνυμη εταιρεία πρέπει να καταβάλει ένα εφάπαξ τέλος σχεδόν 44 000 EUR για κάθε 24 ώρες του συνολικού ημερήσιου προγράμματος (στον νόμο το ύψος του ποσού αναφέρεται ακόμα σε δραχμές: 15 εκατομμύρια) και σχεδόν 8 000 EUR (3 εκατομμύρια δραχμές) για κάθε 24 ώρες ραδιοφωνικού προγράμματος. Εξάλλου, ισχύει επίσης ένα ετήσιο τέλος που αντιστοιχεί σε ένα ποσοστό από τα ετήσια έσοδα του παρόχου υπηρεσιών καλωδιακής ή δορυφορικής συνδρομητικής τηλεόρασης. Το ποσοστό αυτό ξεκινά από 0,5% για τα πρώτα δυο χρόνια, και αυξάνεται βαθμιαία μέσα στα δέκα χρόνια που ακολουθούν μέχρι να φθάσει στο 3%. Για τα συστήματα επίγειας μετάδοσης, το ετήσιο τέλος ανέρχεται σε 3,5% των εσόδων, ξεκινώντας από το πρώτο έτος.

Σύμφωνα με το επίσημο σκεπτικό, η πρώτη διάταξη αποβλέπει στην αποφυγή οριζόντιων συγκεντρώσεων στον τομέα των υπηρεσιών εκπομπών, ενώ η δεύτερη συνδράμει στην χρηματοδότηση του ΕΣΡ ώστε να διεκπεραιώνει τον εποπτικό του ρόλο και στην ανάπτυξη των υπηρεσιών που παρέχονται από την δημόσια ραδιοτηλεόραση EPT ΑΕ.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Σε μια προσπάθεια αποφυγής των δεσποζουσών θέσεων, ο νόμος περιορίζει τον αριθμό των αδειών που μπορεί να κατέχει ένας φορέας.⁹⁹

Ένας φορέας παροχής των υπηρεσιών αυτών μπορεί να κατέχει μόνο μια άδεια συνδρομητικής τηλεόρασης / ραδιοφώνου για κάθε μέθοδο μετάδοσης (δορυφορική, καλωδιακή, επίγεια). Αυτό, μπορεί να δικαιολογείται για την επίγεια μετάδοση με βάση την έλλειψη πόρων, αλλά για την δορυφορική και την καλωδιακή μετάδοση, περιορίζει την επιχειρηματική ελευθερία και προκαλεί ζημία στον ανταγωνισμό. Είναι συνεπώς δύσκολο να δικαιολογηθεί η απαγόρευση κατοχής περισσότερων από μιας δορυφορικών αδειών, τη στιγμή μάλιστα που οι υπηρεσίες συνδρομητικής τηλεόρασης έχουν επιλεγεί από πολίτες οι οποίοι και πληρώνουν για το προϊόν και εφόσον το περιεχόμενο της συνδρομητικής τηλεόρασης στην Ελλάδα δεν είναι ενημερωτικό και συνεπώς δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι επηρεάζει την κοινή γνώμη.

Ο περιορισμός του αριθμού μεθόδων διανομής τους οποίους ένας πάροχος μπορεί να χρησιμοποιεί για τις εκπομπές του προκαλεί ζημία στον ανταγωνισμό περιορίζοντας την επιχειρηματική ελευθερία υιοθέτησης των νέων τεχνολογιών και δημιουργώντας καινοτομικά αντικίνητρα. Λόγω της έλευσης νέων τεχνολογιών, θα πρέπει να αφήνεται στις επιχειρήσεις η δυνατότητα επιλογής των μέσων με τα οποία θα μεταδίδουν το περιεχόμενό τους, έχοντας ιδίως υπόψη ότι, όπως ήδη αναφέρθηκε, οι υπηρεσίες συνδρομητικής τηλεόρασης αποτελούν εμπορικό προϊόν για το οποίο είναι απαραίτητη η εκφρασμένη βούληση των καταναλωτών να το αγοράζουν και να το χρησιμοποιούν. Είναι κατανοητό ότι σκοπός του νομοθέτη στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι η αποφυγή των 'δευτερογενών' συνεπειών μιας πιθανής δεσπόζουσας θέσης σε συναφείς τεχνολογίες. Ωστόσο, φθάνοντας τόσο μακριά και περιορίζοντας τον αριθμό μεθόδων τεχνολογικής διανομής, είναι κάτι που μπορεί να προκαλέσει εμπόδια στην ένταση του ανταγωνισμού σε οποιοδήποτε κανάλι διανομής υποχρεώνοντας τις εταιρείες να εστιάζουν σε ένα

συγκεκριμένο τεχνολογικό τομέα και με αυτόν τον τρόπο να περιορίζουν τον ανταγωνισμό στους άλλους.

Η έλλειψη ενός επικαιροποιημένου και εξορθολογισμένου ορισμού του όρου ‘σύστημα μετάδοσης / μέσα μετάδοσης’ προκαλεί επίσης φραγμούς στην είσοδο επιχειρήσεων οι οποίες επιθυμούν να επενδύσουν στην συνδρομητική τηλεόραση / ραδιόφωνο και να προσφέρουν νέες συνδρομητικές υπηρεσίες όπως μη γραμμικές υπηρεσίες και συνδρομητικές υπηρεσίες βίντεο κατόπιν παραγγελίας με χρήση των νέων τεχνολογιών όπως τα ευρυζωνικά δίκτυα (IPTV) ή το ελεύθερο διαδίκτυο (OTT). Παρά το γεγονός ότι το Άρθρο 15 του Νόμου 3592/2007 περιγράφει μια διαδικασία έκδοσης αδειών για παρόχους ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών μέσω ευρυζωνικών δικτύων (IPTV), η αρμόδια αρχή ΕΣΡ δεν την εφαρμόζει στις ραδιοτηλεοπτικές μεταδόσεις μέσω διαδικτύου.¹⁰⁰

Πιο συγκεκριμένα, το Άρθρο 15 του Νόμου 3592/2007 προβλέπει ότι οι ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές υπηρεσίες μέσω ευρυζωνικών δικτύων (IPTV) πρέπει να αδειοδοτούνται από το ΕΣΡ ως προς το περιεχόμενο, εκτός αν το ίδιο περιεχόμενο έχει ήδη λάβει άδεια μετάδοσης μέσω άλλης πλατφόρμας. Για τη μετάδοση του συγκεκριμένου περιεχομένου, ο πάροχος δικτύου μπορεί να είναι η ίδια εταιρεία με τον πάροχο περιεχομένου και θα πρέπει να έχει ‘λάβει Γενική Άδεια’ από την ΕΕΤΤ¹⁰¹. Η Τηλεόραση μέσω Διαδικτύου δεν εμπίπτει στο συγκεκριμένο κανονιστικό πλαίσιο και σε γενικές γραμμές, δεν είναι ρυθμισμένη.

Το αποτέλεσμα που προκύπτει, είναι ότι υπάρχουν επί του παρόντος τρία παράλληλα συστήματα που παρέχουν παρόμοια προϊόντα. Παρά το ότι δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως άμεσα υποκατάστατα, στο άμεσο μέλλον, με την προώθηση της διείσδυσης του διαδικτύου, θα απευθύνονται συνεχώς περισσότερο στους ίδιους καταναλωτές. Η συνδρομητική τηλεόραση πρέπει να πληροί όλες τις προϋποθέσεις που αφορούν στην εταιρική δομή, στο κεφάλαιο, στους κανόνες ιδιοκτησίας που προβλέπονται στον Νόμο 2644/1998. Η τηλεόραση μέσω διαδικτυακού πρωτοκόλλου (IPTV) που μεταδίδεται από ευρυζωνικά δίκτυα αδειοδοτείται από την ΕΕΤΤ για το δίκτυο και από το ΕΣΡ για το περιεχόμενο, αλλά οι προϋποθέσεις είναι πιο χαλαρές για τη συνδρομητική τηλεόραση. Επίσης, τα τηλεοπτικά προγράμματα μέσω διαδικτύου, ένα είδος των αποκαλούμενων υπηρεσιών OTT, μπορούν να μεταδίδονται ελεύθερα και χωρίς άδεια, έλεγχο ή έγκριση.

Πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι για κάθε σύστημα προβλέπονται διαφορετικά τέλη αδειοδότησης. Για τη συνδρομητική τηλεόραση, παρέχονται από τον νόμο και ανέρχονται σε περίπου 44.000 EUR για κάθε 24 ώρες ημερήσιου προγράμματος, με την προσθήκη ποσοστού 3% (ή μικρότερου σε συνάρτηση με τα έτη λειτουργίας) επί των εσόδων της εταιρείας. Τα τέλη για δίκτυα που χρησιμοποιούνται από την τηλεόραση μέσω διαδικτυακού πρωτοκόλλου (IPTV) καταβάλλονται στην ΕΕΤΤ και είναι συγκριτικά μικρότερα¹⁰² από εκείνα που καταβάλλονται για τη συνδρομητική τηλεόραση, ενώ οι υπηρεσίες OTT δεν πληρώνουν τέλη.

Η ποικιλία που υπάρχει στα κανονιστικά καθεστάτα δημιουργεί ανισότητες μεταχείρισης των επιχειρήσεων και συνεπώς προκαλεί στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό, αυξάνοντας παράλληλα το κόστος των επιχειρήσεων με πιθανότητα το κόστος αυτό να αντικατοπτριστεί στις τιμές.

Το εφάπαξ τέλος για τις άδειες το οποίο καταβάλλουν οι πάροχοι υπηρεσιών συνδρομητικής τηλεόρασης / ραδιοφώνου για να λάβουν τις άδειές τους και το ετήσιο τέλος με βάση τα έσοδα εισπράττεται για λόγους δημοσίου συμφέροντος (χρηματοδότηση της ρυθμιστικής αρχής και συνεισφορά στην ανάπτυξη των υπηρεσιών της ΕΡΤ). Σημειώνεται ότι τέλη για την έκδοση των αδειών υπάρχουν συχνά και σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες όπως η Ολλανδία, η Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Το γεγονός όμως ότι το ύψος του τέλους προβλέπεται σε ένα νόμο του 1998, και έχοντας υπόψη ότι εν τω μεταξύ η οικονομία, το επιχειρηματικό περιβάλλον και η τεχνολογία έχουν αλλάξει άρδην, μπορεί να προκαλεί αβεβαιότητα και να δίνει την εντύπωση μιας αναξιόπιστης αγοράς. Αυτό με τη σειρά του μπορεί να αποτρέψει την είσοδο νέων επιχειρηματιών που θα επένδυαν στην αγορά συνδρομητικής τηλεόρασης / ραδιοφώνου. Εξάλλου, ο νόμος θα πρέπει να επικαιροποιηθεί για να συμπεριλάβει όλες τις μεθόδους τεχνολογικής διανομής ώστε με αυτόν τον τρόπο να συγκλίνουν και να αναθεωρηθούν οι διαδικασίες έκδοσης αδειών και τα τέλη ώστε να συνάδουν με τις νέες χρηματοοικονομικές περιστάσεις, κάτι που θα δημιουργούσε συνθήκες πιο ισότιμων όρων ανταγωνισμού.

Συστάσεις

Ο περιορισμός στον αριθμό των αδειών τις οποίες μπορεί να κατέχει ένας πάροχος υπηρεσιών που χρησιμοποιεί τεχνολογικές μεθόδους εκτός επίγειας διανομής πρέπει να καταργηθεί.

Ο περιορισμός του αριθμού συστημάτων /μέσων μετάδοσης τα οποία μπορεί να χρησιμοποιεί ένας πάροχος υπηρεσιών συνδρομητικής τηλεόρασης / ραδιοφώνου που έχει λάβει άδεια για τη μετάδοση του προγράμματός του πρέπει να καταργηθεί.

Τα μέσα διανομής των παρόχων υπηρεσιών συνδρομητικής τηλεόρασης / ραδιοφώνου πρέπει να εξορθολογιστούν ώστε να διαμορφωθούν πιο ισότιμοι όροι ανταγωνισμού για συνδρομητική τηλεόραση, τηλεόραση μέσω διαδικτυακού πρωτοκόλλου (IPTV) και τηλεόρασης μέσω διαδικτύου (OTT) (όπου αυτό είναι εφικτό, και ιδίως για την τελευταία).

Επικαιροποίηση του εφάπαξ τέλους και του ετήσιου τέλους που καταβάλλονται από τους συνδρομητικούς τηλεοπτικούς / ραδιοφωνικούς σταθμούς, ώστε να αντιστοιχούν στις νέες συνθήκες της αγοράς, συμπεριλαμβανομένης της IPTV και εφόσον είναι εφικτό της OTT.

Κανόνες διασταυρούμενων συμμετοχών στην ιδιοκτησία

Σύμφωνα με το Άρθρο 2, παράγραφος 4 του Νόμου 2644/1998, ο κάτοχος αδειας παροχής υπηρεσιών συνδρομητικής τηλεόρασης / ραδιοφώνου δεν μπορεί να έχει ταυτόχρονα στην κατοχή του τηλεοπτική άδεια ελεύθερης λήψης (αφαιρέθηκε σύμφωνα με τον Νόμο 2328/1995). Αντιθέτως, μπορεί να συμμετέχει σε εταιρεία η οποία κατέχει τηλεοπτική άδεια ελεύθερης λήψης, στο βαθμό που δεν υπάρχει ζημία στον ανταγωνισμό, δεν υπάρχει κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης και προστατεύεται ο πλουραλισμός. Εκτός αυτού, οι μέτοχοι μιας εταιρείας η οποία έχει λάβει άδεια, μπορούν να κατέχουν ή να συμμετέχουν σε εταιρεία που έχει στην κατοχή της τηλεοπτική άδεια ελεύθερης λήψης μόνο εφόσον πληρούνται οι ανωτέρω προϋποθέσεις.

Το Άρθρο 2, παράγραφος 5 του Νόμου 2644/1998 προβλέπει ότι οι επιχειρήσεις συνδρομητικής τηλεόρασης / ραδιοφώνου που είναι κάτοχοι αδειας, οι μέτοχοί τους και οι μέτοχοι των μετόχων τους, δεν μπορούν να συμμετέχουν σε περισσότερες από δυο κατηγορίες μέσων ενημέρωσης (οποιοδήποτε είδος τηλεόρασης, ραδιοφώνου, εφημερίδες).¹⁰³

Σύμφωνα με το επίσημο σκεπτικό, και οι δυο διατάξεις αποβλέπουν στην αποφυγή δημιουργίας οριζόντιων συγκεντρώσεων στις υπηρεσίες μέσων ενημέρωσης.

Υπάρχει ωστόσο πιο πρόσφατη νομοθεσία για τους κανόνες διασταυρούμενων συμμετοχών στην ιδιοκτησία (Άρθρο 5, Νόμος 3592/2007) στην οποία τα ίδια θέματα ρυθμίζονται με διαφορετικό τρόπο, χωρίς κατάργηση των συγκεκριμένων διατάξεων. Πιο συγκεκριμένα, το άρθρο αυτό προβλέπει ότι ένας τηλεοπτικός οργανισμός που έχει λάβει άδεια μπορεί να κατέχει μόνο μια τηλεοπτική άδεια και μια ραδιοφωνική άδεια (ενημερωτικού περιεχομένου), αλλά δεν προβλέπει περιορισμό για την ιδιοκτησία

εφημερίδων. Οι εν λόγω αδειοδοτημένες εταιρείες μπορεί να συμμετέχουν επίσης σε εταιρεία που κατέχει τηλεοπτική άδεια, στον βαθμό που δεν την ελέγχουν (η έννοια του ελέγχου ορίζεται με πολλές λεπτομέρειες από τον νόμο.)

Ζημία στον ανταγωνισμό

Το περιεχόμενο του Άρθρου 2, παράγραφοι 4 και 5 του Νόμου 2644/1998 μπορεί να αποτελεί εμπόδιο στην πρόσβαση νέων επιχειρήσεων. Εκτός αυτού, υπάρχει ανασφάλεια δικαίου σχετικά με την ισχύ των συγκεκριμένων διατάξεων, οι οποίες δημιουργούν επίσης νομικό κόστος και κόστος συμμόρφωσης όχι μόνο για όσους δραστηριοποιούνται ήδη στην αγορά αλλά και για τους νεοεισερχόμενους.

Εφόσον οι διατάξεις ισχύουν ακόμα, μπορεί τότε να ρυθμίσουν τα ίδια θέματα με ένα διαφορετικό και πολύ αυστηρότερο τρόπο από εκείνο τον οποίο αποφάσισε ο Έλληνας νομοθέτης με τον Νόμο 3592/2007.

Δεν υπάρχει προφανής λόγος ύπαρξης αυστηρότερων κανόνων διασταυρούμενων συμμετοχών στην ιδιοκτησία για τις υπηρεσίες συνδρομητικής τηλεόρασης / ραδιοφώνου σε σχέση με τους αντίστοιχους για τις υπηρεσίες τηλεόρασης / ραδιοφώνου ελεύθερης λήψης, ειδικότερα από τη στιγμή που οι πρώτοι δημιουργούν φραγμούς στην πρόσβαση νέων επενδυτών. Ενώ είναι πράγματι σημαντική και πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η προστασία του πλουραλισμού και της διαφάνειας, η συνδρομητική τηλεόραση / ραδιόφωνο είναι προϊόντα τα οποία οι καταναλωτές συνειδητά αποφασίζουν να αγοράσουν και συχνά πρόκειται για προϊόντα καθαρά ψυχαγωγικού περιεχομένου (για παράδειγμα μουσική, ταινίες, αθλητικά). Με τον τρόπο αυτό δεν επηρεάζεται σημαντικά ο πλουραλισμός σχετικά με τη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά.¹⁰⁴

Σύσταση

Τροποποίηση των διατάξεων του Άρθρου 2, παράγραφοι 4 και 5 του Νόμου 2644/1998 ώστε να προβλέπονται οι ίδιοι περιορισμοί με εκείνους που έχει θεσπίσει ο Νόμος 3592/2007.

Προμηθευτές προγράμματος

Το Άρθρο 3, Παράγραφος 1 του Νόμου 2644/1998 προβλέπει ότι οι εταιρείες παροχής υπηρεσιών συνδρομητικής τηλεόρασης / ραδιοφώνου μπορούν είτε να παράγουν δικό τους πρόγραμμα ή να αγοράζουν περιεχόμενο από διαχειριστές ή προμηθευτές¹⁰⁵ (κάθενας από τους οποίους ορίζεται λεπτομερώς στον νόμο και εφεξής θα αναφέρονται από κοινού ως 'προμηθευτής'). Οι προμηθευτές πρέπει να έχουν τη μορφή ανώνυμης εταιρείας με ονομαστικές μετοχές.

Κάθε προμηθευτής μπορεί να παρέχει ποσοστό έως 30% του μηνιαίου προγράμματος που μεταδίδεται από τον κάτοχο αδείας συνδρομητικής τηλεόρασης / ραδιοφώνου. Αν ο προμηθευτής ή οι μέτοχοι του συμμετέχουν στο μετοχικό κεφάλαιο άλλου προμηθευτή του κατόχου αδείας συνδρομητικής τηλεόρασης / ραδιοφώνου, ο συνολικός χρόνος προγράμματος για τους δυο προμηθευτές από κοινού δεν μπορεί να υπερβαίνει το 40% του προγράμματος (Άρθρο 3, Παράγραφοι 2 και 3 του Νόμου 2644/1998).

Ο/η σύζυγος ή οι συγγενείς μέχρι τετάρτου βαθμού ενός προσώπου το οποίο είναι κάτοχος αδείας συνδρομητικής τηλεόρασης / ραδιοφώνου ή είναι μέτοχος αδειοδοτημένης εταιρείας συνδρομητικής τηλεόρασης / ραδιοφώνου ή είναι προμηθευτής μιας εταιρείας συνδρομητικής τηλεόρασης / ραδιοφώνου ή συμμετέχει σε παρόμοιες εταιρείες (κατόχων αδειών ή προμηθευτών), δεν μπορούν να συμμετέχουν σε εταιρική δομή προμηθευτή εκτός αν είναι σε θέση να αποδείξουν την οικονομική και επιχειρηματική τους ανεξαρτησία (Άρθρο 3, παράγραφος 4 του Νόμου 2644/1998).

Καταλήγοντας, οι προμηθευτές, οι μέτοχοί τους και οι μέτοχοι των τελευταίων, δεν έχουν δικαίωμα συμμετοχής σε εταιρεία που κατέχει άδεια ραδιοφωνικού σταθμού ελεύθερης λήψης και σε εταιρείες που εκδίδουν εφημερίδες εφόσον προμηθεύουν πρόγραμμα σε σταθμό συνδρομητικής τηλεόρασης, και αντιθέτως, δηλαδή η προμήθεια προγραμμάτων σε σταθμούς συνδρομητικού ραδιοφώνου αποκλείει τη συμμετοχή σε εταιρείες που κατέχουν άδεια τηλεοπτικού σταθμού ελεύθερης λήψης και σε εταιρείες που εκδίδουν εφημερίδες (Άρθρο 3, παράγραφος 6 του Νόμου 2644/1998).

Οι συμβάσεις που συνάπτονται μεταξύ εταιρειών που κατέχουν άδεια συνδρομητικής τηλεόρασης / ραδιοφώνου και προμηθευτών, σύμφωνα με το Άρθρο 4, Παράγραφος 1 του Νόμου 2644/1998, είναι άκυρες εφόσον δεν έχουν κατατεθεί και πιστοποιηθεί από τον Υπουργό Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (ή από το ΕΣΡ, εφόσον έχουν μεταβιβαστεί σε αυτό οι σχετικές αρμοδιότητες).

Όλες οι ανωτέρω διατάξεις αποτελούν ένα εξαιρετικά λεπτομερές νομικό πλαίσιο για τη ρύθμιση της προμήθειας προγραμμάτων σε εταιρείες συνδρομητικής τηλεόρασης / ραδιοφώνου. Σύμφωνα με το επίσημο σκεπτικό, σκοπός τους είναι η αποφυγή αλληλεξαρτήσεων μεταξύ εταιρειών συνδρομητικής τηλεόρασης / ραδιοφώνου που κατέχουν άδεια και προμηθευτών, διαφυλάττοντας έτσι τον πλουραλισμό και την αμεροληψία. Σχετικά με τους λεπτομερείς κανόνες συμμετοχής σε εταιρεία άλλου προμηθευτή, το επίσημο σκεπτικό αναφέρει ότι αυτό είναι σημαντικό για την αποφυγή τη χρήση υποκατάστατων ατόμων τα οποία θα παραβιάζουν τον κανόνα στην πράξη. Εξάλλου, για τη δικαιολόγηση των περιορισμών στις διασταυρούμενες συμμετοχές στην ιδιοκτησία το επίσημο σκεπτικό τονίζει ότι την ίδια σημασία του κατόχου αδειάς και του προμηθευτή προγράμματος στην προστασία του πλουραλισμού και της διαφάνειας. Έτσι λοιπόν, οι περιορισμοί στην ιδιοκτησία εισαγόνται για την αποφυγή οριζόντιων και καθέτων συγκεντρώσεων στην αγορά των μέσων ενημέρωσης. Αναφέρεται επίσης η επιχειρηματολογία σύμφωνα με την οποία οι συμβάσεις μεταξύ προμηθευτών και εταιρειών συνδρομητικής τηλεόρασης που κατέχουν άδεια θα πρέπει να ελέγχονται για την εξασφάλιση της εφαρμογής των ως άνω διατάξεων.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Οι περιορισμοί του νόμου στην προμήθεια προγραμμάτων συνδρομητικής τηλεόρασης / ραδιοφώνου δεν δικαιολογούνται επαρκώς με βάση τη διαφάνεια, τον πλουραλισμό και την αμεροληψία του περιεχομένου. Όπως έχει ήδη επισημανθεί, η συνδρομητική τηλεόραση / ραδιοφωνία αποτελούν προϊόντα τα οποία αγοράζει ο καταναλωτής μετά λόγου γνώσεως και αφού εξετάσει το περιεχόμενο και την ποιότητα των υπηρεσιών. Οι περιορισμοί ως προς το ποιος προμηθεύει αυτό το πρόγραμμα περιορίζουν τις επενδυτικές επιλογές των εταιρειών συνδρομητικής τηλεόρασης / ραδιοφώνου και την βέλτιστη κατανομή των πόρων τους και αυξάνουν επίσης το λειτουργικό κόστος, κάτι που μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα υψηλότερες τιμές και περιορισμό των επιλογών των καταναλωτών.

Πιο συγκεκριμένα, η υποχρέωση του προμηθευτή να έχει συγκεκριμένη εταιρική δομή (ανώνυμη εταιρεία) με ονομαστικές μετοχές για τους μετόχους δημιουργεί εμπόδια στον ανταγωνισμό και αυξάνει το κόστος, με την έννοια ότι εταιρείες οι οποίες έχουν επιλέξει διαφορετική εταιρική μορφή δεν μπορούν να συμμετάσχουν στην αγορά. Η απαιτούμενη διαφάνεια μπορεί να επιτυγχάνεται μέσω άλλων εταιρικών δομών – στο βαθμό που απαιτείται να είναι γνωστά τα στοιχεία των συμμετεχόντων τους και να είναι ονομαστικές οι μετοχές τις οποίες κατέχουν.

Το όριο για την προμήθεια προγράμματος από ένα συγκεκριμένο προμηθευτή περιορίζει τις δυνατότητες επιλογών των εταιρειών συνδρομητικής τηλεόρασης / ραδιοφώνου και συνεπώς τις επιλογές των καταναλωτών. Εξάλλου, αποτρέπει τους προμηθευτές από την παραγωγή περισσότερων προγραμμάτων, τη στιγμή που η μικρή αγορά συνδρομητικής τηλεόρασης / ραδιοφώνου θα μπορούσε να τους αφήσει χωρίς αγοραστή.

Ο ασαφής ορισμός της οικονομικής και επιχειρηματικής ανεξαρτησίας δημιουργεί ανασφάλεια δικαίου και φραγμούς στην πρόσβαση στην αγορά διότι η ακριβής σημασία των όρων αυτών δεν μπορεί να είναι γνωστή εκ των προτέρων και αφήνεται στις αρμόδιες αρχές η διακριτική ευχέρεια να ελέγχει τα συγκεκριμένα στοιχεία κατά περίπτωση.

Οι περιορισμοί συμμετοχής σε ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς ελεύθερης λήψης υπερβαίνουν τους σχετικούς περιορισμούς ιδιοκτησίας που προβλέπονται στον Νόμο 3592/2007 για τους συγκεκριμένους σταθμούς. Θα πρέπει συνεπώς να διευκρινιστεί κατά πόσον έχουν επικαιροποιηθεί ή όχι. Εφόσον ισχύουν ακόμα, δημιουργούν φραγμούς εισόδου στην αγορά και περιορίζουν την είσοδο πιθανών νέων επιχειρηματιών και στις δυο αγορές (τηλεόραση ελεύθερης λήψης και συνδρομητική τηλεόραση) και για τον λόγο αυτό δεν δικαιολογούνται.

Υπάρχει επίσης ανασφάλεια δικαίου σχετικά με το ποια είναι η αρμόδια αρχή ελέγχου των συμβάσεων που συνάπτονται μεταξύ προμηθευτών και εταιρειών συνδρομητικής τηλεόρασης / ραδιοφώνου, και με ποιους όρους πραγματοποιείται ο συγκεκριμένος έλεγχος. Η υποχρέωση ελέγχου των συμβάσεων είναι επίσης εξαιρετικά περιοριστική και αυξάνει το διοικητικό κόστος για όλες τις εταιρείες τις οποίες αφορά η συγκεκριμένη διαδικασία.

Συστάσεις

Η υποχρεωτική εταιρική δομή ανώνυμης εταιρείας για τους προμηθευτές πρέπει να καταργηθεί μια που και άλλες εταιρικές δομές μπορούν επίσης να εξασφαλίζουν την απαιτούμενη διαφάνεια στο βαθμό που θα πρέπει να αποκαλύπτουν τους συμμετέχοντες σε αυτές (Άρθρο 3, παράγραφος 1 του Νόμου 2644/1998).

Το όριο των ωρών προγράμματος που μπορεί να προμηθεύει ένας προμηθευτής πρέπει να καταργηθεί (Άρθρο 3 Παράγραφοι 2 και 3 του Νόμου 2644/1998).

Οι αρμόδιες αρχές πρέπει να διαθέτουν σαφή κριτήρια για την εξέταση της 'οικονομικής και επιχειρηματικής ανεξαρτησίας' των συγγενών σύμφωνα με το Άρθρο 3, Παράγραφος 4 του Νόμου 2644/1998.

Οι περιορισμοί συμμετοχής των προμηθευτών σε ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς ελεύθερης λήψης πρέπει να καταργηθούν (Άρθρο 3, Παράγραφος 6 του Νόμου 2644/1998).

Η πρόβλεψη της υποχρεωτικής επαλήθευσης των συμβάσεων μεταξύ προμηθευτών και εταιρειών συνδρομητικής τηλεόρασης / ραδιοφώνου που κατέχουν άδεια πρέπει να καταργηθεί (Άρθρο 4, Παράγραφος 1 του Νόμου 2644/1998).

Φόρος στους λογαριασμούς συνδρομητικής τηλεόρασης / ραδιοφώνου

Με πρόσφατη διάταξη, στο Άρθρο 54 του Νόμου 4389/2016, επιβάλλεται φόρος 10% στους μηνιαίους λογαριασμούς υπηρεσιών συνδρομητικής τηλεόρασης /ραδιοφώνου στην Ελλάδα.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Όπως αναφέρθηκε, η έλευση των νέων τεχνολογιών είχε ως αποτέλεσμα την δημιουργία νέων καναλιών διανομής για τη συνδρομητική τηλεόραση / ραδιόφωνο, όπως επίσης και νέων προϊόντων που δεν περιλαμβάνονται στο νομικό πλαίσιο του Νόμου 2644/1998. Συνεπώς, ο φόρος αυτός επηρεάζει μόνο τις εταιρείες (και μετά τους καταναλωτές τους) οι οποίες εμπίπτουν στην εφαρμογή του Νόμου

2644/1998, ενώ εταιρείες οι οποίες παρέχουν παρόμοια προϊόντα (για παράδειγμα συνδρομητική τηλεόραση κατά παραγγελία) δεν ρυθμίζονται με τον ίδιο τρόπο.

Σύσταση

Εξορθολογισμός της συγκεκριμένης διάταξης (είτε επέκταση είτε κατάργηση) ώστε να δημιουργούνται ίσοι όροι ανταγωνισμού για όλους τους ανταγωνιστές.

Σημειώσεις

- 1 Κλάδος όπως ορίζεται από τη Στατιστική Υπηρεσία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, <http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regcs.asp?Cl=27&Lg=1&Co=58>
- 2 Κλάδος όπως ορίζεται από τη Στατιστική Υπηρεσία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, <http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regcs.asp?Cl=27&Lg=1&Co=59>
- 3 Κλάδος όπως ορίζεται από τη Στατιστική Υπηρεσία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, <http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regcs.asp?Cl=27&Lg=1&Co=60>
- 4 Κλάδος όπως ορίζεται από τη Στατιστική Υπηρεσία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, <http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regcs.asp?Cl=27&Lg=1&Co=62>
- 5 Κλάδος όπως ορίζεται από τη Στατιστική Υπηρεσία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, <http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regcs.asp?Cl=27&Lg=1&Co=63>
- 6 Eurostat, Ετήσια λεπτομερή στατιστικά στοιχεία επιχειρήσεων για τις υπηρεσίες (NACE Rev. 2, H-N και S95), Βάση δεδομένων [sbs_na_1a_se_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (πρόσβαση 4 Απριλίου 2016).
- 7 Τα δεδομένα 2014 ήταν διαθέσιμα μόνο για τον αριθμό των απασχολούμενων ατόμων.
- 8 Ποσοστό περίπου 40% του συνόλου των νομικών κειμένων που αποτελούν τη νομική χαρτογράφηση του κλάδου των μέσων ενημέρωσης, ρυθμίζουν θέματα δραστηριοτήτων προγραμματισμού και μεταδόσεων, κάτι το οποίο αποτελεί ευθεία αντίφαση σε σύγκριση με το 5%, ποσοστό κατά το οποίο ο συγκεκριμένος επί μέρους κλάδος συνεισφέρει στο συνολικό κύκλο εργασιών όλου του κλάδου.
- 9 Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'159/3.8.1995
- 10 Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'161/19.7.2007
- 11 Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'133/29.10.2015
- 12 Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'233/13.10.1995
- 13 Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'190/5.11.2010
- 14 Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'219/23.12.2010
- 15 Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'68/20.3.2007
- 16 Βλ. Νομική Γνωμοδότηση 241/2011 του Ελληνικού Νομικού Συμβουλίου του Κράτους στην οποία αναφέρεται ότι μια εφημερίδα η οποία εισέρχεται στην αγορά των καθημερινών εφημερίδων μετά από προγενέστερη κυκλοφορία ως εβδομαδιαία εφημερίδα δεν θα μπορούσε να δημοσιεύει ανακοινώσεις του

- δημοσίου, παρά το ότι ήταν ευρέως γνωστή και πληρούσε τις άλλες απαιτήσεις του νόμου, απλώς και μόνο διότι δεν παρουσίαζε ημερήσια κυκλοφορία για δυο χρόνια.
- 17 Άρθρο 48, Νόμος 3986/2011.
- 18 Schweizer, C., Puppis M., Künzler, M., Studer S., (2014), “Public Funding of Private Media”, Media Policy Brief 11, LSE Media Policy Project, March 2014. www.lse.ac.uk/media@lse/documents/MPP/LSE-MPP-Policy-Brief-11-Public-Funding-Private-Media.pdf, p.5
- 19 Άρθρο 19 (2012), Κανονισμός Κρατικών Ενισχύσεων στα Έντυπα μέσα Ενημέρωσης, www.article19.org/data/files/medialibrary/3554/State-subsidies-press.pdf, σελ.5
- 20 Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β’2032/13.9.2011
- 21 Οι εφημερίδες και τα περιοδικά θα πρέπει να εκδίδονται περιοδικά τουλάχιστον ανά μήνα για τις εφημερίδες και ανά τρεις μήνες για τα περιοδικά
- 22 Schweizer, C., et al, (2014), *ibid*, p.8
- 23 Βλ. <http://media.gov.gr/index.php/εποπτεια-των-μ-μ-ε/επαγγελματικές-ενώσεις-μμε> (πρόσβαση 26.09.2016).
- 24 Αναγνώστου Δ., Ε.Ψυχογιούλου % Α. Κανδύλα (2011), “Η πολιτική για τα μέσα ενημέρωσης προωθεί την ελευθερία και την ανεξαρτησία των μέσων; Η περίπτωση της Ελλάδας”, *MEDIADEM*, www.mediadem.eliamep.gr/wp-content/uploads/2012/01/Greece.pdf, p.21
- 25 Πλουραλισμός και Συγκέντρωση Μέσων Ενημέρωσης στην Εσωτερική Αγορά –Μια Αξιολόγηση της Ανάγκης για Κοινοτική Δράση. Πράσινη Βίβλος. COM (92) 480 τελικό, 23 Δεκεμβρίου 1992
- 26 Iosifidis, P. (2014), “Pluralism, Media Mergers and European Merger Control”, *The Palgrave Handbook of European Media Policy*, London, http://dx.doi.org/10.1057/9781137032195_25, pp.461-475.
- 27 EC (2007), Commission Staff Working Document: “Media Pluralism in the Member States of the European Union” ({SEC(2007)32}), Brussels, 16 January 2007, http://ec.europa.eu/information_society/media_taskforce/doc/pluralism/media_pluralism_swp_en.pdf.
- 28 Στην Ιταλία, κανένας ιδιοκτήτης δεν μπορεί να ελέγχει ποσοστό μεγαλύτερο του 20% της συνολικής κυκλοφορίας καθημερινών εφημερίδων ή ποσοστό μεγαλύτερο του 50% της συνολικής περιφερειακής ή διαπεριφερειακής κυκλοφορίας. Οποιαδήποτε αγορά μέσου παραβιάζει τα συγκεκριμένα όρια μπορεί να κηρυχθεί άκυρη στο δικαστήριο, αλλά μπορεί να υπάρξει υπέρβαση των ορίων αυτών στην κανονική πορεία της οργανικής επιχειρηματικής ανάπτυξης. Βλ. EC (2007), Commission Staff Working Document: “Media Pluralism in the Member States of the European Union” ({SEC(2007)32}).
- 29 Στη Γαλλία, οι εταιρείες δεν έχουν δικαίωμα εξαγοράς νέας εφημερίδας εφόσον η εξαγορά εξωθεί τη συνολική εθνική καθημερινή κυκλοφορία σε ποσοστό πάνω από 30%. Βλ., EC (2007), *ibid*.
- 30 Κανένα συγκεκριμένο όριο δεν επιβάλλεται, αλλά ο Υπουργός Επιχειρηματικότητας και Απασχόλησης έχει τη δυνατότητα να παραπέμπει οποιαδήποτε προτεινόμενη εξαγορά, συγχώνευση ή επένδυση στην Αρχή Ανταγωνισμού για τον καθορισμό του κατά πόσο η συγκεκριμένη ενέργεια θα μπορούσε να καταλήγει σε στρέβλωση του εμπορίου ή σε μείωση του εμπορικού ανταγωνισμού. Βλ., EC (2007), *ibid*.

- 31 Πρέπει να κοινοποιείται στην Αρχή Ανταγωνισμού κάθε συγχώνευση στην οποία οι συμμετέχουσες εταιρείες διαθέτουν συνδυασμένο κύκλο εργασιών πάνω από EUR 113,5 εκατομμύρια και τουλάχιστον δυο από αυτές παρουσιάζουν κύκλο εργασιών εντός της Ολλανδίας τουλάχιστον EUR 30 εκατομμύρια. Βλ., EC (2007), *ibid.*
- 32 Η δεσπόζουσα θέση στην αγορά ορίζεται ως η ικανότητα μιας εταιρείας να αποτρέπει αποτελεσματικές συνθήκες ανταγωνισμού και να διεξάγει τις επιχειρηματικές της δραστηριότητες ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές και τους πελάτες της σε σημαντικό βαθμό. Δεσπόζουσα θέση ορίζεται εφόσον το μερίδιο αγοράς της υπερβαίνει το 40%. Δεν προβλέπονται όρια κυκλοφορίας σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Βλ., EC (2007), *ibid.*
- 33 Η περίπτωση ενός εκδότη που ελέγχει ποσοστό μεγαλύτερο του 50% της αγοράς, θα πρέπει να αναφέρεται στις αρχές. Πηγή: EC (2007), *ibid.*
- 34 Στο ΗΒ, η ‘Δοκιμή Δημοσίου Συμφέροντος Μέσων Ενημέρωσης’ (“The Media Public Interest Test”) επιτρέπει στον αρμόδιο Υπουργό να παρεμβαίνει σε συγχώνευση στην οποία εμπλέκεται τηλεοπτικός σταθμός και/ή εταιρεία που εκδίδει εφημερίδα εφόσον πληρούνται συγκεκριμένοι όροι. Ο αρμόδιος Υπουργός μπορεί να παρέμβει εφόσον 1) οι επιχειρήσεις δεν είναι πλέον διακριτές, 2) η αξία της επιχείρησης που εξαγοράζεται υπερβαίνει σε αξία τα GBP 70 εκατομμύρια, και/ή 3) η συγχώνευση καταλήγει σε μερίδιο τουλάχιστον 25% της προμήθειας αγαθών ή υπηρεσιών στο ΗΒ (ή σε σημαντικό μέρος του ΗΒ) ή αφορά σε μια επιχείρηση η οποία έχει ποσοστό 25% μερίδιο της προμήθειας εφημερίδων ή μεταδόσεων τηλεοπτικών εκπομπών. Βλ. Ofcom (2015) "Report to the Secretary of State on the operation of the media ownership rules listed under Section 391 of the Communications Act 2003,http://stakeholders.ofcom.org.uk/binaries/research/media-literacy/media-ownership/morr_2015.pdf (πρόσβαση 10.09.2016)
- 35 Η υποχρεωτική διανομή των εφημερίδων μέσω πρακτορείων διανομής τύπου καταργήθηκε με το Άρθ.1 ΙΔ.4 του Νόμου 4093/2012 (Α'222/12.11.2012).
- 36 Βλ. Απόφαση του Ελληνικού Συμβουλίου της Επικρατείας, Άρθ. 2952/2004.
- 37 EC (2007), *ibid.*
- 38 Για παράδειγμα, ο κανόνας για τους παρόχους ειδησεογραφικών εκπομπών στο Ηνωμένο Βασίλειο, ο οποίος προβλέπει ότι ο κάτοχος αδειας channel 3 πρέπει να αντλεί το ειδησεογραφικό του περιεχόμενο από ένα μόνο πάροχο με επαρκή χρηματοδότηση και ανεξάρτητο από το BBC. Βλ. Ofcom (2009), *Media Ownership Rules Review*, Ofcom, London, www.ofcom.org.uk/data/assets/pdf_file/0026/38375/Media-Ownership-Rules-Review.pdf, σελ.74.
- 39 Οδηγία 2010/13/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 10^{ης} Μαρτίου 2010 για τον συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με τις οπτικοακουστικές υπηρεσίες (Οδηγία Υπηρεσιών Οπτικοακουστικών Μέσων), Επίσημη Εφημερίδα L 95, 15.4.2010, σελ. 1–24
- 40 Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'190/5.11.2010
- 41 Οδηγία του Συμβουλίου 89/552/ΕΕΚ της 3^{ης} Οκτωβρίου 1989 για το συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την άσκηση τηλεοπτικών δραστηριοτήτων (Επίσημη Εφημερίδα L298, 17.10.1989).
- 42 Βλ. Graham D. et al. (2005), “Impact Study of Measures (Community and National) Concerning the Promotion of Distribution and Production of TV Programmes Provided under Article 25(a) of the TV Without Frontiers Directive: Final Report”, David Graham and Associates for The Audiovisual, Media

and Internet Unit Directorate-General Information Society and Media European Commission, www.pedz.uni-mannheim.de/daten/edz-du/gda/05/TV_Progr_25a_finalrep.pdf.

- 43 Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'98/17.3.2000
- 44 Η Αιτιολογική Σκέψη 71 της Οδηγίας Υπηρεσιών Οπτικοακουστικών Μέσων (AVMS) προβλέπει ότι "όταν ορίζουν 'παραγωγούς ανεξάρτητους από τηλεοπτικούς οργανισμούς' όπως αναφέρεται στο άρθρο 17, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν δεόντως υπόψη κυρίως κριτήρια όπως το ιδιοκτησιακό καθεστώς της εταιρείας παραγωγής, το πλήθος των προγραμμάτων που παρέχονται στον ίδιο τηλεοπτικό οργανισμό καθώς και την κυριότητα των δευτερογενών δικαιωμάτων". Οδηγία 2010/13/EU, *ibid*.
- 45 Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'25/4.3.1993
- 46 Μια τροποποίηση του Άρθρου 47 του Νόμου 2121/1993 που έγινε μετά την θέσπιση του Νόμου 2328/1995 άλλαξε την αρίθμηση των παραγράφων του Άρθρου 47. Εντούτοις, η παραπομπή που γίνεται στο Άρθρο 10, παρ. 1 του Νόμου 2328/1995 στην Παρ. 2 (β) δεν έχει διορθωθεί αντίστοιχα για να είναι σαφές ότι η Παρ. 2 (β) αντιστοιχεί στην Παρ. 3 (β).
- 47 Σύμφωνα με την Απόφαση του Ελληνικού Συμβουλίου της Επικρατείας, τα επαγγελματικά επιμελητήρια απευθύνονται σε επαγγελματίες των οποίων η δραστηριότητα είναι αμιγώς εμπορική και βασικός τους σκοπός είναι η είσοδος στην αγορά και η κερδοφορία.
- 48 Νόμος 3528/2007 περί κύρωσης του Κώδικα Συμπεριφοράς των Δημοσίων Διοικητικών Υπαλλήλων (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'26/26.09.2007).
- 49 Βλ. επίσης σύσταση ΟΟΣΑ στη σειρά 65 του Πίνακα Συστάσεων των Μέσων Ενημέρωσης περί ρητής κατάργησης της Υπουργικής Απόφασης 84148/1376//1402/2005 για την άσκηση του επαγγέλματος του τεχνικού στη βιομηχανία της τηλεόρασης και του κινηματογράφου. Η συγκεκριμένη διοικητική ρύθμιση προέβλεπε την υποχρεωτική έκδοση αδείας από το Υπουργείο Πολιτισμού για οποιονδήποτε επιθυμούσε να εργαστεί στην βιομηχανία της τηλεόρασης και του κινηματογράφου, συμπεριλαμβανομένων των διευθυντών παραγωγής, των σκηνοθετών, φωτογράφων, υπεύθυνων μοντάζ, με βάση αυστηρές προδιαγραφές. Θεωρείται ότι η ρύθμιση έχει ακυρωθεί διότι η εφαρμογή της είχε ως βάση την άδεια κατά το Άρθ. 1 του Νόμου 358/1976, ο οποίος παρείχε το νομικό πλαίσιο για την έκδοση αδειών των συγκεκριμένων επαγγελματικών κατηγοριών, και καταργήθηκε με το Άρθ. 1, παρ. Η(2) του Νόμου 4254/2014.
- 50 Το Άρθρο 3 του Νόμου 3905/2010 προβλέπει ότι

“ ‘Ελληνικό Κινηματογραφικό Έργο’ νοείται το κινηματογραφικό έργο που πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 4 και δύο από τα τρία ακόλουθα κριτήρια: (Α) η πρωτότυπη εκδοχή του να είναι κατά ποσοστό 51% τουλάχιστον στην ελληνική γλώσσα, (Β) 51% τουλάχιστον των γυρισμάτων να έχουν διεξαχθεί στην Ελληνική Επικράτεια, (Γ) 51% τουλάχιστον του προϋπολογιστικού κόστους να έχει δαπανηθεί στην Ελληνική Επικράτεια. [...] Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να χαρακτηριστεί ως ελληνικό, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου, κινηματογραφικό έργο που δεν πληροί τα κριτήρια α', β' και γ' του άρθρου 3, αλλά συνδέεται με την Ελλάδα λόγω του δημιουργού και του περιεχομένου του, ή λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών παραγωγής κατόπιν ειδικής σχετικής απόφασης του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου”

Το Άρθρο 4 του Νόμου 3905/2010 προβλέπει ένα λεπτομερές σύστημα μορίων για διάφορες κατηγορίες ταινιών (μυθοπλασία, ντοκιμαντέρ, κινούμενα σχέδια). Οι ταινίες πρέπει να πληρούν τα ελάχιστα μόρια που προβλέπονται από τον νόμο. Το σύστημα των μορίων σχετίζεται με την υπηκοότητα των μελών της ομάδας δημιουργίας ενός κινηματογραφικού έργου, των ηθοποιών και των τεχνικών, όπως επίσης και με τον τόπο των γυρισμάτων και της επεξεργασίας μετά την ολοκλήρωση του κινηματογραφικού έργου.

- Πιο συγκεκριμένα, τα μέλη πρέπει να είναι Έλληνες υπήκοοι ή υπήκοοι άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και/ή κρατών συμβαλλομένων στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Διασυνοριακής Τηλεόρασης του Συμβουλίου της Ευρώπης και/ή των κρατών των συμβαλλομένων στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Κινηματογραφικής Συμπαράγωγής του Συμβουλίου της Ευρώπης που κυρώθηκε με τον Νόμο 3004/2002 (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'76/08.04.2002) και/ή κρατών εκτός Ευρώπης με τα οποία η Ελλάδα έχει υπογράψει διμερείς συμφωνίες συμπαράγωγής κινηματογραφικών έργων, ή τα μέλη πρέπει να είναι μόνιμοι κάτοικοι Ελλάδας εφόσον προέρχονται από χώρα εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα νομικά πρόσωπα πρέπει να έχουν έδρα ή υποκατάστημα στην Ελλάδα ή σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η τοποθεσία των γυρισμάτων θα βρίσκεται στην Ελληνική επικράτεια.
- 51 Βλ. Γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους 54/2016
- 52 Οι τέσσερις βασικές πηγές δημόσιας χρηματοδότησης για τον κλάδο κινηματογραφικών ταινιών και οπτικοακουστικού τομέα στην Ευρώπη είναι: 1) δημόσια χρηματοδότηση, 2) φορολογικά κίνητρα, 3) υποχρεώσεις αναγκαστικού δικαίου για τις εταιρείες να επενδύουν σε παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών και οπτικοακουστικών έργων 4) μηχανισμοί εγγυήσεων (διευκόλυνση πρόσβασης σε χρηματοδότηση. Για παράδειγμα, υπάρχει ένας μηχανισμός άμεσης χρηματοδότησης με τη μορφή: ίδιας παραγωγής, συμπαράγωγής, άμεσης και έμμεσης χρηματοδότησης που περιλαμβάνει πληρωμές σε ταμεία κινηματογράφου (ή ανάλογους φορείς), πληρωμές σε ταμεία διανομής κινηματογραφικών ταινιών, ενεργή συμμετοχή σε ιδιωτικά χρηματοδοτήματα κινηματογραφικών ταινιών, φόροι (που χρησιμοποιούνται από το κράτος για την υποστήριξη κινηματογραφικών ταινιών), τέλη μετάδοσης (χρησιμοποιούνται έμμεσα για χρηματοδότηση κινηματογραφικών ταινιών), υπηρεσίες μέσω επικοινωνίας (παροχή χρόνου διαφήμισης, ενεργή διαφήμιση ταινιών, κλπ), παροχή τεχνικού εξοπλισμού ή προσωπικού, ειδική πρόσβαση σε αρχεία ταινιών, αγορά δικαιωμάτων σε ταινίες (συμπεριλαμβανομένων προπωλήσεων). Βλ. European Audiovisual Observatory (2016), "Funding for film and TV content in Europe rocketed by 13.4% between 2010 and 2014", www.obs.coe.int/en/-/funding-report-pr-2016 (πρόσβαση 10.09.2016); and EAO (2006), Broadcasters' Obligations to Invest in Cinematographic Production, Iris Special, European Audiovisual Observatory, Strasbourg.
- 53 Cabrera Blázquez F., Cappello M., Grece C., Valais, S. (2015), Territoriality and its impact on the financing of audiovisual works, IRIS Plus, European Audiovisual Observatory, Strasbourg, 2015, p.47, www.obs.coe.int/documents/205595/8261963/IRIS+plus+2015en2.pdf/ad5c5a8f-4e85-4e3c-b763-9c763895da1e
- 54 Οι εταιρείες συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας ή οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων είναι ένα είδος φορέα αδειοδότησης ο οποίος παρέχει δικαιώματα για λογαριασμό πολλαπλών κατόχων δικαιωμάτων σε μια ενιαία άδεια (γενικής χρήσης, 'blanket') για μια ενιαία πληρωμή. Σε γενικές γραμμές, οι κάτοχοι δικαιωμάτων θα συμμετέχουν σε έναν οργανισμό συλλογικής διαχείρισης και θα παρέχουν σε αυτόν εντολή έκδοσης αδειας δικαιωμάτων για λογαριασμό τους. Ο οργανισμός χρεώνει ένα τέλος για την άδεια, από το οποίο αφαιρεί μια διοικητική χρέωση πριν τη διανομή του υπολοίπου ως δικαιώματα. Πρόκειται συνήθως για μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς που ανήκουν στα μέλη τους, τα οποία είναι κάτοχοι δικαιωμάτων, και ελέγχονται από αυτά". UK Intellectual Property Office, www.gov.uk/guidance/licensing-bodies-and-collective-management-organisations (accessed 11.10.2016).
- 55 Το Άρθρο 49, παρ. 1 προβλέπει: "Όταν υλικός φορέας ήχου ή εικόνας ή ήχου και εικόνας που έχει νόμιμα εγγραφεί, χρησιμοποιείται για ραδιοτηλεοπτική μετάδοση με οποιονδήποτε τρόπο, όπως ηλεκτρομαγνητικά κύματα, δορυφόροι, καλώδια, ή για παρουσίαση στο κοινό, ο χρήστης οφείλει εύλογη και ενιαία αμοιβή στους ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες, των οποίων η ερμηνεία ή η εκτέλεση έχει εγγραφεί στον υλικό φορέα, και στους παραγωγούς των υλικών αυτών φορέων. Η αμοιβή αυτή καταβάλλεται υποχρεωτικά σε οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης των σχετικών δικαιωμάτων. Οι οργανισμοί αυτοί υποχρεούνται να διαπραγματεύονται, να συμφωνούν τις αμοιβές, να προβάλλουν τις σχετικές αξιώσεις για την καταβολή και να εισπράττουν τις σχετικές αμοιβές από τους χρήστες. Σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ των χρηστών και των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης, το ύψος της

- εύλογης αμοιβής και οι όροι της πληρωμής καθορίζονται από το μονομελές πρωτοδικείο κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων κατόπιν αιτήματος των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης (όπως τροποποιήθηκε με το Άρθρο 46 του Νόμου 3905/2010). Οριστικά περί της αμοιβής αποφαιίνεται το αρμόδιο δικαστήριο.”
- 56 Άρθρο 55 του Νόμου 2121/1993.
- 57 Βλ. την ερμηνεία του άρθρου 49 του Νόμου 2121/1993, Βαγενά, Ε et al (2012) “Νόμος περί Δικαιωμάτων Πνευματικής Ιδιοκτησίας, Ερμηνεία των διατάξεων, Σάκκουλας, Αθήνα Θεσσαλονίκη, σελ. 883-884. Ο Μπαμπέτας Γ., (2015), “Νομιμοποίηση εταιρειών συλλογικής διαχείρισης με βάση το τεκμήριο του άρθρου 46§3 του Νόμου 3905/2010”, Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου ΙΕ/2015, σελ. 164-172, επισημαίνει ότι το τεκμήριο σχετικά με την είσπραξη της εύλογης αμοιβής είναι αμάχητο.
- 58 Οδηγία 2014/26/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26^{ης} Φεβρουαρίου 2014 για τη συλλογική διαχείριση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων καθώς και τη χορήγηση πολυεδαφικών αδειών για επιγραμμικές χρήσεις μουσικών έργων στην εσωτερική αγορά (Επίσημη Εφημερίδα L84/20.3.2014]
- 59 ΑΡΘΡΟ 10 της ΕΣΑΔ, "Ελευθερία της έκφρασης". 1. Κάθε άτομο έχει δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει και την ελευθερία λήψης ή μετάδοσης πληροφοριών ή ιδεών, χωρίς την παρέμβαση δημοσίων αρχών και ανεξάρτητα από σύνορα. Το παρόν άρθρο δεν εμποδίζει τα Κράτη να υποβάλλουν τις επιχειρήσεις ραδιοφωνίας, κινηματογράφου ή τηλεόρασης σε κανονισμούς έκδοσης αδειών λειτουργίας. 2. Η άσκηση των ελευθεριών αυτών, τη στιγμή που συνοδεύεται από καθήκοντα και ευθύνες, μπορεί να υπόκειται σε ορισμένες διατυπώσεις, όρους, περιορισμούς ή κυρώσεις όπως προβλέπεται από τον νόμο και είναι απαραίτητες σε μια δημοκρατική κοινωνία, προς το συμφέρον της εθνικής ασφάλειας, της εδαφικής ακεραιότητας ή της δημόσιας τάξης, για την πρόληψη ταραχών ή εγκλημάτων, για την προστασία της υγείας ή της ηθικής, για την προστασία της φήμης ή των δικαιωμάτων τρίτων, για την παρεμπόδιση της κοινοποίησης εμπιστευτικών πληροφοριών ή για τη διασφάλιση του κύρους και της αμεροληψίας της δικαστικής εξουσίας.
- 60 Λεάνδρος Ν. (2010), “Συγκέντρωση των ΜΜΕ και Συστημικές Αποτυχίες στην Ελλάδα”, *International Journal of Communication* 4(2010), σελ.886-905. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η Επιτροπή και το Συμβούλιο της Ευρώπης έχουν υπογραμμίσει, σε πολλές εκθέσεις και ψηφίσματα, τον ειδικό δημοκρατικό ρόλο των μέσων και της συναφούς ανάγκης για πλουραλισμό, ανεκτικότητα και ανοικτό πνεύμα (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2008, 1994, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2005 α, Συμβούλιο της Ευρώπης, 2003).
- 61 Ιωσηφίδης, Π. (2014), *ibid.*
- 62 Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α' 222/6.10.1989
- 63 Iosifidis, P. & Katsirea, I. (2014), “Public service broadcasting in the Era of Austerity”, *International Journal of Digital Television*, 5(1), pp.103-106, http://dx.doi.org/10.1386/jdtv.5.1.103_7.
- 64 Το 2001, ένα πρώην μέλος του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης απεκάλυψε ότι το Συμβούλιο εξέτασε τους καταλόγους μετόχων των τηλεοπτικών σταθμών εθνικής εμβέλειας και ανακάλυψε ορισμένες παραβάσεις. Βλ. Iosifidis, P. & Boucas, D. (2015), “Media Policy and Independent Journalism in Greece”, *Open Society Foundations*, <https://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/media-policy-independent-journalism-greece-20150511.pdf>.
- 65 Σύμφωνα με το Άρθ. 5, παρ. 5 του Νόμου 3592/2007, τα μέσα που μεταδίδουν ενημερωτικό περιεχόμενο διαθέτουν ημερήσια προγράμματα που περιλαμβάνουν συχνές μεταδόσεις πρωτότυπων δελτίων ειδήσεων, πολιτικό σχολιασμό και προγράμματα με αναλύσεις της τρέχουσας πολιτικής και οικονομικής κατάστασης. Τα μέσα μη ενημερωτικού περιεχομένου έχουν προγράμματα καθαρού ψυχαγωγικού

- περιεχομένου, για παράδειγμα προγράμματα μουσικής, αθλητικά, κινηματογραφικές ταινίες και παιδικά προγράμματα. Τα μέσα αυτά μπορούν να μεταδίδουν μη πρωτότυπα δελτία ειδήσεων μέγιστης διάρκειας ενός λεπτού ανά ώρα.
- 66 Οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο θεωρείται ότι κατέχει δεσπόζουσα θέση εφόσον δραστηριοποιείται, 1) σε επιχειρήσεις μέσων ενημέρωσης του ίδιου είδους, εφόσον διαθέτει ποσοστό τουλάχιστον 35% του μεριδίου αγοράς στην σχετική αγορά κάθε μέσου της ίδιας εμβέλειας, 2) σε επιχειρήσεις μέσων ενημέρωσης διαφορετικών ειδών, εφόσον διαθέτει ποσοστό τουλάχιστον 35% του μεριδίου αγοράς στην σχετική αγορά ή τουλάχιστον 32% μεριδίου αγοράς συνολικά σε δυο αγορές, εφόσον δραστηριοποιείται σε δυο διαφορετικές επιχειρήσεις μέσων ενημέρωσης της ίδιας εμβέλειας, 3) ποσοστό τουλάχιστον 28% του μεριδίου αγοράς στο σύνολο τριών αγορών, όταν δραστηριοποιείται σε τρεις διαφορετικές επιχειρήσεις μέσων, και 4) ποσοστό τουλάχιστον 25% μεριδίου αγοράς στο σύνολο τεσσάρων αγορών, όταν δραστηριοποιείται σε τέσσερις διαφορετικές επιχειρήσεις μέσων της ίδιας εμβέλειας.
- 67 Το Άρθρο 5, παράγραφος 6 προβλέπει ότι: “α) Η συμμετοχή σε επιχειρήσεις ηλεκτρονικών ενημερωτικών μέσων (τηλεόραση, ραδιόφωνο) επιτρέπεται, ανεξαρτήτως ποσοστού, υπό τους περιορισμούς των παραγράφων 2 και 3, β) η συμμετοχή σε επιχειρήσεις μέσων μη ενημερωτικού περιεχομένου επιτρέπεται υπό τον όρο ότι δεν θα υπερβαίνει i) ένα τηλεοπτικό σταθμό μη ενημερωτικού περιεχομένου (εθνικής ή περιφερειακής εμβέλειας) και ένα τηλεοπτικό ενημερωτικό σταθμό (εθνικής ή περιφερειακής εμβέλειας) ή δυο τηλεοπτικούς σταθμούς μη ενημερωτικού περιεχομένου (εθνικής ή περιφερειακής εμβέλειας), και ii) το ποσοστό 15% του συνολικού αριθμού ραδιοφωνικών αδειών μη ενημερωτικού περιεχομένου (περιφερειακής εμβέλειας) και τον μέγιστο αριθμό 3 ραδιοφωνικών σταθμών συνολικά.”
- 68 Βλ. Απόφαση του Ελληνικού Συμβουλίου της Επικρατείας, Αρθ. 2952/2004.
- 69 Αναγνώστου Δ., Ε. Ψυχογιπούλου & Α. Κανδύλα (2010), Πολιτικές μέσων επικοινωνίας και κανονιστικές πρακτικές σε επιλεγμένες Ευρωπαϊκές χώρες, στην ΕΕ και στο Συμβούλιο της Ευρώπης: Η περίπτωση της Ελλάδας, MEDIADEM, www.mediadem.eliamep.gr/wp-content/uploads/2010/05/Greece.pdf, σελ.23 and Iosifidis, P. (2014), *ibid*.
- 70 Transparency of Media Ownership in Europe: A report for the High-Level Group on Media Freedom and Pluralism, Open Society Media Programme (2012), summary at www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/Transparency_Media_Ownership_Europe_20121217_0.pdf.
- 71 Πηγή πληροφοριών για τη Γαλλία και τη Γερμανία είναι το άρθρο “The elephant next door: a survey of international media ownership regulations”, Media Reform Coalition (2015). Available at www.mediareform.org.uk/wp-content/uploads/2015/11/The_Elephant_Next_Door-A_Survey_of_International_Media_Ownership_Regulations.pdf
- 72 Βλ. ανωτέρω 24, “Εκθεση της Ofcom στον αρμόδιο Υπουργό για τη λειτουργία των κανόνων ιδιοκτησίας μέσων ενημέρωσης σύμφωνα με το Τμήμα 391 του Νόμου περί Επικοινωνιών 2003 (Communications Act 2003)”.
- 73 Ο αρμόδιος Υπουργός μπορεί να παρεμβαίνει εφόσον οι επιχειρήσεις δεν είναι πλέον διαφορετικές. Η αξία της επιχείρησης που εξαγοράζεται υπερβαίνει τα GBP 70 εκατομμύρια και/ή η συγχώνευση καταλήγει σε ποσοστό τουλάχιστον 25% του μεριδίου προμήθειας αγαθών ή υπηρεσιών του HB (ή ουσιαστικού τμήματος του HB), ή στη συγχώνευση εμπλέκεται επιχείρηση η οποία κατέχει ποσοστό 25% στην προμήθεια εφημερίδων ή ραδιοτηλεοπτικών μεταδόσεων. Ofcom (2015), *ibid*.
- 74 Νόμος 1730/1987 (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α’145/18.08.1987), βλ. Καρακώστας Ι. (2012), Νόμος για τα ΜΜΕ, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, σελ.136.

- 75 Βλ. την αιτιολογική έκθεση για τον Νόμο 2328/1995 (http://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Anazitisi-Nomothetikou-Ergou?law_id=292c430b-f747-4f6c-a560-920bfce9151b).
- 76 Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β' 631/25.5.2001.
- 77 Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β' 304/14.3.2002.
- 78 Η αιτιολογική έκθεση του άρθ. 53 του Νόμου 2778/1999 αναφέρει ότι οι χάρτες συχνότητας και οι σχετικοί διαγωνισμοί για ορισμένες νομαρχίες της χώρας έχουν ήδη εκδοθεί και ότι σε σύντομο χρονικό διάστημα θα έχουν ολοκληρωθεί οι σχετικές διαδικασίες σε όλες τις νομαρχίες της χώρας ώστε να αποκατασταθεί η νομιμότητα και η διαφάνεια στο ραδιοφωνικό τοπίο της χώρας.
- 79 Νόμος 3444/2006, Άρθ.15, παρ.7(β): παράταση έως 30.06.2006 Νόμος 3548/2007 άρθ.9, παρ.2: παράταση έως 30.06.2007.
- 80 Μετά τον Νόμο 3592/2007, ο οποίος αποτελεί το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο έκδοσης αδειών ραδιοφώνου, υιοθετήθηκαν εννέα διατάξεις που προστέθηκαν σε διάφορους νόμους μη σχετικού περιεχομένου.

Νομικές διατάξεις	Επέκταση της χρονικής προθεσμίας προκήρυξης διαγωνισμού
Νόμος 4313/2014 άρθ.86, παρ.1	Έως 31.12.2015
Νόμος 4279/2014 άρθ.6, παρ.4(α)	Έως 31.12.2014
Νόμος 4208/2013 άρθ.17	Έως 31.12.2013
Νόμος 4038/2012 άρθ.8, παρ.4	Έως 31.12.2012
Νόμος 3905/2010 άρθ.49, παρ.8	Έως 31.12.2011
Νόμος 3838/2010 άρθ. 29 παρ. 4	Έως 31.12.2010
Νόμος 3775/2009 άρθ.38	Έως 31.12.2009
Νόμος 3723/2008 άρθ.9	Έως 30.06.2009
Νόμος 3640/2008 άρθ.2, παρ.1	Έως 31.10.2008

- 81 Η διάταξη του νόμου 2778/1999 σχετικά με τη δυνατότητα αναγνώρισης των ραδιοφωνικών σταθμών ως νομίμως λειτουργούντων απλώς και μόνο επειδή ξεκίνησαν τη λειτουργία τους πριν την 1.11.1999 ισχύει ακόμα.
- 82 Βλ. Αποφάσεις 1206/2012 και 3315/2014 του Ελληνικού Συμβουλίου της Επικρατείας.
- 83 Η ίδια παρατήρηση έγινε από το Ελληνικό Συμβούλιο της Επικρατείας σύμφωνα με την συνταγματική αρχή της ισότητας (βλ. υποσημείωση 63).
- 84 Σύμφωνα με το Άρθ. 8, παρ. 3 του Νόμου 3592/2007, ο Υπουργός Μεταφορών, Υποδομών και Δικτύων, από κοινού με τον Υπουργό ο οποίος έχει την αρμοδιότητα για τον τομέα των ΜΜΕ, μετά από γνωμοδότησης του εθνικού ρυθμιστή για τα δίκτυα (ΕΕΤΤ), πρέπει να εκδίδουν κοινή υπουργική απόφαση (ΚΥΑ) με τον χάρτη των συχνοτήτων για τις ραδιοφωνικές εκπομπές. Πιο συγκεκριμένα, με τον χάρτη συχνοτήτων ραδιοφωνικών μεταδόσεων καθορίζονται οι τεχνικές απαιτήσεις ραδιοφωνικών εκπομπών, συμπεριλαμβανομένης της ΕΡΤ ΑΕ, οι περιορισμοί εκπομπής στους οποίους υπόκεινται οι σταθμοί, τα επιτρεπτά κέντρα εκπομπής, ο νομός / γεωγραφική περιοχή κάλυψης του κάθε κέντρου εκπομπής και διαμορφώνεται ο χάρτης συχνοτήτων σε επίπεδο νομού / γεωγραφικής περιοχής, σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στη Διεθνή Σύμβαση Τηλεπικοινωνιών και τον προσαρτημένο σε αυτήν Κανονισμό Ραδιοεπικοινωνιών, όπως επίσης και στις Διεθνείς Συμβάσεις εκχώρησης συχνοτήτων σε ραδιοφωνικούς σταθμούς. Επίσης, η ΚΥΑ καθορίζει τις διαδικασίες περιοδικού ελέγχου των κατά τα ανωτέρω περιορισμών.

- 85 Βλ., “Για παράδειγμα, οι βρεφονηπιακοί σταθμοί στην Αγγλία, μπορούν να αναλαμβάνουν τη φροντίδα έως τεσσάρων παιδιών ηλικίας δυο ετών για κάθε μέλος του προσωπικού, σε σύγκριση με έξι παιδιά δυο ετών ανά μέλος προσωπικού που ισχύει στην Ολλανδία και στην Ιρλανδία, και οκτώ παιδιών ηλικίας δυο ετών ανά μέλος προσωπικού στην Γαλλία. Άλλες χώρες, όπως η Δανία, η Γερμανία και η Σουηδία, δεν προβλέπουν τέτοιες αναλογίες για παιδιά οποιασδήποτε ηλικίας,” UK Department of Education (2013), “More great childcare: Raising quality and giving parents more choice”, Department of Education, London, www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/219660/More_20Great_20Childcare_20n2.pdf, σελ.8.
- 86 “Γενικά, από πλευράς τυπικής θεωρίας, υπάρχουν τουλάχιστον τέσσερις τρόποι με τους οποίους μια ρύθμιση μπορεί να δημιουργεί εμπόδια για τους επιχειρηματίες που επιθυμούν να εισέλθουν σε ένα βιομηχανικό κλάδο με καινοτομίες που βελτιώνουν την παροχή των υπηρεσιών: (i) αυξάνοντας το συνολικό κόστος της επιχειρηματικής δραστηριότητας στο πλαίσιο ενός βιομηχανικού κλάδου, (ii) με ρητά ευνοϊκή μεταχείριση των κατεστημένων επιχειρηματιών σε σύγκριση με τους νεοεισερχόμενους, (iii) με την έμμεση επιβολή στους νεοεισερχόμενους επιχειρηματίες ενός κανονιστικού κινδύνου που είναι υψηλότερος από εκείνο τον οποίο αντιμετωπίζουν οι κατεστημένοι επιχειρηματίες, (iv) δημιουργώντας κανονιστική πολυπλοκότητα η οποία ευνοεί τις κατεστημένες επιχειρήσεις οι οποίες έχουν ήδη αποκομίσει την εμπειρία από την πορεία τους ανάμεσα στις ‘καμπύλες εκμάθησης της συμμόρφωσης’ Auerswald P.E. (2015), “Enabling Entrepreneurial Ecosystems”, Kauffman Foundation, Arlington, σελ.14.
- 87 Μια σύντομη περιγραφή του ΕΣΡ και των εξουσιών του είναι διαθέσιμη στο www.esr.gr/arxeion-xml/pages/esr/esrSite/list_docs?section=1a6156445e291e7983571826e98263e5&categ=3d4eee4d84a11e7d83571826e98263e5&last_clicked_id=link2.
- 88 Βλ. Αιτιολογική Σκέψη 85 της Οδηγίας 2013/13/ΕΚ, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:095:0001:0024:en:PDF>
- 89 Σύμφωνα με τις αιτιολογικές σκέψεις της Οδηγίας, ο καθημερινός χρόνος μετάδοσης ανακοινώσεων από τον σταθμό σε σχέση με τα δικά του προγράμματα και τα δευτερεύοντα προϊόντα που προέρχονται άμεσα από αυτά, ή σε σχέση με ανακοινώσεις του δημοσίου και φιλανθρωπικές ανακοινώσεις που παρέχονται χωρίς χρέωση, δεν θα πρέπει να περιλαμβάνεται στον μέγιστο χρόνο καθημερινών ή ωριαίων εκπομπών που μπορεί να αφιερώνεται σε διαφημίσεις ή σε τηλεπωλήσεις. Βλ. Αιτιολογική Σκέψη 97 της Οδηγίας 2013/13/ΕΚ.
- 90 Αιτιολογική Σκέψη 98 της Οδηγίας 2013/13/ΕΚ.
- 91 “Ανακοινώσεις που γίνονται από τηλεοπτικό οργανισμό για τα δικά του προγράμματα και δευτερεύοντα προϊόντα που παράγονται απευθείας από τα προγράμματα αυτά, κοινωνικά μηνύματα, ανακοινώσεις χορηγίας και τοποθέτηση προϊόντος, δεν προσμετρώνται στον ως άνω διαφημιστικό χρόνο.”
- 92 Βλ. “Συνδρομητική τηλεόραση: Περιεχόμενο, εφαρμογές κινητών συσκευών, και εμπορική πολιτική καθορίζουν το σκηνικό”, Marketing Week Online (23.09.2015), www.marketingweek.gr/default.asp?pid=9&la=1&cID=3&arID=56037 (πρόσβαση 10.09.2016).
- 93 Μια επιπρόσθετη υπηρεσία αφορά σε ψηφιακό περιεχόμενο το οποίο αγοράζουν τελικοί χρήστες από τρίτους και για το οποίο ο μόνος ρόλος ενός παρόχου υπηρεσιών διαδικτύου είναι η μεταφορά των δεδομένων.
- 94 Βλ. Digital TV Europe (2015), “Friend or foe: OTT and Pay-TV services”, www.digitalteurope.net/410341/friend-or-foe-ott-and-pay-tv-services/ (πρόσβαση 11.9.2016)

- 95 Βλ. Ofcom (2015), The Communications Market Report, www.ofcom.org.uk/research-and-data/cmr/cmr16.
- 96 Directorate-General for Internal Policies of the European Parliament (2015), Over -the-Top players (OTTs), Study for the IMCO Committee, 2015, [www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/569979/IPOL_STU\(2015\)569979_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/569979/IPOL_STU(2015)569979_EN.pdf)
- 97 Άρθ. 5 του Νόμου 2644/1998.
- 98 Άρθ. 6 του Νόμου 2644/1998.
- 99 ΟΟΣΑ, Θέματα ανταγωνισμού στον κλάδο της τηλεόρασης και των μεταδόσεων, Συνεισφορά από την Ελλάδα, DAF/COMP/GF/WD(2013)44, 28/02/2013.
- 100 Στον επίσημο δικτυακό τόπο του ΕΣΡ αναφέρεται ότι το Άρθρο 15 ισχύει για τα ευρυζωνικά δίκτυα, αλλά όχι για τη διαδικτυακή τηλεόραση / ραδιόφωνο. Βλ., www.esr.gr/arxeion-xml/pages/esr/esrSite/view?section=e5f2cfb3c0aa1e7683571826e98263e5&categ=87af05904c851e7b83571826e98263e5.
- 101 Ο Διοικητικός Κανονισμός ΕΕΤΤ 676/41 (Β'298/14.02.2013) “Κανονισμός Γενικών Αδειών”, www.eett.gr/opencms/export/sites/default/admin/downloads/telec/apofaseis_eett/kanonistikes_apofaseis_eett/AP676-041.pdf
- 102 “Β. Ετήσια Τέλη. 1. Όλα τα πρόσωπα τα οποία λειτουργούν υπό καθεστώς Γενικής Αδείας και παρέχουν δημόσια δίκτυα επικοινωνιών ή δημόσια διαθέσιμες υπηρεσίες ηλεκτρονικής επικοινωνίας θα πρέπει να καταβάλλουν ετήσιο διοικητικό τέλος, υπολογιζόμενο ως ποσοστό επί των συνολικών ακαθάριστων εσόδων που προέρχονται από την παροχή δημόσιων δικτύων επικοινωνιών ή δημόσια διαθέσιμων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών υπό καθεστώς Γενικής Αδείας, ως εξής:
- | Ζώνη συνολικών ετήσιων εσόδων (Ε) σε εκατομμύρια EURO | Συντελεστής διοικητικού τέλους ανά ζώνη |
|--|--|
| $E \leq 0,15$ | 0 |
| $0,15 < E \leq 250$ | 0,0025 |
| $250 < E \leq 750$ | 0,004 |
| $750 < E$ | 0,0005 |
- “Για κάθε ημερολογιακό έτος, το ετήσιο διοικητικό τέλος, το οποίο θα υπολογίζεται με βάση τον ανωτέρω πίνακα, θα καταβάλλεται το αργότερο την 30^η Ιουνίου του επόμενου ημερολογιακού έτους και θα συνοδεύεται υποχρεωτικά από την Δήλωση Καταβολής των Τελών (Παράρτημα Γ) χωρίς την ανάγκη οποιασδήποτε σχετικής γραπτής κοινοποίησης από την ΕΕΤΤ”. Βλ. Διοικητικό Κανονισμό ΕΕΤΤ 676/41, *ibid*.
- 103 Η διάταξη αυτή ευθυγραμμίζεται με τον κανόνα ‘από τα δυο τα τρία’ που προβλέπεται στον Νόμο 2328/1998, όπως επικαιροποιήθηκε από τον Νόμο 3592/2007, ο οποίος περιλαμβάνει τον ίδιο κανόνα.
- 104 Η δήλωση αυτή δεν ισχύει κατ’ ανάγκη σε άλλες χώρες, αλλά στην Ελλάδα, σχεδόν όλα τα διαθέσιμα προϊόντα συνδρομητικής τηλεόρασης είναι ψυχαγωγικού περιεχομένου (όπως κινηματογραφικές ταινίες και αθλητικές εκπομπές) και όχι ενημερωτικού περιεχομένου (όπως αποδεικνύεται από τα δελτία ειδήσεων και τις εκπομπές πολιτικών συζητήσεων).
- 105 Σύμφωνα με το Άρθ. 3, η διάκριση μεταξύ managers (διαχειριστής) και suppliers (προμηθευτής) λαμβάνει ως βάση τη διάρκεια του παρεχόμενου προγράμματος και το λογότυπο που χρησιμοποιείται κατά τη μετάδοση του προγράμματος. Ο διαχειριστής είναι η εταιρεία η οποία είτε προμηθεύει τουλάχιστον 20 ώρες προγράμματος ημερησίως και σε αυτή την περίπτωση η χρήση του λογότυπου της

είναι υποχρεωτική, ή χρησιμοποιεί τον λογότυπό της ακόμα και αν το πρόγραμμα είναι διάρκειας μικρότερης των 20 ωρών. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, η εταιρεία αποκαλείται προμηθευτής.

Βιβλιογραφία

- Αναγνώστου Δ., Ε. Ψυχογιπούλου & Α. Κανδύλα (2010), Πολιτικές μέσων επικοινωνίας και κανονιστικές πρακτικές σε επιλεγμένες Ευρωπαϊκές χώρες, στην ΕΕ και στο Συμβούλιο της Ευρώπης: Η περίπτωση της Ελλάδας, MEDIADEM, www.mediadem.eliamep.gr/wp-content/uploads/2010/05/Greece.pdf
- Αναγνώστου Δ., Ε. Ψυχογιπούλου & Α. Κανδύλα (2011), “ Η πολιτική για τα μέσα ενημέρωσης προωθεί την ελευθερία και την ανεξαρτησία των μέσων; Η περίπτωση της Ελλάδας”, MEDIADEM, www.mediadem.eliamep.gr/wp-content/uploads/2012/01/Greece.pdf
- Άρθρο 19 (2012), Κανονισμός Κρατικών Ενισχύσεων στα Έντυπα μέσα Ενημέρωσης, www.article19.org/data/files/medialibrary/3554/State-subsidies-press.pdf
- Auerswald P.E. (2015), “Enabling Entrepreneurial Ecosystems”, Kauffman Foundation, Arlington
- Cabrera Blázquez F., Cappello M., Grece C., Valais, S. (2015), Territoriality and its impact on the financing of audiovisual works, IRIS Plus, European Audiovisual Observatory, Strasbourg, 2015, www.obs.coe.int/documents/205595/8261963/IRIS+plus+2015en2.pdf/ad5c5a8f-4e85-4e3c-b763-9c763895da1e
- David Graham and Associates (2005), “Impact Study of Measures (Community and National) Concerning the Promotion of Distribution and Production of TV Programmes Provided under Article 25(a) of the TV Without Frontiers Directive: Final Report”, David Graham and Associates for The Audiovisual, Media and Internet Unit Directorate-General Information Society and Media European Commission, www.pedz.uni-mannheim.de/daten/edz-du/gda/05/TV_Progr_25a_finalrep.pdf.
- Directorate-General for Internal Policies of the European Parliament (2015), Over -the-Top players (OTTs), Study for the IMCO Committee, 2015, [www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/569979/IPOL_STU\(2015\)569979_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/569979/IPOL_STU(2015)569979_EN.pdf)
- EC (1992), “Pluralism and Media Concentration in the Internal Market - An Assessment of the Need for Community Action”, Green Paper, COM (92) 480 final, 23 December 1992
- EC (2007), Commission Staff Working Document: “Media Pluralism in the Member States of the European Union” ({SEC(2007)32}), Brussels, 16 January 2007, http://ec.europa.eu/information_society/media_taskforce/doc/pluralism/media_pluralism_swp_en.pdf.
- EAO (2006), Broadcasters’ Obligations to Invest in Cinematographic Production, Iris Special, European Audiovisual Observatory, Strasbourg
- European Audiovisual Observatory (2016), “Funding for film and TV content in Europe rocketed by 13.4% between 2010 and 2014”, www.obs.coe.int/en/-/funding-report-pr-2016 (accessed 10.09.2016)

- Iosifidis, P. (2014), “Pluralism, Media Mergers and European Merger Control”, The Palgrave Handbook of European Media Policy, London, http://dx.doi.org/10.1057/9781137032195_25, pp.461-475.
- Iosifidis, P. & Boucas, D. (2015), “Media Policy and Independent Journalism in Greece”, Open Society Foundations, www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/media-policy-independent-journalism-greece-20150511.pdf.
- Iosifidis, P. & Katsirea, I. (2014), “Public service broadcasting in the Era of Austerity”, International Journal of Digital Television, 5(1), pp.103-106, http://dx.doi.org/10.1386/jdtv.5.1.103_7.
- Leandros N. (2010), “Media Concentration and Systemic Failures in Greece”, International Journal of Communication 4(2010), pp.886-905
- Media Reform Coalition (2015), “The elephant next door: a survey of international media ownership regulations”, www.mediareform.org.uk/wp-content/uploads/2015/11/The_Elephant_Next_Door-A_Survey_of_International_Media_Ownership_Regulations.pdf
- ΟΟΣΑ (2013), “Θέματα τηλεοπτικού ανταγωνισμού και μετάδοσης προγραμμάτων, Συνεισφορά από την Ελλάδα”, DAF/COMP/GF/WD(2013)44, 28/02/2013
- Ofcom (2009), Media Ownership Rules Review, Ofcom, London, www.ofcom.org.uk/_data/assets/pdf_file/0026/38375/Media-Ownership-Rules-Review.pdf
- Ofcom (2015) "Report to the Secretary of State on the operation of the media ownership rules listed under Section 391 of the Communications Act 2003, http://stakeholders.ofcom.org.uk/binaries/research/media-literacy/media-ownership/morr_2015.pdf (accessed 10.09.2016)
- Ofcom (2015), The Communications Market Report, www.ofcom.org.uk/research-and-data/cmr/cmr16
- Open Society Media Programme (2012), “Transparency of Media Ownership in Europe: A report for the High-Level Group on Media Freedom and Pluralism”, summary at www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/Transparency_Media_Ownership_Europe_20121217_0.pdf.
- Schweizer, C., Puppis M., Künzler, M., Studer S., (2014), “Public Funding of Private Media”, Media Policy Brief 11, LSE Media Policy Project, March 2014. www.lse.ac.uk/media@lse/documents/MPP/LSE-MPP-Policy-Brief-11-Public-Funding-Private-Media.pdf
- UK Department of Education (2013), “More great childcare: Raising quality and giving parents more choice”, Department of Education, London, www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/219660/More_20Great_20Childcare_20v2.pdf
- Βαγενά Α., Δεσποτίδου Α., Ζάννος Γ.Α., Κανελλοπούλου-Μπότη Μ., Κοτσίρης Λ.Ε., Κυπρούλη Κ., Παπαδοπούλου Α., Παπαδοπούλου Μ.Δ., Σαραφιανός Δ., Σινανίδου Μ.Γ., Σταματούδη Ε., Συνοδινού Τ.Ε. (2009), «Νόμος για την Πνευματική Ιδιοκτησία», Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη [Vagena, E. et al (2012) “Law of Intellectual Property Rights”, Sakkoulas Publications, Athens-Thessaloniki]

Καράκωστας Ι. (2012), «Το δίκαιο των Μ.Μ.Ε.», Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα [Karakostas I. (2012), Media Law, Nomiki Vivliothiki, Athens]

Μπαμπέτας Γ. (2015) «Η Νομιμοποίηση των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης βάσει του τεκμηρίου του άρθρου 46 παρ. 3 του Ν. 3905/2010», Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου, ΙΕ 2015, σελ. 164-172 [Mrapetas G., (2015), “‘Legitimation’ of collective societies based on the presumption of article 46§3 of L. 3905/2010”, Chronica Idiotikou Dikaiou ΙΕ/2015, pp.164-172]

Βάσεις Δεδομένων

Eurostat, Annual detailed enterprise statistics for services (NACE Rev. 2, H-N and S95), Database [sbs_na_1a_se_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (accessed 4 April 2016).

Κεφάλαιο 5

Χημικά και ελαστικά (καουτσούκ), ηλεκτρολογικός εξοπλισμός, χαρτοποιία και εκτυπώσεις

Σε αυτό το κεφάλαιο καλύπτεται η μεταποίηση και το χονδρικό εμπόριο χημικών και προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ), ηλεκτρολογικού εξοπλισμού, χαρτιού και προϊόντων χαρτιού, όπως επίσης η εκτύπωση και η αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων. Κανονιστικοί φραγμοί στον ανταγωνισμό παρατηρούνται στις βιομηχανίες απορρυπαντικών και βιοκτόνων, και ειδικότερα στην εμπορία των προϊόντων, (ήτοι πωλήσεις χύδην, απαγόρευση γενικών εμπορικών σημάτων) και στην έκδοση αδειών των εγκαταστάσεων παραγωγής. Για τα καλλυντικά, η Ελληνική νομοθεσία πρέπει να αναγνωρίσει τις κύριες και δευτερεύουσες λειτουργίες τους σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες της ΕΕ, βοηθώντας τους προμηθευτές και διευρύνοντας το μείγμα προϊόντων. Η κατάργηση του ειδικού φόρου κατανάλωσης στην ισοπροπυλική αλκοόλη θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα χαμηλότερες τιμές και αύξηση της ανταγωνιστικότητας των Ελλήνων παραγωγών, οι οποίοι τη χρησιμοποιούν ως πρώτη ύλη. Η ευθυγράμμιση της διοικητικής εγγραφής σε μητρώα με τα σήματα συμμόρφωσης ρευματοληπτών και ρευματοδεκτών θα διευκολύνει την επιχειρηματική λειτουργία των προμηθευτών και θα ενδυναμώσει την προστασία των καταναλωτών. Τα σωρευτικά αποτελέσματα των συστάσεων θα καταστήσουν πιο ανοικτές και πιο ανταγωνιστικές τις αγορές, προς όφελος των καταναλωτών.

Το κεφάλαιο αυτό καλύπτει την παραγωγή χημικών και προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ), τον ηλεκτρολογικό εξοπλισμό, τη χαρτοποιία και τα προϊόντα χαρτιού, όπως επίσης και την εκτύπωση και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων στην Ελλάδα. Περιγράφει τα ευρήματα της αξιολόγησης των συνθηκών ανταγωνισμού των κλάδων αυτών και τις επισκοπήσεις των κλάδων. Επισημαίνεται ότι η αξιολόγηση της νομοθεσίας καλύπτει τις δραστηριότητες της μεταποίησης και του χονδρικού εμπορίου.

Οι ανωτέρω αναφερόμενοι κλάδοι¹ συμμετείχαν σε ποσοστό 1,2% στο Ελληνικό ΑΕΠ το 2013, σε σύγκριση με το αντίστοιχο ποσοστό 3,2% του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με όρους απασχόλησης, ο κλάδος αντιπροσωπεύει ποσοστό 1,4% της Ελληνικής οικονομίας ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι κατά μέσον όρο 2,7%.

Οι βασικοί περιορισμοί οι οποίοι εντοπίστηκαν στους κλάδους της μεταποίησης που αξιολογήθηκαν σε αυτό το έργο, όπως επισημάνθηκαν στην Ελληνική νομοθεσία, περιγράφονται λεπτομερώς στα τμήματα που ακολουθούν. Αναφέρονται επίσης η βλάβη στον ανταγωνισμό και οι σχετικές συστάσεις. Τα οφέλη από τις συστάσεις αυτές εκτιμάται ότι ανέρχονται σε ποσόν 17 εκατομμυρίων EUR. Στο ποσόν αυτό συμπεριλαμβάνεται ένα εκτιμώμενο όφελος ύψους 3,6 εκατομμυρίων EUR για τους καταναλωτές, ως αποτέλεσμα της κατάργησης του ειδικού φόρου κατανάλωσης ισοπροπυλικής αλκοόλης, που μεταφέρεται στην τελική τιμή – βλ. την ανάλυση στο Πλαίσιο 5.4. Ο ΟΟΣΑ εξέτασε το κατά πόσον οι συστάσεις αναμένεται να αποβούν είτε προς όφελος των καταναλωτών, μέσω χαμηλότερων τιμών, είτε να επηρεάσουν θετικά την οικονομική δραστηριότητα, με όρους καλύτερης αποδοτικότητας και επιπρόσθετων εσόδων. Στην πρώτη περίπτωση, εφαρμόστηκε το πλαίσιο, το οποίο περιγράφεται στο Παράρτημα Α. Στη δεύτερη, πραγματοποιήσαμε μια συντηρητική παραδοχή σχετική με μια συνολική βελτίωση της λειτουργικής απόδοσης.²

5.1. Χημικά και προϊόντα ελαστικού (καουτσούκ)

Οι επί μέρους κλάδοι που περιλαμβάνονται στο τμήμα αυτό αφορούν στους κατωτέρω κωδικούς:

- Μεταποίηση βασικών χημικών προϊόντων, λιπασμάτων και αζωτούχων ενώσεων, πλαστικών και συνθετικών υλών σε πρωτογενείς μορφές (κωδικός NACE 20.1)
- Μεταποίηση παρασιτοκτόνων και άλλων αγροχημικών προϊόντων (κωδικός NACE 20.2)
- Μεταποίηση σαπουνιών και απορρυπαντικών, προϊόντων καθαρισμού και στίλβωσης, αρωμάτων και παρασκευασμάτων καλλωπισμού (κωδικός NACE 20.4)
- Μεταποίηση άλλων χημικών προϊόντων (κωδικός NACE 20.5)
- Μεταποίηση συνθετικών ινών (κωδικός NACE 20.6)
- Μεταποίηση προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) (κωδικός NACE 22.1)

Σημειώνεται επίσης ότι η μεταποίηση χρωμάτων, βερνικιών και παρόμοιων επιχρισμάτων, μελανιών τυπογραφίας και μαστιχών (κωδικός NACE 20.3), όπως επίσης και η μεταποίηση πλαστικών προϊόντων (κωδικός NACE 22.2), δεν αποτέλεσαν τμήμα του έργου αυτού, διότι το σχετικό με τα ως άνω προϊόντα κανονιστικό πλαίσιο εξετάστηκε στο πλαίσιο του έργου της πρώτης Αξιολόγησης των Συνθηκών Ανταγωνισμού των Ελληνικών Νόμων και Κανονισμών της Ελλάδας από τον ΟΟΣΑ το 2013³.

Παρά το ότι η επισκόπηση της νομοθεσίας κάλυψε τα χημικά προϊόντα και τα προϊόντα ελαστικού (καουτσούκ) όχι μόνο σε επίπεδο μεταποίησης αλλά και σε επίπεδο χονδρικού εμπορίου, λόγω των

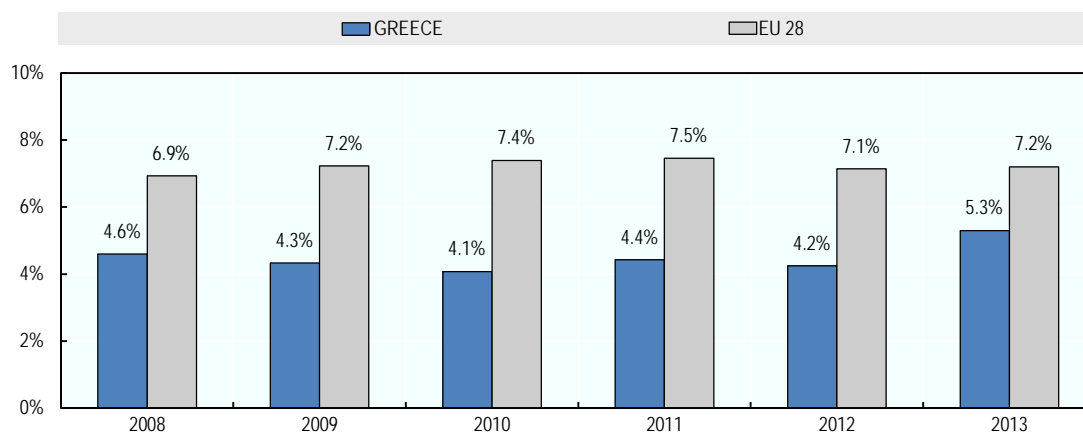
περιορισμών των δεδομένων στην επισκόπηση του κλάδου, η οικονομική επισκόπηση που ακολουθεί αφορά αποκλειστικά το επίπεδο της μεταποίησης.

Οικονομική επισκόπηση

Τα χημικά ως πρωτογενείς πρώτες ύλες ως επί το πλείστον εισάγονται στην Ελλάδα. Οι εταιρείες παραγωγής που λειτουργούν στην εσωτερική Ελληνική αγορά απασχολούνται κυρίως με την μεταποίησή τους για την παρασκευή των τελικών προϊόντων.

Στο Σχήμα 5.1 συγκρίνονται οι προστιθέμενες αξίες των χημικών και των προϊόντων ελαστικού ως ποσοστό της συνολικής παραγωγής στην Ελλάδα και στην ΕΕ⁴ για τη εξαετία 2008-2013. Κατά τη διάρκεια της χρονικής αυτής περιόδου, η συνεισφορά του επί μέρους κλάδου στο σύνολο του κλάδου μεταποίησης στην Ελλάδα ανέρχεται κατά μέσον όρο σε ποσοστό 4,5%, ενώ σε επίπεδο ΕΕ το αντίστοιχο ποσοστό είναι 7,2%.

Σχήμα 5.1. Προστιθέμενη αξία ως ποσοστό της παραγωγής για χημικά και προϊόντα ελαστικού (καουτσούκ) (2008-2013)



Σημείωση: Προστιθέμενη αξία σε τιμές συντελεστή κόστους παραγωγής

Πηγή: Eurostat, Ετήσια λεπτομερή στατιστικά στοιχεία επιχειρήσεων για τη βιομηχανία (NACE Rev. 2, B-E), Database [sbs_na_ind_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (πρόσβαση 24 Αυγούστου 2016)

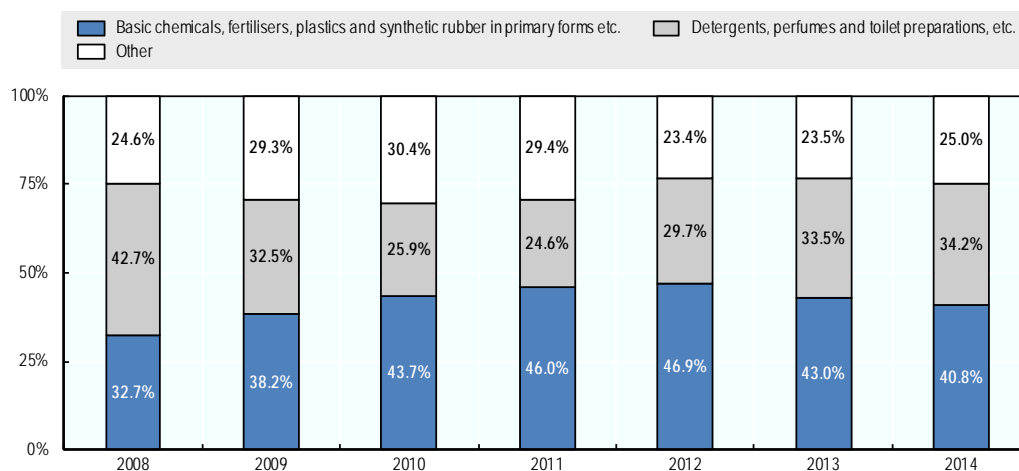
Στο Σχήμα 5.2 απεικονίζεται ο κύκλος εργασιών μεταποίησης χημικών και προϊόντων ελαστικού (καουτσούκ) και η συνολική παραγωγή στην Ελλάδα για την περίοδο 2008-2014. Ο κύκλος εργασιών του κλάδου ανέρχεται σε EUR 2 062 εκατομμύρια το 2014, σημειώνοντας βαθμιαία αύξηση κατά την τριετία 2012-2014 (14,0%), παρά την ύφεση η οποία έχει επηρεάσει τον τομέα της μεταποίησης στο σύνολό του (-4,9% κατά το ίδιο χρονικό διάστημα).

Σχήμα 5.2. Κύκλος εργασιών μεταποίησης χημικών και προϊόντων ελαστικού (καουτσούκ) στην Ελλάδα (2008-2014)

Σημείωση: Κύκλος εργασιών σε εκατομμύρια EUR

Πηγή: Eurostat, Ετήσια λεπτομερή στατιστικά στοιχεία επιχειρήσεων για τη βιομηχανία (NACE Rev. 2, B-E), Βάση δεδομένων [sbs_na_ind_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (πρόσβαση 24 Αυγούστου 2016)

Το Σχήμα 5.3 αφορά στη δομή του κύκλου εργασιών μεταποίησης χημικών και προϊόντων ελαστικού (καουτσούκ) ανά κατηγορία. Η μεταποίηση βασικών χημικών, παρασιτοκτόνων και αζωτούχων ενώσεων, πλαστικών και συνθετικού ελαστικού (καουτσούκ) σε πρωτογενείς μορφές και η μεταποίηση σαπουνιών και απορρυπαντικών, προϊόντων καθαρισμού και στίλβωσης, αρωμάτων και παρασκευασμάτων καλλωπισμού, καλύπτει ποσοστό μεγαλύτερο του 70% του συνολικού κύκλου εργασιών κατά τη διάρκεια της επταετίας 2008-2014.

Σχήμα 5.3. Ποσοστό του κύκλου εργασιών μεταποίησης χημικών και προϊόντων ελαστικού ανά κατηγορία στην Ελλάδα (2008-2014)

Πηγή: Eurostat, Ετήσια λεπτομερή στατιστικά στοιχεία επιχειρήσεων για τη βιομηχανία (NACE Rev. 2, B-E), Database [sbs_na_ind_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (πρόσβαση 24 Αυγούστου 2016)

Ο αριθμός των εταιρειών παραγωγής του κλάδου μειώθηκε από 1.001 εταιρείες το 2008 σε 686 εταιρείες το 2014, από τις οποίες το ένα τρίτο δραστηριοποιείται στον επί μέρους κλάδο των σαπουνιών

και των απορρυπαντικών, των προϊόντων καθαρισμού και στίλβωσης και των αρωμάτων και παρασκευασμάτων καλλωπισμού.⁵

Η απασχόληση μειώθηκε επίσης από 13 288 άτομα το 2008 σε 10 636 άτομα το 2014. Ο επί μέρους κλάδος των σαπουνιών και των απορρυπαντικών, των προϊόντων καθαρισμού και στίλβωσης και των αρωμάτων και παρασκευασμάτων καλλωπισμού κατατάσσεται πρώτος ως προς την απασχόληση, με κατά μέσον όρο ποσοστό 39,1% επί της συνολικής απασχόλησης στον κλάδο των χημικών κατά το ίδιο χρονικό διάστημα.

Μετά από εκτεταμένο έλεγχο της νομοθεσίας, η ομάδα του ΟΟΣΑ επεσήμανε εμπόδια στον ανταγωνισμό στους κατωτέρω επί μέρους κλάδους.

Απορρυπαντικά

Ο επί μέρους κλάδος των απορρυπαντικών (κωδικός NACE 20.41) δημιούργησε ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ύψους 79,0 εκατομμυρίων EUR το 2013, σημειώνοντας πτώση από τα 239,8 εκατομμύρια EUR του 2008.⁶ Κατά το ίδιο χρονικό διάστημα, ο κύκλος εργασιών μειώθηκε συνολικά κατά 72,6%, στα 256,9 εκατομμύρια EUR. Ο αριθμός των επιχειρήσεων παραγωγής μειώθηκε από 225 εταιρείες το 2008 σε 164 το 2013 και ο συνολικός αριθμός απασχολούμενων μειώθηκε επίσης από 2 827 εργαζομένους σε 1 705 κατά το ίδιο χρονικό διάστημα.

Παρασιτοκτόνα

Ο επί μέρους κλάδος των παρασιτοκτόνων⁷ (κωδικός NACE 20.20) δημιούργησε ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ύψους 29.4 εκατομμυρίων EUR το 2013, η οποία παρέμεινε σταθερή διαχρονικά, και συνολικό κύκλο εργασιών ύψους 151,2 εκατομμυρίων EUR, σημειώνοντας αύξηση κατά 5,6% σε ετήσια βάση από το 2008.⁸ Ο αριθμός των επιχειρήσεων παραγωγής ήταν 21 για το 2013, με συνολικό αριθμό 552 εργαζομένων.

Λιπάσματα

Ο επί μέρους κλάδος των λιπασμάτων (κωδικός NACE 20.15) δημιούργησε ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ύψους 50,6 εκατομμυρίων EUR το 2013, με απώλεια πάνω από το ήμισυ της αξίας του από το 2008 (113,0 εκατομμύρια EUR).⁹ Ο συνολικός κύκλος εργασιών ανήλθε σε 282,7 εκατομμύρια EUR το 2013, με μείωση της τάξης του 2,9% σε ετήσια βάση από το 2008. Ο αριθμός των επιχειρήσεων που λειτουργούν στον επί μέρους αυτό κλάδο αυξήθηκε από 36 εταιρείες το 2008 σε 41 το 2013, αλλά ωστόσο η συνολική απασχόληση, μειώθηκε από 1.032 εργαζομένους το 2008 σε 831 το 2013.

Αρώματα και παρασκευάσματα καλλωπισμού

Ο επί μέρους κλάδος των αρωμάτων και παρασκευασμάτων καλλωπισμού (κωδικός NACE 20.42) δημιούργησε ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ύψους 180,9 εκατομμυρίων EUR το 2013, σημειώνοντας αύξηση της τάξης του 10,4% σε ετήσια βάση από το 2008.¹⁰ Ο συνολικός κύκλος εργασιών ανήλθε σε 412,4 εκατομμύρια EUR το 2013, ενώ τα προηγούμενα χρόνια βρισκόταν σε ένα μέσο όρο ύψους περίπου 270 εκατομμυρίων EUR. Παρά τη μείωση του αριθμού των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον επί μέρους αυτόν κλάδο (από 105 το 2008 σε 72 το 2013), η συνολική απασχόληση αυξήθηκε από 2 269 το 2008 σε 2 963 το 2013.

Επισκόπηση της νομοθεσίας

Η χαρτογράφηση της νομοθεσίας για τον κλάδο περιέλαβε 137 νόμους και ρυθμίσεις σχετικές με αυτόν, όπως επίσης νόμους πλαίσιο, αλλά και οριζόντια νομοθεσία που καλύπτει το σύνολο της μεταποίησης. Από τις 137 ρυθμίσεις:

- 17 νόμοι και κανονιστικές πράξεις αποτελούν νομοθεσία πλαίσιο και αφορούν στην ταξινόμηση, τη συσκευασία και την ετικετοθεσία επικίνδυνων ουσιών και παρασκευασμάτων.
- 69 νόμοι και ρυθμίσεις αφορούν στα γεωργικά εφόδια, εκ των οποίων 3 καλύπτουν όλα τα συναφή αγαθά, 50 αφορούν σε προϊόντα φυτοπροστασίας και 16 σε παρασιτοκτόνα.
- 38 νόμοι και κανονιστικές πράξεις αφορούν σε διάφορες κατηγορίες χημικών προϊόντων, όπως για παράδειγμα, απορρυπαντικά, βιοκτόνα, μέσα διασποράς, αρώματα και παρασκευάσματα καλλωπισμού, εκρηκτικά, πυροτεχνικά και ελαστικά οχημάτων.
- 8 νόμοι και ρυθμίσεις αφορούν σε φορολογικά θέματα, κυρίως ειδικούς φόρους κατανάλωσης σε προϊόντα αλκοόλης που χρησιμοποιούνται από τη χημική βιομηχανία ως πρώτες ύλες (για παράδειγμα ισοπροπυλική αλκοόλη), όπως επίσης και ρυθμίσεις σχετικές με την ίδρυση και τη λειτουργία φορολογικών αποθηκών.
- 5 νόμοι και κανονιστικές πράξεις σχετικές με τα χημικά προϊόντα, κυρίως με την εμφιάλωση πεπιεσμένων αερίων.

Σχετικά με τα απορρυπαντικά, το βασικό νομοθετικό πλαίσιο προέρχεται από την ΕΕ και αποτελείται κατά κύριο λόγο από τον Κανονισμό ΕΕ 648/2004.¹¹ Σχετικά με την εθνική νομοθεσία, υπάρχει το Προεδρικό Διάταγμα 111/2014¹², το οποίο θεσπίζει την οργανωτική δομή του Υπουργείου Οικονομικών και, επακόλουθα, τις αρμοδιότητες του Γενικού Χημείου του Κράτους, ορίζοντας το τελευταίο ως αρμόδια εθνική αρχή για τον έλεγχο των απορρυπαντικών. Οι μηχανισμοί ελέγχου, τα τέλη και οι κυρώσεις για την παραβίαση της σχετικής νομοθεσίας προβλέπονται από Υπουργικές Αποφάσεις. Πιο συγκεκριμένα, οι Υπουργικές Αποφάσεις 1233/1991 και 172/1992¹³ παρέχουν το νομικό πλαίσιο αδειοδότησης των εγκαταστάσεων παραγωγής απορρυπαντικών και η Κοινή Υπουργική Απόφαση 381/2005¹⁴ εισαγάγει τις απαραίτητες εθνικές διατάξεις εφαρμογής του Κανονισμού 648/2004 της ΕΕ.

Το νομοθετικό πλαίσιο για τα βιοκτόνα είναι πιο περίπλοκο, εξαιτίας πρόσφατων νομοθετικών αλλαγών σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο ΕΕ. Ο Κανονισμός 528/2012¹⁵ της ΕΕ εισήγαγε νέες διαδικασίες έκδοσης αδειών για τα βιοκτόνα, των οποίων οι δραστικές ουσίες έχουν εγκριθεί σε επίπεδο ΕΕ, αλλά τα σχετικά εθνικά εφαρμοστικά μέτρα υιοθετήθηκαν μόλις τον Μάιο του 2016, με την Κοινή Υπουργική Απόφαση 4616/52519/2016.¹⁶ Μέχρι την κάλυψη από τον Κανονισμό 528/2012 όλων των δραστικών ουσιών, τα προϊόντα ρυθμίζονται σύμφωνα με τον Νόμο 721/1977¹⁷ για εκείνα τα οποία εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, και σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση 7723/1993¹⁸ για όσα ανήκουν στην αρμοδιότητα του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων (ΕΟΦ).

Σχετικά με τα χημικά γεωργικά εφόδια, ο Νόμος 4036/2012¹⁹ και το Προεδρικό Διάταγμα 159/2013²⁰ αποτελούν τη βασική νομοθεσία για τα προϊόντα φυτοπροστασίας, ρυθμίζοντας την παραγωγή, τη χρήση, τον έλεγχο και την κυκλοφορία τους. Για τα λιπάσματα, το βασικό νομοθετικό πλαίσιο έχει τεθεί με τον Νόμο 1565/1985²¹. Η αγορά των προϊόντων φυτοπροστασίας και των λιπασμάτων είναι έντονα ρυθμιζόμενη, ενώ ένα σημαντικό τμήμα της σχετικής νομοθεσίας προέρχεται από την ΕΕ. Παρόλα αυτά, οι Κανονισμοί και οι Οδηγίες της ΕΕ, αφήνουν σημαντικά περιθώρια εθνικών νομοθετικών παρεμβάσεων, πολλές από τις οποίες επιβάλλουν περιορισμούς, οι οποίοι έχουν επισημανθεί.

Η βασική νομοθεσία για τα αρώματα και τα παρασκευάσματα καλλωπισμού που έχουν διατεθεί και κυκλοφορούν στην αγορά της ΕΕ είναι ο Κανονισμός 1223/2009 της ΕΕ, στον οποίο προβλέπεται μια κεντρική διαδικασία κοινοποίησης πριν την κυκλοφορία των προϊόντων στην αγορά, ενώ εξορθολογίζεται περαιτέρω το πλαίσιο λειτουργίας των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον κλάδο. Εκτός αυτού, κατά το Ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο, η Υπουργική Απόφαση Α6/2880/1980 προβλέπει ειδικούς κανόνες ορθής πρακτικής παραγωγής και ελέγχου των αρωμάτων και των παρασκευασμάτων καλλωπισμού εξειδικεύοντας τις προδιαγραφές, τις οποίες θα πρέπει να τηρούν οι εταιρείες παραγωγής των συγκεκριμένων προϊόντων.

Ο Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας και οι Υπουργικές Αποφάσεις 811/337/2008²² και 812/338/2008²³ αποτελούν το βασικό κανονιστικό πλαίσιο σχετικά με την ισοπροπυλική αλκοόλη (που ονομάζεται και ισοπροπανόλη), την επιβολή του ειδικού φόρου κατανάλωσης και τη σχετική διαδικασία εξαιρέσεως. Οι συγκεκριμένες ρυθμίσεις παραθέτουν τους όρους μετουσίωσης και λειτουργίας των φορολογικών αποθηκών ισοπροπυλικής αλκοόλης η οποία είτε παράγεται στο εσωτερικό είτε εισάγεται από κράτη μέλη της ΕΕ.

Απορρυπαντικά

Χύδην πώληση απορρυπαντικών

Περιγραφή των διατάξεων. Σύμφωνα με το Άρθρο 84 παράγραφος 3 της Υπουργικής Απόφασης Α2/718/2014 περί Κανόνων διακίνησης και εμπορίας προϊόντων και παροχής υπηρεσιών (Κανόνες ΔΙΕΠΠΥ)²⁴, η χύδην πώληση απορρυπαντικών και προϊόντων καθαρισμού απαγορεύεται και υπόκειται στην επιβολή κυρώσεων (βλ. παράγραφο 5 του Άρθρου 84). Στον βαθμό κατά τον οποίο η Υπουργική Απόφαση ή οποιοδήποτε άλλο σχετικό νομοθετικό μέτρο δεν περιλαμβάνει καμία περαιτέρω διευκρίνιση, η απαγόρευση αυτή καλύπτει τη χονδρική πώληση και το λιανικό εμπόριο απορρυπαντικών.

Στόχος των διατάξεων. Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Εντούτοις, κατόπιν επικοινωνίας με το Γενικό Χημείο του Κράτους, αντιλαμβανόμαστε ότι η διάταξη αυτή σκοπό έχει να διευκολύνει τον έλεγχο της ποιότητας των απορρυπαντικών για λόγους προστασίας του καταναλωτή και της ιχνηλασιμότητας, λόγω του ότι είναι πιο δύσκολος ο έλεγχος της σύνθεσης και της ποιότητας των χημικών προϊόντων τα οποία διατίθενται χύδην στην αγορά. Εκτός αυτού, η ταξινόμηση και η ετικετοθεσία των συσκευασμένων προϊόντων είναι πιο εύκολες.

Ζημία στον ανταγωνισμό. Γενικά, η απαγόρευση του χονδρικού εμπορίου χύδην απορρυπαντικών περιορίζει τη δυνατότητα των εταιρειών να πραγματοποιούν οικονομίες κλίμακας και αυξάνει το κόστος λειτουργίας, καταλήγοντας σε υψηλότερες τιμές για τους καταναλωτές. Εκτός αυτού, οι ρυθμίσεις της ΕΕ δεν καταργούν την εμπορία χύδην απορρυπαντικών, αλλά εισαγάγουν διατάξεις εξασφάλισης της προστασίας των καταναλωτών. Ειδικότερα, ο Κανονισμός 648/2004, προβλέποντας τις απαραίτητες πληροφορίες, οι οποίες πρέπει να περιέχονται στη σήμανση της συσκευασίας, αναφέρει ότι οι ίδιες πληροφορίες θα πρέπει να εμφανίζονται και σε όλα τα συνοδευτικά έγγραφα των απορρυπαντικών τα οποία μεταφέρονται χύδην.²⁵ Καθίσταται συνεπώς προφανές ότι το νομοθετικό πλαίσιο της ΕΕ δεν περιορίζει την πώληση χύδην απορρυπαντικών, στο βαθμό που πληρούνται οι σχετικές προδιαγραφές.

Σύσταση και οφέλη. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, συνιστούμε την **κατάργηση του περιορισμού της απαγόρευσης της χύδην εμπορίας** για την περίπτωση του χονδρικού εμπορίου, στο βαθμό που θα είναι διαθέσιμα τα σχετικά συνοδευτικά έγγραφα. Με τον τρόπο αυτό, οι προμηθευτές θα μπορούν να επιτύχουν οικονομίες κλίμακας και να επωφεληθούν από το μειωμένο κόστος.

Εκδοση άδειας για τους παραγωγούς απορρυπαντικών

Περιγραφή των διατάξεων. Το νομοθετικό πλαίσιο για τις εγκαταστάσεις παραγωγής απορρυπαντικών διέπεται από τις Υπουργικές Αποφάσεις 1233/1991 και 172/1992 σχετικά με το Σύστημα καταχώρισης για τα απορρυπαντικά και τα προϊόντα καθαρισμού. Οι συγκεκριμένες Υπουργικές Αποφάσεις προβλέπουν την υποχρέωση των παραγωγών απορρυπαντικών να λαμβάνουν ειδική άδεια από το Γενικό Χημείο του Κράτους και παραθέτουν τους όρους έκδοσης της άδειας αυτής. Η αιτιολόγηση του συγκεκριμένου περιορισμού αφορά στη δημόσια υγεία και στην προστασία του περιβάλλοντος.

Στη σχετική νομοθεσία έχουν επισημανθεί οι κατωτέρω περιοριστικές διατάξεις.

- Το Άρθρο 6 παράγραφος 4 της Υπουργικής Απόφασης 1233/1991 και 172/1992 προβλέπει ελάχιστα τετραγωνικά μέτρα για τις εγκαταστάσεις βιομηχανιών ή επαγγελματικών εργαστηρίων παραγωγής απορρυπαντικών. Πιο συγκεκριμένα, η διάταξη αυτή προβλέπει την ύπαρξη επιφάνειας εμβαδού τουλάχιστον 100m² για κάθε τέτοια εγκατάσταση, ως προϋπόθεση για τη χορήγηση της σχετικής άδειας στον επιχειρηματία.
- Το Άρθρο 6 παράγραφος 6 των Υπουργικών Αποφάσεων 1233/1991 και 172/1992²⁶ προβλέπουν ότι η ειδική άδεια η οποία χορηγείται από το ΓΧΚ θα καταργείται ή θα ανακαλείται εφόσον μεταβληθεί το ιδιοκτησιακό καθεστώς της εγκατάστασης παραγωγής.

Ο στόχος των διατάξεων αυτών δεν είναι σαφής, λόγω του ότι δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Μετά από επικοινωνία με το ΓΧΚ ωστόσο, καταλήξαμε στα εξής:

- Άρθρο 6 παράγραφος 4: η ελάχιστη επιφάνεια εξασφαλίζει κατάλληλη χωρητικότητα όπου μπορούν να διεξάγονται όλες οι δραστηριότητες με γνώμονα την υγεία και την ασφάλεια, όπως επίσης και την εξασφάλιση της ποιότητας του προϊόντος.
- Άρθρο 6 παράγραφος 6: στόχος είναι η εξασφάλιση έναντι παράνομης λειτουργίας μιας εγκατάστασης παραγωγής από οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που δεν είναι ο ιδιοκτήτης της.

Ζημία στον ανταγωνισμό. Από πλευράς ανταγωνισμού, η προϋπόθεση της ελάχιστης επιφάνειας επιβάλλει ένα επιπλέον κόστος και μπορεί να αποθαρρύνει νέους υποψήφιους επενδυτές, επιδρώντας τελικά ως φραγμός εισόδου στην αγορά, και ειδικότερα για μικρούς επιχειρηματίες. Ακόμα και αν οι ελάχιστες προϋποθέσεις δεν είναι πολύ περιοριστικές, η διάταξη δεν φαίνεται αναγκαία. Η ευθύνη του επιχειρηματία επαρκεί για την εξασφάλιση των όρων υγείας και ασφάλειας, και οι όροι αυτοί μπορούν να τηρούνται με άλλα μέσα. Για παράδειγμα, οι αρχές έχουν τη δυνατότητα να επιθεωρούν ex post τις εγκαταστάσεις και να επιβεβαιώνεται έτσι η τήρηση των όρων υγείας και ασφάλειας.

Η ανάκληση των αδειών σε περιπτώσεις αλλαγής του ιδιοκτησιακού καθεστώτος μπορεί να προκαλέσει ζημία στον ανταγωνισμό, λόγω του ότι περιορίζει την επιχειρηματικότητα και τις επιχειρηματικές στρατηγικές. Ειδικότερα, είναι πιθανόν να αποθαρρύνει τους επιχειρηματίες να εισέλθουν στην αγορά ή να εξέλθουν από αυτή, στο πλαίσιο της αναζήτησης κερδοφόρων επενδύσεων. Η υποχρέωση επανέκδοσης της ειδικής άδειας σε περίπτωση αλλαγής του ιδιοκτησιακού καθεστώτος είναι δυσανάλογη, τη στιγμή που δεν υπάρχουν αλλαγές ως προς την ίδια την εγκατάσταση.

Συστάσεις και οφέλη. Ο ΟΟΣΑ συνιστά:

- Κατάργηση των ελάχιστων διαστάσεων των εγκαταστάσεων με σκοπό την παροχή μεγαλύτερης ευελιξίας σε πιθανούς επενδυτές και ενδεχομένως ενθάρρυνσης της εισόδου νέων επιχειρηματιών.
- Κατάργηση του κανόνα για την ιδιοκτησία διότι υπερβαίνει το μέτρο του αναγκαίου για την επίτευξη του στόχου του νομοθέτη. Εντούτοις, θα μπορούσε να προβλέπεται μια διαδικασία κοινοποίησης στις αρμόδιες αρχές σε περίπτωση μεταβολής του ιδιοκτησιακού καθεστώτος. Ως αποτέλεσμα, οι επιχειρηματίες του κλάδου θα αποφύγουν κόστος και διαδικασίες που δεν είναι απαραίτητες.

Απόσυρση των απορρυπαντικών από την αγορά

Περιγραφή των διατάξεων. Σύμφωνα με το Άρθρο 1 παράγραφος 1 της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 381/2005 για τον ορισμό αρμόδιας εθνικής αρχής και για τον καθορισμό μέτρων ελέγχου, τελών και κυρώσεων για την εκτέλεση του Κανονισμού 648/2004 της ΕΕ σχετικά με τα απορρυπαντικά,²⁷ η Διεύθυνση Πρώτων Υλών και Βιομηχανικών Προϊόντων του ΓΧΚ είναι η αρμόδια αρχή για την εφαρμογή του Κανονισμού 648/2004 για τα απορρυπαντικά. Το Άρθρο 3 παράγραφος 4 προβλέπει ότι εφόσον ένα απορρυπαντικό δεν πληροί τους όρους του Κανονισμού 648/2004, η Διεύθυνση Πρώτων Υλών και Βιομηχανικών Προϊόντων οφείλει να το αποσύρει από την αγορά. Οι αποφάσεις κατάσχεσης και απόσυρσης των απορρυπαντικών εκδίδονται από την Διεύθυνση Πρώτων Υλών και Βιομηχανικών Προϊόντων.

Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό για τη συγκεκριμένη διάταξη. Ο ΟΟΣΑ αντιλαμβάνεται, ωστόσο, ότι αποβλέπει στην προστασία της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος, αναθέτοντας ευθύνες ελέγχου των απορρυπαντικών που κυκλοφορούν στην αγορά στην αρμόδια Διεύθυνση του ΓΧΚ. Η συμμόρφωση με το ενωσιακό και το Ελληνικό νομικό πλαίσιο εξασφαλίζεται με επιθεωρήσεις στην αγορά από τις αρμόδιες εθνικές αρχές.

Ζημία στον ανταγωνισμό. Μετά από επικοινωνία με τη Διεύθυνση Πρώτων Υλών και Βιομηχανικών Προϊόντων του ΓΧΚ, ο ΟΟΣΑ αντιλαμβάνεται ότι οι αποφάσεις απόσυρσης απορρυπαντικών από την αγορά επί του παρόντος δεν δημοσιοποιούνται ή δημοσιεύονται, αλλά κοινοποιούνται μόνο στην εταιρεία, η οποία παράγει ή εισάγει το συγκεκριμένο προϊόν. Το γεγονός αυτό περιορίζει την ενημέρωση που περιέρχεται στους καταναλωτές, όπως επίσης και την ικανότητά τους να αποφασίζουν από πού θα αγοράζουν. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό όταν τα προϊόντα αποσύρονται για λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας. Η δημοσίευση των αποφάσεων απόσυρσης προϊόντων είναι εξαιρετικά σημαντική, διότι προωθεί τη διαφάνεια και ενισχύει τον ανταγωνισμό.

Από τον Πίνακα 5.1 που ακολουθεί προκύπτει ότι οι αποφάσεις απόσυρσης προϊόντων και δειγμάτων απορρυπαντικών ή προϊόντων καθαρισμού που δεν πληρούν τις προδιαγραφές του νόμου έχουν μειωθεί, σε απόλυτους αριθμούς, κατά το χρονικό διάστημα 2013-2015.

Πίνακας 5.1. Αποφάσεις απόσυρσης για απορρυπαντικά και προϊόντα καθαρισμού από το ΓΧΚ (2013-2015)

	2013	2014	2015
Δείγματα	205	172	118
Δείγματα που δεν πληρούν τις προδιαγραφές	78	41	36
Ποσοστό δειγμάτων που δεν πληρούν τις προδιαγραφές	38,0%	23,8%	30,5%
Επιθεωρήσεις	162	172	129
Προϊόντα που έχουν ελεγχθεί	587	799	586
Αποφάσεις απόσυρσης	73	36	27

Πηγή: Ετήσια δραστηριότητα Ελληνικού Γενικού Χημείου του Κράτους

Σύσταση και όφελος. Ο ΟΟΣΑ συνιστά τη δημοσιοποίηση των αποφάσεων απόσυρσης απορρυπαντικών που λαμβάνονται από τη Διεύθυνση Πρώτων Υλών και Βιομηχανικών Προϊόντων του ΓΧΚ, ώστε να ενισχύεται η προστασία των καταναλωτών, η διαφάνεια και ο ανταγωνισμός. Εξάλλου υπάρχουν και άλλοι εθνικοί φορείς αρμόδιοι για την κυκλοφορία προϊόντων στην αγορά, οι οποίοι πραγματοποιούν επιθεωρήσεις και έχουν την εξουσία να αποσύρουν προϊόντα που έχουν δοκιμαστεί αν αυτά δεν κρίνονται κατάλληλα για κυκλοφορία, και οι οποίοι δημοσιεύουν τις αποφάσεις αυτές, είτε στους δικτυακούς τους τόπους, όπως ο Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων (ΕΟΦ), είτε με τη μορφή ανακοινώσεων τύπου, όπως ο Ενιαίος Φορέας Ελέγχου Τροφίμων (ΕΦΕΤ). Σε κάθε περίπτωση, στόχος είναι η προστασία του καταναλωτή και η καλύτερη δυνατότητα σύγκρισης μεταξύ προϊόντων από πλευράς καταναλωτών που θα έχουν στη διάθεσή τους όλες τις χρήσιμες πληροφορίες.

Βιοκτόνα

Εισαγωγή. Το Παράρτημα V του Κανονισμού 528/2012²⁸ της ΕΕ σχετικά με τη διάθεση στην αγορά και τη χρήση βιοκτόνων προϊόντων επιβάλλει διάκριση μεταξύ 22 ειδών βιοκτόνων προϊόντων. Σύμφωνα με το Άρθρο 81 του Κανονισμού αυτού, τα Κράτη Μέλη θα ορίσουν μια αρμόδια αρχή, ή αρμόδιες αρχές, οι οποίες θα αναλάβουν την ευθύνη εφαρμογής. Οι αρχές αυτές θα πρέπει να διαθέτουν επαρκή αριθμό προσωπικού με τα κατάλληλα προσόντα και τη δέουσα εμπειρία ώστε να μπορούν να εφαρμόζουν αποτελεσματικά και αποδοτικά τους κανόνες τους οποίους προβλέπει ο Κανονισμός.

Η Ελλάδα έχει κατανείμει την αρμοδιότητα για το βιοκτόνα μεταξύ δυο εθνικών αρχών, του ΕΟΦ και της Γενικής Διεύθυνσης Βιώσιμης Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Αυτό, οφείλεται κυρίως σε ιστορικούς λόγους. Τα απολυμαντικά ή τα προϊόντα προσωπικής υγιεινής ανθρώπων και κατοικίδιων, τα οποία σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία της ΕΕ κατηγοριοποιούνται ως βιοκτόνα, ανήκουν στην αρμοδιότητα του ΕΟΦ από την ίδρυσή του το 1983,²⁹ ενώ το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων είναι αρμόδιο για την έκδοση αδειών και τον έλεγχο των προϊόντων καταπολέμησης των παρασίτων (τρωκτικοκτόνα, εντομοκτόνα, σκωληκοκτόνα) ήδη από το 1977 σύμφωνα με τον Νόμο 721/1977.

Περιγραφή των διατάξεων. Η εθνική νομοθεσία και η νομοθεσία της ΕΕ προβλέπουν μια διαδικασία έκδοσης αδειάς κυκλοφορίας βιοκτόνων στην αγορά και για τη χρήση τους. Τα βιοκτόνα τα οποία εμπίπτουν στη δικαιοδοσία του ΕΟΦ λαμβάνουν την άδειά τους σύμφωνα είτε με τον Κανονισμό 528/2012 είτε με την Υπουργική Απόφαση 7723/1994,³⁰ ενώ εκείνα τα οποία ανήκουν στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων αδειοδοτούνται σύμφωνα είτε με τον Κανονισμό 528/2012 είτε με τον Νόμο 721/1977³¹.

Όλες αυτές οι διαδικασίες προϋποθέτουν την υποβολή σχετικής αίτησης συνοδευόμενης από ορισμένα δικαιολογητικά, δηλαδή τα στοιχεία ταυτότητας και επικοινωνίας του υπεύθυνου για την κυκλοφορία του προϊόντος, τα χημικά και τεχνικά χαρακτηριστικά του προϊόντος και την εμπορική ονομασία του προϊόντος, κλπ. Αξίζει επίσης να αναφερθεί ότι ούτε η νομοθεσία της ΕΕ για τα βιοκτόνα ούτε η αντίστοιχη Ελληνική νομοθεσία δεν προβλέπουν περιορισμούς για τη χρήση της εμπορικής ονομασίας του προϊόντος σχετικά με τη δραστική ουσία την οποία περιέχει.

Κατά την εξέταση των αιτήσεων για την έκδοση αδειάς, ο ΕΟΦ εφαρμόζει ένα συνδυασμό φαρμακευτικών διατάξεων, ώστε να μην είναι δυνατή από τους παραγωγούς βιοκτόνων η διάθεση στην αγορά προϊόντων με διαφορετική ποιοτική χημική σύνθεση ως προς τις δραστικές ουσίες με το ίδιο εμπορικό σήμα (‘γενικό εμπορικό σήμα’ ή ‘οικογενειακό εμπορικό σήμα’³²). Ειδικότερα, ο ΕΟΦ εφαρμόζει το Άρθρο 10 παράγραφος 2 του Νομοθετικού Διατάγματος 96/1973³³ για την εμπορία φαρμακευτικών προϊόντων συμπεριλαμβανομένων των βιοκτόνων, σύμφωνα με το οποίο το εμπορικό σήμα του φαρμακευτικού προϊόντος πρέπει υποχρεωτικά να αλλάζει με οποιαδήποτε τροποποίηση της δραστικής του ουσίας. Εκτός αυτού, ο ΕΟΦ εφαρμόζει την Κοινή Υπουργική Απόφαση

Δ.ΥΓ3α/Γ.Π.32221/2013³⁴ για την παραγωγή και την κυκλοφορία φαρμακευτικών προϊόντων για ανθρώπινη χρήση κατά την αξιολόγηση των φακέλων έκδοσης αδειών για βιοκτόνα και πιο συγκεκριμένα τις εξής διατάξεις:

- Το Άρθρο 2 σημείο 23 για την ονομασία του φαρμακευτικού προϊόντος, σύμφωνα με το οποίο η ονομασία που αποδίδεται σε ένα φαρμακευτικό προϊόν μπορεί να είναι είτε μια φανταστική ονομασία είτε μια κοινή ή επιστημονική ονομασία, μαζί με ένα εμπορικό σήμα του κατασκευαστή. Η φανταστική ονομασία δεν θα πρέπει να προκαλεί σύγχυση με την κοινή ονομασία, και
- Το Άρθρο 9 παράγραφος 3 που αφορά στην αίτηση έκδοσης αδειας, σύμφωνα με το οποίο η αίτηση θα πρέπει να συνοδεύεται από τα εξής στοιχεία και έγγραφα: [...] (β) ονομασία του φαρμακευτικού προϊόντος.

Σύμφωνα με τον ΕΟΦ, εφόσον η αίτηση είναι μοναδική για κάθε προϊόν, το εμπορικό σήμα το οποίο συνοδεύει το προϊόν, ως τμήμα των εγγράφων της αδειας του προϊόντος, είναι επίσης μοναδικό. Κατά συνέπεια, βιοκτόνα προϊόντα με διαφορετική χημική σύνθεση ως προς τη δραστική ουσία, δεν μπορούν να κυκλοφορούν με το ίδιο εμπορικό σήμα. Η ομάδα του ΟΟΣΑ αντιλαμβάνεται ότι αυτή είναι μια νέα ερμηνεία της νομοθεσίας και ότι νέα προϊόντα δεν εγκρίνονται με το ίδιο εμπορικό σήμα.

Στόχος των διατάξεων. Δεν ήταν δυνατόν να επισημανθεί ο στόχος των συγκεκριμένων ειδικών διατάξεων από το επίσημο σκεπτικό. Εντούτοις, μετά από επικοινωνία με τον ΕΟΦ, ο ΟΟΣΑ αντιλαμβάνεται ότι στόχος των διατάξεων αυτών είναι να αποφεύγεται σύγχυση των καταναλωτών σχετικά με τα διάφορα προϊόντα βιοκτόνων που κυκλοφορούν στην αγορά με το ίδιο εμπορικό σήμα, προστατεύοντας με αυτόν τον τρόπο τη δημόσια υγεία.

Ζημία στον ανταγωνισμό. Εφόσον οι διατάξεις αυτές ερμηνεύονται ως διατάξεις που καθιστούν απαγορευτική τη χρήση γενικού εμπορικού σήματος, θα μπορούσαν σε αυτή την περίπτωση να παρεμποδίζουν την ικανότητα ανταγωνισμού των προμηθευτών και τη δυνατότητά τους να πετύχουν οικονομίες φάσματος στη διαφήμιση. Η ανάπτυξη ενός εμπορικού σήματος συνεπάγεται συνήθως σημαντική διαφημιστική δαπάνη, κάτι που σημαίνει επίσης ότι αν μια εταιρεία δεν μπορεί να χρησιμοποιεί το ίδιο εμπορικό σήμα σε προϊόντα που έχουν μόνο μικρή μεταξύ τους διαφορά, με μικρές προσθήκες (όπως τη διευκρίνιση ότι το προϊόν προορίζεται για τα χέρια ή για το πάτωμα), θα πρέπει να επενδύσει ακόμα περισσότερο στην ανάπτυξη του εμπορικού σήματος.

Εκτός αυτού, πρόσφατα εγκεκριμένα προϊόντα, μπορούσαν μέχρι τώρα να φέρουν το ίδιο εμπορικό σήμα, παρά τη διαφορετική χημική τους σύνθεση. Η νέα ερμηνεία των διατάξεων θα καθιστούσε την πρόσβαση νέων προϊόντων στην αγορά και θα εισήγαγε ενδεχομένως διακρίσεις σε βάρος ορισμένων προμηθευτών έναντι άλλων ομολόγων τους.

Πλαίσιο 5.1. Γενικό εμπορικό σήμα

Τα γενικά εμπορικά σήματα, γνωστά επίσης ως οικογενειακά εμπορικά σήματα, αποτελούν ένα είδος τακτικής marketing, σύμφωνα με το οποίο χρησιμοποιείται ένα εμπορικό σήμα για την πώληση διαφόρων συναφών προϊόντων. Για παράδειγμα, μια εταιρεία μπορεί να χρησιμοποιεί μόνον ένα σήμα για τη διάθεση στην αγορά σαπουνιών, λοσιόν, σαμπουάν και προϊόντων βαφής νυχιών, αντί να χρησιμοποιεί διαφορετικά εμπορικά σήματα για κάθε προϊόν. Η επέκταση των σημάτων πέρα από την αρχική κατηγορία προϊόντων μπορεί να παρουσιάζει διάφορα πλεονεκτήματα.

Πρώτον, θεωρείται ότι αυξάνει την κερδοφορία, με την έννοια ότι απαιτούνται μικρότερα έξοδα, όπως για το κόστος διαφήμισης, τις εμπορικές συμφωνίες και την προώθηση της τιμολογιακής πολιτικής. Το γενικό εμπορικό σήμα, ως μορφή οικονομίας φάσματος, μια που δημιουργεί εξοικονομήσεις σχετικά με το κόστος δημιουργίας ενός νέου εμπορικού σήματος (Cabral, 2007). Ταυτόχρονα, μειώνεται με τον τρόπο αυτό και το ρίσκο των επιχειρήσεων σχετικά με την εισαγωγή νέων προϊόντων, ενώ αυξάνεται παράλληλα η ποικιλία των προϊόντων για τους καταναλωτές.

Δεύτερον, το γενικό εμπορικό σήμα τείνει στην κινητροδότηση του δικαιοπαρόχου του σήματος ως προς τη διατήρηση της ποιότητας του προϊόντος, απαλύνοντας τα ζητήματα ηθικού κινδύνου για τον παραγωγό (Andersson, 2002, Cabral, 2007). Οι εταιρείες μπορεί να διστάζουν να παρέχουν προϊόντα χαμηλής ποιότητας μια που είναι πιθανόν να προκληθεί βλάβη στην γενικότερη εικόνα του εμπορικού σήματος.

Τρίτον, το γενικό εμπορικό σήμα μπορεί να βοηθήσει τους καταναλωτές στη λήψη αποφάσεων σχετικά με την αγορά νέων προϊόντων, στις περιπτώσεις που λείπουν οι ποιοτικές πληροφορίες. Οι καταναλωτές καταλήγουν σε λογικά συμπεράσματα από τα χαρακτηριστικά στοιχεία τα οποία παρατηρούν σε ένα προϊόν, ειδικά σε θέματα ποιότητας, για να διαπιστώσουν τι μπορούν να αναμένουν από τα χαρακτηριστικά άλλων προϊόντων που διατίθενται υπό το ίδιο εμπορικό σήμα (Hakenes and Peitz, 2008).

Τέταρτον, το γενικό εμπορικό σήμα μπορεί, υπό ορισμένους όρους, να έχει θετικά αποτελέσματα για τον ανταγωνισμό και να καταλήγει σε καλύτερες τιμές. Η βασική αντίληψη που βρίσκεται στη βάση του αποτελέσματος αυτού είναι ότι αν το κόστος μεταστροφής είναι σχετικά χαμηλό, το στρατηγικό αποτέλεσμα της προσέλκυσης και της διατήρησης των καταναλωτών σε μια ανταγωνιστική αγορά μπορεί να αντισταθμίσει το κίνητρο 'συγκομιδής το οποίο μπορεί να έχουν οι επιχειρήσεις για να αποσπάσουν μεγαλύτερα πλεονάσματα καταναλωτή από τους καταναλωτές ενός προϊόντος το οποίο διατίθεται υπό το γενικό εμπορικό σήμα (Dube, Hitsch and Rossi, 2009).

Πηγές: <http://definitions.uslegal.com/f/family-branding/>. Andersson, F. (2002), "Pooling Reputations," International Journal of Industrial Organization, 20(5), 715–730. Dube, J.P., G.Hitsch and P.Rossi (2009), "Do Switching Costs Make Markets Less Competitive?", Journal of Marketing Research. Vol. 46, No. 4, p. 435. Cabral L. M. B. (2007), "Optimal brand umbrella size. Technical report", New York University. Hakenes H. and M. Peitz (2008), "Umbrella branding and external certification", Preprints of the Max Planck Institute for Research on Collective Goods, Bonn.

Επιπλέον, οι διατάξεις αυτές εισαγάγουν διακριτική μεταχείριση μεταξύ βιοκτόνων που εγκρίνονται από τον ΕΟΦ και εκείνων που εγκρίνονται από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, διότι το τελευταίο δεν εφαρμόζει τις συγκεκριμένες διατάξεις ή οποιαδήποτε άλλη ρύθμιση η οποία εμποδίζει την αδειοδότηση βιοκτόνων με διαφορετική ποιοτική χημική σύνθεση δραστικής ουσίας υπό το ίδιο εμπορικό σήμα.

Η διακριτική μεταχείριση προϊόντων βιοκτόνων σε συνάρτηση με την αρμόδια εκάστοτε αρχή μπορεί επίσης να γίνει αντιληπτή και σε άλλα ζητήματα, όπως για παράδειγμα στους μηχανισμούς ελέγχου, στις κατασκευαστικές πρακτικές και στη διάρκεια της διαδικασίας έγκρισης.

Το Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο για τα βιοκτόνα αφήνει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να αποφασίζουν το κατά πόσον είναι καλύτερος ο διαχωρισμός των αρμοδιοτήτων ή η ανάθεση αυτών σε έναν μόνο αρμόδιο φορέα. Ωστόσο, η βέλτιστη πρακτική υποδεικνύει ότι θα πρέπει να υπάρχει μία μόνο εποπτική αρχή για τα βιοκτόνα και όχι διαχωρισμός των αρμοδιοτήτων σε δυο διαφορετικούς φορείς.

Από τον Πίνακα 5.2 προκύπτει ότι 22 από τα 31 κράτη μέλη του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Χημικών Προϊόντων διαθέτουν μια μόνον αρμόδια αρχή εφαρμογής του Κανονισμού βιοκτόνων προϊόντων και ότι μόνον εννέα κράτη μέλη, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, έχουν περισσότερες από μια αρμόδιες εθνικές αρχές. Στις περιπτώσεις αυτές, ο συνδυασμός των αρμοδίων εθνικών αρχών ποικίλει. Για παράδειγμα, στη Λιθουανία, στην Πορτογαλία και στην Ισπανία η αρμοδιότητα κατανέμεται μεταξύ των Υπουργείων Υγείας και Γεωργίας.

Πίνακας 5.2. Αρμόδιες αρχές για τα βιοκτόνα

	Κράτη μέλη	Αριθμός
Μια αρμόδια αρχή για τα βιοκτόνα	AT, BE, BG, CH, CY, CZ, DK, EE, FI, FR, HR, IE, IS, IT, LV, MT, NO, PL, SE, SI, SK, UK	22
Περισσότερες από μια αρμόδιες αρχές για τα βιοκτόνα	DE, EL, ES, HU, LT, LU, NL, PT, RO	9

Πηγή: Ευρωπαϊκός Οργανισμός Χημικών Προϊόντων, <https://echa.europa.eu/contacts-of-the-member-state-competent-authorities>

Σύσταση και όφελος. Ο ΕΟΦ πρέπει να σταματήσει την εφαρμογή αυτών των διατάξεων για τα βιοκτόνα προϊόντα και να επιτρέψει στους προμηθευτές να χρησιμοποιούν το ίδιο εμπορικό σήμα για διαφορετικά προϊόντα, εφόσον καταδεικνύονται οι ειδικές τους χρήσεις. Έτσι, οι προμηθευτές θα μπορούν να μειώσουν τις δαπάνες διαφήμισης και διάθεσης στην αγορά, ενώ παράλληλα θα έχουν αποδοτικότερη τοποθέτηση των προϊόντων τους. Το γεγονός αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε αυξημένο ανταγωνισμό μεταξύ προμηθευτών και σε χαμηλότερες τιμές για τους καταναλωτές με μεγαλύτερη ποικιλία και καλύτερες δυνατότητες επιλογών.

Προϊόντα φυτοπροστασίας

Προδιαγραφές για τον υπεύθυνο επιστήμονα και σύστημα συνταγογράφησης

Περιγραφή των διατάξεων. Διάταξη (α): Σύμφωνα με το Άρθρο 35 παράγραφος 1α του Νόμου 4036/2012, το χονδρικό και το λιανικό εμπόριο προϊόντων φυτοπροστασίας επιτρέπεται μετά από διαδικασία σχετικής αναγγελίας και μόνο από ειδικά καταστήματα τα οποία πληρούν τις συγκεκριμένες προδιαγραφές του νόμου και τα οποία λειτουργούν με έναν 'υπεύθυνο επιστήμονα'. Η παράγραφος 1β του ίδιου άρθρου θέτει τις ειδικές προδιαγραφές για τον 'υπεύθυνο επιστήμονα' (για παράδειγμα ότι θα πρέπει να κατέχει πτυχίο πανεπιστημίου ανάλογης ειδικότητας από πανεπιστήμιο της ΕΕ ή τρίτης χώρας). Επιπλέον η παράγραφος 1γ προβλέπει ότι οι πωλήσεις προϊόντων φυτοπροστασίας μπορεί να πραγματοποιούνται είτε από τον 'υπεύθυνο επιστήμονα' είτε από έναν 'υπάλληλο – πωλητή'. Ο τελευταίος θα πρέπει να πληροί τις προδιαγραφές υπεύθυνου επιστήμονα ή να είναι κάτοχος επαγγελματικού πιστοποιητικού εμπορίας προϊόντων φυτοπροστασίας, σύμφωνα με τις κανονιστικές απαιτήσεις της ΕΕ (ήτοι Οδηγία 2009/128, άρθρο 5). Επίσης, σύμφωνα με την παράγραφο 4 του Άρθρου αυτού, είτε ο 'υπεύθυνος επιστήμονας' είτε ο 'υπάλληλος – πωλητής' θα πρέπει να έχει αυτοπρόσωπη παρουσία κατά την στιγμή της πώλησης των προϊόντων φυτοπροστασίας (σύμφωνα με την Οδηγία 2009/128, άρθρο 6 παρ. 1).

Διάταξη (β): το Άρθρο 35, παράγραφος 5 του Νόμου 4036/2012 περιγράφει τη συνταγογράφηση ως προϋπόθεση πώλησης προϊόντων φυτοπροστασίας. Η συνταγογράφηση πραγματοποιείται από επιστήμονα/επαγγελματία ο οποίος πληροί τα κριτήρια που προβλέπονται για τον 'υπεύθυνο επιστήμονα', αλλά δεν είναι υποχρεωτικά το ίδιο άτομο το οποίο αποτέλεσε αντικείμενο της αναγγελίας του εμπορικού καταστήματος πώλησης των συγκεκριμένων προϊόντων. Προβλέπεται επίσης ότι υπεύθυνος για την ορθή εκτέλεση της συνταγής στο εμπορικό κατάστημα θα είναι ο 'υπεύθυνος επιστήμονας' και/ή ο 'υπάλληλος – πωλητής' (Άρθρο 35 παράγραφος 1δ του Νόμου 4036/2012). Σημειώνεται ότι η Υπουργική Απόφαση 9497/104760/2014³⁵ παρέχει το νομικό πλαίσιο της

συνταγογράφησης για τη χρήση των προϊόντων φυτοπροστασίας και ειδικότερα, το άρθρο 3 προβλέπει την ύπαρξη σχετικού ηλεκτρονικού συστήματος, το οποίο όμως δεν έχει τεθεί ακόμα σε ισχύ.

Διάταξη (γ): Προεδρικό Διάταγμα 159/2013, το οποίο στο άρθρο 7 προβλέπει τις προδιαγραφές αναγγελίας των επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου προϊόντων φυτοπροστασίας, οι οποίες συμπίπτουν, σε σημαντικό βαθμό, με εκείνες της αναγγελίας των επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου (άρθρα 5 και 6). Πιο συγκεκριμένα, για τις περιπτώσεις φυσικών ή νομικών προσώπων το άρθρο αυτό προβλέπει ότι ο ‘υπεύθυνος επιστήμονας μπορεί να αναγγέλλεται για όχι περισσότερα από ένα καταστήματα και απαιτείται η συνεχής και αυτοπρόσωπη παρουσία του στο κατάστημα. Εξάλλου, σχετικά με τα νομικά πρόσωπα, ο ‘υπεύθυνος επιστήμονας, αν δεν είναι υπάλληλος, πρέπει να συμμετέχει στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας με ποσοστό τουλάχιστον 20%.

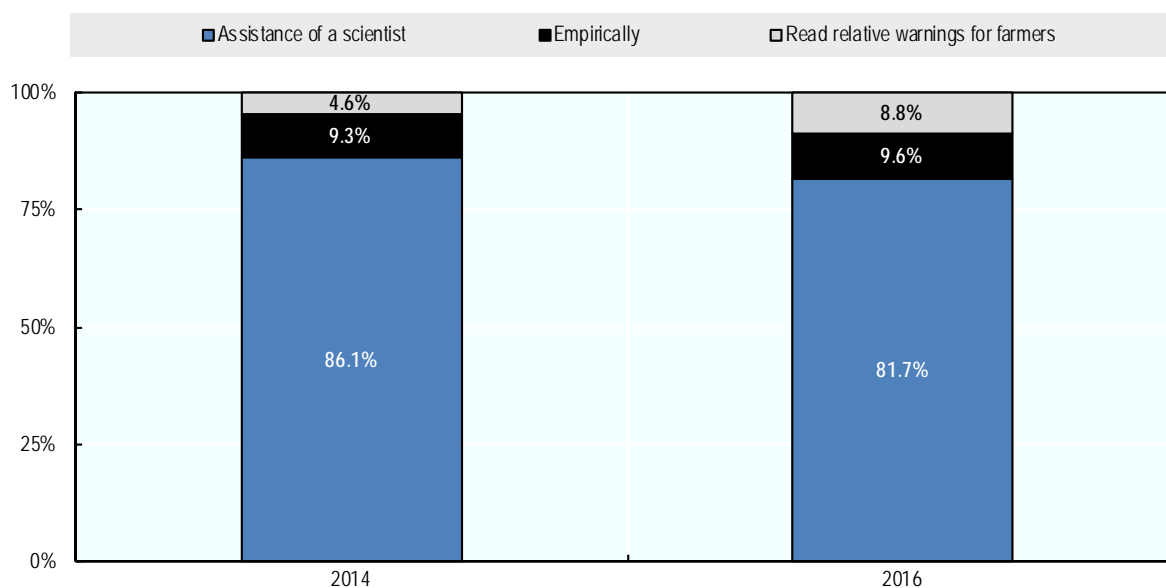
Στόχος των διατάξεων. Διάταξη (α): Σύμφωνα με το επίσημο σκεπτικό, στόχος της διάταξης είναι η θέσπιση προδιαγραφών για το λιανικό και χονδρικό εμπόριο προϊόντων φυτοπροστασίας. Μετά από επικοινωνία με το Υπουργείο, ο ΟΟΣΑ αντιλαμβάνεται ότι ένας άλλος στόχος είναι η εξασφάλιση της βιώσιμης χρήσης και της αποθήκευσης των προϊόντων φυτοπροστασίας, ώστε να μειώνονται οι κίνδυνοι για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον, όπως προβλέπεται στην Οδηγία 2009/128 της ΕΕ. Η εμπορία των συγκεκριμένων προϊόντων θα πρέπει επομένως να πραγματοποιείται με μεγάλη προσοχή και η αναγγελία του ‘υπεύθυνου επιστήμονα’ όπως και η παρουσία του ή εκείνη ενός ‘υπαλλήλου – πωλητή’ κατά τη στιγμή της πώλησης σε εξειδικευμένα εμπορικά καταστήματα εγγυώνται τη δέουσα χρήση των προϊόντων αυτών. Η διάταξη αυτή ευθυγραμμίζεται επίσης με την Οδηγία 2009/128 της ΕΕ.³⁶

Διάταξη (β): Η διάταξη εισαγάγει ένα σύστημα συνταγογράφησης για την εξασφάλιση της δέουσας χρήσης των προϊόντων φυτοπροστασίας. Η διάταξη ευθυγραμμίζεται επίσης με τα άρθρα 1, 3 και 14 της Οδηγίας 2009/128 της ΕΕ για τη χρήση των παρασιτοκτόνων.³⁷

Διάταξη (γ): Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Εντούτοις, μετά από επικοινωνία με το Υπουργείο, οι προδιαγραφές αυτές προβλέπονται για την εξασφάλιση βιώσιμης χρήσης των προϊόντων φυτοπροστασίας, επομένως και για τη μείωση των κινδύνων στην ανθρώπινη υγεία και στο περιβάλλον, όπως υπαγορεύει η Οδηγία 2009/128. Η αναγγελία του ‘υπεύθυνου επιστήμονα’ εξασφαλίζει ότι η εμπορία των προϊόντων αυτών θα πραγματοποιείται με τη δέουσα προσοχή. Εξάλλου, η απαίτηση συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας με ελάχιστο ποσοστό 20% έχει περιληφθεί για τους σκοπούς των ελέγχων, ώστε να εξασφαλίζεται η ενεργή συμμετοχή του υπεύθυνου επιστήμονα στην εταιρεία και στην εμπορία προϊόντων φυτοπροστασίας. Η διάταξη παραθέτει επίσης και μια εναλλακτική λύση: μια σύμβαση απασχόλησης μεταξύ του ‘υπεύθυνου επιστήμονα’ και της επιχείρησης η οποία επίσης εξυπηρετεί τους σκοπούς των ελέγχων και εξασφαλίζει τη συνεχή φυσική παρουσία του ‘υπεύθυνου επιστήμονα’ στην εγκατάσταση.

Η σημασία προσωπικού με τη δέουσα μόρφωση και κατάρτιση στην εμπορία των προϊόντων φυτοπροστασίας μπορεί επίσης να υποστηριχθεί από τα δεδομένα.

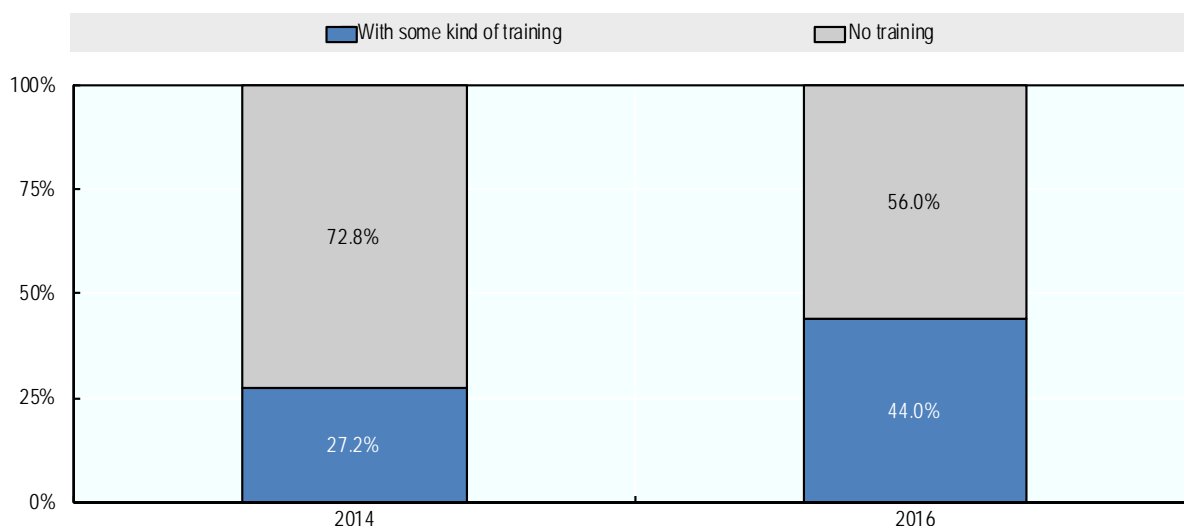
Από το Σχήμα 5.4 προκύπτει ότι ποσοστό μεγαλύτερο του 80% των επαγγελματιών χρηστών ακολουθούν τις συμβουλές ενός επιστήμονα ως προς τη χρήση των προϊόντων φυτοπροστασίας.

Σχήμα 5.4. Ποσοστό της διαδικασίας λήψης απόφασης στη σωστή χρήση προϊόντος φυτοπροστασίας (2014, 2016)

Σημείωση: 'Συνδρομή ενός επιστήμονα' συμπεριλαμβάνει υπάλληλο σε εξειδικευμένο κατάστημα, σύμβουλο ή άλλον. Τα ποσοστά μπορεί να μην καταλήγουν σε ακριβή άθροιση λόγω στρογγυλοποίησης

Πηγή: Ετήσια έκθεση βιώσιμης χρήσης προϊόντων φυτοπροστασίας,³⁸ Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

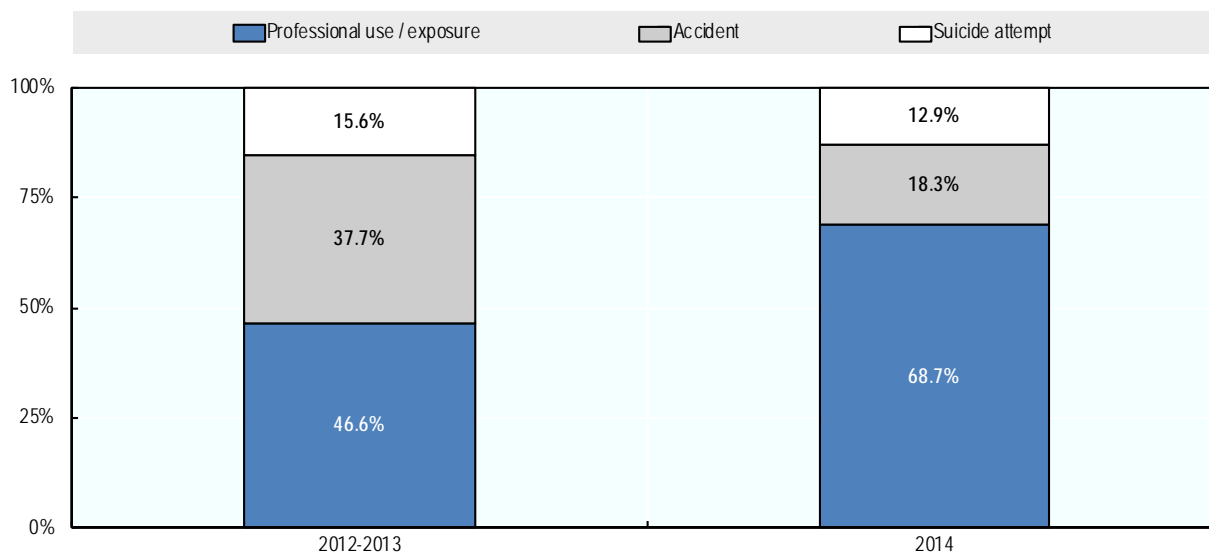
Η συμμετοχή επαγγελματιών χρηστών σε προγράμματα κατάρτισης έχει βελτιωθεί, αλλά πάνω από το 50% των γεωργών δεν έχουν ακόμα λάβει κανενός είδους κατάρτιση σχετική με προϊόντα φυτοπροστασίας (Σχήμα 5.5).

Σχήμα 5.5. Ποσοστό επαγγελματιών χρηστών με κατάρτιση για τη χρήση προϊόντων φυτοπροστασίας (2014, 2016)

Πηγή: Ετήσια έκθεση βιώσιμης χρήσης προϊόντων φυτοπροστασίας,³⁹ Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Καταλήγοντας, σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, καταγράφηκαν 922 δηλητηριάσεις από προϊόντα φυτοπροστασίας κατά το 2012 και 2013 (μαζί) και 387 δηλητηριάσεις το 2014. Από το Σχήμα 5.6 προκύπτει ότι οι περισσότερες περιπτώσεις δηλητηρίασης αφορούν σε επαγγελματική χρήση των προϊόντων.

Σχήμα 5.6. Κατανομή περιπτώσεων δηλητηρίασης από προϊόντα φυτοπροστασίας ανά αιτία (2012-13, 2014)



Σημείωση: Τα ποσοστά μπορεί να μην καταλήγουν σε ακριβή άθροιση λόγω στρογγυλοποίησης.

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, www.minagric.gr/images/stories/docs/agrotis/Georgjika_Farmaka/elenxoi/ENHMERWSH_KOINOY_OXEIA_DHLHTHRIASH220416.pdf

Ζημία στον ανταγωνισμό. Διάταξη (α): Δεν έχει επισημανθεί ζημία στον ανταγωνισμό, τη στιγμή που οι προδιαγραφές συνάδουν με τον στόχο εξασφάλισης της διανομής και χρήσης προϊόντων φυτοπροστασίας με τον δέοντα τρόπο.

Διάταξη (β): Η διάταξη αυτή δεν προκαλεί ζημία στον ανταγωνισμό. Η εφαρμογή του συστήματος συνταγογράφησης, και η προϋπόθεση της συμμετοχής επιστήμονα/επαγγελματία για την συνταγογράφηση, δικαιολογούνται.

Διάταξη (γ): η διάταξη η οποία περιορίζει τη δυνατότητα αναγγελίας του 'υπεύθυνου επιστήμονα' για ένα και μόνο κατάστημα έχει αντικατασταθεί, διότι το παλαιό καθεστώς, σύμφωνα με το οποίο οι πωλήσεις των προϊόντων φυτοπροστασίας μπορούσαν να πραγματοποιούνται αποκλειστικά από ένα 'υπεύθυνο επιστήμονα', έχει καταργηθεί. Πιο συγκεκριμένα, ο Νόμος 4036/2012 τροποποιήθηκε το 2014 (Νόμος 4235/2014⁴⁰, άρθρο 44, παράγραφος 4), επιτρέποντας πλέον και σε έναν 'υπάλληλο – πωλητή' να πραγματοποιεί πωλήσεις. Επομένως, η διάταξη που απαιτεί την αναγγελία ενός 'υπεύθυνου ατόμου' για κάθε εμπορικό κατάστημα, ώστε να εξασφαλίζεται η παρουσία του κατά τις πωλήσεις, υπερβαίνει το αναγκαίο μέτρο. Εκτός αυτού, η προϋπόθεση συμμετοχής του υπεύθυνου επιστήμονα στο μετοχικό κεφάλαιο της επιχείρησης με ποσοστό τουλάχιστον 20% είναι περιοριστική για τις επιχειρηματικές πρακτικές. Επίσης, οι διατάξεις περί φυσικής και συνεχούς παρουσίας του υπεύθυνου επιστήμονα που ισχύουν για τα φυσικά και νομικά πρόσωπα είναι επίσης σε αδράνεια, τη στιγμή που υπάρχει η πρόβλεψη για τον υπάλληλο – πωλητή, η οποία θεσπίστηκε το 2014.

Συστάσεις και οφέλη. Διάταξη (α): Καμία σύσταση δεν υπάρχει για τα σημεία της συγκεκριμένης διάταξης.

Διάταξη (β): Σύσταση έναρξης εφαρμογής του συστήματος ηλεκτρονικής συνταγογράφησης, το οποίο αναμένεται να εξασφαλίσει ασφάλη και βιώσιμη χρήση των προϊόντων φυτοπροστασίας.

Διάταξη (γ): Κατάργηση της απαίτησης αναγγελίας υπεύθυνου επιστήμονα μόνο για ένα κατάσταση, δεδομένου ότι αυτή η πρόβλεψη έχει αντικατασταθεί από το τρέχον νομοθετικό πλαίσιο, και συνεπώς εξάλειψη της κανονιστικής ασάφειας. Επιπλέον, κατάργηση της προϋπόθεσης ελάχιστου ποσοστού συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο, όπως και εκείνης της φυσικής και συνεχούς παρουσίας του υπεύθυνου επιστήμονα. Η εταιρική σχέση ή η σχέση εργασίας μεταξύ του υπεύθυνου επιστήμονα και της εμπορικής επιχείρησης θα πρέπει να είναι πιο ευέλικτη και να αντιστοιχεί στις ανάγκες των συμβαλλομένων, υπό την έννοια ότι προβλέπεται πλέον και ο 'υπάλληλος – πωλητής' ο οποίος μπορεί επίσης να πραγματοποιεί πωλήσεις.

Προδιαγραφές αποθήκευσης

Περιγραφή των διατάξεων. Το νομικό πλαίσιο προδιαγραφών αποθήκευσης προϊόντων φυτοπροστασίας από τις επιχειρήσεις χονδρικού εμπορίου, εισάγεται από το Άρθρο 11 του Προεδρικού Διατάγματος 159/2013.⁴¹ Πιο συγκεκριμένα, έχουν επισημανθεί οι κατωτέρω διατάξεις:

- Η παράγραφος 1α προβλέπει την ελάχιστη έκταση σε τετραγωνικά μέτρα των εγκαταστάσεων αποθήκευσης. Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη διάταξη, κάθε εγκατάσταση αποθήκευσης πρέπει να διαθέτει επιφάνεια εμβαδού τουλάχιστον 100m² και να βρίσκεται μόνο σε ισόγειο κτηρίου.
- Η παράγραφος 1ε προβλέπει ότι συμπληρωματικός χώρος αποθήκευσης μπορεί να βρίσκεται αποκλειστικά σε υπόγειο ή σε ημιυπόγειο χώρο.

Υπάρχουν επιπλέον και άλλες απαιτήσεις στο Προεδρικό Διάταγμα 159/2013, οι οποίες εστιάζουν στα χαρακτηριστικά του συστήματος αερισμού, στην πυρασφάλεια, στα υλικά κατασκευής του δαπέδου και των ερμαριών, στους χώρους ειδικής αποθήκευσης ακατάλληλων προϊόντων, στην ξεχωριστή και ασφαλή αποθήκευση (ανά κατηγορία υλικού) άλλων προϊόντων αγροτικής παραγωγής, και σε θέματα επισήμανσης των προϊόντων.

Η διάταξη αποβλέπει στην εκπλήρωση των όρων του Άρθρου 13 της Οδηγίας 2009/128, στην οποία αναφέρεται ότι 'Τα Κράτη Μέλη θα εξασφαλίζουν ότι οι χώροι αποθήκευσης παρασιτοκτόνων, τα οποία προορίζονται για επαγγελματική χρήση, θα κατασκευάζονται με τρόπο ώστε να αποφεύγεται ακούσια ελευθέρωση. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίδεται στην τοποθεσία, στο μέγεθος και στα κατασκευαστικά υλικά', λαμβάνοντας υπόψη ότι τα προϊόντα φυτοπροστασίας είναι χημικά και εύφλεκτα.

Ζημία στον ανταγωνισμό. Οι περιοριστικές προβλέψεις σχετικά με την επιφάνεια και την κατασκευή του δαπέδου μπορεί να συνιστούν φραγμό πρόσβασης στη συγκεκριμένη δραστηριότητα και να περιχαρακώνουν την επιχειρηματική στρατηγική και πρακτικές των προμηθευτών, αποθαρρύνοντας πιθανούς νέους επιχειρηματίες και μειώνοντας τον αριθμό των προμηθευτών. Παρά το γεγονός ότι ο ΟΟΣΑ αντιλαμβάνεται από τις επαφές με τις αρμόδιες αρχές ότι οι προδιαγραφές αυτές δεν θεωρούνται περιοριστικές για τις κατεστημένες επιχειρήσεις, μπορούν ωστόσο να περιορίζουν την μελλοντική πρόσβαση νέων επιχειρήσεων.

Με βάση τη διεθνή πρακτική, αντιλαμβανόμαστε ότι άλλα Κράτη Μέλη δεν επιβάλλουν ελάχιστες απαιτήσεις εμβαδού επιφάνειας του χώρου αποθήκευσης. Το ίδιο ισχύει για τις απαιτήσεις των δαπέδων, για παράδειγμα στην Ιταλία,⁴² υπάρχει διάταξη που προβλέπει ότι το εμπορικό κατάστημα δεν πρέπει να βρίσκεται σε υπόγειο ή ημιυπόγειο χώρο (το αντίθετο από την Ελληνική νομοθεσία).

Σε γενικές γραμμές, άλλα Κράτη Μέλη και η αποδεκτή διεθνής πρακτική αποδίδουν έμφαση σε άλλα ποιοτικά χαρακτηριστικά εξασφάλισης ασφαλούς και κατάλληλης αποθήκευσης των προϊόντων και όχι στο εμβαδόν της επιφανείας αποθήκευσης και σε απαιτήσεις κατασκευής των δαπέδων.

Πλαίσιο 5.2. Προδιαγραφές αποθήκευσης προϊόντων φυτοπροστασίας

Ιρλανδία

Προβλέπονται ορισμένες γενικές απαιτήσεις σχετικά με την κτηριακή εγκατάσταση (για παράδειγμα τα καταστήματα πρέπει να είναι συνδεδεμένα με άλλα κτήρια, ή να συμπεριλαμβάνουν τμήματα μέσα σε κτήρια, αλλά θα πρέπει είτε να διαθέτουν ξεχωριστές εισόδους ή εξόδους προς το εξωτερικό του κτηρίου, ενώ τα καταστήματα δεν πρέπει να διαθέτουν κατοικήσιμους χώρους πάνω από χώρους αποθήκευσης). Εκτός αυτού, προβλέπονται άλλες απαιτήσεις ως προς την επιλογή του χώρου, το αποθηκευτικό δυναμικό, τα ερμάρια και τους κλωβούς αποθήκευσης, τον σχεδιασμό και την κατασκευή των δαπέδων, τους τοίχους, τις οροφές, τα συστήματα ομβρίων υδάτων, τις λεκάνες συγκράτησης, τις πόρτες, τις εξόδους κινδύνου, τα παράθυρα, τον φωτισμό, τη θέρμανση και τα ηλεκτρολογικά στοιχεία, όπως επίσης και τις εγκαταστάσεις εξαερισμού.

Ηνωμένο Βασίλειο

Τα καταστήματα μπορεί να είναι από μεγάλα κτήρια ή καταστήματα μέσα σε κτήρια, έως μικρά αυτόνομα ή προκατασκευασμένα καταστήματα, με κατάλληλα κιβώτια, κάδους, θαλάμους ή οχήματα που χρησιμοποιούνται για αποθήκευση. Σε κάθε περίπτωση, τα καταστήματα πρέπει:

- Να βρίσκονται σε κατάλληλο χώρο
- Να παρέχουν κατάλληλους χώρους αποθήκευσης
- Να είναι καλής κατασκευής με πυρίμαχα υλικά
- Να παρέχουν κατάλληλη πρόσβαση και δυνατότητες εξόδου (αυτό αποκλείει κιβώτια, κάδους και αποθήκευση σε κλειστού τύπου θαλάμους)
- Να είναι ικανά για αποθήκευση ποσοστού 110% της συνολικής ποσότητας παρασιτοκτόνων η οποία πιθανόν να αποθηκεύεται στον χώρο σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή (ή ποσοστού 185% 'κινδύνου ρύπανσης ή περιβαλλοντικά ευαίσθητων περιοχών')
- Να βρίσκονται σε χώρο ξηρό και προστατευόμενο από τον παγετό
- Να διαθέτουν καλό φωτισμό και εξαερισμό
- Να φέρουν κατάλληλη σήμανση με σήματα προειδοποίησης και να παρέχουν ασφάλεια έναντι κλοπών και βανδαλισμών
- Να διαθέτουν κατάλληλο εξοπλισμό, οργάνωση και προσωπικό ώστε να εξυπηρετείται πλήρως όλο το υλικό που πρόκειται να αποθηκευθεί.

Βέλγιο

Προβλέπεται ένα έντυπο καταγραφής που χρησιμοποιείται για τον έλεγχο των κατάλληλων χαρακτηριστικών των χώρων: ξεχωριστή και κλειδωμένη αποθήκη προϊόντων φυτοπροστασίας, κατάλληλος αερισμός, καλή κατάσταση και καθαριότητα της αίθουσας αποθήκευσης, όπως επίσης και προειδοποιητική σήμανση.

Πηγές: Ireland, Irish Agricultural Supply Industry Standards (2013), "Requirements for the Design and Construction of Pesticides Stores", www.pcs.agriculture.gov.ie/sud/pesticidedistributors/distributionstoresandsalesdisplayareas/; UK, Department for Environment, Food and Rural Affairs, "Code of Practice for suppliers of pesticides to agriculture, horticulture and forestry", www.hse.gov.uk/pesticides/resources/Y/yellow_code.pdf, p. 28-29; Belgium, Agence fédérale pour la sécurité de la chaîne alimentaire, "Détection de pesticides, pulvérisateurs" http://www.favv-afsca.be/checklists-fr/_documents/FAVVChecklist-2438v1fr.pdf.

Σύσταση και οφέλη. Κατάργηση των ελάχιστων διαστάσεων και των περιορισμών για τα δάπεδα και τις επιφάνειες ως προς τα θέματα λειτουργίας και συμπληρωματικής αποθήκευσης. Με τον τρόπο αυτό, οι νεοεισερχόμενες επιχειρήσεις θα μπορούν να επιλέγουν ελεύθερα τους χώρους, υπό τον όρο ότι θα πληρούνται όλες οι άλλες προδιαγραφές εγκαταστάσεων χονδρικού εμπορίου (για παράδειγμα

σύστημα εξαερισμού, πυροπροστασία και ασφάλεια, ξεχωριστή και ασφαλή αποθήκευση). Θα πρέπει να αποδίδεται μεγαλύτερη έμφαση σε εστιασμένους ελέγχους.

Λιπάσματα

Υπεύθυνος επιστήμονας

Περιγραφή των διατάξεων. Σύμφωνα με τον πρόσφατο Νόμο 4384/2016⁴³, άρθρο 47, οι επιχειρήσεις εμπορίου λιπασμάτων, σε κάθε εταιρική τους εγκατάσταση, οφείλουν να απασχολούν έναν υπεύθυνο επιστήμονα, ο οποίος πρέπει να πληροί συγκεκριμένες προϋποθέσεις, στο πλαίσιο σύμβασης εξηρημένης εργασίας πλήρους απασχόλησης.

Στόχος της συγκεκριμένης διάταξης είναι να εξασφαλίζεται ότι μέσω του υπεύθυνου επιστήμονα θα υπάρχει ορθή χρήση των λιπασμάτων (τα οποία όχι μόνο είναι χημικά προϊόντα, αλλά πιθανόν επίσης να είναι εκρηκτικές ύλες, όπως για παράδειγμα το νιτρικό αμμώνιο) και επίσης ότι θα ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος επιβάρυνσης και υποβάθμισης του περιβάλλοντος (για παράδειγμα ρύπανση από νιτρικά άλατα, ευτροφισμός).

Κατά τις διατάξεις του Νόμου 4152/2013⁴⁴, ο οποίος ήταν προγενέστερα σε ισχύ, οι πολύ μικρές⁴⁵ ή μικρές επιχειρήσεις εμπορίας λιπασμάτων μπορούσαν να απασχολούν υπεύθυνους επιστήμονες με καθεστώς μερικής απασχόλησης για τη μείωση του εργατικού κόστους. Επιπλέον, η Κοινή Υπουργική Απόφαση 4166/51687/2014⁴⁶ και το Προεδρικό Διάταγμα 159/2014⁴⁷ προέβλεπαν τις λεπτομέρειες μερικής απασχόλησης και τα θέματα του κατάλληλα καταρτισμένου προσωπικού που θα εργαζόταν επίσης στις συγκεκριμένες επιχειρήσεις.

Προηγήθηκε η Γνωμοδότηση της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού αριθ.19/VI/2012⁴⁸, με την οποία εκφραζόταν η άποψη ότι το καθεστώς πλήρους απασχόλησης του υπεύθυνου επιστήμονα ήταν δυσανάλογο με το στόχο για την περίπτωση των μικρών και των πολύ μικρών επιχειρήσεων, προτείνοντας καθεστώς μερικής απασχόλησης.

Ζημία στον ανταγωνισμό. Η παρουσία του υπεύθυνου επιστήμονα κατά τις ώρες λειτουργίας της επιχείρησης δικαιολογείται για την επίτευξη των στόχων της συγκεκριμένης πολιτικής. Ωστόσο, μια σύμβαση εξηρημένης εργασίας πλήρους απασχόλησης μπορεί να αυξήσει το λειτουργικό κόστος (εργασιακό κόστος) για τις μικρότερες επιχειρήσεις, οι οποίες μπορεί να μην είναι συνεχούς λειτουργίας, και, με τον τρόπο αυτό η προϋπόθεση αυτή μπορεί να προκαλεί φραγμό στην πρόσβαση μικρότερων επιχειρηματιών, χωρίς ενδεχομένως να επιτυγχάνεται ο στόχος του νομοθέτη.

Συστάσεις και οφέλη. Κατάργηση της προϋπόθεσης σύμβασης εξηρημένης εργασίας πλήρους απασχόλησης για τον υπεύθυνο επιστήμονα και ρητή διαγραφή παρωχημένων διατάξεων. Ο υπεύθυνος επιστήμονας είναι σημαντικός και θα πρέπει να παραμείνει ως όρος για την αναγγελία λειτουργίας της επιχείρησης, ώστε να εξασφαλίζεται η κατάλληλη χρήση των λιπασμάτων και η προστασία του περιβάλλοντος. Θα πρέπει όμως οι προμηθευτές να διαθέτουν ευελιξία ως προς την επιλογή του καθεστώτος απασχόλησης (μερική απασχόληση), στο βαθμό βέβαια που εκπληρούνται οι στόχοι ασφαλείας.

Άδεια λειτουργίας

Περιγραφή των διατάξεων. Ο Νόμος 1565/1985⁴⁹ και η Κοινή Υπουργική Απόφαση 9748/100747/2012⁵⁰ προβλέπουν ότι η αναγκαία άδεια λειτουργίας των επιχειρήσεων εμπορίας λιπασμάτων είναι ανανεώσιμη και έχει διάρκεια πέντε ετών για επιχειρήσεις Τύπου Α (λιανικό εμπόριο) και τριών ετών για τις επιχειρήσεις Τύπου Β (λιανικό και χονδρικό εμπόριο).

Σύμφωνα με το σχετικό Μητρώο⁵¹ του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, λειτουργούν αυτή τη στιγμή 2.450 επιχειρήσεις Τύπου Α και 220 Τύπου Β.

Στόχος της διάταξης είναι η πρόβλεψη συγκεκριμένης διάρκειας λειτουργίας, ώστε να μπορούν να διενεργούνται οι απαραίτητοι ενδεδειγμένοι περιοδικοί έλεγχοι σχετικά με τις προϋποθέσεις λειτουργίας των επιχειρήσεων.

Ζημία στον ανταγωνισμό. Οι διατάξεις αυτές δημιουργούν διακριτική μεταχείριση μεταξύ δυο ειδών εμπορικών επιχειρήσεων, καθώς και οι δυο έχουν δικαίωμα λιανικής πώλησης, αλλά διαφορετικής διάρκειας άδειας λειτουργίας. Το γεγονός αυτό μπορεί να αποθαρρύνει την πρόσβαση νέων επιχειρήσεων στην αγορά, ειδικά ως επιχειρήσεων Τύπου Β.

Σύσταση και οφέλη. Ευθυγράμμιση της διάρκειας και των δυο αδειών ώστε να εκλείψει η διακριτική μεταχείριση.

Καλλυντικά προϊόντα

Εναρμόνιση με τους κανόνες της ΕΕ

Περιγραφή των διατάξεων. Στην ΕΕ προβλέπονται εναρμονισμένοι κανόνες για τα καλλυντικά προϊόντα. Ο Κανονισμός 1223/2009⁵² αποτελεί το βασικό κανονιστικό πλαίσιο για την κεντρική διαδικασία κοινοποίησης⁵³ (η οποία πρέπει να ακολουθείται πριν από τη διάθεση στην αγορά) και εξορθολογίζει το πλαίσιο λειτουργίας για όλους τους επιχειρηματίες του κλάδου. Ο ΕΟΦ είναι η αρμοδία αρχή εποπτείας της αγοράς σε εθνικό επίπεδο, παρακολουθώντας τη συμμόρφωση με τις προδιαγραφές τις οποίες προβλέπει ο Κανονισμός.

Πριν την έναρξη ισχύος του Κανονισμού τον Ιούλιο 2013, η βασική νομοθεσία ρύθμισης του κλάδου ήταν η Οδηγία 76/768/ΕΕΚ.⁵⁴ Η Οδηγία αυτή μεταφέρθηκε στο Ελληνικό δίκαιο με την Κοινή Υπουργική Απόφαση ΔΥΓ3α/ΓΠ. 132979/2005⁵⁵ η οποία κατόπιν αυτού επικαιροποιήθηκε πολλές φορές ώστε να ενσωματώσει τις τροποποιήσεις της Οδηγίας της ΕΕ. Η Υπουργική Απόφαση τροποποιήθηκε για τελευταία φορά το 2011 και έτσι λοιπόν δε ευθυγραμμίζεται με τον Κανονισμό 1223/2009.

Εκτός αυτού, στο Ελληνικό νομικό πλαίσιο, η Υπουργική Απόφαση Α6/2880/1980 θεσπίζει συγκεκριμένους κανόνες ορθών πρακτικών παραγωγής και ελέγχου των καλλυντικών προϊόντων, οι οποίοι εξειδικεύουν τις προδιαγραφές τις οποίες θα πρέπει να τηρούν οι κατασκευαστές καλλυντικών προϊόντων. Εντούτοις, σύμφωνα με τον Κανονισμό της ΕΕ, το ISO 22716 για της Ορθές Πρακτικές Παραγωγής (ΟΠΠ) – Κατευθυντήριες Γραμμές Ορθών Πρακτικών Παραγωγής, που δημοσιεύθηκε το 2007, αποτελεί το Ευρωπαϊκό εναρμονισμένο πρότυπο για τις απαιτήσεις ΟΠΠ του Κανονισμού.⁵⁶

Ζημία στον ανταγωνισμό. Εφόσον ο Κανονισμός της ΕΕ για τα Προϊόντα Καλλυντικών είναι πλέον σε ισχύ, δεν ισχύουν πλέον πρακτικά οι Υπουργικές Αποφάσεις που υπάρχουν, ενώ μπορεί να δημιουργούν και ασάφεια ως προς το κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τις ορθές πρακτικές παραγωγής των καλλυντικών. Είναι πιθανόν, επίσης, οι διατάξεις αυτές να αποτρέπουν την πρόσβαση νέων επιχειρήσεων στον κλάδο επιδρώντας ως φραγμοί στην πρόσβαση.

Σύσταση. Αμφότερες οι Υπουργικές Αποφάσεις πρέπει να καταργηθούν ρητά, ώστε να εξαιρεθεί η κανονιστική ασάφεια. Οποιαδήποτε νέα Υπουργική Απόφαση εκδοθεί σε εθνικό πλαίσιο θα πρέπει να ευθυγραμμίζεται με τις διατάξεις του Κανονισμού 1223/2009 της ΕΕ.

Οριακά προϊόντα

Περιγραφή των διατάξεων. Σύμφωνα με την Εγκύκλιο 92428/2009⁵⁷ που εκδόθηκε από τον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων και αφορά στη νόμιμη κυκλοφορία των καλλυντικών προϊόντων, η σήμανση και τα φυλλάδια οδηγιών χρήσης των καλλυντικών προϊόντων δεν πρέπει να περιέχουν αξιώσεις σχετικές με αντιβακτηριδιακή, αντιμικροβιακή ή αντισηπτική χρήση των προϊόντων. Οποιοσδήποτε ανάλογες αξιώσεις πρέπει να αφαιρούνται από τη σήμανση και τα φυλλάδια οδηγιών των καλλυντικών. Σε περίπτωση κατά την οποία οι προμηθευτές επιθυμούν να διαθέσουν τα προϊόντα τους στην αγορά προβάλλοντας αξιώσεις αντιβακτηριδιακής, αντιμικροβιακής ή αντισηπτικής χρήσης θα πρέπει να υποβάλλουν αίτηση έγκρισης διάθεσης στην αγορά σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο κανονιστικό πλαίσιο των βιοκτόνων. Η Εγκύκλιος αναφέρεται και ερμηνεύει τις απαιτήσεις της Υπουργικής Απόφασης ΔΥΓ3α/ΓΠ.132979/2005.

Η καινοτομία στον κλάδο των καλλυντικών οδήγησε στα 'οριακά' προϊόντα, τα οποία συνδυάζουν χαρακτηριστικά καλλυντικού και βιοκτόνου και για αυτόν τον λόγο δεν είναι εύκολη η κατηγοριοποίησή τους. Ο καθορισμός ενός ξεκάθਾਰου ορίου και η διαμόρφωση μιας ταξινόμησης για τα προϊόντα τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού 1223/2009 ή αντίστοιχα σε εκείνο του Κανονισμού Βιοκτόνων Προϊόντων 528/2012 είναι κεφαλαιώδους σημασίας για την ορθή εφαρμογή των Κανονισμών από τις αρμόδιες αρχές.

Μετά την επισήμανση πολλών περιπτώσεων οριακών προϊόντων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξεργάστηκε έγγραφα κατευθυντήριων γραμμών για το ισχύον σχετικό πλαίσιο.⁵⁸ Σύμφωνα με τις οδηγίες αυτές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κατηγοριοποίηση μπορεί να πραγματοποιείται με ένα λεπτομερή ορισμό των υπό ταξινόμηση προϊόντων, αποδίδοντας έμφαση στους σκοπούς χρήσης τους.

Οι ορισμοί των καλλυντικών προϊόντων και των βιοκτόνων παρέχονται στα αντίστοιχα πλαίσια της ΕΕ τα οποία διέπουν τη λειτουργία κάθε κλάδου. Ο Κανονισμός Καλλυντικών της ΕΕ αναφέρει ότι προϊόντα τα οποία χρησιμοποιούνται κατά κύριο λόγο ή αποκλειστικά για χρήση ως καλλυντικά πρέπει να ταξινομούνται ως καλλυντικά προϊόντα και να εμπίπτουν με τον τρόπο αυτό στις απαιτήσεις της Οδηγίας Καλλυντικών Προϊόντων 1223/2009. Το γεγονός αυτό επιτρέπει τις δευτερεύουσες αξιώσεις περί χρήσης ως βιοκτόνα εκεί όπου η πρωταρχική χρήση του προϊόντος είναι καλλυντική, αλλά προβλέπεται σαφώς ότι η αξιολόγηση του κατά πόσο ένα προϊόν είναι καλλυντικό πρέπει να πραγματοποιείται κατά περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα χαρακτηριστικά του προϊόντος.⁵⁹ Με ανάλογο τρόπο, ο Κανονισμός Βιοκτόνων της ΕΕ αναγνωρίζει ότι όπου η λειτουργία ενός προϊόντος ως βιοκτόνου είναι εγγενής της λειτουργίας του ως καλλυντικού ή όπου η λειτουργία του ως βιοκτόνου θεωρείται ως δευτερεύουσα του καλλυντικού προϊόντος, η συγκεκριμένη λειτουργία του προϊόντος και το ίδιο το προϊόν δεν θα εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του συγκεκριμένου Κανονισμού.⁶⁰

Επομένως, στο πλαίσιο της ΕΕ, ένα καλλυντικό προϊόν με δευτερεύουσες χρήσεις σχετικά με συμπληρωματικές λειτουργίες των συστατικών του όχι κατ' ανάγκη συναφείς με την κύρια λειτουργία του, μπορεί να κυκλοφορεί στην αγορά. Οι αρμόδιες εθνικές αρχές πρέπει να αξιολογούν κατά περίπτωση αν ένα προϊόν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού Καλλυντικών ή του Κανονισμού Βιοκτόνων.

Σκοπός της Εγκυκλίου 92428/2009 είναι να βοηθήσει τις εταιρείες που προτίθενται να διαθέσουν στην αγορά καλλυντικά προϊόντα, υπενθυμίζοντας σε αυτές τις διάφορες διαδικασίες έγκρισης διάθεσης στην αγορά που πρέπει να ακολουθούνται σε περιπτώσεις προϊόντων που έχουν ταξινομηθεί ως καλλυντικά ή ως βιοκτόνα.⁶¹ Το αποτέλεσμα ωστόσο που προκύπτει είναι μια αυστηρή ταξινόμηση προϊόντων χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα οριακά προϊόντα.

Ζημία στον ανταγωνισμό. Σύμφωνα με τον Κανονισμό Καλλυντικών της ΕΕ, επιτρέπεται αξίωση βιοκτόνου για τα καλλυντικά προϊόντα υπό τον όρο ότι η λειτουργία βιοκτόνου είναι δευτερεύουσα σε

σχέση με τη λειτουργία καλλυντικού. Η Εγκύκλιος 92428/2009 καταλήγει σε διακριτική μεταχείριση εναλλάξιμων προϊόντων που κυκλοφορούν στην αγορά. Σε αντίθεση με την νομοθεσία της ΕΕ, η ελληνική δεν αναγνωρίζει κύριες και δευτερεύουσες λειτουργίες προϊόντων, με αποτέλεσμα την κανονιστική ασάφεια ως προς τη νόμιμη κυκλοφορία τους στην αγορά. Η διάταξη αυτή μπορεί να αποτελεί φραγμό στην πρόσβαση νέων προμηθευτών που επιθυμούν να διαθέσουν τα προϊόντα τους στην αγορά και περιορίζει έτσι την ποικιλία των προϊόντων καλλυντικών που διατίθενται στους καταναλωτές.

Σύσταση. Η Εγκύκλιος 92428/2009 την οποία εξέδωσε ο Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων πρέπει να αναδιατυπωθεί ώστε να ευθυγραμμιστεί με το νομοθετικό πλαίσιο της ΕΕ. Η βασική και η δευτερεύουσα λειτουργία των προϊόντων πρέπει να αναγνωριστεί όπως προβλέπεται στην Κατευθυντήρια Σημείωση CA-Jul 13-Doc.5.1.h της ΕΚ και στα σχετικά έγγραφα της ΕΕ για τα οριακά προϊόντα. Εξάλλου, οποιαδήποτε μνεία στην Υπουργική Απόφαση ΔΥΓ3α/ΓΠ. 132979/2005 πρέπει επίσης να αφαιρεθεί από την Ελληνική νομοθεσία.

Εισφορά 1% στην τιμή χονδρικής των καλλυντικών

Περιγραφή των διατάξεων. Ο Νόμος 1316/1983 ανέθεσε την ευθύνη εποπτείας της αγοράς των καλλυντικών προϊόντων στον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων. Για την κάλυψη άλλων σχετικών δαπανών, επιβάλλεται εισφορά 1% επί της τιμής χονδρικής των καλλυντικών, καταβλητέα από εταιρείες που δραστηριοποιούνται επιχειρηματικά στον κλάδο και με βάση την αξία των πωλήσεών τους.⁶² Η Εγκύκλιος του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων 13898/2011 παρέχει πρακτικές οδηγίες για τις σχετικές νομικές διατάξεις. Η εισφορά πρέπει να καταβάλλεται μηνιαίως στον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων από πρόσωπα στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό (άλλο Κράτος Μέλος ή τρίτη χώρα) τα οποία είναι υπεύθυνα για τη διάθεση καλλυντικών προϊόντων στην Ελληνική αγορά.

Η συμμόρφωση με τους Κανονισμούς Καλλυντικών της ΕΕ ελέγχεται από τις εθνικές αρχές στα Κράτη Μέλη της ΕΕ. Είναι αποδεκτό ότι η νομοθεσία μπορεί να προβλέπει καταβολή τελών για την κάλυψη των δαπανών των αρμοδίων αρχών ώστε να διεκπεραιώνουν επαρκώς τα καθήκοντά τους. Κατά τον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων, η εισφορά 1% χρησιμοποιείται για τη χρηματοδότηση του κόστους εποπτείας της αγοράς και για το λόγο αυτό πρέπει να σχετίζεται άμεσα με τις συγκεκριμένες ελεγκτικές διαδικασίες του ως άνω Οργανισμού για προϊόντα που κυκλοφορούν στην Ελληνική αγορά.

Πλαίσιο 5.3. Τέλος κοινοποίησης καλλυντικών στη Σουηδία

Ο Οργανισμός Φαρμακευτικών Προϊόντων της Σουηδίας (SMPA), στο πλαίσιο των διατάξεων για τα καλλυντικά προϊόντα (*Läkemedelsverkets föreskrifter (LVFS 2013:10) om kosmetiska produkter*) εξειδικεύει τη διαδικασία και τις δαπάνες τις σχετικές με την κυκλοφορία καλλυντικών προϊόντων στη Σουηδία. Προβλέπεται ότι τα τέλη που καταβάλλονται στον Οργανισμό χρησιμοποιούνται για την κάλυψη των δαπανών στις οποίες αυτός υποβάλλεται στο πλαίσιο της εποπτείας στον κλάδο των καλλυντικών προϊόντων.

Σχετικά με την καταβολή του τέλους, ο SMPA κατατάσσει τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον κλάδο σε δυο κατηγορίες. Στην πρώτη κατηγορία περιλαμβάνονται οι παραγωγοί καλλυντικών, οι εισαγωγείς, οι διανομείς που μεταπολούν τα καλλυντικά προϊόντα ή άλλες καθοριζόμενες εταιρείες. Οι εταιρείες αυτές έχουν υποχρέωση κοινοποίησης των προϊόντων τους στην Δικτυακή Πύλη Κοινοποίησης Καλλυντικών Προϊόντων [Cosmetic Product Notification Portal (CPNP)] και καταβολής δυο τελών: ένα ετήσιο κατ' αποκοπή τέλος ύψους SEK 4.000⁶³ (€427) και ένα ετήσιο τέλος για κάθε προϊόν ύψους SEK 600 (€63) (έως 200 προϊόντα). Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει μόνο διανομείς που δεν υποχρεούνται να αλλοιώνουν τα προϊόντα για να πληρούν τις απαιτήσεις σήμανσης της Σουηδίας. Οι εταιρείες αυτές δεν έχουν υποχρέωση κοινοποίησης στην CPNP, οφείλουν όμως να καταβάλλουν ένα τέλος ανά ώρα, ύψους SEK 750 (€79), για την εποπτική εργασία. Εναλλακτικά, τους παρέχεται η δυνατότητα ένταξης στην πρώτη κατηγορία (και στην σχετική δομή καταβολής τελών) υπό τον όρο ότι το προϊόν θα κοινοποιείται εθελοντικά στον SMPA κατά την έναρξη των εποπτικών εργασιών.

Η κοινοποίηση των καλλυντικών στον SMPA έχει καταστεί προαιρετική και εθελοντική από την 11^η Ιουλίου 2013. Η δυνατότητα κοινοποίησης των καλλυντικών που περιγράφεται ανωτέρω πραγματοποιείται σε εθελοντική βάση και μπορεί εναλλακτικά να γίνεται απευθείας στη CPNP.

Πηγή: Οργανισμός Ιατρικών Προϊόντων της Σουηδίας (2016), <https://lakemedelsverket.se/english/product/Cosmetic-products/Legislation/> (πρόσβαση 24 Αυγούστου 2016).

Ζημία στον ανταγωνισμό. Η εισφορά για τα καλλυντικά αποβλέπει στη χρηματοδότηση του ΕΟΦ για τη διεξαγωγή των ποιοτικών ελέγχων και της δέουσας εποπτείας της αγοράς. Η εισφορά αυτή θα μπορούσε να καθορίζεται με τρόπο ώστε να μην δημιουργούνται στρεβλά κίνητρα για τις εταιρείες εμπορίας και τις τιμολογιακές στρατηγικές. Το ισχύον σύστημα, το οποίο απαιτεί από τις εταιρείες την καταβολή τέλους αναλόγου με τα εισοδήματά τους, επωφελείται από το marketing και την ανάπτυξη της εικόνας των εταιρειών. Για παράδειγμα, μια εταιρεία η οποία πωλεί λίγες μονάδες ενός πολύ ακριβού καλλυντικού θα καταβάλει την ίδια εισφορά όπως μια εταιρεία η οποία διαθέτει στην αγορά διάφορα προϊόντα που πωλούνται σε πολύ χαμηλή τιμή. Λαμβάνοντας υπόψη τους λόγους εποπτείας της αγοράς για τους οποίους και επιβάλλεται η εισφορά, η τελευταία εταιρεία επιβάλλει μεγαλύτερη επιβάρυνση από την πρώτη, μια που οι τυχαίοι έλεγχοι πρέπει να πραγματοποιούνται στις πολλαπλές γραμμές προϊόντων της. Η σχετική μεγαλύτερη επιβάρυνση για τα πιο ακριβά καλλυντικά (διατηρώντας σταθερές τις πωλήσεις) μπορεί να στρεβλώνει τη διαφήμιση και τις τιμολογιακές στρατηγικές των εταιρειών ως μια ακούσια συνέπεια. Αντίθετα, αν η εισφορά είναι ανάλογη με τον αριθμό των προϊόντων που διατίθενται στην αγορά από κάθε εταιρεία και με τον αριθμό των πωλούμενων μονάδων, αυτό θα ήταν αναλογικό ως προς το φόρτο εργασίας που επιβάλλεται στις εποπτικές αρχές χωρίς να θίγει τον ανταγωνισμό των εταιρειών στην αγορά.

Σύσταση. Η διοίκηση θα πρέπει να εξετάσει το ενδεχόμενο ενός εναλλακτικού συστήματος με βάση τον αριθμό των προϊόντων που διατίθενται στην αγορά από κάθε εταιρεία και τον αριθμό των πωλούμενων μονάδων προϊόντων. Με τον τρόπο αυτό η επιβάρυνση των προμηθευτών δεν θα έχει επιπτώσεις στην τιμολογιακή τους πολιτική. Το νέο σύστημα θα μπορούσε να οργανωθεί με τρόπο ώστε να είναι ουδέτερο εισοδηματικά για τον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων (δηλαδή με τρόπο που τα εισοδήματα του Οργανισμού δεν θα μεταβάλλονται με το νέο σύστημα).

Ειδικός φόρος κατανάλωσης στην ισοπροπυλική αλκοόλη

Εισαγωγή

Κατά τα τελευταία 20 χρόνια, τα έσοδα από ειδικούς φόρους κατανάλωσης στις χώρες του ΟΟΣΑ παρέμειναν σχετικά σταθερά, αποτελώντας περίπου ποσοστό 8% επί των συνολικών φορολογικών εσόδων το 2011 (ΟΟΣΑ 2014). Ο ΟΟΣΑ διαπιστώνει ότι παρατηρείται μεγάλη απόκλιση μεταξύ των κρατών μελών, με τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης να αποτελούν ποσοστό 2,8% επί των φορολογικών εσόδων στη Νέα Ζηλανδία και αντίστοιχα 17,8% στην Τουρκία. Στην Ελλάδα, το ποσοστό αυτό είναι μεγαλύτερο του 10% των συνολικών φορολογικών εσόδων.

Ενώ τα βασικά χαρακτηριστικά και οι στόχοι των ειδικών φόρων κατανάλωσης είναι περίπου ίδιοι στις χώρες της ΕΕ και του ΟΟΣΑ, η εφαρμογή τους δημιουργεί σημαντικές διαφορές μεταξύ των χωρών. Οι ανωτέρω αναφερόμενες αποκλίσεις δεν αφορούν μόνο στον φορολογικό συντελεστή που επιβάλλεται στα αγαθά, αλλά και στην επιλογή των αγαθών στα οποία κάθε χώρα μέλος επιβάλλει ειδικούς φόρους κατανάλωσης. Σύμφωνα με την Οδηγία του Συμβουλίου 2008/118/ΕΚ⁶⁴ σχετικά με τις γενικές διευθετήσεις για τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης, η οποία κατήργησε την Οδηγία 92/12/ΕΕΚ,⁶⁵ τα Κράτη Μέλη της ΕΕ έχουν τη δυνατότητα επιβολής ειδικών φόρων κατανάλωσης σε προϊόντα άλλα από εκείνα τα οποία αναφέρονται στην Οδηγία. Με βάση την εν λόγω διακριτική ευχέρεια, η Ελλάδα – αντίθετα από άλλα κράτη μέλη της ΕΕ – επέλεξε να επιβάλλει ειδικούς φόρους κατανάλωσης στην ισοπροπυλική αλκοόλη (γνωστή επίσης με τη χημική της ονομασία, ισοπροπανόλη).

Περιγραφή των διατάξεων και στόχος

Ο Νόμος 2960/2001⁶⁶, Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας, εισαγάγει έναν ειδικό φόρο κατανάλωσης για την ισοπροπυλική αλκοόλη ύψους 2,93 EUR ανά χιλιόγραμμο καθαρού βάρους είτε παράγεται εσωτερικά είτε εισάγεται από Κράτη Μέλη της ΕΕ ή τρίτες χώρες. Η Υπουργική Απόφαση 811/337/2008⁶⁷ παραθέτει τις λεπτομέρειες της διάταξης και θέτει τους όρους και τις προϋποθέσεις της διαδικασίας μετουσίωσης, όπως επίσης και της εξαίρεσης από τον ειδικό φόρο κατανάλωσης ισοπροπυλικής αλκοόλης σε περίπτωση που αυτή χρησιμοποιείται ως πρώτη ύλη για βιομηχανικούς σκοπούς. Επιπλέον, η Υπουργική Απόφαση 812/338/2008⁶⁸ αφορά στην ίδρυση και στη λειτουργία φορολογικών αποθηκών ισοπροπυλικής αλκοόλης που είτε παράγεται εσωτερικά είτε εισάγεται από χώρες της ΕΕ.

Δεν υπάρχει επίσημα καθορισμένος στόχος για τις συγκεκριμένες διατάξεις. Κατ' αρχήν 'ενώ η αρχική αιτία εισαγωγής των ειδικών φόρων κατανάλωσης ήταν η αύξηση των εσόδων, χρησιμοποιούνται επίσης για λόγους αποθάρρυνσης της χρήσης ορισμένων προϊόντων διότι θεωρούνται επιζήμια για την υγεία ή για το περιβάλλον' (ΟΟΣΑ 2014). Επιπλέον, η επιβολή ειδικών φόρων κατανάλωσης στα αγαθά, αντικατοπτρίζει τις πολιτικές μιας χώρας και τους κυβερνητικούς στόχους. Σχετικά με τον συγκεκριμένο ειδικό φόρο κατανάλωσης, ο ΟΟΣΑ αντιλαμβάνεται ότι στόχος είναι η γενική νομική πρακτική σύμφωνα με την οποία στις αλκοόλες επιβάλλονται ειδικοί φόροι κατανάλωσης, εκτός αν αυτές χρησιμοποιούνται ως πρώτη ύλη για βιομηχανικούς σκοπούς, οπότε μετουσιώνονται.

Ειδικότερα, η αλκοόλη που δεν προορίζεται για ανθρώπινη κατανάλωση εξαιρείται από τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2016). Για να ισχύει όμως η εξαίρεση, η αλκοόλη πρέπει να έχει μετουσιωθεί με μεθόδους οι οποίες θα καθορίζονται από Υπουργικές Αποφάσεις. Η μετουσίωση⁶⁹ αλκοόλης αποτελεί, επομένως, σημαντικό μέτρο καταπολέμησης της απάτης το οποίο συνδράμει στην αντιμετώπιση της δόλιας καταστρατήγησης των κανόνων για τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης. Η μετουσίωση πρέπει να πραγματοποιείται σε φορολογικές αποθήκες ώστε να εξασφαλίζεται η δέουσα επίβλεψη της διαδικασίας και η αποφυγή της κυκλοφορίας στην αγορά και της παράνομης πώλησης ισοπροπυλικής αλκοόλης για την οποία δεν έχει καταβληθεί ο οφειλόμενος ειδικός φόρος κατανάλωσης.

Από τη στιγμή όμως που η ισοπροπυλική αλκοόλη είναι ούτως ή άλλως ακατάλληλη για ανθρώπινη κατανάλωση και χρησιμοποιείται κυρίως για βιομηχανικούς σκοπούς, συνήθως ως πρώτη ύλη στα απορρυπαντικά και στα προϊόντα καθαρισμού, δεν θα πρέπει να υπόκειται στην καταβολή ειδικού φόρου κατανάλωσης ήδη εξ αρχής. Αυτό ισχύει και για τον λόγο ότι η ισοπροπυλική αλκοόλη δεν υποκαθίσταται από άλλες αλκοόλες και δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως αναλώσιμη αλκοόλη. Επομένως, εφόσον η ουσία αυτή χρησιμοποιείται κυρίως για βιομηχανικούς σκοπούς, οι διατάξεις αυτές επιβάλλουν ειδικό φόρο κατανάλωσης σε προϊόν που σε γενικές γραμμές εξαιρείται από τον φόρο.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Από οικονομικής πλευράς, ένας ειδικός φόρος κατανάλωσης αυξάνει το οριακό κόστος της πρώτης ύλης. Το υψηλότερο κόστος της πρώτης ύλης θίγει με πολλούς τρόπους τα συμφέροντα των καταναλωτών, καταλήγοντας κυρίως σε υψηλότερες τιμές για τον καταναλωτή και οδηγώντας σε μείωση της παραγωγής και σε περιορισμό της αγοράς.

Το νομικό πλαίσιο ειδικού φόρου κατανάλωσης στην ισοπροπυλική αλκοόλη προβλέπει διαδικασία εξαίρεσης – μέσω μετουσίωσης – για βιομηχανικούς χρήστες ισοπροπυλικής αλκοόλης. Λόγω του περίπλοκου χαρακτήρα της διαδικασίας μετουσίωσης, υπάρχουν ωστόσο παραγωγοί οι οποίοι προτιμούν να αναλαμβάνουν το κόστος του ειδικού φόρου κατανάλωσης παρά να ακολουθούν τη διαδικασία εξαίρεσης. Οι μεγαλύτεροι παραγωγοί μπορούν να απορροφούν το κόστος μετουσίωσης και διαδικασίας εξαίρεσης και να επωφελούνται από τη δυνατότητα εξαίρεσης που παρέχεται από τη νομοθεσία, ενώ οι μικρότεροι παραγωγοί με λιγότερο σταθερά προγράμματα παραγωγής υποχρεούνται να καταβάλλουν τον ειδικό φόρο κατανάλωσης. Αυτό καταλήγει σε διακριτική μεταχείριση για ορισμένους παράγοντες της αγοράς και όχι για άλλους.

Εξάλλου, έχοντας υπόψη ότι δεν επιβάλλεται ειδικός φόρος κατανάλωσης στην ισοπροπυλική αλκοόλη σε άλλες χώρες της ΕΕ, οι Έλληνες παραγωγοί που τη χρησιμοποιούν ως πρώτη ύλη βρίσκονται σε μειονεκτική θέση ως προς άλλους παραγωγούς της ΕΕ. Ένας άλλος λόγος είναι ότι η διαδικασία μετουσίωσης εισαγάγει άλλα συστατικά στην ισοπροπυλική αλκοόλη (για παράδειγμα δύσσομες ουσίες, ουσίες με άσχημη γεύση, ή αναλυτικούς δείκτες), που αλλάζουν τη σύνθεση του τελικού προϊόντος. Αυτό σημαίνει ότι τα προϊόντα ισοπροπυλικής αλκοόλης τα οποία παράγονται σε εσωτερικό επίπεδο δεν είναι ίδια με τα ισοδύναμα προϊόντα που παράγονται σε άλλες χώρες της ΕΕ, καθώς τα Ελληνικά έχουν 'δηλητηριαστεί' / αναμειχθεί με άλλα συστατικά (για παράδειγμα, δύσσομες ουσίες, ουσίες με άσχημη γεύση, ή αναλυτικούς δείκτες) που αλλάζουν τη σύνθεση του τελικού προϊόντος. Αυτό σημαίνει ότι οι παραγωγοί στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες της Ε.Ε. πρέπει να αλλοιώνουν τα διεθνή τους προϊόντα ώστε να συμμορφώνονται με την Ελληνική νομοθεσία ειδικών φόρων κατανάλωσης.

Πλαίσιο 5.4. Τα εκτιμώμενα οφέλη για τους καταναλωτές από την κατάργηση του φόρου ισοπροπυλικής αλκοόλης.

Η ισοπροπυλική αλκοόλη χρησιμοποιείται κυρίως για βιομηχανικούς σκοπούς, πρωτίστως ως πρώτη ύλη για απορρυπαντικά και προϊόντα καθαρισμού, ενώ δεν είναι κατάλληλη για ανθρώπινη κατανάλωση. Εντούτοις, η νομοθεσία στην Ελλάδα επιβάλλει ειδικό φόρο κατανάλωσης στην ισοπροπυλική αλκοόλη. Οι εταιρείες μπορούν να εξαιρεθούν μόνον εφόσον ακολουθήσουν μια συγκεκριμένη διαδικασία, η οποία αποκαλείται μετουσίωση, σύμφωνα με μεθόδους που καθορίζονται με βάση Υπουργικές Αποφάσεις. Αντιλαμβανόμαστε ότι ορισμένες εταιρείες επιλέγουν να ακολουθήσουν τη διαδικασία εξαίρεσης, η οποία είναι δαπανηρή, διοικητικά περίπλοκη και δύσκολη ως προς τη διαχείριση, ενώ άλλες προτιμούν να αναλαμβάνουν το κόστος του ειδικού φόρου κατανάλωσης χωρίς να ακολουθούν τη διαδικασία εξαίρεσης. Με τον τρόπο αυτό, ο εν λόγω ειδικός φόρος κατανάλωσης αυξάνει το οριακό κόστος ολόκληρης της βιομηχανίας.

Με βάση δεδομένα του Υπουργείου Οικονομικών, οι Πίνακας 5.3 απεικονίζει τα έσοδα από τον φόρο κατανάλωσης που επιβάλλεται στην ισοπροπυλική αλκοόλη για τα έτη 2005-2015 στην Ελλάδα. Το μέσο ετήσιο κόστος ανά επιχείρηση ανέρχεται σε 4.425 EUR, με ένα φάσμα τιμών από 1.590 EUR το 2007 έως 8.927 EUR το 2015.

Το γεγονός ότι ορισμένες εταιρείες προτιμούν να καταβάλλουν το κόστος του ειδικού φόρου κατανάλωσης αντί να ακολουθήσουν τη διαδικασία εξαίρεσης υποδεικνύει ότι η διαδικασία αυτή είναι πολύ πιο δαπανηρή σε σύγκριση με το ίδιο το κόστος του ειδικού φόρου. Σε αυτό που ακολουθεί, χρησιμοποιούμε τον ειδικό φόρο κατανάλωσης ως ένα συντηρητικά χαμηλότερο όριο του κόστους των επιχειρήσεων.

Στον Πίνακα 5.3 περιγράφονται τα έσοδα από τον ειδικό φόρο κατανάλωσης που επιβάλλεται στην ισοπροπυλική αλκοόλη για την περίοδο 2005-2015 στην Ελλάδα. Το μέσο ετήσιο κόστος ανά επιχείρηση ανέρχεται σε 4.424,74 EUR.

Πίνακας 5.3. Εισόδημα από ειδικό φόρο κατανάλωσης που επιβάλλεται στην ισοπροπυλική αλκοόλη (2005-2015)

Έτος	Εισόδημα από επιβαλλόμενο ειδικό φόρο κατανάλωσης (EUR)	Αριθμός επιχειρήσεων που αποδίδουν τον ειδικό φόρο κατανάλωσης
2005	97 695,49	34
2006	106 772,03	37
2007	49 294,91	31
2008	70 468,77	26
2009	82 719,23	23
2010	139 344,32	36
2011	148 390,03	29
2012	119 454,96	22
2013	118 601,83	23
2014	149 858,23	23
2015	178 531,02	20

Πηγή: Γενική Γραμματεία Τελωνείων και Ειδικών Φόρων Κατανάλωσης, Υπουργείο Οικονομικών

Ο ΟΟΣΑ συνιστά την κατάργηση της διάταξης, η οποία εισαγάγει τον ειδικό φόρο κατανάλωσης στην ισοπροπυλική αλκοόλη. Αυτό, θα μειώσει το οριακό κόστος για όλες τις εταιρείες. Με βάση το έργο των Weyl and Fabinger (2013), η απόλυτη μετακύλιση της αλλαγής οριακού κόστους σε επίπεδο βιομηχανικού κλάδου *t* μπορεί να εκφράζεται ως:

$$\frac{dp}{dt} = \frac{1}{1 + \theta(1 + \varepsilon_s)}$$

όπου ε_s είναι το μέτρο της καμπύλης ζήτησης (τεχνικά η καμπύλη ελαστικότητας της αντίστροφης ζήτησης)⁷⁰ και θ είναι η παράμετρος συμπεριφοράς η οποία μετρά την ένταση του ανταγωνισμού (το θ ποικίλει από 0 για την περίπτωση τέλει ανταγωνισμού έως 1 στην περίπτωση μονοπωλίου). Έτσι λοιπόν, με παραδοχή σταθερού οριακού κόστους, η μείωση στον φόρο θα μεταφραζόταν σε μείωση τιμών από 50% σε περίπτωση μονοπωλίου έως 100% στην περίπτωση τέλει ανταγωνισμού, με μέσο όρο 75% για την περίπτωση ολιγοπωλίου.

Στην περίπτωση των απορρυπαντικών, για παράδειγμα, αν δεχτούμε ότι η μετακύλιση της μείωσης του οριακού κόστους θα οδηγούσε σε χαμηλότερες τιμές κατά 1% (από 0,5% έως 1,5%), τότε με βάση τη μεθοδολογία που περιγράφεται στο Παράρτημα Α και με αποδοχή ελαστικότητας της ζήτησης ίση με 2, το όφελος του καταναλωτή λόγω της αλλαγής αυτής εκτιμάται σε 4,8 εκατομμύρια EUR (από 2,4 εκατομμύρια EUR σε 7,3 εκατομμύρια EUR) στην περίπτωση τέλει ανταγωνισμού. Στην πιο συντηρητική και ίσως και πιο ρεαλιστική περίπτωση του ολιγοπωλίου το όφελος του καταναλωτή εκτιμάται σε 3,6 εκατομμύρια EUR (από 1,8 εκατομμύρια EUR έως 5,4 εκατομμύρια EUR).

Πηγή: Weyl, E. G., and M. Fabinger (2013), "Pass-Through as an Economic Tool: Principles of Incidence under Imperfect Competition", *Journal of Political Economy*, Vol. 121, No. 3, 528-583. Eurostat, *Prodcom Annual Data 2015*, <http://ec.europa.eu/eurostat/web/prodcom/data/excel-files-nace-rev.2> (πρόσβαση 24 Αυγούστου 2016).

Σύσταση και οφέλη

Ο ΟΟΣΑ συνιστά την κατάργηση της διάταξης η οποία εισαγάγει τον ειδικό φόρο κατανάλωσης στην ισοπροπυλική αλκοόλη, όπως επίσης και την κατάργηση των Υπουργικών

Αποφάσεων που προβλέπουν την εξαίρεση, τη διαδικασία μετουσίωσης και ρυθμίζουν τη λειτουργία των φορολογικών αποθηκών ισοπροπυλικής αλκοόλης. Η κατάργηση του συγκεκριμένου φόρου κατανάλωσης μπορεί να καταλήξει σε χαμηλότερες τιμές, καθώς το τελικό βιομηχανικό προϊόν δεν θα επιβαρύνεται ούτε με τον ειδικό φόρο κατανάλωσης ούτε με το κόστος της διαδικασίας μετουσίωσης. Θα μειωθεί, επίσης, το κόστος παραγωγής και θα αυξηθεί ο ανταγωνισμός μεταξύ των Ελλήνων παραγωγών οι οποίοι χρησιμοποιούν την ισοπροπυλική αλκοόλη ως πρώτη ύλη. Επιπλέον, το χαμηλότερο κόστος μπορεί να ενθαρρύνει την είσοδο περισσότερων προμηθευτών στην αγορά. Οι καταναλωτές θα επωφεληθούν από την κατάργηση της διάταξης, με όφελος που υπολογίζεται ότι θα είναι 3,0 εκατομμύρια EUR (μεταξύ 1,5 εκατομμυρίου EUR και 4,5 εκατομμυρίων EUR), σε ετήσια βάση.

5.2. Ηλεκτρολογικός εξοπλισμός

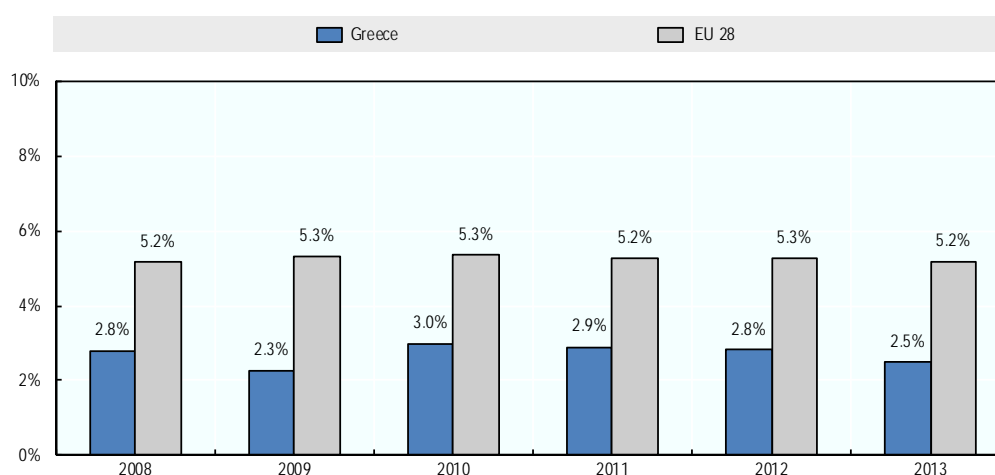
Ο επί μέρους κλάδος των προϊόντων ηλεκτρολογικού εξοπλισμού (κωδικός NACE 27) περιλαμβάνει την παραγωγή προϊόντων τα οποία παράγουν, διανέμουν και χρησιμοποιούν ηλεκτρική ενέργεια. Παραδείγματα τέτοιων προϊόντων είναι οι ηλεκτρικοί κινητήρες, οι γεννήτριες, οι μετασχηματιστές, τα συστήματα διανομής και ελέγχου ηλεκτρικής ενέργειας, οι μπαταρίες και οι συσσωρευτές, οι καλωδιώσεις και τα εξαρτήματα καλωδιώσεων, ο ηλεκτρολογικός εξοπλισμός φωτισμού και οι ηλεκτρικές οικιακές συσκευές.

Η επισκόπηση της νομοθεσίας καλύπτει τον ηλεκτρολογικό εξοπλισμό στο επίπεδο της παραγωγής και σε εκείνο του χονδρικού εμπορίου. Λόγω έλλειψης δεδομένων, η επισκόπηση του κλάδου αφορά αποκλειστικά στο επίπεδο της παραγωγής.

Οικονομική επισκόπηση

Στο Σχήμα 5.7 συγκρίνεται η προστιθέμενη αξία του ηλεκτρολογικού εξοπλισμού ως ποσοστό επί της συνολικής παραγωγής στην Ελλάδα και στην ΕΕ⁷¹ για τα έτη 2008-2013. Ο μέσος όρος συνεισφοράς του επί μέρους αυτού κλάδου στον γενικότερο κλάδο παραγωγής είναι 2,7% για την Ελλάδα, σε σύγκριση με το 5,3% σε επίπεδο ΕΕ κατά την εξαετία 2008-2013.

Σχήμα 5.7. Προστιθέμενη αξία ως ποσοστό της παραγωγής για τον ηλεκτρολογικό εξοπλισμό (2008-2013)

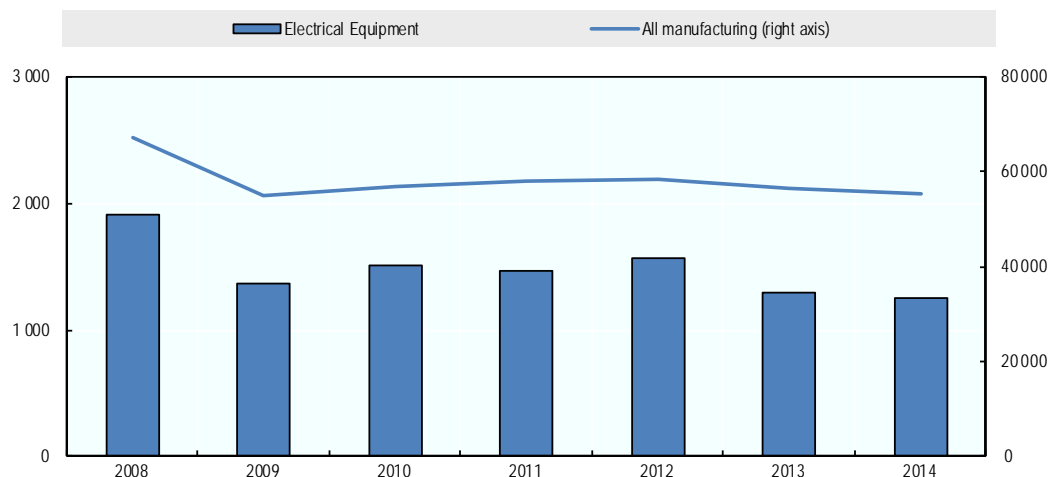


Σημείωση: Προστιθέμενη αξία σε τιμές κόστους συντελεστών παραγωγής

Πηγή: Eurostat, *Ετήσια λεπτομερή στατιστικά στοιχεία επιχειρήσεων για τη βιομηχανία* (NACE Rev. 2, B-E), Βάση δεδομένων [sbs_na_ind_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (πρόσβαση 24 Αυγούστου 2016)

Στο Σχήμα 5.8 καταδεικνύεται ο κύκλος εργασιών της παραγωγής ηλεκτρολογικού εξοπλισμού και της συνολικής παραγωγής στην Ελλάδα για την επταετία 2008-2014. Ο κύκλος εργασιών του επί μέρους κλάδου ανέρχεται σε 1.248 εκατομμύρια EUR το 2014, σημειώνοντας πτώση σε σύγκριση με τον αντίστοιχο κύκλο εργασιών για το 2008 ο οποίος ήταν 1.911 εκατομμύρια EUR.

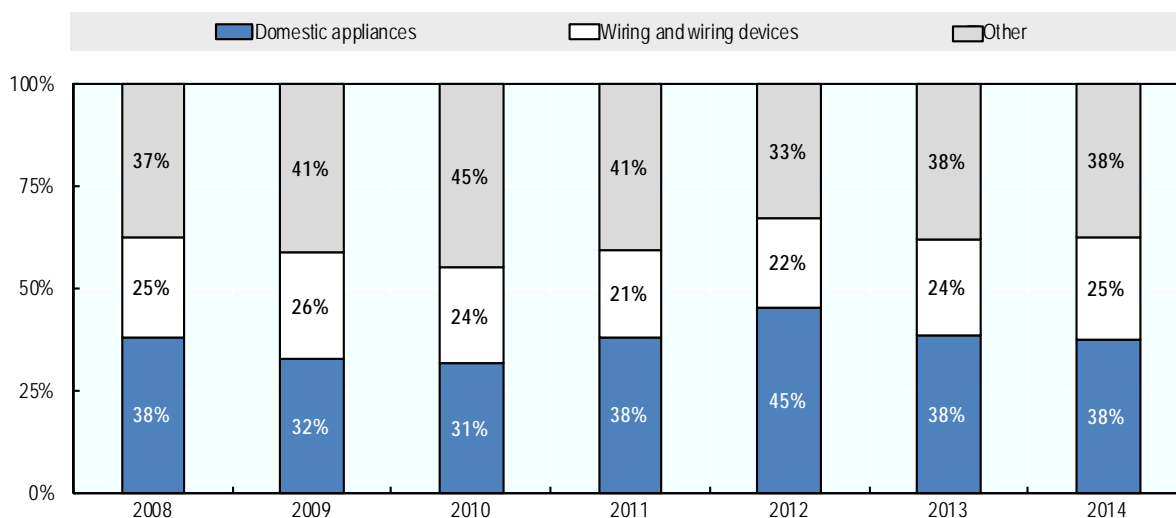
Σχήμα 5.8. Κύκλος εργασιών παραγωγής ηλεκτρολογικού εξοπλισμού στην Ελλάδα (2008-2014)



Σημείωση: Κύκλος εργασιών σε εκατομμύρια EUR

Πηγή: Eurostat, Ετήσια λεπτομερή στατιστικά στοιχεία επιχειρήσεων για τη βιομηχανία (NACE Rev. 2, B-E), Database [sbs_na_ind_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (πρόσβαση 24 Αυγούστου 2016)

Το μεγαλύτερο τμήμα του συνολικού κύκλου εργασιών παραγωγής ηλεκτρολογικού εξοπλισμού προέρχεται από δυο υποκατηγορίες: 'Κατασκευή οικιακών συσκευών' και 'Κατασκευή καλωδιώσεων και εξαρτημάτων καλωδιώσεων' (Σχήμα 5.9). Οι δυο αυτές υποκατηγορίες αποτελούν ποσοστό μεγαλύτερο του 55% επί του συνολικού κύκλου εργασιών για όλη την περίοδο 2008-2014.

Σχήμα 5.9. Μερίδιο παραγωγής ηλεκτρολογικού εξοπλισμού ανά κατηγορία στην Ελλάδα (2008-2014)

Σημείωση: Τα ποσοστά μπορεί να μην καταλήγουν σε ακριβή άθροιση λόγω στρογγυλοποίησης.

Πηγή: Eurostat, Ετήσια λεπτομερή στατιστικά στοιχεία επιχειρήσεων για τη βιομηχανία (NACE Rev. 2, B-E), Βάση δεδομένων [sbs_na_ind_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (πρόσβαση 24 Αυγούστου 2016)

Ο αριθμός των εταιρειών παραγωγής μειώθηκε από 1.446 εταιρείες το 2008 σε 953 εταιρείες το 2014, ενώ η απασχόληση σημείωσε επίσης μείωση, από 10.400 σε 6498 εργαζομένους⁷² για το ίδιο χρονικό διάστημα. Ως προς τον αριθμό των εταιρειών παραγωγής, το μεγαλύτερο μερίδιο ανήκει στις εταιρείες ηλεκτρολογικού εξοπλισμού φωτισμού (33,7% το 2014), ενώ η κατηγορία οικιακών συσκευών κατέλαβε την πρώτη θέση ως προς την απασχόληση (30,4% το 2014).

Επισκόπηση της νομοθεσίας

Η χαρτογράφηση της νομοθεσίας του κλάδου περιλαμβάνει 11 νόμους και ρυθμίσεις και επιπλέον το πλαίσιο και την οριζόντια νομοθεσία που καλύπτει όλους τους κλάδους. Από τις 11 νομοθετικές ρυθμίσεις:

- Τρεις ρυθμίσεις αφορούν σε μπαταρίες και συσσωρευτές, οι οποίες αφορούν σε νομοθεσία προστασίας της υγείας και ασφάλειας για την βιομηχανία συσσωρευτών μολύβδου, όπως επίσης και τη διανομή και διάθεση των συγκεκριμένων προϊόντων
- Δυο ρυθμίσεις σχετικές με τη σήμανση των ενεργειακών προϊόντων, την ετικετοθεσία και τις απαιτήσεις οικολογικού σχεδιασμού, οι οποίες αφορούν σε μεταφορά νομοθεσίας της ΕΕ στο εθνικό δίκαιο
- Μια Υπουργική απόφαση που αναφέρεται στη διάθεση στην αγορά και στην εγκατάσταση ρευματοληπτών και ρευματοδοτών (φίς), και
- Πέντε ρυθμίσεις σχετικές με διάφορα θέματα ηλεκτρολογικού εξοπλισμού, όπως εναλλακτική διαχείριση ηλεκτρολογικών και ηλεκτρονικών αποβλήτων, ηλεκτρολογικό εξοπλισμό χαμηλής τάσης, ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις και ηλεκτρομαγνητική συμβατότητα.

Από νομικής πλευράς, ο ηλεκτρολογικός εξοπλισμός είναι τομέας εναρμονισμένος σε επίπεδο ΕΕ. Το μόνο σημείο απόκλισης αφορά στους ρευματολήπτες και βύσματα (φίς), όπου τα κράτη μέλη ακολουθούν διαφορετικά τεχνικά πρότυπα και η εναρμόνιση θα είναι εξαιρετικά δύσκολη.

Βασικές συστάσεις

Ρευματολήπτες και βύσματα (φίς)

Περιγραφή της διάταξης. Σύμφωνα με το Άρθρο 3 της Υπουργικής Απόφασης 529/2000,⁷³ οι ρευματολήπτες και οι ρευματοδότες (φίς) μπορούν να κυκλοφορούν στην αγορά μόνον εφόσον:

- Έχουν καταχωρηθεί στο προβλεπόμενο Μητρώο της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας, και
- Έχουν αποκτήσει ένα σήμα συμμόρφωσης από το οποίο προκύπτει ότι πληρούν τα πρότυπα του Ελληνικού Οργανισμού Τυποποίησης (ΕΛΟΤ) ή οποιαδήποτε άλλα τεχνικά ισοδύναμα πρότυπα.

Επιπλέον, σύμφωνα με το Άρθρο 6 της ανωτέρω Υπουργικής Απόφασης, η διάρκεια ισχύος της καταχώρησης των ως άνω προϊόντων στο Μητρώο της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας είναι τρία χρόνια και είναι ανανεώσιμη για άλλα τρία χρόνια μετά από αίτηση του προμηθευτή στην αρμόδια αρχή. Τα τεχνικά πρότυπα των σημάτων συμμόρφωσης ανανεώνονται συνήθως από τον Οργανισμό Τυποποίησης κάθε πέντε χρόνια, ανανέωση απαραίτητη για την προσαρμογή στις τεχνολογικές προόδους. Επομένως, το σήμα συμμόρφωσης με βάση κάθε πιστοποιητικό θα πρέπει επίσης να ανανεώνεται από τον προμηθευτή, ώστε τα προϊόντα αυτά να συνάδουν με το (ανανεωμένο) πιστοποιητικό.

Στόχος της συγκεκριμένης διάταξης είναι η αποτελεσματική παρακολούθηση του εμπορίου ρευματοληπτών και ρευματοδοτών (φίς) ώστε να εξασφαλίζεται η ασφάλεια των εσωτερικών ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων.

Ζημία στον ανταγωνισμό. Η υποχρέωση της ανανέωσης της εγγραφής στο μητρώο ρευματοληπτών και ρευματοδοτών (φίς) κάθε τρία χρόνια είναι διοικητική διαδικασία, η οποία δημιουργεί επιπρόσθετο κόστος για κάθε είδος ρευματολήπτη και ρευματοδότη και είναι πιθανόν επομένως να αποθαρρύνει νεοεισερχόμενους στην αγορά ή μικρούς επιχειρηματίες.

Εκτός αυτού, σημειώνεται ότι τα σήματα συμμόρφωσης (που χορηγούνται είτε από τον Ελληνικό Οργανισμό Τυποποίησης ή από οποιονδήποτε άλλο διεθνή οργανισμό) μπορούν να έχουν ισχύ μεγαλύτερης ή μικρότερης διάρκειας από την τριετή διάρκεια εγγραφής, ανάλογα με την ανανέωσή τους. Για παράδειγμα, εφόσον ένα προϊόν συνεχίζει να πληροί τους όρους του πιστοποιητικού τυποποίησης μετά από τρία χρόνια και η εγγραφή δεν ανανεωθεί, δεν υπάρχει απειλή για τη δημόσια ασφάλεια. Αντιθέτως, αν η υποχρέωση της τριετούς εγγραφής δεν έχει λήξει, αλλά το προϊόν κυκλοφορεί στην αγορά χωρίς ένα σήμα συμμόρφωσης, δεν θα προστατευτεί η δημόσια ασφάλεια.

Συστάσεις και οφέλη. Το Υπουργείο πρέπει να αναθεωρήσει τη διάταξη αυτή ώστε να ευθυγραμμίζονται οι αντίστοιχες διάρκειες ισχύος της καταχώρησης και του εμπορικού σήματος που χορηγείται από τον ΕΛΟΤ ή από οποιονδήποτε άλλο ισοδύναμο διεθνή οργανισμό τυποποίησης. Το Υπουργείο πρέπει επίσης να εισαγάγει ένα επικαιροποιημένο ηλεκτρονικό Μητρώο για το σκοπό αυτό, ώστε να παρακολουθούνται οι αλλαγές στα εγκεκριμένα πιστοποιητικά τυποποίησης. Έτσι λοιπόν, θα διευκολυνθεί η επιχειρηματική δραστηριότητα των προμηθευτών και η διοίκηση θα αντλήσει όφελος

από την ευχερέστερη και αποτελεσματικότερη παρακολούθηση της αγοράς, εξασφαλίζοντας την προστασία των καταναλωτών.

5.3. Χαρτοποιία και προϊόντα χαρτιού

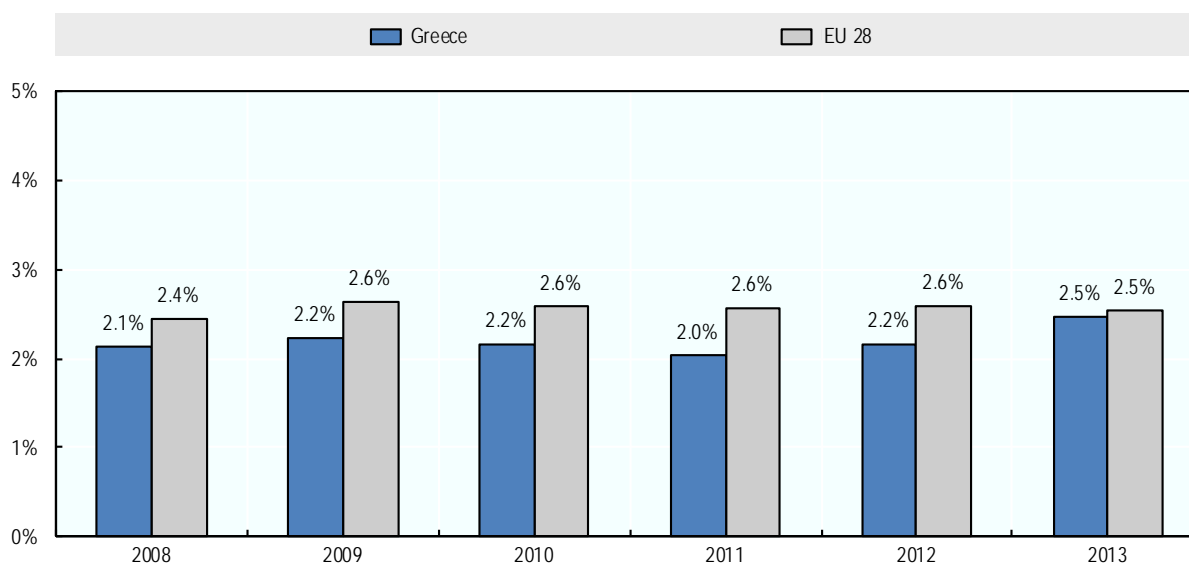
Ο επί μέρους κλάδος κατασκευής χαρτιού και προϊόντων χάρτου (κωδικός NACE 17) περιλαμβάνει την παραγωγή χαρτοπολτού, χαρτιού και χαρτονιού, όπως επίσης και ένα ευρύ φάσμα μεταποιημένων προϊόντων χαρτιού (για παράδειγμα προϊόντα χαρτιού για οικιακή χρήση και για προσωπική υγιεινή, είδη αλληλογραφίας και χαρτί τοιχόστρωσης).

Η επισκόπηση της νομοθεσίας έχει καλύψει τη χαρτοποιία και τα προϊόντα χαρτιού σε επίπεδο παραγωγής και χονδρικού εμπορίου. Λόγω περιορισμού των δεδομένων, η επισκόπηση του κλάδου αφορά μόνο το επίπεδο παραγωγής.

Οικονομική επισκόπηση

Στο Σχήμα 5.10 συγκρίνεται η προστιθέμενη αξία της χαρτοποιίας και προϊόντων χαρτιού ως ποσοστό της συνολικής παραγωγής στην Ελλάδα και στην ΕΕ⁷⁴ για την περίοδο 2008-2013. Ο επί μέρους αυτός κλάδος αποτελεί ένα μικρό, σχετικά σταθερό, ποσοστό του παραγωγικού κλάδου, τόσο στην Ελλάδα όσο και σε επίπεδο ΕΕ.

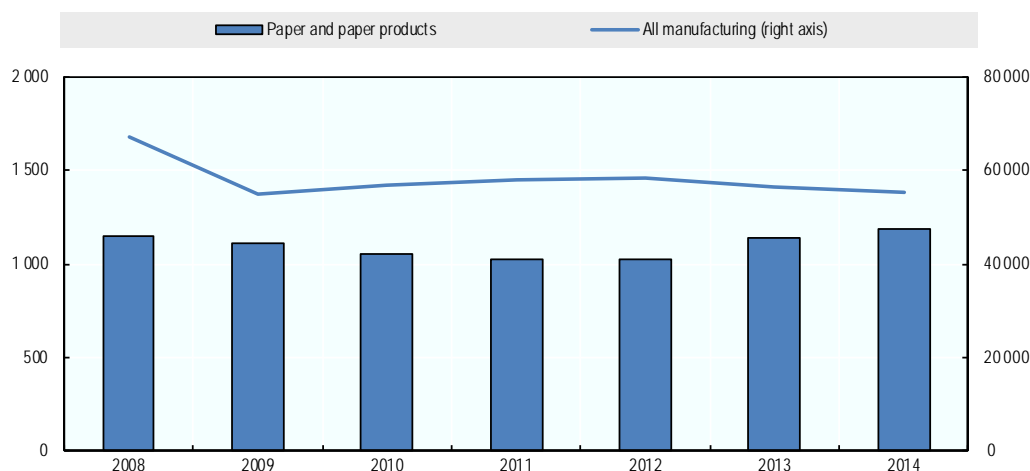
Σχήμα 5.10. Προστιθέμενη αξία ως ποσοστό παραγωγής της χαρτοποιίας και προϊόντων χαρτιού (2008-2013)



Σημείωση: Προστιθέμενη αξία σε τιμές κόστους συντελεστών παραγωγής

Πηγή: Eurostat, *Ετήσια λεπτομερή στατιστικά στοιχεία επιχειρήσεων για τη βιομηχανία* (NACE Rev. 2, B-E), Βάση δεδομένων [sbs_na_ind_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (πρόσβαση 24 Αυγούστου 2016)

Μια σύγκριση μεταξύ του κύκλου εργασιών χαρτοποιίας και των προϊόντων χαρτιού και των αντίστοιχων του συνόλου του παραγωγικού κλάδου απεικονίζεται στο Σχήμα 5.11. Ο κύκλος εργασιών του επί μέρους κλάδου ανέρχεται σε 1.184 εκατομμύρια EUR το 2014, σημειώνοντας βαθμιαία αύξηση κατά την τετραετία 2011-2014 (15,5%), παρά την ύφεση, η οποία επηρέασε το σύνολο του παραγωγικού κλάδου (-4.1% για το ίδιο χρονικό διάστημα).

Σχήμα 5.11. Κύκλος εργασιών παραγωγής χαρτοποιίας και προϊόντων χαρτιού στην Ελλάδα (2008-2014)

Σημείωση: Κύκλος εργασιών σε εκατομμύρια EUR

Πηγή: Eurostat, Ετήσια λεπτομερή στατιστικά στοιχεία επιχειρήσεων για τη βιομηχανία (NACE Rev. 2, B-E), Βάση δεδομένων [sbs_na_ind_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (πρόσβαση 24 Αυγούστου 2016)

Ο κλάδος αποτελείται κυρίως από μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις αυτές επηρεάστηκαν αρνητικά από την ύφεση των τελευταίων χρόνων στην Ελλάδα, ως προς τον αριθμό των ενεργών επιχειρήσεων και την απασχόληση. Συγκεκριμένα, κατά το διάστημα 2008-2014, ο αριθμός των εταιρειών παραγωγής μειώθηκε από 878 σε 646 εταιρείες και η απασχόληση επίσης από 9.503 σε 7.094 εργαζόμενους.⁷⁵

Επισκόπηση της νομοθεσίας

Δεν επισημάνθηκε νομοθεσία ειδική για το συγκεκριμένο κλάδο. Σημειώνεται ωστόσο, ότι το γενικό νομικό πλαίσιο για την ίδρυση και λειτουργία βιομηχανικών δραστηριοτήτων, ως τμήμα της οριζόντιας νομοθεσίας, ισχύει και για τις επιχειρήσεις παραγωγής χαρτιού και προϊόντων χαρτιού.

Συστάσεις

Δεν επισημάνθηκαν συγκεκριμένα προβλήματα ανταγωνισμού από την επισκόπηση της νομοθεσίας.

5.4. Εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων

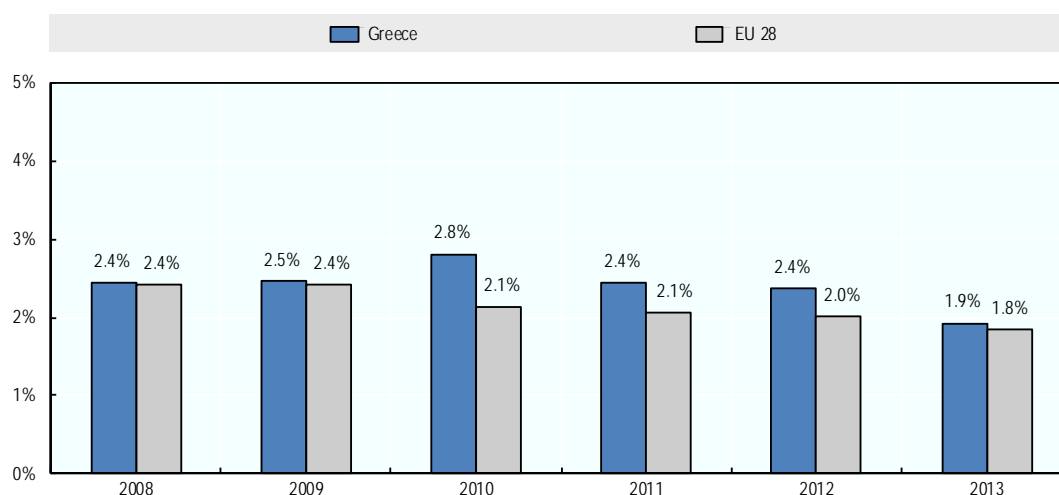
Ο επί μέρους κλάδος εκτυπώσεων και αναπαραγωγής προεγγεγραμμένων μέσων (κωδικός NACE 18) περιλαμβάνει την εκτύπωση προϊόντων (για παράδειγμα εφημερίδων, βιβλίων, περιοδικών, επιχειρηματικών εντύπων, ευχετήριων καρτών), όπως επίσης και τις συναφείς υποστηρικτικές δραστηριότητες (βιβλιοδεσία, κατασκευή πλακών εκτύπωσης και απεικόνιση δεδομένων). Περιλαμβάνει επίσης την αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων (για παράδειγμα compact discs, μαγνητοφωνήσεις βίντεο, λογισμικό σε δίσκους ή ταινίες, εγγραφές). Στον επί μέρους αυτόν κλάδο δεν περιλαμβάνονται οι εκδοτικές δραστηριότητες.

Η επισκόπηση της νομοθεσίας έχει καλύψει την εκτύπωση και την αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων τόσο σε επίπεδο παραγωγής όσο και σε επίπεδο χονδρικού εμπορίου, όπου ισχύει. Λόγω έλλειψης δεδομένων, η επισκόπηση του κλάδου αφορά μόνο το επίπεδο παραγωγής.

Οικονομική επισκόπηση

Το Σχήμα 5.12 απεικονίζει την προστιθέμενη αξία των εταιρειών εκτύπωσης και αναπαραγωγής προεγγεγραμμένων μέσων, ως ποσοστό επί του συνόλου το κλάδου παραγωγής στην Ελλάδα και στην ΕΕ⁷⁶ για την περίοδο 2008-2013. Το μερίδιο του κλάδου είναι μικρό (μικρότερο από 3% σε διαχρονική βάση) και ακολουθεί μια φθίνουσα τάση, όπως συμβαίνει και σε επίπεδο ΕΕ.

Σχήμα 5.12. Προστιθέμενη αξία εκτύπωσης και αναπαραγωγής ως ποσοστό του συνόλου παραγωγής (2008-2013)

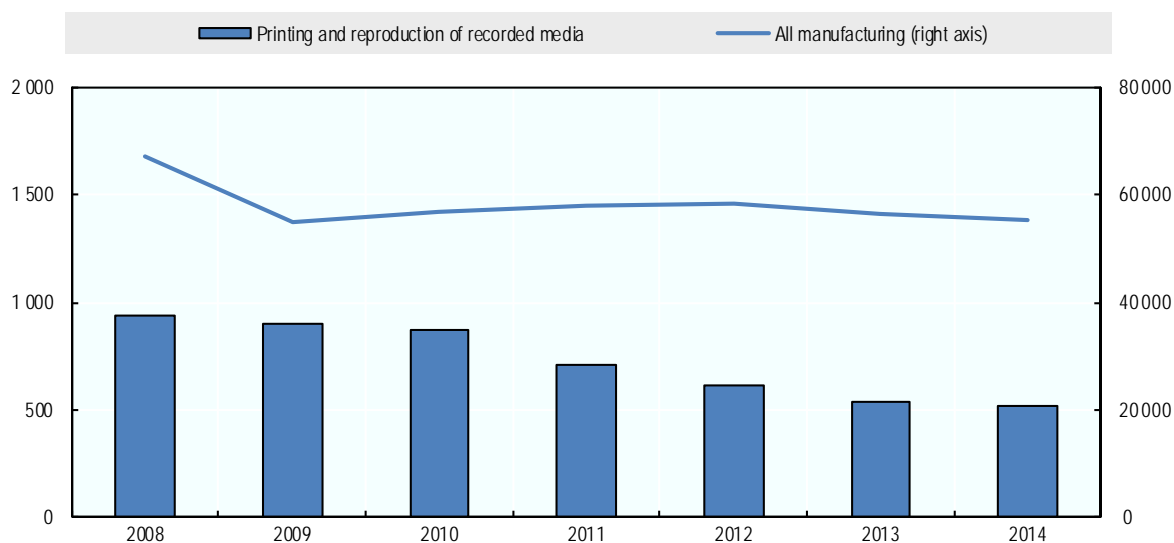


Σημείωση: Προστιθέμενη αξία σε τιμές κόστους συντελεστών παραγωγής

Πηγή: Eurostat, *Ετήσια λεπτομερή στατιστικά στοιχεία επιχειρήσεων για τη βιομηχανία* (NACE Rev. 2, B-E), Βάση δεδομένων [sbs_na_ind_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (πρόσβαση 24 Αυγούστου 2016)

Το Σχήμα 5.13 εμφανίζει τον κύκλο εργασιών του επί μέρους κλάδου εκτύπωσης και αναπαραγωγής προεγγεγραμμένων μέσων και του συνόλου του παραγωγικού κλάδου στην Ελλάδα για την επταετία 2008-2014. Ο κύκλος εργασιών του επί μέρους κλάδου ανέρχεται σε 521 εκατομμύρια EUR το 2014, με απώλεια του ημίσεως σχεδόν της αξίας του σε σύγκριση με το 2008. Αντίθετα, ο κύκλος εργασιών του συνόλου παραγωγής παραμένει σταθερός κατά τη διάρκεια της τελευταίας εξαετίας (2009-2014).

Οι εκτυπώσεις και οι συναφείς δραστηριότητες (κωδικός NACE 18.1) αποτελούν ποσοστό μεγαλύτερο από 95% της συνολικής αξίας του κύκλου εργασιών, ενώ το αντίστοιχο μερίδιο της αναπαραγωγής προεγγεγραμμένων μέσων (κωδικός NACE 18.2) είναι περιορισμένο.

Σχήμα 5.13. Κύκλος εργασιών εκτύπωσης και αναπαραγωγής προεγγεγραμμένων μέσων στην Ελλάδα (2008-2014)

Σημείωση: Κύκλος εργασιών σε εκατομμύρια EUR

Πηγή: Eurostat, Ετήσια λεπτομερή στατιστικά στοιχεία επιχειρήσεων για τη βιομηχανία (NACE Rev. 2, B-E), Βάση δεδομένων [sbs_na_ind_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (πρόσβαση 24 Αυγούστου 2016)

Ο συγκεκριμένος επιμέρους κλάδος αποτελείται κυρίως από μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Ο αριθμός τους έχει μειωθεί από 3.393 εταιρείες το 2008 σε 2.318 εταιρείες το 2014.⁷⁷ Ο μέσος όρος απασχόλησης σε κάθε εταιρεία κατά το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα είναι τέσσερα άτομα.

Επισκόπηση της νομοθεσίας

Η χαρτογράφηση της νομοθεσίας του κλάδου περιέλαβε τέσσερις ρυθμίσεις που αφορούσαν στον συγκεκριμένο κλάδο:

- Κοινή Υπουργική Απόφαση 1110/1988⁷⁸ και Απόφαση του Ανώτατου Χημικού Συμβουλίου Γενικού Χημείου του Κράτους 1196/1989⁷⁹ για την ταξινόμηση, τη συσκευασία και τη σήμανση βαφών, βερνικιών, μελανιών εκτύπωσης, συγκολλητικών και συναφών προϊόντων, οι οποίες αφορούν σε μεταφορά Ευρωπαϊκής νομοθεσίας στο εθνικό δίκαιο.
- Το Βασιλικό Διάταγμα 464/1968⁸⁰ περί εισαγωγής ενός Κανονισμού υγείας και ασφαλείας στις εγκαταστάσεις εκτύπωσης.
- Εγκύκλιος 1244/2015 του Υπουργείου Οικονομικών για τον ΦΠΑ στην εκτύπωση και στην παράδοση βιβλίων, εφημερίδων και περιοδικών⁸¹.

Επιπλέον, ο ΟΟΣΑ επεσήμανε μια διάταξη στον Νόμο 2121/1993⁸², η οποία θέτει το βασικό νομικό πλαίσιο για τα Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας, σύμφωνα με την οποία επιβάλλεται εύλογη αμοιβή, υπέρ των εταιρειών συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, επί της αξίας των φωτοαντιγραφικών συσκευών, των σαρωτών και του χαρτιού φωτοαντιγράφων, είτε παράγονται στη χώρα είτε εισάγονται. Ωστόσο, λόγω του ότι η διάταξη αυτή προέρχεται από την Οδηγία 2004/48/EK, δεν πραγματοποιήθηκε περαιτέρω ανάλυση. Εκτός από τη συγκεκριμένη διάταξη, δεν επισημάνθηκε κανένας άλλος περιορισμός.

Συστάσεις

Δεν επισημάνθηκαν συγκεκριμένα προβλήματα ανταγωνισμού από την επισκόπηση της νομοθεσίας.

Σημειώσεις

- 1 Τα δεδομένα αναφέρονται σε 'Παραγωγή χαρτιού και προϊόντων χαρτιού', 'Εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων', Παραγωγή ηλεκτρολογικού εξοπλισμού', Παραγωγή χημικών και προϊόντων χημικών' και 'Παραγωγή προϊόντων πλαστικών και ελαστικού (καουτσούκ)'.
- 2 Όταν οι συστάσεις αναμένεται να έχουν επιπτώσεις τόσο στο χονδρικό εμπόριο όσο στην παραγωγή, οι επιπτώσεις τους κατανέμονται μεταξύ των επιπέδων της αλυσίδας εφοδιασμού τα οποία επηρεάζονται.
- 3 ΟΟΣΑ (2014), 'Αξιολόγηση συνθηκών ανταγωνισμού ΟΟΣΑ : Ελλάδα, Δημοσιεύσεις ΟΟΣΑ, κεφάλαιο 3.
- 4 Τα δεδομένα για την περίοδο 2008 – 2010 αφορούν στην ΕΕ 27.
- 5 Eurostat, Ετήσια λεπτομερή στατιστικά στοιχεία επιχειρήσεων για τη βιομηχανία (NACE Rev. 2, B-E), Βάση δεδομένων [sbs_na_ind_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (πρόσβαση 24 Αυγούστου 2016).
- 6 Eurostat, Ετήσια λεπτομερή στατιστικά στοιχεία επιχειρήσεων για τη βιομηχανία (NACE Rev. 2, B-E), Βάση δεδομένων [sbs_na_ind_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (πρόσβαση 24 Αυγούστου 2016).
- 7 Ο όρος 'παρασιτοκτόνο' χρησιμοποιείται συχνά εναλλακτικά με τον όρο 'προϊόν φυτοπροστασίας', αλλά εντούτοις, το παρασιτοκτόνο είναι ευρύτερος όρος ο οποίος καλύπτει επίσης και χρήσεις που δεν αφορούν σε φυτά/καλλιέργειες, για παράδειγμα τα βιοκτόνα. Βλ. http://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/index_en.htm
- 8 Eurostat, Ετήσια λεπτομερή στατιστικά στοιχεία επιχειρήσεων για τη βιομηχανία (NACE Rev. 2, B-E), Βάση δεδομένων [sbs_na_ind_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (πρόσβαση 24 Αυγούστου 2016).
- 9 Eurostat, Ετήσια λεπτομερή στατιστικά στοιχεία επιχειρήσεων για τη βιομηχανία (NACE Rev. 2, B-E), Βάση δεδομένων [sbs_na_ind_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (πρόσβαση 24 Αυγούστου 2016).
- 10 Eurostat, Ετήσια λεπτομερή στατιστικά στοιχεία επιχειρήσεων για τη βιομηχανία (NACE Rev. 2, B-E), Βάση δεδομένων [sbs_na_ind_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (πρόσβαση 24 Αυγούστου 2016).
- 11 Βλ. Κανονισμό (ΕΚ) Αριθ. 648/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 31^{ης} Μαρτίου 2004 για τα απορρυπαντικά (Επίσημη Εφημερίδα L 104, 8.4.2004).
- 12 Βλ. Προεδρικό Διάταγμα 111/2014 περί Οργανωτικής δομής του Υπουργείου Οικονομικών (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α' 178/29.08.2014).
- 13 Βλ. Υπουργικές Αποφάσεις 1233/1991 και 172/1992 περί Συστήματος Καταχώρησης για απορρυπαντικά και προϊόντα καθαρισμού (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, Β' 277/20.04.1992).
- 14 Βλ. Κοινή Υπουργική Απόφαση 381/2005 περί Καθορισμού της αρμόδιας αρχής και των μηχανισμών ελέγχου, των τελών και των κυρώσεων για την εφαρμογή του Κανονισμού 648/2004 για τα απορρυπαντικά (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β' 539/02.05.2006).

- 15 Βλ. Κανονισμό (ΕΕ) Αριθ. 528/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22^{ας} Μαΐου 2012 για τη διάθεση στην αγορά και τη χρήση προϊόντων βιοκτόνων (Επίσημη Εφημερίδα L 167, 27.6.2012).
- 16 Βλ. Κοινή Υπουργική Απόφαση 4616/52519/2016 περί Συμπληρωματικών μέτρων για την εφαρμογή του Κανονισμού 528/2012 περί εμπορίας και χρήσης βιοκτόνων προϊόντων (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β'1367/16.5.2016).
- 17 Βλ. Νόμο 721/1977 για την έγκριση κυκλοφορίας και τον έλεγχο προϊόντων φυτοπροστασίας και συναφή θέματα (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'298/07.10.1977).
- 18 Βλ. Υπουργική Απόφαση 7723/1993 περί Κυκλοφορίας των απολυμαντικών (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β'961/23.12.1994).
- 19 Όπως τροποποιήθηκε από τους Νόμους 4351/2015 (Άρθ.18) και 4235/2014 (Άρθ. 44).
- 20 Βλ. Προεδρικό Διάταγμα 159/2013 για την εμπορία και τις προδιαγραφές λειτουργικότητας καταστημάτων πώλησης προϊόντων φυτοπροστασίας (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, Α'251/18.11.2013).
- 21 Όπως τροποποιήθηκε από τους Νόμους 2040/1992 (Άρθ.17), 2326/1995 (Άρθ. 1), 2732/1999 (Άρθ. 6), 2945/2001 (Άρθ. 35), 3147/2003 (Άρθ. 32), 4235/2014 (Άρθ. 49) και 4351/2015 (Άρθ. 33).
- 22 Υπουργική Απόφαση 811/337/2008 (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β'1380/15.07.2008)
- 23 Υπουργική Απόφαση 812/338/2008 (Επίσημη Εφημερίδα Β'1380/15.07.2008).
- 24 Βλ. Άρθ. 84 παρ.3 της Υπουργικής Απόφασης Α2/718/2014 για τους Κανόνες διακίνησης και εμπορίας προϊόντων και παροχής υπηρεσιών (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β'2090/31.07.2014).
- 25 Βλ. Άρθ. 11 παρ. 2 του Κανονισμού (ΕΚ) 648/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 31^{ης} Μαρτίου 2004 για τα Απορρυπαντικά (Επίσημη Εφημερίδα L104, 08.04.2004).
- 26 Οι ΥΑ προβλέπουν επίσης κατάργηση ή αναστολή ισχύος της ειδικής αδειάς την οποία παρέχει το ΓΧΚ, σε περίπτωση παύσης της παραγωγής, ή μετεγκατάστασης των εγκαταστάσεων παραγωγής, ή αλλαγής ως προς την τήρηση των προβλεπόμενων όρων λειτουργίας. Η διάταξη αυτή είναι αναλογική ως προς τον στόχο εξασφάλισης των κατάλληλων διαδικασιών παραγωγής.
- 27 Βλ. Άρθ. 1 της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 381/2005 για τον ορισμό της αρμόδιας εθνικής αρχής και για τον καθορισμό μέτρων ελέγχου, τελών και κυρώσεων για την εκτέλεση του Κανονισμού 648/2004 της ΕΕ σχετικά με τα απορρυπαντικά (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β'539/02.05.2006).
- 28 Βλ. Κανονισμό (ΕΕ) Άρθ. 528/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22^{ας} Μαΐου 2012 σχετικά με τη διάθεση στην αγορά και τη χρήση των βιοκτόνων προϊόντων (Επίσημη Εφημερίδα L167, 27.6.2012). Ο Κανονισμός της ΕΕ για τα βιοκτόνα τέθηκε σε ισχύ τον Σεπτέμβριο 2013.
- 29 Βλ. Άρθ. 2 παρ. 2 του Νόμου 1316/1983 για την Ίδρυση του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων: 'Τα κατωτέρω προϊόντα εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Οργανισμού: [...] (ιστ) Απολυμαντικά, αντισηπτικά και αποσμητικά χώρου' (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'11/11.1.1983).
- 30 Βλ. Υπουργική Απόφαση 7723/1994 περί Κυκλοφορίας των απολυμαντικών (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β'961/1994).

- 31 Βλ. Νόμο 721/1977 περί έγκρισης Κυκλοφορίας και ελέγχου των προϊόντων φυτοπροστασίας και άλλων συναφών διατάξεων (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'298/07.10.1977).
- 32 Το γενικό εμπορικό σήμα αφορά στη σύνδεση ενός σήματος με διάφορα προϊόντα σε διάφορες αγορές (για παράδειγμα, Yamaha, Virgin, Palmolive), το οποίο επιτρέπει στις εταιρείες την πραγματοποίηση οικονομίας κλίμακας, εφόσον όλα τα προϊόντα τους και οι σχετικές επικοινωνίες συνεισφέρουν στη γνώση των προϊόντων αυτών από το ευρύ κοινό. Βλ. OECD (2009), *Trademarks as an Indicator of Product and Marketing Innovations*, OECD Publishing, διαθέσιμο στο: www.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/trademarks-as-an-indicator-of-product-and-marketing-innovations_224428874418.
- 33 Βλ. Νομοθετικό Διάταγμα 96/1973 περί Εμπορίου φαρμακευτικών προϊόντων (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'172/3-8.8.1973).
- 34 Βλ. Κοινή Υπουργική Απόφαση Δ.ΥΓ3α/Γ.Π.32221/2013 για την Εναρμόνιση της Ελληνικής νομοθεσίας με τη νομοθεσία της ΕΕ στον τομέα της παραγωγής και της κυκλοφορίας φαρμακευτικών προϊόντων για ανθρώπινη χρήση σύμφωνα με την Οδηγία 2001/83/ΕΚ περί Κοινοτικού Κώδικα φαρμακευτικών προϊόντων για ανθρώπινη χρήση όπως τροποποιήθηκε από την Οδηγία 2011/62/ΕΕ σχετικά με την πρόληψη εισόδου στη νόμιμη αλυσίδα εφοδιασμού ψευδεπίγραφων φαρμακευτικών προϊόντων (Επίσημη Εφημερίδα Β'1049/29.04.2013).
- 35 Βλ. Υπουργική Απόφαση 9497/104760/2014 περί Συνταγογράφησης προϊόντων φυτοπροστασίας (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β'2310/28.08.2014).
- 36 Σύμφωνα με το Άρθ. 6 παρ. 1 της Οδηγίας 2009/128/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21^{ης} Οκτωβρίου 2009 περί δημιουργίας ενός πλαισίου δράσης της Κοινότητας για την επίτευξη βιώσιμης χρήσης των παρασιτοκτόνων: 'Τα Κράτη Μέλη θα εξασφαλίζουν ότι οι διανομείς διαθέτουν επαρκή αριθμό εργαζομένων οι οποίοι θα είναι κάτοχοι του κατά το Άρθρο 5(2) πιστοποιητικού. Τα εν λόγω άτομα θα είναι διαθέσιμα κατά την πώληση για την παροχή των κατάλληλων πληροφοριών στους πελάτες σχετικά με τη χρήση των παρασιτοκτόνων, την υγεία και τις οδηγίες ασφαλείας για τη διαχείριση των κινδύνων από τα συγκεκριμένα προϊόντα. (Επίσημη Εφημερίδα L309/24.11.2009).
- 37 Το Άρθ. 14 της Οδηγίας 2009/128/ΕΚ *ibid.* αναφέρει ότι 'Τα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για την προώθηση της διαχείρισης επιβλαβών οργανισμών με χαμηλή εισροή γεωργικών φαρμάκων, με προτεραιότητα, όπου αυτό είναι δυνατόν, σε μεθόδους χωρίς χημικά μέσα, ούτως ώστε οι επαγγελματίες χρήστες γεωργικών φαρμάκων να στραφούν σε πρακτικές και προϊόντα με το χαμηλότερο δυνατό κίνδυνο για την υγεία του ανθρώπου και το περιβάλλον μεταξύ εκείνων που είναι διαθέσιμα για την αντιμετώπιση του ίδιου προβλήματος επιβλαβών οργανισμών'.
- 38 Ετήσια έρευνα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Το 2014, το μέγεθος του δείγματος αφορούσε σε 2.815 επαγγελματίες χρήστες και το 2016 σε 3.190 επαγγελματίες χρήστες. www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/crop-production/fytoprostasiamenu/elenxoifitoprostateytikonmenu/540-statistika-fytorosta
- 39 Ετήσια έρευνα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Το 2014, το μέγεθος του δείγματος αφορούσε σε 2.815 επαγγελματίες χρήστες και το 2016 σε 3.190 επαγγελματίες χρήστες www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/crop-production/fytoprostasiamenu/elenxoifitoprostateytikonmenu/540-statistika-fytorosta
- 40 Βλ. Νόμο 4235/2014 περί Τροφίμων, ζωοτροφών, προϊόντων φυτοπροστασίας, κλπ (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'32/11.02.2014).
- 41 Βλ. Προεδρικό Διάταγμα 159/2013 για την εμπορία προϊόντων φυτοπροστασίας και λειτουργικές προδιαγραφές καταστημάτων (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'251/18.11.2013).

- 42 Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης της Ιταλίας για τη Βιώσιμη Χρήση των Προϊόντων Φυτοπροστασίας, http://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/sustainable_use_pesticides/nap/index_en.htm.
- 43 Βλ. Νόμο 4384/2016 για τους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς, τις μορφές συλλογικής οργάνωσης του αγροτικού χώρου και περιοχών της υπαίθρου και άλλες διατάξεις (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, Α'78/26.04.2016).
- 44 Βλ. Τμήμα Ε.10 παρ. 1 του Νόμου 4152/2013 σχετικά με τα Εφαρμοστικά μέτρα για τους Νόμους 4046/2012, 4093/2012 και 4127/2013 (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'107/09.05.2013).
- 45 Σύμφωνα με τη Σύσταση 2003/361 της ΕΕ (Επίσημη Εφημερίδα L124, 20.05.2003), μια πολύ μικρή επιχείρηση ορίζεται ως 'επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερα από 10 άτομα και της οποίας ο κύκλος εργασιών και/ή ο ετήσιος ισολογισμός συνολικά δεν υπερβαίνουν το ποσόν των EUR 2 εκατομμυρίων' και η μικρή επιχείρηση ορίζεται ως 'επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερα από 50 άτομα και της οποίας ο κύκλος εργασιών και/ή ο ετήσιος ισολογισμός συνολικά δεν υπερβαίνουν το ποσόν των EUR 10 εκατομμυρίων'.
- 46 Βλ. Άρθ. 1 παρ.3 και Άρθ. 2 α της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 4166/51687/2014 περί Τροποποίησης της ΚΥΑ 9748/100747/2012 για τις προϋποθέσεις αδειοδότησης εταιρειών λιπασμάτων Τύπου Α και Τύπου Β (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β'1031 25.04.2014).
- 47 Βλ. Άρθ. 2 του Προεδρικού Διατάγματος 159/2014 για τη μερική απασχόληση του υπεύθυνου επιστήμονα σε μικρές και σε πολύ μικρές επιχειρήσεις παραγωγής και εμπορίας σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού λιπασμάτων. (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'241/05.11.2014).
- 48 Βλ. παράγραφο 3 της Γνωμοδότησης 19/VI/2012 της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β'3114/26.11.2012).
- 49 Βλ. Άρθ. 4 παρ.3β του Νόμου 1565/1985 για τα Λιπάσματα (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'164/25-26.09.1985).
- 50 Βλ. Άρθ.3 παρ. 5 της Υπουργικής Απόφασης 9748/100747/2012 για τον καθορισμό των προϋποθέσεων και της διαδικασίας σχετικά με την απόκτηση αδειας Τύπου Α και Τύπου Β για την εμπορία λιπασμάτων (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β'2692/ 04.10.2012).
- 51 Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, βάση δεδομένων μητρώου, www.minagric.gr/pol_yliko/py_companies_lipasmata.aspx, (πρόσβαση 4 Σεπτεμβρίου 2016).
- 52 Κανονισμός (ΕΚ) Αριθ. 1223/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30^{ης} Νοεμβρίου 2009 για τα καλλυντικά προϊόντα (Επίσημη Εφημερίδα L342, 22.12.2009). Ο Κανονισμός Καλλυντικών της ΕΕ τέθηκε σε ισχύ τον Ιούλιο 2013.
- 53 Σύμφωνα με το Άρθ. 13 του Κανονισμού (ΕΚ) Αριθ. 1223/2009 *ibid.*, όλα τα καλλυντικά προϊόντα που διατίθενται στην αγορά της ΕΕ πρέπει να είναι καταχωρημένα στην Πύλη Κοινοποίησης Καλλυντικών Προϊόντων (Cosmetic Products Notification Portal (CPNP) πριν κυκλοφορήσουν στην αγορά. Βλ. <https://webgate.ec.europa.eu/cnpn/faq/?event=faq.show> (πρόσβαση 4 Σεπτεμβρίου 2016). Μετά την καταχώρηση ενός προϊόντος στην CPNP, δεν απαιτείται περαιτέρω κοινοποίηση σε εθνικό επίπεδο.
- 54 Οδηγία του Συμβουλίου 76/768/ΕΕΚ της 27^{ης} Ιουλίου 1976 για την προσέγγιση των νόμων των Κρατών Μελών σχετικά με τα καλλυντικά προϊόντα (Επίσημη Εφημερίδα L262, 27.9.1976, σελ.169). Η Οδηγία έχει τροποποιηθεί πολλές φορές και μεταφέρθηκε ως ενιαίο κείμενο στον Κανονισμό (ΕΚ) Αριθ. 1223/2009 *ibid.*

- 55 Βλ. Κοινή Υπουργική Απόφαση ΔΥΓ3α/ΓΠ. 132979/2005 για την Προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας στις Κοινοτικές Οδηγίες στον κλάδο των καλλυντικών (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β'352/18.03.2005).
- 56 Η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του Κανονισμού της ΕΕ τεκμαίρεται εφόσον εφαρμόζεται το ISO 22716:2007.
- 57 Βλ. Εγκύκλιο 92428/28.12.2009 του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων για τη νόμιμη κυκλοφορία των προϊόντων καλλυντικών.
- 58 Έγγραφο κατευθύνσεων της ΕΚ, διαθέσιμα στο: <http://ec.europa.eu/growth/sectors/cosmetics/products/borderline-products/>
- 59 Βλ. αιτιολογικές σκέψεις 6 και 7 του Προοιμίου του Κανονισμού της ΕΕ 1223/2009 *ibid.*
- 60 Βλ. αιτιολογική σκέψη 20 του Προοιμίου του Κανονισμού της ΕΕ 528/2012 *ibid.*
- 61 Δεν στάθηκε δυνατή η επισημάνση των στόχων της Εγκυκλίου. Ο στόχος, όπως περιγράφεται βασίζεται σε όσα αντιλαμβάνεται ο ΟΟΣΑ από μια ανταλλαγή απόψεων με τον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων.
- 62 Βλ. Άρθ. 11, παρ.1ζ Νόμου 1316/1983 *ibid.*
- 63 Ισοτιμία: EUR 1 = SEK 9,538 www.ecb.europa.eu/stats/exchange/eurofxref/html/eurofxref-graph-sek.en.html (πρόσβαση 13 Σεπτεμβρίου 2016).
- 64 Οδηγία του Συμβουλίου 2008/118/ΕΚ της 16^{ης} Δεκεμβρίου 2008 σχετικά με γενικές διευθετήσεις για τον ειδικό φόρο κατανάλωσης και κατάργηση της Οδηγίας 92/12/ΕΕΚ (Επίσημη Εφημερίδα L9, 14.1.2009)
- 65 Οδηγία του Συμβουλίου 92/12/ΕΕΚ της 25^{ης} Φεβρουαρίου 1992 για τις γενικές διευθετήσεις προϊόντων τα οποία υπόκεινται σε ειδικό φόρο κατανάλωσης και για την κατοχή, την μεταφορά και την παρακολούθηση των συγκεκριμένων προϊόντων (Επίσημη Εφημερίδα L076, 23.03.1992)
- 66 Βλ. Εθνικό Κώδικα Τελωνείων, Νόμος 2960/2001, Άρθ. 81, παρ. 4 (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'265/22.11.2001).
- 67 Βλ. Υπουργική Απόφαση 811/337/2008 *ibid.*
- 68 Βλ. Υπουργική Απόφαση 812/338/2008 *ibid.*
- 69 Η μετουσίωση αλκοόλης είναι διαδικασία η οποία καθιστά την αλκοόλη ακατάλληλη για ανθρώπινη κατανάλωση. Υπάρχουν τρία συστατικά στοιχεία τα οποία χρησιμοποιούνται για την πρόληψη της κατανάλωσης του προϊόντος, είτε τυχαία (από παιδιά, για παράδειγμα) είτε εσκεμμένα: (1) μια δύσοσμη ουσία, (2) ουσία με άσχημη γεύση, και (3) ένας αναλυτικός δείκτης ο οποίος παραμένει στην αλκοόλη (ακόμα και σε ποσότητα ιχνοστοιχείου) ακόμα και αν υπάρχουν απόπειρες εξαπάτησης με την αφαίρεση των ουσιών 1 και 2.
- 70 Η ελαστικότητα αυτή συλλαμβάνει την αλλαγή ποσοστού στην καμπύλη ζήτησης που προκύπτει από μια αύξηση 1% στην ποσότητα. Είναι ίση με μηδέν για γραμμική, θετική για κοίλη καμπύλη και αρνητική για κυρτή καμπύλη ζήτησης. Για τους υπολογισμούς μας εδώ η παραδοχή μας αφορά σε γραμμική ζήτηση.
- 71 Τα δεδομένα για την περίοδο 2008-2010 αναφέρονται στην ΕΕ-27.
- 72 Eurostat, Ετήσια λεπτομερή στατιστικά στοιχεία επιχειρήσεων για τη βιομηχανία (NACE Rev. 2, B-E), Βάση δεδομένων [sbs_na_ind_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (πρόσβαση 24 Αυγούστου 2016).

- 73 Βλ. Υπουργική Απόφαση 529/2000 για την κυκλοφορία στην αγορά και την εγκατάσταση ρευματοληπτών και βυσμάτων (φίς) (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β'67/28.01.2000).
- 74 Τα δεδομένα για την περίοδο 2008-2010 αναφέρονται στην ΕΕ-27.
- 75 Eurostat, Ετήσια λεπτομερή στατιστικά στοιχεία επιχειρήσεων για τη βιομηχανία (NACE Rev. 2, B-E), Βάση δεδομένων [sbs_na_ind_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (accessed 24 August 2016).
- 76 Τα δεδομένα για την περίοδο 2008-2010 αναφέρονται στην ΕΕ-27.
- 77 Eurostat, Ετήσια λεπτομερή στατιστικά στοιχεία επιχειρήσεων για τη βιομηχανία (NACE Rev. 2, B-E), Βάση δεδομένων [sbs_na_ind_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (πρόσβαση 24 Αυγούστου 2016).
- 78 Βλ. Κοινή Υπουργική Απόφαση 1110/1988 για την ταξινόμηση, τη συσκευασία, τη σήμανση βαφών, βερνικιών, μελανιών εκτύπωσης και συναφών προϊόντων (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β'733/05.10.1988).
- 79 Βλ. Απόφαση 1196 του Ανωτάτου Χημικού Συμβουλίου του Γενικού Χημείου του Κράτους για την ταξινόμηση, τη συσκευασία, τη σήμανση βαφών, βερνικιών, μελανιών εκτύπωσης και συναφών προϊόντων (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β'51/30.01.1990).
- 80 Βλ. Βασιλικό Διάταγμα 464/1968 για τις ρυθμίσεις υγείας και ασφάλειας εργαζομένων σε βιομηχανίες τυπογραφίας ή γραφικών τεχνών και σε βιομηχανίες επεξεργασίας χαρτιού (Επίσημη Εφημερίδα Α'153/28.06-12.07.1968).
- 81 Εγκύκλιος 1244/2015 του Υπουργείου Οικονομικών για τον ΦΠΑ στην εκτύπωση και την παράδοση βιβλίων, εφημερίδων και περιοδικών, που εκδόθηκε με ημερομηνία 03.11.2015.
- 82 Βλ. Άρθ.18 παρ.3 του Νόμου 2121/1993 για τα δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας (Copyright), τα Συγγενικά Δικαιώματα και Πολιτιστικά Θέματα (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'25/04.03.1993).

Βιβλιογραφία

- Andersson, F. (2002), “Pooling Reputations,” *International Journal of Industrial Organization*, 20(5), p. 715-730.
- Cabral L. M. B. (2007), “Optimal brand umbrella size. Technical report”, New York University.
- Dube, J.P., G.Hitsch and P.Rossi (2009), “Do Switching Costs Make Markets Less Competitive?”, *Journal of Marketing Research*. Vol. 46, No. 4, p. 435.
- European Commission, Taxation and Customs Union, “Alcohol Not For Human Consumption” information page, https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/excise-duties-alcohol-tobacco-energy/excise-duties-alcohol/alcohol-not-human-consumption_en (accessed 05.09.2016).
- Eurostat (2008), NACE Rev.2: Statistical classification of economic activities in the European Community, <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5902521/KS-RA-07-015-EN.PDF> (accessed 05.09.2016).
- Ελληνικό Γενικό Χημείο του Κράτους, Εκθέσεις Ετήσιας Δραστηριότητας, http://www.gcsf.gr/index.asp?a_id=22.
- Hakenes H. and M. Peitz (2008), “Umbrella branding and external certification”, Preprints of the Max Planck Institute for Research on Collective Goods, Bonn.
- OECD (2009), “Trademarks as an Indicator of Product and Marketing Innovations”, OECD Science, Technology and Industry Working Papers, No. 2009/06, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/224428874418>.
- OECD (2014), Consumption Tax Trends 2014: VAT/GST and excise rates, trends and policy issues, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/ctt-2014-en>.
- Weyl, E. G., and M. Fabinger (2013), “Pass-Through as an Economic Tool: Principles of Incidence under Imperfect Competition”, *Journal of Political Economy*, Vol. 121, No. 3, 528-583.

Databases

- Eurostat, Ετήσια λεπτομερή στατιστικά στοιχεία επιχειρήσεων για τη βιομηχανία (NACE Rev. 2, B-E), Βάση δεδομένων [sbs_na_ind_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (πρόσβαση 24 Αυγούστου 2016).
- Eurostat, Prodcop Annual Data 2015, <http://ec.europa.eu/eurostat/web/prodcom/data/excel-files-nace-rev.2> (accessed 24 August 2016).

Κεφάλαιο 6

Φαρμακευτικά Προϊόντα

Η φαρμακευτική βιομηχανία συνεισφέρει σε σημαντικό βαθμό στο ΑΕΠ, στην απασχόληση και στην οικονομική υγεία και αποτελεί εξέχοντα τομέα ενίσχυσης της ανάπτυξης της οικονομικής δραστηριότητας στην Ελλάδα. Το κανονιστικό πλαίσιο του κλάδου ρέπει προς σημαντική εμπλοκή του κράτους με κρίσιμο στόχο την προστασία της δημόσιας υγείας. Η οικονομική και κοινωνική σημασία του κλάδου αυξάνει την αναγκαιότητα διαμόρφωσης κανόνων και ρυθμίσεων που θα εφαρμόζονται με συνέπεια στο πλαίσιο αναζήτησης σταθερής ισορροπίας μεταξύ αποδοτικότητας, αποτελεσματικότητας και ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς. Επί του παρόντος, ο ανταγωνισμός φαίνεται ότι συναντά διάφορα εμπόδια εξαιτίας της νομοθεσίας η οποία περιορίζει διάφορες πτυχές των φαρμακευτικών προϊόντων, δημιουργώντας διακριτική μεταχείριση μεταξύ των επιχειρήσεων, αλλά και ανασφάλεια δικαίου. Στα θέματα αυτά περιλαμβάνονται μηχανισμοί τιμολόγησης οι οποίοι δεν επιτρέπουν στα γενόσημα φάρμακα την πλήρη εκμετάλλευση των οικονομικών τους πλεονεκτημάτων, ένα πλαίσιο διαφήμισης των μη συνταγογραφούμενων φαρμάκων (ΜΗΣΥΦΑ) το οποίο μπορεί να οδηγεί σε ακαμψίες ως προς τις τιμές, περιορισμοί ως προς τις επιστημονικές εκδηλώσεις που επιβαρύνουν τις στρατηγικές marketing και λειτουργικοί περιορισμοί στις φαρμακευτικές αποθήκες που μπορεί να καταλήγουν σε εμπορική αναποτελεσματικότητα ως προς το χονδρικό εμπόριο. Η εφαρμογή των συστάσεων που ακολουθούν θα επέτρεπε την εφαρμογή των στόχων τους οποίους έχουν θέσει οι πολιτικές προστασίας της υγείας, ενώ παράλληλα θα μπορούσε να βοηθήσει στην ενδυνάμωση της οικονομικής δραστηριότητας με την υιοθέτηση περισσότερο θεμιτών και αποδοτικών πρακτικών και μηχανισμών.

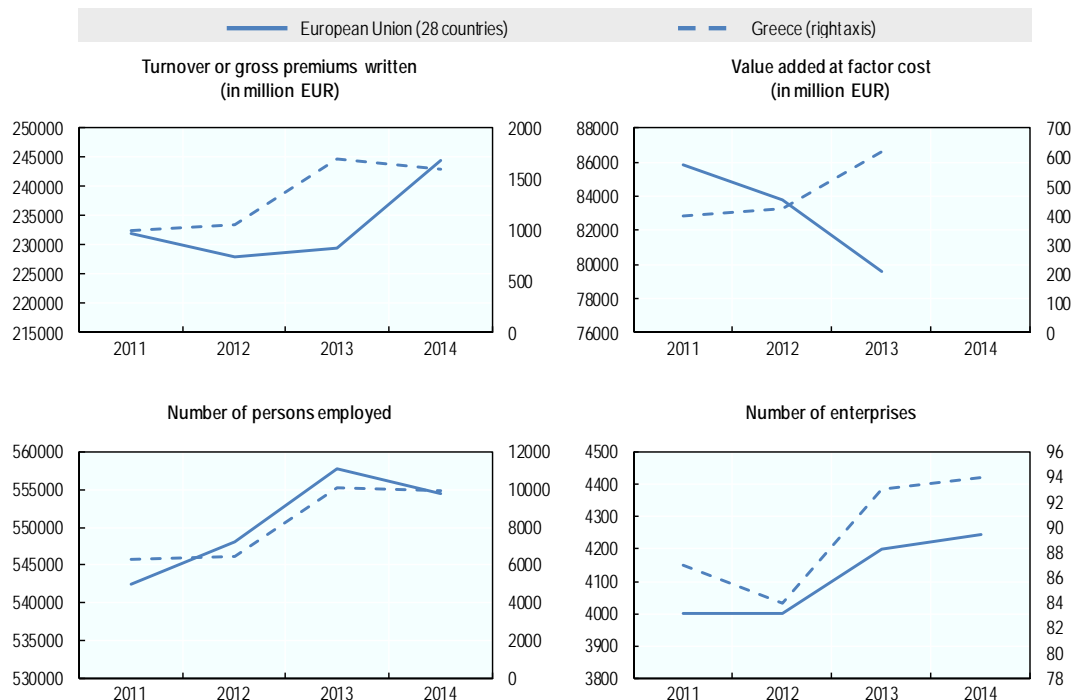
6.1. Ορισμός και οικονομική επισκόπηση

Το κεφάλαιο αυτό εξετάζει τις επιπτώσεις της νομοθεσίας στον ανταγωνισμό σχετικά με την μεταποίηση και το χονδρικό εμπόριο φαρμακευτικών προϊόντων και σκευασμάτων.¹ Για τους σκοπούς της παρούσας αξιολόγησης, ο ορισμός των φαρμακευτικών προϊόντων περιλαμβάνει φάρμακα για ανθρώπινη χρήση, κτηνιατρικά προϊόντα, συμπληρώματα διατροφής και τρόφιμα που προορίζονται για ειδική διατροφή, διαιτητικές τροφές για ειδικούς ιατρικούς σκοπούς και τροφές που χρησιμοποιούνται σε δίαιτες μειωμένων θερμίδων για απώλεια βάρους.

Η αξιολόγηση συνθηκών ανταγωνισμού εξετάζει την αδειοδότηση, την τιμολόγηση, την αποζημίωση, το εμπόριο, το marketing, την αποθήκευση, τη διανομή και διάφορους άλλους τομείς οι οποίοι αφορούν στη συμπεριφορά των οικονομικών παραγόντων οι οποίοι εμπλέκονται στην αγορά του κλάδου. Εκτός από την ανάλυση των βασικών οικονομικών χαρακτηριστικών και της συνεισφοράς του κλάδου στην Ελληνική οικονομία, η προσπάθεια αφορά επίσης στην επισήμανση των βασικών εμποδίων στον ανταγωνισμό στο πλαίσιο των τεσσάρων βασικών θεματικών κατηγοριών, στις οποίες έχει διαχωριστεί η νομοθεσία του κλάδου. Οι συστάσεις αποβλέπουν στην επίτευξη των στόχων του νομοθέτη με την ελάχιστη δυνατή στρέβλωση του ανταγωνισμού στην αγορά.

Η έρευνα και τα επίσημα δεδομένα εκτιμούν τη συνολική συνεισφορά του κλάδου στο ΑΕΠ της χώρας σε ποσοστό περίπου 4% ή σε περίπου 7,55 δις EUR (ΣΦΕΕ, 2016)². Κατά την τετραετία μεταξύ 2011 και 2014, σημειώθηκε επιτάχυνση της οικονομικής δραστηριότητας στον κλάδο της μεταποίησης των φαρμακευτικών προϊόντων, τόσο στην ΕΕ όσο και στην Ελλάδα, παρά την παρατεταμένη οικονομική ύφεση. Ο κύκλος εργασιών στην ΕΕ28 σημείωσε αύξηση κατά 5%. Για την Ελλάδα, τα στοιχεία της Eurostat υποδεικνύουν αύξηση του κύκλου εργασιών του κλάδου σε ποσοστό μεγαλύτερο του 60%. Σε αντίθεση με την ΕΕ, όπου η προστιθέμενη αξία των φαρμακευτικών προϊόντων σημείωσε μείωση 7%, στην Ελλάδα αυξήθηκε σε ποσοστό μεγαλύτερο από 50%. Το γεγονός αυτό συνοδεύτηκε από μια παράλληλη κατά 58% αύξηση στον αριθμό των απασχολούμενων στον κλάδο σε περίπου 10 000 άτομα. Ο αριθμός των φαρμακευτικών εταιρειών αυξήθηκε επίσης από 87 σε 94, υπερβαίνοντας την αντίστοιχη αύξηση κατά 6% σε επίπεδο ΕΕ28. Στο Σχήμα 6.1 φαίνεται ότι η μεγαλύτερη αύξηση σε όλες τις πτυχές οικονομικής δραστηριότητας έλαβε χώρα μεταξύ 2012 και 2013.

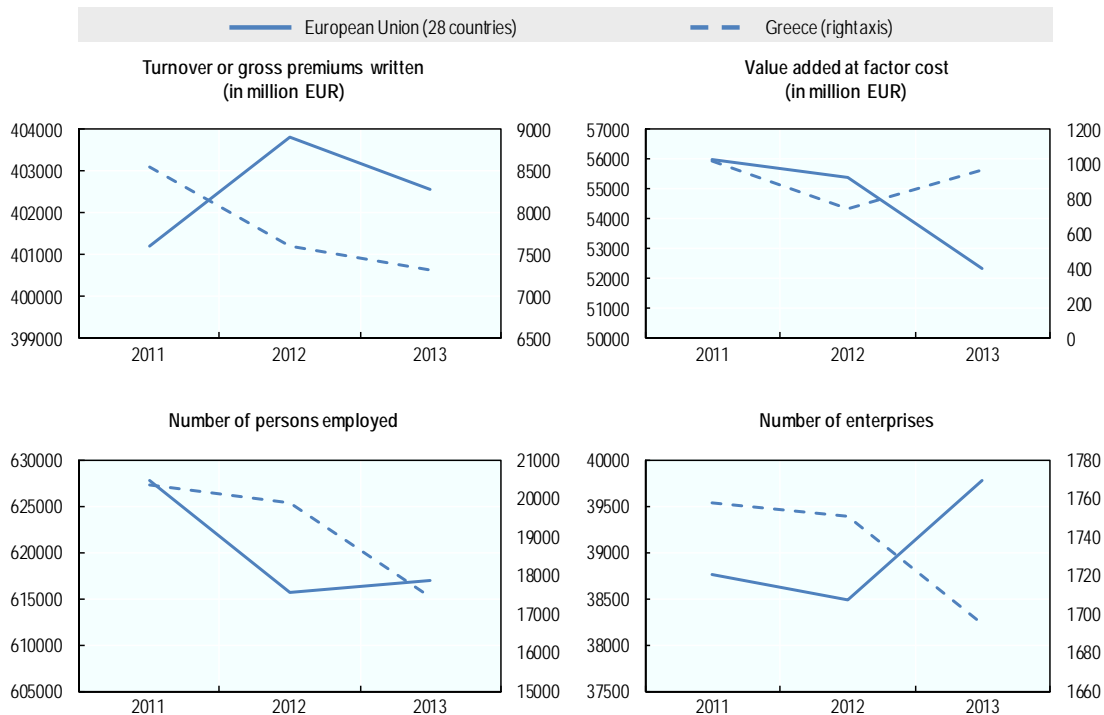
Σχήμα 6.1. Οικονομική δραστηριότητα στη μεταποίηση φαρμακευτικών προϊόντων



Πηγή: Eurostat, Ετήσια λεπτομερή στοιχεία επιχειρήσεων για τη βιομηχανία (NACE Rev. 2), Βάση δεδομένων [sbs_na_ind_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (πρόσβαση 4 Απριλίου 2016)

Στα τρία έτη μεταξύ 2011 και 2013, οι οικονομικές επιδόσεις των χονδρεμπόρων φαρμακευτικών προϊόντων σημείωσαν ανάμεικτα αποτελέσματα. Οι εκτιμήσεις του ΟΟΣΑ για τα δεδομένα της Eurostat δείχνουν ότι η χώρα συνεισέφερε ποσοστό 2% του κύκλου εργασιών και της προστιθέμενης αξίας της ΕΕ28, 3% του αριθμού των απασχολούμενων, και 4% του αριθμού των επιχειρήσεων του κλάδου. Εκτός αυτού, ο κύκλος εργασιών σημείωσε μικρή αύξηση κατά 0,3% στην ΕΕ28 μεταξύ 2011 και 2013, ενώ στην Ελλάδα σημείωσε πτώση κατά 14%. Ο αριθμός χονδρεμπόρων φαρμακευτικών προϊόντων στην Ελλάδα μειώθηκε κατά 4% με μεγαλύτερη μείωση στον αριθμό των απασχολούμενων (14%). Τα αντίστοιχα αριθμητικά στοιχεία για την ΕΕ28 εμφανίζουν αύξηση 3% στον αριθμό των επιχειρήσεων και 2% μείωση στην απασχόληση. Όλες αυτές οι εξελίξεις οδήγησαν σε μείωση 5% στην προστιθέμενη αξία του χονδρικού εμπορίου φαρμακευτικών προϊόντων. Η πτώση αυτή ήταν μικρότερη από τον μέσο όρο της πτώσης στην ΕΕ28 όπου η συνολική προστιθέμενη αξία μειώθηκε ακόμα περισσότερο (-7%).

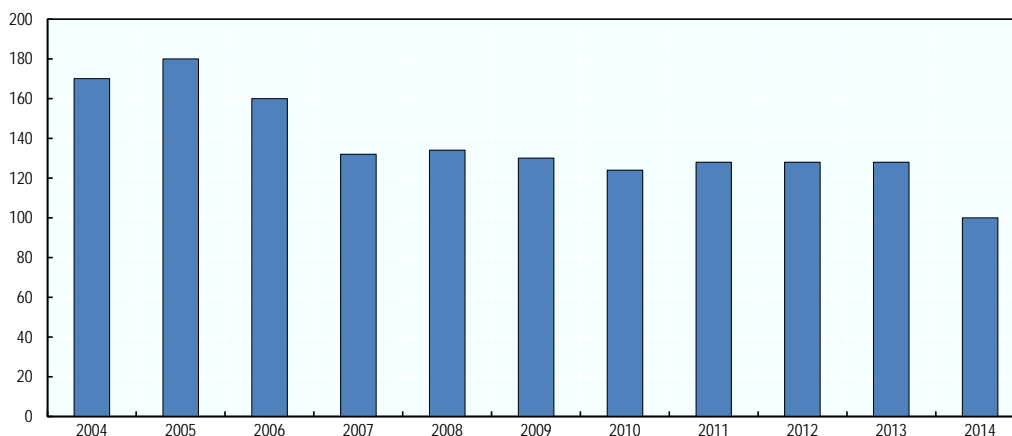
Σχήμα 6.2. Οικονομική δραστηριότητα στο χονδρικό εμπόριο φαρμακευτικών προϊόντων



Πηγή: Eurostat, Ετήσια λεπτομερή στοιχεία επιχειρήσεων για τη βιομηχανία (NACE Rev. 2), Βάση δεδομένων [sbs_na_ind_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (πρόσβαση 4 Απριλίου 2016)

Σύμφωνα με το άρθρο 103 της Κοινής Υπουργικής Απόφασης Δ.ΥΓ3α/Γ.Π.32221/2013³, οι άδειες χονδρικού εμπορίου φαρμακευτικών προϊόντων θα πρέπει να χορηγούνται από τον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων. Οι άδειες αυτές ορίζουν τις λεπτομέρειες για τις εγκαταστάσεις στις οποίες θα πραγματοποιείται το χονδρικό εμπόριο. Η διάρκεια ισχύος της άδειας δεν μπορεί να υπερβαίνει τα πέντε χρόνια και μπορεί να ανανεώνεται χωρίς περιορισμό πολλές φορές για την ίδια χρονική διάρκεια. Το χονδρικό εμπόριο φαρμακευτικών προϊόντων μπορεί να διεξάγεται από παραγωγούς, τους εκπροσώπους τους ή τους εισαγωγείς φαρμακευτικών προϊόντων (συμπεριλαμβανομένων των Κατόχων Αδείας Κυκλοφορίας (ΚΑΚ), από φαρμακαποθήκες, φαρμακαποθήκες των προμηθευτικών συνεταιρισμών φαρμακοποιών, συνεταιρισμούς φαρμακοποιών και από επιχειρήσεις για λογαριασμό τρίτων (third-party logistics). 128 επιχειρήσεις ή ποσοστό περίπου 7,6% από τις 1 695 επιχειρήσεις χονδρικού εμπορίου φαρμακευτικών προϊόντων το 2013, ήταν φαρμακαποθήκες. Ο αριθμός αυτός μειώθηκε σε 100 φαρμακαποθήκες το 2014. Όπως φαίνεται στο σχήμα 6.3, ο αριθμός φαρμακαποθηκών που λειτουργούν στην Ελλάδα μειώθηκε κατά την τελευταία δεκαετία κατά ποσοστό μεγαλύτερο του 40%.

Σχήμα 6.3. Αριθμός φαρμακαποθηκών στην Ελλάδα

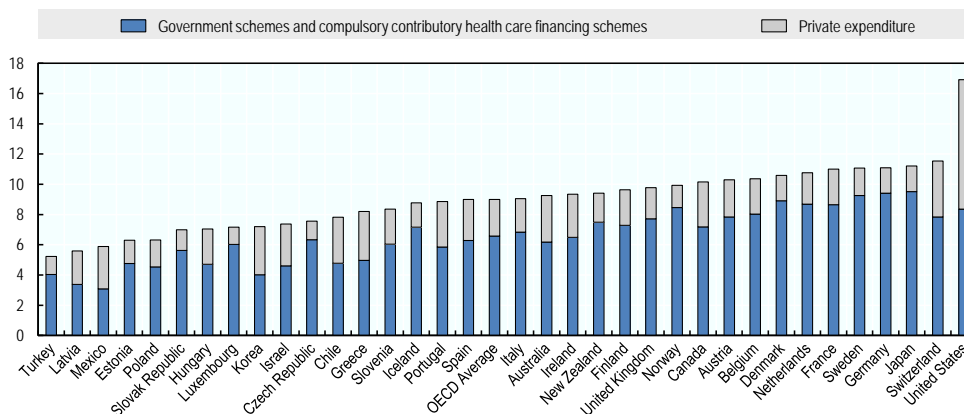


Σημείωση: Προσωρινά δεδομένα για το 2010.

Πηγή: Πανελλήνιος Φαρμακευτικός Σύλλογος – Μητρώο επιχειρήσεων ΕΛΣΤΑΤ

Τόσο οι κυβερνήσεις όσο και οι πολίτες αφιερώνουν σημαντικά τμήματα των προϋπολογισμών τους στην υγεία και στα φαρμακευτικά προϊόντα. Η συνολική δαπάνη υγείας ως ποσοστό του ΑΕΠ παραμένει κάτω από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ (Σχήμα 6.4). Το 2015, η συνολική δημόσια και ιδιωτικά χρηματοδοτούμενη δαπάνη υγείας, ανερχόταν περίπου σε 14,4 δις EUR, ή περίπου 8,2% του ΑΕΠ. Σε σύγκριση με το 2009, αυτό αποτελούσε μείωση της συνολικής δαπάνης υγείας σε ποσοστό μεγαλύτερο του 35%, μείωση η οποία υπερβαίνει την τάση του ΟΟΣΑ⁴. Λόγω της οικονομικής ύφεσης στην Ελληνική οικονομία κατά το ίδιο χρονικό διάστημα, μειώθηκε επίσης και το ποσοστό δαπάνης υγείας επί του ΑΕΠ, αλλά με βραδύτερο ρυθμό. Ποσοστό περίπου 60% της συνολικής δαπάνης, ή το ισοδύναμο του 5% περίπου του Ελληνικού ΑΕΠ, αφορούσε σε κρατικά και υποχρεωτικά ανταποδοτικά συστήματα χρηματοδότησης φροντίδας υγείας (ΟΟΣΑ, 2015). Το γεγονός αυτό υποδεικνύει ότι η Ελλάδα έχει το τρίτο υψηλότερο επίπεδο ιδιωτικής δαπάνης υγείας ως προς το ΑΕΠ (3,2%) μεταξύ των χωρών μελών του ΟΟΣΑ, μετά τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ελβετία (8,6% και 3,7% αντίστοιχα). Εκτός αυτού, οι σημαντικές και συχνές αλλαγές στη νομοθεσία οδήγησαν τόσο σε μείωση της δαπάνης υγείας όσο και στη σημαντική μετακίνηση της επιβάρυνσης του κόστους υγείας από τον δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα. Τα κυβερνητικά συστήματα και τα υποχρεωτικά ανταποδοτικά συστήματα χρηματοδότησης της υγείας αποτελούσαν ποσοστό 6,9% του ΑΕΠ το 2010. Το ποσοστό αυτό μειώθηκε στο 5% το 2015. Στο μεταξύ, η ιδιωτική δαπάνη υγείας αυξήθηκε από 3% σε 3,2% του ΑΕΠ (ΟΟΣΑ, 2016c).

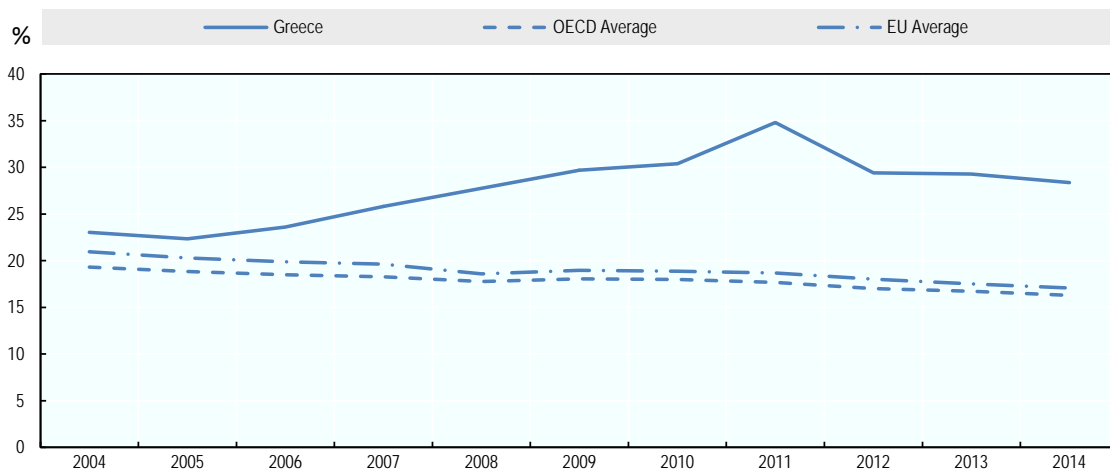
Σχήμα 6.4. Δαπάνη υγείας ως ποσοστό του ΑΕΠ, 2015



Πηγή: OECD (2016c), "Health expenditure and financing: Health expenditure indicators", *OECD Health Statistics* (database). DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/data-00349-en> (Πρόσβαση 1 Αυγούστου 2016)

Τα δεδομένα του ΟΟΣΑ δείχνουν ότι η δαπάνη υγείας, δημόσια και ιδιωτική, μειώθηκε σημαντικά τα τελευταία χρόνια της οικονομικής κρίσης. Από την άλλη πλευρά, το μερίδιο της φαρμακευτικής δαπάνης επί της συνολικής δαπάνης υγείας ήταν σχετικά υψηλό. Το 2014, βρισκόταν στα ίδια περίπου επίπεδα με το 2009. Ως προς αυτό, η Ελλάδα κατείχε τη δεύτερη θέση μεταξύ των χωρών μελών του ΟΟΣΑ, την ξεπερνούσε μόνο η Ουγγαρία. Η φαρμακευτική δαπάνη έφθασε στο υψηλότερο σημείο της το 2011 (34,8 της συνολικής δαπάνης υγείας) και παρουσίασε έκτοτε πτωτική τάση, φθάνοντας σε ποσοστό 28,4% της συνολικής δαπάνης υγείας το 2014. Παραμένει ακόμα ωστόσο μεγαλύτερη του μέσου όρου του ΟΟΣΑ (16,3%) και του μέσου όρου της ΕΕ (17,1%), επισημαίνοντας το γεγονός ότι ένα σημαντικό τμήμα της δαπάνης υγείας αφορά στα φαρμακευτικά προϊόντα (Σχήμα 6.5).

Σχήμα 6.5. Φαρμακευτική δαπάνη ως ποσοστό της συνολικής δαπάνης υγείας



Σημείωση: Τα στοιχεία 2008 για την Ελλάδα λείπουν.

Πηγή: OECD (2016b), Pharmaceutical spending (indicator). doi: 10.1787/998feb6-en (Πρόσβαση 18 Αυγούστου 2016).

Η φαρμακευτική δαπάνη στην Ελλάδα εκφρασμένη ως ποσοστό του ΑΕΠ βρισκόταν το 2014 στο 2,35%, ποσοστό που ήταν το υψηλότερο μεταξύ των χωρών μελών του ΟΟΣΑ. Σε άλλες χώρες του ΟΟΣΑ κυμαινόταν από 0,53% στο Λουξεμβούργο έως 2,17% στην Ουγγαρία. Η φαρμακευτική δαπάνη και το θέμα της διεύθυνσης των γενοσήμων βρέθηκαν στο προσκήνιο της πολιτικής στην Ελλάδα η οποία υιοθέτησε μέτρα τα οποία περιελάμβαναν εξωτερικές τιμές αναφοράς, υποκατάσταση από γενόσημα και συνταγογράφηση με βάση τη διεθνή κοινή ονομασία (INN). Χρειάζονται ωστόσο περισσότερα βήματα προς αυτή την κατεύθυνση. Ο ΟΟΣΑ έχει προβεί σε συστάσεις πολιτικής για την υγεία οι οποίες αποβλέπουν στον εξορθολογισμό και στη βελτιστοποίηση της πολιτικής υγείας και της φαρμακευτικής πολιτικής στην Ελλάδα (Πλαίσιο 6.1).

Πλαίσιο 6.1. Πολιτική Υγείας του ΟΟΣΑ στην Ελλάδα

Η Διεύθυνση Υγείας του ΟΟΣΑ ολοκλήρωσε την τελευταία επισκόπηση του συστήματος υγείας της Ελλάδας το 2016. Οι βασικές προτάσεις της *Πολιτικής Υγείας του ΟΟΣΑ στην Ελλάδα 2016* είναι:

- Περαιτέρω σχέδια εξορθολογισμού της φαρμακευτικής δαπάνης και αναδιοργάνωσης της νοσοκομειακής

περίθαλψης

- Οι αποφάσεις για τη φαρμακευτική κάλυψη πρέπει να γίνουν πιο ορθολογικές και να βασίζονται σε αξιολογήσεις τεχνολογικών της υγείας (HTA)
- Αποτελεσματικά προγράμματα και εκστρατείες ευαισθητοποίησης για την επιμόρφωση του προσωπικού υγείας και την πρόληψη υπερβολικής χρήσης αντιβιοτικών.

Πηγή: ΟΟΣΑ (2016 α), Πολιτική Υγείας στην Ελλάδα, www.oecd.org/greece/Health-Policy-in-Greece-January-2016.pdf.

6.2. Επισκόπηση της νομοθεσίας

Τα φαρμακευτικά προϊόντα αποτελούν ένα από τους πιο ρυθμισμένους επιμέρους κλάδους της μεταποίησης και του χονδρικού εμπορίου. Αιτία είναι η ανάγκη ανταπόκρισης σε ένα ευρύ φάσμα στόχων πολιτικής, συμπεριλαμβανομένων της ανταμοιβής της καινοτομίας, της εξασφάλισης ίσης πρόσβασης σε φάρμακα για όλους τους ασθενείς, του ελέγχου της δημόσιας δαπάνης και, πιο σημαντικό, της προστασίας της δημόσιας υγείας. Αυτό σημαίνει ότι ο επιμέρους αυτός κλάδος υπόκειται σε σημαντικές κρατικές παρεμβάσεις και διαθέτει μεγάλη ποικιλία εμπλεκόμενων στις διαδικασίες καθ' όλο το μήκος της αλυσίδας αξίας. Ο Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων (ΕΟΦ) είναι η βασική αρμόδια αρχή ρύθμισης του κλάδου.

Η φαρμακευτική νομοθεσία είναι εκτεταμένη και αποσπασματική: οι διατάξεις πλαίσιο είναι διασκορπισμένες σε πολυάριθμους νόμους και υπουργικές αποφάσεις οι οποίες έχουν επανειλημμένα αναθεωρηθεί κατά τα τελευταία πέντε χρόνια, με αποτέλεσμα να υπάρχουν πολλές επικαλύψεις. Η πολύπλοκη αυτή δομή επηρεάζει, άμεσα ή έμμεσα, όλους τους εμπλεκόμενους στην αγορά. Εξάλλου, ο αποσπασματικός χαρακτήρας της νομοθεσίας στον κλάδο μπορεί να οδηγήσει σε ανασφάλεια δικαίου και σε εφαρμοστικά κενά.

Η χαρτογράφηση της Ελληνικής νομοθεσίας για τον κλάδο περιέλαβε 155 νόμους και ρυθμίσεις. Στη νομοθεσία υπήρχαν νόμοι, νομοθετικά διατάγματα, προεδρικά διατάγματα, υπουργικές/κοινές υπουργικές αποφάσεις. Αξιολογήθηκαν επίσης πολλές εγκύκλιοι και αποφάσεις του ΕΟΦ οι οποίες παρείχαν οδηγίες κατάλληλης πρακτικής ερμηνείας της ισχύουσας νομοθεσίας.

- Ποσοστό περίπου 40% των ρυθμίσεων που εξετάστηκαν αφορούσαν σε αδειοδότηση, κυκλοφορία των προϊόντων και διαδικασίες ελέγχου. Τα θέματα της αδειοδότησης ρυθμίζονται κυρίως από το Νομοθετικό Διάταγμα 96/1973⁵ για το εμπόριο των φαρμακευτικών προϊόντων, τα συμπληρώματα διατροφής και τα καλλυντικά, και επίσης από την Κοινή Υπουργική Απόφαση Δ.ΥΓ3α/Γ.Π.32221/2013⁶ η οποία μεταφέρει νομοθεσία της ΕΕ στο εθνικό δίκαιο. Πολυάριθμες διατάξεις για την αδειοδότηση και την εποπτεία της αγοράς παρατίθενται στον Νόμο 1316/1983⁷ για την ίδρυση του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων, αρμόδια αρχή για την χορήγηση αδειών κυκλοφορίας και την διεξαγωγή ελέγχων στην αγορά.
- Ποσοστό περίπου 30% των ρυθμίσεων αποτελούν τη νομοθεσία τιμολόγησης και αποζημίωσης των φαρμακευτικών προϊόντων. Η νομοθεσία για την τιμολόγηση, η οποία περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τους μηχανισμούς εκπτώσεων και ανάκτησης, διέπεται κυρίως από νόμους που έχουν ψηφιστεί από το Ελληνικό κοινοβούλιο μετά το 2010. Αυτό έγινε στο πλαίσιο της προσπάθειας ελέγχου της δημόσιας φαρμακευτικής δαπάνης μετά την σημαντική αύξηση της περιόδου 2004-2010⁸.

- Ποσοστό περίπου 10% των ρυθμίσεων αναφέρονται στην εμπορία και στην προώθηση των φαρμάκων.
- Ποσοστό περίπου 20% των ρυθμίσεων αναφέρονται στο πλαίσιο του χονδρικού εμπορίου φαρμακευτικών προϊόντων.

Η λειτουργία του κλάδου διέπεται σε μεγάλο βαθμό από την νομοθεσία της ΕΕ. Οι απαιτήσεις και οι διαδικασίες για την έγκριση κυκλοφορίας στην αγορά των φαρμάκων για ανθρώπινη χρήση, όπως επίσης και οι κανόνες μόνιμης επίβλεψης των προϊόντων μετά την αδειοδότηση, είναι εναρμονισμένες διατάξεις προβλεπόμενες κυρίως από την Οδηγία 2001/83/ΕΚ⁹ και από τον Κανονισμό (ΕΚ) 726/2004¹⁰.

Οι κανόνες τιμολόγησης (καθορισμού των τιμών) και επιστροφής για τα φάρμακα δεν είναι εναρμονισμένοι με την εσωτερική αγορά και αποτελούν αρμοδιότητα του εθνικού δικαίου. Το ισχύον εθνικό νομικό πλαίσιο για την τιμολόγηση προβλέπεται στο Νομοθετικό Διάταγμα 96/1973, στους Νόμους 4336/2015, 4337/2015¹¹ και στην Υπουργική Απόφαση 28408/2016¹². Ο έλεγχος της σχετικής νομοθεσίας αποκάλυψε ότι ορισμένες υπουργικές αποφάσεις τιμολόγησης φαρμακευτικών προϊόντων και συναφών διαδικασιών έχουν εκδοθεί από το τέλος του 2013 και μετά. Οι αποφάσεις αυτές δεν βοήθησαν στη σαφήνεια των διατάξεων και μείωσαν τις δυνατότητες των επιχειρήσεων ως προς την κατανόηση των διαδικασιών που θα πρέπει να ακολουθούν σε διάφορες περιπτώσεις. Η έλλειψη ασφάλειας δικαίου θα αυξήσει πιθανόν το διοικητικό κόστος για τις επιχειρήσεις, μια που καταναλώνουν σημαντικό χρόνο αναζητώντας τους ισχύοντες κανόνες και διαδικασίες.

Ποσοστό περίπου 25% των διατάξεων που επισημάνθηκαν αρχικά ως προβληματικές από πλευράς ανταγωνισμού, ήταν τελικά αδρανείς ή παρωχημένες. Η νέα νομοθεσία δεν καταργούσε πολλές φορές ρητά τις προγενέστερες, προκαλώντας ανασφάλεια δικαίου. Ένα παράδειγμα είναι το Νομοθετικό Διάταγμα 96/1973 το οποίο περιέχει πολλές ανεπίκαιρες διατάξεις οι οποίες θα μπορούσαν να έχουν αντικατασταθεί αντί απλώς να τροποποιούνται. Επιπλέον, υπάρχουν αναφορές στον Αγορανομικό Κώδικα σε πολλές διατάξεις παρά το γεγονός ότι ο Αγορανομικός Κώδικας καταργήθηκε από το Άρθρο 48, παράγραφος 2 του Νόμου 4177/2013¹³. Οι αναφορές αυτές προκαλούν κανονιστική ανασφάλεια σχετικά με το ισχύον νομικό πλαίσιο και ενδεχομένως προκαλούν σύγχυση μεταξύ των πιθανών επενδυτών.

Οι βασικοί περιορισμοί οι οποίοι επισημάνθηκαν στην μεταποίηση και στο χονδρικό εμπόριο φαρμακευτικών προϊόντων στην Ελληνική νομοθεσία, παρουσιάζονται λεπτομερώς στα κατώτερω τμήματα. Παρουσιάζεται επίσης και η ζημία την οποία προκαλούν στον ανταγωνισμό, ενώ, όπου αυτό είναι εφικτό, πραγματοποιούνται και διεθνείς συγκρίσεις και διεξάγεται περαιτέρω ανάλυση με σκοπό την παροχή συστάσεων για την άρση των μη αναγκαίων επιβαρύνσεων και τη διαμόρφωση καλύτερων συνθηκών ανταγωνισμού. Τα οφέλη των συστάσεων στην μεταποίηση και στο χονδρικό εμπόριο φαρμακευτικών προϊόντων εκτιμώνται σε 177 εκατομμύρια EUR. Ειδικότερα, η σύσταση άρσης της μέγιστης μείωσης της τιμής γενοσήμων (Τμήμα 6.5) αναμένεται να αποβεί προς όφελος των καταναλωτών με ποσόν περίπου 34 εκατομμυρίων EUR. Η εκτίμηση αυτή προκύπτει χρησιμοποιώντας τη μεθοδολογία του Παραρτήματος Α, ενσωματώνοντας ένα μέσο όρο μείωσης της τιμής 14% από το Πλαίσιο 6.5. Το συνδυαστικό αποτέλεσμα των υπόλοιπων συστάσεων, εκτός από το όριο στις μειώσεις των τιμών, εκτιμήθηκε σε 143 εκατομμύρια EUR. Για τις άλλες συστάσεις, ο ΟΟΣΑ εξέτασε το κατά πόσον οι συστάσεις αναμένεται να έχουν επιπτώσεις είτε υπέρ των καταναλωτών, μέσω χαμηλότερων τιμών, είτε στην οικονομική δραστηριότητα, με όρους καλύτερης αποδοτικότητας και συμπληρωματικών εσόδων. Στην πρώτη περίπτωση, εφαρμόστηκε το πλαίσιο που περιγράφεται στο Παράρτημα Α. Στη δεύτερη, πραγματοποιήσαμε μια συντηρητική παραδοχή γενικότερης βελτίωσης στην αποτελεσματικότητα της λειτουργίας. Σε περίπτωση που οι συστάσεις αναμένεται να επηρεάσουν

τόσο τη μεταποίηση όσο και το χονδρικό εμπόριο, οι επιπτώσεις τους κατανέμονται μεταξύ των επιπέδων της αλυσίδας εφοδιασμού τα οποία επηρεάζονται.

6.3. Αδειοδότηση

Περιγραφή του νομικού πλαισίου

Το Νομοθετικό Διάταγμα 96/1973¹⁴ για το εμπόριο φαρμακευτικών προϊόντων, τα συμπληρώματα διατροφής και τα καλλυντικά είναι η βασική νομοθεσία που καθορίζει το πλαίσιο αδειοδότησης και εμπορίας φαρμακευτικών προϊόντων στην Ελλάδα. Από την εισαγωγή του, ο νόμος τροποποιήθηκε πολλές φορές και σε σημαντική έκταση. Προσθήκες υπήρξαν επίσης και σε νέους νόμους και υπουργικές αποφάσεις. Αυτό κατέληξε στο ότι πολλές διατάξεις ήταν παρωχημένες και δεν εφαρμόζονταν. Πρακτικά, αυτές αντικαταστάθηκαν από νεότερες διατάξεις και από Ευρωπαϊκές οδηγίες. Για παράδειγμα το άρθρο 6, παράγραφοι 2 και 4 αναφέρει ότι στα φαρμακευτικά προϊόντα παρέχεται άδεια κυκλοφορίας στην αγορά για περίοδο δυο έως έξι ετών στην Ελλάδα, και το ίδιο για την ανανέωση της άδειας. Ωστόσο, μετά την υιοθέτηση της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2001/83/EK και τη μεταφορά της στο εθνικό δίκαιο με την Κοινή Υπουργική 32221/2013¹⁵, σε όλα τα φαρμακευτικά προϊόντα, είτε εγχώριας παραγωγής είτε εισαγόμενα, χορηγείται άδεια κυκλοφορίας στην αγορά πενταετούς διάρκειας.

Σύμφωνα με τον Νόμο 1316/1983¹⁶, βασικό νόμο για την ίδρυση του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων, η ευθύνη χορήγησης άδειας κυκλοφορίας ανήκει στον οργανισμό αυτό. Ευθύνη του επίσης είναι και η υποβολή προτάσεων για τις τιμές στο Υπουργείο Υγείας, το οποίο είναι η υπεύθυνη αρχή δημοσίευσης δελτίων τιμών των φαρμάκων δυο φορές τον χρόνο. Οι διαδικασίες του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων για τις άδειες κυκλοφορίας ευθυγραμμίζονται σε γενικές γραμμές με τη νομοθεσία και τις πρακτικές της ΕΕ. Σύμφωνα με τις πρακτικές της ΕΕ, οι άδειες κυκλοφορίας μπορεί να παρέχονται με εθνική διαδικασία, με αποκεντρωμένη διαδικασία, με διαδικασία αμοιβαίας αναγνώρισης και με την κεντρική Ευρωπαϊκή διαδικασία από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων (EMA). Η τελευταία ισχύει αυτόματα σε όλες τις χώρες της ΕΕ (ÖBIG, 2006).

Σύμφωνα με το άρθρο 10 της Οδηγίας 2001/83/EC, οι δυο βασικές κατηγορίες προϊόντων στα οποία χορηγείται άδεια είναι τα φάρμακα αναφοράς (φάρμακα κατοχυρωμένα με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας) και τα γενόσημα φάρμακα (γενόσημα)¹⁷. Η παραγωγή γενόσημων μπορεί μόνο να ξεκινά μετά την λήξη της περιόδου προστασίας των δεδομένων των φαρμάκων που κατέχουν δίπλωμα ευρεσιτεχνίας¹⁸. Εξάλλου, από τη στιγμή που ένα δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ενός φαρμάκου αναφοράς και το συμπληρωματικό πιστοποιητικό προστασίας του (ΣΠΠ)¹⁹ λήξουν, μια γενόσημη έκδοση που θα περιέχει την δραστική ουσία μπορεί να κυκλοφορεί στην αγορά. Αυτό καθιστά το πρωτότυπο και τα γενόσημα πιθανούς ανταγωνιστές, που μπορεί να έχουν διαφορετικές και ανεξάρτητες εμπορικές στρατηγικές και συμπεριφορές (UNCTAD, 2015).

Περιγραφή των σχετικών διατάξεων

Στη νομοθεσία για την αδειοδότηση των φαρμακευτικών προϊόντων επισημάνθηκαν διάφορα εμπόδια για τον ανταγωνισμό. Ένας ενδεικτικός κατάλογος των εμποδίων αυτών περιγράφεται συνοπτικά κατωτέρω. Η ζημία στον ανταγωνισμό περιγράφεται στο επόμενο επί μέρους τμήμα.

- Σύμφωνα με το Άρθρο 8, παράγραφος 1 του Νομοθετικού Διατάγματος 96/1973, η άδεια κυκλοφορίας για τα εισαγόμενα φαρμακευτικά προϊόντα χορηγείται σε νόμιμους εκπροσώπους των εταιρειών, οι οποίοι πρέπει να είναι μόνιμοι κάτοικοι Ελλάδας.

- Σε αντίθεση με τα φάρμακα, τα συμπληρώματα διατροφής, τα τρόφιμα που προορίζονται για ειδική διατροφή, τα διαιτητικά τρόφιμα ειδικών ιατρικών χρήσεων, και τα τρόφιμα για χρήση σε δίαιτες μειωμένων θερμίδων για απώλεια βάρους. Σε αυτές τις περιπτώσεις, επαρκεί μια γνωστοποίηση κυκλοφορίας και ένα τέλος γνωστοποίησης καταβλητέο στον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων για την πρόσβαση στην αγορά. Οι δυο βασικές νομοθετικές πράξεις για τα συμπληρώματα διατροφής και τα τρόφιμα ειδικής διατροφής είναι οι Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις 127962/2004²⁰ και Α2Ε/5478/1999²¹. Σκοπός τους είναι η εναρμόνιση του Ελληνικού δικαίου με τις Οδηγίες 2002/46/ΕΚ, 89/398/ΕΕΚ και 96/84/ΕΚ²². Το Άρθρο 6, παράγραφος 3στ της ΚΥΑ 127962/2004 προβλέπει ότι οι ετικέτες σήμανσης των συμπληρωμάτων διατροφής θα αναφέρουν τον αριθμό γνωστοποίησης στον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων. Το ίδιο άρθρο, υποχρεώνει επιπλέον τις εταιρείες να δηλώνουν στις ετικέτες σήμανσης του προϊόντος ότι το προϊόν δεν διαθέτει άδεια κυκλοφορίας από τον ΕΟΦ, ακόμα και αν ο νόμος δεν απαιτεί την έκδοση σχετικής αδειάς. Η δήλωση αυτή αποβλέπει στην προστασία της δημόσιας υγείας από υπερβολική κατανάλωση συμπληρωμάτων διατροφής και στην γνωστοποίηση ότι τα προϊόντα αυτά δεν διαθέτουν άδεια από τον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων.
- Σύμφωνα με το Άρθρο 5.9 της απόφασης του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων 6206/2009²³ η ζύγιση και η δειγματοληψία των πρώτων υλών σε εργοστάσια παραγωγής συμπληρωμάτων διατροφής και τροφίμων που προορίζονται για ειδική διατροφή πρέπει να διεξάγονται σε ξεχωριστές αίθουσες ειδικά σχεδιασμένες για τον σκοπό αυτό. Η διεξαγωγή των διαδικασιών αυτών στον ίδιο χώρο απαγορεύεται για την εξασφάλιση του ποιοτικού ελέγχου.
- Μια άλλη λειτουργική απαίτηση η οποία καθορίζεται με νόμο υπάρχει στις διαδικασίες αδειοδότησης συγχωνεύσεων φαρμακευτικών επιχειρήσεων. Σύμφωνα με το άρθρο 27, παράγραφος 5 του Νόμου 1316/1983, η παραγωγή στα εργοστάσια εταιρειών οι οποίες έχουν συγχωνευθεί επιτρέπεται μόνον εφόσον κάθε μια από αυτές λειτουργεί υπό την επίβλεψη διευθυντών παραγωγής και προσωπικού ποιοτικού ελέγχου. Η ίδια παράγραφος προβλέπει ότι ο ΕΟΦ είναι εκείνος που πρέπει να εγκρίνει τη μεταφορά παραγωγής μεταξύ των συγχωνευμένων εργοστασίων και να καθορίσει τους απαραίτητους όρους ποιοτικού ελέγχου. Οι διατάξεις αυτές αποβλέπουν στην προστασία της δημόσιας υγείας μέσω του καθορισμού των απαραίτητων ποιοτικών ελέγχων.
- Οι παράλληλες εισαγωγές φαρμακευτικών προϊόντων είναι επίσης αντικείμενο πολλών περιορισμών στην Ελληνική νομοθεσία. Τα Άρθρα 2, 3 και 6 της Υπουργικής Απόφασης Α6/4171/1987²⁴ προβλέπουν ότι τα παράλληλα εισαγόμενα προϊόντα πρέπει να είναι ταυτόσημα με τα ισοδύναμά τους προϊόντα τα οποία κυκλοφορούν ήδη στην Ελληνική αγορά. Παρά τη μερική ευθυγράμμιση με τις συστάσεις του ΟΟΣΑ (2014)²⁵, η απαίτηση η σχετική με ταυτόσημα και όχι για ομοειδή προϊόντα παραμένει στο Άρθρο 2 παράγραφος 3. Αυτό, δημιουργεί ανασφάλεια δικαίου. Εξάλλου, στο Άρθρο 3 καθορίζεται ότι η άδεια των εισαγόμενων προϊόντων ισχύει για όλη την πενταετή περίοδο τόσο στην Ελλάδα όσο και στη χώρα εισαγωγής. Εφόσον η άδεια κυκλοφορίας λήξει στη χώρα προέλευσης ή εφόσον, για οποιονδήποτε λόγο, η εκεί εταιρεία αποφασίσει να το αποσύρει από την αγορά, θα πρέπει επίσης να αποσυρθεί και από την Ελληνική αγορά.
- Ένας άλλος περιορισμός στη λειτουργία των φαρμακευτικών εταιρειών επισημαίνεται στο Άρθρο 9 του Νόμου 1965/1991²⁶. Οι παράγραφοι 8 και 9 του Άρθρου αυτού προβλέπουν ότι μόνο φαρμακευτικές εταιρείες ή φαρμακευτικά εργαστήρια τα οποία λειτουργούν ήδη νομίμως για τουλάχιστον πέντε χρόνια μπορούν να συστεγάζονται στον ίδιο βιομηχανικό χώρο. Αυτό επιτρέπεται μετά από προγενέστερη απόφαση του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων και υπό την προϋπόθεση ότι το κάθε ένα από αυτά θα λειτουργεί ανεξάρτητα με τους δικούς του υπεύθυνους παραγωγής και ποιοτικού ελέγχου. Οι εισαγωγείς, οι παραγωγοί και οι

αντιπρόσωποι επιτρέπεται να εισάγουν, να αποθηκεύουν και να διανέμουν φαρμακευτικά και διαγνωστικά προϊόντα τα οποία παράγονται ή εισάγονται από αυτούς ή για λογαριασμό τρίτων μόνο χρησιμοποιώντας δικά τους φορτηγά σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου.

Ζημία στον ανταγωνισμό

- Η απαίτηση του νόμου σύμφωνα με την οποία ο νόμιμος εκπρόσωπος μιας ξένης φαρμακευτικής εταιρείας πρέπει να είναι μόνιμος κάτοικος Ελλάδας για να μπορεί η εταιρεία να λάβει άδεια κυκλοφορίας των προϊόντων της μπορεί να μην επιτρέπει στους νόμιμους εκπροσώπους να καλύπτουν περισσότερες από μια χώρα, μειώνοντας έτσι τις οικονομίες κλίμακας. Οι κάτοχοι αδειας με βάση την κεντρική Ευρωπαϊκή διαδικασία δεν υποχρεούνται από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων (EMA) να ορίζουν τοπικό εκπρόσωπο.²⁷
- Η απαίτηση για τα συμπληρώματα διατροφής να αναγράφουν στην ετικέτα σήμανσης δήλωση σύμφωνα με την οποία δεν διαθέτουν άδεια από τον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων μπορεί να δημιουργεί την εντύπωση ότι τα προϊόντα αυτά είναι επικίνδυνα και έτσι να προκαλούνται προβλήματα στην αύξηση του μεριδίου αγοράς τους.
- Ο περιορισμός σχετικά με τον χώρο διεξαγωγής των δραστηριοτήτων ζύγισης και δειγματοληψίας των πρώτων υλών θα μπορούσε να περιορίζει τις επιλογές των προμηθευτών. Οι γενικές λειτουργικές απαιτήσεις προβλέπονται ήδη στις ορθές παρασκευαστικές πρακτικές (ΟΠΠ) τις οποίες οφείλουν να τηρούν οι φαρμακευτικές εταιρείες.
- Η άδεια η οποία εννοείται στο Άρθρο 27, παράγραφος 5 του Νόμου 1316/1983 σχετικά με τη μεταφορά παραγωγής μεταξύ εργοστασίων που έχουν συγχωνευθεί θα μπορούσε να περιορίζει τα κίνητρα των εταιρειών για την αναζήτηση πιο αποδοτικών μορφών παραγωγής και καλύτερων πρακτικών διαχείρισης. Η ποιότητα παραγωγής των φαρμακευτικών προϊόντων εξασφαλίζεται σε Ευρωπαϊκό επίπεδο από τα πιστοποιητικά Ορθής Παρασκευαστικής Πρακτικής (ΟΠΠ) τα οποία υποχρεούνται να κατέχουν οι φαρμακευτικές εταιρείες. Εξάλλου, οποιαδήποτε αλλαγή στην παραγωγή φαρμακευτικών προϊόντων πρέπει να προκύπτει από το περιεχόμενο της άδειας δυνατότητας παραγωγής. Με δεδομένο το συγκεκριμένο υπάρχον σύστημα ποιοτικού ελέγχου, η διάταξη αυτή θα μπορούσε να δημιουργεί σύγχυση και ανασφάλεια δικαίου σχετικά με το κατά πόσο είναι αναγκαίο για μια εταιρεία να διαθέτει συμπληρωματική άδεια ώστε να προχωρήσει σε απόφαση συγχώνευσης.
- Η σύνδεση της κυκλοφορίας παράλληλα εισαγομένων φαρμακευτικών προϊόντων με ισχύ της αδειας τους στη χώρα προέλευσης είναι αυστηρότερος κανόνας από εκείνον που καθορίζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.²⁸ Αυτό θα μπορούσε να περιορίσει τον αριθμό των προμηθευτών, και ειδικότερα των λιγότερο ενημερωμένων, σχετικά με την πιθανή ισχύ ενός πιστοποιητικού για μεγάλο χρονικό διάστημα στη χώρα προέλευσης. Ο περιορισμός του αριθμού των προμηθευτών μπορεί να μειώσει την ποικιλία των προϊόντων που κυκλοφορούν στην αγορά. Επιτρέποντας αποκλειστικά και μόνο 'ταυτόσημα' και όχι 'επαρκώς ομοειδή' επιλέξιμα προϊόντα για παράλληλη εισαγωγή, η σχετική διάταξη θεωρείται ότι περιορίζει τις επιλογές των ασθενών και των επαγγελματιών της υγείας καθώς θέτει εμπόδια εισόδου στην αγορά και περιορίζει τη διαθεσιμότητα των φαρμάκων. Λαμβάνοντας υπόψη την εφαρμογή προγενέστερων συστάσεων του ΟΟΣΑ για το θέμα αυτό, η παραπομπή σε ταυτόσημα προϊόντα η οποία παραμένει μπορεί επίσης να οδηγήσει σε ανασφάλεια δικαίου.
- Οι διατάξεις σχετικά με τη συστέγαση φαρμακευτικών εταιρειών και τη μεταφορά φαρμακευτικών προϊόντων αποκλειστικά με δικά τους φορτηγά, περιορίζουν τον ανταγωνισμό τουλάχιστον με δυο τρόπους. Πρώτον, το Άρθρο 9 του Νόμου 1965/1991 παρέχει διακριτική μεταχείριση σε κατεστημένες επιχειρήσεις σε βάρος εταιρειών που έχουν ιδρυθεί πιο πρόσφατα. Δεδομένου του στόχου του νομοθέτη που είναι η προστασία της δημόσιας υγείας και η

εξασφάλιση της ποιότητας, η συστέγαση με βάση τα έτη λειτουργίας της εταιρείας και όχι τα χαρακτηριστικά ασφάλειας και ποιότητας φαίνεται ότι περιορίζει τη λειτουργία των εταιρειών που έχουν ιδρυθεί πιο πρόσφατα. Δεύτερον, ο περιορισμός της ελευθερίας των επιχειρήσεων στην επιλογή των βέλτιστων μέσων μεταφοράς με την επιβολή της χρήσης δικών τους φορτηγών δεν φαίνεται να δικαιολογείται επαρκώς από λόγους δημόσιας ασφάλειας. Για μια ακόμη φορά, καλύτερα λειτουργικά χαρακτηριστικά παρά καλύτερα τεχνικά χαρακτηριστικά θα επέτρεπαν μεγαλύτερη ευελιξία στις διαχειριστικές επιλογές και μεγαλύτερη ελευθερία και στο κράτος για την άσκηση των ελεγκτικών του καθηκόντων.

Σύσταση και οφέλη

Η φαρμακευτική νομοθεσία χαρακτηρίζεται από πολυπλοκότητα, εν μέρει εξαιτίας των συχνών αλλαγών στην εθνική νομοθεσία οι οποίες απαιτούνται από τις μεταβολές του κλάδου που επέρχονται με ταχύ ρυθμό. Ανταποκρινόμενος σε αυτή την ανάγκη, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας έχει δημιουργήσει βασικές αρχές φαρμακευτικής νομοθεσίας, οι οποίες μπορεί να αποτελούν μια καλή αφετηρία αναθεώρησης της Ελληνικής φαρμακευτικής νομοθεσίας. Για παράδειγμα, συνιστάται ότι *όπου υπάρχει ένας παρωχημένος νόμος, αυτός 'θα πρέπει να αντικαθίσταται αντί απλώς να τροποποιείται'.* Ο καθορισμός του βαθμού κατά τον οποίο οι νόμοι και οι ρυθμίσεις που υπάρχουν συνεισφέρουν στην επίτευξη των στόχων εθνικής πολιτικής είναι ζωτικής σημασίας, διότι οι έννοιες της φαρμακευτικής πολιτικής είναι σύγχρονες και η νομοθεσία που ισχύει για είκοσι ή περισσότερα χρόνια μπορεί πλέον να είναι ξεπερασμένη. *Το ξεκίνημα από την αρχή μπορεί να είναι πιο απλό' (ΠΟΥ, 2012:105)*

- Συνιστάται το Άρθρο 8, παράγραφος 1 του Νομοθετικού Διατάγματος 96/1973 να αναθεωρηθεί ώστε οι νόμιμοι εκπρόσωποι φαρμακευτικών εταιρειών που επιθυμούν να λάβουν άδεια κυκλοφορίας για εισαγόμενα προϊόντα να μην υποχρεούνται πλέον να είναι μόνιμοι κάτοικοι Ελλάδας. Αυτό θα ευθυγραμμίσει το Ελληνικό δίκαιο με την Ευρωπαϊκή Οδηγία 2001/83/EK και θα επιτρέψει την πρόσβαση στην αγορά μεγαλύτερης ποικιλίας προϊόντων, καταλήγοντας σε μεγαλύτερο ανταγωνισμό.
- Σχετικά με τα συμπληρώματα διατροφής ο ΟΟΣΑ συνιστά να αντικατασταθεί η απαίτηση που ισχύει για την αναγραφή στην ετικέτα της σήμανσης από μια πιο ξεκάθαρη διατύπωση στην οποία θα αναφέρεται ότι το προϊόν δεν υπόκειται σε έκδοση αδείας κυκλοφορίας, και δεν υποχρεούται να λάβει σχετική άδεια από τον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων.
- Το Άρθρο 5.9 της απόφασης 6206/2009 του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων πρέπει να καταστεί λιγότερο περιοριστικό με την άρση της απαίτησης διαχωρισμού των χώρων που προορίζονται για ζύγιση και δειγματοληψία πρώτων υλών, διασφαλίζοντας ωστόσο τον ποιοτικό έλεγχο. Αυτό θα καταστήσει εφικτές καλύτερες και ελεύθερες επιλογές μεταξύ των διαχειριστικών πρακτικών. Υπάρχουν ήδη και ισχύουν οι διάφοροι ποιοτικοί έλεγχοι με βάση την ΟΠΠ σχετικά με τις επιχειρήσεις, τα κτήρια και τις εγκαταστάσεις παραγωγής των φαρμακευτικών εταιρειών.
- Η πρόβλεψη λειτουργικών παρά τεχνικών απαιτήσεων στην νομοθεσία αδειοδότησης θα μπορούσε να δημιουργήσει κίνητρα καινοτομίας και βέλτιστης χρήσης των δεξιοτήτων διαχείρισης. Απελευθερώνοντας τις δυνατότητες επιλογών και διατηρώντας τις απαιτήσεις ελέγχου ποιότητας, και, ακόμα πιο σημαντικό, αναθέτοντας τον έλεγχο στις αρμόδιες αρχές, θα μπορούσε να διαμορφώσει καλύτερη κατανομή των πόρων και καλύτερο ανταγωνισμό. Συνιστάται η αναδιατύπωση του Άρθρου 27, παράγραφος 5 του Νόμου 1316/1983 ώστε να δηλώνεται σαφώς ότι και τα δυο μέρη του αναφέρονται στις απαραίτητες τροποποιήσεις που χρειάζονται στο περιεχόμενο της αδείας δυνατότητας παραγωγής και όχι σε άλλη ξεχωριστή έγκριση ή άδεια από τον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων.

- Προχωρώντας προς μια πιο ανταγωνιστική αγορά, συνιστάται να ευθυγραμμιστεί η Υπουργική Απόφαση Α6/4171/1987 για τις παράλληλες εισαγωγές φαρμακευτικών προϊόντων με την Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής COM(2003)839. Αυτή επιτρέπει στα εισαγόμενα προϊόντα να είναι 'επαρκώς ομοειδή' με εκείνα τα οποία κυκλοφορούν ήδη στην εσωτερική αγορά, και όχι ταυτόσημα. Επιπλέον, ο ΟΟΣΑ όπως και η Ανακοίνωση της Επιτροπής, συνιστά την άρση της απαίτησης σύμφωνα με την οποία η άδεια πρέπει να ισχύει τόσο στο κράτος μέλος προέλευσης όσο και στην Ελλάδα.
- Ο ΟΟΣΑ συνιστά επίσης την κατάργηση του ορίου των πέντε ετών για τις εταιρείες ώστε αυτές να είναι επιλέξιμες συστέγασης στην ίδια βιομηχανική περιοχή. Αυτό θα σταματήσει τη διακριτική μεταχείριση εταιρειών με βάση την κατεστημένη ή μακροχρόνια παρουσία τους στην αγορά και θα δημιουργήσει ίσες συνθήκες ανταγωνισμού. Εξάλλου, η απαίτηση χρησιμοποίησης από τις φαρμακευτικές εταιρείες αποκλειστικά και μόνο των δικών τους φορτηγών, όπως ορίζεται στο Άρθρο 9, παράγραφος 9 του Νόμου 1965/1991, πρέπει να αρθεί και να αντικατασταθεί από μια πιο ευέλικτη διατύπωση. Συνιστάται ο νέος νόμος να καθορίζει τα κριτήρια ασφαλείας τα οποία θα πρέπει να πληρούν τα φορτηγά, όπως επίσης και εκείνα για τη μεταφορά των φαρμακευτικών προϊόντων.

Πλαίσιο 6.2. Άδεια κυκλοφορίας φαρμακευτικών προϊόντων στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο

Η άδεια κυκλοφορίας ενός φαρμάκου στις αγορές του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) χορηγείται από την αρμόδια αρχή οποιασδήποτε χώρας του ΕΟΧ – εθνική άδεια με ισχύ στην εκάστοτε χώρα – ή μέσω μιας από τις αναγνωρισμένες διαδικασίες έκδοσης αδειάς σε περισσότερες από μια χώρες του ΕΟΧ. Ο κάτοχος αδειάς κυκλοφορίας ισχύουσας εντός του ΕΟΧ πρέπει να έχει εδραιωμένη παρουσία στον ΕΟΧ. Ο **Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων (EMA)** με έδρα στο Λονδίνο ιδρύθηκε το 1995 για τον συντονισμό της αξιολόγησης και των αδειών κυκλοφορίας στην Ευρωπαϊκή αγορά των φαρμακευτικών προϊόντων για ανθρώπινη χρήση και των κτηνιατρικών φαρμακευτικών προϊόντων. Ο EMA λειτουργεί υπό την αιγίδα της Γενικής Διεύθυνσης Επιχειρήσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, προς την οποία προωθεί τις γνωμοδοτήσεις του για την έγκριση και την τελική άδεια κυκλοφορίας των προϊόντων σε όλα τα κράτη μέλη.

Υπάρχουν τρεις διαδικασίες λήψης αδειάς κυκλοφορίας για περισσότερες από μια χώρες του ΕΟΧ: η κεντρική διαδικασία, η διαδικασία αμοιβαίας αναγνώρισης και η αποκεντρωμένη διαδικασία.

Η **κεντρική διαδικασία (CP)** χορηγεί άδεια κυκλοφορίας η οποία ισχύει σε όλες τις χώρες του ΕΟΧ. Η διαδικασία είναι υποχρεωτική, χωρίς όμως περιορισμό στα κατωτέρω, για προϊόντα βιοτεχνολογίας, AIDS, καρκίνου, διαβήτη, και νευροεμφυλιστικών ασθενειών, όπως επίσης και για τα ορφανά φάρμακα. Οι σχετικές αιτήσεις που υποβάλλονται στην EMA από παραγωγούς αξιολογούνται από την Επιτροπή Φαρμακευτικών Ιδιοσκευασμάτων (CPMP), η οποία αποτελείται από δυο εμπειρογνώμονες οριζόμενους από κάθε κράτος μέλος. Η Επιτροπή αυτή αναθέτει υπεργολαβικά την αξιολόγηση σε δυο εισηγητές που επιλέγονται από μια ομάδα 3 500 ειδικών αξιολόγησης φαρμάκων σε εθνικούς κανονιστικούς φορείς. Η CPMP έχει στη διάθεσή της 210 ημέρες από την παραλαβή ενός φακέλου για την υποβολή σύστασης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως προς την τελική έγκριση, αλλά ο χρόνος αυτός μπορεί να σταματήσει εφόσον οι εισηγητές ζητήσουν συμπληρωματικές πληροφορίες από τον αιτούντα. Ο χρόνος κατά τον οποίο ο χρόνος θα σταματήσει να τρέχει δεν μπορεί γενικά να υπερβεί τους έξι μήνες.

Η αποκεντρωμένη διαδικασία και η διαδικασία αμοιβαίας αναγνώρισης βασίζονται στην αρχή ότι η πρώτη έγκριση που χορηγείται από τις αρχές ενός κράτους μέλους, αναγνωρίζεται κατόπιν αυτού από άλλα κράτη μέλη.

Με τη **διαδικασία αμοιβαίας αναγνώρισης (MRP)**, οι παραγωγοί μπορούν να υποβάλλουν αίτηση για άδεια κυκλοφορίας σε καθορισμένα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη (CMS) επικυρώνοντας την άδεια κυκλοφορίας που έχει χορηγηθεί σε άλλο κράτος μέλος, γνωστό ως κράτος μέλος αναφοράς (RMS). Η αρμόδια αρχή κάθε CMS έχει στη διάθεσή της 90 ημέρες για να συμφωνήσει ή να διαφωνήσει με την απόφαση έγκρισης κυκλοφορίας του RMS. Σε περίπτωση διαφωνίας, το RMS αποστέλλει τον φάκελό του στην CPMP. Εφόσον δεν υπάρχει συναίνεση μετά από επιπλέον 60 ημέρες, η διαδικασία διαβιβάζεται στη διαιτησία από την CPMP.

Η **αποκεντρωμένη διαδικασία (DP)**, η οποία δημιουργήθηκε το 2005, ενισχύει τον ρόλο του EMA στη διευκόλυνση της εναρμόνισης των αδειών κυκλοφορίας. Οι παραγωγοί νέων προϊόντων που δεν κυκλοφορούν ακόμα σε ένα από τα κράτη μέλη του ΕΟΧ (και δεν έχουν υποχρέωση χρήσης της κεντρικής διαδικασίας – CP), όπως και γενόσημων εκδόσεων πρωτότυπων προϊόντων εγκεκριμένων μέσω της CP), ορίζουν ένα κράτος μέλος

αναφοράς (RMS) για να αναλάβει την αξιολόγηση. Οι ίδιοι επίσης φάκελοι υποβάλλονται επίσης στα καθορισμένα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη (CMS) όπου ζητείται επίσης η έγκριση. Το RMS καθοδηγεί τη διαδικασία έγκρισης, επιζητώντας συμφωνία σε στοιχεία τα οποία πρέπει να εναρμονιστούν στα CMS και παρέχει μια απόφαση. Το RMS και τα CMS έχουν στη διάθεσή τους μέγιστο χρόνο 210 ημερών (συμπεριλαμβανομένου ενός ανώτατου ορίου τριών μηνών κατά τους οποίους σταματά να τρέχει ο χρόνος ώστε να απαντήσουν οι αιτούντες σε αντιρρήσεις που δημιουργούνται κατά την αξιολόγηση), για να φθάσουν σε συμφωνία για το σύνολο του φακέλου. Εφόσον δεν υπάρξει συμφωνία, τότε παρέχονται άλλες 90 ημέρες για τη διαιτησία, με τελική απόφαση που λαμβάνεται κατόπιν από την CPMP. Οι συστάσεις προωθούνται μετά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την τελική απόφαση χορήγησης ή μη χορήγησης της άδειας κυκλοφορίας η οποία θα ισχύει σε όλα τα καθορισμένα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη (CMS).

Η βασική διαφορά μεταξύ διαδικασίας αμοιβαίας αναγνώρισης και αποκεντρωμένης διαδικασίας είναι ότι η τελευταία αναζητείται σε περιπτώσεις όπου δεν έχει χορηγηθεί άδεια κυκλοφορίας σε χώρα ΕΟΧ. Σύμφωνα με την αποκεντρωμένη διαδικασία και το κράτος μέλος αναφοράς, οι παραγωγοί διαθέτουν μεγαλύτερο έλεγχο επιλογής των κρατών μελών αναφοράς σε σύγκριση με την κεντρική διαδικασία.

Ένας παραγωγός μπορεί να υποβάλει αίτηση για **εθνική άδεια κυκλοφορίας** προϊόντων για τα οποία δεν υποχρεούται να προσφύγει στην κεντρική διαδικασία. Αυτό γίνεται εφόσον ο παραγωγός προτίθεται να διαθέσει ένα φαρμακευτικό προϊόν μόνο σε μια χώρα ΕΟΧ, ή ως πρώτο βήμα της διαδικασίας αμοιβαίας αναγνώρισης. Η πρόσφατη νομοθεσία για μεγαλύτερη διαφάνεια απαιτεί από τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές να εγκρίνουν τις άδειες κυκλοφορίας 'χωρίς καθυστέρηση' και να δημοσιοποιούν την κλινική τεκμηρίωση, τις εκθέσεις αξιολόγησης και τα σκεπτικά των αποφάσεων που λαμβάνονται. Οι παραγωγοί γενοσήμων ζητούν συχνά εγκρίσεις μέσω εθνικών διαδικασιών για δυο λόγους: (1) ημερομηνίες λήξης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και συμπληρωματικών πιστοποιητικών προστασίας που διαφέρουν από χώρα σε χώρα, και (2) τα πρωτότυπα προϊόντα μπορεί να έχουν διαφορετική μορφή, αντοχή, και επισήμανση στις διάφορες χώρες, πράγμα που καθιστά αναγκαίες διάφορες μελέτες για την απόδειξη της βιοϊσοδυναμίας.

Σημείωση: Ο ΕΟΧ αποτελείται από τα 28 μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη Νορβηγία, την Ισλανδία και το Λιχτενστάιν. Οι τρεις τελευταίες χώρες αποτελούν επίσης τμήμα της ενιαίας αγοράς της ΕΕ.

Πηγή: Αναπαραγωγή από Pharmaceutical Pricing and Reimbursement Policies in Slovakia (Kaló, et al., 2008:7-8), Πλαίσιο 1, σελίδα 9.

6.4. Εμπορία και προώθηση

Περιγραφή των σχετικών διατάξεων

Η αξιολόγηση της νομοθεσίας επεσήμανε δυο βασικούς περιορισμούς στο συγκεκριμένο πεδίο.

Διαφήμιση μη συνταγογραφούμενων φαρμάκων

Μέχρι το τέλος του 2016, για όλα τα μη συνταγογραφούμενα φάρμακα (ΜΗΣΥΦΑ) ο καθορισμός των τιμών υπόκειται σε ρύθμιση. Μετά τις συστάσεις του ΟΟΣΑ (2014) και την υιοθέτηση των σχετικών μεταρρυθμίσεων από την Ελληνική Κυβέρνηση, η απελευθέρωσή τους θα ξεκινήσει από το 2017, με τη δημιουργία μιας νέας επιμέρους κατηγορίας μη συνταγογραφούμενων φαρμάκων, τα οποία ονομάζονται Γενικής Διάθεσης Φάρμακα (ΓΕ.ΔΙ.ΦΑ), τα οποία θα μπορούν να διατίθενται στο κοινό εκτός φαρμακείων.

Παρά το ότι η νέα αυτή κατηγορία ΜΗΣΥΦΑ θα πωλείται σε σημεία πώλησης εκτός φαρμακείων, παραμένουν περιορισμοί στη διαφήμισή τους. Η παράγραφος Γ της Εγκυκλίου 49393/2011 του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων προβλέπει ότι τα ΜΗΣΥΦΑ τα οποία απευθύνονται στο ευρύ κοινό δεν μπορούν να διαφημίζονται σε κλινικές, νοσοκομεία, κέντρα υγείας, διαγνωστικά κέντρα ή σε οποιονδήποτε άλλο φορέα παρέχονται υπηρεσίες υγείας. Οι διαφημίσεις ΜΗΣΥΦΑ επιτρέπονται σε φαρμακεία (τα οποία παρέχουν υπηρεσίες υγείας, αλλά και πωλούν προϊόντα στη λιανική), αλλά μόνο υπό ορισμένους όρους και κατευθυντήριες γραμμές (όπως ορίζεται στην Εγκύκλιο 49393/2011).

Οι διαφημίσεις ΜΗΣΥΦΑ μπορούν να πραγματοποιούνται σε stand πάγκου ή δαπέδου, σε οθόνες, σε φυλλάδια, σε υλικά βιτρίνας και να χρησιμοποιούν σαφώς διαφημιστικού είδους υλικά, στα οποία πρέπει να περιλαμβάνονται οι οδηγίες δέουσας χρήσης των φαρμάκων. Ωστόσο, η εγκύκλιος δεν έχει τροποποιηθεί ώστε να λαμβάνει υπόψη τη νέα κατηγορία των Γενικής Διάθεσης Φαρμάκων (ΓΕΔΙΦΑ) τα οποία θα διατίθενται εκτός φαρμακείων. Με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, η διαφήμιση των φαρμάκων αυτών απαγορεύεται στα νέα σημεία πώλησης. Η νομοθεσία απαγορεύει επίσης τη σύνδεση οποιασδήποτε διαφήμισης ΜΗΣΥΦΑ με την παροχή ωφελημάτων στο κοινό, ακόμα και ευτελούς αξίας, χωρίς εξαίρεση των δειγμάτων ή των εικονικών δειγμάτων φαρμάκων. Το γεγονός αυτό συνάδει με την ανάγκη προστασίας του καταναλωτή που προβλέπεται από τη νομοθεσία και με τον στόχο του νομοθέτη.

Επιστημονικές εκδηλώσεις

Όλες οι επιστημονικές εκδηλώσεις που οργανώνονται ή χρηματοδοτούνται από φαρμακευτικές εταιρείες πρέπει να λαμβάνουν εκ των προτέρων έγκριση από τον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων. Αυτό προβλεπόταν αρχικά στο Άρθρο 16, παράγραφος 6 του Νομοθετικού Διατάγματος 96/1973. Σύμφωνα με τη σχετική Εγκύκλιο 17702/2016 του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων, στόχος του κανονιστικού αυτού πλαισίου είναι η εξασφάλιση συμμόρφωσης επαγγελματιών της υγείας και φαρμακευτικών εταιρειών με κανόνες δεοντολογίας, ο έλεγχος της φαρμακευτικής δαπάνης και η αξιολόγηση του επιστημονικού χαρακτήρα των εκδηλώσεων παράλληλα με την ορθολογική χρήση των προϋπολογισμών τους. Οι περιορισμοί σχετικά με την διοργάνωση επιστημονικών εκδηλώσεων αφορούν σε ειδικές και λεπτομερείς απαιτήσεις που συνήθως αποβλέπουν σε ενδεδειγμένο έλεγχο της ποιότητας των πληροφοριών που παρέχονται στις επιστημονικές εκδηλώσεις. Όλα τα λεπτομερή στοιχεία για την οργάνωση και τον προϋπολογισμό πρέπει να υποβάλλονται στον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων για εκ των προτέρων έγκριση. Σύμφωνα με τον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων, περισσότεροι από 6 500 επαγγελματίες υγείας μετέβησαν στο εξωτερικό για συμμετοχή σε συνέδρια και επιστημονικές εκδηλώσεις κατά το πρώτο ήμισυ του 2016.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Οι περιορισμοί στη διαφήμιση των ΜΗΣΥΦΑ είναι πιθανόν να προκαλούν στρεβλώσεις στις στρατηγικές προώθησης των εταιρειών. Η απελευθέρωση των τρόπων διάθεσης των ΓΕΔΙΦΑ χωρίς να ακολουθείται από απελευθέρωση των κανόνων διαφήμισης θα μπορούσε να περιορίσει την πρόσβαση νέων επιχειρηματιών. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μείωση του ανταγωνισμού, ειδικότερα μετά το 2016, όταν δεν θα ρυθμίζονται πλέον οι τιμές των ΓΕΔΙΦΑ. Η δεύτερη διάταξη της παραγράφου Γ της Εγκυκλίου 49393/2011 του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων, ως έχει, περιορίζει επίσης την ικανότητα των εταιρειών να διαφημίζουν τις εκπτώσεις στις τιμές τους και τις δράσεις προώθησης. Έχοντας υπόψη ότι τα ΓΕΔΙΦΑ θα πωλούνται σε σημεία εκτός των φαρμακείων από το 2017, οι περιορισμοί εμφάνισης των εκπτώσεων και των δράσεων προώθησης μπορεί να περιορίζουν την ποσότητα πληροφοριών που διατίθενται στους καταναλωτές και επομένως την ικανότητα των καταναλωτών να πραγματοποιούν ορθολογικές επιλογές προϊόντων και τιμών. Δεν υπάρχει ισοδύναμη νομοθεσία της ΕΕ και η εγκύκλιος δεν ευθυγραμμίζεται με την Κοινή Υπουργική Απόφαση Δ.ΥΓ3α/Γ.Π.32221/2013²⁹, η οποία μεταφέρει στο εθνικό δίκαιο την Οδηγία 2001/83/ΕΚ της ΕΕ.

Οι επιβαλλόμενοι περιορισμοί στην οργάνωση των επιστημονικών εκδηλώσεων προώθησης της επιστημονικής γνώσης μπορεί να καταλήγουν σε στρέβλωση της στρατηγικής αγοράς των επιχειρήσεων. Η απαίτηση εκ των προτέρων έγκρισης δημιουργεί επιπλέον φόρτο εργασίας για τον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων και πιθανές καθυστερήσεις στους διοργανωτές των εκδηλώσεων. Όπως περιγράφεται στο Πλαίσιο 6.3, η συνήθης πρακτική άλλων χωρών της ΕΕ είναι ότι οι εκδηλώσεις προώθησης και επικοινωνίας υπόκεινται περισσότερο σε κανόνες συμπεριφοράς και δεοντολογίας, παρά σε υπερβολικές ρυθμίσεις. Λαμβάνοντας υπόψη ότι το πλαίσιο σχετικά με την δημοσιοποίηση μεταβιβάσεων³⁰ μεταξύ

φαρμακευτικών εταιρειών και επαγγελματιών της υγείας δεν εφαρμόζεται επί του παρόντος, η ρύθμιση επιστημονικών εκδηλώσεων που αποβλέπουν στον περιορισμό των εν λόγω μεταβιβάσεων θεωρείται δικαιολογημένη. Εντούτοις, έχοντας υπόψη ότι το μέγιστο ποσοστό του κύκλου εργασιών το οποίο οι εταιρείες μπορούν να αφιερώνουν σε προωθητικές δαπάνες είναι ρυθμισμένο και ορίζεται ρητά στην Κοινή Υπουργική Απόφαση 28403/01/2012³¹, ένας ex post έλεγχος του επιστημονικού χαρακτήρα και του πραγματικού κόστους των εκδηλώσεων αυτών, παράλληλα με κυρώσεις που ήδη προβλέπονται στις ισχύουσες ρυθμίσεις θα μπορούσαν να πετύχουν τον στόχο του νομοθέτη χωρίς να θίγεται η στρατηγική marketing των επιχειρήσεων.

Σύσταση και οφέλη

Συνιστάται να επεκταθεί η εμβέλεια της διάταξης για τις διαφημίσεις των ΜΗΣΥΦΑ ώστε να είναι εφικτή η διαφήμιση των ΓΕΛΙΦΑ στα σημεία όπου πωλούνται. Αυτά ορίζονται ήδη με την ΥΑ Γ5(α)51194/2016³², και θα πρέπει να γίνει μνεία σε αυτήν. Επιπλέον, η δεύτερη διάταξη της παραγράφου Γ της Εγκυκλίου 49393/2011 του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων πρέπει να αναδιατυπωθεί ώστε να επιτρέπεται η διαφήμιση ενεργειών προώθησης σχετικά με τις τιμές και τις εκπτώσεις ως ειδικής κατηγορίας ωφελήματος για το κοινό. Η αλλαγή αυτή θα μπορούσε να διευρύνει τον ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων με τελικό αποτέλεσμα τις χαμηλότερες τιμές για τους καταναλωτές και τους ασθενείς. Εντούτοις, δωρεάν δείγματα φαρμακευτικών προϊόντων μπορούν να παρέχονται μόνο στους επαγγελματίες της υγείας και με τον σκοπό καλύτερης φροντίδας για τους ασθενείς (Οδηγία 2001/83/ΕΚ και Διεθνής Ομοσπονδία Ενώσεων Φαρμακευτικών Εταιρειών -IFPMA, 2012). Η παρουσία των φαρμακοποιών και οι ποσοτικοί περιορισμοί σε όλα τα σημεία πώλησης διασφαλίζουν την προστασία της δημόσιας υγείας.

Για τις επιστημονικές εκδηλώσεις που οργανώνονται στην Ελλάδα, συνιστάται να καταργηθεί η εκ των προτέρων έγκριση του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων³³ για τις επιστημονικές εκδηλώσεις και να αντικατασταθεί με κοινοποίηση στον ΕΟΦ. Ένας μηχανισμός ελέγχου ex-post θα πρέπει να προβλέπεται στον νόμο ώστε να συμπληρώνει την απαίτηση κοινοποίησης. Αυτό θα απελευθέρωνε τον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων, ενώ παράλληλα θα επέτρεπε μεγαλύτερο ανταγωνισμό στις ενέργειες προώθησης των φαρμακευτικών εταιρειών μέσω των επιστημονικών εκδηλώσεων. Με τον τρόπο αυτό, θα αναπτυχθεί επίσης ένα νέο είδος οικονομικής δραστηριότητας, μια που και ξένες επιχειρήσεις θα μπορούσαν να ενδιαφερθούν για την οργάνωση των εκδηλώσεων τους στην Ελλάδα.

Πλαίσιο 6.3. Κώδικες και ρυθμίσεις δεοντολογικής προώθησης και επικοινωνίας για τα φαρμακευτικά προϊόντα ανά τον κόσμο.

Ενώ είναι απόλυτα αναγκαία η ενημέρωση των ασθενών και των επαγγελματιών της υγείας για τις τελευταίες εξελίξεις και τα ευρήματα στον τομέα της φαρμακευτικής έρευνας, οι κανόνες δεοντολογικής φαρμακευτικής προώθησης και επικοινωνίας αποβλέπουν στην ταυτόχρονη διάχυση της γνώσης και στην αληθή, επιστημονικά ακριβή και ακριβοδικαιή επικοινωνία του περιεχομένου της.

Συστήματα ελέγχου

Υπάρχουν τέσσερις γενικές κατηγορίες συστημάτων ελέγχου που διέπουν τις επικοινωνίες των φαρμακευτικών εταιρειών για τα προϊόντα συνταγογράφησης: οι κώδικες βιομηχανικής πρακτικής, τα εσωτερικά εταιρικά πρότυπα, οι νόμοι και οι ρυθμίσεις.

Οι αποτελεσματικοί μηχανισμοί ελέγχου πρέπει να ισχύουν για όλους τους εμπλεκόμενους: φαρμακευτικές εταιρείες, επαγγελματίες υγείας, κυβερνητικούς αξιωματούχους, ομάδες ασθενών, και άλλους. Η εφαρμογή κανόνων πρακτικής, νόμων και ρυθμίσεων για όλους τους εμπλεκόμενους στον κλάδο παρέχει επιπλέον διασφαλίσεις που αποθαρρύνουν τις παραβάσεις. Στην Ευρώπη, για παράδειγμα, εφόσον δοθεί ή προσφερθεί

καταχρηστικά κάποια πληρωμή ή δώρο από εταιρεία ή ζητηθεί ή γίνει αποδεκτή από επαγγελματίες της υγείας, προβλέπονται ποινικές κυρώσεις για τους εμπλεκόμενους. Παρόμοιοι νόμοι υπάρχουν και στις ΗΠΑ.

Νόμοι και ρυθμίσεις

Τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης οφείλουν να εφαρμόζουν ένα σύνολο νόμων σχετικών με την φαρμακευτική επικοινωνία αλλά οι επιμέρους χώρες μπορούν να θεσπίζουν και συμπληρωματικούς νόμους. Εκτός αυτού, υπάρχουν νόμοι γενικής επιχειρηματικής πρακτικής που ισχύουν για τις φαρμακευτικές εταιρείες όπως και για όλους τους βιομηχανικούς κλάδους. Πρόσφατα, οι νόμοι κατά της δωροδοκίας και της διαφθοράς επηρέασαν σε σημαντικό βαθμό τη διάδραση των φαρμακευτικών εταιρειών με τους επαγγελματίες της υγείας. Για παράδειγμα, ο νόμος Foreign Corrupt Practices Act στις ΗΠΑ και ο νόμος Bribery Act στο Ηνωμένο Βασίλειο μπορούν να επηρεάζουν τις δραστηριότητες των εταιρειών και έξω από τις εσωτερικές τους αγορές, καθιστώντας τις υπεύθυνες για παραβάσεις που γίνονται στο εξωτερικό.

Ταυτόχρονα, οι φαρμακευτικές εταιρείες μέλη της Διεθνούς Ομοσπονδίας Παρασκευαστών Φαρμακευτικών Προϊόντων και Ενώσεων (IFPMA) εφαρμόζουν κώδικες πρακτικής των εθνικών ενώσεων και τον Κώδικα Πρακτικής της IFPMA σε παγκόσμιο επίπεδο, σε κάθε αγορά στην οποία δραστηριοποιούνται, ακόμα και χωρίς νομικούς ή κανονιστικούς ελέγχους.

Εμβέλεια των δραστηριοτήτων που καλύπτονται από τους κώδικες πρακτικής

Σε εθνικό επίπεδο, οι απαιτήσεις των κωδικών και της νομοθεσίας δημιουργούν εκτεταμένες επικαλύψεις. Ένας ισχυρισμός προώθησης ή μια δραστηριότητα η οποία είναι παράνομη παραβιάζει γενικά τον τοπικό κώδικα πρακτικής. Σε πολλές χώρες, οι απαιτήσεις του κώδικα είναι ευρύτερες από εκείνες της νομοθεσίας και/ή παρέχουν περισσότερες λεπτομέρειες για το τι ακριβώς είναι αποδεκτό και τι όχι. Σε άλλες χώρες, κυρίως στις ΗΠΑ, ο νόμος περί ανταγωνισμού ή ο αντιμονοπωλιακός νόμος μπορεί να περιορίζουν την ικανότητα των εταιρειών ή των εθνικών ενώσεων να υπαγορεύουν κοινούς κανόνες στην αγορά.

Σε γενικές γραμμές, ο Κώδικας Πρακτικής της IFPMA και οι εθνικοί κώδικες προβλέπουν ότι οι ισχυρισμοί σε προϊόντα τα οποία αφορούν σε συνταγογραφούμενα φάρμακα θα είναι ακριβείς, ισορροπημένοι και επικαιροποιημένοι. Το υλικό πρέπει να είναι αληθές και όχι παραπλανητικό, συμπεριλαμβανομένης της παραπλάνησης μέσω παραλείψεων ή μισών αληθειών. Για παράδειγμα, οι ισχυρισμοί πρέπει να παρέχουν πλήρη περιγραφή των διαθέσιμων αποδεικτικών στοιχείων και να μη προβάλλουν μόνο τη 'μισή εικόνα'. Εφόσον αμφισβητηθεί, μια εταιρεία οφείλει να χορηγήσει αποδεικτικά στοιχεία για να υποστηρίξει τους ισχυρισμούς της.

Ένα θέμα το οποίο καλύπτεται από τους περισσότερους εθνικούς κώδικες είναι το κατά πόσον οι εταιρείες είναι σε θέση να υποστηρίξουν την παρουσία επαγγελματιών της υγείας σε ιατρικά συνέδρια. Ενώ οι κώδικες πολλών χωρών θεωρούν αποδεκτή την χορηγία της παρουσίας επαγγελματιών της υγείας σε επιστημονικές συναντήσεις και καλύπτουν το σχετικό κόστος συμμετοχής όπως εύλογες δαπάνες ταξιδιού, καταλύματα και γεύματα, περιλαμβάνουν ωστόσο και ορισμένους περιορισμούς. Πιο συγκεκριμένα, ο βασικός σκοπός των συνεδρίων πρέπει να είναι επιστημονικός, και επαγγελματικός και οποιαδήποτε ελαφρά γεύματα παρέχονται πρέπει να είναι παρεπόμενα. Ο χώρος διεξαγωγής πρέπει να κατάλληλος για τον επιστημονικό ή επιμορφωτικό σκοπό του συνεδρίου και τα διεθνή ταξίδια πρέπει να δικαιολογούνται από τα διεθνή χαρακτηριστικά του συνεδρίου ή από άλλους λόγους διοικητικής μέριμνας ή ασφάλειας.

Μια συλλήβδην απαγόρευση της χορηγίας θα αφαιρούσε από επαγγελματίες υγείας που δεν διαθέτουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση την ευκαιρία να ακούσουν και να επικοινωνήσουν με παγκόσμιους ηγέτες του επιστημονικού τους πεδίου και ενδιαφέροντος, εκτός αν αναπτυχθούν εναλλακτικές μορφές χρηματοδότησης ή επεκταθούν οι ψηφιακές ειδικές επιστημονικές υπηρεσίες και είναι διαθέσιμες στη χώρα. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για επαγγελματίες υγείας προερχόμενους από αναπτυσσόμενες χώρες, όπου οι εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης δεν είναι διαθέσιμες.

Ο Κώδικας IFPMA επεκτάθηκε για μια ακόμη φορά το 2012. Με ένα νέο τίτλο, IFPMA Code of Practice (παραλείποντας προγενέστερες αναφορές σε πρακτικές marketing), περιγράφεται η επέκταση του πεδίου εφαρμογής του κώδικα πέρα από τις δραστηριότητες marketing.

Κατευθυντήριες αρχές του Κώδικα Πρακτικής 2012 IFPMA.

Η φροντίδα υγείας και η καλή διαβίωση των ασθενών αποτελούν την πρώτη προτεραιότητα των φαρμακευτικών εταιρειών.

2. Οι φαρμακευτικές εταιρείες θα συμμορφώνονται με υψηλά πρότυπα ποιότητας, ασφάλειας και αποτελεσματικότητας όπως καθορίζεται από τις ρυθμιστικές αρχές.
3. Η διάδραση των φαρμακευτικών εταιρειών με τους εμπλεκόμενους πρέπει πάντα να πραγματοποιείται σε δεοντολογική και επαγγελματική βάση. Τίποτα δεν πρέπει να παρέχεται ή να προσφέρεται από μια εταιρεία με τρόπο ή με όρους αθέμιτης επιρροής.
4. Οι φαρμακευτικές εταιρείες είναι υπεύθυνες για την παροχή ορθών, ισόρροπων και επιστημονικά έγκυρων δεδομένων για τα προϊόντα.
5. Οι προωθητικές ενέργειες πρέπει να είναι δεοντολογικές, ακριβείς, ισόρροπες και όχι παραπλανητικές. Οι πληροφορίες του ενημερωτικού υλικού πρέπει να υποστηρίζουν τη δέουσα αξιολόγηση των κινδύνων και του οφέλους από τα προϊόντα και την κατάλληλη χρήση τους.
6. Οι φαρμακευτικές εταιρείες θα σέβονται την ιδιωτικότητα και τις προσωπικές πληροφορίες των ασθενών.
7. Όλες οι κλινικές δοκιμές και η επιστημονική έρευνα που πραγματοποιούνται με τη χορηγία ή την υποστήριξη των εταιρειών θα διεξάγονται με πρόθεση ενδυνάμωσης της γνώσης που θα αποβαίνει προς όφελος των ασθενών και θα προωθεί τις επιστήμες και την ιατρική. Οι φαρμακευτικές εταιρείες δεσμεύονται ως προς τη διαφάνεια των κλινικών δοκιμών σε ασθενείς που πραγματοποιούνται με χορηγίες της φαρμακευτικής βιομηχανίας.
8. Οι φαρμακευτικές εταιρείες πρέπει να τηρούν τους ισχύοντες βιομηχανικούς κώδικες κατά το γράμμα και το πνεύμα τους. Για τον σκοπό αυτό, οι φαρμακευτικές εταιρείες θα εξασφαλίσουν ότι το αρμόδιο προσωπικό θα έχει λάβει την κατάλληλη κατάρτιση.

Πηγή: Francer et al. (2014), IFPMA (2012) Code of Practice

6.5. Τιμολόγηση και αποζημίωση**Περιγραφή του νομικού πλαισίου**

Παρά την εναρμόνιση σε επίπεδο ΕΕ των κανόνων οι οποίοι διέπουν τις διαδικασίες αδειοδότησης των φαρμακευτικών προϊόντων που κυκλοφορούν στην εσωτερική αγορά, ο καθορισμός των τιμών εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών, τα οποία είναι ελεύθερα να καθορίζουν τις εθνικές πολιτικές τιμολόγησης σύμφωνα με διάφορα κριτήρια και μηχανισμούς καθορισμού των τιμών (Vogler, 2012).

Η Ομάδα Εργασίας Τιμολόγησης και Αποζημίωσης του Φόρουμ για τα Φάρμακα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2008) προτρέπει τα Κράτη Μέλη να εφαρμόζουν εθνικές πρακτικές τιμολόγησης και αποζημίωσης οι οποίες θα επιτυγχάνουν τρεις γενικούς στόχους.

1. Βέλτιστη χρήση των πόρων για τη διατήρηση βιώσιμης χρηματοδότησης της φροντίδας υγείας.
2. Πρόσβαση των ασθενών στα φάρμακα.
3. Ανταμοιβή της πολύτιμης καινοτομίας.

Κατά τον σχεδιασμό των εθνικών τους πλαισίων φαρμακευτικής τιμολόγησης και της γενικότερης προσέγγισης εξισορρόπησης των τριών ανωτέρω στόχων, τα κράτη μέλη θα εξασφαλίζουν ότι οποιοδήποτε εθνικό μέτρο ελέγχου των τιμών των φαρμακευτικών προϊόντων ή περιορισμού του φάσματος φαρμάκων που καλύπτονται από τα εθνικά συστήματα υγείας θα πληροί τους όρους της Οδηγίας του Συμβουλίου 89/105/ΕΚ (η αποκαλούμενη Οδηγία περί Διαφάνειας).³⁴ Το συγκεκριμένο εναρμονισμένο πλαίσιο προβλέπει διαδικαστικές απαιτήσεις με τη θέσπιση συγκεκριμένων

χρονοδιαγραμμάτων για τις αποφάσεις τιμολόγησης επιζητώντας την εφαρμογή αντικειμενικών και επαληθεύσιμων κριτηρίων στις διαδικασίες τιμολόγησης και αποζημίωσης.

Κατά την Ελληνική νομοθεσία, οι τιμές όλων των φαρμάκων ρυθμίζονται ρητά.³⁵ Ο Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων εκδίδει ανά εξάμηνο το δελτίο τιμών με το οποίο καθορίζονται οι τιμές όλων των φαρμάκων. Καθορίζεται το μέγιστο επίπεδο τιμών του παραγωγού, αλλά οι κάτοχοι αδειών κυκλοφορίας είναι ελεύθεροι να ζητούν χαμηλότερη τιμή από την μέγιστη τιμή που έχει τεθεί.³⁶

Η έρευνα κατέδειξε ότι η είσοδος των ανταγωνιστών γενοσήμων στην αγορά και ο ανταγωνισμός των τιμών σχετίζονται αρνητικά με τον βαθμό ρύθμισης της αγοράς (Simoons, 2012). Οι βέλτιστες πολιτικές τιμολόγησης πρέπει να σχεδιάζονται με τρόπο που να παρέχεται χώρος για τον ανταγωνισμό, ακόμα και στο αυστηρά ρυθμισμένο εθνικό κανονιστικό πλαίσιο των φαρμακευτικών προϊόντων.

Υπάρχουν διάφορες τεχνικές που εφαρμόζονται ξεχωριστά ή συνδυασμένα για τη ρύθμιση των μέγιστων τιμών. Σε αυτές περιλαμβάνεται η εξωτερική τιμή αναφοράς, η εσωτερική τιμή αναφοράς, η οικονομική αξιολόγηση, το κόστος 'συν περιθώριο κέρδους' και ανώτατα όρια κέρδους (ΟΟΣΑ, 2008). Η Ελλάδα εφαρμόζει ένα συνδυασμό τεχνικών για τη θέσπιση ορίων στις τιμές. Στο ισχύον εθνικό νομικό πλαίσιο (Νομοθετικό Διάταγμα 96/1973, Νόμοι 4336/2015, 4337/2015 και Υπουργική Απόφαση 28408/2016)³⁷, η εξωτερική τιμή αναφοράς³⁸ εφαρμόζεται για τον καθορισμό των τιμών των πρωτότυπων³⁹ φαρμακευτικών προϊόντων. Τα γενόσημα που εισάγονται στην αγορά λαμβάνουν μια τιμή με αναφορά στο πρωτότυπο προϊόν (αποκαλούμενη τιμή διασύνδεσης γενοσήμου).⁴⁰

Σύμφωνα με το εθνικό πλαίσιο τιμολόγησης, η λήξη της δεκαετούς ή ενδεχομένως της ενδεκαετούς χρονικής περιόδου προστασίας των δεδομένων⁴¹ αποτελεί το έναυσμα αλλαγής της τιμής των πρωτότυπων φαρμακευτικών προϊόντων, τα οποία για τους λόγους της τιμολόγησης καλούνται προϊόντα αναφοράς. Κατά τη διάρκεια προστασίας των δεδομένων, η μέγιστη τιμή παραγωγού (τιμή ex-factory) των προϊόντων αναφοράς ορίζεται ως ο μέσος όρος των τριών χαμηλότερων τιμών ΕΕ για το ίδιο φαρμακευτικό προϊόν ως προς τη δραστική ουσία, τη φαρμακοτεχνική μορφή, την περιεκτικότητα και τη συσκευασία. Μετά τη λήξη της περιόδου προστασίας των δεδομένων, υπό τον όρο ότι το πρώτο αντίστοιχο γενόσημο έχει κυκλοφορήσει στην Ελληνική αγορά, η τιμή ex-factory του προϊόντος αναφοράς μειώνεται αυτόματα, είτε κατά ποσοστό 50% της τελευταίας τιμής την οποία είχε λάβει μέσα στην περίοδο προστασίας των δεδομένων, είτε σε τιμή ισοδύναμη του μέσου όρου των τριών χαμηλότερων τιμών ΕΕ, ανάλογα με το ποια τιμή είναι η χαμηλότερη.

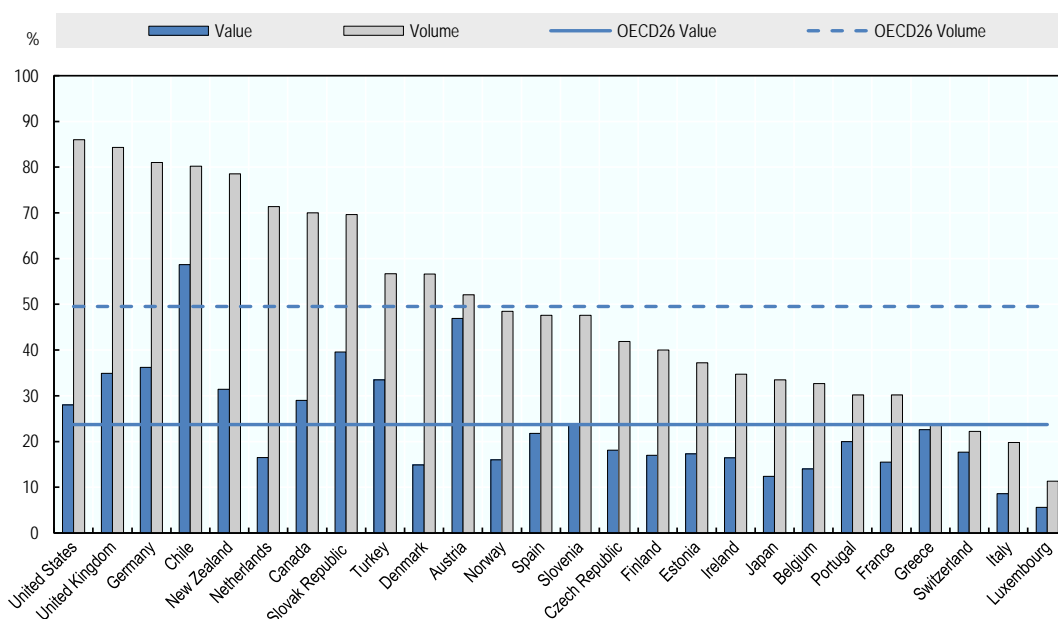
Η τιμή των γενοσήμων φαρμάκων ορίζεται στο 65% της τιμής των αντίστοιχων φαρμάκων αναφοράς μετά τη λήξη της περιόδου προστασίας των δεδομένων.⁴² Αρχικά, ο Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων προσπαθεί να συνδέσει ένα γενόσημο με ένα προϊόν αναφοράς που κυκλοφορεί ήδη στην Ελληνική αγορά. Σε ένα δεύτερο στάδιο, προσπαθεί να το συσχετίσει με προϊόν αναφοράς το οποίο κυκλοφορεί σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ.

Διαδικασία ανατιμολόγησης για τα γενόσημα

Σύμφωνα με την ανά εξάμηνο αναθεώρηση των τιμών η οποία περιγράφεται στο Άρθρο 8, παράγραφος 3 της Υπουργικής Απόφασης 28408/2016, σχετικά με τα γενόσημα φάρμακα, μια αναθεώρηση τιμών δεν μπορεί να καταλήγει σε μείωση της τιμής μεγαλύτερης από 15% της προγενέστερης τιμής χονδρικής. Εφόσον η αναθεώρηση τιμής ενός γενοσήμου καταλήξει σε τιμή ανώτερη από την τιμή του αντίστοιχου προϊόντος αναφοράς του οποίου έχει λήξει η περίοδος προστασίας, τότε η τιμή του προϊόντος αναφοράς θα ορίζεται ως ίση με την τιμή της αναθεωρημένης τιμής του γενοσήμου. Εκτός αυτού, οι αναπροσαρμογές τιμών που καταλήγουν σε μειώσεις⁴³ ισχύουν μόνο για φάρμακα με λιανική τιμή άνω των 7,80 EUR και για εκείνα τα οποία το κόστος ημερήσιας θεραπείας υπερβαίνει το ποσόν των 0,26 EUR (κατώτατα όρια τιμών).⁴⁴

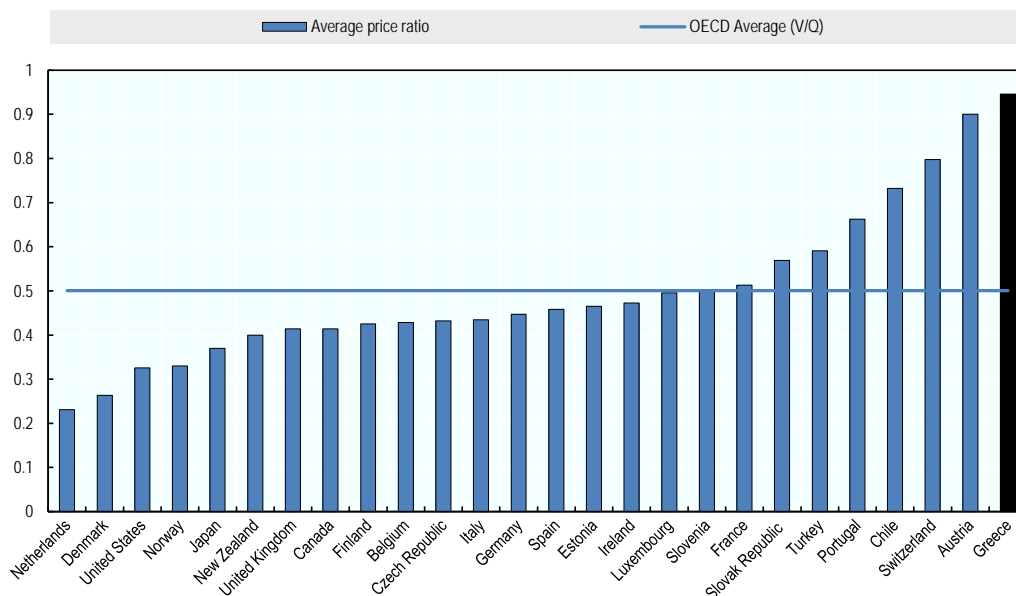
Όπως αναφέρεται στη διάταξη, οι ειδικοί αυτοί κανόνες τιμολόγησης έχουν εισαχθεί για την προώθηση της χρήσης λιγότερο δαπανηρών θεραπειών και προστασίας της δημόσιας υγείας ώστε να μην κινδυνεύει η επάρκεια φαρμάκων μετά την αναθεώρηση των τιμών στην Ελληνική αγορά. Στο βαθμό που οι κανονιστικές αρχές προσπαθούν να εξισορροπήσουν ένα σύνολο στόχων που δεν περιορίζονται στη συγκράτηση του κόστους, φαίνεται ότι το συγκεκριμένο δίκτυ ασφαλείας της μέγιστης μείωσης 15%, μαζί με την εισαγωγή των ανωτέρω αναφερόμενων κατώτατων ορίων τιμών, αποβλέπει στην πρόληψη σημαντικών μειώσεων των τιμών των γενοσήμων φαρμάκων, με απώτερο σκοπό την παροχή κινήτρων στη συγκεκριμένη βιομηχανία εν όψει της εφαρμογής της εθνικής πολιτικής αυξημένης διείσδυσης των γενοσήμων στην αγορά.

Σχήμα 6.6 Μερίδιο των γενοσήμων φαρμάκων στο σύνολο της φαρμακευτικής αγοράς, 2015 (ή πλησιέστερο έτος)



Σημειώσεις: 1. Δεδομένα αγοράς αποζημιούμενων φαρμάκων για Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία, Νέα Ζηλανδία, Ολλανδία, Δανία, Αυστρία, Ισπανία, Ιρλανδία, Βέλγιο, Γαλλία, Ελλάδα και Λουξεμβούργο, 2. Δεδομένα αγοράς φαρμακείων για το κοινό για Ηνωμένες Πολιτείες, Χιλή και Σλοβενία.

Πηγή: OECD Health Statistics 2015, (OECD, 2015)

Σχήμα 6.7. Αναλογία τιμής γενοσήμων έναντι όλων φαρμακευτικών προϊόντων, 2015 (ή πλησιέστερο έτος)

Σημειώσεις: 1. Δεδομένα αγοράς αποζημιούμενων φαρμάκων για Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία, Νέα Ζηλανδία, Ολλανδία, Δανία, Αυστρία, Ισπανία, Ιρλανδία, Βέλγιο, Γαλλία, Ελλάδα και Λουξεμβούργο, 2. Δεδομένα αγοράς φαρμακείων για το κοινό για Ηνωμένες Πολιτείες, Χιλή και Σλοβενία.

Πηγή: Υπολογισμοί ΟΟΣΑ⁴⁵ με βάση το *OECD Health Statistics 2015*, (ΟΟΣΑ, Παρίσι, 2015)

Ζημία στον ανταγωνισμό

Το Άρθρο 8, παράγραφος 3 της Υπουργικής Απόφασης 28408/2016 στρεβλώνει τεχνητά τον ανταγωνισμό μεταξύ φαρμάκων εκτός διπλώματος ευρεσιτεχνίας και γενοσήμων φαρμάκων. Αντί να εξυπηρετείται ο στόχος μεγαλύτερης χρήσης των γενοσήμων, η διάταξη αυτή περιορίζει τα κίνητρα των ασθενών να επιλέγουν γενόσημα έναντι των εκτός διπλώματος ευρεσιτεχνίας φαρμάκων που κυκλοφορούν ήδη στην αγορά. Εφόσον ο νόμος επιβάλλει ίσες τιμές για φάρμακα εκτός διπλώματος ευρεσιτεχνίας και γενόσημα, τα τελευταία χάνουν πλέον το πλεονέκτημα τιμής σε σχέση με το πρωτότυπο προϊόν, χωρίς να αφήνεται περιθώριο στον ανταγωνισμό και στη μεγαλύτερη διείσδυση στην αγορά. Εκτός αυτού, ο μηχανισμός υποσκάπτει επίσης τον στόχο του νομοθέτη για τη χρήση της διείσδυσης γενοσήμων⁴⁶ με σκοπό τη συγκράτηση του κόστους.

Αναγνωρίζεται ότι η ρύθμιση των τιμών μπορεί να μη καταλήγει υποχρεωτικά στις χαμηλότερες δυνατές τιμές φαρμάκων με τη λογική της επίτευξης πολυάριθμων στόχων (ΟΟΣΑ, 2008) και χωρίς να εξαιρείται η διασφάλιση επαρκών αποθεμάτων στην αγορά. Για τον σκοπό αυτό, η διάταξη εισαγάγει κατώτατα όρια τιμών που καθορίζουν ποιά γενόσημα είναι επιλέξιμα για αναθεώρηση της τιμής τους προς τα κάτω και ένα μέγιστο ποσοστό μείωσης του 15% για την αποφυγή δραστικών μειώσεων των τιμών, αλλά αυτό δημιουργεί την το παράπλευρο αποτέλεσμα της μείωσης της προθυμίας των καταναλωτών για την αγορά γενοσήμων, με την ευθυγράμμιση της τιμής των προϊόντων αυτών με την τιμή των άμεσων ανταγωνιστών τους.

Λόγω του είδους και των ειδικών χαρακτηριστικών των προϊόντων της, η φαρμακευτική αγορά είναι ρυθμισμένη σε μεγάλο βαθμό. Εντούτοις, η δυναμική παρέμβαση του κράτους δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν περιπτώσεις όπου τα υποκατάστατα προϊόντα ανταγωνίζονται σκληρά μεταξύ τους για πιθανούς πελάτες, όπως συμβαίνει με τα γενόσημα και τα εκτός διπλώματος ευρεσιτεχνίας φάρμακα τα οποία διατίθενται για τις ίδιες παθήσεις. Για τον λόγο αυτό, η νομοθεσία πρέπει να αποφεύγει τη

δημιουργία αχρείαστων στρεβλώσεων των τιμών θεσπίζοντας συμπληρωματικά μέτρα τόνωσης του ανταγωνισμού ώστε να κρατά υπό έλεγχο τις δημόσιες δαπάνες.⁴⁷

Σύσταση και όφελος

Έχοντας υπόψη τις ανωτέρω εκτιμήσεις, συνιστούμε να ισχύει ο κανόνας της μέγιστης μείωσης τιμής μόνον όταν η προκύπτουσα τιμή του γενοσήμου φαρμάκου είναι χαμηλότερη από την τιμή του αντίστοιχου φαρμάκου εκτός διπλώματος ευρεσιτεχνίας.

Πλαίσιο 6.4. Μέγιστη μείωση της τιμής στη διαδικασία ανατιμολόγησης των γενοσήμων φαρμάκων

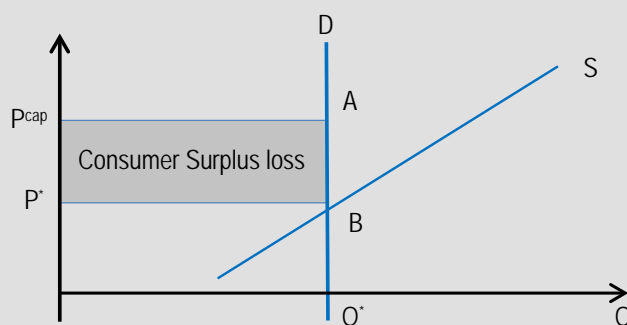
Σύμφωνα με την Ελληνική νομοθεσία τα γενόσημα φάρμακα τιμολογούνται στο 65% του προϊόντος αναφοράς τους, ενώ τα πρωτότυπα εκτός διπλώματος ευρεσιτεχνίας φάρμακα ακολουθούν ένα σύστημα τιμών αναφοράς και τιμολογούνται με βάση τις τρεις χαμηλότερες τιμές στην ΕΕ. Ωστόσο, με βάση την Υπουργική Απόφαση 28408/2016 (Άρθρο 8, παράγραφος 3) στο πλαίσιο της ανά εξάμηνο διαδικασίας αναθεώρησης των τιμών των γενοσήμων προϊόντων, η οποιαδήποτε αναπροσαρμογή δεν μπορεί να καταλήγει σε μείωση τιμής μεγαλύτερης του 15% της προηγούμενης τιμής χονδρικής. Σε περίπτωση που η αναθεώρηση της τιμής ενός γενοσήμου καταλήγει σε τιμή υψηλότερη από την τιμή του αντίστοιχου προϊόντος αναφοράς του οποίου έχει λήξει η περίοδος προστασίας (φάρμακα εκτός διπλώματος ευρεσιτεχνίας), τότε η τιμή του προϊόντος αναφοράς θα ορίζεται ως ίση με την αναθεωρημένη τιμή του γενοσήμου. Επιπλέον, όπως περιγράφεται στο κείμενο, η ίδια Υπουργική Απόφαση προβλέπει κατώτατα όρια τιμών ως περαιτέρω διασφάλιση έναντι δραστηρής πώσης των τιμών.

Η διάταξη αυτή αποβλέπει στην προώθηση της χρήσης των γενοσήμων και στην εξασφάλιση της επάρκειας φαρμάκων στην Ελληνική αγορά. Εντούτοις, η διάταξη στρεβλώνει τεχνητά τον ανταγωνισμό μεταξύ φαρμάκων εκτός διπλώματος ευρεσιτεχνίας και γενοσήμων φαρμάκων, κάτι που συνεπάγεται κόστος για το Ελληνικό δημόσιο. Εκτός του ότι η διάταξη δημιουργεί απώλεια ευημερίας για τους καταναλωτές, μειώνει επίσης τα περιθώρια του ανταγωνισμού μεταξύ γενοσήμων και εκτός διπλώματος ευρεσιτεχνίας φαρμάκων. Τα επιχειρήματα αυτά αναπτύσσονται κατωτέρω.

Θέτοντας ένα όριο (15%) μείωσης της τιμής των γενοσήμων και, σε ορισμένες περιπτώσεις, αυξάνοντας τις τιμές των προϊόντων αναφοράς εκτός διπλώματος ευρεσιτεχνίας, οι τιμές τους είναι υψηλότερες από εκείνες που θα ίσχυαν με βάση το σύστημα τιμών αναφοράς. Σύμφωνα με την τελευταία αναθεώρηση τιμών (22 Αυγούστου 2016) υπάρχουν 2 489 (από τα 9 523 από το σύνολο συνταγογραφούμενων φαρμάκων) που επηρεάζονται από τη διάταξη αυτή ή από τα κατώτατα όρια τιμών, ή περίπου ποσοστό 26% του συνολικού αριθμού συνταγογραφούμενων φαρμάκων. Αν συγκριθεί η τελική τιμή χονδρικής που αποδίδεται σε αυτά τα προϊόντα με την τιμή χονδρικής που θα ίσχυε με βάση τον κανόνα του 65% της τιμολόγησης αναφοράς, τότε ο μέσος όρος της διαφοράς για όλα τα προϊόντα θα ήταν 5,58 EUR (με φάσμα τιμών από 0,15 στο 5^ο εκατοστημόριο σε 12,53 EUR στο 95^ο εκατοστημόριο, όπως φαίνεται στη σειρά 1 του κατωτέρω πίνακα 6.1.)

Πίνακας 6.1. Η κατανομή της διαφοράς τιμής στην τιμή χονδρικής των φαρμάκων που επηρεάζονται από τη διάταξη

	Μέσος όρος	Τυπική απόκλιση	Εκατοστημόριο 5%	Εκατοστημόριο 10%	Διάμεσος	Εκατοστημόριο 90%	Εκατοστημόριο 95%	Σύνολο
Διαφορά τιμής	5,58	29,96	0,15	0,26	1,14	7,83	12,53	2 489
Διαφορά τιμής σταθμισμένη ανά πωλούμενη ποσότητα	1,63	1,85	0,05	0,06	0,72	4,06	5,89	1 330
Ποσότητα (2015)	19 963	56 854	23	85	4 547	49 928	83 088	1 330

Σχήμα 6.8. Υπολογισμός επιπτώσεων στην ευημερία του καταναλωτή από το όριο του 15% της ανώτατης μείωσης τιμής

Για τον υπολογισμό των επιπτώσεων του ορίου του 15% της ανώτατης μείωσης τιμής και των κατώτατων ορίων τιμών στην ευημερία του καταναλωτή, προσεγγίζουμε την αγορά όπως φαίνεται στο Σχήμα 6.8. Η τρέχουσα ισορροπία παρέχεται στο σημείο Α. Η ζήτηση είναι κάθετη διότι πρόκειται για συνταγογραφούμενα φάρμακα και κάνουμε την απλουστευμένη παραδοχή ότι η ζήτηση κατευθύνεται από τις συνταγές των ιατρών και ότι βραχυπρόθεσμα δεν επηρεάζεται από την τιμή. Στην τρέχουσα ισορροπία της αγοράς η τιμή χονδρικής είναι P^{cap} και, με βάση αυτήν την τιμή, η ποσότητα είναι Q^* . Αν ήταν να καταργηθεί το όριο 15% της μέγιστης μείωσης της τιμής και τα κατώτατα όρια τιμών η νέα ισορροπία θα βρισκόταν στο σημείο Β, όπου ο μέσος όρος της ρυθμισμένης τιμής θα είχε μειωθεί στο P^* , ενώ η ποσότητα θα είχε μείνει σταθερή στο Q^* . Η γκρίζα σκιασμένη περιοχή υποδεικνύει την απώλεια του πλεονάσματος για τον καταναλωτή λόγω του ορίου μέγιστης μείωσης της τιμής και της εφαρμογής των κατώτατων ορίων τιμών.

Για τον υπολογισμό των επιπτώσεων στην ευημερία του καταναλωτή λάβαμε επίσης λεπτομερείς (σε επίπεδο γραμμωτού κωδικού) πληροφορίες για τις πωλήσεις των προϊόντων που επηρεάζονται το 2015 από την QuintilesIMS. Όπως φαίνεται στη σειρά 2 του πίνακα 6.1, στην οποία περιέχεται η διαφορά τιμής σταθμισμένη ανά πωλούμενη ποσότητα, πολλά από τα επηρεαζόμενα φάρμακα δεν είχαν πωλήσεις το 2015 και συνεπώς η μέση σταθμισμένη διαφορά των πωλήσεων τους για όλα τα προϊόντα είναι χαμηλότερη από ότι φαίνεται στη σειρά 1. Η σταθμισμένη διαφορά τιμής είναι 1,63 EUR, με φάσμα τιμών από 0,05 στο 5^ο εκατοστημόριο έως 5,89 EUR στο 95^ο εκατοστημόριο. Ταυτόχρονα, ο μέσος όρος πωλήσεων για τα φάρμακα αυτά ήταν 19 963 μονάδες με φάσμα τιμών από 23 στο 5^ο εκατοστημόριο έως 83 088 στο 95^ο εκατοστημόριο όπως φαίνεται στη σειρά 3 του Πίνακα 6.1. Χρησιμοποιώντας αυτούς τους δυο αριθμούς μπορούμε να υπολογίσουμε την απώλεια ευημερίας των καταναλωτών (όπως φαίνεται στο Σχήμα 6.8) για κάθε επηρεαζόμενο φάρμακο και με την παραδοχή ότι η ζήτηση και η προμήθεια δεν θα επηρεαστούν, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα. Η συνολική απώλεια για τον καταναλωτή λόγω του ορίου μέγιστης μείωσης της τιμής, συμπεριλαμβανομένων των κατώτατων ορίων τιμών, εκτιμάται σε 34 εκατομμύρια EUR. Ο υπολογισμός αυτός αποτελεί ανώτατο όριο της ζημίας, βασιζόμενος στη σύγκριση μεταξύ της ισχύουσας διάταξης και της αφαίρεσης του 15% της μέγιστης μείωσης της τιμής.

Εξάλλου, με τον περιορισμό στη μείωση της τιμής των γενοσήμων φαρμάκων και εξισώνοντάς τα προϊόντα αυτά με τα προϊόντα εκτός διπλώματος ευρεσιτεχνίας, η διάταξη στερεί από τα πρώτα το πλεονέκτημα της τιμής σε σύγκριση με το πρωτότυπο προϊόν, αφήνοντας μικρά περιθώρια στον ανταγωνισμό.

Πηγή: Υπολογισμοί ΟΟΣΑ με βάση την τελευταία αναθεώρηση της τιμής φαρμάκων (δελτίο τιμών ΕΟΦ 22 Αυγούστου 2016 και δεδομένα επιπέδου γραμμωτού κωδικού για το 2015 από την QuintilesIMS.

Συμβάσεις από κοινού κυκλοφορίας (co-marketing)

Οι συμβάσεις από κοινού κυκλοφορίας (co-marketing) αποτελούν κοινή πρακτική στην φαρμακευτική βιομηχανία ως μέσον εμπορικής συνεργασίας μεταξύ ανταγωνιστών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2009)⁴⁸ και επιτρέπονται από τις ρυθμίσεις σε επίπεδο ΕΕ. Το Άρθρο 82, παράγραφος 1 του Κανονισμού 726/2004ΕΚ⁴⁹ προβλέπει ότι το πρόσωπο το οποίο υποβάλει αίτηση, μπορεί να υποβάλει *‘περισσότερες αιτήσεις για το εν λόγω φάρμακο όταν υφίστανται αντικειμενικοί και τεκμηριωμένοι λόγοι*

που συνδέονται με τη δημόσια υγεία και αφορούν τη δυνατότητα διάθεσης ενός φαρμάκου στους επαγγελματίες του τομέα της υγείας ή/και στους ασθενείς, ή για λόγους από κοινού κυκλοφορίας’.

Η από κοινού κυκλοφορία ταυτόσημων φαρμακευτικών προϊόντων υπό διαφορετικά εμπορικά σήματα αποβλέπει στην ενίσχυση της διείσδυσης των προϊόντων αντλώντας πλεονέκτημα από τις εμπορικές υπηρεσίες και τις υπηρεσίες προώθησης και των δυο συνεργαζόμενων εταιρειών.⁵⁰

Στην Ελλάδα, το Άρθρο 1, παράγραφος 5 της Υπουργικής Απόφασης 28408/2016 προβλέπει ότι, όταν μια σύμβαση από κοινού κυκλοφορίας (co-marketing) καταχωρείται στον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων από όλους τους κατόχους των αντίστοιχων αδειών κυκλοφορίας, στα πρωτότυπα φαρμακευτικά προϊόντα με διαφορετικά εμπορικά σήματα τα οποία κυκλοφορούν με σύμβαση από κοινού κυκλοφορίας θα παρέχεται υποχρεωτικά η ίδια χαμηλότερη τιμή.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Όταν οι μέγιστες τιμές για τα προϊόντα που κυκλοφορούν από κοινού και καθορίζονται από τον ΕΟΦ διαφέρουν, η διάταξη ακυρώνει την διαφορά αυτή και αφαιρεί οποιοδήποτε υπόλοιπο ανταγωνισμού για τις τιμές που απομένει μεταξύ των από κοινού κυκλοφορούντων προϊόντων. Η πρόβλεψη ενιαίας τιμής για τα προϊόντα αυτά, δεν θα έπρεπε να αποτελεί υποχρέωση επιβαλλόμενη από το ισχύον νομικό πλαίσιο. Σύμφωνα με το εθνικό πλαίσιο τιμολόγησης, οι κάτοχοι αδειας κυκλοφορίας μπορούν να ζητούν τιμή χαμηλότερη από τη μέγιστη που ορίζεται από τον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων.⁵¹ Η υποχρεωτική εξίσωση των τιμών των προϊόντων που κυκλοφορούν από κοινού από τον ΕΟΦ αποτελεί μη δικαιολογημένο περιορισμό που επιβάλλεται από τη νομοθεσία.

Σύσταση

Συνιστούμε την κατάργηση της διάταξης.

Πλαίσιο 6.5. Χρήση Εξωτερικών τιμών Αναφοράς (ERP) στην Ευρώπη

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ορίζει τις Εξωτερικές τιμές αναφοράς (ERP) ως: 'πρακτική της χρησιμοποίησης της τιμής ενός φαρμακευτικού προϊόντος (γενικά τιμές σε επίπεδο παρασκευαστή ή σε άλλο κοινό σημείο της αλυσίδας διανομής) σε μία ή σε πολλές χώρες ώστε να προκύπτει ένας δείκτης αναφοράς ή τιμή αναφοράς για τους σκοπούς καθορισμού ή διαπραγματεύσεως της τιμής του προϊόντος σε μια δεδομένη χώρα.'⁵²

Από τις 29 χώρες που χρησιμοποιούν τις ERP, η πολιτική αυτή είναι η μοναδική ή η βασική πολιτική σε 20 χώρες. Σε πολλές χώρες όμως, οι ERP περιορίζονται σε συγκεκριμένους κλάδους και/ή φάρμακα. Στη **Δανία**, για παράδειγμα, εισήχθησαν εκ νέου το 2009 ως αποτέλεσμα μιας συμφωνίας μεταξύ της Ένωσης Φαρμακευτικών Βιομηχανιών της Δανίας (*Lægemiddelindustriforeningen, LIF*), των περιφερειών της Δανίας και του Υπουργείου Υγείας όπου προβλέπεται ότι οι ERP θα πρέπει να έχουν ρόλο ανώτατης τιμής για τα φάρμακα στον νοσοκομειακό κλάδο ώστε να συνεισφέρουν στη συγκράτηση του κόστους. Στον εξωνοσοκομειακό τομέα της Δανίας, οι τιμές των φαρμάκων καθορίζονται ακόμη από τον παρασκευαστή των φαρμάκων (ελεύθερη τιμολόγηση). Στη **Σλοβενία**, η τιμή των φαρμάκων καθορίζει τον τρόπο εφαρμογής της ERP: η ERP αποτελεί τη βασική πολιτική καθορισμού των μέγιστων επιτρεπόμενων τιμών, αλλά έχει μόνο υποστηρικτικό ρόλο για τη θέσπιση εξαιρετικά υψηλότερων τιμών ή για χαμηλότερες τιμές που συμφωνούνται μεταξύ του Κατόχου Αδείας Κυκλοφορίας και του αγοραστή/πληρωτή. Στη Σλοβενία, οι ERP χρησιμοποιούνται ως υποστηρικτική πολιτική για τον καθορισμό των τιμών για νέα ενιαία πηγή φαρμάκων με διπλώματα ευρεσιτεχνίας ενώ αποτελεί βασικό κριτήριο για την επανευθυγράμμιση των τιμών που ισχύουν.

Σε **δέκα χώρες** οι ERP χρησιμοποιούνται ως υποστηρικτικό κριτήριο στη λήψη αποφάσεων, ενώ σε άλλες χώρες οι τιμές συνεξετάζονται και με άλλα κριτήρια. Σε αυτές τις χώρες, οι αρμόδιες αρχές τιμολόγησης λαμβάνουν συνήθως υπόψη ένα ευρύ φάσμα παραγόντων για τον καθορισμό των τιμών φαρμάκων, που θα πρέπει να είναι 'εύλογες'. Άλλοι παράγοντες οι οποίοι λαμβάνονται υπόψη περιλαμβάνουν! 1) κόστος του κύκλου θεραπείας, 2) οφέλη για τον ασθενή από τη χρήση του φαρμάκου, 3) πλεονεκτήματα σε σύγκριση με εναλλακτικές θεραπείες, 4) επιπτώσεις στον προϋπολογισμό, δηλαδή ανάλυση των επιπτώσεων στο σύστημα υγείας, 5) διαθέσιμα κονδύλια για αποζημίωση, 6) ανταμοιβή για καινοτομικές δράσεις (υπό τον όρο της υποβολής επαρκών λεπτομερών πληροφοριών για την έρευνα και την εξέλιξη της δομής του κόστους από τον παρασκευαστή). Η μέτρηση του απόλυτου οφέλους πραγματοποιείται με όρους ποιοτικά προσαρμοσμένου προσδόκιμου επιβίωσης (QALY). Το επίπεδο των τιμών κατωφλίου διαφέρει από χώρα σε χώρα, συχνά εξαιτίας των οικονομικών διαφορών που υπάρχουν στις δυνατότητες πληρωμής.

Οι αιτήσεις για τις τιμές μπορεί να διέρχονται από αξιολόγηση. Στη Γαλλία, για παράδειγμα, αν ο φαρμακευτικός παρασκευαστής επιθυμεί να προωθήσει ένα φάρμακο στην αγορά αποζημιούμενων φαρμάκων, το προϊόν αξιολογείται από την *Comité Économique des Produits de Santé (CEPS, Οικονομική Επιτροπή Προϊόντων Φροντίδας Υγείας)*. Εφόσον γίνει αποδεκτό, και πριν τον καθορισμό της τιμής, η επιτροπή διαφάνειας της *Haute Autorité de Santé (HAS, Ανώτατη Αρχή Υγείας)* αξιολογεί τη θεραπευτική αξία ή την *amélioration du service médical rendu (ASMR)* του φαρμάκου σε σύγκριση με εναλλακτικές θεραπείες. Η ASMR βαθμολογείται με κλίμακα φάσματος τιμών από ASMR I (μείζων βελτίωση, νέος θεραπευτικός τομέας, μείωση της θνησιμότητας) έως ASMR V (καμία βελτίωση). Με βάση αυτή την αξιολόγηση, η CEPS ξεκινά διαπραγματεύσεις για την τιμή με τον ΚΑΚ. Ωστόσο, μόνο φάρμακα τα οποία βαθμολογούνται με ASMR I-III είναι επιλέξιμα για ERP και υπόκεινται επίσης σε αξιολογήσεις τεχνολογιών της υγείας (HTA).

Οι χώρες που αναφέρονται συχνότερα ως χώρες αναφοράς είναι η Γαλλία (20), η Δανία, το Βέλγιο και η Ισπανία (18), η Ιταλία και το ΗΒ (17) και Αυστρία, Γερμανία και Σλοβακία (16)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2015 α), Μελέτη για την ενίσχυση του διασυνοριακού συντονισμού στον τομέα της τιμολόγησης των φαρμακευτικών προϊόντων

6.6. Χονδρικό εμπόριο

Περιορισμοί στην ίδρυση φαρμακαποθηκών

Το Άρθρο 2, παράγραφος 1 του Προεδρικού Διατάγματος 88/2004⁵³ για την οργάνωση και τη λειτουργία των φαρμακαποθηκών, προβλέπει ότι οι φαρμακαποθήκες μπορούν να διαθέτουν το πολύ ένα

υποστηρικτικό χώρο αποθήκευσης για τη διευκόλυνση των δραστηριοτήτων τους. Ο αποθηκευτικός αυτός χώρος μπορεί να βρίσκεται μόνο στην ίδια περιφέρεια. Η διάταξη προβλέπει δυο είδη περιορισμών για τις εγκαταστάσεις φαρμακαποθηκών. Ο πρώτος είναι ότι υπάρχει όριο ως προς τον αριθμό των υποστηρικτικών μονάδων αποθήκευσης που επιτρέπονται και ο δεύτερος αφορά στο γεωγραφικό κριτήριο εγκατάστασης των συγκεκριμένων υποστηρικτικών μονάδων.

Το Προεδρικό Διάταγμα 88/2004 αναφέρεται στις ειδικές γεωγραφικές περιοχές λειτουργίας των φαρμακαποθηκών. Φαίνεται ότι το συγκεκριμένο *γεωγραφικό μονοπώλιο*⁵⁴ έχει τις ρίζες του στα ειδικά γεωγραφικά χαρακτηριστικά της Ελλάδας (ορεινή διαμόρφωση της ηπειρωτικής χώρας και πολυάριθμα νησιά). Ο ΟΟΣΑ αντιλαμβάνεται ότι στόχος του νομοθέτη είναι η διασφάλιση της ασφάλειας των προϊόντων και η προστασία της υγείας των ασθενών, ειδικά όσον αφορά στα ευπαθή φαρμακευτικά προϊόντα.⁵⁵

Αυτοί οι γεωγραφικοί περιορισμοί στις δραστηριότητες χονδρικού εμπορίου δεν υπάρχουν στις περισσότερες χώρες της ΕΕ όπου οι χονδρέμποροι μπορούν να λειτουργούν σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο σε περίπτωση που επιλέξουν να λειτουργήσουν σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή.⁵⁶

Ζημία στον ανταγωνισμό

Η διάταξη δημιουργεί γεωγραφικό φραγμό στις φαρμακαποθήκες που δημιουργούν υποστηρικτική μονάδα σε διαφορετική περιφέρεια. Εκτός αυτού, οι φαρμακαποθήκες δεν μπορούν να ιδρύσουν παρά μόνο μια οικονομική μονάδα στην ίδια ή σε άλλη νομαρχία. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι μεταφορές και οι εξελίξεις στις υποδομές επιτρέπουν την αποτελεσματική διανομή των φαρμάκων με τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται η καλή κατάσταση και η ασφάλεια, η εθνική νομοθεσία εμποδίζει αδικαιολόγητα την ελεύθερη δυνατότητα των φαρμακαποθηκών να λειτουργούν με τρόπο που οι ίδιες θεωρούν προσηκόντα και πιο επικερδή. Αυτό θα μπορούσε να μειώσει τον αριθμό των προμηθευτών, να περιορίσει τις δυνατότητες επιλογής των ασθενών και πιθανόν την πρόσβασή τους στα φαρμακευτικά προϊόντα. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι φαρμακαποθήκες δεν πωλούν μόνο φάρμακα αλλά και άλλα προϊόντα, όπως καλλυντικά,⁵⁷ η συγκεκριμένη διάταξη μπορεί να προκαλεί τεχνητή έλλειψη τέτοιων προϊόντων στην αγορά, και πιθανόν αύξηση των τιμών. Εκτός αυτού, εφόσον είναι περιορισμένος ο αριθμός των μονάδων, οι επιχειρηματικοί παράγοντες δεν μπορούν να πραγματοποιήσουν οικονομίες κλίμακας και αποθαρρύνονται να συμμετάσχουν στον έντονο ανταγωνισμό.

Σύσταση

Συνιστούμε την κατάργηση της διάταξης αυτής.

Σημειώσεις

- 1 Κωδικοί NACE 21 και 46.46.
- 2 Αυτό περιλαμβάνει μια εκτιμώμενη άμεση επίδραση της βιομηχανίας στο ΑΕΠ ύψους EUR 1,52 δις, μια έμμεση επίδραση άλλων EUR 2,18 δις και προκαλούμενη επίδραση ύψους EUR 3,8 δις (ΣΦΕΕ, 2016).
- 3 Κοινή Υπουργική Απόφαση Δ.ΥΓ3α/Γ.Π.32221/2013 για την Εναρμόνιση της Ελληνικής Νομοθεσίας με τη νομοθεσία της ΕΕ στον κλάδο της παραγωγής και κυκλοφορίας φαρμάκων για ανθρώπινη χρήση σύμφωνα με την Οδηγία 2001/83/ΕΚ για τον Κοινοτικό κώδικα φαρμάκων για ανθρώπινη χρήση όπως τροποποιήθηκε από την Οδηγία 2011/62/ΕΕ για την πρόληψη της εισόδου ψευδεπίγραφων φαρμάκων στη νόμιμη αλυσίδα εφοδιασμού (Επίσημη Εφημερίδα Β' 1049/29.04.2013).

- 4 OECD (2016b), Pharmaceutical spending (indicator). doi: 10.1787/998febf6-en.
- 5 Νομοθετικό Διάταγμα 96/1973 για το εμπόριο φαρμακευτικών προϊόντων, συμπληρωμάτων διατροφής και καλλυντικών (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α' 172/8.08.1973).
- 6 Κοινή Υπουργική Απόφαση Δ.ΥΓ3α/Γ.Π.32221/2013, *ibid*.
- 7 Νόμος 1316/1983 για την Ίδρυση του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α' 3/11.01.1983).
- 8 Σύμφωνα με το OECD (2016b), η φαρμακευτική δαπάνη αυξήθηκε από 1,8% σε περίπου 3% του ΑΕΠ μεταξύ 2004 και 2010.
- 9 Οδηγία 2001/83/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 6^{ης} Νοεμβρίου 2001 για τον Κοινοτικό κώδικα φαρμάκων για ανθρώπινη χρήση (Επίσημη Εφημερίδα L311, 28.11.2001, σελ.67).
- 10 Κανονισμός Αριθ. 726/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 31^{ης} Μαρτίου 2004 σχετικά με τις Κοινοτικές διαδικασίες χορήγησης άδειας και εποπτείας των φαρμάκων που προορίζονται για ανθρώπινη και κτηνιατρική χρήση και για τη σύσταση ενός Ευρωπαϊκού Οργανισμού Φαρμάκων (Επίσημη Εφημερίδα L136, 30.04.2004, σελ.1).
- 11 Νομοθετικό Διάταγμα 96/1973, *ibid*, Νόμος 4336/2015 για την κύρωση του σχεδίου σύμβασης παροχής οικονομικής ενίσχυσης του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ΕΜΣ) και ρυθμίσεις για την υλοποίηση της συμφωνίας χρηματοδότησης (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α' 94/14.08.2015), και Νόμος 4337/2015 για τα μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων (Μνημόνιο Συμφωνίας) (Επίσημη Εφημερίδα Α' 94 129/17.10.2015).
- 12 Υπουργική Απόφαση 28408/2016 περί διατάξεων τιμολόγησης φαρμακευτικών προϊόντων (Επίσημη Εφημερίδα Β' 1102/19.04.2016).
- 13 Νόμος 4177/2013 για τους κανόνες ρύθμισης την αγορά προϊόντων και την παροχή υπηρεσιών (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α' 173/8.08.2013).
- 14 Νομοθετικό Διάταγμα 96/1973, *ibid*.
- 15 Κοινή Υπουργική Απόφαση Δ.ΥΓ3α/Γ.Π.32221/2013, *ibid*.
- 16 Νόμος 1316/1983, *ibid*.
- 17 Οδηγία 2001/83 *ibid*, Άρθ. 10, παρ.2(β), η οποία ορίζει τα γενόσημα φάρμακα ως φαρμακευτικά προϊόντα τα οποία εμφανίζουν 'την ίδια ποιοτική και ποσοτική σύνθεση σε δραστική ουσία και την ίδια φαρμακευτική μορφή όπως ένα φάρμακο αναφοράς' και των οποίων 'η βιοϊσοδυναμία ως προς το φάρμακο αναφοράς έχει αποδειχθεί με κατάλληλες μελέτες βιοδιαθεσιμότητας'. Τα γενόσημα ταξινομούνται ως γενόσημα που φέρουν εμπορικό σήμα (γενόσημα με συγκεκριμένη 'επινοημένη' εμπορική ονομασία) και ως γενόσημα χωρίς εμπορικό σήμα τα οποία χρησιμοποιούν τη διεθνή μη κατοχυρωμένη ονομασία και το όνομα της εταιρείας.
- 18 Το χρονικό διάστημα προστασίας των δεδομένων παρέχεται στο Άρθ. 11, παρ. 1 της Κοινής Υπουργικής Απόφασης ΔΥΓ3α/Γ.Π.32221/2013 για τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της Οδηγίας 2001/83/EK, *ibid*. Κατά το Άρθ. 10 της Οδηγίας, τα γενόσημα προϊόντα δεν πρέπει να κυκλοφορούν στην αγορά αν δεν έχουν παρέλθει δέκα χρόνια από την αρχική άδεια κυκλοφορίας του προϊόντος αναφοράς. Το δεκαετές αυτό χρονικό διάστημα μπορεί να επεκταθεί σε 11 χρόνια εφόσον 'κατά τη διάρκεια των πρώτων οκτώ ετών της εν λόγω δεκαετίας, ο κάτοχος της άδειας κυκλοφορίας λάβει άδεια για μια ή περισσότερες νέες

- θεραπευτικές ενδείξεις οι οποίες, κατά τη διάρκεια της επιστημονικής αξιολόγησης προ της άδειας κυκλοφορίας στην αγορά, θεωρηθούν ότι επιφέρουν σημαντικό κλινικό όφελος σε σύγκριση με τις υπάρχουσες θεραπείες' (Άρθ. 10, παρ. 1). Μετά από οκτώ χρόνια μπορούν να υποβάλλονται αιτήσεις για γενόσημα φάρμακα και να οδηγούν σε άδεια κυκλοφορίας. Η περίοδος των δέκα ετών από την αρχική άδεια κυκλοφορίας του προϊόντος αναφοράς παρέχει ένα χρονικό διάστημα για την αποκαλούμενη προστασία αγοράς μετά το οποίο τα γενόσημα προϊόντα μπορούν να κυκλοφορούν στην αγορά (ΕΚ, 2015 β).
- 19 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016) ορίζει την συμπληρωματικά πιστοποιητικά προστασίας (ΣΠΠ) ως 'δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας τα οποία χρησιμεύουν ως επέκταση δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας. Ισχύουν για ειδικά φαρμακευτικά προϊόντα και προϊόντα φυτοπροστασίας τα οποία έχουν εγκριθεί από τις κανονιστικές αρχές. Η ΕΕ επιθυμεί την παροχή επαρκούς προστασίας στα προϊόντα αυτά προς το συμφέρον της δημόσιας υγείας, για την ενθάρρυνση της καινοτομίας και για τη δημιουργία έξυπνης ανάπτυξης και θέσεων εργασίας. Τα συμπληρωματικά πιστοποιητικά προστασίας αποβλέπουν στην αντιστάθμιση της απώλειας προστασίας των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας για τα φαρμακευτικά προϊόντα και τα προϊόντα φυτοπροστασίας. Αυτό οφείλεται στις υποχρεωτικές και χρονοβόρες δοκιμές και τις κλινικές δοκιμές που απαιτούνται για τα συγκεκριμένα προϊόντα πριν την έκδοση της άδειας κυκλοφορίας. Ένα ΣΠΠ μπορεί να επεκτείνει τα δικαιώματα ενός διπλώματος ευρεσιτεχνίας για μέγιστο χρονικό διάστημα έως πέντε χρόνια'.
- 20 Η Κοινή Υπουργική Απόφαση Υ1/Γ.Π127962/2004 για την εναρμόνιση της Ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 2002/46/ΕΚ η οποία αφορά στην εναρμόνιση των νόμων των Κρατών Μελών για τα συμπληρώματα διατροφής (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β' 395/27.02.2004).
- 21 Η Κοινή Υπουργική Απόφαση Α2Ε/5478/1999 για την εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας με τη σχετική νομοθεσία της ΕΕ στον κλάδο τροφίμων ειδικής διατροφής σύμφωνα με τις διατάξεις των Οδηγιών 89/398 ΕΚ και 96/84 ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β' 189/5.03.1999).
- 22 Οδηγία 2002/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 10^{ης} Ιουνίου 2002 για την προσέγγιση των νόμων των Κρατών Μελών για τα συμπληρώματα διατροφής (Επίσημη Εφημερίδα L 183/51), Οδηγία του Συμβουλίου της 3^{ης} Μαΐου 1989 για την προσέγγιση των νόμων των Κρατών Μελών για τρόφιμα που προορίζονται για ειδική διατροφή (Επίσημη Εφημερίδα L 186/27), και Οδηγία 96/84/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19^{ης} Δεκεμβρίου 1996 για την τροποποίηση της Οδηγίας 89/398/ΕΕΚ για την προσέγγιση των νόμων των Κρατών Μελών για τρόφιμα που προορίζονται για ειδική διατροφή (Επίσημη Εφημερίδα L 48/20).
- 23 Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων, απόφαση 6206/2009 για τις προδιαγραφές κανόνων καλής παραγωγής συμπληρωμάτων διατροφής και προϊόντων ειδικής διατροφής (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β' 199/6.02.2009).
- 24 Υπουργική Απόφαση Α6/4171/1987 για τις παράλληλες εισαγωγές φαρμακευτικών προϊόντων από τα κράτη μέλη της ΕΕ (Επίσημη Εφημερίδα Β' 361/9.06.-13.07.1987).
- 25 Σύσταση 183 του τμήματος Λιανικού Εμπορίου των Αξιολογήσεων Συνθηκών Ανταγωνισμού: Ελλάδα, ΟΟΣΑ, 2014:319).
- 26 Νόμος 1965/1991 για την τροποποίηση και την ολοκλήρωση των διατάξεων του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων και άλλες διατάξεις (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α' 146/26.09.1991).
- 27 Σύμφωνα με το Άρθρο 2 του Κανονισμού 726/2004, *ibid*, οι κάτοχοι άδειας κυκλοφορίας φαρμάκων πρέπει να είναι εγκατεστημένοι στην Ευρωπαϊκή Ένωση και είναι υπεύθυνοι για τη διάθεση των εν λόγω φαρμάκων στην αγορά, είτε τα διαθέτουν οι ίδιοι είτε το πράττουν μέσω ενός ή περισσότερων προσώπων ορισμένων προς τούτο.

- 28 Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής COM(2003)839/F1 (30.12.2003).
- 29 Κοινή Υπουργική Απόφαση Δ.ΥΓ3α/Γ.Π.32221/2013, *ibid*.
- 30 Σύμφωνα με το Άρθρο 66, παρ. 7 του Νόμου 4316/2014 (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α' 270/24.12.2014), οι φαρμακευτικές εταιρείες υποχρεούνται να δημοσιοποιούν οποιοδήποτε όφελος παρέχεται από αυτές σε Επαγγελματίες Υγείας, συμπεριλαμβανομένων, χωρίς περιορισμό, επιδοτήσεων, δωρεών, κόστος εγγραφής για επιστημονικά συνέδρια, δαπάνες μετάβασης και διαμονής και οποιοσδήποτε άλλες παροχές σχετίζονται με την προώθηση των συνταγογραφούμενων φαρμάκων.
- 31 Κοινή Υπουργική Απόφαση Υ6α/28403/2001 για τις δαπάνες φαρμακευτικών εταιρειών σχετικά με την προώθηση φαρμακευτικών προϊόντων (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β' 684/31.05.2002).
- 32 Υπουργική Απόφαση Γ5(α)51194/2016 για τον καθορισμό των όρων και προϋποθέσεων δημιουργίας της επιμέρους κατηγορίας των Φαρμάκων Γενικής Διάθεσης (ΓΕΔΙΦΑ), στην κατηγορία των μη συνταγογραφούμενων φαρμάκων (ΜΗΣΥΦΑ) (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β' 2219/18.07.2016).
- 33 Βλ. Άρθ. 16, παρ. 6, του Νομοθετικού Διατάγματος 96/1973, *ibid*.
- 34 Βλ. Άρθ. 1 της Οδηγίας του Συμβουλίου 89/105/ΕΕΚ της 21^{ης} Δεκεμβρίου 1988 σχετικά με τη διαφάνεια των μέτρων τιμολόγησης των φαρμάκων για ανθρώπινη χρήση και τη συμπερίληψή τους στο πεδίο των εθνικών συστημάτων υγείας (Επίσημη Εφημερίδα L40, 11.02.1989), σελ.8-11. Τις 18 Μαρτίου 2013, η Επιτροπή υιοθέτησε την τροποποιημένη Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την αντικατάσταση της Οδηγίας Διαφάνειας προβλέποντας μεταξύ άλλων συντομότερα χρονοδιαγράμματα στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, COM(2013) 168 final/2.
- 35 Σύμφωνα με τον Νόμο 4254/2014 (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'85/7.04.2014) Παράγραφος ΣΤ', οι έλεγχοι τιμών των ΜΗΣΥΦΑ θα αρθούν τον Ιανουάριο 2017.
- 36 Βλ. Άρθ. 2, παρ. 5 της Υπουργικής Απόφασης 28408/2016, *ibid*.
- 37 Βλ. σημειώσεις τέλους 11 και 12.
- 38 Η εξωτερική τιμή αναφοράς ή δείκτης αναφοράς εξωτερικών τιμών ορίζεται ως η πρακτική σύγκρισης των τιμών φαρμακευτικών προϊόντων μεταξύ χωρών (ΟΟΣΑ, 2008).
- 39 Τα πρωτότυπα φάρμακα ορίζονται ως 'η πρώτη έκδοση ενός φαρμάκου το οποίο αναπτύχθηκε και κατοχυρώθηκε με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας από μια φαρμακευτική εταιρεία πρωτότυπων σκευασμάτων, η οποία διαθέτει τα αποκλειστικά δικαιώματα διάθεσης του προϊόντος στην Ευρωπαϊκή Ένωση για 20 χρόνια. Ένα πρωτότυπο προϊόν έχει μοναδική εμπορική ονομασία κυκλοφορίας στην αγορά, το ονομαζόμενο εμπορικό σήμα' (ΠΟΥ, Κέντρο Συνεργασίας για τη Φαρμακευτική Τιμολόγηση και τις Πολιτικές Επιστροφών, 2013:67).
- 40 Πρόκειται για τεχνική εσωτερικής τιμής αναφοράς για τη ρύθμιση της τιμής εισόδου των γενοσήμων στην αγορά. Με αυτή την πρακτική, το γενόσημο τιμολογείται με την είσοδό του στην αγορά με μια έκπτωση σε σχέση με το πρωτότυπο προϊόν (ΟΟΣΑ,2008). Για τα φάρμακα εγχώριας παραγωγής, η Ελλάδα εφαρμόζει το κόστος συν περιθώριο κέρδους όπως αναφέρεται στο Άρθρο 10 της Υπουργικής Απόφασης 28408/2016 *ibid* και σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται σε αυτήν.
- 41 Βλ. Σημείωση τέλους 18.
- 42 Βλ. Άρθ.8, παρ. 1 της Υπουργικής Απόφασης 28408/2016, *ibid*.

- 43 Επί του παρόντος, η οποιαδήποτε αναπροσαρμογή τιμής για όλα τα φάρμακα, δεν μπορεί να καταλήγει σε υψηλότερες τιμές. Βλ. Άρθ. 8, παρ.1 της Υπουργικής Απόφασης 28408/2016, *ibid*.
- 44 Για γενόσημα με τιμή λιανικής άνω των EUR 12, θα εφαρμόζεται δυναμική τιμολόγηση. Πιο συγκεκριμένα, για κάθε αύξηση σε πωλήσεις που αντιστοιχεί σε EUR 250,000 στις χονδρικές τιμές του έτους πριν τη δημοσίευση του Δελτίου Τιμών, θα μειώνονται οι τιμές που έχουν οριστεί, από 1% έως 15%. Βλ. Άρθ. 8, παρ.4 της Υπουργικής Απόφασης 28408/2016, *ibid*.
- 45 Για τον υπολογισμό της αναλογίας των μέσων τιμών, χρησιμοποιήσαμε τα δεδομένα ΟΟΣΑ για το μερίδιο γενοσήμων με όρους αξίας (V) και όγκου (Q) σε κάθε χώρα. Διαχωρίζουμε το μερίδιο αξίας των γενοσήμων (VG/VT), όπου $VG = QG * \bar{P}G$, $VT = QT * \bar{P}T$. Μετά, διαιρώντας την αναλογία αυτή με το μερίδιο όγκου των γενοσήμων (QG/QT), έχουμε: $(VG/VT) / (QG/QT) = (QG * \bar{P}G / QT * \bar{P}T) / (QG/QT) = \bar{P}G / \bar{P}T$ όπου VT και QT είναι η αξία και ο όγκος όλων των φαρμάκων στην φαρμακευτική αγορά το 2015. Οι αξίες (V) διασπώνται ως ποσότητες που έχουν πωληθεί (Q) πολλαπλασιαζόμενες επί τη μέση τιμή (\bar{P}).
- 46 Σύμφωνα με τον Νόμο 4336/2015, *ibid*, παρ.2.5.2, μέχρι τον Δεκέμβριο 2016, οι αρχές θα λάβουν συγκεκριμένα μέτρα για την αύξηση του μεριδίου των γενοσήμων φαρμάκων κατά 60% του όγκου. Συμβουλευτείτε επίσης το Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που ενεργεί για λογαριασμό του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας και της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας της Ελλάδος (EE, 2015c: 15-16)
- 47 Για παράδειγμα παρέχοντας κίνητρα στους φαρμακοποιούς για την προώθηση των γενοσήμων έναντι των φαρμάκων εκτός διπλώματος ευρεσιτεχνίας. Ενδεικτικά, η Γαλλία προβλέπει διάφορα συστήματα εκπτώσεων για να προτρέπει τους φαρμακοποιούς προς την προώθηση των γενοσήμων φαρμάκων (PPRI, 2008). Στην Πορτογαλία επίσης εγκρίθηκε πολύ πρόσφατα (2016) ένα σύστημα ανταμοιβής των φαρμακοποιών σχετικά με τη συνεισφορά τους στη μείωση της λιανικής τιμής των φαρμάκων (Cuatrecasas Gonçalves Pereira, 2016). Εκτός αυτού, στους φαρμακοποιούς μπορούν να παρέχονται κίνητρα με μορφή διαφόρων επιπέδων περιθωρίου στη λιανική για την πώληση γενοσήμων. Ως προς αυτό, βλ. την πρόσφατη απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου C-148/15 για τα συνταγογραφούμενα φάρμακα, σύμφωνα με την οποία ο ανταγωνισμός τιμών σε επίπεδο λιανικής με τη μορφή μέγιστου, έναντι του σταθερού, περιθωρίου φαρμακείων θα μπορούσε τελικά να αποβεί επωφελής για τους ασθενείς (Απόφαση της 19^{ης} Οκτωβρίου, 2016, Deutsche Parkinson Vereinigung eV v Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV, C-148/16, EU:C:2016:776).
- 48 EK (2009:425-426). Έρευνα Φαρμακευτικού Τομέα.
- 49 Κανονισμός Αριθ. 726/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, *ibid*.
- 50 Pitruzzella G. and Muscolo G. (2016: 156).
- 51 Βλ. Άρθ. 2, παρ. 5 της Υπουργικής Απόφασης 28408/2016, *ibid*.
- 52 WHO (2015: 2). *WHO Guidelines on Country Pharmaceutical Pricing Policies*.
- 53 Προεδρικό Διάταγμα 88/2004 για την οργάνωση και τους όρους λειτουργίας φαρμακαποθηκών (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β' 68/3.03.2004).
- 54 Kanavos P. et al, (2011: 66).
- 55 Δεν ήταν δυνατόν να επισημανθεί ο ακριβής στόχος της διάταξης, συνεπώς η εκδοχή που περιγράφεται βασίζεται σε αυτό που αντιλαμβάνεται ο ΟΟΣΑ μετά την επικοινωνία με το Υπουργείο Υγείας.

- 56 Kanavos P. et al, (2011: 24), *ibid.*
- 57 Βλ. Άρθ.1 του Προεδρικού Διατάγματος 88/2004, *ibid.* οι φαρμακαποθήκες μπορεί να πωλούν επίσης προϊόντα γενικής ιατρικής χρήσης, κτηνιατρικά φάρμακα, καλλυντικά, προϊόντα διαίτης, γάλα και παιδικές τροφές, προϊόντα υγιεινής για παιδιά, εγκύους ή γυναίκες που μόλις έχουν γεννήσει, ορθοπεδικό εξοπλισμό και ιατρικά μηχανήματα και βοηθήματα.

Βιβλιογραφία

- Cuatrecasas Gonçalves Pereira (2016), *Compensation granted to pharmacies for the sale of the generics*, goo.gl/Vp3yFR (Accessed on 13 October 2016).
- EC (2016), *Supplementary protection certificates for pharmaceutical and plant protection products*, European Commission, Brussels, https://ec.europa.eu/growth/industry/intellectual-property/patents/supplementary-protection-certificates_en
- EC (2015a), *Study on enhanced cross-country coordination in the area of pharmaceutical product pricing*. European Commission and Gesundheit Österreich Forschung und Planungs GmbH. Publications Office of the European Union, Luxembourg, http://ec.europa.eu/health/systems_performance_assessment/docs/pharmaproductpricing_frep_en.pdf
- EC (2015b), *The Rules Governing Medicinal Products in the European Union: Volume 2A: Procedures for marketing authorisation, Chapter 1: Marketing Authorisation*, European Commission, Brussels, http://ec.europa.eu/health/files/eudralex/vol-2/a/vol2a_chap1_201507.pdf
- EC (2015c), Memorandum of Understanding between the European Commission acting on behalf of the European Stability Mechanism and the Hellenic Republic and the Bank of Greece, Athens - Brussels, 19 August 2015, http://ec.europa.eu/economy_finance/assistance_eu_ms/greek_loan_facility/pdf/01_mou_20150811_en.pdf
- EC (2009), *Pharmaceutical Sector Inquiry*, European Commission, Brussels, http://ec.europa.eu/competition/sectors/pharmaceuticals/inquiry/staff_working_paper_part1.pdf
- EC (2008), *Guiding principles for good practices implementing a pricing and reimbursement policy*. Brussels, <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/7584?locale=en>
- EC (2003), *Commission Communication on parallel imports of proprietary medicinal products for which marketing authorisations have already been granted*, Commission of the European Communities, Brussels, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2003:0839:FIN:en:PDF>
- EC (2001), Directive 2001/83/EC of the European Parliament and of the Council of 6 November 2001 on the Community code relating to medicinal products for human use (Official Journal L311, 28.11.2001), http://ec.europa.eu/health/files/eudralex/vol-1/dir_2001_83_consol_2012/dir_2001_83_cons_2012_en.pdf
- Francer, J., Zamarriego Izquierdo, J., Music, T., Narsai, K., Nikidis, C., Simmonds, H., & Woods, P. (2014), "Ethical pharmaceutical promotion and communications worldwide: codes and regulations" in *Philosophy, Ethics, and Humanities in Medicine*, 9(7), <http://dx.doi.org/10.1186/1747-5341-9-7>.

- Gruda, S., & Milo, L. (2010), *SMEs development and competition policy in Albania*, Portal on Central Eastern and Balkan Europe, Bologna, www.pecob.eu/flex/cm/pages/ServeBLOB.php/L/EN/IDPagina/2794
- IFPMA (2012), *IFPMA Code of Practice*, International Federation of Pharmaceutical Manufacturers & Associations, Geneva, www.ifpma.org/wp-content/uploads/2016/01/IFPMA_Code_of_Practice_2012_new_logo.pdf
- Kaló, Z., Docteur, E., & Moïse, P. (2008), *Pharmaceutical Pricing and Reimbursement Policies in Slovakia*, OECD Publishing, Paris, www.oecd.org/slovakia/40177050.pdf
- Kanavos P. et al. (2011), *The pharmaceutical distribution chain in the European Union: structure and impact on pharmaceutical prices*, European Commission, Brussels, Belgium, <http://eprints.lse.ac.uk/51051>
- Luniku, R. (2014), *The Effects of Competition Policy Changes on International Trade And Export Flows: Canada Case Estimates*. Wayne State University Dissertations, http://digitalcommons.wayne.edu/oa_dissertations/901
- Management Sciences for Health (2012), *Managing Access to Medicines and Health Technologies*. Management Sciences for Health, Arlington, www.msh.org/sites/msh.org/files/mds3-jan2014.pdf
- MPA (2016), *Swedish Cosmetic Product Legislation*. Swedish Medical Products Agency, <https://lakemedelsverket.se/english/product/Cosmetic-products/Legislation>
- ÖBIG (2006), *Surveying, Assessing and Analysing the Pharmaceutical Sector in the 25 EU Member States: Country Profiles*. Österreichisches Bundesinstitut für Gesundheitswesen (ÖBIG). Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, http://ec.europa.eu/competition/mergers/studies_reports/oebig.pdf
- ΟΟΣΑ (2016α), *Επισκόπηση Πολιτικής Υγείας ΟΟΣΑ: Πολιτική Υγείας στην Ελλάδα*, *OECD Health Policy Overview: Health policy in Greece*, www.oecd.org/greece/Health-Policy-in-Greece-January-2016.pdf
- OECD (2016b), *Pharmaceutical spending (indicator)*. doi: 10.1787/998febfb6-en (Accessed on 18 August 2016)
- OECD (2016c), "Health expenditure and financing: Health expenditure indicators", *OECD Health Statistics* (database). DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/data-00349-en> (Accessed on 1 August 2016)
- OECD (2015), *Health at a Glance 2015: OECD Indicators*, OECD Publishing, Paris, www.oecd.org/health/health-systems/health-at-a-glance-19991312.htm
- OECD (2014), *OECD Competition Assessment Reviews: Greece*, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264206090-en>
- OECD (2011), *Competition Assessment Toolkit, Volume II: Guidance*, OECD Publishing, Paris, www.oecd.org/daf/competition/45544507.pdf
- OECD (2008), *Pharmaceutical Pricing Policies in a Global Market*, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264044159-en>

- Pitruzzella G. and Muscolo G. (2016), *Competition and Patent Law in the Pharmaceutical Sector: An International Perspective*, Kluwer Law International.
- PPRI (2008), *Pharmaceutical Pricing and Reimbursement Information: France Pharma Profile*, Vienna, Austria, <http://whocc.goeg.at>
- Scherer, F. M (1967), "Market structure and the employment of scientists and engineers", *The American Economic Review*, 57(3), 524-531, www.jstor.org/stable/1812118
- ΣΦΕΕ (2016), Σύνδεσμος Φαρμακευτικών Επιχειρήσεων Ελλάδος, www.sfee.gr/category/contribution/economy (accessed 23 August 2016)
- Simoens, S, (2012). "A review of generic medicine pricing in Europe" *Generics and Biosimilars Initiative Journal (GaBI Journal)*, 1(1), 8-12, <http://dx.doi.org/10.5639/gabij.2012.0101.004>
- UNCTAD (2015), *The role of competition in the pharmaceutical sector and its benefits for consumers*. UNCTAD, Geneva, http://unctad.org/meetings/en/Contribution/CCPB_7RC2015_RTPharma_EC_en.pdf
- Vogler, S. (2012), "The impact of pharmaceutical pricing and reimbursement policies on generics uptake: implementation of policy options on generics in 29 European countries: an overview" in *Generics and Biosimilars Initiative Journal (GaBI Journal)*, 1(2), 93-100, <http://dx.doi.org/10.5639/gabij.2012.0102.020>
- WHO Collaborating Centre for Pharmaceutical Pricing and Reimbursement Policies (2013), *Glossary of Pharmaceutical Terms*, Vienna: WHO Collaborating Centre for Pharmaceutical Pricing and Reimbursement Policies, http://whocc.goeg.at/Literaturliste/Dokumente/MethodologyTemplate/PHIS%20Glossary_Update_2013_final_gesamt.pdf
- WHO (2015), *WHO Guidelines on Country Pharmaceutical Pricing Policies*. World Health Organization, Geneva, http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/153920/1/9789241549035_eng.pdf
- WHO (2012), Chapter 6: Pharmaceutical legislation and regulation, in *Management Sciences for Health 2012*, available at <http://apps.who.int/medicinedocs/documents/s19583en/s19583en.pdf> (accessed 23 August 2016).

Κεφάλαιο 7

Χονδρικό εμπόριο

Ο κλάδος του χονδρικού εμπορίου περιλαμβάνει όλες τις μείζονες δραστηριότητες που συναποτελούν την αλυσίδα εφοδιασμού των προϊόντων πριν αυτά φθάσουν στον τελικό καταναλωτή. Επισημάνθηκαν διατάξεις οι οποίες περιορίζουν τον ανταγωνισμό μεταξύ οικονομικών παραγόντων της ίδιας αγοράς. Για παράδειγμα, το οργανωμένο χονδρικό εμπόριο φρούτων, λαχανικών και κρεάτων μέσω των κεντρικών αγορών της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης και της Πάτρας, λειτουργεί με βάση ρήτρες αποκλειστικότητας. Στον κλάδο της εμπορίας καυσίμων, ορισμένες υποχρεώσεις οι οποίες περιλαμβάνονται σε συμβάσεις αποκλειστικής προμήθειας μεταξύ χονδρεμπόρων και λιανέμπορων διασφαλίζονται από τον νόμο. Επίσης, μεγάλο τμήμα της νομοθεσίας που καλύπτει τη μεταφορά αγαθών φαίνεται ότι είναι άνευ αντικειμένου ή ότι έχει οριζόντια αντικατασταθεί από νεώτερη νομοθεσία. Το επίπεδο όμως της κανονιστικής ασάφειας παραμένει υψηλό ακόμα και μεταξύ των υπαλλήλων της δημόσιας διοίκησης οι οποίοι έχουν την ευθύνη της εφαρμογής των νόμων και της επιβολής προστίμων.

7.1. Ορισμός και οικονομική επισκόπηση

Σύμφωνα με τον ορισμό NACE 'χονδρικό εμπόριο είναι η εκ νέου πώληση (πώληση χωρίς μεταποίηση) νέων και μεταχειρισμένων αγαθών, εμπόριο από επιχείρηση σε επιχείρηση, όπως σε βιομηχανικούς, εμπορικούς, θεσμικούς ή επαγγελματικούς χρήστες, ή εκ νέου πώληση (μεταπώληση) σε άλλους χονδρέμπορους ή η υπό την ιδιότητα του πράκτορα ή του μεσίτη αγορά εμπορευμάτων για λογαριασμό προσώπων ή εταιριών ή η πώληση εμπορευμάτων σε πρόσωπα ή εταιρείες'¹

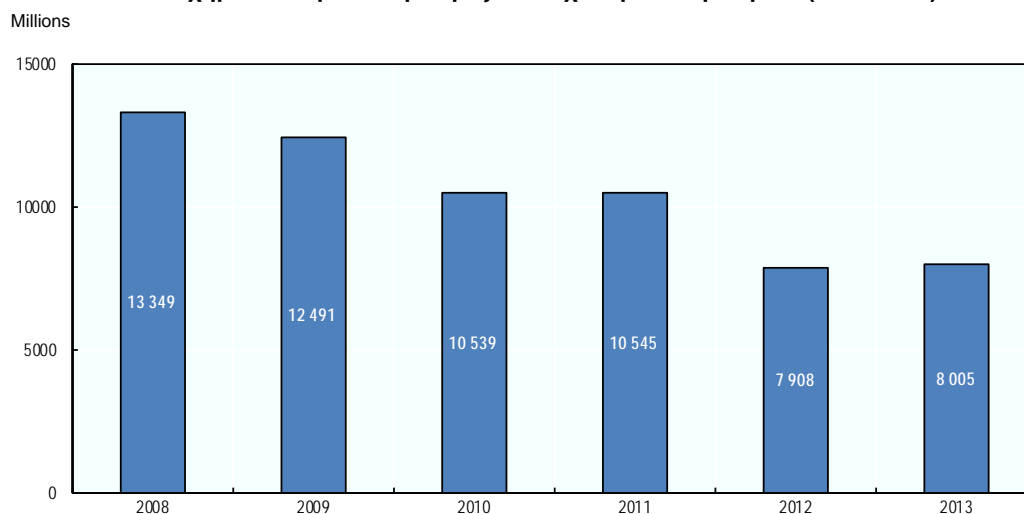
Ο κλάδος του χονδρικού εμπορίου περιλαμβάνει τους κατωτέρω κωδικούς:²

- Χονδρικό εμπόριο έναντι αμοιβής ή βάσει σύμβασης (κωδικός NACE 46.1)
- Χονδρικό εμπόριο γεωργικών πρώτων υλών και ζώντων ζώων (κωδικός NACE 46.2)
- Χονδρικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού (κωδικός NACE 46.3)
- Χονδρικό εμπόριο ειδών οικιακής χρήσης (κωδικός NACE 46.4)
- Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων (κωδικός NACE 46.5)
- Χονδρικό εμπόριο άλλων μηχανημάτων, εξοπλισμού και προμηθειών (κωδικός NACE 46.6)
- Άλλο ειδικευμένο χονδρικό εμπόριο³ (κωδικός NACE 46.7), και
- Μη ειδικευμένο χονδρικό εμπόριο (κωδικός NACE 46.9).

Ο κλάδος χονδρικού εμπορίου συνεισέφερε σε ποσοστό 5,6% του ΑΕΠ στην Ελλάδα το 2013, σε σύγκριση με το ποσοστό 5,1% κατά μέσον όρο για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Με όρους απασχόλησης, ο κλάδος αποτελεί ποσοστό 8,0% της Ελληνικής οικονομίας ενώ το αντίστοιχο ποσοστό της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι 4,9% κατά μέσον όρο.

Η προστιθέμενη αξία του χονδρικού εμπορίου στην Ελλάδα ανερχόταν σε 8 δις EUR το 2013, αξία που μειώθηκε κατά 9,7% σε ετήσια βάση από το 2008 (Σχήμα 7.1).

Σχήμα 7.1. Προστιθέμενη αξία του χονδρικού εμπορίου (2008-2013)

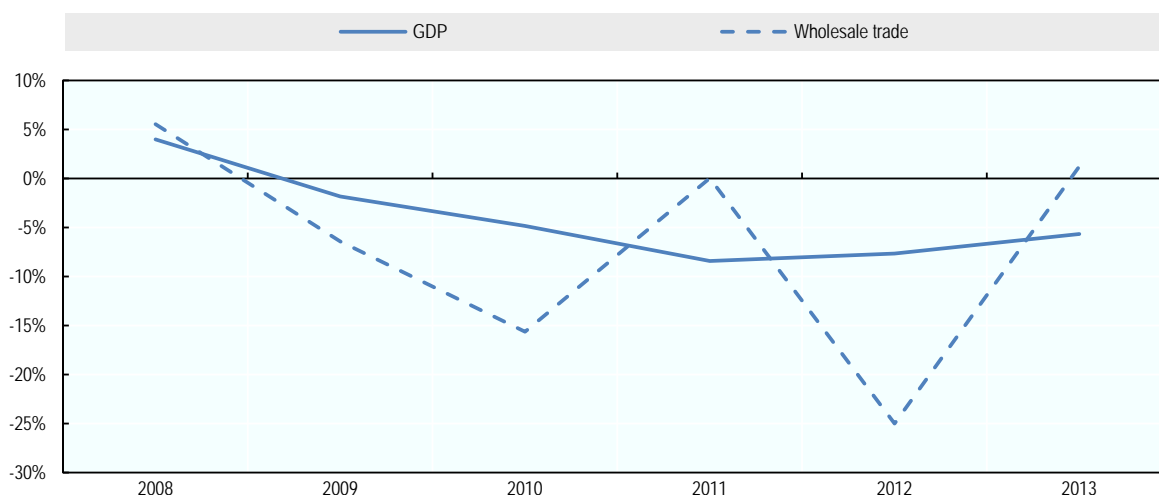


Σημείωση: Προστιθέμενη αξία σε τιμές κόστους συντελεστή παραγωγής

Πηγή: Eurostat, Ετήσια λεπτομερή στατιστικά στοιχεία επιχειρήσεων για τη βιομηχανία (NACE Rev. 2, G), Βάση δεδομένων [sbs_na_dt_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (πρόσβαση 24 Αυγούστου 2016)

Στο Σχήμα 7.2 συγκρίνονται οι ετήσιες εκατοστιαίες μεταβολές προστιθέμενης αξίας στον κλάδο χονδρικού εμπορίου με τις αλλαγές του ΑΕΠ. Μεταξύ 2010 και 2013 οι ετήσιες μεταβολές προστιθέμενες αξίας διακυμάνθηκαν περισσότερο από τις αλλαγές του ΑΕΠ, ενώ τις σημαντικές μειώσεις του 2010 και του 2012 ακολούθησαν ελάσσονες αυξήσεις το 2011 και το 2013.

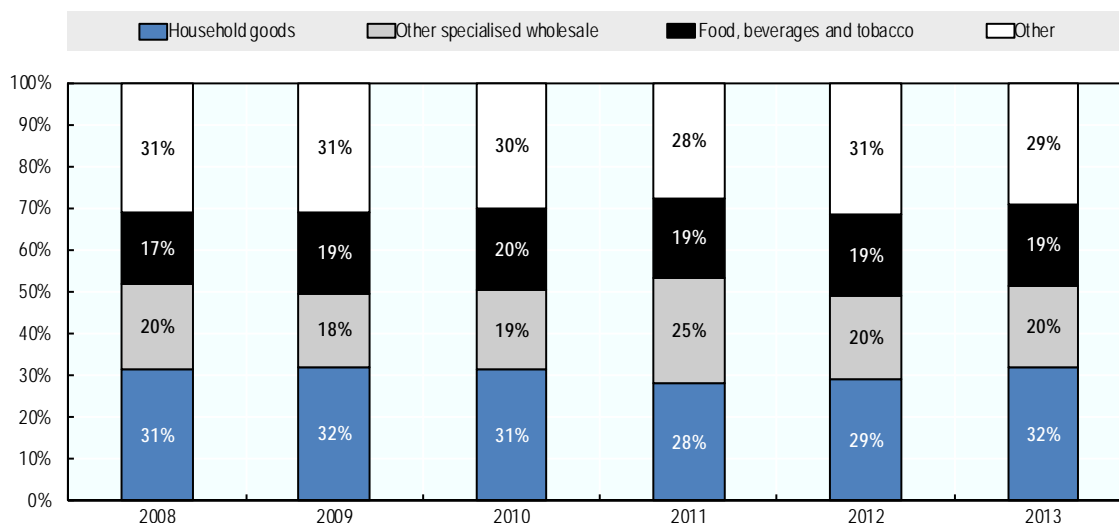
Σχήμα 7.2. Ποσοστό μεταβολών προστιθέμενης αξίας του χονδρικού εμπορίου και του ΑΕΠ (2008-2013)



Σημείωση: Προστιθέμενη αξία σε τιμές κόστους συντελεστή παραγωγής, ακαθάριστο εθνικό προϊόν σε τιμές αγοράς.

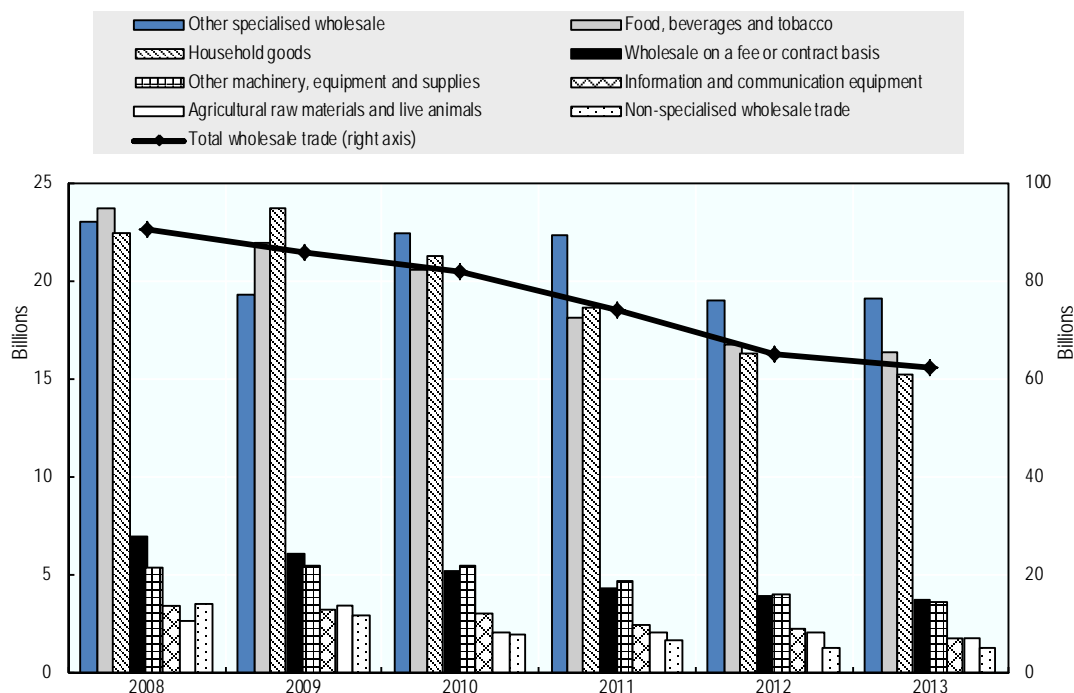
Πηγή: Eurostat, Ετήσια λεπτομερή στατιστικά στοιχεία επιχειρήσεων για τη βιομηχανία (NACE Rev. 2, G), Βάση δεδομένων [sbs_na_dt_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (πρόσβαση 24 Αυγούστου 2016)

Το Σχήμα 7.3 εμφανίζει τη δομή της προστιθέμενης αξίας του χονδρικού εμπορίου για κάθε κατηγορία. Οι ανώτερες τρεις κατηγορίες (αγαθά οικιακής χρήσης, άλλο ειδικευμένο χονδρικό εμπόριο και τρόφιμα, ποτά και καπνός) αποτελούν ποσοστό σχεδόν 70% της συνολικής προστιθέμενης αξίας κατά την εξαετία μεταξύ 2008 και 2013, χωρίς σημαντικές αλλαγές στα ποσοστά τους.

Σχήμα 7.3. Ποσοστό προστιθέμενης αξίας χονδρικού εμπορίου ανά κατηγορία στην Ελλάδα (2008-2013)

Πηγή: Eurostat, Ετήσια λεπτομερή στατιστικά στοιχεία επιχειρήσεων για τη βιομηχανία (NACE Rev. 2, G), Βάση δεδομένων [sbs_na_dt_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (πρόσβαση 24 Αυγούστου 2016)

Το Σχήμα 7.4 απεικονίζει τον κύκλο εργασιών του χονδρικού εμπορίου σε όλους τους επιμέρους κλάδους στην Ελλάδα. Όλοι ακολούθησαν μια αρνητική τάση κατά την επταετία 2008-2014, με τις δυο πρώτες κατηγορίες να έχουν μικρότερες απώλειες από τις άλλες. Ο κύκλος εργασιών άλλου ειδικευμένου χονδρικού εμπορίου και, τροφίμων, ποτών και καπνού μειώθηκαν αντίστοιχα κατά 4,4% και 6,5% για το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Σχήμα 7.4. Κύκλος εργασιών χονδρικού εμπορίου ανά κατηγορία στην Ελλάδα (2008-2014)

Σημείωση: Πωλήσεις σε εκατομμύρια EUR

Πηγή: Eurostat, Ετήσια λεπτομερή στατιστικά στοιχεία επιχειρήσεων για τη βιομηχανία (NACE Rev. 2, G), Βάση δεδομένων [sbs_na_dt_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (πρόσβαση 24 Αυγούστου 2016)

Ο αριθμός εταιρειών στο χονδρικό εμπόριο μειώθηκε κατά 11,5%, από 75 426 το 2008 σε 66 782 εταιρείες το 2013, 43,4% από τις οποίες λειτουργούν στους επί μέρους κλάδους του Άλλου ειδικευμένου χονδρικού εμπορίου (συμπεριλαμβανομένων, για παράδειγμα της χονδρικής πώλησης ξύλου, υλικών κατασκευών και υγειονομικού εξοπλισμού και χονδρικού εμπορίου χημικών προϊόντων) και του χονδρικού εμπορίου οικιακών αγαθών.

Η απασχόληση στον κλάδο είναι σημαντική για την Ελληνική οικονομία ανερχόμενη σε ποσοστό 8% επί της συνολικής απασχόλησης στην Ελλάδα,⁴ το υψηλότερο μεμονωμένο ποσοστό στην οικονομία για το χρονικό διάστημα 2008-2013, παρά τη μείωση του αριθμού απασχολούμενων από 350 080 το 2008 σε 275 242 το 2013.

7.2. Επισκόπηση της νομοθεσίας

Λόγω των χαρακτηριστικών του κλάδου, ρυθμίσεις οι οποίες αφορούν στο χονδρικό εμπόριο υπάρχουν διάσπαρτες σε πολλά και διάφορα νομοθετικά κείμενα. Η διεργασία χαρτογράφησης της νομοθεσίας περιελάμβανε επομένως διατάξεις για τις προδιαγραφές των προϊόντων, την υγιεινή των τροφίμων, τη συναρμολόγηση, τη φόρτωση και τη στοιβασία, τη διανομή και τις μεταφορές. Εξετάστηκε επίσης η οριζόντια νομοθεσία, όχι άμεσα σχετιζόμενη με τον κλάδο του χονδρικού εμπορίου, όπως έκδοση αδειών, τέλη, φορολογία, απασχόληση, ίδρυση εταιρειών, εθνικά μητρώα και άλλα θέματα.

Η νομοθεσία σπάνια αναφέρεται ειδικά στον κλάδο του χονδρικού εμπορίου. Αντίθετα, κατά τη διάρκεια της επισκόπησης των νομικών κειμένων παρατηρήσαμε ότι οι δραστηριότητες χονδρικού εμπορίου και λιανικού εμπορίου καλύπτονται αμφότερες από τις ίδιες διατάξεις, όπως ο Νόμος 4177/2013⁵ για τους Κανόνες εμπορίας προϊόντων και παροχής υπηρεσιών και η Υπουργική Απόφαση Α2-718/2014 για την Κωδικοποίηση των κανόνων διανομής και εμπορίας προϊόντων και παροχής υπηρεσιών.

Η χαρτογράφηση της νομοθεσίας περιέλαβε 292 νόμους και ρυθμίσεις για τον συγκεκριμένο κλάδο, όπως επίσης και οριζόντια νομοθεσία η οποία αφορά σε όλους τους κλάδους. Από τα νομικά κείμενα που αφορούν στον κλάδο αυτό:

- 12 νόμοι και ρυθμίσεις αφορούν σε νομοθετικές πράξεις πλαίσιο, οι οποίες μπορεί να σχετίζονται με τις γενικές δραστηριότητες της δραστηριότητας χονδρικού εμπορίου, συμπεριλαμβανομένων γενικών κανόνων εμπορίας προϊόντων και παροχής υπηρεσιών (ΔΙΕΠΠΥ), ίδρυσης εταιρειών και υποχρεώσεων καταχώρησης.
- 177 αφορούν σε συγκεκριμένα προϊόντα, με 125 τα οποία κάλυπταν χονδρικό εμπόριο γεωργικών προϊόντων, ήτοι φρούτα και λαχανικά, κρέας, πουλερικά και ψάρια (από αυτά, 19 αφορούσαν σε χονδρικό εμπόριο μέσω κεντρικών αγορών) και 22 τα οποία αφορούσαν σε χονδρικό εμπόριο καυσίμων.
- 42 νομοθετικές πράξεις αφορούν στην μεταφορά και την αποθήκευση προϊόντων, και
- 61 νομικά κείμενα αφορούν σε φορολογικά θέματα όπως στην επιβολή ειδικών φόρων κατανάλωσης στο αλκοόλ, στα καύσιμα και στα προϊόντα καπνού.

Η νομοθεσία που εξετάστηκε είναι πολλές φορές άνευ αντικειμένου, μια που οι προδιαγραφές της έχουν καταστεί παρωχημένες από την καθημερινή πρακτική, ή είναι πιο πρόσφατη νομοθεσία που δεν

έχει ρητά καταργηθεί. Για παράδειγμα, η νομοθεσία σχετικά με τις προδιαγραφές αποθήκευσης ορισμένων προϊόντων όπως σύκων και σταφίδας σε αποθήκες πρέπει να επικαιροποιηθεί και να συνδεθεί άμεσα με πιο πρόσφατες διατάξεις διότι οι τωρινές δεν λαμβάνουν υπόψη τις τεχνολογικές εξελίξεις. Το γεγονός αυτό προκαλεί σε πολλές περιπτώσεις κανονιστική ασάφεια για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται ήδη ή επιθυμούν να εισέλθουν στην αγορά.

Μια άλλη περίπτωση παρωχημένης νομοθεσίας η οποία αφορά σε όλους τους επιμέρους κλάδους είναι οι πολυάριθμες αναφορές στον Αγορανομικό Κώδικα και στις Αγορανομικές Διατάξεις οι οποίες είτε έχουν απομείνει σε παλαιότερη νομοθεσία είτε αναφέρονται ακόμα στο προοίμιο πιο πρόσφατης νομοθεσίας.⁶ Η κανονιστική ασάφεια για πιθανούς νεοεισερχόμενους επιχειρηματίες στην αγορά μπορεί στην περίπτωση αυτή να είναι πολύ σοβαρή διότι, κατά το παρελθόν, η παραβίαση των κανόνων αυτών οδηγούσε στην επιβολή υψηλών προστίμων.

Τα ευρήματα περιλαμβάνουν και θέματα παρερμηνείας των νομικών κειμένων σχετικά με τη δημόσια διοίκηση, ειδικά όταν η εφαρμογή των σχετικών διατάξεων έπρεπε να επιβληθεί από περισσότερες της μιας αρμόδιες αρχές.

Ο ΟΟΣΑ έχει την άποψη ότι η ανεπίκαιρη και παρωχημένη νομοθεσία πρέπει να καταργηθεί ρητά ή να τροποποιηθεί για να εξελιχθεί σε ένα περιεκτικό οδηγό για τις επιχειρήσεις και για τα φυσικά πρόσωπα, να μειώσει την ασάφεια και να δημιουργήσει ένα πιο ελκυστικό επενδυτικό περιβάλλον. Είναι ακόμα πιο σημαντικό οι κανόνες οι οποίοι εμπίπτουν στην αρμοδιότητα περισσότερων από ένα υπουργείων να συμφωνούνται ομόφωνα και να κοινοποιούνται με καλύτερο τρόπο. Η ανάγκη αυτή καθίσταται πιο επιτακτική σε περιπτώσεις κατά τις οποίες πρέπει να θεσπίζεται παράγωγο δίκαιο (Υπουργικές Αποφάσεις, Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις ή ερμηνευτικές εγκύκλιοι). Για παράδειγμα, στη πρόσφατη τροποποίηση του Νόμου 1959/1991 για τις οδικές μεταφορές και επικοινωνίες, το Υπουργείο Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων και το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, συναρμόδια για την τροποποίηση του παράγωγου δικαίου, κατέληξαν σε διαφορετικές ερμηνείες για το νέο καθεστώς. Προκύπτουν και άλλα προβλήματα από το γεγονός ότι οι περιφερειακές αρχές οι αρμόδιες για την εφαρμογή της νομοθεσίας, όπως οι Νομαρχιακές Διευθύνσεις Μεταφορών, ζήτησαν ειδικές κατευθυντήριες γραμμές για το θέμα αυτό, μια και η ερμηνεία των νομικών τροποποιήσεων διέφερε από τη μια νομαρχία στην άλλη, οδηγώντας σε διακριτική μεταχείριση των οικονομικών παραγόντων.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως για διατάξεις σχετικές με συμφωνίες μεταξύ παραγωγών αγροτικών προϊόντων και χονδρεμπόρων, ή για διατάξεις συστήματος αδειοδότησης κέντρων εφοδιαστικής αλυσίδας, οι διατάξεις που επισημάνθηκαν αρχικά ως προβληματικές για τον ανταγωνισμό – όπως αποκάλυψαν οι επαφές με τις αρχές – ήταν αποτέλεσμα άστοχης διατύπωσης των κειμένων και όχι σχεδιασμένες να έχουν το αρνητικό αποτέλεσμα που παρουσίαζαν. Σε αυτές τις περιπτώσεις προτείνεται αλλαγή της διατύπωσης ώστε να συνάδει με τις προθέσεις του νομοθέτη. Σε άλλες περιπτώσεις, διαπιστώθηκε ότι οι διατάξεις οδηγούσαν σε διοικητική επιβάρυνση και έπρεπε να αναθεωρηθούν από τις αρμόδιες αρχές.

Οι βασικοί περιορισμοί που διαπιστώθηκαν στους επιμέρους κλάδους του χονδρικού εμπορίου που καλύπτεται σε αυτό το κεφάλαιο, όπως ανιχνεύθηκαν στην Ελληνική νομοθεσία, περιγράφονται λεπτομερώς στα τμήματα που ακολουθούν. Αναφέρεται επίσης η ζημία τους στον ανταγωνισμό και οι σχετικές συστάσεις. Το οφέλη από τις συστάσεις εκτιμάται ότι ανέρχονται σε 198 εκατομμύρια EUR. Ο ΟΟΣΑ εξέτασε το κατά πόσο οι συστάσεις θα μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις είτε προς όφελος του καταναλωτή, μέσω χαμηλότερων τιμών, είτε για την οικονομική δραστηριότητα, με όρους μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας και καλύτερου εισοδήματος. Για την πρώτη περίπτωση, εφαρμόστηκε το πλαίσιο του Παραρτήματος Α. Για τη δεύτερη, πραγματοποιήσαμε μια συντηρητική παραδοχή επί μιας συνολικής βελτίωσης στην αποτελεσματικότητα λειτουργίας των επιχειρήσεων.

7.3. Γεωργικά προϊόντα, προϊόντα κρέατος και προϊόντα αλιείας

Οικονομική Επισκόπηση των αγορών φρούτων και λαχανικών⁷

Τα δίκτυα εφοδιασμού και διανομής των γεωργικών προϊόντων οργανώνονται σε επίπεδα παραγωγής, χονδρικού εμπορίου και λιανικού εμπορίου. Στο επίπεδο παραγωγής, η αγορά είναι πολύ κατακερματισμένη. Ο μέσος παραγωγός στην Ελλάδα καλλιεργεί μόνο 47 000 μ² (11.6 ac), ενώ ο μέσος όρος στην ΕΕ είναι 126 000 μ² (31.1 ac – 1 acre είναι περίπου 4 στρέμματα). Επιπλέον, ποσοστό περίπου 50% των Ελλήνων παραγωγών κατέχει εκτάσεις γης έκτασης μικρότερης των 20 000 μ² (4.9 ac).

Η αγορά χονδρικού εμπορίου είναι πολύ πιο συγκεντρωμένη. Οι χονδρέμποροι λειτουργούν είτε στο πλαίσιο των οργανωμένων κεντρικών αγορών είτε ανεξάρτητα. Οι Κεντρικές Αγορές της Αθήνας (Ο.Κ.Α.Α. ΑΕ) με περίπου 550 μέλη και της Θεσσαλονίκης (Κ.Α.Θ. ΑΕ) με περίπου 280 μέλη διακινούν ποσοστό περίπου 15% - 20% του συνολικού αριθμού των διανεμόμενων προϊόντων. Στα υπόλοιπα δυο τρίτα της αγοράς χονδρικού εμπορίου δραστηριοποιούνται οι χονδρέμποροι εκτός κεντρικών αγορών τόσο στις μεγάλες πόλεις όσο και στα άλλα αστικά κέντρα της Ελλάδας. Οι χονδρέμποροι είτε αγοράζουν τα προϊόντα τους από την εσωτερική αγορά είτε τα εισάγουν από το εξωτερικό και τα πωλούν σε λιανοπωλητές (τα σουπερμάρκετ είναι οι μεγαλύτεροι πελάτες τους), αλλά και σε πωλητές υπαίθριων αγορών (λαϊκές αγορές), καταστήματα τροφίμων και εστιατόρια.

Σε επίπεδο λιανικής, οι καταναλωτές αγοράζουν είτε από λαϊκές αγορές (58% μερίδιο αγοράς το 2011 αλλά σε σταθερή πτώση), σουπερμάρκετ (32% μερίδιο αγορών και σε σταθερή αύξηση) και – σε μικρότερο βαθμό – από καταστήματα τροφίμων ή από άλλα μικρά καταστήματα της γωνίας (10%). Στις υπαίθριες αγορές, περίπου οι μισοί από τους πωλητές είναι επίσης παραγωγοί.

Οι οργανωμένες αγορές χονδρικού εμπορίου αποβλέπουν στη μείωση του χρόνου και του κόστους συναλλαγών με τη συγκέντρωση τους σε ένα μόνο χώρο, εύκολα προσβάσιμο σε εμπόρους και καταναλωτές. Οι αγορές αυτές, είτε γενικές είτε εξειδικευμένες, λειτουργούν για τη βελτίωση της αποδοτικότητας στην αλυσίδα εφοδιασμού ειδών διατροφής και προωθούν μεγαλύτερη διαφάνεια διαχωρίζοντας τις λειτουργίες χονδρικής και λιανικής στο σύστημα διανομής, με σαφή διαμόρφωση της τιμής.

Τα πλεονεκτήματα των κεντρικών αγορών συμπεριλαμβάνουν καλύτερες δυνατότητες επιθεωρήσεων, εποπτείας και ποιοτικών ελέγχων. Παρέχονται ενδεδειγμένες συνθήκες υγιεινής στην αποθήκευση και καλύτερες διαδικασίες χειρισμού των προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων καλύτερης κατάψυξης, συσκευασίας και επεξεργασίας των πρωτογενών προϊόντων.⁸ Εκτός αυτού οι διαδικασίες χειρισμού των προϊόντων μειώνουν τον χρόνο φόρτωσης και εκφόρτωσης, όπως και τους επανειλημμένους χειρισμούς μεταξύ εκφόρτωσης και παρουσίασης των προϊόντων. Οι καινοτομίες ως προς τον χειρισμό, την αποθήκευση και τη διαχείριση εφαρμόζονται πιο εύκολα και υιοθετούνται σε χώρους με φυσική συγκέντρωση μεγάλων ομάδων εμπορευομένων.

Ιστορικό

Κατά τη δεκαετία του 1950, ο πληθυσμός στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη αυξανόταν με ταχύ ρυθμό. Το Ελληνικό κράτος προσπαθούσε να επιβάλει μηχανισμό εποπτείας στις τιμές και τους συντελεστές περιθωρίου κέρδους στα διάφορα επίπεδα της αγοράς, ειδικά για τα καθημερινά αγαθά όπως το ψωμί, το κρέας, τα φρούτα και τα λαχανικά και τα φαρμακευτικά προϊόντα. Στα χρόνια αυτά υιοθετήθηκαν διάφοροι κανόνες για την αγορά και κωδικοποιήθηκαν υπό την Αγορανομική Διάταξη 7/2009⁹ για την εξάλειψη της κερδοσκοπίας, με τον καθορισμό μερίδων τροφής για τους καταναλωτές, τη θέσπιση μέγιστης τιμής και την εισαγωγή μέγιστων συντελεστών περιθωρίου κέρδους με σκοπό την αποτροπή αποκόμισης υπερβολικού κέρδους από τους χονδρέμπορους σε βάρος των καταναλωτών. Το

κράτος αποφάσισε την ίδρυση κεντρικών αγορών προβλέποντας ότι το χονδρικό εμπόριο, αρχικά των φρούτων και λαχανικών, και μετά των προϊόντων κρέατος και αλιείας, θα πραγματοποιούνται σε αυτές τις κεντρικές αγορές για την προστασία της δημόσιας υγείας και της ασφάλειας των καταναλωτών.

Ο Νόμος 3475/1955 για τη μεταποίηση των γεωργικών πρώτων υλών και την ίδρυση των κρατικών κεντρικών αγορών προέβλεπε ότι το χονδρικό εμπόριο των συγκεκριμένων πρώτων υλών θα μπορεί να πραγματοποιείται μόνο στο πλαίσιο των κεντρικών αγορών της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Επιπροσθέτως το 1968, ιδρύθηκε η κεντρική αγορά της Πάτρας με το Βασιλικό Διάταγμα 264/1968.

Στους χονδρέμπορους οι οποίοι είχαν την έδρα τους σε απόσταση όχι μικρότερη των 2 χιλιομέτρων από τις κεντρικές αγορές μπορούσε να χορηγείται άδεια συνέχισης της επαγγελματικής τους δραστηριότητας μόνο με Κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Το γεγονός αυτό αιτιολογήθηκε από το ότι θα ήταν ευχερέστερη η εποπτεία των όρων ασφάλειας και υγιεινής και οι έλεγχοι των τιμών από τις αρμόδιες αρχές, κατά τις ισχύουσες Αγορανομικές Διατάξεις. Εξάλλου, οι τιμές των προϊόντων των χονδρεμπόρων τότε δεν μπορούσαν να υπερβαίνουν τις τιμές της κεντρικής αγοράς.

Στόχος του νομοθέτη ήταν η διαφάνεια στις τιμές των χονδρεμπόρων, η προστασία των καταναλωτών με τον καθορισμό ειδικών προδιαγραφών υγιεινής των τροφίμων και η παρακολούθηση της εφαρμογής των κανόνων. Εκτός αυτού, σκοπός ήταν και η διασφάλιση της ομαλής κυκλοφορίας των οχημάτων και η μη διατάραξη του αστικού σχεδιασμού σε περιοχές με υπερπληθυσμό που θα μπορούσαν να επιβαρύνονται από τις χονδρεμπορικές δραστηριότητες.

Από τότε, έχουν βαθμιαία ληφθεί διάφορα μέτρα συγχώνευσης των κεντρικών αγορών και προσφοράς πληρέστερου φάσματος προϊόντων στην λιανική αγορά. Το 1970, εισήλθαν στις κεντρικές αγορές οι χονδρέμποροι προϊόντων ωμού κρέατος και το 1998 η κεντρική αγορά της Αθήνας έλαβε τη μορφή κρατικής ανώνυμης εταιρείας (ΑΕ) αποκαλούμενη έκτοτε Οργανισμός Κεντρικής Αγοράς Αθηνών (ΟΚΑΑ). Το 2012, απορρόφησε τις 11 ιχθυαγορές της χώρας, οι οποίες συνεχίζουν να λειτουργούν ως υποκαταστήματα της κεντρικής αγοράς και ονομάστηκε πλέον Οργανισμός Κεντρικών Αγορών και Αλιείας. Η αγορά της Πάτρας, απορροφήθηκε επίσης το 2014, ενώ κατά το ίδιο έτος ξεκίνησε η λειτουργία αγοράς λιανικής πώλησης για τους καταναλωτές, εντός της κεντρικής αγοράς, στο πλαίσιο της προσπάθειας προσέλκυσης των καταναλωτών στις κεντρικές αγορές.

Διαχρονικά, οι χονδρέμποροι προϊόντων κρέατος ξεκίνησαν να λειτουργούν και να επεκτείνουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα εκτός των κεντρικών αγορών, χάρη στις σύγχρονες και τεχνολογικά προηγμένες υποδομές μέσω των οποίων μπόρεσε να λειτουργήσει ένα ολοκληρωμένο φάσμα υπηρεσιών μεταποίησης και συσκευασίας. Επιπλέον, η ανάπτυξη στους τομείς αστικού σχεδιασμού, οδικών υποδομών και κρατικού ελέγχου επέτρεψαν τη βαθμιαία εξάλειψη της ανάγκης μεγαλύτερων ρυθμιστικών παρεμβάσεων. Η μεταπολεμική ανάγκη ελέγχου των τιμών έγινε λιγότερο σημαντική με το πέρασμα του χρόνου, ενώ η διεύρυνση των πόρων και η σημαντική ανάπτυξη της αγοράς φρούτων και λαχανικών κατέστησαν δυνατή για τις κεντρικές αγορές τη φιλοξενία όλων των χονδρεμπόρων στις περιοχές της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης και της Πάτρας.

Σε μια προσπάθεια παρακολούθησης των εξελίξεων και για την αποφυγή περαιτέρω προβλημάτων από την έλλειψη διαθέσιμου χώρου στις κεντρικές αγορές, ένας νέος νόμος επέτρεψε στους χονδρεμπόρους να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους εκτός των αγορών αυτών. Το Άρθρο 35 του Νόμου 3784/2009¹⁰ προέβλεψε την απαίτηση ότι οι συγκεκριμένοι χονδρέμποροι έπρεπε να λειτουργούν ήδη κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του νέου νόμου.

Το 2010, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή άσκησε την προσφυγή 2010/4090¹¹ κατά της Ελλάδας για περιορισμούς στο χονδρικό εμπόριο στις κεντρικές αγορές. Για τους χονδρέμπορους ήταν αδύνατο να εγκατασταθούν στις περιοχές της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, ενώ οι υφιστάμενοι επιχειρηματίες

είχαν προνομιακή μεταχείριση και προστασία έναντι νέων ανταγωνιστών. Η Επιτροπή επεσήμανε ότι το γεγονός αυτό θα μπορούσε να ενθαρρύνει τη συμπαιγνία μεταξύ χονδρεμπόρων στις κεντρικές αγορές με πιθανές δυσμενείς επιπτώσεις για τους τελικούς καταναλωτές. Ανέφερε επίσης ότι οι περιορισμοί εγκατάστασης και εξεύρεσης χώρου οι οποίοι επιβάλλονται από τις Ελληνικές αρχές δεν μπορούν να δικαιολογηθούν σύμφωνα με τις θεμελιώδεις αρχές ελευθερίας εγκατάστασης και ελεύθερης παροχής υπηρεσιών.

Ανταποκρινόμενο στην προσφυγή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το κράτος θέσπισε τον Νόμο 3982/2011,¹² καταργώντας το μονοπώλιο των κεντρικών αγορών στο χονδρικό εμπόριο νωπών φρούτων, λαχανικών και προϊόντων κρέατος.¹³ Μετά τη συγκεκριμένη μεταρρύθμιση, οι χονδρέμποροι δεν ήταν πλέον υποχρεωμένοι να εγκαθιστούν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα μέσα σε μια από τις κεντρικές αγορές.

Εκτός αυτού, το 2011 τροποποιήθηκε η Αγορανομική Διάταξη 7/2009¹⁴. Το νέο καθεστώς κατήργησε τους ρυθμιζόμενους συντελεστές περιθωρίου κέρδους στα νωπά φρούτα και λαχανικά, παρέχοντας στους χονδρέμπορους και στους λιανέμπορους κίνητρο ανταγωνισμού με ελεύθερο καθορισμό των τιμών των προϊόντων τους χωρίς δεσμεύσεις. Το γεγονός αυτό οδήγησε σε σημαντική μείωση των τιμών των συγκεκριμένων προϊόντων.¹⁵

Με την τελευταία κανονιστική μεταρρύθμιση, τον Νόμο 4235/2014,¹⁶ δημιουργήθηκαν νομαρχιακές λιανικές αγορές παραγωγών στις οποίες μόνον οι παραγωγοί γεωργικών προϊόντων θα μπορούν να πωλούν τα νωπά προϊόντα τους απευθείας στους καταναλωτές. Πρόθεση ήταν οι αγορές αυτές να υπόκεινται σε ειδικές διατάξεις κατάρτισης και διαχείρισης, παρέμειναν δε ανενεργές διότι η Υπουργική Απόφαση η οποία θα καθόριζε τις σχετικές λειτουργικές λεπτομέρειες δεν έχει ακόμα εκδοθεί.

Η αποκλειστικότητα των κεντρικών αγορών στο οργανωμένο χονδρικό εμπόριο και οι προϋποθέσεις εισόδου - εξόδου

Η νομοθεσία προβλέπει ότι μόνο μια κεντρική αγορά μπορεί να ιδρυθεί σε κάθε μια από τις περιοχές της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης και της Πάτρας. Ωστόσο, η ίδρυση άλλων, ελεγχόμενων από το κράτος, κεντρικών αγορών μπορεί να προβλέπεται με βασιλικό διάταγμα εκδιδόμενο μετά από πρόταση των Υπουργών Αγροτικής Ανάπτυξης και Εμπορίου.

Το παρόν έργο έχει εξετάσει ενδελεχώς τα αποκλειστικά δικαιώματα και τις προϋποθέσεις εισόδου στις κεντρικές αγορές και εξόδου από αυτές, έχοντας υπόψη το νομικό πλαίσιο λειτουργίας τους και τη σημασία τους στο χονδρικό εμπόριο. Από τη στιγμή που οι κεντρικές αγορές είναι κρατικές ανώνυμες εταιρείες, τα θέματα σχετικά με τη διαχείριση και τη λειτουργία τους θεσπίζονται σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης. Ο διακανονισμός των συμβάσεων μίσθωσης των εγκαταστάσεων που μισθώνονται στους χονδρέμπορους πραγματοποιείται με Κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Σύμφωνα με τη μεθοδολογία της αξιολόγησης των συνθηκών ανταγωνισμού του ΟΟΣΑ, επισημάνθηκαν ορισμένες διατάξεις στις απαιτήσεις των συμβάσεων μίσθωσης οι οποίες πιθανόν να αποβαίνουν επιζήμιες για τον ανταγωνισμό σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό καθεστώς.

Πρέπει να σημειωθεί ωστόσο, ότι καμία από τις κατωτέρω διατάξεις δεν είναι επιζήμια για τον ανταγωνισμό εφόσον καταργηθεί η αποκλειστικότητα των κεντρικών αγορών στο οργανωμένο χονδρικό εμπόριο.

- Οι απαιτήσεις οι σχετικές με τη διαγωνιστική διαδικασία μίσθωσης κενού χώρου εντός της Κεντρικής Αγοράς βασίζονται κατά 60% στην προσφερόμενη τιμή και κατά 40% στην οικονομική κατάσταση του αιτούντος, υπολογιζόμενη με όρους κέρδους και κύκλου εργασιών,

αριθμού εργαζομένων, μέσων μεταφοράς, κλπ. Εκτός αυτού, οι αιτούντες βαθμολογούνται επίσης με βάση την εκπαίδευσή τους, εφόσον υπάρχει, στα πεδία της γεωπονικής, της κτηνιατρικής, της οικονομικής επιστήμης και της ιχθυολογίας.

- Προκαθορίζονται επίσης ειδικοί όροι της σύμβασης μίσθωσης, όπως ο όρος ότι η ετήσια αναπροσαρμογή του μισθώματος δεν μπορεί να είναι χαμηλότερη από ένα συγκεκριμένο όριο (για παράδειγμα στον ΟΚΑΑ, το κατώφλι αυτό αντιστοιχεί στη διακύμανση του μέσου δείκτη τιμών καταναλωτή του προηγούμενου έτους, ενώ στην Κεντρική Αγορά της Θεσσαλονίκης ή ΚΑΘ, αντιστοιχεί σε κατ' αποκοπή ποσοστό 3%).
- Σχετικά με τις διατάξεις που διέπουν την έξοδο ενός μισθωτή, η Κοινή Υπουργική Απόφαση για τον ΟΚΑΑ χειρίζεται με διαφορετικό τρόπο παρόμοιες περιπτώσεις. Αν ο μισθωτής των εγκαταστάσεων είναι εταιρεία η οποία λυθεί, τότε η σύμβαση μίσθωσης καταγγέλλεται άμεσα χωρίς καμία εκ των προτέρων κοινοποίηση ή άλλη πράξη. Ωστόσο, αν η εταιρεία είχε σχηματιστεί από υπάρχοντες μισθωτές του ΟΚΑΑ και εφόσον αυτοί επιθυμούν να παραμείνουν στους χώρους που κατελάμβαναν πριν τη σύσταση της εταιρείας και να συνεχίσουν ανεξάρτητη εμπορική δραστηριότητα, είναι εφικτή μια τροποποίηση της σύμβασης μίσθωσης.
- Η μεταβίβαση των συμβατικών δικαιωμάτων μίσθωσης σε άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ρυθμίζεται με αυστηρό τρόπο. Για παράδειγμα, αν οι μισθωτές μεταβιβάσουν τα δικαιώματα που προκύπτουν από σύμβαση μίσθωσης σε μια εταιρεία, τότε οι μέτοχοι είναι υποχρεωμένοι να διατηρήσουν τη συμμετοχή τους στην εταιρεία για τουλάχιστο ένα χρόνο μετά τη μεταβίβαση αυτή, χωρίς η συμμετοχή αυτή να είναι μικρότερη από ένα ελάχιστο ποσοστό 30% του συνολικού κεφαλαίου.
- Και στις δυο κεντρικές αγορές, εφόσον η σύμβαση μίσθωσης τροποποιείται, οι νέοι μισθωτές είναι υποχρεωμένοι να καταβάλλουν ένα τέλος ύψους 10 000 EUR, πλέον ΦΠΑ. Ωστόσο, στον ΟΚΑΑ, το τέλος αυτό δεν ισχύει στις κατωτέρω περιπτώσεις:
 - Εφόσον το συγκεκριμένο άτομο είναι σύζυγος ή συγγενής μέχρι Β' βαθμού του αποχωρούντος μισθωτή.
 - Εφόσον το φυσικό πρόσωπο ή εταίρος ή μέτοχος αποχωρεί λόγω συνταξιοδότησης ή θανάτου και αντικαθίσταται από σύζυγο ή από συγγενή έως Β' βαθμού.
 - Εφόσον ο αποχωρών μισθωτής μεταβιβάσει μετοχές χωρίς αλλαγή ΑΦΜ (της εταιρείας).
 - Εφόσον τα μέλη ναυτιλιακής εταιρείας επιθυμούν να συνεχίσουν την εμπορική δραστηριότητα στον ίδιο χώρο, μετά τη λύση της εταιρείας.
- Στην ΚΑΘ, η ως άνω εξαίρεση καταβολής του τέλους των 10 000 EUR ισχύει σε όλες τις περιπτώσεις ίδρυσης εταιρείας μεταξύ ενός υπάρχοντος μισθωτή και ενός συγγενούς έως Β' βαθμού.

Σύμφωνα με ρύθμιση του 2014 για το ΟΚΑΑ, επιτράπηκαν ορισμένες δραστηριότητες λιανικής σε κάθε τμήμα της κεντρικής αγοράς, έστω και αν αρχικά η αγορά προοριζόταν για τη διευκόλυνση των εμπορικών δραστηριοτήτων των χονδρεμπόρων. Οι λιανέμποροι της κεντρικής αγοράς έχουν επομένως πιο ευέλικτο ωράριο εργασίας σε σχέση με εκείνους οι οποίοι δραστηριοποιούνται εκτός κεντρικών αγορών.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Η ρήτρα αποκλειστικότητας, η οποία επιτρέπει μόνο μια κεντρική αγορά για το χονδρικό εμπόριο σε μια διοικητική περιφέρεια, μπορεί να περιορίζει σε σημαντικό βαθμό τον ανταγωνισμό. Δημιουργεί ένα ασαφές πλαίσιο για τους οικονομικούς παράγοντες όπως οι χονδρέμποροι και οι παραγωγοί, σχετικά

με τη διαμόρφωση νέων, πιο ευέλικτων δομών και εισαγωγής ανταγωνιστικών δυνάμεων στην αγορά, πλαίσιο στο οποίο ενδεχομένως συμπεριλαμβάνονται και άλλοι επαγγελματίες, όπως εργαζόμενοι στη εφοδιαστική αλυσίδα, στη συσκευασία και στη μεταποίηση των τροφίμων.

Ο περιορισμός για τη διαμόρφωση νέων αγορών χονδρικού εμπορίου πιθανόν να εκμηδενίζει τη δυνατότητα καινοτομιών των χονδρεμπόρων και την είσοδο των παραγωγών στις δραστηριότητες χονδρικού εμπορίου. Σύμφωνα με την κλαδική μελέτη της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού για τα φρούτα και τα λαχανικά το 2013,¹⁷ το γεγονός αυτό, από κοινού με την αναποτελεσματική διαχείριση των ελέγχων και την περιορισμένη διαπραγματευτική δυνατότητα των παραγωγών, οδήγησε σε υψηλότερο κόστος παραγωγής σε σύγκριση με άλλες χώρες της Νότιας Ευρώπης.

Από τη στιγμή που το οργανωμένο χονδρικό εμπόριο μπορεί μόνο να διεξάγεται μέσω των κρατικών κεντρικών αγορών, το κόστος μεταφοράς είναι μεγαλύτερο σε περιπτώσεις όπου η έδρα ενός παραγωγού βρίσκεται μακριά από την αγορά. Στις περιπτώσεις αυτές, το υψηλό κόστος μεταφέρεται, τουλάχιστον εν μέρει, στον λιανοπωλητή και καταλήγει στον τελικό καταναλωτή. Ένα άλλο αποτέλεσμα είναι ο υψηλός κίνδυνος απώλειας παραγωγής, ο οποίος αυξάνεται στις περιπτώσεις αναλώσιμων προϊόντων.

Επιπλέον, σύμφωνα με το νομικό καθεστώς των φορτοεκφορτωτών (βλ. κατωτέρω Σχήμα 4) όλες οι εργασίες φόρτωσης-εκφόρτωσης στις κεντρικές αγορές πρέπει να διεξάγονται από επαγγελματίες φορτοεκφορτωτές εγγεγραμμένους σε μητρώο, γεγονός το οποίο σημαίνει πρόσθετο κόστος που μεταφέρεται στον τελικό καταναλωτή.

Η ρήτρα αποκλειστικότητας για την αποκλειστική διεξαγωγή του οργανωμένου χονδρικού εμπορίου μέσω των κεντρικών αγορών, αν συνεκτιμηθεί με τα κριτήρια εισόδου ή εξόδου από τις αγορές αυτές, μπορεί να στερεί από τους υφιστάμενους επιχειρηματίες τα κίνητρα να καταβάλλουν κάθε προσπάθεια ανταπόκρισης στις ανάγκες των πελατών τους, λόγω έλλειψης ανταγωνιστικής πίεσης από νεοεισερχόμενους ομολόγους τους.

Εφόσον η ρήτρα αποκλειστικότητας παραμένει στον νόμο, ο ανταγωνισμός στην αγορά χονδρικού εμπορίου νωπών φρούτων, λαχανικών και κρέατος μπορεί να υποστεί ζημία από τις διάφορες περιοριστικές διατάξεις που αναφέρονται κατωτέρω.

- Μπορεί να προκαλείται σημαντική ζημία στον ανταγωνισμό λόγω της νομοθεσίας που ευνοεί τους υφιστάμενους επιχειρηματίες σε βάρος των νεοεισερχόμενων. Στην περίπτωση αυτή υπάρχει διακριτική μεταχείριση οικονομικών παραγόντων που ασκούν παρόμοια δραστηριότητα, επιβαρύνοντας ορισμένους από αυτούς με διοικητικό και χρηματοοικονομικό κόστος. Η διάταξη αυτή δεν επιτρέπει μεγαλύτερα περιθώρια ευελιξίας και βιωσιμότητας στην αγορά, ενώ μειώνει τον ανταγωνισμό μεταξύ προμηθευτών.
- Οι διατάξεις για την είσοδο νέων μισθωτών δημιουργούν προνομιακή μεταχείριση για τις μεγαλύτερες εταιρείες. Εκτός αυτού, οι ειδικές προβλέψεις καταγγελίας των συμβάσεων μίσθωσης και αποχώρησης από την κεντρική αγορά φαίνεται ότι ευνοούν τους υφιστάμενους επιχειρηματίες
- Η διάταξη για τις προσαρμογές του ετήσιου μισθώματος μπορεί να περιορίζει τη συμβατική ελευθερία διαπραγμάτευσης των χονδρεμπόρων και επιβάλλει αδικαιολόγητες δαπάνες, αυξάνοντας πιθανόν τις τιμές τελικού καταναλωτή.
- Οι περιορισμοί στην δυνατότητα εξόδου των χονδρεμπόρων από την αγορά θα μπορούσε επίσης να έχει αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό. Επιπλέον, για τα τέλη τροποποίησης ή

καταγγελίας των συμβάσεων φαίνεται ότι ισχύουν διαφορετικά μέτρα και σταθμά για παλαιούς και νέους μισθωτές.

- Οι απαιτήσεις μεταβίβασης των δικαιωμάτων που προκύπτουν από σύμβαση μίσθωσης είναι δύσκολο να τηρούνται, ειδικότερα δε ο περιορισμός στην εταιρική δομή. Μειώνει την δυνατότητα καταγγελίας των συμβάσεων και εξόδου από την αγορά για τους παλαιούς μισθωτές, εφόσον δεν βρίσκουν νέο μισθωτή πρόθυμο να συμμορφωθεί με τις συγκεκριμένες απαιτήσεις.

Πλαίσιο 7.1. Παραδείγματα παρομοίων εγκαταστάσεων σε άλλες χώρες του ΟΟΣΑ

Ηνωμένο Βασίλειο

Σύμφωνα με έκθεση του Δημάρχου Λονδίνου, το 2007, το Λονδίνο διέθετε πέντε βασικές αγορές χονδρικού εμπορίου τροφίμων και ανθέων:¹⁸

- **Τη New Spitalfields Market** φρούτων και λαχανικών
- **Τη Smithfield Market** για κρέας και πουλερικά, πίτες και άλλα προϊόντα εκλεκτών ειδών διατροφής (delicatessen)
- **Τη Billingsgate Market** για ψάρια
- **Τη New Covent Garden Market** για φρούτα, λαχανικά, άνθη και φυτά, τυρί, εκλεκτά είδη διατροφής, και κατόπιν απόφαση της Βουλής των Λόρδων, κρέας και ψάρι
- **Την Western International Market** για φρούτα, λαχανικά και άνθη.

Ισπανία

Η Ισπανική **Mercasa** είναι εθνική εταιρεία που διαχειρίζεται το δίκτυο των Ισπανικών αγορών χονδρικού εμπορίου από κοινού με τους αντίστοιχους δήμους, και μια δωδεκάδα αυτοδιαχειριζόμενων κέντρων λιανικής. Συνολικά, το δίκτυο αγορών χονδρικού εμπορίου της Mercasa περιλαμβάνει 23 χώρους διάθεσης τροφίμων σε όλη την Ισπανία. Οι μέτοχοι της εταιρείας είναι η Sociedad Estatal de Participaciones Industriales (SEPI) και το Υπουργείο Γεωργίας, Αλιείας και Τροφίμων της Ισπανίας. Η Mercasa είναι ένας από τους μετόχους της **Mercabarna**, εγκατάστασης η οποία λειτουργεί 24 ώρες ημερησίως και φιλοξενεί περισσότερες από 700 εταιρείες που εξειδικεύονται στη διανομή, παρασκευή, εισαγωγές και εξαγωγές νωπών και κατεψυγμένων προϊόντων.

Η Ισπανία διαθέτει 23 άλλες αγορές χονδρικού εμπορίου, δυο από τις οποίες, η **Mercalgeciras** και η **Mercajerez** λειτουργούν στη περιοχή του Κάντιθ.¹⁹

Η Ισπανική Επιτροπή Ανταγωνισμού αποφάσισε ότι: 'συνιστάται στην Κυβέρνηση η διαγραφή της δραστηριότητας των κεντρικών αγορών από τον κατάλογο δραστηριοτήτων περιορισμένης πρόσβασης του δήμου (όπως προβλέπεται στο Άρθρο 86.3 LBRL). Η εμφάνιση διαύλων τουλάχιστον εν μέρει εναλλακτικών ως προς τη Mercas, που δεν αφορούν στον δημόσιο τομέα και επομένως δεν δεσμεύονται ως προς τους στόχους του δημοσίου όπως εξασφάλιση του εφοδιασμού, της ασφάλειας, της ανιχνευσιμότητας ή της ποιότητας των ειδών διατροφής, αποδεικνύει του λόγου το αληθές'.²⁰

Γερμανία

Στην πόλη του Βερολίνου, δυο κρατικές αγορές χονδρικού εμπορίου πωλούν φρούτα και λαχανικά: Berliner Großmarkt²¹ και Fruchthof Berlin Verwaltungs.

Αυστραλία

Η αγορά της Μελβούρνης παραμένει η μόνη κρατική αγορά, ενώ ο έλεγχος των άλλων πέντε αγορών έχει περάσει στους παραγωγούς και στους εμπόρους κατά τα τελευταία 15 χρόνια.²²

Συστάσεις και οφέλη

Ο ΟΟΣΑ συνιστά την άρση της αποκλειστικότητας στην ίδρυση οργανωμένων αγορών χονδρικού εμπορίου και την αδειοδότηση ιδιωτικών εταιρειών ώστε να εισέλθουν στον κλάδο. Οι νέες οργανωμένες αγορές πρέπει να μπορούν να δραστηριοποιούνται στην ίδια περιφέρεια με τις υπάρχουσες, κρατικές κεντρικές αγορές. Εκτός αυτού, στους παραγωγούς πρέπει να επιτρέπεται η συμμετοχή σε αυτές τις αγορές.

Όπως σημειώνεται σε έκθεση του FAO, 'στις νομοθεσίες ίδρυσης πολλών αγορών νωρίτερα κατά τον παρόντα αιώνα, οι κυβερνήσεις εισήγαγαν ρήτρες αποκλειστικότητας. Οι ρήτρες αυτές καθιστούσαν παράνομη για οποιονδήποτε τη λειτουργία του ως χονδρεμπόρου εκτός της αγοράς ή την δημιουργία άλλης αγοράς χωρίς έγκριση. Αυτό γινόταν για τη διασφάλιση της επένδυσης στην κεντρική αγορά. Στο σημερινό νομικό, οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον ελεύθερου ανταγωνισμού, μια τέτοια διάταξη δύσκολα θα μπορούσε να θεσπιστεί από τις κυβερνήσεις.'²³

Το κράτος πρέπει συνεπώς να φροντίσει ώστε να παρέχεται η δυνατότητα δημιουργίας οργανωμένων ιδιωτικών αγορών χονδρικού εμπορίου, τη στιγμή που οι συνθήκες χαρακτηρισμού των υφιστάμενων κεντρικών αγορών ως 'εγκαταστάσεων ουσιώδους σημασίας' έχουν πλέον εκλείψει.

Υπό τον όρο της τήρησης των νόμων αστικού χωροταξικού σχεδιασμού και προστασίας του περιβάλλοντος, θα πρέπει να επιτρέπεται η δυνατότητα ύπαρξης άλλων οργανωμένων μορφών χονδρικού εμπορίου. Αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε οικονομίες κλίμακας και σε χαμηλότερο κόστος για τους οικονομικούς παράγοντες, με την δυνατότητα προσέλκυσης όχι μόνο πωλητών αλλά και αγοραστών. Οι κεντρικές αγορές επιτρέπουν στους παραγωγούς και στους λιανέμπορους να λαμβάνουν ολοκληρωμένες πληροφορίες για το φάσμα, τις ποικιλίες και τις ποσότητες της παραγωγής που διατίθενται, συσκευάζονται αποθηκεύονται και μεταφέρονται, να ενημερώνονται για τα διαθέσιμα αποθέματα, την ποιότητα των υπηρεσιών και τις τάσεις που διαμορφώνονται στην αγορά και στις τιμές. Επομένως, η δημιουργία περισσότερων του ενός εμπορικών κέντρων οργανωμένου χονδρικού εμπορίου στις ίδιες περιοχές, θα μπορούσε να αποτελέσει επιπλέον όφελος για τους καταναλωτές.

Πράγματι, δεν υπάρχει εύλογο σκεπτικό συγκέντρωσης των δραστηριοτήτων σε ένα και μόνο χώρο. Οι παραγωγοί και οι λιανέμποροι που βρίσκονται μακριά από τον χώρο αυτό μπορεί να επωφελούνται από την ύπαρξη τοπικής οργανωμένης αγοράς και μπορούν να δημιουργηθούν νέες αγορές, για παράδειγμα κοντά στο χώρο των παραγωγών. Το γεγονός αυτό θα περιόριζε το μεταφορικό κόστος και θα οδηγούσε σε χαμηλότερες τιμές των προϊόντων. Παρόμοια επιχειρήματα ισχύουν για τους λιανέμπορους, ειδικά σε πόλεις με ευρεία διασπορά περιοχών λιανικού εμπορίου.²⁴ Η δυνατότητα δημιουργίας μικρότερων, τοπικά οργανωμένων αγορών θα παρείχε κίνητρα στους παραγωγούς για τη διαμόρφωση συνεργατικών σχηματισμών και την ανάληψη ενεργού ρόλου στις οργανωμένες δραστηριότητες χονδρικού εμπορίου. Θα μπορούσαν να προκύψουν πιο ευέλικτες μορφές χονδρικού εμπορίου σε συνδυασμό με άλλα είδη υπηρεσιών, όπως τη μεταποίηση, τη συσκευασία, και τη διοικητική μέριμνα, με ενδεχόμενες θετικές επιπτώσεις στην ποιότητα, την ποικιλία και στις τιμές των προϊόντων.²⁵

Αν δεν καταργηθεί η αποκλειστικότητα των κεντρικών αγορών, θα πρέπει να καταργηθούν οι περιοριστικές διατάξεις των κρατικών κεντρικών αγορών, έτσι που οι υφιστάμενες επιχειρήσεις και οι νεοεισερχόμενες να έχουν ίση μεταχείριση ως προς τις απαιτήσεις εισόδου και εξόδου, όπως περιγράφεται λεπτομερώς στο Παράρτημα Β.

Εφόσον απελευθερωθούν οι κεντρικές αγορές και επιτραπεί σε ιδιώτες επενδυτές η οργάνωση παρομοίων μορφών ιδιωτικών κεντρικών αγορών για τους χονδρέμπορους, οι ως άνω συστάσεις για τις απαιτήσεις εισόδου και εξόδου από τις κεντρικές αγορές χονδρικού εμπορίου καθίστανται άνευ

αντικειμένου τη στιγμή που οι οικονομικοί παράγοντες θα διαθέτουν νέες επιλογές εφόσον επιθυμούν να εισέλθουν στην αγορά.

Χονδρικό εμπόριο σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού

Είδη εμπορικών επιχειρήσεων

Περιγραφή του νομικού πλαισίου. Το νομικό πλαίσιο των απαιτήσεων και της διαδικασίας κοινοποίησης των εμπορικών επιχειρήσεων σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού έχει τεθεί από την Κοινή Υπουργική Απόφαση 1153/16620/2014²⁶ και προβλέπονται τρεις κατηγορίες επιχειρήσεων.

- **Τύπου Α:** επιχειρήσεις με την δυνατότητα να τυποποιούν (συσκευασία, ανασυσκευασία, κλπ) και να εμπορεύονται (εντός και εκτός ΕΕ), τόσο σε χονδρικό όσο και σε λιανικό εμπόριο, σπόρους και πολλαπλασιαστικό υλικό όλων των ειδών προϊόντων, όπως προβλέπεται στο Άρθρο 3 του Νόμου 1564/1985.
- **Τύπου Β:** επιχειρήσεις με τη δυνατότητα να εμπορεύονται, τόσο σε χονδρικό όσο και σε λιανικό εμπόριο, σπόρους και πολλαπλασιαστικό υλικό, είτε τοπικής παραγωγής είτε παραγόμενο από εμπορικές επιχειρήσεις Τύπου Α, μόνο στην Ελλάδα.
- **Τύπου Γ:** επιχειρήσεις με τη δυνατότητα τυποποίησης (συσκευασία, ανασυσκευασία, κλπ) και να εμπορεύονται, τόσο σε χονδρικό όσο και σε λιανικό εμπόριο, σπόρους και πολλαπλασιαστικό υλικό, είτε τοπικής παραγωγής είτε αγορασμένο από εμπορικές επιχειρήσεις τύπου Α, μόνο στην Ελλάδα.

Σύμφωνα με το σχετικό μητρώο²⁷ του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, λειτουργούν στη χώρα 212 επιχειρήσεις Τύπου Α, 2 676 επιχειρήσεις Τύπου Β και 3 επιχειρήσεις Τύπου Γ.

Στόχος της διάταξης είναι η θέσπιση ειδικών απαιτήσεων για τους διαφόρους τύπους εμπορικών επιχειρήσεων, για τη διευκόλυνση των ελέγχων.

Ζημία στον ανταγωνισμό. Οι περιορισμοί για τις εμπορικές επιχειρήσεις Τύπου Β και Γ αποβλέπουν στην εξασφάλιση του ότι αυτές θα πωλούν τα προϊόντα τους μόνο στην εσωτερική αγορά και ότι θα τα αγοράζουν μόνο από τοπικούς παραγωγούς ή από εμπορικές επιχειρήσεις Τύπου Α. Το γεγονός αυτό δημιουργεί γεωγραφικό φραγμό για τη δυνατότητα των εταιρειών να διαθέτουν τα προϊόντα τους στην αγορά, και περιορίζει επίσης τον αριθμό και το φάσμα των προμηθευτών τους.

Ο συγκεκριμένος περιορισμός του εμπορίου προϊόντων σε επίπεδο εντός της ΕΕ αντιβαίνει στις θεμελιώδεις αρχές του δικαίου της ΕΕ και στις θεμελιώδεις ελευθερίες της εσωτερικής αγοράς όπως αυτές περιγράφονται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.²⁸

Το αποτέλεσμα είναι ότι η συγκεκριμένη διάταξη αυξάνει το κόστος και περιορίζει τις επιχειρηματικές στρατηγικές, καθορίζοντας τόσο τους προμηθευτές όσο και τις αγορές πώλησης για τις επιχειρήσεις Τύπου Β και Γ, χωρίς να αφήνει περιθώρια επιχειρηματικής ανάπτυξης.

Σύσταση και οφέλη. Ο περιορισμός της δυνατότητας διεξαγωγής εμπορικής δραστηριότητας τόσο εντός της ΕΕ όσο και εκτός αυτής πρέπει να καταργηθεί για τις εμπορικές επιχειρήσεις Τύπου Β και Γ. Αφαιρώντας τα εμπόδια επιλογής προμηθευτών και καθορισμού των αγορών πωλήσεων των προϊόντων τους, θα αυξηθεί ο ανταγωνισμός μεταξύ κατεστημένων επιχειρήσεων, όπως και τα κίνητρα εισόδου

στην αγορά. Αυτό θα είχε επίσης ως αποτέλεσμα ότι η κατηγορία Τύπου Γ δεν θα είχε νόημα ύπαρξης, μια που θα ήταν πλέον ταυτόσημη με την κατηγορία Τύπου Α .

Ελάχιστες απαιτήσεις

Περιγραφή του νομικού πλαισίου. Οι Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις 1153/16620/2014²⁹ και 3967/41140/2012³⁰ προβλέπουν ειδικές απαιτήσεις για την κοινοποίηση των διαφόρων επιχειρήσεων εμπορίας σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και οι ελάχιστες απαιτήσεις οικοπέδων και κτηρίων.

Για την έναρξη της δραστηριότητας, για παράδειγμα, προβλέπεται ότι οι Φυτωριακές επιχειρήσεις Τύπου Α πρέπει να καλύπτουν έκταση γης τουλάχιστον 3 000 μ², οι Φυτωριακές Τύπου Β πρέπει να καλύπτουν έκταση γης τουλάχιστον 1 000 μ² και οι Φυτωριακές επιχειρήσεις Τύπου Γ πρέπει να διαθέτουν εργαστήριο ιστοκαλλιέργειας τουλάχιστον 25 μ². Οι μητρικές φυτείες πρέπει να καλύπτουν έκταση γης τουλάχιστον 20 000 μ² συνολικά και τουλάχιστον 5 000 μ² τμηματικά (στην περίπτωση πολλαπλών οικοπέδων), ενώ τα φυτώρια πρέπει να καλύπτουν έκταση γης τουλάχιστον 10 000 μ² συνολικά και τουλάχιστον 5 000 μ² τμηματικά (σε περίπτωση πολλαπλών οικοπέδων).

Στόχος των διατάξεων είναι η εισαγωγή απαιτήσεων κοινοποίησης της λειτουργίας των επιχειρήσεων του κλάδου και των ελάχιστων απαιτήσεων που απαιτούνται για την εξασφάλιση της βιώσιμης λειτουργίας τους.

Ζημία στον ανταγωνισμό. Οι περιοριστικές απαιτήσεις για την έκταση γης και τα κτήρια μπορεί να οδηγούν σε μεγαλύτερο κόστος τόσο για τις υφιστάμενες επιχειρήσεις όσο και για τις νεοεισερχόμενες στον κλάδο, μειώνοντας την ανταγωνιστική πίεση διότι θα είναι λιγότεροι οι επιχειρηματίες που θα εισέλθουν στην αγορά.

Σύσταση. Κατάργηση των ελάχιστων απαιτήσεων.

Κανονιστική ασάφεια

Περιγραφή του νομικού πλαισίου. Το νομικό πλαίσιο επιχειρήσεων παραγωγής και εμπορίας³¹ σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού απαιτεί την εργασία υπό καθεστώς πλήρους απασχόλησης ενός 'υπεύθυνου επιστήμονα, για την κοινοποίηση λειτουργίας και την εκπλήρωση ορισμένων ειδικών απαιτήσεων (Άρθρο 47 του Νόμου 4384/2016). Στόχος της διάταξης είναι η εξασφάλιση του ότι η παρουσία του υπεύθυνου επιστήμονα θα εγγυάται, μεταξύ άλλων:

- Την υψηλή ποιότητα των παραγόμενων σπόρων
- Τη συμμόρφωση με τους φυτοϋγειονομικούς όρους αποφεύγοντας τη γενετική μόλυνση και εξασφαλίζοντας της βιοποικιλότητα και το περιβάλλον
- Τη συμμόρφωση με τους όρους των τεχνικών κανονισμών, και
- Την αποφυγή υποβάθμισης των σπόρων και τη συμμόρφωση με τις διαδικασίες ελέγχου ποιότητας.

Η προϋπόθεση η σχετική με τον υπεύθυνο επιστήμονα αυξάνει το λειτουργικό κόστος με τις αυξημένες εργατικές δαπάνες, αλλά θεωρείται δικαιολογημένη ως προς την επίτευξη του στόχου της διάταξης αυτής.

Εντούτοις, ο πιο πρόσφατος Νόμος 4384/2016 εισαγάγει τρεις εξαιρέσεις.

1. Για τις πολύ μικρές³² επιχειρήσεις παραγωγής ή εμπορίας σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού υπάρχει πλέον η εξαίρεση της απασχόλησης υπεύθυνου επιστήμονα με καθεστώς με σύμβαση εξηρημένης εργασίας μερικής απασχόλησης. Η προγενέστερη ρύθμιση, το Προεδρικό Διάταγμα 159/2014³³, επέτρεπε στις πολύ μικρές και στις μικρές επιχειρήσεις να απασχολούν υπεύθυνους επιστήμονες υπό καθεστώς μερικής απασχόλησης.
2. Οι πολύ μικρές φυτωριακές επιχειρήσεις Τύπου Α, Τύπου Β και Τύπου Γ, όπως και οι επιχειρήσεις με φυτώρια αμπέλων μπορούν να απασχολούν τον υπεύθυνο επιστήμονα με βάση συμβάσεις εξηρημένης εργασίας μερικής απασχόλησης ή με συμβάσεις παροχής υπηρεσιών. Το Προεδρικό Διάταγμα 159/2014 δεν προέβλεπε τις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών.
3. Οι πολύ μικρές φυτωριακές επιχειρήσεις Τύπου Α, Τύπου Β και Τύπου Γ, όπως και οι επιχειρήσεις με φυτώρια αμπέλων που διαθέτουν περισσότερες από μια εγκαταστάσεις παραγωγής – εμπορίας στον ίδιο ή σε γειτονικό δήμο θεωρούνται ως μια εγκατάσταση και συνεπώς μπορούν να απασχολούν έναν υπεύθυνο επιστήμονα για πολλαπλές τοποθεσίες. Το Προεδρικό Διάταγμα 159/2014 δεν περιείχε ανάλογη πρόβλεψη.

Στόχος των διατάξεων αυτών είναι η διευκόλυνση της λειτουργίας της αγοράς και η προσαρμογή στο περιβάλλον λειτουργίας, μειώνοντας το εργατικό κόστος των πολύ μικρών επιχειρήσεων και παρέχοντας τη δυνατότητα συμβάσεων παροχής υπηρεσιών για τις Φυτωριακές επιχειρήσεις. Οι διατάξεις λαμβάνουν επίσης υπόψη το γεγονός ότι οι Φυτωριακές επιχειρήσεις διαθέτουν συνήθως περισσότερες από μια σταθερές εγκαταστάσεις παραγωγής – εμπορίας (οικόπεδα) που βρίσκονται πολύ κοντά μεταξύ τους, καθιστώντας έτσι εφικτή την επίβλεψη από τον ίδιο υπεύθυνο επιστήμονα.

Ζημία στον ανταγωνισμό. Τόσο η εφαρμογή της μερικής απασχόλησης όσο και οι εξαιρέσεις για τις συμβάσεις και τις εγκαταστάσεις, όπως περιγράφονται ανωτέρω, είναι ανάλογες με τον στόχο που έχει τεθεί και δικαιολογημένες, ακόμα και αν δημιουργούν διακριτική μεταχείριση μεταξύ επιχειρήσεων.

Ωστόσο, μετά την έναρξη ισχύος του Νόμου 4384/2016, οι παράγραφοι 3 και 5 του Άρθρου 1 του Προεδρικού Διατάγματος 159/2014 είναι πλέον παρωχημένες και πιθανόν να προκαλούν κανονιστική ασάφεια.

Σύσταση. Ρητή κατάργηση των διατάξεων και εισαγωγή εφαρμοστικής νομοθεσίας για τον Νόμο 4384/2016.

7.4. Χονδρικό εμπόριο στερεών, υγρών και αερίων καυσίμων και συναφών προϊόντων

Στην Ελληνική αγορά, υπάρχουν δυο όμιλοι εταιρειών (Ελληνικά Πετρέλαια ΑΕ και Motor Oil Hellas A.E.) οι οποίοι λειτουργούν τέσσερα διυλιστήρια με συνολική δυναμικότητα διύλισης 26,3 εκατομμυρίων τόνων ανά έτος³⁴. Συνολικά, η υπάρχουσα δυναμικότητα διύλισης στην Ελλάδα επαρκεί για την κάλυψη της εσωτερικής ζήτησης. Ενδεικτικά, η συνολική εσωτερική ζήτηση προϊόντων πετρελαίου για το 2015 ήταν 10,7 εκατομμύρια τόνοι³⁵. Έτσι λοιπόν, τα τέσσερα διυλιστήρια καλύπτουν το 90% της ζήτησης πετρελαίου στην Ελλάδα ενώ το υπόλοιπο εισάγεται από τις εταιρείες χονδρικού εμπορίου, για παράδειγμα σε περιόδους υψηλής εποχιακής ζήτησης. Τα διυλιστήρια μπορούν να πωλούν βενζίνη και άλλα προϊόντα πετρελαίου (ντίζελ, πετρέλαιο θέρμανσης) απευθείας σε μεγάλους τελικούς καταναλωτές όπως εταιρείες οδικών μεταφορών, βιομηχανικούς παραγωγούς και επιχειρήσεις κοινής ωφελείας ή σε ανεξάρτητους (χωρίς συγκεκριμένο εμπορικό σήμα) λιανέμπορους. Η μεγαλύτερη ποσότητα πωλήσεων βενζίνης πραγματοποιούνται σε χονδρέμπορους.

Σε επίπεδο χονδρικού εμπορίου, υπάρχει μεγαλύτερος αριθμός οικονομικών φορέων, πολλοί από τους οποίους ανήκουν στους ίδιους ομίλους με τα διυλιστήρια ενώ άλλοι είναι ανεξάρτητοι. Στους χονδρέμπορους επιτρέπεται η εισαγωγή και εξαγωγή προϊόντων πετρελαίου και η πώληση σε σταθμούς

λιανικής πώλησης. Η Ελληνική νομοθεσία διαχωρίζει τους κατόχους αδειών σε διάφορες κατηγορίες ανάλογα με το είδος προϊόντος το οποίο πωλούν.

Οι κάτοχοι αδειάς Τύπου Α (βενζίνη, ντίζελ κίνησης, ντίζελ θέρμανσης, μαζούτ) μπορούν να πωλούν κατευθείαν σε τελικούς καταναλωτές, σε λιανέμπορους ή σε λιανέμπορους πετρελαίου θέρμανσης. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Συνδέσμου Εταιρειών Εμπορίας Πετρελαιοειδών Ελλάδος, υπάρχουν 23 τέτοιοι αδειοδοτημένοι φορείς οι οποίοι διαθέτουν εγκαταστάσεις αποθήκευσης και διανομής σε όλη την Ελλάδα.

Οι κάτοχοι αδειάς Τύπου Β1 (καύσιμα ναυτιλίας) μπορούν να πωλούν κατευθείαν ή έμμεσα σε διεθνείς επιχειρήσεις δεξαμενών καυσίμων ναυτιλίας ή σε δεξαμενές καυσίμων του εσωτερικού χρησιμοποιώντας δικά τους ή μισθωμένα πλοία ή οχήματα μεταφοράς καυσίμων, ενώ οι κάτοχοι αδειάς Τύπου Β2 (αεροπορικά καύσιμα) μπορούν να πωλούν σε αεροπορικές εταιρείες χρησιμοποιώντας ειδικούς χώρους και οχήματα στα αεροδρόμια. Υπάρχουν 29 τέτοιες εταιρείες και από αυτές οι 14 κατέχουν και άδεια Τύπου Α.

Οι κάτοχοι αδειάς Τύπου Γ (υγροποιημένα αέρια πετρελαίου - LPG) πωλούν χύδη υγραερίου κατευθείαν στους βιομηχανικούς και εμπορικούς πελάτες (βιομηχανίες, παραγωγοί), σε νοσοκομεία και κατοικίες, ή σε λιανέμπορους υγραερίου κίνησης, ενώ οι έμποροι εμφιαλωμένου υγραερίου πωλούν σε διανομείς εμφιαλωμένου υγραερίου και σε λιανέμπορους. Υπάρχουν 31 τέτοιες εταιρείες και τέσσερις από αυτές είναι και κάτοχοι αδειάς Τύπου Α.

Οι κάτοχοι αδειάς Τύπου Δ (προϊόντα ασφάλτου) είναι 23 εταιρείες και επτά από αυτές κατέχουν και άδεια Τύπου Α.

Επίσης, στην Ελλάδα ο κλάδος των επιχειρήσεων λιανικής πώλησης πετρελαίου έχει υποστεί συγκέντρωση, εν μέρει λόγω συγχωνεύσεων και παρατεταμένης ύφεσης. Το 2009, τα Ελληνικά Πετρέλαια εξαγόρασαν την επιχειρηματική δραστηριότητα καυσίμων χερσαίων μεταφορών της BP στην Ελλάδα, με αποτέλεσμα να διαθέτουν πλέον ένα εκτεταμένο δίκτυο 1 700 σταθμών καυσίμων (900 με το εμπορικό σήμα της ΕΚΟ και 816 με το σήμα της BP). Αργότερα το ίδιο έτος, η Motor Oil Hellas εξαγόρασε την πλειοψηφία των δραστηριοτήτων της Shell στην Ελλάδα και το 2015 εξαγόρασε επίσης το δίκτυο της CYCLON HELLAS, και έτσι ελέγχει συνολικά 1 350 σταθμούς καυσίμων, συμπεριλαμβανομένων 450 με το εμπορικό σήμα της AVIN, 200 με εκείνο της CYCLON και περίπου 700 σταθμών με το εμπορικό σήμα της Shell. Εκτός αυτού, κυρίως λόγω της παρατεταμένης ύφεσης, ο αριθμός των σταθμών καυσίμων μειώθηκε από περίπου 8 500 το 2005 σε περίπου 6 500 το 2015. Από τον συνολικό αυτό αριθμό, μόνο περίπου 500 σταθμοί καυσίμων δεν φέρουν εμπορικό σήμα, δηλαδή δεν πωλούν προϊόντα υπό το εμπορικό σήμα μιας εταιρείας χονδρικού εμπορίου καυσίμων. Υπάρχουν επίσης 850 πωλητές πετρελαίου θέρμανσης.

Η ενδυνάμωση της αγοράς χονδρικού εμπορίου, σε συνδυασμό με την εξάλειψη ειδικών εμποδίων τα οποία χαρακτηρίζουν τη βιομηχανία διύλισης πετρελαίου μπορεί να αυξήσει την ανταγωνιστική πίεση και να αυξήσει την αποδοτικότητά της προς όφελος του τελικού καταναλωτή.

Ελάχιστοι χώροι αποθήκευσης, ελάχιστο κεφάλαιο και εγγυητική επιστολή

Περιγραφή των εμποδίων και στόχος του νομοθέτη

Για όλους τους τύπους κατόχων αδειάς προβλέπονται ελάχιστοι χώροι αποθήκευσης. Ως γενική απαίτηση για όλους τους τύπους αδειάς, οι χώροι αποθήκευσης πρέπει να είναι ιδιοκτησίας των κατόχων αδειών, να μισθώνονται από αυτούς ή να παραχωρούνται σε αυτούς με δικαιώματα αποκλειστικής χρήσης. Επιπλέον οι ανωτέρω αναφερόμενες συμβάσεις μίσθωσης ή παραχώρησης πρέπει να έχουν

τουλάχιστον την ίδια διάρκεια με την άδεια, η οποία, στην περίπτωση του χονδρικού εμπορίου, είναι πενταετούς διάρκειας.³⁶

Για τους κατόχους αδείας Τύπου Α, η ελάχιστη χωρητικότητα των δεξαμενών αποθήκευσης που χρησιμοποιούνται για τα προϊόντα πετρελαίου εξαρτάται από τον ετήσιο όγκο πωλήσεων και κλιμακώνεται ως εξής:

- | | |
|-------------------------------|------------------------|
| • έως 300 000MT | 4 000m ³ |
| • από 300 000MT έως 600 000MT | 7 000m ³ |
| • Άνω των 600 000MT | 13 000m ³ . |

Επιπλέον, υπάρχουν και ορισμένες άλλες διατάξεις ως προς τις απαιτήσεις αποθήκευσης.

- Οι χονδρέμποροι καυσίμων πρέπει να καταχωρούν στο Υπουργείο Ενέργειας μόνο τους χώρους αποθήκευσης που επαρκούν για την τήρηση των απαιτήσεων της ελάχιστης χωρητικότητας για την απόκτηση άδειας. Οι οποιοδήποτε επιπλέον χώροι τους οποίους μπορεί να κατέχουν ή να μισθώνουν, δεν καταχωρούνται στην αρχή έκδοσης της άδειας, αλλά αποτελούν αρμοδιότητα άλλης έκδοσης άδειας από διαφορετική αρμόδια αρχή. Το Υπουργείο πρέπει να καταχωρεί όλες τις δεξαμενές καυσίμων ανεξάρτητα από τις οποιεσδήποτε ελάχιστες προϋποθέσεις αποθήκευσης, ώστε να αποφεύγονται περιπτώσεις όπου οι κάτοχοι άδειας μπορεί να αποκρύπτουν τους πραγματικούς χώρους αποθήκευσης.
- Όλοι οι χονδρέμποροι καυσίμων υποχρεούνται να διατηρούν στους χώρους αποθήκευσης ποσότητες καυσίμων ίσες με τουλάχιστον πέντε ημέρες πωλήσεων.
- Οι αποθηκευτικοί χώροι των χονδρεμπόρων πρέπει να χρησιμοποιούνται για να προμηθεύουν καταναλωτές ή κατόχους αδειών λιανικού εμπορίου σε ποσότητες ίσες τουλάχιστον με το 30% των ετήσιων πωλήσεων στη διοικητική περιφέρεια όπου βρίσκονται οι εγκαταστάσεις παραγωγής τους.
- Οι κάτοχοι αδειών διανομής βιοκαυσίμων υποχρεούνται να διαθέτουν κατάλληλους χώρους αποθήκευσης χωρητικότητας τουλάχιστον 100μ³ για την αποθήκευση βιοκαυσίμων και άλλων ανανεώσιμων καυσίμων. Η χωρητικότητα των αποθηκευτικών τους χώρων δεν μπορεί να είναι μικρότερη από το 1/100 της ζήτησης ούτε μικρότερη από 100μ³ ανά μονάδα παραγωγής για τον ιδιοκτήτη ή τον συμβασιούχο που ζητούν την κατανομή.
- Ο Νόμος 3054/2002 απαιτεί από τους κατόχους αδειών εμπορίας υγραερίων να αποθηκεύουν τουλάχιστον 30 000 επαναπληρώσιμων φιαλών αερίου. Ωστόσο, η Υπουργική Απόφαση Δ216570/2005 για τις άδειες εμπορίας καυσίμων και τις εξαιρέσεις, που ισχύει ως παράγωγο δίκαιο σχετικά με τον νόμο αυτό ανεβάζει τον ελάχιστο αριθμό φιαλών στις 50 000.

Σε όλους του κατόχους αδειών κάθε τύπου προβλέπονται και ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις. Πιο συγκεκριμένα, για τους κατόχους αδείας Τύπου Α το ελάχιστο κεφάλαιο με βάση τον όγκο πωλήσεων του προηγούμενου ημερολογιακού έτους ποικίλει από 500 000 EUR έως 1,5 εκατομμύρια EUR ενώ για Τύπο Β και Τύπο Γ το ελάχιστο κεφάλαιο είναι 500 000 EUR. Τα ανωτέρω κατώφλια ήταν αρχικά υψηλότερα και μειώθηκαν το 2013 με βάση το Άρθ. 104 του Νόμου 4172/2013³⁷ για την ενίσχυση του ανταγωνισμού και την αποφυγή απώλειας θέσεων εργασίας λόγω της οικονομικής ύφεσης, σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του νόμου.

Ο νέος νόμος προέβλεψε επίσης και μια εναλλακτική επιλογή σχετικά με την ελάχιστη κεφαλαιακή απαίτηση, δηλαδή μια εγγυητική επιστολή ή μια σύμβαση ασφάλισης έναντι ειδικών κινδύνων, η οποία

εξειδικεύτηκε αργότερα από το Άρθρο 55, παράγραφος 6 του Νόμου 4223/2013³⁸ όπου απαιτείται κάλυψη ποσού ίσου με το ελάχιστο κεφάλαιο της επιχείρησης. Σκοπός της εναλλακτικής επιλογής ήταν να χρησιμεύσει ως δικλείδα ασφαλείας, σε περίπτωση επιβολής διοικητικών προστίμων στον κάτοχο της άδειας λόγω 1) μη συμμόρφωσης με τους όρους της άδειας, 2) εμπορίας ακατάλληλων καυσίμων, 3) εμπορίας καυσίμων μετά τη λήξη της άδειας ή μετά την ανάκληση της άδειας και 4) μη τήρησης των υποχρεώσεων διατήρησης αποθεμάτων ασφαλείας.

Η ελάχιστη κεφαλαιακή απαίτηση για τους κατόχους άδειας Τύπου Δ καταργήθηκε το 2014³⁹ κατόπιν συστάσεων του ΟΟΣΑ. Παρόλα αυτά, ο νόμος προβλέπει ακόμα μια απαίτηση παροχής εγγυητικής επιστολής ή ασφαλιστικής σύμβασης ως εναλλακτικής, με το σχετικό ποσόν να συνδέεται με την ελάχιστη κεφαλαιακή απαίτηση που έχει πλέον καταργηθεί.⁴⁰

Πλαίσιο 7.2. Άδειες Τύπου ΣΤ

Σύμφωνα με το Άρθρο 15 του Νόμου 1571/1985¹, οι άδειες εμπορίας προϊόντων διαχωρίστηκαν σε έξι κατηγορίες. Η Γενική Τύπου Α Άδεια ίσχυε σε όλη την Ελληνική επικράτεια και αφορούσε στην εμπορία όλων των υγρών προϊόντων καυσίμου, με εξαίρεση το υγραέριο, τα ναυτιλιακά καύσιμα και τα αεροπορικά καύσιμα. Η ειδική Άδεια ΣΤ παρέχονταν σε περιορισμένη έκταση σε εταιρείες οι οποίες κατείχαν ή μισθώναν χώρους στα Νησιά του Αιγαίου Πελάγους και είχαν έδρα στα νησιά του Αιγαίου (εκτός Κρήτης, Ρόδου, και νησιών του Σαρωνικού) για όλα τα προϊόντα, το πετρέλαιο ναυτιλίας και την κηροζίνη, αλλά εξαιρώντας το υγραέριο και τα προϊόντα βαρέως πετρελαίου. Ως προϋπόθεση για την απόκτηση της άδειας αυτής, ο νόμος απαιτούσε από τις εταιρείες να διαθέτουν ελάχιστο εγγεγραμμένο κεφάλαιο ύψους 15 εκατομμυρίων δραχμών (περίπου 45 000 EUR) και επίσης να κατέχουν ή να μισθώνουν αποθηκευτικούς χώρους για τουλάχιστον 500μ³ - 2 000μ³ για βενζίνη και άλλα καύσιμα.

Ακολούθως, το Άρθρο 35 του Νόμου 2008/1992 εισήγαγε μια νέα παράγραφο στο Άρθρο 15 του Νόμου του 1985, όπου προβλεπόταν ότι 'οι εταιρείες χονδρικού εμπορίου προϊόντων πετρελαίου, οι οποίες έχουν τις εγκαταστάσεις τους σε απομακρυσμένες περιοχές και έχουν ιδρυθεί πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος Νόμου, ή εταιρείες οι οποίες μετατράπηκαν από εταιρείες της προηγούμενης μορφής, μπορούν να λαμβάνουν Άδεια Τύπου Α (εκτός άδειας Τύπου ΣΤ), ανεξάρτητα από το αν πληρούν τις προϋποθέσεις του παρόντος άρθρου σχετικά με το καταβεβλημένο κεφάλαιο και τους ελάχιστους χώρους αποθήκευσης'.

Μια δεκαετία αργότερα, η παράγραφος 4 του Άρθρου 23 του Νόμου 3054/2002 προέβλεπε: 'Οι άδειες Τύπου Α που εκδόθηκαν σύμφωνα με την παράγραφο 7 του Άρθρου 15 του Νόμου 1571/1985, όπως προστέθηκε από το Άρθρο 35 του Νόμου 2008/1992, μπορούν να ανανεώνονται όπως απαιτείται από τις διατάξεις οι οποίες ίσχυαν πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου'.

Στην εισηγητική έκθεση εκείνου του νόμου, αναφερόταν ότι 'ειδικά στην ευαίσθητη περιοχή των νησιών του Αιγαίου, οι ειδικές άδειες τύπου ΣΤ παρέχονταν για λόγους επιβίωσης, με βάση ειδική διάταξη του νόμου (Άρθρο 35 του Νόμου 2008/1992). Στους κατόχους αδειών Τύπου ΣΤ χορηγείτο επίσης άδεια Τύπου Α η οποία τους επέτρεπε την εμπορία σε όλη τη Ελληνική επικράτεια'. Για τους ίδιους λόγους, ο νόμος προέβλεπε ότι οι άδειες εκείνες θα παρέμεναν σε ισχύ και ότι θα μπορούν να ανανεώνονται σύμφωνα με τις διατάξεις οι οποίες ίσχυαν κατά τον χρόνο χορήγησης της Άδειας Τύπου ΣΤ.

Με τον τρόπο αυτό, το αρχικό αποκλειστικό δικαίωμα το οποίο παρείχε το κράτος μόνο στις εταιρείες χονδρικού εμπορίου καυσίμων που λειτουργούσαν στις απομακρυσμένες περιοχές, με λιγότερο αυστηρά κριτήρια ελάχιστου κεφαλαίου και χώρων αποθήκευσης σε σύγκριση με άλλες εταιρείες σε άλλα μέρη της Ελλάδας, επεκτάθηκε και ίσχυε πλέον για όλη την Ελληνική επικράτεια. Οι άδειες Τύπου ΣΤ απαιτούσαν μόνο ελάχιστο κεφάλαιο 45 000 EUR, ενώ όλες οι άλλες άδειες εμπορίας καυσίμων σε επίπεδο χονδρικού εμπορίου απαιτούσαν ελάχιστο κεφάλαιο τουλάχιστον 500 000 EUR (ή ίσης ποσότητας σε εγγυητική επιστολή ή σύμβαση ασφάλισης). Για τους αποθηκευτικούς χώρους, ο Νόμος 3045/2002 απαιτεί χωρητικότητα τουλάχιστον 4 000 μ³ για την απόκτηση άδειας εκ μέρους της εταιρείας. Ενώ οι κάτοχοι άδειας Τύπου ΣΤ χρειάζονται ελάχιστη χωρητικότητα μόνο 500μ³.

1. Νόμος 1571/1985 (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως 192)

Στόχος του Νόμου

Σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του Νόμου 3054/2002, βασικοί στόχοι του νόμου ήταν η ενδυνάμωση του ανταγωνισμού, η μεταρρύθμιση του τρόπου με τον οποίο τηρούνταν τα αποθέματα ασφαλείας για την αποφυγή ζημίας στον ανταγωνισμό, η δημιουργία μηχανισμού ελέγχου για την αλυσίδα εφοδιασμού καυσίμων ώστε να καταπολεμηθούν το λαθρεμπόριο και η νοθεία, όπως επίσης και η ενίσχυση της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας προς όφελος των καταναλωτών. Με τη νομοθεσία αυτή καταβλήθηκε επίσης προσπάθεια κωδικοποίησης των πολλαπλών διατάξεων που υπήρχαν στον τομέα των πετρελαιοειδών.⁴¹

Με τον νόμο αυτό άλλαξε επίσης το καθεστώς συμμόρφωσης σχετικά με τα αποθέματα ασφαλείας με σκοπό την εναρμόνιση του Ελληνικού δικαίου με την νομοθεσία της ΕΕ. Θεσπίστηκε επίσης το δικαίωμα χρήσης και πρόσβασης στις αποθηκευτικές εγκαταστάσεις ή στα διυλιστήρια από εταιρείες που είναι υπεύθυνες τήρησης αποθεμάτων ασφαλείας, υπό τον όρο αμοιβαίας συμφωνίας μεταξύ των συμβαλλομένων.

Με βάση τις συζητήσεις με τις αρμόδιες αρχές και τις αιτιολογικές σκέψεις του Νόμου 3054/2002, όπως αυτός τροποποιήθηκε οκτώ φορές από την εισαγωγή του το 2002, οι ελάχιστοι αποθηκευτικοί χώροι και οι κεφαλαιακές απαιτήσεις θεωρούνται σημαντικά στοιχεία ώστε να εξασφαλίζεται ότι οι εταιρείες εμπορίας καυσίμων θα διαθέτουν μια ενδεδειγμένη οικονομική κατάσταση και αξιοπιστία. Αυτό έχει σχέση με το είδος και την αξία των προϊόντων τα οποία εμπορεύονται και με το γεγονός ότι οι δραστηριότητες αυτές θα μπορούσαν να έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στη δημόσια και στην περιβαλλοντική ασφάλεια. Αναφέρονται επίσης και άλλοι λόγοι δημοσίου συμφέροντος, όπως η προστασία της ενεργειακής πολιτικής και ασφάλειας, η ανάγκη μακροπρόθεσμου ενεργειακού σχεδιασμού και η εξασφάλιση αποτελεσματικής λειτουργίας της αγοράς προς όφελος των καταναλωτών. Άλλοι ανάλογοι λόγοι περιλαμβάνουν τη διατήρηση επαρκούς εφοδιασμού πετρελαιοειδών και καυσίμων στην αγορά και η εξάλειψη πιθανών κινδύνων ελλείψεων.

Σχετικά με τη διάταξη η οποία προβλέπει ότι οι συμβάσεις μίσθωσης μεταξύ χονδρεμπόρων καυσίμων και ιδιοκτητών των χώρων θα έχουν τουλάχιστον την ίδια χρονική διάρκεια με τις άδειες των χονδρεμπόρων, ο ΟΟΣΑ αντιλαμβάνεται ότι ο νομοθέτης αποβλέπει στην εξασφάλιση των εγκαταστάσεων κατά τη διάρκεια ισχύος των αδειών.

Για τις συμβάσεις μίσθωσης αποθηκευτικών χώρων και την υποχρέωση των κατόχων αδειών να αποθηκεύουν τουλάχιστον το 30% των ετήσιων πωλήσεών τους στη διοικητική περιφέρεια στην οποία έχουν την έδρα τους, το επίσημο σκεπτικό του νόμου αναφέρει ότι στόχος του νομοθέτη ήταν η μέγιστη χρήση της χωρητικότητας αποθηκευτικών χώρων σε όλη την Ελλάδα για την αποφυγή ύπαρξης άδειων αποθηκευτικών χώρων απλώς και μόνο για τους λόγους συμμόρφωσης με τις προϋποθέσεις της άδειας. Η ομάδα αντιλαμβάνεται ότι η διάταξη μπορεί να συνδέεται με τον στόχο εξασφάλισης της διαθεσιμότητας καυσίμων στα Ελληνικά νησιά (Βλ. ανωτέρω Πλαίσιο 7.2).

Ζημία στον ανταγωνισμό

Μια εταιρεία μπορεί να ξεκινήσει χονδρικό εμπόριο καυσίμων, στο βαθμό κατά τον οποίο υπάρχει η απαραίτητη υποδομή εφοδιαστικής αλυσίδας (κεφάλαιο, δίκτυο διανομής, αποθήκευση, συνεργασία με προμηθευτές, κλπ). Οι περιορισμοί όμως οι σχετικοί με τις απαιτήσεις έκδοσης αδειών, όπως η βασική προϋπόθεση επαρκών χώρων αποθήκευσης, μπορεί να αποδειχθούν δύσκολα αντιμετωπίσιμοι από νεοεισερχόμενους επιχειρηματίες αποθαρρύνοντάς τους ως προς την είσοδο στην αγορά χονδρικού εμπορίου. Οι περιοριστικές αυτές διατάξεις πιθανόν να εμποδίζουν των ανταγωνισμό μεταξύ επιχειρήσεων στην αγορά των καυσίμων και να εμποδίζουν την πρόσβαση νέων επιχειρηματιών, με

αποτέλεσμα υψηλότερες τιμές καυσίμων για τους καταναλωτές. Έτσι λοιπόν, οι ισχυροί υφιστάμενοι επιχειρηματίες, μπορεί να αυξάνουν ακόμα περισσότερο την ισχύ τους στην αγορά.

Η θέσπιση ελάχιστων χώρων αποθήκευσης θα μπορούσε επίσης να οδηγήσει σε υψηλό αρχικό και λειτουργικό κόστος, τόσο για τους νεοεισερχόμενους, όσο και για τους υφιστάμενους επιχειρηματίες, μειώνοντας την πίεση του ανταγωνισμού μια που λιγότεροι επιχειρηματίες θα εισέρχονται στην αγορά. Με τον τρόπο αυτό πιθανόν να μειωθεί και ο αριθμός των προμηθευτών στο χονδρικό εμπόριο, κάτι που ίσως λειτουργήσει ως περιφερειακός παράγων αύξησης του κινδύνου συγκέντρωσης και δημιουργίας τοπικής ισχύος αγοράς και μείωσης του ανταγωνισμού. Οι συγκεκριμένες απαιτήσεις δεν εξυπηρετούν με ασφάλεια τον διακηρυγμένο σκοπό της προστασίας των καταναλωτών και των πιστωτών από τον κίνδυνο που διαμορφώνεται λόγω εταιρειών με περιορισμένες οικονομικές δυνατότητες και επομένως υψηλότερες πιθανότητες αφερεγγυότητας.

Η απαίτηση σύμφωνα με την οποία η ελάχιστη διάρκεια των συμβάσεων μίσθωσης των αποθηκευτικών χώρων θα πρέπει να είναι ίση με τη διάρκεια της αδειας του χονδρεμπόρου θα μπορούσε να εμποδίζει τον ανταγωνισμό διότι περιορίζει τους χονδρεμπόρους από την αλλαγή χώρων αποθήκευσης κατά τη διάρκεια ισχύος της αδειας. Με τον περιορισμό αυτό, θα είναι ίσως δύσκολο για τους χονδρέμπορους να μειώσουν το κόστος αποθήκευσης στην περίπτωση που προκύψει ένας πιο φθηνός χώρος αποθήκευσης.

Συγκεκριμένα, ο γεωγραφικός περιορισμός μιας εταιρείας για το 30% της χρήσης του χώρου αποθήκευσης στη 'δική της' διοικητική περιφέρεια περιορίζει τις επιχειρηματικές πρακτικές, αυξάνοντας το κόστος και ενδεχομένως περιορίζοντας την πρόσβαση σε ορισμένες γεωγραφικές περιοχές.

Οι ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις επιβάλλουν, κατά τον ΟΟΣΑ, φραγμό στην είσοδο νέων, ειδικότερα μάλιστα μικρών, επιχειρήσεων. Εξάλλου, οι κατεστημένοι επιχειρηματίες μπορεί και αυτοί να αντιμετωπίσουν δυσκολίες ως προς την τήρηση των ορίων τα οποία έχει θέσει ο νόμος, εφόσον το ελάχιστο όριο τεθεί σε πολύ υψηλό επίπεδο.

Η απαίτηση για την επιβολή στους κατόχους αδειών Τύπου Α, Β1, Β2 και Γ να έχουν ασφαλιστική σύμβαση ίση με το ποσόν της απαίτησης ελάχιστου κεφαλαίου ανάλογα με τον τύπο της άδειας ώστε να υπάρχει αντιστάθμιση με οποιοσδήποτε κυρώσεις μπορεί να επιβάλλονται από τις αρμόδιες αρχές, αποτελεί φραγμό για την είσοδο χονδρεμπόρων στην αγορά, μια που δεν είναι συχνά εφικτή η κάλυψη ενός τέτοιου κινδύνου από τις ασφαλιστικές εταιρείες, περιορίζοντας έτσι αυτόματα τις εναλλακτικές των ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων ή εγγυητικών επιστολών.

Ο Νόμος 3054/2002 και η Κοινή Υπουργική Απόφαση ΔΥδρoγ.ΕΦ.5180086/2015 απαιτούν από τους κατόχους αδειας Τύπου Δ να υποβάλουν εγγυητική επιστολή ή σύμβαση ασφάλισης αξίας ισοδύναμης με το ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο. Εφόσον όμως έχουν καταργηθεί οι ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις για τον συγκεκριμένο τύπο αδειας, δεν υπάρχει νομική βάση για τη συγκεκριμένη απαίτηση.

Το δικαίωμα κατόχων αδειών Τύπου ΣΤ περί εμπορίας σε όλη την Ελληνική επικράτεια, ως κάτοχοι αδειών Τύπου Α και με χαμηλότερα όρια κατοφλίου θεωρείται από τον ΟΟΣΑ ότι δημιουργεί διακριτική μεταχείριση μεταξύ επιχειρηματιών της ίδιας αγοράς. Το γεγονός αυτό δεν συνάδει με τον στόχο του νομοθέτη. Οι ευνοϊκές προϋποθέσεις οι σχετικές με τις άδειες Τύπου ΣΤ, όταν είχαν προβλεφθεί, ήταν δικαιολογημένες και αναλογικές ως προς τον στόχο του νομοθέτη, διότι πρόθεση ήταν η χορήγηση κινήτρων σε χονδρεμπόρους για την παροχή καυσίμων σε νησιά και απομακρυσμένες περιοχές. Ωστόσο, η παροχή στους κατόχους αδειών Τύπου ΣΤ μιας επιπλέον αδειας Τύπου Α που ισχύει για όλη την Ελληνική επικράτεια και η μετέπειτα αυτόματη ανανέωση της συγκεκριμένης

συμπληρωματικής αδείας, επιβάλλει διακριτική μεταχείριση σε βάρος των χονδρεμπόρων που εισέρχονται και παραμένουν στην αγορά καυσίμων με κατοχή αδείας Τύπου Α και που έχουν επομένως την υποχρέωση συμμόρφωσης με πολύ αυστηρότερα κριτήρια.

Συστάσεις και οφέλη

Η κατάργηση των διατάξεων που ακολουθούν αναμένεται να αποβεί επωφελής τόσο για τους καταναλωτές όσο και για τις επιχειρήσεις.

Ο ΟΟΣΑ υποβάλλει τις κατωτέρω συστάσεις για τις ελάχιστες απαιτήσεις αποθήκευσης.

- Η διάρκεια των συμβάσεων μίσθωσης χώρων αποθήκευσης πρέπει να αποσυνδεθεί από τη διάρκεια ισχύος της αδείας. Θα πρέπει να προβλέπεται υποχρέωση σύμφωνα με την οποία όλοι οι χώροι αποθήκευσης θα πρέπει να καταχωρούνται στην Γενική Γραμματεία Ενέργειας. Τη στιγμή αυτή, ο νόμος ρυθμίζει αυστηρά τους χώρους αποθήκευσης τους οποίους οι χονδρέμποροι δηλώνουν ώστε να πληρούν τους όρους ελάχιστων χώρων αποθήκευσης, αλλά αφήνει τελείως εκτός καταχώρησης άλλους χώρους οι οποίοι πιθανόν να λειτουργούν.
- Η ελάχιστη χωρητικότητα αποθήκευσης για τους κατόχους αδείας Τύπου Α πρέπει να μειωθεί, για να συμπεριλάβει ένα χαμηλότερο όριο όγκου πωλήσεων προηγούμενου ημερολογιακού έτους.
- Ο ελάχιστος αριθμός επαναπληρώσιμων φιαλών που απαιτείται για τους χονδρέμπορους εμφιαλωμένου αερίου πρέπει να μειωθεί για τους επιχειρηματίες που επιθυμούν να εισέλθουν στην αγορά.
- Η διάταξη για τους ελάχιστους χώρους αποθήκευσης βιοκαυσίμων πρέπει να τροποποιηθεί ώστε να αφαιρεθεί η προϋπόθεση σύμφωνα με την οποία θα υπάρχει ελάχιστη χωρητικότητα όχι μικρότερη του 1/100 της ποσότητας που ζητείται από τον αιτούντα.
- Ο γεωγραφικός περιορισμός ο σχετικός με το 30% της χρήσης των χώρων αποθήκευσης πρέπει να καταργηθεί για όλους τους κατόχους αδειών.

Ο ΟΟΣΑ υποβάλλει τις κατωτέρω συστάσεις σχετικά με τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις:

- Μείωση των ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων για όλους τους τύπους αδειών ώστε να συμπεριληφθεί ένα χαμηλότερο όριο κεφαλαιακών απαιτήσεων το οποίο θα είναι συνάρτηση των όγκων πωλήσεων του προηγούμενου ημερολογιακού έτους.
- Η επιλογή μιας σύμβασης ασφάλισης για την αντικατάσταση των κεφαλαιακών απαιτήσεων πρέπει να εξαιρεθεί από τη σχετική διάταξη.
- Η απαίτηση εγγυητικής επιστολής ή σύμβασης ασφάλισης για τους κατόχους αδειών Τύπου Δ πρέπει να αποσυνδεθεί από την (καταργηθείσα) διάταξη ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων.
- Οι κάτοχοι αδειών Τύπου ΣΤ πρέπει να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους σύμφωνα με τις ελάχιστες απαιτήσεις του συγκεκριμένου τύπου αδείας, όταν ασκούν τη δραστηριότητά τους σε τομείς για τους οποίους είχε αρχικά χορηγηθεί σε αυτούς η άδεια Τύπου ΣΤ. Ωστόσο, για το υπόλοιπο της Ελληνικής επικράτειας, οι άδειες Τύπου Α πρέπει να χορηγούνται σε αυτούς υπό τους ίδιους όρους χορήγησής της σε όλους τους άλλους κατόχους αδείας Τύπου Α.

Νομική μορφή

Περιγραφή των εμποδίων και στόχος του νομοθέτη

Η νομοθεσία επιβάλλει την υποχρέωση λειτουργίας των εταιρειών χονδρικού εμπορίου ως ανωνύμων εταιρειών ή με οποιαδήποτε άλλη παρόμοια νομική μορφή. Με βάση τις διατάξεις του εταιρικού δικαίου που καλύπτουν θέματα νομικής μορφής και εταιρικής ευθύνης, η μόνη παρόμοια νομική μορφή φαίνεται ότι είναι οι εταιρείες περιορισμένης ευθύνης (ΕΠΕ). Η νέα μορφή ιδιωτικής εταιρείας (ΙΚΕ) θα μπορούσε να αποτελεί ενδεχομένως μια άλλη εναλλακτική μορφή αλλά αυτό ίσως είναι μια αυθαίρετη παραδοχή, έχοντας υπόψη ότι οι ΙΚΕ δημιουργήθηκαν το 2012, ενώ ο νόμος για την αγορά καυσίμων είναι του 2002. Συνεπώς, ένας χονδρέμπορος πρέπει να χρησιμοποιήσει τις διατάξεις περί ΑΕ ή ΕΠΕ για την ίδρυση μιας εταιρείας.

Εφόσον μια εταιρεία ΑΕ υπόκειται σε μεγαλύτερους διοικητικούς, φορολογικούς και οικονομικούς ελέγχους από οποιαδήποτε άλλη νομική μορφή εταιρείας, θεωρείται ότι οι στόχοι του νομοθέτη όπως η ομαλή λειτουργία της αγοράς και η ασφάλεια των καταναλωτών και της ενεργειακής πολιτικής, είναι εξασφαλισμένοι.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Ο καθορισμός της νομικής μορφής του δικαιοδόχου παρεμβαίνει στην ελευθερία των οικονομικών παραγόντων να αποφασίζουν για την δομή της επένδυσής τους και μπορεί επίσης να συνεπάγεται υψηλότερο κόστος για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται ήδη στην αγορά. Για παράδειγμα, η Ελληνική νομοθεσία προβλέπει για τις ανώνυμες εταιρείες υψηλότερο κόστος ίδρυσης και λειτουργίας, όπως και αυστηρές απαιτήσεις, όπως αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου για τις οποίες απαιτείται εκ των προτέρων έγκριση από τις Διευθύνσεις Εμπορίου των Νομαρχιών.

Συστάσεις και οφέλη

Η διάταξη για τη νομική μορφή των ανωνύμων εταιρειών θα μπορούσε να τροποποιηθεί ώστε να συμπεριλαμβάνονται ρητά σε αυτήν οι ΕΠΕ και οι ΙΚΕ. Η απαίτηση αυτή έχει παραμεριστεί από τον νομοθέτη σε μια προσπάθεια εξασφάλισης ότι όλοι οι δικαιοδόχοι θα συμμορφώνονται με τις νομικές τους υποχρεώσεις, όπου περιλαμβάνεται και εκείνη της δημοσιότητας η οποία για τις ΑΕ και τις ΕΠΕ γινόταν μέσω της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως. Ωστόσο, εφόσον η υποχρέωση για ορισμένες εταιρικές ενέργειες (όπως αλλαγή έδρας ή αύξησης μετοχικού κεφαλαίου) που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως αντικαταστάθηκε με την γενική υποχρέωση δημοσίευσης στο Γενικό Ηλεκτρονικό Εμπορικό Μητρώο (ΓΕΜΗ),⁴² όλες οι νομικές μορφές αντιμετωπίζονται πλέον με όρους ισότητας ως προς την δημοσιότητα. Έτσι λοιπόν διασφαλίζεται η διαφάνεια στην αγορά, ενώ τόσο η δημόσια διοίκηση όσο και τρίτοι ενδιαφερόμενοι είναι ενήμεροι για τις εταιρικές ενέργειες που υπόκεινται σε δημοσιότητα.

Το γεγονός ότι οι ΑΕ ελέγχονται σε σημαντικό βαθμό και οι ενέργειές τους υπόκεινται σε εκ των προτέρων έγκριση από τις Διευθύνσεις των περιφερειακών ενοτήτων εξασφαλίζει τη συμμόρφωσή τους με τον Νόμο 2190/1920 για τις ΑΕ, αλλά δεν εξασφαλίζει τη νομιμότητα των δραστηριοτήτων τους ως προς τη νομοθεσία για τα καύσιμα. Επιπλέον, το επιχείρημα ότι ο νομοθέτης είχε την πρόθεση διασφάλισης υψηλού επιπέδου συμμόρφωσης με τις νομικές απαιτήσεις επιβάλλοντας την υποχρέωση για την εταιρική μορφή ΑΕ, αναιρείται από το γεγονός ότι η εναλλακτική εταιρική μορφή, η ΕΠΕ, εξακολουθεί να μην ελέγχεται από τις αρχές.

Συμβάσεις αποκλειστικής προμήθειας καυσίμων μεταξύ χονδρεμπόρων και λιανεμπόρων

Διάρκεια των συμβάσεων

Τα είδη σταθμών καυσίμων με βάση το καθεστώς ιδιοκτησίας τους έχουν ως εξής:

- Σταθμοί καυσίμων τύπου μεταπωλητή/μισθωτή- CODO (company owned, dealer operated), ιδιοκτησίας χονδρεμπόρων που λειτουργούν από λιανέμπορους είτε με σύμβαση μίσθωσης, με σύμβαση εκπροσώπησης ή με σύμβαση πώλησης. Οι λιανέμποροι λειτουργούν ως ανεξάρτητοι επιχειρηματίες και καθορίζουν την τιμή λιανικής.
- Σταθμοί καυσίμων τύπου μεταπωλητή/ιδιοκτήτη -DODO (dealer owned, dealer operated) η ιδιοκτησία και η λειτουργία των οποίων πραγματοποιούνται από τον λιανέμπορο.
- Σταθμοί καυσίμων τύπου μεταπωλητή/έμμισθου υπαλλήλου -COCO (company owned, company operated) οι οποίοι είναι ιδιοκτησίας του χονδρεμπόρου, ο οποίος ασκεί πλήρη έλεγχο ως προς τη λειτουργία και τις τιμές. Οι επιχειρηματίες και οι υπάλληλοι απασχολούνται από τον χονδρέμπορο ο οποίος διαχειρίζεται τη στρατηγική τιμολόγησης σε κάθε σημείο της προμηθευτικής αλυσίδας.⁴³

Αποτελεί κοινή πρακτική χονδρεμπόρων και λιανεμπόρων η σύναψη συμβάσεων αποκλειστικής συνεργασίας σύμφωνα με τις οποίες, οι σταθμοί καυσίμων που λειτουργούν με τη δομή DODO παρέχουν καύσιμα αποκλειστικά από ένα συγκεκριμένο χονδρέμπορο. Οι κάθετες αυτές συμβάσεις θεωρούνται από τον Κανονισμό 330/2010⁴⁴ της ΕΕ ότι ίσως έχουν αντιανταγωνιστικές επιπτώσεις διότι περιλαμβάνουν συχνά υποχρεώσεις μη άσκησης ανταγωνισμού. Ανάλογες υποχρεώσεις απαντώνται επίσης σε συμβάσεις αποκλειστικής προμήθειας καυσίμων, σύμφωνα με τις οποίες οι χονδρέμποροι απαγορεύουν σε λιανέμπορους την πώληση καυσίμων ανταγωνιστικών εμπορικών σημάτων. Σύμφωνα με τον Κανονισμό της ΕΕ και τον σχετικό Ελληνικό Νόμο (4177/2012), η διάρκεια των συμβάσεων αυτών δεν πρέπει να υπερβαίνει τα πέντε χρόνια.

Η Ελληνική νομοθεσία χορηγεί εξαιρέσεις από το ως άνω πενταετές όριο όταν το καύσιμο πωλείται από τον αγοραστή (λιανέμπορο) σε εγκαταστάσεις που ανήκουν στον προμηθευτή (χονδρέμπορο) ή μισθώνονται στον τελευταίο από ένα τρίτο, ο οποίος δεν συνδέεται με κανένα τρόπο με τον αγοραστή (λιανέμπορο).

Σε περιπτώσεις κάθετων συμβάσεων με τη δομή DODO, οι σταθμοί καυσίμων ανήκουν στον λιανέμπορο. Υπήρξε μια πρόσφατη απόφαση της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού⁴⁵ που εκδόθηκε μετά από καταγγελίες ιδιοκτητών σταθμών καυσίμων που είχαν συνάψει συμβάσεις αποκλειστικής προμήθειας με χονδρέμπορους. Στην απόφαση αναφερόταν ότι οι χονδρέμποροι χρησιμοποιούσαν ένα παράθυρο της νομοθεσίας με τρόπο ώστε να μπορούν να εξαιρούνται από τη ρύθμιση μισθώνοντας σταθμούς καυσίμων ή οικόπεδα από λιανέμπορους ή από άτομα συνδεδεμένα με αυτούς, και υπογράφοντας συμπληρωματικές συμβάσεις υπενοικίασης του σταθμού καυσίμων ή των οικοπέδων στον λιανέμπορο. Με τον τρόπο αυτό, μπορούσαν να παρατείνουν χρονικά τις συμβάσεις αποκλειστικής προμήθειας για διάστημα έως 20 έτη, ή και περισσότερα σε ορισμένες περιπτώσεις.

Περιγραφή των εμποδίων και στόχος του νομοθέτη

Ο νόμος απαγορεύει διάρκεια μεγαλύτερη των πέντε ετών για τις συμβάσεις αποκλειστικής προμήθειας και προβλέπει δυνατότητα ανανέωσης των συμβάσεων αυτών για ισοδύναμο χρονικό διάστημα εφόσον πληρούται ένας από τους όρους που ακολουθούν:

1. Ο χονδρέμπορος είναι κύριος της ιδιοκτησίας ή την μισθώνει στον λιανέμπορο

2. Ο χονδρέμπορος είναι κύριος της ιδιοκτησίας και εκχωρεί τη χρήση της στον λιανέμπορο, ή
3. Ένας τρίτος, μη συνδεδεμένος με οποιονδήποτε τρόπο με τον λιανέμπορο, μισθώνει την ιδιοκτησία στον χονδρέμπορο ο οποίος την υπομισθώνει στον λιανέμπορο.

Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις, η διάρκεια της σύμβασης αποκλειστικής προμήθειας μπορεί να έχει μεγαλύτερη διάρκεια από την πενταετία που έχει ρυθμιστεί, αλλά δεν μπορεί ποτέ να υπερβαίνει τη διάρκεια της σύμβασης μίσθωσης.

Ο νόμος προχωρά περισσότερο στον ορισμό του πλαισίου των υποχρεώσεων των λιανεμπόρων στις συμβάσεις αποκλειστικής προμήθειας, ζητώντας την υποχρεωτική τοποθέτηση του εμπορικού σήματος των χονδρεμπόρων στα οχήματα μεταφοράς καυσίμων, ανεξάρτητα από το κατά πόσο τα οχήματα αυτά ανήκουν στον λιανέμπορο ή έχουν μισθωθεί από τρίτους. Επιπλέον, ο νόμος υπαγορεύει ότι το κόστος τοποθέτησης του εμπορικού σήματος του χονδρεμπόρου στα οχήματα θα καταβάλλεται είτε από τον ιδιοκτήτη των οχημάτων μεταφοράς είτε, σε περίπτωση που το όχημα παραλαμβάνεται στη βάση σύμβασης μίσθωσης ή τιμολογίου πώλησης με ρήτρα παρακράτησης της κυριότητας, από τον εννοικιαστή ή τον αγοραστή του οχήματος. Η ίδια υποχρέωση ισχύει για συμβάσεις άλλου είδους.

Ένα παράδειγμα ανάλογης εκτεταμένης περιγραφής του νομικού πλαισίου του σχετικού με τις υποχρεώσεις των συμβαλλομένων σε συμβάσεις αποκλειστικής προμήθειας είναι η Υπουργική Απόφαση Α3/5262/2004 για τη λειτουργία των σταθμών καυσίμων και τις υποχρεώσεις των εταιρειών εμπορίας καυσίμων. Το Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού επιβεβαίωσε ότι η συγκεκριμένη απόφαση είναι παρωχημένη και αντικαταστάθηκε από το Άρθρο 115 της Υπουργικής Απόφασης Α2-718/2014 (ΔΙΕΠΠΥ). Πρόσφατες όμως αναφορές από τη βιομηχανία επισημαίνουν ότι η διάταξη έχει χρησιμοποιηθεί ως νομική βάση επιβολής προστίμων σε πολλούς χονδρεμπόρους.

Η επικοινωνία του ΟΟΣΑ με τα αρμόδια Υπουργεία Οικονομίας και Ενέργειας υποδεικνύουν ότι στόχος του νομοθέτη ήταν η διασφάλιση του δικαιώματος ενημέρωσης των καταναλωτών για την προέλευση των καυσίμων. Δεν υπάρχουν ωστόσο επαρκή στοιχεία που να υποδεικνύουν ότι οι καταναλωτές είναι ενήμεροι για τις διαφορές μεταξύ προϊόντων καυσίμων από τους διάφορους χονδρεμπόρους.

Πλαίσιο 7.3. Έρευνα καταναλωτών για τα καύσιμα

Σύμφωνα με μελέτη για λογαριασμό του Εκτελεστικού Οργανισμού για την Υγεία και τους Καταναλωτές το 2014, οι περισσότεροι καταναλωτές στην ΕΕ ανέφεραν ότι δεν είναι ιδιαίτερα πιστοί σε ένα συγκεκριμένο εμπορικό σήμα καυσίμων ή σταθμού καυσίμων.

Μόνο ένα ποσοστό 13% και 10% των καταναλωτών που συμμετείχαν στην έρευνα, αντίστοιχα ανέφεραν 'πωλεί την αγαπημένη μου μάρκα' ή 'είναι η αγαπημένη μου αλυσίδα σταθμών καυσίμων' ως σημαντικούς παράγοντες αξιολόγησης για την επιλογή ενός σταθμού καυσίμων. Σύμφωνα με την έρευνα 'αυτό υποδεικνύει ότι οι περισσότεροι καταναλωτές ήταν ανοικτοί να αγοράζουν καύσιμα από διάφορους λιανέμπορους'.

Η τιμή φαίνεται ότι αποτελεί τον κρίσιμο παράγοντα στη λήψη αποφάσεων των καταναλωτών για την επιλογή του λιανέμπορου: 68% των συμμετεχόντων στην έρευνα ανέφεραν 'προσφέρει την χαμηλότερη τιμή' ως σημαντικό στοιχείο επιλογής ενός σταθμού καυσίμων.

Εκτός της τιμής, οι βασικοί παράγοντες επιλογής ενός σταθμού καυσίμων συμπεριλαμβάνουν μια συμφέρουσα τοποθεσία του σταθμού (43%) και την προσφορά κάρτας μέλους ή πίστης (22%). Τα βασικά ευρήματα σε ένα μεγαλύτερο βάθος λεπτομέρειας για το χρόνο αγοράς και την επιλογή του σταθμού καυσίμων αποκαλύπτουν ότι οι μισοί σχεδόν συμμετέχοντες καταναλωτές δηλώνουν ότι γεμίζουν τα οχήματά τους με καύσιμα όταν το ντεπόζιτο είναι σχεδόν άδειο (46%), ενώ 19% δηλώνει ότι το κάνει όταν διαβλέπει μια καλή συμφωνία ή όταν διαπιστώνει ότι οι τιμές έχουν μειωθεί. Μόνο ένα 2% γεμίζει το ντεπόζιτο σε συγκεκριμένες ημέρες της εβδομάδας.

Καταλήγοντας, μόνο ποσοστό 20% των καταναλωτών σε επίπεδο ΕΕ27¹ είχαν την άποψη ότι είναι εύκολο για τους καταναλωτές στη χώρα τους να συγκρίνουν τις επιδόσεις των καυσίμων που φέρουν εμπορικό σήμα, των καυσίμων χωρίς εμπορικό σήμα και των καυσίμων που πωλούνται στα σουπερμάρκετ. Πράγματι, η πλειοψηφία (52%) ανέφερε ότι οι συγκρίσεις αυτές κάθε άλλο παρά εύκολες είναι.

1. Η Κροατία δεν ήταν μέλος της ΕΕ όταν παραγγέλθηκε η έρευνα.

Πηγή: Εκτελεστικός Οργανισμός για την Υγεία και τους Καταναλωτές (2014), 'Μελέτη καταναλωτικής αγοράς για τη λειτουργία της αγοράς καυσίμων αυτοκινήτων από την πλευρά του καταναλωτή', http://ec.europa.eu/consumers/consumer_evidence/market_studies/vehicle_fuels/docs/study_en.pdf.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Ως γενική παρατήρηση, οι διατάξεις που επισημάνθηκαν σχετικά με τις αποκλειστικές συμβάσεις πρέπει να αποτελούν αντικείμενο ιδιωτικών διαπραγματεύσεων μεταξύ των συμβαλλομένων.

Η εξαίρεση ως προς τη διάρκεια των συμβάσεων θα μπορούσε να έχει αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό. Οι κάθετες συμφωνίες που περιέχουν ρήτρες μη άσκησης ανταγωνισμού, όπως είναι η υποχρέωση των λιανεμπόρων να αγοράζουν αποκλειστικά από συγκεκριμένο χονδρέμπορο, τους δεσμεύουν για μεγάλο χρονικό διάστημα και περιορίζουν την δυνατότητά τους να στρέφονται προς άλλους χονδρεμπόρους. Επομένως, οι μεγαλύτεροι χονδρέμποροι μπορούν να 'κλειδώνουν' τους πελάτες τους και να μειώνουν τις ευκαιρίες μικρότερων παρόχων για μεγαλύτερα μερίδια αγοράς. Αυτό είναι ιδιαίτερα επιζήμιο για τους νεοεισερχόμενους επιχειρηματίες που προσπαθούν να δημιουργήσουν πελατειακή βάση. Ο ανταγωνισμός συνεπώς ζημιώνεται σε επίπεδο χονδρικού εμπορίου, με ανεπιθύμητες επενέργειες σε επίπεδο καταναλωτών οι οποίοι μπορεί να στερούνται ποικιλίας προϊόντων και επιλογών.

Υποχρεώνοντας τους λιανέμπορους να τοποθετούν τα εμπορικά σήματα των χονδρεμπόρων στα οχήματα μεταφοράς καυσίμων, ο νόμος παρέχει πλεονέκτημα στους χονδρεμπόρους και στερεί από τους λιανέμπορους τη διαπραγματευτική δυνατότητα.

Η διάταξη σχετικά με το κόστος τοποθέτησης του εμπορικού σήματος του χονδρεμπόρου στα οχήματα μεταφοράς καυσίμων μπορεί να στρεβλώνει τη δυνατότητα επιλογής μεταξύ μεταφοράς για ίδιο λογαριασμό και μεταφοράς για λογαριασμό τρίτου. Τη στιγμή που οι επαγγελματίες μεταφορείς είναι υπεύθυνοι για την ανάληψη του κόστους, μπορεί τελικά να το μεταφέρουν στους χονδρεμπόρους. Εξάλλου, οι χονδρέμποροι που χρησιμοποιούν τα δικά τους οχήματα μεταφοράς για τα προϊόντα τους καταβάλουν το κόστος τοποθέτησης του λογότυπου μόνο μια φορά (όταν αγοράζεται το όχημα). Οι χονδρέμποροι που δεν έχουν δικό τους στόλο οχημάτων, από την άλλη πλευρά, μπορεί να αλλάζουν επιχειρήσεις μεταφοράς και συνεπώς υποχρεούνται να καταβάλλουν το σχετικό κόστος περισσότερες από μια φορές. Διαχρονικά, οι χονδρέμποροι που έχουν ιδιότητα οχήματα μεταφοράς, μπορεί να είναι πιο ανταγωνιστικοί από άλλους που δεν τα διαθέτουν, τη στιγμή που αυτό το μειωμένο κόστος μπορεί να οδηγεί πιθανόν σε πιο φθηνά προϊόντα και συνεπώς σε καλύτερη θέση στην αγορά.

Συστάσεις και οφέλη

Δυο από τις τρεις εξαιρέσεις της μέγιστης διάρκειας των συμβάσεων αποκλειστικής προμήθειας πρέπει να τροποποιηθούν ώστε να απαγορεύεται σαφώς οποιαδήποτε παρέκκλιση από τους στόχους του νομοθέτη. Πιο συγκεκριμένα, στις ανωτέρω αναφερόμενες περιπτώσεις 1) και 2), η διατύπωση του νόμου πρέπει να επιτρέπει ρητά την χρονική αυτή επέκταση μόνον όταν ο χονδρέμπορος διαθέτει πλήρη ιδιοκτησία του ακινήτου, όχι ψιλή κυριότητα ή επικαρπία. Με τον τρόπο αυτό, ο νόμος δεν θα καθιστά εφικτή για τους χονδρέμπορους τη μίσθωση του σταθμού καυσίμων ή του οικοπέδου από τον ιδιοκτήτη του σταθμού καυσίμων (δηλαδή του λιανέμπορου) και την μετέπειτα υπομίσθωσή του ώστε να εκμεταλλεύεται τις εξαιρέσεις μέγιστης διάρκειας της σύμβασης αποκλειστικής προμήθειας.

Η κατάργηση της υποχρέωσης των λιανεμπόρων για την τοποθέτηση των εμπορικών σημάτων των χονδρεμπόρων στα οχήματα μεταφοράς καυσίμων θα μπορούσε να οδηγήσει σε μεγαλύτερη ένταση του ανταγωνισμού μεταξύ χονδρεμπόρων. Οι λιανέμποροι και οι χονδρέμποροι πρέπει να μπορούν να αποφασίζουν το κατά πόσο ένα εμπορικό σήμα χονδρεμπόρου θα πρέπει να τοποθετείται στα μέσα μεταφοράς, ώστε να είναι ελεύθεροι να ασκούν τις διαπραγματευτικές τους τακτικές και δεξιότητες και να μπορούν να υιοθετούν διάφορους όρους και προϋποθέσεις. Οι καταναλωτές θα μπορούσαν να επωφελούνται από την αυξημένη ποικιλομορφία της αγοράς, τη στιγμή που θα μπορούσαν να αναδυθούν μικρότερα εμπορικά σήματα και λιανέμποροι που θα επηρεάσουν θετικά τον ανταγωνισμό. Εξάλλου, έχοντας υπόψη την κοινή πρακτική επιβολής του νόμου και τις κατευθυντήριες οδηγίες για τις κάθετες συμφωνίες,⁴⁶ οι αρχές ανταγωνισμού μπορούν να αξιολογούν *ex post* τις επιπτώσεις ανάλογων συμφωνιών και τα ενδεχόμενα αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα.⁴⁷ Με τον τρόπο αυτό, μπορεί να μην χρειάζεται η θέσπιση αυστηρών *ex ante* νομοθετικών ρυθμίσεων.

Επιπλέον, οι συμβαλλόμενοι πρέπει να αφήνονται ελεύθεροι να διαπραγματεύονται το κόστος τοποθέτησης των εμπορικών σημάτων των χονδρεμπόρων. Η διάταξη με την οποία απαιτείται να καταβάλλεται το κόστος από τον ιδιοκτήτη του οχήματος μεταφοράς ή τον μισθωτή ή πιθανό αγοραστή του οχήματος θα πρέπει να καταργηθεί.

7.5. Μεταφορά εμπορευμάτων

Η έρευνα του κλάδου χονδρικού εμπορίου απαιτεί μια εξέταση του κανονιστικού πλαισίου μεταφοράς εμπορευμάτων. Με όρους ποσότητας μεταφερόμενων φορτίων (τόνοι ανά χιλιόμετρο), όλες σχεδόν οι μεταφορές εμπορευμάτων στην Ελλάδα είναι οδικές μεταφορές. Στην ΕΕ, κατά μέσον όρο αποτελεί ποσοστό άνω του 75%.⁴⁸

Οι οδικές μεταφορές εμπορευμάτων μπορούν γενικά να κατηγοριοποιούνται ως μεταφορές για ίδιο λογαριασμό ή μεταφορές για λογαριασμό τρίτων.⁴⁹ Οι μεταφορές για ίδιο λογαριασμό διεξάγονται από ένα φυσικό πρόσωπο ή εταιρεία που διαθέτουν ιδιωτικά οχήματα, ενώ οι οδικές μεταφορές για

λογαριασμό τρίτων διεξάγονται από τρίτους. Μια άλλη ενδιάμεση κατηγορία, οι πράκτορες μεταφορών φορτίου και πάροχοι ολοκληρωμένων υπηρεσιών μεταφορών μπορεί να μην έχουν ιδιόκτητο στόλο, αλλά οργανώνουν αποστολές για λογαριασμό τρίτων.

Με βάση τα στατιστικά στοιχεία της ΕΕ,⁵⁰ η αγορά οδικών μεταφορών εμπορευμάτων για λογαριασμό τρίτων στην ΕΕ περιλαμβάνει περίπου 600.000 επιχειρήσεις, οι οποίες απασχολούν κατά μέσον όρο τέσσερις εργαζομένους. Ποσοστό 80% των επιχειρήσεων απασχολούν λιγότερους από 10 εργαζομένους και 99% από αυτές διαθέτουν λιγότερους από 50 εργαζομένους.

Στην Ελλάδα, η συνολική αξία της εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών επαγγελματικών μεταφορών αυξήθηκε κατά την οκταετία 2001 – 2008 με μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης 8% (ICAP 2016)⁵¹. Κατά τη διάρκεια της πενταετίας 2009- 2013, σημειώθηκε μείωση με μέσο ετήσιο ρυθμό περίπου 7,5%. Εντούτοις, η αξία της αγοράς αυξήθηκε ελαφρώς κατά 1,5% το 2014 σε σύγκριση με το 2013, σύμφωνα με την ίδια πηγή.

Κατά την ΕΛΣΤΑΤ, υπήρχαν στην Ελλάδα 1 317 945 οχήματα μεταφοράς αγαθών το 2014, από τα οποία 1 281 450 ήταν οχήματα μεταφοράς για ίδιο λογαριασμό (τα ιδιωτικής χρήσεως φορτηγά). Τα οχήματα μεταφοράς εμπορευμάτων για λογαριασμό τρίτων ήταν μόνο 36 495 (τα δημοσίας χρήσεως φορτηγά). Σύμφωνα με το εισηγητική έκθεση του Νόμου 3887/2010,⁵² μεταξύ των χωρών της ΕΕ, στην Ελλάδα υπάρχει μεγάλος αριθμός φορτηγών που χρησιμοποιούνται σε μεταφορές για ίδιο λογαριασμό σε σύγκριση με το σύνολο των οχημάτων οδικής μεταφοράς εμπορευμάτων, ενώ το κατά κεφαλή ποσοστό ιδιωτικών φορτηγών στην Ελλάδα είναι μεταξύ των μεγαλύτερων στην Ευρώπη. Το γεγονός αυτό υποδεικνύει ότι μπορεί να υπάρχει υπερβολικά μεγάλος αριθμός ιδιωτικών φορτηγών που λειτουργούν στην αγορά. Η αγορά οδικών μεταφορών εμπορευμάτων είναι ανεπαρκώς ολοκληρωμένη στην Ελλάδα, χωρίς δυνατότητες οικονομίας κλίμακας χωρίς τον εκσυγχρονισμό που θα συνέδραμε στη δημιουργία μιας αλυσίδας παροχής σύγχρονων υπηρεσιών εφοδιαστικής και μεταφοράς.

Συνολικά, οι χονδρέμποροι μεταφέρουν τα προϊόντα τους είτε με ιδιωτικά οχήματα μεταφοράς είτε μισθώνοντας τις υπηρεσίες επιχειρήσεων μεταφορών, είτε μέσω μεταφορών φορτίου και παρόχων ολοκληρωμένων υπηρεσιών μεταφορών. Σύμφωνα με πηγές της βιομηχανίας, ποσοστό περίπου 30% των χονδρεμπόρων – κυρίως αλυσίδες σουπερμάρκετ - μεταφέρουν τα προϊόντα τους με φορτηγά ιδιοκτησίας τους.⁵³

Πλαίσιο μεταφορών για ίδιο λογαριασμό

Η νομοθεσία οδικών μεταφορών έχει αλλάξει σε σημαντικό βαθμό με την πάροδο των χρόνων. Ο Νόμος 1959/1991⁵⁴ για την αδειοδότηση των φορτηγών που χρησιμοποιούνται για ίδιο λογαριασμό και ο Νόμος 3887/2010⁵⁵ για τις οδικές μεταφορές εμπορευμάτων αποτελούν τα βασικά νομοθετικά κείμενα και έχουν αμφότεροι εν μέρει τροποποιηθεί από τους πιο πρόσφατους Νόμους 4233/2014⁵⁶ και 4336/2015⁵⁷. Οι νέοι νόμοι δεν αντικαθιστούν εξ' ολοκλήρου τους παλαιότερους, αλλά τροποποιούν ορισμένες διατάξεις τους, ενώ άλλες εξακολουθούν να ισχύουν. Η νέα νομοθεσία δεν εξειδικεύει επίσης ρητά το ποιες είναι οι διατάξεις οι οποίες αντικαθίστανται και ποιες παραμένουν εν ισχύ.

Εξάλλου, ορισμένες από τις διατάξεις τις σχετικές με την αδειοδότηση των οχημάτων που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά αγροτικών προϊόντων – αρμοδιότητας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων – έχουν μεν τεθεί σε ισχύ, αλλά δεν έχει ακόμα τροποποιηθεί αναλόγως η σχετική εφαρμοστική νομοθεσία. Προκύπτει συνεπώς ένα ασαφές και διαφορούμενο νομικό περιβάλλον, όχι μόνο για τους επιχειρηματίες, αλλά και για τη δημόσια διοίκηση.⁵⁸

Πιο συγκεκριμένα, ο Νόμος 1959/1991 και η Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 για την αδειοδότηση φορτηγών ιδιωτικής χρήσης θεσπίζουν διατάξεις που καλύπτουν το σύστημα αδειοδότησης

μεταφορών για ίδιο λογαριασμό. Μια σειρά απαιτήσεων απόκτησης μιας ή περισσότερων αδειών συνδεδεμένων με τον κύκλο εργασιών του αιτούντος υποτίθεται ότι θα είχαν καταργηθεί από τον Νόμο 4336/2015. Ωστόσο, η έλλειψη ρητής αναφοράς στις παλαιές διατάξεις – δεν καταργούνται ρητά μια προς μία – δημιούργησε σύγχυση ως προς τη διαδικασία έκδοσης αδειών.

Οι διατάξεις οχημάτων μεταφορών για ίδιο λογαριασμό ακολουθούν επίσης μια άλλη οριζόντια τροποποίηση που αλλάζει το κατώφλι για τα βαρέα φορτηγά οχήματα από τους 4 τόνους στους 3,5 τόνους. Το γεγονός αυτό μπορεί να δημιουργεί ανασφάλεια δικαίου, διότι υπάρχουν νομικά κείμενα που αναφέρονται σε αμφότερα τα όρια. Φαίνεται ότι η Ελληνική νομοθεσία επέκτεινε το μέγιστο όριο τονάζ ώστε να ισχύει επίσης και για μη επαγγελματίες ως προς τον αριθμό οχημάτων άνω των 3,5 τόνων σε μεταφορές για ίδιο λογαριασμό, ή, όπως αναφέρεται ανωτέρω, σχετικά με την παράδοση προϊόντων στους πελάτες τους.

Πρέπει να επισημανθεί ότι το νομικό καθεστώς μεταφοράς για ίδιο λογαριασμό είναι μάλλον περίπλοκο, τη στιγμή που ο Νόμος 1959/2011, το Νομοθετικό Διάταγμα 49/1968 και το Βασιλικό Διάταγμα 281/1973, που κωδικοποιεί το τελευταίο, συνεχίζουν να ισχύουν, προκαλώντας σύγχυση και αβεβαιότητα. Από τη στιγμή που ο Νόμος 1959/1991 είναι ο βασικός νόμος αναφοράς, οποιαδήποτε νεότερη νομοθεσία πρέπει να αντικαθιστά ρητά το παλιό πλαίσιο, παρέχοντας, εφόσον χρειάζεται, το απαραίτητο παράγωγο δίκαιο με διατάξεις για την υγεία και την ασφάλεια. Εξάλλου, εκτός από τον Νόμο 1959/2011, ο Νόμος 3887/ 2010 ρυθμίζει επίσης ορισμένες πτυχές μεταφορών για ίδιο λογαριασμό.

Ειδικές συστάσεις σχετικά με τις μεταφορές για ίδιο λογαριασμό μπορούν να αναζητηθούν στο Παράρτημα Β.

Πλαίσιο για τις μεταφορές για λογαριασμό τρίτων

Ιστορία του κλάδου στην Ελλάδα

Πριν το 1967, δεν υπήρχε εθνικό νομικό πλαίσιο κανόνων χορήγησης αδειών για φορτηγά που χρησιμοποιούνται στις μεταφορές για λογαριασμό τρίτων. Οι άδειες αφήνονταν στη διακριτική ευχέρεια του αρμοδίου Υπουργού και είχε συχνά παρατηρηθεί ότι οι αιτήσεις για τις άδειες γινόταν δεκτές χωρίς προγενέστερους ελέγχους. Το 1967 ο Νόμος 183/1967⁵⁹ επέτρεψε για πρώτη φορά τη χορήγηση αδειών σε επαγγελματίες οδηγούς με τρία χρόνια εμπειρίας. Οι άδειες αυτές ήταν προσωπικές και μη μεταβιβάσιμες, ενώ κάθε οδηγός έπρεπε να καταβάλει 30.000 δραχμές (88 EUR) για τον πρώτο τόνο μεικτού βάρους του οχήματος και 5.000 δραχμές (14 EUR) για κάθε επόμενο τόνο.

Το 1971 το Κράτος προσπάθησε να διορθώσει την ανεξέλεγκτη προγενέστερα χορήγηση αδειών, παύοντας την έκδοση νέων αδειών σε φυσικά πρόσωπα με τη θέσπιση του Νομοθετικού Διατάγματος 1060/1971⁶⁰. Το νέο αυτό πλαίσιο προέβλεπε τη δημιουργία επιχειρήσεων εθνικών και διεθνών μεταφορών. Αν φορτηγά δεν ανήκαν στις συγκεκριμένες εταιρείες θα μπορούσαν να πραγματοποιούν μεταφορές σε συγκεκριμένη μόνο γεωγραφική περιφέρεια. Το 1971, το επάγγελμα ήταν στην πραγματικότητα ‘κλειστό’ ως προς τον αριθμό των αδειών φορτηγών μεταφορών για λογαριασμό τρίτων και το πάγωμα στις εκδόσεις αδειών διήρκεσε μέχρι την απελευθέρωση του επαγγέλματος το 2010. Οι κάτοχοι αδειών θεωρούνται από το κράτος ότι έχουν αποκομίσει μια άυλη υπεραξία με το πέρασμα των χρόνων, η οποία αντικατοπτρίζεται στη φορολογία μεταβίβασης των εν λόγω αδειών.

Ο δείκτης του ΟΟΣΑ ο οποίος παρακολουθεί τις ρυθμίσεις των οδικών μεταφορών εμπορευμάτων υποδεικνύει ότι από το 2000 έως το 2013 οι ρυθμίσεις αυτές υπήρξαν σε σημαντικό βαθμό χαλαρές. Παρά ταύτα, ο κλάδος συγκαταλέγεται ακόμα μεταξύ των πλέον ρυθμισμένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Περιγραφή των εμποδίων και στόχος του νομοθέτη.

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο Κανονισμός 1071/2009⁶¹ εισαγάγει κοινούς κανόνες σχετικά με τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι επιχειρηματίες οδικών μεταφορών. Ο κανονισμός, ο οποίος ισχύει για όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας, θεσπίζει συγκεκριμένες προδιαγραφές για τις επιχειρήσεις οδικών μεταφορών, όπως τις προϋποθέσεις ελαχίστης χρηματοοικονομικής επάρκειας για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας και της διαχείρισής τους. Ως απλή και οικονομικά αποδοτική μέθοδο απόδειξης της χρηματοοικονομικής επάρκειας των εταιρειών οδικών μεταφορών, η Ελληνική νομοθεσία υιοθέτησε τις τραπεζικές εγγυήσεις ή την ασφάλιση επαγγελματικής ευθύνης.⁶²

Οι επιχειρήσεις οδικών μεταφορών που χρησιμοποιούν οχήματα ή συνδυασμούς οχημάτων των οποίων αποδεκτή μάζα έμφορτου οχήματος δεν υπερβαίνει τους 3,5 τόνους εξαιρούνται από τις διατάξεις της οδηγίας.

Οι διατάξεις για την τμηματοποίηση των εργασιών μεταφορών μεταξύ εθνικών και διεθνών μεταφορέων θεωρείται ότι έχουν καταργηθεί από τον Νόμο 3887/2010, αυτό όμως δεν έχει γίνει ρητά, και έτσι οι διατάξεις αυτές συνεχίζουν να υπάρχουν σε κείμενα νομικών βάσεων δεδομένων.

Σύσταση

Οι παρωχημένες διατάξεις πρέπει να καταργηθούν ρητά από τη νομοθεσία.

Διακριτική μεταχείριση μεταξύ κατόχων αδειών

Το κανονιστικό πλαίσιο έχει διαρθρωθεί με βάση τη διάκριση μεταξύ παλαιών και νέων κατόχων αδειών οχημάτων που χρησιμοποιούνται σε μεταφορές για λογαριασμό τρίτων.

Οι διαφορές αυτές μεταξύ επιχειρηματιών που διαθέτουν άδειες σύμφωνα με το παλαιό σύστημα και των νέων επιχειρηματιών παρατηρούνται συχνά στη νομοθεσία. Το γεγονός αυτό επιτρέπει στους υφιστάμενους επιχειρηματίες να συνεχίζουν τη δραστηριότητά τους για μια εύλογη χρονική μεταβατική περίοδο πριν υποχρεωθούν να συμμορφωθούν με τις νέες απαιτήσεις του νόμου. Η πρακτική αυτή εδράζεται σε μια βασική αρχή σύμφωνα με την οποία το κράτος πρέπει να αποφεύγει την επιδείνωση της κατάστασης νόμιμων δικαιωμάτων οι οποίοι πληρούσαν όλες τις προϋποθέσεις του παλαιού καθεστώτος, υποχρεώνοντας τους αιφνιδίως να συμμορφώνονται με τις νέες απαιτήσεις. Το γεγονός ότι επιτρέπεται στους υπάρχοντες κατόχους αδειών να συνεχίζουν τη λειτουργία τους με διαφορετικούς όρους και προϋποθέσεις σημαίνει ότι η μεταχείριση των κατεστημένων επιχειρήσεων είναι διαφορετική ως προς τους νεοεισερχόμενους αυξάνοντας το κόστος για τους τελευταίους. Η διάταξη αυτή δεν φαίνεται να δικαιολογείται για λόγους δημοσίου συμφέροντος.

Επιπλέον, ο νόμος εισάγει διαφορά μεταχείρισης μεταξύ των επιχειρήσεων μεταφορών με βάση τη νομική τους μορφή: οι εταιρείες μεταφορών που λειτουργούν ως ΑΕ οφείλουν να καταθέτουν εγγυητική επιστολή ύψους 9 000 EUR για το πρώτο τους φορτηγό και 5 000 EUR για κάθε πρόσθετο φορτηγό, αλλά για εταιρείες που λειτουργούν με απλούστερη νομική μορφή, όπως για τις ΕΠΕ ή για τις προσωπικές εταιρείες το ποσόν της εγγύησης είναι μεγαλύτερο - 18 000 EUR για το πρώτο φορτηγό και 9 000 EUR για κάθε πρόσθετο φορτηγό.

Οι απαιτήσεις αυτές για τις χρηματοοικονομικές εγγυήσεις έχουν βάση στον Κανονισμό 1071/2009. Ο κανονισμός ωστόσο, δεν επιβάλλει διαφοροποιήσεις σε συνάρτηση με τη νομική μορφή των εταιρειών.⁶³

Συστάσεις και οφέλη

Όλες οι διακρίσεις μεταξύ νέων και παλαιών κατόχων αδειών πρέπει να καταργηθούν και οι όλοι οι φορείς πρέπει να εμπίπτουν στο ίδιο νομικό πλαίσιο, ώστε να αποφεύγεται η οποιαδήποτε κανονιστική ασάφεια, ή διακριτική μεταχείριση μεταξύ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην ίδια αγορά.

Οι διακρίσεις στις προϋποθέσεις αδειοδότησης με βάση τη νομική μορφή των επιχειρήσεων που ζητούν άδειες πρέπει να καταργηθούν και τα κατώφλια τα οποία προβλέπονται στον Κανονισμό 1071/2009, δηλαδή 9 000 EUR για το πρώτο φορτηγό και 5 000 EUR για κάθε επιπλέον φορτηγό πρέπει να εφαρμόζονται με τον ίδιο τρόπο για όλες τις εταιρικές νομικές μορφές και για όλους τους επιχειρηματίες.

Ως γενική παρατήρηση, όλες οι διατάξεις που θεωρούνται παρωχημένες και άνευ αντικειμένου πρέπει να καταργηθούν ρητά ώστε να παύσει να υπάρχει κανονιστική ασάφεια, ειδικά όσον αφορά στους υφιστάμενους επιχειρηματίες.

Λειτουργικοί περιορισμοί για τα ρυμουλκούμενα

Ένα ρυμουλκούμενο φορτηγό αποτελεί συνδυασμό ενιαίας μονάδας έλξης φορτηγού και ενός ή περισσότερων ρυμουλκούμενων ή ημιρυμουλκούμενων μεταφοράς εμπορευμάτων. Ο Νόμος 3446/2006⁶⁴ θεσπίζει σημαντικούς περιορισμούς στη δυνατότητα των μεταφορέων να χρησιμοποιούν μονάδες έλξης με διάφορους συνδυασμούς ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων, είτε είναι ιδιοκτησίας του μεταφορέα, είτε από τρίτους.

Οι πολυτροπικές μεταφορές εμπορευμάτων αφορούν στη μεταφορά εμπορευμάτων σε πολυτροπικά εμπορευματοκιβώτια ή οχήματα, με χρήση πολλαπλών μέσων μεταφοράς (σιδηροδρομικών, ναυτιλιακών και οδικών), χωρίς κανένα χειρισμό του ίδιου του φορτίου κατά την αλλαγή του μέσου μεταφοράς. Η μέθοδος μειώνει τους χειρισμούς του φορτίου, τις απώλειες και τις ζημιές και επιτρέπει την ταχύτερη μεταφορά των εμπορευμάτων. Οι πολυτροπικές μεταφορές (γνωστές επίσης και ως συνδυασμένες μεταφορές) είναι οι μεταφορές αγαθών με μια ενιαία σύμβαση, αλλά που πραγματοποιούνται με χρήση τουλάχιστον δυο διαφορετικών μέσων μεταφοράς. Ο μεταφορέας φέρει την ευθύνη (με τη νομική έννοια) για ολόκληρη τη μεταφορική εργασία, ακόμα και αν αυτή πραγματοποιείται με διάφορους τρόπους (για παράδειγμα, σιδηροδρομικώς, δια θαλάσσης και οδικώς). Ο μεταφορέας δεν υποχρεούται να κατέχει ο ίδιος όλα τα μέσα μεταφοράς και, στην πράξη, αυτό συνήθως δεν συμβαίνει διότι η μεταφορά πραγματοποιείται από υπομεταφορείς (οι οποίοι νομικά περιγράφονται ως οι 'πραγματικοί μεταφορείς'). Ο μεταφορέας ο οποίος είναι υπεύθυνος για τη συνολική μεταφορά των εμπορευμάτων αναφέρεται ως μεταφορέας πολυτροπικής μεταφοράς.

Η διάταξη για τον μέγιστο αριθμό ρυμουλκούμενων ή ημιρυμουλκούμενων τα οποία μπορούν να θέτουν σε κυκλοφορία οι μεμονωμένοι ελεύθεροι επαγγελματίες όταν εκτελούν εθνικές ή διεθνείς οδικές μεταφορές μπορεί να έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στην επιχειρηματική δραστηριότητα των ελευθέρων επαγγελματιών. Η ρύθμιση περιορίζει τις διατροπικές και πολυτροπικές μεταφορές και εξαλείφει την δυνατότητα οποιασδήποτε συνεργασίας μεταξύ δυο ανεξαρτήτων εταιρειών.

Σύσταση

Οι επιχειρήσεις πρέπει να μπορούν να χρησιμοποιούν οποιονδήποτε αριθμό και συνδυασμό ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων, ώστε να επιτυγχάνεται μεγαλύτερη ευελιξία, καλύτερη αποδοτικότητα και ενδεχομένως οικονομίες κλίμακας.

Φορτοεκφορτωτές για χερσαίες και λιμενικές εργασίες φόρτωσης και

Περιγραφή και στόχος του νομοθέτη

Οι εργασίες φόρτωσης και εκφόρτωσης στην Ελλάδα διεξάγονταν μέχρι πρόσφατα με βάση το νομοθετικό διάταγμα 1254/1949.⁶⁵ Το 2011, ο Νόμος 3919/2011⁶⁶ για την Αρχή της επαγγελματικής ελευθερίας κατήργησε όλες τις διατάξεις κλαδικής και οριζόντιας νομοθεσίας οι οποίες προέβλεπαν διαδικασία έκδοσης αδειών πρόσβασης στην αγορά. Οι αρχές του αφορούσαν κυρίως την παροχή ενός ολοκληρωμένου καταλόγου αδικαιολόγητων απαιτήσεων κλαδικής νομοθεσίας οι οποίες αποτελούσαν φραγμό εισόδου στα συγκεκριμένα επαγγέλματα. Οι απαιτήσεις αυτές, όπως παρατίθενται στο Άρθρο 2, παράγραφος 2 του νόμου, περιελάμβαναν για παράδειγμα, τη θέσπιση ελάχιστου αριθμού επιχειρηματιών που θα μπορούσαν να ασκήσουν ένα επάγγελμα στο πλαίσιο συγκεκριμένου γεωγραφικού τομέα ή σε όλη την Ελληνική επικράτεια, ή παρείχαν μια αποκλειστική δυνατότητα ή περιορισμό παροχής ορισμένων προϊόντων σε συγκεκριμένες επαγγελματικές εγκαταστάσεις.

Οι εξαιρέσεις από την υποχρέωση αυτή, έπρεπε να δικαιολογούνται για λόγους δημοσίου συμφέροντος, όπως δημόσιας υγείας, ασφάλειας του περιβάλλοντος, προστασίας των καταναλωτών, χωροταξικού σχεδιασμού και άλλων, και οποιοσδήποτε περιορισμός έπρεπε να είναι ανάλογος με τον στόχο του νομοθέτη, χωρίς να εισαγάγει διακρίσεις, άμεσες ή έμμεσες μεταξύ των επιχειρήσεων σε συνάρτηση με τη χώρα εγκατάστασης ή, για τα φυσικά πρόσωπα, σχετικά με την εθνικότητά τους.

Για το επάγγελμα του φορτοεκφορτωτή, υπήρχαν πολλές περιοριστικές διατάξεις οι οποίες ρυθμίζαν το σύστημα έκδοσης αδειών, όπως η υποχρέωση να διαθέτουν ένα επαγγελματικό βιβλιάρειο. Εκτός αυτού, τα τέλη αδειοδότησης καθορίζονταν από την κυβέρνηση, με την έννοια ότι εγκρίνονταν από μια ειδική επιτροπή και κατόπιν προβλεπόταν η πιστοποίησή τους με απόφαση του Υπουργού Εργασίας. Ένα πρώτο βήμα απελευθέρωσης του επαγγέλματος πραγματοποιήθηκε το 2012 μετά από μια απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας⁶⁷ η οποία ακύρωνε τα ρυθμισμένα τέλη των φορτοεκφορτωτών διότι αντέβαιναν στο άρθρο 5 του Ελληνικού Συντάγματος που προέβλεπε το δικαίωμα της οικονομικής ελευθερίας. Έτσι λοιπόν καταργήθηκαν τα ρυθμισμένα τέλη και η αδειοδότηση των φορτοεκφορτωτών αντικαταστάθηκε από μια απλή κοινοποίηση στην αρμόδια αρχή, που συνοδευόταν από συγκεκριμένα δικαιολογητικά τα οποία πιστοποιούσαν την μόνιμη κατοικία του ενδιαφερομένου στην Ελλάδα ή στην ΕΕ και την καλή κατάστασή του ώστε να ασκήσει το συγκεκριμένο επάγγελμα.

Η προσπάθεια αυτή δεν ήταν απόλυτα επιτυχής, όπως επεσήμανε η Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού στο ενημερωτικό της σημείωμα κλαδικής επισκόπησης για τα φρούτα και τα λαχανικά,⁶⁸ καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι παρέμεναν ακόμα σε ισχύ συγκεκριμένοι περιορισμοί. Πιο συγκεκριμένα, διαπιστώθηκε ότι οι χονδρέμποροι και άλλοι επιχειρηματίες αντιμετώπιζαν περιορισμούς στις επιλογές υπαλλήλων ή εξωτερικών συνεργατών για τις δραστηριότητες φόρτωσης – εκφόρτωσης.

Πράγματι, σύμφωνα με το νομοθετικό πλαίσιο, όλες οι εργασίες χερσαίων και λιμενικών δραστηριοτήτων φόρτωσης – εκφόρτωσης, σύμφωνα με το νομοθετικό πλαίσιο, όπως και η μεταφορά και στοιβασία προϊόντων ή άλλων μετακινήσιμων ειδών πρέπει να διεξάγονται από εργαζόμενους που είναι εγγεγραμμένοι στο Εθνικό Μητρώο Φορτοεκφορτωτών, ακόμα και σε περιπτώσεις όπου οι εργασίες δεν είναι εξειδικευμένες, δεν αφορούν σε επικίνδυνα φορτία και προϊόντα ή δεν περιλαμβάνουν τη χρήση μηχανημάτων.

Από την ανωτέρω υποχρέωση προβλέπονται εξαιρέσεις για τις περιπτώσεις που ακολουθούν.

- Φόρτωση γεωργικών προϊόντων, προϊόντων αγροτικών εκμεταλλεύσεων ή ζωοτροφών, γεωργικών προμηθειών ή άλλων προϊόντων τα οποία ανήκουν σε παραγωγούς και μεταφέρονται από τον χώρο παραγωγής σε χώρους αποθήκευσης για λογαριασμό των παραγωγών.
- Φόρτωση ή εκφόρτωση προϊόντων σε χώρους βιομηχανικής παραγωγής.
- Εργασίες οι οποίες διεξάγονται στις λιμενικές ζώνες του Πειραιά και της Θεσσαλονίκης.
- Εργασίες οι οποίες διεξάγονται από νομικά πρόσωπα τα οποία, πριν τη δημοσίευση του Νόμου 4093/2012, εργαζόταν ως παραχωρησιούχοι ή πάροχοι λιμενικών υπηρεσιών φόρτωσης – εκφόρτωσης υπό τον όρο ότι για το μόνιμο προσωπικό των νομικών αυτών προσώπων ισχύει ένα σύστημα κατάρτισης σε θέματα υγείας και ασφάλειας.

Ζημία στον ανταγωνισμό

Το πλαίσιο υποχρεωτικής πρόσληψης φορτοεκφορτωτών εγγεγραμμένων σε Μητρώο Τύπου Α για τις μη εξειδικευμένες εργασίες επιβάλλει ένα πρόσθετο οικονομικό φορτίο στους χονδρέμπορους, δημιουργώντας μια τεχνητή ζήτηση για το συγκεκριμένο είδος υπηρεσιών. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ένας μεγάλος όγκος αγαθών διακινείται μέσω των λιμανιών και συνυπολογίζοντας τη σημασία τους στο εμπόριο, ο περιορισμός αυτός θα μπορούσε να έχει πολύ σημαντικές οικονομικές επιπτώσεις.

Οι εξαιρέσεις από τη γενική αυτή υποχρέωση τείνουν να ευνοήσουν ορισμένους επιχειρηματίες έναντι άλλων, αυξάνοντας το λειτουργικό κόστος. Για παράδειγμα, αν η φόρτωση και η εκφόρτωση γεωργικών προϊόντων λαμβάνει χώρα σε κεντρικές αγορές, είναι απαραίτητη η απασχόληση εγγεγραμμένων στο μητρώο φορτοεκφορτωτών για την εκτέλεση των εργασιών. Αν όμως η φόρτωση και η εκφόρτωση των προϊόντων αυτών διεξάγεται όταν αυτά μεταφέρονται από τον χώρο παραγωγής τους σε χώρους αποθήκευσης και για λογαριασμό του παραγωγού, η απασχόληση εγγεγραμμένων στο μητρώο φορτοεκφορτωτών δεν είναι απαραίτητη. Ως πρώτη παρατήρηση, η διατύπωση της εξαίρεσης φαίνεται ασαφής, μια που δεν είναι ξεκάθαρο για ποιο σημείο της αλυσίδας εφοδιασμού ισχύει, δεδομένου ότι ο όρος ‘χώροι αποθήκευσης’ μπορεί να έχει ερμηνεία κατά την ευρεία έννοια. Εξάλλου, στον βαθμό που οι παραγωγοί θα παλούν επίσης απευθείας σε λιανέμπορους, ανταγωνιζόμενοι συνεπώς τους χονδρέμπορους, άποψη του ΟΟΣΑ είναι ότι η διάταξη αυτή δημιουργεί προνομακή μεταχείριση σε διάφορους επιχειρηματίες. Πιο συγκεκριμένα, οι παραγωγοί που ασχολούνται με το χονδρικό εμπόριο ευνοούνται έναντι χονδρεμπόρων που έχουν την έδρα τους σε κεντρικές αγορές, διότι δεν είναι υποχρεωμένοι να προσλαμβάνουν εγγεγραμμένους στο μητρώο φορτοεκφορτωτές και συνεπώς το κόστος τους είναι μικρότερο.

Σύσταση και όφελος

Η υποχρεωτική πρόσληψη φορτοεκφορτωτών εγγεγραμμένων στο Μητρώο Τύπου Α για τις χερσαίες ή λιμενικές εργασίες φόρτωσης και στοιβασίας πρέπει να καταργηθεί. Για λόγους συνέπειας, πρέπει επίσης να καταργηθούν και οι εξαιρέσεις από τη συγκεκριμένη διάταξη. Οι επιχειρηματίες πρέπει να έχουν την ελευθερία να χρησιμοποιούν το δικό τους προσωπικό για τη διεξαγωγή μη εξειδικευμένων εργασιών φόρτωσης, εκφόρτωσης και στοιβασίας, ώστε να μη δημιουργούνται διακρίσεις μεταξύ των ανταγωνιστών που δραστηριοποιούνται στην ίδια αγορά.

Σημειώσεις

- 1 Για πλήρη ορισμό, βλ.
<http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regcs.asp?Cl=27&Co=46&Lg=1&prn=yes>.
- 2 Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει των κωδικό NACE 46: 'Χονδρικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών.' Εξαιρούνται το χονδρικό και το λιανικό εμπόριο και η επισκευές μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών (κωδικός NACE 45). Το χονδρικό εμπόριο των προϊόντων στο Κεφάλαιο 5 δεν θα επανεξεταστεί στο παρόν κεφάλαιο.
- 3 Άλλες εξειδικευμένες κατηγορίες χονδρικού εμπορίου περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, χονδρικό εμπόριο στερεών, υγρών και αερίων καυσίμων και συναφών προϊόντων (κωδικός NACE 46.71) και το χονδρικό εμπόριο ξυλείας, οικοδομικών υλικών και ειδών υγιεινής (κωδικός NACE 46.73).
- 4 EUROSTAT, συνολική απασχόληση, άτομα ηλικίας από 15 έως 64 ετών.
- 5 Νόμος 4177/2013 για τους κανόνες τους σχετικούς με την αγορά προϊόντων και την παροχή υπηρεσιών (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α' 173/8.8.2013).
- 6 Ο Αγορανομικός Κώδικας (Νομοθετικό Διάταγμα 136/1946) και διάφορες Αγορανομικές Διατάξεις που εκδόθηκαν ως παράγωγο δίκαιο και κωδικοποιήθηκαν κατά την Αγορανομική Διάταξη 7/2009 αντικαταστάθηκαν από τον Νόμο 4177/2012 *ibid* και την Υπουργική Απόφαση Α2-718/2014 *ibid* (ΔΙΕΠΠΥ).
- 7 Όμιλος ICAP (2014), *κλαδική μελέτη Τυποποίησης- Συσκευασίας νωπών φρούτων και λαχανικών* <http://www.icap.gr/Default.aspx?id=1862&nt=149&lang=1>
- 8 Βλ. Cadilhon J-J., Andrew P. Fearne, David R. Hughes & Paule Moustier (2003) *Wholesale Markets and Food Distribution in Europe: New Strategies for Old Functions*, www.researchgate.net/publication/242172462_Wholesale_Markets_and_Food_Distribution_in_Europe_New_Strategies_for_Old_Functions.
- 9 Αγορανομική Διάταξη 7/2009 (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β' 1388/2009), σε ισχύ από 13 Ιουλίου 2009 για την τροποποίηση και την κωδικοποίηση Αγορανομικών Διατάξεων που εκδόθηκαν έως 14 Μαΐου 2009.
- 10 Νόμος 3784/2009 για την τροποποίηση των διατάξεων του Νόμου 703/77 περί ανταγωνισμού και άλλων διατάξεων (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α' 137/07.08.2009).
- 11 SG-Grefe (2011) D/2287/17.02.2011
- 12 Νόμος 3982/2011 για την απλούστευση της αδειοδότησης τεχνικών επαγγελματιών και μεταποιητικών δραστηριοτήτων (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, Α' 143/17.06.2011)
- 13 Βλ. Επίσημη απάντηση του ΓΓ Εμπορίου για το θέμα της αποκλειστικότητας των κεντρικών αγορών webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:i0Ke0K_Lf4IJ:gge.gov.gr/wp-content/uploads/2011/08/287_EPISTOLH_KENTRIKHS_LAXANAGORAS_ATH_AN.doc+&cd=1&hl=el&ct=clnk&gl=fr
- 14 Αγορανομική Διάταξη 03/2011 για την τροποποίηση και συμπλήρωση της Αγορανομικής Διατάξεως 7/09 σχετικά με τους κανόνες εμπορίας νωπών φρούτων και λαχανικών (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, Β' 1502/2011)
- 15 Βλ. Christos D. Genakos, Pantelis Koutroumpis, Mario Pagliero (2014) *The Impact of Maximum Markup Regulation on Prices* http://cepr.org/active/publications/discussion_papers/dp.php?dpno=10243

- 16 Νόμος 4235/2014 για τα διοικητικά μέτρα, διαδικασίες και κυρώσεις στον τομέα της νομοθεσίας για τα τρόφιμα Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, Α'32/11.02.2014).
- 17 Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού (2013) *Κλαδική Μελέτη για Φρούτα και Λαχανικά*, www.epant.gr/img/File/parartima%20I%20oporokipeytika.pdf.
- 18 Mayor of London (2007) *London Wholesale Markets Review*, www.london.gov.uk/file/12723/download?token=j4mEZDd6.
- 19 www.mercasa.es/nosotros (accessed 17/10/2016).
- 20 www.cnmc.es/Portals/0/Ficheros/Promocion/Informes y Estudios Sectoriales/2013/CNC Inf%20prod%20perecederos%20indexado.pdf
- 21 www.berliner-grossmarkt.de/en/wuns_en.asp?site=wuns (πρόσβαση 17/10/2016).
- 22 www.agriculture.gov.au/SiteCollectionDocuments/ag-food/horticulture/code-conduct/submissions/central-markets-association-of-australia.pdf
- 23 Food And Agriculture Organization of the United Nations “*Managing Wholesale Markets*” <ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/003/X3680E/X3680E00.pdf>
- 24 Βλ. FAO (undated), *Planning and environmental design criteria*, www.fao.org/docrep/t0521e/T0521E0g.htm#13.
- 25 Αυτό συνδέεται με στόχους πολιτικής της ΕΕ. Σύμφωνα με το ψήφισμα των Επικεφαλής των Ευρωπαϊκών Αρχών Ανταγωνισμού της 21^{ης} Δεκεμβρίου 2012, ‘όπου χρειάζεται, οι γεωργοί πρέπει να ενθαρρύνονται για το σχηματισμό οργανισμών ή οντοτήτων για μια πιο αποδοτικότερη ανταπόκριση στις προκλήσεις της αγοράς προάγοντας τον ανταγωνισμό.’ “Resolution of the Heads of the European Competition Authorities: The Reform of the Common Agricultural Policy”, 21 December 2012, http://ec.europa.eu/competition/sectors/agriculture/resolution_nca_en.pdf.
- 26 Βλ. Άρθ. 2, παρ. ε, στ, ζ της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 1153/16620/2014 για τις προϋποθέσεις έναρξης λειτουργίας επιχειρήσεων εμπορίας σπόρων και παραγωγής και εμπορίας πολλαπλασιαστικού υλικού.
- 27 Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Μητρώο, πρόσβαση 4 Σεπτεμβρίου 2016, www.minagric.gr/pol_yliko/py_companies.aspx.
- 28 ‘Ενοποιημένες εκδόσεις της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Ενοποιημένη έκδοση της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Πρωτόκολλα – Παραρτήματα – Δηλώσεις που έχουν προσαρτηθεί στην Τελική Πράξη της Διακυβερνητικής Διάσκεψης η οποία υιοθέτησε τη Συνθήκη της Λισαβόνας, που υπογράφηκε την 13^η Δεκεμβρίου 2007’ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EN>. Πιο συγκεκριμένα, βλ. το Άρθρο 26 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ‘Η εσωτερική αγορά θα περιλαμβάνει ένα χώρο χωρίς εξωτερικά σύνορα στον οποίο η ελεύθερη διακίνηση αγαθών, προσώπων, υπηρεσιών και κεφαλαίων θα εξασφαλίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις των Συνθηκών.’
- 29 Βλ. Άρθ. 3, παρ. β, γ, δ της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 1153/16620/2014, *ibid*.

- 30 Βλ. Άρθ.8, παρ. γ της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 3967/41140/2012 για τις προϋποθέσεις έναρξης λειτουργίας των φυτωριακών επιχειρήσεων μητρικών φυτειών αμπέλου για την εφαρμογή των κανονισμών 1234/2007, 555/2008 και 436/2009.
- 31 Η Κοινή Υπουργική Απόφαση 1153/16620/2014 προβλέπει επτά κατηγορίες επιχειρήσεων παραγωγής και εμπορίας: Παραγωγή σπόρων, Φυτωριακή επιχείρηση Τύπου Α, Φυτωριακή επιχείρηση Τύπου Β, Φυτωριακή επιχείρηση Τύπου Γ, Εμπορία Σπόρων και Πολλαπλασιαστικού Υλικού Τύπου Α, Εμπορία Σπόρων και Πολλαπλασιαστικού Υλικού Τύπου Β και Εμπορία Σπόρων και Πολλαπλασιαστικού Υλικού Τύπου Γ.
- 32 Σύμφωνα με τη Σύσταση 2003/361 της ΕΕ, μια πολύ μικρή επιχείρηση ορίζεται ως η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερα από 10 άτομα και της οποίας ο ετήσιος κύκλος εργασιών και/ή ο ισολογισμός δεν υπερβαίνει συνολικά το ποσόν των EUR 2 εκατομμυρίων ενώ ως μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερα από 50 άτομα και της οποίας ο ετήσιος κύκλος εργασιών και/ή ο ισολογισμός δεν υπερβαίνει συνολικά το ποσόν των EUR 10 εκατομμυρίων.
- 33 Βλ. Άρθ. 1, παρ. 3,5 του Προεδρικού Διατάγματος 159/2014 για τη μερική απασχόληση του υπεύθυνου επιστήμονα σε μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις και για την εμπορία σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού και την εμπορία λιπασμάτων.
- 34 IOBE (2014), ο κλάδος της διύλισης στην Ελλάδα: Συνεισφορά στην Οικονομία και Προοπτικές.
- 35 <http://www.seepe.gr/site/ πρόσβαση 20 Οκτωβρίου 2016>
- 36 Σύμφωνα με το Άρθ. 17, παρ.2 της Υπουργικής Απόφασης Δ2/16570/2005 (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Β'1306/2005) για τη ρύθμιση των αδειών καυσίμων.
- 37 Νόμος 4172/2013 (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'176Α/23.07.2013)
- 38 Νόμος 4223/2013 (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'287/31.12.2013)
- 39 Το εδάφιο ΣΤ11 της παραγράφου ΣΤ του Νόμου 4254/2014 (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'85/07.04.2014) αναφέρει: 'Οι προϋποθέσεις για το ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο και τους ελάχιστους χώρους αποθήκευσης για τους κατόχους αδειών εμπορίας ασφάλτου (Τύπου Δ) σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθ. 6 του Νόμου 3054/2002 καταργούνται.'
- 40 Η Κοινή Υπουργική Απόφαση ΔΥδρογ.ΕΦ.5180086/2015 για την ασφαλιστική κάλυψη έναντι κινδύνων ασφάλειας ή την κατάθεση εγγύησης ως προϋποθέσεων για την έκδοση αδειας εμπορίας καυσίμων εξειδικεύει περαιτέρω την απαίτηση.
- 41 Τα μέτρα που υιοθετήθηκαν περιελάμβαναν την μεταρρύθμιση του συστήματος χορήγησης αδειών για τις δραστηριότητες στον κλάδο των πετρελαιοειδών, την εξασφάλιση της δυνατότητας εταιρικών συγχωνεύσεων και κίνητρα συγχωνεύσεων, την παροχή κινήτρων για νέες εγκαταστάσεις αποθήκευσης προϊόντων πετρελαίου, την ενδυνάμωση των μηχανισμών εποπτείας της αγοράς, την ανάπτυξη ενός κατάλληλου θεσμικού πλαισίου για περιπτώσεις κρίσεων στην αγορά και την εξασφάλιση της διαφάνειας στη διαχείριση των χώρων αποθήκευσης σχετικά με την πρόσβαση τρίτων στις βασικές εγκαταστάσεις όπως στους χώρους αποθήκευσης των διυλιστηρίων.
- 42 Βλ. Άρθ. 2 του Νόμου 4250/2014 για την απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών: Καταργήσεις, Συγχωνεύσεις Νομικών Προσώπων και Δημοσίων Υπηρεσιών – Τροποποίηση του Προεδρικού Διατάγματος 318/1990 (Α'161) και άλλες διατάξεις.

- 38 Polemis, Michael L. (2010), “Competition and price asymmetries in the Greek oil sector: an empirical analysis on gasoline market [sic]”, *Empirical Economics* (2012) 43: 789, <http://dx.doi.org/10.1007/s00181-011-0507-7>
- 44 Σύμφωνα με το Άρθ. 1(α) του Κανονισμού 330/2010: ‘κάθετη συμφωνία’ είναι συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική η οποία συνάπτεται μεταξύ δύο ή περισσότερων επιχειρήσεων, η κάθε μια από τις οποίες λειτουργεί, για τους σκοπούς της συμφωνίας ή της εναρμονισμένης πρακτικής, σε διαφορετικό επίπεδο της αλυσίδας παραγωγής ή εφοδιασμού και σύμφωνα με την οποία οι συμβαλλόμενοι μπορεί να αγοράζουν, να πωλούν ή να μεταπωλούν ορισμένα αγαθά ή να παρέχουν ορισμένες υπηρεσίες.’
- 45 Απόφαση Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού 602/2015.
- 46 Whish R. & Bailey D., *Competition Law*, Oxford University Press, 2015.
- 47 Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ (1994), *Πολιτική Ανταγωνισμού και Κάθετοι Περιορισμοί: Συμβάσεις Δικαιόχρησης*: ‘Θα απαγορεύονταν μόνο κατόπιν εξέτασης των συνθηκών της αγοράς ως προς κατά πόσο έχουν μειώσει ουσιαστικά τον ανταγωνισμό. Στην υπόθεση Chrysler Australia (1975), η Επιτροπή Εμπορικής Πολιτικής (TPC) εκκαθάρισε συμβάσεις όπου ο διανομέας απέφυγε την πώληση ανταγωνιστικών προϊόντων (συσκευές κλιματισμού), σελ.118
- 48 Στατιστικά στοιχεία εμπορευματικών μεταφορών Eurostat, δεδομένα για το 2013
- 49 Γλωσσάρι Στατιστικών Όρων του ΟΟΣΑ, <https://stats.oecd.org/glossary/index.htm>.
- 50 Final Report from the Commission to the European Parliament Council on the State of the Union Road Transport Market, COM(2014) 222/14.4.2014, [http://ec.europa.eu/transport/modes/road/news/com\(2014\)-222_en.pdf](http://ec.europa.eu/transport/modes/road/news/com(2014)-222_en.pdf)
- 51 ICAP (2016) Ηγετικοί κλάδοι στην Ελληνική Οικονομία http://dir.icap.gr/mailimages/e-books/Leading%20Sectors/2016_04_19_14_32_28/document.pdf
- 52 Νόμος 3887/2010 για τις οδικές εμπορευματικές μεταφορές (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, Α’174/30.9.2010).
- 53 Σύμφωνα με πηγές της βιομηχανίας.
- 54 Νόμος 1959/1991 για τις οδικές μεταφορές Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, Α’123/5.08.1991).
- 55 Νόμος 3887/2010 για τις επαγγελματικές οδικές μεταφορές (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, Α’174/30.09.2010)
- 56 Νόμος 4233/2014 για την Εθνική Αρχή Συντονισμού Πτήσεων (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, Α’22/29.01.2014)
- 57 Νόμος 4336/2015 - Συνταξιοδοτικές διατάξεις – Κύρωση του Σχεδίου Σύμβασης Οικονομικής Ενίσχυσης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας και ρυθμίσεις για την υλοποίηση της Συμφωνίας Χρηματοδότησης (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, Α’94/2015)
- 58 Σύμφωνα με επικοινωνία με αξιωματούχους του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων.
- 59 Νόμος 183/1967 για τη χορήγηση αδειών φορτηγών και τρικύκλων οχημάτων μεταφοράς για λογαριασμό τρίτων (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α’195/10.11.1967)

- 60 Νομοθετικό Διάταγμα 1060/1971 για την οργάνωση οδικών μεταφορών που διεξάγονται από φορτηγά οχήματα για λογαριασμό τρίτων (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, Α'268/22.12.1971)
- 61 Κανονισμός (ΕΚ) 1071/2009 σχετικά με τη θέσπιση κοινών κανόνων όσον αφορά τους όρους που πρέπει να πληρούνται για την άσκηση του επαγγέλματος του οδικού μεταφορέα και για την κατάργηση της οδηγίας 96/26/ΕΚ του Συμβουλίου.
- 62 Βλ αιτιολογική σκέψη (10) του Κανονισμού (ΕΚ) Αριθ. 1071/2009, *ibid*.
- 63 Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι σε επίπεδο ΕΕ, ο αριθμός των εταιρειών μεταφορών για λογαριασμό τρίτων είναι εξαιρετικά μικρός.
- 64 Νόμος 3446/2006 για την οργάνωση και τη λειτουργία των αρχών ελέγχου κίνησης των οχημάτων – μεταρρυθμίσεις σχετικές με τη μεταφορά επιβατών και άλλες διατάξεις (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'49/10.03.2006)
- 65 Νομοθετικό Διάταγμα 1254/1949 (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, Α'288/31.10.1949)
- 66 Νόμος 3919/2011 για την απελευθέρωση των επαγγελματιών (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α'32/2.3.2011).
- 67 Απόφαση αριθμός 2451/2012 του Συμβουλίου της Επικρατείας
- 68 Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού (2013) *Κλαδική Μελέτη για τα Φρούτα και τα Λαχανικά*
www.epant.gr/img/File/parartima%20I%20oporokipeytika.pdf

Βιβλιογραφία

Eurostat, Statistical classification of economic activities in the European Community, NACE Rev. 2

Tracey-White J. D. (1991), “Wholesale Markets Planning and Design Manual”, Food and Agriculture Organization of the United Nations, <http://www.fao.org/docrep/t0521e/t0521e00.htm>

Βάσεις δεδομένων

Eurostat, Annual detailed enterprise statistics for industry (NACE Rev. 2, G), Database [sbs_na_dt_r2], <http://ec.europa.eu/eurostat> (accessed 24 August 2016).

Eurostat, Employment and activity by sex and age, Database [lfsi_emp_a], <http://ec.europa.eu/eurostat> (accessed 1 September 2016).

Eurostat, GDP and main components, Database [nama_10_gdp], <http://ec.europa.eu/eurostat> (accessed 24 August 2016)

Παράρτημα Α.

Μεθοδολογία

Η παρούσα μελέτη καλύπτει πέντε κλάδους της Ελληνικής οικονομίας. Οι κλάδοι αυτοί είναι το ηλεκτρονικό εμπόριο, οι κατασκευές, τα μέσα ενημέρωσης, το χονδρικό εμπόριο και επιλεγμένοι επιμέρους κλάδοι παραγωγής οι οποίοι δεν έχουν ήδη ερευνηθεί στις πρώτες δυο Αξιολογήσεις Συνθηκών Ανταγωνισμού. Οι ως άνω επιμέρους κλάδοι που καλύπτονται από τη μελέτη είναι οι κατωτέρω, συνοδευόμενοι από τους αντίστοιχους κώδικες της Στατιστικής Ταξινόμησης Οικονομικών Δραστηριοτήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση (NACE): χαρτοποιία και κατασκευή χάρτινων προϊόντων (κώδικας NACE 17), εκτύπωση και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων (κώδικας NACE 18), χημικά και προϊόντα χημικών (κώδικας NACE 20), βασικά φαρμακευτικά προϊόντα και σκευάσματα (κώδικας NACE 21), ελαστικά (καουτσούκ) και πλαστικά προϊόντα (κώδικας NACE 22) και ηλεκτρολογικός εξοπλισμός (κώδικας NACE 27). Οι κλάδοι επελέγησαν μετά από συνεννόηση με το Υπουργείο Οικονομίας και την Υπηρεσία Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων (ΥΣΔΜ) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με βάση την προστιθέμενη αξία τους και την απασχόληση (μέσος όρος 2008 – 2013).¹

Η αξιολόγηση των νόμων και των ρυθμίσεων στους ανωτέρω κλάδους έχει διεξαχθεί σε τέσσερα στάδια. Το παρόν παράρτημα περιγράφει τη μεθοδολογία που εφαρμόστηκε σε καθένα από τα στάδια αυτά.

Στάδιο 1 – Χαρτογράφηση των κλάδων

Στόχος του Σταδίου 1 του έργου ήταν η επισήμανση και η συγκέντρωση όλων των νόμων και ρυθμίσεων των σχετικών με τον εκάστοτε κλάδο. Αρχικά, ήταν απαραίτητος ο καθορισμός της εμβέλειας των πέντε κλάδων σε όλες τις λεπτομέρειές τους και όπου αυτό ήταν εφικτό, υιοθετήσαμε ορισμό σε συνάφεια με την ταξινόμηση NACE ώστε να εξασφαλίζεται συνέπεια με τη διεθνή πρακτική και να διευκολύνονται οι συγκρίσεις με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Η προσέγγιση αυτή δεν ήταν ωστόσο εφικτή για το ηλεκτρονικό εμπόριο. Στον κλάδο αυτό, ο ορισμός αναπτύχθηκε με βάση την ταξινόμηση NACE σε συνδυασμό με άλλες πηγές, όπως ο ΟΟΣΑ (Γλωσσάρι Στατιστικής, Επιτροπή Ανταγωνισμού 2000), οι Κανονισμοί της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και οι Ελληνικοί εφαρμοστικοί νόμοι, προγενέστερες μελέτες αξιολόγησης συνθηκών ανταγωνισμού της Ελληνικής κυβέρνησης σχετικά με τον κλάδο και Κώδικες Συμπεριφοράς των τοπικών Ενώσεων Βιομηχανίας.

Οι εργασίες συγκέντρωσης της νομοθεσίας της σχετικής με τους πέντε κλάδους πραγματοποιήθηκαν από την ομάδα του ΟΟΣΑ η οποία χρησιμοποίησε διάφορες πηγές. Η νομική βάση δεδομένων NOMOS² ήταν το βασικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε για την αναζήτηση της ισχύουσας νομοθεσίας. Τα δεδομένα συμπληρώθηκαν από τους δικτυακούς τόπους των αρμοδίων εκάστοτε αρχών, της βιομηχανίας και των ενώσεων καταναλωτών. Επιπλέον, για να εξασφαλιστεί ότι η μελέτη θα καλύψει όλες τις σημαντικές νομοθετικές πράξεις, ζητήθηκε η συνεισφορά όλων των αρμόδιων υπουργείων και των δημόσιων φορέων των εμπλεκόμενων στους διάφορους κλάδους και των μελών της Επιτροπής Υψηλού Επιπέδου η οποία αποτελείται από ανώτερους κυβερνητικούς αξιωματούχους και εκπροσώπους της βιομηχανίας.

Κατά την πορεία του έργου, η χαρτογράφηση της νομοθεσίας έλαβε μεγαλύτερο βάθος, προστέθηκαν και άλλες νομοθετικές πράξεις τις οποίες ανακάλυψε η ομάδα του έργου ή εκδόθηκαν από τις αρμόδιες αρχές, ενώ για άλλα νομοθετήματα τα οποία είχαν αρχικά επισημανθεί, διαπιστώθηκε ότι δεν αφορούσαν στους υπό εξέταση κλάδους. Επισημάνθηκαν συνολικά 1.288 νομοθετικές πράξεις, στις οποίες περιλαμβάνονται νόμοι, υπουργικές αποφάσεις και εγκύκλιοι.

Για κάθε κλάδο, συγκεντρώσαμε δεδομένα και πληροφορίες καλύπτοντας βιομηχανικές τάσεις και βασικούς δείκτες όπως παραγωγή, απασχόληση και τιμές. Η ομάδα του έργου αναζήτησε στοιχεία από ενώσεις βιομηχανιών για την καλύτερη κατανόηση των κλάδων και των προκλήσεων τις οποίες αντιμετωπίζει η Ελληνική αγορά. Ένα πολύ σημαντικό τμήμα των εργασιών που ξεκίνησε κατά τη διάρκεια του Σταδίου 1 και συνεχίστηκε και στα επόμενα στάδια ήταν η αποκατάσταση επαφών με την αγορά μέσω των βασικών επαγγελματικών ενώσεων που δραστηριοποιούνται στους υπό εξέταση κλάδους. Οι συνεντεύξεις με παράγοντες της αγοράς συνέδραμαν στην καλύτερη κατανόηση του τρόπου λειτουργίας των κλάδων οι οποίοι ερευνήθηκαν στην πράξη και βοήθησαν στη συζήτηση για τους πιθανούς φραγμούς στον ανταγωνισμό από τη νομοθεσία ή από την παρερμηνεία συγκεκριμένων διατάξεων.

Στάδιο 2- Αναλυτική εξέταση της νομοθεσίας

Στο δεύτερο στάδιο του έργου, βασικό αντικείμενο των εργασιών ήταν η αναλυτική εξέταση της νομοθεσίας για την αναζήτηση πιθανών περιοριστικών διατάξεων. Εξετάστηκαν οι νομοθετικές πράξεις της μεταφοράς των Οδηγιών της ΕΕ στο εθνικό δίκαιο. Οι Οδηγίες της ΕΕ πρέπει να μεταφέρονται στην εθνική νομοθεσία και να παρέχουν στα Κράτη Μέλη την ευελιξία για την επιβολή συμπληρωματικών νομικών απαιτήσεων. Έτσι λοιπόν, κατά την εν λόγω μεταφορά των Οδηγιών, ο εθνικός νομοθέτης μπορεί να θεσπίσει ένα αυστηρότερο πλαίσιο από εκείνο της Οδηγίας (ο αποκαλούμενος κανονιστικός υπερθεματισμός). Οι εθνικές αυτές διατάξεις εξετάστηκαν από πλευράς του ανταγωνισμού. Οι κανόνες της ΕΕ οι οποίοι είναι άμεσα εφαρμοστοί στην Ελληνική νομοθεσία και δεν χρήζουν περαιτέρω εθνικών νομοθετικών μέτρων, δηλαδή οι Κανονισμοί, δεν εξετάστηκαν ενδελεχώς για την αξιολόγηση του περιεχομένου τους ως προς τον περιορισμό του ανταγωνισμού.

Η νομοθεσία που συγκεντρώθηκε στο Στάδιο 1 αναλύθηκε με χρήση του πλαισίου που παρέχεται από τον ΟΟΣΑ, που είναι η ‘Εργαλειοθήκη Αξιολόγησης Συνθηκών Ανταγωνισμού’.³ Η Εργαλειοθήκη, που είναι καρπός της εργασίας της Ομάδας Εργασίας 2 της Επιτροπής Ανταγωνισμού του ΟΟΣΑ, παρέχει μια γενική μεθοδολογία επισημάνσης πιθανών εμποδίων σε νόμους ή σε άλλες νομοθετικές ρυθμίσεις. Ένα από τα βασικά στοιχεία της εργαλειοθήκης είναι η ‘Λίστα Ελέγχου Ανταγωνισμού’ με την οποία υποβάλλονται ορισμένες απλές ερωτήσεις για την εξέταση των νόμων και των ρυθμίσεων οι οποίες είναι πιθανόν να περιορίζουν, χωρίς να υπάρχει ανάγκη, τον ανταγωνισμό.

Πλαίσιο Α.1. Λίστα Ελέγχου Ανταγωνισμού του ΟΟΣΑ

Εφόσον για κάποιο νομοθετικό μέτρο η απάντηση σε κάποια από τις ερωτήσεις που ακολουθούν είναι 'ναι', πρέπει να πραγματοποιείται περαιτέρω αξιολόγηση του ανταγωνισμού:

(Α) Περιορίζει τον αριθμό ή το φάσμα των προμηθευτών

Αυτό πιθανόν να ισχύει εφόσον το νομοθετικό μέτρο:

1. Χορηγεί αποκλειστικά δικαιώματα σε προμηθευτή για την παροχή αγαθών ή υπηρεσιών
2. Προβλέπει διαδικασία έκδοσης άδειας, έγκρισης ή παραχώρησης ως προϋπόθεση λειτουργίας
3. Περιορίζει τη δυνατότητα κάποιων ειδών προμηθευτών για την παροχή αγαθών ή υπηρεσιών
4. Αυξάνει το κόστος εισόδου ή εξόδου από την αγορά για ένα προμηθευτή
5. Δημιουργεί γεωγραφικό φραγμό στην δυνατότητα παροχής αγαθών, υπηρεσιών, εργασίας ή επένδυσης κεφαλαίου εκ μέρους των εταιρειών

(Β) Περιορίζει τη δυνατότητα ανταγωνισμού ορισμένων προμηθευτών

Αυτό πιθανόν να ισχύει εφόσον το νομοθετικό μέτρο:

1. Περιορίζει την ικανότητα των πωλητών να ορίζουν τις τιμές των αγαθών ή των υπηρεσιών
2. Περιορίζει την ελευθερία των προμηθευτών να διαφημίζουν ή να διαθέτουν στην αγορά τα αγαθά ή τις υπηρεσίες τους
3. Θεσπίζει πρότυπα ποιότητας των προϊόντων τα οποία παρέχουν πλεονέκτημα σε ορισμένους προμηθευτές έναντι άλλων ή τα οποία υπερβαίνουν το επίπεδο το οποίο θα μπορούσαν να επιλέξουν ορισμένοι καλά πληροφορημένοι πελάτες.
4. Αυξάνουν σημαντικά το κόστος παραγωγής για ορισμένους προμηθευτές σε σύγκριση με άλλους (ειδικά με διαφορετική μεταχείριση των κατεστημένων σε σχέση με τους νεοεισερχόμενους).

(Γ) Μειώνει το κίνητρο ανταγωνισμού των προμηθευτών

Αυτό πιθανόν να ισχύει εφόσον το νομοθετικό μέτρο:

1. Δημιουργεί καθεστώς αυτορρύθμισης ή συρρύθμισης
2. Απαιτεί ή ενθαρρύνει δημοσίευση πληροφοριών παραγωγής, τιμών, πωλήσεων ή κόστους προμηθευτών
3. Εξαιρεί τη δραστηριότητα συγκεκριμένου βιομηχανικού κλάδου ή ομάδας προμηθευτών από την εφαρμογή του γενικού δικαίου περί ανταγωνισμού

(Δ) Περιορίζει τις επιλογές ή τις πληροφορίες που διατίθενται στους καταναλωτές

Αυτό πιθανόν να ισχύει εφόσον το νομοθετικό μέτρο

1. Περιορίζει την ικανότητα των καταναλωτών να αποφασίζουν από ποιον προμηθευτή θα αγοράζουν
2. Περιορίζει την κινητικότητα των καταναλωτών μεταξύ προμηθευτών αγαθών ή παρόχων υπηρεσιών αυξάνοντας το άμεσο ή έμμεσο κόστος αλλαγής προμηθευτών
3. Αλλάζει τις θεμελιώδεις πληροφορίες που απαιτούνται από τους αγοραστές ώστε να πραγματοποιούν με αποτελεσματικό τρόπο τις αγορές τους.

Πηγή: ΟΟΣΑ (2011α)

Ακολουθώντας τη μεθοδολογία της εργαλειοθήκης, η ομάδα του ΟΟΣΑ συνέταξε ένα κατάλογο όλων των διατάξεων για τις οποίες ήταν θετική η απάντηση σε οποιαδήποτε από τις ερωτήσεις της λίστας ελέγχου του ανταγωνισμού. Οι εμπειρογνώμονες της κυβέρνησης παρέλαβαν τους σχετικούς

καταλόγους και είχαν την ευκαιρία σχολιασμού, όπως και τα μέλη της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού.

Στάδιο 3 – Ανάλυση των επιλεγμένων διατάξεων

Οι διατάξεις που προωθήθηκαν για τα περαιτέρω στο Στάδιο 3 ερευνήθηκαν ώστε (i) να επισημανθεί ο στόχος του νομοθέτη, και (ii) να αξιολογηθεί το κατά πόσον από αυτές μπορεί να προκύψει ζημία για τον ανταγωνισμό.

Η ομάδα αναζήτησε τους στόχους πολιτικής για να διαπιστώσει την αναλογικότητα των επιλεγμένων διατάξεων με τον επιζητούμενο στόχο πολιτικής. Ένας άλλος στόχος της επισήμανσης των στόχων πολιτικής ήταν η αναζήτηση εναλλακτικών ρυθμίσεων σε σχέση με τις υπάρχουσες, όταν αυτό ήταν αναγκαίο, λαμβάνοντας υπόψη τον στόχο της εκάστοτε διάταξης. Αναζητήθηκαν οι στόχοι πολιτικής στις αιτιολογικές σκέψεις της νομοθεσίας, όπου ήταν εφικτό, ή μέσω συζητήσεων με τις αρμόδιες κατά περίπτωση αρχές.

Η ανάλυση της ζημίας για τον ανταγωνισμό πραγματοποιήθηκε με ποιοτικά κριτήρια και περιελάμβανε διάφορα εργαλεία συμπεριλαμβανόμενων οικονομικών αναλύσεων, συλλογής πληροφοριών για το ιστορικό και τις ρυθμίσεις του κλάδου και ερευνών των ρυθμίσεων που εφαρμόζονται σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Αναλύθηκαν όλες οι διατάξεις, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της Εργαλειοθήκης Αξιολόγησης Συνθηκών Ανταγωνισμού του ΟΟΣΑ. Η ανάλυση συμπληρώθηκε με συνεντεύξεις με παράγοντες της αγοράς και με κυβερνητικούς εμπειρογνώμονες, λαμβάνοντας πληροφορίες ζωτικής σημασίας για την πραγματική εφαρμογή και τις επιπτώσεις των διατάξεων.

Στάδια 4 και 5 – Διατύπωση των Συστάσεων

Η ομάδα κατάρτισε σχέδια συστάσεων για τις διατάξεις που διαπιστώθηκε ότι περιορίζουν τον ανταγωνισμό. Στη διαδικασία αυτή, βασιστήκαμε στη διεθνή εμπειρία, όπου αυτή ήταν διαθέσιμη. Όπου δεν ήταν εφικτή η άντληση παραδειγμάτων ρυθμίσεων με μικρότερες επιπτώσεις στον ανταγωνισμό από τη διεθνή πρακτική, ευνοήσαμε εναλλακτικές οι οποίες ήταν λιγότερο περιοριστικές για τους προμηθευτές έχοντας πάντα υπόψη τον αρχικό στόχο του νομοθέτη. Για παράδειγμα, αυτές θα μπορούσαν να είναι αλλαγές πολιτικής οι οποίες πιθανόν:

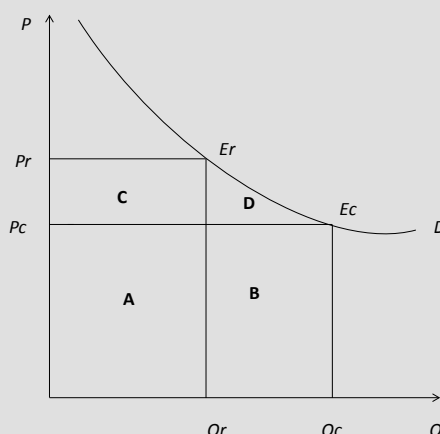
- Να μειώνουν τους φραγμούς εισόδου σε ορισμένες οικονομικές δραστηριότητες (για παράδειγμα όταν ορισμένοι προμηθευτές εμποδίζονταν να δραστηριοποιηθούν σε ορισμένα συναφή προϊόντα ή δραστηριότητες)
- Να περιορίζουν την ικανότητα ανταγωνισμού των προμηθευτών (για παράδειγμα περιορισμοί στην εμπορία ή στη σήμανση προϊόντων).

Τα οφέλη από την αφαίρεση των φραγμών στον ανταγωνισμό αναλύθηκαν με ποιοτικά κριτήρια και, όπου ήταν εφικτό και είχε νόημα, με ποσοτικά κριτήρια. Όπου ήταν δυνατό και ενδεδειγμένο για την ανάλυση του υπό εξέταση θέματος, η ομάδα του ΟΟΣΑ συγκέντρωνε στοιχεία που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την ποσοτική εκτίμηση των αποτελεσμάτων. Σε αυτές τις περιπτώσεις, τα δεδομένα αναλύονταν με οικονομετρικές τεχνικές. Σε άλλες περιπτώσεις, οι αναμενόμενες επιπτώσεις της άρσης ενός κανονιστικού περιορισμού δεν τυποποιούνταν άμεσα, για παράδειγμα λόγω έλλειψης επαρκών στοιχείων. Έτσι λοιπόν, η ομάδα του ΟΟΣΑ βασίστηκε στην τυποποιημένη μεθοδολογία μέτρησης των επιπτώσεων αλλαγής πολιτικής στο πλεόνασμα καταναλωτή. Ειδικότερα, λόγω του περιορισμού στα δεδομένα, ακολουθήσαμε την προσέγγιση του ΟΟΣΑ (2015) σύμφωνα με την οποία παρέχεται ένας τύπος για αλλαγές στα οφέλη του καταναλωτή μόνον εφόσον είναι διαθέσιμα τα έσοδα του κλάδου και οι επιπτώσεις του περιορισμού στις μέσες τιμές. Τα στοιχεία αυτά εξηγούνται στο Πλαίσιο A.2 που ακολουθεί.

Πλαίσιο A.2. Μέτρηση των αλλαγών στο πλεόνασμα καταναλωτή

Οι επιπτώσεις των αλλαγών των ρυθμίσεων μπορούν συχνά να εξετάζονται ως κινήσεις από ένα σημείο της καμπύλης ζήτησης σε ένα άλλο. Για πολλές ρυθμίσεις που έχουν συνέπεια τον περιορισμό του εφοδιασμού ή την αύξηση των τιμών, μπορεί να υπολογίζεται μια εκτίμηση του οφέλους ή της ζημίας για τον καταναλωτή λόγω της αλλαγής από μια σχέση ισορροπίας σε μια άλλη. Γραφικά, η αλλαγή απεικονίζεται για μια καμπύλη ζήτησης σταθερής ελαστικότητας. Το E_r καταδεικνύει την ισορροπία με την περιοριστική ρύθμιση, το E_c δείχνει το σημείο ισορροπίας με την ανταγωνιστική ρύθμιση. Η ανταγωνιστική ισορροπία είναι διάφορη της ισορροπίας περιοριστικής ρύθμισης με δυο σημαντικούς τρόπους: χαμηλότερη τιμή και μεγαλύτερη ποσότητα. Οι ιδιότητες αυτές αποτελούν ευρέως γνωστό αποτέλεσμα για πολλά πρότυπα ανταγωνισμού.

Σχήμα A.1. Αλλαγές στο πλεόνασμα καταναλωτή



Πηγή: ΟΟΣΑ (2015)

Με την παραδοχή σταθερής ελαστικότητας ζήτησης η εξίσωση οφέλους του καταναλωτή είναι:

$$CB = C + D \approx (P_r - P_c)Q_r + \frac{1}{2} (P_r - P_c)(Q_c - Q_r)$$

Όπου αναμένονται αλλαγές τιμών, ένας βασικός τύπος για τη συγκεκριμένη τυπική μέτρηση του οφέλους καταναλωτή από την εξάλειψη του περιορισμού δίνεται από:

$$CB = \left(\rho + \frac{1}{2} \epsilon \rho^2 \right) R_r$$

Όπου CB: τυποποιημένη μέτρηση ζημίας του καταναλωτή, ρ : ποσοστιαία αλλαγή της τιμής της σχετικής με τον περιορισμό, R : έσοδα κλάδου και ϵ : ελαστικότητα ζήτησης. Όταν η ελαστικότητα δεν είναι γνωστή, μια σχετικά τυποποιημένη παραδοχή είναι ότι το $|\epsilon|=2$. Η τιμή αυτή αντιστοιχεί σε περισσότερο ελαστική ζήτηση σε σχέση με μια αγορά μονοπωλίου, αλλά απέχοντας επίσης πολύ από το να είναι τέλεια ελαστική όπως σε μια ανταγωνιστική αγορά. Με την παραδοχή αυτή, η ως άνω σχέση απλουστεύεται ως εξής:

$$CB = (\rho + \rho^2) R_r$$

Πηγή: ΟΟΣΑ (2015)

Τα σχέδια συστάσεων υποβλήθηκαν στην Ελληνική διοίκηση και στην υπηρεσία Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΥΣΔΜ). Κατόπιν διαβούλευσης με τους υπουργικούς εμπειρογνώμονες και τους εμπλεκόμενους, οι συστάσεις έλαβαν την τελική τους μορφή. Στην Ελληνική διοίκηση υποβλήθηκαν συνολικά 356 συστάσεις:

- Ηλεκτρονικό εμπόριο: 10
- Κατασκευές: 42

- Μέσα ενημέρωσης: 68
- Μεταποίηση και χονδρικό εμπόριο: 236, που κατανέμονται σε
- Φαρμακευτικά προϊόντα: 54
- Χημικά, ελαστικά (καουτσούκ), χαρτοποιία, ηλεκτρολογικός εξοπλισμός και εκτυπώσεις: 48
- Χονδρικό εμπόριο άλλων προϊόντων: 134

Ιεράρχηση των συστάσεων

Σε συνεννόηση με το Υπουργείο και την υπηρεσία ΥΣΔΜ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο ΟΟΣΑ κατέθεσε κατά προτεραιότητα την ανάλυση του κλάδου ηλεκτρονικού εμπορίου τον Μάιο 2016.⁴ Επίσης, ο ΟΟΣΑ υπέβαλε συστάσεις για τους άλλους κλάδους τον Ιούλιο 2016.

Συνεργασία με την Ελληνική διοίκηση

Μια άλλη σημαντική συνιστώσα του έργου ήταν η παροχή συνδρομής στην ενδυνάμωση των δυνατοτήτων αξιολόγησης των συνθηκών ανταγωνισμού της Ελληνικής διοίκησης. Ο ΟΟΣΑ διοργάνωσε τέσσερα εργαστήρια κατά τη διάρκεια της πορείας του έργου, ένα για κάθε στάδιο του έργου. Στο Στάδιο 1, καλύψαμε μια εισαγωγή στον ανταγωνισμό και στις σχετικές ρυθμίσεις και παρείχαμε μια επισκόπηση του έργου και της μεθοδολογίας μας για το στάδιο της χαρτογράφησης της νομοθεσίας. Στο στάδιο 2, η ομάδα παρείχε ουσιαστική κατάρτιση για την Εργαλειοθήκη Αξιολόγησης Συνθηκών Ανταγωνισμού του ΟΟΣΑ με βάση την οποία η ομάδα θα προχωρούσε στην αναλυτική εξέταση της νομοθεσίας. Στο Στάδιο 3, παρουσιάστηκαν παραδείγματα και εφαρμογές των ποσοτικών μεθόδων. Στο Στάδιο 4, οι εμπειρογνώμονες του ΟΟΣΑ παρουσίασαν δυο θέματα σχετικά με το έργο (i) τον δείκτη Ρύθμισης της Αγοράς Προϊόντων (PMR) του ΟΟΣΑ και την ανάλυση της πολιτικής με βάση τον συγκεκριμένο δείκτη, (ii) τις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για την καταπολέμηση της νοθείας στους διαγωνισμούς για τις δημόσιες συμβάσεις.

Οι κυβερνητικοί εμπειρογνώμονες παρείχαν σημαντική συνεισφορά στη διαδικασία της χαρτογράφησης της νομοθεσίας σχολιάζοντας το κατά πόσον οι νομοθετικές ρυθμίσεις που είχαν συγκεντρωθεί ήταν ολοκληρωμένες. Μετά από αυτό, η στενή συνεργασία με τους ως άνω εμπειρογνώμονες συνεχίστηκε με την επισήμανση των στόχων της νομοθεσίας στους κλάδους που ήταν το γνωστικό τους αντικείμενο και με συζητήσεις σχετικά με τις διατάξεις που επισημάνθηκαν από τον ΟΟΣΑ ως περιοριστικές με βάση τη Λίστα Αξιολόγησης Συνθηκών Ανταγωνισμού του ΟΟΣΑ. Υπήρξαν επίσης συναντήσεις και τηλεφωνικές επαφές για τη λεπτομερή συζήτηση των διατάξεων, ώστε να γίνει κατανοητή η εμβέλεια της εφαρμογής τους και για την παροχή ανατροφοδότησης σχετικά με τα σχέδια σχολίων του ΟΟΣΑ για τις επιλεγμένες προς εξέταση διατάξεις.

Ο ΟΟΣΑ παρουσίαζε σε τακτά χρονικά διαστήματα επικαιροποίηση της πορείας υλοποίησης του έργου και τα ευρήματά του στην Επιτροπή Υψηλού Επιπέδου σε επίπεδο Γενικής Γραμματείας. Εκτός αυτού, ο ΟΟΣΑ ζήτησε τη διεξαγωγή επιμέρους συναντήσεων με όλα τα μέλη της ως άνω Επιτροπής για τη συζήτηση της πορείας των εργασιών και τη συνεργασία με το προσωπικό των αρμόδιων φορέων, όπως και για τη διατύπωση προκαταρκτικών απόψεων για την ισχύουσα νομοθεσία.

Σημειώσεις

1 Οι επιμέρους κλάδοι παραγωγής που αναλύθηκαν από τον ΟΟΣΑ, είτε στην παρούσα μελέτη είτε σε προγενέστερες μελέτες, αφορούν σε ποσοστό 93% της προστιθέμενης αξίας της παραγωγής, με βάση τον μέσο όρο των στοιχείων 2008 – 2013.

- 2 Η βάση δεδομένων NOMOS είναι ιδιοκτησίας της INTRASOFT INTERNATIONAL S.A, η οποία τη λειτουργεί και τη διαχειρίζεται.
- 3 ΟΟΣΑ (2011a), Εργαλειοθήκη Αξιολόγησης Συνθηκών Ανταγωνισμού ΟΟΣΑ: Αρχές, ΟΟΣΑ, www.oecd.org/daf/competition/46193173.pdf
- ΟΟΣΑ (2011b), Εργαλειοθήκη Αξιολόγησης Συνθηκών Ανταγωνισμού: Κατεύθυνση, ΟΟΣΑ, www.oecd.org/daf/competition/45544507.pdf
- ΟΟΣΑ (2015), Εργαλειοθήκη Αξιολόγησης Συνθηκών Ανταγωνισμού: Εγχειρίδιο Λειτουργίας, ΟΟΣΑ, http://www.oecd.org/daf/competition/COMP_Toolkit_Vol.3_ENG_2015.pdf
- 4 Λαμβάνοντας υπόψη τις χρονικές δεσμεύσεις που προκύπτουν από την προτεραιότητα του κλάδου του ηλεκτρονικού εμπορίου ως προς την κατάθεση των συστάσεων, ο ΟΟΣΑ συγγώνευσε τα στάδια 2 και 3. Η αναλυτική εξέταση και η ανάλυση της νομοθεσίας διεξήχθησαν ταυτόχρονα, με αποτέλεσμα ότι η λίστα του Σταδίου 2 είναι πιο σύντομη και περιορισμένη μόνο στις διατάξεις που είχαν ήδη αναλυθεί σχετικά με τον στόχο του νομοθέτη και την πιθανή ζημία στον ανταγωνισμό.

Βιβλιογραφία

- ΟΟΣΑ (2015), *Εργαλειοθήκη Αξιολόγησης Συνθηκών Ανταγωνισμού*, Τεύχος 3, Εκδόσεις ΟΟΣΑ, Παρίσι.
- ΟΟΣΑ (2011a), *Εργαλειοθήκη Αξιολόγησης Συνθηκών Ανταγωνισμού: Αρχές*, Εκδόσεις ΟΟΣΑ, Παρίσι.
- ΟΟΣΑ (2011b), *Εργαλειοθήκη Αξιολόγησης Συνθηκών Ανταγωνισμού: Κατεύθυνση*, Εκδόσεις ΟΟΣΑ, Παρίσι.

Παράρτημα Β

Αναλυτική εξέταση της νομοθεσίας ανά κλάδο

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
1	Προεδρικό Διάταγμα 219 "Περί Εμπορικών Αντιπροσώπων σε συμμόρφωση προς της Οδηγία 86/653/ΕΟΚ"	Άρθ. 1 παρ. 3β	Εμπορική Εκπροσώπηση	Ο εμπορικός αντιπρόσωπος μπορεί να διατηρεί υπαντιπροσώπους στην έδρα της εγκατάστασής του ή σε άλλες πόλεις μέσα στον γεωγραφικό τομέα που ασκεί τη δραστηριότητά του.	Εκπροσώπηση	Προστασία των παραγωγών από την απάτη και καταπολέμηση των φαινομένων παράνομου εμπορίου.	Μολονότι η διάταξη προβλέπει έναν περιορισμό που, στις περισσότερες περιπτώσεις, ενδέχεται να απορρέει από την επιχειρηματική πρακτική των συμφωνιών εκπροσώπησης, πιθανόν να περιορίζει σε υπερβολικό βαθμό τη δυνατότητα των μερών να αποφασίζουν διαφορετικά κατά περίπτωση βάσει των αναγκών τους, ιδίως όσον αφορά την εμπορική εκπροσώπηση σε μικρούς γεωγραφικούς τομείς, όπου μπορεί να κριθεί αναγκαίος ο διορισμός υπαντιπροσώπου εκτός αυτών των περιοχών. Περιορίζει τη ροή αγαθών/υπηρεσιών σε μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, περιορίζει τον αριθμό των προμηθευτών και στερεί από τους πελάτες τη δυνατότητα επιλογής προϊόντων.	Κατάργηση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
2	Κοινή Υπουργική Απόφαση 3508/2011 "Όροι και προϋποθέσεις λειτουργίας των εμπορικών κέντρων και των εκθεσιακών κέντρων στο εσωτερικό της χώρας"		Εμπορικά Κέντρα	Παρωχημένη.	Απαλλαγή από την υποχρέωση αδειοδότησης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Παρωχημένη.	Διευκρινίστε σαφώς ποιές διατάξεις καταργούνται και ποιές παραμένουν εν ισχύ.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
3	Κοινή Υπουργική Απόφαση Κ1-1480/2014 "Όροι και προϋποθέσεις καταλληλότητας των εκθεσιακών χώρων"	Άρθ. 2 παρ. 2β	Εμπορικά Κέντρα	Τα κέντρα και οι χώροι που λειτουργούν ως εκθεσιακοί από τον Απρίλιο του 1997 πρέπει να συμμορφώνονται με ορισμένες ελάχιστες απαιτήσεις, όσον αφορά το ύψος (τουλάχιστον 4 μέτρα σε ποσοστό 75% της συνολικής επιφάνειάς τους, του δε υπολοίπου όχι μικρότερου των 3 μέτρων) και την αντοχή του δαπέδου (500 χιλιόγραμμα ανά τετραγωνικό μέτρο).	Προστασία κεκτημένων δικαιωμάτων	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με τις αρμόδιες αρχές, συμπεράναμε ότι η διάταξη ενδέχεται να τροποποιηθεί.	Η διάταξη προστατεύει τους κατεστημένους προμηθευτές από τον ανταγωνισμό, καθώς ορίζει διαφορετικά κριτήρια για αυτούς σε σχέση με τους νέους προμηθευτές, προστατευόντάς τους από τον ανταγωνισμό.	Κατάργηση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
4	Κοινή Υπουργική Απόφαση Κ1-1480/2014 "Όροι και προϋποθέσεις καταλληλότητας των εκθεσιακών χώρων"	Άρθ. 3 παρ. 1α	Εμπορικά Κέντρα	Άδεια καταλληλότητας δεν απαιτείται ειδικά για τα εκθεσιακά κέντρα και χώρους των οποίων ο συνολικός λειτουργικός χώρος δεν υπερβαίνει τα 1.000 μ ² .	Απαλλαγή από την υποχρέωση αδειοδότησης	Δεν ήταν δυνατή η εύρεση επίσημου σκεπτικού του νόμου όσον αφορά τον στόχο της πολιτικής. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με τις αρμόδιες αρχές, συμπεράναμε ότι το σύστημα χορήγησης άδειας καταλληλότητας έχει ως στόχο την προστασία του αστικού περιβάλλοντος και της δημόσιας ασφάλειας: ως εκ τούτου, οι μικροί χώροι απαλλάσσονται λόγω των περιορισμένων επιπτώσεών τους στο αστικό περιβάλλον και στη δημόσια υγεία και ασφάλεια.	Η διάταξη εισάγει αδικαιολόγητη διακριτική μεταχείριση μεταξύ των προμηθευτών, χορηγώντας απαλλαγή σε ορισμένους εξ αυτών από το σύστημα αδειοδότησης, αυξάνοντας ως εκ τούτου τις δαπάνες για όσους δεν δικαιούνται απαλλαγής. Αυτό ενδέχεται να ελαττώνει την ανταγωνιστική πίεση που υφίσταται στην αγορά, καθώς αποθαρρύνει τους ενδεχόμενους διαγωνιζομένους και μειώνει, με την πάροδο του χρόνου, τον αριθμό των συμμετεχόντων.	Κατάργηση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
5	Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 5 παρ. 2	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Ο κάτοχος άδειας λιανικής εμπορίας, ο οποίος προμηθεύεται πετρελαιοειδή προϊόντα απευθείας από κάτοχο άδειας διύλισης, είτε μεμονωμένα είτε ως μέλος προμηθευτικού συνεταιρισμού ή κοινοπραξίας, οφείλει να υποβάλει σε αυτόν υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 του Ν. 1599/1986 ότι δεν έχει συνάψει σύμβαση αποκλειστικής προμήθειας από κάτοχο άδειας εμπορίας ούτε φέρει το σήμα του κατόχου αυτού.	Συμβάσεις αποκλειστικής προμήθειας	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με τα αρμόδια Υπουργεία, πληροφορηθήκαμε ότι η εν λόγω διάταξη θεσπίστηκε με σκοπό τον έλεγχο των υποχρεώσεων των κατόχων άδειας λιανικής εμπορίας προς τους κατόχους άδειας εμπορίας και τη διαφύλαξη της εφαρμογής των διατάξεων της σύμβασης αποκλειστικής προμήθειας από την πλευρά του κατόχου άδειας λιανικής εμπορίας.	Παρότι η διάταξη έχει ως στόχο την παρακολούθηση των σχέσεων που υφίστανται μεταξύ των κατόχων άδειας εμπορίας και των κατόχων άδειας λιανικής εμπορίας, καθιστώντας υπεύθυνους τους κατόχους άδειας λιανικής εμπορίας οι οποίοι παραβιάζουν τις υποχρεώσεις τους έναντι των κατόχων άδειας εμπορίας, κρίνεται ανάλογη του στόχου του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
6	Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 5Α παρ. 1, άρθ. 6 παρ. 1	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Άδεια εμπορίας αργού πετρελαίου και πετρελαιοειδών προϊόντων χορηγείται μόνο σε νομικά πρόσωπα με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας ή άλλης αντίστοιχης μορφής, εφόσον το πρόσωπο εδρεύει σε κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ή σε Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών του νόμου 4015/2011.	Χορήγηση άδειας	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, συμπεραίνουμε ότι πιθανός στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι να περιοριστεί η δυνατότητα εισαγωγής στην αγορά πετρελαιοειδών προϊόντων για τις επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν την απαιτούμενη χρηματοοικονομική επάρκεια.	Δεδομένου ότι ο νόμος επιβάλλει ποικίλα μέτρα ασφαλείας σχετικά με τη βιωσιμότητα και την αξιοπιστία του κατόχου άδειας, κρίνεται περιττός ο περιορισμός της νομικής μορφής της οντότητας.	Η διάταξη θα πρέπει να καταστεί περισσότερο ελαστική, προκειμένου να περιλαμβάνει εταιρείες περιορισμένης ευθύνης και ιδιωτικές κεφαλαιουχικές εταιρείες (I.K.E.).	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
7	Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 5Α παρ. 3	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Οι κάτοχοι άδειας διανομής βιοκαυσίμων υποχρεούνται να διαθέτουν κατάλληλους αποθηκευτικούς χώρους τουλάχιστον 100 κυβικών μέτρων, για την αποθήκευση βιοκαυσίμων και λοιπών ανανεώσιμων καυσίμων.	δυναμικό αποθήκευσης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, συμπεραίνουμε ότι πιθανός στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι να διασφαλίσει την επαρκή προμήθεια του συγκεκριμένου προϊόντος στην αγορά.	Η διάταξη είναι ανάλογη του στόχου που έχει θέσει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής και συνάδει με τη σύσταση του περί δυναμικού αποθήκευσης των χώρων αποθήκευσης βιοντίζελ.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
8	Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 5Α παρ. 4	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Το κόστος τοποθέτησης του εμπορικού σήματος του κατόχου άδειας εμπορίας βιοκαυσίμου στο μεταφορικό μέσο καταβάλλεται από τον ιδιοκτήτη του οχήματος, ή, σε περίπτωση που το όχημα έχει μισθωθεί σύμφωνα με σύμβαση μίσθωσης ή πωλητήριο συμβόλαιο με ρήτρα παρακράτησης κυριότητας, το κόστος καταβάλλεται από τον μισθωτή ή τον αγοραστή του οχήματος αντίστοιχα.	Διαφήμιση	Δεν ήταν δυνατός ο προσδιορισμός του στόχου που έχει θέσει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής, ωστόσο υποθέτουμε ότι ο συλλογισμός του είναι η διασφάλιση της επαρκούς πληροφόρησης του καταναλωτή. Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, πληροφορηθήκαμε ότι η διάταξη ενδέχεται να υποστεί τροποποιήσεις.	Η διάταξη παρεμβαίνει σε ιδιωτικά ζητήματα που υφίστανται μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών, περιορίζοντας την ελευθερία τους για διαπραγμάτευση επί των συμβατικών όρων.	Κατάργηση.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ. Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
9 Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 6 παρ. 5α (αα)	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Το ελάχιστο κεφάλαιο που πρέπει να κατέχουν οι εταιρείες πετρελαιοειδών της κατηγορίας Α' υπολογίζεται με βάση τον όγκο των πωλήσεων πετρελαιοειδών προϊόντων που αυτές πραγματοποίησαν κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος, ως εξής: Έως και 300.000 Μ.Τ. - Κεφάλαιο 500.000 EUR Από 300.000 Μ.Τ. έως και 600.000 Μ.Τ. - Κεφάλαιο 1.000.000 ΕΥΡΩ Άνω των 600.000 Μ.Τ. - Κεφάλαιο 1.500.000 EUR.	Ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, συμπεραίνουμε ότι πιθανός στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι να περιοριστεί η δυνατότητα εισαγωγής στην αγορά πετρελαιοειδών προϊόντων για τις επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν την απαιτούμενη χρηματοοικονομική ικανότητα. Επιπλέον, διαφυλάσσεται η ασφάλεια του εφοδιασμού.	Η διάταξη ορίζει μια ελάχιστη κεφαλαιακή απαίτηση ως εναλλακτική της υποβολής εγγυητικής επιστολής ή της κατοχής σύμβασης ασφάλισης. Η διάταξη προβλέπει υψηλό κόστος για τους νέους συμμετέχοντες και επίσης υψηλό κόστος για τους υπάρχοντες κατόχους άδειας εμπορίας. Ορισμένοι από τους υφιστάμενους κατόχους άδειας εμπορίας ενδέχεται να μην μπορούν να ανταποκρίνονται κάθε χρόνο στην ανωτέρω απαίτηση, δεδομένης της οικονομικής κατάστασης στην Ελλάδα, και είναι πιθανό να οδηγηθούν εκτός αγοράς.	Ελάττωση της ελάχιστης κεφαλαιακής απαίτησης, με σκοπό την ελαχιστοποίηση των δαπανών εισόδου στην αγορά για τις νέες επιχειρήσεις και την ελαχιστοποίηση των λειτουργικών δαπανών για τις υφιστάμενες επιχειρήσεις.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
10 Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 6 παρ. 5α (αα)	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Το ελάχιστο κεφάλαιο για τις πετρελαϊκές εταιρείες με άδεια κατηγορίας Β1 ανέρχεται σε 500.000 EUR.	Ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, συμπεραίνουμε ότι πιθανός στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι να περιοριστεί η δυνατότητα εισαγωγής στην αγορά πετρελαιοειδών προϊόντων για τις επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν την απαιτούμενη χρηματοοικονομική ικανότητα. Επιπλέον, διαφυλάσσεται η ασφάλεια του εφοδιασμού.	Η διάταξη ορίζει μια ελάχιστη κεφαλαιακή απαίτηση ως εναλλακτική της υποβολής εγγυητικής επιστολής ή της κατοχής σύμβασης ασφάλισης. Μολονότι προβλέπει υψηλό κόστος για τους νεοεισερχόμενους, κρίνεται ανάλογη του στόχου που έχει θέσει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής, λόγω του ευαίσθητου χαρακτήρα του προϊόντος σε θέματα φοροδιαφυγής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
11 Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 6 παρ. 5α (αα)	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Το ελάχιστο κεφάλαιο για τις πετρελαϊκές εταιρείες με άδεια κατηγορίας Β2 ανέρχεται σε 500.000 EUR.	Ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, συμπεραίνουμε ότι πιθανός στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι να περιοριστεί η δυνατότητα εισαγωγής στην αγορά πετρελαιοειδών προϊόντων για τις επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν την απαιτούμενη χρηματοοικονομική ικανότητα. Επιπλέον, διαφυλάσσεται η ασφάλεια του εφοδιασμού.	Η διάταξη ορίζει μια ελάχιστη κεφαλαιακή απαίτηση ως εναλλακτική της υποβολής εγγυητικής επιστολής ή της κατοχής σύμβασης ασφάλισης. Μολονότι προβλέπει υψηλό κόστος για τους νεοεισερχόμενους, κρίνεται ανάλογη του στόχου που έχει θέσει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής, λόγω του ευαίσθητου χαρακτήρα του προϊόντος σε θέματα φοροδιαφυγής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
12 Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 6 παρ. 5α (αα)	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Το ελάχιστο κεφάλαιο για τις πετρελαϊκές εταιρείες με άδεια κατηγορίας Γ ανέρχεται σε 500.000 EUR.	Ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, συμπεραίνουμε ότι πιθανός στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι να περιοριστεί η δυνατότητα εισαγωγής στην αγορά πετρελαιοειδών προϊόντων για τις επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν την απαιτούμενη χρηματοοικονομική ικανότητα. Επιπλέον, διαφυλάσσεται η ασφάλεια του εφοδιασμού και η ασφάλεια του καταναλωτή.	Η διάταξη ορίζει μια ελάχιστη κεφαλαιακή απαίτηση ως εναλλακτική της υποβολής εγγυητικής επιστολής ή της κατοχής σύμβασης ασφάλισης. Μολονότι προβλέπει υψηλό κόστος για τους νεοεισερχόμενους, κρίνεται ανάλογη του στόχου που έχει θέσει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής, λόγω του ευαίσθητου χαρακτήρα του προϊόντος.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
13 Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 6 παρ. 5α (ββ)	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Όλες οι εταιρείες που αιτούνται χορήγηση αδειάς οποιασδήποτε κατηγορίας πρέπει να διατηρούν σύμβαση ασφάλισης ή να υποβάλουν εγγυητική επιστολή προς αντιστάθμιση τυχόν κυρώσεων που ενδέχεται να επιβληθούν από τις αρμόδιες αρχές, λόγω α) μη συμμόρφωσης με τους όρους και τις απαιτήσεις της αδειοδότησης, β) εμπορίας παράνομου πετρελαίου, γ) εμπορίας πετρελαίου κατόπιν λήξης ή ανάκλησης της αδειάς, δ) μη τήρησης των απαιτούμενων αποθεμάτων ασφαλείας. Το ύψος της ασφάλισης ή της εγγυητικής επιστολής ισούται με το ύψος των ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων, ανάλογα με την κατηγορία αδειάς.	Ασφάλιση	Δεν ήταν δυνατός ο προσδιορισμός του στόχου που έχει θέσει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με τις αρμόδιες αρχές, συμπεραίνουμε ότι η λογική του είναι να προστατευτεί το κράτος από τυχόν στρεβλώσεις οι οποίες οφείλονται στην αδυναμία των επιχειρηματιών να καταβάλουν το ποσό που αντιστοιχεί στις επιβληθείσες κυρώσεις.	Ο συσχετισμός της σύμβασης ασφάλισης με κάποιο μελλοντικό και απρόβλεπτο συμβάν, όπως είναι η επιβολή κυρώσεων στον κάτοχο αδειάς, αποτρέπει την εφαρμογή της απαίτησης στην πράξη.	Η διάταξη θα πρέπει να τροποποιηθεί προκειμένου να καταργηθεί, για όλες τις κατηγορίες εταιρειών, η απαίτηση κατοχής σύμβασης ασφάλισης. Επίσης, για τους κατόχους αδειάς κατηγορίας Δ, η απαίτηση για εγγυητική επιστολή ή σύμβαση ασφάλισης θα πρέπει να αποσυνδεθεί από την (καταργηθείσα) διάταξη περί ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
14 Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 6 παρ. 5β	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Οι αποθηκευτικοί χώροι που χρησιμοποιούνται από τους κατόχους αδειάς πρέπει να είναι ιδιόκτητοι, μισθωμένοι ή να έχουν παραχωρηθεί κατ' αποκλειστική χρήση. Η μίσθωση και η παραχώρηση της χρήσης πρέπει να έχουν διάρκεια ίση τουλάχιστον με τον χρόνο ισχύος της αδειάς.	Αποθήκευση	Δεν ήταν δυνατός ο προσδιορισμός του στόχου που έχει θέσει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής. Ωστόσο, υποθέτουμε ότι ο νομοθέτης εστίασε στην προστασία των κατόχων αδειάς, με διασφάλιση της συνέχειας της σύμβασης μίσθωσης κατά τη διάρκεια της περιόδου ισχύος της αδειάς.	Η απαίτηση που αφορά τη διάρκεια της σύμβασης μίσθωσης ή παραχώρησης, η οποία πρέπει να είναι τουλάχιστον ίση με τη διάρκεια της αδειάς, βαρύνει αδικαιολόγητα τα δύο συμβαλλόμενα μέρη και περιορίζει τη δυνατότητά τους να αποφασίζουν ελεύθερα για τη διάρκεια ισχύος της σύμβασης μίσθωσης. Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να κοινοποιούνται στις αρχές οποιοσδήποτε μεταβολές στους χώρους αποθήκευσης, προκειμένου να διασφαλισθεί η εποπτεία και η παρακολούθηση της αγοράς.	Η διάταξη θα πρέπει να τροποποιηθεί κατά τρόπο ώστε να καταργηθεί η συσχέτιση της διάρκειας της σύμβασης μίσθωσης με τη διάρκεια της αδειάς. Επίσης, θα πρέπει να προβλέπεται η καταχώριση όλων των αποθηκευτικών χώρων στο μητρώο της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
15 Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 6 παρ. 5β	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Ο ελάχιστος όγκος αποθηκευτικών χώρων που υποχρεούνται να διαθέτουν οι υφιστάμενοι κάτοχοι αδειάς εμπορίας της κατηγορίας Α' υπολογίζεται με βάση τον όγκο των πωλήσεων πετρελαιοειδών προϊόντων: Έως και 300.000 Μ.Τ. - 4.000 κυβικά μέτρα Από 300.000 Μ.Τ. έως και 600.000 Μ.Τ. - 7.000 κυβικά μέτρα Άνω των 600.000 Μ.Τ. - 13.000 κυβικά μέτρα.	Αποθήκευση	Ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής έχει πιθανόν ως στόχο να περιορίσει τη δυνατότητα μιας επιχείρησης που δεν διαθέτει τους απαιτούμενους αποθηκευτικούς χώρους για τον επαρκή εφοδιασμό της αγοράς να καταστεί κάτοχος αδειάς.	Περιοριστική διάταξη που προβλέπει υψηλό κόστος για τους φορείς της αγοράς, περιορίζοντας ενδεχομένως την είσοδο στην αγορά. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο νόμος προβλέπει τη διαρκή διαθεσιμότητα μιας ελάχιστης ποσότητας πετρελαιοειδών, προκειμένου να διασφαλισθεί η εμπορική βιωσιμότητα.	Τροποποίηση της διάταξης ώστε να περιλαμβάνει μια μικρότερη, εισαγωγική κατηγορία, προκειμένου να προβλέπεται η δυνατότητα εισόδου νέων επενδυτών.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
16 Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 6 παρ. 5β	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Για τους κατόχους αδειάς της κατηγορίας Β1, ο ελάχιστος όγκος των αποθηκευτικών χώρων πρέπει να υπερβαίνει τα 5.000 κυβικά μέτρα.	Αποθήκευση	Ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής έχει πιθανόν ως στόχο να περιορίσει τη δυνατότητα μιας επιχείρησης που δεν διαθέτει τους απαιτούμενους αποθηκευτικούς χώρους για τον επαρκή εφοδιασμό της αγοράς να καταστεί κάτοχος αδειάς.	Η διάταξη προβλέπει έναν ελάχιστο όγκο για τους αποθηκευτικούς χώρους. Μολονότι προβλέπει υψηλό κόστος για τους νεοεισερχόμενους, κρίνεται ανάλογη του στόχου που έχει θέσει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής, λόγω του ευαίσθητου χαρακτήρα του προϊόντος σε θέματα φοροδιαφυγής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ. Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
17 Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 6 παρ. 5β	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Για τους κατόχους αδειας της κατηγορίας Β2, ο ελάχιστος όγκος των αποθηκευτικών χώρων πρέπει να υπερβαίνει τα 5.000 κυβικά μέτρα.	Αποθήκευση	Ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής έχει πιθανόν ως στόχο να περιορίσει τη δυνατότητα μιας επιχείρησης που δεν διαθέτει τους απαιτούμενους αποθηκευτικούς χώρους για τον επαρκή εφοδιασμό της αγοράς να καταστεί κάτοχος αδειας.	Η διάταξη προβλέπει έναν ελάχιστο όγκο για τους αποθηκευτικούς χώρους. Μολονότι προβλέπει υψηλό κόστος για τους νεοεισερχόμενους, κρίνεται ανάλογη του στόχου που έχει θέσει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής, λόγω του ευαίσθητου χαρακτήρα του προϊόντος σε θέματα φοροδιαφυγής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
18 Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 6 παρ. 5β	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Για τους κατόχους αδειας της κατηγορίας Γ, ο ελάχιστος όγκος των αποθηκευτικών χώρων πρέπει να υπερβαίνει τα 500 κυβικά μέτρα.	Αποθήκευση	Ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής έχει πιθανόν ως στόχο να περιορίσει τη δυνατότητα μιας επιχείρησης που δεν διαθέτει τους απαιτούμενους αποθηκευτικούς χώρους για τον επαρκή εφοδιασμό της αγοράς να καταστεί κάτοχος αδειας.	Η διάταξη προβλέπει έναν ελάχιστο όγκο για τους αποθηκευτικούς χώρους. Μολονότι προβλέπει υψηλό κόστος για τους νεοεισερχόμενους, κρίνεται ανάλογη του στόχου που έχει θέσει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής, λόγω του ευαίσθητου χαρακτήρα του προϊόντος σε θέματα φοροδιαφυγής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
19 Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 6 παρ. 5γ	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Το κόστος τοποθέτησης του εμπορικού σήματος του κατόχου αδειας εμπορίας καταβάλλεται από τον ιδιοκτήτη του οχήματος, ή, σε περίπτωση που το όχημα έχει μισθωθεί σύμφωνα με σύμβαση μίσθωσης ή πωλητήριο συμβόλαιο με ρήτρα παρακράτησης κυριότητας, το κόστος καταβάλλεται από τον μισθωτή ή τον αγοραστή του οχήματος αντίστοιχα.	Συμβάσεις αποκλειστικής προμήθειας	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Περιοριστική διάταξη που επιβαρύνει οικονομικά τους επαγγελματίες μεταφορείς σε σύγκριση με τους κατόχους αδειας εμπορίας οι οποίοι δραστηριοποιούνται στη μεταφορά πετρελαιοειδών χρησιμοποιώντας ιδιόκτητα οχήματα. Τα συμβαλλόμενα μέρη θα πρέπει να αποφασίζουν ελεύθερα για τον εν λόγω όρο.	Κατάργηση της υποχρέωσης καταβολής του κόστους από τον μισθωτή ή τον αγοραστή.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
20 Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 6 παρ. 5δ	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Οι κάτοχοι αδειας εμπορίας υγραερίων πρέπει να διαθέτουν τουλάχιστον 30.000 επαναπληρούμενες φιάλες υγραερίου.	Εξοπλισμός	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, συμπεραίνουμε ότι ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής έχει πιθανόν ως στόχο να περιορίσει τη δυνατότητα μιας επιχείρησης που δεν διαθέτει τους απαιτούμενους αποθηκευτικούς χώρους για τον επαρκή εφοδιασμό της αγοράς να καταστεί κάτοχος αδειας.	Περιοριστική διάταξη που προβλέπει υψηλό κόστος για τους φορείς της αγοράς, περιορίζοντας ενδεχομένως την είσοδο στην αγορά.	Τροποποίηση της διάταξης ώστε να μειωθεί ο ελάχιστος αριθμός φιαλών και, ως εκ τούτου, να μειωθεί το κόστος εισόδου των νέων αιτούντων που επιθυμούν να εισέλθουν στην αγορά.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
21 Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 6 παρ. 6γ	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Οι αποθηκευτικοί χώροι του κατόχου της αδειας εμπορίας πετρελαιοειδών πρέπει να χρησιμοποιούνται για τροφοδοσία σε ποσότητα ίση τουλάχιστον με το 30% των πωλήσεων κάθε έτους.	Γεωγραφικός περιορισμός	Σύμφωνα με το επίσημο σκεπτικό του νόμου, στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι η χρήση του μεγαλύτερου δυνατού όγκου όλων των αποθηκευτικών χώρων που βρίσκονται στην Ελλάδα, καθώς και η αποφυγή αδειών αποθηκευτικών χώρων με περιορισμένη χωρητικότητα.	Περιοριστική διάταξη που περιορίζει την ευελιξία των απομακρυσμένων επιχειρήσεων να ανταγωνιστούν σε άλλες γεωγραφικές περιοχές στις οποίες δεν διαθέτουν όγκο αποθηκευτικών χώρων.	Κατάργηση του κατώτατου ορίου 30%.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
22 Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 7 παρ. 2	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Οι ιδιοκτήτες πρατηρίων βενζίνης που έχουν συνάψει σύμβαση αποκλειστικής προμήθειας με κάτοχο αδειας εμπορίας πρέπει να επιδεικνύουν το εμπορικό σήμα του κατόχου αδειας εμπορίας σε εμφανές σημείο των βυτιοφόρων οχημάτων που χρησιμοποιούν.	Συμβάσεις αποκλειστικής προμήθειας	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι η διάταξη θεοπίστηκε με σκοπό την παρακολούθηση και τη διασφάλιση της πληροφόρησης του καταναλωτή σχετικά με την προέλευση του πετρελαιοειδούς.	Περιοριστική διάταξη που επιβαρύνει σε ιδιωτικά ζητήματα. Τα συμβαλλόμενα μέρη θα πρέπει να αποφασίζουν ελεύθερα για τον εν λόγω όρο.	Κατάργηση της υποχρέωσης των ιδιοκτητών πρατηρίου βενζίνης να επιδεικνύουν στα οχήματά τους το εμπορικό σήμα του κατόχου αδειας εμπορίας.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
23 Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 7 παρ. 2	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Το κόστος τοποθέτησης του εμπορικού σήματος του κατόχου αδειας εμπορίας καταβάλλεται από τον ιδιοκτήτη του οχήματος, ενώ, σε περίπτωση που το όχημα έχει μισθωθεί σύμφωνα με σύμβαση μίσθωσης ή τιμολόγιο αγοράς με ρήτρα παρακράτησης κυριότητας, το κόστος καταβάλλεται από τον μισθωτή ή τον αγοραστή του οχήματος αντίστοιχα.	Συμβάσεις αποκλειστικής προμήθειας	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Περιοριστική διάταξη που επιβαρύνει οικονομικά τους επαγγελματίες μεταφορείς σε σύγκριση με τους κατόχους αδειας εμπορίας οι οποίοι δραστηριοποιούνται στη μεταφορά πετρελαιοειδών χρησιμοποιώντας ιδιόκτητα οχήματα. Τα συμβαλλόμενα μέρη θα πρέπει να αποφασίζουν ελεύθερα για τον εν λόγω όρο.	Κατάργηση.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
24 Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 7 παρ. 4	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Οι ιδιοκτήτες πρατηρίου βενζίνης που έχουν συνάψει σύμβαση αποκλειστικής προμήθειας με κάποιον κάτοχο αδειας εμπορίας, υποχρεούνται να τοποθετούν το εμπορικό σήμα του κατόχου αδειας εμπορίας σε εμφανές σημείο του πρατηρίου βενζίνης.	Συμβάσεις αποκλειστικής προμήθειας	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι η διάταξη θεοπίστηκε με σκοπό την παρακολούθηση της υποχρέωσης του κατόχου αδειας λιανικής εμπορίας να τοποθετεί το εμπορικό σήμα του κατόχου αδειας εμπορίας στο πρατήριο βενζίνης. Επιπλέον, διασφαλίζει την πληροφόρηση των καταναλωτών σχετικά με την προέλευση του πετρελαιοειδούς.	Παρότι η διάταξη επιβαρύνει σε ιδιωτικά ζητήματα, φαίνεται ανάλογη του στόχου που έχει θέσει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
25 Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 9 παρ. 2	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Οι κάτοχοι αδειας εμφιάλωσης υγραερίων επιτρέπεται να διενεργούν εμφιαλώσεις μόνο για τους κατόχους αδειας εμπορίας υγραερίων.	Περιορισμός προμήθειας	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι η διάταξη διευκολύνει την ασφαλή και αποτελεσματική διανομή του προϊόντος στους τελικούς καταναλωτές και στους κατόχους αδειας λιανικής εμπορίας. Αναφέρθηκαν επίσης λόγοι προσδιορισμού της προέλευσης του προϊόντος.	Η διάταξη φαίνεται περιοριστική αλλά ανάλογη των σκοπών ασφάλειας και ιχνηλασιμότητας.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
26 Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 9 παρ. 2	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Οι κάτοχοι αδειας εμφιάλωσης υγραερίων επιτρέπεται να γεμίζουν επαναπληρούμενες φιάλες αποκλειστικά και μόνο ιδιοκτησίας των κατόχων αδειας εμπορίας υγραερίων με τους οποίους συμβάλλονται.	Περιορισμός προμήθειας	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι η διάταξη διευκολύνει την ασφαλή και αποτελεσματική διανομή του προϊόντος στους τελικούς καταναλωτές και στους κατόχους αδειας λιανικής εμπορίας. Αναφέρθηκαν επίσης λόγοι προσδιορισμού της προέλευσης του προϊόντος.	Η διάταξη φαίνεται περιοριστική αλλά ανάλογη των σκοπών ασφάλειας και ιχνηλασιμότητας.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
27 Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 9 παρ. 2	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Οι κάτοχοι αδειας εμφιάλωσης υγραερίων απαγορεύεται να εμφιαλώνουν ή να διαθέτουν υγραέριο χίμα (μη συσκευασμένο) ή σε φιάλες για λογαριασμό τους ή για λογαριασμό τρίτων, οι οποίοι δεν έχουν άδεια εμπορίας υγραερίων.	Περιορισμός προμήθειας	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι η διάταξη διευκολύνει την ασφαλή και αποτελεσματική διανομή του προϊόντος στους τελικούς καταναλωτές και στους κατόχους αδειας λιανικής εμπορίας. Αναφέρθηκαν επίσης λόγοι προσδιορισμού της προέλευσης του προϊόντος.	Η διάταξη φαίνεται περιοριστική αλλά ανάλογη των σκοπών ασφάλειας και ιχνηλασιμότητας.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
28	Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 15 παρ. 8α (ββ)	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Το κόστος εγκατάστασης παγκόσμιου συστήματος προσδιορισμού θέσης (GPS) καταβάλλεται από τον ιδιοκτήτη του οχήματος, ενώ σε περίπτωση που το όχημα έχει μισθωθεί σύμφωνα με σύμβαση μίσθωσης ή τιμολόγιο αγοράς με ρήτρα παρακράτησης κυριότητας, το κόστος καταβάλλεται από τον μισθωτή ή τον αγοραστή του οχήματος αντίστοιχα.	Καθορισμός όρων σύμβασης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Περιοριστική διάταξη που επιβαρύνει οικονομικά τους μεταφορείς και αυξάνει τις δαπάνες τους σε σύγκριση με τους κατόχους άδειας εμπορίας οι οποίοι δραστηριοποιούνται στη μεταφορά πετρελαιοειδών χρησιμοποιώντας ιδιόκτητα οχήματα. Τα συμβαλλόμενα μέρη θα πρέπει να αποφασίζουν ελεύθερα για τον εν λόγω όρο.	Κατάργηση της υποχρέωσης καταβολής του κόστους από τον μισθωτή ή τον αγοραστή του οχήματος.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
29	Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 15 παρ. 8γ	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Είναι δυνατή η εγκατάσταση ηλεκτρονικών συστημάτων διασφάλισης της ποιότητας και της ποσότητας στις ιδιότητες ή μισθωμένες δεξαμενές και οχήματα (όπως βυτιοφόρα και πλοία) των κατόχων άδειας εμπορίας ή των κατόχων άδειας λιανικής εμπορίας και των εμπόρων βιοκαυσίμου.	Λαθρεμπόριο	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, συμπεραίνουμε ότι στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής ήταν η καταπολέμηση του λαθρεμπορίου και της παράνομης διακίνησης καυσίμων.	Η διάταξη, ως έχει, δεν υποχρεώνει ούτε παρέχει κίνητρα στους κατόχους άδειας εμπορίας και τους κατόχους άδειας λιανικής εμπορίας να εγκαταστήσουν ηλεκτρονικό σύστημα διασφάλισης ποιότητας και ποσότητας. Η παράνομη διακίνηση έχει αρνητικές επιπτώσεις στην αγορά και τον ανταγωνισμό.	Οι Αρχές πρέπει να εξετάσουν τον εθελοντικό χαρακτήρα της υποχρέωσης όταν οι ακόλουθες προϋποθέσεις εκπληρωθούν: (i) Το σύστημα GPS σε σκάφη και δεξαμενόπλοια γίνει λειτουργικό και (ii) το επι του παρόντος υποχρεωτικό σύστημα εισρών-εκρών σε σκάφη γίνει λειτουργικό.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
30	Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 15 παρ. 8γ	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Το κόστος εγκατάστασης του ηλεκτρονικού συστήματος διασφάλισης της ποιότητας και της ποσότητας του καυσίμου καταβάλλεται από τον ιδιοκτήτη του οχήματος, ενώ, σε περίπτωση που το όχημα έχει μισθωθεί σύμφωνα με σύμβαση μίσθωσης ή τιμολόγιο αγοράς με ρήτρα παρακράτησης κυριότητας, το κόστος καταβάλλεται από τον μισθωτή ή τον αγοραστή του οχήματος αντίστοιχα.	Καθορισμός όρων σύμβασης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, συμπεραίνουμε ότι στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής ήταν η καταπολέμηση του λαθρεμπορίου και της παράνομης διακίνησης καυσίμων.	Περιοριστική διάταξη που επιβαρύνει οικονομικά τους μεταφορείς και αυξάνει τις δαπάνες τους σε σύγκριση με τους κατόχους άδειας εμπορίας οι οποίοι δραστηριοποιούνται στη μεταφορά πετρελαιοειδών χρησιμοποιώντας ιδιόκτητα οχήματα. Τα συμβαλλόμενα μέρη θα πρέπει να αποφασίζουν ελεύθερα για τον εν λόγω όρο.	Κατάργηση.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
31	Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 15Α παρ. 5β	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Η χωρητικότητα των αποθηκευτικών χώρων βιοντίζελ απαγορεύεται να είναι μικρότερη του 1/100 της ζητούμενης ποσότητας, ή μικρότερη των 100 κυβικών μέτρων ανά μονάδα παραγωγής του κατόχου ή του συμβασιούχου που υποβάλει αίτηση για τη διανομή.	Αποθήκευση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι πιθανός στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι να περιοριστεί η δυνατότητα εισαγωγής στην αγορά για τις επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν τους απαιτούμενους αποθηκευτικούς χώρους.	Περιοριστική διάταξη που προβλέπει υψηλό κόστος για τους φορείς της αγοράς, περιορίζοντας ενδεχομένως την είσοδο στην αγορά	Κατάργηση της υποχρέωσης για ελάχιστη χωρητικότητα των αποθηκευτικών χώρων ίση με το 1/100 της ζητούμενης ποσότητας.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
32	Νόμος 3054/2002 "Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 23 παρ. 4	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Οι άδειες κατηγορίας Α', που έχουν εκδοθεί σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθ. 15 του Ν. 1571/1985 (ΦΕΚ 192Α'), όπως αυτή προστέθηκε με το άρθ. 35 του Ν 2008/1992 (ΦΕΚ 16Α'), καθώς και οι άδειες κατηγορίας Στ' που έχουν εκδοθεί σύμφωνα με το άρθ. 5 του Ν 1769/1988 (ΦΕΚ 66 Α') και το άρθ. 24 του Ν 2008/1992 (ΦΕΚ 154 Α') μπορεί να ανανεώνονται όπως προβλέπεται από τις διατάξεις που ισχύουν πριν από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού. Η εν λόγω διάταξη εφαρμόζεται αναδρομικά από την ισχύ του Ν 3054/2002.	Απαλλαγή από την υποχρέωση αδειοδότησης	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι η εν λόγω διάταξη θεσπίστηκε με σκοπό την παροχή κινήτρων στους κατόχους άδειας εμπορίας κατηγορίας Στ' ώστε να συνεχίσουν να διακινούν καύσιμα στα νησιά, παραχωρώντας τους το δικαίωμα διακίνησης στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας, βάσει λιγότερο αυστηρών κριτηρίων σε σχέση με τους υπόλοιπους κατόχους άδειας κατηγορίας Α'.	Δεδομένου ότι οι απαιτήσεις που επιβάλλονται στους κατόχους άδειας κατηγορίας Στ' σχετικά με το κεφάλαιο και τους αποθηκευτικούς χώρους είναι σημαντικά χαμηλότερες, η διάταξη θεσπίζει προνομιακή μεταχείριση των κατόχων άδειας κατηγορίας Στ' έναντι του συνόλου των υπόλοιπων κατόχων άδειας κατηγορίας Α' που διακινούν καύσιμα στην ελληνική επικράτεια, βλάπτοντας τον ανταγωνισμό, καθώς προκαλεί τεχνητή εξάλειψη των ίσων όρων ανταγωνισμού μεταξύ των παραγόντων της ίδιας σχετικής αγοράς.	Τροποποίηση της διάταξης προκειμένου οι άδειες κατηγορίας Α' οι οποίες χορηγήθηκαν σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθ. 15 του Ν 1571/1985 να μπορούν να ανανεώνονται μόνο μία φορά, όπως προβλέπεται από τις διατάξεις που ισχύουν προτού θεσπιστεί ο Ν 3054/2002. Μετά τη λήξη των ανανεωμένων αδειών, η ανανέωση θα πρέπει να βασίζεται στα κριτήρια που ισχύουν για τις άδειες κατηγορίας Α' όπως προβλέπεται από τον νόμο για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην ηπειρωτική Ελλάδα. Εάν το κράτος χορηγήσει νέες άδειες κατηγορίας Στ' με σκοπό τη διασφάλιση του αποτελεσματικού εφοδιασμού των νησιών και των απομακρυσμένων περιοχών, οι ελάχιστες απαιτήσεις θα πρέπει να συνάδουν με τις ελάχιστες απαιτήσεις που ισχύουν για την απόκτηση των αδειών κατηγορίας Α'.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ. Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
33 Νόμος 4177/2013 "Κανόνες ρύθμισης της αγοράς προϊόντων και της παροχής υπηρεσιών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 29 παρ. 1	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Κατ' εξαίρεση, η σύμβαση αποκλειστικής προμήθειας μεταξύ της εταιρείας εμπορίας και του πρατηριούχου μπορεί να είναι διάρκειας μεγαλύτερη της πενταετίας που όμως δεν μπορεί να υπερβαίνει τη διάρκεια της μίσθωσης, σε περίπτωση: α) μίσθωσης του χώρου από τον πρατηριούχο β) παραχώρησης της χρήσης στον πρατηριούχο χώρων που είτε ανήκουν στην εταιρία εμπορίας γ) είτε μισθώνονται από αυτήν από τρίτους, μη συνδεδεμένους με τον πρατηριούχο.	Συμβάσεις αποκλειστικής προμήθειας	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι η διάταξη θεσπίστηκε με σκοπό την παρακολούθηση των υποχρεώσεων των κατόχων άδειας λιανικής εμπορίας έναντι των κατόχων άδειας εμπορίας, και δικαιολογείται περαιτέρω από τη διαφάνεια των τιμών και τις χαμηλότερες τιμές για τον καταναλωτή.	Η εν λόγω διάταξη επιτρέπει ορισμένες εξαιρέσεις στη διάρκεια ισχύος των συμβάσεων αποκλειστικής προμήθειας, συσχετίζοντας τη διάρκεια της σύμβασης με την κυριότητα των χώρων. Ωστόσο, ο τρόπος διατύπωσης των εξαιρέσεων α) και β) δεν εγγυάται ότι ο κάτοχος άδειας εμπορίας είναι και ιδιοκτήτης του χώρου. Η διατύπωση αυτή ενδέχεται να οδηγήσει σε σύναψη συμβάσεων αποκλειστικής προμήθειας με διάρκεια μεγαλύτερη των πέντε ετών, οι οποίες δεν θα είναι σύμφωνες με το πνεύμα του νόμου. Ως εκ τούτου, οι κάτοχοι άδειας λιανικής εμπορίας περιορίζονται ως προς το ζήτημα της αλλαγής προμηθευτών.	Η διάταξη θα πρέπει να τροποποιηθεί για τις περιπτώσεις α) και β) προκειμένου να επιτρέπεται η εν λόγω παράταση μόνο σε περίπτωση που ο κάτοχος άδειας εμπορίας διατηρεί την πλήρη κυριότητα του χώρου, και όχι την ψιλή κυριότητα ή την επικαρπία.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
34 Υπουργική Απόφαση Α2-718/2014 "Κωδικοποίηση κανόνων διακίνησης και εμπορίας προϊόντων και παροχής υπηρεσιών"	Άρθ. 115 παρ. 1.1	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Οι κάτοχοι άδειας λιανικής εμπορίας α) υγρών καυσίμων ή/και β) υγραερίου αποκλειστικά για κίνηση οχημάτων μέσω αντλιών (AUTOGAS) ή/και γ) πεπιεσμένου φυσικού αερίου (CNG), εφόσον διατηρούν σύμβαση αποκλειστικής προμήθειας με κάτοχο άδειας εμπορίας, υποχρεούνται να αναρτούν σε εμφανές σημείο του πρατηρίου τους το εμπορικό σήμα του κατόχου άδειας εμπορίας, άλλως κατά περίπτωση, το εμπορικό τους σήμα του ή του συνεταιρισμού ή της κοινοπραξίας της οποίας είναι μέλη.	Συμβάσεις αποκλειστικής προμήθειας	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι η διάταξη θεσπίστηκε με σκοπό την παρακολούθηση της υποχρέωσης του κατόχου άδειας λιανικής εμπορίας να τοποθετεί το εμπορικό σήμα του κατόχου άδειας εμπορίας στο πρατήριο βενζίνης. Επιπλέον, διασφαλίζει την πληροφόρηση των καταναλωτών σχετικά με την προέλευση του πετρελαιοειδούς.	Η διάταξη είναι δικαιολογημένη.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
35 Υπουργική Απόφαση Α2-718/2014 "Κωδικοποίηση κανόνων διακίνησης και εμπορίας προϊόντων και παροχής υπηρεσιών"	Άρθ. 115 παρ. 1.2	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Κάτοχος άδειας λιανικής εμπορίας που δεν διατηρεί σύμβαση αποκλειστικής προμήθειας με κάτοχο άδειας εμπορίας είτε για τα υγρά καύσιμα, είτε για το υγραέριο κίνησης (AUTOGAS) είτε για το πεπιεσμένο φυσικό αέριο (CNG), απαγορεύεται να έχει τοποθετήσει σε οποιοδήποτε σημείο του πρατηρίου του εμπορικά σήματα κατόχων άδειας εμπορίας με τα οποία διαφημίζεται. Επίσης απαγορεύεται να φέρει στις αντλίες του διακριτικά σήματα κατόχων άδειας εμπορίας για τα αντίστοιχα προϊόντα.	Συμβάσεις αποκλειστικής προμήθειας	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι η διάταξη θεσπίστηκε με σκοπό να διασφαλίσει την πληροφόρηση των καταναλωτών σχετικά με την προέλευση του υγραερίου κίνησης (AUTOGAS) ή του πεπιεσμένου φυσικού αερίου (CNG) στις περιπτώσεις όπου δεν υπάρχει αποκλειστικός προμηθευτής.	Η διάταξη είναι δικαιολογημένη.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
36 Υπουργική Απόφαση Α2-718/2014 "Κωδικοποίηση κανόνων διακίνησης και εμπορίας προϊόντων και παροχής υπηρεσιών"	Άρθ. 115 παρ. 1.3	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Εφόσον κάτοχος άδειας λιανικής εμπορίας που δεν διατηρεί σύμβαση αποκλειστικής προμήθειας με κάτοχο άδειας εμπορίας για υγρά καύσιμα φέρει στο πρατήριο του πινακίδες σήμανσης που διαφημίζουν άλλα, εκτός καυσίμων είδη εταιρειών εμπορίας πετρελαιοειδών (π.χ. λιπαντικά), οι πινακίδες αυτές θα είναι εμφανώς μικρότερων διαστάσεων από την πινακίδα του εμπορικού σήματος και θα απέχουν τουλάχιστον τρία (3) μέτρα από αυτήν. Επίσης, σε αυτές τις πινακίδες θα αναγράφεται ευκρινώς το διατιθέμενο είδος.	Συμβάσεις αποκλειστικής προμήθειας	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου· ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής έχει ως στόχο την αποφυγή ενδεχόμενης σύγχυσης του καταναλωτή σχετικά με την προέλευση του καυσίμου και των λιπαντικών.	Η διάταξη είναι δικαιολογημένη.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
37 Υπουργική Απόφαση Α2-718/2014 "Κωδικοποίηση κανόνων διακίνησης και εμπορίας προϊόντων και παροχής υπηρεσιών"	Άρθ. 15 παρ. 1.4.1	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Εάν ο κάτοχος άδειας λιανικής εμπορίας διατηρεί σύμβαση αποκλειστικής προμήθειας με κάτοχο άδειας εμπορίας για υγρά καύσιμα, ενώ για το υγραέριο κίνησης (AUTOGAS) δεν έχει αποκλειστικό προμηθευτή, πρέπει να αναρτά σε εμφανές σημείο του πρατηρίου του το εμπορικό σήμα του κατόχου άδειας εμπορίας με τον οποίο διατηρεί σύμβαση αποκλειστικής προμήθειας για τα υγρά καύσιμα, ενώ για το υγραέριο κίνησης θα αναρτά κατά περίπτωση το εμπορικό του σήμα ή το σήμα του συνεταιρισμού ή της κοινοπραξίας της οποίας είναι μέλος, στο σχετικό σημείο της πινακίδας τιμών λιανικής πώλησης.	Συμβάσεις αποκλειστικής προμήθειας	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου· ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής έχει ως στόχο την αποφυγή ενδεχόμενης σύγχυσης του καταναλωτή σχετικά με την προέλευση του υγρού καυσίμου και του υγραερίου κίνησης (AUTOGAS).	Η διάταξη είναι δικαιολογημένη.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ. Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
38 Υπουργική Απόφαση Α2-718/2014 "Κωδικοποίηση κανόνων διακίνησης και εμπορίας προϊόντων και παροχής υπηρεσιών"	Άρθ. 115 παρ. 1.4.2	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Εάν ο κάτοχος άδειας λιανικής εμπορίας δεν διατηρεί σύμβαση αποκλειστικής προμήθειας για τα υγρά καύσιμα ενώ προμηθεύεται το υγραέριο κίνησης (AUTOGAS) αποκλειστικά από συγκεκριμένο κάτοχο άδειας εμπορίας, πρέπει να αναρτά για τα υγρά καύσιμα κατά περίπτωση το εμπορικό του σήμα ή το σήμα του συνεταιρισμού ή της κοινοπραξίας της οποίας είναι μέλος, ενώ για το υγραέριο κίνησης θα αναρτά το εμπορικό σήμα του κατόχου άδειας εμπορίας με τον οποίο έχει αποκλειστική συνεργασία στο σχετικό σημείο της πινακίδας λιανικής πώλησης.	Συμβάσεις αποκλειστικής προμήθειας	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου· ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής έχει ως στόχο την αποφυγή ενδεχόμενης σύγχυσης του καταναλωτή σχετικά με την προέλευση του υγρού καυσίμου και του υγραερίου κίνησης (AUTOGAS).	Η διάταξη είναι δικαιολογημένη.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
39 Υπουργική Απόφαση Α2-718/2014 "Κωδικοποίηση κανόνων διακίνησης και εμπορίας προϊόντων και παροχής υπηρεσιών"	Άρθ. 115 παρ. 1.4.3	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Εάν ο κάτοχος άδειας λιανικής εμπορίας διατηρεί σύμβαση αποκλειστικής προμήθειας με κάτοχο άδειας εμπορίας για τα υγρά καύσιμα και σύμβαση αποκλειστικής προμήθειας με άλλο κάτοχο άδειας εμπορίας για το υγραέριο κίνησης (AUTOGAS), πρέπει να αναρτά το εμπορικό σήμα του κατόχου άδειας εμπορίας από τον οποίο προμηθεύεται τα υγρά καύσιμα, ενώ για το υγραέριο κίνησης θα αναρτά το εμπορικό σήμα του κατόχου άδειας εμπορίας από τον οποίο προμηθεύεται το υγραέριο κίνησης (AUTOGAS), στο σχετικό σημείο της πινακίδας τιμών λιανικής πώλησης.	Συμβάσεις αποκλειστικής προμήθειας	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου· ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής έχει ως στόχο την αποφυγή ενδεχόμενης σύγχυσης του καταναλωτή σχετικά με την προέλευση του υγρού καυσίμου και του υγραερίου κίνησης (AUTOGAS).	Η διάταξη είναι δικαιολογημένη.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
40 Υπουργική Απόφαση Δ2/16570/2005 "Κανονισμός Αδειών"	άρθ. 17	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Προβλέπεται διαφορετικός χρόνος διάρκειας ισχύος για τον κάτοχο άδειας εμπορίας καυσίμου (5 έτη) και διαφορετικός χρόνος διάρκειας ισχύος (4 έτη) για την εισαγωγή ή την προμήθεια καυσίμων απευθείας από τα διυλιστήρια.	Χορήγηση αδειών	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Η διάταξη εισάγει διακριτική μεταχείριση μεταξύ των επιχειρηματιών της λιανικής αγοράς καυσίμων όσον αφορά τη διαδικασία χορήγησης αδειών. Ως εκ τούτου, επιβάλλει υψηλότερο κόστος στους κατόχους άδειας λιανικής εμπορίας που εισάγουν ή αγοράζουν πετρέλαιο απευθείας από διυλιστήρια, σε σύγκριση με το κόστος που βαρύνει τους κατόχους άδειας εμπορίας με διάρκεια ισχύος μεγαλύτερη κατά ένα έτος. Ωστόσο, η διάταξη φαίνεται δικαιολογημένη αν λάβουμε υπόψη τα αυστηρότερα κριτήρια αδειοδότησης που ισχύουν για τους κατόχους άδειας εμπορίας.	Εναρμόνιση της διάρκειας ισχύος των αδειών σε 5 έτη για όλες τις περιπτώσεις.	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
41 Υπουργική Απόφαση Δ2/16570/2005 "Κανονισμός Αδειών"	άρθ. 20 παρ. 2	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Ο κάτοχος άδειας εμπορίας κατηγορίας Γ' δεν επιτρέπεται να εφοδιάζει με προϊόν τις εγκαταστάσεις κατόχων άδειας εμφιαλώσεως υγραερίων, εφόσον το προϊόν δεν προορίζεται να εμφιαλωθεί αποκλειστικά για λογαριασμό του.	Περιορισμός προμήθειας	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι η διάταξη θεσπίστηκε για λόγους ιχνηλασιμότητας.	Η διάταξη φαίνεται περιοριστική αλλά ανάλογη των σκοπών ασφάλειας και ιχνηλασιμότητας.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
42 Υπουργική Απόφαση Δ2/16570/2005 "Κανονισμός Αδειών"	Άρθ. 21	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Οι κάτοχοι άδειας πωλητή πετρελαίου θέρμανσης δεν επιτρέπεται να ασκούν δραστηριότητες εμπορίου χονδρικής, εκτός εάν διαθέτουν αποθηκευτικούς χώρους με ελάχιστο όγκο 80 κυβικά μέτρα.	αποθήκευση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, συμπεραίνουμε ότι πιθανός στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι να περιοριστεί η δυνατότητα εισαγωγής στην αγορά πετρελαιοειδών προϊόντων για τις επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν τους απαιτούμενους αποθηκευτικούς χώρους.	Η διάταξη φαίνεται περιοριστική αλλά κρίνεται ανάλογη του στόχου που έχει θέσει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
43 Υπουργική Απόφαση Δ2/16570/2005 "Κανονισμός Αδειών"	Άρθ. 21δ	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Οι κάτοχοι άδειας πωλητή πετρελαίου θέρμανσης δεν επιτρέπεται να διαθέτουν φωτιστικό πετρέλαιο χύδην σε καταστήματα χονδρικής ή λιανικής πώλησης.	Περιορισμός προμήθειας	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, συμπεραίνουμε ότι η διάταξη θεσπίστηκε για λόγους ασφαλείας.	Η διάταξη μπορεί να αυξάνει τις δαπάνες αλλά δικαιολογείται με βάση τον στόχο του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
44 Υπουργική Απόφαση Δ2/16570/2005 "Κανονισμός Αδειών"	Άρθ. 22β	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Οι κάτοχοι άδειας διανομής εμφιαλωμένου υγραερίου επιτρέπεται να προμηθεύονται εμφιαλωμένο υγραέριο μόνο από κατόχους άδειας εμπορίας κατηγορίας Γ'.	Περιορισμός προμήθειας	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι η διάταξη θεσπίστηκε για λόγους ιχνηλασιμότητας.	Η διάταξη κρίνεται ανάλογη του επιδιωκόμενου σκοπού.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
45 Υπουργική Απόφαση Δ2/16570/2005 "Κανονισμός Αδειών"	Παράρτημα 3 σημείο 7	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Οι κάτοχοι άδειας εμπορίας υγραερίου πρέπει να έχουν στην κατοχή τους τουλάχιστον 50.000 επανατηλτρομμένες φιάλες.	Εξοπλισμός	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, συμπεραίνουμε ότι πιθανός στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι να περιοριστεί η δυνατότητα εισαγωγής στην αγορά πετρελαιοειδών προϊόντων για τις επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν τους απαιτούμενους αποθηκευτικούς χώρους.	Περιοριστική διάταξη που θεσπίζει υψηλό κόστος εισόδου στην αγορά. Επίσης, προκαλείται ανασφάλεια δικαίου λόγω του γεγονότος ότι η εν λόγω διάταξη αντιβαίνει στη διάταξη του Ν 3054/2002 η οποία ορίζει ρητώς ως ελάχιστο αριθμό φιαλών τις 30.000.	Τροποποίηση της διάταξης με σκοπό την ελάττωση του ελάχιστου αριθμού φιαλών, προκειμένου να ελαχιστοποιηθεί το κόστος εισόδου για τους νέους αιτούντες.	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
46 Υπουργική Απόφαση Δ2/16570/2005 "Κανονισμός Αδειών"	Άρθ. 22δ	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Οι κάτοχοι άδειας διανομής εμφιαλωμένου υγραερίου δεν επιτρέπεται να διαθέτουν εμφιαλωμένο υγραέριο σε άλλους κατόχους άδειας διανομής εμφιαλωμένου υγραερίου.	Περιορισμός προμήθειας	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, συμπεραίνουμε ότι η διάταξη θεσπίστηκε για λόγους ασφαλείας.	Η διάταξη κρίνεται ανάλογη του επιδιωκόμενου σκοπού.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
47	Υπουργική Απόφαση Α3/5262/2004 "Ρύθμιση θεμάτων λειτουργίας πρατηρίων πετρελαιοειδών προϊόντων και υποχρεώσεις εταιρειών εμπορίας πετρελαιοειδών προϊόντων"	Άρθ. 1 παρ. 4	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Οι κάτοχοι άδειας λειτουργίας ανεξάρτητων πρατηρίων βενζίνης δεν επιτρέπεται να αναρτούν σε κανένα σημείο του πρατηρίου τους εμπορικά σήματα κατόχων άδειας εμπορίας καυσίμων, μέσω των οποίων διαφημίζονται προϊόντα αυτών των εταιρειών.	Διαφήμιση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου· ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής έχει ως στόχο να διασφαλισθεί ο προσδιορισμός της προέλευσης των καυσίμων και η πληροφόρηση του καταναλωτή.	Οι αρμόδιες αρχές θεωρούν ότι η διάταξη έχει αντικατασταθεί από το άρθ. 115 της Υπουργικής Απόφασης Α2-718/2014.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
48	Υπουργική Απόφαση Α3/5262/2004 "Ρύθμιση θεμάτων λειτουργίας πρατηρίων πετρελαιοειδών προϊόντων και υποχρεώσεις εταιρειών εμπορίας πετρελαιοειδών προϊόντων"	Άρθ. 1 παρ. 4	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Οι κάτοχοι άδειας λειτουργίας ανεξάρτητων πρατηρίων βενζίνης δεν επιτρέπεται να φέρουν στις αντλίες τους εμπορικά σήματα εταιρειών εμπορίας πετρελαιοειδών.	Διαφήμιση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου· ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής έχει ως στόχο να διασφαλισθεί ο προσδιορισμός της προέλευσης των καυσίμων και η πληροφόρηση του καταναλωτή.	Οι αρμόδιες αρχές θεωρούν ότι η διάταξη έχει αντικατασταθεί από το άρθ. 115 της Υπουργικής Απόφασης Α2-718/2014.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
49	Υπουργική Απόφαση Α3/5262/2004 "Ρύθμιση θεμάτων λειτουργίας πρατηρίων πετρελαιοειδών προϊόντων και υποχρεώσεις εταιρειών εμπορίας πετρελαιοειδών προϊόντων"	Άρθ. 1 παρ. 6	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Απαγορεύεται σε εταιρείες κατόχους άδειας εμπορίας να εφοδιάζουν με καύσιμα, είτε άμεσα είτε δια μέσου τρίτων, πρατήρια στα οποία έχουν αναρτηθεί σήματα άλλης εταιρείας κατόχου άδειας εμπορίας.	Περιορισμός προμήθειας	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου· ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής έχει ως στόχο να διασφαλισθεί ο προσδιορισμός της προέλευσης των καυσίμων και η πληροφόρηση του καταναλωτή.	Οι αρμόδιες αρχές θεωρούν ότι η διάταξη έχει αντικατασταθεί από το άρθ. 115 της Υπουργικής Απόφασης Α2-718/2014.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
50	Προεδρικό Διάταγμα 11/2007 "Καθορισμός ποσοστών απομείωσης Αρωματικών Υδρογονανθράκων, κωδικών Σ.Ο. 27.07 και Σ.Ο. 29.02 και άλλων ενεργειακών προϊόντων"	Άρθ. 3 παρ. 2	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Όταν μια ποσότητα καυσίμου υφίσταται φυσική απομείωση (φύρα) κατά το στάδιο αποθήκευσης σε φορολογική αποθήκη ή σε άλλους χώρους φύλαξης, επιβάλλεται Φ.Π.Α. επί της φύρας, ενώ γίνεται σχετική πράξη απαλλαγής από τον ειδικό φόρο κατανάλωσης.	Φορολόγηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Η διάταξη ενδέχεται να επιβάλλει αδικαιολόγητο κόστος στους επιχειρηματίες και, ως εκ τούτου, να περιορίζει την είσοδο στην αγορά και να έχει αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό.	Κατάργηση.	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας / Οικονομικών
51	Υπουργική Απόφαση Α3/5262/2004 "Ρύθμιση θεμάτων λειτουργίας πρατηρίων πετρελαιοειδών προϊόντων και υποχρεώσεις εταιρειών εμπορίας πετρελαιοειδών προϊόντων"	Άρθ. 1 παρ. 3.1	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Οι ιδιοκτήτες πρατηρίου βενζίνης που διατηρούν σύμβαση αποκλειστικής προμήθειας με κατόχους άδειας εμπορίας, υποχρεούνται να τοποθετούν το εμπορικό σήμα του κατόχου άδειας εμπορίας σε εμφανές σημείο του πρατηρίου βενζίνης.	Συμβάσεις αποκλειστικής προμήθειας	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι ο στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής ήταν η διασφάλιση της πληροφόρησης του καταναλωτή σχετικά με την προέλευση των καυσίμων.	Οι αρμόδιες αρχές θεωρούν ότι η διάταξη έχει αντικατασταθεί από νεότερη νομοθεσία.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
52	Υπουργική Απόφαση Α3/5262/2004 "Ρύθμιση θεμάτων λειτουργίας πρατηρίων πετρελαιοειδών προϊόντων και υποχρεώσεις εταιρειών εμπορίας πετρελαιοειδών προϊόντων"	Άρθ. 1 παρ. 3.1	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Κάτω ακριβώς ή παράπλευρα από την πινακίδα αυτή το πρατήριο υποχρεούται να αναρτά την προβλεπόμενη από το άρθ. 83Α της κωδικοποιημένης Αγορανομικής Διάταξης 14/1989, πινακίδα, με τις τιμές λιανικής πώλησης υγρών καυσίμων.	Παρωχημένη διάταξη	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι ο στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής ήταν η διασφάλιση της πληροφόρησης του καταναλωτή σχετικά με τις τιμές πώλησης.	Οι αρμόδιες αρχές θεωρούν ότι η διάταξη έχει αντικατασταθεί από νεότερη νομοθεσία.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
53	Υπουργική Απόφαση Α3/5262/2004 "Ρύθμιση θεμάτων λειτουργίας πρατηρίων πετρελαιοειδών προϊόντων και υποχρεώσεις εταιρειών εμπορίας πετρελαιοειδών προϊόντων"	Άρθ. 1 παρ. 4.2	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Τα πρατήρια που φέρουν το ειδικό σήμα «Α.Π.» απαγορεύεται να έχουν τοποθετήσει σε οποιοδήποτε σημείο του χώρου τους πινακίδες εταιρειών εμπορίας πετρελαιοειδών, με τις οποίες διαφημίζεται, δια μέσου του πρατηρίου αυτού, η διάθεση πετρελαιοειδών προϊόντων των εταιρειών αυτών.	Διαφήμιση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι ο στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής ήταν η διασφάλιση της πληροφόρησης του καταναλωτή σχετικά με την προέλευση του καυσίμου.	Οι αρμόδιες αρχές θεωρούν ότι η διάταξη έχει αντικατασταθεί από νεότερη νομοθεσία.	Κατάργηση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
54	Υπουργική Απόφαση Α3/5262/2004 "Ρύθμιση θεμάτων λειτουργίας πρατηρίων πετρελαιοειδών προϊόντων και υποχρεώσεις εταιρειών εμπορίας πετρελαιοειδών προϊόντων"	Άρθ. 1 παρ. 4.2	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Τα ανεξάρτητα πρατήρια βενζίνης απαγορεύεται να φέρουν στις αντλίες τους διακριτικά σήματα εταιρειών εμπορίας πετρελαιοειδών.	Διαφήμιση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι ο στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής ήταν η διασφάλιση της πληροφόρησης του καταναλωτή σχετικά με την προέλευση του καυσίμου.	Οι αρμόδιες αρχές θεωρούν ότι η διάταξη έχει αντικατασταθεί από νεότερη νομοθεσία.	Κατάργηση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
55	Υπουργική Απόφαση Α3/5262/2004 "Ρύθμιση θεμάτων λειτουργίας πρατηρίων πετρελαιοειδών προϊόντων και υποχρεώσεις εταιρειών εμπορίας πετρελαιοειδών προϊόντων"	Άρθ. 1 παρ. 6	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Απαγορεύεται σε εταιρείες κατόχους άδειας εμπορίας να εφοδιάζουν με καύσιμα, είτε άμεσα είτε δια μέσου τρίτων, πρατήρια στα οποία έχουν αναρτηθεί σήματα άλλης εταιρείας κατόχου άδειας εμπορίας.	Περιορισμός προμήθειας	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, συμπεραίνουμε ότι η διάταξη θεσπίστηκε με σκοπό την παρακολούθηση της υποχρέωσης του κατόχου άδειας λιανικής εμπορίας να τοποθετεί το εμπορικό σήμα του κατόχου άδειας εμπορίας στο πρατήριο βενζίνης. Επιπλέον, διασφαλίζει την πληροφόρηση του καταναλωτή σχετικά με την προέλευση των καυσίμων.	Οι αρμόδιες αρχές θεωρούν ότι η διάταξη έχει αντικατασταθεί από νεότερη νομοθεσία.	Κατάργηση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
56	Κοινή Υπουργική Απόφαση ΔΥδρον./ΕΦ.5/180086/2015 "Παροχή ασφαλιστικής κάλυψης κατά συγκεκριμένων κινδύνων ή εγγυητικής επιστολής για τη χορήγηση άδειας εμπορίας πετρελαιοειδών προϊόντων"	Άρθ. 1 παρ. 1	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Το ποσό της εγγυητικής επιστολής για τις εταιρείες πετρελαιοειδών κατηγορίας Α' υπολογίζεται με βάση τον όγκο των πωλήσεων πετρελαιοειδών προϊόντων που αυτές πραγματοποίησαν κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος, ως εξής: Έως και 300.000 Μ.Τ. - 500.000 ΕΥΡΩ Από 300.000 Μ.Τ. έως και 600.000 Μ.Τ. - 1.000.000 ΕΥΡΩ Άνω των 600.000 Μ.Τ. - 1.500.000 ΕΥΡΩ.	Εγγύηση	Δεν ήταν δυνατός ο προσδιορισμός του στόχου που έχει θέσει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με τις αρμόδιες αρχές, συμπεραίνουμε ότι η λογική του είναι να προστατεύσει το κράτος από τυχόν στρεβλώσεις οι οποίες προκύπτουν στην αδυναμία των επιχειρηματιών να καταβάλουν το ποσό που αντιστοιχεί στις επιβληθείσες κυρώσεις.	Η διάταξη ενδέχεται να περιορίζει τη δυνατότητα των νεοεισερχομένων να συμμετάσχουν ενεργά στην αγορά. Επίσης, ενδέχεται να επιβάλλει υψηλό λειτουργικό κόστος στις κατεστημένες επιχειρήσεις. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι ο νόμος δεν θα πρέπει να συσχετίζει την υποβολή εγγυητικής επιστολής ή σύμβασης ασφάλισης με ενδεχόμενα μελλοντικά και απρόβλεπτα συμβάντα όπως η επιβολή κυρώσεων στον κάτοχο άδειας.	Τροποποίηση της διάταξης προκειμένου να εισαγάγει χαμηλότερο κατώτατο όριο, το οποίο να συνάδει με τις νέες ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
57	Κοινή Υπουργική Απόφαση ΔΥδρoγ./Ε/Φ.5/180086/2015 "Παροχή ασφαλιστικής κάλυψης κατά συγκεκριμένων κινδύνων ή εγγυητικής επιστολής για τη χορήγηση άδειας εμπορίας πετρελαιοειδών προϊόντων"	Άρθ. 1 παρ. 1	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Το ποσό της εγγυητικής επιστολής που πρέπει να εκδοθεί από τους κατόχους αδειάς της κατηγορίας Β1 (αφορολόγητα καύσιμα πλοίων) ανέρχεται σε 500.000 ΕΥΡΩ.	Εγγύηση	Δεν ήταν δυνατός ο προσδιορισμός του στόχου που έχει θέσει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με τις αρμόδιες αρχές, συμπεραίνουμε ότι η λογική του είναι να προστατεύσει το κράτος από τυχόν στρεβλώσεις οι οποίες οφείλονται στην αδυναμία των επιχειρηματιών να καταβάλουν το ποσό που αντιστοιχεί στις επιβληθείσες κυρώσεις.	Η διάταξη κρίνεται ανάλογη του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής, δεδομένου του ευαίσθητου χαρακτήρα του προϊόντος, αξίζει ωστόσο να σημειωθεί ότι ο νόμος δεν θα πρέπει να συσχετίζει την υποβολή εγγυητικής επιστολής ή σύμβασης ασφάλισης με ενδεχόμενα μελλοντικά και απρόβλεπτα συμβάντα όπως η επιβολή κυρώσεων στον κάτοχο αδειάς.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
58	Κοινή Υπουργική Απόφαση ΔΥδρoγ./Ε/Φ.5/180086/2015 "Παροχή ασφαλιστικής κάλυψης κατά συγκεκριμένων κινδύνων ή εγγυητικής επιστολής για τη χορήγηση άδειας εμπορίας πετρελαιοειδών προϊόντων"	Άρθ. 1 παρ. 1	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Το ποσό της εγγυητικής επιστολής που πρέπει να εκδοθεί από τους κατόχους αδειάς της κατηγορίας Β2 (αφορολόγητα καύσιμα αεροσκαφών) ανέρχεται σε 500.000 EUR.	Εγγύηση	Δεν ήταν δυνατός ο προσδιορισμός του στόχου που έχει θέσει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με τις αρμόδιες αρχές, συμπεραίνουμε ότι η λογική του είναι να προστατεύσει το κράτος από τυχόν στρεβλώσεις οι οποίες οφείλονται στην αδυναμία των επιχειρηματιών να καταβάλουν το ποσό που αντιστοιχεί στις επιβληθείσες κυρώσεις.	Η διάταξη κρίνεται ανάλογη του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής, δεδομένου του ευαίσθητου χαρακτήρα του προϊόντος, αξίζει ωστόσο να σημειωθεί ότι ο νόμος δεν θα πρέπει να συσχετίζει την υποβολή εγγυητικής επιστολής ή σύμβασης ασφάλισης με ενδεχόμενα μελλοντικά και απρόβλεπτα συμβάντα όπως η επιβολή κυρώσεων στον κάτοχο αδειάς.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
59	Κοινή Υπουργική Απόφαση ΔΥδρoγ./Ε/Φ.5/180086/2015 "Παροχή ασφαλιστικής κάλυψης κατά συγκεκριμένων κινδύνων ή εγγυητικής επιστολής για τη χορήγηση άδειας εμπορίας πετρελαιοειδών προϊόντων"	Άρθ. 1 παρ. 1	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Το ποσό της εγγυητικής επιστολής που πρέπει να εκδοθεί από τους κατόχους αδειάς της κατηγορίας Γ' (άδεια εμπορίας υγραερίων) ανέρχεται σε 500.000 EUR.	Εγγύηση	Δεν ήταν δυνατός ο προσδιορισμός του στόχου που έχει θέσει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με τις αρμόδιες αρχές, συμπεραίνουμε ότι η λογική του είναι να προστατεύσει το κράτος από τυχόν στρεβλώσεις οι οποίες οφείλονται στην αδυναμία των επιχειρηματιών να καταβάλουν το ποσό που αντιστοιχεί στις επιβληθείσες κυρώσεις.	Η διάταξη κρίνεται ανάλογη του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής, δεδομένου του ευαίσθητου χαρακτήρα του προϊόντος, αξίζει ωστόσο να σημειωθεί ότι ο νόμος δεν θα πρέπει να συσχετίζει την υποβολή εγγυητικής επιστολής ή σύμβασης ασφάλισης με ενδεχόμενα μελλοντικά και απρόβλεπτα συμβάντα όπως η επιβολή κυρώσεων στον κάτοχο αδειάς.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
60	Κοινή Υπουργική Απόφαση ΔΥδρoγ./Ε/Φ.5/180086/2015 "Παροχή ασφαλιστικής κάλυψης κατά συγκεκριμένων κινδύνων ή εγγυητικής επιστολής για τη χορήγηση άδειας εμπορίας πετρελαιοειδών προϊόντων"	Άρθ. 1 παρ. 1	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Το ποσό της εγγυητικής επιστολής που πρέπει να εκδοθεί από τους κατόχους αδειάς της κατηγορίας Δ' (άδεια εμπορίας ασφάλτου) ανέρχεται σε 500.000 EUR.	Εγγύηση	Στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι η πρόβλεψη εναλλακτικής λύσης στις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις. Ως εκ τούτου, το ύψος του ποσού που αναφέρεται στην εγγυητική επιστολή συμμορφώνεται με το ποσό των ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων.	Το εν λόγω μέτρο δεν συνάδει με την κατάργηση των ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων της άδειας κατηγορίας Δ', ωστόσο δεν θα πρέπει να καταργηθεί για λόγους ανασφάλειας δικαίου, καθώς αυτές οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν αργό πετρέλαιο ως πρώτη ύλη για την παραγωγή ασφάλτου.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
61	Κοινή Υπουργική Απόφαση ΔΥδρoγ./Ε/Φ.5/180086/2015 "Παροχή ασφαλιστικής κάλυψης κατά συγκεκριμένων κινδύνων ή εγγυητικής επιστολής για τη χορήγηση άδειας εμπορίας πετρελαιοειδών προϊόντων"	Άρθ. 1 παρ. 7, 8, 9	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Λεπτομέρειες σύμβασης ασφάλισης για όλους τους κατόχους αδειάς.	Ασφάλιση	Στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι η πρόβλεψη εναλλακτικής λύσης στις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις.	Ο συσχετισμός της σύμβασης ασφάλισης με κάποιο μελλοντικό και απρόβλεπτο συμβάν, όπως είναι η επιβολή κυρώσεων στον κάτοχο αδειάς, αποτρέπει την εφαρμογή της απαίτησης στην πράξη.	Κατάργηση.	Υπουργείο Οικονομικών / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Περιβάλλοντος και Ενέργειας
62	Κοινή Υπουργική Απόφαση Α8/οικ26374/2079/2014 "Καθορισμός προϋποθέσεων και λεπτομερειών για τη διακίνηση των πετρελαιοειδών προϊόντων από τους κατόχους αδειών του Ν. 3054/2002"	Άρθ. 2 παρ. 2	Εμπόριο χονδρικής πετρελαιοειδών	Το κόστος των διοδίων για τη μεταφορά πετρελαιοειδών θα υπολογίζεται και θα καταβάλλεται πέραν της τιμολόγησης που αντιστοιχεί στην υπηρεσία μεταφοράς.	Καθορισμός όρων σύμβασης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Συμπεραίνουμε ότι η διάταξη έχει ως στόχο την προστασία των επαγγελματιών μεταφορέων από απρόβλεπτες διακυμάνσεις του κόστους των διοδίων.	Η διάταξη επιβάλλει περιορισμό στον καθορισμό των κομίστρων της μεταφοράς, καθώς προβλέπει υπολογισμό του κόστους των διοδίων ξεχωριστά. Ως αποτέλεσμα, ο τελικός πελάτης δεν γνωρίζει εκ των προτέρων το πραγματικό κόστος και δεν διαθέτει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για να επιλέξει μεταξύ των ανταγωνιστών μεταφορέων. Ωστόσο, κρίνεται σκόπιμο να προσδιορίζονται πλήρως στη σύμβαση (ιδίως εφόσον πρόκειται για μακροπρόθεσμη σύμβαση) τα στοιχεία κόστους που ενδέχεται να ποικίλλουν και δεν βρίσκονται υπό τον έλεγχο του μεταφορέα.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας / Οικονομικών / Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
63	Κοινή Υπουργική Απόφαση Α2-818/2014 "Έγκριση Κανονισμού Μισθώσεων του Οργανισμού Κεντρικών Αγορών και Αλιείας, Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε."	Άρθ. 3 παρ. 1B	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να καταθέσουν με την αίτησή τους για σύμβαση μίσθωσης με την κεντρική αγορά επιπρόσθετα δικαιολογητικά από τα οποία προκύπτει εκπαίδευση του υποψήφιου μισθωτή που ασκεί ατομική επιχείρηση ή του διαχειριστή ή του νόμιμου εκπροσώπου νομικού προσώπου σε αντικείμενο σχετικό με τη Γεωπονική – Κτηνιατρική – Ιχθυολογία – επιστήμη ή τα οικονομικά, σε εκπαιδευτικό ίδρυμα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής.	Συμβάσεις μίσθωσης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, πληροφορηθήκαμε ότι στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι η παροχή κινήτρων σε νέους επιστήμονες που επιθυμούν να εισέλθουν στην αγορά.	Η εν λόγω διάταξη ενδέχεται να θέτει σε μειονεκτική θέση ορισμένους υποψήφιους μισθωτές σε σύγκριση με άλλους.	Εξαρτάται από την κατάργηση της αποκλειστικότητας των κεντρικών αγορών, καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
64	Κοινή Υπουργική Απόφαση Α2-818/2014 "Έγκριση Κανονισμού Μισθώσεων του Οργανισμού Κεντρικών Αγορών και Αλιείας, Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε."	Άρθ. 3 παρ. 1B	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Οι υποψήφιοι μισθωτές μπορούν να παράσχουν οποιοδήποτε αποδεικτικό έγγραφο από το οποίο προκύπτει προηγούμενη ενασχόλησή τους με την εμπορία, χονδρική ή λιανική, προϊόντων φυτικής ή ζωικής ή αλιευτικής προέλευσης. Ενδεικτικά, ο υποψήφιος μπορεί να έχει απασχοληθεί ως υπάλληλος, διευθυντικό στέλεχος ή μέλος Δ.Σ. εταιρίας, ή εταίρος σε επιχείρηση με συναφές αντικείμενο.	Συμβάσεις μίσθωσης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Συμπεραίνουμε ότι στόχος είναι η απονομή περισσότερων μορίων στους έμπειρους υποψηφίους.	Η εν λόγω διάταξη ενδέχεται να θέτει σε μειονεκτική θέση ορισμένους υποψήφιους μισθωτές σε σύγκριση με άλλους. Ωστόσο, θεωρείται ανάλογη του στόχου που έχει τεθεί.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
65	Κοινή Υπουργική Απόφαση Α2-818/2014 "Έγκριση Κανονισμού Μισθώσεων του Οργανισμού Κεντρικών Αγορών και Αλιείας, Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε."	Άρθ. 4 Ι2β	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Οι υποψήφιοι μοριοδοτούνται με βάση τον κύκλο εργασιών τους Επιχειρήσεις εμπορίας φυτικών προϊόντων: Μ.Ο. Συνολικού Κύκλου Εργασιών σε € / Μόρια 50.000 - 400.000 / 20 400.001 - 1.000.000 / 30 1.000.001 – 2.000.000 / 40 2.000.001 και πάνω / 50	Συμβάσεις μίσθωσης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Συμπεραίνουμε ότι ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής θεωρεί τους μεγαλύτερους υποψηφίους ως πιο αξιόπιστους. Ως εκ τούτου, στόχος είναι η απονομή περισσότερων μορίων σε πιο αξιόπιστους υποψηφίους.	Η εν λόγω διάταξη ενδέχεται να θέτει σε μειονεκτική θέση ορισμένους υποψηφίους μισθωτές σε σύγκριση με άλλους. Ωστόσο, θεωρείται ανάλογη του στόχου που έχει τεθεί.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
66	Κοινή Υπουργική Απόφαση Α2-818/2014 "Έγκριση Κανονισμού Μισθώσεων του Οργανισμού Κεντρικών Αγορών και Αλιείας, Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε."	Άρθ. 4 Ι2β	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Επιχειρήσεις εμπορίας ζωικών και αλιευτικών προϊόντων: Μ.Ο. Συνολικού Κύκλου Εργασιών σε € / Μόρια 100.000 - 650.000 / 20 650.001 - 1.500.000 / 30 1.500.001 - 3.000.000 / 40 3.000.001 και πάνω / 50	Συμβάσεις μίσθωσης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Συμπεραίνουμε ότι ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής θεωρεί τους μεγαλύτερους υποψηφίους ως πιο αξιόπιστους. Ως εκ τούτου, στόχος είναι η απονομή περισσότερων μορίων σε πιο αξιόπιστους υποψηφίους.	Η εν λόγω διάταξη ενδέχεται να θέτει σε μειονεκτική θέση ορισμένους υποψηφίους μισθωτές σε σύγκριση με άλλους. Ωστόσο, θεωρείται ανάλογη του στόχου που έχει τεθεί.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
67	Κοινή Υπουργική Απόφαση Α2-818/2014 "Έγκριση Κανονισμού Μισθώσεων του Οργανισμού Κεντρικών Αγορών και Αλιείας, Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε."	Άρθ. 4 Ι2β	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Κερδοφορία: Ποσοστό του Λογιστικού Κέρδους προ φόρων και αποσβέσεων δια του κύκλου εργασιών κατά Μ.Ο. / Μόρια 5 - 10% / 10 10,01 - 20% / 30 20,01% και πάνω / 50	Συμβάσεις μίσθωσης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Συμπεραίνουμε ότι ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής θεωρεί τα ποσοστά κέρδους ως ένδειξη αξιοπιστίας.	Η εν λόγω διάταξη ενδέχεται να θέτει σε μειονεκτική θέση ορισμένους υποψηφίους μισθωτές σε σύγκριση με άλλους. Ωστόσο, θεωρείται ανάλογη του στόχου που έχει τεθεί.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
68	Κοινή Υπουργική Απόφαση Α2-818/2014 "Έγκριση Κανονισμού Μισθώσεων του Οργανισμού Κεντρικών Αγορών και Αλιείας, Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε."	Άρθ. 4 παρ. 2βι	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Οι υποψήφιοι με εκπαίδευση στην επιστήμη της Γεωπονικής – Κτηνιατρικής – Ιχθυολογίας – Ιχθυοκαλλιέργειών ή Οικονομικών, μοριοδοτούνται ως εξής: Εκπαίδευση σε αντικείμενο σχετικό με τη Γεωπονική– Ιχθυολογία – Κτηνιατρική επιστήμη ή τα Οικονομικά: Επίπεδο εκπαίδευσης / Μόρια Μεταπτυχιακό / 100 Πτυχίο Ανωτάτης ή Ανωτέρας εκπαίδευσης / 50 Μη συναφές πτυχίο ή χωρίς πτυχίο / 0	Συμβάσεις μίσθωσης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Η εν λόγω διάταξη ενδέχεται να θέτει σε μειονεκτική θέση ορισμένους υποψηφίους μισθωτές σε σύγκριση με άλλους. Ωστόσο, θεωρείται ανάλογη του στόχου που έχει τεθεί.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
69	Κοινή Υπουργική Απόφαση Α2-818/2014 "Έγκριση Κανονισμού Μισθώσεων του Οργανισμού Κεντρικών Αγορών και Αλιείας, Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε."	Άρθ. 4 παρ. 2 βι	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Οι υποψήφιοι με προηγούμενη ενασχόληση σε συναφές αντικείμενο μοριοδοτούνται ως εξής: Προηγούμενη ενασχόληση σε συναφές αντικείμενο: Έτη προηγούμενης ενασχόλησης / Μόρια 0 - 5 / 20 Ανω των 5 - έως και 15 / 40 Ανω των 15 - έως και 25 / 70 25 και πάνω / 100	Συμβάσεις μίσθωσης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Η εν λόγω διάταξη ενδέχεται να θέτει σε μειονεκτική θέση ορισμένους υποψηφίους μισθωτές σε σύγκριση με άλλους. Ωστόσο, θεωρείται ανάλογη του στόχου που έχει τεθεί.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
70	Κοινή Υπουργική Απόφαση Α2-818/2014 "Έγκριση Κανονισμού Μισθώσεων του Οργανισμού Κεντρικών Αγορών και Αλιείας, Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε."	Άρθ. 4 παρ. 5	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Τυχόν ετήσια αναπροσαρμογή του μισθώματος προβλέπεται στη σύμβαση μίσθωσης και δεν μπορεί να είναι μικρότερη του μέσου ετήσιου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή του προηγούμενου έτους.	Συμβάσεις μίσθωσης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, πληροφορηθήκαμε ότι η διάταξη εκφράζει τη συνήθη πρακτική της ετήσιας αύξησης του μισθώματος, η οποία εφαρμόζεται κατά τη διάρκεια των συμβάσεων μίσθωσης.	Η διάταξη προβλέπει μια ελάχιστη προσαρμογή στο μίσθωμα, ανάλογα με τη μεταβολή στο γενικό δείκτη τιμών, σε περίπτωση που τα συμβαλλόμενα μέρη επιλέξουν να τροποποιήσουν το ετήσιο μίσθωμα. Ωστόσο, δεν συμπεριλαμβάνει άλλους παράγοντες που ενδέχεται να επηρεάσουν το μίσθωμα, όπως οι συνθήκες της συγκεκριμένης αγοράς προϊόντων (π.χ. φρούτα και λαχανικά) ή η ζήτηση της αγοράς για πάγκους στην κεντρική αγορά.	Εξαρτάται από την κατάργηση της αποκλειστικότητας των κεντρικών αγορών, καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
71	Κοινή Υπουργική Απόφαση Α2-818/2014 "Έγκριση Κανονισμού Μισθώσεων του Οργανισμού Κεντρικών Αγορών και Αλιείας, Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε."	Άρθ. 5 παρ. 3	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Η για οποιονδήποτε λόγο λύση μισθώτριας εταιρίας συνεπάγεται την αυτοδίκαιη λύση της σύμβασης μίσθωσης χωρίς καμία άλλη γνωστοποίηση ή διατύπωση. Κατ' εξαίρεση, εάν η συγκεκριμένη εταιρία είχε συσταθεί από παλαιούς μισθωτές του Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε. οι οποίοι επιθυμούν να παραμείνουν στα καταστήματα του Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε. που κατείχαν πριν από τη σύσταση της εταιρίας, εμπορεύμενοι πλέον ατομικά, είναι δυνατή η τροποποίηση της υφιστάμενης σύμβασης.	Συμβάσεις μίσθωσης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, πληροφορηθήκαμε ότι η εν λόγω διάταξη είχε ως σκοπό την παροχή κινήτρου για συγχωνεύσεις εταιριών, προκειμένου να καταστούν πιο ανταγωνιστικές.	Η διάταξη εισάγει αδικαιολόγητη διακριτική μεταχείριση μεταξύ των παλαιών μισθωτών που είχαν συμβληθεί με τον ΟΚΑΑ ΑΕ μέσω μεμονωμένων συμβάσεων μίσθωσης και των νέων μισθωτών που εισέρχονται στον ΟΚΑΑ ΑΕ με τη μορφή νέας εταιρείας.	Εξαρτάται από την κατάργηση της αποκλειστικότητας των κεντρικών αγορών, καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
72	Κοινή Υπουργική Απόφαση Α2-818/2014 "Εγκριση Κανονισμού Μισθώσεων του Οργανισμού Κεντρικών Αγορών και Αλιείας, Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε."	Άρθ. 5 παρ. 5	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Εάν κάποιος μισθωτής μεταβιβάσει τη μισθωτική σχέση του σε ορισμένη εταιρεία, οι μέτοχοι της εταιρείας θα έχουν την υποχρέωση να διατηρήσουν για ένα 1 έτος, ποσοστό τουλάχιστον 30% στο νέο εταιρικό σχήμα.	Συμβάσεις μίσθωσης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, πληροφορηθήκαμε ότι στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι η αναστολή της σύστασης εταιρειών που εμπλέκονται σε νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.	Υπερβολικά περιοριστική σύμβαση, η οποία θέτει φραγμούς στην έξοδο των κατόχων άδειας εμπορίας που επιθυμούν να λύσουν την εμπορική σχέση τους με τον ΟΚΑΑ και να εκχωρήσουν τη διατήρηση των όρων της σύμβασης μίσθωσης σε κάποια εταιρεία. Ο κάτοχος άδειας εμπορίας ενδέχεται να αντιμετωπίσει δυσκολίες στη σύναψη μιας σύμβασης τέτοιου είδους, σε περίπτωση που τα μέλη της νέας εταιρείας πρέπει να συμμορφωθούν με τη δεσμευτική ρήτρα που τους υποχρεώνει να συμμετέχουν στην εταιρεία για τουλάχιστον ένα έτος.	Εξαρτάται από την κατάργηση της αποκλειστικότητας των κεντρικών αγορών, καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
73	Κοινή Υπουργική Απόφαση Α2-818/2014 "Εγκριση Κανονισμού Μισθώσεων του Οργανισμού Κεντρικών Αγορών και Αλιείας, Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε."	Άρθ. 6 παρ. 1	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Σε περίπτωση τροποποίησης της σύμβασης μίσθωσης, καταβάλλεται τέλος μεταβολής από τον νέο μισθωτή. Το τέλος μεταβολής της σύμβασης μίσθωσης ενός καταστήματος στην Κεντρική Αγορά Αθηνών ορίζεται σε δέκα χιλιάδες ευρώ (10.000,00 €), πλέον Φ.Π.Α.	Συμβάσεις μίσθωσης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, πληροφορηθήκαμε ότι η εν λόγω διάταξη αποτελεί μέσο για τον περιορισμό των παράνομων εμπορικών πρακτικών σε συνδυασμό με τη διατήρηση της εμπορικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων και τη διασφάλιση των χρηματοοικονομικών ροών στον Οργανισμό.	Η διάταξη θέτει φραγμούς στην έξοδο των κατόχων άδειας εμπορίας που επιθυμούν να λύσουν τη σύμβαση μίσθωσης που διατηρούν. Υπερβολικά περιοριστική διάταξη που δεν δικαιολογείται για λόγους δημοσίου συμφέροντος, ούτε κρίνεται ανάλογη του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής.	Εξαρτάται από την κατάργηση της αποκλειστικότητας των κεντρικών αγορών, καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
74	Κοινή Υπουργική Απόφαση Α2-818/2014 "Εγκριση Κανονισμού Μισθώσεων του Οργανισμού Κεντρικών Αγορών και Αλιείας, Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε."	Άρθ. 6 παρ. 2	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Δεν υφίσταται υποχρέωση καταβολής του τέλους μεταβολής της σύμβασης μίσθωσης στην περίπτωση που α) ο εναπομείνας μισθωτής είναι συγγενής μέχρι Β' βαθμού ή σύζυγος του αποχωρήσαντος, β) αποχωρεί μισθωτής (ατομική επιχείρηση) ή εταίρος ή μέτοχος, λόγω συνταξιοδότησης ή θανάτου και η αντικατάσταση αυτού με συγγενή του μέχρι Β' βαθμού και συζύγων, γ) υπάρχει μεταβίβαση εταιρικών μεριδίων ή μετοχών χωρίς να αλλάζει ο φορολογικός υπόχρεος (μισθώτρια εταιρεία), δ) θέλουν να συνεχίσουν τα μέλη ναυτικής εταιρίας μετά τη λύση της εμπορικής δραστηριότητας στο γραφείο και το αντίστοιχο σημείο πώλησης της ναυτικής εταιρίας.	Συμβάσεις μίσθωσης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Αυτή η εξαιρέση δίνει στον κάτοχο άδειας εμπορίας τη δυνατότητα να μην καταβάλει το τέλος εξόδου των 10.000 ευρώ σε συγκεκριμένες περιπτώσεις κληρονομικής διαδοχής στη σύμβαση μίσθωσης. Αυτή η προτιμησιακή μεταχείριση είναι αδικαιολόγητη και δημιουργεί διακρίσεις, καθώς στρεβλώνει τον ανταγωνισμό μεταξύ όμοιων παραγόντων της αγοράς.	Εξαρτάται από την κατάργηση της αποκλειστικότητας των κεντρικών αγορών, καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
75	Κοινή Υπουργική Απόφαση Α2-818/2014 "Εγκριση Κανονισμού Μισθώσεων του Οργανισμού Κεντρικών Αγορών και Αλιείας, Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε."	Άρθ. 13 παρ. 3	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Δραστηριότητες λιανικής πώλησης μπορούν να αναπτύσσονται σε οποιοδήποτε μέρος της Κεντρικής Αγοράς.	Κεντρικές Αγορές	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Οι πωλητές λιανικής που δραστηριοποιούνται στις κεντρικές αγορές αξιοποιούν τις λειτουργικές ευνοϊκές διατάξεις της κεντρικής αγοράς που ισχύουν για τους πωλητές χονδρικής στην κεντρική αγορά. Για παράδειγμα, μπορούν να εργάζονται κάθε Κυριακή. Αυτό συνεπάγεται άνιση μεταχείριση των υπόλοιπων πωλητών λιανικής και, ως εκ τούτου, παρεμποδίζει τον ανταγωνισμό.	Εξαρτάται από την κατάργηση της αποκλειστικότητας των κεντρικών αγορών, καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
76	Κοινή Υπουργική Απόφαση Α2-565/2012 "Κανονισμός Μισθώσεων του Οργανισμού Κεντρικής Αγοράς Αθηνών (Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε) και της Κεντρικής Αγοράς Θεσσαλονίκης (Κ.Α.Θ. Α.Ε.)"	Άρθ. 3B	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να καταθέσουν με την αίτησή τους για σύμβαση μίσθωσης με την κεντρική αγορά επιπρόσθετα δικαιολογητικά από τα οποία προκύπτει εκπαίδευση του υποψήφιου μισθωτή που ασκεί ατομική επιχείρηση ή του διαχειριστή ή του νόμιμου εκπροσώπου νομικού προσώπου σε αντικείμενο σχετικό με τη γεωπονική επιστήμη ή τα οικονομικά, σε εκπαιδευτικό ίδρυμα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής.	Συμβάσεις μίσθωσης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, πληροφορηθήκαμε ότι στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι η παροχή κινήτρων σε νέους επιστήμονες που επιθυμούν να εισέλθουν στην αγορά.	Η εν λόγω διάταξη ενδέχεται να θέτει σε μειονεκτική θέση ορισμένους υποψήφιους μισθωτές σε σύγκριση με άλλους.	Εξαρτάται από την κατάργηση της αποκλειστικότητας των κεντρικών αγορών, καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
77	Κοινή Υπουργική Απόφαση Α2-565/2012 "Κανονισμός Μισθώσεων του Οργανισμού Κεντρικής Αγοράς Αθηνών (Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε) και της Κεντρικής Αγοράς Θεσσαλονίκης (Κ.Α.Θ. Α.Ε.)"	Άρθ. 3B	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Οι υποψήφιοι μισθωτές μπορούν επίσης να παράσχουν οποιοδήποτε αποδεικτικό έγγραφο από το οποίο προκύπτει προηγούμενη ενσασχόλησή τους με την εμπορία, χονδρική ή λιανική, προϊόντων φυτικής ή ζωικής ή αλιευτικής προέλευσης. Ενδεικτικά, ο υποψήφιος μπορεί να έχει απασχοληθεί ως υπάλληλος, διευθυντικό στέλεχος ή μέλος Δ.Σ. εταιρίας, ή εταίρος σε επιχείρηση με συναφή δραστηριότητα.	Συμβάσεις μίσθωσης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Συμπεραίνουμε ότι στόχος είναι η απονομή περισσότερων μορίων στους έμπειρους υποψηφίους.	Η εν λόγω διάταξη ενδέχεται να θέτει σε μειονεκτική θέση ορισμένους υποψηφίους μισθωτές σε σύγκριση με άλλους. Ωστόσο, θεωρείται ανάλογη του στόχου που έχει τεθεί.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
78	Κοινή Υπουργική Απόφαση Α2-565/2012 "Κανονισμός Μισθώσεων του Οργανισμού Κεντρικής Αγοράς Αθηνών (Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε) και της Κεντρικής Αγοράς Θεσσαλονίκης (Κ.Α.Θ. Α.Ε.)"	Άρθ. 4 παρ. 2β	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Οι υποψήφιοι μοριοδοτούνται με βάση τον κύκλο εργασιών τους Επιχειρήσεις εμπορίας φυτικών προϊόντων: Μ.Ο. Συνολικού Κύκλου Εργασιών σε € / Μόρια 0 - 400.000 / 6 400.001 - 1.000.000 / 7 1.000.001 - 2.000.000 / 9 2.000.001 και πάνω / 13	Συμβάσεις μίσθωσης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Συμπεραίνουμε ότι ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής θεωρεί τους μεγαλύτερους υποψηφίους ως πιο αξιόπιστους. Ως εκ τούτου, στόχος είναι η απονομή περισσότερων μορίων σε πιο αξιόπιστους υποψηφίους.	Η εν λόγω διάταξη ενδέχεται να θέτει σε μειονεκτική θέση ορισμένους υποψηφίους μισθωτές σε σύγκριση με άλλους. Ωστόσο, θεωρείται ανάλογη του στόχου που έχει τεθεί.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
79	Κοινή Υπουργική Απόφαση Α2-565/2012 "Κανονισμός Μισθώσεων του Οργανισμού Κεντρικής Αγοράς Αθηνών (Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε) και της Κεντρικής Αγοράς Θεσσαλονίκης (Κ.Α.Θ. Α.Ε.)"	Άρθ. 4 παρ. 2β	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Επιχειρήσεις εμπορίας ζωικών και αλιευτικών προϊόντων: Μ.Ο. Συνολικού Κύκλου Εργασιών σε € / Μόρια 0 - 650.000 / 6 650.001 - 1.500.000 / 7 1.500.001 - 3.000.000 / 9 3.000.001 και πάνω / 13	Συμβάσεις μίσθωσης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Συμπεραίνουμε ότι ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής θεωρεί τους μεγαλύτερους υποψηφίους ως πιο αξιόπιστους. Ως εκ τούτου, στόχος είναι η απονομή περισσότερων μορίων σε πιο αξιόπιστους υποψηφίους.	Η εν λόγω διάταξη ενδέχεται να θέτει σε μειονεκτική θέση ορισμένους υποψηφίους μισθωτές σε σύγκριση με άλλους. Ωστόσο, θεωρείται ανάλογη του στόχου που έχει τεθεί.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
80	Κοινή Υπουργική Απόφαση Α2-565/2012 "Κανονισμός Μισθώσεων του Οργανισμού Κεντρικής Αγοράς Αθηνών (Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε) και της Κεντρικής Αγοράς Θεσσαλονίκης (Κ.Α.Θ. Α.Ε.)"	Άρθ. 4 παρ. 2β	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Ποσοστό επί του κύκλου εργασιών κατά μ.ο. ετησίως / Μόρια 0-5% / 6 5,1-10% / 9 10,1% και πάνω / 13	Συμβάσεις μίσθωσης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Συμπεραίνουμε ότι ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής θεωρεί τους μεγαλύτερους υποψηφίους ως πιο αξιόπιστους. Ως εκ τούτου, στόχος είναι η απονομή περισσότερων μορίων σε πιο αξιόπιστους υποψηφίους.	Η εν λόγω διάταξη ενδέχεται να θέτει σε μειονεκτική θέση ορισμένους υποψηφίους μισθωτές σε σύγκριση με άλλους. Ωστόσο, θεωρείται ανάλογη του στόχου που έχει τεθεί.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
81	Κοινή Υπουργική Απόφαση Α2-565/2012 "Κανονισμός Μισθώσεων του Οργανισμού Κεντρικής Αγοράς Αθηνών (Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε) και της Κεντρικής Αγοράς Θεσσαλονίκης (Κ.Α.Θ. Α.Ε.)"	Άρθ. 4 παρ. 2β	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Σχέση κύκλου εργασιών με δανεισμό: Ποσοστό κατά μ.ο. ετησίως / Μόρια 0-30% / 13 31-50% / 7 51-80% / 3 81-100% / 2 101% και πάνω / 0	Συμβάσεις μίσθωσης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Συμπεραίνουμε ότι ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής θεωρεί τους μεγαλύτερους υποψηφίους ως πιο αξιόπιστους. Ως εκ τούτου, στόχος είναι η απονομή περισσότερων μορίων σε πιο αξιόπιστους υποψηφίους.	Η εν λόγω διάταξη ενδέχεται να θέτει σε μειονεκτική θέση ορισμένους υποψηφίους μισθωτές σε σύγκριση με άλλους. Ωστόσο, θεωρείται ανάλογη του στόχου που έχει τεθεί.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
82	Κοινή Υπουργική Απόφαση Α2-565/2012 "Κανονισμός Μισθώσεων του Οργανισμού Κεντρικής Αγοράς Αθηνών (Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε) και της Κεντρικής Αγοράς Θεσσαλονίκης (Κ.Α.Θ. Α.Ε.)"	Άρθ. 4 παρ. 2β	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Αριθμός εργαζομένων / Μόρια 0-1 / 6 2-5 / 8 6-10 / 10 11 και πάνω / 13	Συμβάσεις μίσθωσης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Συμπεραίνουμε ότι ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής θεωρεί τους μεγαλύτερους υποψηφίους ως πιο αξιόπιστους. Ως εκ τούτου, στόχος είναι η απονομή περισσότερων μορίων σε πιο αξιόπιστους υποψηφίους.	Η εν λόγω διάταξη ενδέχεται να θέτει σε μειονεκτική θέση ορισμένους υποψηφίους μισθωτές σε σύγκριση με άλλους. Ωστόσο, θεωρείται ανάλογη του στόχου που έχει τεθεί.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
83	Κοινή Υπουργική Απόφαση Α2-565/2012 "Κανονισμός Μισθώσεων του Οργανισμού Κεντρικής Αγοράς Αθηνών (Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε) και της Κεντρικής Αγοράς Θεσσαλονίκης (Κ.Α.Θ. Α.Ε.)"	Άρθ. 4 παρ. 2β	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Αριθμός μέσων μεταφοράς / Μόρια 1 / 7 2-3 / 10 4 και πάνω / 13	Συμβάσεις μίσθωσης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Συμπεραίνουμε ότι ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής θεωρεί τους μεγαλύτερους υποψηφίους ως πιο αξιόπιστους. Ως εκ τούτου, στόχος είναι η απονομή περισσότερων μορίων σε πιο αξιόπιστους υποψηφίους.	Η εν λόγω διάταξη ενδέχεται να θέτει σε μειονεκτική θέση ορισμένους υποψηφίους μισθωτές σε σύγκριση με άλλους. Ωστόσο, θεωρείται ανάλογη του στόχου που έχει τεθεί.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
84	Κοινή Υπουργική Απόφαση Α2-565/2012 "Κανονισμός Μισθώσεων του Οργανισμού Κεντρικής Αγοράς Αθηνών (Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε) και της Κεντρικής Αγοράς Θεσσαλονίκης (Κ.Α.Θ. Α.Ε.)"	Άρθ. 4 παρ. 2β	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Ψυκτικές συσκευές: Τετραγωνικά μέτρα / Μόρια μέχρι 20 m ² / 7 21-50 m ² / 9 51 και πάνω / 13	Συμβάσεις μίσθωσης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Συμπεραίνουμε ότι ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής θεωρεί τους μεγαλύτερους υποψηφίους ως πιο αξιόπιστους. Ως εκ τούτου, στόχος είναι η απονομή περισσότερων μορίων σε πιο αξιόπιστους υποψηφίους.	Η εν λόγω διάταξη ενδέχεται να θέτει σε μειονεκτική θέση ορισμένους υποψηφίους μισθωτές σε σύγκριση με άλλους. Ωστόσο, θεωρείται ανάλογη του στόχου που έχει τεθεί.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
85	Κοινή Υπουργική Απόφαση Α2-565/2012 "Κανονισμός Μισθώσεων του Οργανισμού Κεντρικής Αγοράς Αθηνών (Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε) και της Κεντρικής Αγοράς Θεσσαλονίκης (Κ.Α.Θ. Α.Ε.)"	Άρθ. 4 παρ. 2β	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Κτηριακές εγκαταστάσεις (συσκευαστήρια - αποθήκες): Τετραγωνικά μέτρα / Μόρια 0-1.000 / 7 1.001-5.000 / 10 5.001 και πάνω / 13	Συμβάσεις μίσθωσης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Συμπεραίνουμε ότι ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής θεωρεί τους μεγαλύτερους υποψηφίους ως πιο αξιόπιστους. Ως εκ τούτου, στόχος είναι η απονομή περισσότερων μορίων σε πιο αξιόπιστους υποψηφίους.	Η εν λόγω διάταξη ενδέχεται να θέτει σε μειονεκτική θέση ορισμένους υποψηφίους μισθωτές σε σύγκριση με άλλους. Ωστόσο, θεωρείται ανάλογη του στόχου που έχει τεθεί.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
86	Κοινή Υπουργική Απόφαση Α2-565/2012 "Κανονισμός Μισθώσεων του Οργανισμού Κεντρικής Αγοράς Αθηνών (Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε) και της Κεντρικής Αγοράς Θεσσαλονίκης (Κ.Α.Θ. Α.Ε.)"	Άρθ. 4 παρ. 6	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Τυχόν ετήσια αναπροσαρμογή του μισθώματος προβλέπεται στη σύμβαση μίσθωσης και δεν μπορεί να είναι μικρότερη του 3%.	Συμβάσεις μίσθωσης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, πληροφορηθήκαμε ότι η διάταξη εκφράζει τη συνήθη πρακτική της ετήσιας αύξησης του μισθώματος, η οποία εφαρμόζεται κατά τη διάρκεια των συμβάσεων μίσθωσης.	Η διάταξη προβλέπει μια ελάχιστη προσαρμογή στο μίσθωμα, ανάλογα με τη μεταβολή στο γενικό δείκτη τιμών, σε περίπτωση που τα συμβαλλόμενα μέρη επιλέξουν να τροποποιήσουν το ετήσιο μίσθωμα. Ωστόσο, δεν συμπεριλαμβάνει άλλους παράγοντες που ενδέχεται να επηρεάσουν το μίσθωμα, όπως οι συνθήκες της συγκεκριμένης αγοράς προϊόντων (π.χ. φρούτα και λαχανικά) ή η ζήτηση της αγοράς για πάγκους στην κεντρική αγορά.	Εξαρτάται από την κατάργηση της αποκλειστικότητας των κεντρικών αγορών, καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
87	Κοινή Υπουργική Απόφαση Α2-565/2012 "Κανονισμός Μισθώσεων του Οργανισμού Κεντρικής Αγοράς Αθηνών (Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε) και της Κεντρικής Αγοράς Θεσσαλονίκης (Κ.Α.Θ. Α.Ε.)"	Άρθ. 7 παρ. 1	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Στις περιπτώσεις τροποποίησης της υφιστάμενης σύμβασης καταβάλλεται από τον μισθωτή τέλος που ορίζεται σε 10.000 ευρώ πλέον Φ.Π.Α.	Συμβάσεις μίσθωσης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, πληροφορηθήκαμε ότι η εν λόγω διάταξη αποτελεί μέσο για τον περιορισμό των παράνομων εμπορικών πρακτικών σε συνδυασμό με τη διατήρηση της εμπορικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων και τη διασφάλιση των χρηματοοικονομικών ροών στον Οργανισμό.	Η διάταξη θέτει φραγμούς στην εξόδο των κατόχων άδειας εμπορίας που επιθυμούν να λύσουν τη σύμβαση μίσθωσης που διατηρούν. Υπερβολικά περιοριστική διάταξη που δεν δικαιολογείται για λόγους δημοσίου συμφέροντος, ούτε κρίνεται ανάλογη του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής.	Εξαρτάται από την κατάργηση της αποκλειστικότητας των κεντρικών αγορών, καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
88	Κοινή Υπουργική Απόφαση Α2-565/2012 "Κανονισμός Μισθώσεων του Οργανισμού Κεντρικής Αγοράς Αθηνών (Ο.Κ.Α.Α. Α.Ε) και της Κεντρικής Αγοράς Θεσσαλονίκης (Κ.Α.Θ. Α.Ε.)"	Άρθ. 7 παρ. 1	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Σε περίπτωση σύστασης εταιρείας από υφιστάμενο μισθωτή και κάποιον συγγενή του έως και Β' βαθμού, δεν υπάρχει υποχρέωση καταβολής τέλους μεταβολής.	Συμβάσεις μίσθωσης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Αυτή η εξαιρέση δίνει στον κάτοχο άδειας εμπορίας τη δυνατότητα να μην καταβάλει το τέλος εξόδου των 10.000 ευρώ σε συγκεκριμένες περιπτώσεις κληρονομικής διαδοχής στη σύμβαση μίσθωσης. Αυτή η προτιμησιακή μεταχείριση είναι αδικαιολόγητη και δημιουργεί διακρίσεις, καθώς στρεβλώνει τον ανταγωνισμό μεταξύ όμοιων παραγόντων της αγοράς.	Εξαρτάται από την κατάργηση της αποκλειστικότητας των κεντρικών αγορών, καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
89	Κοινή Υπουργική Απόφαση 158825/2003 «Καθορισμός ειδικού τέλους καταβαλλόμενου από συναλλασσόμενους στις ιχθυόσκαλες του Δημοσίου - Υποχρεώσεις κατηγορίας επιτηδευματιών»	Άρθ. 1 Αβ	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Επιβάλλεται ποσοστό 0,5% επί της αξίας των νωπών αλιευμάτων προερχομένων από υδατοκαλλιέργειες που προσκομίζονται στις εγκαταστάσεις της ιχθυόσκαλας για έλεγχο και συσκευασία και δεν υπόκεινται στην περίπτωση Αα.	Τέλη	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι το τέλος 0,5% αντιστοιχεί σε μια σειρά υπηρεσιών που παρέχονται από τις Κεντρικές Αγορές στους εμπόρους χονδρικής, όπως ο έλεγχος και η συσκευασία προϊόντων που προορίζονται για εξαγωγή, με σκοπό να διασφαλιστεί η υγιεινή και η ασφάλεια των προϊόντων. Επιτρέπει επίσης στους πωλητές λιανικής να αξιοποιήσουν τις υποδομές του Ο.Κ.Α.Α., όπως π.χ. τις υποδομές για αποθήκευση, μεταφορά και ψύξη.	Η διάταξη επιβάλλει την καταβολή τέλους επί της αξίας των νωπών αλιευμάτων προερχομένων από υδατοκαλλιέργειες. Προκειμένου το τέλος να λειτουργεί σε βάση αμοιβαιότητας, θα πρέπει να επιβάλλεται επί της ποσότητας των αλιευμάτων και όχι επί της αξίας τους.	Τροποποίηση της διάταξης προκειμένου το τέλος να αντιστοιχεί στον όγκο των αλιευμάτων.	Υπουργείο Οικονομικών / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
90	Νόμος 3475/1955 "Περί τυποποιήσεως νωπών αγροτικών προϊόντων και ιδρύσεως κεντρικών και τοπικών αγορών αυτών"	Άρθ. 6 παρ. 1	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Επιτρέπεται η ίδρυση μόνο μίας Κεντρικής Αγοράς στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη.	Κεντρικές Αγορές	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι η διαφύλαξη της υγιεινής και της δημόσιας ασφάλειας.	Η θέσπιση της διάταξης δεν δικαιολογείται για λόγους ανταγωνισμού ή δημοσίου συμφέροντος. Η ίδρυση της αγοράς ωφελεί αποκλειστικά τους καταναλωτές, αυξάνει την οικονομική δραστηριότητα και ενισχύει την ευημερία των καταναλωτών.	Κατάργηση της ρήτρας αποκλειστικότητας και περαιτέρω τροποποίηση της διάταξης προκειμένου να επιτρέψει την ίδρυση ιδιωτικών οργανωμένων αγορών χονδρικής πώλησης σε ολόκληρη την ελληνική επικράτεια.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
91	Νόμος 3475/1955 "Περί τυποποιήσεως νωπών αγροτικών προϊόντων και ιδρύσεως κεντρικών και τοπικών αγορών αυτών"	Άρθ. 6 παρ. 2	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Η ίδρυση Κεντρικών Αγορών σε άλλες περιοχές εκτός Αθηνών και Θεσσαλονίκης μπορεί να επιτραπεί μόνο δυνάμει βασιλικού διατάγματος που εκδίδεται κατόπιν σχετικής πρότασης η οποία υποβάλλεται από τα Υπουργεία Αγροτικής Ανάπτυξης και Εμπορίου.	Κεντρικές Αγορές	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Η θέσπιση της εν λόγω διάταξης δικαιολογείται από το γεγονός ότι οι Κεντρικές Αγορές είναι κρατικές και η νομοθετική διαδικασία για την έκδοση βασιλικού (πλέον προεδρικού) διατάγματος απαιτεί την υποβολή πρότασης από τον αρμόδιο Υπουργό.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τροφίμων
92	Βασιλικό Διάταγμα υπ' αριθ. 746/1969 "Περί της νομικής μορφής διοικήσεως, διαχειρίσεως και οργανώσεως της λειτουργίας της Κεντρικής Λαχαναγοράς Πατρών"	Άρθ. 1 παρ. 3β	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Οι εγκαταστάσεις της Κεντρικής Αγοράς Πατρών είναι διαθέσιμες σε εμπόρους χονδρικής που βρίσκονται αποκλειστικά στον νομό Αχαΐας, ενώ είναι επίσης διαθέσιμες σε αγροτικούς συνεταιρισμούς και παραγωγούς από ολόκληρη την Ελλάδα.	Κεντρικές Αγορές	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Θέτει γεωγραφικό περιορισμό στους εμπόρους χονδρικής, καθώς εμποδίζει τους εμπόρους χονδρικής που εδρεύουν σε άλλες περιοχές να εισέλθουν στην κεντρική αγορά της Πάτρας.	Εξαρτάται από την κατάργηση της αποκλειστικότητας των κεντρικών αγορών, καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
93	Βασιλικό Διάταγμα υπ' αριθ. 746/1969 "Περί της νομικής μορφής διοικήσεως, διαχειρίσεως και οργανώσεως της λειτουργίας της Κεντρικής Λαχαναγοράς Πατρών"	Άρθ. 15 παρ. 2	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Το εμπόριο χονδρικής σε πωλητές λιανικής στον νομό Αχαΐας επιτρέπεται αποκλειστικά μέσω της Κεντρικής Αγοράς Πατρών.	Κεντρικές Αγορές	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Θέτει αδικαιολογητό περιορισμό στην δραστηριοποίηση των εμπόρων χονδρικής εκτός της κεντρικής αγοράς της Πάτρας. Περιορίζει τη συμμετοχή στην αγορά και θέτει γεωγραφικό φραγμό στην είσοδο εμπόρων.	Κατάργηση του γεωγραφικού περιορισμού.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
94	Νόμος 3955/2011 "Ενιαίο Μητρώο Εμπόρων Αγροτικών Προϊόντων, Εφοδίων και Εισροών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 4 παρ. 4	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Οι πωλητές αγροτικών προϊόντων υποβάλλουν επιπρόσθετη εγνητική επιστολή με ετήσια διάρκεια.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Η διάταξη αυξάνει το κόστος εισόδου.	Κατάργηση.	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
95	Νόμος 3955/2011 "Ενιαίο Μητρώο Εμπόρων Αγροτικών Προϊόντων, Εφοδίων και Εισροών και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 3 παρ. 1	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Οι επαγγελματίες αγρότες, οι οποίοι έχουν εγγραφεί στο Μητρώο Αγροτών και Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων δεν υποχρεούνται να εγγραφούν και στο Μητρώο Εμπόρων Αγροτικών Προϊόντων, εάν οι διενεργούμενες από αυτούς εμπορικές πράξεις αφορούν αποκλειστικά σε προϊόντα δικής τους παραγωγής.	Εγγραφή	Στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι να απαλλάξει τους παραγωγούς που είναι ήδη εγγεγραμμένοι στο Ενιαίο Μητρώο Εμπόρων Αγροτικών Προϊόντων από το επιπλέον βάρος της εγγραφής σε δεύτερο μητρώο.	Η εν λόγω διάταξη είναι ανάλογη του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
96	Κοινή Υπουργική Απόφαση 230/20798 "Αντικατάσταση δικαιολογητικών του άρθρου 4 του ν. 3955/2011 (Α'89) με υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/198 (Α'75). Υποβολή αιτήσεων - υπεύθυνων δηλώσεων μετά των απαιτούμενων δικαιολογητικών και διαδικασία εγγραφής στο Ενιαίο Μητρώο Εμπόρων Αγροτικών Προϊόντων, Εφοδίων και Εισροών του ν. 3955/2011, καθώς και περιεχόμενο του Μητρώου"	Άρθ. 2 παρ. 3	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Για την εγγραφή απαιτείται βεβαίωση εγγραφής στο Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο.	Εμπορικό Επιμελητήριο	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, συμπεραίνουμε ότι κατά τον χρόνο της νομοθετικής διαδικασίας η εγγραφή στο Εμπορικό Επιμελητήριο ήταν υποχρεωτική, επομένως, η εν λόγω διάταξη συνάδει με τη γενική υποχρέωση που επιβάλλεται από άλλες νομοθετικές διατάξεις.	Καθώς η διάταξη δεν συνάδει με τον Ν 3955/2011 όπως τροποποιήθηκε από τον Ν 4235/2014, πρέπει να καταργηθεί ρητώς διότι δημιουργεί ανασφάλεια δικαίου.	Κατάργηση.	Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
97	Κοινή Υπουργική Απόφαση 230/20798 "Αντικατάσταση δικαιολογητικών του άρθρου 4 του ν. 3955/2011 (Α'89) με υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/198 (Α'75). Υποβολή αιτήσεων - υπεύθυνων δηλώσεων μετά των απαιτούμενων δικαιολογητικών και διαδικασία εγγραφής στο Ενιαίο Μητρώο Εμπόρων Αγροτικών Προϊόντων, Εφοδίων και Εισροών του ν. 3955/2011, καθώς και περιεχόμενο του Μητρώου"	Άρθ. 2 παρ. 5	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Οι έμποροι αγροτικών προϊόντων που είναι εγγεγραμμένοι στον Οργανισμό Κεντρικής Αγοράς Αθηνών, Ανώνυμη Εταιρεία (Ο.Κ.Κ.Α. Α.Ε.) και στην Κεντρική Αγορά Θεσσαλονίκης, Ανώνυμη Εταιρεία (Κ.Α.Θ. Α.Ε.) δεν καταθέτουν ως δικαιολογητικό έγγραφη την εγγυητική επιστολή.	Κεντρικές Αγορές	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, συμπεραίνουμε ότι οι έμποροι χονδρικής που είναι ήδη ενεργοί στις Κεντρικές Αγορές, θεωρείται ότι έχουν συμμορφωθεί με τα εγγυητικά μέτρα που επιβάλλονται από τον Οργανισμό Κεντρικών Αγορών και είναι λιγότερο επιρρεπείς σε κινδύνους χρηματοπιστωτικής αστάθειας.	Η διάταξη επιβάλλει διακριτική μεταχείριση των εμπόρων χονδρικής που δραστηριοποιούνται στις κεντρικές αγορές και, ως εκ τούτου, εισάγει δυσμενή διάκριση υπέρ των ιδίων, με την επιβολή υψηλότερου κόστους εισόδου για όσους βρίσκονται εκτός των Κεντρικών Αγορών.	Κατάργηση.	Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
98	Κοινή Υπουργική Απόφαση 230/20798 "Αντικατάσταση δικαιολογητικών του άρθρου 4 του ν. 3955/2011 (Α'89) με υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/198 (Α'75). Υποβολή αιτήσεων - υπεύθυνων δηλώσεων μετά των απαιτούμενων δικαιολογητικών και διαδικασία εγγραφής στο Ενιαίο Μητρώο Εμπόρων Αγροτικών Προϊόντων, Εφοδίων και Εισροών του ν. 3955/2011, καθώς και περιεχόμενο του Μητρώου"	Άρθ. 2 παρ. 7	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Νέα εγγυητική επιστολή υποβάλλεται εφόσον τα δηλωθέντα από τον έμπορο στοιχεία που ελήφθησαν υπόψη για τον καθορισμό του ύψους της υπερβαίνουν τα 1.000 ευρώ.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Η εν λόγω διάταξη επιβάλλει φραγμό στην είσοδο νέων οντοτήτων που ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στην αγορά. Επίσης, επιβάλλει υψηλό κόστος σε όσους ασκούν ήδη τη δραστηριότητα. Ο συσχετισμός του ύψους της εγγυητικής επιστολής με την αξία των προϊόντων που αγοράζονται από τον έμπορο χονδρικής αποθαρρύνει την οικονομική ανάπτυξη και τον ανταγωνισμό μεταξύ των εταιρειών, ενώ ταυτόχρονα περιορίζει στο ελάχιστο τις επιλογές του καταναλωτή.	Κατάργηση.	Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
99	Υπουργική Απόφαση 225/32352/2014 "Κατάθεση εγγυητικής επιστολής για την εγγραφή των εμπόρων αγροτικών προϊόντων στο Ενιαίο Μητρώο Εμπόρων Αγροτικών Προϊόντων, Εφοδίων και Εισροών του ν. 3955/2011 (ΦΕΚ Α' 89), όπως ισχύει"	Άρθ. 1 παρ. 1	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Το ύψος της εγγυητικής επιστολής που υποχρεούνται να υποβάλλουν οι έμποροι αγροτικών προϊόντων ορίζεται σε ποσοστό 10% επί της αξίας των αγορών αγροτικών προϊόντων της παρ. 1 του άρθρου 1 του Ν. 3955/2011	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι η εν λόγω διάταξη μπορεί να καταργηθεί ή να τροποποιηθεί λόγω προβλημάτων στην εφαρμογή της.	Η εν λόγω διάταξη επιβάλλει φραγμό στην είσοδο νέων οντοτήτων που ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στην αγορά. Επίσης, επιβάλλει υψηλό κόστος σε όσους ασκούν ήδη τη δραστηριότητα. Ο συσχετισμός του ύψους της εγγυητικής επιστολής με την αξία των προϊόντων που αγοράζονται από τον έμπορο χονδρικής αποθαρρύνει την οικονομική ανάπτυξη και τον ανταγωνισμό μεταξύ των εταιρειών.	Κατάργηση.	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
100	Υπουργική Απόφαση 225/32352/2014 "Κατάθεση εγγυητικής επιστολής για την εγγραφή των εμπόρων αγροτικών προϊόντων στο Ενιαίο Μητρώο Εμπόρων Αγροτικών Προϊόντων, Εφοδίων και Εισροών του ν. 3955/2011 (ΦΕΚ Α' 89), όπως ισχύει"	Άρθ. 1 παρ. 1	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Στην περίπτωση που ο έμπορος ξεκίνησε την εμπορική του δραστηριότητα μετά την 31η Δεκεμβρίου, το ύψος της εγγυητικής επιστολής υπολογίζεται σε ποσοστό 10% επί της αξίας των αγορών αγροτικών προϊόντων που πραγματοποιήσε κατά το χρονικό διάστημα της εμπορικής του δραστηριότητας μέχρι την κατάθεση αυτής. Το ανώτερο ύψος της εγγυητικής επιστολής ορίζεται στο ποσό των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι η εν λόγω διάταξη μπορεί να καταργηθεί ή να τροποποιηθεί λόγω προβλημάτων στην εφαρμογή της.	Η εν λόγω διάταξη επιβάλλει φραγμό στην είσοδο νέων οντοτήτων που ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στην αγορά. Επίσης, επιβάλλει υψηλό κόστος σε όσους ασκούν ήδη τη δραστηριότητα. Ο συσχετισμός του ύψους της εγγυητικής επιστολής με την αξία των προϊόντων που αγοράζονται από τον έμπορο χονδρικής αποθαρρύνει την οικονομική ανάπτυξη και τον ανταγωνισμό μεταξύ των εταιρειών.	Κατάργηση.	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
101	Υπουργική Απόφαση 225/32352/2014 "Κατάθεση εγγυητικής επιστολής για την εγγραφή των εμπόρων αγροτικών προϊόντων στο Ενιαίο Μητρώο Εμπόρων Αγροτικών Προϊόντων, Εφοδίων και Εισροών του ν. 3955/2011 (ΦΕΚ Α' 89), όπως ισχύει"	Άρθ. 1 παρ. 2	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Την επομένη της λήξης ισχύος της εγγυητικής επιστολής ο έμπορος υποχρεούται σε κατάθεση νέας, σε αντικατάσταση αυτής που έληξε, αφού προσδιοριστεί εκ νέου το ύψος της σε ποσοστό 10% επί της αξίας των αγορών αγροτικών προϊόντων που πραγματοποιήσε από την 1η Ιανουαρίου έως την 31η Δεκεμβρίου του έτους που προηγείται εκείνου της λήξης ισχύος της εγγυητικής επιστολής.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι η εν λόγω διάταξη μπορεί να καταργηθεί ή να τροποποιηθεί λόγω προβλημάτων στην εφαρμογή της.	Η εν λόγω διάταξη επιβάλλει φραγμό στην είσοδο νέων οντοτήτων που ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στην αγορά. Επίσης, επιβάλλει υψηλό κόστος σε όσους ασκούν ήδη τη δραστηριότητα. Ο συσχετισμός του ύψους της εγγυητικής επιστολής με την αξία των προϊόντων που αγοράζονται από τον έμπορο χονδρικής αποθαρρύνει την οικονομική ανάπτυξη και τον ανταγωνισμό μεταξύ των εταιρειών.	Κατάργηση.	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
102	Υπουργική Απόφαση 225/32352/2014 "Κατάθεση εγγυητικής επιστολής για την εγγραφή των εμπόρων αγροτικών προϊόντων στο Ενιαίο Μητρώο Εμπόρων Αγροτικών Προϊόντων, Εφοδίων και Εισροών του ν. 3955/2011 (ΦΕΚ Α' 89), όπως ισχύει"	Άρθ. 1 παρ. 3	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Οι έμποροι που διαθέτουν ιδιόκτητες συναφείς εγκαταστάσεις, στο πλαίσιο της εμπορικής τους δραστηριότητας, όπως τυποποιητήρια, συσκευαστήρια, ψυκτικές ή αποθηκευτικές εγκαταστάσεις, οι οποίες είναι ελεύθερες βαρών, και η συνολική αξία των παγίων ιδιόκτητων εγκαταστάσεων, σύμφωνα με το εκκαθαριστικό σημείωμα φόρου ακίνητης περιουσίας (Φ.Α.Π.) του έτους που προηγείται του έτους κατάθεσης της εγγυητικής επιστολής, είναι τουλάχιστον διπλάσια της αξίας της εγγυητικής επιστολής που είναι υποχρεωμένοι να υποβάλουν, υποχρεούνται να υποβάλλουν εγγυητική επιστολή το ύψος της οποίας προσδιορίζεται στο μισό του ποσού που προκύπτει από τον υπολογισμό των παρ. 1 και 2.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι η εν λόγω διάταξη μπορεί να καταργηθεί ή να τροποποιηθεί λόγω προβλημάτων στην εφαρμογή της.	Η διάταξη εισάγει διακριτική μεταχείριση υπέρ των οντοτήτων που διατηρούν ιδιωτικές εγκαταστάσεις μόνο εφόσον οι εν λόγω εγκαταστάσεις χρησιμοποιούνται για στεγαστικές δραστηριότητες που είναι συναφείς με την εμπορική τους δραστηριότητα. Επομένως, επιβάλλει διακριτική μεταχείριση μεταξύ επιχειρηματιών της ίδιας αγοράς, καθώς επιβάλλει υψηλότερο κόστος για όσους δεν διατηρούν τέτοιου είδους εγκαταστάσεις ή όσους διατηρούν εγκαταστάσεις που δεν σχετίζονται με την εμπορική τους δραστηριότητα.	Κατάργηση.	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
103	Υπουργική Απόφαση 225/32352/2014 "Κατάθεση εγγυητικής επιστολής για την εγγραφή των εμπόρων αγροτικών προϊόντων στο Ενιαίο Μητρώο Εμπόρων Αγροτικών Προϊόντων, Εφοδίων και Εισροών του ν. 3955/2011 (ΦΕΚ Α' 89), όπως ισχύει"	Άρθ. 1 παρ. 4	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Η τράπεζα που εκδίδει την εγγυητική επιστολή παραιτείται ρητά και ανεπιφύλακτα από την ένσταση της διζήσεως και να δηλώνει ότι, σε περίπτωση κατάπτωσης της εγγυητικής επιστολής, θα καταβάλει αμέσως το ποσό που θα της ζητηθεί μετά από απλή και μόνο ειδοποίηση.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι η εν λόγω διάταξη μπορεί να καταργηθεί ή να τροποποιηθεί λόγω προβλημάτων στην εφαρμογή της.	Η εν λόγω διάταξη επιβάλλει φραγμό στην είσοδο νέων οντοτήτων που ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στην αγορά. Επίσης, επιβάλλει υψηλό κόστος σε όσους ασκούν ήδη τη δραστηριότητα.	Κατάργηση.	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
104	Υπουργική Απόφαση 225/32352/2014 "Κατάθεση εγγυητικής επιστολής για την εγγραφή των εμπόρων αγροτικών προϊόντων στο Ενιαίο Μητρώο Εμπόρων Αγροτικών Προϊόντων, Εφοδίων και Εισροών του ν. 3955/2011 (ΦΕΚ Α' 89), όπως ισχύει"	Άρθ. 2 παρ. 5	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Απαλλάσσονται της υποχρέωσης κατάθεσης εγγυητικής επιστολής οι παρακάτω κατηγορίες εμπόρων: α) Οι έμποροι αγροτικών προϊόντων που είναι εγγεγραμμένοι στον Οργανισμό Κεντρικών Αγορών και Αλιείας Α.Ε. (ΟΚΑΑ Α.Ε.), στην Κεντρική Αγορά Θεσσαλονίκης Α.Ε. (ΚΑΘ Α.Ε.) και στις οργανωμένες κεντρικές δημοτικές αγορές Ιωαννίνων, Ηρακλείου, Λάρισας, Βόλου και Χανίων. β) Οι έμποροι αγροτικών προϊόντων οι οποίοι κατά τα χρονικά διαστήματα της παρ. 1 του άρθρου 1, διενήργησαν αγορές αγροτικών προϊόντων αξίας μέχρι εκατόν είκοσι χιλιάδων (120.000) ευρώ γ) Τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που διαμεσολαβούν στην αγορά αγροτικών προϊόντων σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 1 του Ν. 3955/2011, όπως ισχύει, και εκδίδουν δελτίο παροχής υπηρεσιών.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι η εν λόγω διάταξη μπορεί να καταργηθεί ή να τροποποιηθεί λόγω προβλημάτων στην εφαρμογή της.	Η διάταξη εισάγει διακριτική μεταχείριση μεταξύ των εμπόρων, αποκλείοντας ορισμένους από την υποχρέωση καταβολής εγγύησης με βάση γεωγραφικά κριτήρια και κριτήρια παραγωγής. Αυτό ενδέχεται να προκαλέσει στρέβλωση του ανταγωνισμού, καθώς αποθαρρύνει τους εμπόρους που επιθυμούν να αγοράσουν μεγαλύτερες ποσότητες προϊόντων.	Κατάργηση.	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
105	Υπουργική Απόφαση 225/32352/2014 "Κατάθεση εγγυητικής επιστολής για την εγγραφή των εμπόρων αγροτικών προϊόντων στο Ενιαίο Μητρώο Εμπόρων Αγροτικών Προϊόντων, Εφοδίων και Εισροών του ν. 3955/2011 (ΦΕΚ Α' 89), όπως ισχύει"	Άρθ. 2 παρ. 7	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Νέα εγγυητική επιστολή υποβάλλεται το επόμενο έτος, εφόσον τα δηλωθέντα από τον έμπορο στοιχεία που ελήφθησαν υπόψη για τον καθορισμό του ύψους της, διαφοροποιούνται. Για την επανυποβολή της σε περίπτωση αύξησης, το ποσό πρέπει να υπερβαίνει τα χίλια (1.000) ευρώ από το ύψος της προηγούμενης.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι η εν λόγω διάταξη μπορεί να καταργηθεί λόγω προβλημάτων στην εφαρμογή της.	Η διάταξη εισάγει διακριτική μεταχείριση μεταξύ των εμπόρων, αποκλείοντας ορισμένους από την υποχρέωση καταβολής εγγύησης με βάση γεωγραφικά κριτήρια και κριτήρια παραγωγής. Αυτό ενδέχεται να προκαλέσει στρέβλωση του ανταγωνισμού, καθώς αποθαρρύνει τους εμπόρους που επιθυμούν να αγοράσουν μεγαλύτερες ποσότητες προϊόντων.	Κατάργηση.	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
106	Κοινή Υπουργική Απόφαση 323306/2007 "Καθορισμός των αναγκαίων συμπληρωματικών μέτρων για την εφαρμογή των Κανονισμών (ΕΚ) αριθμ. 178/2002 και αριθμ. 882/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όσον αφορά τις γενικές αρχές της ασφάλειας και τους επίσημους ελέγχους στις ζωοτροφές"	Άρθ. 21 παρ. 4	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Σε περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος διαφωνεί με την απόφαση της αρμόδιας αρχής και η ποσότητα της ζωοτροφής υπερβαίνει τους 5 τόνους, μπορεί να υποβάλει ένσταση.	Σύστημα κυρώσεων	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι η εν λόγω διάταξη μπορεί να καταργηθεί.	Η διάταξη εισάγει διάκριση μεταξύ των επιχειρηματιών, συσχετίζοντας τη βαρύτητα της κύρωσης που επιβάλλεται με την ποσότητα του προϊόντος.	Κατάργηση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
107	Κοινή Υπουργική Απόφαση Αριθμ. 340668/2008 "Συμπληρωματικά μέτρα εφαρμογής των Κανονισμών (ΕΚ) υπ' αριθμ. 183/2005 και 141/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί καθορισμού των απαιτήσεων για την υγιεινή των ζωοτροφών"	Άρθ. 12α	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση χορηγεί την έγκριση της στις επιχειρήσεις ζωοτροφών με την επιφύλαξη της αδειοδότησης των εγκαταστάσεών τους.	Χορήγηση αδείας	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι η εν λόγω διάταξη μπορεί να καταργηθεί για λόγους ανασφάλειας δικαίου.	Το σύστημα διπλής αδειοδότησης ενδέχεται να προστατεύει τις κατεστημένες επιχειρήσεις από τον ανταγωνισμό και να προκαλεί μεγάλες καθυστερήσεις στη χορήγηση και των δύο αδειών.	Κατάργηση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
108	Κοινή Υπουργική Απόφαση 263233/2008 "Καθορισμός τελών επίσημων ελέγχων ζωοτροφών και τροποποίηση της υπ' αριθμ. 323306/2007 απόφασης των υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων"	Άρθ. 6	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Σε επιχειρήσεις ζωοτροφών στις οποίες διαπιστώνεται ότι δεν πληρούν τις απαιτήσεις της νομοθεσίας, το ύψος των υπολογιζόμενων τελών προσαυξάνεται για κάθε έτος μη συμμόρφωσης κατά 20% εάν η παράβαση σχετίζεται με την ασφάλεια των ζωοτροφών και κατά 10% στις υπόλοιπες περιπτώσεις, παρότι στην ΚΥΑ 323306/2007 περιγράφεται λεπτομερώς το σύστημα κυρώσεων.	Τέλη	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι η εν λόγω διάταξη μπορεί να καταργηθεί.	Επιβάλλει υπερβολικές και αδικαιολόγητες δαπάνες και ενδέχεται να αποθαρρύνει πιθανούς ετενδυτές.	Κατάργηση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
109	Κοινή Υπουργική Απόφαση 2533/63997/2013 "Συμπληρωματικά μέτρα σχετικά με το θεσμό του εγκεκριμένου εμπόρου στον τομέα των νωπών οπωροκηπευτικών, σε εφαρμογή του άρθρου 12 του Καν. (ΕΕ) 543/2011 της Επιτροπής"	Άρθ. 4 παρ. 4	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Υποχρέωση απασχόλησης γεωπόνου του κλάδου ΠΕ Γεωπονικού ή τεχνολόγου γεωπονίας του κλάδου ΤΕ Γεωπονικού.	Επαγγελματικά προσόντα	Στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι να διασφαλίσει ότι ο έλεγχος της υψηλής ποιότητας των προϊόντων που απαιτείται για τη συγκεκριμένη δραστηριότητα διεξάγεται από εξειδικευμένο προσωπικό.	Η διάταξη κρίνεται ανάλογη του στόχου της δημόσιας πολιτικής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων / Οικονομικών / Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
110	Υπουργική Απόφαση 2787/57103/2013 "Προσκόμιση και χονδρική πώληση προϊόντων τομέα αλιείας στις Ιχθυόσκαλες του Δημοσίου"	Άρθ. 1 παρ. 2α	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Εξαιρούνται από την υποχρεωτική προσκόμιση στις ιχθυόσκαλες του δημοσίου, η μέσω αυτών χονδρική πώληση και η καταβολή του ειδικού τέλους, οι εξής περιπτώσεις προϊόντων του τομέα αλιείας: i) τα νωπά προϊόντα που προέρχονται από υδατοκαλλιέργειες τα οποία διακινούνται για χονδρική πώληση στην χώρα ή σε άλλο κράτος μέλος ή σε τρίτη χώρα, μέσω εγκαταστάσεων που έχουν εγκριθεί για τα συγκεκριμένα προϊόντα σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες κτηνιατρικές διατάξεις ii) τα νωπά προϊόντα που προέρχονται από τη συλλεκτική αλιεία τα οποία διακινούνται για χονδρική πώληση σε άλλο κράτος μέλος ή σε τρίτη χώρα, μέσω εγκαταστάσεων που έχουν εγκριθεί για τα συγκεκριμένα προϊόντα σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες κτηνιατρικές διατάξεις iii) τα οστρακοειδή που διακινούνται για χονδρική πώληση στην χώρα ή σε άλλο κράτος μέλος ή σε τρίτη χώρα, μέσω εγκαταστάσεων που έχουν εγκριθεί για τα συγκεκριμένα προϊόντα σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες κτηνιατρικές διατάξεις iv) τα κατεψυγμένα, ημικατεργασμένα και διατηρημένα σε άλμη v) τα παρασκευάσματα υδρόβιων οργανισμών vi) οι σπόγγοι	Τέλη	Στόχος της διάταξης είναι η διευκόλυνση της διακίνησης προϊόντων που έχουν ήδη υποστεί επεξεργασία σε εγκεκριμένες εγκαταστάσεις οι οποίες διεξάγουν την παραγωγή, την κατασκευή ή τη συσκευασία των εν λόγω προϊόντων.	Η διάταξη κρίνεται ανάλογη του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
111	Υπουργική Απόφαση 2787/57103/2013 "Προσκόμιση και χονδρική πώληση προϊόντων τομέα αλιείας στις Ιχθυόσκαλες του Δημοσίου"	Άρθ. 1 παρ. 3α	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Στις ιχθυόσκαλες που λειτουργούν στην Περιφερειακή Ενότητα Καλύμνου και Χίου είναι υποχρεωτική η προσκόμιση και η μέσω ιχθυόσκαλας χονδρική πώληση των νωπών προϊόντων του τομέα αλιείας που προσκομίζονται μόνο στη νήσο Κάλυμνο και Χίο.	Κεντρικές Αγορές	Η εν λόγω εξαίρεση προβλέπεται με σκοπό τη διευκόλυνση της διακίνησης και της διάθεσης των προϊόντων του τομέα αλιείας σε περιπτώσεις όπου είναι αδύνατη η πρόσβαση του παραγωγού σε κάποια Κεντρική Ιχθυόσκαλα. Λαμβάνεται υπόψη η φύση των προϊόντων σε συνδυασμό με τις ανεπαρκείς δομές θαλάσσιων μεταφορών και το υψηλό κόστος μεταφοράς.	Η θέσπιση της διάταξης δικαιολογείται για λόγους που αφορούν τη φύση του προϊόντος.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
112	Υπουργική Απόφαση 2787/57103/2013 "Προσκόμιση και χονδρική πώληση προϊόντων τομέα αλιείας στις Ιχθυόσκαλες του Δημοσίου"	Άρθ. 1 παρ. 3β	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Στις ιχθυόσκαλες που λειτουργούν στην Περιφερειακή Ενότητα Έβρου, Εύβοιας, Καβάλας, Χανίων, δεν είναι υποχρεωτική η προσκόμιση και η μέσω ιχθυόσκαλας χονδρική πώληση των νωπών προϊόντων του τομέα αλιείας που προσκομίζονται στις νήσους Σαμοθράκη, Σκύρο, Θάσο και Γαύδο.	Κεντρικές Αγορές	Η εν λόγω εξαίρεση προβλέπεται με σκοπό τη διευκόλυνση της διακίνησης και της διάθεσης των προϊόντων του τομέα αλιείας σε περιπτώσεις όπου είναι αδύνατη η πρόσβαση του παραγωγού σε κάποια Κεντρική Ιχθυόσκαλα. Λαμβάνεται υπόψη η φύση των προϊόντων σε συνδυασμό με τις ανεπαρκείς δομές θαλάσσιων μεταφορών και το υψηλό κόστος μεταφοράς.	Η θέσπιση της διάταξης δικαιολογείται για λόγους που αφορούν τη φύση του προϊόντος.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
113	Υπουργική Απόφαση 2787/57103/2013 "Προσκόμιση και χονδρική πώληση προϊόντων τομέα αλιείας στις Ιχθυόσκαλες του Δημοσίου"	Άρθ. 1 παρ. 3γ	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Για τα νωπά προϊόντα που προέρχονται από τη συλλεκτική αλιεία, τα οποία εκφορτώνονται στα όρια της Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας ή Έβρου ή Ευβοίας ή Πρέβεζας ή Καλύμνου ή Χανίων ή Χίου, δεν είναι υποχρεωτική η προσκόμιση και η χονδρική πώλησή τους στην ιχθυόσκαλα που λειτουργεί με έδρα την Περιφερειακή Ενότητα μόνο στην περίπτωση που τα προϊόντα διακινούνται για χονδρική πώληση στον αντιπρόσωπο του πλοιοκτήτη σε μια από τις ιχθυόσκαλες με έδρα τον Πειραιά, τη Νέα Μηχανιώνα, την Πάτρα, την Καβάλα. Το προβλεπόμενο ειδικό τέλος των συναλλασσόμενων καταβάλλεται μόνο στην ιχθυόσκαλα στην οποία διενεργήθηκε η χονδρική πώληση των προϊόντων.	Κεντρικές Αγορές	Η εν λόγω εξαίρεση προβλέπεται με σκοπό τη διευκόλυνση της διακίνησης και της διάθεσης των προϊόντων του τομέα αλιείας σε περιπτώσεις όπου είναι αδύνατη η πρόσβαση του παραγωγού σε κάποια Κεντρική Ιχθυόσκαλα. Λαμβάνεται υπόψη η φύση των προϊόντων σε συνδυασμό με τις ανεπαρκείς δομές θαλάσσιων μεταφορών και το υψηλό κόστος μεταφοράς.	Η θέσπιση της διάταξης δικαιολογείται για λόγους που αφορούν τη φύση του προϊόντος.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
114	Βασιλικό Διάταγμα 869/1966 "Περί της Νομικής μορφής διοικήσεως διαχειρίσεως και οργανώσεως της λειτουργίας της κεντρικής Λαχαναγοράς Θεσσαλονίκης"	Άρθ. 15 παρ. 5	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Δεν επιτρέπεται η υπομίσθωση καταστημάτων στην αγορά ή η πρόσληψη προσωπικού μέσω συμμετοχής στην επιχείρηση. Οι έμποροι επιτρέπεται να προσλάβουν κάποιον εταίρο επιλέγοντας από τους ήδη υπάρχοντες στην Κεντρική Αγορά.	Κεντρικές Αγορές	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Παρωχημένη διάταξη που δημιουργεί ανασφάλεια δικαίου.	Εξαρτάται από την κατάργηση της αποκλειστικότητας των κεντρικών αγορών, καμία σύσταση.	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
115	Βασιλικό Διάταγμα 869/1966 "Περί της Νομικής μορφής διοικήσεως διαχειρίσεως και οργανώσεως της λειτουργίας της κεντρικής Λαχαναγοράς Θεσσαλονίκης"	Άρθ. 15 παρ. 6	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Οι στεγασμένοι χώροι μπορούν να μισθώνονται για μικρά χρονικά διαστήματα, κατά προτίμηση σε μεμονωμένους παραγωγούς που επιθυμούν να διαθέσουν τη δική τους παραγωγή σε καταναλωτές. Επιτρέπεται επίσης η μίσθωση των χώρων σε συνεταιρισμούς παραγωγών ή σε εμπόρους λαχανικών, εφόσον υπάρχει διαθεσιμότητα.	Κεντρικές Αγορές	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Η διάταξη εισάγει προτιμησιακή μεταχείριση των παραγωγών και είναι πιθανότατα ανεπίκαιρη.	Εξαρτάται από την κατάργηση της αποκλειστικότητας των κεντρικών αγορών, καμία σύσταση.	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
116	Προεδρικό Διάταγμα 406/1998 "Μετατροπή του Οργανισμού Κεντρικής Αγοράς Αθηνών Ν.Π.Δ.Δ. σε Ανώνυμη Εταιρία και έγκριση του καταστατικού της"	Άρθ. 12 παρ. 2	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου απαγορεύεται να ενεργούν χωρίς την άδεια της Γενικής Συνέλευσης, για δικό τους λογαριασμό ή για λογαριασμό τρίτων, πράξεις συναφείς προς τους σκοπούς της Κεντρικής Αγοράς Αθηνών Α.Ε. ή να μετέχουν ως εταίροι ή να είναι μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, διευθυντικά στελέχη, υπάλληλοι ή αντιπρόσωποι εταιρειών που έχουν συναφείς σκοπούς με αυτούς που επιδιώκει η Κεντρική Αγορά ή βρίσκονται σε συναλλακτική θέση με την Κεντρική Αγορά.	Κεντρικές Αγορές	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, συμπεραίνουμε ότι στόχος της διάταξης είναι η διασφάλιση της ακεραιότητας των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.	Η διάταξη κρίνεται ανάλογη του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
117	Κοινή Υπουργική Απόφαση 412/8932/2012 "Έλεγχος της ελληνικής αγοράς κρέατος σε σχέση με την προέλευση - καταγωγή του και τήρηση μηνιαίων ισοζυγίων κρέατος"	Άρθ. 10 παρ. 3	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Από την επιβολή της ειδικής εισφοράς στον Ελληνικό Οργανισμό Γάλακτος και Κρέατος (ΕΛ.Ο.Γ.Α.Κ.) εξαιρούνται τα εισαγόμενα προϊόντα σε ατομικές μερίδες (βάρους μέχρι 500 γραμμαρίων) τα οποία διατίθενται ως έχουν στον τελικό καταναλωτή.	Τέλη	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι δεν διεξάγονται έλεγχοι ιχνηλασιμότητας για τα τυποποιημένα και συσκευασμένα τρόφιμα που εισάγονται από άλλα κράτη-μέλη και διατίθενται απευθείας στον τελικό καταναλωτή, και η επιβολή τελών τέτοιου είδους θα λογίζονταν ως φορολόγηση επί των εισαγωγών.	Η διάταξη είναι πιθανό να εισάγει διακρίσεις μεταξύ των τυποποιημένων και συσκευασμένων προϊόντων κρέατος σε ατομικές μερίδες των 500 γραμμαρίων και των τυποποιημένων και συσκευασμένων προϊόντων κρέατος σε ατομικές μερίδες άνω των 500 γραμμαρίων, αυξάνοντας κατά συνέπεια τις δαπάνες για ορισμένες οντότητες.	Κατάργηση.	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων / Οικονομικών / Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης
118	Κοινή Υπουργική Απόφαση 412/8932/2012 "Έλεγχος της ελληνικής αγοράς κρέατος σε σχέση με την προέλευση - καταγωγή του και τήρηση μηνιαίων ισοζυγίων κρέατος"	Άρθ. 10 παρ. 3	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Από την επιβολή της ειδικής εισφοράς στον Ελληνικό Οργανισμό Γάλακτος και Κρέατος (ΕΛ.Ο.Γ.Α.Κ.) εξαιρούνται τα προϊόντα κρέατος τα οποία εξάγονται ή προορίζονται για πώληση σε Κοινοτική Χώρα.	Τέλη	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι η απαλλαγή από την καταβολή του τέλους δικαιολογείται από το γεγονός ότι δεν ασκείται έλεγχος στα εξαγόμενα προϊόντα.	Η διάταξη κρίνεται ανάλογη του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων / Οικονομικών / Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης
119	Υπουργική Απόφαση Α2-718/2014 "Κωδικοποίηση κανόνων διακίνησης και εμπορίας προϊόντων και παροχής υπηρεσιών"	Άρθ. 42	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Οι έμποροι χονδρικής που αγοράζουν νωπά οπωρολαχανικά από παραγωγούς πριν από τη συγκομιδή τους (ηρτημένη παραγωγή) υποχρεούνται στην κατάρτιση συμφωνητικού στο οποίο θα αναγράφεται η προβλεπόμενη παραγωγή, η τιμή αγοράς και η συνολική αξία αυτής. Το παραστατικό αγοράς της ηρτημένης παραγωγής εκδίδεται με την υπογραφή του συμφωνητικού μεταξύ των συμβαλλομένων. Το εν λόγω συμφωνητικό επισυνάπτεται στο παραστατικό αγοράς.	Καθορισμός όρων σύμβασης	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι η διάταξη θεσπίστηκε με σκοπό την προστασία των παραγωγών από οποιαδήποτε παραβίαση των συμβατικών υποχρεώσεων από τους επιτηδευματίες (συσκευαστήρια και εμπόρους χονδρικής).	Η διάταξη κρίνεται ανάλογη του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
120	Υπουργική Απόφαση Α2-718/2014 "Κωδικοποίηση κανόνων διακίνησης και εμπορίας προϊόντων και παροχής υπηρεσιών"	Άρθ. 44 παρ. 1	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Η αποτίμηση της αξίας της συναλλαγής μεταξύ παραγωγών και επιτηδευματιών (συσκευαστήρια, χονδρέμποροι) γίνεται είτε πριν από τη διαδικασία τυποποίησης στο σύνολο της πωληθείσας ποσότητας, είτε μετά τη διαδικασία τυποποίησης διακριτά κατά κατηγορία κατάταξης του συνόλου της πωληθείσας ποσότητας.	Καθορισμός όρων σύμβασης	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι η μη επιβολή οποιωνδήποτε περιορισμών μεταξύ των επιτηδευματιών και των παραγωγών.	Η διάταξη, ως έχει, δημιουργεί έναν αρκετά δεσμευτικό κανόνα για την κατάρτιση συμβατικών όρων μεταξύ των παραγωγών και των χονδρεμπόρων ή των συσκευαστηρίων. Ως εκ τούτου, εμποδίζει και τους δύο συμβαλλομένους να λάβουν αποφάσεις σχετικά με τον τρόπο που θα υπολογιστεί η αξία των προϊόντων και ενδέχεται να επιφέρει υψηλότερες τιμές για τον καταναλωτή.	Προτείνεται τροποποίηση της διάταξης, προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα στους συμβαλλομένους να αποφασίσουν σχετικά με την αξιολόγηση της παραγωγής ανά κατηγορία, σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας τυποποίησης.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
121	Υπουργική Απόφαση Α2-718/2014 "Κωδικοποίηση κανόνων διακίνησης και εμπορίας προϊόντων και παροχής υπηρεσιών"	Άρθ. 53 παρ. 2β	Εμπόριο χονδρικής αγροτικών προϊόντων	Η χύμα εμπορία και διακίνηση βρώσιμων ελαίων γίνεται υποχρεωτικά με βυτιοφόρα οχήματα κατάλληλα για τη διακίνηση τροφίμων, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) Αριθ. 852/2004 "για την υγιεινή των τροφίμων". Επιπλέον, η χρήση βυτιοφόρων οχημάτων επιτρέπεται αποκλειστικά για τις παραγωγικές επιχειρήσεις.	Καθορισμός όρων σύμβασης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με τα στελέχη του αρμόδιου Υπουργείου, συμπεραίνουμε ότι στόχος είναι η διαφύλαξη της ασφάλειας των προϊόντων και η διευκόλυνση της διεξαγωγής καλύτερων και πιο αποτελεσματικών ελέγχων.	Η διάταξη θέτει περιορισμό στη χύμα μεταφορά βρώσιμων ελαίων για τους χονδρεμπόρους, σε αντίθεση με τους πρακτικούς, περιορίζοντας τη δυνατότητά τους να επιλέγουν τα μεταφορικά μέσα των προϊόντων τους.	Τροποποίηση της διάταξης με σκοπό να επιτραπεί η χύμα διακίνηση βρώσιμων ελαίων με χρήση βυτιοφόρων οχημάτων μεταξύ των χονδρεμπόρων και υπάρξει πρόβλεψη για τη διεξαγωγή εκτενών ελέγχων σχετικά με την υγιεινή και την ασφάλεια των τροφίμων.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
122	Νόμος 3730/2008 "Προστασία ανηλικών από τον καπνό και τα αλκοολούχα ποτά και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 2 παρ. 1 στ. παρ. 6	Εμπόριο χονδρικής καπνού	Απαγορεύεται η διαφήμιση και η προώθηση προϊόντων καπνού σε εμπορικά καταστήματα ή σε καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος (ΚΥΕ). Ειδικά όσον αφορά τις υπεραγορές, τα προϊόντα καπνού επιτρέπεται να τοποθετούνται μέσα σε κλειστές προθήκες.	Περιορισμός στις πωλήσεις	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Η διάταξη που επιτρέπει στις υπεραγορές να τοποθετούν προϊόντα καπνού σε κλειστές προθήκες ερμηνεύεται από τις αρχές ως απαγόρευση της εφαρμογής της ίδιας πρακτικής από άλλα είδη εμπόρων λιανικής. Αυτό δημιουργεί ανασφάλεια δικαίου για τους εμπόρους χονδρικής όσον αφορά το εάν και το πώς μπορούν να πωλήσουν τα προϊόντα καπνού τους σε όλα τα είδη εμπόρων λιανικής.	Θα πρέπει να αποσαφηνιστεί ότι όλοι οι έμποροι λιανικής που επιτρέπεται να πωλούν προϊόντα καπνού μπορούν να τοποθετήσουν τα προϊόντα σε κλειστές προθήκες.	Υπουργείο Υγείας
123	Εγκύκλιος 1012668/590/198/0014/ΠΟΛ.125 0/18.9.1998 "Οδηγίες για την εφαρμογή της αριθ.1000887/2569/3/ΠΟΛ.1004/ 2.1.1997 Α.Υ.Ο., όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, που αφορά τη λειτουργία των φορολογικών αποθηκών"	Άρθ. 2 παρ. 7	Φορολόγηση	Αν ο χώρος εγκατάστασης της φορολογικής αποθήκης δεν έχει δηλωθεί εξ αρχής ως εγκατάσταση στο Μητρώο, πρέπει να δηλωθεί με υποβολή δήλωσης μεταβολών, μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την κοινοποίηση της άδειας λειτουργίας.	Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, όπως συμπεραίνουμε, στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι να διασφαλίσει την εποπτεία της αγοράς.	Όπως συμπεραίνουμε, η απλοποιημένη διαδικασία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την παράκαμψη της αδειοδότησης της φορολογικής αποθήκης. Ορισμένοι επιχειρηματίες είναι πιθανό να αποκομίσουν όφελος από αυτήν την προτιμησιακή μεταχείριση. Ωστόσο, για λόγους εποπτείας και παρακολούθησης της αγοράς, η διάταξη κρίνεται ανάλογη του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών
124	Εγκύκλιος 1012668/590/198/0014/ΠΟΛ.125 0/18.9.1998 "Οδηγίες για την εφαρμογή της αριθ.1000887/2569/3/ΠΟΛ.1004/ 2.1.1997 Α.Υ.Ο., όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, που αφορά τη λειτουργία των φορολογικών αποθηκών"	Άρθ. 2 παρ. 7	Φορολόγηση	Δήλωση μεταβολών πρέπει, επίσης μέσα στην ίδια προθεσμία, να υποβληθεί και εάν, λόγω της χρησιμοποίησης της φορολογικής αποθήκης, συμβαίνει αλλαγή δραστηριότητας του αποθηκευτή. Ιδιαίτερα επισημαίνεται ότι αν ο αποθηκευτής θα εκμεταλλεύεται την αποθήκη με εναπόθεση αγαθών τρίτων (εναποθετών), πρέπει να δηλώσει και τη δραστηριότητα αυτή (υπηρεσίες αποθήκευσης), εκτός αν αυτό είχε δηλωθεί ήδη για τη συγκεκριμένη εγκατάσταση. Εάν η φορολογική αποθήκη εγκαθίσταται στην έδρα ή σε υφιστάμενο υποκατάστημα, που έχουν ήδη δηλωθεί στο Μητρώο ή εάν δεν έχουμε αλλαγή δραστηριότητας, δεν θα υποβάλλεται δήλωση μεταβολών.	Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, όπως συμπεραίνουμε, στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι να διασφαλίσει την εποπτεία της αγοράς.	Όπως συμπεραίνουμε, η απλοποιημένη διαδικασία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την παράκαμψη της αδειοδότησης της φορολογικής αποθήκης. Ορισμένοι επιχειρηματίες είναι πιθανό να αποκομίσουν όφελος από αυτήν την προτιμησιακή μεταχείριση. Ωστόσο, για λόγους εποπτείας και παρακολούθησης της αγοράς, η διάταξη κρίνεται ανάλογη του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών
125	Εγκύκλιος 1012668/590/198/0014/ΠΟΛ.125 0/18.9.1998 "Οδηγίες για την εφαρμογή της αριθ.1000887/2569/3/ΠΟΛ.1004/ 2.1.1997 Α.Υ.Ο., όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, που αφορά τη λειτουργία των φορολογικών αποθηκών"	Άρθ. 2 παρ. 9	Φορολόγηση	Η ανάκληση της άδειας λειτουργίας της φορολογικής αποθήκης μπορεί να ζητηθεί είτε από τον αποθηκευτή, είτε από τη ΔΟΥ για συγκεκριμένους λόγους, όπως για παράδειγμα η μη καταβολή του ετήσιου διοικητικού κόστους.	Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Η διάταξη ενδέχεται να προκαλεί ανασφάλεια δικαίου, καθώς δεν είναι δυνατός ο προσδιορισμός του "ετήσιου διοικητικού κόστους" στο οποίο αναφέρεται η διάταξη.	Η διάταξη θα πρέπει να τροποποιηθεί ώστε να αναφέρει ρητώς τα στατικά στοιχεία του "διοικητικού κόστους" και τις σχετικές διατάξεις.	Υπουργείο Οικονομικών
126	Εγκύκλιος 1012668/590/198/0014/ΠΟΛ.125 0/18.9.1998 "Οδηγίες για την εφαρμογή της αριθ.1000887/2569/3/ΠΟΛ.1004/ 2.1.1997 Α.Υ.Ο., όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, που αφορά τη λειτουργία των φορολογικών αποθηκών"	Άρθ. 2 παρ. 10	Φορολόγηση	Στις περιπτώσεις συνλειτουργίας στον ίδιο χώρο τόσο φορολογικής αποθήκης, όσο και αποθήκης υπό τελωνειακή επίβλεψη, απαιτείται κατάλληλη διασκευή του χώρου, που να καθιστά εφικτό τον φορολογικό έλεγχο.	Αποθήκευση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Ο όρος "κατάλληλη" αφήνει ευρύ περιθώριο για άσκηση διακριτικής μεταχείρισης από τις αρμόδιες αρχές και μπορεί επίσης να δημιουργήσει ανασφάλεια δικαίου, με αποτέλεσμα να πληγεί ο ανταγωνισμός.	Η διάταξη πρέπει να τροποποιηθεί ώστε να υπάρχει ρητή αναφορά στην ισχύουσα νομοθεσία, π.χ. ανά προϊόν. Ωστόσο, αυτό δεν θα πρέπει να συνεπάγεται την επιβολή νέων περιορισμών για τις επιχειρήσεις, π.χ. ελάχιστο ύψος κτηρίων.	Υπουργείο Οικονομικών

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
127	Κοινή Υπουργική Απόφαση ΔΕΦΚ Α 5010479 ΕΞ/2014 "Διαδικασίες και προδιαγραφές εγκατάστασης και ελέγχου ολοκληρωμένων συστημάτων παρακολούθησης εισροών-εκροών στις φορολογικές αποθήκες"	Άρθ. 14 παρ. 3	Φορολόγηση	Οι ευθύνες του φορέα της άδειας λειτουργίας της εγκατάστασης για τη σωστή και αδιάλειπτη λειτουργία του συστήματος εισροών-εκροών, καθώς επίσης για την ορθή εισαγωγή και ενημέρωση των στοιχείων, δεν απαλλάσσουν τον εκάστοτε εγκεκριμένο αποθηκευτή ή τον διαχειριστή της αποθήκης τελωνειακής αποταμίευσης για τις περιπτώσεις που στα πλαίσια των ελέγχων προκύπτουν στοιχεία, τα οποία καθιστούν απαιτητές τις φορολογικές επιβαρύνσεις ή/ και επισύρουν την επιβολή κυρώσεων.	Σύστημα κυρώσεων	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Όσον αφορά την αξιοπιστία του αποθηκευτή για τη σωστή και αδιάλειπτη λειτουργία του συστήματος, η διάταξη είναι πολύ αυστηρή και δεν κρίνεται ανάλογη του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής.	Τροποποίηση της διάταξης ώστε ο αποθηκευτής να είναι υπεύθυνος αποκλειστικά για την εισαγωγή και την ενημέρωση των στοιχείων.	Υπουργείο Οικονομικών
128	Νόμος 1642/1986 "Για την εφαρμογή του φόρου προστιθέμενης αξίας και άλλες διατάξεις"	Άρθ. 21α παρ. 12	Φορολόγηση	Ο αποθηκευτής είναι εξίσου και εξ ολοκλήρου υπεύθυνος για την εκκρεμούσα φορολόγηση σε περίπτωση που δεν είναι ο κάτοχος των αγαθών που εξέρχονται από τη φορολογική αποθήκη.	Σύστημα κυρώσεων	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, συμπεραίνουμε ότι στόχος της διάταξης είναι η αποφυγή των φαινομένων φοροδιαφυγής.	Η εν λόγω διάταξη προβλέπει την απαλλαγή συγκεκριμένων επιχειρηματιών, αυξάνοντας ενδεχομένως τις δαπάνες τους. Ωστόσο, κρίνεται ανάλογη του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών
129	Υπουργική Απόφαση Φ883/530/1990 "Όροι και προϋποθέσεις χορήγησης άδειας εγκεκριμένου αποθηκευτή"	Άρθ. 2 παρ. 1γ	Φορολόγηση	Ο εγκεκριμένος αποθηκευτής πρέπει να τηρεί βιβλία Γ' κατηγορίας. Εξαιρούνται οι παραγωγοί και οι μεταποιητές καθώς και τα πρόσωπα που πραγματοποιούν αποστολές σε άλλα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή εξάγουν σε τρίτες χώρες.	Τήρηση βιβλίων	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, συμπεραίνουμε ότι στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι να διασφαλίσει την τήρηση των φορολογικών υποχρεώσεων και την αποφυγή των φαινομένων φοροδιαφυγής. Η διάταξη εισάγει διακριτική μεταχείριση μεταξύ των παραγωγών και των απλών κατόχων προϊόντων ως προς το ύψος της εγγύησης που πρέπει να καταβάλλουν.	Η εν λόγω διάταξη προβλέπει την απαλλαγή συγκεκριμένων επιχειρηματιών, αυξάνοντας ενδεχομένως τις δαπάνες τους. Ωστόσο, κρίνεται ανάλογη του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών
130	Υπουργική Απόφαση Φ883/530/1990 "Όροι και προϋποθέσεις χορήγησης άδειας εγκεκριμένου αποθηκευτή"	Άρθ. 4Αα I	Φορολόγηση	Οι παραγωγοί ή μεταποιητές ενεργειακών προϊόντων πρέπει να καταβάλλουν εγγύηση ίση με το 4% του καταβληθέντος κατά το προηγούμενο έτος συνολικού ποσού ειδικού φόρου κατανάλωσης. Οι παραγωγοί βιοκαυσίμων πρέπει να καταβάλλουν εγγύηση ίση με το 4% του καταβληθέντος ειδικού φόρου κατανάλωσης που αντιστοιχεί στα προϊόντα που διακινήθηκαν το προηγούμενο έτος. Οι παραγωγοί και μεταποιητές ενεργειακών προϊόντων καταβάλλουν εγγύηση ίση με το 4% του καταβληθέντος κατά το προηγούμενο έτος ειδικού φόρου κατανάλωσης, αποτελούμενη από 2% οικονομική και 2% άλλης μορφής εγγύηση, με ελάχιστο όριο οικονομικής εγγύησης τα 235.000 ευρώ εφόσον λάβουν έτοιμα προϊόντα που δεν χρησιμοποιούνται για την παραγωγική τους δραστηριότητα, αλλά για εμπορικούς σκοπούς. Οι παραγωγοί και μεταποιητές ενεργειακών προϊόντων καταβάλλουν εγγύηση ίση με το 4% του καταβληθέντος κατά το προηγούμενο έτος ειδικού φόρου κατανάλωσης, αποτελούμενη από 2% οικονομική και 3% άλλης μορφής εγγύηση, με ελάχιστο όριο οικονομικής εγγύησης τα 235.000 ευρώ. Οι απλοί κάτοχοι βιοκαυσίμων καταβάλλουν εγγύηση ίση με το 4% του καταβληθέντος ειδικού φόρου κατανάλωσης που αντιστοιχεί στα προϊόντα που διακινήθηκαν το προηγούμενο έτος.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι να διασφαλίσει την τήρηση των φορολογικών υποχρεώσεων και την αποφυγή των φαινομένων φοροδιαφυγής. Η διάταξη εισάγει διακριτική μεταχείριση μεταξύ των παραγωγών και των απλών κατόχων προϊόντων ως προς το ύψος της εγγύησης που πρέπει να καταβάλλουν.	Η διάταξη προβλέπει διαφορετικά κατώτατα όρια εγγύησης για διαφορετικούς επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στην ίδια αγορά. Ενδέχεται να επιβάλλει υψηλότερο κόστος σε ορισμένους αποθηκευτές και είναι πιθανό να παρακωλύει τον ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρηματιών, μειώνοντας την ανταγωνιστική πίεση στην αγορά. Ωστόσο, δεδομένου ότι οι παραγωγοί ενεργειακών προϊόντων θεωρούνται αξιόπιστοι επιχειρηματίες με μεγάλη χρηματοοικονομική επάρκεια, το ύψος της εγγύησης κρίνεται αναλογικό. Τα χαμηλότερα ποσά που καταβάλλουν οι παραγωγοί/μεταποιητές/κάτοχοι βιοκαυσίμων σε σχέση με τους παραγωγούς/μεταποιητές/κατόχους ενεργειακών προϊόντων είναι δικαιολογημένα, δεδομένου ότι στην αγορά βιοκαυσίμων δραστηριοποιούνται μικρότερες οντότητες. Επιπλέον, τα βιοκαύσιμα δεν προορίζονται για άμεση κατανάλωση.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών
131	Υπουργική Απόφαση Φ883/530/1990 "Όροι και προϋποθέσεις χορήγησης άδειας εγκεκριμένου αποθηκευτή"	Άρθ. 4α AIII	Φορολόγηση	Οι παραγωγοί, μεταποιητές ή κάτοχοι των πρόσθετων υλών με κωδικό Σ.Ο. 3811 1100, 3811 1190, 3811 1900 και 3811 9000, καταβάλλουν εγγύηση ίση με το 4% του καταβληθέντος κατά το προηγούμενο έτος συνολικού ποσού ειδικού φόρου κατανάλωσης με ελάχιστο όριο οικονομικής εγγύησης τις 10.000 ευρώ.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι η παροχή κινήτρων για τη διεύθυνση μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και προϊόντων βιοκαυσίμων στην αγορά.	Η διάταξη προβλέπει διαφορετικά ελάχιστα όρια εγγύησης για τους παραγωγούς, μεταποιητές και κατόχους πρόσθετων υλών. Ωστόσο, η διαφοροποίηση κρίνεται ανάλογη του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής, καθώς οι παραγωγοί πρόσθετων υλών αποτελούν μικρότερες οντότητες σε σχέση με τα διυλιστήρια.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ. Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
132 Υπουργική Απόφαση Φ883/530/1990 "Όροι και προϋποθέσεις χορήγησης άδειας εγκεκριμένου αποθηκευτή"	Άρθ. 4β I	Φορολόγηση	<p>Οι παραγωγοί ή μεταποιητές καπνικών προϊόντων καταβάλλουν εγγύηση ίση με το 8% του καταβληθέντος κατά το προηγούμενο έτος συνολικού ποσού ειδικού φόρου κατανάλωσης, με ελάχιστο όριο το ποσό των 235.000 ευρώ.</p> <p>Προκειμένου για επαγγελματικά εργαστήρια παραγωγής βιομηχανοποιημένων καπνών, η εγγύηση ορίζεται στο 8% του καταβληθέντος κατά το προηγούμενο έτος συνολικού ποσού ειδικού φόρου κατανάλωσης, με ελάχιστο όριο το ποσό των 20.000 ευρώ.</p> <p>Στις περιπτώσεις που λειτουργεί φορολογική αποθήκη και εκτός των εγκαταστάσεων παραγωγής, θα παρέχεται πρόσθετη εγγύηση ίση με το 50% του ποσού του ειδικού φόρου κατανάλωσης που αναλογεί στα αποθηκευμένα προϊόντα. Το ύψος της εγγύησης θα αναπροσαρμόζεται ανά τρίμηνο τουλάχιστον, βάσει φυσικού και λογιστικού ελέγχου της φορολογικής αποθήκης.</p>	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι η παροχή κινήτρων για τη διεύθυνση μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στην αγορά.	Η διάταξη προβλέπει διαφορετικά κατώτατα όρια εγγύησης για διαφορετικούς επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στην ίδια αγορά. Ωστόσο, κρίνεται ανάλογη του στόχου του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής, καθώς τα επαγγελματικά εργαστήρια παραγωγής βιομηχανοποιημένων καπνών έχουν χαμηλό όγκο παραγωγής και, ως εκ τούτου, η ελάχιστη εγγύηση που καταβάλλεται ενδέχεται να είναι χαμηλότερη σε σχέση με την εγγύηση των υπόλοιπων παραγωγών ή μεταποιητών.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών
133 Υπουργική Απόφαση Φ883/530/1990 "Όροι και προϋποθέσεις χορήγησης άδειας εγκεκριμένου αποθηκευτή"	Άρθ. 4γ I	Φορολόγηση	<p>Οι παραγωγοί και μεταποιητές αλκοόλης και αλκοολούχων ποτών οι οποίοι κατά το προηγούμενο έτος παρήγαγαν ή παρέλαβαν για οποιαδήποτε επεξεργασία ποσότητα μέχρι 10.000 λίτρα άνυδρης αιθυλικής αλκοόλης, καταβάλλουν εγγύηση ίση με το 4% του καταβληθέντος κατά το προηγούμενο έτος, συνολικού ποσού ειδικού φόρου κατανάλωσης με ελάχιστο όριο τις 14.000 ευρώ.</p> <p>Το ελάχιστο αυτό όριο εγγύησης προσαυξάνεται κατά 7.000 ευρώ για κάθε επιπλέον ποσότητα 5.000 λίτρων άνυδρης αιθυλικής αλκοόλης και μέχρι του ποσού των 180.000 ευρώ. Προκειμένου για ενδιάμεσα προϊόντα το ελάχιστο όριο εγγύησης καθορίζεται στο ποσό των 7.000 ευρώ.</p> <p>Στις περιπτώσεις που λειτουργεί φορολογική αποθήκη και εκτός των εγκαταστάσεων παραγωγής, θα παρέχεται πρόσθετη εγγύηση ίση με το 4% του ποσού του ειδικού φόρου κατανάλωσης που αναλογεί στα αποθηκευμένα προϊόντα. Το ύψος της εγγύησης θα αναπροσαρμόζεται ανά τρίμηνο τουλάχιστον, βάσει ελέγχου της φορολογικής αποθήκης από τις αρμόδιες αρχές.</p>	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι η παροχή κινήτρων για τη διεύθυνση μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στην αγορά.	Η διάταξη προβλέπει διαφορετικά ελάχιστα όρια εγγύησης για τους παραγωγούς και μεταποιητές αλκοόλης και αλκοολούχων ποτών. Ωστόσο, η διαφοροποίηση είναι ανάλογη του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής, καθώς οι παραγωγοί αποτελούν μικρότερες οντότητες σε σχέση με τους εμπόρους χονδρικής και είναι εύκολη η παρακολούθηση και ο έλεγχος του όγκου της παραγωγής τους από τις φορολογικές αρχές πριν τεθεί σε κατανάλωση.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών
134 Υπουργική Απόφαση Φ883/530/1990 "Όροι και προϋποθέσεις χορήγησης άδειας εγκεκριμένου αποθηκευτή"	Άρθ. 4γ I	Φορολόγηση	Οι παραγωγοί οίνου και προϊόντων ζυθοποιίας εκτός του οίνου και του ζύθου, καταβάλλουν ελάχιστη εγγύηση ύψους 1.000 ευρώ για ποσότητα έως και 100.000 λίτρων έτοιμου προϊόντος. Αυτό το ποσό προσαυξάνεται κατά 1.000 ευρώ για κάθε επιπλέον ποσότητα 100.000 λίτρων, με ανώτατο ύψος τις 40.000 ευρώ.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι η παροχή κινήτρων για τη διεύθυνση μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στην αγορά.	Η διάταξη κρίνεται ανάλογη του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών
135 Υπουργική Απόφαση Φ883/530/1990 "Όροι και προϋποθέσεις χορήγησης άδειας εγκεκριμένου αποθηκευτή"	Άρθ. 4γ II	Φορολόγηση	Οι απλοί κάτοχοι αλκοόλης και αλκοολούχων ποτών καταβάλλουν εγγύηση ίση με το 15% του καταβληθέντος κατά το προηγούμενο έτος συνολικού ποσού ειδικού φόρου κατανάλωσης αποτελούμενη από 7% οικονομική και 8% άλλη μορφής εγγύηση, με ελάχιστο όριο τα 180.000 ευρώ, εφόσον δεν είναι έμποροι αιθυλικής αλκοόλης. Το ελάχιστο όριο των 180.000 ευρώ περιορίζεται σε 35.000 ευρώ προκειμένου για ενδιάμεσα προϊόντα. Για τον οίνο και τα ποτά ζυθοποιίας, το ελάχιστο ποσό ορίζεται σε 5.000 ευρώ.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Η διάταξη προβλέπει διαφορετικά ελάχιστα όρια εγγύησης για τους εμπόρους χονδρικής και τους μεταποιητές/παραγωγούς αλκοόλης και αλκοολούχων ποτών. Ωστόσο, η διαφοροποίηση κρίνεται ανάλογη του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής, καθώς οι έμποροι χονδρικής διαθέτουν μεγάλο όγκο αποθηκευμένων προϊόντων. Ως εκ τούτου, οποιαδήποτε καθυστέρηση στην πληρωμή του ειδικού φόρου κατανάλωσης που αναλογεί σε αυτά τα προϊόντα είναι πιθανό να θέτει σε υψηλότερο κίνδυνο την αγορά και τα κρατικά έσοδα.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
136	Υπουργική Απόφαση Φ883/530/1990 "Όροι και προϋποθέσεις χορήγησης άδειας εγκεκριμένου αποθηκευτή"	Άρθ. 4γ ΙΙ	Φορολόγηση	Προκειμένου για εμπόρους αιθυλικής αλκοόλης και αποσταγμάτων το ελάχιστο όριο εγγύησης ανέρχεται σε 470.000 ευρώ. Η εγγύηση πρέπει να είναι οικονομική.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Η διάταξη προβλέπει διαφορετικά κατώτατα όρια εγγύησης για διαφορετικούς επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στην ίδια αγορά. Ωστόσο, κρίνεται ανάλογη του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής, καθώς το ύψος της ελάχιστης εγγύησης αντιστοιχεί στο ποσό του ειδικού φόρου κατανάλωσης και του Φ.Π.Α. που επιβάλλεται στην αιθυλική αλκοόλη.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών
137	Υπουργική Απόφαση Φ883/530/1990 "Όροι και προϋποθέσεις χορήγησης άδειας εγκεκριμένου αποθηκευτή"	Άρθ. 4γ Ι	Φορολόγηση	Για την αιθυλική αλκοόλη και τα αποστάγματα, εφόσον οι αποθηκευτικοί χώροι σφραγίζονται από την Τελωνειακή Αρχή, έστω και αν δεν υπάρχει διαρκής παρουσία αυτής, το ελάχιστο όριο των 470.000 ευρώ περιορίζεται σε 235.000 ευρώ.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, συμπεραίνουμε ότι η διάταξη αποσκοπεί στον περιορισμό του ποσού της εγγύησης σε περιπτώσεις όπου η τελωνειακή αρχή θεωρείται ότι περιφρουρεί τη διαδικασία της αποθήκευσης.	Η διάταξη προβλέπει διαφορετικά κατώτατα όρια εγγύησης για διαφορετικούς επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στην ίδια αγορά. Ωστόσο, κρίνεται ανάλογη του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής, καθώς οι συγκεκριμένες φορολογικές αποθήκες υπόκεινται σε πιο αυστηρούς ελέγχους και εποπτεία από τις τελωνειακές αρχές.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών
138	Υπουργική Απόφαση Φ883/530/1990 "Όροι και προϋποθέσεις χορήγησης άδειας εγκεκριμένου αποθηκευτή"	Άρθ. 4γ Ι	Φορολόγηση	Οι παραγωγοί αιθυλικής αλκοόλης και αποσταγμάτων πρέπει να πληρούν τις ελάχιστες απαιτήσεις της εγγύησης που ισχύουν και για τους εμπόρους, εφόσον παραλαμβάνουν έτοιμα προϊόντα που δεν χρησιμοποιούνται για την παραγωγική τους διαδικασία αλλά για εμπορία.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Η διάταξη είναι ανάλογη του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής, καθώς οι παραγωγοί που ενεργούν ως έμποροι χονδρικής πρέπει να έχουν τις ίδιες υποχρεώσεις με τους εμπόρους χονδρικής, δεδομένου ότι είναι ανταγωνιστές στην ίδια αγορά.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών
139	Υπουργική Απόφαση Φ883/530/1990 "Όροι και προϋποθέσεις χορήγησης άδειας εγκεκριμένου αποθηκευτή"	Άρθ. 4γ Ι	Φορολόγηση	Προκειμένου για ενδιάμεσα προϊόντα το ελάχιστο όριο εγγύησης καθορίζεται στο ποσό των 7.000 ευρώ.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Η διάταξη προβλέπει διαφορετικά κατώτατα όρια εγγύησης για διαφορετικούς επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στην ίδια αγορά. Ωστόσο, η διάταξη κρίνεται ανάλογη του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών
140	Υπουργική Απόφαση Φ883/530/1990 "Όροι και προϋποθέσεις χορήγησης άδειας εγκεκριμένου αποθηκευτή"	Άρθ. 4δ Ι	Φορολόγηση	Οι παραγωγοί ή μεταποιητές ζύθου καταβάλλουν εγγύηση ίση με το 4% του καταβληθέντος κατά το προηγούμενο έτος, συνολικού ποσού ειδικού φόρου κατανάλωσης. Στις περιπτώσεις που λειτουργεί φορολογική αποθήκη και εκτός των εγκαταστάσεων παραγωγής, θα παρέχεται πρόσθετη εγγύηση ίση με το 4% του ποσού ειδικού φόρου κατανάλωσης που αναλογεί στα αποθηκευμένα προϊόντα. Το ύψος της εγγύησης θα αναπροσαρμόζεται ανά τρίμηνο τουλάχιστον, βάσει φυσικού και λογιστικού ελέγχου της φορολογικής αποθήκης.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι η παροχή κινήτρων για τη διείσδυση μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στην αγορά.	Η διάταξη προβλέπει διαφορετικά ελάχιστα όρια εγγύησης για τους παραγωγούς και μεταποιητές αλκοόλης και αλκοολούχων ποτών. Ωστόσο, η διαφοροποίηση είναι ανάλογη του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής, καθώς οι παραγωγοί αποτελούν μικρότερες οντότητες σε σχέση με τους εμπόρους χονδρικής και είναι εύκολη η παρακολούθησή και ο έλεγχος του όγκου της παραγωγής τους από τις φορολογικές αρχές πριν τεθεί σε κατανάλωση.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών
141	Υπουργική Απόφαση Φ883/530/1990 "Όροι και προϋποθέσεις χορήγησης άδειας εγκεκριμένου αποθηκευτή"	Άρθ. 4δ ΙΙ	Φορολόγηση	Τα πρόσωπα που μόνο κατέχουν ζύθο, καταβάλλουν εγγύηση ίση με το 15% του καταβληθέντος κατά το προηγούμενο έτος συνολικού ποσού ειδικού φόρου κατανάλωσης, αποτελούμενη από 7% οικονομική και 8% άλλης μορφής εγγύηση με ελάχιστο όριο οικονομικής εγγύησης 47.000 ευρώ.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Η διάταξη προβλέπει διαφορετικά ελάχιστα όρια εγγύησης για τους εμπόρους χονδρικής και τους μεταποιητές/παραγωγούς αλκοόλης και αλκοολούχων ποτών. Ωστόσο, η διαφοροποίηση κρίνεται ανάλογη του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής, καθώς οι έμποροι χονδρικής διαθέτουν μεγάλο όγκο αποθηκευμένων προϊόντων. Ως εκ τούτου, οποιαδήποτε καθυστέρηση στην πληρωμή του ειδικού φόρου κατανάλωσης που αναλογεί σε αυτά τα προϊόντα είναι πιθανό να θέτει σε υψηλότερο κίνδυνο την αγορά και τα κρατικά έσοδα.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών
142	Υπουργική Απόφαση Φ883/530/1990 "Όροι και προϋποθέσεις χορήγησης άδειας εγκεκριμένου αποθηκευτή"	Άρθ. 4δ ΙΙ	Φορολόγηση	Οι παραγωγοί ή μεταποιητές καταβάλλουν εγγύηση ίση με το 15% του καταβληθέντος κατά το προηγούμενο έτος συνολικού ποσού ειδικού φόρου κατανάλωσης, αποτελούμενη από 7% οικονομική και 8% άλλης μορφής εγγύηση με ελάχιστο όριο οικονομικής εγγύησης 47.000 ευρώ, εφόσον λαμβάνουν έτοιμα προϊόντα για εμπορία.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι η παροχή κινήτρων για τη διείσδυση μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στην αγορά.	Η διάταξη είναι ανάλογη του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής, καθώς οι παραγωγοί που ενεργούν ως έμποροι χονδρικής πρέπει να έχουν τις ίδιες υποχρεώσεις με τους εμπόρους χονδρικής, δεδομένου ότι είναι ανταγωνιστές στην ίδια αγορά.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδί	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
143	Υπουργική Απόφαση Φ883/530/1990 "Όροι και προϋποθέσεις χορήγησης άδειας εγκεκριμένου αποθηκευτή"	Άρθ. 4ε I	Φορολόγηση	Οι παραγωγοί ή μεταποιητές που δεν έχουν ετήσια δραστηριότητα στην παραγωγή/μεταποίηση αλκοολούχων και ενεργειακών-βιοκαυσίμων προϊόντων καταβάλλουν εγγύηση ίση με το 4% του ειδικού φόρου κατανάλωσης που αναλογεί στα προϊόντα που κατά δήλωση του ενδιαφερομένου θα παραχθούν ή μεταποιηθούν κατά το πρώτο έτος άσκησης της δραστηριότητάς του, με ελάχιστο όριο για τα αλκοολούχα προϊόντα οικονομικής εγγύησης 70.000 ευρώ. Προκειμένου για φορολογική αποθήκη ζύθου το ελάχιστο όριο οικονομικής εγγύησης περιορίζεται σε 20.000 ευρώ. Για φορολογική αποθήκη ενδιάμεσων προϊόντων το ελάχιστο όριο οικονομικής εγγύησης περιορίζεται σε 10.000 ευρώ. Για οίνο και προϊόντα ζυθοποιίας εκτός του οίνου και του ζύθου, το ελάχιστο όριο οικονομικής εγγύησης περιορίζεται σε 3.000 ευρώ.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι η παροχή κινήτρων για τη διείσδυση μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στην αγορά.	Η διάταξη θεωρείται δικαιολογημένη εάν λάβουμε υπόψη τον στόχο που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών
144	Υπουργική Απόφαση Φ883/530/1990 "Όροι και προϋποθέσεις χορήγησης άδειας εγκεκριμένου αποθηκευτή"	Άρθ. 4ε II	Φορολόγηση	Οι παραγωγοί ή μεταποιητές βιομηχανοποιημένων καπνών καταβάλλουν εγγύηση ίση με το 8% του ειδικού φόρου κατανάλωσης που αναλογεί στα προϊόντα που κατά δήλωση του ενδιαφερομένου θα παραχθούν ή μεταποιηθούν κατά το πρώτο έτος άσκησης της δραστηριότητάς του, με ελάχιστο όριο τις 235.000 ευρώ και για επαγγελματικά εργαστήρια τις 20.000 ευρώ.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι η παροχή κινήτρων για τη διείσδυση μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στην αγορά.	Η διάταξη θεωρείται δικαιολογημένη εάν λάβουμε υπόψη τον στόχο που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών
145	Υπουργική Απόφαση Φ883/530/1990 "Όροι και προϋποθέσεις χορήγησης άδειας εγκεκριμένου αποθηκευτή"	Άρθ. 4ε IV	Φορολόγηση	Τα πρόσωπα που μόνο κατέχουν προϊόντα βιομηχανοποιημένου καπνού καταβάλλουν εγγύηση ίση με τα ελάχιστα ποσά που προβλέπονται για τη φορολογική αποθήκη προσώπου που μόνο κατέχει.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Η διάταξη θεωρείται δικαιολογημένη εάν λάβουμε υπόψη τον στόχο που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών
146	Υπουργική Απόφαση Φ883/530/1990 "Όροι και προϋποθέσεις χορήγησης άδειας εγκεκριμένου αποθηκευτή"	Άρθ. 4ε V	Φορολόγηση	Οι παραγωγοί, μεταποιητές ή κάτοχοι των πρόσθετων υλών με κωδικό Σ.Ο. 3811 1100, 3811 1190, 3811 1900 και 3811 9000, καταβάλλουν εγγύηση ίση με το 4% του ειδικού φόρου κατανάλωσης που αναλογεί στα προϊόντα που κατά τη δήλωση του ενδιαφερομένου θα παραχθούν, μεταποιηθούν ή διακινηθούν, με ελάχιστο όριο οικονομικής εγγύησης τις 10.000 ευρώ.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι η παροχή κινήτρων για τη διείσδυση μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στην αγορά.	Η διαφοροποίηση είναι ανάλογη του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών
147	Υπουργική Απόφαση Φ883/530/1990 "Όροι και προϋποθέσεις χορήγησης άδειας εγκεκριμένου αποθηκευτή"	Άρθ. 4 Γ	Φορολόγηση	Τα ποσά εγγυήσεων μειώνονται κατά 30% εφόσον ο εγκεκριμένος αποθηκευτής είναι κάτοχος πιστοποιητικού Εγκεκριμένου Οικονομικού Φορέα τύπου «ΑΕΟΣ» για σκοπούς ασφάλειας και προστασίας ή τύπου «ΑΕΟΦ» για σκοπούς χρήσης τελωνειακών απλουστεύσεων και ασφάλειας και προστασίας.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Το ποσό της εγγύησης που απαιτείται για αυτόν τον τύπο αποθηκευτή είναι χαμηλότερο σε σχέση με το ποσό που προβλέπεται τους συνήθεις τύπους. Οι εξουσιοδοτημένοι οικονομικοί φορείς έχουν αδειοδοτηθεί βάσει αυστηρότερης διαδικασίας και θεωρούνται πιο ικανοί για την αποζημίωση των ωφελουμένων σε περίπτωση φθοράς του προϊόντος. Ως εκ τούτου, το χαμηλότερο όριο της εγγύησης φαίνεται εύλογο και αναλογικό.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών
148	Νόμος 2960/2001 "Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας"	Άρθ. 25 παρ. 7στ	Φορολόγηση	Οι εγγυήσεις που παρέχονται για τη διασφάλιση των οφειλόμενων κάθε φορά προς το Δημόσιο δασμών, φόρων και λοιπών επιβαρύνσεων, για τα εμπόρευμα που αποθηκεύονται σε προσωρινές αποθήκες και τελωνειακούς χώρους. Δεν απαιτείται παροχή εγγύησης, όταν ο εκμεταλλεόμενος προσωρινές αποθήκες ή χώρους είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.).	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Η διάταξη επιβάλλει προτιμησιακή μεταχείριση των οντοτήτων που λειτουργούν ως Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.). Η εν λόγω απαλλαγή αυξάνει τις δαπάνες ορισμένων προμηθευτών σε σχέση με άλλους, μειώνοντας την ανταγωνιστική πίεση στην αγορά.	Η διάταξη θα πρέπει να τροποποιηθεί ώστε να καταργηθεί η απαλλαγή που ισχύει για τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) σε περιπτώσεις στις οποίες υπάρχει ανταγωνισμός μεταξύ δημοσίων και ιδιωτικών οντοτήτων.	Υπουργείο Οικονομικών
149	Υπουργική Απόφαση Β1/οικ. 38810/3156/2014 "Οικονομική επιφάνεια μεταφορικής επιχείρησης για την έκδοση της άδειας άσκησης επαγγέλματος οδικού μεταφορέα εμπορευμάτων"	Άρθ. 3α	Μεταφορά - διοικητική μέριμνα - αποθήκευση	Οι νέοι μεταφορείς με μορφή ανώνυμης εταιρείας πρέπει να αποδείξουν την οικονομική τους επιφάνεια με εγγυητική επιστολή ή γραμμάτιο παρακαταθήκης ύψους 9.000 ευρώ για το πρώτο όχημα και 5.000 ευρώ για κάθε επιπλέον χρησιμοποιούμενο όχημα.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι να επιτραπεί η είσοδος στην αγορά μόνο για μεταφορείς με κατάλληλη χρηματοοικονομική επάρκεια, προκειμένου να διασφαλισθεί η ορθή έναρξη της λειτουργίας τους και η σωστή διαχείριση. Επιπλέον, με βάση την ενημέρωση που είχαμε, συμπεραίνουμε ότι η διάταξη μπορεί να τροποποιηθεί ώστε να επιβάλλει ισότιμη μεταχείριση των νέων και παλαιών κατόχων αδειάς.	Το μέτρο είναι ανάλογο του στόχου που θέτει ο φορέας διαμόρφωσης πολιτικής και συνάδει με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1071/2009. Ωστόσο, για λόγους ισότιμης μεταχείρισης όλων των οδικών μεταφορέων, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη αριθ. (6) του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1071/2009, δεν θα πρέπει να υπάρχουν διακρίσεις μεταξύ των νομικών μορφών ως προς το ύψος της εγγύησης που παρέχεται.	Η διάταξη θα πρέπει να τροποποιηθεί προκειμένου να περιλαμβάνει όλες τις νομικές μορφές, χωρίς να διακρίνει μεταξύ παλαιών και νέων.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
150	Υπουργική Απόφαση Β1/οικ. 38810/3156/2014 "Οικονομική επιφάνεια μεταφορικής επιχείρησης για την έκδοση της άδειας άσκησης επαγγέλματος οδικού μεταφορέα εμπορευμάτων"	Άρθ. 3β	Μεταφορά - διοικητική μέριμνα - αποθήκευση	Οι νέοι μεταφορείς που δεν έχουν νομική μορφή ανώνυμης εταιρείας πρέπει να αποδείξουν την οικονομική τους επιφάνεια με εγγυητική επιστολή ή γραμμάτιο παρακαταθήκης ύψους 18.000 ευρώ για το πρώτο όχημα και 9.000 ευρώ για κάθε επιπλέον χρησιμοποιούμενο όχημα.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι να επιτραπεί η είσοδος στην αγορά μόνο για μεταφορείς με κατάλληλη χρηματοοικονομική επάρκεια, προκειμένου να διασφαλισθεί η ορθή έναρξη της λειτουργίας τους και η σωστή διαχείριση. Επιπλέον, με βάση την ενημέρωση που είχαμε, συμπεραίνουμε ότι η διάταξη μπορεί να τροποποιηθεί ώστε να επιβάλλει ισότιμη μεταχείριση των νέων και παλαιών κατόχων αδειάς.	Η διάταξη ενδέχεται να δημιουργεί φραγμούς στην είσοδο μικρών προμηθευτών, καθώς είναι πιθανό να επιβάλλει επιπλέον κόστος για αυτούς. Επίσης, ενδέχεται να περιορίσει τις επενδύσεις και να μειώσει τον αριθμό των προμηθευτών με την πάροδο του χρόνου. Για λόγους ισότιμης μεταχείρισης όλων των οδικών μεταφορέων, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη αριθ. (6) του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1071/2009, δεν θα πρέπει να υπάρχουν διακρίσεις μεταξύ των νομικών μορφών ως προς το ύψος της εγγύησης που παρέχεται.	Κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
151	Υπουργική Απόφαση Β1/οικ. 38810/3156/2014 "Οικονομική επιφάνεια μεταφορικής επιχείρησης για την έκδοση της άδειας άσκησης επαγγέλματος οδικού μεταφορέα εμπορευμάτων"	Άρθ. 4α	Μεταφορά - διοικητική μέριμνα - αποθήκευση	Η οικονομική επιφάνεια για τους παλαιούς μεταφορείς αποδεικνύεται με βεβαίωση τραπεζικού υπόλοιπου ή με αντίγραφο κίνησης τραπεζικού λογαριασμού, με ημερομηνία έκδοσης μέχρι μια εβδομάδα πριν από την υποβολή της αίτησης για έκδοση άδειας άσκησης επαγγέλματος. Το ύψος της εγγύησης ανέρχεται σε 9.000 ευρώ για την πρώτη παλαιά άδεια φορτηγών που χρησιμοποιούνται έναντι μίσθωσης και σε 5.000 ευρώ για κάθε επιπλέον χρησιμοποιούμενη παλαιά άδεια.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι να επιτραπεί η παραμονή στην αγορά μόνο για μεταφορείς με κατάλληλη χρηματοοικονομική επάρκεια, προκειμένου να διασφαλισθεί η ορθή έναρξη της λειτουργίας τους και η σωστή διαχείριση. Επιπλέον, με βάση την ενημέρωση που είχαμε, συμπεραίνουμε ότι η διάταξη μπορεί να τροποποιηθεί ώστε να επιβάλλει ισότιμη μεταχείριση των νέων και παλαιών κατόχων αδειάς.	Η διάταξη εφαρμόζει προτιμσιακή μεταχείριση των παλαιών μεταφορέων έναντι των νέων, μειώνοντας συνεπώς τον ανταγωνισμό.	Κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
152	Υπουργική Απόφαση Β1/οικ. 38810/3156/2014 "Οικονομική επιφάνεια μεταφορικής επιχείρησης για την έκδοση της άδειας άσκησης επαγγέλματος οδικού μεταφορέα εμπορευμάτων"	Άρθ. 4β	Μεταφορά - διοικητική μέριμνα - αποθήκευση	Η οικονομική επιφάνεια για τους παλαιούς μεταφορείς με μορφή ανώνυμης εταιρείας αποδεικνύεται με εγγυητική επιστολή τραπεζίτη ή με γραμμάτιο παρακαταθήκης ύψους 9.000 ευρώ για το πρώτο μισθωμένο φορτηγό με αρχική χορήγηση και 5.000 ευρώ για κάθε επιπλέον μισθωμένο φορτηγό με αρχική χορήγηση. Εφόσον ο μεταφορέας λειτουργεί με άλλη νομική μορφή, παρέχει ποσό ύψους 18.000 ευρώ για το πρώτο μισθωμένο φορτηγό με αρχική χορήγηση και 9.000 ευρώ για κάθε επιπλέον μισθωμένο φορτηγό με αρχική χορήγηση.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι να επιτραπεί η παραμονή στην αγορά μόνο για μεταφορείς με κατάλληλη χρηματοοικονομική επάρκεια, προκειμένου να διασφαλισθεί η ορθή έναρξη της λειτουργίας τους και η σωστή διαχείριση. Επιπλέον, με βάση την ενημέρωση που είχαμε, συμπεραίνουμε ότι η διάταξη μπορεί να τροποποιηθεί ώστε να επιβάλλει ισότιμη μεταχείριση των νέων και παλαιών κατόχων αδειάς.	Η διάταξη εφαρμόζει προτιμσιακή μεταχείριση των παλαιών μεταφορέων έναντι των νέων, μειώνοντας συνεπώς τον ανταγωνισμό.	Κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
153	Υπουργική Απόφαση Β1/οικ. 38810/3156/2014 "Οικονομική επιφάνεια μεταφορικής επιχείρησης για την έκδοση της άδειας άσκησης επαγγέλματος οδικού μεταφορέα εμπορευμάτων"	Άρθ. 6 παρ. 1	Μεταφορά - διοικητική μέριμνα - αποθήκευση	Εγγυητικές επιστολές τραπεζίτη και γραμμάτια παρακαταθήκης που έχουν κατατεθεί από μεταφορείς για την απόδειξη της οικονομικής τους επιφάνειας σύμφωνα με την υπουργική απόφαση Β1/13082/1410/2012 εξακολουθούν να ισχύουν.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι στόχος του φορέα διαμόρφωσης πολιτικής είναι να επιτραπεί η παραμονή στην αγορά μόνο για μεταφορείς με κατάλληλη χρηματοοικονομική επάρκεια, προκειμένου να διασφαλισθεί η ορθή έναρξη της λειτουργίας τους και η σωστή διαχείριση. Επιπλέον, με βάση την ενημέρωση που είχαμε, συμπεραίνουμε ότι η διάταξη μπορεί να τροποποιηθεί ώστε να επιβάλλει ισότιμη μεταχείριση των νέων και παλαιών κατόχων αδειάς.	Η διάταξη φαίνεται να εφαρμόζει προτιμσιακή μεταχείριση των παλαιών μεταφορέων έναντι των νέων, μειώνοντας συνεπώς τον ανταγωνισμό.	Κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
154	Υπουργική Απόφαση Τ.6525/421/Α0019/2000 "Προϋποθέσεις, όροι, διαδικασία λειτουργίας αποθηκών ή χώρων προσωρινής εναπόθεσης εμπορευμάτων υπό την διαχείριση άλλων, πλην των Τελωνειακών Αρχών φυσικών ή νομικών προσώπων"	Άρθ. 14 παρ. 3α	Μεταφορά - διοικητική μέριμνα - αποθήκευση	Για χώρους προσωρινής εναπόθεσης που είναι εγκατεστημένοι στην είσοδο λιμένων και αερολιμένων όπου εδράζει τελωνειακή αρχή, το ύψος της εγγύησης ορίζεται στο 1% των καταβληθέντων δασμοφορολογικών και λοιπών επιβαρύνσεων των εμπορευμάτων που εναποτέθηκαν στην αποθήκη προσωρινής εναπόθεσης κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος. Για χώρους προσωρινής εναπόθεσης που βρίσκονται αλλού, παρέχεται εγγύηση ύψους 3%.	Εγγύηση	Δεν ήταν δυνατός ο προσδιορισμός του στόχου της διάταξης. Ωστόσο, συμπεραίνουμε ότι η διάταξη έχει ως στόχο να διαφυλάξει την ασφάλεια των προϊόντων, καθώς και να διασφαλίσει ότι ο μεταφορέας έχει τη δυνατότητα να καταβάλει αποζημίωση σε περίπτωση φθοράς του προϊόντος.	Η διάταξη απαιτεί την καταβολή εγγύησης προκειμένου να διασφαλίσει την αποζημίωση των ωφελουμένων σε περίπτωση φθοράς του προϊόντος. Φαίνεται εύλογη και αναλογική.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών
155	Υπουργική Απόφαση Τ.6525/421/Α0019/2000 "Προϋποθέσεις, όροι, διαδικασία λειτουργίας αποθηκών ή χώρων προσωρινής εναπόθεσης εμπορευμάτων υπό την διαχείριση άλλων, πλην των Τελωνειακών Αρχών φυσικών ή νομικών προσώπων"	Άρθ. 14 παρ. 3β	Μεταφορά - διοικητική μέριμνα - αποθήκευση	Για χώρους προσωρινής εναπόθεσης που δεν υπάγονται στην παρ. Α, το ύψος της εγγύησης ορίζεται στο 3% των καταβληθέντων δασμοφορολογικών και λοιπών επιβαρύνσεων των εμπορευμάτων που εναποτέθηκαν στην αποθήκη προσωρινής εναπόθεσης κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος.	Εγγύηση	Δεν ήταν δυνατός ο προσδιορισμός του στόχου της διάταξης. Ωστόσο, συμπεραίνουμε ότι η διάταξη έχει ως στόχο να διαφυλάξει την ασφάλεια των προϊόντων, καθώς και να διασφαλίσει ότι ο μεταφορέας έχει τη δυνατότητα να καταβάλει αποζημίωση σε περίπτωση φθοράς του προϊόντος.	Η διάταξη εφαρμόζει διακριτική μεταχείριση μεταξύ των οικονομικών φορέων, με βάση την τοποθεσία του αποθετηρίου. Ωστόσο, η διαφοροποίηση του ποσού της εγγύησης φαίνεται εύλογη, καθώς η παρουσία της τελωνειακής αρχής διασφαλίζει ότι η αποθήκευση των προϊόντων διεξάγεται σύμφωνα με τις νομικές απαιτήσεις.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ. Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
156 Υπουργική Απόφαση Τ.6525/421/Α0019/2000 "Προϋποθέσεις, όροι, διαδικασία λειτουργίας αποθηκών ή χώρων προσωρινής εναπόθεσης εμπορευμάτων υπό την διαχείριση άλλων, πλην των Τελωνειακών Αρχών φυσικών ή νομικών προσώπων"	Άρθ. 14 παρ. 3γ	Μεταφορά - διοικητική μέριμνα - αποθήκευση	Προκειμένου για χώρους προσωρινής εναπόθεσης που είναι εγκατεστημένοι στην είσοδο λιμένων και αερολιμένων όπου εδράζει τελωνειακή αρχή, εφόσον οι διαχειριστές των προσωρινών αποθηκών είναι κάτοχοι πιστοποιητικού Εγκεκριμένου Οικονομικού Φορέα τύπου «ΑΕΟΣ» για σκοπούς ασφάλειας και προστασίας ή τύπου «ΑΕΟΦ» για σκοπούς χρήσης τελωνειακών απλουστεύσεων και ασφάλειας και προστασίας, το ύψος της εγγύησης ορίζεται στο 0,50% των καταβληθέντων δασμοφορολογικών και λοιπών επιβαρύνσεων των εμπορευμάτων που εναποτέθηκαν στην αποθήκη προσωρινής εναπόθεσης κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος.	Εγγύηση	Δεν ήταν δυνατός ο προσδιορισμός του στόχου της διάταξης. Ωστόσο, συμπεραίνουμε ότι η διάταξη έχει ως στόχο να διαφυλάξει την ασφάλεια των προϊόντων, καθώς και να διασφαλίσει ότι ο μεταφορέας έχει τη δυνατότητα να καταβάλει αποζημίωση σε περίπτωση φθοράς του προϊόντος.	Το ποσό της εγγύησης που απαιτείται για αυτόν τον τύπο αποθηκευτή είναι χαμηλότερο σε σχέση με το ποσό που προβλέπεται τους συνήθεις τύπους. Οι εξουσιοδοτημένοι οικονομικοί φορείς έχουν αδειοδοτηθεί βάσει αυστηρότερης διαδικασίας και θεωρούνται πιο ικανοί για την αποζημίωση των ωφελουμένων σε περίπτωση φθοράς του προϊόντος. Ως εκ τούτου, το χαμηλότερο όριο της εγγύησης φαίνεται εύλογο και αναλογικό.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών
157 Υπουργική Απόφαση Τ.6525/421/Α0019/2000 "Προϋποθέσεις, όροι, διαδικασία λειτουργίας αποθηκών ή χώρων προσωρινής εναπόθεσης εμπορευμάτων υπό την διαχείριση άλλων, πλην των Τελωνειακών Αρχών φυσικών ή νομικών προσώπων"	Άρθ. 14 παρ. 3γ	Μεταφορά - διοικητική μέριμνα - αποθήκευση	Προκειμένου για χώρους προσωρινής εναπόθεσης που βρίσκονται εκτός εισόδου λιμένων και αερολιμένων, εφόσον οι διαχειριστές των προσωρινών αποθηκών είναι κάτοχοι πιστοποιητικού Εγκεκριμένου Οικονομικού Φορέα τύπου «ΑΕΟΣ» για σκοπούς ασφάλειας και προστασίας ή τύπου «ΑΕΟΦ» για σκοπούς χρήσης τελωνειακών απλουστεύσεων και ασφάλειας και προστασίας, το ύψος της εγγύησης ορίζεται στο 1,5% των καταβληθέντων δασμοφορολογικών και λοιπών επιβαρύνσεων των εμπορευμάτων που εναποτέθηκαν στην αποθήκη προσωρινής εναπόθεσης κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος.	Εγγύηση	Δεν ήταν δυνατός ο προσδιορισμός του στόχου της διάταξης. Ωστόσο, συμπεραίνουμε ότι η διάταξη έχει ως στόχο να διαφυλάξει την ασφάλεια των προϊόντων, καθώς και να διασφαλίσει ότι ο μεταφορέας έχει τη δυνατότητα να καταβάλει αποζημίωση σε περίπτωση φθοράς του προϊόντος.	Η διάταξη εφαρμόζει διακριτική μεταχείριση μεταξύ των οικονομικών φορέων, με βάση την τοποθεσία του αποθηκείου. Ωστόσο, η διαφοροποίηση του ποσού της εγγύησης φαίνεται εύλογη, καθώς η παρουσία της τελωνειακής αρχής διασφαλίζει ότι η αποθήκευση των προϊόντων διεξάγεται σύμφωνα με τις νομικές απαιτήσεις.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών
158 Κοινή Υπουργική Απόφαση 18532/2014 "Ωράριο τροφοδοσίας Καταστημάτων (SUPER MARKETS) και των Υπεραγορών Λιανικού Εμπορίου (πολυκαταστήματα, αλυσίδες καταστημάτων)"	Άρθ. 1 παρ. 2	Μεταφορά - διοικητική μέριμνα - αποθήκευση	Η τροφοδοσία των καταστημάτων νωπών αλιευμάτων Βαρβακείου Αγοράς μπορεί να πραγματοποιείται με διαφορετικό ωράριο σε σχέση με όλα τα υπόλοιπα καταστήματα.	Εγγύηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, πληροφορηθήκαμε ότι στόχος της διάταξης είναι να επιτραπεί η τροφοδοσία των καταστημάτων με αναλώσιμα προϊόντα σε διαφορετικές ώρες σε σχέση με άλλα προϊόντα.	Η διάταξη φαίνεται να εφαρμόζει διακρίσεις μεταξύ των προϊόντων ως προς το ωράριο τροφοδοσίας των καταστημάτων. Ωστόσο, δεδομένης της αναλώσιμης φύσης των αλιευμάτων, η εν λόγω διάκριση φαίνεται εύλογη. Δεδομένου ότι η Υπουργική Απόφαση εκδόθηκε για το έτος 2014, προτείνουμε την ενημέρωσή της για το ερχόμενο έτος, για λόγους ανασφάλειας δικαίου.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων / Περιβάλλοντος και Ενέργειας / Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης
159 Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας Φ.Ι.Χ. αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Γ παρ. 2	Μεταφορά - διοικητική μέριμνα - αποθήκευση	Για τις αγροτικές επιχειρήσεις χορηγείται μόνο μία άδεια σε κάθε ενδιαφερόμενο. Για τη χορήγηση περισσότερων αδειών απαιτείται πιστοποιητικό της αρμόδιας Διεύθυνσης Γεωργίας που να αποδεικνύει την ύπαρξη της επιχείρησης και την αναγκαιότητα της κυκλοφορίας περισσότερων του ενός οχημάτων ίδιας χρήσεως.	Μεταφορά / Χορήγηση αδειών	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι η διάταξη θεωρείται καταργηθείσα.	Ανασφάλεια δικαίου. Εάν η διάταξη ισχύει, θεωρείται ότι επιβάλλει φραγμούς στην είσοδο αγροτικών επιχειρήσεων που επιθυμούν να αποκτήσουν περισσότερες από μία άδειες.	Κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
160 Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας Φ.Ι.Χ. αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Δ παρ. 3	Μεταφορά - διοικητική μέριμνα - αποθήκευση	Μια επιχείρηση η οποία έχει πραγματοποιήσει ακαθάριστα έσοδα ενός οποιουδήποτε χρονικού διαστήματος κατά το τελευταίο οικονομικό έτος ύψους 16.000.000 δραχμών μπορεί να κυκλοφορήσει ένα ή περισσότερα φορτηγά ιδιωτικής χρήσεως συνολικού μεικτού βάρους 40 τόνων.	Μεταφορά / Χορήγηση αδειών	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, πληροφορηθήκαμε ότι η εν λόγω διάταξη έχει καταργηθεί βάσει του Ν. 4336/2015. Ωστόσο, θα πρέπει να καταργηθεί ρητώς διότι δημιουργεί ανασφάλεια δικαίου.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
161 Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας Φ.Ι.Χ. αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Δ παρ. 3	Μεταφορά - διοικητική μέριμνα - αποθήκευση	Οι άδειες αυτές μετατρέπονται σε οριστικές εφόσον η ίδια επιχείρηση πραγματοποιήσει ακαθάριστα έσοδα εντός οποιουδήποτε χρονικού διαστήματος που ίσχυε η προσωρινή άδεια κυκλοφορίας, ύψους 1.000.000 δραχμών για κάθε τόνο μεικτού βάρους των κατεχόμενων φορτηγών ιδιωτικής χρήσεως. Για παράδειγμα, μια εταιρεία που επιθυμεί να μετατρέψει τις προσωρινές άδειες κυκλοφορίας των φορτηγών ιδιωτικής χρήσεως με μεικτό βάρος 40 τόνων σε οριστικές, πρέπει να προσκομίσει βεβαίωση οικονομικής Εφορίας ότι κατά το διάστημα αυτό πραγματοποίησε ακαθάριστα έσοδα 40.000.000 δραχμών.	Μεταφορά / Χορήγηση αδειών	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, πληροφορηθήκαμε ότι η εν λόγω διάταξη έχει καταργηθεί βάσει του Ν. 4336/2015. Ωστόσο, θα πρέπει να καταργηθεί ρητώς διότι δημιουργεί ανασφάλεια δικαίου.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ. Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
162 Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας Φ.Ι.Χ. αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Δ παρ. 3	Μεταφορά - διοικητική μέριμνα - αποθήκευση	Εάν μια επιχείρηση έχει πραγματοποιήσει έσοδα μικρότερου ύψους, τότε αφαιρούνται οι προσωρινές άδειες κυκλοφορίας και μετατρέπονται σε οριστικές άδειες κυκλοφορίας φορτηγών ιδιωτικής χρήσεως με συνολικό βάρος ίσο με το ύψος των ακαθάριστων εσόδων που πραγματοποίησε. Εάν για παράδειγμα η παραπάνω επιχείρηση έχει πραγματοποιήσει ακαθάριστα έσοδα 24.000.000 δραχμών αντί 40.000.000 δραχμών, τότε οι προσωρινές άδειες κυκλοφορίας θα γίνουν οριστικές άδειες κυκλοφορίας φορτηγών ιδιωτικής χρήσεως συνολικού μεικτού βάρους 24 τόνων, οι δε άλλες άδειες κυκλοφορίας θα αφαιρεθούν.	Μεταφορά / Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, πληροφορηθήκαμε ότι η εν λόγω διάταξη έχει καταργηθεί βάσει του Ν. 4336/2015. Ωστόσο, θα πρέπει να καταργηθεί ρητώς διότι δημιουργεί ανασφάλεια δικαίου.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
163 Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας Φ.Ι.Χ. αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Δ παρ. 5	Μεταφορά - διοικητική μέριμνα - αποθήκευση	Σε περίπτωση που ο αιτών ασκεί διάφορες δραστηριότητες, επιτρέπεται η χορήγηση άδειας κυκλοφορίας φορτηγού ιδιωτικής χρήσεως ειδικών μεταφορών με μεικτό βάρος άνω των 3.500 χιλιογράμμων, μόνο εφόσον τα προβλεπόμενα ύψη των ακαθάριστων εσόδων τόσο για τις προσωρινές όσο και για τις οριστικές άδειες κυκλοφορίας συντρέχουν για τις συγκεκριμένες ή τη συγκεκριμένη δραστηριότητα που πρόκειται να εξυπηρετήσει το φορτηγό ειδικών μεταφορών.	Μεταφορά / Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, πληροφορηθήκαμε ότι η εν λόγω διάταξη έχει καταργηθεί βάσει του Ν. 4336/2015. Ωστόσο, θα πρέπει να καταργηθεί ρητώς διότι δημιουργεί ανασφάλεια δικαίου.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
164 Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας Φ.Ι.Χ. αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Δ παρ. 6	Μεταφορά - διοικητική μέριμνα - αποθήκευση	Κατ' εξαίρεση των αναφερομένων στην παρ. 3 του παρόντος κεφαλαίου είναι δυνατή η χορήγηση μίας (1) οριστικής άδειας κυκλοφορίας φορτηγού ιδιωτικής χρήσεως με μεικτό βάρος άνω των 3.500 χιλιογράμμων σε βιομηχανική ή εργοληπτική επιχείρηση, εφόσον υποβάλει επίσης άδεια λειτουργίας ή εργοληπτικό πτυχίο και εφόσον, εντός οποιουδήποτε χρονικού διαστήματος κατά το τελευταίο οικονομικό έτος, έχει πραγματοποιήσει ακαθάριστα έσοδα ύψους 20.000.000 δραχμών τουλάχιστον.	Μεταφορά / Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, πληροφορηθήκαμε ότι η εν λόγω διάταξη έχει καταργηθεί βάσει του Ν. 4336/2015. Ωστόσο, θα πρέπει να καταργηθεί ρητώς διότι δημιουργεί ανασφάλεια δικαίου.	Κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
165 Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας Φ.Ι.Χ. αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Δ παρ. 7α	Μεταφορά - διοικητική μέριμνα - αποθήκευση	Η χορήγηση αδειών κυκλοφορίας για φορτηγά ιδιωτικής χρήσεως που μεταφέρουν ορυκτέλαια ή καμένα ορυκτέλαια επιτρέπεται μόνο σε βιομηχανικές ή μεταποιητικές επιχειρήσεις που ασχολούνται με τα συγκεκριμένα προϊόντα.	Μεταφορά / Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Η διάταξη δεν φαίνεται να αφορά τους εμπόρους χονδρικής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
166 Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας Φ.Ι.Χ. αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Δ παρ. 7β	Μεταφορά - διοικητική μέριμνα - αποθήκευση	Η χορήγηση αδειών κυκλοφορίας για φορτηγά ιδιωτικής χρήσεως που μεταφέρουν έτοιμο σκυρόδεμα επιτρέπεται μόνο σε βιομηχανικές ή μεταποιητικές επιχειρήσεις που ασχολούνται με την παραγωγή έτοιμου σκυροδέματος.	Μεταφορά / Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό του νόμου.	Η διάταξη δεν φαίνεται να αφορά τους εμπόρους χονδρικής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
167 Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας Φ.Ι.Χ. αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Δ παρ. 8α	Μεταφορά - διοικητική μέριμνα - αποθήκευση	Η χορήγηση άδειας διανομής πόσιμου νερού μπορεί να χορηγηθεί σε ένα μόνο βυτιοφόρο όχημα με συνολικό μεικτό βάρος μέχρι του ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου. Η κυκλοφορία του βυτιοφόρου οχήματος επιτρέπεται μόνο εντός της περιοχής του νομού της έδρας του αιτούντος.	Μεταφορά / Χορήγηση αδειάς	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, συμπεραίνουμε ότι αρχικός στόχος της διάταξης ήταν να διασφαλιστεί ότι δεν θα υπάρξει έλλειψη νερού σε περιοχές που στερούνται δικτύου ύδρευσης. Ωστόσο, σύμφωνα με το αρμόδιο Υπουργείο, η διάταξη είναι άνευ αντικειμένου και κρίνεται αναγκαία η έκδοση επεξηγηματικής εγκυκλίου ή η ρητή κατάργηση της διάταξης.	Η διάταξη επιβάλλει αδικαιολόγητο περιορισμό στον αριθμό των μέσων μεταφοράς που μπορεί να χρησιμοποιήσει κάποιος έμπορος χονδρικής για τη μεταφορά πόσιμου νερού. Επιπλέον, θέτει γεωγραφικούς φραγμούς περιορίζοντας τη διανομή πόσιμου νερού από τους παραπάνω φορείς εκτός της περιοχής όπου εδρεύουν. Δεδομένου ότι το αρμόδιο Υπουργείο έχει επιβεβαιώσει ότι η εν λόγω διάταξη δεν ισχύει πλέον, θα πρέπει να καταργηθεί ρητώς για λόγους ανασφάλειας δικαίου.	Κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
168 Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας Φ.Ι.Χ. αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Δ παρ. 8β	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Σε περίπτωση που ο αιτών είναι κάτοχος αδειάς βυτιοφόρου μεταφοράς πόσιμου νερού για ίδιο λογαριασμό οποιουδήποτε μεικτού βάρους βάσει προγενέστερων διατάξεων δεν δικαιούται νέας αδειάς.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, κατανοούμε ότι ο αρχικός σκοπός της διάταξης ήταν να διασφαλιστεί ότι οι περιοχές χωρίς δίκτυο ύδρευσης δεν θα υποφέρουν από λιμνοθάλασσες. Ωστόσο, σύμφωνα με το αρμόδιο Υπουργείο, η διάταξη κατέστη άνευ αντικειμένου και κρίνεται απαραίτητη η έκδοση επεξηγηματικής εγκυκλίου ή η ρητή κατάργηση της διάταξης.	Η διάταξη ορίζει έναν αδικαιολόγητο περιορισμό στον αριθμό των μέσων μεταφοράς που μπορεί να χρησιμοποιήσει μια μεταφορική εταιρεία για τη μεταφορά πόσιμου νερού. Περαιτέρω, επιβάλλεται ένας γεωγραφικός φραγμός, όπου περιορίζεται η κυκλοφορία πόσιμου νερού από τους εν λόγω φορείς εκτός της περιοχής έδρας τους. Εφόσον το αρμόδιο Υπουργείο έχει επιβεβαιώσει ότι αυτή η διάταξη έχει παύσει να ισχύει, για λόγους κανονιστικής ασάφειας πρέπει να καταργηθεί ρητώς.	Κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
169	Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας ΦΙΧ αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Δ, παρ. 8δ	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Κατ' εξαίρεση μπορεί να επιτραπεί η κυκλοφορία βυτιοφόρων οχημάτων πόσιμου νερού για ίδιο λογαριασμό και σε περιοχές που βρίσκονται στον ίδιο ή σε γειτονικούς Νομούς στον Νομό της έδρας του οχήματος με απόφαση του αρμόδιου ή των αρμόδιων Νομαρχών, και εφόσον οι περιοχές αυτές δεν έχουν δίκτυο ύδρευσης και υπάρχει ανάγκη εφοδιασμού των κατοίκων με πόσιμο νερό.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, κατανοούμε ότι ο αρχικός σκοπός της διάταξης ήταν να διασφαλιστεί ότι οι περιοχές χωρίς δίκτυο ύδρευσης δεν θα υποφέρουν από λειψυδρία. Ωστόσο, σύμφωνα με το αρμόδιο Υπουργείο, η διάταξη κατέστη άνευ αντικείμενου και κρίνεται απαραίτητη η έκδοση επεξηγηματικής εγκυκλίου ή η ρητή κατάργηση της διάταξης.	Η διάταξη ορίζει έναν αδικαιολόγητο περιορισμό στον αριθμό των μέσων μεταφοράς που μπορεί να χρησιμοποιήσει μια μεταφορική εταιρεία για τη μεταφορά πόσιμου νερού. Περαιτέρω, επιβάλλεται ένας γεωγραφικός φραγμός, όπου περιορίζεται η κυκλοφορία πόσιμου νερού από τους εν λόγω φορείς εκτός της περιοχής έδρας τους. Εφόσον το αρμόδιο Υπουργείο έχει επιβεβαιώσει ότι αυτή η διάταξη έχει παύσει να ισχύει, για λόγους κανονιστικής ασάφειας πρέπει να καταργηθεί ρητώς.	Κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
170	Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας ΦΙΧ αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Ε, παρ. 1	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Στις χορηγούμενες άδειες φορητών αυτοκινήτων για ίδιο λογαριασμό πρέπει να αναγράφονται τα εμπορεύματα και υλικά τα οποία επιτρέπεται να μεταφέρονται με αυτά. Στις περιπτώσεις εμπορίας προϊόντων που αναφέρονται με τους όρους "εγχώρια προϊόντα ή είδη γενικού εμπορίου" πρέπει αυτά να κατονομάζονται συνοπτικά από την αρμόδια οικονομική Εφορία και να είναι ομοειδή.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Σκοπός της διάταξης είναι να επιτρέπεται στους υπαλλήλους οι οποίοι διενεργούν ελέγχους καθ' οδόν να επαληθεύουν εάν το ΦΙΧ αυτοκίνητο εκτελεί παράνομα μια συναλλαγή τρίτου φορέα.	Παρόλο που η διάταξη αποτελεί διοικητική επιβάρυνση, δεν διατίθενται αποδείξεις στρέβλωσης του ανταγωνισμού.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
171	Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας ΦΙΧ αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Δ, παρ. 3	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Χορηγούνται μία ή περισσότερες άδειες φορητών αυτοκινήτων για ίδιο λογαριασμό συνολικού μεικτού βάρους τώσων τόννων όσο είναι το ηχητικό της διαίρεσής των ακαθαρσίτων εσόδων του εμπόρου χονδρικής δια του αριθμού 400.000 στρωγγυλοποιημένο κατά την πλησιέστερη ακέραια μονάδα.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, η εν λόγω διάταξη θεωρείται καταργηθείσα δια του Ν. 4336/2015. Ωστόσο, λόγω της διάκρισης των οικονομικών φορέων με βάση τα ακαθάριστα έσοδα αυτών, απαιτείται ρητή κατάργηση, διότι δημιουργεί κανονιστική ασάφεια.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
172	Βασιλικό Διάταγμα 281/1993 "Περί κωδικοποίησης εις ενιαίο κείμενο των διατάξεων του Ν. Δ/τος 49/1968 'περί χορηγήσεως αδειών κυκλοφορίας φορητών αυτοκινήτων οχημάτων ιδιωτικής χρήσεως' και των τροποποιητικών και συμπληρωματικών αυτών Ν. Δ/των 833/1971 και 1268/1972"	άρθ. 1, παρ. 2α	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Τα μεταφερόμενα εμπορεύματα με φορητά αυτοκίνητα για ίδιο λογαριασμό πρέπει να ανήκουν στην επιχείρηση ή στον επαγγελματία ή να έχουν πωληθεί, αγορασθεί ή μισθωθεί με χρηματοδοτική μίσθωση απ' αυτήν ή αυτόν.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, γίνεται κατανοητό ότι ο υπεύθυνος χάραξης πολιτικής δεν εξαιρέσε τις συμβάσεις μίσθωσης επί τούτου. Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, πρόθεση της εν λόγω διάταξης είναι να περιλαμβάνονται όλα τα πιθανά μέσα χρήσης και απόκτησης των εμπορευμάτων.	Η διάταξη δεν περιλαμβάνει την περίπτωση τακτικών συμβάσεων μίσθωσης για την απόκτηση των μεταφερόμενων προϊόντων, αλλά προβλέπει μόνο τη δυνατότητα υπογραφής μιας σύμβασης μίσθωσης. Επομένως, περιορίζει την είσοδο στην αγορά και αποκλείει τους αιτούντες, δημιουργώντας τεχνητή έλλειψη. Πρέπει να τροποποιηθεί, ώστε να περιλαμβάνει ρητά τις συμβάσεις μίσθωσης.	Η διάταξη πρέπει να τροποποιηθεί, ώστε να περιλαμβάνει όλες τις μορφές ιδιοκτησίας.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
173	Βασιλικό Διάταγμα 281/1993 "Περί κωδικοποίησης εις ενιαίο κείμενο των διατάξεων του Ν. Δ/τος 49/1968 'περί χορηγήσεως αδειών κυκλοφορίας φορητών αυτοκινήτων οχημάτων ιδιωτικής χρήσεως' και των τροποποιητικών και συμπληρωματικών αυτών Ν. Δ/των 833/1971 και 1268/1972"	άρθ. 2, παρ. 8	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Το οριζόμενο τέλος περιορίζεται στο 1/3 για τα φορητά αυτοκίνητα για ίδιο λογαριασμό τα οποία ανήκουν σε γεωργικές, κτηνοτροφικές, πτηνοτροφικές, μελισσοκομικές, σπυροτροφικές ή αλιευτικές επιχειρήσεις, δασεργάτες, ρητινοσυλλέκτες, μέλη ή μη αγροτικών - δασικών συνεταιρισμών ή δασικών επιχειρήσεων.	Τέλη	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με τα αρμόδια Υπουργεία, γίνεται κατανοητό ότι πρόθεση του υπευθύνου χάραξης πολιτικής είναι η διευκόλυνση της μεταφοράς γεωργικών προϊόντων στο γενικότερο πλαίσιο προώθησης της γεωργικής δραστηριότητας.	Η διάταξη διακρίνει τους μεταφορείς με βάση την κατηγορία των μεταφερόμενων προϊόντων, παρέχοντας διακριτική μεταχείριση ως προς τη μεταφορά γεωργικών προϊόντων. Εντός του γενικότερου πλαισίου προώθησης της κτηνοτροφικής και γεωργικής δραστηριότητας και των μεταφορέων που εμπλέκονται σε αυτές, η εξαίρεση είναι αιτιολογημένη.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
174	Νόμος 1959/1991 "Για τις οδικές μεταφορές, τις επικοινωνίες και άλλες διατάξεις"	άρθ. 1, παρ. 2α	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Τα μεταφερόμενα εμπορεύματα με φορητά αυτοκίνητα για ίδιο λογαριασμό πρέπει να ανήκουν στην επιχείρηση ή στον επαγγελματία ή να έχουν πωληθεί, αγορασθεί, μισθωθεί με χρηματοδοτική μίσθωση, παραχθεί, εξορυχθεί, μετατραπεί ή επισκευασθεί απ' αυτήν ή αυτόν και να είναι είδη απαραίτητα για την εξυπηρέτηση των λειτουργικών αναγκών τους.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, γίνεται κατανοητό ότι η εξαίρεση των τακτικών συμβάσεων μίσθωσης από το αντικείμενο της διάταξης δεν αποτελεί πρόθεση του υπευθύνου χάραξης πολιτικής.	Η διάταξη μπορεί να επιφέρει υψηλό κόστος, διότι εξαιρεί τη δυνατότητα των εμπόρων χονδρικής να μισθώνουν τα εμπορεύματα βάσει τακτικών συμβάσεων μίσθωσης.	Η διάταξη πρέπει να τροποποιηθεί, ώστε να περιλαμβάνει τις συμβάσεις μίσθωσης.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
175	Νόμος 1959/1991 "Για τις οδικές μεταφορές, τις επικοινωνίες και άλλες διατάξεις"	άρθ. 2, παρ. 2	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Επιτρέπεται η χορήγηση μίας μόνο άδειας για ένα φορητό αυτοκίνητο για ίδιο λογαριασμό μέχρι 3.500 χιλιόγραμμων ανώτατου μεικτού βάρους.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, γίνεται κατανοητό ότι σκοπός της διάταξης δεν είναι ο περιορισμός της χορήγησης περισσότερων αδειών για φορητά άνω των 3.500 χιλιόγραμμων, αλλά ο προσδιορισμός των όρων αδειοδότησης για τις διάφορες κατηγορίες φορητών.	Δεν διαπιστώθηκε ζημία στον ανταγωνισμό.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
176	Νόμος 1959/1991 "Για τις οδικές μεταφορές, τις επικοινωνίες και άλλες διατάξεις" - Επίσης άρθ. 2, παρ. 2 του Βασιλικού Διατάγματος 281/1973 "περί χορηγήσεως αδειών κυκλοφορίας φορτηγών αυτοκινήτων οχημάτων ιδιωτικής χρήσεως"	άρθ. 2, παρ. 2	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Η εισφορά υπέρ του Δημοσίου περιορίζεται στο ένα τρίτο (1/3) για φορτηγά αυτοκίνητα που ανήκουν σε γεωργικές, κτηνοτροφικές, πτηνοτροφικές, μελισσοκομικές, σηροτροφικές, αλιευτικές επιχειρήσεις, δασεργάτες, ρητινοσυλλέκτες μέλη ή μη αγροτικών - δασικών συνεταιρισμών ή που δρουν ανεξάρτητα, καθώς και για τα φορτηγά αυτοκίνητα που εκποιούνται από τον Ο.Δ.Δ.Υ. ή ανήκουν σε δασικές επιχειρήσεις.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, γίνεται κατανοητό ότι σκοπός της διάταξης είναι η προώθηση της γεωργικής δραστηριότητας.	Εφόσον οι αγρότες μεταφέρουν αποκλειστικά τη δική τους παραγωγή, η παρεχόμενη εξαίρεση είναι αναλογική της πρόθεσης του υπευθύνου χάραξης πολιτικής για προώθηση της αγροτικής δραστηριότητας. Περαιτέρω, εφόσον οι μη επαγγελματίες αγρότες μεταφέρουν αποκλειστικά τη δική τους παραγωγή, για λόγους ίσης μεταχείρισης των μεταφορέων εντός της ίδιας αγοράς, η διάταξη δεν πρέπει να κάνει διάκριση μεταξύ επαγγελματιών και μη επαγγελματιών αγροτών.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
177	Νόμος 1959/1991 "Για τις οδικές μεταφορές, τις επικοινωνίες και άλλες διατάξεις"	άρθ. 2, παρ. 2	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Για τους αγρότες των οποίων η κύρια απασχόληση δεν είναι η αγροτική εκμετάλλευση επιτρέπεται η χορήγηση μίας μόνο άδειας κυκλοφορίας για ένα φορτηγό αυτοκίνητο για ίδιο λογαριασμό μέχρι 2.500 χιλιόγραμμων μέγιστου μεικτού βάρους ή μέχρι 1.300 χιλιόγραμμων καθαρού βάρους, υπό τον όρο ότι το εισόδημά τους προέρχεται από γεωργική δραστηριότητα.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Δεδομένου ότι η παραγωγή των μη επαγγελματιών αγροτών δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει συγκεκριμένες ποσότητες, η διάταξη είναι αιτιολογημένη.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
178	Νόμος 1959/1991 "Για τις οδικές μεταφορές, τις επικοινωνίες και άλλες διατάξεις"	άρθ. 2, παρ. 3α	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Άδειες κυκλοφορίας για φορτηγά αυτοκίνητα για ίδιο λογαριασμό μεικτού βάρους άνω των 3.500 χιλιόγραμμων χορηγούνται αποκλειστικά για τους σκοπούς άσκησης ενός κερδοφόρου επαγγέλματος ή λειτουργίας μιας επιχείρησης, συμπεριλαμβανομένων των γεωργικών, κτηνοτροφικών, πτηνοτροφικών, σηροτροφικών, μελισσοκομικών, αλιευτικών και δασικών επιχειρήσεων, καθώς και των δασεργατών ή ρητινοσυλλεκτών, μελών ή μη αγροτικών - δασικών συνεταιρισμών ή δασικών επιχειρήσεων, υπό τον όρο ότι το μεταφερόμενο φορτίο στο πλαίσιο του εξασκούμενου επαγγέλματος ή της λειτουργίας της επιχείρησης προϋποθέτει απαραίτητα τη χρήση φορτηγού αυτοκινήτου.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Η διάταξη δεν περιορίζει τον ανταγωνισμό.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
179	Νόμος 1959/1991 "Για τις οδικές μεταφορές, τις επικοινωνίες και άλλες διατάξεις"	άρθ. 2, παρ. 3β (αα)	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Κατά την αδειοδότηση καταβάλλεται μια εφάπαξ εισφορά υπέρ του Δημοσίου, η οποία υπολογίζεται ως εξής: Για τα φορτηγά αυτοκίνητα με κλειστό αμάξωμα, 140.000 δραχμές με προσαύξηση δεκαέξι (16) δραχμών/χιλιόγραμμο για τα οχήματα μεικτού βάρους άνω των 3.500 χιλιόγραμμων.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, η εν λόγω διάταξη εισάγει την υποχρέωση καταβολής από τις επιχειρήσεις ενός τέλους υπέρ του Δημοσίου ως απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση της άδειας.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
180	Νόμος 1959/1991 "Για τις οδικές μεταφορές, τις επικοινωνίες και άλλες διατάξεις"	άρθ. 2, παρ. 3β (ββ)	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Για τα φορτηγά αυτοκίνητα με ανοικτό αμάξωμα η εισφορά ανέρχεται σε 80.000 δραχμές με προσαύξηση δεκαέξι (16) δραχμών/χιλιόγραμμο για τα οχήματα μεικτού βάρους άνω των 3.500 χιλιόγραμμων.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, η εν λόγω διάταξη εισάγει την υποχρέωση καταβολής από τις επιχειρήσεις ενός τέλους υπέρ του Δημοσίου ως απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση της άδειας.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
181	Νόμος 1959/1991 "Για τις οδικές μεταφορές, τις επικοινωνίες και άλλες διατάξεις" - Επίσης άρθ. 2, παρ. 3γ του Βασιλικού Διατάγματος 281/1973 "περί χορηγήσεως αδειών κυκλοφορίας φορτηγών αυτοκινήτων οχημάτων ιδιωτικής χρήσεως"	άρθ. 2, παρ. 3γ	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Οι άδειες κυκλοφορίας για φορτηγά αυτοκίνητα για ίδιο λογαριασμό είναι οριστικές και χορηγούνται κατόπιν έναρξης της λειτουργίας της επιχείρησης ή άσκησης του επαγγέλματος από τον αιτούντα (φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή κοινοπραξία), και εφόσον το ακαθάριστο εισόδημα του αιτούντος ανέρχεται σε τουλάχιστον ένα εκατομμύριο (1.000.000) δραχμές ανά τόνο μεικτού βάρους του φορτηγού αυτοκινήτου σε οποιαδήποτε χρονική περίοδο εντός των τελευταίων δώδεκα μηνών πριν την υποβολή της αίτησης χορήγησης άδειας.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, η εν λόγω διάταξη καταργήθηκε δια του Ν. 4336/2015. Ωστόσο, απαιτείται ρητή κατάργηση, διότι δημιουργεί κανονιστική ασάφεια για τις νέες επιχειρήσεις.	Ρητή κατάργηση	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
182	Νόμος 1959/1991 "Για τις οδικές μεταφορές, τις επικοινωνίες και άλλες διατάξεις" - Επίσης άρθ. 2, παρ. 3δ του Βασιλικού Διατάγματος 281/1973 "περί χορηγήσεως αδειών κυκλοφορίας φορτηγών αυτοκινήτων οχημάτων ιδιωτικής χρήσεως"	άρθ. 2, παρ. 3δ	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Οι επιχειρήσεις οι οποίες ανήκουν σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή κοινοπραξίες και ξεκίνησαν τη λειτουργία τους εντός των τελευταίων δώδεκα μηνών πριν την υποβολή της αίτησης χορήγησης αδειάς για φορτηγό αυτοκίνητο ιδιωτικής χρήσεως θεωρούνται νεοσύστατες επιχειρήσεις. Εάν το ακαθάριστο εισόδημα των εν λόγω επιχειρήσεων εντός του ανωτέρω χρονικού πλαισίου ανέρχεται σε τουλάχιστον ένα εκατομμύριο (1.000.000) δραχμές/τόνο μεικτού βάρους, αδειοδοτούνται βάσει της ανωτέρω παρ. 3γ. Ωστόσο, εάν το ακαθάριστο εισόδημά τους είναι μικρότερο, λαμβάνουν προσωρινές άδειες για τα φορτηγά αυτοκίνητα για ίδιο λογαριασμό μεικτού βάρους άνω των 3.500 χιλιόγραμμων με διάρκεια ενός έτους.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, η εν λόγω διάταξη καταργήθηκε δια του Ν. 4336/2015. Ωστόσο, απαιτείται ρητή κατάργηση, διότι δημιουργεί κανονιστική ασάφεια.	Ρητή κατάργηση	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
183	Νόμος 1959/1991 "Για τις οδικές μεταφορές, τις επικοινωνίες και άλλες διατάξεις" και Προεδρικό Διάταγμα 281/1973 άρθ. 4, παρ. 1η	άρθ. 4, παρ. 1, σημείο η	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Σε περίπτωση που ο επαγγελματίας ή η επιχείρηση ασκεί αποκλειστική εμπορία αγαθών χωρίς να εμπλέκεται στην παραγωγή τους, απαγορεύεται η μεταφορά των προϊόντων ή αγαθών και αντικειμένων από τον τόπο παραγωγής τους απευθείας στον πελάτη. Η εν λόγω απαγόρευση ισχύει για φορτηγά αυτοκίνητα για ίδιο λογαριασμό μεικτού βάρους πάνω από 3,5 τόνους.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, γίνεται κατανοητό ότι σκοπός του υπευθύνου χάραξης πολιτικής είναι η διάκριση μεταξύ των εμπόρων χονδρικής και των επαγγελματιών μεταφορέων.	Η διάταξη περιορίζει την ελευθερία των εμπόρων χονδρικής να διανέμουν τα προϊόντα τους με τα μεταφορικά μέσα της επιλογής τους, αυξάνοντας ενδεχομένως το κόστος τους. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, γίνεται κατανοητό ότι η διάταξη μπορεί να καταργηθεί.	Κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
184	Νόμος 1959/1991 "Για τις οδικές μεταφορές, τις επικοινωνίες και άλλες διατάξεις"	άρθ. 7	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Το συνολικό μεικτό βάρος των αυτόνομα ενεργοποιούμενων φορτηγών αυτοκινήτων ή συρμών των παραπάνω μεταφορικών επιχειρήσεων, κατά το χρόνο συστάσεως και λειτουργίας τους, πρέπει να είναι τουλάχιστον εκατόν δέκα (110) τόνοι ή ο αριθμός των εισφερόμενων κατά χρήση ή κατά κυριότητα φορτηγών αυτοκινήτων για ίδιο λογαριασμό είναι τουλάχιστον δέκα (10).	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, γίνεται κατανοητό ότι η διάταξη θεωρείται καταργηθείσα.	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, η εν λόγω διάταξη καταργήθηκε δια του Ν. 3887/2010. Ωστόσο, απαιτείται ρητή κατάργηση, διότι δημιουργεί κανονιστική ασάφεια, αποθαρρύνοντας τις νέες επιχειρήσεις οι οποίες επιθυμούν να εισέλθουν στην αγορά.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
185	Νόμος 1959/1991 "Για τις οδικές μεταφορές, τις επικοινωνίες και άλλες διατάξεις"	άρθ. 14, παρ. 1	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Επιτρέπεται οι μεμονωμένοι αυτοκινητιστές, που εκτελούν εθνικές και διεθνείς οδικές μεταφορές, να θέτουν σε κυκλοφορία για κάθε ρυμουλκώ όχημα που κατέχουν μέχρι και δύο ρυμουλκούμενα ή ημιρυμουλκούμενα οχήματα.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, ενημερωθήκαμε ότι σκοπός της διάταξης είναι η παροχή κινήτρου για τη συγχώνευση των φορέων μεταφοράς και τη δημιουργία μεγαλύτερων. Ωστόσο, γίνεται κατανοητό ότι αυτός ο περιορισμός μπορεί να τροποποιηθεί.	Η διάταξη περιορίζει τη λειτουργία των μεμονωμένων αυτοκινητιστών. Για παράδειγμα, το επιχειρηματικό μοντέλο ενός φορέα μπορεί να αφορά τη μεταφορά ρυμουλκούμενων από και προς ένα καθορισμένο σημείο, όπως ένα λιμάνι. Περαιτέρω, μπορεί το κόστος να αυξάνεται για ορισμένους μεταφορείς σε σχέση με άλλους, επειδή περιορίζει τη λειτουργική ελευθερία απόκτησης περισσότερων ρυμουλκούμενων ανά ελκυστήρα.	Κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
186	Νόμος 1959/1991 "Για τις οδικές μεταφορές, τις επικοινωνίες και άλλες διατάξεις"	άρθ. 15, παρ. 1	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Οι οδικοί μεταφορείς εμπορευμάτων, οι οποίοι κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου διενεργούν διεθνείς ή εθνικές μεταφορές, δύνανται να εντάσσονται στην κατηγορία των εθνικών ή των διεθνών οδικών μεταφορών, κατ' επιλογή τους.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, η εν λόγω διάταξη καταργήθηκε δια του Ν. 3887/2010. Ωστόσο, απαιτείται ρητή κατάργηση, διότι δημιουργεί κανονιστική ασάφεια, αποθαρρύνοντας τις νέες επιχειρήσεις οι οποίες επιθυμούν να εισέλθουν στην αγορά.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
187	Νόμος 1959/1991 "Για τις οδικές μεταφορές, τις επικοινωνίες και άλλες διατάξεις"	άρθ. 15, παρ. 2	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Η μετάταξη οδικού μεταφορέα εμπορευμάτων από την κατηγορία των εθνικών στην κατηγορία των διεθνών μεταφορών και αντίστροφα είναι οποτεδήποτε δυνατή.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, η εν λόγω διάταξη καταργήθηκε δια του άρθ. 2, παρ. 5 του Ν. 3887/2010. Ωστόσο, απαιτείται ρητή κατάργηση, διότι δημιουργεί κανονιστική ασάφεια, αποθαρρύνοντας τις νέες επιχειρήσεις οι οποίες επιθυμούν να εισέλθουν στην αγορά.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
188	Νόμος 1959/1991 "Για τις οδικές μεταφορές, τις επικοινωνίες και άλλες διατάξεις"	άρθ. 15, παρ. 2	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Σε περίπτωση όμως, που οδικός μεταφορέας εμπορευμάτων μετατάσσεται από την κατηγορία των διεθνών στην κατηγορία των εθνικών μεταφορών πριν παρέλθουν 3 τουλάχιστον χρόνια από την αρχική ένταξή του ή τη μετάταξή του στην κατηγορία των εθνικών μεταφορών, παραμένει υποχρεωτικά στην κατηγορία των εθνικών μεταφορών για 5 τουλάχιστον χρόνια.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, η εν λόγω διάταξη καταργήθηκε δια του άρθ. 2, παρ. 5 του Ν. 3887/2010. Ωστόσο, απαιτείται ρητή κατάργηση, διότι δημιουργεί κανονιστική ασάφεια, αποθαρρύνοντας τις νέες επιχειρήσεις οι οποίες επιθυμούν να εισέλθουν στην αγορά.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
189	Νόμος 1959/1991 "Για τις οδικές μεταφορές, τις επικοινωνίες και άλλες διατάξεις"	άρθ. 15, παρ. 5	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Η διενέργεια εθνικών οδικών μεταφορών από μεταφορείς διεθνών μεταφορών απαγορεύεται.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Η διάταξη δεν ισχύει πλέον. Ο Ν. 4233/2014 προέβλεπε τη διενέργεια διεθνών οδικών μεταφορών από μεταφορείς εθνικών μεταφορών και αντιστρόφως. Ενδέχεται να προκληθεί ανασφάλεια δικαίου, αποθαρρύνοντας την είσοδο νέων μεταφορέων στη σχετική αγορά.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
190	Νόμος 1959/1991 "Για τις οδικές μεταφορές, τις επικοινωνίες και άλλες διατάξεις"	άρθ. 15, παρ. 5	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Η διενέργεια διεθνών οδικών μεταφορών από μεταφορείς εθνικών μεταφορών απαγορεύεται.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Η διάταξη δεν ισχύει πλέον. Ο Ν. 4233/2014 προέβλεπε τη διενέργεια διεθνών οδικών μεταφορών από μεταφορείς εθνικών μεταφορών και αντιστρόφως. Ενδέχεται να προκληθεί ανασφάλεια δικαίου, αποθαρρύνοντας την είσοδο νέων μεταφορέων στη σχετική αγορά.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ. Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
191 Κοινή Υπουργική Απόφαση Α9/οικ/16954/1248 "Ταξινόμηση ΦΙΧ αυτοκινήτων μέχρι 8 τόνους σε μελισσοκόμους"	άρθ. 1, παρ. 1.1	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Η διάταξη εξαιρεί τις μελισσοκομικές επιχειρήσεις από το όριο ακαθάριστων εσόδων που προβλέπεται στον νόμο 1959/1991 για τα φορτηγά για ίδιο λογαριασμό.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, γίνεται κατανοητό ότι η διάταξη συντάχθηκε με σκοπό την ενίσχυση των μικρών αγροτικών δραστηριοτήτων, όπως η μελισσοκομία.	Εφόσον η διάταξη δεν συμβαδίζει με τον Ν. 4336/2015, μπορεί να προκαλέσει ανασφάλεια δικαίου, περιορίζοντας την είσοδο νέων μεταφορέων στον κλάδο και να οδηγήσει σε άνιση μεταχείριση των ανταγωνιστών κατά τη διενέργεια ελέγχων από τις αρμόδιες αρχές.	Κατάργηση.	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
192 Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας ΦΙΧ αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Β, 1α	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Τα μεταφερόμενα εμπορεύματα με φορτηγά αυτοκίνητα για ίδιο λογαριασμό πρέπει να ανήκουν στην επιχείρηση ή στον επαγγελματία ή να έχουν πωληθεί, αγορασθεί ή μισθωθεί με χρηματοδοτική μίσθωση.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, γίνεται κατανοητό ότι ο υπεύθυνος χάραξης πολιτικής δεν εξαιρέσε τις συμβάσεις μίσθωσης επί τούτου. Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, πρόθεση της εν λόγω διάταξης είναι να περιλαμβάνονται όλα τα πιθανά μέσα χρήσης και απόκτησης των εμπορευμάτων.	Η διάταξη δεν περιλαμβάνει την περίπτωση τακτικών συμβάσεων μίσθωσης για την απόκτηση της χρήσης ενός προϊόντος, αλλά προβλέπει μόνο τη δυνατότητα υπογραφής μιας σύμβασης μίσθωσης. Επομένως, περιορίζει την είσοδο στην αγορά και αποκλείει τους αιτούντες, δημιουργώντας τεχνητή έλλειψη. Πρέπει να τροποποιηθεί, ώστε να περιλαμβάνει ρητά τις συμβάσεις μίσθωσης.	Πρέπει να τροποποιηθεί, ώστε να περιλαμβάνει ρητά τις συμβάσεις μίσθωσης.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
193 Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας ΦΙΧ αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Β, 1β	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Σε περίπτωση που ο επαγγελματίας ή η επιχείρηση ασκεί αποκλειστική εμπορία αγαθών, απαγορεύεται η μεταφορά αυτών από τον τόπο παραγωγής τους απευθείας στον πελάτη, εφόσον τα προϊόντα μεταφέρονται με φορτηγά αυτοκίνητα για ίδιο λογαριασμό βάρους πάνω από 4.000 χιλιόγραμμα.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, γίνεται κατανοητό ότι σκοπός του υπευθύνου χάραξης πολιτικής είναι η διάκριση μεταξύ των εμπόρων χονδρικής και των επαγγελματιών μεταφορέων.	Η διάταξη περιορίζει την ελευθερία των εμπορικών φορέων να παρέχουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες τους με τα μεταφορικά μέσα της επιλογής τους, αυξάνοντας επομένως το κόστος, διότι δεν επιτρέπει τις οικονομίες κλίμακας.	Κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
194 Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας ΦΙΧ αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Β, 1γ	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Τα φορτηγά αυτοκίνητα για ίδιο λογαριασμό μεικτού βάρους άνω των 4.000 πρέπει να οδηγούνται από τον επαγγελματία ή από προσωπικό της επιχείρησης που είναι εφοδιασμένο με την αντίστοιχη άδεια ικανότητας οδηγού ή από επαγγελματία οδηγό που έχει προσληφθεί με σχέση εξηρημένης εργασίας.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό	Η διάταξη μπορεί να αυξήσει το κόστος λειτουργίας (κόστος εργασίας). Εφόσον αποτελεί ευθύνη της εταιρείας να διασφαλίσει την ποιότητα του προϊόντος και την ασφάλεια της μεταφοράς, πρέπει να επιτρέπεται στην εταιρεία να αποφασίζει για το είδος της σύμβασης εργασίας.	Η διάταξη πρέπει να τροποποιηθεί, ώστε να περιλαμβάνει όλους τους τύπους συμβάσεων απασχόλησης ή εργασίας.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
195 Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας ΦΙΧ αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Γ, παρ. 2	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα δικαιούνται μία μόνο άδεια για ένα φορτηγό χρησιμοποιούμενο για αγροτικούς σκοπούς. Για τη χορήγηση περισσότερων της μίας αδειών στο ίδιο πρόσωπο απαιτείται βεβαίωση της αρμόδιας Διευθύνσεως Γεωργίας, όπου θα βεβαιώνεται ότι η συγκεκριμένη επιχείρηση του αιτούντος πρέπει να έχει δύο ή περισσότερα φορτηγά αυτοκίνητα για ίδιο λογαριασμό για τους σκοπούς της δραστηριότητάς του. Ο αιτών πρέπει να υποβάλει υπεύθυνη δήλωση, όπου θα δηλώνει ότι δεν έχει άλλο φορτηγό αυτοκίνητο για ίδιο λογαριασμό της κατηγορίας αυτής.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με τα αρμόδια Υπουργεία, γίνεται κατανοητό ότι η διάταξη δεν καταργήθηκε τυπικά και τα δύο αρμόδια Υπουργεία συμφωνούν με τη ρητή κατάργηση αυτής.	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, η εν λόγω διάταξη καταργήθηκε δια του άρθ. 2, παρ. 5 του Ν. 3887/2010. Ωστόσο, απαιτείται ρητή κατάργηση, διότι δημιουργεί κανονιστική ασάφεια, αποθαρρύνοντας τις νέες επιχειρήσεις οι οποίες επιθυμούν να εισέλθουν στην αγορά.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
196 Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας ΦΙΧ αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Γ, παρ. 2β (δδ)	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Για τα επαγγελματικά φορτηγά αυτοκίνητα για ίδιο λογαριασμό απαιτούνται συμπληρωματικά στοιχεία που αποδεικνύουν ότι το συγκεκριμένο αυτοκίνητο του οποίου ζητείται η έκδοση της άδειας είναι απόλυτο αναγκαίο για την επιχείρηση, όταν το μεταφορικό έργο της επιχείρησης δεν είναι προφανές λόγω της φύσεως των προϊόντων, της συχνότητας κίνησης αυτών και του όγκου των διακινούμενων προϊόντων σε σχέση με τον τύπο του φορτηγού αυτοκινήτου για ίδιο λογαριασμό.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με τα αρμόδια Υπουργεία, γίνεται κατανοητό ότι η διάταξη δεν καταργήθηκε τυπικά και τα δύο αρμόδια Υπουργεία συμφωνούν με τη ρητή κατάργηση αυτής.	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, η εν λόγω διάταξη καταργήθηκε δια του Ν. 4336/2015. Ωστόσο, απαιτείται ρητή κατάργηση, διότι δημιουργεί κανονιστική ασάφεια για τις νέες επιχειρήσεις οι οποίες επιθυμούν να εισέλθουν στη σχετική αγορά.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
197 Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας ΦΙΧ αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Δ, παρ. 2δ	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Για τη χορήγηση αδειάς σε φορτηγά αυτοκίνητα για ίδιο λογαριασμό μεικτού βάρους πάνω από 4.000 χιλιόγραμμα απαιτείται βεβαίωση της αρμόδιας Διεύθυνσης Γεωργίας περί της υπάρξεως της αγροτικής επιχείρησης και της αναγκαιότητας κυκλοφορίας φορτηγού αυτοκινήτου για ίδιο λογαριασμό μεικτού βάρους πάνω από 4.000 χιλιόγραμμα.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με τα αρμόδια Υπουργεία, γίνεται κατανοητό ότι η διάταξη δεν καταργήθηκε τυπικά και τα δύο αρμόδια Υπουργεία συμφωνούν με τη ρητή κατάργηση αυτής.	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, η εν λόγω διάταξη καταργήθηκε δια του Ν. 4336/2015. Ωστόσο, απαιτείται ρητή κατάργηση, διότι δημιουργεί κανονιστική ασάφεια για τις νέες επιχειρήσεις οι οποίες επιθυμούν να εισέλθουν στη σχετική αγορά.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ. Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
198 Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας ΦΙΧ αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Δ, παρ. 3	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Μετά την υποβολή των απαιτούμενων δικαιολογητικών η αρμόδια Υπηρεσία Συγκοινωνιών χορηγεί μία ή περισσότερες προσωρινές άδειες φορτηγών αυτοκινήτων για ίδιο λογαριασμό συνολικού μεικτού βάρους τόνων όσο είναι το ημίτονο της διαιρέσεως των ακαθάριστων εσόδων δια του αριθμού 400.000 στρογγυλοποιημένου κατά την πλησιέστερη ακέραια μονάδα. Για παράδειγμα, μια επιχείρηση η οποία έχει πραγματοποιήσει ακαθάριστα έσοδα εντός οποιουδήποτε χρονικού διαστήματος κατά το τελευταίο οικονομικό έτος ύψους 16.000.000 δραχμών μπορεί να κυκλοφορήσει ένα ή περισσότερα φορτηγά αυτοκίνητα για ίδιο λογαριασμό συνολικού μεικτού βάρους 40 τόνων.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, η εν λόγω διάταξη καταργήθηκε δια του Ν. 4336/2015. Ωστόσο, απαιτείται ρητή κατάργηση, διότι δημιουργεί κανονιστική ασάφεια, αποθαρρύνοντας τις νέες επιχειρήσεις οι οποίες επιθυμούν να εισέλθουν στη σχετική αγορά.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
199 Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας ΦΙΧ αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Δ, παρ. 3	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Οι προσωρινές άδειες μετατρέπονται σε οριστικές εφόσον η ίδια επιχείρηση πραγματοποιήσει ακαθάριστα έσοδα εντός οποιουδήποτε χρονικού διαστήματος που ισχύει η προσωρινή άδεια, ύψους 1.000.000 δραχμών για κάθε τόνο μεικτού βάρους ΦΙΧ αυτοκινήτων στην κατοχή της. Π.χ. η επιχείρηση που αναφέρεται ως παράδειγμα στην παρούσα παράγραφο, για να μετατρέψει τις προσωρινές άδειες των 40 τόνων μεικτού βάρους ΦΙΧ αυτοκινήτων σε οριστικές πρέπει να προσκομίσει βεβαίωση οικονομικής Εφορίας ότι κατά το διάστημα αυτό πραγματοποίησε ακαθάριστα έσοδα 40.000.000 δραχμών.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, η εν λόγω διάταξη καταργήθηκε δια του Ν. 4336/2015. Ωστόσο, απαιτείται ρητή κατάργηση, διότι δημιουργεί κανονιστική ασάφεια ως προς το κόστος, αποθαρρύνοντας επομένως τις νέες επιχειρήσεις οι οποίες επιθυμούν να εισέλθουν στη σχετική αγορά.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
200 Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας ΦΙΧ αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Δ, παρ. 3	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Εφόσον έχουν πραγματοποιηθεί ακαθάριστα έσοδα κάτω του 1.000.000 δραχμών για κάθε τόνο μεικτού βάρους του φορτηγού αυτοκινήτου, τότε αφαιρούνται οι προσωρινές άδειες και μετατρέπονται σε οριστικές άδειες φορτηγών αυτοκινήτων για ίδιο λογαριασμό για συνολικό μεικτό βάρος, όσο είναι το ύψος των ακαθάριστων εσόδων που πραγματοποίησε η επιχείρηση. Π.χ. εάν η επιχείρηση πραγματοποίησε ακαθάριστα έσοδα 24.000.000 δραχμών αντί 40.000.000, τότε θα γίνουν οριστικές άδειες φορτηγών αυτοκινήτων για ίδιο λογαριασμό συνολικού μεικτού βάρους 24 τόνων, οι δε άλλες άδειες θα ανακληθούν.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, η εν λόγω διάταξη καταργήθηκε δια του Ν. 4336/2015. Ωστόσο, απαιτείται ρητή κατάργηση, διότι δημιουργεί κανονιστική ασάφεια ως προς το κόστος, αποθαρρύνοντας επομένως τις νέες επιχειρήσεις οι οποίες επιθυμούν να εισέλθουν στη σχετική αγορά.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
201 Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας ΦΙΧ αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Δ, παρ. 5	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Σε περίπτωση που ο αιτών (φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή κοινοπραξία ή κοινωνία διαδόχων) είναι κάτοχος επιχείρησης η οποία αναλαμβάνει διάφορες δραστηριότητες, η χορήγηση άδειας φορτηγού ειδικών μεταφορών για ίδιο λογαριασμό μεικτού βάρους άνω των 3.500 χιλιόγραμμων, επιτρέπεται εφόσον τα προβλεπόμενα ύψη των ακαθάριστων εσόδων τόσο για τις προσωρινές όσο και για τις οριστικές άδειες συντρέχουν για τη συγκεκριμένη ή τις συγκεκριμένες δραστηριότητες που πρόκειται να εξυπηρετήσει το φορτηγό ειδικών μεταφορών.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, η εν λόγω διάταξη καταργήθηκε δια του Ν. 4336/2015. Ωστόσο, απαιτείται ρητή κατάργηση, διότι δημιουργεί κανονιστική ασάφεια ως προς το κόστος, αποθαρρύνοντας επομένως τις νέες επιχειρήσεις οι οποίες επιθυμούν να εισέλθουν στη σχετική αγορά.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
202 Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας ΦΙΧ αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Δ, παρ. 6	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Κατ' εξαίρεση των αναφερομένων στην παρ. 3 είναι δυνατή η χορήγηση μίας (1) οριστικής άδειας φορτηγού αυτοκινήτου για ίδιο λογαριασμό άνω των 3.500 τόνων σε βιομηχανική ή εργοληπτική επιχείρηση, εφόσον πέραν των προβλεπόμενων στην παράγραφο 2 δικαιολογητικών υποβάλει άδεια λειτουργίας ή εργοληπτικό πτυχίο, κατά περίπτωση, και εφόσον εντός οποιουδήποτε χρονικού διαστήματος κατά το τελευταίο οικονομικό έτος έχει πραγματοποιήσει ακαθάριστα έσοδα ύψους 20.000.000 δραχμών τουλάχιστον.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, η εν λόγω διάταξη καταργήθηκε δια του Ν. 4336/2015. Ωστόσο, απαιτείται ρητή κατάργηση, διότι δημιουργεί κανονιστική ασάφεια.	Κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
203	Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας ΦΙΧ αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Δ, παρ. 7α	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Για φορτηγά ειδικών μεταφορών για λογαριασμό τρίτων, μεικτού βάρους άνω των 3.500 χιλιόγραμμων, πέραν των προβλεπόμενων στην παράγραφο 2 δικαιολογητικών, για τα βυτιοφόρα μεταφορές συγκεκριμένων πετρελαϊκών ειδών, η χορήγηση άδειας φορτηγών αυτοκινήτων για ίδιο λογαριασμό επιτρέπεται μόνο σε βιομηχανικές ή μεταποιητικές επιχειρήσεις που ασχολούνται με την παραγωγή τέτοιων πετρελαϊκών ειδών.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Η διάταξη δεν φαίνεται να επηρεάζει τους εμπόρους χονδρικής.	Καμία σύσταση	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
204	Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας ΦΙΧ αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Δ, παρ. 7β	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Για φορτηγά αυτοκίνητα ειδικών μεταφορών για ίδιο λογαριασμό, μεικτού βάρους άνω των 3.500 χιλιόγραμμων, πέραν των προβλεπόμενων στην παράγραφο 2 δικαιολογητικών, για τα βυτιοφόρα μεταφορές έτοιμου σκυροδέματος, η χορήγηση άδειας φορτηγών αυτοκινήτων για ίδιο λογαριασμό της κατηγορίας αυτής επιτρέπεται μόνο σε βιομηχανικές ή μεταποιητικές επιχειρήσεις που ασχολούνται με την παραγωγή έτοιμου σκυροδέματος.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, γίνεται κατανοητό ότι ο περιορισμός υφίσταται για τη διασφάλιση της ποιότητας του παραγόμενου σκυροδέματος.	Η διάταξη δεν φαίνεται να αφορά τους εμπόρους χονδρικής.	Καμία σύσταση	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
205	Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας ΦΙΧ αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Δ, παρ. 8α	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Η χορήγηση άδειας βυτιοφόρου αυτοκινήτου για διανομή πόσιμου νερού επιτρέπεται στο όνομα του αιτούντος για ένα μόνο όχημα συνολικού μεικτού βάρους μέχρι του ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου με δικαίωμα κυκλοφορίας μόνο μέσα στην περιοχή του νομού της έδρας του αιτούντος.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, κατανοούμε ότι σκοπός της διάταξης είναι να διασφαλιστεί ότι οι περιοχές χωρίς δίκτυο ύδρευσης δεν θα υποφέρουν από λιειμυδρία.	Η διάταξη ορίζει έναν αδικαιολόγητο περιορισμό στον αριθμό των μέσων μεταφοράς που μπορεί να χρησιμοποιήσει μια μεταφορική εταιρεία για τη μεταφορά πόσιμου νερού. Περαιτέρω, επιβάλλεται ένας γεωγραφικός φραγμός, όπου περιορίζεται η κυκλοφορία πόσιμου νερού από τους εν λόγω φορείς εκτός της περιοχής έδρας τους. Εφόσον το αρμόδιο Υπουργείο έχει επιβεβαιώσει ότι αυτή η διάταξη έχει παύσει να ισχύει, για λόγους κανονιστικής ασάφειας πρέπει να καταργηθεί ρητώς.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
206	Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας ΦΙΧ αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Δ, παρ. 8β	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Σε περίπτωση που ο αιτών είναι κάτοχος βυτιοφόρου αυτοκινήτου για ίδιο λογαριασμό οποιουδήποτε μεικτού βάρους, δεν δικαιούται νέας αδειάς.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, κατανοούμε ότι σκοπός της διάταξης είναι να διασφαλιστεί ότι οι περιοχές χωρίς δίκτυο ύδρευσης δεν θα υποφέρουν από λιειμυδρία.	Η διάταξη ορίζει έναν αδικαιολόγητο περιορισμό στον αριθμό των μέσων μεταφοράς που μπορεί να χρησιμοποιήσει μια μεταφορική εταιρεία για τη μεταφορά πόσιμου νερού. Περαιτέρω, επιβάλλεται ένας γεωγραφικός φραγμός, όπου περιορίζεται η κυκλοφορία πόσιμου νερού από τους εν λόγω φορείς εκτός της περιοχής έδρας τους. Εφόσον το αρμόδιο Υπουργείο έχει επιβεβαιώσει ότι αυτή η διάταξη έχει παύσει να ισχύει, για λόγους κανονιστικής ασάφειας πρέπει να καταργηθεί ρητώς.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
207	Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας ΦΙΧ αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Δ, παρ. 8δ	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Κατ' εξαίρεση μπορεί να επιτραπεί η κυκλοφορία βυτιοφόρων αυτοκινήτων πόσιμου νερού για ίδιο λογαριασμό και σε περιοχές που βρίσκονται στον ίδιο ή σε όμορους νομούς με τον νομό της έδρας του οχήματος, με απόφαση του αρμόδιου ή των αρμόδιων Νομαρχών και εφόσον οι περιοχές αυτές δεν έχουν δίκτυο ύδρευσης και υπάρχει ανάγκη εφοδιασμού των κατοίκων με πόσιμο νερό.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, κατανοούμε ότι σκοπός της διάταξης είναι να διασφαλιστεί ότι οι περιοχές χωρίς δίκτυο ύδρευσης δεν θα υποφέρουν από λιειμυδρία.	Η διάταξη ορίζει έναν αδικαιολόγητο περιορισμό στον αριθμό των μέσων μεταφοράς που μπορεί να χρησιμοποιήσει μια μεταφορική εταιρεία για τη μεταφορά πόσιμου νερού. Περαιτέρω, επιβάλλεται ένας γεωγραφικός φραγμός, όπου περιορίζεται η κυκλοφορία πόσιμου νερού από τους εν λόγω φορείς εκτός της περιοχής έδρας τους. Εφόσον το αρμόδιο Υπουργείο έχει επιβεβαιώσει ότι αυτή η διάταξη έχει παύσει να ισχύει, για λόγους κανονιστικής ασάφειας πρέπει να καταργηθεί ρητώς.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
208	Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας ΦΙΧ αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Ε, παρ. 1	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Στις χορηγούμενες άδειες φορτηγών αυτοκινήτων για ίδιο λογαριασμό πρέπει να αναγράφονται τα εμπορεύματα και υλικά τα οποία επιτρέπεται να μεταφέρονται με αυτά τα οχήματα, όπως αναφέρονται στη βεβαίωση της οικονομικής Εφορίας.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Σκοπός της διάταξης είναι να επιτρέπεται στους υπαλλήλους οι οποίοι διενεργούν ελέγχους καθ' οδόν να επαληθεύουν εάν το ΦΙΧ αυτοκίνητο μεταφέρει πράγματι εμπορεύματα τα οποία σχετίζονται με την επιχειρηματική δραστηριότητα και δεν εκτελεί παράνομα συναλλαγή τρίτων.	Παρόλο που η διάταξη ενδέχεται να αποτελεί διοικητική επιβάρυνση, δεν υπάρχουν αποδείξεις στρέβλωσης του ανταγωνισμού.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
209	Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας ΦΙΧ αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Ε, παρ. 1	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Εάν ο κάτοχος της άδειας είναι βιομηχανική ή μεταποιητική επιχείρηση, στην άδεια του φορτηγού αυτοκινήτου για ίδιο λογαριασμό πρέπει να αναγράφονται και οι πρώτες ύλες παραγόμενων από αυτόν προϊόντων.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Σκοπός της διάταξης είναι να επιτρέπεται στους υπαλλήλους οι οποίοι διενεργούν ελέγχους καθ' οδόν να επαληθεύουν εάν το ΦΙΧ αυτοκίνητο μεταφέρει πράγματι εμπορεύματα τα οποία σχετίζονται με την επιχειρηματική δραστηριότητα και δεν εκτελεί παράνομα συναλλαγή τρίτων.	Παρόλο που η διάταξη ενδέχεται να αποτελεί διοικητική επιβάρυνση, δεν υπάρχουν αποδείξεις στρέβλωσης του ανταγωνισμού στη σχετική αγορά.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
210	Υπουργική Απόφαση Α2/29542/5347/1991 "Χορήγηση αδειών κυκλοφορίας ΦΙΧ αυτοκινήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1959/2001"	Κεφάλαιο Ε, παρ. 1	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Στις περιπτώσεις εμπορίας προϊόντων που αναφέρονται με τους όρους "εγχώρια προϊόντα ή είδη γενικού εμπορίου" πρέπει αυτά να κατονομάζονται από την αρμόδια οικονομική Εφορία και να ανήκουν στην ίδια κατηγορία.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Σκοπός της διάταξης είναι να επιτρέπεται στους υπαλλήλους οι οποίοι διενεργούν ελέγχους καθ' οδόν να επαληθεύουν εάν το ΦΙΧ αυτοκίνητο εκτελεί παράνομα συναλλαγή τρίτων.	Παρόλο που η διάταξη ενδέχεται να αποτελεί διοικητική επιβάρυνση, δεν υπάρχουν αποδείξεις στρέβλωσης του ανταγωνισμού στη σχετική αγορά.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
211	Ν. 3887/2010 "Οδικές εμπορευματικές μεταφορές"	άρθ. 2, παρ. 4	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Οι διεθνείς οδικές μεταφορές πρέπει να διενεργούνται με φορτηγά αυτοκίνητα για λογαριασμό τρίτων μεικτού βάρους πάνω από 3,5 τόνους.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, γίνεται κατανοητό ότι η διάταξη συντάχθηκε με σκοπό τη διασφάλιση της υψηλής ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών στο επίπεδο των διεθνών μεταφορών.	Η διάταξη επιβάλλει έναν περιορισμό στον τύπο των φορτηγών οχημάτων που επιτρέπεται να εκτελούν διεθνείς μεταφορές, περιορίζοντας την ελευθερία επιλογής των επαγγελματιών μεταφορέων ως προς τον τύπο των χρησιμοποιούμενων οχημάτων.	Κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ. Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
212 Ν. 3887/2010 "Οδικές εμπορευματικές μεταφορές"	άρθ. 2, παρ. 7α	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Οι μεταφορικές εταιρείες οι οποίες λειτουργούν ήδη με διαφορετική νομική μορφή από την προβλεπόμενη στον εν λόγω νόμο μπορούν να συνεχίσουν τη λειτουργία τους με την ίδια νομική μορφή για δέκα έτη από τη μεταβατική περίοδο που προβλέπεται στο άρθρ. 14, παρ. 1.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, γίνεται κατανοητό ότι πρόθεση του υπευθύνου χάραξης πολιτικής είναι η συνέπεια με την αρχή της αιτιολογημένης εμπιστοσύνης των ατόμων που υπόκεινται στους διοικητικούς κανόνες, ότι το καθεστώς θα τροποποιηθεί μόνο προς όφελός τους και όχι εις βάρος τους. Στη συγκεκριμένη περίπτωση η διάταξη συντάχθηκε με σκοπό την πρόβλεψη μιας μεταβατικής περιόδου για τους φορείς των οποίων η οικονομική δραστηριότητα οργανώθηκε με βάση το προηγούμενο καθεστώς.	Η διάταξη προκαλεί διακριτική μεταχείριση και αποτελεί ρήτρα κεκτημένων δικαιωμάτων για τις εταιρείες οι οποίες λειτουργούν ήδη και ενδεχομένως επωφελούνται για μεγάλο χρονικό διάστημα από την παρεχόμενη ευνοϊκή μεταχείριση. Ωστόσο, για λόγους συνετής ρύθμισης και διασφάλισης της αιτιολογημένη εμπιστοσύνης προς το Δημόσιο, η διάταξη θεωρείται αιτιολογημένη.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
213 Ν. 3887/2010 "Οδικές εμπορευματικές μεταφορές"	άρθ. 2, παρ. 10α	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	"Παλιά μεταφορική εταιρεία" θεωρείται μια εταιρεία η οποία έχει ήδη στην κατοχή της άδεια φορτηγού αυτοκινήτου εκτέλεσης μεταφορών για λογαριασμό τρίτων κατά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου του άρθρ. 14, παρ. 1.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, γίνεται κατανοητό ότι η διάκριση μεταξύ των παλιών και των νέων φορέων αποδίδεται στη συνέπεια με τις διατάξεις της Υπουργικής Απόφασης Β1/38810/3156/2014/ (Β'1809).	Βάσει της διάταξης παρέχεται προτιμησιακή μεταχείριση στους παλιούς μεταφορείς, δημιουργώντας ρήτρα κεκτημένων δικαιωμάτων. Συνεπώς, αυξάνεται το κόστος των νέων προμηθευτών σε σχέση με τις κατεστημένες επιχειρήσεις, ενδεχομένως προστατεύοντας τις από τον ανταγωνισμό, καθώς μπορούν να επωφεληθούν από διαφορετικούς όρους για την απόδειξη της αξιοπιστίας τους.	Κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
214 Ν. 3887/2010 "Οδικές εμπορευματικές μεταφορές"	άρθ. 2, παρ. 10β	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	"Παλιά μεταφορική εταιρεία" για τους σκοπούς του νόμου θεωρείται μια εταιρεία η οποία λαμβάνει για πρώτη φορά μια άδεια φορτηγού αυτοκινήτου εκτέλεσης μεταφορών για λογαριασμό τρίτων μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου του άρθρ. 14, παρ. 1 και αποτελείται αποκλειστικά από παλιούς μεταφορείς ή σχηματίστηκε ως αποτέλεσμα αλλαγής στην επωνυμία της εταιρείας, προσχώρησης ή αποχώρησης ενός παλιού εταίρου, αναδιάρθρωσης, συγχώνευσης, λύσης, ή πώλησης ή απόκτησης παλιών μεταφορέων.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, γίνεται κατανοητό ότι η διάκριση μεταξύ των παλιών και των νέων φορέων αποδίδεται στη συνέπεια με τις διατάξεις της Υπουργικής Απόφασης Β1/38810/3156/2014/ (Β'1809).	Βάσει της διάταξης παρέχεται προτιμησιακή μεταχείριση στους παλιούς μεταφορείς, δημιουργώντας ρήτρα κεκτημένων δικαιωμάτων. Συνεπώς, αυξάνεται το κόστος των νέων προμηθευτών σε σχέση με τις κατεστημένες επιχειρήσεις, ενδεχομένως προστατεύοντας τις από τον ανταγωνισμό, καθώς μπορούν να επωφεληθούν από διαφορετικούς όρους για την απόδειξη της αξιοπιστίας τους.	Κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
215 Ν. 3887/2010 "Οδικές εμπορευματικές μεταφορές"	άρθ. 2, παρ. 10γ	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	"Παλιά μεταφορική εταιρεία" για τους σκοπούς του νόμου θεωρείται το φυσικό πρόσωπο το οποίο λαμβάνει για πρώτη φορά μια άδεια φορτηγού αυτοκινήτου εκτέλεσης μεταφορών για λογαριασμό τρίτων μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου του άρθρ. 14, παρ. 1 είτε μέσω γονικής παροχής, δωρεάς ή μεταβίβασης από συγγενή έως και δευτέρου βαθμού ή σύζυγο, ή μέσω κληρονομιάς.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, γίνεται κατανοητό ότι η διάκριση μεταξύ των παλιών και των νέων φορέων αποδίδεται στη συνέπεια με τις διατάξεις της Υπουργικής Απόφασης Β1/38810/3156/2014/ (Β'1809).	Βάσει της διάταξης παρέχεται προτιμησιακή μεταχείριση στους παλιούς μεταφορείς, δημιουργώντας ρήτρα κεκτημένων δικαιωμάτων. Συνεπώς, αυξάνεται το κόστος των νέων προμηθευτών σε σχέση με τις κατεστημένες επιχειρήσεις, ενδεχομένως προστατεύοντας τις από τον ανταγωνισμό, καθώς μπορούν να επωφεληθούν από διαφορετικούς όρους για την απόδειξη της αξιοπιστίας τους.	Κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
216 Ν. 3887/2010 "Οδικές εμπορευματικές μεταφορές"	άρθ. 2, παρ. 11	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	"Νέα μεταφορική εταιρεία" για τους σκοπούς του νόμου είναι η εταιρεία η οποία αποκτά για πρώτη φορά μια άδεια φορτηγού αυτοκινήτου εκτέλεσης μεταφορών για λογαριασμό τρίτων μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου του άρθρ. 14, παρ. 1 και δεν συγκαταλέγεται στις κατηγορίες του άρθρ. 2, παρ. 10.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, γίνεται κατανοητό ότι η διάκριση μεταξύ των παλιών και των νέων φορέων αποδίδεται στη συνέπεια με τις διατάξεις της Υπουργικής Απόφασης Β1/38810/3156/2014/ (Β'1809).	Βάσει της διάταξης παρέχεται προτιμησιακή μεταχείριση στους παλιούς μεταφορείς, δημιουργώντας ρήτρα κεκτημένων δικαιωμάτων. Συνεπώς, αυξάνεται το κόστος των νέων προμηθευτών σε σχέση με τις κατεστημένες επιχειρήσεις, ενδεχομένως προστατεύοντας τις από τον ανταγωνισμό, καθώς μπορούν να επωφεληθούν από διαφορετικούς όρους για την απόδειξη της αξιοπιστίας τους.	Κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
217 Ν. 3887/2010 "Οδικές εμπορευματικές μεταφορές"	άρθ. 3, παρ. 2β	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Επιτρέπεται η σύσταση Α.Ε. ή Ε.Π.Ε. με σκοπό την εκτέλεση διεθνών, εθνικών, ειδικών ή νομαρχιακών μεταφορών με εισφορά της κυριότητας φορτηγού αυτοκινήτου εκτέλεσης μεταφορών για λογαριασμό τρίτων ή μίσθωση αυτού. Στη σύμβαση μίσθωσης μπορεί να περιλαμβάνεται η παροχή οδηγού έναντι αμοιβής σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ. 91/1988 με προκαθορισμένη χιλιομετρική αποζημίωση σύμφωνα με τους συμβατικούς όρους του μεταφορικού έργου που καθορίζει η μεταφορική εταιρεία.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, γίνεται κατανοητό ότι η διάταξη δεν ισχύει πλέον, διότι η μίσθωση φορτηγών αυτοκινήτων ρυθμίζεται μέσω της Οδηγίας 2006/1/ΕΚ.	Η διάταξη περιγράφει λεπτομερώς τον τρόπο καθορισμού της αποζημίωσης στη σύμβαση μίσθωσης. Περιορίζει υπερβολικά την ελευθερία επιλογής των όρων της σύμβασης μίσθωσης και των όρων της σύμβασης απασχόλησης (εφόσον αυτή ενδέχεται να καλύπτεται από τη σύμβαση μίσθωσης) από τη μεταφορική εταιρεία, περιορίζοντας κατά συνέπεια την ανταγωνιστική ικανότητα.	Κατάργηση της πρότασης που ξενικά με τη φράση "σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ. 91/1988 ...".	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
218 Ν. 3887/2010 "Οδικές εμπορευματικές μεταφορές"	άρθ. 8	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Σε περίπτωση λύσης για οποιαδήποτε αιτία των μεταφορικών εταιρειών που ιδρύθηκαν δυνάμει του άρθρ. 3, τα φορτηγά αυτοκίνητα εκτέλεσης μεταφορών για λογαριασμό τρίτων που ανήκουν σε αυτές κατά κυριότητα με την άδεια κυκλοφορίας τους, μεταβιβάζονται στους μετόχους ή εταίρους της εταιρείας χωρίς την καταβολή του φόρου που προβλέπεται στο άρθρ. 10, παρ. 1 (κατόπιν ικανοποίησης των πιστωτών).	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, γίνεται κατανοητό ότι πρόθεση της διάταξης είναι η παροχή κινήτρου στις μεταφορικές εταιρείες για συγχώνευση και δημιουργία μεγαλύτερων και ανταγωνιστικότερων φορέων. Περαιτέρω, σκοπός είναι η παροχή της δυνατότητας στους μετόχους να αποκτήσουν τα φορτηγά αυτοκίνητα υπό την κυριότητα της εταιρείας μετά τη λύση της.	Δεν διαπιστώθηκε ζημία στον ανταγωνισμό.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
219 Ν. 3887/2010 "Οδικές εμπορευματικές μεταφορές"	άρθ. 11, παρ. 1	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Το κόστος των διοδίων πρέπει υποχρεωτικά να υπολογίζεται και να κατατίθεται επιπλέον των συμφωνηθέντων κομίστρων και η απόδειξη καταβολής των διοδίων θα αναφέρεται ξεχωριστά.	Μεταφορά/ Χορήγηση αδειάς	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Αντιλαμβανόμαστε ότι σκοπός της διάταξης είναι η προστασία των επαγγελματιών μεταφορέων από απρόβλεπτες διακυμάνσεις στα διόδια.	Δεν διαπιστώθηκε ζημία στον ανταγωνισμό, καθώς ενισχύεται η διαφάνεια των συμβατικών όρων.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
220	Κοινή Υπουργική Απόφαση 9944/734/2014 "Τροποποίηση της αριθμ. 14366/416/9.5.2013 Κοινής Υπουργικής Απόφασης "Εθνικό Μητρώο Φορτοεκφορτωτών – καθορισμός δικαιολογητικών για την άσκηση του επαγγέλματος του Φορτοεκφορτωτή ξηράς και λιμένος"	άρθ. 2, παρ. 1	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Όλες οι φορτοεκφορτωτικές εργασίες ξηράς ή λιμένος, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς της χρήσης του τόπου φόρτωσης, εκφόρτωσης, μεταφοράς και στοιβασίας των εμπορευμάτων ή άλλων κινητών πραγμάτων, πρέπει να διενεργούνται από εργαζόμενους εγγεγραμμένους στο Εθνικό Μητρώο Φορτοεκφορτωτών.	Εγγραφή σε μητρώο	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Η υποχρεωτική πρόσληψη φορτοεκφορτωτών εγγεγραμμένων στο Μητρώο Α' για μη ειδικευμένες εργασίες ενδέχεται να επιβάλλει πρόσθετο οικονομικό φορτίο στους εμπόρους χονδρικής, δημιουργώντας τεχνητή ζήτηση για υπηρεσίες αυτού του τύπου.	Κατάργηση της υποχρέωσης αποκλειστικής χρήσης φορτοεκφορτωτών εγγεγραμμένων στο Μητρώο τύπου Α'.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
221	Κοινή Υπουργική Απόφαση 9944/734/2014 "Τροποποίηση της αριθμ. 14366/416/9.5.2013 Κοινής Υπουργικής Απόφασης "Εθνικό Μητρώο Φορτοεκφορτωτών – καθορισμός δικαιολογητικών για την άσκηση του επαγγέλματος του Φορτοεκφορτωτή ξηράς και λιμένος"	άρθ. 2, παρ. 2	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Από το πεδίο εφαρμογής της Υπουργικής Απόφασης εξαιρούνται οι ακόλουθες δραστηριότητες:α) φορτώσεις γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων, λιπασμάτων, γεωργικών εφοδίων ή άλλων ειδών που ανήκουν στους παραγωγούς από τους τόπους παραγωγής προς χώρους αποθήκευσης για λογαριασμό των παραγωγών, β) φορτώσεις ή εκφορτώσεις ειδών σε χώρους βιομηχανικής παραγωγής, γ) φορτώσεις ή εκφορτώσεις από νομικά πρόσωπα που παρείχαν πριν τη δημοσίευση του Ν. 4093/2012 ως παραχωρησιούχοι ή πάροχοι λιμενικών υπηρεσιών φορτοεκφόρτωσης, εφόσον διατίθεται σύστημα εκπαίδευσης σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας του μόνιμου προσωπικού ή τυχόν συνεργαζόμενων με σύμβαση έργου, που διενεργείται από αναγνωρισμένο φορέα. Οι εργαζόμενοι των παραπάνω νομικών προσώπων και μόνον εφόσον διατηρείται σε ισχύ σχέση εξηρημένης εργασίας ή σύμβασης έργου, θεωρούνται κατά περίπτωση ισοδύναμοι με τους αναφερόμενους στην παράγραφο 4 της εδάφιο ΙΑ.7. του Ν. 4093/2012 για την άσκηση της εταιρικής δραστηριότητας χωρίς γεωγραφικούς περιορισμούς.	Εγγραφή σε μητρώο	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Η εξαίρεση δεν αιτιολογείται για λόγους δημοσίου συμφέροντος και επιβάλλει επιπλέον κόστος σε ορισμένους προμηθευτές σε σχέση με άλλους, παρέχοντας διακριτική μεταχείριση.	Κατάργηση.	Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης / Ναυτιλίας
222	Κοινή Υπουργική Απόφαση 9944/734/2014 "Τροποποίηση της αριθμ. 14366/416/9-5-2013 Κοινής Υπουργικής Απόφασης "Εθνικό Μητρώο Φορτοεκφορτωτών – καθορισμός δικαιολογητικών για την άσκηση του επαγγέλματος του Φορτοεκφορτωτή ξηράς και λιμένος"	άρθ. 3, παρ. 1α	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Το Μητρώο Φορτοεκφορτωτών περιλαμβάνει: α) Μητρώο Α' (Εισαγωγικό): Φορτοεκφορτωτές που εκτελούν φορτοεκφορτωτικές εργασίες για το χειρισμό όλων των φορτίων, εξαιρουμένων των ειδικών ή επικίνδυνων φορτίων και εξαιρουμένων του χειρισμού μηχανημάτων ή οχημάτων φορτοεκφόρτωσης και της διενέργειας εξειδικευμένων φορτοεκφορτωτικών εργασιών.	Εγγραφή σε μητρώο	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Δεν διαπιστώθηκε ζημία στον ανταγωνισμό.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Υπουργείο Ναυτιλίας
223	Υπουργική Απόφαση 460/15662/2013 "Γενικός ενιαίος κανονισμός εργασίας διεξαγωγής των φορτοεκφορτωτικών εργασιών ξηράς"	άρθ. 1, παρ. 5	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Κατ' εξαίρεση, οι ακόλουθες εργασίες δεν απαιτείται να εκτελούνται από εργαζόμενους που διαθέτουν τη βεβαίωση της παραγράφου 4, εδάφιο ΙΑ.7 του άρθρου 1 του Ν. 4093/2012α) φορτώσεις γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων, προϊόντων ζωοτροφών, λιπασμάτων, γεωργικών εφοδίων ή άλλων ειδών που ανήκουν στους παραγωγούς από τους τόπους παραγωγής προς χώρους αποθήκευσης για λογαριασμό των παραγωγών, β) φορτώσεις ή εκφορτώσεις ειδών σε χώρους βιομηχανικής παραγωγής) άρθ. 40, παρ.4γ του Ν. 4144/2013.	Εξαίρεση από την υποχρέωση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Η εξαίρεση δεν αιτιολογείται για λόγους δημοσίου συμφέροντος και επιβάλλει επιπλέον κόστος σε ορισμένους προμηθευτές σε σχέση με άλλους, παρέχοντας διακριτική μεταχείριση.	Κατάργηση.	Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Υπουργείο Ναυτιλίας
224	Νόμος 4093/2012 "Εγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 – Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του Ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016"	άρθ. 1 ΙΑ 7, παρ. 1	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Όλες οι φορτοεκφορτωτικές εργασίες, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς της χρήσης του τόπου φόρτωσης (όπως για παράδειγμα είναι οι κεντρικές αγορές, τα λιμάνια κ.λπ.) εκφόρτωσης, μεταφοράς και στοιβασίας διενεργούνται από εργαζόμενους που είναι εφοδιασμένοι με τη βεβαίωση της παραγράφου 4. Από το πεδίο εφαρμογής εξαιρούνται οι λιμενικές ζώνες Πειραιώς και Θεσσαλονίκης.	Εξαίρεση από την υποχρέωση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Η υποχρεωτική πρόσληψη φορτοεκφορτωτών εγγεγραμμένων στο Μητρώο Τύπου Α' για μη ειδικευμένες εργασίες ενδέχεται να επιβάλλει πρόσθετο οικονομικό φορτίο στους εμπόρους χονδρικής, δημιουργώντας τεχνητή ζήτηση για υπηρεσίες αυτού του τύπου.	Κατάργηση της υποχρέωσης αποκλειστικής χρήσης φορτοεκφορτωτών εγγεγραμμένων στο Μητρώο τύπου Α'.	Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Υπουργείο Ναυτιλίας

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
225	Νόμος 4093/2012 "Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 – Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του Ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016"	άρθ. 1 ΙΑ 7, παρ. 2	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Κατ' εξαίρεση, οι κατωτέρω εργασίες δεν απαιτείται να εκτελούνται από εργαζομένους που διαθέτουν τη βεβαίωση της παραγράφου 4: α) φορτώσεις γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων, λιπασμάτων, γεωργικών εφοδίων ή άλλων ειδών που ανήκουν στους παραγωγούς από τους τόπους παραγωγής προς χώρους αποθήκευσης για λογαριασμό των παραγωγών, β) φορτώσεις ή εκφορτώσεις ειδών σε χώρους βιομηχανικής παραγωγής, γ) φορτώσεις ή εκφορτώσεις από νομικά πρόσωπα που παρείχαν πριν τη δημοσίευση του παρόντος νόμου ως παραχωρησιούχοι ή πάροχοι αυτών λιμενικές υπηρεσίες φορτοεκφόρτωσης, εφόσον διατίθεται σύστημα εκπαίδευσης σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας του μόνιμου προσωπικού ή τυχόν συνεργαζόμενων με σύμβαση έργου, που διενεργείται από αναγνωρισμένο φορέα. Για τη διάρκεια της σύμβασής τους οι εργαζόμενοι αυτοί θεωρούνται ισοδύναμοι με τους αναφερόμενους στην παρ. 4 για την άσκηση της εταιρικής δραστηριότητας χωρίς γεωγραφικούς περιορισμούς.	Εξαίρεση από την υποχρέωση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Η εξαίρεση δεν αιτιολογείται για λόγους δημοσίου συμφέροντος και επιβάλλει επιπλέον κόστος σε ορισμένους προμηθευτές σε σχέση με άλλους, παρέχοντας διακριτική μεταχείριση.	Κατάργηση.	Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Υπουργείο Ναυτιλίας
226	Νόμος 4093/2012 "Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 – Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του Ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016"	παρ. ΙΕ 4ββ	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Επιχειρήσεις και επαγγελματίες που δεν διενεργούν μεταφορές και ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα στην Ελλάδα μπορούν να μισθώνουν φορτηγά οχήματα για ίδιο λογαριασμό από άλλες μεταφορικές επιχειρήσεις και επαγγελματίες μη μεταφορείς που ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα στην Ελλάδα, χωρίς περιορισμό στο μεικτό βάρος του οχήματος. Στην περίπτωση αυτή, το μεταφορικό έργο του φορτηγού που μισθώνεται θα πρέπει να είναι το ίδιο με το μεταφορικό έργο του μισθωτή.	Αδειοδότηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, γίνεται κατανοητό ότι σκοπός του υπευθύνου χάραξης πολιτικής είναι η διασφάλιση της ασφάλειας των μεταφορικών μέσων και της οδικής ασφάλειας.	Εφόσον η χορηγούμενη άδεια για το φορτηγό όχημα για ίδιο λογαριασμό καλύπτει ένα ευρύ φάσμα προϊόντων, η διατύπωση της διάταξης είναι πιο περιοριστική σε σχέση με τον σκοπό του υπευθύνου χάραξης πολιτικής. Περιορίζει την ελευθερία των επιχειρήσεων ως προς τη μεταφορά των προϊόντων τους, επιβάλλοντας ενδεχομένως υψηλά κόστη και φραγμούς στην είσοδο νέων επιχειρήσεων.	Τροποποίηση της διάταξης, ώστε να καλύπτονται τα προϊόντα τα οποία είναι συναφή με τα αναφερόμενα στην άδεια ή κατάλληλα για την ικανοποίηση των απαιτήσεων της άδειας.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
227	Νόμος 3446/2006 "Οργάνωση και λειτουργία αρχών ελέγχου κυκλοφορίας των οχημάτων - Ρυθμίσεις για τις επιβατικές μεταφορές και άλλες διατάξεις."	άρθ. 3, παρ. 2Α	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Φορτηγά οχήματα (τα οποία εκτελούν μεταφορές για λογαριασμό τρίτων ή για ίδιο λογαριασμό) ή συνδυασμοί οχημάτων σε σχήμα πλατφόρμας μπορούν να μεταφέρουν φορτίο έως δύο κενών ρυμουλκούμενων ή ημιρυμουλκούμενων με αμάξωμα πλατφόρμας σε απόσταση 20 km από και προς το λιμάνι του Πειραιά και 10 km από και προς τα λοιπά λιμάνια.	Γεωγραφικός περιορισμός	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, γίνεται κατανοητό ότι σκοπός της διάταξης είναι η διευκόλυνση ειδικά των μεταφορών στα νησιά. Αναγνωρίζεται η εισαγωγή κατ' εξαίρεση μεταχείρισης, αλλά αιτιολογείται ως αναλογική, επειδή αφορά μόνο τις μεταφορές φορτίων που εκφορτώνονται από πλοία σε μικρές αποστάσεις. Αναφέρονται, επίσης, λόγοι αποφυγής αρνητικού αντίκτυπου στην οδική ασφάλεια.	Για λόγους δημόσιας ασφάλειας, η διάταξη θεωρείται αναλογική προς τον σκοπό του υπευθύνου χάραξης πολιτικής. Δεν διαπιστώθηκε βλάβη του ανταγωνισμού.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
228	Νόμος 3446/2006 "Οργάνωση και λειτουργία αρχών ελέγχου κυκλοφορίας των οχημάτων - Ρυθμίσεις για τις επιβατικές μεταφορές και άλλες διατάξεις."	άρθ. 3, παρ. 2Α	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Ο περιορισμός ο οποίος επιβάλλεται στα φορτηγά οχήματα ή τους συνδυασμούς οχημάτων σε σχήμα πλατφόρμας που μεταφέρουν φορτίο έως δύο κενών ρυμουλκούμενων ή ημιρυμουλκούμενων με αμάξωμα πλατφόρμας σε απόσταση 20 km από και προς το λιμάνι του Πειραιά και 10 km από και προς τα λοιπά λιμάνια ισχύει και για τα φορτηγά οχήματα για ίδιο λογαριασμό και τους συνδυασμούς τους.	Περιορισμός ως προς την άσκηση επαγγέλματος	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, γίνεται κατανοητό ότι σκοπός της διάταξης είναι η διευκόλυνση ειδικά των μεταφορών στα νησιά. Αναγνωρίζεται η εισαγωγή κατ' εξαίρεση μεταχείρισης, αλλά αιτιολογείται ως αναλογική, επειδή αφορά μόνο τις μεταφορές φορτίων που εκφορτώνονται από πλοία σε μικρές αποστάσεις. Αναφέρονται, επίσης, λόγοι αποφυγής αρνητικού αντίκτυπου στην οδική ασφάλεια.	Για λόγους δημόσιας ασφάλειας, η διάταξη θεωρείται αναλογική προς τον σκοπό του υπευθύνου χάραξης πολιτικής. Δεν διαπιστώθηκε βλάβη του ανταγωνισμού.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
229	Νόμος 3446/2006 "Οργάνωση και λειτουργία αρχών ελέγχου κυκλοφορίας των οχημάτων - Ρυθμίσεις για τις επιβατικές μεταφορές και άλλες διατάξεις."	άρθ. 3, παρ. 2Α	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Ο περιορισμός ο οποίος επιβάλλεται στα φορτηγά οχήματα ή τους συνδυασμούς οχημάτων σε σχήμα πλατφόρμας που μεταφέρουν φορτίο έως δύο κενών ρυμουλκούμενων ή ημιρυμουλκούμενων με αμάξωμα πλατφόρμας σε απόσταση 20 km από και προς το λιμάνι του Πειραιά και 10 km από και προς τα λοιπά λιμάνια ισχύει και για τα φορτηγά οχήματα εκτέλεσης μεταφορών για λογαριασμό τρίτων και τους συνδυασμούς τους.	Περιορισμός ως προς την άσκηση επαγγέλματος	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, γίνεται κατανοητό ότι σκοπός της διάταξης είναι η διευκόλυνση ειδικά των μεταφορών στα νησιά. Αναγνωρίζεται η εισαγωγή κατ' εξαίρεση μεταχείρισης, αλλά αιτιολογείται ως αναλογική, επειδή αφορά μόνο τις μεταφορές φορτίων που εκφορτώνονται από πλοία σε μικρές αποστάσεις. Αναφέρονται, επίσης, λόγοι αποφυγής αρνητικού αντίκτυπου στην οδική ασφάλεια.	Για λόγους δημόσιας ασφάλειας, η διάταξη θεωρείται αναλογική προς τον σκοπό του υπευθύνου χάραξης πολιτικής. Δεν διαπιστώθηκε βλάβη του ανταγωνισμού.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
230	Υπουργική Απόφαση Β1/13 082/1410/ 2012 "Απόδειξη της οικονομικής επιφάνειας για την έκδοση Άδειας Οδικών Μεταφορών"	ολοκληρω η Υ.Α.	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Για την έκδοση άδειας οδικών μεταφορών σε ΑΕ, η εταιρεία πρέπει να διαθέτει κεφάλαιο και αποθεματικά ύψους τουλάχιστον 9.000 Ευρώ για το πρώτο όχημα και 5.000 Ευρώ για κάθε πρόσθετο όχημα. Για εταιρείες μορφών άλλων της ΑΕ, η εταιρεία πρέπει να διαθέτει κεφάλαιο και αποθεματικά ύψους τουλάχιστον 18.000 Ευρώ για το πρώτο όχημα και 9.000 Ευρώ για κάθε πρόσθετο όχημα. Για την απόδειξη της οικονομικής επιφάνειας της μεταφορικής εταιρείας υποβάλλεται εγγυητική επιστολή τράπεζας που είναι εγκατεστημένη και λειτουργεί νόμιμα σε κράτος μέλος. Η εγγυητική επιστολή πρέπει να καλύπτει το σύνολο των απαιτούμενων ποσών για την έκδοση άδειας οδικών μεταφορών.	Ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, η Υπουργική Απόφαση θεωρείται καταργηθείσα στο σύνολό της.	Η παρωχημένη διάταξη δημιουργεί κανονιστική ασάφεια σχετιζόμενη με υψηλό κόστος για ενδεχόμενες νέες εισόδους στην αγορά.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
231	Νόμος 4302/2014 "Ρύθμιση θεμάτων Εφοδιαστικής και άλλες διατάξεις"	άρθ. 1ε	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Κέντρο Αποθήκευσης και Διανομής: το σύνολο των εγκαταστάσεων, στεγασμένων ή μη, συμπεριλαμβανομένων και των χώρων στάθμευσης οχημάτων κάθε τύπου, οι οποίες εξυπηρετούν αποκλειστικά την άσκηση μίας ή περισσότερων κύριων δραστηριοτήτων εφοδιαστικής. Τέτοιες εγκαταστάσεις πρέπει να είναι αυτόνομες, υπό την έννοια ότι δεν λειτουργούν εντός του χώρου άσκησης άλλης μεταποιητικής ή βιομηχανικής ή λιανημπορικής ή γεωργικής δραστηριότητας από το ίδιο πρόσωπο και προς εξυπηρέτηση της δραστηριότητας αυτής.	Περιορισμός δραστηριότητας	Κατόπιν επικοινωνίας με τα αρμόδια Υπουργεία, σκοπός της διάταξης δεν είναι ο περιορισμός της άσκησης περισσότερων δραστηριοτήτων εντός των ιδίων εγκαταστάσεων, αλλά η καθιέρωση ολοκληρωμένων ορισμών για τα κέντρα διαχείρισης εμπορευμάτων για σκοπούς σαφήνειας όσον αφορά τις σχετικές απαιτήσεις αδειοδότησης.	Καμία σύσταση για τροποποίηση.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
232	Νόμος 4302/2014 "Ρύθμιση θεμάτων Εφοδιαστικής και άλλες διατάξεις"	άρθ. 8, παρ. 1	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Απαλλάσσονται από την υποχρέωση εφοδιασμού με άδεια (εγκατάστασης και λειτουργίας) όλα τα κέντρα αποθήκευσης και διανομής ανεξάρτητα από την ύπαρξη ή μη μηχανολογικού εξοπλισμού, που δεν κατατάσσονται στην κατηγορία Α' του Ν. 4014/2011.	Αδειοδότηση	Κατόπιν επικοινωνίας με τα αρμόδια Υπουργεία, σκοπός της διάταξης δεν είναι ο περιορισμός της άσκησης περισσότερων δραστηριοτήτων εντός των ιδίων εγκαταστάσεων, αλλά η καθιέρωση ολοκληρωμένων ορισμών για τα κέντρα διαχείρισης εμπορευμάτων για σκοπούς σαφήνειας όσον αφορά τις σχετικές απαιτήσεις αδειοδότησης.	Καμία σύσταση για τροποποίηση.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
233	Νόμος 4302/2014 "Ρύθμιση θεμάτων Εφοδιαστικής και άλλες διατάξεις"	άρθ. 8, παρ. 2	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Για την εγκατάσταση ή την επέκταση ή τον εκσυγχρονισμό κέντρων αποθήκευσης και διανομής που, ανεξαρτήτως της ύπαρξης ή μη μηχανολογικού εξοπλισμού, κατατάσσονται στην υποκατηγορία Α2 του Ν. 4014/2011, η αδειοδοτούσα αρχή πρέπει να εκδίδει άδεια.	Αδειοδότηση	Κατόπιν επικοινωνίας με τα αρμόδια Υπουργεία, σκοπός της διάταξης δεν είναι ο περιορισμός της άσκησης περισσότερων δραστηριοτήτων εντός των ιδίων εγκαταστάσεων, αλλά η καθιέρωση ολοκληρωμένων ορισμών για τα κέντρα διαχείρισης εμπορευμάτων για σκοπούς σαφήνειας όσον αφορά τις σχετικές απαιτήσεις αδειοδότησης.	Καμία σύσταση για τροποποίηση.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
234	Υπουργική Απόφαση Β1/οικ.7397/786/2012 "Καθορισμός του ύψους της εισφοράς υπέρ του Δημοσίου για την χορήγηση και την ανανέωση των Αδειών Οδικών Μεταφορών του νόμου 3887/2010"	άρθ. 2, παρ. 1	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Το ύψος της εισφοράς που καταβάλλεται υπέρ του Δημοσίου από τις μεταφορικές επιχειρήσεις στις οποίες έχει χορηγηθεί Α.Ο.Μ. σύμφωνα με τον Ν. 3887/2010, για κάθε όχημα ιδιόκτητο ή μισθωμένο που χρησιμοποιούν για την πραγματοποίηση οδικών μεταφορών ορίζεται στο ποσό των 500 ευρώ.	Τέλη	Κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, η διάταξη συντάχθηκε με σκοπό τη συσχέτιση του διοικητικού κόστους του Δημοσίου για την έκδοση μιας άδειας. Παρόμοιες απαιτήσεις συναντώνται στην εθνική νομοθεσία άλλων κρατών μελών.	Καμία σύσταση για τροποποίηση.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
235	Βασιλικό Διάταγμα 361/1964 "Περί απαλλαγής των κατόχων μικρών βιοτεχνικών εργαστηρίων ή αποθηκών δι' αδειάς ιδρύσεως (επ/καταστάσεως) ή λειτουργίας"	αρ. 1, παρ. 1	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Οι κάτοχοι φορολογικών αποθηκών συνολικής χωρητικότητας 1000 κυβικών μέτρων εξαιρούνται από την υποχρέωση λήψης άδειας βάσει του Ν. ΔΚΣΤ'/1912 "περί των όρων ιδρύσεως Βιομηχανικών Εργοστασίων".	Αδειοδότηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Η διάταξη είναι παρωχημένη και απαιτείται ρητή κατάργηση για λόγους ανασφάλειας δικαίου που ενδέχεται να οδηγήσουν σε αποθάρρυνση της εισόδου νέων επιχειρήσεων και περιορισμό των ανταγωνιστικών δυνάμεων στην αγορά.	Ρητή κατάργηση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
236	Βασιλικό Διάταγμα 361/1964 "Περί απαλλαγής των κατόχων μικρών βιοτεχνικών εργαστηρίων ή αποθηκών από την υποχρέωση έκδοσης αδειάς εγκατάστασης ή λειτουργίας"	άρθ. 1, παρ. 2β	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Αποθήκες ή καταστήματα αποθήκευσης εκρηκτικών υλικών ποσότητας άνω των 20 χιλιόγραμμων, αποθήκες και πρατήρια καυσίμων αποθήκευσης αερίου ή υγραερίου ποσότητας άνω των 100 χιλιόγραμμων, παραφινέλαιου ή οινόπνευματος ποσότητας άνω των 300 χιλιόγραμμων και πετρελαίου ποσότητας άνω των 6 τόνων, εφόσον δεν διατίθεται αντλία πετρελαίου και άλλες σχετικές εγκαταστάσεις, δεν εμπίπτουν στην εξαίρεση του άρθ. 1, παρ. 1.	Αδειοδότηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Η διάταξη είναι παρωχημένη και απαιτείται ρητή κατάργηση για λόγους ανασφάλειας δικαίου που ενδέχεται να οδηγήσουν σε αποθάρρυνση της εισόδου νέων επιχειρήσεων και περιορισμό των ανταγωνιστικών δυνάμεων στην αγορά.	Κατάργηση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
237	Βασιλικό Διάταγμα 361/1964 "Περί απαλλαγής των κατόχων μικρών βιοτεχνικών εργαστηρίων ή αποθηκών από την υποχρέωση έκδοσης αδειάς εγκατάστασης ή λειτουργίας"	άρθ. 1, παρ. 2γ	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Αποθήκες και καταστήματα αποθήκευσης εκρηκτικών ή εύφλεκτων υλικών ανεξαρτήτου ποσότητας δεν εμπίπτουν στην εξαίρεση του άρθ. 1, παρ. 1 εάν το οικοδόμημα είναι κατασκευασμένο από ξύλο ή εύφλεκτο.	Αδειοδότηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Η διάταξη είναι παρωχημένη και απαιτείται ρητή κατάργηση για λόγους ανασφάλειας δικαίου που ενδέχεται να οδηγήσουν σε αποθάρρυνση της εισόδου νέων επιχειρήσεων και περιορισμό των ανταγωνιστικών δυνάμεων στην αγορά.	Κατάργηση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ. Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμπόδιου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
238 Υπουργική Απόφαση Ε1γ/10871/1961 "Περί λειτουργίας αποθηκών ημικατεργασμένων και ακατέργαστων δερμάτων"	άρθ. 1γ	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Απαγορεύεται η λειτουργία αποθηκών ημικατεργασμένων και ακατέργαστων δερμάτων κατά μήκος των εθνικών οδών ή σε απόσταση μικρότερη των 300 m καθέτως του εθνικού οδικού άξονα.	Γεωγραφικός περιορισμός	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, γίνεται κατανοητό ότι σκοπός του υπευθύνου χάραξης πολιτικής είναι η διαφύλαξη της δημόσιας ασφάλειας, δεδομένου ότι η δραστηριότητα των εν λόγω αποθηκών απαιτεί την επιβολή αυστηρών μέτρων για λόγους υγιεινής.	Η διάταξη ενδέχεται να περιορίσει την ελευθερία ίδρυσης επιχειρήσεων. Γίνεται κατανοητό ότι ορισμένες αποθήκες βρίσκονται εκτός του γενικού πολεοδομικού σχεδίου. Κατόπιν επικοινωνίας με τις αρχές, γίνεται κατανοητό ότι για τις αποθήκες αυτές απαιτείται ειδική ρύθμιση, όπως η εν λόγω διάταξη.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Υγείας
239 Υπουργική Απόφαση Ε1γ/10871/1961 "Περί λειτουργίας αποθηκών ημικατεργασμένων και ακατέργαστων δερμάτων"	άρθ. 1γ	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Επιτρέπεται η λειτουργία αποθηκών κατά μήκος των εθνικών οδών ή σε απόσταση μικρότερη των 300 m καθέτως του εθνικού οδικού άξονα εφόσον τέτοια εξαίρεση επιτρέπεται από τις τοπικές συνθήκες, υπό τον όρο ότι οι εν λόγω αποθήκες βρίσκονται γύρω από νομίμως λειτουργούντα σφαγεία ή εντός υπαρχουσών βιομηχανικών ζωνών.	Γεωγραφικός περιορισμός	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, γίνεται κατανοητό ότι σκοπός του υπευθύνου χάραξης πολιτικής είναι η διαφύλαξη της δημόσιας ασφάλειας, δεδομένου ότι η δραστηριότητα των εν λόγω αποθηκών απαιτεί την επιβολή αυστηρών μέτρων για λόγους υγιεινής.	Η διάταξη ενδέχεται να περιορίσει την ελευθερία ίδρυσης επιχειρήσεων. Γίνεται κατανοητό ότι ορισμένες αποθήκες βρίσκονται εκτός του γενικού πολεοδομικού σχεδίου. Κατόπιν επικοινωνίας με τις αρχές, γίνεται κατανοητό ότι για τις αποθήκες αυτές απαιτείται ειδική ρύθμιση, όπως η εν λόγω διάταξη.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Υγείας
240 Προεδρικό Διάταγμα 03/1924 "Περί κανονισμού όρων εργασίας εν τοις εργαστηρίοις και αποθήκαις σύκων"	άρθ. 4	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Το ύψος των χώρων αποθήκευσης σύκων δεν πρέπει να είναι μικρότερο των 4 m.	Απαιτήσεις εγκατάστασης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Η διάταξη είναι παρωχημένη και απαιτείται ρητή κατάργηση για λόγους ανασφάλειας δικαίου που ενδέχεται να οδηγήσουν σε αποθάρρυνση της εισόδου νέων επιχειρήσεων και περιορισμό του ανταγωνισμού στην αγορά.	Κατάργηση.	Υπουργείο Εργασίας
241 Προεδρικό Διάταγμα 03/1924 "Περί κανονισμού όρων εργασίας εν τοις εργαστηρίοις και αποθήκαις σύκων"	άρθ. 5	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Τα δάπεδα των αποθηκών σύκων πρέπει να είναι κατασκευασμένα από παραφινωμένο ξύλο.	Απαιτήσεις εγκατάστασης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Η διάταξη είναι παρωχημένη και απαιτείται ρητή κατάργηση για λόγους ανασφάλειας δικαίου που ενδέχεται να οδηγήσουν σε αποθάρρυνση της εισόδου νέων επιχειρήσεων και περιορισμό του ανταγωνισμού στην αγορά.	Κατάργηση.	Υπουργείο Εργασίας
242 Βασιλικό Διάταγμα 05/1923 "Περί κανονισμού των μέτρων υγιεινής και καθαριότητας των αποθηκών σταφίδας"	άρθ. 4	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Το ύψος των αποθηκών σταφίδας δεν πρέπει να είναι μικρότερο των 3 m.	Απαιτήσεις εγκατάστασης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Η διάταξη είναι παρωχημένη και απαιτείται ρητή κατάργηση για λόγους ανασφάλειας δικαίου που ενδέχεται να οδηγήσουν σε αποθάρρυνση της εισόδου νέων επιχειρήσεων και περιορισμό του ανταγωνισμού στην αγορά.	Κατάργηση.	Υπουργείο Εργασίας
243 Βασιλικό Διάταγμα 05/1923 "Περί κανονισμού των μέτρων υγιεινής και καθαριότητας των αποθηκών σταφίδας"	άρθ. 5	Μεταφορά - Διοικητική μέριμνα - Αποθήκευση	Το δάπεδο των αποθηκών πρέπει να είναι κατασκευασμένο από ξύλο και επιστρωμένο με μη υγροσκοπικό υλικό.	Απαιτήσεις εγκατάστασης	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό.	Η διάταξη είναι παρωχημένη και απαιτείται ρητή κατάργηση για λόγους ανασφάλειας δικαίου που ενδέχεται να οδηγήσουν σε αποθάρρυνση της εισόδου νέων επιχειρήσεων και περιορισμό του ανταγωνισμού στην αγορά.	Κατάργηση.	Υπουργείο Εργασίας
244 Νόμος 4072/2012 "Βελτίωση επιχειρηματικού περιβάλλοντος – Νέα εταιρική μορφή – Σήματα – Μεσίτες Ακινήτων – Ρύθμιση θεμάτων ναυτιλίας, λιμένων και αλιείας και άλλες διατάξεις"	άρθ. 51	Νομοθετικό πλαίσιο	Η διαδικασία σύστασης της Ιδιωτικής Εταιρείας (ΙΚΕ) εκτελείται μέσω της Υπηρεσίας Μιας Στάσης, όπως περιγράφεται στο άρθρ. 5Α του Ν. 3853/2010, ακόμη και εάν απαιτείται άδεια για τη λειτουργία της επιχείρησης.	Σύσταση εταιρείας	Σκοπός του υπευθύνου χάραξης πολιτικής είναι η διευκόλυνση της διαδικασίας σύστασης για τον νέο τύπο εταιρείας. Ωστόσο, δεν διατίθενται στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι σκοπός είναι η εξαίρεση άλλων τύπων εταιρειών από την απλοποιημένη διαδικασία, παρά η σταδιακή έναρξη της κατάργησης της μακράς διαδικασίας σύστασης που ισχύει για τις εταιρείες αυτές.	Η σύσταση εταιρειών άλλης νομικής μορφής που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν σε τομείς που άπτονται υγειονομικού ενδιαφέροντος διεκπεραιώνεται μέσω του προηγούμενου περίπλοκου και χρονοβόρου συστήματος. Οι εν λόγω εταιρείες δεν δύνανται να επωφεληθούν από τις εξοικονομήσεις κόστους και χρόνου του συστήματος μιας στάσης. Υψηλότερο κόστος για ορισμένους τύπου εταιρειών, που δεν αιτιολογείται για λόγους δημόσιας ασφάλειας	Απαιτείται τροποποίηση της διάταξης, ώστε να προβλέπεται ρητά η δυνατότητα σύστασης εταιρειών κάθε νομικής μορφής, ανεξαρτήτως του εάν η δραστηριότητά τους άπτεται υγειονομικού ενδιαφέροντος, μέσω της Υπηρεσίας Μιας Στάσης.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
245 Νόμος 4072/2012 "Βελτίωση επιχειρηματικού περιβάλλοντος – Νέα εταιρική μορφή – Σήματα – Μεσίτες Ακινήτων – Ρύθμιση θεμάτων ναυτιλίας, λιμένων και αλιείας και άλλες διατάξεις"	άρθ. 282, παρ. 2	Νομοθετικό πλαίσιο	Παρέχεται μόνο η δυνατότητα μετατροπής Ετερόρρυθμων Εταιρειών (ΕΕ) σε Ομόρρυθμες Εταιρείες (ΟΕ).	Σύσταση εταιρείας	Δεν ήταν δυνατός ο προσδιορισμός του σκοπού του υπευθύνου χάραξης πολιτικής.	Ανασφάλεια δικαίου προκαλείται από το γεγονός ότι η μετατροπή μιας Ομόρρυθμης Εταιρείας σε Ετερόρρυθμη Εταιρεία δεν προβλέπεται ρητά από το νόμο, παρότι η εν λόγω δυνατότητα παρέχονταν από το προηγούμενο καθεστώς.	Απαιτείται τροποποίηση της διάταξης, ώστε να προβλέπεται ρητά η δυνατότητα μετατροπής των Ομόρρυθμων Εταιρειών (ΟΕ) σε Ετερόρρυθμες Εταιρείες (ΕΕ).	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
246	Νόμος 4384/2016 "Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, μορφές συλλογικής οργάνωσης του αγροτικού χώρου και άλλες διατάξεις. Τροποποιεί τους Νόμους 4152/2013 για τα λιπάσματα και τους σπόρους και 4036/2012 για τα προϊόντα φυτοπροστασίας.	άρθ. 47	Χονδρικό εμπόριο σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού	α) Οι επιχειρήσεις (παραγωγής ή/και εμπορίας) σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού υποχρεούνται να απασχολούν σε κάθε εγκατάσταση παραγωγής/εμπορίας "υπεύθυνο επιστήμονα" με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας πλήρους απασχόλησης. β) Εξαιρούνται οι πολύ μικρές επιχειρήσεις παραγωγής και εμπορίας σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού: επιτρέπεται η απασχόληση "υπεύθυνου επιστήμονα" με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας μερικής απασχόλησης. γ) Εξαιρούνται οι Φυτωριακές επιχειρήσεις Τύπου Α ή Β ή Μητρικών Φυτειών Αμπέλου: επιτρέπεται η απασχόληση "υπεύθυνου επιστήμονα" με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας μερικής απασχόλησης ή με σύμβαση παροχής υπηρεσιών. δ) Φυτωριακή επιχείρηση Τύπου Α ή Β ή Μητρικών Φυτειών Αμπέλου, η οποία αποτελείται από περισσότερες εγκαταστάσεις παραγωγής/εμπορίας εντός του δήμου της έδρας της επιχείρησης και των όμορων δήμων, νοείται ως ενιαία εγκατάσταση για την απασχόληση "υπεύθυνου επιστήμονα".	Αδειοδότηση - Αύξηση του κόστους εισόδου	α) Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, η γνωστοποίηση υπεύθυνου επιστήμονα κρίνεται απαραίτητη, διότι κατ' αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται η υψηλή ποιότητα των παραγόμενων σπόρων, η ικανοποίηση των φυτοϋγειονομικών συνθηκών για την αποφυγή γενετικής ρύπανσης και την προστασία της βιοποικιλότητας και του περιβάλλοντος, η ικανοποίηση των όρων των Τεχνικών Κανονισμών, η μη υποβάθμιση των σπόρων και η τήρηση των διαδικασιών ποιοτικού ελέγχου. β) Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, η εξαίρεση παρέχεται με σκοπό τη διευκόλυνση της λειτουργίας της αγοράς και την προσαρμογή στο περιβάλλον λειτουργίας μειώνοντας το κόστος εργασίας. γ) Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, η εξαίρεση παρέχεται με σκοπό τη διευκόλυνση της λειτουργίας της αγοράς. δ) Σύμφωνα με το επίσημο σκεπτικό, οι φυτωριακές επιχειρήσεις αποτελούνται συνήθως από περισσότερες σταθερές εγκαταστάσεις παραγωγής/εμπορίας. Βάσει του μεγέθους και της εγγύτητάς τους, είναι δυνατή η επιτήρησή τους από τον ίδιο υπεύθυνο επιστήμονα.	α) Η διάταξη αυτή μπορεί να αυξήσει το κόστος λειτουργίας (κόστος εργασίας). Ωστόσο, ως γενική αρχή, η απαίτηση γνωστοποίησης υπεύθυνου επιστήμονα είναι αιτιολογημένη και αναλογική του σκοπού. β) Κατ' αρχήν, η εφαρμογή μερικής απασχόλησης είναι αναλογική του σκοπού, παρότι προκαλεί διακριτική μεταχείριση μεταξύ επιχειρήσεων διαφορετικού μεγέθους. Σημείωση: προγενέστερα, η ΚΥΑ 1153/16620/2014 προέβλεπε τη μερική απασχόληση υπεύθυνου επιστήμονα για πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις και το ΠΔ 159/2014 όριζε τους όρους/λεπτομέρειες εφαρμογής. γ) Η διάταξη αυτή προκαλεί ενδεχομένως φαινομενικά διακριτική μεταχείριση μεταξύ των επιχειρήσεων διαφορετικών κατηγοριών, ωστόσο είναι αιτιολογημένη και αναλογική του σκοπού. γ) Η εξαίρεση αυτή είναι αιτιολογημένη και αναλογική του σκοπού.	α-δ) Καμία σύσταση.	Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Οικονομικών / Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων / Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων / Υγείας
247	Προεδρικό Διάταγμα 159/2014 "Μερική απασχόληση των υπευθύνων επιστημόνων στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις παραγωγής και εμπορίας πολλαπλασιαστικού υλικού καλλιεργούμενων φυτικών ειδών και στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις εμπορίας λιπασμάτων"	άρθ. 1, παρ. 3	Χονδρικό εμπόριο σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού	Για τις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις παραγωγής σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού, ο χρόνος της μερικής απασχόλησης του "υπεύθυνου επιστήμονα" ορίζεται κατ' ελάχιστο ως εξής 20 ώρες ανά εβδομάδα για Σποροπαραγωγικές επιχειρήσεις και Φυτωριακές επιχειρήσεις Τύπου Γ, και 10 ώρες ανά εβδομάδα για Φυτωριακές επιχειρήσεις Τύπου Α και Β.	Αδειοδότηση - Κανονιστική ασάφεια	Σύμφωνα με το άρθρο 47 του πρόσφατου Ν. 4384/2016, παρέχεται εξαίρεση μερικής απασχόλησης υπεύθυνου επιστήμονα μόνο σε πολύ μικρές επιχειρήσεις παραγωγής ή εμπορίας σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού. Συνεπώς, η διάταξη αυτή έχει πιάσει να ισχύει και, επομένως, δημιουργεί κανονιστική ασάφεια. Κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, σκοπός της διάταξης είναι η μείωση του κόστους εργασίας για τις πολύ μικρές ή μικρές επιχειρήσεις παραγωγής σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού.	Η διάταξη είναι παρωχημένη και δημιουργεί κανονιστική ασάφεια.	Ρητή κατάργηση της διάταξης και εισαγωγή του εκτελεστικής νομοθεσίας του Ν. 4384/2016.	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
248	Προεδρικό Διάταγμα 159/2014 "Μερική απασχόληση των υπευθύνων επιστημόνων στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις παραγωγής και εμπορίας πολλαπλασιαστικού υλικού καλλιεργούμενων φυτικών ειδών και στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις εμπορίας λιπασμάτων"	άρθ. 1, παρ. 5	Χονδρικό εμπόριο σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού	Για τις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις εμπορίας σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού, ο ημιαπασχολούμενος "υπεύθυνος επιστήμονας" πρέπει να παρίσταται στην επιχείρηση κατ' ελάχιστο 20 ώρες ανά εβδομάδα για τις επιχειρήσεις εμπορίας σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού τύπου Α, Β και Γ.	Αδειοδότηση - Κανονιστική ασάφεια	Σύμφωνα με το άρθρο 47 του πρόσφατου Ν. 4384/2016, παρέχεται εξαίρεση μερικής απασχόλησης υπεύθυνου επιστήμονα μόνο σε πολύ μικρές επιχειρήσεις παραγωγής ή εμπορίας σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού. Συνεπώς, η διάταξη αυτή έχει πιάσει να ισχύει και, επομένως, δημιουργεί κανονιστική ασάφεια. Κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, σκοπός της διάταξης είναι η μείωση του κόστους εργασίας για τις πολύ μικρές ή μικρές επιχειρήσεις παραγωγής σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού.	Η διάταξη είναι παρωχημένη και δημιουργεί κανονιστική ασάφεια.	Ρητή κατάργηση της διάταξης και εισαγωγή εφαρμοστικής νομοθεσίας για τον Νόμο Ν. 4384/2016.	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
249	Προεδρικό Διάταγμα 159/2014 "Μερική απασχόληση των υπευθύνων επιστημόνων στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις παραγωγής και εμπορίας πολλαπλασιαστικού υλικού καλλιεργούμενων φυτικών ειδών και στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις εμπορίας λιπασμάτων"	άρθ. 1, παρ. 6	Χονδρικό εμπόριο σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού	Όταν μια πολύ μικρή ή μικρή επιχείρηση παραγωγής και εμπορίας σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού κατέχει περισσότερα από ένα είδος άδειας, η επιχείρηση δύναται να απασχολεί τον ίδιο υπεύθυνο επιστήμονα το πολύ σε δύο είδη επιχειρήσεων.	Αδειοδότηση - Αύξηση του κόστους εισόδου - Κανονιστική ασάφεια	Δεν ήταν δυνατός ο προσδιορισμός του σκοπού της συγκεκριμένης διάταξης. Ωστόσο, γίνεται κατανοητό ότι η διάταξη αποσκοπεί αφενός στη διευκόλυνση της λειτουργίας των πολύ μικρών ή μικρών επιχειρήσεων και αφετέρου στη διευκόλυνση του ελέγχου ως προς την απαίτηση υπεύθυνου επιστήμονα.	Η επιβολή του περιορισμού ίδιου υπεύθυνου επιστήμονα το ανώτερο σε δύο τύπους επιχειρήσεων αυξάνει το κόστος λειτουργίας (κόστος εργασίας). Επίσης, η διάταξη αυτή είναι παρωχημένη καθώς, σύμφωνα με το άρθρο 47 του πρόσφατου Ν. 4384/2016, παρέχεται εξαίρεση μερικής απασχόλησης υπεύθυνου επιστήμονα μόνο σε πολύ μικρές επιχειρήσεις παραγωγής ή εμπορίας σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού.	Κατάργηση	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
250	"Κοινή Υπουργική Απόφαση 1153/16620/2014 "Καθορισμός των προϋποθέσεων και της διαδικασίας έναρξης λειτουργίας των επιχειρήσεων παραγωγής πολλαπλασιαστικού υλικού καλλιεργούμενων φυτικών ειδών και των επιχειρήσεων εμπορίας του υλικού αυτού"	άρθ. 2, παρ. στ	Χονδρικό εμπόριο σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού	Επιχειρήσεις εμπορίας Τύπου Β επιτρέπεται να εμπορεύονται σπόρους και πολλαπλασιαστικό υλικό μόνο εντός της Ελλάδος. Επίσης, απαγορεύεται η εισαγωγή και επιτρέπεται η εμπορία μόνο προϊόντων εγχώριας παραγωγής ή προϊόντων αγορασμένων από επιχειρήσεις εμπορίας Τύπου Α.	Αδειοδότηση - Εμπορία προϊόντων	Δεν ήταν δυνατός ο προσδιορισμός του σκοπού της συγκεκριμένης διάταξης. Ωστόσο, γίνεται κατανοητό ότι η διάταξη αποσκοπεί στον καθορισμό συγκεκριμένων απαιτήσεων για τους διαφορετικούς τύπους επιχειρήσεων με σκοπό τη διευκόλυνση του ελέγχου.	Η διάταξη αυτή περιορίζει τον αριθμό και την εμβέλεια των προμηθευτών και επιβάλλει έναν γεωγραφικό φραγμό στην ικανότητα των επιχειρήσεων να προμηθεύουν τα προϊόντα τους. Δεν αφήνει περιθώριο για οικονομίες κλίμακας στις επιχειρήσεις εμπορίας, αυξάνει το κόστος και περιορίζει τις επιχειρηματικές στρατηγικές τους, προσδιορίζοντας τόσο τους προμηθευτές τους όσο και τις αγορές διάθεσης των προϊόντων τους.	Κατάργηση του περιορισμού στο εμπόριο εντός και εκτός της ΕΕ.	Υπουργείο Οικονομικών / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
251	"Κοινή Υπουργική Απόφαση 1153/16620/2014 'Καθορισμός των προϋποθέσεων και της διαδικασίας έναρξης λειτουργίας των επιχειρήσεων παραγωγής πολλαπλασιαστικού υλικού καλλιεργούμενων φυτικών ειδών και των επιχειρήσεων εμπορίας του υλικού αυτού"	άρθ. 2, παρ. ζ	Χονδρικό εμπόριο σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού	Επιχειρήσεις εμπορίας Τύπου Γ επιτρέπεται να εμπορεύονται σπόρους και πολλαπλασιαστικό υλικό μόνο εντός της Ελλάδος. Επίσης, απαγορεύεται η εισαγωγή και επιτρέπεται η εμπορία μόνο προϊόντων εγχώριας παραγωγής ή προϊόντων αγορασμένων από επιχειρήσεις εμπορίας Τύπου Α.	Αδειοδότηση - Εμπορία προϊόντων	Δεν ήταν δυνατός ο προσδιορισμός του σκοπού της συγκεκριμένης διάταξης. Ωστόσο, γίνεται κατανοητό ότι η διάταξη αποσκοπεί στον καθορισμό συγκεκριμένων απαιτήσεων για τους διαφορετικούς τύπους επιχειρήσεων με σκοπό τη διευκόλυνση του ελέγχου.	Η διάταξη αυτή περιορίζει τον αριθμό και την εμβέλεια των προμηθευτών και επιβάλλει έναν γεωγραφικό φραγμό στην ικανότητα των επιχειρήσεων να προμηθεύουν τα προϊόντα τους. Δεν αφήνει περιθώριο για οικονομίες κλίμακας στις επιχειρήσεις εμπορίας, αυξάνει το κόστος και περιορίζει τις επιχειρηματικές στρατηγικές τους, προσδιορίζοντας τόσο τους προμηθευτές τους όσο και τις αγορές διάθεσης των προϊόντων τους.	Κατάργηση του περιορισμού στο εμπόριο εντός και εκτός της ΕΕ. Κατά συνέπεια, αυτό σημαίνει ότι η κατηγορία Τύπου Γ καθίσταται παρωχημένη, καθότι είναι πανομοιότυπη με την κατηγορία Τύπου Α.	Υπουργείο Οικονομικών / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
252	"Κοινή Υπουργική Απόφαση 1153/16620/2014 'Καθορισμός των προϋποθέσεων και της διαδικασίας έναρξης λειτουργίας των επιχειρήσεων παραγωγής πολλαπλασιαστικού υλικού καλλιεργούμενων φυτικών ειδών και των επιχειρήσεων εμπορίας του υλικού αυτού"	άρθ. 3	Χονδρικό εμπόριο σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού	Οι επιχειρήσεις σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού (όλων των τύπων του άρθρου 2) υποχρεούνται να απασχολούν "υπεύθυνο επιστήμονα" (ορίζονται ειδικές απαιτήσεις). Ο "υπεύθυνος επιστήμονας" μπορεί να είναι πλήρους ή μερικής απασχόλησης. Στην περίπτωση μερικής απασχόλησης του υπεύθυνου επιστήμονα, απαιτείται απασχόληση κατάλληλα εκπαιδευμένου προσωπικού, το οποίο θα ακολουθεί τις οδηγίες του "υπεύθυνου επιστήμονα".	Αδειοδότηση - Αύξηση του κόστους εισόδου	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, η εξαίρεση παρέχεται με σκοπό τη διευκόλυνση της λειτουργίας μειώνοντας το κόστος εργασίας.	Δεν διαπιστώθηκε βλάβη του ανταγωνισμού. Η εφαρμογή μερικής απασχόλησης είναι αναλογική του σκοπού.	Καμία σύσταση	Υπουργείο Οικονομικών / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
253	"Κοινή Υπουργική Απόφαση 1153/16620/2014 'Καθορισμός των προϋποθέσεων και της διαδικασίας έναρξης λειτουργίας των επιχειρήσεων παραγωγής πολλαπλασιαστικού υλικού καλλιεργούμενων φυτικών ειδών και των επιχειρήσεων εμπορίας του υλικού αυτού"	άρθ. 3, παρ. α	Χονδρικό εμπόριο σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού	Συγκεκριμένες απαιτήσεις ορίζονται για τη λειτουργία Σποροπαραγωγικών επιχειρήσεων, οι οποίες πρέπει να: α) απασχολούν "υπεύθυνο επιστήμονα" πλήρους απασχόλησης ή "υπεύθυνο επιστήμονα" μερικής απασχόλησης σε συνδυασμό με εκπαιδευμένο προσωπικό που θα ακολουθεί τις οδηγίες του, β) διαθέτουν κατάλληλες υποδομές, γ) διαθέτουν εργαστήριο - εξαιρούνται οι κόνδυλοι πατάτας, δ) διαθέτουν θάλαμο συντήρησης αποθεμάτων, ε) διαθέτουν εξειδικευμένο τεχνικό προσωπικό.	Αδειοδότηση - Αύξηση του κόστους εισόδου	α) Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, η κοινοποίηση υπεύθυνου επιστήμονα κρίνεται απαραίτητη, διότι κατ' αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται η υψηλή ποιότητα των παραγόμενων σπόρων, η τήρηση των φυτοϋγειονομικών προϋποθέσεων για την αποφυγή γενετικής ρύπανσης και την προστασία της βιοποικιλότητας και του περιβάλλοντος, η ικανοποίηση των όρων των Τεχνικών Κανονισμών, η μη υποβάθμιση των σπόρων και η τήρηση των διαδικασιών ποιοτικού ελέγχου. β-ε) Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, οι απαιτήσεις ορίζονται με σκοπό τη διασφάλιση της κατάλληλης τυποποίησης, συσκευασίας, αποθήκευσης και εργαστηριακής δοκιμής.	α) Η διάταξη αυτή ενδέχεται να αυξήσει το κόστος λειτουργίας (κόστος εργασίας). Ωστόσο, γενικά, η απαίτηση υπεύθυνου επιστήμονα είναι αιτιολογημένη και αναλογική του σκοπού. β-ε) Δεν διαπιστώθηκε βλάβη του ανταγωνισμού. Οι οριζόμενες απαιτήσεις είναι αναλογικές του σκοπού.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
254	"Κοινή Υπουργική Απόφαση 1153/16620/2014 'Καθορισμός των προϋποθέσεων και της διαδικασίας έναρξης λειτουργίας των επιχειρήσεων παραγωγής πολλαπλασιαστικού υλικού καλλιεργούμενων φυτικών ειδών και των επιχειρήσεων εμπορίας του υλικού αυτού"	άρθ. 3, παρ. β	Χονδρικό εμπόριο σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού	Συγκεκριμένες απαιτήσεις ορίζονται για τη λειτουργία Φυτωριακών επιχειρήσεων Τύπου Α, οι οποίες πρέπει να: α) απασχολούν "υπεύθυνο επιστήμονα" πλήρους απασχόλησης ή "υπεύθυνο επιστήμονα" μερικής απασχόλησης σε συνδυασμό με εκπαιδευμένο προσωπικό που θα ακολουθεί τις οδηγίες του, β) εγκαθίστανται σε έκταση με ειδικά εδαφικά χαρακτηριστικά, γ) διαθέτουν εγκαταστάσεις και μηχανολογικό εξοπλισμό, δ) καταλαμβάνουν έκταση τουλάχιστον 3.000 m ² .	Αδειοδότηση - Αύξηση του κόστους εισόδου	α) Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, η γνωστοποίηση υπεύθυνου επιστήμονα κρίνεται απαραίτητη, διότι κατ' αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται ο προσδιορισμός των ποικιλιών, η καταλληλότητα των εδαφών του φυτωρίου και η ποιότητα των φυτών προς πώληση. β και γ) Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, οι απαιτήσεις ορίζονται με σκοπό τη διασφάλιση της υγείας των φυτών. δ) Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, η απαίτηση έκτασης ορίζεται με σκοπό τη διασφάλιση της βιώσιμης λειτουργίας.	α) Η διάταξη αυτή ενδέχεται να αυξήσει το κόστος λειτουργίας (κόστος εργασίας). Ωστόσο, γενικά, η απαίτηση υπεύθυνου επιστήμονα είναι αιτιολογημένη και αναλογική του σκοπού. β και γ) Δεν διαπιστώθηκε βλάβη του ανταγωνισμού. Οι οριζόμενες απαιτήσεις είναι αναλογικές του σκοπού. δ) Οι περιοριστικές απαιτήσεις έκτασης ενδέχεται να λειτουργήσουν ως φραγμοί για την είσοδο νέων επιχειρήσεων. Γίνεται κατανοητό από τις αρμόδιες αρχές ότι δεν θεωρούνται περιοριστικές για τις κατεστημένες επιχειρήσεις, ωστόσο ενδέχεται να περιορίσουν μελλοντικές εισόδους.	α), β) και γ) Καμία σύσταση. δ) Κατάργηση της διάταξης.	Υπουργείο Οικονομικών / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
255	"Κοινή Υπουργική Απόφαση 1153/16620/2014 'Καθορισμός των προϋποθέσεων και της διαδικασίας έναρξης λειτουργίας των επιχειρήσεων παραγωγής πολλαπλασιαστικού υλικού καλλιεργούμενων φυτικών ειδών και των επιχειρήσεων εμπορίας του υλικού αυτού"	άρθ. 3, παρ. γ	Χονδρικό εμπόριο σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού	Συγκεκριμένες απαιτήσεις ορίζονται για τη λειτουργία Φυτωριακών επιχειρήσεων Τύπου Β, οι οποίες πρέπει να: α) απασχολούν "υπεύθυνο επιστήμονα" πλήρους απασχόλησης ή "υπεύθυνο επιστήμονα" μερικής απασχόλησης σε συνδυασμό με εκπαιδευμένο προσωπικό που θα ακολουθεί τις οδηγίες του, β) εγκαθίστανται σε έκταση με ειδικά εδαφικά χαρακτηριστικά, γ) διαθέτουν εγκαταστάσεις και μηχανολογικό εξοπλισμό, δ) καταλαμβάνουν έκταση τουλάχιστον 1.000 m ² .	Αδειοδότηση - Αύξηση του κόστους εισόδου	α) Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, η γνωστοποίηση υπεύθυνου επιστήμονα κρίνεται απαραίτητη, διότι κατ' αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται ο προσδιορισμός των ποικιλιών, η καταλληλότητα των εδαφών του φυτωρίου, η ποιότητα των φυτών προς πώληση και η υγεία των φυτών, όπως και η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου συστήματος φυτοπροστασίας. β και γ) Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, οι απαιτήσεις ορίζονται με σκοπό τη διασφάλιση της υγείας των φυτών. δ) Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, η απαίτηση έκτασης ορίζεται με σκοπό τη διασφάλιση της βιώσιμης λειτουργίας.	α) Η διάταξη αυτή ενδέχεται να αυξήσει το κόστος λειτουργίας (κόστος εργασίας). Ωστόσο, γενικά, η απαίτηση υπεύθυνου επιστήμονα είναι αιτιολογημένη και αναλογική του σκοπού. β και γ) Δεν διαπιστώθηκε βλάβη του ανταγωνισμού. Οι οριζόμενες απαιτήσεις είναι αναλογικές του σκοπού. δ) Οι περιοριστικές απαιτήσεις έκτασης ενδέχεται να λειτουργήσουν ως φραγμοί για την είσοδο νέων επιχειρήσεων. Γίνεται κατανοητό από τις αρμόδιες αρχές ότι δεν θεωρούνται περιοριστικές για τις κατεστημένες επιχειρήσεις, ωστόσο ενδέχεται να περιορίσουν μελλοντικές εισόδους.	α), β) και γ) Καμία σύσταση. δ) Κατάργηση της διάταξης.	Υπουργείο Οικονομικών / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
256	"Κοινή Υπουργική Απόφαση 1153/16620/2014 'Καθορισμός των προϋποθέσεων και της διαδικασίας έναρξης λειτουργίας των επιχειρήσεων παραγωγής πολλαπλασιαστικού υλικού καλλιεργούμενων φυτικών ειδών και των επιχειρήσεων εμπορίας του υλικού αυτού"	άρθ. 3, παρ. δ	Χονδρικό εμπόριο σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού	Συγκεκριμένες απαιτήσεις ορίζονται για τη λειτουργία Φυτωριακών επιχειρήσεων τύπου Γ, οι οποίες πρέπει να: α) απασχολούν "υπεύθυνο επιστήμονα" πλήρους απασχόλησης ή "υπεύθυνο επιστήμονα" μερικής απασχόλησης σε συνδυασμό με εκπαιδευμένο προσωπικό που θα ακολουθεί τις οδηγίες του, β) εγκαθίστανται σε έκταση με ειδικά εδαφικά χαρακτηριστικά, γ) διαθέτουν εγκαταστάσεις και μηχανολογικό εξοπλισμό, δ) διαθέτουν εργαστήριο ιστοκαλλιέργειας συγκεκριμένων χαρακτηριστικών (25 m ² κτλ.).	Αδειοδότηση - Αύξηση του κόστους εισόδου	α) Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, η γνωστοποίηση υπεύθυνου επιστήμονα κρίνεται απαραίτητη, διότι κατ' αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται ο έλεγχος της συνοδευτικής τεκμηρίωσης πιστοποιημένου υλικού, η εκτέλεση δειγματοληψίας για την αξιολόγηση του εδάφους και των υδάτων, ο ποιοτικός έλεγχος των φυτών προς πώληση, η υγεία των φυτών, όπως και η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου συστήματος φυτοπροστασίας. β και γ) Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, οι απαιτήσεις ορίζονται με σκοπό τη διασφάλιση της υγείας των φυτών. δ) Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, οι κτηριακές απαιτήσεις υπολογίζεται βάσει του μεγέθους του απαραίτητου εξοπλισμού.	α) Η διάταξη αυτή ενδέχεται να αυξήσει το κόστος λειτουργίας (κόστος εργασίας). Ωστόσο, ως γενική αρχή, η απαίτηση υπεύθυνου επιστήμονα είναι αιτιολογημένη και αναλογική του σκοπού. β και γ) Δεν διαπιστώθηκε βλάβη του ανταγωνισμού. Οι οριζόμενες απαιτήσεις είναι αναλογικές του σκοπού. δ) Οι περιοριστικές απαιτήσεις οικοδόμησης ως προς το μέγεθος ενδέχεται να λειτουργήσουν ως φραγμοί για την είσοδο νέων επιχειρήσεων. Γίνεται κατανοητό από τις αρμόδιες αρχές ότι δεν θεωρούνται περιοριστικές για τις κατεστημένες επιχειρήσεις, ωστόσο ενδέχεται να περιορίσουν μελλοντικές εισόδους.	α), β) και γ) Καμία σύσταση. δ) Κατάργηση της διάταξης.	Υπουργείο Οικονομικών / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
257	"Κοινή Υπουργική Απόφαση 1153/16620/2014 'Καθορισμός των προϋποθέσεων και της διαδικασίας έναρξης λειτουργίας των επιχειρήσεων παραγωγής πολλαπλασιαστικού υλικού καλλιεργούμενων φυτικών ειδών και των επιχειρήσεων εμπορίας του υλικού αυτού"	άρθ. 3, παρ. ε	Χονδρικό εμπόριο σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού	Συγκεκριμένες απαιτήσεις ορίζονται για τη λειτουργία Επιχειρήσεων εμπορίας σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού τύπου Α, οι οποίες πρέπει να: α) απασχολούν "υπεύθυνο επιστήμονα" πλήρους απασχόλησης ή "υπεύθυνο επιστήμονα" μερικής απασχόλησης σε συνδυασμό με εκπαιδευμένο προσωπικό που θα ακολουθεί τις οδηγίες του, β) διαθέτουν κατάλληλες εγκαταστάσεις αποθήκευσης και τυποποίησης και μηχανολογικό εξοπλισμό, γ) διαθέτουν εργαστήριο για τον προσδιορισμό της καθαρότητας και της βλαστικότητας των σπόρων.	Αδειοδότηση - Αύξηση του κόστους εισόδου	α) Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, η γνωστοποίηση υπεύθυνου επιστήμονα κρίνεται απαραίτητη, διότι κατ' αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται η υγεία των φυτών, η κατάλληλη αποθήκευση, η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου συστήματος φυτοπροστασίας και ο ποιοτικός έλεγχος των προϊόντων προς πώληση. β και γ) Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, οι απαιτήσεις ορίζονται με σκοπό τη διασφάλιση της κατάλληλης τυποποίησης, συσκευασίας και αποθήκευσης.	α) Η διάταξη αυτή ενδέχεται να αυξήσει το κόστος λειτουργίας (κόστος εργασίας). Ωστόσο, ως γενική αρχή, η απαίτηση υπεύθυνου επιστήμονα είναι αιτιολογημένη και αναλογική του σκοπού. β και γ) Δεν διαπιστώθηκε βλάβη του ανταγωνισμού. Οι οριζόμενες απαιτήσεις είναι αναλογικές του σκοπού.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
258	"Κοινή Υπουργική Απόφαση 1153/16620/2014 'Καθορισμός των προϋποθέσεων και της διαδικασίας έναρξης λειτουργίας των επιχειρήσεων παραγωγής πολλαπλασιαστικού υλικού καλλιεργούμενων φυτικών ειδών και των επιχειρήσεων εμπορίας του υλικού αυτού"	άρθ. 3, παρ. στ	Χονδρικό εμπόριο σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού	Συγκεκριμένες απαιτήσεις ορίζονται για τη λειτουργία Επιχειρήσεων εμπορίας σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού Τύπου Β, οι οποίες πρέπει να: α) απασχολούν "υπεύθυνο επιστήμονα" πλήρους απασχόλησης ή "υπεύθυνο επιστήμονα" μερικής απασχόλησης σε συνδυασμό με εκπαιδευμένο προσωπικό που θα ακολουθεί τις οδηγίες του, β) διαθέτουν κατάλληλες εγκαταστάσεις αποθήκευσης.	Αδειοδότηση - Αύξηση του κόστους εισόδου	α) Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, η γνωστοποίηση υπεύθυνου επιστήμονα κρίνεται απαραίτητη, διότι κατ' αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται η υγεία των φυτών, η κατάλληλη αποθήκευση, η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου συστήματος φυτοπροστασίας και ο ποιοτικός έλεγχος των προϊόντων προς πώληση. β) Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, οι απαιτήσεις ορίζονται με σκοπό τη διασφάλιση της υγείας των φυτών και της κατάλληλης αποθήκευσης.	α) Η διάταξη αυτή ενδέχεται να αυξήσει το κόστος λειτουργίας (κόστος εργασίας). Ωστόσο, ως γενική αρχή, η απαίτηση υπεύθυνου επιστήμονα είναι αιτιολογημένη και αναλογική του σκοπού. β) Δεν διαπιστώθηκε βλάβη του ανταγωνισμού. Οι οριζόμενες απαιτήσεις είναι αναλογικές του σκοπού.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
259	"Κοινή Υπουργική Απόφαση 1153/16620/2014 'Καθορισμός των προϋποθέσεων και της διαδικασίας έναρξης λειτουργίας των επιχειρήσεων παραγωγής πολλαπλασιαστικού υλικού καλλιεργούμενων φυτικών ειδών και των επιχειρήσεων εμπορίας του υλικού αυτού"	άρθ. 3, παρ. ζ	Χονδρικό εμπόριο σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού	Συγκεκριμένες απαιτήσεις ορίζονται για τη λειτουργία Επιχειρήσεων εμπορίας σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού Τύπου Γ, οι οποίες πρέπει να: α) απασχολούν "υπεύθυνο επιστήμονα" πλήρους απασχόλησης ή "υπεύθυνο επιστήμονα" μερικής απασχόλησης σε συνδυασμό με εκπαιδευμένο προσωπικό που θα ακολουθεί τις οδηγίες του, β) διαθέτουν κατάλληλες εγκαταστάσεις τυποποίησης/επεξεργασίας και μηχανολογικό εξοπλισμό, γ) διαθέτουν εργαστήριο για τον προσδιορισμό της καθαρότητας και της βλαστικότητας των σπόρων.	Αδειοδότηση - Αύξηση του κόστους εισόδου	α) Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, η γνωστοποίηση υπεύθυνου επιστήμονα κρίνεται απαραίτητη, διότι κατ' αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται η υγεία των φυτών, η κατάλληλη τυποποίηση, συσκευασία και αποθήκευση, και ο ποιοτικός έλεγχος των προϊόντων προς πώληση. β και γ) Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, οι απαιτήσεις ορίζονται με σκοπό τη διασφάλιση της κατάλληλης τυποποίησης, συσκευασίας και αποθήκευσης.	α) Η διάταξη αυτή ενδέχεται να αυξήσει το κόστος λειτουργίας (κόστος εργασίας). Ωστόσο, ως γενική αρχή, η απαίτηση υπεύθυνου επιστήμονα είναι αιτιολογημένη και αναλογική του σκοπού. β και γ) Δεν διαπιστώθηκε βλάβη του ανταγωνισμού. Οι οριζόμενες απαιτήσεις είναι αναλογικές του σκοπού.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
260	"Κοινή Υπουργική Απόφαση 1153/16620/2014 'Καθορισμός των προϋποθέσεων και της διαδικασίας έναρξης λειτουργίας των επιχειρήσεων παραγωγής πολλαπλασιαστικού υλικού καλλιεργούμενων φυτικών ειδών και των επιχειρήσεων εμπορίας του υλικού αυτού"	άρθ. 4, παρ. 3 και άρθ. 7	Χονδρικό εμπόριο σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού	Η άδεια λειτουργίας (Βεβαίωση Συνδρομής των Νομίμων Προϋποθέσεων) των επιχειρήσεων παραγωγής ή εμπορίας σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού είναι ανανεώσιμη και ισχύει για πέντε έτη.	Αδειοδότηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, ορίζεται συγκεκριμένη διάρκεια λειτουργίας, διότι είναι απαραίτητος ο ενδελεχής και περιοδικός έλεγχος των απαιτήσεων λειτουργίας των επιχειρήσεων.	Δεν διαπιστώθηκε βλάβη ως προς τον ανταγωνισμό. Κατ' αρχήν, η απαίτηση ανανέωσης της άδειας λειτουργίας αποτελεί διοικητική επιβάρυνση, η οποία ενδέχεται να αποθαρρύνει την είσοδο νέων επιχειρήσεων.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
261	"Κοινή Υπουργική Απόφαση 1153/16620/2014 'Καθορισμός των προϋποθέσεων και της διαδικασίας έναρξης λειτουργίας των επιχειρήσεων παραγωγής πολλαπλασιαστικού υλικού καλλιεργούμενων φυτικών ειδών και των επιχειρήσεων εμπορίας του υλικού αυτού"	άρθ. 5, παρ. 1	Χονδρικό εμπόριο σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού	Εάν ο "υπεύθυνος επιστήμονας" αποχωρήσει από την εταιρεία παραγωγής ή εμπορίας σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού, πρέπει να αντικατασταθεί και ο αντικαταστάτης του να κοινοποιηθεί εντός τριών μηνών, ειδάλλως το Υπουργείο θα διαγράψει την εταιρεία από το μητρώο. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου επιτρέπονται οι πωλήσεις.	Αδειοδότηση	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο: α) η γνωστοποίηση υπεύθυνου επιστήμονα κρίνεται απαραίτητη, διότι κατ' αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται η υψηλή ποιότητα των παραγόμενων σπόρων, η ικανοποίηση των φυτοϋγειονομικών συνθηκών για την αποφυγή γενετικής ρύπανσης και την προστασία της βιοποικιλότητας και του περιβάλλοντος, η ικανοποίηση των όρων των Τεχνικών Κανονισμών, η μη υποβάθμιση των σπόρων και η τήρηση των διαδικασιών ποιοτικού ελέγχου και β) στην περίοδο χάριτος λαμβάνεται υπ' όψιν ο χρόνος εύρεσης αντικαταστάτη, όπως και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κλάδου.	Η διάταξη αυτή περιορίζει τη δυνατότητα λειτουργίας των επιχειρήσεων χωρίς υπεύθυνο επιστήμονα για διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών. Ωστόσο, καθώς η γνωστοποίηση υπεύθυνου επιστήμονα είναι αιτιολογημένη, ο περιορισμός θεωρείται αναλογικός.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Οικονομικών / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
262	Νόμος 1564/1985 "Οργάνωση παραγωγής και εμπορίας του πολλαπλασιαστικού υλικού φυτικών ειδών"	άρθ. 8	Χονδρικό εμπόριο σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού	Ο δημιουργός ποικιλίας φυτικού είδους έχει το αποκλειστικό δικαίωμα να παράγει, εκμεταλλεύεται ή μεταβιβάζει το πολλαπλασιαστικό υλικό του. Δύνата να υποβάλλει αίτηση πιστοποιητικού φυτικής δημιουργίας, το οποίο χορηγείται από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Σε αυτήν την περίπτωση, τα δικαιώματα των δημιουργών προστατεύονται για συνολική χρονική διάρκεια μέχρι και 18 ετών προκειμένου για αμπέλια, οπωροφόρα και διακοσμητικά δένδρα και μέχρι 15 ετών προκειμένου για τα λοιπά. Ωστόσο, σύμφωνα με τον Κανονισμό 2100/1994, το κοινοτικό δικαίωμα επί φυτικής ποικιλίας πρέπει να παρέχεται κατ' αρχήν για διάρκεια κατ' ελάχιστο 25 ετών (κατ' ελάχιστο 30 έτη προκειμένου για αμπέλια και είδη δένδρων).	Αποκλειστικά δικαιώματα	Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το αρμόδιο Υπουργείο, σκοπός της διάταξης είναι η προώθηση της δημιουργίας και ανάπτυξης νέων ποικιλιών.	Δεν διαπιστώθηκε βλάβη του ανταγωνισμού. Και οι δύο διαδικασίες συνυπάρχουν παράλληλα, όπου η κοινοτική υπεριοχύνει της εθνικής.	Καμία σύσταση.	Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης / Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Οικονομικών / Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
263	Κοινή Υπουργική Απόφαση 3967/41140/2012 "Καθορισμός της διαδικασίας και των προϋποθέσεων λειτουργίας των φυτωριακών επιχειρήσεων μητρικών φυτειών αμπέλου και θέσπιση των αναγκαίων συμπληρωματικών μέτρων για την εφαρμογή των Κανονισμών (ΕΚ) αριθμ. 1234/2007, 555/2008 και 436/2009"	άρθ. 6, παρ. 2δ, παρ. 2ε και παρ. 5	Χονδρικό εμπόριο σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού	Συγκεκριμένες απαιτήσεις ορίζονται για την έναρξη λειτουργίας φυτωριακών επιχειρήσεων μητρικής φυτείας αμπέλου, όπου: α) πρέπει να απασχολείται "τεχνικός υπεύθυνος", β) οι φυτωριακές επιχειρήσεις μητρικών φυτειών αντιφυλλοξηρικών υποκειμένων αμπέλου και εμβολιοληψίας, με καλλιεργούμενη έκταση 20.000 και 10.000 m ² αντίστοιχα, δύνανται να απασχολούν "τεχνικό υπεύθυνο" μερικής απασχόλησης το ίδιο πρόσωπο μπορεί να απασχολείται ως τεχνικός υπεύθυνος σε πέντε, κατά ανώτατο όριο, φυτωριακές επιχειρήσεις μητρικών φυτειών αμπέλου, η συνολική έκταση των οποίων δε δύνανται να υπερβαίνει τα 100.000 m ² , γ) ο "τεχνικός υπεύθυνος" δεν επιτρέπεται να κατέχει έμμισθη θέση στον Δημόσιο ή στον Ιδιωτικό τομέα, εφόσον απασχολείται σε φυτωριακή επιχείρηση μητρικής φυτείας αμπέλου, η οποία δεν υπάγεται στην κατηγορία των πολύ μικρών επιχειρήσεων, δ) η άδεια λειτουργίας της φυτωριακής επιχείρησης μητρικής φυτείας αμπέλου είναι ανανεώσιμη και ισχύει για πέντε έτη.	Αδειοδότηση - Αύξηση του κόστους εισόδου	α) Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, η γνωστοποίηση τεχνικού υπεύθυνου κρίνεται απαραίτητη, διότι κατ' αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται η υγεία των φυτών, η κατάλληλη τυποποίηση, η κατάλληλη παραγωγή και ο ποιοτικός έλεγχος των προϊόντων προς πώληση. β) Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, η εξάιρεση παρέχεται με σκοπό τη διευκόλυνση της λειτουργίας της αγοράς και την προσαρμογή στο περιβάλλον λειτουργίας μειώνοντας το κόστος εργασίας. Οι απαιτήσεις έκτασης ορίζονται με σκοπό τη διασφάλιση της βιώσιμης λειτουργίας. γ) Δεν ήταν δυνατός ο προσδιορισμός του σκοπού της συγκεκριμένης διάταξης. δ) Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, ορίζεται συγκεκριμένη διάρκεια λειτουργίας, διότι είναι απαραίτητος ο ενδελεχής και περιοδικός έλεγχος των απαιτήσεων λειτουργίας των επιχειρήσεων.	α) Η διάταξη αυτή ενδέχεται να αυξήσει το κόστος λειτουργίας (κόστος εργασίας). Ωστόσο, ως γενική αρχή, η απαίτηση τεχνικού υπεύθυνου είναι αιτιολογημένη και αναλογική του σκοπού. β) Κατ' αρχήν, η εφαρμογή μερικής απασχόλησης είναι αναλογική του σκοπού, παρότι προκαλεί διακριτική μεταχείριση μεταξύ επιχειρήσεων διαφορετικού μεγέθους. γ) Η διάταξη αυτή αντίκειται στην έννοια της μερικής απασχόλησης, μπορεί να αυξήσει το κόστος λειτουργίας (κόστος εργασίας) και προκαλεί διακριτική μεταχείριση μεταξύ επιχειρήσεων διαφορετικού μεγέθους. δ) Δεν διαπιστώθηκε βλάβη ως προς τον ανταγωνισμό. Κατ' αρχήν, η απαίτηση ανανέωσης της άδειας λειτουργίας αποτελεί διοικητική επιβάρυνση, η οποία ενδέχεται να αποθαρρύνει την είσοδο νέων επιχειρήσεων.	α) Καμία σύσταση για τροποποίηση. β) Καμία σύσταση για τροποποίηση. γ) Κατάργηση της διάταξης. δ) Καμία σύσταση για τροποποίηση.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
264	Κοινή Υπουργική Απόφαση 3967/41140/2012 "Καθορισμός της διαδικασίας και των προϋποθέσεων λειτουργίας των φυτωριακών επιχειρήσεων μητρικών φυτειών αμπέλου και θέσπιση των αναγκαίων συμπληρωματικών μέτρων για την εφαρμογή των Κανονισμών (ΕΚ) αριθμ. 1234/2007, 555/2008 και 436/2009"	άρθ. 8	Χονδρικό εμπόριο σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού	Συγκεκριμένες απαιτήσεις ορίζονται για την έναρξη λειτουργίας φυτωριακών επιχειρήσεων μητρικής φυτείας αμπέλου, όπου: α) η έκταση πρέπει να διαθέτει ειδικά χαρακτηριστικά και να μην έχει χρησιμοποιηθεί για καλλιέργεια αμπέλου τουλάχιστον τα δέκα τελευταία χρόνια, β) εάν η έκταση είναι ενοικιαζόμενη, πρέπει να υπάρχει συμφωνητικό με διάρκεια μίσθωσης κατ' ελάχιστο δέκα ετών, γ) η έκταση δεν πρέπει να είναι μικρότερη των 20.000 m ² συνολικά, με ελάχιστη έκταση αυτοτελούς αγροτεμαχίου 5.000 m ² για μητρικές φυτείες αντιφυλλοξηρικών υποκειμένων αμπέλου και των 10.000 m ² με ελάχιστη έκταση αυτοτελούς αγροτεμαχίου 5.000 m ² για μητρικές φυτείες εμβολιοληψίας, δ) να μην υπάρχουν αμπελώνες σε απόσταση 20 m, ε) το έδαφος και τα ύδατα να έχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά.	Αδειοδότηση - Αύξηση του κόστους εισόδου	α, δ και ε) Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, οι απαιτήσεις ορίζονται με σκοπό τη διασφάλιση της υγείας των φυτών. β) Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, η διάρκεια ορίζεται με σκοπό τη διασφάλιση της λειτουργίας του μισθωτή. γ) Δεν υπάρχει επίσημο σκεπτικό. Ωστόσο, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο, οι απαιτήσεις έκτασης ορίζονται με σκοπό τη διασφάλιση της βιώσιμης λειτουργίας.	α, δ και ε) Δεν διαπιστώθηκε βλάβη του ανταγωνισμού. Οι οριζόμενες απαιτήσεις είναι αναλογικές του σκοπού. β) Δεν διαπιστώθηκε βλάβη του ανταγωνισμού, δεδομένου ότι, βάσει της επικοινωνίας μας με τις αρμόδιες αρχές, γίνεται κατανοητό ότι για τον εν λόγω τύπο καλλιέργειας απαιτούνται τουλάχιστον 10 έτη. Επομένως η διάταξη κρίνεται αναλογική. γ) Κατ' αρχήν, οι περιοριστικές απαιτήσεις έκτασης ενδέχεται να λειτουργήσουν ως φραγμοί για την είσοδο νέων επιχειρήσεων. Γίνεται κατανοητό από τις αρμόδιες αρχές ότι δεν θεωρούνται περιοριστικές για τις κατεστημένες επιχειρήσεις, ωστόσο ενδέχεται να περιορίσουν μελλοντικές εισόδους.	α, β, δ και ε) Καμία σύσταση για τροποποίηση. γ) Κατάργηση της διάταξης.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Κλάδος: Χονδρικό εμπόριο

Αριθ.	Αριθ. και τίτλος Ρύθμισης	Άρθρο	Θεματική κατηγορία	Σύντομη περιγραφή πιθανού εμποδίου	Λέξη κλειδα	Στόχοι νομοθέτη	Ζημία στον ανταγωνισμό	Συστάσεις	Αρμόδιο Υπουργείο / Αρχή
265	Κοινή Υπουργική Απόφαση 3967/41140/2012 "Καθορισμός της διαδικασίας και των προϋποθέσεων λειτουργίας των φυτωριακών επιχειρήσεων μητρικών φυτειών αμπέλου και θέσπιση των αναγκαίων συμπληρωματικών μέτρων για την εφαρμογή των Κανονισμών (ΕΚ) αριθμ. 1234/2007, 555/2008 και 436/2009"	άρθ. 12	Χονδρικό εμπόριο σπόρων και πολλαπλασιαστικού υλικού	Στις περιπτώσεις αλλαγής επωνυμίας ανωνύμων εταιρειών ή όταν η αλλαγή της επωνυμίας γίνεται εξαιτίας αλλαγής της εταιρικής μορφής ή της σύνθεσης των μετόχων, απαιτείται η εκ νέου υποβολή αναγγελίας έναρξης λειτουργίας της φυτωριακής επιχείρησης.	Αδειοδότηση	Δεν ήταν δυνατός ο προσδιορισμός του σκοπού της συγκεκριμένης διάταξης.	Η διάταξη αυτή αυξάνει το κόστος λειτουργίας και περιορίζει τις επιχειρηματικές στρατηγικές.	Εκ νέου υποβολή της αναγγελίας πρέπει να απαιτείται μόνο στην περίπτωση αλλαγής του αριθμού φορολογικού μητρώου. Στην περίπτωση αλλαγής της επωνυμίας της επιχείρησης, η επιχείρηση θα πρέπει να ενημερώνει απλώς την αρμόδια αρχή.	Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού / Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων